୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ତ	ଉଥ	ଣ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅଦ୍ୱାସନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଣ	ନ୍

ଖୁଜୁବୁଜ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖୁଜ୍‌ବୁଜ୍ (ଦେଖ)
Khujubuja Khujbuj (See)

ବି—ପ୍ରବାସୀ ପ୍ରିୟଜନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନରେ ଜାତ ଅସ୍ଥିରତା ବା ଚିନ୍ତା—Restlessness or anxiety due to thoughts after an absent dear one.

ଖୁଜୁବୁଜିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖୁଜବୁଜିଆ (ଦେଖ)
Khujubujiā Khujabujiā (See)

ଖୁଜୁବୁଜୁ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖୁଜୁବୁଜ (ଦେଖ)
Khujubuju Khujubuja (See)

ଖୁଜୁମୁଜୁ—ଦେ. ବି—ଖୁଜବୁଜ (ଦେଖ)
Khujumuju Khujubuja (See)

ଖୁଜୁରା—ଦେ. ବି—ଖୁଚରା (ଦେଖ)
Khujurā Khucharā (See)

ଖୁଜୁରି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁଜ୍‌ରି (ଦେଖ)
Khujuri Khujri (See)

ଖୁଜୁରୁନାଥ—ଦେ. ବି (ନାମ)—ଭୋଟଦେଶର ଲାମାମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥ—
Khujurunātha A place of pilgrimage of the Lamas in Tibbet.

[ଦ୍ର—ଏହା ଚକଲାକୋଟ୍‌ଗିରିସଙ୍କଟରୁ ଦଶ ମାଇଲ ଦୂର । ଏଠାରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଯନ୍ତ୍ର ଓ ଯନ୍ତ୍ର ସମ୍ମୁଖରେ ୭।୮ ହାତ ଉଚ୍ଚ ଚତୁର୍ଭୁଜା ଦେବୀ ମୂର୍ତ୍ତି, ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ଓ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଦେବତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି । ଶକ୍ତିମୂର୍ତ୍ତି ଅନେକ । ଏଥିରେ ଦେବମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନାତୀତ—ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀମାନନ୍ଦ ।]

ଖୁଜୁଲି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖଜୁ)—ଖୁଜ୍‌ଲି (ଦେଖ)
Khujuli Khujli (See)

ଖୁଜୁଲି—ଦେ. ବି—ଖୁଜ୍‌ଲି (ଦେଖ)
Khujuli Khujli (See)

ଖୁଞ୍ଚା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଲୁଚକା)—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖିଲ; ଖାଲକ; ମେଖ—
Khuñcha 1. Peg.

୨ । ଜଳୁରି ଯାଇଥିବା ଚାଳର ଅଂଶରେ ଗୁଞ୍ଜାଯିବା ନଡ଼ା ବା ଭୁଟା; ଖୁଞ୍ଚା—
2. Straw put in an opening made in a thatch.

୩ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାପ ଅନୁସାରେ ବଢ଼େଇ ବା କରତାମାନେ କାଠ ଆଦରେ ଚିହ୍ନ ଦେବା ସକାଶେ ବ୍ୟବହାର କରିବା କାଠି—
3. A small twig cut according to given length used by carpenters and sawyers to mark out a log to be sawn or scraped into given spaces.

୪ । ଚିରିବେଳା କାଠରୁ ବାହାରିବା ଭିତରେ ବଢ଼େଇ ଓ ବଢ଼େଇମାନେ ବ୍ୟବହାର କରିବା କଳା ଓ ଖଲା ରଙ୍ଗ ବୋଳା ହୋଇଥିବା ସୂତା—
4. A line or thread (besmeared with chalk or black) used by sawyers and carpenters to mark a log of wood to be sawn.

ଖୁଞ୍ଚା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଲୁଚକା)—ଖୁଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Khuñchā Khuñcha (See)

ଖୁଞ୍ଚାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଞ୍ଚିବାର ପ୍ରଯୋଜକ ରୂପ—
Khuñchāibā The causative form of Khuñchibā.

ଖୁଞ୍ଚା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଚାଳରୁ ଜଳୁରି ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ନୂଆ ନଡ଼ା ଗୁଞ୍ଜିବା—Repairing the places of a thatch (from which the straw has come out) by means of small sheaves of straw thrust here and there.
Khuñchā debā
ଗୋଂଜା

ଖୁଞ୍ଚା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଞ୍ଚା ଦେବା (ଦେଖ)
Khuñchā māribā Khuñchā debā (See)

ଖୁଞ୍ଚିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଭୁଇଁଟ ରୁଅ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ରୁଅ ଗୁଞ୍ଜି କରି ପୂରାଇବା; ଗୁଞ୍ଜିବା—
Khuñchibā 1. To thrust a rafter into an empty space (between two other rafters).
ଖୁଁଚାନ; ଖୋଁଚାନ
ଖୋଁଚିବା

୨ । ଖୁଞ୍ଚା ଦେବା (ଦେଖ)
2. Khuñchā debā (See)

୩ । ଖୁଞ୍ଚିକାଠିରେ ମାପ କରି ଚିରିଯିବା କାଠରେ ଦାଗ ଦେବା-
3. To mark the required dimensions in a log of wood by means of a twig-measure.

୪ । ଖୋଚିବା; ଖୁଙ୍ଗିବା—
4. To prick; to poke with a pointed thing or finger.

୫ । ପିନ୍ଧା ଲୁଗାକୁ କସିବା ବା ଟାଣି କରି ଖୋସିବା—
5. To tuck up worn cloth tight.

୬ । (ନେତ୍ର) ପୀଡ଼ା କରିବା; (ଆଖି) ରୁଗୁରୁଗୁ ହେବା—
6. (the eye) To ache.

ଖୁଞ୍ଚିହେବା—ଦେ. ବି—(ନେତ୍ର) ପୀଡ଼ା କରିବା; ଆଖି ରୁଗୁରୁଗୁ ହେବା—Aching of the eye.
Khuñchihebā

ଖୁଟ୍‌ଖୁଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ତୁଳ. ବ. ଖୁଁଚ୍‌ଖୁଁଚ୍ = ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ)—
Khuṭkhuṭ
୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—1. Displeased;murmuring.
୨ । ସନ୍ଦିଗ୍ଧ—2. Doubtful; suspicious.

ଖୁଟ୍‌ଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବଢ଼େଇର ଲଦିଣ ପିଟିବା ମୁଗୁର; ମୁଗୁର—The carpenter's wooden mallet.
Khuṭlā

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚିହ୍ନ ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷରଟି ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ରୋହ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ସେହେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିକଳ୍ପ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଥୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଥୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୀ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍'ଦେଖିବେ।

ଖୁଟ୍‌ଲାତାରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—(ବଡ଼େଇର ମୁଗୁର ପର ଦେଖାଯିବାରୁ) କୃତ୍ତିକାପୁଞ୍ଜ—
Khuṭlātārā The constellation Pleiadas.

ଖୁଟ୍‌ଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଜାଳିବାର ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ—
Khuṭli Bits of wood used as fuel.

ଖୁଟିନାଟି—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁଭୂତ)—
Khuṭināṭi ୧ । ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ—
ଖଁ ଟିନାଟି 1. Very minute or petty things.
୨ । ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଦୋଷମାନ—
2. Petty defects.

ଖୁଟିନାଟି କରି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁଭୂତ)—
Khuṭināṭi kari ଖୁବ୍ ଭଲଭଲ କରି; ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖରୂପେ—
ଖଁ ଟିନାଟି Minutely; thoroughly.
(ଯଥା—ଖୁଁଟିନାଟି କରି ପରୀକ୍ଷା କରିବା ।)

ଖୁଡ଼୍‌କିନି—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ସାମାନ୍ୟ ମାତ୍ର ଶବ୍ଦ ହେଲେ—
Khurdkini At a very little sound; at a slight
ଖୁଡ଼କରେ noise.
(ଯଥା—ତାଙ୍କ ନିଦ ଏତେ ପତଳା ଯେ ଘରେ ଖୁଡ଼୍‌କିନି ହେଲେ ତାଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଏ ।)

ଖୁଡ଼୍‌ଖୁଡ଼—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ମୂଳ ସଂ. ଖଡ଼ ଧାତୁ=ବିଲୋଡ଼ନ)
Khurdkhurd —କଠିନ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ଆଘାତରେ
ଖୁଡ଼ଖୁଡ଼ ଜାତ ହେବା ଖଡ଼ଖଡ଼ ଶବ୍ଦ ଅପେକ୍ଷା ମୃଦୁତର ଶବ୍ଦ;
ଖଡ଼ଖଡ଼, ଖଟପଟ ମୃଦୁ ବିଲୋଡ଼ନ ଶବ୍ଦ—Clattering low sound of two hard things striking with each other.
[ଦ୍ର—ଖଡ଼ଖଡ଼ ଅପେକ୍ଷା ଖୁଡ଼୍‌ଖୁଡ଼୍ ମୃଦୁତର ଶବ୍ଦ ।]

ଖୁଡ଼ସ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବାଇଢ଼ଙ୍କ (ଦେଖ)
Khurdsa Bāiḍhaṅka (See)

ଖୁଡ଼ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରିବା—
Khurda (root) 1. To break into pieces.
୨ । କାଟିବା—2. To cut up.
୩ । ବିଭକ୍ତ କରିବା—3. To divide.

ଖୁଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୋଟ=ଦୂଷିତ)—କଳି; ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ—
Khurda Quarrel.
ଏଥି ଅଲେ ଦୁଅନ୍ତା ମହାଖୁଡ଼ । ଗୋପୀକୃଷ୍ଣ ।
ଖୋଟ, ଖୋଟାଇ; ଖୁଟାଇ

ଖୁଡ଼କ—ସଂ. ବି. (ଖୁଡ଼ ଧାତୁ+ଅକ)—କନୁଣୀର ଗଣ୍ଠି—
Khurdaka Ankle-joint.

ଖୁଡ଼ତା—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଯୁଷ୍ମତାତ; ଖୁଷ୍ମତାତ)—
Khurdatā କନିଷ୍ଠ ପିତୃବ୍ୟ; କକା; କକେଇ—
ଖୁଡ଼ା Younger uncle; father's younger
ଚଚା brother; junior paternal uncle.
(ଖୁଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖୁଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. ବି. ପୁଂ (ବାଲେଶ୍ୱର; ମେଦିନୀପୁର)—
Khurdā ଖୁଡ଼ତା (ଦେଖ)
Khurdatā (See)

ଖୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. କଳହ)—କଳହୁଡ଼ା—
Khurdiā Quarrelsome.
(ଖୁଡ଼େଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଣ—କୋଡ଼ିଆ; ଅଳସୁଆ—
Idle; lazy.

ଖୁଡ଼ୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଖୁଷ୍ମ)—କନିଷ୍ଠ ପିତୃବ୍ୟଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—
Khurdī Paternal aunt; wife of father's younger
ଖୁଡ଼ୀ brother.
ଚାଚୀ

ଖୁଡ଼ୀମା—ଦେ. ବି ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଖୁଷ୍ମ; ଓ. ମା)—ପିତାଙ୍କର ଖୁଡ଼ୀ—
Khurdimā Paternal grand-aunt; the wife of one's father's younger uncle.

ଖୁଡ଼ୀଶାଶୁ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଖୁଷ୍ମ୍ୟ ଓ ଶ୍ୱଶ୍ରୂ)—
Khurdīsāsu ଶାଶୁଙ୍କର ସାନ ଯାଆ; ଆପଣା ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ବା
(ଖୁଡ଼ତାଶ୍ୱର—ପୁଂ) ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଖୁଡ଼ୀ—Wife of one's father-
ଖୁଡ଼ଶାଶ; ଖୁଡ଼ଶାଶୁଡ଼ୀ in-law's younger brother.
ଚଚିୟା ଶାଶ

ଖୁଡ଼ୁ ଖୁଡ଼ୁ—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—ଖୁଡ଼୍ ଖୁଡ଼୍ (ଦେଖ)
Khurdu khurdu Khurd khurd (See)

ଖୁଡ଼ୁତା—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଖୁଷ୍ମତାତ)—ଖୁଡ଼ତା (ଦେଖ)
Khurdutā Khurdatā (See)

ଖୁଡ଼ୁତାଝିଅ ଭଉଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଖୁଷ୍ମତାତ+ଦୁହିତା+
Khurdutā jhia bhauṇī ଭଗିନୀ)-କନିଷ୍ଠ ପିତୃବ୍ୟଙ୍କ ଝିଅ;
(ଖୁଡ଼ତାପୁଅ ଭାଇ—ବିପରୀତ ଲିଙ୍ଗ) କକା ଝିଅ—
ଖୁଡ଼ତୁତୋ ବୋନ୍ One's first causin-sister.
ଚଚେରା ବହିନ

ଖୁଡ଼ୁତାପୁଅ ଭାଇ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ଖୁଷ୍ମତାତ+ପୁତ୍ର+ଭ୍ରାତା)—
Khurdutāpua bhāi ଆପଣାର କକେଇଙ୍କ ପୁଅ; ସେହି
(ଖୁଡ଼ତାଝିଅ ଭଉଣୀ—ବିପରୀତ ଲିଙ୍ଗ) ଆପଣାର ଭାଇ—
ଖୁଡ଼ତୁତୋ ଭାଇ One's first causin-brother.
ଚଚେରା ଭାଇ

ଖୁଡ଼ୁତାଶ୍ୱର—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଖୁଷ୍ମ୍ୟତାତ ଓ ଶ୍ୱଶ୍ରୁର)—
Khurdutāśura ଆପଣା ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ସାନ ଭାଇ—
(ଖୁଡ଼ୀଶାଶୁ—ସ୍ତ୍ରୀ) Father-in-law's younger
ଖୁଡ଼ଶ୍ୱଶୁର brother.
ପୀତଶ୍ୱରା, ଚଚିୟାଶ୍ୱଶୁର, ପୀତଶ୍ୱଶୁର

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍ଦ

ଖୁଣ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଫା. ଖୂନ୍=ରକ୍ତ, ହତ୍ୟା; ସଂ. କ୍ଷୁଣ୍ଣ)—
Khuṇ ଖୁଣ (ଦେଖ)
Khuṇa (See)

ଖୁଣ୍ ଆସାମୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୂନୀ ଆସାମୀ)—
Khuṇ āsāmī ୧ । ହତ୍ୟାକାରୀରୂପେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଖୂନ ଆସାମୀ 1. Man accused of murder in a court.
खूनी आसामी
୨ । ଆହତ ବା ହତ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. Wounded or killed person.

ଖୁଣ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ହତ୍ୟା କରିବା—
Khuṇ karibā 1. To kill; to murder.
ଖୂନକରା ୨ । (ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ)—
खून करना ଭାଙ୍ଗିବା (ମାଦଳା ପାଖି)—
2. To break.

ଖୁଣ୍ ଖରାପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୂନ୍ ଖରାବା)—
Khuṇ kharāp ୧ । ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ—1. Murder.
ଖୂନ ଖରାପ ୨ । ରକ୍ତପାତ—2. Blood-shed.
खून खराबा ବିଣ—୧ । ରକ୍ତାକ୍ତ—1. Bleeding.
ଖୂନ ଖାରାପୀ ୨ । ରକ୍ତାରକ୍ତି; ଅନ୍ୟୋଽନ୍ୟରେ ହଣାହଣି—
खून खराबी 2. Wounding each other; causing bleeding in each other.
୩ । ଖିନଖରାପ୍ (ଦେଖ)
3. Khinkharāp (See)

ଖୁଣ୍ ଖରାପି—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—୧ । ଖୁଣ୍ ଖରାପ୍ (ଦେଖ)
Khuṇ kharāpi 1. Khuṇ kharāp (See)
ଖୂନ ଖାରାପୀ ୨ । ଖିନ୍ ଖରାପି (ଦେଖ)
खूनखराबी 2. Khin kharāpi (See)
ବି—ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ରଙ୍ଗବିଶେଷ (ଏହା କାଠ, ଲୁହା ଓ ଲୁଗାରେ ଦିଆଯାଏ)—
Congo-red dye; a blood-red dye.

ଖୁଣ୍ ଖରାବି—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଖୁଣ୍ ଖରାପି (ଦେଖ)
Khuṇ kharābi Khuṇ kharāpi (See)

ଖୁଣ୍ ଚଢ଼ିବା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖୂନ୍ ଚଢ଼ନା)—
Khuṇ chardhibā ୧ । ରକ୍ତ ଗରମ ହେବା—
ହନ୍ନେହଓୟା, ଖୂନଚାପା 1. Blood becoming heated;
खून सिरपर चढ़ना one's blood boiling in him.
୨ । ମୁଣ୍ଡକୁ ରକ୍ତ ଉଠିବାର ଚିହ୍ନ ସ୍ୱରୂପ ଆଖି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶିବା-
2. The rising of blood to the head resulting in the eyes becoming red.
୩ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ଇଚ୍ଛା ବଳବତୀ ହେବା—
3. An excessive or abnormal hankering to commit murder.
୪ । ବାଘ୍ରା କୁକୁର ବା ବଳୁଆ ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁକୁ କାମୁଡ଼ିବା ପାଇଁ ମାତି ଉଠିବା—
4. To run amock or rabid (said of a rabid dog).

ଖୁଣ୍ଟା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁନ୍ଟା (ଦେଖ)
Khuṇtā Khuntā (See)

ଖୁଣ୍ ମକଦ୍ଦମା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୂନ୍=ହତ୍ୟା+ମୁକଦ୍ଦମା)—
Khuṇ makaddamā ହତ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ଅଦାଲତରେ ଦାୟର ହେବା ମକଦ୍ଦମା—Murder-case.
ଖୂନୀମୋକଦ୍ଦମା
खूनी मुकद्दमा

ଖୁଣ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. କ୍ଷୁଣ୍ଣ)—୧ । କ୍ଷୀଣ—
Khuṇa 1. Weak; debilitated.
ଖୂନ; ଖୁଁତ ୨ । ଆହତ; ଖଣ୍ଡିଆ—
खून 2. Wounded; hurt.
ତୁଚ ଅବଧ ବଧ ନୁହେ ଉଚିତ ଭଙ୍ଗ ତୁ ତାହାର କର ଖୁଣ ।
ବଳରାମ. ବିଚିତ୍ରରାମାୟଣ ।
୩ । ଦୋଷଯୁକ୍ତ; ଅଭାବଯୁକ୍ତ—
3. Defective; full of flaws.

ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୂନ୍=ରକ୍ତ; ହତ୍ୟା)—
୧ । ହତ—1. Killed; murdered.
୨ । ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—2. Red-coloured.
୩ । ରକ୍ତାକ୍ତ; ରକ୍ତଭରା—3. Bleeding.

ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁଣ୍ଣ)—୧ । କ୍ଷତ; ଆଘାତ—
1. Wound; hurt.
୨ । ଖଣ୍ଡିଆଦାଗ; କ୍ଷତଚିହ୍ନ—2. Mark.
୩ । ଦୋଷ—3 Blemish.

ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୂନ୍=ରକ୍ତ; ହତ୍ୟା)—
୧ । ରକ୍ତ—1. Blood.
୨ । ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—2. Red colour.
୩ । ହତ୍ୟା—3. Bloodshed; murder.
୪ । ହତ୍ୟାକାରୀର ମୁହଁ ଓ ଆଖିରେ ରକ୍ତ ଚହଟ ଥିବାରୁ ସେ ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି ଜଣାଯିବାର ଚିହ୍ନ—
4. The signs found in a recent murderer (e. g. reddening of the eyes and face).
୫ । ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ରଙ୍ଗ—5. Blood-red dye.

ଖୁଣ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ଫା. ଖୂନ୍=ହତ୍ୟା; ବଧ)—
Khuṇa karibā ହତ୍ୟା କରିବା—
ଖୂନକରା 1. To kill; to murder.
खूनकरा ୨ । (ସଂ. କ୍ଷୁଣ୍ଣ) ଭାଙ୍ଗିବା—2. To break.
ବ ଗୁଣ ଭଜକ୍ରମାସ୍ତ, ଧାଭା ବଳ ଏତେ ସର;
ସେ ଯେତେ କରୁ ତା ଗୁଣ, ନ କରୁ ଖୁଣ ସ୍ତେ—
ଯୋଗୀ. ରତ୍ନସମ୍ବଳ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଆଇମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼ୁ' ଦେଖିବେ ।

ଖୁଣ ଚଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଣ୍ ଚଢ଼ିବା (ଦେଖ)
Khuṇa chardhibā Khuṇ chardhibā (See)

ଖୁଣି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା ଖୂନ)—ହତ୍ୟା; ମାରଣ—
Khuṇi Murder; bloodshed.
ଖୂନୀ ଦେ. ବିଣ—୧ । ହତ୍ୟାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ମକଦ୍ଦମା)—
ଖୁନୀ 1. (case) Relating to a murder.
୨ । ହତ୍ୟାକାରୀ—2. One who murders.
୩ । ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ—3. Red-coloured.

ଖୁଣିଆଁ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୂନ)—୧ । ହତ୍ୟାକାରୀ—
Khuṇiāñ 1. Murdering.
ଖୂନିଆ ୨ । ଆହତ—2. Wounded.
ଖୁନୀ ୩ । ଯେ ପରର ଛିଦ୍ର ପ୍ରକାଶ କରେ—
3. One who publishes another's faults or blemishes.
୪ । ଅତ୍ୟାଚାରୀ—4. Oppressive.
ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଖୁଣ୍ଡ)—ଦୋଷ ବା ଅଭାବଯୁକ୍ତ—
Defective; having flaws.

ଖୁଣି ଆସାମୀ—ବୈଦେ. ବି (ଆ)—
Khuṇi āsāmī ଖୁଣ୍ ଆସାମୀ (ଦେଖ)
Khuṇ āsāmī (See)

ଖୁଣିଚାଲାଣି—ଦେ. ବି—୧ । ଖୁଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବିଚାର ନିମନ୍ତେ
Khuṇi chālāṇi ପ୍ରେରଣ କରାଯିବା—
ଖୂନୀ ଚାଲାନୀ 1. The sending up of the
ଖୁନୀ ଚାଲାନ accused in a murder-case for trial.
୨ । ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଅଦାଲତରୁ କିମ୍ବା ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ପଠାଇବା—
2. Sending up the wounded (living or dead) to court or hospital for examination.

ଖୁଣିଦାର୍—ଦେ. ବି. (ଫା. ଖୂନ)—ନରହନ୍ତା—
Khuṇidār Murderer.

ଖୁଣିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଖଣ୍ଡନ)—
Khuṇibā ୧ । ପରର ଦୋଷ ବାଛିବା; ବାହୁଳିବା; ପରର ଛିଦ୍ର
ଖୁଁଟନା ବା ଦୋଷ ତାହା ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା—
1. To point out the defects or blemishes of another person; to criticise another's shortcomings.
୨ । ଦୋଷ ଦେଖାଇବା—
2. To show or point out one's fault.
୩ । ଗାଳିଦେବା; ଭୁଙ୍ଗାଇବା—
3. To abuse; to sneer at a person.
୪ । କୌଣସି ଦୋଷ ଦେଖାଇବା ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ବା ବିରତ କରାଇବା—
4. To prevent a person from doing some thing by pointing out some flaw or defect.

ଖୁଣି ମକଦ୍ଦମା—ବୈଦେ. ବି—ଖୁଣ୍ ମକଦ୍ଦମା (ଦେଖ)
Khuṇi makaddamā Khuṇ makaddamā (See)

ଖୁଣି ମାଇନା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖୂନ+ମାଏନାହ୍)—
Khuṇi māinā ଜୀବିତ ବା ମୃତ ଆହତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଘାତର
ଖୂନୀ ମାୟନା ପରିମାଣ ଓ ବିବରଣ ନିର୍ଣ୍ଣୟାର୍ଥ ଡାକ୍ତରଙ୍କଦ୍ୱାରା
ଖୁନୀ ମାଏନା କୃତ ପରୀକ୍ଷା—
Examination of a wounded person's body (dead or living).

ଖୁଣି ରଙ୍ଗ—ଦେ. ବି (ଆ. ଖୂନ ଓ ସଂ. ରଙ୍ଗ)—ରକ୍ତର ବର୍ଣ୍ଣ—
Khuṇi raṅga Blood-colour.
ଖୂନୀ ରଂ
ଖୁନୀ ରଂଗ

ଖୁଣ୍ଟଳା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Khuṇṭlā ୧ । ଖୁଣ୍ଟା; ସାନ ଖୁଣ୍ଟ—
1. Small post.
୨ । ଜାଳିବାର ଛୋଟ କାଠ—
2. Small pieces of wood used as fuel.

ଖୁଣ୍ଟ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା—
Khuṇṭ (root) To search.

ଖୁଣ୍ଟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଷୋଡ଼=ଗଜବନ୍ଧନସ୍ତମ୍ଭ; ଭୁଲ ସଂ. ସ୍ତୁଣା
Khuṇṭa =ଗୃହର ସ୍ତମ୍ଭ; ବୃକ୍ଷ; ଭୁଲ—ଶବରଶବ୍ଦ. ଖୁଣ୍ଟା=
ଖୁଁଟା; ଖୁଁଟି ଛିପ ଯାଗାରେ ଥିବା ଗଛ)—
ଖୁଁଟା ୧ । ସ୍ତମ୍ଭ; ଖୁମ୍ବ—1. Pillar; post.
[ଦ୍ର—ଅବସ୍ଥିତିଅନୁରୂପ ଘରେ ବସିଥିବା ଖୁଣ୍ଟମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚ-ଉଚ୍ଚ ନାମ ହୁଏ; ଯଥା—ମଝିଖୁଣ୍ଟ—ଘର ମଝିରେ ପୋତାଯାଇଥିବା ଖୁଣ୍ଟ ଯାହା ଉପରେ ଉଚ୍ଚତମ ଶେଣୀ ରଖାଯାଏ; ଭୁଲିଆଖୁଣ୍ଟ—ଘରର ଖୁଣ୍ଟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚତମ ଖୁଣ୍ଟମାନ; ପାରିଆଖୁଣ୍ଟ—ଯେଉଁ ଖୁଣ୍ଟମାନ ଘର-ଗୁରିଯାଖର କାନ୍ଥ ଦେହରେ ଥାଏ ଓ ଯହିଁ ଉପରେ ପାରିଆ ଶେଣୀ ଚାଲିଥାଏ; ପିଣ୍ଡାଖୁଣ୍ଟ=ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ବସା ଯାଇ ଥିବା ସାନ ସାନ ଖୁଣ୍ଟମାନ ।]
୨ । ମୋଟ କୀଳକ; ମେଖ—2. Thick peg; stake.
୩ । ଶୁଷ୍କ ବୃକ୍ଷର ଶାଖାହୀନ କାଣ୍ଡ; ଖୁଣ୍ଟା—
3. Branchless trunk of a dead tree.
୪ । ଛୋଟ ଖମ୍ବ—4. A small pillar or post.
୫ । ଗୋଟିଏ ସବାରୀ କାନ୍ଧେଇବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟକ (୪, ୬, ୮, ୯ ବା ୧୨ ଜଣ) ବେହେରା—
5. A set of bearers required to carry a palky.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଇଅ	ଜ୍ଞ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ	ନ,	

୬ । ଲମ୍ବ ହୋଇ ପଦାକୁ ବାହାର ପଡ଼ିଥିବା ବସ୍ତୁ—
6. A long protruding thing.

୭ । ମେର ଖୁଣ୍ଟ; ଖଳାର ବା ଘରର ମଝିଖୁଣ୍ଟ—
7. The central post or pillar of a house or threshing floor.

୮ । ପ୍ରସବ କରିବା ସମୟରେ ଶୂଳ ଆସିବା ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ-ଲୋକମାନେ ଘର ଚଉତରେ ପୋତାଯାଇଥିବା ଯେଉଁ ସ୍ତମ୍ଭକୁ ଧରି ଶୂଳ ଖାଆନ୍ତି—8. A post fixed on the floor of a house for a woman to hold it and strain herself while undergoing the pangs of child-birth.

୯ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—(ଘରର ମଝିଖୁଣ୍ଟ ବା ମେରଖୁଣ୍ଟ ପରି) ନେତା; ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି—9. Principal or central person in a concern; leader.

୧୦ । ମାଲ ଖୁଣ୍ଟ—10. A post in the centre of a gymnasium erected for athletic exercises.

ଦେ. ବିଣ—ପ୍ରଧାନ—Chief.

ଖୁଣ୍ଟକଟା Khuṇṭakaṭā **ଖୁଁଟକାଟା** **ଗିରହକଟ** —ଦେ. ବି. (ସଂ. କୂଟ=କୋଣ; ତୁଳ. ବଂ. ଖୁଁଟ=ବସ୍ତ୍ର-କୋଣ; କାନି)—ଚୋର, ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କାନି କାଟି କାନିରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ପଦାର୍ଥକୁ ଚୋରି କରେ—A pick-pocket; one who cuts the corners of another's cloth to steal the article tied in it.

[ଦ୍ର—ଲୁଗାକାନି ଅର୍ଥରେ 'ଖଣ୍ଟ' ଶବ୍ଦ ଓଡ଼ିଆଭାଷାରେ ଚଳେ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ବଙ୍ଗଳା-ଭାଷାରେ ଚଳେ । କାନି ଅର୍ଥରେ କେବଳ ଏହି ଶବ୍ଦରେ ଖୁଣ୍ଟର ପ୍ରୟୋଗ ଦେଖାଯାଏ ।]

ଖୁଣ୍ଟଖଲିଆ Khuṇṭakhaliā **ଖୁଣ୍ଟଖଲେଇ** **ଝନକା** **ଲଂଗଡ଼ା** —ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଯେଉଁ ଗୋରୁ ଖୁଣ୍ଟରୁ ଫିଟିଲା-ପରେ କିଛିଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖଲେଇ କରି ଚାଲେ, (ଖୁଣ୍ଟଖଲେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ତାହାପରେ ତାହାର ଚାଲି ସାଧାରଣ ଚାଲିପରି ହୋଇଯାଏ—(A cow or bullock) Which has a habit of limping for a distance after it is untied; suffering from string-halt.

ଖୁଣ୍ଟ ଖୁନ୍ଦିବା Khuṇṭa khundibā **ଖୁଣ୍ଟ ଗାଡ଼ିବା** Khuṇṭa gārdibā **ଖୁଁଟିପୋତା** **ଖୁଁଟାଗାଡ଼ନା** —ଦେ. କ୍ରି.—ଭୂଇଁ ଗାତରେ ଖୁଣ୍ଟ ଠିଆ କରାଇ ତାହା ମୂଳକୁ ମାଟି ଦେଇ ଶକ୍ତ କରିବା—To strengthen the foot of a piller by pushing clods of earth around it.

ପ୍ରା. କ୍ରି.—ଭୂମିରେ ଗାତ ଖୋଳି ତହିଁ ମଧ୍ୟରେ ଖୁଣ୍ଟର ମୂଳକୁ ରଖି ମାଟିଦ୍ୱାରା ମୂଳ ପୋତି ଖୁଣ୍ଟକୁ ଠିଆ କରାଇବା—To erect a pillar by driving its base into a hole in the ground.

ଖୁଣ୍ଟଣା (ଇତ୍ୟାଦି) Khuṇṭaṇā (etc) —ଦେ. ବି.—ଖୁଣ୍ଟୁଣା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ) Khuṇṭuṇā etc. (See)

ଖୁଣ୍ଟ ପକାଇବା Khuṇṭa pakāibā **ଖୁଁଟାଡାଲନା** —ଦେ. କ୍ରି—ଘର ତୋଳିବା ନିମନ୍ତେ ଭୂମିରେ ଗାତ ଖୋଳି ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଖୁଣ୍ଟମାନ ଠିଆ କରାଇବା—To erect pillars required for a house.

ଖୁଣ୍ଟପଲାଶ Khuṇṭapalāśa —ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ପଲାଶ ଗଛ (ଏଥିରୁ ବ୍ରହ୍ମଗୃହର ପଲାଶଦଣ୍ଡ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ)—A kind of Butea Frondosa tree.

ଖୁଣ୍ଟ ବାଘ Khuṇṭa bāgha —ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—କନ୍ଧମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମୃତ୍ୟୁର ପୋଡ଼ନ୍ତି ସେହି ଚିତା-ଭସ୍ମ ଉପରେ ଉଠିଥିବା ଗଛ—A kind of tree growing over the ashes of cremated corpse of a Kandha.

[ଦ୍ର—କନ୍ଧମାନେ କନ୍ଦନ୍ତି ଚରୁଥିବା ଗୋରୁର ଦେହରେ ଏ ଗଛ ବାଜିଲେ ବାଘ ଧଇଲା ପରି ସେ ଗୋରୁ ବୋବାଳି ଛଡ଼େ ଓ ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ରଖିଆଳ ଗୋରୁର ସେହି ଅଂଶରେ ଦ'ବାଡ଼ି ପକାଇଲେ, ଗୋରୁ ଚାଲି ଯାଏ ଓ ସେହି ସ୍ଥଳରେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷତ ହୁଏ । ସେହି କ୍ଷତରେ ଚୁଙ୍ଗାରେର ଓ ମାଣସାରୁ ବୋଳିଲେ ଭଲ ହୋଇ ଯାଏ ।]

ଖୁଣ୍ଟବାଶେଲି Khuṇṭabāseli —ଦେ. ବି.—ଇତରଜନପୂଜିତ ଦେବୀବିଶେଷ—Name of a popular Goddess.

ଖୁଣ୍ଟା Khuṇṭā **ଖୁଁଟା** **ଖୁଁଟା** —ଦେ. ବି. (ସଂ. ସ୍ତୁଣା=ସ୍ତମ୍ଭ; ଖୋଡ଼=ଗଜବନ୍ଧନସ୍ତମ୍ଭ)—

୧ । ମଲା ଗଛର ଶାଖାବିହୀନ କାଣ୍ଡ—
1. Branchless trunk of a withered tree.

୨ । କାନ୍ଥରେ ଲୁହାଆଦି ରଖିବା ପାଇଁ ମରି ଯାଇଥିବା କୀଳା—2. Clothes-peg.

୩ । ଧାନଆଦି ଗଛକୁ କାଟି ନେଲା ପରେ କ୍ଷେତରେ ଥିବା ମୂଳକାଣ୍ଡ—3. Stubble left on the field after harvesting.

୪ । ଦରପୋଡ଼ା କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ; ନିଆଁଖୁଣ୍ଟା—
4. Half-burnt stick or long piece of fuel.

୫ । ଚୁଲିରେ ଜଳୁଥିବା କାଠଆଦିକୁ ଗେଣ୍ଡିବାର ଗେଣ୍ଡଣା—
5. A poker (used to stir the fuel in an oven).

୬ । କୀଳା ବା ମେଖ—6. A peg; wedge.

୭ । ଦାନ୍ତ ଖୁଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ବା ଦାନ୍ତସନ୍ଧିରେ ଗଳାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର କାଠି—7. A twig for picking the teeth; tooth-pick.

୮ । (ସଂ. କୂଟ) କଳଙ୍କ; ଅପବାଦ—
8. Libel; infamy.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱରହ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଦୁଇଟିରୁ ଯେ ମିଳିବ ସେହେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯାଆନ୍ତେ । ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଖାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଖାଇ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଲା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୯ । ଉଦ୍ଦାଣ; ଦୋଷର ତୀବ୍ର ଆଲୋଚନା; ଖୁଣ୍ଟୁଣା—
9. Harsh or ironical criticisms of one's faults or shortcomings.

ଟାଣ ଖୁଣ୍ଟା ଗୁରୁଜନ ଲଣ୍ଡଶାଲୁ ମୋ ପ୍ରାଣସଖୀ ସରବ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋପ୍ରବନ୍ଧ. ୫ ଗୀତ ।

୧୦ । ମିଥ୍ୟା ଅପବାଦ—
10. Defamation; jeering allusion.

୧୧ । ବ୍ୟଙ୍ଗ; ବିଦ୍ରୂପ—11. Jokes; innuendo.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କାଠର ମୁଣ୍ଡା; ମୁଣ୍ଡିକାଠ—
A block or log of wood.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଖୁଣ୍ଟ ପରି ଠିଆ ହୋଇଥିବା—
1. Protruding like a pillar.

୨ । ଚଡ଼ଚଡ଼ା; ଖେଣ୍ଟା—2. Surly; bad-tempered.

ଖୁଣ୍ଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଣ୍ଟିବାର ପ୍ରଯୋଜକ ରୂପ—
Khuṇṭāibā The causative form of Khuṇṭibā.

ଖୁଣ୍ଟାଗାଡ଼ା—ପ୍ରା. ବି—ଖୁଣ୍ଟାଗାଡ଼ି (ଦେଖ)—
Khuṇṭāgārḍā Khuṇṭāgārḍi (See)

ଖୁଣ୍ଟାଗାଡ଼ି—ଦେ. ବି—୧ । ଭାଗାଗାଡ଼ି; କୌଣସି ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଅଦାଲତରେ ନିଲାମ କରାଯିବା ନିମନ୍ତେ ପୂର୍ବରୁ ତହିଁର ଖୁଁଟାଗାଡ଼ୀ କୋରଖ୍ ଇସ୍ତିହାର ସରସମିନ୍‌ରେ ପ୍ରଚାରିତ ହୁଏ । ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସରସମିନ୍‌ରେ ତାହା ଲଟକାଇବା-ପାଇଁ ଖୁଣ୍ଟା ବା ଭାଗା ପୋତା ଯିବାର ଆଇନ୍‌ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ-ବିଧି ବା କ୍ରିୟା—1. The act of driving a pillar into the ground to hang the writ of attachment on it when a landed property is advertised to be sold by public auction in execusion of a decree of a Court of Justice.

ଖୁଁଟାଗାଡ଼ୀ

୨ । ଜମିଦାରଙ୍କ ଜମିରେ ନଦୀ ମଧ୍ୟରେ ନୌକାକୁ ଅଟକାଇ-ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଖୁଣ୍ଟା ପୋତାଯାଏ, ସେଥିପାଇଁ ଅନୁମତି ପାଇବା ସକାଶେ ଉଙ୍ଗାବାଲାମାନେ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ଦେବା କର—2. Cess paid to a landlord by boatmen for permission to drive pegs on the river-bank for tying boats thereto.

ଖୁଣ୍ଟା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଣ୍ଟୁଣା ଦେବା (ଦେଖ)—
Khuṇṭā debā Khuṇṭuṇā debā (See)

ଖୁଣ୍ଟି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୋଡ଼=ଗଜବନ୍ଧନସ୍ତମ୍ଭ; ସ୍ଥୁଣା=ସ୍ତମ୍ଭ)—
Khuṇṭi ଖୁଁଟି

୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ତମ୍ଭ ବା ଖୁଣ୍ଟ—1. Small pillar or post.

ଖୁଁଟୀ

୨ । ଫସଲ କଟା ହେବା ପରେ କ୍ଷେତରେ ରହିଯିବା ବା ବଢ଼ିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମେଣ୍ଢ ଭଳି ବୃକ୍ଷର ମୂଳକାଣ୍ଡ—
2. The protruding stalks or roots left in the field after harvesting; stubble.

୩ । କ୍ଷୀରର ହେବା ପରେ ମୁହଁରେ ରହି ଯାଇଥିବା ରୁଢ଼—
3. The stalks of hair left at the root after shaving.

୪ । ପାଣି ଅଟକାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲରେ ପକାଯିବା ବନ୍ଧ—4. A dam made in a forest to check the flow of water.

୫ । ଖିଲା; ମେଖ—5. Peg; pin.

୬ । ସିତାର ବା ବେହେଲାଆଦିର ତାର ଗୁଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଉକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଶେଷକୁ ଛିଦ୍ର ହୋଇ ତହିଁରେ ପୋତା ଯାଇଥିବା କାଷ୍ଠଶଳାକା; ବେହେଲାଆଦିର କାନ—
6. Small pins for tying or regulating the strings of stringed instruments attached to the end; the screwed pins for turning or regulating the strings.

ଖୁଣ୍ଟିଆ—ଦେ. ବି. (ଶବର ଭାଷା. ଖୁଣ୍ଟିଆ=ଶବରମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ ବା ଭେଦ)—
Khuṇṭiā

୧ । (ଶବରମାନେ ପୂର୍ବେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବକ ଥିବାରୁ)—ରାଜା ବା ଦେବତାମାନଙ୍କର ପାଶ୍ୱର୍ଚରବିଶେଷ—
1. An advance-guard of a Raja or Deity (whose duty it is to warn people to keep aside when the Raja or Deity comes out and to clear the way for passage.)

ଖୁଣ୍ଟିଆ ଚହିଁ ମାର-ଖୁଣ୍ଟିଆ ପଦ୍ମସ୍ୱେ
ଡକା କରୁଥିଲେ ସେହାଳେ ଅଚଳସ୍ୱେ—ବ୍ରହ୍ମଗିରି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

[ଦ୍ର—ରାଜା ଓ ଦେବତା ଭଜେ କଲାବେଳେ ଏମାନେ ଆଗେ-ଆଗେ ଚାଲି ଲୋକଙ୍କୁ ପାଖେଇ ଯିବାକୁ ସାବଧାନ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ହାତରେ ବେତ ଧରିଥାଆନ୍ତି ଏବଂ 'ମଣିମା, ଆଡ଼ ହୋ' ବୋଲି ଡାକ ଛାଡ଼ୁଥାଆନ୍ତି ।]

୨ । କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣବିଶେଷ; ଗଣ୍ଠିଆ—
2. An ear-ring with a ball or knot at the end hanging from the ear.

୩ । ସେବକବ୍ରାହ୍ମଣ, ବଳଭଦ୍ରଗୋତ୍ରୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଶୂଦ୍ର ଜାତିର ଉପାଧିବିଶେଷ—
3. A family-title used by Māstāna-Brāhmaṇas, Sebaka-Brāhmaṇas and Sūdras.

୪ । ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଶବରଜାତିର ଏକ ଶ୍ରେଣୀ—
4. A class of Non-Aryan Śabaras.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ (ଶବର. ଖୁଣ୍ଟ=ଉଚ୍ଚ ଭୂମିରେ ଥିବା ଗଛ) ଉଚ୍ଚ ବା ପାର୍ବତ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଅନ୍ୟଶ୍ରେଣୀ 'ଜୋରିଆ' ଏମାନେ 'ଜୋର' ବା ପାଣି ନାଳ କୂଳରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଟ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍ତ

ଖୁଣ୍ଟିଆଭାଜି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—(ଯାହାର ଅଗରୁ ଖୁଣ୍ଟିକର
Khuṇṭiābhāji ନିଆଯାଏ)—ଶାକବିଶେଷ; ଲେଉଟିଆ ଶାଗ—
A sort of potherb.

(ଯଥା—ପ୍ରଜାମାନେ ରାଜାଙ୍କର ଖୁଣ୍ଟିଆଭାଜି—ଭୁଲ. ଓଡ଼ିଶାରେ
କହନ୍ତି, ପ୍ରଜାମାନେ ରାଜାଙ୍କର ଲେଉଟିଆ ପଟାଳ ।)

ଖୁଣ୍ଟି ଖାଇବା—ଦେ.କ୍ରି—ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଥିବା ଅନ୍ନକଣାମାନ ଗୋଟାଇକରି
Khuṇṭi khāibā ଖାଇବା—
ଖୁଁଟିଖାଓୟା To eat grains of rice by picking
ଖୁଟକକରଖାନା them up from the ground.

ଖୁଣ୍ଟିଖାଣ୍ଟି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ବୁଣିଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ରପଦାର୍ଥ ବା
Khuṇṭikhāṇṭi କଣମାନଙ୍କୁ ଆହରଣ କରିବା ପ୍ରକାରେ—
ଖଁଟେଖଁଟେ By picking up all small particles of a
thing strewn on the ground.

(ଯଥା—ପାରାମାନେ ଭୁଇଁରୁ ସୋରିଷଯାକ ଖୁଣ୍ଟିଖାଣ୍ଟି ଖାଇଗଲେ ।)

ଖୁଣ୍ଟିଖିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗାଳି ଓ ଘୃଣାର୍ଥକ)—ଯେ ଭୂମିରେ
Khuṇṭikhiā ପଡ଼ିଥିବା ଅନ୍ନକଣାମାନ ଖୁଣ୍ଟିକରି ଖାଏ)—
(ଖୁଣ୍ଟିଖାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । କୃପଣ—1. Miserly.
୨ । ଅତି ଗରିବ—2. Very poor.

ଖୁଣ୍ଟିଗାଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଖୁଣ୍ଟାଗାଡ଼ି (ଦେଖ)
Khuṇṭigārdā Khuṇṭāgārdi (See)

ଖୁଣ୍ଟିଗାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଖୁଣ୍ଟାଗାଡ଼ି (ଦେଖ)
Khuṇṭigārdi Khuṇṭāgārdi (See)

ଖୁଣ୍ଟିନାଟି—ଦେ. ବି (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ)—
Khuṇṭināṭi ୧ । ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ତ୍ରୁଟି ବା ଦୋଷ—
ଖୁଁଟିନାଟି 1. Slight blemishes; petty defects.
୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ—
2. Trifling or petty particulars of a work.

ଖୁଣ୍ଟିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ତା. କୋଟ୍ଟି ଧାତୁ—ଭୁଲ. ତେ—ଖୁଟ୍ଟି ଧାତୁ;
Khuṇṭibā ଭୁଲ.ସଂ. ଖୁଣ୍ଟ ଧାତୁ=ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା)—
ଖୁଁଟା, ଖୋଁଟା ୧ । ଭୂମିରେ ବୁଣି ଯାଇଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥକୁ
ଚୁଗନା, ଖୁଟକନା ଭୂମିରୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଗୋଟାଇବା;
ଟୋକିବା—1. To pick up small articles
or grains strewn on the ground by
means of the hand or beak.

ପଡ଼ିଥିବା ଅରଣ୍ଟା ଭାତକୁ ଥରେ ଖୁଣ୍ଟି—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବସ୍ତ ।

୨ । ପଥରପ୍ରଭୃତିକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିହାଣଦ୍ୱାରା ହାଣିବା—
2. To cut into a stone with the help of a
small cutting instrument or chisel.

୩ । ଅନ୍ୟକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବିଶେଷଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା—
3. To examine a thing critically or
minutely to find out a fault; to examine
a thing point by point.

୪ । କାଠିଦ୍ୱାରା ଦାନ୍ତମୂଳରେ ଲାଗିଥିବା ଖାଦ୍ୟ-କଣାମାନ
ବାହାର କରିବା—
4. To pick small particles of food sticking
to the spaces between the teeth by
means of a tooth-pick.

ସୁବର୍ଣ୍ଣ-ଖଡ଼ିକାରେ ଖୁଣ୍ଟିଲ ଦନ୍ତପତ୍ର—ଗୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହସ୍ତବ ।

୫ । ଚିଆରର ଧାନ ଗଛ ମଧ୍ୟରୁ ଘାସ ବା ବାଲୁଙ୍ଗାଲୁ କିମ୍ବା
ମୁଣ୍ଡର କଳା ବାଳ ମଧ୍ୟରୁ ଧଳା ବାଳ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି
ବାଛି ହାତରେ ଓଟାରି ନେବା—
5. To pick out one by one the weeds from
the field (leaving the paddy plants) or
to pick out one by one the grey hairs
from the head (leaving the black hairs).

୬ । ପରର ଦୋଷ ବା ତ୍ରୁଟି ଦେଖାଇବା—
6. To point out another person's short-
comings or defects.

୭ । କଥା କହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୋଷ ଧରିବା; ଖୁଣିବା—
7. To find fault with the words spoken
by a person.

୮ । ଶାଗଚାଷରୁ ଡେଙ୍ଗା ଶାଗଗଛର ଅଗମାନ ଗୋଟି
ଗୋଟି କରି ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେବା—
8. To crop up one by one the tops of the
standing stalks of herbs from the bed
with one's fingers.

୯ । କଆରରେ ଉପରକୁ ଉଠିଥିବା ଖୁଣ୍ଟିମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ପାଟନ
କରିବା—
9. To root out the stubbles from a field.

୧୦ । ଖୁଣ୍ଟିବା; କୌଣସି ଫଳ ଉପରେ ନଖ ବା ଥଣ୍ଟ ମାରି
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଣା କରିବା—
10. To make small holes in a fruit with
the beak or nail.

୧୧ । ଛିଣ୍ଡାଇବା—11. To snatch out.

ସେଇଠାରେ ଖୁଣ୍ଟିଦେବ ବହଇ ରୁଧିର—ପ୍ରାଚୀ-ବ୍ରହ୍ମକରୁପଣ୍ଡିତା ।

୧୨ । ଉଠାଇବା—12. To pick up; to raise.

(ଯଥା—ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଲୋକ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଏ କାଠଖଣ୍ଡିକୁ ଖୁଣ୍ଟି
ପାରିଲେ ନାହିଁ ।).

୧୩ । ଅଗ କଟୁରିବା—13. To clip the tops.

ଖୁଣ୍ଟିଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—(ଭୁଲ. ହି. ଖୁଟ୍ଟିଲା)—କର୍ଣ୍ଣାଳଂକାର-
Khuṇṭilā ବିଶେଷ; କାପ; କର୍ଣ୍ଣଫୁଲ—A sort of ear-ring.

ଖୁଣ୍ଟିଲାଗି—ଦେ. ବି (ଦେବତାଙ୍କ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ)—ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରି
Khuṇṭilāgi ଯାଉଥିବା ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ପନ୍ତ-
ଭୋଗ ପାଇଁ କିଛି ସମୟ ସ୍ଥଗିତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅସର ପୃଷ୍ଠାରେ ୧ଚିହ୍ନ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ -ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ହେଲେ ବିମାନକୁ ତଳେ ନ ଥୋଇ ଖୁଣ୍ଟି ପୋତି ତାହାର ଉପରେ ରଖିବା—

The fixing of the bimāna or conveyance of a Deity on posts instead of keeping it on the ground when proceeding in the course of a procession.

ଖୁଣ୍ଟୁଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କଣ୍ଟୁ ?; ସଂ. ଖୁଣ୍ଟ୍ ଧାତୁ=ଟକିଟକି କରି ଭାଙ୍ଗିବା; ଗ୍ଲେଟେଇ ଚାଲିବା —୧ । ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷୀ; ଗଞ୍ଜଣା; ତୀବ୍ର ବା କଟୁ ଆଲୋଚନା—

Khuṇṭuṇā

ଖୋଟା; ଖୋଟୀ 1. Hostile criticism; pointing out another's faults; rough repeated criticism.

୨ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଜଣକୁ ତୁଳନା କରି ଦଆଯିବା ଗାଳି-ମନ୍ଦ ବା କଥା — 2. Pointing out or attending to one person's faults by comparing his with another man's fault; making of unfavourable comparison.

୩ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଦୋଷ ଦେଖାଇବା ସମୟରେ ଉଦାହରଣ ଦିଆ ଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ ବିଷୟ—

3. An act which may be used or alluded to in future by an enemy to criticise or point out one's future conduct.

୪ । କଳଙ୍କ—4. A stain on one's conduct or character.

୫ । ଗାଳି—5. Rebuke; abuse.

ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. ୧ । ଯେ ଖୁଣ୍ଟୁଣା ଦିଏ—

(ଖୁଣ୍ଟୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. One who makes unpleasant criticism of another's conduct or family-secrets or actions.

୨ । ଚଡ଼ିଲ; ଚଡ଼ିଚଡ଼ିଆ; ଅବଗୁଣିଆ—

2. Surly; sour-tempered.

ଖୁଣ୍ଟୁଣା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଣ୍ଟା ଦେବା; ପୂର୍ବର ଛିଦ୍ର କଥାକୁ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗଞ୍ଜଣା ଦେବା; ଜଣକର ପୂର୍ବ କଳଙ୍କକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣ କରିବା—

Khuṇṭuṇā debā

ଖୋଟିବୋଲନା To allude or criticise a person by referring to some of his past conduct or stain or family-secret.

ଖୁଣ୍ଟୁଣି—ଦେ. ବି.—୧ । ଦାନ୍ତ ଖୁଣ୍ଟିବାର କାଠି—

Khuṇṭuṇi

ଖୋଁଚନା 1. Tooth-pick.

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ଛଡ଼ିକା ଦାନ୍ତ ଖୁଣ୍ଟୁଣି ।

ଖୋଦ୍‌ନୀ ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

୨ । ଲଗି ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମ୍ବଗଛରୁ ଆମ୍ବ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ତୋଳିଲେ ତାହା ତଳେ ନ ପଡ଼ି ଲଗି ଅଗରେ ଫଳଗୁଥିବା ଜାଲରେ ରହିବ, ଏଭଳି କୌଶଳରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଲମ୍ବ ସରୁ ବାଉଁଶ ବା ଲଗି—

2. A long hooked pole to the end of which a net-basket it attached to hold the mango when it is plucked from a high tree by means of the said hooked pole (to prevent the mango from falling to the ground and being spoiled thereby).

ଖୁଣ୍ଟୁଣୀ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସର୍ବଦା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଖୁଣ୍ଟୁଣା ଦିଏ—

Khuṇṭuṇi

1. (a woman) Habituated to unpleasantly criticising other people's actions or affairs.

୨ । (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ)— ଯେ ଖୁଣ୍ଟୁଣି ଦ୍ୱାରା ଆମ୍ବ ତୋଳେ—

2. One who plucks mango fruits from trees by means of netted and hooked poles.

ଖୁଣ୍ଟେ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ.—ଖଣ୍ଡିଏ ସବାରି କାନ୍ଧେଇବା ପାଇଁ ଲୋଡ଼ା ବେହେରାଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା—

Khuṇṭe

One set of palky-bearers.

ଖୁଣ୍ଡ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଭାଙ୍ଗିବା—

Khuṇḍ (root) 1. To break into pieces.

୨ । ଗ୍ଲେଟାଇବା—2. To limp; to be lame.

ଖୁଟେଇବା — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.— ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା—

Khuteibā To take shelter.

ଖୁଦ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଭେଦ କରିବା —

Khud (rood) To pierce.

ଖୁଦ୍—ବୈଦେ. ଅ. (ଫା. ଖୁଦ୍)—ଖୋଦ୍; ସ୍ୱୟଂ; ନିଜେ—

Khud One's self.

ଖୋଦ, ଖୁଦ ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଖୁଦ; ଖୋଦ)—ଖୁଦ—

ଖୁଦ Broken particles of rice; fragments of grains of rice.

ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତ — ବୈଦେ.ବି. (ଫା.ଖୁଦ୍‌କାଶ୍‌ତ) (ନିଜ ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀ ଚାଷୀ ବା ରାଇତ)—୧ । ଥାମ ରାଇତ; ଆପଣା ବସତି-ଖଦକସ୍ତା ମଉଜାରେ ଜମି ଚାଷ କରିବା ପ୍ରଜା—1. A tenant

Khud kāst

ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତ who cultivates lands his own native village; a resident royat.

୨ । ଥାମ ରୟତ ଜମି ବା ଜୋତ—2. The holding of a resident royat.

୩ । ଜମିଦାରଙ୍କ ନିଜ ଜୋତ ବା ନିଜଚାଷ ଜମି—

3. Land cultivated by the landlord himself; zamindar's private land.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ତ

ବୈଦେ. ବିଣ—୧ । ନିଜର ବାସଗୃହ-ମଉଜାରେ ଜମି ଚାଷ କରୁଥିବା—1. Cultivating lands in one's native village.

୨ । ସ୍ୱୟଂ ଜମିଦାରଙ୍କ ନିଜ ହଳଦ୍ୱାରା ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା (ଜମି)—2. (land) Cultivated by the zamindar himself.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ମାଫିଦାର୍ ବା ଲାଖରାଜିଦାର୍‌ର ଭୋଗରା ଛଡ଼ା ନିଜଚାଷ ଜମି—The land cultivated by the Māfidar or lākhrājidar besides his bhogrā lands.

ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତା—ବୈଦେ: ବି ଓ ବିଣ. (ଫା. ଖୁଦ୍‌କାଶ୍ତ)—
Khudkāstā ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତ (ଦେଖ)
Khudkāst (See)

ଖୁଦ୍‌କୁଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁଦକୁଣ୍ଡା (ଦେଖ)
Khudkunḍā Khudakunḍā (See)
ମାଥର ଖୁଦ୍‌କୁଣ୍ଡା, ବାପର ଗୁନା ଗୁଣ୍ଡା—ଚଗ ।

ଖୁଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର ବା କ୍ଷୋଦ)—ତଣ୍ଡୁଳକଣା; ତଣ୍ଡୁଳର
Khuda କ୍ଷୁଦ୍ରାଂଶ—Fragments of grains of rice.
ଖୁଦ୍ଦା
ଖୁଦ୍ଦୀ

ଖୁଦକଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର ବା କ୍ଷୋଦ ଓ କଣ)—
Kkudakaṇi ତଣ୍ଡୁଳ କଣା; ତଣ୍ଡୁଳର କ୍ଷୁଦ୍ରାଂଶ—
(ଖୁଦୁକୁଣି—ଅନ୍ୟରୂପ) Fragments of grains of rice.
ଖୁଦକଣା [ଦ୍ର—ଚାଉଳର ଭଙ୍ଗା କ୍ଷୁଦ୍ରଖଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ ଖୁଦ କହନ୍ତି । ଖୁଦରେ ମିଶିଥିବା ଆହୁରି କ୍ଷୁଦ୍ର କଣମାନଙ୍କୁ ଖୁଦକଣି କହନ୍ତି ।]

ଖୁଦକୁଣି—ଦେ. ବି—୧ । ଖୁଦକଣି (ଦେଖ)
Khudakuṇi 1. Khudakaṇi (See)
(ଖୁଦୁକୁଣି—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଖୁଦୁରୁକୁଣି (ଦେଖ)
2. Khudurukuṇi (See)
ଭୋଦୁଅମାସର ଜଳ୍ପିଫୁଲ ଗୀତ ଖୁଦୁକୁଣି ଓଷା ମେଳ ।
ନଜକଶୋର. ନିର୍ଝରିଣୀ ।

ଖୁଦକୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—୧ । ଅଛଶସ୍ୟ ଚୁନା କୁଣ୍ଡା—
Khudakuṇḍā 1. Fine husks of paddy.
(ଖୁଦୁକୁଣ୍ଡା—ଅନ୍ୟରୂପ) ନ ପାଇଲେ ବୁଝିଲା ପ୍ରଜା ଖୁଦକୁଣ୍ଡା—
ଖୁଦକୁଁଡ଼ା ଗ୍ରାମ୍ୟ. ଦରବାର ।
୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଚାଉଳକଣାମିଶ୍ରିତ କୁଣ୍ଡା—
2. Fine particles of rice mixed with husks.

ଖୁଦ ଚଲା—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଚାଲୁଣୀ ଯହିଁରେ ଖୁଦମିଶା ଚାଉଳକୁ
Khuda chalā ଚଲାଇଲେ ଖୁଦଯାକ ଚାଲୁଣିର ରନ୍ଧ୍ରବାଟେ
(ଖୁଦୁଚଲା—ଅନ୍ୟରୂପ) ଗଳିପଡ଼େ ଓ ଗୋଟା ଚାଉଳଯାକ ରହି
ଖୁଁଡ଼ୀଚାଳା ଯାଏ—A sieve with which particles of rice fall to the ground and whole rice remain.
ଖୁଦ୍ଦୀକୀ ଚଲନୀ

ଖୁଦଛତୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ଛତ୍ରାକ)—ବାଉଁଶ ଗଛର ମୂଳ ବା
Khudachhatu ଡୁଙ୍କା ଉପରେ ଉଠିବା ଏକପ୍ରକାର ଛତୁ;
(ଖୁଦୁଛତୁ—ଅନ୍ୟରୂପ) ବାଲିଛତୁ; ଡୁଙ୍କାଛତୁ—A kind of
ଖୁଦଛାତୁ mushrooms growing at the foot of
ଗଗନଧୂଳ bamboo trees or on the ant-hills.

ଖୁଦପିଠା—ଦେ. ବି—ଖୁଦ ଓ ଲିମ୍ବ ପତ୍ରରେ ଭାଆର ଦେବା ଏକ
Khudapitā ପ୍ରକାର ଜାଉ—A gruel made of
(ଖୁଦୁପିଠା—ଅନ୍ୟରୂପ) boiled rice with Nim-leaves.

ଖୁଦ ପିମ୍ପୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ପିପୀଲିକା)—
Khuda pimpurḍi ଅତି ଛୋଟ ଛୋଟ ପିପିଲିକା—
(ଖୁଦୁପିମ୍ପୁଡ଼ି—ଅନ୍ୟରୂପ) Tiny ants.
ଖୁଦିୟାପିପିଡ଼ା
ଛୋଟୀଚିଉଁଟୀ

ଖୁଦଯାଉ—ଦେ. ବି—ସିଝା ଖୁଦରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଯାଉ—
Khudajāu Gruel made of fragments of rice.
(ଖୁଦୁଯାଉ—ଅନ୍ୟରୂପ) ଆଜ ଖୁଦଯାଉ କାଲି ଗଣ୍ଠିଆ,
ପଥରଦିନକୁ ଦାଗ ଅଣ୍ଠିଆ—ଚଗ ।
ଖୁଦକୀଲପସୀ [ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଖୁଦକୁ ଚାଉଳବାରେ ତାହା ଭାତଭଳି ଗୋଟି ଗୋଟି ନ ରହି ମେଣ୍ଢାମେଣ୍ଢା ଓ ଯାଉଯାଉଆ ହୋଇଯାଏ ।]

ଖୁଦର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ ଓ ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ରମୃଗ)—
Khudara ଶଶା; ଠେଲୁଆ—Hare.
ଦେ. ବି.—କ୍ଷୁଦ୍ର ମୃଗବିଶେଷ—A small deer.

ଖୁଦିୟା ଗ୍ରା. ବିଣ.—(ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର; ତୁଳ—ଫା. ଖୁର୍ଦ୍)—ଅତି ଛୋଟ—
ଖୁଦ୍‌ରା Tiny; very small.

ଖୁଦରିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର)—ଅତି ଛୋଟ—
Khudariā Very small; tiny.
ଖୁଦିୟା
ଖୁଦ୍‌ରା

ଖୁଦା—ବୈଦେ. ବି (ଆ ଓ ଫା)—ଈଶ୍ୱର—
Khudā God.
ଖୋଦା
ଖୁଦ୍ଦା

ଖୁଦାବନ୍ଦ—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—୧ । ମାଲିକ; ପ୍ରଭୁ—
Khudāband 1. Lord; master.
ଖୁଦାବନ୍ଦ ୨ । ଈଶ୍ୱର—2. God.
ଖୋଦାବନ୍ଦ ବୈଦେ. ଅ—ରାଜା ଆଦିଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ; ହଜୁର—
Interjection addressed to an emperor—oh!

ଖୁଦିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖୁଦପୂର୍ଣ୍ଣ—Consisting mostly of small
Khudiā particles of rice.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଲେଖାଯୋଖରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଲେଖାଯାଇଛି ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଖୁଦିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି (ସଂ. ଖୁଦ୍ ଧାତୁ)—
Khudibā
୧ । ଖୋଳିବା—1. To dig.
୨ । ଖୋଦନକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—2. To engrave.
୩ । ମାଟି କୋଡ଼ିବା—
3. To dig earth with spade.

ଖୁଦୁଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ—ଖୁଦିଆ (ଦେଖ)
Khudurdi Khudiā (See)
ଦେ.ବି—କୁଟିଲାବେଳେ ଖୁଦରୂପେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବା ଚାଉଳ—
Broken grains of rice.
ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁଦ (ଦେଖ)
Khuda (See)

ଖୁଦୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖୁଦିଆ (ଦେଖ)
Khudurdiā Khudiā (See)

ଖୁଦୁରୁକୁଣି—ଦେ. ବି—ଖୁଦୁରୁକୁଣି (ଦେଖ)—
Khudurkuṇi Khudurukuṇi (See)

ଖୁଦୁରି—ଦେ.ବି (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ରରୋଗ)—ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଦଗା ରୋଗବିଶେଷ—
Khuduri Infantine diarrhœa.

ଖୁଦୁରିଆ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର)—ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ—
Khuduriā Tiny; very small.
ଖୁଦିଆ
କ୍ଷୁଦ୍ରା

ଖୁଦୁରୁକୁଣି—ଦେ.ବି (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର ?)— ଉତ୍କଳର କୁମାରୀମାନେ ଭାଦ୍ରମାସର ପ୍ରତି ରବିବାର ଦିନ ଚିକିଲିଙ୍ଗିରେ ଫୁଲ ଆଦି ଦେଇ ପୂଜା କରିବା ଓଷା (ଉଅପୋଇ ଦେଖ)—
Khudurukuṇi A festival (not traced in the Śāstras) observed by maidens in Utkala every sunday in the month of Bhādra.

[ଦ—ଏହି ଓଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଉଅପୋଇ ବା ଉପୋଇକୁ ତା' ଭାଇଜମାନେ ଖୁଦଗଣ୍ଡାଏ ସୁଦ୍ଧା ଖାଇବାକୁ ନ ଦେବାରୁ ସେ 'ଖୁଦରଙ୍କୁଣି' ହୋଇଥିଲା—ଏଥିରୁ ଏହି ନାମକରଣ ହୋଇଅଛି ।]

ଖୁଦ୍ର—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. କ୍ଷୁଦ୍ର)—ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ—
Khudra Tiny; very small.
ଦେ. ବି—କ୍ଷୁଦ୍ର ମୃଗବିଶେଷ—A species of small deer.

ଖୁନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଆ)—ଖୁଣ୍ (ଦେଖ)—
Khun Khuṇ (See)

ଖୁନ—ଦେ. ବି—୧ । ଖୁଣି (ଦେଖ)—
Khuna 1. Khuṇi (See)
୨ । ଲୁଣକାଠିଆ—2. A pot for keeping salt.
ପ୍ରାଦେ. (ଆଳି ଓ କନକା) ବି—ଚାରି ଥିବା ଉଚ୍ଚ ଫନଯୁକ୍ତ କାଠର ଡାଲି—A high-edged wooden tray.
[ଦ—ଏଥିରେ ରଜାଘରୁ ଲୁଗାପଟା ଆଦିର ଜେଉର ପଠାହୁଏ ।]

ଖୁନି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Khuni ୧ । ଖୁଣି; ନରହତ୍ୟା—
1. Man-slaughter; murder.
୨ । ଘୋର ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଲଙ୍ଗଳ—
2. Worne out plough.

ଖୁନିଦାର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ହତ୍ୟାକାରୀ; ନରହନ୍ତା—
Khunidār Murderer.

ଖୁନିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଖୁଣିବା (ଦେଖ)
Khunibā Khuṇibā (See)

ଖୁନ୍ତ ଖୁନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. କୁଣ୍ଠନ)—କୁଣ୍ଠ୍‌କୁଣ୍ଠ (ଦେଖ)
Khunt khunt Kunth kunth (See)

ଖୁନ୍ତା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଶିଶୁଙ୍କ କ୍ରୀଡ଼ନକ—
Khuntā Child's play-thing.

ଖୁନ୍ଦା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ରନ ଧାତୁ)—
Khundā ୧ । ହାତକୁ ମୁଠାକରି ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିଦ୍ୱାରା କରାଯିବା
ଘୁଂସା ଆଘାତ; ଗୋବା—
1. Stroke given by fist on the thumb-side.

ଗାଲକୁ ମରାମରି ହୋଇଲେ ଯେ ଖୁନ୍ଦା ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

[ଦ—ହାତକୁ ମୁଠା କରି କାଣିଆଙ୍ଗୁଠି ପାଖଦ୍ୱାରା ମରାଯିବା ଆଘାତକୁ ବୁଝା, ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠି ପାଖଦ୍ୱାରା ମୁହଁରେ ଆଘାତକୁ ମୁଖି, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଆଘାତକୁ ମୁଥ, ମୁଠାରୁ ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି ବାହାରିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମୁହଁରେ କରାଯିବା ଆଘାତକୁ ଖୁନ୍ଦା ଓ ମୁଠା କରାଯିବା ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଗଣ୍ଠି ଦ୍ୱାରା ଆଘାତକୁ ଠଣା ବା ଠୁଣା କହନ୍ତି ।]

୨ । ବାଡ଼ିର ମୁଣ୍ଡି ଦ୍ୱାରା ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଆଘାତ—
2. Repeated blows with the stock of a stick.
୩ । ଅନେକ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥକୁ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ଯାକି ଦେବା; ଖୁନ୍ଦି ଦେବା—
3. Huddling; pushing a thing into other similar things in a narrow space.

କୁନ୍ଦା ବୈଦେ. (ଫା. କୁନ୍ଦା=କାଠଗଡ଼)—କାଷ୍ଠମୟ; କୁନ୍ଦା,
କୁନ୍ଦା ବନ୍ଦୁକର ମୂଳଖାଣ—The stock of a gun.

ଖୁନ୍ଦାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଖୁନ୍ଦିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Khundāibā 1. The causative form of Khundibā.
୨ । ପିଲାକୁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଣ୍ଡା ଗିଳାଇବା—
2. To repeatedly push in big morsels of food to the mouth of a child.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଖୁନ୍ଦାଖୁନ୍ଦ—ଦେ. ବି—ଯକାଯକ; ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପଦାର୍ଥ
Khundākhundi ବା ଜୀବ ଦେହକୁ ଦେହ ଲାଗି ଠେସାଠେସି
ଠେସାଠେସି ହେବା—Several things or persons
ଠୁସାଠୁସି pushing against; one another squeezed together,

ଦେ. ବିଣ— ଖୁନ୍ଦା ମରାମରି; ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଖୁନ୍ଦା ମରାମରି ହେଉଥିବା—Striking each other with Khundā-blows

ଖୁନ୍ଦଖାନ୍ଦ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ (ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପଦାର୍ଥ
Khundikhāndi hebā ବା ଜୀବ) ଏକତ୍ର ଲଗାଲଗି ହେବା—
ଠାସାଠାସି ହଓୟା (many articles or animals) To huddle together; to be squeezed together in a narrow place.

ଖୁନ୍ଦଖୁନ୍ଦ—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—ଅନେକ ଘଣ୍ଟି, ଘାଗୁଡ଼ି ବା
Khundikhundi ଘୁଙ୍ଗୁରର ସମ୍ମିଳିତ ଶବ୍ଦ—
Sound of tickling of small bells.

ପଦ୍ମରେ ଝୁମ୍ବକ ବଳା ବାଜେ ଖୁନ୍ଦଖୁନ୍ଦ—ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଖୁନ୍ଦଖୁନ୍ଦ ପଚାରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ
Khundikhundi pachāribā ବାଧ୍ୟ କରି ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା—To put repeated questions so as to oblige a person to reply.

ଖୁନ୍ଦିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଚୁନ୍ଦ ଧାତୁ)—
Khundibā ୧ । ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ଅନେକ ଜୀବ ବା ବସ୍ତୁକୁ
ଚାପା; ଠେସା; ଠାସା ଏକତ୍ର ଲଗାଲଗି କରି ପୂରାଇବା—
ଚାପନା; ଠୁସନା; ଠାସନା 1. To squeeze many things together; to huddle together many things or animals into a narrow space.

ଭୃଜେ ଭୃଜ ପାଦରେ ପାଦକୁ ଚେପି ଛନ୍ଦ
ଉଡ଼ିଲେ ଛନ୍ଦସ୍ୱକୁ ଚୁନ୍ଦନ୍ଦେ ଖୁନ୍ଦ—କୃଷ୍ଣଦ୍ୱୈପାୟନ. ମହାଭାରତ. ଅନ୍ଦ ।

୨ । ବାଡ଼ିର ମୂଳଦ୍ୱାରା ବାରୁଦଆଦିକୁ ବନ୍ଦୁକ ଗାଉରେ ଠେସି କରି ପୂରାଇବା—
2. To ram in (powder) with a ram-rod.

୩ । ସରୁ ରନ୍ଧ୍ରରେ ମୋଟ ମୂଳଆ ବାଡ଼ିକୁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଗୋଞ୍ଜିବା—3. To repeatedly poke or press a thick rod into a hole.

ଆଜ ଭୁଷ୍ଟ ଗରବ ଭଙ୍ଗିଦେବ ମୁହିଁ
ଏହା ବୋଲି କାଠି ଖୁନ୍ଦଲେ ମୁଖେ ନେଇ—
କୃଷ୍ଣଦ୍ୱୈପାୟନ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ) ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଗଣ୍ଡାକୁ ଗଣ୍ଡା ଗ୍ରାସ ପାଟିରେ ପୂରାଇବା ବା ଗିଳିବା—
4. (ironical) To gulp down repeated morsels of food into the mouth.

ଖୁପ୍‌ରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଆଙ୍ଗୁଠିଦ୍ୱାରା ବା କାଠିଦ୍ୱାରା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ
Khuprāibā ପରର ଶରୀରକୁ ଆଘାତ କରିବା—
1. To poke gently at another's body with fingers or with a pick.

୨ । ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା—
2 To provoke; to irritate.

ଖୁପ୍‌ରାଖୁପ୍‌ରି— ଦେ. ବି.—ଖୁପୁରା ଖୁପୁରି (ଦେଖ)
Khuprākhupri Khupurā khupuri (See)

ଖୁପ୍‌ଲା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁପୁଲି (ଦେଖ)
Khuplā Khupuli (See)

ଖୁପ୍‌ସୁରତ—ବୈଦେ. ବିଣ.—ଖୁବ୍‌ସୁରତ୍ (ଦେଖ)
Khupsurata Khubsurat (See)

ଖୁପ୍‌ସୁରତି—ବୈଦେ. ବି.—ଖୁବ୍‌ସୁରତି (ଦେଖ)
Khupsurati Khubsurati (See)

ଖୁପି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—(ଭୁଲ. ହି. ଖୁବ୍)—ଖୁବ୍‌ଇ; ଖୁବ୍;
Khupi ବହୁତ; ଆଚ୍ଛା କରି—Very; much; well.

(ଯଥା—ତାକୁ ଖୁପି ମାର୍ ମାଇଲେ ।)

ଦେ. ବିଣ.—ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଖୁବ୍ କ୍ଷୁଦ୍ର—Very small.

(ଯଥା—ଖୁପି ଅଣ୍ଟକା ।)

ଖୁପିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୁପ୍ ଧାତୁ)—୧ । ଗୋପନୀୟ;
Khupiā ଗୁପ୍ତ (ବାର୍ତ୍ତା; ସମ୍ବାଦ)—1. Secret (news).

୨ । ବେନାମୀ (ଚିଠି)—2. Anonymous (letter).

ଖୁପିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.— ୧ । ଭେଦିବା—
Khupibā 1. To permeate.

୨ । ଅଳ୍ପ ପ୍ରବେଶ କରିବା—2.To penetrate a little.

୩ । କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା—3. To succeed.

୪ । ଖୁଣ୍ଟିବା—4. To peck at.

ଖୁପୁରଖୁପୁର୍—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. କ୍ଷିପ୍ର)—ଖୁର ଖୁର (ଦେଖ)
Khupurkhupur Khur khur (See)

(ଖୁପୁରୁଖୁପୁରୁ— ଅନ୍ୟରୂପ)

ଖୁପୁରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଖୁପ୍‌ରାଇବା (ଦେଖ)
Khupureibā Khuprāibā (See)

ଖୁପୁରାଖୁପୁରି—ଦେ. ବି.—ପରସ୍ପର ଖୁପ୍‌ରାଇବା—କର୍ମ—
Khupurā khupuri Mutual gentle poking.

ଦେ. ବିଣ.— ପରସ୍ପର ଖୁପ୍‌ରାଇବାକର୍ମ କରୁଥିବା—
Gently poking at each other.

ଖୁପୁଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଖର୍ପର)—ଖୁପୁଲି (ଦେଖ)
Khupulā Khupuli (See)

ଖୁପୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଖର୍ପର)—୧ । ନଡ଼ିଆର
Khupuli ସଢ଼େଇ (ଯଥା; ନଡ଼ିଆଖୁପୁଲି)—
1. The hard shell of cocoanut.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ଦଭୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍ତ'ଦେଖିବେ ।

୨ । କଚ୍ଛପ ପିଠିର କଠିନ ଆବରଣ (ଯଥା; କେଛୋ ଖୁପୁଲି)—
2. The hard shell of tortoise.

ଖୁବ୍—ବୈଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଫା. ଖୁବ୍=ଉତ୍ତମ)—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—
Khub 1. Exceedingly; excessively; very;
ଖୁବ greatly; too much.
ଖୁବ ୨ । ଆଚ୍ଛା କରି; ଉତ୍ତମରୂପେ—
2. Well; thoroughly; very much.
ବିଶ.—୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତିକ; ବେଳାଯୁ; ଅତିରିକ୍ତ—
1. Excessive; too much.
୨ । ଉତ୍ତମ—2. Good; excellent.
୩ । ପ୍ରଶଂସାର୍ହ—3. Praise-worthy.

ଖୁବ୍‌ବି—ଦେ. ବିଶ.—ଖୁବ୍‌ଗୁଡ଼ାଏ; ଅନେକଗୁଡ଼ାଏ—
Khu-bi Too much; very much.

ଖୁବ୍ ଗୁଡ଼ାଏ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଶ.—୧ । ବହୁତ—
Khub gurdāe 1. Very many.
୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—2. Very much.

ଖୁବ୍ ଗୁରେ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି. ଓ ବିଶ.—ଖୁବ୍ ଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ)
Khub gure Khub gurdāe (See)

ଖୁବ୍ ସୁରତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—
Khub surat ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର; ସୁଶ୍ରୀ—
ଖୂବସୁରତ Very beautiful; imposing; grand;
ଖୁବସୁରତ charming.

ଖୁବ୍ ସୁରତି—ଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁବ୍‌ସୁରତ୍)—
Khub surati ୧ । ବିଶେଷ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ—
ଖୂବସୁରତି 1. Imposing beauty; charm.
ଖୁବସୁରତୀ ୨ । ସୁନ୍ଦରପଣ—
2. The state of being charming.

ଖୁବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସ୍କନ୍ଧ—
Khubā Shoulder.

ଖୁବାନି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁବାନ)—
Khubāni ଖୋବାନ; ସ୍ୱାଦୁ କାବୁଲ ଫଳବିଶେଷ; ଜରଦାଲୁ—
ଖୋବାନୀ Apricot; a sweet fruit imported
ଖୁବାନୀ from Kabul.

[ଦ୍ର—ଏହା ପଶ୍ଚିମ-ହିମାଳୟ ଓ କାବୁଲଆଦି ପାର୍ବତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳର ବାଦାମଜାତୀୟ ଗଛ (Prunus Armeniaca) । ଏଥିର ପାଚିଲା ଫଳକୁ ଶୁଖାଇ ମହାଜନମାନେ ଭାରତର ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ମେଓ୍ୱାଫଳ ରୂପେ ବିକନ୍ତି । ଏ ଫଳ ମେ ମାସରୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଚେ; ଏଥିର ମଞ୍ଜିରୁ ଏକ ପ୍ରକାର ତେଲ (କଡ଼ୁଆ ବାଦାମ ତେଲ) ବାହାରେ । ଏ ଗଛରୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଠା (Cherry gum) ବାହାରେ । ଏ ଗଛ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଯତ୍ନଝଡ଼ା ହୁଏ । ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଖୁବି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଫା. ଖୁବ୍+ସ. ହ୍ର)—ଖୁବ୍ (ଦେଖ)
Khubi Khub (See)
ଖୁବଇ, ଖୁବୀ
ଖୁବହି

ଖୁବେ—ପ୍ରାଦେ. (ଉଡ଼ି) କ୍ରି. ବିଶ—ଖୁବ୍ (ଦେଖ)
Khube Khub (See)

ଖୁବେର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁଗୁର (ଦେଖ)
Khuber Khugura (See)

ଖୁମା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ମୋଟା—1. Fat.
Khumā ୨ । ବଳେପଶା—2. Meddlesome.
ଖୁମୀ
ଖୁମେଇ } ସ୍ତ୍ରୀ.

ଖୁମାଇଁ ପଶିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ବଳେ ପଶିବା; ଗୃହାଧିକାରୀ ବା ସ୍ଥାନା-
Khumāiñ paśibā ଧିକାରୀର ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ
ପ୍ରବେଶ କରିବା—
To enter or push one's way into a place against the master's wish.

ଖୁମାଇଁ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—୧ । ଗୃହସ୍ୱାମୀର ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ କୌଣସି
Khumāiñ hebā ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା—
1. To try to enter or push one's way into a place against the wishes of its master.
୨ । ରୁଷି କରି ଗାରୁଗାରୁ ହେବା—
2. To grumble with displeasure.
୩ । ଅନାହୂତ ହୋଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା—
3. To meddle with a matter unasked.

ଖୁମାଣ—ଗ୍ରା. ବି—ରୁଷା ସହିତ ଗାରୁଗାରୁ ; ଅଭିମାନ ମାରିବା—
Khumāṇa Grumbling.
ଗୁନଗୁନାନା, କୁନକୁନା

ଖୁମାଣ ପୋତିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ରୁଷି କରି ଗାରୁଗାରୁ ହୋଇ ମୁହଁ
Khumāṇa potibā ତଳକୁ ପୋତିବା—
To grumble and hang down one's head.

ଖୁମାଣି—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ରୁଷିକରି
Khumāṇi ଗାରୁଗାରୁ ହୁଏ; ଅଭିମାନୀ—
Prone to grudge at petty things; (male) of a grumbling nature.
ଗ୍ରା. ବି—ଖୁମାଣ (ଦେଖ)
Khumāṇa (See)

ଖୁମାଣିଆଁ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ପୁଂ—ଖୁମାଣି (ଦେଖ)
Khumāṇiāñ Khumāṇi (See)

ଖୁମାଣୀ—ଗ୍ରା. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ରୁଷି କରି
Khumāṇī ଗାରୁ ଗାରୁ ହୁଏ—1. (woman) Of a grumbling nature.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲୟ	ଲ୍ଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଲଥ	ଳ	ନ୍ତ

୨ । ପୁଂ.—ଖୁମାଣି (ଦେଖ)
2. Khumāṇi (See)

ଖୁମୁଲା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଣ—ଅଲଗା; ପୃଥକ୍—
Khumulā Separate; isolated.

ଖୁମୁଲୀ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଝିଅମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମାଆମାନଙ୍କର ଗାଳି)—
Khumulī ୧ । ଅଉଗିଆ; ଅବାଗିଆ—1. Unsystematic.
୨ । ଅମାନିଆଁ—2. Disobedient.

ଖୁମ୍ପୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଥଣ୍ଟଦ୍ୱାରା ଜୋରରେ ଆଘାତ—
Khumpā 1. Pecking by the bill.
ଚୁଗନା ୨ । ମୂଷା କାଟିବାଦ୍ୱାରା ଫମ୍ପା ହୋଇଥିବା (ନଡ଼ିଆ)—
2. The hollowed shell of cocoanuts eaten by rats.
ଦେ. ବିଣ—ଥଣ୍ଟଦ୍ୱାରା ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ—
Pecked with the beak.

ଖୁମ୍ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଖୁମ୍ପିବା (ଦେଖ)
Khumpāibā 1. Khumpibā (See)
୨ । ଖୁମ୍ପିବାର ପ୍ରୟୋଜକ ରୂପ—
2. The causative form of Khumpibā.

ଖୁମ୍ପିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଥଣ୍ଟଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା—
Khumpibā 1. To peck at a thing with the beak.
ଠୋଟମାରା; ଖୁଁଟା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ କରିବା—
ଚୁଗନା 2. To tease.

ଖୁମ୍ପି ଖାଇ ଥାନ୍ତେ ମୋତେ ପଣ୍ଡେ ହୋଇ ଠୁଳ ।
ଫକୀରମୋହନ, ଇନ୍ଦ୍ରଲଭ୍ରମଣ ।

ଖୁରୁଖୁରୁ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଖର)—କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଓ ସୁନ୍ଦର-
Khurkhur ରୂପରେ (ଚାଲିବା)—(to walk) Briskly
ଖୁର୍‌ଖୁର and in a charming manner.
(ଯଥା—ଛୋଟ ଘୋଡ଼ାଟି ଖୁରଖୁରୁ ହୋଇ ଚାଲୁଛି ।)

ଖୁର୍‌ଖୁରାଇ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୁରଯୁକ୍ତ କଂସା—
Khurkhurāi A metal pot with a hoof.

ଖୁରଖୁରିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା ବା ବାଛୁରୀ ସୁନ୍ଦରରୂପେ
Khurkhuriā ଖୁରଖୁରୁ ହୋଇ ଚାଲେ—
ଖୁର୍‌ଖୁରେ Walking briskly and charmingly.
(ଖୁରଖୁରେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖୁରଚି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଚୁରସୀ)—ଖୁରସୀ (ଦେଖ)
Khurchi Khursī (See)

ଖୁରଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—ବାୟା ଚଢ଼େଇ (ଦେଖ)
Khurrdiā Bāyā chardhei (See)

ଖୁରଦା—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ)—ଖୋରଧା (ଦେଖ)
Khurdā Khoradhā (See)

ଖୁରଦି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗୁଡ଼ାଏ, ବହୁତ; ଅନ୍ୟୂନ—
Khurdi Much; many.

ଖୁରଧା—ଗ୍ରା. ବି. (ନାମ)—ଖୋରଧା (ଦେଖ)
Khurdhā Khoradhā (See)

ଖୁରପି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । କାଠରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା
Khurpi ଗୁଡ଼ିଆଙ୍କର ଚଟୁ—1. Wooden ladle.
୨ । ଖୁରୁପି (ଦେଖ)
2. Khurupi (See)

ଖୁରସୀ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଚୁରସୀ)—କାଷ୍ଠ ବେତାସନ; ଚେଆର—
Khursī Chair (made of wood and cane).
କୁର୍ସୀ, ଖୁରସୀ
ଚୁର୍ସୀ

ଖୁରହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଖୁର; ତୁଳ. ହି. ଖୁରହା)—
Khurhā ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରରେ ହେବା ରୋଗବିଶେଷ; ଫାଟୁଆ-
ରୋଗ—A disease attacking the hoof of cattle; foot and mouth disease of cattle.

ଖୁର (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଚାଞ୍ଚିବା—
Khura (root) 1. To scratch.
୨ । କାଟିବା—2. To cut.
୩ । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିବା—3. To break into pieces.

ଖୁର—ସଂ. ବି (ଖୁର ଧାତୁ=ଛେଦନ କରିବା+କରଣ. ର)—
Khura ୧ । ଖୌର କରିବାର ଶସ୍ତ୍ର—1. Razor.
୨ । ଘୋଡ଼ା, ଗୋରୁଆଦି ପଶୁଙ୍କ ପାଦର ନଖ, ଟାପ ବା ଖୁରୁ-
2. Hoof of some beasts.
୩ । ନଖୀନାମକ ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଏହା ସାମୁଦ୍ରିକ ଶାମୁକାର
ଖୋଳ; ପୋଡ଼ିଲେ ସୁଗନ୍ଧ ହୁଏ ।)—
3. Fasciolaria (a scented herb) (a kind of horny marine substance emitting odour on being heated and used in making scented oil).
୪ । ଖଟର ଖୁରୁ—4. Bed-post.
୫ । ପାଦ—5. Foot.

ନଖ୍ୟେ ହୋଇ କଣ୍ଠ ହାଇ, ବସ୍ତ୍ରାରକ୍ତ ଗୁରୁ ଖୁର—
ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗବତ ।

ଖୁରକ୍ଷେପ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଖୁର+କ୍ଷେପ)—ନାଭ—
Khurakshepa A beast's kick.

ଖୁରଙ୍ଗ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଚୁରଙ୍ଗ)—୧ । ମୃଗ—
Khuraṅga 1. Deer.
୨ । ଏକଜାତୀୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୃଗ—
2. A small species of deer.

ଖୁରଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପତ୍ରରେ ସିଆଁ ହୋଇଥିବା ବଡ଼
Khurardā ଚଉପଦୀ—Big plates made of leaves sewn together.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସମାପ୍ତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଶବ୍ଦର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଶବ୍ଦର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ତତ୍ତ୍ୱର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଖୁରଣସ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଖୁର+ନାସିକା; ବିପାଦନ; ଖୁର ପରି ନାକ ଯାହାର)—୧ । ଚେପଟା ନାକ—
Khuraṇas
ଖୁରଣସା } ସ୍ତ୍ରୀ
ଖୁରଣସୀ }
1. Flat nosed.
୨ । ନାକୁଆ—2. Having a pointed nose.

ଖୁରଣସ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଖୁରଣସ୍ (ଦେଖ)—
Khuraṇasa Khuraṇas (See)

ଖୁରଣି—ଦେ. ବି—ପିତାକୋରୁଆଁ (ଦେଖ)—
Khuraṇi Pitākoruāñ (See)

ଖୁରଣ୍ଟା—ଦେ. ବି (ହି. ଖୋଟା=ଦୂଷିତ; ମନ୍ଦ)—୧ । ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ—
Khuraṇṭā 1. Inhabitant of Hindusthān.
ଖୋଟା, ଖୋଟ୍ଟା ୨ । ହିନ୍ଦୀଭାଷୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. One whose language is Hindi.

ଖୁର ଦାଢ଼ରେ ଚାଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅତି ସତର୍କରୂପେ ନିୟମପରତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଚଳିବା—To do some work with extreme caution and under strict rules.
Khura dārdhare chālibā

ଖୁର ଧରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—କମାର ଦ୍ୱାରା ଖୁରକୁ ଶାଣ ଦିଆଇବା—To cause a razor to be sharpened by a smith.
Khura dharāibā

ଖୁର ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଖୁରକୁ ଦାଢ଼ କରିବା—
Khura dhribā 1. To sharpen a razor.
୨ । ଖୁରକୁ ହାତରେ ଧରିବା—
2. To hold a razor by the hand.

ଖୁରଧାର—ଦେ. ବି—ଖୁରର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ପ୍ରାନ୍ତ—
Khuradhāra Sharp blade of a razor.

ଖୁରନ୍ୟାସ—ସଂ.ବି (ଏଣ୍ଟୀ ଚିହ୍ନ;ଖୁର+ନ୍ୟାସ)—ଖୋଜ; ଖୁରର ଚିହ୍ନ—
Khuranyāsa Hoof-marks; hoof-prints.

ଖୁରପ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୁରପ୍ର; ଭୁଲ—ଇଂ. ସ୍କ୍ରେପର୍)—ଭୂମିରୁ ଘାସ
Khurapa ଛେଲିବାର ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଓ ବେଣ୍ଟ ଲାଗିଥିବା
ଖୁରପା ହତିଆର—A grass-scraper.
ଖୁରପା

ଖୁରପଦବୀ—ସଂ. ବି (ଏଣ୍ଟୀ ଚିହ୍ନ; ଖୁର+ପଦବୀ)—
Khurapadabī ଖୁରର ଚିହ୍ନ; ଖୋଜ—Hoof-marks.

ଖୁରପା—ଦେ. ବି—ଖୁରପ (ଦେଖ)—
Khurapā Khurapa (See)

ଖୁରପାଣି—ଦେ.ବି (ସଂ. ଖୁର+ପାନୀୟ)—ମନୁଷ୍ୟ ଖିଅର ଦେଉଥିବା
Khurapāṇi ବେଳେ ଭଣ୍ଡାର ଯେଉଁ ଗିନାରେ ପାଣି ରଖିଥାଏ, ଖିଅର ହେବା ପରେ ସେ ଗିନାରେ ବଳକା ରହିଥିବା ପାଣି; ଖୌରକ୍ରିୟା ଜଳ—
Water left after use in a barber's basin after shaving a person.

ଖୁରପି—ଦେ. ବି—୧ । ଖୁରପ (ଦେଖ)
Khurapi 1. Khurapa (See)
ଖୁରପୀ ୨ । ମୋଚିଙ୍କର ଚମଡ଼ା ଛେଲିବା ଯନ୍ତ୍ର—
ଖୁରପା 2. The scraping instrument of a cobbler.

ଖୁରପ୍ର—ସଂ. ବି (ଖୁର—ପ୍ରଥ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରୋଥିତ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—
Khurapra ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ଫଳକବିଶିଷ୍ଟ ଶର—
An arrow with a semi-circular head.

ଖୁରମା—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଖୁର୍ମଲ୍‌ଖୁର୍ମ)—
Khuramā ୧ । ଲୁଣିଆ ଘୃତପକ୍ୱ ମସକା ପିଷ୍ଟକବିଶେଷ—
ଖୁର୍ମା 1. A fragile cake fried in ghee and
ଖୁରମା seasoned with salt.
୨ । (ଫା—ଖୁର୍ମାହ୍)—ଶୁଖିଲା କାବୁଲି ଖଜୁରକୋଳି—
2. Dry date-fruits; dried fruits of Phoenix Dactylifera.

[ଦ୍ର—ଏ ଖଜୁରି ଗଛ ଭିତରେ ୬୦।୭୦ ହାତ ବଢ଼େ; ଏ ଖଜୁରି ଗଛର ସଂ. ନାମ ପିଣ୍ଡ ଖର୍ଜୁର; ଏ ଗଛର ମୂଳରୁ ଯେଉଁ ଖଣ୍ଡାମାନ କଦଳୀ ଗଛ ମୂଳରୁ କାଢ଼ିବା ପୁଆ ପରି କାଢ଼ାରେ ସେ ଖଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ କାଟିଦେଇ ଅନ୍ୟତ୍ର ଭୂଇଁରେ ପୋତିଲେ ସେଥିରୁ ନୂଆ ଗଛ ଜନ୍ମେ । ଏହି ଗଛର ଗଛପାଚିଲା ଫଳକୁ ଶୁଖାଇଲେ ତାହା 'ଖୁରମା' ହୁଏ ଓ କଞ୍ଚା ଫଳକୁ ଶୁଖାଇଲେ 'ଛୁଆରା' ହୁଏ ।]

୩ । (ତୁର୍କୀ—କୋର୍ମା)—ଭୁରୁମା; ଭଜା ମାଂସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ତରକାରି (ଏଥିରେ ହଳଦୀ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ)—
3. Curry prepared with roasted meat without the addition of turmeric.

ଖୁରମୁଠି—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ପ୍ରକୋଷ୍ଠଯୁକ୍ତ ପେଟିକାରେ ଭଣ୍ଡାରୀ ଖୁର-
Khuramuṭhi ଆଦି ରଖେ—
Barber's razor-wallet.

ଖୁରଲୀ—ସଂ. ବି (ଖୁର ଧାତୁ+ଭାବ. ଅଲ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Khuralī ୧ । ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ—
1. Military exercise or practice.
୨ । ବ୍ୟାୟାମ—2. Gymnastics.
୩ । ଅସ୍ତ୍ରଶିକ୍ଷା—3. Training in the art of using weapons.
୪ । ରିପୁର ଆକ୍ରମଣରେ ନିଜର ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହାର ଅଭ୍ୟାସ—
4. Exercises of self defence.

ଖୁରଶାଣିଆଁ—ଦେ. ବି—ଏକ ପ୍ରକାର କାଦିଯୁକ୍ତ ମିଠା ପାଣିରେ ଥିବା
Khurasāṇiāñ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଛ—(ଏହା ମିରକାଳ ମାଛଠାରୁ ସାନ
ଖରସା ଓ ଚେପ୍ଟା)—A kind of medium-sized fresh-water fish with scales.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଁ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍ଦ

ଖୁରସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. କୃଷ୍ ଧାତୁ ବା ଖୁରଧାତୁ; ତୁଳ—ହି.
Khurasāibā ଖୁରଚ୍ନା=କୋରବା)—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡିଦ୍ୱାରା ଗଛର ମୂଳପାଖ ମାଟିକୁ ଅଗଭୀର ଭାବରେ ଲେଉଟ-ପାଉଟ କରି ଶିଥିଳ କରିବା—
To turn up and loosen the earth superficially with a hoe.

ଖୁରସିଆ—ଦେ. ବି— ଖୁରଶାଣିଆଁ (ଦେଖ)
Khurasiā Khurasāṇiāñ (See)

ଖୁରା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୁର)—୧ । ଘୋଡ଼ାଆଦି ପଶୁଙ୍କ ଟାପୁ—
Khurā 1. Hoof.

ଖୁର; ଖୁରୀ ସେ ବରାହଖୁରେ ଖୋଳ ହୋଇ ମଗ୍ନ—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଖୁର [ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଯେଉଁ ପଶୁମାନଙ୍କର ଶିଂଘ ନାହିଁ (ଯଥା ଘୋଡ଼ା, ଗଧ) ସେମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ର ଶେଷଭାଗରେ ଥିବା ଖୁର ଶୃଙ୍ଗମୟ ଏବଂ ଗୋଲାକାର, ଏହାକୁ ଟାପୁ ବୋଲାଯାଏ; ଯେଉଁ ପଶୁମାନଙ୍କର ଶିଂଘ ଅଛି (ଯଥା ଗୋରୁ, ମୃଗ, ସମ୍ବର ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା) ସେମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ତଳର ଶୃଙ୍ଗମୟ ବସ୍ତୁ ଦୁଇଫାଳିଆ, ଏହାକୁ ଖୁର ବୋଲାଯାଏ ।]

୨ । ଖଟିଯାହୁଆ; ଖଟିଗୋଡ଼—
2. Bed-posts.

୩ । ପାତ୍ରର ବଇଠି—3. The circular stand below a pot; the ring at the bottom of an utensil.

ଚୁରୁ ଚଷକ ଝଟିତି ଅଲଗା ହୋଇଗଲେ ଯଥା ଭଗ୍ନେ—
ରାଧାନାଥ. ପାଦଗ ।

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗୋଡ଼—4. Leg.

କରଣ ଖୁରରେ ଦଣ୍ଡବତ—ବ୍ରହ୍ମଜାତ୍ମାସ. ନଥବୃଣ୍ଣୀ ।

ପ୍ରାଦେ. ୧ । (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଛୁରା—1. Dagger.

୨ । (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—(ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗ) ଫାଟୁଆ (ଦେଖ)
2. Phāṭuā (See)

ଖୁରାକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଖୁର ଧାତୁ + ଅକ)—ଜୀବ; ଜନ୍ତୁ—
Khurāka Animal.

(ଖୁରାକା-ଖୀ) ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖୁରାକ୍)—ଖୋରାକ୍ (ଦେଖ)
Khorāk (See)

ଖୁରାକି—ପ୍ରା. ବି—ଖୋରାକ୍ (ଦେଖ)
Khurāki Khorāk (See)

ଖୁରାଘା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଖୁର ଓ ଘାତ)—
Khurāghā ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରରେ ହେବା କ୍ଷତ ରୋଗ; ଫାଟୁଆରୋଗ—
Ulcer in the hoofs of cattle; foot-diseases of cattle.

ଖୁରାଟି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୁର ଓ ମୃତ୍ତିକା)—
Khurāṭi ୧ । ଗୋରୁଙ୍କ ଖୁରଦ୍ୱାରା ଉଠିବା ମାଟି—
ଖୁରାଟି 1. Earth and dust blown or displaced by the hoofs of animals.

୨ । କାଦୁଅରେ ଗୋରୁ ବା ଛେଳିଆଦି ଚାଲିବା ପରେ କାଦୁଅ ଶୁଖିଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ଖୁରର ଯେଉଁ ଦାଗ ମାଟିରେ ଖାଲ-ଚିପ ହୋଇ ରହିଯାଏ—
2. Dry uneven foot-marks left by the cattle after going over a muddy spot.

ଖୁରାଣି—ଦେ. ବି. (ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ; ପୁରାତନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ
Khurāṇi ଦେଖାଯାଏ; ସଂ. ଖର୍ବ)—୧ । ବୃହତ୍ ସଂଖ୍ୟାବିଶେଷ—
1. A large number.

୨ । ଅଶ୍ୱବିଶେଷ; ଖୁରଶାଣ—
2. A class of excellent horses.

ରଥ କୋଟିଏକ ଲହୁଁ ଗଜ ପାଞ୍ଚ ଶଙ୍କ
ସବୁ ପରାର୍ଦ୍ଧ ଖୁରଣି ଗ୍ରେଖା ଯେ ତୁରଙ୍ଗ ।
ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଖୁରାଣ୍ଟ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି.—କୁରାଣ୍ଟ (ଦେଖ)
Khurāṇta Kurāṇta (See)

ଖୁରାଣ୍ଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୁର)—୧ । ନ୍ୟଙ୍କୁ (ଦେଖ)
Khurāṇti 1. Nyaṅku (See)

୨ । ନଈକୂଳ ବନ୍ଧର ଅଗ୍ରଭାଗ—
2. The summit of an embankment.

୩ । ଏକପ୍ରକାର ଲୁଣି ମାଛ—
3. A species of sea-water fish.

୪ । ହିନ୍ଦୀଭାଷା—4. The Hindi language.

ଖୁରାଣ୍ଟି ଚଲେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଓଡ଼ିଆଭାଷାରେ ହିନ୍ଦୀ ଶବ୍ଦ ବା ବାକ୍ୟ-
Khurāṇti chaleibā ମାନ ବ୍ୟବହାର କରିବା—
To intersperse Hindi words and expressions while speaking the Oriya language.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଆମାନେ ରାଗିଗଲେ ବା ତେଜରେ କଥା କହିଲେ ହିନ୍ଦୀଶବ୍ଦମାନ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଖୋଲି ଭଲେ ନୋଟ୍—ଦେଖ ।]

ଖୁରାଲକ—ସଂ. ବି. (ଖୁର + ଅଲକ)—ଲୌହଶର—
Khurālaka Iron-arrow.

ଖୁରାଲିକ—ସଂ. ବି. (ଖୁର + ଅଲ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)-
Khurālika ୧ । ଖୁରମୁଠି—1. A razor-wallet.

୨ । ଲୌହଶର—2 Iron-arrow.

୩ । ତକିଆ—3. Pillow.

ଖୁରାସାନୀ ଜୁଆଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ପାରସିକଯମାନୀ)—
Khurāsāṇī juāṇi ଖୋରାସାନ ଜୁଆଣି (ଦେଖ)
Khorāsāṇi juāṇi (See)

ଖୁରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୁର; ଏହାର ଫଳ ଖୁରପରି ଦାଢ଼ୁଆ ଥିବାରୁ)—
Khuri ୧ । ପାଣି ପିଇବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୃତ୍ତିକା ପାତ୍ର;
ଖୁରୀ ମାଟିଗିଲାସ—
ଖୁରିଆ, ଖୋରିଆ 1. Earthen pot used for drinking; earthen glass.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଂଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ସମୟର ପରିମାଣବିଶେଷ; ଏକ ଘଣ୍ଟା—
2. A fixed measure of time; one hour.

ବାଜିଲା କ୍ଷଣେ ପ୍ରଥମ ନାଡ଼ୀ ଖୁରା ।
ସାଜିଲା ମାଳିଶାଳୁ ସେ ବିଚକ୍ଷଣା ମାଳିଲା ମୁହୂର୍ତ୍ତସ୍ୟ ଚିହ୍ନ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।

୩ । ଦଣ୍ଡ (ସମୟ) (ଦେଖ)—
3. Danda (time) (See)

ଖୁରି ଅର୍ଦ୍ଧ ନ ଥାଇ ମ୍ଳେଚ୍ଛରେ ହେଲା
ଖଣ୍ଡପରଶୁ ମନମୋହନଶାଳା ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

୪ । ଷଣ୍ଢ, ବଳଦ ଆଦି ଖୁରି ବା ଶୃଙ୍ଗରେ ଆଘାତ କରି ମାଟିକୁ ଖୋଳିବା—4. Pawing of cattle or stamping or tearing the ground by their hoofs and horns.

ଖୁରି ବାହୁରସ୍ମେ କରି ପ୍ରସ୍ଥର—ଅରିମନ୍ଥ. ବିଦଗ୍ଧଚିନ୍ତାମଣି ।

୫ । କଳହାଦିର ପ୍ରଥମ ସୂତ୍ରପାତ—5. Initiation of a quarrel; provocation of a quarrel.

୬ । ପୂର୍ବକାଳରେ ସମୟ ମାପିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ପାତ୍ରବିଶେଷ (ଏଥିରେ ବାଲି ବା ଜଳ ଭର୍ତ୍ତି କରାଯାଏ ଏବଂ ସେ ଛିଦ୍ରବାଟେ ପାତ୍ରରୁ ବାଲି ବା ଜଳ ନିଃଶେଷିତ ହେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଲାଗେ । ପାତ୍ରର ଯେତିକି ପାଣି ବା ବାଲି କମିଯାଏ, ସେହି ଅନୁସାରେ ସମୟ ନିରୂପିତ ହୁଏ)—6. Sand-glass or water-glass with a hole at the bottom for measuring time.

୭ । ଅଶ୍ୱାଦିର ଟାପୁ—7. Hoof.

ଉଦ୍ଭାସ୍ମ ଖୁରିକ ସ୍ଥାନ, ଉଦ୍ଭାସ୍ମେ ନୋହିବ ପୂଜ ।
ଉଷ୍ଣ. କୋଷ୍ଟ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦର ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି–୧ । କଂସା—
1. A bell-metal pot.

୨ । ଖୁରିପରି ଦାଢ଼ୁଆ ଫନ୍ଦବିଶିଷ୍ଟ କଂସା; ପିଞ୍ଜା—
2. A bellmetal pot with a sharp rim.

ଖୁରିଆ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । କଉତୁକିଆ (କଥା); ହାସ୍ୟୋଦ୍ଦୀପକ (କଥା)—
Khuriā 1. Curious; comical (speech).

ଖୁରଖୁରେ ୨ । ଝଟିଙ୍ଗ ଶୂଳା; ଚିଡ଼ୁଚିଡ଼ିଆ (ଲୋକ)—
2. (person) Easily vexed; surly; of irritable temper.

ଖୁରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୋଡ଼ା ଚାଲିବା ବା ଦଉଡ଼ିବା ବେଳେ
Khuri karibā ଟାଣ ଭୂମିରେ ଟାପୁ ବାଜିବାରୁ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା—(a horse) To produce a sound by the hoofs striking on the hard ground while running.

ବାଜା ଖୁରି କରିବାରେ ବହୁତ
ନିଗ୍ରହକେ ଶୁଣି ଅତି ଭଲାଟ । ପ୍ରତାପ. ଶଶିସେନା ।

ଖୁରି ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ସଂ. ଖୁର; ଖୁରାଦ୍ୱାରା ମାଟି ରାମ୍ପିବାରୁ)—
Khuri khāibā ପରସ୍ପର ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଶୃଙ୍ଗ ବା ଟାପୁ ଦ୍ୱାରା ପଶୁଜାତିର ମୃତ୍ତିକା ତାଡ଼ନ କରିବା—
खुरी करना **खुर करना** 1. To paw with the hoofs or tear the earth with the horn (said of cattle etc before fighting with each other).

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପ୍ରଥମେ ଥଟ୍ଟା ଲଗାଇବା—
2. To play jokes at first; to provoke joke.

ଖୁରିଙ୍ଗ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଭୁରଙ୍ଗ)—ଖୁରଙ୍ଗ (ଦେଖ)
Khuriṅga Khuraṅga (See)

ଖୁରି ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଖୁରି ଖାଇବା ୨ (ଦେଖ)
Khuri lagāibā Khuri khāibā. 2 (See)

ଖୁରିଶାଣ—ଦେ. ବି. (ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥାଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ) (ସଂ. ଖର-ଶାସମୟ—ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—ଉତ୍କୃଷ୍ଟଜାତୀୟ ଅଶ୍ୱବିଶେଷ— A high-mettled horse.
Khurisāṇa

ଖୁରିଶାଣି—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି—ଖୁରିଶାଣ (ଦେଖ)
Khurisāṇi Khurisāṇa (See)

ଖେପୁଛନ୍ତି ଖୁରିଶାଣି ଘଣ୍ଟାରବ ଭେଳ । ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଖୁରିଶାସି—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି. (ସଂ. ଖର ଶାସମୟ—ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)-
Khurisāsi ଖୁରିଶାଣ (ଦେଖ)
Khurisāṇa (See)

ମଡ଼ୁଆଳ ବାଦ୍ୟରେ ମଡ଼ୁର ଘମ ଭାଳ
ଗ୍ଲଲନ୍ତି ଖୁରିଶାସି ବିଅନ୍ତି ଘମଭାଳ ।
ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

ଖୁରିସାଣିଆଁ—ଦେ. ବିଣ—କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ମନୋହର (ଜୀବ)—
Khurisāṇiāñ Small and beautiful (animal).

ଖୁରୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଖୁର + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ; ଇନ୍. ୧ମା ୧ବ)—
Khurī ଖୁରିଥିବା; ଖୁରିବିଶିଷ୍ଟ (ଜନ୍ତୁ)—
Hoofed (animal).

ଦେ. ବି—ଖୁରି (ଦେଖ)
Khuri (See)

ଖୁରୁଖୁରି—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ରାହାଡ଼ି (ଦେଖ)
Khurukhuri Rāhārḍi (See

ଖୁରୁଖୁରିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା ବା ବାଛୁରୀ ସୁନ୍ଦର ରୂପେ ଖୁରିଖୁରି ହୋଇ ଚାଲେ—
Khurukhuriā (ଖୁରୁଖୁରେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) Walking briskly and charmingly.

ଖୁରୁଖୁରୁ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଖର)—
Khurukhuru ଚୁରଖୁର (ଦେଖ)
Khurkhur (See)

ଖୁରୁଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଭୁରଙ୍ଗ)—ଖୁରଙ୍ଗ (ଦେଖ)
Khuruṅga Khuraṅga (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ୍	ଇଅ	ଇ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ନ

ଖୁରୁଚି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. କୁର୍‌ସୀ)—ଚଉକି; ବେନ୍ଚାସନ—
Khuruchi Chair.
କୁର୍ସୀ
ଖୁରୁଚି

ଖୁରୁଡ଼—ଦେ. ବି. (ତେ. ଖୁରୁଡ଼=ନଡ଼ିଆ)—ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆ; ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆ ଭିତରୁ ପାଣିଯାକ ବିବାକ୍ ମରି ଯାଇଥାଏ, (ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆରୁ ପାଣି ଶୁଖିଯିବାରୁ ତାହାର ଶସ ଖସିଯାଇ ଶୁଖିଯାଏ, ସେହି ହେତୁରୁ ଉକ୍ତ ନଡ଼ିଆକୁ ହାତରେ ହଲାଇଲେ ତାହା ଖଡ଼ଖଡ଼ ହୋଇ ବାଜେ)—
Khururda Dried cocoanut (the kernel of which becomes separated from the shell when the water inside it dries up).
ଝୁନା
ଖୁରୁଡ଼

ଶୁଖି ଶୁଖି ଥାଏ ଯୋ ଫଳ ଘରେ
କେହି ଖାଏ କେହି ଖୁରୁଡ଼ କରେ—କାଳମଣି. ଚନ୍ଦ୍ରାଭରଣିଣୀ ।

ଖୁରୁଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ବି—ଖୁରୁଡ଼ (ଦେଖ)
Khururdu Khururda (See)

ଖୁରୁଣ୍ଟି—ଗ୍ରା. ବି—ଖୁରୁଡ଼ (ଦେଖ)
Khurunṭi Khururda (See)

ଖୁରୁପା—ଦେ. ବି—ଖୁରପ (ଦେଖ)
Khurupā Khurapa (See)

ଖୁରୁପି—ଦେ. ବି—ଘାସଅବଲୁ ଖୁଣ୍ଟି ବାହାର କରିଦେବାର ଯନ୍ତ୍ର—
Khurupi Grass-scraper.

ଖୁରୁପିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. କ୍ଷୁରପ୍ର)—ଖୁରୁପିରେ ଘାସ ଛେଲିବା—
Khurupibā To scrape off grass with a scraper.
ଚାଁଚା
ଖୁରଚନା

ଖୁରୁପେଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. କ୍ଷୁରପ୍ର)—ଖୁରୁପିବା (ଦେଖ)
Khurupeibā Khurupibā (See)

ଖୁରୁମା—ଦେ. ବି—ଖୁରମା (ଦେଖ)
Khurumā Khuramā (See)

ଖୁରୁଲା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଘୋଡ଼ାର ଦେହ ଘଷିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଲୁହାପାନିଆଁ; ଖରଡ଼ା—Iron-comb for a horse; curry-comb.
Khurulā

ଖୁରୁଶାଣ—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି—ଖୁରଶାଣ (ଦେଖ)
Khurusāṇa Khurisāṇa (See)

ଖୁରୁଶାଣି—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି.—ଖୁରଶାଣ (ଦେଖ)
Khurusāṇi Khurisāṇa (See)

ଖୁରୁସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଖୁରସାଇବା (ଦେଖ)
Khurusāibā Khurasāibā (See)

ଖୁରୁସାଣିଆଁ— ଦେ. ବିଣ.—ଖୁରସାଣିଆଁ (ଦେଖ)
Khurusāṇiāñ Khurisāṇiāñ (See)

ଖୁରୁସିଆ—ଦେ. ବି.— ଖୁରଶାଣିଆଁ (ଦେଖ)
Khurusiā Khurasāṇiāñ (See)

ଖୁରୁସୀ—ବୈଦେ. ବି.—ଖୁରସୀ (ଦେଖ)
Khurusī Khur-sī (See)

ଖୁରେଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—(ସଂ. ଖୁରରୁ ଓଡ଼ିଆ ନାମ ଧାତୁ)—୧ । ଗୋଡ଼ଦ୍ୱାରା ଅଡ଼େଇବା—1. To separate or push a thing to one side by the leg.
Khureibā

୨ । ଖୁରଖାଇବା; ଖୁରଦ୍ୱାରା ଭୂମିକୁ ଘଷିବା—
2. To paw the ground with the hoof.

ଖୁର୍କି—ଦେ. ବି—ନେପାଳର ଗୁର୍ଖାମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ବାଙ୍କିଆ କଟୁରୀ—
Khurki Kookrie knife used by the Gurkhas of Nepal.
କୁକ୍ରୀ
ଖୁଖଡ଼ୀ

ଖୁର୍ଜି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଖର୍ଜନ)—ଖର୍ଜୁ; ଚୁଣିଆ ରୋଗ—Dryitches.
Khurji

ଘରେ ନାହିଁ ଚରନ୍ ଚଶୁ
ଟେମ୍ କରୁଛ ଖୁଜ ଚଶୁ—ଚଗ ।

ଖୁର୍ଦ୍ଦ (ଧାତୁ)—ସଂ. ଖେଳିବା—To play.
Khurda (root)

ଖୁର୍ପା—ଦେ. ବି—ଖୁରପ (ଦେଖ)
Khurpā Khurapa (See)

ଖୁର୍ପି—ଦେ. ବି—ଖୁରପ (ଦେଖ)
Khurpi Khurapa (See)

ଖୁର୍ମା—ଦେ. ବି—ଖୁରମା (ଦେଖ)
Khurmā Khuramā (See)

ଖୁଲ୍‌ଖୁଲ୍—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ. (ଭୁଲ. ସଂ. ସ୍ଥଳଧାତୁ.)—ମୁଖା ମାଟି ଗାଳିବାର ଅନୁଚ ଶବ୍ଦ; କୌଣସି ଘନ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥକୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଅଜାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ବା ଗଛରୁ ବକଳ ଖସି ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ; ଗୁଲ୍‌ଗୁଲ୍—
Khulkhul Sound resembling that of dried barks peeling off a tree or of small articles being slowly or profusely poured out.

ଖୁଲ୍‌ଖୁଲ୍‌ଟେଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. ବିଣ—ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି-ସହକାରେ (ହାସ୍ୟ କରିବା)—(to laugh) Very loudly.
Khulkhulātel

ଖୁଲ୍‌ଖୁଲିଆ—ଦେ. ବି—ଧାନ କ୍ଷେତରେ ବାଳୁଙ୍ଗାପରି ଜାତ ଦେବା—ତୃଣବିଶେଷ—
Khulkhuliā A grass-like weed growing with paddyplants.

ଖୁଲ୍‌ତା—ଦେ. ବି—ଖଲତା (ଦେଖ)
Khultā Khalatā (See)

ଖୁଲ୍‌ସା—ଦେ. ବିଣ—ଖୁଲ୍ଲସା (ଦେଖ)
Khulsā Khullāsā (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଂ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଖୁଲଣା—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । କାହାଣୀବର୍ଣ୍ଣିତ ଧନପତ୍ନୀ ବଣିକର ପତ୍ନୀ—
Khulaṇā 1. Name of a wife of a rich merchant
ଖୁଲ୍ଲନା mentioned in the folk-tales.

[ଦ୍ର—'ଖୁଲଣା' ଏକ ଲକ୍ଷପତି ବଣିକର କନ୍ୟା । ଏ ଗୋଟିଏ-ଧନପତି ବଣିକଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲା । ପୂର୍ବଜନ୍ମରେ ଏ ରତ୍ନମାଳା ନାମ୍ନୀ ଅପ୍ସରା ଥିଲା । ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଅଭିଶାପରେ ବଣିକଘରେ ଜନ୍ମ ଲଭି ସେ ଏହି ନାମ ନେଇଥିଲା । ଏ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ସଦାଗରର ମାତା । ପ୍ରାଚୀନ ବଙ୍ଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଆପ୍ରନ୍ଥରେ ଏହାର କାହାଣୀ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

୨ । ଜଣେ ଅପ୍ସରାର ନାମ—
2. Name of a celestial Nymph.

୩ । ଏହି ସ୍ତ୍ରୀର ଚରିତ୍ରାବଲମ୍ବନରେ ରଚିତ ଓଡ଼ିଆ-ପୁସ୍ତକ—
3. An Oriya-book describing the said damsel.

ଖୁଲଣାସୁନ୍ଦରୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଖୁଲଣା (ଦେଖ)
Khulaṇāsundarī Khulaṇā (See)

ଖୁଲମ୍‌ଖୁଲା—ବୈଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. ଓ ବିଣ—(ଅ.)—
Khulamkhulā ଖୁଲ୍ଲମ୍‌ଖୁଲ୍ଲା (ଦେଖ)
ଖୋଲାଖୋଲି Khullamkhulā (See)
ଖୁଲ୍ଲମଖୁଲ୍ଲା

ଖୁଲମ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ମାର୍ଗ; ପଥ—
Khulama Road; way.

ଖୁଲ୍ଲସା—ବୈଦେ. ବିଣ (ଅ. ଖୁଲ୍ଲ; ଖୁଲ୍ଲସା)—୧ । ଅକୁଟିଳ; ନିଷ୍କପଟ;
Khulāsā ନିର୍ମଳାନ୍ତଃକରଣ—1. Frank; sincere.
ଖୋଲସା, ଖୋଲାସା ୨ । ମୁକ୍ତ; ଅବରୋଧରହିତ—
ଖୁଲାସା 2. Unobstructed; free.
୩ । ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର—
3. Simple; extracted; abbreviated.
୪ । ପରିଷ୍କୃତ—4. Clean.
୫ । ମେଲ୍ଲ—5. Open.
୬ । ସ୍ପଷ୍ଟ—6. Clear.
ବି—୧ । ସ୍ପଷ୍ଟ କଥା—1. Clear words; frank words.
୨ । ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ରୂପ; ସାରାଂଶ—
2. Import; extract; abbreviated form.
୩ । ତାଲିକା—3. List; detail.
୪ । ବ୍ୟାଖ୍ୟା—4. Explanation.

ଖୁଲ୍ଲସା ଝାଡ଼ା—ଦେ. ବି—ପରିଷ୍କାର ଝାଡ଼ା—
Khulāsā jhārḍā Clearance of bowels.
ଖୋଲାସା ଦାସ୍ତ [ଦ୍ର—ଖୁଲ୍ଲସା ଦାସ୍ତ; ଖୁଲାସା ଦସ୍ତ୍ ମଧ୍ୟ ଏହି
ଖୁଲାସା ଝାଡ଼ା ଅର୍ଥରେ ହୁଏ ।]

ଖୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଦାଣ୍ଡ; ଗ୍ରାମ୍ୟ ପଥ—
Khuli 1. Village-road; road.
ଛୋଟ ବାଟୁଲି ବାଟସ୍ତ ଖୁଲି, ଚୁଦୋପାଇର ମଝା ଖୁଲି—ଭଗ ।
୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳି—2. Byelane.

ଖୁଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି—ଖୋଲିବା (ଦେଖ)—
Khulibā Kholibā (See)

ଖୁଲୁଖୁଲିଆ—ଦେ. ବି—ଖୁଲ୍‌ଖୁଲିଆ (ଦେଖ)
Khulukhuliā Khulkhuliā (See)

ଖୁଲୁଖୁଲୁ—ଦେ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—ଖୁଲ୍‌ଖୁଲ୍ (ଦେଖ)
Khulukhulu Khulkhul (See)

ଖୁଲ୍ୟତାତ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଖୁଡ଼ତାତ)—
Khulyatāta ଖୁଡ଼ୁତା (ଦେଖ)
Khurdutā (See)

ଖୁଲ୍ଲ—ସଂ. ବିଣ (କ୍ଷୁଦ୍+ଲ ଧାତୁ=ପାଇବା+ଅ)—
Khulla ୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର—1. Small; little.
୨ । କନିଷ୍ଠ—2. Younger.

ଖୁଲ୍ଲତାତ—ସଂ. ବି (ଖୁଲ୍ଲ=କନିଷ୍ଠ+ତାତ=ପିତା)—
Khullatāta ଖୁଡ଼ୁତା; କକେଇ—
Junior paternal uncle.

ଖୁଲ୍ଲମ୍‌ଖୁଲ୍ଲା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ପରିଷ୍କୃତରୂପେ; ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ—
Khullamkhulā 1. Clearly; plainly.
ଖୁଲାଖୁଲା ୨ । ନିଷ୍କପଟଭାବରେ—2. Frankly.
ଖୁଲ୍ଲମଖୁଲ୍ଲା ୩ । ପ୍ରକାଶ୍ୟରୂପେ—3. Openly.
୪ । ଅବାଧରେ—4. Without restraint.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ପରିଷ୍କୃତ; ସଫା; ସ୍ପଷ୍ଟ—
1. Pure; plain, clear.
୨ । ବନ୍ଧନରହିତ; ମୁକ୍ତ; ଅବାଧ—
2. Free from restriction or restraint.
୩ । ନିଷ୍କପଟ—3. Frank
୪ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ—4. Open.

ଖୁଲ୍ଲମ—ସଂ. ବି—ରାସ୍ତା; ସଡ଼କ—
Khullama Road (Apte).
ଖୁଲ୍ଲମ

ଖୁସ୍—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—ଛିଦ୍ରପଥରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପବନ
Khus ବାହାରି ଯିବା ପରି ଅନୁଚ୍ଚ ସୁସୁ ଶବ୍ଦ—
ଖୁସ Low hissing sound (like wind escaping
ଖୋସ; ଖୁସ from an opening).
[ଦ୍ର—ଏହା ଖସ୍‌ଖସ୍‌ଠାରୁ ଅନୁଚ୍ଚତର ।]
ବୈଦେ ବିଣ. (ଫା)—୧ । ଆନନ୍ଦଜନକ; ପ୍ରୀତିପ୍ରଦ—
1. Pleasant; agreeable.
(ଯଥା—ଖୁସ୍‌ଖବର ।)
୨ । ଆନନ୍ଦିତ; ପ୍ରସନ୍ନ—2. Pleased.
(ଯଥା—ଖୁସ୍ ମିଜାଜ ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଜ୍ଞ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍ଦ

୩ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ କୃତ—
3. Done out of one's free will.
(ଯଥା—ଖୁସ୍‌କବଲା ।)
[ଦ୍ର—ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏ ଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଖୁସ୍ କବାଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌କବାଲା)—୧ । ବେଚା ଓ ବନ୍ଧେଚାଙ୍କ ଆପୋସିରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟପତ୍ର—
Khus kabāla
ଖୋସକବାଲା
ଖୁସ୍‌କବାଲା
1. A deed of private sale.
୨ । ବିନାଗରଜରେ ବା ଜରୁରି ବା ଅଭାବ ନ ଥାଇ ବିକ୍ରେତା ବିକି କରିବା ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟପତ୍ର—
2. A deed of sale without necessity.
୩ । ବିନାସରତରେ କବାଲା—
3. An unconditional deed of sale.
[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବିକ୍ରେତା ସ୍ୱେଚ୍ଛାକ୍ରମେ ବିକି ନ କରି ଘଟନାଚକ୍ରରେ ବା ଅଦାଲତଙ୍କଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ବିକି କରେ ତହିଁର କବାଲାକୁ ଖୁସ୍ କବାଲା ବୋଲାଯାଏ ନାହିଁ ।]

ଖୁସ୍‌କି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା; ତୁଳ—ସଂ. ଶୁଷ୍କ)—
Khuski
(ଥୋଇ—ବିପରୀତ)
ଖୁସ୍କୀ
ଖୁସ୍‌କୀ
୧ । ଅନାବୃଷ୍ଟି ଜନିତ ମରୁଡ଼ି; ଅନାବୃଷ୍ଟି—
1. Draught; want of rain.
୨ । ଶୁଖିଲା ଚୁଣିଆ—
2. Dry itches; scurf.
୩ । ଶୁଷ୍କତା—3. Dryness.
ବୈଦେ. ବିଣ—୧ । ଶୁଷ୍କ—1. Dry.
୨ । ବୃଷ୍ଟିହୀନ (ସମୟ ବା ସ୍ଥାନ)—
2. Rainless (time or country).

ଖୁସ୍‌କିନି—କ୍ରି. ବିଣ—ଅଜ୍ଞାତଭାବରେ—
Khuskini
ଖୁସ୍‌କିରେ
ଚୁପକେ
Imperceptibly; stealthily.

ଖୁସ୍ ଖବର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌ଖବର)—ସୁସଂବାଦ—
Khus khabara
ଖୋସଖବର
ଖୁସ୍‌ଖବରୀ
Good tidings.

ଖୁସ୍‌ଖାସ୍ —ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—୧ । ଚୁପ୍‌ଚାପ୍—
Khuskhās
1. Secretly; quietly.
୨ । (ଖସ୍‌ଖସ୍‌ଠାରୁ ଅନୁଚ୍ଚଧ୍ୱନି) ଧୀର ଧୀର ସୁସୁ ଶବ୍ଦ—
2. Very low hissing sound.

ଖୁସ୍‌ଖାସ୍ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚୁପି କରି ପରସ୍ପର କଥାବାର୍ତ୍ତା-ହେବା—
Khuskhās hebā
ଖୁସ୍‌ହୋନା
1. To whisper to one another.
୨ । ଖସ୍‌ଖସ୍ ଶବ୍ଦ କରିବା—
2. To make low hissing sounds.

ଖୁସ୍‌ଖୁସ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଅ—ଖୁସ୍‌ଖାସ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khuskhus (etc)
Khuskhās etc (See)

ଖୁସ୍‌ଗପ—ଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍+ସଂ. ଗଳ୍ପ)—
Khus gapa
(ଖୁସ୍‌ଗପ—ଅନ୍ୟରୂପ)
ଖୋସଗପ
ଖୁ ସବାତ
ଆମୋଦଜନକ କଥାବାର୍ତ୍ତା; ମଜାଦାର କାହାଣୀ—
Pleasant talk; chitchat.

ଖୁସ୍ ଗଳ୍ପ—ଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍+ସଂ. ଗଳ୍ପ)—ଖୁସ୍‌ଗପ (ଦେଖ)
Khus galpa
Khusgapa (See)

ଖୁସ୍‌ଦିଲ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୁସ୍‌ଦିଲ୍)—
Khusdili
ଖୁସ୍‌ଦିଲ
୧ । ଯେ ସବୁ ଦଶାରେ ପ୍ରସନ୍ନ ଥାଏ—
1. One who is cheerful under any circumstances.
୨ । ହସୁଆ; ଥଟ୍ଟିଲ—
2. Jocular; full of fun and laughter.

ଖୁସ୍‌ନାମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌ନାମେହ)—
Khusnām
ଖୋସନାମ
ଖୁସନାମା
୧ । ସୁନାମ; ସୁଖ୍ୟାତି; ସୁଯଶ—
1. Good name; reputation.
୨ । ନେକ୍‌ନାମୀ; ପ୍ରଶଂସା— 2. Praise.

ଖୁସ୍‌ନାମା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌ନାମେହ)—
Khusnāmā
ଖୁସ୍‌ନାମ୍ (ଦେଖ)
Khusnām (See)

ଖୁସ୍‌ନାମି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌ନାମେହ)—
Khusnāmi
ଖୁସ୍‌ନାମ୍ (ଦେଖ)
Khusnām (See)

ଖୁସ୍‌ବାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—୧ । ଆନନ୍ଦ; ସୁଖ—
Khusbās
ଖୁସ୍‌ବାସ୍
1. Happiness.
୨ । ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ—2. Ease; comfort.

ଖୁସ୍‌ବାସ୍ ପ୍ରଜା—ଦେ. ବି—ଖୁସ୍‌ବାସୀ ପ୍ରଜା (ଦେଖ)
Khusbās prajā
Khusbāsī prajā (See)

ଖୁସ୍‌ବାସ୍ ରଇତ—ଦେ. ବି—ଖୁସ୍‌ବାସୀ ପ୍ରଜା (ଦେଖ)
Khusbās raita
Khusbāsī prajā (See)

ଖୁସ୍‌ବାସୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଖୁସ୍‌ବାସ୍ (ଦେଖ)
Khusbāsī
Khusbās (See)
ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ)—୧ । ଆନନ୍ଦିତ; ସୁଖୀ—
1. Happy.
୨ । ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ—2. Easy; comfortable.
୩ । ସୌଖୀନ; ନବୋଦ୍ୟମୀ; ଅବ୍ୟବସାୟୀ (ସାଭାଦଲାହ)—
3. Amateur.

ଖୁସ୍‌ବାସୀ ପ୍ରଜା—ଦେ. ବି—ଜମିଦାରର ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବା ଭଦ୍ର ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଜା (ଯଥା—ବ୍ରାହ୍ମଣ; କରଣ ।)—
Khusbāsī prajā
Respectable tenents of a zamindary.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଜୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଜୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଖୁସ୍‌ବିକ୍ରି—ଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍ + ସଂ. ବିକ୍ରୟ)—
Khusbikri ବିକ୍ରେତାର ସ୍ୱଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ସମ୍ପତ୍ତିର ବିକ୍ରୟ; ଅଦାଲତଙ୍କଦ୍ୱାରା ବା ଘଟଣାଚକ୍ରରେ ବା ଦେଣା-ଦାୟିତ୍ୱରେ ବାଧ୍ୟ ନ ହୋଇ ବା ଗରଜ ନ ଥାଇ ବିକ୍ରେତାଦ୍ୱାରା ସମ୍ପତ୍ତିବିକ୍ରି—
ଖୋସବିକ୍ରି Voluntary sale; private sale.

ଖୁସ୍‌ବୁ—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଫା. ଖୁସ୍‌ବୂ)—
Khusbu ଖୁସ୍‌ବୋଇ (ଦେଖ)
Khusboi (See)

ଖୁସ୍‌ବୋ—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଫା)—ଖୁସ୍‌ବୋଇ (ଦେଖ)
Khusbo Khusboi (See)

ଖୁସ୍‌ବୋଇ—ବୈଦେ.ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌ବୂ; ଖୁସ୍‌ବୋ=ଆନନ୍ଦଜନକ ଗନ୍ଧ; ଭୁଲ—ସଂ. ବଃ=ଗନ୍ଧନ; ମେଦନୀ କୋଷ)—
Khusboi ସୁଗନ୍ଧ; ସୁବାସ—Sweet smell.
ଖୋସବୋ
ଖୁସବୁ ବିଣ—ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ—Sweet-scented.

ଖୁସ୍ ମିଜାଜ୍— ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁସ୍‌ମିଜାଜ୍)—
Khus mijāj ଚିତ୍ତର ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଅବସ୍ଥା—
ଖୋସ ମେଜାଜ Mental delight; good humour; state of being in good humour.
ଖୁସମିଜାଜ
ଖୁସ୍ ମେଜାଜ୍
ଖୁସ୍ ମିଜାସ୍ } ଅନ୍ୟ ରୂପ
ଖୁସ୍ ମିଜାସ୍

ଖୁସ୍‌ମିଜାଜି—ଦେ. ବିଣ—ପ୍ରଫୁଲ୍ଲଚିତ୍ତ—
Khus mijāji Of delightful nature; sweet-natured.
ଖୁସମେଜାଜି
ଖୁସ୍‌ମିଜାଜି
ଖୁସ୍ ମେଜାଜି
ଖୁସ୍ ମିଜାସି } ଅନ୍ୟରୂପ ବି—ପ୍ରଫୁଲ୍ଲଚିତ୍ତତା—
ଖୁସ୍ ମିଜାସି State of being in good humour.

ଖୁସା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. କୋଷ)—
Khusā ୧ । ପଣସ, ଆଉଆଦିର ବୀଜକୋଷ; କୋଷା—
1. The seed-capsules of jack and other fruits.
୨ । ଖୋସା; ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଜୁଡ଼ା—
2. Chignon of a woman.

ଖୁସାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଖୁରସାଇବା (ଦେଖ)
Khusāibā Khurasāibā (See)

ଖୁସାମତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁଶ୍ ଆମଦ୍)—ଅନ୍ୟକୁ ପ୍ରସନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ କରାଯିବା ମିଥ୍ୟାପ୍ରଶଂସା; ତୋଷାମୋଦ; ଚାଟୁବାଦ; ଚାଟୁକୃତ—Flattery.
Khusāmat
ଖୋସାମଦ; ଖୋସାମୋଦ
ଖୁଶାମଦ

ଖୁସାମତି—ଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୁସାମଦ୍)—ଖୁସାମତିଆ (ଦେଖ)
Khusāmati Khusāmatiā (See)
ଖୋସାମଦି ଦେ. ବି—୧ । ଖୁସାମତ୍ (ଦେଖ)
ଖୁସାମଦୀ 1. Khusāmat (See)
୨ । ଖୁସାମତ୍ କରିବା ଅଭ୍ୟାସ—
2. Habit of flattering others.
୩ । ଖୁସାମତ୍ କରିବା ଜୀବିକା—3. Earning one's livelihood by flattering others.

ଖୁସାମତିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୁସାମଦ୍ + ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ. ଇଆ)—
Khusāmatiā ୧ । ଚାଟୁକାର; ସ୍ତାବକ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
ଖୋସାମୁଦେ; ଖୋସାମଦିଆ 1. Flattering (person).
ଖୁସାମଦ୍ ତାଲାବ ୨ । ପ୍ରୀତିଜନକ; ଚାଟୁପୂର୍ଣ୍ଣ (ଉକ୍ତି)—
ଖୁସାମଦୀ ଟଟ୍ଟୁ 2. Flattering (words).
୩ । ଚାଟୁପ୍ରିୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. Fond of flattery.
୪ । ଖୁସାମତ କରିବା ଯାହାର ଅଭ୍ୟାସ ବା ଜୀବିକା—
4. Making a living by flattery; flatterer by habit.

ଖୁସାମଦ—ବୈଦେ ବି. (ଫା)—ଖୁସାମତ୍ (ଦେଖ)
Khusāmada Khusāmat (See)

ଖୁସାମଦିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖୁସାମତିଆ (ଦେଖ)
Khusāmadiā Khusāmatiā (See)

ଖୁସାଲି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଣପୁର) ବି—ଚୁଅ ମୁଣ୍ଡର ଛିଦ୍ର ଭିତରେ ପଶିଥିବା କାଣ୍ଡିଆ—Thin strips of bamboo running through the holes at the ends of bamboo-rafters (in a thatched house).
Khusāli

ଖୁସି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୁଶୀ)—୧ । ଆନନ୍ଦ—1. Delight.
Khusi ୨ । ଆମୋଦ—2. Pleasure.
ଖୁସୀ ୩ । ମନଖୁସି; ଇଚ୍ଛା—3. Wish.
ଖୁସା ୪ । ସନ୍ତୋଷ—4. Contentment.
୫ । ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ—5. Comfort; ease.

ଖୁସୀ ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୁଶ୍)—୧ । ଆନନ୍ଦିତ—
ଖୁସ 1. Delighted.
୨ । ପ୍ରୀତ; ଆହ୍ଲାଦିତ— 2. Pleased.
୩ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ —3. Contented.
୪ । ଆନନ୍ଦଜନକ—4 Delightful.

[ଦ୍ର—ଫା. 'ଖୁସ୍' ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯେତେ ଶବ୍ଦ ଲାଗେ, ସେତେ ଶବ୍ଦ ଭାଷାରେ 'ଖୁସି' ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗରେ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେହି ଅର୍ଥ ଦିଏ ।]

ଗ୍ରା. ବି—ଅସ୍ଫୁଟ ଅପାନବାୟୁ (ସାଧାରଣତଃ ଏପରି ବାୟୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହୁଏ)—Wind passed down stealthily, that is without any sound.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଖୁସିବାସୀ—ଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଖୁସ୍‌ବାସ୍)—୧ । ଆନନ୍ଦିତ—
Khusibāsī 1. Merry; delighted.
୨ । ସୁଖୀ—2. Happy.

ଖୁସୁର ଖାସର୍—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—୧ । ମର୍ମର; ଶୁଷ୍କପତ୍ରର ବା ଚାଲିବା ବେଳେ ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗାର ଘର୍ଷଣ-ଜନିତ ଅନୁଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ—1. Low sound of rustling of leaves or cloth.
Khusur khāsar
ଖୁସ୍ସର ଫୁସ୍ସର
ଖୁସ୍ସର ଫୁସ୍ସର
୨ । ପରସ୍ପର କାନ ପାଖେ ଅତି ଅଳ୍ପ ଶବ୍ଦ କରି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା; ଫୁସ୍ ଫୁସ୍—2. Whispering.
ଦେ. କ୍ରି.ବିଣ.—୧ । ନିଃଶବ୍ଦରେ ଚାଲିଯିବା ପ୍ରକାରେ—
1. Stealthily; like one slipping away unnoticed
୨ । ଫୁସୁରୁ ଫୁସୁରୁ ବା କାନେକାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା-ପ୍ରକାରେ—2. In a whispering tone.

ଖୁସୁରୁଖାସୁରୁ—ଦେ. ଅ. ଓ କ୍ରି. ବିଣ.—ଖୁସର୍‌ଖାସର୍ (ଦେଖ)
Khusurukhāsuru Khusur khāsar (See)

ଖୁସୁରୁଖୁସୁରୁ—ଦେ. ଅ. ଓ କ୍ରି. ବିଣ.—ଖୁସୁରୁଖାସର୍ (ଦେଖ)
Khusurukhusuru Khusurkhāsar (See)

ଖୁସୁରୁମୁସୁରୁ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—ଅପ୍ରତିଭ ହେବା—
Khusurumusuru hebā To be nonplussed; to be at one's wit's end.

ଖୁସ୍କି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.ଖୁସ୍କ୍ = ଶୁଷ୍କ; ଖୁସ୍କୀ = ଶୁଷ୍କତା; ଭୁଲ-ସଂ. ଶୁଷ୍କ)—
Khuski ୧ । ଶୁଷ୍କତା—1. Dryness.
ଖୁସ୍କି ୨ । ମଲ୍ଲଚର୍ମ—2. Dead tissues of skin.
ଖୁସ୍କୀ ୩ । ଉର୍ପା; ରୁପି—3. Dandruff.
(ଧୋଇ—ବିପରୀତ) ୪ । ମଲୁଡ଼; ବର୍ଷାଭାବଜନିତ ଶସ୍ୟହାନି—
4. Draught; failure of crop due to want of rain.
୫ । ଶୁଖିଲା ବାଟ—5. Dry road.
୬ । ସ୍ଥଳପଥ—6. Road on the land.

ଖୁର୍ଦ୍ଦ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଖେଳିବା—
Khūrda (root) To play.

ଖୁର୍ପ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସଂ. ଖର୍ବ)—ଖର୍ବକାୟ; ବାମନ—
Khūrpa Dwarfish.
ଜୟ ବଳିକ ଜନସ୍ଥଳ ମୁରାରି.
ଖୁର୍ପନିବିକ୍ରମ ସ୍ତ୍ରୁତ ସ୍ତ୍ରୁବ ସ୍ତ । ପ୍ରାତୀ. ରସବାରଧ ।

ଖୃପ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସଂ. ଖର୍ବ)—ଖର୍ବକାୟ—
Kṛupa Dwarfish.
ଅସି ଖୃପରୂପ ଧରି, ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି,
ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ ମୁରାରି ଅର୍ଜ୍ଜୁନେ ପିଠି । ପ୍ରାତୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଖୃଷ୍ଟ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ପ୍ରା. ବି. (ଇଂ. ଖ୍ରାଇଷ୍ଟ)—
Khṛushṭa (etc) ଖ୍ରିଷ୍ଟ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khrishṭa etc. (See)

ଖେଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖାଦ୍ ଧାତୁ)—ଦେବତାଙ୍କଠାରେ ଦୈନିକ ଭୋଗ ଲାଗିବା ପଦାର୍ଥରୁ ସେବକମାନଙ୍କୁ ଦୈନିକ ଖୋରାକ-ରୂପେ ଦିଆଯିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଂଶ—A certain part of the offerings distributed to different Sebakas or servants of a Deity as fooding-allowance
Khei
ଖାଇ

ଖେଉଦା—ଦେ. ବି.—ଘଉଡ଼ିବା; ଧକ୍କା ମାରି ତଡ଼ିବା; ତଡ଼ା—
Kheudā Driving or pushing away.

ଖେଉଦାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଖେଉଦିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Kheudāibā Causative form of Kheudibā.
ଦିଜେ ତାଙ୍କୁ ବନକୁ ଖେଉଦାଇ ଦେଲେ ।
କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଖେଉଦିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଖେଟ = ମୃଗୟା)—
Kheudibā ୧ । ଖଉଦିବା (ଦେଖ)
ତାଡ଼ିଏ ଦେଓୟା 1. Kshaudibā (See)
ଖେଦନା ଗାଳି ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ବନକୁ ଖେଉଦିଲା । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ
୨ । ଖେଦିବା (ଦେଖ)
2. Khedibā (See)
୩ । ଶିକାର ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇବା—
3. To chase an animal.
ବନେ ସେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବିଛାଇଣ ଜାଲ
ଖେଉଦିଲେ ବନମୃଗଙ୍କୁ ପଲ ପଲ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ

ଖେଉରି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ପ୍ରଭାବ—
Kheuri Influence.
ବାବୁଙ୍କର ନଶାର ଖେଉରିରେ ଦେହଖା ଜଳୁଥିଲା—
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ

ଖେଉରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି (ସଂ. କ୍ଷୌର)—ଖିଅର କରିବା—
Kheuribā To shave.
କ୍ଷୌରିକରା ଭଜ ନ ଥାଏ ସେହି ମୂର୍ଖକୁ,
ହଜାମତ ବନାନା, ମୁଁ ଡନା ଭଣ୍ଡାର ନ ଥାଏ ଖେଉରିବାକୁ—ପ୍ରବଚନ ।

ଖେଁଖାଁ—ଦେ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ଭୁଲ. ସଂ. ଖୁ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା; ସଂ. ଖିଖି = ଅନୁକରଣଧ୍ୱନି) ଅ—୧ । ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟ ଶବ୍ଦ (ଖୁଁ ଖୁଁ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚତର)—
Khe̐khā̐ 1. Sound of loud laughter.
ଖିଲଖିଲ
କହୁକହା
ଖେଁକଖେଁକ ୨ । ବୁଢ଼ା ଶିଆଳ ଓ ମାକଡ଼ାଙ୍କର ଖିଙ୍କାରହେବା ଶବ୍ଦ—
ଖୁର୍ଣ୍ଣା 2. Snarling of enraged monkeys and jackals.

ଖେଁଖାରି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଭୁଲ.ସଂ.ଖିଖି = ଶୃଗାଳ; ବ. ଖେଁକ-ଶିୟାଳ)—କୋକଶିଆଳ—Fox.
Khe̐khāri

ଖେଁଖେଁ—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—୧ । ଖେଁଖାଁ (ଦେଖ)—
Khe̐khe̐ 1. Khe̐khā̐ (See)
ଯେହୁ ଅନ୍ଧକାର ଗଦା ଭଳେ ଦୁରଖା ପଶୁର ଖେଁ ଖେଁ କାମୁଡ଼ାକାମୁଡ଼ି ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦା ଚକ୍ଷୁ ପଡ଼ି ଅନାଇଲା । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତ୍ତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଉହାର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅଁ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୨ । କାଶର ଉଚ୍ଚ ଶବ୍ଦ—
2. Sound of loud coughing.

ଖେଁଖେଁୟାଁ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଉଚ୍ଚହାସ୍ୟକାରୀ—
Khe̐nkhe̐nyāṅ̃ (ଖେଁଖେଁଇଁ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Making loud laughing sound.
୨ । ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କାଶୁଥିବା—2. Coughing loudly.

ଖେକର୍‌ଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ମୂଳ—ବ. ଖେଁକଶିୟାଲ)—
Khekarli ଖୋକଶିଆଳ—Fox.

ଖେକିବା—ଦେ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) କ୍ରି—ଖେଙ୍କିବା (ଦେଖ)—
Khekibā Khe̐nkibā (See)

ଖେଖେ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ଅ—ମେଦିନୀପୁର ଓ ଉତ୍ତର-ବାଲେଶ୍ୱର-ଅଞ୍ଚଳରେ ସବାରକାନ୍ଧଆ ବେହେରା (ହାଡ଼ି, ପାଣ-ଆଦି) ମାନଙ୍କର ନିରର୍ଥକ ଡାକବିଶେଷ—An unmeaning vociferation of palki-bearers in North-Balasore and Midnapur.
Khekhe

ଖେଖୋ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ଅ—ଖେଖେ (ଦେଖ)—
Khekho Khekhe (See)

ଖେଙ୍କଶିଆଳ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି (ମୂଳ. ବ. ଖେଁକଶିୟାଲ; ସଂ. ଖୃ ଖୃ=ଶୃଗାଳ)—ଶୃଗାଳବିଶେଷ; ଖୋକଶିଆଳ-Fox; Vulpis Bengalensis.
Khe̐nkśiāla
[ଦ୍ର—ଏମାନେ ବିଲୁଆଙ୍କ ପରି ସ୍ଥାୟୀ ସ୍ୱରରେ ନ ବୋବାଇ ଖେଁଖେଁ ସ୍ୱରରେ ବୋବାନ୍ତି ।]

ଖେଙ୍କଶିଆଳି—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଖେଙ୍କଶିଆଳ (ଦେଖ)—
Khe̐nkśiāli Khe̐nkśiāla (See)

ଖେଙ୍କା—ଦେ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ,ବି [ସଂ. ଖୃ ଖୃ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)]—ଖୃଙ୍କାର ହେବା; ଖେଙ୍କିବା; ଦାନ୍ତ ବାହାର କରି ଖେଁଖେଁ ଶବ୍ଦ କରିବା—To make a snarling sound.
Khe̐nkā
ଖୁର୍ରାନା ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେ ଖିଙ୍କାର ହୁଏ, ଚଡ଼ା—
1. Snarling.
୨ । ଅବାଧ (ଭୃତ୍ୟ); ଉତ୍ତରଦାୟକ (ଭୃତ୍ୟ)—
2. Refractory; insubordinate (servant)

ଖେଙ୍କାଖେଙ୍କି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—
Khe̐nkākhe̐nki ୧ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଖିଙ୍କାରହେବା—
ଖେଁକାଖେଁକି 1. Snarling or yelping at each other.
୨ । ପରସ୍ପରକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା—
2. Disregarding each other.

ଖେଙ୍କିବା—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)କ୍ରି—
Khe̐nkibā ୧ । ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇ ଖେଁ ଖେଁ ଶବ୍ଦ କରିବା; ଖୃଙ୍କାରିବା—
ଖେଁକାନ
ଖିସାନା 1. To snarl at.
୨ । ଭୁଣ୍ଡ ଗାଳି କରିବା—2. To show bravado.
୩ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଦେଶ ପାଳନ ନ କରି ଠେସି-ଦେବା ବା ମୁହେଁ ମୁହେଁ ତାହାର କଥାକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା—
3. To fret at an order given by a superior.

ଖେଚଡ଼—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଖଳ ବିମ୍ବା ଭୁଚରିତ)—
Khechar̤da ୧ । ଅବାଧ; ଦୁଷ୍ଟ; ଯାଖୀ—
ଖେଁଚଡ଼ା,ଖେଚଡ଼ା 1. Wicked; wanton.
ଖଚରା, ଖଚଡ଼ା ୨ । ନଷ୍ଟଚରିତ୍ର; ମନ୍ଦଚରିତ୍ର—
2. Profligate; libertine; immoral; libidinous.
୩ । ସଙ୍କର—3. Mongrel.
୪ । ଅମନୋଯୋଗୀ—4. Inattentive.
୫ । ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଅଙ୍ଗହୀନ; ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଦ୍ଧଚିତ୍ରିତ (କାର୍ଯ୍ୟ)—
5. Incomplete; spoiled by having been partly done by several hands.

ଖେଚଡ଼ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—(କାମ) ବିଗାଡ଼ିବା; ଖଇଗ୍ କରିବା—
Khechar̤da karibā To spoil a work by having it done in a haphazardly fashion.
ଖେଚଡ଼ାନ
ବିଗାଡ଼ନା

ଖେଚଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ —ଖେଚଡ଼ (ଦେଖ)
Khechar̤dā Khechar̤da (See)
ଦେ. ବି (ସଂ ଭୃସର; ଖେଚରୀ)—ଖେଚୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Khechār̤di (See)
ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖେଚରା (ଦେଖ)
Khecharā (See)

ଖେଚଡ଼ାଙ୍ଗି—ଦେ. ବି—ଦୁଷ୍ଟାମି—
Khechar̤dāṅgi Wickedness.
ଖେଚଡ଼ାମି, ଖେଚଡ଼ାପାନା
ଖଚଡ଼ାଙ୍ଗୀ

ଖେଚଡ଼ାମି—ଦେ. ବି—ଦୁଷ୍ଟାମି—
Khechar̤dāmi Wickedness.

ଖେଚଡ଼ି— ଦେ. ବି—ଖେଚୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Khechar̤di Khechār̤di (See)

ଖେଚଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖେଚଡ଼ (ଦେଖ)—
Khechar̤diā Khechar̤da (See)

ଖେଚନ— ଦେ. ବି— ଖୁଣ୍ଟା ମାରିବା; ଚାଲର ଭୁଲୁରି ଯାଇଥିବା ଅଂଶରେ ଭୁଟା ବା ନଡ଼ା ଗୁଞ୍ଜିବା (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—Putting new straw into a dishevelled thatch.
Khechana

ଖେଚର—ସଂ. ବିଣ—ଖଚର (ଦେଖ)—
Khechara Khachara (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଙ	ନ

ସଂ. ବି—ଖଚର (ଦେଖ)—
Khachara (See)

ବଳସଂଲେ । ବ୍ୟବସ୍ଥିତରେ କବନ୍ଧ କୋଷ୍ଠ ।
ବହ୍ନ ରେରେକାର ଗିରେ ଖେଚର କୋଷ୍ଠ ସଂଖ୍ୟାରେ
ଏକସନ୍ଧି କୋଦଣ୍ଡରେ ଉଥାପ ରଷ୍ଟ । ଭଷ୍ଟ- ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ଖେଚରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖଇଚଡ଼ା; ଖଇ ବା ଲାଆରେ ରହି-
Khecharā ଯିବା ଧାନ—Grains of paddy left in fried paddy.

ଖେଚରାନ୍ନ—ସଂ. ବି—ଖେଚୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Khecharānna Khechārḍi (See)

ଖେଚରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଖେଚର+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଦେବଯୋନିବିଶେଷ—
Khechari 1. A semi-divine class of female beings having wings.

୨ । ଦୁର୍ଗା—2. Goddess Durgā.

୩ । ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ; ଦୁଇ ଭ୍ରୂର ମଧ୍ୟସ୍ଥାନକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାରୂପ ମୁଦ୍ରା—3. Name of Tantric exercise consisting of directing the sight of both the eyes to the middle of both the eye-brows.

୪ । ଖେଚୁଡ଼ି (ପ୍ରଚଳିତବାଦ) (ଦେଖ)—
Khechārḍi (See)

ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରା—ଦେ. ବି—ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ; ଦୁଇ ଭ୍ରୂର ଅନ୍ତର୍ଗତ
Khechari mudrā ବିନ୍ଦୁଠାକୁ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା ରୂପ ସାଧନ—The Tantric exercise of directing the sight of both the eyes to the middle-most portion between the two eye brows.

ଖେଚରୀ ମୁଦ୍ରାର ବରଣ ଶୁଣ, ଅଛହିଁ ସେହି ଅଗୋଚର ସ୍ଥାନ ।
ପ୍ରାଚୀ. ସରଳେଗୀତା ।

[ଦ୍ର—ଏଥିର ଶାସ୍ତ୍ରବଚନ—ଭ୍ରୂବୋରନ୍ତର୍ଗତା ଦୃଷ୍ଟିମୁଦ୍ରା ଭବତି ଖେଚରୀ ।]

ଖେଚୁଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖେଚରାନ୍ନ; କୃଶର; ଖେଚରୀ; କୃଶର୍=
Khechārḍi ଦ୍ୱିଦଳ ମିଶ୍ରିତାନ୍ନ)—୧ । ଘିଅ, ମସଲା, କୋରା-
ଖିଚଡ଼ି, ଖଁଚଡ଼ୀ ନଡ଼ିଆ, ହଳଦି, ଡାଲି ପ୍ରଭୃତି ମିଶି ରନ୍ଧା ହୋଇଥିବା
ଖିଚଡ଼ୀ ଅନ୍ନ—1. A hotchpot made of rice and spilt pulse boiled together and seasoned with spices, turmeric, cocoa-nut-scrapings and ghee.

୨ । ବହୁ ବସ୍ତୁର ଏକତ୍ର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ—
2. Medley of many things.

ଖେଚୁଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ସାଜପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଖେଚୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Khechurḍi Khechārḍi (See)

ଭଟ ନିକଟରେ ବଟପତ୍ର ଭେଳ ଡୋଳନା ହୋଇଛି ବଞ୍ଚୁଡ଼ି,
ତଳ ଉଣ୍ଡୁଳରେ ସୁଧାରସ ଘୋଳ ଧାରା କରଛି କି ଖେଚୁଡ଼ି—ଶାଳମଣି-ଚନ୍ଦ୍ରାଭରଙ୍ଗିଣୀ ।

ଖେଚେଡ଼ା (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. ବିଣ—ଖେଚଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Khecherḍā (etc) Khecharḍa etc (See)

ଖେଚେଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ—ଖେଚୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Khecherḍi Khechārḍi (See)

ଘଞ୍ଚିଅ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ଖେନୁ ବନାଶବ,
ନ ଦେଇ କ୍ଷୀର ପିଠା ଖେଚେଡ଼ି ଉଷ୍ଣବ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଖେଚେଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖେଚଡ଼ି (ଦେଖ)
Khecherḍiā Khecharḍa (See)

ଖେଜା—ଦେ. ବି—୧ । ସମୂହ; ପଞ୍ଜା; ଦଳ—
Khejā 1. Crowd; collection; herd.

୨ । ଧାନଆଦିର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ—
2. Remnants of corn etc.

୩ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୂଲ୍ୟ (ଯଥା—ପଇସାଏ, ଦୁଇ ପଇସା, ଏକ ଅଣା) ରେ ବିକ୍ରୟ କରାଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାପିତ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର ଛୋଟ ଛୋଟ ଗଦା—
3. Small heaps of commodities to be sold at a fixed price.

ପ୍ରାଦେ—୧ । (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଖେଦା; ପୋଥି—
1. A book.
(ଯଥା—ଖେଜାଏ ପାଠ)

୨ । (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ବିଡ଼ା—2. Bundle; sheaf.
(ଯଥା—ପାନ ଖେଜା ।)

ଖେଜି—ଦେ. ବି (ଅଦଗର୍ଥକ ଅକାର; ଭୁଲ. ପୁଞ୍ଜି, ଗୋଛ; ବିଡ଼ା)—
Kheji ଖେଜା (ଦେଖ)
Khejā (See)

ଖେଜି ଖେଜି ପୁଞ୍ଜ ପୁଞ୍ଜ ଭୁଆ ଭୁଆ ହୋଇ
ପଳାଇ ଅଗୁ କେହି ପଛରେ ଲୁଗ୍ଧ ଦନ୍ତି—ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପ୍ରସ୍ତାବ ।

ଖେଞ୍ଚ୍—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖଚ ଧାତୁ=ବନ୍ଧନ; ଖିଦ ଧାତୁ=ଦୁଃଖ ଦେବା;
Khench ଭୁଲ. ସଂ. ସଙ୍କୋଚନ)—
ଖେଁଚ ୧ । ଅଭାବ; ଅନଟନ; ଅଭାବ; ଅପ୍ରତୀକ୍ଷା—
ଖାଁଚ 1. Insufficiency; want.

୨ । କେଣ୍ଟା; ଖାଲା; ମେଖ—2. Peg.

୩ । ଅନର୍ଥ; ବାଧା—3. Obstacle.

ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ସଙ୍କୁଚିତ)—୧ । ଛୋଟ—
1. Smaller than necessary.

୨ । ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ—2. Wanting

୩ । ଅପ୍ରସର—3. Narrow.

୪ । ଅପ୍ରତୀକ୍ଷ—4. Insufficient.

ଖେଞ୍ଚଖାଞ୍ଚ୍—ଦେ. ବି—୧ । ଅନଟନ, ଅଭାବ—
Khenchkhānch 1. Insufficiency; want.
କଷାକଷ ୨ । ଧଣାଓଟରି—2. Mutual pulling
ଖାଁ ଖଚାଁ and dragging.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଠିକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି କାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବିଣ—ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ—Wanting, deficient; pennyless.

ଖେଞ୍ଚଣା—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ବାଉଁଶରେ ଚିତାନଳରେ ପୋଡ଼ା-
Khēñchaṇā ଯାଉଥିବା ମୃତ୍ୟାରକୁ ଖୋଞ୍ଚାଖେଞ୍ଚି କରନ୍ତି—
1. A bamboo for poking at a corpse which is being cremated.
୨ । ଖେଞ୍ଚଣାକାଠି; ଯେଉଁ ସରୁ ଲମ୍ବ ବାଡ଼ିରେ ଚୁଲିର ନିଆଁକୁ ଉଖୁଡ଼ାଇ ତେଜ କରାଯାଏ—2. A poker.

ଖେଞ୍ଚଣାବାଡ଼ି—ଦେ. ବି.—ଖୋଜଣାକାଠି; ଖେଞ୍ଚଣାକାଠି; ଯେଉଁ
Khēñchaṇābārḍi କାଠିରେ ଚୁଲିର ନିଆଁକୁ ଉଖୁଡ଼ାଯାଏ—
A poker.

ଖେଞ୍ଚା—ଦେ. ବି—୧ । ଝିଙ୍କିବା; ଝିଙ୍କା; ଟାଣିବା; ଟଣା—
Khēñchā 1. A tight pull; a tug.
ଖେଚା, ଖେଁଚା, ଖିଁଚା ୨ । ପେଟ କାମୁଡ଼ି ହେବା; ପେଟଟଣା;
ଖୀଁଚା ପେଟମଗ୍—2. Colic.
୩ । ଏକାଦିକ୍ରମେ ଉପରକୁ ଓ ତଳକୁ ଟାଣିବା—
3. To pull up and down.
୪ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର କୃତ୍ରିମ ଉପାୟ—
4. Self-polution.
୫ । ଖେଞ୍ଚା; ଝାଲା—5. Protruding peg.

ଖେଞ୍ଚାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେଞ୍ଚିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Khēñchāibā The causative form of Khēñchibā.
ଖେଁଚାନ, ଖାଁଚାନ
ଖୀଁଚାନା

ଖେଞ୍ଚାଖେଞ୍ଚି—ଦେ. ବି—୧ । ପରସ୍ପର ଟଣାଟଣି; ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି; ଟଣାଓଟଣି—
Khēñchākhēñchi 1. Mutual tugging or pulling.
ଖାଁଚାଖାଁଚି ୨ । କମି କରିବା—2. Curtailment.
ଖାଁଚାନ

ଖେଞ୍ଚିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. କୃଷ ଧାତୁ)—୧ । ଓଟାରିବା; ଟାଣିବା—
Khēñchibā 1. To pull; to draw up.
ଖାଁଚା; ଖିଁଚା ୨ । ଝିଙ୍କିବା—2. To tug.
ଖୀଁଚନା ୩ । ଖୋଞ୍ଚିବା—3. To poke.
୪ । (ବୋଝ) ଉଠାଇବାକୁ ବା ବହନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା—
4. To be able to bear or carry (a load).
୫ । ଉପର୍ଯ୍ୟପରି ଉପରକୁ ତଳକୁ ଟାଣିବା—
5. To push repeatedly up and down.
୬ । ସାର୍ଯ୍ୟପାତନାର୍ଥ ହସ୍ତଦ୍ୱାରା ଲିଙ୍ଗକୁ ବାରଂବାର ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା—
6. To practise masturbation or onanism.
୭ । (ପେଟ) ଟାଣିବା; କାମୁଡ଼ି ହେବା—
7. To have colic or pangs (said of belly).
୮ । ଜମା କରିବା—8. To heap; to amass.
୯ । ସଂଗ୍ରହ କରିବା—9. To gather; to collect.
୧୦ । (ସଂ. ସଙ୍କୁଚନ)—ଖେଣ୍ଟିବା; ସଙ୍କୁଚିତ କରିବା; କମାଇବା—
10. To diminish; to curtail; to lessen.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଅନ୍ୟାୟରେ ଆଣିବା—
To bring a thing wrongly or unjustly.

ଖେଟ (ଧାତୁ)—ସଂ. ଖାଇବା—
Khēṭa (root) To eat.

ଖେଟ—ସଂ. ବି. (ଖେଟ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Khēṭa ୧ । ଭକ୍ଷକ—1. Eater.
୨ । ଘୋଟକ—2. Horse.
୩ । ଗ୍ରାମ—3. Village.
୪ । ଫଳକ ବା ଢାଲ—4. Shield.
୫ । କୃଷକମାନଙ୍କ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଗ୍ରାମ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
5. A village inhabited by agriculturists.
୬ । ପଲ୍ଲିଗ୍ରାମ—6. A small village; hamlet.
ଖେଟ ବଙ୍ଗଟ ବାଟୀ ବନେ, ତୁମ୍ଭେ ପଙ୍ଗଟ କାହନେ ।
ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।
୭ । ବଳରାମଙ୍କ ମୁଷଳ ବା ଗଦା—
7. The club of Balarāma.
୮ । କଫ—8. Phlegm.
୯ । ଚର୍ମ; ଛାଲ—9. Hide; skin.
୧୦ । ତୃଣ—10. Grass.
୧୧ । ମୃଗୟା—11. Sport; chase; hunting.
୧୨ । (ସଂ. ଖେ=ଆକାଶରେ+ଅଟ୍ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା +କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ଗ୍ରହ—
12. The Sun and the other planets.
୧୩ । ରାହୁ—13. The ascending Node.
୧୪ । ଯଷ୍ଟି; ବାଡ଼ି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—14. Stick.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଅଧମ—1. Low.
୨ । ନୀଚ—2. Mean.
୩ । ଅସ୍ତ୍ରାଦି ଧାରଣ କରିଥିବା—
3. Armed with weapons.

ଖେଟକ—ସଂ. ବି. (ଖେଟ୍+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
Khēṭaka ୧ । ପଡ଼ା ଗାଁ—1. Hamlet; small village.
୨ । ଢାଲ—2. Shield.
୩ । ବଳରାମଙ୍କ ଗଦା—
3. The mace of Balarāma.

ଖେଟା—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି—୧ । ମାଳା—
Khēṭā 1. A garland.
ଯେହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତେ ଅଂଶୁ ଅର୍ଣ୍ଣ
ମଣ୍ଡି ଖେଟା ଯେନ ମଣ୍ଡଳେ ଧବଳାଙ୍ଗୀ । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ୍	ର୍ଯ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

୨ । ଗଛ; ଫୁଲଗୋଡ଼ା—୨. A bunch of flowers put a nosegay.

ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଣ (ତେଲଗୁ)—ପୃଥକ୍—
Separate.

ଖେଟିତାନ—ସଂ. ବି—ବୈତାଳିକ; ଭାଟ—
Khetitāna Ministrel; bard.

ଖେଟିତାଳ—ସଂ. ବି—ଖେଟିତାନ (ଦେଖ)
Khetitāla Khetitāna (See)

ଖେଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—୧ । ଅଣ୍ଟିବା—
Khetibā 1. To suffice.

୨ । ସମାନ ହେବା—
2. To be equal; to coincide.

୩ । ପହଞ୍ଚିବା—3. To reach.

୪ । କଶିବା; ଉଡ଼ିବା—4. To pull tightly.

ଖେଟୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଖେଟ ଧାତୁ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Khetī ୧ । ନାଗରିକ—1. A citizen.

୨ । ଗ୍ରାମବାସୀ—2. A villager.

୩ । କାମୁକ; ଲମ୍ପଟ ବ୍ୟକ୍ତି—3. A lecher.

ଖେଡ଼—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ସଂ. ଖେଳ; କ୍ରୀଡ଼ା)—
Kherda ୧ । କ୍ରୀଡ଼ା—1. Play; sports.

୨ । ଜୁଆ—2. Gambling.

୩ । ବ୍ୟାୟାମ କ୍ରୀଡ଼ା; ମଲ୍ଲକ୍ରୀଡ଼ା—
3. Sports; athletics.

୪ । କୌତୁକ—5. Jest; amusement.

ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି (ସଂ. ଶ୍ୱେଡ଼)—
୧ । ବିଷ—1. Poison.

ବାସ ସମ ସ୍ପନ୍ଦ ମଣ୍ଡନ୍ତ, ଖେଳ କୌତୁକ ଖେଡ଼ରେ ଗଣନ୍ତ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ. ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

୨ । (ସଂ. ଶ୍ୱେଡ଼=ଗଳବନ୍ଧନ ସ୍ତମ୍ଭ; ତୁଳ. ବ. ଖୋଯାଡ଼)—ଅଟ୍ଟେଇ; ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଜା ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନ—
2. Enclosure; enclosed space.

ଯେ ଯେଡ଼େ ହୋଇଲେ ତାହା ଭିତରେ ଖେଡ଼
ନିଭ୍ୟମଣ୍ଡଳକୁ ବେଢ଼ି ହୋଇଛି ବାଡ଼—ପ୍ରାଚୀ. ଉତ୍ସବମଣ୍ଡପ ।

ଖେଡ଼ଘର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଖେଳାଗାର)—ଖେଳଘର (ଦେଖ)
Kherdaghara Khelaghara (See)

ମାୟା ସଂସାର ଏ ମିଛ ଖେଡ଼ଘର । ପ୍ରାଚୀ. ନଳଚରିତ ।

ଖେଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି—ଖେଡ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Kherdāibā Causative form of Kherdibā.

ଖେଡ଼ାଳି—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି—ଖେଳାଳି; ଯେ ଖେଳ ପାରେ—
Kherdāli Player.

ଖେଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଫିନ୍ଦାଲୁମ) ବି (ତୁଳ. ହି. ଖରୁହା)—
Kherdiā ଶଶକ; ଠେଲୁଆ—Hare.

ଖେଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି—ଖେଳିବା (ଦେଖ)
Kherdibā Khelibā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଚଷିବା—To plough.

ଖେଡ଼ୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଖେଳୁ (ଦେଖ)
Kherdu Khelu (See)

ଖେଡ଼ୁଆଡ଼—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବିଣ ଓ ବି—ଖେଳୁଆଳ (ଦେଖ)
Kherduārda Kheluāla (See)

ଖେଡ଼ୁଆଳ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବିଣ ଓ ବି—ଖେଳୁଆଳ (ଦେଖ)
Kherduāla Kheluāla (See)

ଖେଡ଼ୁଆଳ ମତ ଘରେ ବାହୁ । ଗୃହବୋଲି, ଚଳଚଣା ।

ଖେଡ଼ୁଆଳି—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବିଣ. ଓ ବି.—ଖେଳୁଆଳ (ଦେଖ)
Kherduāli Kheluāla (See)

ଖେଡ଼ୁଆଳି ଲାଗିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଖେଳ)—ଆନନ୍ଦରେ ମାତିବା—
Kherduāli lāgibā To be overjoyed.

ସୁଜନ-ପାଦପଦ୍ମେ ଲାଗେ ମୁଁ ଖେଡ଼ୁଆଳି.
ଦେଖିଲେ ମୂର୍ଖଜନ ସେଠାରୁ ଯାଏ ଚଳି । ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଖେଡ଼ୁତ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—କୃଷକ—
Kherdut A cultivator.

ଖେଣା—ଦେ. ବି.—ଅକର୍ମଣ୍ୟ ବୁଢ଼ା—
Khenā Useless old man.

ଖେଣ୍ଟ୍ ଖାଣ୍ଟ୍—ଦେ. ବିଣ.—କସାକସି; ଅନଟନ; ନ ଅଣ୍ଟିବା; ଖେଣ୍ଟ୍ ଖାଣ୍ଟ୍-
Khenṭkhāṇṭ Less or shorter than necessary.

ଖେଣ୍ଟ୍ଖେଣ୍ଟ୍—ଗ୍ରା. ବିଣ.—ବିରକ୍ତ; ଚଡ଼ଚଡ଼ିଆ—
Khenṭ khenṭ Growling.

ଖେଣ୍ଟ୍ଖେଣ୍ଟିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ.—୧ । ଚଡ଼ିଲ; ଯାହାର ଚଡ଼ା ସ୍ୱଭାବ—
Khenṭkhenṭiā 1. Surly; growling.
(ଖେଣ୍ଟ୍ଖେଣ୍ଟିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଖରୁଆ—2. Back-biting.

ଖେଣ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବି. ୧ । (ସଂ. ଖ୍ରଟ ଧାତୁ)—କଳହ—
Khenṭa 1. Quarrel.

୨ । (ସଂ. ଖେଟ ଧାତୁ)—ଭୋଜନ—2. Eating.

ଖେଣ୍ଟା—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଖ୍ରଟ ଧାତୁ)—୧ । ଚଡ଼ିଲ; ଚଡ଼ଚଡ଼ା—
Khenṭā 1. Surly; of irritable temper.
(ଖେଣ୍ଟେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଅଳପ ଭେଣ୍ଟା ମାଇପ ଖେଣ୍ଟା ମଠୁଆ ବଳଦ ସାର,
ଖିଟଖିଟେ; ଖିଟଖିଟା } ଯମ ଘର ଯାଇ ବ ଫଳ ହେବ ନିତ ମରଣ ଭାର ।
ଚଗ ।

୨ । (ଗାଳି) ଅପତ୍ୟ ବା ପରିବାରହୀନ—2. (person) Without children or kindred.

୩ । ଗୃହର କଳଙ୍କସ୍ୱରୂପ—
3. A curse to the family.

୪ । ନିର୍ଲଜ; ଭାରଦା—4. Shameless.

୫ । (ସଂ. କୃଣ)—କୃପଣ; ବ୍ୟୟକୃଣ—
5. Miserly; niggardly.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାଭିଧାନରେ ତା ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍ତ'ଦେଖିବେ ।

୬ । ଚୁଗୁଲିଆ—6. Backbiting.

୭ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ଲଗାଇ ଦିଏ—
7. (a person) Who brings about a quarrel or dissension between two persons.

ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାରପୁରୁଷମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଜୁଟାଏ—Panderer; go-between.

ଦେ. ବି.—୧ । (ସଂ. ଖ୍ରେଡ଼=ଗଜବନ୍ଧନସ୍ତମ୍ଭ)—ମୁଣ୍ଡିଆ କୀଳା; କେଣ୍ଟା—1. A pointed peg.

୨ । ପଦାକୁ ବାହାରିଥିବା କୀଳା—2. A pointed peg bulging out of a plain surface.

୩ । (ସଂ. କଣ୍ଟକ) କଣ୍ଟା—3. Thorn.

୪ । (ସଂ. ଖେଟ) ଭୋଜନ—4. Eating.

ଖେଣ୍ଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଚଡ଼ାଇବା—
Khenṭāibā 1. To tease.

୧ । ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାଦ ଜନ୍ମାଇବା ପାଇଁ ଖତ କହିବା—
2. To create dissension between two persons by backbiting.

୩ । ବାରମ୍ବାର ବିରକ୍ତିକର ଭାବରେ କୌଣସି କଥା କହିବା; ଫଟେଇ ହେବା—3. To speak the same thing with importunity.

ଖେଣ୍ଟିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ବି—ଖେଣ୍ଟା (ଦେଖ)
Khenṭiā Khenṭā (See)

ଖେଣ୍ଟିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଭୃଶ୍ଚ ଧାତୁ)—
Khenṭibā ୧ । କସିଦେବା; ଛୋଟେଇ ଦେବା—
ଘଟାନା 1. To shorten; to curtail; to lessen.

୨ । କାର୍ଯ୍ୟ ନ କରି ଖୁଣ୍ଟ ପରି ବସିବା—
2. To sit idle and motionless like a post.

୩ । ସଙ୍କୁଚିତ କରିବା—3 To contract.

୪ । ବ୍ୟୟ ସଙ୍କୋଚ କରିବା; କୃପଣ ହେବା—
4. To be niggardly; to spend in a niggardly way.

ଖେଣ୍ଟେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେଣ୍ଟାଇବା (ଦେଖ)
Khenṭeibā Khenṭāibā (See)

ଖେଣ୍ଟେଇ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଚଡ଼େଇ; ଚଡ଼ଲ-ସ୍ୱଭାବା; ବିରକ୍ତ-
Khenṭei ସ୍ୱଭାବଯୁକ୍ତ (ସ୍ତ୍ରୀ)—
(ଖେଣ୍ଟା—ପୁଂ) 1. Ill-tempered (woman); virago.

୨ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ପରଆଗେ ଖତ କହେ—
2. Backbiting (woman).

ଖେଣ୍ଟେଇ କି ଦିବ ବଡ଼ ଭାର
ନଉଲେ ଖେଣ୍ଟେଇ କହୁଦିବ । ଭଗ ।

୩ । କଳହପ୍ରିୟା—3. Quarrelsome (woman).

ଖେଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ (ସଂ. ଖଣ୍ଡିତ)—ଖଣ୍ଡିଆ—
Khenḍiā Wounded.

ଖେଣ୍ଡିଆ ଡେଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—
Khenḍiā ḍenḍiā ଖଣ୍ଡିଆଦଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)
Khaṇḍiā daṇḍiā (See)

ଖେତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷେତ୍ର)—୧ । କୃଷି ଜମି—
Kheta 1. Agricultural land.
ଖେତ ୨ । ବିଆରି; ବିଲ—2. A plot; a field of corn.
ଖେତ

୩ । କୃଷିକର୍ମ—3. Agriculture; husbandry.

୪ । ଫସଲ—4. Harvest; crop.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଜମି; ଭୂସମ୍ପତ୍ତି—
Land; landed property.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—କ୍ଷେତ୍ରମୋହନ ବା କ୍ଷେତ୍ରବାସୀର ଡାକ ନାମ—
Name for calling Kshetramohana or Kshetrabāsi.

ଖେତ ଉଠା—ଦେ. ବି—ବିଲରୁ ଫସଲ କଟା ହୋଇ ଘିବାର ଶେଷଦିନ
Kheta-uṭhā ବିଲରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ କରାଯିବା ଭୋଗ—
Offering made to the Goddess of Plenty on the last day of harvesting.

ଖେତ ଉଜାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଗୋରୁ ଚରାଇବାଦ୍ୱାରା ବା ଦଳାଦଳ
Kheta ujārḍibā କରିବାଦ୍ୱାରା) ବିଲରେ ହୋଇଥିବା
ଖେତ ଉଜଡ଼ାନ ଫସଲକୁ ଲୋକସାନ୍ କରିବା—
ଖେତ ଉଜାଡ଼ିବା To damage a standing crop; to commit depredations on a standing crop.

ଖେତ ଖଦା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେତ ଉଜାଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Kheta khadā karibā Kheta ujārḍibā (See)

ଖେତପାପଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷେତ୍ରପର୍ପଟୀ)—
Khetapāparḍā ଘରପୋଡ଼ିଆ (ଗୁଳ୍ମ) (ଦେଖ)
ଖେତପାପଡ଼ା Gharaporḍiā (shrub) (See)
ଖେତପାପଡ଼ା

ଖେତପାପଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷେତ୍ରପର୍ପଟୀ)—
Khetapāparḍi ଘରପୋଡ଼ିଆ (ଗୁଳ୍ମ) (ଦେଖ)
Gharaporḍiā (shrub) (See)

ଖେତବଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଖେତଉଠା (ଦେଖ)
Khetabarḍhā Kheta-uṭhā (See)

ଖେତବାଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ଏକାର୍ଥକ. ସହଚର)—୧ । କୃଷିବାସ—
Khetabārḍi 1. Agriculture.
ଖେତବାଡ଼ୀ ୨ । ଜମିବାଡ଼ି; ଭୂ-ସମ୍ପତ୍ତି—
ଖେତୀବାରୀ 2. Landed property.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିତ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଖେତରା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଛତରା (ଦେଖ)
Khetarā Chhatarā (See)
(ଖେତରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ଅନାଦରାର୍ଥକ)—ଖେତ୍ରବାସୀ ବା ଖେତ୍ରମୋହନ ଆଦି ନାମଧାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକନାମ—
Name for calling Kshetrabāsi or Kshetramohana.

ଖେତା—ଦେ. ବିଣ—ଓଟ୍ଟୁ; ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—
Khetā Dunce; idiotic; stupid.
ବାଉଳ ଖେତା ସେକ ଜାଣେ ବ ଉଲ ନ୍ୟାସ୍ୟେ—
ପୀତାମ୍ବର, କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱିପୁରଣ ।

ଖେତାପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖିତାବ୍)—ରାଜଦତ୍ତ ଉପାଧି—
Khetāp A title of distinction; honorary title given by the king.
ଖେତାବ
ଖିତାବ

ଖେତାବ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଖେତାପ୍ (ଦେଖ)
Khetāb Khetāp (See)

ଖେତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. କ୍ଷତିର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଲୋକ୍ସାନ୍—
Kheti Loss; damage.
ଖତି ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—କ୍ଷେତ୍ରମଣିରା ଡାକନାମ—
ଖତି Name for calling Kshetramaṇi.

ଖେତୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷେତ୍ରିନ୍)—୧ । କୃଷକ—
Khetuā 1. Cultivator.
ଖେତୀହର ୨ । କ୍ଷେତ୍ରସ୍ୱାମୀ—
2. Land-owner; owner of a field.

ଖେତ୍ର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି—କ୍ଷେତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khetra (etc) Kshetra etc (See)

ଖେତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. କ୍ଷତ୍ରିୟ)—୧ । କ୍ଷତ୍ରିୟ ବା ରାଜପୁତ ଜାତି—
Khetrī 1. The Kshatriya caste.
ଖେତ୍ରୀ ୨ । ବୀରପୁରୁଷ—2. A hero
କ୍ଷତ୍ରୀ; ଖତରୀ
(କ୍ଷେତ୍ରିଆଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖେଦ—ସଂ. ବି. (ଖିଦ୍ ଧାତୁ=ଶୋକ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—
Kheda ୧ । ଶୋକ—1. Sorrow; grief.
(ଖିନ୍ନ—ବିଣ) ୨ । ମାନସିକ ଦୁଃଖ—
2. Mental trouble; distress.
୩ । ଶାରୀରିକ ଦୁଃଖ; କ୍ଲେଶ—
3. Physical trouble.
୪ । ପରିଶ୍ରମ; ଶ୍ରମ—4. Exertion.
୫ । ଅବସନ୍ନତା; କ୍ଲାନ୍ତି—
5. Exhaustion; fatigue.
୬ । ଅନୁତାପ; ଅନୁଶୋଷ—6. Regret.
୭ । (ସଂ. ଛିଦ୍ର) ଗୃହଛିଦ୍ର—7. Family-secrets.

ଖେଦ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଖିଦ୍ ଧାତୁ)—ଶୋକ କରିବା—
Kheda karibā To grieve.
ଖେଦକରା
ଖେଦ୍‌କରନା

ଖେଦଜ—ସଂ. ବିଣ. (ଖେଦ+ଜନ୍ ଧାତୁ=ଜାତ ହେବା+ଅ)—
Khedaja ୧ । ଦୁଃଖରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ; ଯାହା ଦୁଃଖର ଫଳ—
1. Due to grief; resulting from grief.
୨ । ପରିଶ୍ରମଜନିତ—2. Due to labour.

ଖେଦଜନକ—ସଂ. ବିଣ. (ଖେଦ+ଜନ ଧାତୁ=ଜାତ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—୧ । ଯାହା ଖେଦ ଜନ୍ମାଏ; ଦୁଃଖପ୍ରଦ—
Khedajanaka 1. Sorrowful; lamentable; causing grief.
୨ । ଶ୍ରମଦାୟକ—2. Exhausting; tiresome.

ଖେଦଜନ୍ୟ—ସଂ.ବିଣ (ଖେଦ+ଜନ୍ ଧାତୁ+ଯ)—ଖେଦଜ (ଦେଖ)—
Khedajanya Khedaja (See)

ଖେଦ ନିବାରଣ କରିବା—ଦେ. କ—୧ । ଅନ୍ୟର ମନୋଦୁଃଖକୁ ଶାନ୍ତ
Kheda nibāraṇa karibā କରିବା—1. To assuage
ଖେଦନିବାରଣକରା another's grief.
ଖେଦ୍ ନିବାରଣ କରନା ୨ । ଶ୍ରମାପନୋଦନ କରିବା; କ୍ଲାନ୍ତି ଦୂର କରିବା—2. To assuage one's fatigue.

ଖେଦମନା—ଦେ. ବିଣ (ଖେଦଯୁକ୍ତ ମନଃ ଯାହାର; ସଂ. ରୂପ. ଖିନ୍ନମନା)—
Khedamanā ଖିନ୍ନମନା, ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ; ଅସ୍ଥିର—
Restless; anxious.
କାମିନୀଙ୍କ ମଣ୍ଡନ ଦ୍ରୁପଦନନ୍ଦନ ।,
ଦେଖି କାମେ ହେଲା ଜାତକ ଖେଦମନା । କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଖେଦା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖାତ କିମ୍ବା ସଂ. ଖେଟ=ମୃଗଯୂଥ)—
Khedā ୧ । ବଣରେ ହାତୀ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ କରାଯିବା
ଖୁଆଡ଼ା—1. Khedda; an enclosure for
ହାଥୀକା ଖେଦା trapping wild elephants.
୨ । କୌଶଳକ୍ରମେ ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁର ପ୍ରଲୋଭନ ଦେଖାଇ ଚାରିଆଡ଼େ ବଡ଼ ଖୁଣ୍ଟ ପୋତା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ଭିତରେ ହାତୀ ପଲକୁ ଭରିଦି କରି ସେ ଖୁଆଡ଼ର ବାଟ ବନ୍ଦ କରିବା ଉପାୟରେ ହାତୀ ଧରିବା ପ୍ରଣାଳୀ—
2. The operation of trapping wild elephants in a khedda or big enclosure.
ପାଲ ୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବଙ୍କର ପଲ ବା ପଞ୍ଚା; ଦଳ—
ଝୁଣ୍ଡ 3. A herd of small animals (e. g a shoal of fish; a swarm of bees.
ପୁଁଥି ୪ । ତାଳପତ୍ରର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୋଥି—4. A small manuscript composed of palm-leaves; small palm-leaf manuscript.
ପୋଥୀ
ତେବା ପାଇ ବଣ୍ଟୁଙ୍କୁ ହୃଦରେ ସ୍ମରନ୍ତେ
ଗଣେଶ ଧ୍ୟାନ କରି ଧରନ୍ତେ ଖେଦା ହସ୍ତେ—ପୀତାମ୍ବର. କୃଷ୍ଣ ଦ୍ୱିପୁରଣ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ତାଳପତ୍ରସଂବଳିତ ପୋଥିକୁ ଖେଦା ଓ ବେଶି ସଂଖ୍ୟକ ପତ୍ରଯୁକ୍ତ ପୁସ୍ତକକୁ ପୋଥି ବୋଲାଯାଏ । ପୋଥିର ତାଳପତ୍ରମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଦୁଇପାଖରେ ପଟା ଥାଏ । ଖେଦାରେ ପଟା ଲାଗି ନ ଥାଏ ।]

ଖେପ ୫ । ଜାଲକୁ ପାଣିରେ ଏକଥର ପକାଇବା; ଜାଲ ପକାଇବାର
ଖେପ ଏକ ଖେପ—5. One throw of a net; one drag of a net.

ଖେଦା ୬ । (ସଂ. ଖିଦ୍ ଧାତୁ ଣିଚ ଖେଦ ଧାତୁ=ଶୋକାନ୍ୱିତ
ଖେଦାଇ କରିବା, ଅନ୍ୟର ମନରେ ଦୁଃଖ ଦେବା)—
ଘଉଡ଼ିବା; ତଡ଼ିବା—6. A drive.

ଚକ୍କର ୭ । ଘେରା; ଏକଥର ଚାରିପାଖେ ବୁଲି ଆସିବା; ପରିକ୍ରମା—
ଘେରା, ଚକ୍କର 7. Going round; a circuit.

୮ । ଖେଦିବା; ଚାରିପାଖ ବୁଲି ଆସିବା—
8. Making a circuit; circumambulation.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହି. ଖେଦା)—
(ଏଥିପାଇଁ ମୃଗମାନଙ୍କୁ ଖେଦିବା ବା ଘଉଡ଼ାଇବାକୁ ହୁଏ
ବୋଲି)—ମୃଗୟା; ଶିକାର; ପାରଧି—Hunt.

୯ । ପଲ; ଦଳ—9. Herd; batch.

ଖେଦା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ବନ୍ୟ ହାତୀକୁ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ ଖୁଆଡ଼ କରି
Khedā karibā ହାତୀ ଧରିବା—To catch wild elephants by setting up enclosures.

ଖେଦାଖେଦା—ଦେ. ବି—ପଲ ପଲ—
Khedā khedā Shoals; clusters; different groups.
ଦଳେଦଳେ ଦେ. ବିଣ—ପଲ ପଲ ହୋଇଥିବା—
ଝୁଣ୍ଡକେଝୁଣ୍ଡ Herding together; grouped together.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ପଲ ପଲ ହୋଇ—
1. In groups; in clusters; in shoals.

୨ । ଦଳ ପରେ ଦଳ —2. Batch by batch.

ଖେଦାଣ—ଦେ. ବି—୧ । ଘଉଡ଼ିବା; ତଡ଼ିବା—
Khedāṇa 1. Driving.

ଖେଦାନ ୨ । ଗୁଣିଆଁମାନେ ଭାହାଣୀ ଓ ଭୂତଆଦି ଛଡ଼ାଇବା
ଖେଦାଇ ପାଇଁ ଭୂତାବିଷ୍ଟ ଲୋକକୁ ଝାଡ଼ିବା ବେଳେ
ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ରବାକ୍ୟ ଆବୃତ୍ତି କରନ୍ତି—
2. Passages muttered by exorcists while expelling evil spirits from persons.

ଖେଦାପାଠ—ଦେ. ବି—୧ । ଖେଦା ବା ପୋଥିରେ ଲେଖାଥିବା ବିଦ୍ୟା;
Khedāpāṭha ପୋଥି ପାଠ—
1. Book-learning; learning written in books.

୨ । ପୁସ୍ତକଗତ ବିଦ୍ୟା; ଅନଭ୍ୟସ୍ତ ବିଦ୍ୟା—
2. Learning confined to books but not mastered.

ଖେଦି— ଦେ. ବି. (ଆଦରାର୍ଥକ)—
Khedi ୧ । ପଲ; ଦଳ—1. Herd.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଦଳ—2 A small batch.

ଖେଦି ଆସିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେଦି ଖାଦି ଆସିବା (ଦେଖ).
Khedi āsibā Khedi khādi āsibā (See)

ଖେଦିଖାଦି ଆସିବା—ଦେ. କ୍ରି—ସବୁ ସ୍ଥାନ ଉଦ୍ୟମରୂପେ ଅନୁସନ୍ଧାନ
Khedikhādi āsibā କରିବା—
To make a thorough search in every conceivable place.

ଖେଦି ଖେଦି—ଦେ. ବି. ବିଣ ଓ କ୍ରି. ବିଣ. (ଆଦରାର୍ଥକ)—
Khedi khedi ୧ । ଖେଦାଖେଦା (ଦେଖ)
1. Khedākhedā (See)

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଦଳରେ—2. In small batches.

ଦେବେ ଗେଦ ହୋଇ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡସାଙ୍କେ ପୂର
ପକାନ୍ତି ଚୁଲଚୁଲି ମଙ୍ଗଳ ପ୍ରଭା କରି । ଗୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପ୍ରବଣ ।

ଖେଦିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଖିଦ୍ ଧାତୁ=ଦୁଃଖ କରିବା; ଣିଚ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Khedita ୧ । ଦୁଃଖିତ; ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ—1. Grieved.

୨ । କ୍ଲାନ୍ତ; ଅବସନ୍ନ; ଥକାମଗ୍ନ—2. Tired.

ଖେଦିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚାରି ପାଖ ବୁଲି ଆସିବା—
Khedibā 1. To make a circuit.

ଖେଦା ୨ । ଚାରି ଦିଗରେ ବ୍ୟାପିବା—
ଖେଦନା, ପିଟନା 2. To be scattered in all directions; to pervade through.

ଭେବେହେଁ ଚାଇ ନ ଦର୍ଶିଲି ଅଙ୍ଗ
ମନରେ ଖେଦ ନ ପାରେ ଅନଙ୍ଗ । ପ୍ରାଚୀ ପରତେ ଗୀତା ।

୩ । (ସଂ. ଖିଦ୍ ଧାତୁ ଣିଚ)—ଖେଡ଼ିଦିବା; ଘଉଡ଼ିବା; ତଡ଼ିବା; ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋଡ଼ାଇ ତଡ଼ିଦେବା—
3. To drive away; to chase away.

ବ୍ରହ୍ମା ବରେ ଜିତାଭକ୍ତତେ ଅବଧ
ହୋଇ ଏଥୁ ଖେଦିଲେ ଭକ୍ତେ କରି ସୁବ୍ଧ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ଭ୍ରମଣ କରିବା—4 To travel.

୫ । ଆସକ୍ତ ହେବା—5. To be attached to.

ସାଧୁ ଚରିତ ଦୋର ବୁଦ୍ଧି
କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଚିତ୍ତ ଖେଦ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—ଶିକାରୀ ଜଗିଥିବା ସ୍ଥାନଆଡ଼କୁ
ବଣଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ହୁରୁଡ଼ାଇ ତଡ଼ି ଆଣିବା; ଆଡ଼ କରିବା—
To beat the jungle and drive in wild beasts towards the hunter.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ୍ୟ	ଉଅ	ଣ୍ଣ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ୍ଞ	ନ୍	

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଗୋରୁଆଦିଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇବା—
To drive cattle.

ଖେଦୁ—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ଖେଦେ ବା ଘଉଡ଼ାଏ—
Khedu One who drives away.

ଖେଦୁଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଯେ ଗୃହର ଗୁପ୍ତ କଥା ଦାଣ୍ଡରେ ପ୍ରକାଶ
Khedua କରେ—Divulging family-secrets.

ଖେଦେଇ } ସ୍ତ୍ରୀ.
ଖେଦୋଇ }

ଖେନ୍ତେଇବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି— ଖତାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Khenteiba Khatāi heba (See)

ଖେପ୍‌ଚାଇବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା—
Khepchāiba To appropriate any thing

ଖେପ—ଦେ. ବି (ସଂ. କ୍ଷେପ)—୧ । ନିକ୍ଷେପ—
Khepa 1. Throwing; casting.

ଚଢ଼ିର ଉଭରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ରସକୂପ
ଅଶ୍ମଗ୍ରେହ ପଡ଼ିଲେ ବିବିଧ ରସ ଖେପ—ସାରଳା. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଖେପ ୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ବାର, ଥର, ଛେକ ବା ଦଫା—
ख़ेप 2. One time or turn of an act.

୩ । ଗଦା; ରାଶି—3. Heap.

୪ । ବେପାର ନିମନ୍ତେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ବିଦେଶକୁ ନେଇ ସେଠାରେ ତାହା ବିକ୍ରୟ କରି ଧନ ଘେନି ଫେରିବାର ଥର—
4. A trip of trading (taking commodities to a distant place and returning home with the sale proceeds).

୫ । ଖେପାଜାଲ—5. A casting net.

୬ । ଇୟତ୍ତା—6. Definiteness.

୭ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣ—
7. Exhaustive or complete statement.

ଦ୍ରୁହିନରୂପଣ କଥା କହି ନୁହେ ଖେପ
ଶ୍ରୀର ବେଦ ବାହାରେ ରହିଛି ତାର ରୂପ—ପ୍ରାଚୀ. ଦ୍ରୁହିନରୂପଣଗୀତା ।

୮ । (ସଂ. ପ୍ରକ୍ଷେପ) ପ୍ରକ୍ଷିପ୍ତ ବାକ୍ୟ; ମୂଳ ବା ଅସଲ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ନ ଥିବା ଓ ପରେ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଯୋଡ଼ା ଯାଇଥିବା ଅଂଶ—
8. Interpolated passage which does not belong to the original work.

୯ । ଗାଡ଼ି ବା ଡଙ୍ଗାରେ ମାଲ ଆଣିବାର ଥର—
9. Cartload or boatload of articles.

(ଯଥା—ଏ ଗୋଡ଼ିଡକ ଶଗଡ଼ରେ ତିନି ଖେପ ହେବ ।)

ଦେ. ବିଣ—ପ୍ରକ୍ଷିପ୍ତ; ମୂଳ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ନ ଥାଇ ପରେ ଯୋଗ କରି ଯାଇଥିବା—Interpolated (passage).

ଖେପଣୀ—ଦେ. ବି (ସଂ. କ୍ଷେପଣୀ)—ଆଙ୍କୁଳ—
Khepani Oar.

ଖେପଡ଼ୀ ଧୀରେ ଧୀରେ ବହୁ ସ୍ୱରଣୀକ ଯେ
ଉଡ଼ିଦେଲେ ଖେପଣୀକ ହେ—ଅରମନ୍ତ. ବିଦଗ୍ଧଚିନ୍ତାମଣି ।

ଖେପା—ଦେ. ବି (ସଂ. କ୍ଷିପ ଧାତୁ)—୧ । ଲମ୍ଫ ବା ଡଥାଁ; କୁଦା—
Khepā 1. Leap; springing; jumping.

ଏହା ଶୁଣି ହନୁମାନ ଭର ଗୁଣି ହୋଇ ବ ଖେପାରେ ଅସି ସୀତାଙ୍କ ପାଖେ ପଡ଼ିଲେଣି ।
ଗଳକଣ୍ଠ. ପିତଙ୍କ ରାମାୟଣ ।

୨ । ନଡ଼ିଆ ଆଦି ଡେଙ୍ଗା ଗଛରେ ଚଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଚଢ଼ାଳୀର ଦୁଇ ଗୋଡ଼କୁ ଗଛର କାଣ୍ଡ ସଙ୍ଗେ ଅଟକାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ କୁଣ୍ଡଳାକୃତି ଦଉଡ଼ି—
2. A coiled ring of rope used to keep the feet of the climber attached to the trunk of a tall tree (e. g. cocoanut) while climbing.

୩ । ମାଛ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ ବୁଲେଇକରି ପାଣି ଉଭରକୁ ନିକ୍ଷେପ କରାଯିବାର ଏକପ୍ରକାର ଜାଲ; ଘାଉଁରି ଜାଲ; ଉଡ଼ିର ଜାଲ—
3. A throwing net used in fishing.

ପ୍ରାଦେ (ଭୁଜଙ୍ଗ) ବି—କେଉଟଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ମାଛ ରଖିବାର ପାତ୍ର; ଖାଲେଇ—
A basket for putting fishes in.

ଖେପାଜାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷେପ ଓ ଜାଲ)—ଉଡ଼ିର ଜାଲ—
Khepājāla A casting net.
ক্ষেপ্‌লা জাল

[ଦ୍ର—ଏ ଜାଲ ଗୋଲାକାର ଓ ଲମ୍ବ ମୁଣି ପରି । ଏହାର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଲମ୍ବ ଦଉଡ଼ି ଲାଗିଥାଏ । ଜାଲର ମେଲ୍ଲ ପାଖର ପରିଧିରେ ଗୁଡ଼ିଏ ସୀସାଗୁଳି ବନ୍ଧା ଥାଏ । ମାଛ ଧରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଡଙ୍ଗାରେ ବା ପାଣିକୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦଉଡ଼ିର ଶେଷ ଭାଗକୁ ଆପଣା ହାତରେ ଅଙ୍କିଆର କରି ରଖି ଏ ଜାଲକୁ ଘୂରେଇ କରି ଦୂରକୁ ଗଭୀର ପାଣି ଆଡ଼କୁ ନିକ୍ଷେପ କରେ । ଜଳମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଲାକାର ସୀମାକୁ ଅଧିକାର କରି ଏ ଜାଲ ପଡ଼େ ଓ ସୀସା ଗୁଳିର ଭାରରେ ଜାଲର ମେଲ୍ଲ ମୁହଁ ପାଣି ତଳକୁ ଡୁବିଯାଏ । ସେହି ପରିଧିର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମାଛଗୁଡ଼ିକ ସେ ଜାଲରେ ରହି ଯାଆନ୍ତି ଓ ଖେପଣକାରୀ ତାହା ଧୀରେଧୀରେ କୂଳକୁ ବା ନୌକା ପାଖକୁ ଟାଣି ଆଣିଲା-ବେଳେ ଜାଲର ମେଲ୍ଲ ମୁହଁ ସୀସାଗୁଳିର ଭାର ଯୋଗୁଁ ମୁଦ ହୋଇ ଯାଏ ଓ ମାଛ ଯାକ ସେହି ମୁଦ୍ରିତ ମୁଣି ଉଭରେ ରହି ଯାଆନ୍ତି ।]

ଖେପା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. କ୍ଷିପ ଧାତୁ)—୧ । କୁଦା ମାରିବା; ଲମ୍ଫ
Khepā māribā ଦେବା—1. To jump or spring up.

ଲାଫାନ ୨ । ଖେପା ଦଉଡ଼ି ସାହାଯ୍ୟରେ ଗଛ ଚଢ଼ିବା—
कूदना 2. To climb a tree with the help of a ring-rope.

୩ । କୁଦାମାରି ଯିବା—3. To stride; to walk with big strides.

ଖେପି—ଦେ. ବି.—ଖେପି (ଦେଖ)
Khepi Kshepi (See)

ସାଧାରଣ ସେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ପୃତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଆଙ୍କମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଘ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଖେପିଜାଲ—ଦେ. ବି.—ଖେପାଜାଲ (ଦେଖ)
Khepijāla Khepājāla (See)

ଖେପିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. କ୍ଷିପ ଧାତୁ)—ଖେପିବା (ଦେଖ)
Khepibā Kshepibā (See)

ଉତ୍ତାଗ୍ନପରେ ବର୍ଷି ସବୁକେ ଶୂନ୍ୟେ ଗଲା ସେ ଖେପି । (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ) ସ୍ୱଭ୍ରପରିଣମ୍ବ ।
ଛଗଳ ପଲେଟ ଯେଉଁ ଖେପେ ମତ୍ତ ବ୍ୟାଘ୍ର ।
(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ) ସାରଳାମହାଭାରତ ।
ମରିବା ବେଳକୁ ବେଳେ ଖେପଇ ପବନ ।
(ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ) ନାମରତ୍ନ ଗୀତା ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—୧ । ପହଞ୍ଚିବା—1. To reach.
୨ । ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବା—
2. To be able to enter.
୩ । ଅଣ୍ଟିବା—3. To suffice.
୪ । ସମାନ ହେବା—4. To be equal.

ଖେପି ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଖେପା ମାରିବା (ଦେଖ)
Khepi māribā Khepā māribā (See)

ଖେବ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ସେବା କରିବା—
Kheb (root) To serve; to wait upon.

ଖେବ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଖୋଭ)—ଖୋଭ (ଦେଖ)
Kheba Kshobha (See)

ଖେବଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—ଫୋପାଡ଼ିବା—
Khebardibā To throw away.

ଖେମ୍ଟା—ଦେ. ବି. (ଭୁଲ. ସଂ. କମ୍ପିତା=କାମ୍ପିଲ—ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର)—
Khemṭā ୧ । ଗୁରୁ ବା ଲଘୁ ତାଳବିଶିଷ୍ଟ ଚଞ୍ଚଳ ବଜାଯିବା
ଖେମଟା ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—1. A light air in music
ଖେମଟା with four or six short measures.
୨ । ଉକ୍ତବାଦ୍ୟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. A light dance accompanying the Khemṭā music.
୩ । ସଙ୍ଗୀତର ତାଳବିଶେଷ—
3. A measure of music.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ୧୨ ଟି ମାତ୍ରା ଥାଏ ଓ ୩ ଅଘାତ ଓ ୧ ଖାଲି ଥାଏ । ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଖେମ୍ଟୀ—ଦେ. ବି.—ଖେମଟାଓ୍ୱାଲୀ (ଦେଖ)
Khemṭī Khemaṭāwālī (See)

ଖେମ୍ତା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. କ୍ଷମତାର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—କ୍ଷମତା—
Khemtā Power.

ଖେମ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. କ୍ଷମର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—କ୍ଷମ (ଦେଖ)
Khema Kshama (See)

ସେ ଭାବରେ ପରିବାକୁ କେହି ନାହିଁ ଖେମ ।
ପ୍ରାଚୀ. ଦ୍ରୌପଦୀପରିଣଗୀତା ।

ଖେମଟା—ଦେ. ବି—ଖେମ୍ଟା (ଦେଖ)
Khemaṭā Khemṭā (See)

ଖେମଟା ତାଳ (୧) ବଜାଇ ଚନ୍ଦ୍ରପୁରେ ଥାନ୍ତି ।
ପ୍ରାଚୀ. ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା ।
ବାଜନ୍ତି ବଜବୋଷ ଯେ ମୃଦଙ୍ଗ ବାଇଣ୍ଡି
ପ୍ରବେଶି ଯୋଡ଼ା ଦେଖି ଖେମଟା (୨)ନାଚ ଖଣ୍ଡି । ସାରଳା. ମହାଭାରତ ।

ଖେମଟାଓ୍ୱାଲୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଖେମଟା ଗାଇବା ଓ ନାଚିବା ନର୍ତ୍ତକୀ—
Khemaṭāwālī A dancing girl singing and
ଖେମଟାଆଲୀ dancing a light air.
ଖେମଟାଵାଲୀ ଏହି ଯେ ଖେମଟାଓ୍ୱାଲି ଖାତୁନ୍ଲଲିସା ଅସି ଅଛନ୍ତି ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଖେମଡ଼ି—ଦେ ବି. (ନାମ)—ଖେମଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Khemarḍi Khemaṇḍi (See)

ଖେମଣ୍ଡି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଗଞ୍ଜାମର ଉତ୍କଳଭାଷୀ ଭିନଗୋଷ୍ଠ
Khemaṇḍi ଜମିଦାରୀ ରାଜ୍ୟ—Three zamindary estates
in the district of Ganjam.

[ଦ୍ର—ବର୍ତ୍ତମାନର ପାରଳାଖେମଣ୍ଡି, ବଡ଼ଖେମଣ୍ଡି, ସାନଖେମଣ୍ଡି ଓ ମାଳ ପ୍ରଦେଶ ନେଇ ଖେମିଡ଼ି ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ବେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଗଙ୍ଗବଂଶର ରାଜପୁରୁଷମାନେ ଏଠାରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଏସବୁ ରାଜ୍ୟର ରାଜାମାନେ ଗଜପତି-ଆଖ୍ୟାଧାରୀ । ପାରଳାଖିମୁଣ୍ଡିନାମକ ଜଣେ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ପାରଳାଖେମଣ୍ଡିର ରାଜା ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ଗଜପତି-ରାଜା କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କର ବିଦ୍ରୋହୀ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଯାଇ ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି ଖେମୁଣ୍ଡି ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ୧୬୦୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜାଙ୍କର ଏକ ପୁତ୍ରକୁ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଖେମଣ୍ଡିନାମକ ରାଜ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ରାଜ୍ୟ ପରେ ଦୁଇ ଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡି ଓ ସାନଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜ୍ୟ ହେଲା । କୃପାସିନ୍ଧୁ. ଉତ୍କଳ-ଇତିହାସ ।]

ଖେମା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. କ୍ଷମାର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Khemā ୧ । କ୍ଷମା (ଦେଖ)
ଖେମା 1. Kshamā (See)
କ୍ଷମା ୨ । ରୋଗମୁକ୍ତି; ରୋଗନିବୃତ୍ତି—
2. Recovery from illness.

ଖେମା ବୈଦେ. ବି. (ଅ) —ତମ୍ବୁ; ଗୃହ—Tent.
ଖେମା

ଖେମିଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଖେମଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Khemirḍi Khemaṇḍi (See)

ଖେମିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ. କ୍ଷମା)—୧ । କ୍ଷମା କରିବା—
Khemibā 1. To forgive.
ଖେମା ୨ । ରଚିତ ଗୀତକୁ ସମାପ୍ତ କରିବା; ଭଣିବା; ଭଣିତା କରିବା—
ଖେମା 2. To conclude a song by mentioning the name of the author himself.

[ଦ୍ର—ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ଗୀତକାରମାନଙ୍କର ରଚୟିତାମାନେ ଶେଷ ଧାଡ଼ିରେ ଏହି ଶବ୍ଦ ବହୁ ସ୍ଥଳରେ ବ୍ୟବହାର କରିଅଛନ୍ତି । ଯଥା—
ଖେମିଲେ ବଳରାମ ଦାସ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଲ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

ଖେମୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଖେମଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Khemuṇḍi Khemaṇḍi (See)

ଖେୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଖନ୍ ଧାତୁ=ଖୋଳିବା+କର୍ମ. ଯ)—
Kheya ଖୋଳାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ—
To be dug; fit to be dug.
ସଂ. ବି—ଗଡ଼ଖାଇ; ପରଖା—
Moat or ditch round a castle.

ଖେୟାଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖ୍ୟାଲ୍=ମନ; ମନୋଯୋଗ)—
Kheyāl ୧ । କଳ୍ପନା—1. Imagination.
ଖେୟାଲ ୨ । ଅନୁମାନ—2. Guess.
ଖୟାଲ; ଖୟାଲ ୩ । ସ୍ମରଣ—
3. Remembrance; memory.
୪ । ଖାମଖିଆଲ୍; ମନର ଅସ୍ଥିର କଳ୍ପନା—
4. Whim; caprice; hobby.

ଖେୟାଲି—ଦେ. ବିଣ—ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତଚିତ୍ତ—
Kheyāli Whimsical; capricious.
ଖେୟାଲିୟା
ଖୟାଲୀ

ଖେର୍‌ଖେସା—ଗ୍ରା ଓ ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ସଂ. କର୍କଶ; ଭୁଲ. ହି. ଖୁରଖୁର)—୧ । କର୍କଶ; ବନ୍ଧୁର—
Kherkhesā 1. Rough.
୨ । ଦେଖିବାକୁ ଅସୁନ୍ଦର—2. Uncouth.

ଖେର୍‌ଖେସି—ଗ୍ରା ଓ ପ୍ରାଦେ. ବିଣ. (ସଂ. କର୍କଶ)—
Kherkhesi ଖେର୍‌ଖେସା (ଦେଖ)
Kherkhesā (See)

ଖେର୍‌ୱାରି—ଦେ. ବି—ଛତିଶଗଡ଼ର ଓ ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୁଣ୍ଡାରି ଭାଷାର ଏକ ଭାଷା—
Kherwāri A dialect of the Muṇḍāri language.

ଖେରାଗୁଦି— ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଏକ ପ୍ରକାର ଛତୁ—
Kherāgudi A kind of ball-headed mushroom.
[ଦ୍ର—ଏହାର ଅଗ ଟେନିସ୍-ବଲ୍ ପରି ଗୋଲ୍ ।]

ଖେରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଖରହା)—ଠେକୁଆ—
Kheriā Hare.

ଖେରିହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଖେରିଆ (ଦେଖ)
Kherihā Kheriā (See)

ଖେର୍ଟା—ଦେ. ବି—(ଭୁଲ. ହି. ଖୋଟା=ଦୁଷ୍ଟ; ମନ୍ଦ)—
Khertā ୧ । ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ବା ପଶ୍ଚିମା ଲୋକ; ହିନ୍ଦୀଭାଷୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଖୋଟା, ଖେଟ୍ଟା 1. An inhabitant of Hindustan or the North Western Provinces of India; a Hindī-speaking person.
୨ । ହିନ୍ଦୀଭାଷା—2. The Hindī language.

ଖେଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖେଳ (ଦେଖ)
Khel Khela (See)

ଖେଲ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ. ୧ । ଖେଳିବା; କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା—
Khel (root) 1. To play; to sport.
୨ । ଥରିବା; କମ୍ପିବା—2. To tremble; to shake.
୩ । ଇତସ୍ତତଃ ଚଳିବା; ହଲିବା—
3. To move to and fro

ଖେଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖେଳା)—
Khela ୧ । କ୍ରୀଡ଼ା—1. Play.
ଖେଳା ୨ । ବ୍ୟାୟାମପ୍ରଦର୍ଶନ; ଜିମ୍‌ନାଷ୍ଟିକ୍
ଖେଲ 2. Athletic sports; gymnastics.
୩ । ଚାତୁରୀ—3. Artifice.
୪ । କୌତୁକ—4 Amusements.
୫ । ପରିହାସ; ଥଟ୍ଟା—5. Jest.
୬ । କାର୍ଯ୍ୟ—6. Act; action; work.
୭ । ଜୁଆଖେଳ—7. Gambling; a game at hazards.
୮ । ଆଖି ବୁଲାଇବା—8 Furtive glance.
୯ । ବ୍ୟାୟାମ ବା ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମଯୁକ୍ତ କ୍ରୀଡ଼ା (ଯଥା—ଫୁଟ୍‌ବଲ୍, କ୍ରିକେଟ୍, ଡୁଡୁ)—9. Games; sports:
୧୦ । ଲୋକରଞ୍ଜନାର୍ଥ ସମ୍ପାଦିତ ତାମସା ଆଦି କୌତୁକ—
10. Performances done for pleasing the public.
୧୧ । ନାଟକାଦିର ଅଭିନୟ—11. Dramatic performance.
୧୨ । ପରିଶ୍ରମ ବା କାର୍ଯ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ନିଜର ଚିତ୍ତବିନୋଦନାର୍ଥ କରାଯିବା କୌତୁକ—
12. Recreations; pastimes.
ସଂ. ବିଣ. ପୁ (ଖେଳ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —
(ଖେଳା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । କ୍ରୀଡ଼ନକାରୀ—1. Playing; sporting.
୨ । କାମୁକ—2. Amorous.
୩ । କମ୍ପୁଥିବା—3. Shaking; trembling.
୪ । ଇତସ୍ତତଃ ଚଳିବା—4 Moving to and fro;
ଖେଳ ଖେଳ ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷି ବ ସାହସ କଲୁରେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରଙ୍କ. ଖ-ଗୀତ ।

ଖେଳଗତି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଖେଳ+ଗତି)—
Khelagati ଯେ ଖେଳିଲା ପରି ଚାଲେ—Having a playful gait.

ଖେଳଗମନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଖେଳ+ଗମନ)—
Khelagamana ଖେଳଗତି (ଦେଖ)
(ଖେଳଗମନା-ସ୍ତ୍ରୀ) Khelagati (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୁଳି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୁଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଖେଳଘର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖେଳାଗୃହ)—
Khelaghara ୧ । କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥଳ; କ୍ରୀଡ଼ାଗାର—
ଖେଳାଘର 1. Play-house; club.
୨ । ଧୂଳିଘର; ପିଲାମାନଙ୍କର ଖେଳବେଳେ ଧୂଳିରେ ଗଢ଼ିବା ଅସ୍ଥାୟୀ ଘର—2. Doll-house; temporary mock-houses raised by children in sport.
ଲମ୍ବ ଭଉବ ଜଗତର ଗାଳାବଗ ଭୋ ଖେଳଘର—
ଗାଳମଣି. ଉଦ୍ଧିଧାରା ।
୩ । ଥଟ୍ଟା—3. Jest; matter of joke.

ଖେଳନ—ସଂ. ବି. କ୍ଲୀ (ଖେଳ୍ ଧାତୁ=କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା+ଭାବ.ଅନ)—
Khelana ଖେଳା (ଦେଖ)
Khelā (See)

ଖେଳନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖେଳନା)—
Khelanā କ୍ରୀଡ଼ନକ ବସ୍ତୁ; ଯେଉଁ ବସ୍ତୁକୁ ଲୋକେ ବା ପିଲାଏ
ଖେଳନା ଖେଳରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି; କ୍ରୀଡ଼ାସାମଗ୍ରୀ—
ଖେଲୋନା, ଖିଲୌନା Play-thing; toy.

ଖେଳନି—ସଂ. ବି. (ଖେଳନ + ଇ)—
Khelani ୧ । ସତରଞ୍ଜ ବା ପଶାଆଦି ଖେଳର ଗୋଟି—
1. A piece at chess or dice.
୨ । ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ସରଞ୍ଜାମ ଦ୍ୱାରା ଲୋକେ ଖେଳନ୍ତି; କ୍ରୀଡ଼ନକ—2. Play-thing; playing materials; accessories of a game.

ଖେଳନ୍ତା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଖେଳନ୍ତ)—
Khelantā କ୍ରୀଡ଼ାକାରୀ; ଖେଳୁଥିବା; କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥିବା—
ଖେଳାକରା Playing.
ଖେଳନା, ଖେଳତାଡ଼ୁଆ ଦିନମଣି ପ୍ରାସ୍ତେ ଗୋହୁଣ ଭବ-ଚମିରହନ୍ତା
ମୁନ-ମନମାନସ ଗାରେ ହଂସରୂପେ ଖେଳନ୍ତା ।
ପ୍ରାଚୀ. ରସବାରଧି ।

ଖେଳବାଡ଼—ଦେ. ବି—ଖେଳୁଆଡ଼ (ଦେଖ)
Khelabārda Khelurārda (See)
ବାହୁ ଚଳାଇବାର ଖେଳବାଡ଼କରେ । ସ୍ୱଧାନାଥ. ନନ୍ଦକେଶ୍ୱର ।

ଖେଳଲୋଳ—ଦେ. ବିଣ. (ଖେଳ ଯୋଗୁଁ ଲୋଳ)—
Khelalola କ୍ରୀଡ଼ାହେତୁରୁ ଚଞ୍ଚଳ ବା ଅସ୍ଥିର—
Moving or restless on account of play or sport; sporting and therefore restless.
ସଂ. ବିଣ. (ଏକାର୍ଥକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—କ୍ରୀଡ଼ନଶୀଳ ଓ ଚଞ୍ଚଳ—
Sportive and moving.
ଖେଳଲୋଳ ଖଞ୍ଜନାକ୍ଷି ବ ସାହସ କଲୁରେ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଶୋଷ୍ଠଖ୍ଣ ଗୀତ ।

ଖେଳା—ସଂ. ବି. (ଖେଳ୍ ଧାତୁ=କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା+ଭାବ.ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ)—
Khelā ୧ । କ୍ରୀଡ଼ା—1. Play.
୨ । କୌତୁକ—2. Amusements.
୩ । ପରିହାସ—3. Jest.
୪ । କମ୍ପିବା—4. Shaking.
୫ । ନାଟକାଭିନୟ—5. Dramatic performance.
ଦେ. ବିଣ—କ୍ରୀଡ଼ାରତ—Playful: sportive.
ସଂହାର ନେତ୍ର ତା ବ ଛଟାରେ ଖେଳା ଖଞ୍ଜନ ଲେଉଟା ଆଣି ।
ସ୍ୱଧାନାଥ. ସମାଟ

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖେଳନ)—୧ । ଖେଳାଇବାର କର୍ମ—
ଖେଳନ 1. The act of Khelāibā.
ଖେଳାଇ (ଯଥା – ସାପ ଖେଳା ।)
୨ । ଖେଳଆଇବାର କର୍ମ—
2 The act of Khelāibā.
(ଯଥା—ଗଦାର ମାଟିଖେଳା ।)

ଖେଳାଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ— ବାଲେଶ୍ୱରଜିଲ୍ଲାର ସୋରୋର ପ୍ରସିଦ୍ଧ
Khelāi ଦେବତା—The chief Deity of Soro (in Balasore district)

ଖେଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଖେଳ୍ ଧାତୁର ଣିଜନ୍ତ)—
Khelāibā (ଖେଳିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ)—
ଖେଳାନ Causative form of Khelibā.
ଖେଳାନା ୧ । ଅନ୍ୟକୁ କ୍ରୀଡ଼ା କରାଇବା—
1. To cause another to play.
୨ । ଇତସ୍ତତଃ ଗତି କରିବାକୁ ଅବସର ବା ସୁଯୋଗ ଦେବା—
2. To allow to move to and fro; to let one move freely.
(ଯଥା—ଢେଲା ସାପ ଖେଳାଉଛି ।)
ଖେଳାଇ ଖେଳାଇ ଦଂଶିଲା
ଗରଳ ସର୍ବାଙ୍ଗେ ମିଶିଲା । ରୂପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୩ । ନଚାଇବା—3. To cause to dance
୪ । ପିତା, ମାତା, ଧାତ୍ରୀଆଦି ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଶିଶୁକୁ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଖେଳିବାର ସୁଯୋଗ ଦେବା—
4. To cause or let a child play or amuse itself near by in the presence of its parents or keeper.
(ଯଥା—ସାଆନ୍ତାଣୀ ବାଲକ୍‌ଦାସକୁ କୋଳରେ ଖେଳାଉଛନ୍ତି; ସେଉଳମାନ ତା ଜାଆଁଳଙ୍କୁ ଭୁଠପାଖେ ଖେଳାଉଛି ।)
୫ । ସଙ୍ଗୀ ପିଲାକୁ ଆପଣା ସାଙ୍ଗରେ ବା ଦଳରେ ମିଶି ଖେଳିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ବା ସୁଯୋଗ ଦେବା—
5. To take a boy or girl as one's play-mate or as a player in one's party.
୬ । ଚଳାଇବା; ଚାଳିତ କରିବା—
6. To move about.
(ଯଥା—ବୁଢ଼ାମିଆଁ ଘୋଷଣାରେ ବନ୍ଦି ଖେଳାଉଛି ।)
ଖେଳା ଚଞ୍ଚଳ ଭୁଷଣ ଦାସରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଉଥ	ଘ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଶ	ନ୍ଦ

୭ । ପ୍ରକଟିତ ବା ବିକଶିତ କରାଇବା—
7. To express; to bring to light; to manifest.

କୁନ୍ଦବଦାଶକୁ ନିଦ୍ରା ହାସକୁ ଖେଳାଇ ଦେଉଛି ଗଳେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୮ । ନିଷ୍ଠୁରାଇବା; ଏକାଠେଇଁ ଥିବା ଜିନିଷକୁ ଇତସ୍ତତଃ କରିବା—
8. To disperse; to disturb the compactness of a mass of things.

(ଯଥା—ତୁମେ ପଇସାକର ମାଛ ନେବ ବୋଲି ଟୋକେଇକ ଯାକ ମାଛ କଅଁ ଖେଳାଉଛ ?)

୯ । ଗଦା ଥିବା ବା ଘନ ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ବେଶି ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟାପ୍ତ କରାଇବା—
9. To scatter; to thin out, to rarefy; to spread out.

(ଯଥା—ଲୁଣାଗଦାକୁ ଖେଳାଇ ଦେଲେ ଲୁଣାଡକ ଚାଉଳ ଶୁଖିଯିବ ।)

୧୦ । ଖେଳୁଆ କରିବା (ଦେଖ)
10. Khelua karibā (See)

ଖେଳାଇ ଲଇ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଶୁଆଁଲଇ (ଦେଖ)
Khelāi lai — Suāñlai (See)

ଖେଳାଖେଳ—ଦେ. ବି—୧ । ବହୁପ୍ରକାର ଖେଳ—
Khelākheli — 1. Various sports.

୨ । ଖେଳଆଖେଳ (ଦେଖ)
2. Khelākheli (See)

ଦେ. ବିଣ—ଖେଳଆଖେଳ (ଦେଖ)
Khelākheli (See)

ଖେଲାତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖିଲ୍ଅତ୍)—
Khelāt — ରାଜଦତ୍ତ ସମ୍ମାନସୂଚକ ପୋଷାକ—
ଖେଲାତ୍ — Robe of honour bestowed by the king
ଖିଲାତ — or Government.

ଖେଲାପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖେଲାଫ୍; ଖିଲାଫ)—
Khelāp — ୧ । ବିପରୀତାଚରଣ—1. Acting in opposition.
ଖେଲାପ — ୨ । କାମରେ ତ୍ରୁଟି—2. Neglect of duty.
ଖିଲାଫ — ୩ । ନିୟମଲଙ୍ଘନ—3. Violation of a rule.
୪ । ଅନ୍ୟଥାକରଣ—4. Alteration; undoing.
୫ । ପରିବର୍ତ୍ତନ—5. Change.

ଖେଲାରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଖେଲାଡ଼ୀ, ଖେଲାର୍)—
Khelāri — ଖେଳୁଆଡ଼ (ଦେଖ)—Kheluārda (See)

ଖେଲାଳି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖେଳୁଆଡ଼ (ଦେଖ
Khelāli — Kheluārda (See)

ଖେଳି—ସଂ. ବି. (ଖେଲ୍ ଧାତୁ + ଣିବ.ଇ.)—୧ । ଖେଳା; କ୍ରୀଡ଼ା—
Kheli — 1. Sport; play.

୨ । ଶର—2. Arrow.
୩ । ପ୍ରାଣୀ; ଜୀବ—3. Animal.
୪ । ପକ୍ଷୀ—4. Bird.
୫ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—5. The sun.
୬ । ସ୍ତବ—6. Hymn; psalm.
୭ । ସଙ୍ଗୀତ—7. Song.

ଖେଳିଆ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ—
Khelia — 1. Scattered here and there.
୨ । ଖେଳୁଆ (ଦେଖ)—2. Kheluā (See)

ଖେଳିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଖେଳ ଧାତୁ)—ଖେଳାଇବା (ଦେଖ)
Khelāibā — Khelāibā (See)

ଖେଳିଆଖେଳି—ଦେ. ବି.—ଏକତ୍ର ଥିବା ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ
Khelākheli — କରିବା—Strewing of things put together.

ଦେ. ବିଣ.—ଇତସ୍ତତଃ ବିକ୍ଷିପ୍ତ; ଘଷାଘଷି ହୋଇଥିବା—
Disturbed or scattered.

ଖେଳିଆଖେଳେଇ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖେଳିଆଖେଳି (ଦେଖ)
Khelākhelei — Khelā kheli (See)

ଖେଳିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଖେଳ୍ ଧାତୁ)—୧ । କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା—
Khelibā — 1. To play; to sport..
ଖେଳା
ଖେଳନା
(ଖେଳାଇବା—ପ୍ରୟୋଜକ ରୂପ)

[ଦ୍ର – କେତେ ସମୟ କଠୋର ପରିଶ୍ରମ କରିବା ପରେ ବା ଚିତ୍ତବିନୋଦନାର୍ଥ ବା ଅନ୍ୟର ମନକୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ କରିବା ପାଇଁ, ବା ବ୍ୟାୟାମ ପାଇଁ ଲୋକେ ଖେଳନ୍ତି । ଲୋକେ ନାନା ପ୍ରକାର ଖେଳ ଖେଳନ୍ତି । କେତେକ ଖେଳ ବହୁ ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମସାଧ (ଯଥା; କ୍ରିକେଟ୍, ଡୁଡୁ), କେତେକରେ ମସ୍ତିଷ୍କଚାଳନା କରିବାକୁ ପଡ଼େ (ଯଥା; ପଶା, ସତରଞ୍ଜି, ବାଘବଜାଣି) ଓ କେତେକରେ ଅନ୍ୟର ଚିତ୍ତବିନୋଦନ କରାଯାଏ (ଯଥା—ବାଜିଗଣ୍ଡି, ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ) ।]

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ବା ବ୍ୟାୟାମ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା—
2. To exhibit athletic or magical feats.

୩ । ଥଟ୍ଟା କରିବା; ପରିହାସ କରିବା—
3. To joke; to play jests.

୪ । ଇତସ୍ତତଃ ବିଚରଣ କରିବା—
4. To move here and there.

ଉସାଳବହଳ ଶାଖାରେ ଖେଳ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

୫ । ଚାରିଆଡ଼େ ଘୋଷିଯିବା ବା ବହିଯିବା; ବ୍ୟାପିବା; ବ୍ୟାପ୍ତ ହେବା—5. To pervade or circulate; to be diffused; to spread.

(ଯଥା—ଭେଣ୍ଡାବୁହା ପାଣି ବଳିଯାକ ଖେଳ ଗଲାଣି; ମେଘ ଆକାଶଯାକ ଖେଳ ଗଲାଣି ।)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତ୍ତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଥ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୬ । ଅନୁଭୂତ ହେବା; ମନକୁ ଅଧିକାର କରିବା—
6. To be felt; to reign supreme in the mind.

ମାର ମନେ ଖେଳୁଥିବ, ପ୍ରଦୀପ ଯେ ଜଳୁଥିବ—ଭବସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୭ । (ବ୍ୟବସାୟରେ) ଲାଗିବା; ଲଗାଯିବା; ଖଟାଯିବା—
7. To be invested (in business).

ଯେବେ କହନ୍ତି ଭାଙ୍କର ଗୃହିଣ ପଞ୍ଚାଶ ହଜାର ଟଙ୍କା
ମହାଜନରେ ଖେଳୁଅଛି—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୮ । ନାଚିବା—8. To dance.

ଗୁଣି ଯା ଜୀରଭମାଳା-ପ୍ରତିବିମ୍ବ ଖେଳେ ମହୋଦଧିଜଳେ—
ଉଦ୍ଧାରଣ. ଗୀତଲହରୀ ।

୯ । ଇତସ୍ତତଃ ଚାଳିତ ହେବା—
9. To be moved to and fro.

୧୦ । ଆଗକୁ ପଛକୁ ଗତି କରିବା—
10. To move to and fro.

(ଯଥା—ସାପ ଖେଳୁଛି ।)

୧୧ । ନାଟକାଦିର ଅଭିନୟ କରିବା—11. To play (a drama); to make dramatic performances.

୧୨ । ଜୁଆ ଖେଳିବା—12. To gamble.

୧୩ । ଦୁଲିବା—13. To shake; to dangle; to oscillate.

ଖେଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ଳ ସ୍ଥାନରେ ଲ ଉଚ୍ଚାରଣ) କ୍ରି—
Khelibā — ଖେଳିବା (ଦେଖ)—Khelibā (See)

ଖେଲିଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଖେଳେଇ ହୋଇଯିବା—
Khelijibā — 1. To be scattered.

୨ । ପ୍ରସରି ଯିବା; ବ୍ୟାପ୍ତ ହେବା—
2. To spread; to be diffused.

ଖେଳୁ—ଦେ. ବି—କ୍ରୀଡ଼ାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Khelu — A player.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଖେଳରେ ସିଦ୍ଧହସ୍ତ—
1. Expert in playing.

୨ । ଅତିରିକ୍ତ କ୍ରୀଡ଼ାସକ୍ତ—2. Addicted to sports.

୩ । କ୍ରୀଡ଼ାପ୍ରିୟ—3. Fond of play.

୪ । ଜୁଆରୁ—4. Gambling.

ଖେଲୁ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଣ—ଖେଳୁ (ଦେଖ)—
Khelu — Khelu (See)

ଖେଳୁଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଧାନ କିଆରିରେ ଜମାଟ ବା ଘନ ଭାବରେ ଉଠିଥିବା ଧାନଗଛମାନଙ୍କୁ ଉପାଡ଼ି ଧାନଗଛ ନ ଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ରୋପଣ କରିବା (ଏହା କେତେଷଣ ସମୟରେ ବା ବର୍ଷ ସମୟରେ କରାଯାଏ)—
1. The process of thinning out paddy-plants from a field by taking them out from a thickly set place and planting them at another where there are no plants.

୨ । ଖେତର ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଗଦା ହୋଇଥିବା ମାଟିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରି ନେଇ ଖାଲି ଜାଗାରେ ପକାଇ ଖେତକୁ ସମତୁଲ କରିବା—2. Levelling of a field by taking out accumulated earth from high places and distributing it evenly throughout the field.

ଖେଳୁଆ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେତରେ ବହଳିଆ ଧାନ ଗଛ ଥିବା ସ୍ଥାନରୁ କିଛି ଧାନଗଛ ଓପାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ପାତଳ ସ୍ଥାନରେ ପୋତିବା—
Khelua karibā — To evenly distribute paddy-plants in a field by thinning out the densely set plants and planting them at empty spots.

ଖେଳୁଆଡ଼—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଖେଳ୍ ଧାତୁ)—
Khelurda — ୧ । କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥିବା; କ୍ରୀଡ଼ାରତ—
ଖେଳଆଡ଼, ଖେଳୋୟାଡ଼ — 1. Playing.
ଖେଳାର, ଖେଳାଡ଼ୀ, ଖେଳବାଡ଼ୀ — ୨ । କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଅତିରିକ୍ତରୂପେ ଆସକ୍ତ—
2. Addicted to play.

୩ । କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଅନୁରକ୍ତ—3. Gamesome.

୪ । କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଦକ୍ଷ—
4. Skilful or expert at play.

ଦେ. ବି—୧ । ଖେଳୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଖେଳାଳି—1. A player.

୨ । କ୍ରୀଡ଼ାସଙ୍ଗୀ; ଖେଳସାଙ୍ଗ—2. A play-fellow.

୩ । ଦକ୍ଷ ଖେଳାଳି—3. An expert player.

ଖେଳୁଆଡ଼ି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖେଳୁଆଡ଼ (ଦେଖ)
Khelurdi — Khelurda (See)

ଖେଳୁଆ ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେଳୁଆ କରିବା (ଦେଖ)
Khelua pakāibā — Khelua karibā (See)

ଖେଳୁଆ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ଗାଈ)ବତର ପଡ଼ିବା; ଋତୁମତୀ ହେବା; ହଳୁଆ ପଡ଼ିବା—
Khelua pardibā — Menstruation (of a cow).

ଖେଳୁଆଳ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖେଳୁଆଡ଼ (ଦେଖ)
Khelurla — Khelurda (See)

ଖେଳୁଆଳି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଖେଳୁଆଡ଼ (ଦେଖ)
Khelurli — Khelurda (See)

ଖେଳେଇ ଲଇ—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଶୁଆଁ ଲଇ (ଦେଖ)
Khelei lai — Suāñ lai (See)

ଖେତୱାଟ୍—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖେତ + ବଣ୍ଟନ)—ଭୂତ୍ୱଜସ୍ୱବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଯେଉଁ କାଗଜରେ ଜମିଦାରୀରେ ଥିବା ଜମିଦାର ଓ
Khewāt

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଉ	ନ

ଖେବାଟ
खेवट

ମଧ୍ୟସତ୍ତ୍ୱାଧିକାରୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱତ୍ୱ ଓ ହିସ୍ସା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥାଏ-
A paper prepared during a Revenue-Settlement showing the interests and shares of the various classes of proprietors in an estate. Proprietary khewat prepared in the course of a Revenue-Settlement.

ଖେଶୟ—ସଂ. ବିଣ (ଉପପଦ ତତ୍ ; ଖେ=ଆକାଶରେ+ଶୀ ଧାତୁ +କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Khešaya

୧ । ଆକାଶବାସୀ—1. Living in the air.

୨ । ଆକାଶରେ ବିଶ୍ରାମକାରୀ—
2. Resting in the air.

ଖେଶରତ୍—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖିସାରତ୍=କ୍ଷତି)—
Khešarat
ଖେସାରତ
खिसारा

୧ । ହାନି; କ୍ଷତି; ଲୋକସାନ—
1. Damage; loss.

୨ । କ୍ଷତିପୂରଣ—2. Compensation.

୩ । କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବା ସକାଶେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକର ଦାଏର ମକଦ୍ଦମା—
3. A suit for damage.

ଖେଶରା—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖିସାରତ୍)—ଖେଶରତ୍ (ଦେଖ)
Khešarā — Khešarat (See)

ଖେଶରାତ୍—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖିସାରତ୍)—ଖେଶରତ୍ (ଦେଖ)
Khešarāt — Khešarat (See)

ଖେଶାରତ୍—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖିସାରତ୍)—ଖେଶରତ୍ (ଦେଖ)
Khešārat — Khešarat (See)

ଖେଶାରା—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖିସାରତ୍)—ଖେଶରତ୍ (ଦେଖ)
Khešārā — Khešarat (See)

ଖେଷ୍ଟାଙ୍ଗ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି.—ଖଷ୍ଟାଙ୍ଗ ; ସ୍ଥାନତ୍ୟାଗ—
Kheshtāng — Going away from a place.

ଶ୍ରୀନାଥଙ୍କେ କହିଲେ, ସ୍ୱମ୍ଭୁ ବାବୁ, ଅପଣ ଖେଷ୍ଟାଙ୍ଗ କରିବେ ନାହିଁ; ଅପଣ ଟିକିଏ ମୋ କଥା ଶୁଣନ୍ତୁ—ଫକୀରମୋହନ. ଚକ୍ରଧର ।

ଖେସର—ସଂ. ବି. (ଖେ=ଆକାଶରେ+ସୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Khesara — ଖଚର; ଗଧମିଶା ଘୋଡ଼ା; ଅଶ୍ୱତର—Mule.

ଖେସାରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖଞ୍ଜକାରୀ, ତୁଳ. ହି. ଖିସାରୀ)—ଶିମ୍ବାଦି-
Khesāri
ସଂ. ନାମ—ଖଞ୍ଜକାରୀ, ତ୍ରିପୁଟ, ତ୍ରିପତ୍ର
ଖେସାରି; ଖେସାରି; ଖେଁଡ଼ୀକଳାଇ
खिसारि; केसारि; खेसारि

ବର୍ଗର କୃଷିଜାତ ଶସ୍ୟବିଶେଷ; ସାନ ଚଣା; ଖୋଡ଼ିଆ ଚଣା—
A leguminous grain; Lathyrus Sativus; Phaseolus Aconitifolius.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଛୁଇଁ ଓ ଶସ୍ୟ ଚେପ୍ଟା । ଏଥିର ଡାଲି ସକୋଣ; ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହାକୁ ବେଶି ଦିନ ଖାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଖଞ୍ଜ ବା ପଙ୍ଗୁ ହୋଇଯାଏ । ଖେସାରି ଡାଲି ଖାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ସର୍ବ-ବାତାକ୍ରାନ୍ତ ହୁଏ, ଅତଏବ ସଂ. ଖଞ୍ଜକାରୀ ଶବ୍ଦରୁ ଖେସାରି ଶବ୍ଦ ଅପଭ୍ରଂଶ ହୋଇଛି ବୋଲି ଅନୁମିତ ହୁଏ । କେତେକ ଗଡ଼ଜାତରେ ବର୍ଷାଦିନେ ଧାନ ଉଠିଥିବା କିଆରରେ କାଦୁଆ ଭଇଁରେ ଲୋକେ ଖେସାରି ବୁଣି ଦିଅନ୍ତି ଓ ପୁଷ ମାସରେ ବିଲରୁ ପାଚିଲା ଧାନ କାଟି ନେଇ ଖେସାରିଚାଉଳ ଶୁଖାଯାଆନ୍ତି ଓ ମାସେ ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ଖେସାରି ଛୁଇଁ ପାଚି ଗଲେ ଗଛ ଓପାଡ଼ି ନେଇ ଖେସାରି ଅମଳ କରନ୍ତି । ଏହିପରି ଏକ ଖେତରେ ଏକ ସମୟରେ ଦୁଇଟି ଫସଲ ଚାଷୀ ଉଠାଇ ନିଏ । ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମାର୍ଗଶିର ମାସରେ ଖେସାରି ବୁଣାଯାଏ ଓ ଫଗୁଣ ମାସରେ ଗଛ ଓପଡ଼ାଯାଏ ।]

ଖୈ—ଦେ. ବି. (ଖଇର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଖଇ (ଦେଖ)
Khai — Khai (See)

ଖୈଚୁର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖଦିକା+ଚୂର୍ଣ୍ଣ)—ଖଇର ଚୂନା ଓ କଦମ୍ବିଶ୍ରିତ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—Sweetmeat prepared by pounding fried paddy and mixing it with sugar.
Khaichur

[ଦ୍ର—ପୁରୀଜିଲ୍ଲା ସତ୍ୟବାଦୀ ଗୋପୀନାଥ (ଗୋପାଳଜୀ)ଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ଖୈଚୁର ଭୋଗ ଅତି ଉପାଦେୟ ଓ ଲଘୁପାକ ଅଟେ; ଏହାର ସ୍ରଷ୍ଟାର ନାମ ଛତୁ ବା ଛତୁଆ ।]

ଖୈଚୁରା—ଦେ. ବି—ଖୈଚୁର (ଦେଖ)
Khaichurā — Khaichur (See)

ଖୈର୍‌ଖାଁ—ବୈଦେ. ବିଣ—ଖଏର୍‌ଖାଁ (ଦେଖ)
Khairkhāñ — Khaerkhāñ (See)

ଖୈର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖଦିର)—ଖଇର (ଦେଖ)
Khaira — Khaira (See)

ଖୈରଚୁର—ଦେ.ବି—ଘିଅରେ ପୁଆ ହୋଇଥିବା ଚାଉଳ ଚୂନା ଓ ଚିନିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏକପ୍ରକାର ମିଠାଇ—A sweetmeat prepared with rice-flour and sugar and fried in ghee.
Khairachura

ଖୈରଚୁଲ—ଦେ. ବି—ଖୈରଚୁର (ଦେଖ)
Khairachula — Khairachura (See)

ଖୈରା—ଦେ. ବିଣ—ଖଇରା (ଦେଖ)
Khairā — Khairā (See)

ଖୈରାତ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି—ଖଇରାତ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khairāt (etc) — Khairāt etc (See)

ଖୈରିଚୁଲ—ଦେ. ବି—ଖୈରଚୁର (ଦେଖ)
Khairichula — Khairachura (See)

ଖୈରିୟତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—୧ । ମଙ୍ଗଳ; କୁଶଳ; କ୍ଷେମ—
Khairiyat
ଖୈରିୟତ
खैरियत

1. Welfare.

୨ । ସମ୍ମତି—2. Consent.

ଖୈରି ହାକୁଟି—ଦେ. ବି—ଖଇରି ହାକୁଟି (ଦେଖ)
Khairi hākuṭi — Khairi hākuṭi (See)

ସାଧାରଣ ସ୍ଥଳେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଜୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଜୂଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବହୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଖୈଲିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଖୈଲ+ଇକ)—୧ । ଅଧିକା—
Khailika 1. Additional.
୨ । ଅତିରିକ୍ତ—
2. Supplementary; supernumerary.

ଖୋ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ. (ସଂ. ଖଳୁ; ଭୁଲ—ପ୍ରା. ଭୁ)—
Kho ନିଶ୍ଚୟ; ହଁ—Certainly; yes.

ଖୋଇ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖୂ) (ମନାର୍ଥରେ ବ୍ୟବହୃତ)—
Khoi ୧ । ଅଭ୍ୟାସ—1. Habit.
ବଦ୍‌ଅଭ୍ୟାସ ୨ । ପ୍ରକୃତି; ସ୍ୱଭାବ—2. Nature; disposition.
ଖୋ, ଖୂ; ଟେବ; ଖୋୟ ୩ । ବଦ୍‌ଅଭ୍ୟାସ—3. Bad habit.

ଗୁଲିବା ଶରତେ ଦାନ ଦେବା ଖୋଇସନ୍ତୁ ନାହିଁ ରେ ଭୁଇ ।
କାଳନିଧି, ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ।

ଖୋଇଦେବା—ପ୍ରା. ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶିଶୁ ବା ରୋଗୀଙ୍କ ପାଟିରେ ଖାଦ୍ୟ
Khoideba ଦେବା—1. To feed an infant or sick
ଖାଇଏ ଦାଓୟା person.
ଖିଲାଦେନା ୨ । ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଫସଲ ଖାଇବା ପାଇଁ ଛାଡ଼ିଦେବା—
2. To let cattle feed on crops.

ଖୋଇପେଇ ମନୁଷ୍ୟ କରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି—ଶିଶୁକୁ ଲାଳନ-ପାଳନ କରି
Khoipei manushya karibā ବଢ଼ାଇବା; ଖାଦ୍ୟାଦି ଦେଇ
ଖାଇୟେ ଦାଇୟେ ମାନୁଷକରା ପାଳ ଆଣିବା—To bring up a
ଖିଲାପିଲାକର ବଢ଼ାନା child.

ଖୋଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଖାଦ ଧାତୁରୁ ଣିଚ୍; ଖାଇବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ)—ଖୁଆଇବା (ଦେଖ)
Khuāibā (See)

ଖୋଇବା ପେଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଖାଦ ଓ ପା ଧାତୁରୁ ଣିଚ୍)—
Khoibā peibā ୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଦ୍ୟପାନର ସଙ୍ଗ-
ଖାଓୟାନ ଦାଓୟାନ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ଉପାୟ କରିବା—
ଖିଲାନା ପିଲାନା 1. To look after a person's eating and drinking.
୨ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଭୋଜନ ଓ ପାନ କରାଇବା—
2. To cause another to eat and drink.

ଖୋଁଚା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବିଣ. (ଭୁଲ. ହି. ଖୋଁଚ୍=କଣ୍ଟାଗିଲି
Khoñchā ଲାଗି ଚିରିଯିବା)—ଚିରା (ଲାଗା)—
Torn (cloth).

ଖୋକଲି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଖୋଁଖୀ=କାଶ)—
Khokali କାଶ—Cough.

ଖୋକା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର, ମେଦିନୀପୁର) ବି. ଟୁ. (ବଙ୍ଗୀୟମାନଙ୍କ
Khokā ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ପରିବାରରେ ବ୍ୟବହୃତ ଗେଲାଡାକ),
(ଖୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ) (ସଂ. ଖକ୍ଷ ଧାତୁ; ଚକ୍ଷ ଧାତୁ, ଚକ୍ଷ ଧାତୁ=ହସିବା,
ଖୋକା ସଂ. ଖୁ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା)—୧ । ଛୋଟପୋଷ୍ୟ ପୁଅ;
ଖୋକା ସ୍ତନନ୍ଧୟ ଶିଶୁ—1. (form of endearment) Male-child; infant.
୨ । ପରିବାରର କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଶିଶୁପୁତ୍ରର ଗେଲ୍ଲା ନାମ—
2. Pet name of the infant-son of the master of a house.

ଖୋଖୋ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ଗଡ଼ଜାତ; ଇରର୍ଥକ)
Khokho ଅ—ଓଡ଼ିଶା-ଗଡ଼ଜାତ, ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ମେଦିନୀପୁର
ଅଞ୍ଚଳରେ ଶିବିକାବାହୀମାନଙ୍କର ଡାକ—
A singsong vociferation of the Palki-bearers in the Orissa agency tracts, Balasore and Midnapur.
ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—କୌଣସି ଫମ୍ପା ବା ଦଦର ବସ୍ତୁକୁ
ଆଘାତ କଲେ ତହିଁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା ଶବ୍ଦ—
The sound of hollow and broken things when struck.

ଖୋଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଖୌଜ୍=ଅନ୍ୱେଷଣ; ଭୁଲ. ସଂ. ଖୁଜ ଧାତୁ
Khoj =ଖୋଜିବା; ସଂ. ଖଜ ଧାତୁ=ବିଲୋଡ଼ନ)—
ଖୋଁଜ; ଖୋଜ ୧ । ଅନ୍ୱେଷଣ—1. Search.
ଖୋଜ ୨ । ଅନୁସନ୍ଧାନ—2. Investigation.
୩ । ହଜିଯାଇଛି ବା ବସ୍ତୁର ଅନୁସନ୍ଧାନ—
3. Inquiry after a missing thing or person.

ଖୋଜ୍ ଖବର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଖୌଜ୍+ଖବ୍; ଏକାର୍ଥକ
Khoj khabar ସମ୍ବାଦ)—
ଖୋଁଜଖବର ୧ । ଅନ୍ୱେଷଣ—1. Search.
ଖୋଜଖବର ୨ । ସମ୍ବାଦ - 2. News.
୩ । ତତ୍ତ୍ୱ; ସନ୍ଧାନ—3. Inquiry; investigation.
୪ । ପତ୍ତା—4. Trace; clue.

ଖୋଜ୍ ଖବର୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା—
Khoj khabar karibā 1. To search.
ଖୋଜଖବର ନଓୟା ୨ । ସମ୍ବାଦ ନେବା; ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା—
ଖୋଜଖବର ଲେନା 2 To make inquiries; to enquire after.

ଖୋଜ୍ ଖବର୍ ନେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋଜ୍ ଖବର୍ କରିବା (ଦେଖ)
Khoj khabar nebā Khoj khabar karibā (See)

ଖୋଜ—ଦେ. ବି. (ଅ. ଖୌଜ୍=ଅନୁସନ୍ଧାନ; ପଦଚିହ୍ନକୁ ଭୂମି
Khoja ପ୍ରାଣୀର ପତ୍ତା ଲଗାଇବାର ଚେଷ୍ଟାରୁ ଏ ବ୍ୟବହାରର
ପୈରକା ଚିହ୍ନ, ଖୋଜ ଉତ୍ପତ୍ତି)—
୧ । ଭାବ ଖୁଲି ଯାଇଥିବା ବାଟରେ ଅଙ୍କିତ ପଦ-
ଚିହ୍ନ—1. Foot-print; track.

ଗୋରୁଙ୍କ ଖୋଜ (୧) ଅନୁସରି, ବାଳକ ଗାଈ ନାମ ଧରି ।
ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗବତ ।

୨ । ପାଦକ୍ଷେପ; ପାଦୁଣ୍ଡ—2. Step.

ଖୋଜ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋଜ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khoja (etc) Khoj etc. (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଖୋଜତଲ୍ଲାସ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ.ଖୌଜ୍+ତଲ୍ଲାସ୍; ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)-
Khojatalāsa ଅନୁସନ୍ଧାନ—Search.
ଖୋଁଜ ତଲାସ ଗୁରୁ ଥିରପଗଡ଼ ହେଲା ଦୁଇ ବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖୋଜତଲ୍ଲାସ
खोज तल्लास ହେଲା, ମାତ୍ର……କିଛି ଠିକଣା ମିଳିଲା ନାହିଁ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଖୋଜ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ନିଜର ପଦଚିହ୍ନକୁ ଲୋପ କରିବା,
Khoja māribā ଯେପରିକି କେହି ଖୋଜ ଠିକ୍‌ରେ
खाँजमारना ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ନ ପାରେ—
To efface the traces of one's foot-prints so that no one can follow the track.

ଖୋଜା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖୌଜ୍=ଅନୁସନ୍ଧାନ)—
Khojā ୧ । ନଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବର ଅନୁସନ୍ଧାନ; ଅନ୍ୱେଷଣ—
ଖୋଁଜା, ଖୁଁଜା, ଖୋଜା 1. Search after a lost thing or
खोज animal.
୨ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଏବଂ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ଅନୁସରଣ;ସନ୍ଧାନ -
2. Lasting and vigorous search.
୩ । (ଫା. ଖ୍ୱାଜା)—ନପୁଂସକ—Eunoch.
ଖୋଜା ୪ । ପୂର୍ବକାଳରେ ସୁଲ୍‌ତାନ୍‌ମାନଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁରର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ
खोजा ଜଗିବା ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ ନଷ୍ଟପୁଂସ୍ତ୍ୱ ଭୃତ୍ୟ—
4. Castrated servants employed by Sultans to watch the harem; eunoch-slave.
୫ । (ଫା. ଖୋଜା=ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି)—
ବମ୍ବେଇ ପ୍ରଦେଶ ଅଧିବାସୀ ମୁସଲ୍‌ମାନ୍‌ସମ୍ପ୍ରଦାୟବିଶେଷ—
5. A sect of Mohomedans chiefly residing in the Bombay-presidency.

ଖୋଜାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଖୋଜିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ)—
Khojāiba ନଷ୍ଟ ବା ହୁତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ପାଇବା ପାଇଁ
ଖୋଁଜାନ, ଖୋଜାନ ଅନ୍ୱେଷଣ କରାଇବା—
खोजवाना, खोजाना To institute a search for a missing thing.

ହଜି ଯାଇଥିଲେ ଖୋଜାଇ ଦେବ,
ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲେ ଗଢ଼ାଇ ଦେବ,
ଚିରି ଯାଇଥିଲେ ସିଆଁଇ ଦେବ;
ମୋ ଧନ ! କାହିଁକି ରୁଷିଛୁ ? ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ପଦ୍ୟ ।

୨ । ବିବାହୋପଯୁକ୍ତ ପୁତ୍ରକନ୍ୟାଙ୍କ ପାଇଁ ପାତ୍ର ଅନୁସନ୍ଧାନ
କରାଇବା—2. To make a search for a suitable bride or bridegroom for a marriagable boy or girl.
ଇଅ ଅନୁରୂପ ବରକୁ ଖୋଜାଇଲେ । କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଖୋଜା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଖୋଜିବା (ଦେଖ)
Khojā karibā Khojibā (See)
ଖୋଜକରା ସେ ଜନ ମାୟା ବନ୍ଧେ ବଡ଼,
खोजकरना ଖୋଜା ନ କରି ମୋହେ ପଡ଼ । ପ୍ରାଚୀ. ଜଗୁ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଖୋଜାଖୋଜି—ଦେ. ବି. (ନିରର୍ଥକ ସହଚର)—ଖୋଜା (ଦେଖ)
Khojākhoji Khojā (See)
ଖୋଁଜଖୁଁଜି
खोजतलास

ଖୋଜା ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପାଇବା
Khojā pardibā ନିମନ୍ତେ ତୀବ୍ର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାଗିବା—
ଖୋଜାପଡ଼ା Searching enquiry after a particular
खोजहाना thing or animal; persevering and eager searching after something.

ଖୋଜା ଲାଗିବା—ଦେ.କ୍ରି.—ଖୋଜା ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Khojā lāgibā Khojā pardibā (See)

ଖୋଜାଲୋଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—୧ । ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ଲୋଡ଼ିବା-
Khojālorda 1. Searching and wanting a thing or
ଖୋଜତଲାସ person.
खोजतलास ୨ । କୌଣସି ପ୍ରକାରର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବା—2. Enquiry.

ଖୋଜିଆ—ଦେ. ବି.—ନଷ୍ଟ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ
Khojiā ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—Person engaged to search
खोजी, खोजक after lost things.
ଦେ. ବିଶ.—(ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁବାଚକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ, ଯଥା—ଘୋଡ଼ାଖୋଜିଆ; ବାଘଖୋଜିଆ ଇତ୍ୟାଦି)
୧ । କୌଣସି ଜନ୍ତୁର ପଦତଳ ପରି ପଦତଳବିଶିଷ୍ଟ
1. Hoofed; having hoofs resembling those of a certain animal.
୨ । (କୌଣସି ଜନ୍ତୁର) ପଦଚିହ୍ନ ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ (ଯଥା ହାତୀ-ଖୋଜିଆ)—2. Resembling the foot-prints of a certain animal in shape.

ଖୋଜି ଆଣିବା—ଦେ. କ୍ରି.—କୌଣସି ନଷ୍ଟ ବସ୍ତୁକୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରି
Khoji ānibā ଆନୟନ କରିବା—To search after a
ଖୁଁଜିଆନା thing and bring it.
खोजकरलाना

ଖୋଜିଖାଜି—ଦେ. ଅ. (ସହଚର) ଅନୁସନ୍ଧାନପୂର୍ବକ ସଂଗ୍ରହ କରି—
Khojikhāji Collecting after search.

ଖୋଜିଦେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅନ୍ୟର କୌଣସି ହଜିଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ଅନୁ-
Khojideba ସନ୍ଧାନ କରି ତାହା ମିଳାଇ ଦେବା—
ଖୁଁଜିଦେଓୟା To cause a lost or missing thing to
खोजदेना be recovered after searching.

ଖୋଜିନେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ହଜିଥିବା ବା ମିଳୁ ନ ଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ନିଜେ
Khojineba ଖୋଜି ପାଇବା—To recover or find out a
ଖୁଁଜିଦେଓୟ lost thing after search.
खोजलेना

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ହୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳନ୍ତି ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଇମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଡ଼'ଦେଖିବେ।

ଖୋଜ ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ହଜିଥିବା ବସ୍ତୁକୁ ଖୋଜ କରି ପ୍ରାପ୍ତହେବା—
Khoji pāibā To get a thing after search.
ଖ ଜେ ପାଓଣ୍ଣା
ଖୋଜକର ପାନା

ଖୋଜିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଆ. ଖୌଜ୍=ଅନୁସନ୍ଧାନ; ଭୁଲ ସଂ. ଖୁଜ ଧାତୁ ଖୋଜ ହେଉ କରିବା ଓ ସଂ. ଖଜ ଧାତୁ=ବିଲୋଡ଼ନ କରିବା)—
Khojibā
ଖୋଁଜା ୧ । ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା—1. To search after.
ଖୋଜନା ଅଙ୍ଗୁଳି ମାତ୍ର ସ୍ଥାନ ନ ଛାଡ଼ି ଖୋଜିବ—
(ଖୋଜାଇବା—ଣିଜନ୍ତ) କୃଷ୍ଣକିଂ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୨ । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା—2. To enquire after.
ବୋଇଲେ ଖୋଜ ଝିଅ ଯୁଅଁ ଲବ ମୋର—କୃଷ୍ଣକିଂ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୩ । ବରପାତ୍ର ବା କନ୍ୟାପାତ୍ରର ସନ୍ଧାନ କରିବା—
3. To look after a suitable bride or bridegroom.
[ଦ୍ର—ଏହି କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକା ରୂପ ସଙ୍ଗେ ଆଣିବା, ଦେବା, ନେବା, ପାଇବା ସମାପିକା କ୍ରିୟାମାନ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଖୋଜିଲେଡ଼ି ଆଣିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—
Khojilordi ānibā ଖୋଜ ଆଣିବା (ଦେଖ)—
Khoji ānibā (See)

ଖୋଜେ—ଦେ. ଅ—୧ । ଏକ ଖୋଜ ବା ପହଣ୍ଡ ମାତ୍ର—
Khoje 1. One step only.
(ଯଥା—ମୁଁ ଆଉ ଖୋଜେ ମାତ୍ର ଚାଲି ପାରିବି ନାହିଁ ।)
୨ । ଖୋଜ ବା ପାଦରେ ଯେତିକି ସ୍ଥାନ ସୀମାବଦ୍ଧ ହେବ ସେତିକି ସ୍ଥାନ—2. That much space as can be covered by one foot only.
ମଙ୍ଗଳଜେ ଚାରିକୋଣ ମଧ୍ୟରେ କାହାର ଖୋଖୋଳକୁ
ଖୋଜେ ଜମି ଉଣିଲେ ନାହିଁ । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଖୋଟ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଖଞ୍ଜେଇବା—
Khoṭa (root) 1. To limp.
୨ । ଖଞ୍ଜା ହେବା—2. To be lame.

ଖୋଟ—ସଂ. ବିଣ—(ଖୋଟ ଧାତୁ=ଖଞ୍ଜେଇ ଚାଲିବା + ଅ)— ଖଞ୍ଜ;
Khoṭa ଲେଙ୍ଗଡ଼ା—Lame; limping.

ଖୋଟା—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଖୋଟ)—ଦୂଷିତ; ଦୋଷଯୁକ୍ତ—
Khoṭa Defective.
ଖୋଟା

ଖୋଟି—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଚତୁର ସ୍ତ୍ରୀ—
Khoṭi 1. Shrewd woman. (M. W.)
୨ । ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରକାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
2. A scheming woman.

ଖୋଟୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଖୋଟ (ଦେଖ)—
Khoṭi 1. Khoṭi (See)
୨ । ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
2. Boswellia Thurifera (M. W.)

ଖୋଟା—ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. କୂଟ. ଭୁଲ-ହି. ଖୋଟା=ଦୁଷ୍ଟ)—
Khoṭṭā ୧ । ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ; ପଶ୍ଚିମା(ବ୍ୟକ୍ତି) 1. (a person) Belonging to Western India.
୨ । ବିହାରର ଶୂଦ୍ର-ଚାକର ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ (ଲୋକ)—
2. (a person) Of the Sūdra caste working as menial domestic servant in Behar.

ଖୋଡ଼ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଖଞ୍ଜେଇ ଚାଲିବା—
Khorda (root) To limp.

ଖୋଡ଼—ସଂ. ବିଣ (ଖୋଡ଼ ଧାତୁ=ଖଞ୍ଜେଇ ଚାଲିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Khorda ଖୋଟ (ଦେଖ)—
Khoṭa (See)
ସଂ. ବିଣ—୧ । ପଙ୍ଗୁ—1. Crippled; maimed.
୨ । କୁଷ୍ଠରୋଗ ଯୋଗୁଁ ପଙ୍ଗୁ—
2. Crippled by leprosy.
ସଂ. ବି—୧ । କୁଷ୍ଠରୋଗ—1. Leprosy.
ଖୋଡ଼ରୋଗ ବିଶଳାଶ ପ୍ରାପତ ଅଙ୍ଗରେ—ପ୍ରାତି. ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା।
୨ । କୁଷ୍ଠରୋଗଜନିତ ପଙ୍ଗୁତା—
2. Deprivation of limbs by leprosy.

ଖୋଡ଼ପା—ଗ୍ରା. ବି—ଖୋଲପା (ଦେଖ)—
Khordapā Kholapā (See)

ଖୋଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ନିଆଁ ହୁଳା; ନିଆଁ ଖୁଣ୍ଟା—
Khordā Torch; fire-brand.

ଖୋଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଖୋଡ଼)—କୁଷ୍ଠରୋଗୀ—
Khordiā Leprous.
ଦେ. ବି—କୁଷ୍ଠରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—A leper.

ଖୋଡ଼ିଆଚଣା—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି (ଭୁଲ. ବ. ଖେଡ଼ୀ ଚଣାଇ)—
Khordiāchaṇā ଖେସାରି (ଦେଖ)
Khesāri (See)
[ଦ୍ର—ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଏହା ବହୁତ ଦିନ ଖାଇଲେ ଲୋକେ ପଙ୍ଗୁ ବା ଖୋଡ଼ିଆ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।]

ଖୋଣ୍ଟି—ଦେ. ବି—ଖୁରଣ୍ଟା (ଦେଖ)
Khoṇṭi Khuraṇṭā (See)

ଖୋଦ୍—ବୈଦେ. ଅ (ଫା. ଖୁଦ୍)—ସ୍ୱୟଂ; ନିଜେ; ଆପେ—
ଖୁଦ Oneself; own self; per self; in
ଖୁଦ person.
ଛୋଟା ନିଆଁ ଓଇଟ୍ ସେହ୍ ଦଲ୍‌ଦାର୍ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖୋଦ୍ ମାଲିକ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।
ବିଣ—୧ । ସ୍ୱକୀୟ—1. Own; proper.
୨ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ—2. Personal.

ଖୋଦ୍‌କାସ୍ତା—ବୈଦେ. ବିଣ—ଖୁଦ୍‌କାସ୍ତା (ଦେଖ)
Khodkāstā Khudkāstā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ତ	ଉଅ	ଚ୍ଛ
୨	ଐ	ଊ	ଋ	ଌ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ

ଖୋଦ୍‌ଗରଜୀ—ବୈଦେ. ବିଣ.—(ଫା. ଖୁଦ୍ ଗରଜ୍)—ସ୍ୱାର୍ଥପର—
Khodgarajī Selfish.
ଖଦଗରଜି ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଖୁଦ୍‌ଗରଜୀ)—ସ୍ୱାର୍ଥପରତା—
ଖୁଦ୍‌ଗରଜି Selfishness.

ଖୋଦ୍‌ରା—ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତର) ବି—ଗାତ; ଗର୍ତ୍ତ—
Khod-rā Pit.

ଖୋଦନ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୋଦନ; ସଂ. ଖୁଦ ଧାତୁ=ଛେଦନ କରିବା)—
Khodana ପ୍ରସ୍ତରାଦିରେ ଖୋଳା ଯାଇଥିବା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ—
ଖୋଦାନ Engraving-work; carvings.
ଖୋଦନା

ଖୋଦା—ବୈଦେ. ବି—ଖୁଦା (ଦେଖ)
Khodā Khudā (See)

ଖୋଦାଇ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଖୁଦ୍)—କାଠ, ପଥର ବା ଧାତୁରେ ଛୁଞ୍ଚି ବା
Khodāi ନହୁରୁଣୀ ପରି ମୁନିଆଁ ଶସ୍ତ୍ରରେ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା—
ଖୋଦାଇ Engraved on wood, stone or metal.
ଖୋଦାଇ

ଖୋଦାଇକାମ—ଦେ. ବି.—ପଥରଆଦିରେ ଛୁଞ୍ଚିରେ ଖୋଳା ହେବା
Khodāikāma କର୍ମ—Engravings.
ଖୋଦାଇକାଜ
ଖୋଦାଇକାମ

ଖୋଦାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋଦିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Khodāibā The causative form of Khodibā.
ଖୋଦାନ
ଖୋଦାନା

ଖୋଦାଖୋଦି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୋଦନ)—
Khodākhodi ନାନାପ୍ରକାର ଖୋଦନ କାର୍ଯ୍ୟ—
ଖୋଦାଖୋଦି Many kinds of engraving-work.

ଖୋଦାବନ୍ଦ—ବୈଦେ. ବି—ଖୁଦାବନ୍ଦ (ଦେଖ)
Khodāband Khudāband (See)
ଖୋଦାବନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ହାଉଯୋଡ଼ି କହିଲା, ଗୋଦାବନ୍ଦ୍ ।
ଖୁଦାବନ୍ଦ ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଖୋଦିତ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଖୋଦିତ)—ଉତ୍କୀର୍ଣ୍ଣ; ଖୋଳା ହୋଇଥିବା
Khodita (କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ)—Engraved; carved.
ଖୋଦିତ
ଖୋଦାହୁଆ

ଖୋଦିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଖୁଦ ଧାତୁ)—ପଥର, ଧାତୁ ଆଦି ଉପରେ
Khodibā ଅକ୍ଷର, ଚିତ୍ର ଆଦି ଖୋଳାଇବା—
ଖୋଦା To engrave; to inscribe; to carve.
ଖୋଦନା

ଖୋପ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣର ବିଣ ଓ କ୍ରି. ବିଣ—
Khop ଖୁବ୍; ଅତ୍ୟନ୍ତ—Much; very; very much.

ଖୋପ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖୁପ)—
Khopa ୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର କୋଠରୀ—1. Pigeon-hole; tiny
ଖୋପ compartment.
ତାଖା, ତାକ ୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଗାତ ବା ଗହ୍ୱର—2 Small hole or groove.
୩ । କାନ୍ଥଲୁଚା—3. Niche; recess.

ଖୋପା—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଖୁପ=ବୁଦା; ବୁଦାପରି ହୋଇଥିବାରୁ; କିମ୍ବା;
Khopā ଖର୍ପର=ଖପୁରୀ; ଖପୁରି ଉପରେ ବନ୍ଧା ହେବାରୁ—
ଖୋଁପା ଭୁଲ—ଇଂ. କୋଫ୍ୟୁର୍; ଭୁଲ—ଫ୍ରେଂ. ଗୀଜ୍. କୋଇଫା;
ଖୋପା ଫ୍ରେଞ୍ଚ. କୋଫେ)—ଜୁଡ଼ା; ଖୋସା; ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା କେଶର ଗୁଚ୍ଛ; ଗଣ୍ଠି—A chignon; a fillet or tress of hair tied into a knot; coiffure.

[ଦ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଖୋପା ବାନ୍ଧିବାର ଅନେକ ପ୍ରକାର ରୀତି ଅଛି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବେଶି ବାଳ ନ ଥାଏ, ସେମାନେ ନିଜ ବାଳ ଉପରେ ଏଣୁ ତେଣୁ ବାଳ ଓ କନା ଆଦି ପୂରାଇ, ଖୋପା ବଡ଼ ଦେଖାଯିବା ଭଳି ବାନ୍ଧନ୍ତି । ଡେଙ୍ଗା, ଲୋଟଣୀ, ଏକପାଖିଆ, ଠିଆ, ଜାଉଁଳ, ସାଉଁଳ, ମନା, ଓଲଟ ଇତ୍ୟାଦି, ବେଣୀଆଁ, ଲେମ୍ବୁପରି, ବେଲପରି, କଦଳୀପରି, ବେକମୂଳରେ, କପାଳ ଉପରେ, କାନମୂଳରେ, ଡାହାଣ ପାଖରେ, ବାଆଁ ପାଖରେ ଏହିପରି ବହୁତ ପ୍ରକାରର ଓ ବଡ଼ ସାନ ବହୁତ ଆକାରର ଖୋପା ବନ୍ଧାଯାଏ ।]

ଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଖପ୍ପା)—ଖପ୍ପା; କ୍ରୁଦ୍ଧ—Angry;enraged.

ଖୋପି—ଦେ. ବି—ଛୋଟ ଖୋପା—A small chignon.
Khopi

ଖୋବା—ଦେ.ବି—୧ । ବାଉଁଶ ବା କାଠର ଛୋଟ ଏବଂ ମୋଟ କୀଳା—
Khōbā 1. Short stout peg.
୨ । ଛୋଟ ବାଡ଼ିର ମୁଣ୍ଡି ଦ୍ୱାରା ଭୁସିବା—
2. Ramming with the thick end or butt of a cudgel.
୩ । ବାଡ଼ିରେ ପ୍ରହାର କରିବା—
3. Cudgelling; beating.
୪ । ଅବୁ—4. Protuberance.
୫ । କୋବା (ଦେଖ)—5. Kobā (See)
୬ । ଠେଙ୍ଗେଣି—6. Cudgel.

ଖୋବାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋବିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Khobāibā The causative form of Khobibā.
ଠାସାନ
ଠୁସାନା

ଖୋବା ଖୋବା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଉଚ୍ଚ ନୀଚ; ଆବୁଆବୁଆ; ଆବୁଡ଼ା,
Khobā khobā ଖାବୁଡ଼ା—1. Undulating; abounding
ଆବୁଡ଼ା ଖାବୁଡ଼ା with projecting peg-like things; full
ଖାବଡ଼ଖୁବଡ଼ of protuberances.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୂ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଙ୍ଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗନା' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଖୋଜିବେ ।

ଖୋବାନି—ବୈଦେ. ବି (ଫାଂ. ଖୁବାନି)—ଖୁବାନି (ଦେଖ)
Khobāni Khubāni (See)

ଖୋବାଳ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁକ୍ତ ମନ୍ଦାର୍ଥକ ଗାଳି ବିଶେଷ)—ଛିଣ୍ଡାଳ; କାମାତୁର—
Khobāla (A term of abuse applied to females)—Libidinous; adulterous.

ଖୋବି—ଦେ. ବି—ଖୋଇ (ଦେଖ)
Khobi Khoi (See)

ଖୋବିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. କ୍ଷୁର ଧାତୁ ଜାତ ଖୋରସ୍ତ୍ରି; ଭୁଲ. ପ୍ରା- ଖୋବେଇ)—
Khobibā
ଠାସା ୧ । ଠେଙ୍ଗାର ମୁଣ୍ଡିରେ ବେଶ୍ ପ୍ରହାର କରିବା—
ଠାଁସନା 1. To ram or poke with the thick end of a cudgel.
୨ । ବିଶେଷ ପ୍ରହାର କରିବା—
2. To give a sound cudgelling.
୩ । ଠେଙ୍ଗେଣି ଭଳି ହ୍ରସ୍ୱଆକାରମୁଣ୍ଡିରେ ପୁନଃପୁନଃ ଆଘାତ କରିବା—3. To give lusty strokes with a short stout weapon.
୪ । (ଅଶ୍ଳୀଳାର୍ଥ) ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମ କରିବା—
4. (slang) To cohabit a woman.

ଖୋବେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—୧ । (ଅଶ୍ଳୀଳ)—
Khobeibā (ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷେ) ପୁରୁଷଦ୍ୱାରା ଆପଣାର କାମପ୍ରବୃତ୍ତି
ଠାସାନା ଚରିତାର୍ଥ କରିବା—(said of females) To
ଠୁଁସାନା have one's lust satiated by cohabiting a male.
୨ । ଖୋବାଇବା (ଦେଖ)—2. Khobāibā (See)

ଖୋବେଇ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଖୋବେଇବା ୧ (ଦେଖ)
Khobei hebā Khobeibā 1. (See)

ଖୋବେଈ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଛିଣ୍ଡାଳ; ବେଧୋଇ; କାମୁକୀ; ବୃଷସ୍ୟନ୍ତୀ—
Khobeī Lustful or adulterous (woman);(a woman) addicted to sensual pleasures.

ଖୋର୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଖୋଟ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)
Khor (root) Khoṭa (root) (See)

ଖୋର୍—ବୈଦେ. (ଫା) ବିଣ. ପ୍ରତ୍ୟୟ. (ଅନ୍ୟ ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ
Khor ଲାଗିଲେ)—ଆସକ୍ତ; ଅଭ୍ୟସ୍ତ (ଯଥା—ଗୁଲଖୋର୍,
ଖୋର ନିଶାଖୋର୍, ଘୁସ୍‌ଖୋର୍ ଇତ୍ୟାଦି)—
ଖୋର An adjectival suffix denoting one who eats (when added to the name of a thing).

ଖୋର୍ଟା—ଦେ. ବିଣ—ଖୋଟ୍ଟା (ଦେଖ)
Khor-ṭā Khoṭṭā (See)

ଖୋର୍ଟା ଦେ. ବି—ଖୁରଣ୍ଟା (ଦେଖ)
Khuraṇṭā (See)

ଖୋର୍ଦକ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଏକ ପ୍ରକାର ନାଗରା—
Khor-dak A kind of kettle-drum.

ଖୋର୍ପୋଷ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ ଓ ଫ)—
Khor-posh ଖୋରାକ ପୋଷାକ (ଦେଖ)
ଖୋରପୋଷ Khorāka poshāka (See)
ଖୋରପୋଷ

ଖୋର—ସଂ. ବିଣ—ଖୋଟ (ଦେଖ)
Khora Khoṭa (See)

ଖୋରଠା—ଦେ. ବିଣ—ଖୋଟ୍ଟା (ଦେଖ)
Khoraṭhā Khoṭṭā (See)

ଖୋରଠା ବୋଲି—ଦେ. ବି—ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା—
Khoraṭhā boli The Hindī language.

ସଂସ୍କୃତ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଖୋରଠା ବୋଲି
ନାନା ଭାଷାରେ ଗୀତ କବିତା କଲି । ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଖୋରଣୀ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—କଳହଡ଼ିଆ—
Khoraṇī Quarrelsome (woman).
(ଖୋରଣୀପଣ—ବି)

ଖୋରଦା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଖୋରଧା (ଦେଖ)
Khoradā Khoradhā (See)

ଖୋରଧା—ଦେ. ବି. (ନାମ) (ଭା. ଖୋରଦା=ପାଞ୍ଚଭାଗ ପ୍ରଦେଶ)—
Khoradhā ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ଓ ସହର—
Name of a subdivision and a town in the district of Purī.

[ଦ୍ର—ଏହା ପୂର୍ବେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନ ଥିଲା । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍ ଏହାକୁ ଖାସ୍‌ଦଖଲ କରି, ପୁରୀରାଜାଙ୍କୁ ଏଥିପାଇଁ ପେନ୍‌ସନ୍ ଦିଅନ୍ତି । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ହାଇସ୍କୁଲ୍, ଥାନା ଓ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଖାସ୍‌ମହାଲ୍ କଚରି ଅଛି । ଏହାର ଅଳ୍ପ ଦୂରରେ 'ଅଟ୍ଟି' ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଉଷ୍ଣପ୍ରସ୍ରବଣ ଅଛି ଓ ଏ ସହରର କିଛି ଦୂରରେ କାଇପଦର ଗ୍ରାମରେ ବୁଖାରିସାହେବ୍ ନାମକ ପୀରଙ୍କର ଅସ୍ଥାନ ଅଛି ।]

ଖୋରଧା ରୋଡ୍—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ବେଙ୍ଗଲ୍ ନାଗପୁର ରେଲ୍‌ୱେର
Khoradhā rord ଅସଲ ଲାଇନ୍‌ରୁ ପୁରୀଶାଖା ବାହାରିଥିବା ଜଙ୍କସନ୍ (ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଜଟଣି)—
A junction of the B. N. Ry. for the Puri line; Jatni.

ଖୋରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କ୍ଷୁର; ଖୁର)—
Khorā ୧ । ଖୁରା—1. Hoof.
ଖୁରା ୨ । ଖଟର ଗୋଡ଼—
ଖୁର 2. Bed-post.
ଖୋରା ୩ । (ସଂ. ଖୋଲକ; ଅବ୍‌ଖୋରା)—ପାନପାତ୍ରବିଶେଷ;
ଖୋରା ଗିଲାସ;—3. A drinking vessel; a glass.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍ତ

ଖୋରାକ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଖୁରାକ୍)—୧ । ଖାଦ୍ୟ—
Khorāk 1. Food.
ଖୋରାକ ୨ । ଭୃତ୍ୟାଦିଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟନିମନ୍ତେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଅର୍ଥ—
ଖୁରାକ, ଖୋରାକ 2. Allowance granted to a servant for meals.
୩ । ଭୋଜନ—3. Eating.
୪ । ଖାଦ୍ୟପାନୀୟ ବା ଔଷଧର ଏକ ପାନ—
4. One doze or measure of food, drink or medicine.
୫ । ଥରେ ଭୋଜନ କରିବା ପରିମିତ ଦ୍ରବ୍ୟ—
5. Quantity of food sufficient for one meal.
ଦେ. ବିଣ.—ଖାଦ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ—
Fit for being eaten; edible.

ଖୋରାକ୍ ପୋଷାକ୍—ବୈଦେ.ବି. (ଆ. ଓ ଫା.)—୧ । ଗ୍ରାସାଚ୍ଛାଦନ—
Khorāk poshāk 1. Food and raiment.
ଖୋରାକ ପୋଷାକ ୨ । ଲାଳନପାଳନ—
ଖୁରାକ ପୋଷାକ 2. Maintenance.
୩ । ଗ୍ରାସାଚ୍ଛାଦନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଧନ—
3. Allowance for one's maintenance; subsistence-money.

ଖୋରାକମ—ଦେ. ବି.—ପାନପାତ୍ରବିଶେଷ—
Khorākama Drinking glass.

ଖୋରାକି—ଦେ. ବି—୧ । ଖୋରାକ୍ (ଦେଖ)—
Khorāki Khorāk (See)
ଖୋରକୀ ୨ । ଚାକର ଥାଇଙ୍କୁ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଚାଉଳସ୍ଥଳରେ ଦିଆଯିବା ଧନ—
ଖୁରାକୀ, ଖୋରାକୀ 2. Money given to servants in lieu of food.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଖୋରାକ୍ (ଦେଖ)—
1. Khorāk (See)
ବଙ୍ଗଳା ଦେଶର ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ଜିଲ୍ଲା ସେବକଙ୍କ ଖୋରାକି ଲୁଣ
ବାଲେଶ୍ୱର ଜାହାଜ ବନ୍ଦର କରୁଥିଲା । ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।
୨ । ଖୁବ୍ ଖାଇପାରିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
2. (a person) Who can eat much.

ଖୋରାକି ପୋଷାକି—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଖୁରାକ୍ ପୋଷାକ୍)—
Khorāki poshāki ଖୋରାକ୍ ପୋଷାକ୍ (ଦେଖ)—
Khorāk poshāk (See)

ଖୋରାସାନ୍—ଦେ. ବି (ନାମ)—ପାରସ୍ୟର ପୂର୍ବପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବା ପ୍ରଦେଶ—
Khorāsān A province in the east of Persia.
ଖୋରାସାନ
ଖୁରାସାନ

ଖୋରାସାନି—ବୈଦେ. ବିଣ—ପାରସ୍ୟଦେଶସ୍ଥ ଖୋରାସାନ୍ ନାମକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବା ସେଠାରୁ ଆଣିତ—
Khorāsāni
ଖୋରାସାନୀ Produced in or brought from
ଖୁରାସାନୀ Khorāsān, a province of Persia.

ଖୋରାସାନି ଜୁଆଣି—ଦେ.ବି (ଖୋରାସାନ୍ ଦେଶୀୟ ଜମାନୀ)—ଜୁଆଣିପରି
Khorāsāni juāni ଏକପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ଫଳ (ଏ ଗଛ ପଞ୍ଜାବ, ଖୋରାସାନୀ ଜୋୟାନ;ବାଜ୍ରୁଲ ଜଳତ ଓ ହିମାଳୟରେ ଜନ୍ମେ ।)—
ଖୁରାସାନୀ ଅଜ୍ୱାନ A Himalayan plant producing
କୈହିମାଙ୍ଗ; ବାଜ୍ରୁଲ a poisonous seed.
[ଦ୍ର—୧ । ପଶ୍ଚିମ-ହିମାଳୟରେ ଜନ୍ମିବା ଗଛ—
1. Hyoscyamus Niger.
୨ । ପଶ୍ଚିମ-ଭିଜତରେ ଜନ୍ମିବା ଗଛ—
2. Hyoscyamus Pusillus.
୩ । ପଶ୍ଚିମ-ପଞ୍ଜାବ, ସିନ୍ଧୁ ଓ ବେଲୁଚସ୍ଥାନରେ ଜନ୍ମିବା ଗଛ—
3. Hyoscyamus Muticus or Insanus.]

ଖୋରି—ଦେ. ବି—ଖୁରି ୧ (ଦେଖ)
Khori Khuri. 1 (See)
ବୈଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ. ବି—(ଉତ୍ପତ ଆଦି) ଖାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ—
Habit of being given to (e.g. bribery).
(ଯଥା --ଉତ୍ପତଖୋରି; ଗୁଳିଖୋରି ।)

ଖୋରିୟା—ଦେ. ବି—ବନ୍ୟ ଶିମ୍ବଳିଜାତିବିଶେଷ—
Khoriyā Lablab Vulgaris; a kind of wild bean.
ବୈଦେ. ବିଣ—ଖୋର୍ (ଦେଖ)
Khor (See)

ଖୋଲ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଖୋଳ (ଦେଖ)
Khol Khola (See)

ଖୋଲ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଖୋଟ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)
Khol (root) Khoṭa (root) (See)

ଖୋଲ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଖଲ)—୧ । ଗହ୍ୱର; ଗର୍ତ୍ତର ଅଂଶ—
Khola 1. Hole.
ଫାଟିଲ ପ୍ରଭୁ ସେବକନାଥ ଅଧିଷ୍ଠିତ ଶୁଭ୍ର ବାଲୁକାପାଦଳୀ ଖୋଲେ—ରଘୁନାଥ. ପାଦଳୀ ।
ଖୋହ, ଖୋଖଲା
୨ । ଗୁମ୍ଫା; ଗହ୍ୱର—2. Cave; chasm.
ଗିରିଖୋଲ, ନାସି, କାନ୍ତାର, କନ୍ଦର—ରଘୁନାଥ. ଚଉରା ।
୩ । ବଢ଼େଇ ବା ପଥୁରିଆଙ୍କ ଖୋଲ୍‌ଦାଢ଼ୁଆ ବଟାଳ ବା ଜିହାଣ; ଖୋଲ୍‌ବଟାଳ—
3. Circular-edged chisel for engraving wood or stone.
୪ । ପର୍ବତର କନ୍ଦ—4. The hollow or declivity between two mountains.
୫ । ଜୋଡ଼ୁଗାଡ; ଜଘ ଓ ତଳପେଟର ସନ୍ଧି—5. Groin.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଅଭିଧାନରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଖାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଶ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଶ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଳୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ର' ଦେଖିବେ ।

ଖୋଳ—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଖୁ ଧାତୁ+ଳ)—
Khola ୧ । ପଦାର୍ଥର ବାହ୍ୟ ଆବରଣ; ଘୋଡ଼ଣୀ—
1. Outer cover or a case of a thing.
୨ । ବଲ୍କଳ; ଗଛର ଗୋଟା ବା ଛାଲ ବା ଖୋଳପା—
2. Bark or rind of a tree.
୩ । ଶେଯ ଓ ତକିଆ ବା ମାଣ୍ଡିର ବହିର୍ବରଣ; ଗିଲାପ—
3. The covering or case for a quilt or pillow.
୪ । ମୃଦଙ୍ଗ ବାଦ୍ୟ—4. A longish drum covered with skin on both sides.
୫ । ଫଳର ଖୋଳପା—5. Shell of a fruit.
୬ । ବାସୁଙ୍ଗା; କଦଳୀ ଓ ବାଉଁଶଆଦି ଗଛର ଉପପତ୍ର ବା ଖୋଳପା—6. Stipule; bract.
୭ । ସାପ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୀଟଙ୍କ ଦେହର ଉପରେ ଥିବା ଟାଣୁଆଁ ଆବରଣ, ଯାହାକି ସମୟେ ସମୟେ ସେମାନେ ଛାଡ଼ନ୍ତି—(ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
7. Hard skin of serpents and some insects which is cast off at particular seasons.
୮ । ମୋଟ ଚାଦର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
8. Coarse sheet.
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ଜାହାଜଆ ଶବ୍ଦ)—ଜାହାଜ ଭିତରେ ମାଲ ରହିବାର ଜାଗା; ନୌକାଦିର ଗର୍ଭ—
The hold of a ship.

ସେ ଜାହାଜ ଗୃପଦାର ଅଉ ଖୋଳ ଭିତରୁ ଅଦାଳ ଭୁଇଁବୋଡ଼ିରୁ
ବଳିବେ ଶପ୍ ଶପ୍ କରି ଅମ ଜାହାଜକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ— ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଖୋଳକ—ସଂ. ବି. (ଖୋଳ+କ)—୧ । ମୁକୁଟ; ଟୋପି—
Kholaka 1. Helmet; hat.
୨ । ଢିଙ୍କା—2. Ant-hill.
୩ । ଗୁଆଆଦି ଫଳର ଗୋଟା—
3. The shell of betel-nut and other fruits.
୪ । କରେଇ—4. Sauce pan.
୫ । ହାଣ୍ଡି; ପାତ୍ର—5. Pot.
୬ । ମୃଦଙ୍ଗ—6. A kind of drum.
୭ । ଆବରକ ବସ୍ତ୍ର; ତକିଆଆଦିର ଖୋଳ—
7. Outer cover or case made of cloth.

ଖୋଳ କରତାଳ—ଦେ. ବି (ସହଚର ଶବ୍ଦଦ୍ୱୟ)—ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ
Khola karatāla ନାମସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନର ଦୁଇଟି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର, ମୃଦଙ୍ଗ ଓ
ଖୋଳକତାଳ ଝାଞ୍ଜ—Drum and cymbals, the two
ତାଳମୃଦଙ୍ଗ concomitants of Samkirttana.

ଖୋଳଟା—ଦେ. ବି—ଖୁରଣ୍ଟା (ଦେଖ)
Kholaṭā Khurāṇṭā (See)

ଖୋଳଟି—ଦେ. ବି—ଖୁରାଣ୍ଟି (ଦେଖ)
Kholaṭi Khurāṇṭi (See)

ଖୋଳତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୋଳକ)—
Kholatā ମସ୍ତକର ପଗଡ଼ି; ଟୋପି—Turban; cap.
ପାଗଡ଼ୀ
पगड़ी
खरीता ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଖରିତା)—ଖଲତା; କାଗଜର ଲମ୍ବା ମୁଣି—Big envelope.

ଖୋଳତାଡ଼—ଦେ. ବି—୧ । ଖୋଳିବା ଓ ତାଡ଼ିବା; ଗୃହଆଡ଼ ଖୋଳ
Kholatārda ତାଡ଼ି କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଖୋଜିବା—
ତୋଳପାଡ଼ 1. A searching or vigorous enquiry;
हालाडोला; हलचल a thorough and sifting enquiry.
୨ । ଗୁରୁତର ଆନ୍ଦୋଳନ—2. Serious agitation.

ଖୋଳ ପର୍ବତ ମାର ମୂଷା— ଦେ. ପ୍ରବଚନ—ମୂଷାକୁ ମାରିବା ନିମନ୍ତେ
Khola parbata māra mūshā ପର୍ବତକୁ ଖୋଳିବା ନ୍ୟାୟ—
To dig through a mountain to kill a mouse hidden in it.
[ଦ୍ର—ବହୁ ପରିଶ୍ରମ କରି ଅଳ୍ପ ବା ଅକିଞ୍ଚିତ୍‌ର ଫଳ ପାଇବା ସ୍ଥଳରେ ଏ ପ୍ରବଚନ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୁଏ ।]

ଖୋଳପା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୋଳ)—୧ । ଉପରିସ୍ଥ ଆବରଣ; ଛାଲ—
Kholapā 1. Outer covering.
ଖୋଳା ୨ । ବଲ୍କଳ—2. Bark.
खाल ୩ । ଶୁଖିଯିବା ଘା ବା ବସନ୍ତରୁ ଛାଡ଼ି ପଡ଼ିବା ଗୋଟା ବା ମଲା ଚମ; ବଲ୍କଳ—
3. The skin or slough falling off a recovered sore or small-pox.
୪ । ଗୁଆଗଛ; ବାଉଁଶ, କଦଳୀଗଛଆଦିର ମୂଳକୁ ପ୍ରଥମେ ଆବୃତ କରି ରଖିଥିବା ଆବରଣ ବା ଉପପତ୍ର—
4. Stepule or bract.
ଖୋଳସ ୫ । ସାପ ଦେହରୁ ଛାଡ଼ିଥିବା ଗୋଟା—
5. Slough of a serpent.

ଖୋଳପୂଜା—ଦେ. ବି—ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ଶେଷରେ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନର ଉପକରଣ
Kholapūjā ମୃଦଙ୍ଗ ଓ ଝାଞ୍ଜକୁ ଫୁଲ, ନୈବେଦ୍ୟଆଦି ଦେଇ କରାଯିବା ପୂଜା—Worshipping the drum and cymbals after Samkirttana.

ଖୋଳପୋଳ—ଦେ. ବି. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ଫାଙ୍କ—
Kholapola Chinks

ଖୋଳପୋଳ ନାହିଁ ନିଦା ଅଟେ ଚାଙ୍କ ଜାଏ—
ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣଗୀତା ।

ଖୋଳବଟାଳି—ଦେ. ବି—ଖୋଳ କଣା କରିବା ପାଇଁ ବୃତ୍ତାଗ୍ର ବଟାଳି—
Kholabaṭāli Round-headed chisel.
ଖୋଳବାଟାଳି
खोलिया

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଂ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଗ	ଯ	ସ	ଚ୍ଛ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଖୋଲରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୋଲକ)— ମସ୍ତକର ପଗଡ଼ି; ଟୋପି—
Kholari Turban; cap.

ଖୋଲସ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦନୀପୁର; ଭୁଲ—ବ. ଖୋଲସ) ବି. (ସଂ. ଖୋଲକ)— ସାପକାଞ୍ଚି—
Kholasa The slough of a serpent.

ଖୋଲସା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଖୋବା; ଖିଲା (ଏହାକୁ ବାଡ଼ରେ ପୋତନ୍ତି)—Short stout pegs (used in fences).
Kholasā

ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଖୋଲସା (ଦେଖ)
Kholāsā (See)

ସବୁ ଖୋଲସା କରି ବହୁଦେବା ଭଗତ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠମୁଣ୍ଡ ।

ଖୋଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖନ ଧାତୁ)—
Kholā ୧ । ଖନନ; ଖୋଳିବାକାର୍ଯ୍ୟ—
ଖୋଁଡ଼ା 1. Digging.
ଖୋଦନା

ଏ ସକାଶୁଁ ପ୍ରାଣିଏ ପକାଇଲେ ଭଡ଼
ଯେବେଣ୍ଟ ସେମାନେ ନ ଗଲେ ଖୋଳା ଛଡ଼ ।
କୃଷ୍ଣହରି ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଖୋଳ ୧ (ଦେଖ)
2. Khola. 1 (See)

ଉମ୍ବର ଖୋଳା ଭିତରେ ଶବଣୀ ବନ୍ଦତ ।
ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନରୂପଙ୍ଗୀତା ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଖନିତ—1. Dug.
୨ । ଖୋଦିତ—2. Engraved.

ଖୋଲା—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ; ଖୁଲ୍ଲ)—
Kholā ୧ । ଅନାବୃତ—1. Open; bare.
ଖୁଲା ୨ । ଉନ୍ମୁକ୍ତ—2. Uncovered.
ଖୁଲା ୩ । ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ—3. Unloosed; freed.
୪ । ସହଜ—4. Easy.
୫ । ଯେ ଅପ୍ରିୟ ସତ୍ୟ କହି ପକାଏ—
5. Plain-spoken.
୬ । ସରଳ; ଅକପଟ—6. Sincere.
୭ । ଅବରୋଧରହିତ—7. Unobstructed.
୮ । ସ୍ପଷ୍ଟ; ପ୍ରକଟିତ; ପ୍ରକାଶିତ—
8. Not concealed or hidden; open to the view.

ଦେ. ବି—(ସଂ. ଖୋଲକ)—୧ । ମାଟିର ସାନ ଭାଡ଼ୁଆ—
ଖୋଳା 1. Small earthen pot.
୨ । କୋଷ; ଲେମ୍ବୁ ଆଦି ଫଳର ଚିରୁଡ଼ା—
2. A pod or seed-vessel of oranges etc.
୩ । ଖୋଲ (ଦେଖ)
3. Khola (See)
୪ । ଗୁଡ଼ିଏ ତାଳସଳ ରଖିବା ବା ବହି ଦୂରକୁ ନେବା ପାଇଁ ତାଳପତ୍ରର ମୃଦଙ୍ଗାକାର ଝୁଣ୍ଟି—
4. An improvised basket prepared by tying the ends of the fan-shaped palm-leaf with a wallet.

ଖୋଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋଲିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Kholāibā The causative form of Kholibā.

ଖୋଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋଳିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Kholāibā The causative form of Kholibā.
ଖୋଁଡ଼ାନ
ଖୋଦାନା

ଖୋଲାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଦୋଷ ପ୍ରକାଶର ଚେଷ୍ଟା କରିବା—
Kholāi hebā To make repeated efforts to speak out one's own faults.

ଖୋଲାଖୋଲି—ଦେ. ବି—୧ । ଖୋଳିବାର କର୍ମ୍ମମାନ—
Kholākholi 1. Acts of kholibā.
୨ । ପରସ୍ପର ଛିଦ୍ର ଜୁହାକୋହ ହେବା—
2. Mutual recriminations consisting of exposing each other's faults or family-secrets.

ଦେ. ବିଣ—ପରସ୍ପର ଛିଦ୍ର ଜୁହାକୋହ ହେଉଥିବା—
Exposing each other's faults or family-secrets.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସରଳ ରୂପେ—
Frankly and plainly.

ଖୋଲାଖୋଲି—ଦେ. ବି.—୧ । ଅକପଟ ବା ସରଳ ବ୍ୟବହାର ବା କଥା-
Kholākholi ଭାଷା—1. Frank talk and conduct.
ଖୁଲାଖୁଲି ୨ । ଖୋଲିବାର କର୍ମ୍ମମାନ—
ଖୁଲ୍ଲମଖୁଲ୍ଲା 2. Acts of opening.

ଦେ. ବିଣ.—ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ସରଳ (ବାକ୍ୟ)—
Plain and frank (words).

ଖୋଲା ଘର—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁଭୂତ)—ଖପରିଲ ଘର—
Kholā ghara A tile-roofed house; a house
ଖେଲାଘର thatched with potsherds.
ଖପରୈଲ

ଖୋଲା ପତ୍ର—ଦେ. ବି.—ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୃଷ୍ଠା; ଏକତ୍ର ସିଲାଇ ବା ବନ୍ଧା ନ
Kholā patra ହୋଇଥିବା ଗ୍ରନ୍ଥ—Printed books con-
ଖୁଲାପାତା sisting of open leaves of paper without any stitching.

ଖୋଲାଭାଟି—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ଭାଟିରେ ମଦ ବନାଯାଏ—
Kholā bhāti A still; brewery.
ଖେଲାଭାଟୀ

ସାଧାରଣ ସେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୧ଟର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ବହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗୁଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଟା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

ଖୋଲସା—ବୈଦେ. ବିଣ. ଓ ବି—(ଆ. ଖୁଲ୍ଲ; ଖୁଲ୍ଲସା)—
Kholāsā ଖୁଲ୍ଲସା (ଦେଖ)
ଖୁଲାସା Khulāsā (See)
ଖୁଲାସା
ମହର୍ଷି ବାଲ୍ମୀକି ସେ କଥା ଖୋଲସା (ବଣ. ୪) କରି ଲେଖି ଯାଇ ନାହାନ୍ତି ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠପୁଣ୍ଡ ।

ଖୋଲି—ସଂ. ବି. (ଖୋଲ ଧାତୁ + ଇ)—ତୂଣୀର; ତୂଣୀ—
Kholi Quiver for arrows.
ଖୋଲ ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖୋଲ)—୧ । ବଲ୍କଳ; ଚୋପା—
ଖୋଲ 1. Rind; bark.
୨ । ଶୁଖିଲା ଘା ରୁ ଖସିବା ଚମ ବା ବଲ୍କଳ—
2. The skin or slough cast off a healing sore.

ଖୋଲି—ଦେ. ବି.—୧ । ଛୋଟ ନିହଣ ବା ଭାଗି—
Kholi 1. A small chisel of carpenters.
୨ । (ସଂ. ଖୋଲ)—ଛୋଟ ଭାଡ଼ିଆ ବା ମାଟି ଗିନା—
2. A small earthen pot.
୩ । (ସଂ. ଖଣ୍ଡ) ପର୍ବତ ବା ଜଙ୍ଗଲର କନ୍ଦ; ଖୋଲ—
3. Narrow gully in a hill or jungle.

ଖୋଲିକରି କହିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ସ୍ପଷ୍ଟ କରି କହିବା—
Kholikari kahibā To speak plainly.
ଖୁଲେବଲା
ଖୁଲକର ବୋଲନା

ଖୋଲିତାଡ଼ି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ.—ଯୁକ୍ତାନୁଯୁକ୍ତରୂପେ; ଭଲ ଭଲ କରି
Kholitārdi (କୌଣସି କଥା ବୁଝିବା)—(to enquire into a matter) Minutely.

ଖୋଲିବା—ଦେ.କ୍ରି.—୧ । (ସଂ. ଖନ ଧାତୁ; ଭୁଜ. ପ୍ରା— ଖୁଡ଼ି ଧାତୁ)—
Kholibā ଖନନ କରିବା; ମାଟିରେ ଗର୍ତ୍ତ କରିବା—
ଖୋଁଡ଼ା 1. To dig; to cut a pit in the earth.
ଖୋଦନା ୨ । (ସଂ. ଖୁଦ୍ ଧାତୁ) ଖୋଦନ କରିବା; କାଠ ପଥର-ଆଦିରେ ଛିଣ୍ଡାର ସାହାଯ୍ୟରେ ଗର୍ତ୍ତ, ଅକ୍ଷର ବା ମୂର୍ତ୍ତି ଅଙ୍କନ କରିବା—2. To engrave.
୩ । (ଆ. ଖୁଲ୍‌ନା) ପରର ଗୋପନୀୟ ବିଷୟ ବା ଗୃହ-ଛିଦ୍ରକୁ ପଦାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା; ଖୋଲିଦେବା—
3. To expose another's faults; to expose another's family-secrets.
(ଯଥା— ଗଇ ଖୋଳିବା ।)
୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ହୃଦୟରେ ଗୁରୁତର ଆଘାତ (କଷ୍ଟ) ଜନ୍ମାଇବା—
4. (figurative) To cause intense mental pain.
ବଚନ-ଶରେ ଖୋଳୁଅଛ ମୋର ଗାତ୍ର । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପ୍ରବେଶ କରିବା—
5. (figurative) To enter.
ପ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ କାଶ୍ରର ମନ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର
କର୍ଣ୍ଣମୂଳ ଖୋଳିବ ଆହେ ଯଦୁବୀର । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୬ । (ସଂ. ଖନ ଧାତୁ) ଉପାଡ଼ିବା; ଉତ୍ପାଟିତ କରିବା—
6. To root out; to pull off.
ଆମ୍ଭର ତନ୍ତୁ ବନମାଳୀ, ତୁ ଏହା ନେଇଅଛୁ ଖୋଳି ।
ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଖୋଲିବା—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ଆ. ଖୁଲ୍‌ନା)—୧ । (ସକର୍ମକ) ଉତ୍ପାଟନ
Kholibā କରିବା; ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିବା; ଆବରଣ ମୁକ୍ତ କରିବା;
ଖୁଲା ମେଲା କରିବା—1. To open; to uncover.
ଖୁଲନା; ଖୋଲନା ୨ । (ସକର୍ମକ) ବନ୍ଧନରୁ ଫିଟାଇବା—
2. To untie; to unloosen.
୩ । (ସକର୍ମକ) ଗୁପ୍ତ ବିଷୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା—
3. To publish a hidden thing; to bare.
୪ । (ସକର୍ମକ) ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥିବା ବସ୍ତୁର ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ପୃଥକ୍ କରିବା—4. To separate the parts of a composite thing.
୫ । (ସକର୍ମକ) (କୌଣସି ବିଷୟକୁ) ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବୁଝାଇବା—
4. To explain.
୫ । (ଅକର୍ମକ) (ଆବୃତ ପଦାର୍ଥ) ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହେବା—
5. To be uncovered.
୬ । (ଅକର୍ମକ) ଅବସର ବା ଛୁଟିପରେ କଚେରୀ ଓ ସ୍କୁଲ ଆଦିର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେବା; ଫିଟିବା—
6. (schools, offices) To open after holidays.
୭ । (ଅକର୍ମକ) ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା; ସୁଦୃଶ୍ୟ ଓହିବା—
7. To look beautiful.
୮ । (ସକର୍ମକ) ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା; ନୂତନ କରି ବସାଇବା; ନୂଆ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବା କର୍ମ ଆରମ୍ଭ କରିବା—
8. To found; to set up anew; to begin a work or institution.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ସକର୍ମକ)—ଖୋଳିବା (ଦେଖ)
Kholibā (See)

ଖୋଲିମି—ଦେ. ବି—କାଠରେ କମ ବା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଖୋଳିବା ନିମନ୍ତେ
Kholimi ବଢ଼େଇଙ୍କର ବକ୍ରାଗ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ନିହାଣ ବା ଭାଗି—
ଖୋଳବାଟାଳୀ A small round-edged narrow chisel
ଖାଳିଆ used for engraving delicate images on wood or stone.

ଖୋଲେଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ସ୍ୱଦୋଷ ପ୍ରକାଶରେ ସହାୟତା କରିବା;
Kholei hebā ନିଜେ ପ୍ରଥମେ କଳଙ୍କ ସୂଚନା କରିବାଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଦୁର୍ଗୁଣ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା—To provoke a person to expose one's ownself.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

ଖୋସ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବ. (ଫା) —ଖୁସ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khos (etc) Khus etc (See)

ଖୋସଣି—ଦେ. ବ—୧ । ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାକୁ ଦେହରେ ଦୃଢ଼ କରି ଅଟକାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଅଣ୍ଟାପାଖରେ ପଡ଼ିବା ଗଣ୍ଠି ବା ଖୋସିବା ଅଂଶ; ପରିହିତ-ବସ୍ତ୍ର-ବନ୍ଧନ-ଗ୍ରନ୍ଥି—
Khosaṇi
ଟାଁକ୍
ଗିରହ; ଗାଁଠ
1. Knot of cloth tucked round the loins while wearing a cloth.

୨ । ଅଣ୍ଟାରେ ଲୁଗା ଖୋସିବା—2. Tucking of cloth; act of tying a knot at the waiste.

୩ । ଲାଞ୍ଚ; ଉତ୍କୋଚ—3. Bribe; illegal gratification.

୪ । ଗୁଡ଼ିଆମାନେ କଣାରେ ଥିବା ଟାଣୁଆଁ ଗୁଡ଼କୁ ଖୋଳିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଲୁହାର ଛୋଟ ଖଣ୍ଡି—
4. A small long iron-rod to dig hard molasses from a pot.

ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ) ବ—ଲୁହାଖଡ଼ିକା—
The frying iron-rod.

ଖୋସଣିଗୁଞ୍ଜା—ଦେ. ବ— ଅଣ୍ଟାଗୁଞ୍ଜା; ଲାଞ୍ଚ—
Khosaṇiguñjā Bribe.

ଖୋସଣିଫିଟା (ଭୋଜନ)—ଦେ. ବିଣ—ଅତିରିକ୍ତ (ଭୋଜନ)—
Khosaṇiphiṭā Excessive (eating).
ଟାଁକ୍‌ଖୋଳା [ଦ୍ର—ଯଥା-ଖୋସଣିଫିଟା ଭୋଜନ=ଯେଉଁ ଭୋଜନ କଲେ ଭୋଜନାଧିକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ପେଟର କଳେବର ବଢ଼ି ଯିବାରୁ ପେଟ ମଝିରେ (ଲାହି ଉପରେ) କସିକରି ପିନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ଲୁଗାକୁ ଢିଲା କରିବା ପାଇଁ ଖୋସଣି ଫିଟାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ।]
ଗିରହଖୁଲନା, ଗାଁଠଖୁଲନା

ଖୋସଣି ଫିଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଣ୍ଟା ନିକଟରେ ପଡ଼ିଥିବା ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଗଣ୍ଠିକୁ ଶିଥ ବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ କରିବା—
Khosaṇi phiṭāibā To slacken the loin-cloth by untying the knot.
ଟାଁକ୍‌ଖୋଳା
ଗିରହଖୁଲନା, ଗାଁଠଖୁଲନା

ଖୋସଣି ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ପିନ୍ଧିବା ଲୁଗାକୁ କସି କରି ପିନ୍ଧିବା ନିମନ୍ତେ ପିନ୍ଧା ଲୁଗାର ଅଂଶକୁ ଦୃଢ଼କରି ଅଣ୍ଟାର ଏକପାଖରେ ଖୋସିବା—1. To tie the loin-cloth into a knot after tucking it round the waist.
Khosaṇi māribā
ଟାଁକ୍‌ମାରା
ଗିରହମାରନା

୨ । ଖୋସିଣିଗଣ୍ଠି ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ (ଯଥା—ଟଙ୍କା, ପଇସା, କଉଡ଼ି, ଉବା ଇତ୍ୟାଦି) ରଖିବା—
2. To put any small article (e.g. cash etc) in the knot of the waist-cloth.

ଖୋସଲା—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ବ—କୋଶଲାଶାଗ—
Khosalā A species of pot-herbs.

ଖୋସା—ଦେ. ବ (ସଂ. କୋଷ)—୧ । ନଡ଼ିଆଫୁଲର ବୃନ୍ତ ବା ଖଣ୍ଡାର ଖାପଭଳି ଖୋଳ; ନଡ଼ିଆ ଚଅଁର ଯେଉଁ ନୌକାକୃତି ଚୁମରୀ, ଚୁମୁରୀ, ଚାଁପ ଖୋଳରୁ ପ୍ରଥମେ ବାହାରେ —
Khosā
ଛିଲକା
1. The sheath or capsule from which cocoanut chauries burst forth before the flowers develop into fruits.

୨ । ଫଳ, ଶସ୍ୟାଦିର ଆବରଣ, ଚୋପା ବା ଛାଲି—
ଛିଲକା
2. Husk, rind, peel or skin of a fruit.

କୋଆ
୩ । ପଣସ, ଲେମ୍ବୁଆଦିର ଫୁଟି—
କୋୟା
3. Seed-capsule of jack, orange etc.

୪ । ଏକପ୍ରକାର ଖଜା ବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—
4. A kind of sweetmeat.

ଖୋପା
୫ । କବରୀ ବା ଜୁଡ଼ା (କେଶରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ସାରି ଉକ୍ତ ଗଣ୍ଠିକୁ ଲେଉଟାଇ ନେଇ କେଶ ମଧ୍ୟରେ ଖୋସି ଦେଲେ ଯେଉଁ ଜୁଡ଼ା ହୁଏ ତାହାକୁ ଖୋସା କହନ୍ତି)—
ଖୋପା
5. Chignon; hair dressed into an inverted knot.

ଯାହାକୁ ଅଧିକୃତ ଦେଇଥାଏ ସୁଦତ୍ତ ଖୋପା ଉପରେ ଝରିଉଷାକୁ ରେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଖୋସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୋସିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Khosāibā Causative form of Khosibā.

ଖୋସାଣି—ବୈଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ—୧ । ଛୋଟ ଛୋଟ ଗଛର ମୂଳ ନିକଟସ୍ଥ ମାଟିକୁ ଖୋଳିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଖଣ୍ଡି—
Khosāṇi
1. A small instrument for digging the earth round the foot of a plant lightly.

୨ । ଗଛର ମୂଳନିକଟରୁ ମାଟିକି ଛୋଟ ଖଣ୍ଡିଦ୍ୱାରା ଶିଥିଳ କରିବା; ଖୁରୁସେଇବା—2. Digging the earth lightly to turn it up.

ଖୋସାମତ—ଦେ. ବ (ଭୁଲ. ଫା. ଖୁସ୍‌ଆମଦ୍)—
Khosāmata ଖୁସାମତ୍ (ଦେଖ)
Khusāmat (See)

ଖୋସାମତିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖୁସାମତିଆ (ଦେଖ)
Khosāmatiā Khusāmatiā (See)

ଖୋସାମଦ—ଦେ. ବ—ଖୁସାମତ୍ (ଦେଖ)
Khosāmada Khusāmat (See)

ଖୋସାମଦିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖୁସାମତିଆ (ଦେଖ)
Khosāmadiā Khusāmatiā (See)

ଖୋସାମଦିଆଙ୍କ ଅଗ ପରି କହିଲେ—ଶାଳକଣ୍ଠ ଦାଶ. ପିଲାଙ୍କ ରାମାୟଣ ।

ଖୋସାହୁଲା—ଦେ. ବ—ଶୁଖିଲା ନଡ଼ିଆ-ଖୋସା ବା ଶିପଲୁ ସରୁ ସରୁ କରି ଚିରି ସେଥିରେ ବଡ଼ା ବନ୍ଧାଯିବା ଅଟା ବା ବଡ଼ିଆ (ଏହା ଧୂଆଁରେ ମଶା ରହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।)—
Khosāhulā

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଖ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଖ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

A faggot made of the fibres of cocoanut branch-sheaths.

ଖୋସିଆଣି—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଖୋସାଣି (ଦେଖ)
Khosiāṇi — Khosāṇi (See)

ଖୋସିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. କୋଷ)—୧ । କୌଣସି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଦାର୍ଥକୁ ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଲୁଚାଇକରି ରଖିବା—
Khosibā — 1. To keep a small thing concealed.
ଖୌଁଜା
ଖୌଁସନା

ଅନ୍ଧାର ଘରେ କାଣି ବଳଦେ, ଯାହା ପାଇଥାଏ ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସେ—ଉଗ ।

୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଗୁଞ୍ଜିବା—
2. To put a thing inside the fold of another.

ଗୀତକୁ ରସେ, ଗୀତ ନେଇକରି ଗୁଳରେ ଖୋସେ—ଉଗ ।

୩ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥ (ଯଥା—ଲୁଗାର ଫେର, ବାଳର ଗଣ୍ଠି) କୁ ଲେଉଟାଇ କରି ମାରିବା—
3. To tuck up by giving a turn.

୪ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖଣ୍ଡରେ ଗଛମୂଳ ନିକଟର ମାଟିକୁ ଲେଉଟ-ପାଉଟ କରି ଶିଥିଳ କରିବା—
4. To slacken the earth round the foot of a plant by digging and turning it up lightly.

୫ । (ଆଖି) ଉପରକୁ ଟେକିବା—
5. To turn (eyes) upwards.

ତୁମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭି ମୋ ଅଧର ବଦନେ ଘାଡ଼ ନେତ୍ରକୁ ଖୋସି—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଖ୍ୱାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁଆଇବା (ଦେଖ)
Khwāibā — Khuāibā (See)

ଖ୍ୱାଞ୍ଚା—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ପରାତ; ଦୋକାନରେ ମିଠାଇଆଦି ସଜାଇବା ଓ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ମିଷ୍ଟାନ୍ନାଦି ଉପହାର ଦେବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଧାତୁର ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଥାଳ—
Khwānchā — Big metal-plate or tray in which sweetmeats are arranged for sale or present.
ଖୋଆଞ୍ଚା
ଖାନ୍‌ଚା

ଖ୍ୟା (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । କହିବା—
Khyā (root) — 1. To tell.

୨ । ପ୍ରଚାରକରିବା—
2. To declare; to publish.

୩ । ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ହେବା; ଲୁହାଯିବା—
3. To be called or styled.

୪ । ବିଖ୍ୟାତ ହେବା—4. To be famous.

୫ । ଜ୍ଞାତ ହେବା—5. To be known.

ଖ୍ୟାତ—ସଂ. ବିଣ. (ଖ୍ୟା ଧାତୁ=କହିବା+କର୍ମ. ତ)—
Khyāta

୧ । କଥିତ—1. Spoken.

(ଖ୍ୟାତି—ତି) ୨ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ବିଖ୍ୟାତ—
2. Renowned; famous; celebrated;

ଜାତ ହୋଇଣ ଖ୍ୟାତ ହୋଇଲେ ବଳରେ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହ ଭାରତ. ଆଦି ।

୩ । ପ୍ରକାଶିତ; ସର୍ବତ୍ର ଘୋଷିତ; ପ୍ରକଟିତ—
3. Widely published.

୪ । ନାମରେ ଡକା ଯାଉଥିବା; ଆହୁତ—
4. Called; styled; termed.

୫ । ଜ୍ଞାତ—5. Known.

ସଂ ବି. (+ଭାବ. ତ)—୧ । ଉଚ୍ଚାରଣ—
1. Proclamation.

୨ । ଉଲ୍ଲେଖ—2. Mention (Apte).

ଖ୍ୟାତଗର୍ହଣ—ସଂ. ବିଣ. ସୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଖ୍ୟାତ=ପ୍ରସିଦ୍ଧ+ଗର୍ହଣ =ନିନ୍ଦା)—ଯାହାର ନିନ୍ଦା ଲୋକରେ ବିଖ୍ୟାତ, ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବା ଘୋଷିତ ହୋଇଅଛି; ଲୋକନିନ୍ଦିତ—Notorious.
(ଖ୍ୟାତଗର୍ହଣା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖ୍ୟାତନାମା—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଖ୍ୟାତ+ନାମନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ଲୋକପ୍ରସିଦ୍ଧ—Famous.
Khyātanāmā

ଖ୍ୟାତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଖ୍ୟା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—୧ । କଥିତବ୍ୟ—
Khyātabya — 1. To be styled or called; to be told.

୨ । ବିଖ୍ୟାତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—
2. Fit to be famous.

ଖ୍ୟାତାପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. ସୁଂ. (ଖ୍ୟା ତତ୍; ଖ୍ୟାତ+ଆପନ୍ନ)—ବିଖ୍ୟାତ; ପ୍ରସିଦ୍ଧ—Famous.
Khyātāpanna
(ଖ୍ୟାତାପନ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖ୍ୟାତି—ସଂ. ବି. (ଖ୍ୟା ଧାତୁ+ଭାବ. ତି)—୧ । ପ୍ରସିଦ୍ଧି; ଯଶଃ—
Khyāti — 1. Fame; glory; celebrity; renown; reputation.
(ଖ୍ୟାତ—ବିଣ)

୨ । ନାମ—2. Name; appellation.

୩ । ଉପାଧି—3. Title.

୪ । ପ୍ରଶଂସା—4. Praise.

୫ । ଜ୍ଞାନ—5. Knowledge (Apte).

୬ । ବର୍ଣ୍ଣନ; ଉଲ୍ଲେଖ—6. Narration (Apte).

ଖ୍ୟାତିକର—ସଂ. ବିଣ. (ଖ୍ୟାତି+କୃ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରେ—Glorious.
Khyātikara

ଖ୍ୟାତିଜନକ—ସଂ. ବିଣ. (ଖ୍ୟାତି+ଜନ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Khyātijanaka — ଖ୍ୟାତିକର (ଦେଖ)
Kyātikara (See)

ଖ୍ୟାତିବନ୍ତ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଖ୍ୟାତିମତ୍)—
Khyātibanta — ଖ୍ୟାତିମାନ୍ (ଦେଖ)
Khyātimān (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଯ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଖ୍ୟାତିବିରୁଦ୍ଧତା—ସଂ. ବି—ଅର୍ଥଦୋଷବିଶେଷ—
Khyātibiruddhatā A fault in composition.
[ଦ୍ର—ଲୋକପ୍ରସିଦ୍ଧ ବା କବିସମୟପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଷୟ ବିପରୀତ-ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲେ ଏହି ଦୋଷ ହୁଏ, ଯଥା—
ରବିକରେ ମ୍ଳାନ କମଳ ପତ୍ରେ
ଖଣ୍ଡିତ ମୃଣାଳ ଗଳେ ଶୋଭା ପାଏ—ମୃଚ୍ଛକଟିକ ।]

ଖ୍ୟାତିମନ୍ତ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଖ୍ୟାତିମତ୍)—
Khyātimanta ଖ୍ୟାତିମାନ୍ (ଦେଖ)
Khyātimān (See)

ଖ୍ୟାତିମାନ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଖ୍ୟାତି + ମତ୍ ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Khyātimān ପ୍ରସିଦ୍ଧ—Renowned; famous.
(ଖ୍ୟାତିମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖ୍ୟାତ୍ୟାପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଖ୍ୟାତ୍ୟା ତତ୍ ; ଖ୍ୟାତି + ଆପନ୍ନ)—
Khyātyāpanna ପ୍ରସିଦ୍ଧ; ଜଗଦ୍‌ବିଖ୍ୟାତ—
World-famed; famous.

ଖ୍ୟାପକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଖ୍ୟା ଧାତୁ + ଣିଚ୍ = ଖ୍ୟାପି ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)-
Khyāpaka ୧ । ପ୍ରଚାରକ; ଘୋଷଣାକାରୀ—
(ଖ୍ୟାପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Publishing; declaring.
୨ । ପ୍ରକାଶକ—2. Divulging.
୩ । ବିଖ୍ୟାତକାରୀ—3. Celebrating.

ଖ୍ୟାପନ—ସଂ. ବି. (ଖ୍ୟା ଧାତୁ + ଣିଚ = ଖ୍ୟାପି ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
Khyāpana ୧ । ଘୋଷଣା—1. Publication.
୨ । ପ୍ରଚାର—2. Declaration.
୩ । କୀର୍ତ୍ତନ; କଥନ— 3. Speaking.
୪ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ କରିବା—4. Celebrating.

ଖ୍ୟାପନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଖ୍ୟାପନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Khyāpanā ଖ୍ୟାପନ (ଦେଖ)
Khyāpana (See)

ଖ୍ୟାଲ—ବୈଦେ. ବି—ଖିଆଲ (ଦେଖ)
Khyāla Khiāla (See)

ଖ୍ରଚ—ପ୍ରା. ବି. (କଚରଆ)—ଖରଚ (ଦେଖ)
Khracha Kharacha (See)

ଖ୍ରିକୋ—ଦେ. ଅ—ଖିରକୋ (ଦେଖ)
Khriko Khiriko (See)

ଖ୍ରିଶ୍ଚିଆନ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଇଂ. ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍)—
Khrischiān ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ (ଦେଖ)
Khrishtiān (See)

ଖ୍ରୀଷ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଖ୍ରାଏଷ୍ଟ୍ ; ଖ୍ରୀଷ୍ଟ)—ଯିଶୁ—
Khrishta Jesus Christ.
ଖ୍ରୀଷ୍ଟ
ଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ଈସା

ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମ—ଦେ. ବି—ଯୀଶୁଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଧର୍ମ—
Khrishtadharma Christianity.
ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମ
ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମ

ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯୀଶୁଙ୍କର ଜନ୍ମର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ—
Khrishtapūrba 1. B. C.; before Christ.
ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ୨ । ଯୀଶୁଙ୍କର ଜନ୍ମର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ—
ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ 2. The year before Christ.

ଖ୍ରୀଷ୍ଟମସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—
Khrishtamas ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନମାନଙ୍କର ବର୍ଷର ଉତ୍ସବର ମାସ ୨୫
ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ ତାରିଖରେ ହେବା ଉତ୍ସବ (ସେ ଦିନ ଯୀଶୁ-
ବଡ଼ାଦିନ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ)—
Christmas

ଖ୍ରୀଷ୍ଟମସ୍ କାର୍ଡ଼—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—
Khrishtamas kārd ଖ୍ରୀଷ୍ଟମସ୍-ପର୍ବ ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଧୁମାନେ
ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ କାଡ଼ ପରସ୍ପର ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ମଙ୍ଗଳକାମନା-
ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ କାର୍ଡ ସୂଚକ ପତ୍ର (ଏ ପ୍ରଥା ୧୮୪୫ ସାଲରେ ଇଂଲଣ୍ଡବାସୀ ସାର୍ ହେନେରି କୋଲ୍ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ଥିଲେ)—Christmas-card.

ଖ୍ରୀଷ୍ଟମସ୍ କେକ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—
Khrishtamas kek ପୁଡ଼ିଙ୍ଗ୍; ଖ୍ରୀଷ୍ଟମସ୍-ଉତ୍ସବରେ ପାରିବାରିକ
ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ କେକ ଭୋଜରେ ଖିଆଯିବା ବଡ଼ ପିଠା—
ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ କେକ Christmas cake and pudding.

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ଖ୍ରୀଷ୍ଟ + ସଂ. ଅବ୍ଦ)—
Khrishtābda ଯୀଶୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ଜନ୍ମଠାରୁ ଗଣା ଯାଉଥିବା ବର୍ଷ—
ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ A. D; year computed from the birth
ଇସାଇ ସନ of Jesus Christ.
[ଦ୍ର—ମୋଟାମୋଟି କହିବାକୁ ଗଲେ ଶକାବ୍ଦରେ ୭୯ ଯୋଗ କଲେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଧରା ପଡ଼େ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଜାନୁଆରୀମାସରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଓଡ଼ିଆ ସନ କନ୍ୟା ବା ଆଶ୍ୱିନ ମାସରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ।]

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍—
Khrishtiān Christian.
ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଖ୍ରୀଷ୍ଟ-ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ—
ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ, ଇସାଇ Professing Christianity.
(ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ—ଦେ. ବିଣ. (ଇଂ. ଖ୍ରୀଷ୍ଟ + ସଂ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଈୟ) —
Khrishtiya ଯୀଶୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ Relating to Christ.
ଇସାଇ

ଖ୍ରୀଷ୍ମସ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଖ୍ରୀଷ୍ଟମସ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Khrishmas (etc) Khrishtamas etc (See)

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବର୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗ

ଗ—ଉଚ୍ଚାରଣ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ— The third consonant of Sanskrit
Ga and Oriya; corresponding to the hard (gutteral) sound of the English letter 'G'
[ଦ୍ର—ଏଥିର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ କଣ୍ଠ; ଏହା କ ବର୍ଗର ତୃତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ ।]

ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗାନ କରିବା; ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
୧ । ଗଣେଶ—1. Gaṇeśa, the younger son of Mahādeba.
୨ । ଗନ୍ଧର୍ବ—2. A class of Heavenly Beings expert in singing and music.
୩ । ଗଗନ—3. Sky.
୪ । (+ଭାବ. ଅ) ଗାନ—4. Singing.
୫ । (+କର୍ମ. ଅ) ସଙ୍ଗୀତ; ଗୀତ—5. Song.
୬ । (ଗମ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ) ସୁମେରୁ—6. The Sumereu Mountain.
୭ । ସ୍ୱର୍ଗ—7. Heaven.
୮ । ଗୁରୁ—8. Preceptor; teacher.
ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । (ଗୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗାୟକ; ଗାନକାରୀ—1. Singing.
୨ । (ଗମ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଏହି ଅକାର ଧାରଣ କରେ, ଯଥା—ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱଗ, ଶୀଘ୍ରଗ)—ଗତିକାରୀ; ଗମନକାରୀ—
2. (a suffix) Going; moving.

ପ୍ରା. ବି—ଗଅ (ଦେଖ)
Gaa (See)

ଗଅ—ପ୍ରା. ବି. (ଶିଶୁବଚନ) (କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଥିବା
Gaa ଶିଶୁମାନେ 'ଗୁହ' ବୋଲି ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ନ ପାରି 'ଗ' ବା
ଗୁ 'ଗଅ' ବୋଲି କହନ୍ତି)—୧ । ଗୁହ; ମଳ—
1. Night-soil.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଶିଶୁର ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ପଦାର୍ଥ—2. (figurative) A thing which should not be touched by an infant.
[ଦ୍ର—ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ଛୁଇଁବା ଉଚିତ ନୁହେ ବୋଲି ମାତାଆଦି ମନେ କରନ୍ତି, ଶିଶୁ ସେ ବସ୍ତୁକୁ ଧରିବାକୁ ଗଲେ ମାତାମାନେ କହିଥାଆନ୍ତି; ଏହାକୁ ଧରନାଁ ! ଛିଃ ! ଗଅ ।]
୩ । ମଇଳା ପଦାର୍ଥ—
3. A dirty thing; a filthy article.

ଗଅଁ ଗଅଁ—ଦେ. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ଭୁଲ—ଇଂ. ଗ୍ରୋନ୍)—
Gaañgaañ ୧ । ବିଶେଷ ପ୍ରହାର ଓ ମୂର୍ଚ୍ଛାଦିଜନିତ କଷ୍ଟଯୋଗୁଁ
ଗୋଁଗୋଁ, ଗୋଁ ଗାଁନି ମନୁଷ୍ୟ ବା ପଶୁ କଣ୍ଠରୁ ଯେଉଁ ଅବ୍ୟକ୍ତ ଓ ଦୀର୍ଘ
କରାହ ଧ୍ୱନି ବାହାରେ—1. A person's or an animal's groaning sound (due to pain caused by excessive beating or fit of any illness.

ଗଅଁ ଠଗଣ୍ଠିଆ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି ବିଶିଷ୍ଟ)—ବହୁଗ୍ରନ୍ଥି ଯୁକ୍ତ (ଲୁଗା)—
Gaañṭhagaṇṭhiā (cloths) Full of knots.
ଗଅ ଠଗଣ୍ଠିଆ କଲମ ଗଣ୍ଠିଆ ଗଣ୍ଠିକେ ଧରଇ ବସି,
କୋଉ ସାଥିଙ୍କ ଝୁଅ ବି ଇମେ ଠାଆରେ ନ ବସି ଅସି ।
ବାଳକମାନଙ୍କ ଝୁଅଁ ଉପୁନେଇଁ ଗୀତ ।

ଗଅଁ ଠଗଣ୍ଠିଆ ପାଟ—ପ୍ରା. ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ)—ଛିଣ୍ଡା କନା—
Gaañṭhagaṇṭhiā pāṭa Rags; tattered clothes.

ଗଅଁ ତି—ଦେ. ଉ.— ଗଇନ୍ତି (ଦେଖ)
Gaañti Gainti (See)

ଗଅଁ ତିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମାଧ୍ୟକ୍ଷ)—୧ । ଗ୍ରାମର
Gaañtiā ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ରାଜସ୍ୱ କର ଆଦାୟ କରି ରାଜକୋଷରେ ଦାଖଲ କରିବାପାଇଁ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—
1. The Revenue-collector of a village.
୨ । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କୌଣସି ଗ୍ରାମପକ୍ଷରୁ ରାଜସ୍ୱ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍‌ଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Village head man.
ଗାଏଁ ଗଅଁତିଆ ଘରକେ ରଜା—ଚଗ ।

ଗଅଁ ଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ.—(ସଂ. ଗ୍ରାମ୍ୟ;ଗ୍ରାମୀଣ)—
Gaañli ୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟ; ଗାଉଁଲି—1. Belonging to a village.
୨ । ମଫସଲିଆ—2. Living in mofassal.
୩ । ଏକ ଗ୍ରାମବାସୀ—
3. Living in or resident of the same village.

ଗଅଁ ଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ.—ଗଅଁ ଲି (ଦେଖ)
Gaañliā Gaañli (See)

ଗଅଁ ଲିଧାନ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମ୍ୟ+ଧାନ)—
Gaañlidhān ଏକପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ ଶାରଦଧାନ—
A species of winter-paddy.

ଗଅତ୍—ପ୍ରା. ବି. (ଭୁଲ—ସଂ. ଗତ)—ଗତବର୍ଷ; ଗୋଦସ୍ତା—
Gaat Last year.

ଗଅଦ—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ.—ଗହଦ (ଦେଖ)
Gaada Gahada (See)

ଗଅଦି— ପ୍ରା. ବି—ଗହଦି (ଦେଖ)—
Gaadi Gahadi (See)

ଗଅନ୍ତି—ଦେ. ବି.—ଗଇନ୍ତି (ଦେଖ)
Gaanti Gainti (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗଅସ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି—ଗୟସ (ଦେଖ)
Gaasa Gayasa (See)

ଗଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୂଥ=ମଳ)—୧ । କର୍ଣ୍ଣମଳ; କାନଗଇ—
Gai 1. Dirty matter of the ear; wax of the ear.
୨ । ବାଳକମାନଙ୍କର ଝାଡ଼ା ରୋଗ—
2 Infantile diarrhœa.
୩ । (ସଂ. ଗୁପ୍ତ) ଗୁପ୍ତ ଦୋଷ—
3. Secret or unpublished defect.
ଶୁଣିଣ ମନେମନେ ହସିଲେ ଜଗନାଥ,
ବୋଇଲେ ଗଇ ତାର ଅଛଇ ଶୁଣ ଯାହା । ପଂଚାମୃତ. ଜୁଗ୍ଧ ହସ୍ତଗ୍ରଣ ।
୪ । ରକ୍ତ; ଦେହର ଅଂଶବିଶେଷରେ ଅଟକି ଯିବା ପବନ—
4. A stitch; acute spasmodic pain caused inside the body due to the suspension of the circulation of air in that part.
(ଯଥା—ମୋ ଖୁଆରେ ଗଇ ପଶିଛି ।)

ଗଇଁ—ଦେ. ବି—ବହୁତ କାମ କରିବା ଯୋଗୁଁ କାମ କରିବା ଅଙ୍ଗ
Gaiñ (ଯଥା—ଆଙ୍ଗୁଠି, ବାହୁ, କାନ୍ଧ, ଖୁଆମୂଳ) ରେ ଜାତ ହେବା ବେଦନାଯୁକ୍ତ ବ୍ରଣବିଶେଷ—A painful boil on a joint or a limb due to over-work; corns.

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର; ସିଂହଭୂମ) ବି (ସଂ. ଜାମାତା)—
ଭଗିନୀପତି; ଉଣୋଇ—One's sister's husband.

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—୧ । ଭଉଣୀର ଶଶୁର—
1. Sister's father-in-law.
୨ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର ଭଉଣୀ-ଜୋଇଁ—2. Sister's husband.
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଆପଣାର ବଡ଼ ବା ସାନ ଭଉଣୀର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଡାକିବାର ସମ୍ବୋଧନ—
A word used by a woman in addressing her sister's husband.

ପ୍ରାଦେ. (କଟକ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା) ବି—ବହୁତ ମାଡ଼ ଖାଇବା ଯୋଗୁଁ ଅଙ୍ଗରେ ଜାତ ହେବା ବେଦନା—Pain due to excessive beating.

ଗଇଁଛଣୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଗଇଛଣୀ (ଦେଖ)—
Gaiñchhiṇī 1. Gaichhiṇī (See)
୨ । ଗଉଛୁଣୀ (ଦେଖ)—
2. Gauchhuṇī (See)

ଗଇଁଛିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି+ଛନ)—ଦେହରେ ଛନ୍ଦକରି ଲୁଗା
Gaiñchhibā ପିନ୍ଧିବା—To wear a cloth by tucking it up with various tangles.

ଗଇଁଠା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୁଣ୍ଟିକ=ଘଣ୍ଟି; ଏହା ଘଣ୍ଟିପରି ହାତରେ ବଳାଯିବାରୁ)
Gaiñthā —ଚାଉଳ ଚୂନାକୁ ପ୍ରଥମେ ବାଙ୍କରେ ସିଝାଇ ସିଦ୍ଧପିଠା ସେ ଖଳକୁ ଗୋଟା କରି ବଳ ପରେ ପାଣିରେ ସିଝାଇ ଭାଆର କରିବା ପିଠା; ଗେଟେଇ—A cake made of rice-flour boiled in steam.
ଆଜ ଖୁଡ଼ଯାଉ, କାଲି ଗଇଁଠା,
ପଥର ଉନ୍ନକୁ ଦାଖଅଇଁଠା—ଚଉ ।

ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଦୁଇଖଣ୍ଡି ସୂତା ବା କନା ବା ଲୁଗା ଏକତ୍ର ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ି ସଂଯୁକ୍ତ କରି ଯାଇଥିବା (ବସ୍ତ୍ର)—
(cloth) Consisting of two tattered pieces of rags or strings knotted together.

ଗଇଁଠାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ; ପ୍ରା. ଗଣ୍ଠନ)—୧ । ଦୁଇଖଣ୍ଡି ସୂତା,
Gaiñthāibā ଲୁଗା ବା କନାକୁ ପରସ୍ପର ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ
ଗାଁଠଦେଓୟା ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା—1. To tie two pieces of
ଗାଁଠନା strings, cloths or rags into a knot.
୨ । ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ଏକାଧିକ ଲମ୍ବ ଓ କୋମଳ ପଦାର୍ଥକୁ ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା—2. To tie up two pieces of pliant things into a knot.

ଗଇଁଠାଗଅଁଠି—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—
Gaiñthāgaañṭhi ୧ । ଯେଉଁ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ପିନ୍ଧିଥିବା ଲୁଗା ପରସ୍ପର
ଗାଁଠାଗାଁଠି ଗଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ—
ଗାଁଟାଗାଁଟି 1. Having one's cloth tied to another's by the ends.
୨ । ପରସ୍ପର ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ି ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ହୋଇଥିବା—
2. Tied to or bound with each other.
୩ । ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି—
3. Knotted together; entangled.
ଦେ. ବି—ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ଗଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା କର୍ମ—
Act of tying many things into knots.

ଗଇଁଠାଗଇଁଠି—ଦେ. ବିଣ—ଗଇଁଠାଗଅଁଠି (ଦେଖ)
Gaiñthāgaiñṭhi Gaiñthāgaañṭhi (See)

ଗଇଁଠାପାଉଁଶ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୁଣ୍ଟିକ=ବନସ୍ଥକଗ୍ରାସ+ପାଂଶୁ; କିମ୍ବା
Gaiñthāpāuñsa ଗୋବଷ୍ଠା+ପାଂଶୁ)—ଗୋବର ଲଣ୍ଡିକୁ
ଘୁଁଟେପାଁଶ ନିଆଁରେ ପୋଡ଼ିଲେ ତହିଁରୁ ଯେଉଁ ପାଉଁଶ ହୁଏ—
ଗୋଇଁଟାରାଖ Ashes produced by burning cowdung in its natural shape.

ଗଇଁଠାଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଳ)—ବିବାହସମୟରେ ବିବାହ-
Gaiñthāla ବେଦିରେ ବରର ଚାଦର (ପାଗ) ଓ କନ୍ୟାର
ଗାଁଠ ଓଢ଼ଣୀ (ବଉଳପାଟ) କୁ ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ
ଗଁଟବନ୍ଧନ ପକାଯିବା ଗଣ୍ଠି ବା ଗ୍ରନ୍ଥି—
Marital knot; knotting of one end of the bride's sheet with that of the bride-groom.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଗମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଥୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍'ଦେଖିବେ ।

ଗଇଁଠାଲଫିଟା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିମୋଚନ)—
Gaiñthālaphiṭā ବିବାହର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱିତୀୟା ଦିନ
ଗାଁଠଛାଡ଼ା ବର-କନ୍ୟାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର ଦର୍ଶନା ହେବା ପରେ ବିବାହ
ଗଁଠଖୋଲନା ବେଦରେ ପାଶ୍ଚ ଓ କଙ୍କଣପାଟରେ ପକାଯାଇଥିବା ଗଇଁଠାଲ (ଗଣ୍ଠି) ଫିଟାଯିବା ବିଧି—
The ceremony of untying the marriage-knot.
[ଦ୍ର—ଅନେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିବାହର ଏକବର୍ଷ ପରେ ଏହି ବିଧି ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ ।]

ଗଇଁମାଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି—ବେଜାୟ୍ ପ୍ରହାର; ଯେଉଁ ମାଡ଼ରେ
Gaiñmārda ଲୋକ ଗୟା ହୋଇଯାଏ—
Excessive flogging; severe beating.

ଗଇଁମାରୁ—ଦେ. ବିଣ—ଗଇମାରୁ (ଦେଖ)
Gaiñmāru Gaimāru (See)

ଗଇ କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । କଣ୍ଠରୁ ଖଡ଼କା ବା ନନ୍ଦୁରୁଣୀର ପତ୍ର-
Gai kardhibā ଦ୍ୱାରା ମଳ ବାହାର କରିବା—1. To bring
ଗ କାଢ଼ା out the wax from the ear.
ଇଜ୍ଜତକରନା; ଖୋଲନା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁପ୍ତ ଦୋଷ ବା କଳଙ୍କ ପ୍ରକାଶ କରିବା—
2. (figurative) To publish or expose another's family-secrets or scandals.

ଗଇ ଖୋଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଇ କାଢ଼ିବା (ଦେଖ)
Gai kholibā Gai kārdhibā (See)

ଗଇଛିଣୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଅରଟର ଯେଉଁ କାଠିମାନଙ୍କ ଉପରେ ମାଲ-
Gaichhiṇī ଦଉଡ଼ି ଦିଆଯାଏ ସେହି କାଠିରେ ପରସ୍ପରକୁ ଯୋଡ଼ି ଛନ୍ଦା ହୋଇ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ଦଉଡ଼ି—
1. The string which joins together the horns or spokes of a spinning wheel.
୨ । ଗଉଛୁଣୀ (ଦେଖ)
2. Gauchhuṇī (See)

ଗଇଝାଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅତିସାର ରୋଗ—
Gaijhārdā Infantile dysentry or diarrhœa.

ଗଇଣ୍ଠା—ଦେ. ବି—ଗଇଁଠା (ଦେଖ)
Gaiṇṭhā Gaiñṭhā (See)

ଗଇତାଡ଼ୁ—ଦେ. ବି—ଗୋତାଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Gaitārdu Gotārdu (See)

ଗଇଦି—ଦେ. ବି.—ଗହଦି (ଦେଖ)
Gaidi Gahadi (See)

ଗଇନ୍ତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଖନିତ୍ର)—
Gainti ମାଟି ଖୋଳିବା ନିମନ୍ତେ ହାତୁଡ଼ାଲଗା ମୁଣ୍ଡିଆ କାଙ୍କରବିଶେଷ
ଗାଁତିକୋଦାଳ (ଏହାର ଏକ ପାଖେ ମୁନ ଓ ଏକ ପାଖେ ଦାଢ଼ ଥାଏ)—
କୁଦ୍ଦାଲୀ, ଗୈତ Pickaxe sharpened at one end and pointed at the other.

ଗଇନ୍ଦା—ବୈଦେ. ବି.—ଗୋଇନ୍ଦା (ଦେଖ)
Gaindā Goindā (See)

ଗଇବ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ.-ଗଏବ୍ (ଦେଖ)
Gaib Gaeb (See)

ଗଇବି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗାୟିବ୍, ଗୈବ=ଗୁପ୍ତ; ପରୋକ୍ଷ, ଅଦୃଶ୍ୟ;
Gaibi ଭୁଲ—ସଂ. ଗୁପ୍ତ) —
ଗୈବୀ; ଗାୟବ ୧ । ଗୁପ୍ତ—1. Secret.
ଗୈବୀ ୨ । ଅଜ୍ଞାତ—2. Unknown.
୩ । ଲୁକ୍କାୟିତ—3. Concealed; covert.
୪ । ଅଦୃଶ୍ୟ; ଅନ୍ତର୍ଧାନ—4. Disappeared.
୫ । ଅନୁପସ୍ଥିତ—5. Absent.

ଗଇବି ଖେଳ—ଦେ.ବି. (ଆ. ଗାୟିବ୍; ଗୟେବ୍; ଗୈବ୍+ସଂ. ଖେଳା)—
Gaibi khela ଦାବା ବା ସତରଞ୍ଜି ଖେଳରେ ପାଲ୍‌ର ଛକ ନ ଦେଖି
ଗୟେବୀଖେଳା ପାଲ୍‌ଠାରୁ ଦୂରରେ ବସି ଗୋଟି ଚଳାଇବା—
ଗୟେବୀଚାଲ Chess-play carried on from a distance
ଗାୟବ without looking at the chess-board.

ଗଇମାରୁ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗୁପ୍ତ+ମାରକ)—
Gaimāru ୧ । ଗୁପ୍ତହତ୍ୟାକାରୀ—1. Assassinating.
ଗୁମୀଖୁନେ; ଗୁମଖୁନେ ୨ । ବିଶ୍ୱାସଘାତକ—2. Treacherous.
ଗୁମୀଖୁନୀ ଦେ. ବି—୧ । ଗୁପ୍ତଘାତକ ବ୍ୟକ୍ତି—1. An assassin.
୨ । ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. A treacherous person.
୩ । ଗୁପ୍ତହତ୍ୟା—3. Assassination

ଗଇର୍—ବୈଦେ. ବିଣ (ଆ. ଗୈର୍=ଅନ୍ୟ; ବିଭିନ୍ନ)—
Gair ୧ । (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଲାଗେ) ନୁହେଁ—
ଗୈର 1. Not; the English prefix—Un.
ଗୈର (ଯଥା, ଗଇର୍ ହାଜର୍)
୨ । ଅନ୍ୟ—2. Other than; another.
(ଯଥା—ଗଇର୍ ଇଲ୍ଲକା)
୩ । ଗଇର୍ ଖରଚ୍ (ଦେଖ)
3. Gairkharachā (See)
ଦେ. ବିଣ—ଗଇରି (ଦେଖ)
Gairi (See)

ଗଇର୍ ଖରଚ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—
Gair kharachā କୌଣସି ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ବା ବସ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକାଳ ପାଇଁ
ଗୈର ଖରଚା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧିକୃତ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ନିୟମିତ ସମୟରେ
ହରଜାନା; ଗହରୀ ଖରଚା ସେ ସ୍ଥାନରୁ ଉଠାଇ ନ ନେଲେ ଅତିରିକ୍ତ ସମୟ ପାଇଁ ବସ୍ତୁସ୍ୱାମୀ ସ୍ଥାନସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ଦିଅନ୍ତି—Demurrage.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ

ଗଇରହାଜର୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍‌ହାଜର୍)—ଅନୁପସ୍ଥିତ—
Gairhājar Absent.
ଗରହାଜିର
ଗୈରହାଜିର

ଗଇରହାଜିର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍‌ହାଜିରୀ)—ଅନୁପସ୍ଥିତି—
Gairhājiri Absence; non-attendance.
ଗରହାଜିରୀ
ଗୈରହାଜିରୀ

ଗଇର—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—(ସଂ. ଗମ୍ଭୀର)—ଗହିର (ଦେଖ)—
Gaira Gahira (See)

ଗଇରତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈରତ୍)—
Gairat ୧ । ଲଜ୍ଜା—1. Shame.
ଗୈରତ୍ ୨ । ଗୋପନ—2. Concealment (Howells).
ଗୈରତ

ଗଇରି—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର; ପ୍ରା. ଗମ୍ଭୀର)—ଗମ୍ଭୀର—
Gairi Deep.
ଗଇରା ଦେ. ବି—ଗହିର (ଦେଖ)
ଗହିରା Gahira (See)

ଗଇରିକ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗୈରିକ)—
Gairika ଗୈରିକ; ଗେରୁମାଟି—
ଗଇରିକ Red chalk; red ochre.
ଗହିରିକ ବରନ୍ତ ଚନ୍ଦନେ ଗଇରିକେ ପଙ୍କ ଲେପିଥିଲେ ଭବ ଭଲେ—
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗଇଲ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗବୟ)—ଗୟଳ (ଦେଖ)
Gaila Gayala (See)
ସିଂହ ବ୍ୟାଘ୍ର ମହିଷ ଗଇଲ ଭଲୁ ଗଣ୍ଡା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗଇଶ—ଦେ. ବି—ଗୟସ (ଦେଖ)
Gaisa Gayasa (See)

ଗଇହଗା—ଦେ. ବି—ଗଇଝାଡ଼ା (ଦେଖ)
Gaihagā Gaijhārdā (See)

ଗଉଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗମ୍ୟ; ହି. ଗୌଁ=ମତଲବ୍; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ; ଭୁଲ.
Gauñ ଆ. ଗମ୍=ମନୋଦୁଃଖ; ଫା. ଗୁମାନ୍=ଅଭିମାନ)—
ଗୁମର; ଗୌଁ ୧ । ମତଲବ୍; ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—1. Intention.
ଗୌଁ; ଗଁବଁ ୨ । ମନର ଭାବ—2. Mental attitude.
୩ । ଅଭିମାନ; ଗୁମାନ—3. Sullenness; sulks.
୪ । ଗର୍ବଜନିତ ତୂଷ୍ଣୀଭାବ—4. Silence due to pride.
୫ । ଗର୍ବ—5 Pride.
୬ । ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—6. Graveness, gravity.

ଗଉଁଆଁ—ଦେ. ବିଣ. (ହି. ଗୌଁଦାର୍)—
Gauñāñ ୧ । ଗର୍ବିତ—1. Proud; arrogant.
ଗୁମରଦାର ୨ । ଅଭିମାନୀ—2. Sullen.

ଗୌଁଦାର ୩ । ଯେଉଁ ଲୋକର ମନମରଜି ବୁଝିବା କଷ୍ଟକର; ଗମ୍ଭୀର—3. Grave; a person whose mind it is very difficult to fathom.

ଗଉଁଚିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଇଁଛିବା (ଦେଖ)
Gauñchibā Gaiñchhibā (See)

ଗଉଁଛୁଣି—ଦେ. ବି—ଗଉଛୁଣୀ (ଦେଖ)
Gauñchhuṇi Gauchhuṇī (See)

ଗଉଁଦାର—ଦେ. ବିଣ. (ହି. ଗୌଁଦାର୍)—
Gauñdār ଗଉଁଆଁ (ଦେଖ)
Gauñāñ (See)

ଗଉଁଦାରିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗଉଁଆଁ (ଦେଖ)
Gauñdāriā Gauñāñ (See)

ଗଉଁ ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମନର ଅବସ୍ଥା ବୁଝି
Gauñ pāibā ପାରିବା; ମରଜି ପାଇବା—
ମରଜି ପାଓୟା 1. To divine a person's mind.
ଗୌଁପାନା ୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭିମାନର କାରଣ ଠଉରାଇବା—
2. To guess the cause of a person's sullenness.

ଗଉଁ ପାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗଉଁ ମାରିବା (ଦେଖ)
Gauñ pāribā Gauñ māribā (See)

ଗଉଁ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗର୍ବ ବା ଅଭିମାନରେ ଭୁଲ ହେବା—
Gauñ māribā To be silent or sullen on account of
ଗୌଁଧରା pride or anger; to sulk.

ଗଉଁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ.—ଗଅଁଲି (ଦେଖ)
Gauñli Ga-añli (See)

ଗଉଁଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ.—ଗଅଁଲି (ଦେଖ)
Gauñliā Ga-añli (See)

ଗଉ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୋ; ଭୁଲ—ହି. ଗଉ)—
Gau ୧ । ଗାଈ—1. Cow.
୨ । ଗୋରୁ—2. Cattle.

ଗଉଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ସଂ. ଗବ୍ୟ)—ଗୁଆ; ଗୋରୁ-
Gauā ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ଯଥା—ଘିଅ, ଲହୁଣୀ, ଦହି)—
Produced from the cow.

ଗଉଛଣି—ଦେ. ବି.—ଗଉଛୁଣୀ (ଦେଖ)
Gauchhaṇi Gauchhuṇī (See)

ଗଉଛୁଣୀ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ; ପ୍ରା. ଗଣ୍ଠନ)—୧ । ଦେହରେ
Gauchhuṇī ଛନ୍ଦ କରି ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗା—
2. Cloth worn in an entangled manner.
୨ । ଦେହରେ ଛନ୍ଦକରି ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା—
2. Wearing of cloth in an entangled manner.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଉଣା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌର୍ଣ୍ଣସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ର' ଦେଖିବେ ।

ଗଉଡ଼—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଗୌଡ଼; ଗୋପାଳ; ପ୍ରା. ଗୋଆଳ)—
Gaurda ୧ । ଗୌଡ଼ (ଦେଖ)
(ଗଉଡ଼ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Gaurda (See)
ଗୋଆଳା; ଗୟଳା ୨ । ଓଡ଼ିଶାର ଗୋପାଳ ଜାତି—
ଗୋପାଳ, ଗ୍ୱାଳ 2. The cow-herd caste of Orissa.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଗୋରୁ ଜଗନ୍ତି, ଭାର ବୁହନ୍ତି । ଏମାନେ ପାଣି-ଛୁଆଁ ଓ ହାଣ୍ଡିଆ ଜାତି । ଏମାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଦାଣ୍ଡରେ ଦହି ଦୁଧ ବିକନ୍ତି । କଟକ କିଲ୍ଲାର ନେମାଳ ମଠର ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସ ଗୋସାଇଁଙ୍କ ଗାଦିର ମହନ୍ତ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶାର ଗଉଡ଼-ମାନଙ୍କର ଗୁରୁ । ଗଉଡ଼ମାନେ ପ୍ରାଚୀନ ବୈଶ୍ୟଜାତିସ୍ଥ ବୋଲି ପଣ୍ଡିତମାନେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଅଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏମାନଙ୍କର ଆରାଧ୍ୟ । ଏମାନେ ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ; ଯଥା—ମଥୁରାପୁରିଆ ଓ ଗୋପପୁରିଆ । ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ । ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଏମାନେ ଗାଈ ବନାନ୍ତି ଓ ନଉଡ଼ିଖେଳ କରନ୍ତି ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରିତବିଷୟକ ଗୀତ ବା ଉଗାଳ ବୋଲନ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ବଂଶରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜନ୍ମ ହୋଇ-ଥିଲେ ବୋଲି ଏମାନେ କହନ୍ତି । ସମ୍ବଲପୁରରେ ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଣୀ ଦେଖାଯାଏ, ଯଥା—ମଗଧା; ଝାଡ଼ୁଆ, ନାନ୍ଦ, ଖଣ୍ଡିଆ, ଯାଚକ, ଡୁମାଳ, ଅବାବ, ଖଣ୍ଡ ଏବଂ ଏହି ଶ୍ରେଣୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ବର୍ଗ ବା ଉପଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟ ଅଛି ।]

ଗଉଡ଼କଷା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—ବନ୍ୟଲତାବିଶେଷ—
Gaurdakashā Maba Buxifolia (Haines).
ଅଙ୍ଗାରୁ

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ହୋଇ ଶିମ୍ବ ଗଛ ପରି କୋଳ ଧରେ । କୋଳ ପାଚିଲେ ମଧୁରିଆ ଓ କଷା ଲାଗେ; ଲୋକେ ଏ କୋଳ ଖାଆନ୍ତି ।]

ଗଉଡ଼କେରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଲକ୍ଷ୍ମୀବିଳାସ (ଦେଖ)
Gaurdakerā Lakshmibilāsa (See)

ଗଉଡ଼ଗଡ଼କା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଫୁଲ ଓ ଗଛ;
Gaurdagardakā ସେଫାଳିକା—The weeping Nyctanthes (flower and tree).

ଗଉଡ଼ଗୋଖା—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଓଡ଼ିଶାର ଗାଈଚରା ଗଉଡ଼
Gaurdagokhā ଜାତି ଓ ମାଛଧରା ଗୋଖା ଜାତି—
The cowherd and the fisherman castes of Orissa.

ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଗାଳି; ଓଡ଼ିଶାର ଏ ଦୁଇ ଜାତି ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ଥିବାର ପ୍ରବାଦ ଥିବାରୁ)—
୧ । ଗଜମୂର୍ଖ; ଅତି ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—
1 (a form of abuse) Very stupid.
୨ । ଅଣ୍ଡାଭୁଆ—2. Fool-hardy.
୩ । ମଗରା—3. Obstinate; headstrong.

ଗଉଡ଼ଗୋଖିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗଉଡ଼ ଗୋଖା (ଦେଖ)
Gaurdagokhiā Gaurda gokhā (See)

ଗଉଡ଼ଗୋଠିଆ—ଦେ. ବି—ଗାଈଆଳ; ଗୋରୁଜଗୁଆଳ—
Gaurdagothiā A cowherd.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଉଡ଼ଗୋଖା (ଦେଖ)
1. Gaurdagokhā (See)
୨ । ଯେଉଁ ଗାଈମାନେ ଗଉଡ଼ଙ୍କ ଗୋଠରେ ଗୋରୁପଲଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ରହି ଏକତ୍ର ବିଚରଣ କରନ୍ତି—
2. (kine) Which herd together in a cowherd's flock.

ଗଉଡ଼ଗୋବିନ୍ଦ—ଦେ. ବି—ଗରୁଡ଼ଗୋବିନ୍ଦ (ଦେଖ)
Gaurdagobinda Garurdagobinda (See)

ଗଉଡ଼ପାନ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଅନୁଗୁଳ ପ୍ରଭୃତି ଅଞ୍ଚଳରେ
Gaurdapāna ଗଉଡ଼ପିଲାଏ ଖେଳାଇବା ମୁଷାକାନି ପତ୍ର ଓ ଖଇର (ଏହା ଖେଳାଇଲେ ଓଠ ପାନ ଖାଇଲା ପରି ଲାଲିଆ ଦେଖାଯାଏ)—Leaves of Mūshākāni plant chewed with catechu by poor cowherd lads and producing redness in the mouth and lips.

ଗଉଡ଼ବାର୍ଦ୍ଦି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Gaurdabārdi କଉ ମାଛ (ଦେଖ)
Kau māchha (See)

ଗଉଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୋପାଳ ଜାତିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gaurdiā 1. Pertaining to the cow-herd caste.
ଚାଷାଡ଼େ
୨ । (ଗାଳି) ଅଣ୍ଡାଭୁଆ—
2. (a term of abuse) Fool-hardy.
୩ । (ଗାଳି) ମୂର୍ଖ—3. (abuse) Illiterate.
୪ । (ଗାଳି) ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—4. (abuse) Stupid.
୫ । (ଗାଳି) ମଗରା; ଏକବାଗିଆ—
5. (abuse) Headstrong; obstinate.

ଗୌଡ଼ୀୟ ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୌଡ଼ୀୟ)—
ଗୌଡ଼ୀୟ ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କର ଶାଖାବିଶେଷ—
A sect of Baishnabas of Bengal (followers of Chaitanya).

ଗଉଡ଼ିଆ କେଳା—ଦେ. ବି—କେଳାମାନଙ୍କର ଏକ ଶ୍ରେଣୀ—
Gaurdiā kelā A class of Kelās.

[ଦ୍ର—ଏ ଜାତିର ପୁରୁଷମାନେ ରୋଗଚିକିତ୍ସା କରନ୍ତି ଓ ମାଇପେ ଚିତା ଲୁଟନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଗୋତ୍ର ମୟୂର ।]

ଗଉଡ଼ିଆ ଚିତା—ଦେ. ବି—୧ । ବୈଷ୍ଣବଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ଗୌଡ଼-
Gaurdiā chitā ମାନଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତିଳକ—
1. The special mark of sandal-paste on the brow of cowherds initiated into Baishnabism.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଲ୍ୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଗ୍ମ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗଉଡ଼ିଆ ଛତା—ଦେ. ବି—ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ବଡ଼ ତାଳପତ୍ର
Gaurdiā chhatā ଛତା—Large palm-leaf-umbrella
ରାଖାଳେ ଛାତା used by cow-herds.

ଗଉଡ଼ିଆ ତିଳକ—ଦେ. ବି—ଗଉଡ଼ିଆ ଚିତା (ଦେଖ)—
Gaurdiā tilaka Gaurdiā chitā (See)

ଗଉଡ଼ିଆ ପାନ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗଉଡ଼ପାନ (ଦେଖ)—
Gaurdiā pāna Gaurdapāna (See)

ଗଉଡ଼ିଆ ବଇଷମ—ପ୍ରା. ବି. (ଗୌଡ଼ୀୟ ବୈଷ୍ଣବ)-ଗଙ୍ଗାଠାରୁ ଋଷିକୁଲ୍ୟା
Gaurdiā baishama ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ଗଉଡ଼ମାନେ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ
ଗୌଡ଼ୀୟବୈଷ୍ଣବ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଓ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟପ୍ରଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମରେ
ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି ସେହିମାନେ—The cow-herds who were initiated into Baishnabism by Achutānanda Dāsa and his disciples.

ଗଉଡ଼ିଆ ବୈଷ୍ଣବ—ଦେ. ବି—ଗଉଡ଼ିଆ ବଇଷମ (ଦେଖ)—
Gaurdiā baishnaba Gaurdiā baishama (See)

ଗଉଡ଼ିଣୀ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଉଡ଼ୁଣୀ (ଦେଖ)—
Gaurdiṇī Gaurduṇī (See)

ଗଉଡ଼ୁଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୋପାଳଜାତୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ—
Gaurduṇī A cow-herd female.

ଗୟଲାନୀ
ଗ୍ୱାଲିନ
ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବନ୍ୟ ଶ୍ୱେତ ସ୍ତଳ୍ପ—
A wild plant with white sap.

[ଦ୍ର—ଏହା ୪।୫ ହାତ ଉଚ୍ଚ, ଏହାର ଫୁଲ ଅରଖ ଫୁଲ ପରି ଦିଶେ । ଏ ଫୁଲକୁ ଲୋକେ ଗନ୍ଧ, ଭାଜ ଓ ପୋଡ଼ିକରି ଖାଆନ୍ତି ।]

ଗଉଡ଼ୁଣୀଆଁ ପୋକ—ଦେ. ବି—ଗଉଡ଼ୁଣୀ ପୋକ (ଦେଖ)—
Gaurduṇiāṅ poka • Gaurduṇi poka (See)

ଗଉଡ଼ୁଣୀ ପୋକ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଣ୍ଡଗୋପାଳିକା)—ବର୍ଷାଦିନେ ଜାତ
Gaurduṇi poka ହେବା ଏକଜାତୀୟ କଳା ରଙ୍ଗର ଶତପଦୀ
କାଳକେମ୍ପୋ ପୋକ; କାଳଗଉଡ଼ୁଣୀ ପୋକ—
ଗ୍ୱାଲିନ A black Myriapod or milliped.

ଗଉଡ଼ୁଣୀମାଇ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଉଡ଼ୁଣୀ (ଦେଖ)—
Gaurduṇimāi Gaurduṇi (See)

ପତରକଣ୍ଟା (ମହାନ୍ତ, କରଣ) ଚନ୍ଦ୍ରରକଣ୍ଟା (ଚନ୍ଦ୍ର)
ପାଣିଓଳା (ଶୁଣ୍ଡି) ଗଉଡ଼ୁଣୀମାଇ, ଏ ଗର ଜାତିକୁ
ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ—ପ୍ରବଚନ ।

ଗଉଣି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଣୀ)—ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ ପାତ୍ର—
Gauṇi A corn-measure.

ଗୋଣୀ [ଦ୍ର—ଏହା ବେତ କମ୍ବା ପିତଳନିର୍ମିତ । ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ
ଗୋନ ଗଉଣିର ପରିମାଣ କିଛି ୨ସେର ଠାରୁ ୮ସେର; ଏଥିର
ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ 'ଗୌ'; ସାତ ଗୌଣି ଲେଖିବାକୁ ହେଲେ
ଗୌ ୨୯ ଲେଖାଯାଏ । ୨୦ ଗୌଣି = ୧ ପଇଣ୍ଟ । ୪୦ ଗୌଣି =
୧ ଡୋଲ । ୮୦ ଗୌଣି = ୧ ଭରଣ । ଗଉଣିର ୧/୨ ଭାଗ
ପରିମିତ ପାତ୍ରକୁ ସେର ବା କଠା ବା ପାଇଲି ବୋଲାଯାଏ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଭୂମିର ପରିମାଣବିଶେଷ—
A standard area of land.

ଗ୍ରାମରେ ଗଉଣିଏ ଗୋଚର ଭୂମି ରହିଲା ନାହିଁ—ପଲ୍ଲିବାସୀ ୧।୩।୨୧ ।

ଗଉଣିଆଁ—ଦେ. ବି (ଏହାର ଶିଖର ଭୂଗୁଡ଼ା ହେଲା ଗଉଣି ପରି
Gauṇiāṅ ଦେଖାଯିବାରୁ)—ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତ ରଣପୁରଅନ୍ତର୍ଗତ
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତ—
Name of a mountain in the Feudatory State. of Raṇapur in Orissa.

ଅଚ୍ୟୁତଶିଷ୍ୟ ଟିକ୍ ଗଉଣିଆ—ରାଧାନାଥ. ଚଳିକା ।

ଗଉଣିଏ ଗେଲ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଖୁବ୍ ବେଶି ଆନନ୍ଦ—
Gauṇie gela Great joy.

ଗଉତମ—ପ୍ରା (ପଦ୍ୟ) ବି—ଗୌତମ (ଦେଖ)
Gautama Gautama (See)

ବ୍ୟଜନ ଗୁଳନ କରୁଥିଲେ ଗଉତମ—ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗଉତାଡ଼ୁ—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ; ତୈଲଙ୍ଗ) ବି—ଗୋତାଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Gautārdu Gotārdu (See)

ଗଉନ୍ତିଆ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଅଁଣ୍ଟିଆ (ଦେଖ)
Gauntiā Ga-añtiā (See)

ଗଉନ୍ତିସତ୍ତ୍ୱ—ଦେ. ବି—ମାହାଲରୁ ପ୍ରଜାଙ୍କଠାରୁ ଗଉନ୍ତିଆ ଅସୁଲ କରିବା
Gauntisattwa ମାଲଗୁଜାରି ବା ମୋଟ ଖଜଣାରୁ ଯେଉଁ
ଶତକରା ୪୦ ମାଲିକାନା ଗଉନ୍ତିଆ ନିଏ—
The mālikānā or commission (at 40 percent) retained by the Gauntiā as remuneration for collecting rent from the tenants.

[ଦ୍ର—ଯାହା ଗଉନ୍ତିଆ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟରେ ଦାଖଲ କରେ ତାକୁ ଦାମିଲ୍ ଜମା ବୋଲାଯାଏ ।]

ଗଉର—ପ୍ରା (ପଦ୍ୟ) ବି (ସଂ. ଗୌରବ)—୧ । ଖାତିର—
Gaura 1. Regard.
ଗୌର ୨ । ସମ୍ମାନ—2. Respect.
ଗୌର [ଦ୍ର—ଅତି ପରିତପ୍ତେ ଗଉର ନଷ୍ଟ ।]
୩ । ସମ୍ମାନପ୍ରଦର୍ଶନ—3. Honouring.
୪ । ଗୌରବ—4. Glory; dignity.
୫ । ଆଦର; ସ୍ନେହ—5. Affection; fondness.
୬ । (ସଂ. ଗୌର) ଗୋରା—6. Fair-skinned.

ଗଉରକାନ୍ତି ମନୋହର
ସୁନ୍ଦର ବଦନମଣ୍ଡଳ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୮ । (ଏ ଗୌରାଙ୍ଗ ଥିବାରୁ) ଚୈତନ୍ୟଦେବ; ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର
ଚୈତନ୍ୟ ଅବତାର—
8. The name of Chaitanya; a Hindu Baishnabite reformer born in Nabadwipa.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଁା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୯ । (ପୁଂ) ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ—
9. Name given to males.

ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଗୌର୍)—
୧ । ଚିନ୍ତନ—1. Thinking.
୨ । ଖିଆଲ—2. Minding.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ସମ୍ମାନସୂଚକ—1. Honourable.
୨ । ଗୌରବମୟ—2. Glorious.

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଉଡ଼—A cow-herd.

ଗଉର କରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି (ସଂ. ଗୌରବ)—
Gaura karibā ୧ । (ସଂ. ଗୌରବ) ସମ୍ମାନ କରିବା—
1. To respect or regard.
୨ । (ଆ. ଗୌର୍)—ଅବଗତ ହେବା—
2. To come to know; to take cognisance of.

ଗଉରଚନ୍ଦ୍ର—ପ୍ରା. ବି—ଗଉର ୮ (ଦେଖ)—
Gaurachandra Gaura 8 (See)
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର

ଗଉରଚନ୍ଦ୍ର ଅଛନ୍ତି ଦେଲେ
ପୂରଣ କରି ହୋ ବୋଇଲେ—ଭୂପତି, ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗଉରବ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗୌରବ)—
Gauraba ଗୌରବ (ଦେଖ)
Gauraba (See)

ଉରୁଣୀ ତୋ ବାଣୀ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ଠାଣି ଶୁଣିଅଛି ପୁଣି ଯାହା ଜାନ
ସେ ତ ଗୌରବ ଯୋଗ୍ୟ ବରିବ ଶୁଭ ପିକ ବେଣୁ ବାଣୀ ଗାନ ।
ଜଗପୂର୍ଣ୍ଣ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗଉରବୀ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ମାନ୍ୟା; ପୂଜ୍ୟା—
Gaurabī Adorable; respectable.

ହରିଲେ ଗଉରବୀ ମାଇଁ
ଗୁରୁତଳ୍ପର ହେଲା ଜାହିଁ । ପ୍ରାତୀ. ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ତତ୍ତ୍ୱୋପଦେଶ ।

ଗଉରମୋହନ—ପ୍ରା. ବି—ଗଉର ୮ (ଦେଖ)
Gauramohana Gaura 8 (See)

ଗଉରହରି—ପ୍ରା. ବି—ଗଉର ୮ (ଦେଖ)
Gaurahari Gaura 8 (See)

ଗଉର ହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଆ. ଗୌର୍)—(କୌଣସି ବିଷୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର) ଅବଗତିକୁ ଆସିବା—
Gaura hebā To come to one's knowledge or cognisance.

ଗଉରୀ—ପ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗୌରୀ)—୧ । ପାର୍ବତୀ—
Gaurī 1. Name of Goddess Pārbatī.
ଗୌରୀ ୨ । ଗୌରୀର ଡାକ ନାମ—
2. Name for calling Gauri.
୩ । (ପୁଂ) ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଅବଦଙ୍କ ଅନାଦରାର୍ଥକ ଡାକ ନାମ—
3. A name for calling a male named Gaura.

ଗଉରାଙ୍ଗ—ପ୍ରା. ବି ଓ ବିଣ—ଗୌରାଙ୍ଗ (ଦେଖ)
Gaurāṅga Gaurāṅga (See)
(ଗଉରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗଉରାଙ୍ଗ ଦାସ—ଦେ. ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ; ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ବାଳକମାନଙ୍କୁ ଶାସନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ବେତ—
Gaurāṅga dāsa Cane used for caning boys.

ଗଉରୀ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗୌରୀ)—
Gauri ୧ । ପାର୍ବତୀ—1. Pārbatī.

ବାମଦେବ ରୂପୀ ଗଉରୀଙ୍କ ଜାଳା ବୋଲନ୍ତି ଥିଲା ଏ ସଂଶୟ—
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୨ । ଗୋରୋଚନା—2. Bright yellow pegment obtained from a dead cow.

ବଇର ମାର ଗଉରୀ ଲଉ ବୋଲି ଗଉରୀ ଚନ୍ଦନ ଦେଇ—
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୩ । ଗୌରୀ (ଦେଖ)
3. Gauri (See).

ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ—ଗୋରୀ—
(woman) Of fair complexion.

କାଞ୍ଚନ ଗଉରୀ ବରୁର, ବଞ୍ଚନ ବଧିକ ବରତବାର, ମୁଞ୍ଚ ଧନ ମୁଁ ପରରୁର ।
ଜଗପୂର୍ଣ୍ଣ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗଉରୀବେତ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରାମ ଠାକୁରାଣୀ ବା ପାର୍ବତୀ ନିର୍ଜନରାତ୍ରିରେ ବିଜେ କଲାବେଳେ ଯେଉଁ ବେତ ହାତରେ ଧରନ୍ତି ବୋଲି ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି—
Ratan cane supposed to be held by the village Goddess or by Pārbatī on her nocturnal rounds (according to the superstition of the villagers).

ଗଉରୀତୀର୍ଥ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୌରୀତୀର୍ଥ)—ତୀର୍ଥବିଶେଷ—
Gauritīrtha Name of a sacred place of pilgrimage.

ସଙ୍କେତ ସେ ଗଉରୀତୀର୍ଥ ମୋର । ଅଭିମନ୍ୟୁ. ଦଦ୍ରୁଚିନ୍ତାମଣି ।

[ଦ୍ର—ବୃନ୍ଦାବନ ନିକଟରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା ଯମୁନା ନଦୀରେ ଏହି ତୀର୍ଥ ଅଛି । ଏହା ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ମିଳନର ସଙ୍କେତସ୍ଥଳ ଥିଲା ।]

ଗଉରେନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. – ଗଉଡ଼ୁଣୀ—
Gauren A milk-maid.

ଗଏଁଗଏଁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ ର ବିଣ—ଚହଚହ; ଟହଟହ;
Gaeṅgaeṅ ଅତ୍ୟନ୍ତ—Very much.

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ରଙ୍ଗବାଚକ ବିଶେଷଣ ପରେ ଲାଗେ । ଯଥା—ଲାଲ ଗଏଁ ଗଏଁ (ଅତ୍ୟନ୍ତ ନାଲିଆ) ।]

ଗଏଁଠ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି) ବି – ଗଣ୍ଠି—
Gaeṅṭh Knot.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗଏଁଠ୍ଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଇଣ୍ଠାଳ—
Gaeñthlā Nuptial knot.

ଗଏନ୍ତି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଇନ୍ତି (ଦେଖ)—
Gaenti Gainti (See)

ଗଏନ୍ଦା—ଦେ. ବି.—ଗୋଇନ୍ଦା (ଦେଖ)
Gaendā Goindā (See)

ଗଏବ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗାୟେବ୍; ଗୈବ୍)—
Gaeb ଗୋପନ କରିବା; ଲୋପ କରିବା—
ଗାୟେବ Causing disappearance; hushing up,
ଗୈବ concealing.
ବୈଦେ. ବିଣ.—ଗୁପ୍ତ—Hushed up; secret.

ଗଏରୁ—ବୈଦେ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ. ବିଣ—ଗରୁ (ଦେଖ)
Gaera Gar (See)

ଗଏରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଟିକ୍ଙ—
Gaerā Tick; Argas Persicus.

ଗଏଲ—ଗ୍ରାମ୍ୟ. ବି.—ଗୟଳ (ଦେଖ)
Gaela Gayala (See)

ଗଏସ—ଦେ. ବି—ଗୟସ (ଦେଖ)
Gaesa Gayasa (See)

ଗଁ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଗଅଁ ଗଅଁ (ଦେଖ)
Gañ Ga-añ ga-añ (See)

ଗଁ ଗଁ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ଗଅଁ ଗଅଁ (ଦେଖ)
Gañ gañ Ga-añ ga-añ.

ଘର ମଧ୍ୟରେ ଜହ୍ନଟ ଗଁ ଗଁ ଶବ୍ଦ, ଗୋଡ଼ ହାତ ବାଡ଼େଇବା ଶବ୍ଦ ଶୁରୁ ନିସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।
ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୨ । ଝଡ଼ ଓ ବର୍ଷାର ଶବ୍ଦ—
2. Sound of rain and wind.

ଗଁଧରୀ କୀଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି.—ଅଂଶେଇ—
Gañdharī kīrḍā Maggots.

ଗଗରା—ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତର) ବି.—ଗଗରା (ଦେଖ)
Gag-rā Gagarā (See)

ଗଗଛ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋବସ୍ତା; ଗର୍ଭସ୍ରାବ)—
Gagachha ଗାଈପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଗର୍ଭସ୍ରାବ—
Miscarriage of a cow or other beast.

ଗଗଛ ଉଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ବିଶେଷଭାବରେ ମାଡ଼ ବା ପ୍ରହାର
Gagachha urḍāibā କରିବା—To give a sound
ଗୋବାଡ଼ାନ ଦେଓୟା beating; to horse-whip.
[ଯଥା—ତା ଉପରେ ମୁଁ ଗଗଛ ଉଡ଼ାଇ ଦେବି ।]

ଗଗଛବାଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋବସ୍ତ)—
Gagachhabārḍiā ନିର୍ଦ୍ଦୟ ପ୍ରହାର; ନିଷ୍ଠୁର ମାଡ଼—
ଗୋବାଡ଼ାନ Sound thrashing or beating (as administered to cows by the cowherd).

ଗଗଛିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୋବସ୍ତ)—
Gagachhibā (ଗାଈ ପ୍ରଭୃତି) ଗର୍ଭସ୍ରାବ କରିବା; ଗଭୁରିବା—
To miscarry (said of cows).

ଗଗନ—ସଂ. ବି. (ଗମ ଧାତୁ=ବ୍ୟାପିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—
Gagana ୧ । ଆକାଶ—1. The sky.
୨ । (ଗଣିତ) ଶୂନ୍ୟ—2. (mathematics) Zero.
ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଗଗନବିହାରୀର ଡାକନାମ—
Name for calling Gaganabihārī.

ଗଗନକୁସୁମ—ସଂ ବି. (ମ. ପ. ଲୋ. ଗଗନରେ କଳ୍ପିତ କୁସୁମ)—
Gaganakusuma ୧ । ଅଲଭ୍ୟବସ୍ତୁ—1. Unattainable thing.
୨ । ଆକାଶରେ ଫୁଟିବା ଫୁଲ; ଅସମ୍ଭବ କଥା—
2. An unreal thing.

ଗଗନକୁସୁମ ପରି ଏହି ଭ୍ରମ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଭଗୋସ୍ତ ଚମ୍ପୂ ।

ଗଗନଗତି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଗନରେ ଗତି ଯାହାର)—
Gaganagati ୧ । ଦେବତା—1. Deity.
୨ । ଗ୍ରହ—2. Planet.
୩ । ପକ୍ଷୀ—3. Bird.
୪ । ଦେବଯୋନି—4. Celestial being.
୫ । ରାଶିଚକ୍ର—Zodiacal sign.
୬ । ନକ୍ଷତ୍ର—6. Star; lunar mansion.
ସଂ. ବିଣ—ଆକାଶଚର—
Moving in the sky.

ଗଗନଚର—ସଂ. ବି. (ଗଗନ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gaganachara ଗଗନଗତି (ଦେଖ)
(ଗଗନେଚର—ଅନ୍ୟରୂପ) Gaganagati (See)
ସଂ. ବିଣ—ଯେ ଆକାଶରେ ବିଚରଣ କରେ—
Sporting or travelling in the sky.

ଗଗନଚାରୀ—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ. (ଗଗନ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍)—
Gaganachārī ଗଗନଚର (ଦେଖ)
(ଗଗନଚାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gaganachara (See)

ଗଗନଚୁମ୍ବିତ—ସଂ. ବିଣ (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଗନ+ଚୁମ୍ବିତ)—ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ;
Gaganachumbita ଆକାଶଭେଦୀ—Very high; kissing the sky; reaching to the clouds.

ଗଗନଚୁମ୍ବୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପପଦତତ୍; ଗଗନ+ଚୁମ୍ବିନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gaganachumbī ଗଗନଚୁମ୍ବିତ (ଦେଖ)
(ଗଗନଚୁମ୍ବିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gaganachumbita (See)

ଗଗନତଳ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଗନ+ତଳ)—
Gaganatala ଗଗନମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)
Gaganamaṇḍala (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

ଗଗନବିହାରୀ—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ. (ଗଗନ+ବିହାର+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gaganabihārī ଗଗନଚର (ଦେଖ)
(ଗଗନବିହାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gaganachara (See)
ଦେ. ବି—ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗଗନଭେଦୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଗନ+ଭିଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍, ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଗଗନଚୁମ୍ବିତ (ଦେଖ)
Gaganabhedī 1. Gaganachumbita (See)
୨ । ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ ଆକାଶକୁ ଭେଦ କରେ; (ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚଧ୍ୱନି); ଉଚ୍ଚୈଃ (ସ୍ୱର)—
2. Very loud (sound); rending the sky.

ଗଗନମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଗନ+ମଣ୍ଡଳ)—ଆକାଶ;
Gaganamaṇḍala ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ; ନଭୋମଣ୍ଡଳ; ଶୂନ୍ୟମଣ୍ଡଳ—
Sky; firmament; the space; welkin.

ଗଗନସିଜୁ—ଦେ. ବି—ନିର୍ମୂଳୀ (ଦେଖ)
Gaganasijhu Nirmūlī (See)

ଗଗନସ୍ପର୍ଶ—ସଂ. ବି.—୧ । ପବନ—
Gaganasparśa 1. Air.
୨ । ଅଷ୍ଟ ମରୁତରୁ ଏକତମ—
2. One of the eight Maruta Deities.

ଗଗନସ୍ପର୍ଶୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପପଦତତ୍ପୁ; ଗଗନ+ସ୍ପର୍ଶିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gaganasparśī ଗଗନଚୁମ୍ବିତ (ଦେଖ)—
Gaganachumbita (See)

ଗଗନସ୍ପୃକ୍—ସଂ. ବିଣ. (ଗଗନ+ସ୍ପୃଶ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—
Gaganaspṛuk ଗଗନଚୁମ୍ବିତ (ଦେଖ)
Gaganachumbita (See)

ଗଗନାଙ୍ଗନା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ. କର୍ମଧା; ଗଗନସ୍ଥିତା ଅଙ୍ଗନା)—
Gaganāṅganā ଅପ୍ସରା—Heavenly nymph.

ଗଗନାମ୍ବୁ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ; ଗଗନ+ଅମ୍ବୁ) – ବର୍ଷାଜଳ;
Gaganāmbu ମେଘଜଳ—Rain-water.
(ଯଥା—ବୈଦ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଏହା ତ୍ରିଦୋଷଘ୍ନ, ବଳକାରକ, ରସାୟନ, ଶୀତଳ ଓ ବିଷନାଶକ ।)

ଗଗନେଚର—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ. ପୁଂ (ଅଲୁକ୍ ସମାସ; ଗଗନେ=ଆକାଶରେ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gaganechara ଗଗନଚର (ଦେଖ)—Gaganachara (See)

ଗଗରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର, ଗଡ଼ଜାତ) ବି—
Gagarā (ସଂ. ଗର୍ଗର=କଳଶୀ; ତୁଳ. ହି. ଗଗରା)—
ତମ୍ବା ବା ପିତଳର ବଡ଼ ଘଡ଼ା ବା ମାଠିଆ—
A big water-jar made of brass or other metal.
ଗଡ଼ୁଆ ଗଗରା କେତେ କାସନ, କେତେ ଯାତ ଦେଲେ ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ ।
ବ୍ରଜନାଥ- ସମର ତରଙ୍ଗିଣୀ ।

ଗଗରି—ପ୍ରାଦେ. (ଲରିଆ) ବି—୧ । ମାଠିଆ—
Gagari 1. Water-jar.
୨ । (ସଙ୍ଗୀତ) ସ୍ୱରକୁ ଦୀର୍ଘ କରି ତୋଳିବା—
2. Raising of the tune; elongation of a tune.

ଗଗୈଶ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗୟସ (ଦେଖ)
Gagaiśa Gayasa (See)

ଗଗ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଗରା (ଦେଖ)
Gagrā Gagarā (See)

ଗଗ୍ରି—ପ୍ରାଦେ. (ଲରିଆ) ବି—ଗଗରି ୧ (ଦେଖ)
Gagri Gagari 1 (See)

ଗଙ୍ଗକା—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା+କ+ଆ)—
Gaṅgakā ଗଙ୍ଗା ନଦୀ—
The river Ganges (M. W.).

ଗଙ୍ଗଦତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଭେକରାଜ—
Gaṅgadatta Name of a king of frogs mentioned in the Sanscrit work Pañchatantra.

ଗଙ୍ଗବଂଶ—ବି—ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜବଂଶବିଶେଷ—
Gaṅgabaṁśa Name of a dynasty of ancient kings of Orissa.

[ଦ୍ର—ଉତ୍କଳର ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ୧୦୪୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଠାରୁ ୧୪୩୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ଏମାନେ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଦେଶରୁ ଆସି ପ୍ରଥମେ ଦକ୍ଷିଣକଳିଙ୍ଗ ଅଧିକାର କରି ପ୍ରଥମେ ଗଙ୍ଗବାଡ଼ି (ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରଲାଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜ୍ୟର ମୁଖଲିଙ୍ଗ ନଗର) ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ରାଜତ୍ୱ କଲେ । ଏମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ ରାଜା ବୋଲି ଆପଣାକୁ ପରିଚୟ ଦେଉଥିଲେ । ଗଙ୍ଗବଂଶର ପଞ୍ଚମ ରାଜା କାମାର୍ଣ୍ଣବଦେବ ସମସ୍ତ କଳିଙ୍ଗ ଅଧିକାର କରି ଉତ୍କଳ (ବର୍ତ୍ତମାନ କଳାହାଣ୍ଡି, ବସ୍ତର) ଅଧିକାର କଲେ । ଷଷ୍ଠ ରାଜା ଅନନ୍ତବର୍ମା ବା ଚୋଳଗଙ୍ଗଦେବ ବା ଚୁଡ଼ଙ୍ଗଦେବ ଉତ୍କଳ ଅଧିକାର କଲେ । ଉତ୍କଳ ସିଂହାସନରେ ଏ ଗଙ୍ଗବଂଶର ପ୍ରଥମ ରାଜା । ଗଙ୍ଗବଂଶ ଓ ତତ୍ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ରାଜତ୍ୱ ଉତ୍କଳର ମହାଗୌରବମୟ କାଳ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଉତ୍କଳ ରାଜାଙ୍କ ରାଜ୍ୟର ସୀମା ପଶ୍ଚିମରେ କଳାହାଣ୍ଡି ବସ୍ତର, ପୂର୍ବରେ ସମୁଦ୍ର, ଉତ୍ତରରେ ଗଙ୍ଗା ଓ ଦକ୍ଷିଣରେ ସେତୁବନ୍ଧ ରାମେଶ୍ୱର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିଲା । ଚୁଡ଼ଙ୍ଗଦେବଙ୍କ ପୁତ୍ରମାନେ ଯଥାକ୍ରମେ କାମାର୍ଣ୍ଣବ ବା ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରଦେବ, ରାଘବଦେବ ବା ଏକଜଟା କାମଦେବ, ରାଜରାଜଦେବ, ଅନଙ୍ଗଭୀମଦେବ; ତତ୍ପରେ ଅନଙ୍ଗଙ୍କ ପୁତ୍ର ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ବା ପୁରୁଷୋତ୍ତମଦେବ; ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଅନଙ୍ଗଭୀମଦେବ; ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଲାଙ୍ଗୁଲାନରସିଂହଦେବ; ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭାନୁଦେବ; ତାଙ୍କ ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ନରସିଂହଦେବ ଓ ତାଙ୍କ ପରେ ଆଉ ୪ଜଣ ରାଜା ରାଜତ୍ୱ କଲେ । ଗଙ୍ଗବଂଶର ଶେଷ ରାଜାଙ୍କର ପୁତ୍ର ନ ଥିବାରୁ ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶୀୟ କ୍ଷତ୍ରିୟ କପିଳେନ୍ଦ୍ରଦେବଙ୍କୁ ରାଜା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ମନୋନୀତ କରିଗଲେ । ଗଙ୍ଗବଂଶର ରାଜାମାନଙ୍କ ଅମଳରେ କଟକ ବାରବାଟି ରାଜଧାନୀ ଥିଲା । ଏହି ଗଙ୍ଗବଂଶ ଅମଳରେ ଦେଉଳ, ପୁଷ୍କରିଣୀ, ବ୍ରାହ୍ମଣଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଦେଶବିଜୟ, ସାହିତ୍ୟ ଓ ଧର୍ମ ଚର୍ଚ୍ଚା ହୋଇଥିଲା । ଏ ବଂଶର ଶେଷ ଅମଳରୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପଠାଣ ଶକ୍ତିମାନେ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

କୃପାସିନ୍ଧୁ. ଉତ୍କଳ ଇତିହାସ ।]

ଗଙ୍ଗବାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଙ୍ଗାବାଡ଼ି (ଦେଖ)—
Gaṅgabārḍi Gaṅgābārḍi (See)

ଗଙ୍ଗବାଣ—ଦେ. ବି—ଏକଜାତୀୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନଡ଼ିଆ—
Gaṅgabāṇa A species of cocoanut.
ସାତ ଚର୍ଣ୍ଣ ଗଙ୍ଗବାଣ ନିଶାଇ ପଇଡ଼—ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗଙ୍ଗଶିଉଳି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଙ୍ଗା ଓ ଶେଫାଳୀ)—ଶେଫାଳୀଜାତୀୟ ଓ
Gaṅgaśiuḷi ଉହାଁର ଶୁକ୍ଳପାଖୁଡ଼ା ଓ ନାଲି ଡେଣ୍ଟୁଯୁକ୍ତ ମୃଦୁ-
ସଂ. ଶେଫାଳିକା, ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଫୁଲ—Night-flowering Jasmine;
ଶୁକ୍ଳାଙ୍ଗୀ the weeping Nyctanthus (flowers
ଶିଉଳୀ with white petals and red stalks.
ହରଶିଙ୍ଗାର
ତେ. ପାରିଜାତପୁ

ଗଙ୍ଗଶିମିଳି—ଗ୍ରା. ବି—ଗଙ୍ଗଶିଉଳି (ଦେଖ)—
Gaṅgaśimiḷi Gaṅgaśiuḷi (See)

ଗଙ୍ଗଶିମୁଳି—ଗ୍ରା. ବି—ଗଙ୍ଗଶିଉଳି (ଦେଖ)—
Gaṅgaśimuḷi Gaṅgaśiuḷi (See)

ଗଙ୍ଗା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗାଂ=ପୃଥିବୀକୁ+ଗମ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ;
Gaṅgā କିମ୍ବା ଗମ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ+ଗ+ଆ)—୧ । ହିମାଳୟର
ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଭାଗୀରଥୀ, ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀ ଶୃଙ୍ଗରୁ ବାହାରି ଦକ୍ଷିଣ ଓ
ଜାହ୍ନବୀ, ତ୍ରିପଥଗା, ତ୍ରିସ୍ରୋତା, ପୂର୍ବ ଅଭିମୁଖରେ ଯୁକ୍ତପ୍ରଦେଶ, ବିହାର
ବିଷ୍ଣୁପଦୀ, ସୁରନିମ୍ନଗା, ଓ ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶ ବାଟେ ବଙ୍ଗୋପ-
ସୁରନଦୀ, ସୁରାପଗା, ମନ୍ଦାକିନୀ, ସାଗରରେ ପଡ଼ୁଥିବା ନଦୀ—
ଅଳକନନ୍ଦା, ଅଧ୍ୱଗା । 1. The river Ganges.

[ଦ୍ର—ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଉତ୍କଳ ଓ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆଗମନ ବିଷୟରେ ଦୁଇଟି ପୌରାଣିକ ଆଖ୍ୟାୟିକା ଅଛି ।

୧ । ଏକଦା ନାରଦଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ମହାଦେବ ସଙ୍ଗୀତ ଗାନ କଲେ । ବିଷ୍ଣୁ ଓ ବ୍ରହ୍ମା ଶ୍ରୋତାରୂପେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ବିଷ୍ଣୁ ତତ୍ଶ୍ରବଣରେ ଦ୍ରବୀଭୂତ ହେବାରୁ ବ୍ରହ୍ମା ଉକ୍ତ ଦ୍ରବୀଭୂତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଆପଣା କମଣ୍ଡଳୁରେ ପୂରାଇ ରଖିଲେ । ଏହି ଦ୍ରବୀଭୂତ ବିଷ୍ଣୁ ଗଙ୍ଗା ଅଟନ୍ତି । କପିଳ ମୁନିଙ୍କ କୋପାନଳରେ ସଗର ରାଜାଙ୍କ ଷଷ୍ଟି-ସହସ୍ର ପୁତ୍ର ଧ୍ୱଂସ ହେବାରୁ ସଗରବଂଶର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଭଗୀରଥ ଭସ୍ମୀଭୂତ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ କଠୋର ତପସ୍ୟା କରି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କଠାରୁ ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ । ଗଙ୍ଗା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କମଣ୍ଡଳୁରୁ ବାହାରି ମହାଦେବଙ୍କ ଜଟାରେ ପଡ଼ି ହିମାଳୟ ବାଟେ ଓହ୍ଲାଇ ୭ଟି ଧାରା ହେଲେ । ପଶ୍ଚିମକୁ ସୀତା, ସିନ୍ଧୁ ଓ ଚକ୍ଷୁ ନାମରେ ୩ ଧାରା ଗଲେ । ପୂର୍ବକୁ ହ୍ଲାଦିନୀ, ପାବନୀ ଓ ନଳିନୀ ନାମରେ ୩ ଧାରା ଗଲେ ଏବଂ ଏକ ଧାରା ଭଗୀରଥଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ସମୁଦ୍ରରେ ପଡ଼ି ଭସ୍ମୀଭୂତ ସଗରସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ । ଏହି ଧାରାର ନାମ ଭାଗୀରଥୀ । ହିମାଳୟର ଗୋମୁଖୀ ବା ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ଗଙ୍ଗା ଭାରତବର୍ଷରେ ଭୂତଳସ୍ପର୍ଶ କଲେ । ଭଗୀରଥଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସୁ ଆସୁ ଜହ୍ନୁ ମୁନିଙ୍କ ଯଜ୍ଞ-ଭୂମିକୁ ପ୍ଲାବିତ କରିବାରୁ ମୁନି କୁପିତ ହୋଇ ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ପିଇ ଦେଲେ । ଗଙ୍ଗା ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାରୁ ଭଗୀରଥ ତପସ୍ୟାରେ ଜହ୍ନୁ ମୁନିଙ୍କୁ ତୁଷ୍ଟ କଲେ ଓ ଜହ୍ନୁ ମୁନି ନିଜର ଜାନୁ ବିଦାରଣପୂର୍ବକ (ମତାନ୍ତରରେ ତାଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣ ବାଟେ) ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଓ ଗଙ୍ଗା ଭଗୀରଥଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଆସି ସାଗରରେ ପଡ଼ିଲେ । ଜହ୍ନୁ ମୁନିଙ୍କ ଦେହରୁ ଜନ୍ମିବାରୁ ଗଙ୍ଗାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ଜାହ୍ନବୀ । ଭଗୀରଥଙ୍କ ତପସ୍ୟା ଯୋଗୁଁ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିବାରୁ ଏହାଙ୍କ ନାମ ଭାଗୀରଥୀ । ଏକଦା ଗଙ୍ଗା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନିକଟରୁ ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ କରୁଥିବାବେଳେ ବାଟରେ ଅଉଷସ୍ତ ଅଷ୍ଟବସୁମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନାକ୍ରମେ ମାନବୀବେଶ ଧାରଣ କରି ରାଜା ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ବିବାହ କଲେ ଓ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ସତ୍ୟ କରାଇଲେ ଯେ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁରୂପ କର୍ମରେ ଶାନ୍ତନୁ ବାଧା ଦେବେ ନାହିଁ; ବାଧାଦେଲେ ଗଙ୍ଗା ଅନ୍ତର୍ହିତା ହେବେ । ପରେ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କ ଔରସରେ ଜନ୍ମିବା ତାଙ୍କ ୭ ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ଜନ୍ମହେବାମାତ୍ରେ ଜଳରେ ପକାଇଦେଲେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ଶାନ୍ତନୁ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ୮ମ ପୁତ୍ର ଭୀଷ୍ମଙ୍କୁ ଜନ୍ମ କରି ଜଳରେ ପକାଇବାବେଳକୁ ଶାନ୍ତନୁ ଏଥିରେ ବାଧା ଦେବାରୁ ଗଙ୍ଗା ଉକ୍ତ ପୁତ୍ରକୁ ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ନାହିଁ, ସତ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ଆଉ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କ ଭାର୍ଯ୍ୟା ହୋଇ ରହିଲେ ନାହିଁ ଓ ଭୀଷ୍ମଙ୍କୁ ନେଇ ଅନ୍ତର୍ହିତା ହେଲେ । ପରେ ଭୀଷ୍ମ ବୟଃପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଆଣି ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କଲେ । ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ମଧ୍ୟ ଶିଶୁ କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କୁ ସ୍ୱଗର୍ଭସ୍ଥ ଶରବଣରେ ବଢ଼ାଇଥିଲେ ।

୨ । ମତାନ୍ତରରେ ଗଙ୍ଗା ଗିରିରାଜ ହିମାଳୟ ଓ ଭଦ୍ରୀ ମେନାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠା କନ୍ୟା । ଦେବମାନଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଏ ମହାଦେବଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଏ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଭଗ୍ନୀ ଓ ସପତ୍ନୀ । ଏହାଙ୍କ ଅଦର୍ଶନରେ ମେନା ଶୋକଦଗ୍ଧା ହୋଇ ଅଭିଶାପ ଦେବାରୁ ଏ ଜଳରେ ପରିଣତ ହୋଇ ତଦବଧି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କମଣ୍ଡଳୁରେ ରହିଲେ ଓ ପରେ ଭଗୀରଥଙ୍କ ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସିଲେ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ତୀର୍ଥ ଓ ଗଙ୍ଗାଜଳ ହିନ୍ଦୁର ପବିତ୍ର ପାନୀୟ । ମୁମୂର୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାରଲୌକିକ ମୁକ୍ତିକାମନାରେ ସ୍ୱଜନମାନେ ତାକୁ ନେଇ ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ଶୁଆନ୍ତି । ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଗର୍ଭସ୍ଥ ମାଟିକୁ ଘୋର ଲୋକେ ତିତା ଘେନନ୍ତି । ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଅସ୍ଥି ଗଙ୍ଗାରେ ପକାଇଲେ ତାହାର ପାରଲୌକିକ ସଦ୍ଗତି ହୁଏ । ଏଥିପାଇଁ ହିନ୍ଦୁ

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଏହାର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗଣା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଟ୍ ଦେଖିବେ ।

ମାନେ ଶ୍ମଶାନରୁ ଚିତାବଶିଷ୍ଟ ଅସ୍ଥି ସଂଗ୍ରହ କରି ଗଙ୍ଗାରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ସାଇତି ରଖନ୍ତି । ଗଙ୍ଗାଜଳ ସିଞ୍ଚିବାଦ୍ୱାରା ଅପବିତ୍ର ବସ୍ତୁ, ଦେହ ଓ ସ୍ଥାନ ପବିତ୍ର ହୁଏ ବୋଲି ହିନ୍ଦୁଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ।

ରାମଗଙ୍ଗା, କାଳୀ, ଈଶା, ଯମୁନା, ଗୋମତୀ, ସରଯୂ, ଗୋଗରା ବା ଘର୍ଘରା, ଶୋଣ, ଗଣ୍ଡକୀ, ଫଲ୍ଗୁ, ବେଗବତୀ, କୌଶିକୀ ବା କୁଶୀ ଓ ମହାନନ୍ଦା ଏମାନେ ଗଙ୍ଗାର ଉପନଦୀ ଅଟନ୍ତି ଓ ହୁଗୁଳି, ଆଦି-ଗଙ୍ଗା ଏମାନେ ଶାଖାନଦୀ ଅଟନ୍ତି ।]

ଗଙ୍ଗା ନଦୀ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହୋଇ ଦୁଇ ନଦୀ ପଦ୍ମା ବା ମେଘନା ନାମ ଧାରଣ କରି ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଗଙ୍ଗାରୁ ଆଉ ଗୁଡ଼ିଏ ଶାଖା ବାହାରି ମଧ୍ୟ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଗଙ୍ଗାର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଶାଖାମାନ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିଅଛି ତାହାକୁ ସୁନ୍ଦରବଣ ବୋଲାଯାଏ । କଲିକତା ଗଙ୍ଗାର ଗୋଟିଏ ଶାଖା ହୁଗୁଳି ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଗଙ୍ଗାନଦୀର କୂଳରେ ଅନେକ ପ୍ରଧାନ ନଗର ଓ ବାଣିଜ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର ଅବସ୍ଥିତ, ଯଥା ବେରିଲି, ପ୍ରୟାଗ ବା ଆଲାହାବାଦ, କାଶୀ, ପାଟଣା, ଭାଗଲପୁର । ଗଙ୍ଗାସାଗର-ସଙ୍ଗମ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ତୀର୍ଥ । ଫଳତଃ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଭାରତର ଉତ୍ତରପୂର୍ବ ଅଂଶକୁ ସୁଜଳା, ସୁଫଳା ଓ ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳା କରିଅଛି । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଗଙ୍ଗାଜଳକୁ ବହୁକାଳ ବନ୍ଦ କରି ରଖି ଦେଲେ ସେଥିରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନଦୀର ଜଳ ପରି କୀଟାଣୁ ଜନ୍ମନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ।]

୨ । ଗଙ୍ଗାଦେବୀ; ଶାନ୍ତନୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ମାତା—
2. A nymph said to have espoused king Śāntanu and borne him eight sons of whom Bhīshma was the youngest.

ଗଙ୍ଗା ବୋଇରେ ଶିବ ଗାଈ ବୋଇରେ ଶିବ । ପ୍ରବଚନ ।

୩ । ପଦ୍ମପୁରାଣୋକ୍ତ ଧର୍ମଦେବଙ୍କ ପତ୍ନୀ—
3. The wife of the Deity Dharma.

୪ । ଆକାଶଗଙ୍ଗା—
4. The mythological Ganges of the sky.

୫ । ନୀଳକଣ୍ଠଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମାତା—
5. Name of the mother of Śaṅkarāchārjya (M. W.)

ଦେ. ବ—୧ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ନାମ—
1. A woman of that name.

୨ । (ପୁଂ) ଗଙ୍ଗାଧର ନାମକ ପୁରୁଷକୁ ଡାକିବା ନାମ—
2. Name by which a person named Gaṅgādhara is called.

ଗଙ୍ଗାଇ—ଦେ. ବ—ଗଙ୍ଗେଇ (ଦେଖ)
Gaṅgāi Gaṅgei (See)

ଗଙ୍ଗାକା—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା + କ + ଆ)—ଗଙ୍ଗାନଦୀ—
Gaṅgākā The river Ganges (Apte).

ଗଙ୍ଗାକୂଳିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଙ୍ଗା ନଦୀର କୂଳରେ ଜାତ—
Gaṅgākūliā 1. Produced on the shores of the Ganges.

୨ । ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ସ୍ଥିତ—2. Situate on the Ganges.

୩ । ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ—3. Pertaining to the Gaṅga dynasty of Orissa-kings.

କାଗଜୀ ଦେ. ବି—କାଗଜା; ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ କାଗଜୀଲେମ୍ବୁ—
A kind of oval lime-fruit.

ଗଙ୍ଗାଚିଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି—ଜଳପକ୍ଷୀବିଶେଷ; କଳାମୁଣ୍ଡିଆ ଚିଲପକ୍ଷୀ—
Gaṅgāchillī The Gangetic kite; black-headed gull; Larus Ridibundus.

ଗଙ୍ଗାଜ—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gaṅgāja ୧ । ଗଙ୍ଗାଦେବୀଙ୍କ ପୁତ୍ର ଭୀଷ୍ମ—
1. Bhīshma, the son of Gaṅgā.

୨ । ଗଙ୍ଗାଙ୍କ ପାଳିତପୁତ୍ର କାର୍ତ୍ତିକେୟ—
2. Kārttikeya, the foster-son of Gaṅgā.

ଗଙ୍ଗାଜଳ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍) —ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଜଳ—
Gaṅgājala The water of the Ganges.

[ଦ୍ର—ଏ ଜଳ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ଅତି ପବିତ୍ର । ଏହି ଜଳରେ ସ୍ନାନ କଲେ ବହୁଜନ୍ମର ପାପ ନାଶ ହୁଏ । ଏହି ଜଳ ଦେହରେ ଲାଗି ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ ମୁକ୍ତିଲାଭ ହୁଏ । ଏହି ଜଳ ଛୁଇଁ ମିଥ୍ୟା କହିଲେ ଶପଥକାରୀର ନରକଗତି ହୁଏ । ବନ୍ଧୁମାନେ ପରସ୍ପରଙ୍କ ମୁହଁରେ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଦେଇ 'ଗଙ୍ଗାଜଳ' ବନ୍ଧୁ ବସନ୍ତି । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଅଛନ୍ତି ଯେ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଓ ରୋଗ-କୀଟାଣୁଶୂନ୍ୟ ।]

ଗଙ୍ଗାଜଳ ଦେ. ବି—ଦୁଇବନ୍ଧୁ ପରସ୍ପର ମୁଖରେ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଦେଇ
ଗଂଗାଜଲ ବସିବା ବନ୍ଧୁତା—Friendship contracted between two persons by mutual giving of the sacred water of the Ganges in the mouth.

ଗଙ୍ଗାଜଳି—ଦେ. ବି—୧ । ଗଙ୍ଗାଜଳ ପରି ଈଷତ୍ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ—
Gaṅgājali 1. Slightly blue colour like the water of the Ganges.
ଗଙ୍ଗାଜଳୀ

ଗଙ୍ଗାଜଳୀ ୨ । ବଙ୍ଗ ଦେଶରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ପତଳା କାଚ ଶିଶି—
2. A kind of thin glass bottle manufactured in Bengal.

୩ । ଗଙ୍ଗାଜଳ ସ୍ପର୍ଶପୂର୍ବକ ଶପଥ—
3. Taking oath by touching the Ganges-water.

୪ । ବଙ୍ଗର ଏକ ଜାତୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ—
4. A sect of Brahmans of Bengal.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଷ,ଶ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ପ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୱ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ୍

୫ । ଗଙ୍ଗାଜଳ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକ ପ୍ରକାର ଘଡ଼ି ବା ସୋରେଇ ବା ଶିଶି—

5. A narrow-mouthed pitcher or glass-bottle for storing and carrying Ganges-water.

ଦେ. ବିଣ—ଗଙ୍ଗାଜଳ ପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ଈଷତ୍ ନୀଳ—

Slightly blue and transparent like the water of the Ganges (which is very deep).

ଗଙ୍ଗାଜଳିଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଙ୍ଗାଜଳ (ଦେଖ)

Gaṅgājaliā — Gaṅgājali (See)

ଗଙ୍ଗାଜଳ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ତିମ କାଳରେ ମୁମୂର୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ମୁଖରେ ଗଙ୍ଗାଜଳ ଦେବା—

Gaṅgājali karibā

ଗଙ୍ଗାଜଳୀକରଣ

1. To put Ganges-water to the mouth of a dying person.

୨ । ହାତରେ ଗଙ୍ଗାଜଳ ନେଇ ଶପଥ କରିବା—

2. To swear by touching the Ganges-water.

୩ । ଅନ୍ତିମ କାଳରେ ମୁମୂର୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗଙ୍ଗାକୂଳକୁ ନେଇ ତାହା ଅଙ୍ଗକୁ ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଜଳ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ଶୁଆଇବା—

3. To lay a dying man on the shore of the Ganges so that a part of the body touches the water. (the idea of the Hindus is that a man goes to heaven if he dies touching the Ganges-water).

ଗଙ୍ଗାଟ—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା + ଅଟ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗାଙ୍ଗଟ (ଦେଖ)

Gaṅgāṭa — Gāṅgaṭa (See)

ଗଙ୍ଗାଟେୟ—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗ + ଅଟ ଧାତୁ + ଏୟ)—

Gaṅgāṭeya

୧ । ଗଣିଆଁତୋଡ଼ (ଦେଖ)

1. Gaṇiṅtoṛḍi (See)

୨ । ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ିମାଛ—2. Shrimp; prawn (M. W.).

ଗଙ୍ଗାତିରିଆ—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର (ଈଷତ୍ ନୀଳ) ବାଇଗଣ ଫଳ—

Gaṅgātiriā A kind of (slightly blue-coloured) brinjal.

ଗଙ୍ଗାତୁଳସୀ—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଗୁଦ୍-ପୁଷ୍ପବିଶିଷ୍ଟ ତୁଳସୀଗଛ—

Gaṅgātulasī Hyptis Snaveolens (Haines).

ଗଙ୍ଗାତେରିଆ—ଗ୍ରା. ବି.—ଗଙ୍ଗାତିରିଆ (ଦେଖ)

Gaṅgāteriā — Gaṅgātiriā (See)

ଗଙ୍ଗାଦ୍ୱାର—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ହରଦ୍ୱାର—

Gaṅgādwāra Haradwar (in North India).

[ଦ୍ର—ଗଙ୍ଗା ସମୁଦ୍ର ପତ୍ତନରୁ ୧୩୮୦୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତୋତ୍ତମ ଘାଟିରୁ ବାହାର ମନାକିନୀ ଓ ଅଳକନନ୍ଦା ଏପରି ଦୁଇଟି ଶାଖାରେ ହରଦ୍ୱାରଠାରେ ପଥୁରିଆ ସ୍ଥାନରେ ପୃଥିବୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଅଛି । ଏହିଠାରେ ଦକ୍ଷପ୍ରଜାପତି ଯଜ୍ଞ କରିଥିବାର ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।]

ଗଙ୍ଗାଧର—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା + ଧୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ମହାଦେବ

Gaṅgādhara (ମୁଣ୍ଡରେ ଗଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଧାରଣ କରି ଥିବାରୁ; ପୁରାଣରେ ଅଛି ଯେ ଗଙ୍ଗା ପୃଥିବୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମହାଦେବଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କ ମସ୍ତକରୁ ପୃଥିବୀକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଥିଲେ)—1 Name of Mahādeba (who is said to have held the river Ganges on his head before it descended upon the earth.)

୨ । ସମୁଦ୍ର—2. The Ocean.

୩ । (ନାମ) ସୂର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ଗଣିତ ଗ୍ରହମାନ-ନାମକ ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା—

3. Name of the author of an astronomical treatise.

[ଦ୍ର—ଏ ମହାତ୍ମା ବିଦ୍ୟାଗିରିର ଦକ୍ଷିଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।]

୪ । ୨୪ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ବୃତ୍ତଚ୍ଛନ୍ଦ—

4. Name of a Sanscirt metre

୫ । ଗଙ୍ଗାଧର ରସ (ଦେଖ)

5. Gaṅgādhara rasa (See)

ଦେ. ବି—ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ନାମ—Name given to male-persons.

ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର—ଦେ. ବି. (ନାମ) ଉତ୍କଳର ଜନୈକ ଆଧୁନିକ କବି—A modern poet of Utkala.

[ଦ୍ର—ଏ ସମ୍ବଲପୁରବାସୀ ଉତ୍କଳଅଜାତିପୁ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ କବି । ଏ 'ଗୀତକବିତା' ଓ 'ଇନ୍ଦୁମତୀ' ପ୍ରଭୃତି ଅନେକ ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣୟନ କରିଅଛନ୍ତି—ଭାରତୀ. ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଇତିହାସ ।]

ଗଙ୍ଗାଧରରସ—ସଂ. ବି.—(ବୈଦ୍ୟକ) ନାଗରମୁଥା, ମୋଚରସଆଦିଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ସଂଗ୍ରହଣୀରୋଗର ଔଷଧବିଶେଷ—

Name of a medicinal preparation for dysentery.

ଗଙ୍ଗାପୁତ୍ର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଙ୍ଗା+ପୁତ୍ର)—୧ । ଭୀଷ୍ମ—

Gaṅgāputra 1. Bhīshma the son of Sāntanu.

୨ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—

2. Kārttikeya, the foster son of Gaṅgā.

୩ । କାଶୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଗଙ୍ଗାକୂଳରେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଫଳକ୍ଷୟକରାଇ ସେହି ରୋଗ ଓ ଦକ୍ଷିଣାଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି—

3. Brāhmaṇas of Benares who subsist upon the offerings made to the Ganges by pilgrims.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ବ୍ରହ୍ମବୈବର୍ତ୍ତପୁରାଣ ଅନୁସାରେ ଲେଟ୍ଟ ପିତା ଓ ଜାବଶ୍ୟ-ମାତା ଗର୍ଭସମ୍ଭୂତ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତିବିଶେଷ (ହ. ଶବ୍ଦ-ସାଗର) —4. Name of a mongrel caste.

ଗଙ୍ଗାପୂଜା—ସଂ. ବି—ନୈବେଦ୍ୟାଦିଦ୍ୱାରା ଗଙ୍ଗାଦେବୀଙ୍କର ପୂଜା—
Gaṅgāpūjā Offering sweets and worshipping the Goddess Ganges at the end of the month of Baiśākha.

ଗଙ୍ଗାପ୍ରାପ୍ତି—ସଂ. ବି—ଗଙ୍ଗାଲାଭ (ଦେଖ)
Gaṅgāprāpti Gaṅgālābha (See)

ଗଙ୍ଗାବଂଶ—ସଂ. ବି—ଗଙ୍ଗବଂଶ (ଦେଖ)
Gaṅgābaṁśa Gaṅgabaṁśa (See)

ଗଙ୍ଗାବତାର—ସଂ. ବି—ଗଙ୍ଗାଦ୍ୱାର (ଦେଖ)
Gaṅgābatāra Gaṅgādwāra (See)

ଗଙ୍ଗାବାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ କଳିଙ୍ଗର ଏକ ପ୍ରଧାନ ନଗର (ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରଲାଖେମଣ୍ଡିର ମୁଖଲିଙ୍ଗ ନଗର)—
Gaṅgābārḍi A famous town of ancient Kaliṅga (the modern Mukhaliṅgam in Pāralākhemuṇḍi).

[ଦ୍ର—କେଶରୀବଂଶର ରାଜା ଅନନ୍ତବର୍ମା ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର କର୍ଣ୍ଣାଟ-ପ୍ରଦେଶରୁ ଆସି ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଦକ୍ଷିଣ-କଳିଙ୍ଗର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ ତାହା 'ଗଙ୍ଗବାଡ଼ି' ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଥିଲା । ସେହି ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀର (ବର୍ତ୍ତମାନ ପାରଲା-ଖେମୁଣ୍ଡିର ମୁଖଲିଙ୍ଗ ନଗରୀ) ନାମ 'ଗଙ୍ଗାବାଡ଼ି' ଥିଲା । ଗଙ୍ଗାବାଡ଼ିରେ ରାଜତ୍ୱ କରିବାରୁ ଅନନ୍ତବର୍ମାଙ୍କ ବଂଶ 'ଗଙ୍ଗବଂଶ' ନାମରେ ପରିଚିତ । ଅନନ୍ତବର୍ମା ପ୍ରଥମେ ଗଙ୍ଗାବାଡ଼ି ଅଧିକାର କଲେ ଓ ଅଳ୍ପକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଗଙ୍ଗବଂଶର (ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୦୪୨—୧୪୩୫) ପ୍ରଭାବ ସମସ୍ତ ଦକ୍ଷିଣ-କଳିଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ସୀମାଚଳଠାରୁ ଋଷିକୁଲ୍ୟା ଓ ଜୟପୁର-ଅଞ୍ଚଳରେ ବିସ୍ତୃତ ହେଲା (କୃପାସିନ୍ଧୁ. ଉତ୍କଳ ଇତିହାସ ଓ ଜଗବନ୍ଧୁ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ।)]

ଗଙ୍ଗାବାଲି—ଦେ. ବି—୧ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ-ଗର୍ଭର ବାଲି—
Gaṅgābāli 1. The sand of river Ganges.

୨ । ଲୋକେ ପରସ୍ପର ମୁହଁରେ ଗଙ୍ଗାବାଲି କଣିକାଏ ଦେଇ ବସିବା ବନ୍ଧୁତା—
2. Friendship set up between two persons by putting a little of the sand of the Ganges into each other's mouth.

ଗଙ୍ଗାମାତା—ସଂ. ବି—ଜଗତର ମାତାସ୍ୱରୂପା ଗଙ୍ଗାଦେବୀ; ଦେବତାରୂପେ କଳ୍ପିତା ଗଙ୍ଗାଦେବୀ—River Ganges deified.
Gaṅgāmātā

[ଦ୍ର—ସବୁ ସ୍ଥାନର ଜଳରେ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରି ଲୋକେ ସାଧାରଣତଃ ନଦୀ ଓ ପୁଷ୍କରିଣୀଆଦିକୁ ଗଙ୍ଗାମାତା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରନ୍ତି ।]

ଗଙ୍ଗାମୁର୍ତ୍ତିକା—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗଙ୍ଗାମୃତ୍ତିକା)—
Gaṅgāmurtikā ଗଙ୍ଗାମୃତ୍ତିକା (ଦେଖ)
Gaṅgāmṛuttikā (See)

ଗଙ୍ଗାମୁର୍ତ୍ତିକିଆ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗଙ୍ଗାମୃତ୍ତିକା)—
Gaṅgāmurtikiā ଗଙ୍ଗାମୃତ୍ତିକା (ଦେଖ)
Gaṅgāmṛuttikā (See)

ଗଙ୍ଗାମୁଥା—ଦେ. ବି—ଗାଙ୍ଗେୟ ମୁସ୍ତକ (ହରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—
Gaṅgāmuthā A kind of bulbuous grass-root.

ଗଙ୍ଗାମୃତ୍ତିକା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଙ୍ଗା + ମୃତ୍ତିକା)—
Gaṅgāmṛuttikā ଗଙ୍ଗାନଦୀ-ଗର୍ଭର ମାଟି—
A bit of earth from the bed of the Ganges (deemed very sacred).

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ପବିତ୍ର ଜ୍ଞାନ କରି ହନୁମାନେ ତିଳକରୂପେ କପାଳରେ ଲଗାନ୍ତି ।]

ଗଙ୍ଗାଯମୁନା—ଦେ. ବି. (ଗଙ୍ଗାର ଜଳ ଶୁଭ୍ର ଓ ଯମୁନାର ଜଳ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ; ଏହି ଦୁଇ ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳରେ ଗଙ୍ଗାଯମୁନାର ଜଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ବାରି ହେଉଥିବାରୁ)—୧ । ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜଣାଯାଉଥିବା ଦୁଇବର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ରବ୍ୟର ମିଶ୍ରଣ—
Gaṅgājamunā
गंगायमुना
গঙ্গাজমুনা
1. Mixture of two things of distinct colour.

(ଯଥା—ଚାଲ, ଶାଲ, ଲୁଗା, ମାଳା ଓ ଅଳଙ୍କାର ଇତ୍ୟାଦି)

୨ । ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ପୃଥକ୍ ଜଣାପଡ଼ୁଥିବା ସୁନାରୂପାରେ ନିର୍ମିତ ଭୂଷଣ; ପିତଳ ଓ ତମ୍ବାନିର୍ମିତ ପଦାର୍ଥ—
2. An article or ornament made of two metals (silver and gold; brass and copper etc) which appear separately on it.

୩ । ଧଳା ଓ କଳା କଣ୍ଟି ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା ମାଳା; ଧଳା ଓ ନୀଳ ଫୁଲରେ ଗୁନ୍ଥା ମାଳ—3. A garland having flowers or beads of separate colours in groups strung together.

ଗଙ୍ଗାଯାତ୍ରା—ସଂ. ବି—ଗଙ୍ଗାତୀରରେ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲେ ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ ହେବ ଏହି କାମନାରେ ମୁମୂର୍ଷୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଗଙ୍ଗାକୂଳକୁ ଗମନ—(a dying man) Starting for the Ganges to die on its shore.
Gaṅgājātrā

ଗଙ୍ଗାଯାତ୍ରା ଦେ. ବି—ମୃତ୍ୟୁ—Death.
गङ्गायात्रा

ଗଙ୍ଗାରାମ୍—ଦେ. ବି—ତୋତାକୁ ପଢ଼ାଇବା ବେଳେ ତୋତାକୁ ଡାକିବା ନାମ—A fond name by which parrots are addressed while being taught to talk.
Gaṅgāram
गंगाराम
গঙ্গারাম

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଷ,ଶ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍

(ଯଥା—"ହରେକୃଷ୍ଣ ହରେକୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ରାମ୍ ରାମ୍, ଯଦୁ ବାବା ଗଙ୍ଗାରାମ୍ !")

ଗଙ୍ଗାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଗର; ତୁଳ—ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଗାମେଲ୍) —
Gaṅgāla ବହୁତ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଘୃତ, ତରକାରୀ, ଖିରିଆଦି)
ଗାମଲା ବା ଜଳ ସମ୍ଭାଇବା ଭଳି ଦୁଇ ପାଖରେ କଡ଼ାଲଗା
गंगाल ବଡ଼ ପିତଳ ଭାଣ୍ଡବିଶେଷ—Big brass-vessel with rings as holders intended to carry a large quantity of food to some distance to serve to many people in a feast.

ଗଙ୍ଗାଲାଭ—ସଂ. ବି—ଗଙ୍ଗା ତୀରରେ ମୃତ୍ୟୁ—Death in the shore
Gaṅgālābha or water of the Ganges.
ଗଙ୍ଗାଲାଭ ଦେ. ବି—ମୃତ୍ୟୁ—Death.
गंगालाभ ଦନ ତନଖା ଭୁଇରେ ସଞ୍ଚାକରେ ବାବୁ ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ଗଙ୍ଗାଲାଭ । ଫକୀରମୋହନ. ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତି ।

ଗଙ୍ଗାଶିମୁଳି—ଦେ. ବି.—ଗଙ୍ଗଶିଉଳି (ଦେଖ)
Gaṅgāsimuli Gaṅgasiuli (See)

ଗଙ୍ଗାସାଗର—ସଂ. ବି.—ଗଙ୍ଗା ସମୁଦ୍ରରେ ମିଳିତ ହେବାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ
Gaṅgāsāgara ସ୍ଥାନ—The estuary of the Ganges; the place of special sanctity where the river Ganges joins the ocean.

[ଦ୍ର—ଏଠାରେ କପିଳମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମ ଥିବାର କଥିତ ଅଛି ଓ ଏହି-ଠାରେ ସଗରପୁତ୍ରମାନେ ଭସ୍ମୀଭୂତ ହୋଇଥିଲେ । ଏଠାରେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଯାତ୍ରୀ ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ସ୍ନାନାର୍ଥେ ଉପସ୍ଥିତ ହୁଅନ୍ତି ।]

ଗଙ୍ଗାସାଗରସଙ୍ଗମ—ସଂ. ବି.—ଗଙ୍ଗାସାଗର (ଦେଖ)
Gaṅgāsāgarasaṅgama Gaṅgāsāgara (See)

ଗଙ୍ଗାସୁତ—ସଂ. ବି.—ଗଙ୍ଗାପୁତ୍ର (ଦେଖ)
Gaṅgāsuta Gaṅgāputra (See)

ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ—ସଂ. ବି.—୧ । ଗଙ୍ଗାନଦୀରେ ଗାଧୋଇବା—
Gaṅgāsnāna 1. A bath in the Ganges.
୨ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀ ଦିନ ଗଙ୍ଗାରେ ସ୍ନାନ—
2. A dip in the Ganges on the tenth day of the bright fortnight of Jyeshṭha.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଗଙ୍ଗାଜଳରେ ସ୍ନାନ କଲେ ପାପ ନାଶ ହୁଏ । ପୁଣି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଗଙ୍ଗାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ନାନ କଲେ ଆହୁରି ବେଶି ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ ବୋଲି ହନୁମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ।]

ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି. — ୧ । ପୁଣ୍ୟମୟ ଗଙ୍ଗାନଦୀରେ
Gaṅgā snāna karibā ଗାଧୋଇବା—1. To take a bath
ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନକରା in the sacred river Ganges.
गङ्गा नहाना ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୃତାର୍ଥ ହେବା; ସିଦ୍ଧକାମ ହେବା—
2. (figurative) To attain one's desires.

(ଯଥା—ଏ ଭାଷାକୋଷର ମୁଦ୍ରଣ ଶେଷ ହେଲେ ମୁଁ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ କରିବି ।)

୩ । କୌଣସି ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରିବା—
3. To be freed from heavy liability.

(ଯଥା—ସାଆନ୍ତାଣୀଙ୍କ ଟଙ୍କା ଭକ ସୁଝି ଦେଲେ ମୁଁ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ କରିବି ।)

ଗଙ୍ଗାସ୍ନାହାନ—ଗ୍ରା. ବି.—ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ (ଦେଖ)
Gaṅgāsnāhāna Gaṅgāsnāna (See)

ଗଙ୍ଗିକା—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା + କ + ଆ)—ଗଙ୍ଗାନଦୀ —
Gaṅgikā The Ganges (Apte).

ଗଙ୍ଗୀଭୂତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଙ୍ଗା + ଅଭୂତ, ଭାବେ ଚ୍ବି (ଈ) + ଭୂତ)—
Gaṅgibhūta ଗଙ୍ଗାନଦୀ ପରି ପବିତ୍ରୀଭୂତ—
Become as sacred as the Ganges (Apte).

ଗଙ୍ଗୁଆ—ଦେ. ବି.—(ପ୍ରାଚୀନ ନାମ ଗଙ୍ଗବତ୍ତା)—କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀବିଶେଷ—
Gaṅguā Name of a rivulet flowing near Bhubaneswara.

[ଦ୍ର—ଏହି ନଦୀ ପଶ୍ଚିମ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବାହାରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିକଟରେ ପ୍ରବାହିତ ହୋଇ ଦୟାନଦୀ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଅଛି ।]

ଗଙ୍ଗୁଲାଇ—ଦେ.ବି ସ୍ତ୍ରୀ.—(ନାମ)—ଗ୍ରାମଦେବତା ବା ଠାକୁରାଣୀବିଶେଷ-
Gaṅgulāi Name of a popular village Goddess.

ଗଙ୍ଗେଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାଙ୍ଗେୟ) —
Gaṅgei ୧ । ଦୀର୍ଘ ସରୁ ଥଣ୍ଟ ଓ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ-ପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ
ମାଛରାଙ୍ଗା ମାଛରଙ୍କା ଚଢ଼େଇ—
रामचिरेया 1. King-fisher; a bird (with long beak, and blue body).

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଶୂନ୍ୟରୁ ଖସି ପାଣିରେ ବୁଡ଼ି ଛୋଟ ଛୋଟ ମାଛ ଧରି ପୁନର୍ବାର ଉପରକୁ ଉଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି ।]

फुटकि ୨ । ତରୁବିଶେଷ—
2. Malastoma Malabarica (Harines).

[ଦ୍ର—ଏହି ତରୁ ଶ୍ୱେତକୃଷ୍ଣ ଉପତ୍ୟକା ଓ ନାଳ ବା ପାଣି-ଜାଗାରେ ବଢ଼େ ।]

ଗ୍ରାଦେ. (ସଂ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ) ବି—ବାଜରା (ଦେଖ)
Bājarā (See)

ଗଙ୍ଗେଇ ଚଢ଼େଇ—ଦେ. ବି—ଗଙ୍ଗେଇ ୧ (ଦେଖ)
Gaṅgei chardhei Gaṅgei 1 (See)

ଗଙ୍ଗେଇ ତୋଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଣିଆଁ ତୋଡ଼ି (ଦେଖ)
Gaṅgei tordi Gaṇiāñ tordi (See)

ଗଙ୍ଗୋତରା—ଗ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—
Gaṅgotarā ନଈ ମୁହାଣରୁ ଧରା ଯାଉଥିବା ଏକପ୍ରକାର ଲୁଣି ମାଛ—
A species of sea-fish caught in the mouth of a river.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାରେ ୧ ଚିହ୍ନ ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ନ ମିଳିଲା ସେହେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ, ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଧ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଧ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗଙ୍ଗୋତ୍ତରୀ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଙ୍ଗା + ଅବତରଣ; ଯେଉଁଠାରେ ଗଙ୍ଗା ନଦୀ ପୃଥିବୀରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଅଛି)—
Gaṅgottarī
गङ्गोत्तरी
ଗଢ଼ୱାଲ ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହିମାଳୟର ଏକ ଶୃଙ୍ଗ, ଯେଉଁଠାରେ ଗଙ୍ଗା ପର୍ବତ ଦେହରୁ ବାହାରି ତଳେ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଅଛି (ଏହା ହନୁମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ତୀର୍ଥ)—
Name of a small peak of the Himalayas whence the Ganges descends to the earth.

ଗଙ୍ଗୋତ୍ତରୀ — ଦେ. ବି — ଗଙ୍ଗୋତ୍ତରୀ (ଦେଖ)
Gaṅgotrī — Gaṅgottarī (See)

ଗଙ୍ଗୋଦକ — ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଙ୍ଗା + ଉଦକ)—ଗଙ୍ଗା ଜଳ—
Gaṅgodaka — Ganges-water.

ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟ — ପ୍ରାଦେ. (ବଙ୍ଗ) ବି.—ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର
Gaṅgopādhyāya ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ; ଗ.ଙ୍ଗୁଲି—
One of the family-titles of Bengali-Brāhmaṇas; Gangooly.

[ଦ୍ର—ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଂଶୋପାଧି ମଧ୍ୟରୁ ୧—ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟର ଭାଙ୍ଗ ନାମ—ଗାଙ୍ଗୁଲି; ୨—ଚଟ୍ଟୋପାଧ୍ୟାୟର ଭାଙ୍ଗ ନାମ—ଚାଟୁର୍ଜ୍ଜୀ; ୩—ମୁଖୋପାଧ୍ୟାୟର ଭାଙ୍ଗ ନାମ—ମୁଖର୍ଜ୍ଜୀ ଓ ୪—ବନ୍ଦ୍ୟୋପାଧ୍ୟାୟର ଭାଙ୍ଗ ନାମ—ବାନୁର୍ଜ୍ଜୀ । ଏହି ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟ ଉପାଧିରୁ ଏମାନେ ପୂର୍ବେ ଗଙ୍ଗାତୀରବାସୀ ଥିଲେ ଓ ଶିଷ୍ୟକବୃତ୍ତି କରୁଥିଲେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।]

ଗଙ୍ଗୋଳ — ସଂ. ବି — ଗୋମେଦ ମଣି—
Gaṅgola — A kind of gem (Apte).

ଗଚ୍ଛ — ସଂ. ବି. (ଗମ୍ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଇପାଣିନି)—
Gachchha
गाछ
दरकत, गाछ, पौदापेड़
୧ । ଗଛ; ବୃକ୍ଷ—1. Tree.
୨ । (ଗଣିତ) ଓଡ଼ାଙ୍କ ବା କ୍ରମ ବୃଦ୍ଧିର ରାଶି ସଂଖ୍ୟା—
2. The period (i e. the number of terms) of a progression in mathematics (Apte).

ଗଚ୍ଛଜଳା — ପ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗାଳ)—ଗଚ୍ଛଜଳା (ଦେଖ)
Gachchhajalā — Gachhajalā (See)

ଗଚ୍ଛନ୍ତି — ସଂ. କ୍ରି. (ଗମ ଧାତୁ. ବର୍ତ୍ତମାନକାଳ ପ୍ରଥମପୁରୁଷ ବହୁବଚନ-
Gachchhanti ରୂପ; ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆକବିମାନେ କେତେକ-ସ୍ଥଳରେ ଏହି ପରି ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦମାନ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ)—
(ସେମାନେ) ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି—(they) Do wish.
ତେମନେ ଯେ ସକଳ ବହୁତ
ରମ୍ଭେ ସାଧକେ ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗଚ୍ଛା — ଦେ. ବି — ଗଛା (ଦେଖ)—
Gachchhā — Gachhā (See)

ଗଚ୍ଛାଇବା — ଦେ. କ୍ରି — ଗଛାଇବା (ଦେଖ)—
Gachchhāibā — Gachhāibā (See)

ଗଚ୍ଛାଗଚ୍ଛି — ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—୧ । ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ସଜ୍ଜିତ କରିବା;
Gachchhāgachchhi ସଜ୍ଜା—1. Fitting up many
गछागछि
things; arranging.
୨ । ଦୁଇ ବସ୍ତୁକୁ ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରିବା; କଣ୍ଟକଛି—
2. Comparison between two things.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ସୁସଜ୍ଜିତ—1. Well-arranged; fitted up.
୨ । ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ମେଳ ଖାଇଥିବା (ଦୁଇ ବସ୍ତୁ)—
2. (two things) Exactly tallying with each other.
ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରହର ଗଚ୍ଛାଗଚ୍ଛି
ବାଜି ଥୋଇଲ ପ୍ରାସ୍ତେ ଅଛି—ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ଭୁଶିମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗଚ୍ଛିତ — ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—୧ । ସ୍ତୂପୀକୃତ; ପୁଞ୍ଜୀକୃତ—
Gachchhita 1. Gathered; amassed; hoarded.
गछित
जमा
୨ । ନ୍ୟସ୍ତ; ନିକ୍ଷିପ୍ତ; ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ରକ୍ଷିତ—
2. Deposited; entrusted; kept.
୩ । ଜଡ଼ିତ—3. Contained in.

ଗଚ୍ଛିବା — ଦେ. କ୍ରି — ଗଛିବା (ଦେଖ)—
Gachchhibā — Gachhibā (See)

ଗଚ୍ଛୱାଲ୍ — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗଚ୍ଛ + ହି. ୱାଲ୍)—
Gachhwāl ବୃକ୍ଷାରୋହଣରେ ପଟୁ—Able to go up a tree.

ଗଚ୍ଛ — ଦେ. ବି—(ସଂ. ଗଚ୍ଛ)—୧ । ବୃକ୍ଷ—
Gachha 1. Tree.
गाछ
दरकत, गाछ, पौदापेड़
୨ । ଗଛ ପରି ଶାଖାବିଶିଷ୍ଟ ହୋଇ ପୋତାଯିବା ବାଣ—
2. Fire-works fitted along a bamboo which is driven into the soil.
୩ । ବୃକ୍ଷର କାଣ୍ଡ—3. Trunk of a tree.
୪ । ପୋତାଯିବା ବାଣର ସଂଖ୍ୟା—
4. The number of fire-works arranged along a bamboo which is driven into the soil.
(ଯଥା—ପାଞ୍ଚଗଛ ବମ୍‌ବାଜି ।)
୫ । (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ) ଲୋକଙ୍କ ସମୂହ—
5. Multitude; crowd.
୬ । (ପାନବରଜୀ ଭାଷା) ଭୂମିରେ ପୋତା ହୋଇଥିବା ପରସ୍ପର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଦୁଇଧାଡ଼ି (ପାଶ) ଇଙ୍ଗଡ଼ାକାଠିରେ ମଡ଼ାଯାଇଥିବା ପାନଲତା—6. Two rows of betel-creepers trained on two adjoining rows of reeds driven into the ground.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ନ	ଷ,ଶ	ଙ୍ଗ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅଳ୍ପପ୍ରାଣବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗଛ ଉଠିବା— ଦେ ବ—୧ । ଭୂମିରୁ ମଞ୍ଜିରୁ ଗଛ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା—
Gachha uṭhibā 1. The coming out or growing
ଗାଛଉଠା of a plant from the ground.
୨ । ମଞ୍ଜିମାନ ଗଜୁରି କରି ଗଛରେ ପରିଣତ ହେବା—
2. The sprouting up of plants.

ଗଛ ଉତାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ମଞ୍ଜିରୁ ଉଠିବା ଗଛ କିମ୍ବା ଗୁଳ୍ମଗଛ କ୍ରମଶଃ
Gachha utāribā ସତେଜ ଓ ବଡ଼ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାର
ଗାଛବାଢ଼ାନ ଯତ୍ନ ନେବା—To rear up a small plant
into a big one.

ଗଛ ଉପାଡ଼ିବା—ଦେ.କ—ପାଳଜର ଓ କମ୍ପଜ୍ୱରରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଗୀର
Gachha upāṛdibā ନାମ ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ
ଗାଛତୋଳା ଜ୍ୱରର ପାଳ ଦିନ ବଜ୍ରମୂଳୀଆଦି ଗୁଳ୍ମକୁ ଉପାଡ଼ିବା—
To uproot the Bajramūḷi or some other
plant by uttering some secret formulæ
on the day on which intermittent fever
or ague is expected to attack a
person.
[ଦ୍ର—ଗଛ ଉପାଡ଼ିଲେ ପାଳଜ୍ୱର ଓ କମ୍ପଜ୍ୱର ଛାଡ଼ିଯାଏ, ଏହା ଅନୁଭବରେ ଦେଖା ଯାଇଅଛି ।]

ଗଛ କାଟିବା—ଦେ.କ୍ରି—୧ । ଶିଅଳମାନେ ତାଡ଼ି ବାହାର କରିବାପାଇଁ
Gachha kāṭibā ଖଜୁରି ଗଛର ବେକ ପାଖରେ ଛିଦ୍ର
ଗାଛକାଟା କରିବା—
1. To tap a date-tree for juice.
୨ । ଗଛକୁ ତଳରେ ପକାଇବା କିମ୍ବା ମୂଳ ହାଣିବା—
2. To fell a tree.

ଗଛ କାଟିଲାପରି—ଦେ.କ୍ରି.ବିଶ—ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଗଛକୁ ମୂଳରୁ କାଟିଲେ
Gachha kāṭilā pari ତାହା ଯେପରି ଶବ୍ଦ କରି ହଠାତ୍ ପଡ଼ିଯାଏ
ଗାଛକାଟାମତନ ସେହିପରି—
Like a large tree falling down with a
crash when felled at the root.

ଗଛଖଟ—ଦେ. ବ—ଗଛପଲଙ୍କ (ଦେଖ)
Gachhakhaṭa Gachhapalaṅka (See)
ଛପରଖାଟ

ଗଛଘିଅ—ଦେ. ବ—ଇଉରୋପରୁ ଆମଦାଗ ହୋଇ ଭାରତକୁ ଆସୁଥିବା
Gachhaghia ଏକପ୍ରକାର ଉଦ୍ଭିଦ୍ଜାତ ଘୃତ—
Vegetable ghee.
[ଦ୍ର—ଏହା ଘିଅପରି ଚିକଣା ଜିନିଷ ମାତ୍ର ଏଥିରେ ବାସନା ନ ଥାଏ ।]

ଗଛ ଜମିବା—ଦେ. ବ—ରୋପିତ ଗୁଳ୍ମ ବା ଗଛର ଚେର ଭୂମିରେ
Gachha jamibā ଦୃଢ଼ ହେବା—
ଗାଛଜମା The taking of root of a tree planted.
ପୋତାଗଛ

ଗଛଜଳା—ଦେ. ବ. ପୁଂ—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦେବା
Gachhajaḷā ଗାଳିବିଶେଷ—
A term of abuse used by females to
males.
[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଲୋକ ମରିଗଲେ ତାହାର ମୃତଦେହ ସତ୍ୱରେ ପୋଡ଼ି ହେବ ନାହିଁ ଓ ଯାହା ପୋଡ଼ିବା କିମ୍ବେ ଗଛପରିମାଣରେ କାଠ ଲୋଡ଼ା ହେବ (ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ପାପୀମାନଙ୍କ ଶବ ସତ୍ୱରେ ଭସ୍ମରେ ପରିଣତ ହୁଏ ନାହିଁ) ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏ ଗାଳି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଗଛ ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି —୧ । ଗଛକୁ କାଟି ଭୂମିସାତ୍ କରିବା—
Gachha pakāibā 1. To fell down a tree; to bring
ଗାଛକାଟା down a tree to the ground by
felling it.
ଗାଛଲାଗାନ ୨ । ନୂଆ ଗଛ ଲଗାଇବା—
2. To plant a tree newly.

ଗଛ ପତର—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ (ସହଚର; ସଂ. ଗଛ + ପତ୍ର)—ବୃକ୍ଷ ଓ ପତ୍ରବ;
Gachha patara ଉଦ୍ଭିଦଜାତୀୟ ବସ୍ତୁ—
ଗାଛପାଳା Vegetation.

ଗଛପଲଙ୍କ—ଦେ.ବ—ଯେଉଁ ପଲଙ୍କ ବା ଖଟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖୁରା ଓ ମଗାର-
Gachhapalaṅka ଖୁଣ୍ଟ ଖଣ୍ଡେ କାଠରେ ନିର୍ମିତ—
ଛାପରଖାଟ A bed-stead having each of its bedposts
made of a single piece of wood with
the curtain-post.

ଗଛପାଚିଲା—ଦେ. ବିଶ—ଯେଉଁ ଫଳ ଗଛରେ ପାଚିଥାଏ—
Gachhapāchilā Fruits naturally ripened on
ଗାଛପାକା the tree.

ଗଛବାଣ—ଦେ. ବ—ବୃକ୍ଷଆକୃତିରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ନିକ୍ରୀଡ଼ା-
Gachhabāṇa ବିଶେଷ—Fire-work in the shape of
a standing tree which assumes the
shape of a tree on fire when ignited.

ଗଛବିଜୁଳି—ଦେ. ବ—ଏକ ମୂଳରେଖାରେ ବହୁ ଶାଖାଯୁକ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ୍-
Gachhabijuḷi ପ୍ରଭା—Branched lightning; forked
lightning.

ଗଛବୁରୁଚ୍ଛ—ସ୍ତ୍ରୀ.ବ.—(ଗୀତ ଭାଷା) (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର ଶବ୍ଦ) (ସଂ. ଗଛ
Gachhaburuchha ଓ ବୃକ୍ଷ)—ବୃକ୍ଷଆଦି; ଉଦ୍ଭିଦ୍—
ଗାଛପାଳା Plants and trees; vegetation.

ଗଛମୂଳରେ ବସିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୃହଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ବୃକ୍ଷଛାୟା
Gachhamūḷare basibā ଆଶ୍ରୟ କରିବା—1. To take
ଗାଛେର ତଳାୟ ବସା shelter under a tree after
becoming homeless.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଆଶ୍ରୟହୀନ ହେବା—
2. (figurative) To be shelterless and
homeless.

ସାଧାରଣ ଭେକେ ଅପର ସ୍ୱଶ୍ୱାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଥୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗଛରେ ଚଢ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଖୁବ୍ ଆଶା ଦେବା—
Gachhare chardhāibā 1. To give a high hope.
ଗାଛେଚଢ଼ାନ ୨ । ଖୁବ୍ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୂରାଇ ଦେବା—
2. To push one into a big affair.

ଗଛ ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଗଛ ହେବା ପାଇଁ ଭୂମିରେ ମଞ୍ଜି ବା ଚାରାଗଛ ପୋତିବା—
ଗାଛଲାଗାନ To grow a tree (by putting seeds
ପେଡ଼ଲଗାନା or seedlings in the ground).

ଗଛ—ଦେ. ବି—୧ । ତୁଳନା କରିବା—
Gachhā 1. Comparison.
ଗଛା ୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପଦାର୍ଥକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପଦାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ମିଳାଇବା—
2. Setting a thing on another to see if it fits to the other.

ଗଛାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଅମୁକ ପଦାର୍ଥ ସଙ୍ଗେ ତୁଳନାରେ)—
Gachhāibā ୧ । ସମାନ ହେବା—
ଗଛାନ; ଗତାନ 1. To be equal to; to tally with
ଗଚ୍ଛାନା another thing in comparison.
କହ୍ନ୍ଲକୁ ଗେଲ ଯେ ଭଲକୁ ବହ୍ନସ
ତେତେବେଳେ ମୁଗେ ତଦ୍ଦ୍ଲକୁ ଗଛଇସ—କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୨ । ସଜାଇବା — 2. To furnish; to equip.
ଅଛ ଯେତେ ଜାତ ଫୁଲ, ସବୁ ମୁଁ କରିବ ଠୁଳ
ଗଛଇବ ପରିଶେଷେ ସଥାଯଥ ସ୍ଥାନେ—ଚିତ୍ରାସ. ଉତ୍ତରକାଣ୍ଡ ।
୩ । (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ) ଗଦା କରିବା—
3. To accumulate; to amass.
୪ । ଗଛିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
4 The causative form of Gachhibā.
୫ । ଖଟାଇବା; ପ୍ରଯୁକ୍ତ କରିବା—5. To apply.

ଗଛାଗଛି— ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗଚ୍ଛାଗଚ୍ଛି (ଦେଖ)
Gachhāgachhi Gachchhāgachchhi (See)

ଗଛିଗାଛି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଏକ ପଦାର୍ଥର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଅନ୍ୟ
Gachhigāchhi ପଦାର୍ଥର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ସଙ୍ଗେ ଯଥାକ୍ରମେ ମେଳ-
ଗେଛେଗୁଛେ ହେବା—1. In a completely fitting
manner; completely fitting with each
other (said of two things).
୨ । ଉତ୍ତମରୂପେ ସଜ୍ଜିତ କରି—
2. In a well-arranged manner; in a shipshape manner.
ଦେ. ବିଣ—ପରସ୍ପର ଯୋଗ୍ୟ ବା ସମକକ୍ଷ—
Befitting each other; tallying with each other.

ଗଛିଗାଛିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଜାତ୍ରତ କରିବା; ଅପ୍ରେତ କାର୍ଯ୍ୟ
Gachhigāchhibā ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବା—
ଗାଛାନଗୁଛାନ 1. To keep things ready.
୨ । ସୁସଜ୍ଜିତ କରିବା—
2. To equip well; to fit out.

ଗଛିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—୧ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେବା—
Gachhibā 1. To allude to.
ଗଛାନ, ଗତାନ ନାଡ଼ିରେ ଭୋର ଅଛି ଅଛ
ଜୋଡ଼ନା ଅଛି କି ଭୋର ଭୁଲେ ବଛ—ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୨ । ଅର୍ପଣ କରିବା—2. To entrust.
୩ । ଯୋଗ୍ୟ ହେବା; ଯୋଗାଇବା—
3. To be fit; to suit.
ନୃପଙ୍କ ଭୂଷଣ ଚହିଁକି ନ ଗଛଇ—କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୪ । ଉପମା ଦେବା; ତୁଳନା କରିବା—
4. To compare.
୫ । ମିଳାଇବା; ତୁଲ୍ୟ କରିବା—
5. To cause to fit in; to equalise.
୬ । କୌଣସି ଅଳଙ୍କାରକୁ ଦେହରେ କଷିବା—
6. To measure and test an ornament if it fits the body.
୭ । ସମାନ ହେବା; ତୁଲ୍ୟ ହେବା—
7. To be equal to; to fit into.
ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତ ପଣେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ଗଛ । କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୮ । ପ୍ରାପ୍ତହେବା; ଲାଭହେବା—
8. To get; to attain.
୯ । ଖଟିବା; ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା—
9. To be fitting; to be applicable.
ସମ୍ପତ୍ତି କହିଲେ ହେ ନୃପଚୂଳ-ଶିଖ,
ଗଛଇ ଯେତେ ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ହେଁମୂର୍ଖ । କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୧୦ । ସାଜିବା; ମାନିବା; ଶୋଭା ପାଇବା—
10. To look smart.
୧୧ । ଗ୍ରହଣ କରିବା—11. To accept.
ଧର୍ମପୁରାଣ ଭାବ ପୋଛି, କେବଳ-ଭାବ ମାତ୍ର ବଛ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୧୨ । ନିହିତ ହେବା—12. To be contained in.
ପ୍ରଭୁ ସେବକ ଭାବ ଗଛ, ଏ ପ୍ରେମେ ଏତେ ଗୋଳ ଅଛ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୧୩ । ମିଳିବା; ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—13. To be got.
ସ୍ୱାମୀ ମାଇଲେ ଧର୍ମ ନ ଗଛେ ମୋତେ କେବେ । ପୀତାମ୍ବର. ନୃସିଂହପୁରାଣ ।

ଗଛିହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ତୁଲା ହେବା—
Gachhiheba 1. To be compared.
୨ । ସମାନ ହେବା—2. To be equal to.
ମୂଢ଼ ଗୁରୁ ସଙ୍ଗରେ ଯେ କେହି ନୋହେ ଗଛ । କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ଶ୍ରବ ।

ଗଛୁଆ—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଖଜୁରି ଗଛ କାଟି ତାଡ଼ି ବାହାର
Gachhuā କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁମତି (ଲାଇସେନ୍ସ)
ଗାଛୁଆ ପାଇଥାଏ—A person who obtains license from excise-officers to tap a date-tree for taddy.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଷ,ଶ	ଜ୍ଞ	ଲୃ	ଲୃଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୱ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଲଅ	ଜ	ନ	

ଦେ. ବିଣ.—ଯେ ଗଛରେ ଚଢ଼େ—

One who climbs a tree.

ଗଛୁଆଲ୍—ଦେ. ବିଣ—ଗଛୁଆଳ୍ (ଦେଖ)

Gachhuāl Gachh-wāl (See)

ଗଜ୍‌ଗଜ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । (ନର୍ଦ୍ଦମା ବା ନାଳର ମଇଳା-

Gaj-gaj ପାଣି ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ା ପୋକ ଭଳି) କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେଖାଯିବା—

ଗଜଗଜ

1. To appear on the surface (of a drain or gutter) in myriads (like maggots).

୨ । ଅପରିମିତ ବା ଅସଂଖ୍ୟ ହେବା—

2. To become innumerable; to abound.

(ଯଥା— ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ଗଜ୍‌ଗଜ୍ ହେଉଛି ।)

୩ । ତରଳ ପଦାର୍ଥର କୋମଳ ପତନଶବ୍ଦ—

3. Soft sound of a liquid falling down.

୪ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷରେ (ପେଟ) ଶବ୍ଦ କରିବା—

4. To rumble (as undigested) food in the stomach.

୫ । ଭରପୂର ପଡ଼ିବା; ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା—

5. To be full to the brim.

ଗଜ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଶବ୍ଦ କରିବା—1. To make a sound.

Gaja (root) ୨ । ଗର୍ଜନ କରିବା—2. To roar.

୩ । ନିଶାରେ ଭୋଳ ହେବା—

3. To be intoxicated.

ଗଜ—ସଂ. ବି. (ଗଜ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—

Gaja ୧ । ହସ୍ତୀ; ହାତୀ—1. elephant.

(ଗଜୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । (ଦିଗ୍‌ଗଜମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାରୁ) ୮ ସଂଖ୍ୟା—

2. The number eight.

୩ । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସେନା, ବାନରବିଶେଷ—

3. Name of a monkey in the army of Rāmachandra.

୪ । ଗଜାସୁର—4. A demon killed by Śiba.

[ଦ୍ର—ଏ ମହିଷାସୁରର ପୁତ୍ର ଥିଲା ଓ ଶିବଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିହତ ହୋଇଥିଲା ।]

୫ । ଦିଗ୍‌ଗଜ—5. Mythological elephants guarding the quarters of the globe.

୬ । ବାସ୍ତୁବିଶେଷ; ଘରର ମୂଳଦୁଆ—

6. Foundation of a house.

୭ । ଗଜପୁଟ (ଦେଖ)

7. Gajaputa (See)

୮ । ପାଦୋନ ହସ୍ତଦ୍ୱୟ ପରିମାଣ; ୨୦ଅଙ୍ଗୁଳ ଲମ୍ବ ପରିମାଣ—

8. Yard; a lineal measure.

[ଦ୍ର—ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ଫା. ଗଜ; ୧ ଗଜ=୩ ଫୁଟ; ୧ ଫୁଟ=୧୨ ଇଞ୍ଚ; ୧ ଇଞ୍ଚ=ପ୍ରାୟ ୧୫ ଅଙ୍ଗୁଳ; ୧ ଗଜ=୧୬ ଗିରା; ୧ ଗଜ=୪ ପାଆ; ଗଜ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଯଥା—ସାଧାରଣ ଗଜ=୩୬ ଇଞ୍ଚ; ଇଲାହୀ ଗଜ ବା ଆକବର ବାଦଶାହାଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଗଜ=୪୧ ଇଞ୍ଚ; ଗଜ ଶବ୍ଦର ଏହି ଅର୍ଥ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନମାନଙ୍କରେ ମିଳେ । ମଳିଅର୍ ଡିଲିଆମ୍ସ୍; ଶବ୍ଦକଳ୍ପଦ୍ରୁମ; ମେଦିନୀ ।]

ଦେ. ବି—୧ । ମାପକାଠି—1. A measuring rod.

ନିଜକୁ ନିଜର ବଡ଼ମାର ଗଜେ
ମାପି ଚଢ଼ି ତୁମ୍ଭେ ହେଉଛ ସହଜେ । ବିଶ୍ୱନାଥ. ଦରବାର ।

୨ । ବାଡ଼ି; ଯଷ୍ଟି; ଛଡ଼ି—2. Rod.

(ଯଥା— ଆଖୁଗଜ, ଲୁହାଗଜ ଇତ୍ୟାଦି ।)

୩ । ବନ୍ଧୁକ ନଳୀମଧ୍ୟରେ ବାରୁଦ ଖୁନ୍ଦିବାର କାଠି—

3. A ram-rod.

୪ । ଝରକା ବା ଫାଟକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଲମ୍ବ ଶଳାକା—

4. A bar fixed inside a gate or window.

୫ । ସରୁଶଳାକା—5. A probe.

୬ । ହୁକାନଳ ସଫା କରିବା କାଠି—

6. A rod to clear the tube of a Hookka.

୭ । ବାରବର୍ଣ୍ଣିଆ ଗଛରୁ ବାହାରି ଥିବା ମଝି ଛଡ଼—

7. A tall stem of the Agave plant.

୮ । ଆଖୁର ଅଗ୍ରଭାଗରେ ପତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କଳା—

8. The tender tops of a sugarcane-plant.

ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଶଗଡ଼ର ଅର—

The spokes of a cart-wheel.

ପ୍ରାଦେ. (ଆଳ) ବି—ଘରର ଚାଳର ଓଳିପାଖରୁ ଥିବା ଭୁଅମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ କଣା ହୋଇ ଗଳା ଯାଇଥିବା ସରୁ ବାଉଁଶ ଖଣ୍ଡମାନ—Slender bits of split bamboo thrust into the eyes made at the lower ends of the rafters of a thatch.

ଗଜଉଦ୍ଧାରଣବେଶ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଜୋଦ୍ଧରଣ+ବେଶ)—

Gajauddhāraṇabeśa ଗଜୋଦ୍ଧରଣ ବେଶ (ଦେଖ)

Gajoddharaṇa beśa (See)

ଗଜକଚ୍ଛପଯୁଦ୍ଧ—ବି—୧ । ମହାଭାରତ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହାତୀ ଓ କଇଁଛ ମଧ୍ୟରେ

Gajakachchhapajuddha ଯୁଦ୍ଧ (ଏହାକୁ ଗରୁଡ଼ ନେଇ ଭକ୍ଷଣ କରିଥିଲା)—1. The fight between the elephant and the tortoise described in the Mahābhārata.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦୁଇ ସ୍ଥୂଳକାୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଲ୍ଲଯୁଦ୍ଧ—

2. Fight between two stout and hardy persons.

ଗଜକନ୍ଦ—ସଂ. ବି—ସୁଖାଦ୍ୟ ମୂଳବିଶେଷ—

Gajakanda A large esculent root.

ସାଧାରଣ ରେକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଶ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ରେଖା ରହିଛି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଲକ୍ଷଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଶ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧ୍ଭ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗଜକପାଳ—ଦେ. ବ—କପାଳର ମଧ୍ୟଦେଶ—
Gajakpāla The middle of the eye-brows.

କସ୍ତୂରୀ ତିଳକ ଗଜକପାଳେ ପ୍ରକାଶ । ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ. ରସମଞ୍ଜୋଳ ।

ଗଜକର୍ଣ୍ଣିକା—ସଂ. ବ—ଏକପ୍ରକାର କନ୍ଦ ବା ମୂଳ—
Gajakarṇṇikā A kind of esculent root.

[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର ହସ୍ତୀ କର୍ଣ୍ଣପରି ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ । ଏହା ତିକ୍ତ-ରସ, ମଧୁରବିପାକ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ବାତକଫନାଶକ । ଏହା ଶୀତ, ଜ୍ୱର, ପାଣ୍ଡୁ, ଶୋଥ, କୃମି, ପ୍ଲୀହା, ଗୁଳ୍ମ, ଆନାହ, ଉଦରରୋଗ, ଗ୍ରହଣୀ ଓ ଅର୍ଶରୋଗରେ ହିତକର ।]

ଗଜକର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବ—ଗଜକର୍ଣ୍ଣିକା (ଦେଖ)—
Gajakarṇṇī Gajakarṇṇikā (See)

ଗଜକାଠି—ଦେ. ବ—୧ । ମାଟିଆମାନଙ୍କର ଖନକ ଓ ମାଟିକାମ ମାପିବା ଦଣ୍ଡବିଶେଷ—1. A yard-measure to measure ditches and earth-work (used by earth-diggers).
Gajakāṭhi
ଗଜକାଠୀ

୨ । ଗଜ, ଫୁଟ ଓ ଇଞ୍ଚ ମାପିବା ପରିମାଣ-ଦଣ୍ଡବିଶେଷ—
2. A rod marked with divisions of inches feet and yards.

୩ । ବନ୍ଧୁକରେ ବାରୁଦ ଖୁନ୍ଦିବାର କାଠି—3. Ram-rod.

ଗଜ ଉଦ୍ଧାର ଗଜକାଠି,
ନଳୀରେ ଧରିଥାଅ ଯୋଗି । ରାମଦାସ. ଦାର୍ଢ଼ିଭାକ୍ତି ।

ଗଜକୁମ୍ଭ—ସଂ. ବ—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ+କୁମ୍ଭ)—୧ । ହାତୀମୁଣ୍ଡରେ ମାଟିଆପରି ବାହାରିଥିବା ଦୁଇଟି ଅଂଶ—
1. The rounded protuberances on both sides of an elephant's brow.

୨ । ହାତୀ ତାର ଶୁଣ୍ଡରେ ଧରିଥିବା ପାଣି ମାଟିଆ—
2. A pitcher of water held by an elephant with its trunk.

[ଦ୍ର—ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ପୂର୍ବକାଳରେ କୌଣସି ଦେଶର ରାଜା ଅପୁତ୍ରକ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନେ ରାଜାଙ୍କ ପାଟହାତୀର ଶୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ମାଟିଆ ଧରାଇ ହାତୀକୁ ରାଜ୍ୟସାଜ ବୁଲାଇଥିଲେ ଓ ହାତୀ ସେ ପାଣି ମାଟିଆକୁ ନେଇ ଯାହା ମୁଣ୍ଡରେ ଢାଳି ଦେଉଥିଲା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆଣି ରାଜଗାଦିରେ ବସାଇ ରାଜା କରାଇଥିଲେ । ଶିକ୍ଷାଗୁଣରେ ହାତୀମାନେ ପାଣିମାଟିଆ ଶୁଣ୍ଡରେ ଧରି ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ଢାଳିବାର ଦେଖାଅଛି ।

ଗଜକୂର୍ମ୍ମଯୁଦ୍ଧ—ଦେ. ବ—ଗଜକଚ୍ଛପଯୁଦ୍ଧ (ଦେଖ)—
Gajakūrmajuddha Gajakachchhapajuddha (See)

ଗଜକୃତ୍ତି—ସଂ ବ—୧ । ହାତୀର ଚର୍ମ—
Gajakṛutti 1. The hide of an elephant.

୨ । ଗଜାସୁରର ଚମଡ଼ା (ଯାହା ଶିବ ପରିଧାନ କରିବାର କଥିତ ଅଛି)—2. The hide of the demon Gaja put on by Śiba.

ଉରଜ ମହେଶ ଉଲଟ ପାଇ,
ଗଳ ଗେଲ ଗଜକୃତ୍ତି ଖୋଡ଼ାଇ । ଭକ୍ତ. ଦୋଷ୍ଟ୍ରବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଗଜଗତି—ସଂ. ବ—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ+ଗତି)—ହାତୀର ଧୀର ଚାଲି—
Gajagati The stately gait of an elephant.
(ଗଜଗତି—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ.ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ହାତୀପରି ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—(person) Having the stately gait of an elephant.

ଗଜଗମନା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜର ଗମନ ପରି ଗମନ ଯାହାର)—
Gajagamanā
(ଗଜଗମନ—ପୁଂ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ହାତୀ ଭଳି ନିଃଶବ୍ଦରେ ଚାଲେ—
(a woman) Having the stately and leisured gait of the elephant.

ଗଜଗମନୀ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଗଜଗମନା)—
Gajagamanī ଗଜଗମନା (ଦେଖ)
Gajagamanā (See)

ଗଜଗାମିନୀ—ପ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗଜଗମନା (ଦେଖ)
Gajagāminī Gajagamanā (See)

ଗଜଗାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଜ+ଗମ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍;୧ମା. ୧ବ)—
Gajagāmī ୧ । ହସ୍ତ୍ୟାରୋହୀ; ଯେ ହାତୀରେ ଚଢ଼ି ବାଟ ଚାଲେ-
(ଗଜଗାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. (a person) Riding on an elephant.

୨ । ହାତୀ ପରି ଯେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲେ—
2. (a person) Whose gait is like that of an elephant; of stately gait.

ଗଜଘଣ୍ଟା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗଜ ଓ ଘଣ୍ଟ)—
Gajaghaṇṭā ହାତୀ ବେକରେ ଓହଳା ହୋଇଥିବା ଘଣ୍ଟି—
ଗଜଘଣ୍ଟା A bell hung on the elephant's neck.

ଗଜଘଣ୍ଟି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗଜ ଓ ଘଣ୍ଟି)—
Gajaghaṇṭi ଗଜଘଣ୍ଟା (ଦେଖ)
Gajaghaṇṭā (See)

ଗଜଚକ୍ଷୁ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ+ଚକ୍ଷୁ)—
Gajachakshu (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଯାହାର ଆଖି ହାତୀର ଆଖି ପରି ଛୋଟ—
(figurative) (a person) Having comparatively small eyes.

[ଦ୍ର—ହାତୀ ଶରୀରର ଆକାର ଅନୁପାତରେ ଚକ୍ଷୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ।]

ଗଜଚ୍ଛାୟା—ସଂ. ବ. (ଗଜ+ଛାୟା)—(ଏହା ହାତୀ ପରି ଦେଖା-ଯାଉଥିବାରୁ) ନକ୍ଷତ୍ର ପୁଞ୍ଜ ବିଶେଷ—
Gajachchhāyā Name of a particular constellation (M. W.)

ଗଜଢକ୍କା—ସଂ. ବ. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗଜ ଉପରେ ବାହିତ ଢକ୍କା)—
Gajadhakkā ହାତୀ ଉପରେ ବାହିତ ବଡ଼ ନାଗରା—
A big kettle-drum carried on an elephant (M. W.)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ଓ	ଓ	ଅନୁନାସିକ ଶବ୍ଦାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଞ	ଲ୍ଲ	ଝ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଔ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ	ଘ	ସ	ଟ୍ୟ	ଇଅ	ଢ	ନ୍ତ	

ଗଜତା—ସଂ. ବି.—୧ । (ଗଜ+ସମୂହାର୍ଥେ. ତା; ତୁଲ. ଜନତା)—ହସ୍ତି ସମୂହ; ହାତୀ ପଲ—
Gajatā
1. A herd of elephants.

୨ । (ଗଜ + ଭାବାର୍ଥେ. ତା)—ହାତୀର ଅବସ୍ଥା—
2. The state of an elephant (M. W.)

ଗଜଦଘ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଜ + ପରିମାଣାର୍ଥେ. ଦଘ୍ନ)—ହାତୀସମାନ ଉଚ୍ଚ—
Gajadaghna
As high as an elephant.

ଗଜଦନ୍ତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ଦନ୍ତ)—
Gajadanta
୧ । ହାତୀ ଦାନ୍ତ—
1. Ivory; tusk of an elephant.

୨ । କାନ୍ଥରେ ଲୁଗାପଟା ରଖିବା ପାଇଁ ମରା ଯାଇଥିବା କାଠି—2. A cloth-peg.

୩ । ଗଣେଶ—3. God Gaṇeśa (having the head and tusk of an elephant)

୪ । ଉପଦନ୍ତ; ବାହାଡ଼ା ଦାନ୍ତ; ଦାନ୍ତ ଉପରେ ଉଠିବା ଦାନ୍ତ -
4. Redundant tooth.

୫ । କରମୁଦ୍ରାବିଶେଷ—
5. A particular position of the hands (M. W.)

(**ଗଜଦନ୍ତୀ**—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ହାତୀଦାନ୍ତ ପରି ଦାନ୍ତ ପାଖରେ ବା ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟର ଦାନ୍ତ ବାହାରିଥାଏ; ଦନ୍ତୁର—
Having teeth protruding out of the jaw.

ଗଜଦନ୍ତପଲଙ୍କ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଜଦନ୍ତ ଓ ପଲ୍ଲଙ୍କ)—
Gajadantapalaṅka
ଯେଉଁ ପଲଙ୍କରେ ଗଜଦନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଫୁଲ, ଲତାଆଦି ନାନାପ୍ରକାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଥାଏ—
A bedstead artfully carved with ivory.

ଗଜଦନ୍ତା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ସଂ. ଗଜ ଓ ଦନ୍ତୁର)—
Gajadantā
ଶ୍ରମୁଦାନ୍ତୁର; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଟିର ଶ୍ରମୁଦାନ୍ତ (ଗଜଦାନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଇଟି ଅତି ବଡ଼—
(a person) Having two of the front teeth very big and protruding.

ଗଜଦାନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ଦାନ)—
Gajadāna
୧ । ମତ୍ତହସ୍ତୀର ଗଣ୍ଡରୁ ବୋହୁଥିବା ମଦଧାର—
1. Ichor exuding from the temple of elephants.

୨ । ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ହସ୍ତିଦାନ—
2. Gift of an elephant.

ଗଜଦାନ୍ତୁର—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ସଂ. ଗଜ ଓ ଦନ୍ତୁର)—
Gajadanturā
(**ଗଜଦାନ୍ତୁରା**—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗଜଦନ୍ତା (ଦେଖ)
Gajadantā (See)

ଗଜଦ୍ୱୟସ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗଜ + ପରିମାଣାର୍ଥେ. ଦ୍ୱୟସ)—
Gajadwayasa
ଗଜଦଘ୍ନ (ଦେଖ)
Gajadaghna (See)

ଗଜଧ୍ୱଜ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ + ଧ୍ୱଜା)—କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ରଥର ନାମ—
Gajadhwaja
The name of the war-chariot of Karṇa.

ଗଜ ଗଜଧ୍ୱଜ ବେଗେ ଜିଣନ୍ତ ଅଧିକାର—ରାଧାନାଥ. ବେଣୀହାର ।

ଗଜନକ୍ର—ସଂ. ବି (ଗଜ + ନକ୍ର; ଏହାର ଶରୀର ହାତୀର ଶରୀର ପରି ଓ ମୁହଁ କୁମ୍ଭୀର ପରି ଥିବାରୁ)—ଗଣ୍ଡା ପଶୁ—
Gajanakra
Rhinoceros (M. W.)

ଗଜନବୀ—ବୈଦେ. ବିଣ (ଫା. ଗଜ୍‌ନବୀ)—ଗଜନୀନଗର ଅଧିବାସୀ—
Gajanabī
Of Gajni, inhabitant of the town of Gazni.
ଗଜନବୀ
ଗଜନବୀ
(ଯଥା—ମାହାମୁଦ ଗଜନବୀ ।)

ଗଜନାଳ—ସଂ. ବି—ଖୁବ୍ ଭାରି ତୋପ, ଯାହାକୁ ହାତିମାନେ ଟାଣନ୍ତି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Gajanāla
Heavy cannon drawn by elephants.

ଗଜନାଶା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ+ନାଶା)—ହାତି ଶୁଣ୍ଡ—
Gajanāsā
Elephant's trunk.

ଗଜନୀ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ନାମ)—ଆଫଗାନିସ୍ଥାନର ପ୍ରାଚୀନ ନଗରବିଶେଷ—
Gajanī
ଗଜନୀ
ଗଜନୀ
Name of an ancient town of Afganistan.

[ଦ୍ର—ଏହି ସ୍ଥାନର ଅଧିବାସୀ ମାହମୁଦ୍ ନାମକ ଜଣେ ପଠାଣ ରାଜା ଭାରତକୁ ୧୭ ଥର ଆକ୍ରମଣ କରି ଭାରତରୁ ବହୁ ଧନ ଲୁଣ୍ଠନ କରି ନେଇଥିଲେ ।]

ଗଜପତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ପତି)—
Gajapati
୧ । ଗଜରାଜ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହସ୍ତୀ—
1. A lordly or stately elephant.

୨ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ହସ୍ତୀ; ଐରାବତ ହସ୍ତୀ—
2. Name of Indra's elephant.

୩ । ହସ୍ତୀର ରକ୍ଷକ—
3. A keeper of an elephant.

୪ । ଯାହାର ଅନେକ ହସ୍ତୀ ଅଛନ୍ତି—
4. Owner of many elephants.

୫ । ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜବଂଶର ସମ୍ମାନସୂଚକ ଗୋଟିଏ ଉପାଧି—5. The title of the ancient kings of Orissa.

[ଦ୍ର—ସମ୍ଭବତଃ ଏମାନଙ୍କର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଯୁଦ୍ଧ ହସ୍ତୀ ଥିବାରୁ ଏହି ଉପାଧି ହୋଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୀର ରାଜା ଓ ବଡ଼ ଖେମଣ୍ଡି, ସରଳାଖେମଣ୍ଡି ଓ ସାନ ଖେମଣ୍ଡିର ରାଜବଂଶ ଏହି ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା ରାଜାଙ୍କର "ଗାର ଶ୍ରୀ ଗଜପତି-

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୁଇଟି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ସବ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଭାଷାକ୍ରମେ ତହୁଁ ବସିଥିବ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧ୍ଵ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଦତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ଦତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର ନବକୋଟୀ କର୍ଣ୍ଣାଟକଳଭବର୍ଗେଶ୍ୱର ସାଗ୍ରଧ୍ୱଜାରବର ପ୍ରତାପ ଶ୍ରୀ" ଏହି ରୂପାଧ୍ୱ ଅଦ୍ୟାବଧି ସୁଖ ରାଜାଙ୍କର ନାମ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି । ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଅମଳରୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜାଙ୍କର ଏହି ରୂପାଧ୍ୱ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ ।]

ଗଜପାଦପ—ସଂ. ବ—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—Bignonia Suaveolens
Gajapādapa (tree). (M. W.).

ଗଜପାଳ—ସଂ. ବି. (ଗଜ+ପାଳ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ମାହୁନ୍ତ—
Gajapāla The keeper or driver of an elephant.

ଗଜପିପଲା—ଦେ. ବ—ଗଜପିପ୍ପଲୀ (ଦେଖ)
Gajapipalā Gajapippalī (See)

ଗଜପିପ୍ପଲୀ—ସଂ. ବି. (ଗଜ+ପିପ୍ପଲୀ)—
Gajapippalī ବଣପିପଲା—A creeper; Pothos or Scindapsus Officinalis.
ସଂ. କରପିପ୍ପଲୀ; କପିବଲ୍ଲୀ; ବପିର; କୋଲବଲ୍ଲୀ; ଚବ୍ୟଫଳ; ଦୀର୍ଘପ୍ରନ୍ଥୀ; ଗୈଜସୀ; ଇରକଣା; କପିବଲ୍ଲିକା ଗଜପିପାଳ; ଗଜପିପୁଳ **ଗଜପିପ୍ପଳି, ହାତିପିପ୍ପଳି; ଗଜପୀପର**
ଦେ. ଗଜପିପ୍ପଳ୍ଳ

[ଦ୍ର—ଏହା ଆଡ଼ୁଲତା ପରି ଏକ-ପ୍ରକାର ଲତା । ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଣ୍ଠରେ ଚେର ବାହାରେ ଓ ଏହି ଚେରଦ୍ୱାରା ଏ ଲତା ଅନ୍ୟ ଗଛ ଉପରକୁ ମାଡ଼େ । ଏଥିର ଫଳ ପିପ୍ପଳୀ-ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ବଡ଼ ବଡ଼ । ଏହା ଔଷଧରେ ଲାଗେ । ଏଥିର ଫଳକୁ ସଂସ୍କୃତରେ 'ଚବିକା' କହନ୍ତି ।]

ଗଜପୁଙ୍ଗବ—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍ ; ଗଜ+ପୁଙ୍ଗବ)—
Gajapuṅgaba ୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଜ—
1. An excellent elephant.
୨ । ଐରାବତହସ୍ତୀ—
2. Indra's elephant named Airābata.

ଗଜପୁଟ—ସଂ. ବି. (ଗଜ+ପୁଟ)—(ଆୟୁର୍ବେଦୋକ୍ତ) ଔଷଧ ପାକ କରିବା ବା ପୋଡ଼ିବା ନିମିତ୍ତ ଭୂମିରେ ଖୋଳାଯିବା ଦୁଇ ହାତ ଗଭୀର ଓ ଦୁଇ ହାତ ବ୍ୟାସବିଶିଷ୍ଟ ଗର୍ତ୍ତ—
Gajaputa A hole dug in the ground (one yard deep and one yard in diameter) for burning ingredients to prepare certain medicines.

ଗଜପୁର—ସଂ.ବି. (ମ.ପ. ଲୋ; ଗଜ+ପୁର; ଗଜ ନାମରେ ଖ୍ୟାତପୁର)—
Gajapura ହସ୍ତିନାପୁର; ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ରାଜଧାନୀ—Hastinā the capital of Judhishṭhira (modern Delhi).

ଗଜପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବ.—ନାଗଦଅଣା (ଦେଖ)
Gajapushpa Nāgadaanā (See)
(ଗଜପୁଷ୍ପୀ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗଜବକ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ+ବକ୍ତ୍ର)—
Gajabaktra ଗଜବଦନ (ଦେଖ)
Gajabadana (See)

ଗଜବତା—ଦେ. ବି.—୧ । ଗଜକାଠି (ଦେଖ)
Gajabatā 1. Gajakāṭhi (See)
୨ । କବାଟ ମଝିରେ ଆଡ଼ବାଗରେ ଲଗାଯିବା ପତଳା କାଠ—
2. Thin bits of wood put across a door.

ଗଜବଦନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି. ଗଜ+ବଦନ)—ଗଣେଶ;ଗଜାନନ—
Gajabadana Lord Ganeśa (having the head of an elephant).

ଗଜବନ୍ଧ—ଦେ. ବି.—୧ । ଶିଳ୍ପ ଓ ଖୋଦନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହାତୀଚିତ୍ର ଅଙ୍କନର ବନ୍ଧ ବା ଶୈଳୀବିଶେଷ—1. A kind of depicting elephants in architecture and carving.
୨ । ଗୃହଘର ତିଆରି କରିବାର ଦେଶୀୟ ଶିଳ୍ପପ୍ରଣାଳୀ ବା ଭଙ୍ଗୀବିଶେଷ—2. One of the designs for building a thatched house (prevalent in India.)
୩ । ଚିତ୍ରକାବ୍ୟବିଶେଷ; ଏଥିର ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ସଜାଇଲେ ଗୋଟିଏ ହାତୀର ଆକାର ହୁଏ—(ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)
3. A kind of picturesque composition.

ଗଜବନ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଗଜ+ବନ୍ଧନ)—୧ । ହାତୀଶାଳ—
Gajabandhana 1. Stable or shed for elephants.
୨ । ହାତୀବନ୍ଧା ଦଉଡ଼ି—2. A chain for tying the elephant to a post; tether.
୩ । ଆଲାନ; ହାତିଖୁଣ୍ଟି—
3. Post for tying elephants.

ଗଜବନ୍ଧନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗଜ+ବନ୍ଧନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ଗଜବନ୍ଧନ (ଦେଖ)
Gajabandhanī Gajabandhana (See)

ଗଜବଳି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ, ବଡ଼ଖେମୁଣ୍ଡି) ବି.—ସାତଟି ପୋଡ଼ା ବା ଅଣ୍ଡିରା ମଇଁଷିଙ୍କୁ ଧାଡ଼ି କରି ଠିଆ କରାଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଆଗେ ଯୁଗପତ୍ ବଳିଆଇବା ବଳି (ଦେ.ଆଶା.୧୬।୧୦।୩୧)—
The slaughter of seven buffaloes simultaneously before a Goddess after making them stand in a row.

ଗଜବାଗ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଜ ଓ ବଲ୍ଗ)—ଅଙ୍କୁଶ; ହସ୍ତି-ତାଡ଼ନା-ଦଣ୍ଡ—A goad to drive elephants; a hook for goading elephants.
ତାଙ୍ଗସ, ଅଙ୍କୁଶ
ଗଜବାଗ, ଗଜବାଙ୍କ

ଗଜବାଙ୍କ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଜ ଓ ବଙ୍କ)— ଗଜବାଗ (ଦେଖ)
Gajabāṅka Gajabāga (See)

ଗଜବିଥି—ସଂ. ବି.—(୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ+ବିଥି)—୧ । ଗଜଶ୍ରେଣୀ—
Gajabithi 1. A row of elephants.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଭ	ନ୍

୨ । ହାତୀଦାଣ୍ଡ; ଅରଣ୍ୟରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶସ୍ତ ବାଟରେ ହାତୀମାନେ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି—2. The road frequented by the herds of elephants in a jungle.

୩ । ରୋହିଣୀ, ଆର୍ଦ୍ରା ଓ ମୃଗଶିରା ନକ୍ଷତ୍ର ତ୍ରୟ—
3. The 4th, 5th and 6th lunar mansions.

[ଦ୍ର—ଏ ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଶୁକ୍ରଗ୍ରହର ଗତି ହୁଏ । ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗଜବୀଥୀ—ସଂ. ବି.—ଗଜବୀଥୀ ୩ (ଦେଖ)
Gajabīthī Gajabīthi 3 (See)

ଗଜବେଲ – ଦେ.ବି. (ସଂ.ଗଜ + ବଲ୍ଲ)—ଏକପ୍ରକାର ଲୁହା; କାନ୍ତଲୌହ—
Gajabela A species of iron; cast-iron.

ଗଜବେଲୀ ସବୁ ଲୁହାମାନେ ଲୁହା ଯେ ନୁହନ୍ତି ଲୁହା ଅଟେ ଗଜବେଲ । ଧର୍ମପୁରାଣ ।

ଗଜବ୍ରଜ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ + ବ୍ରଜ)—ଗଜଯୂଥ (ଦେଖ)
Gajabraja Gajajūtha (See)

ଗଜଭକ୍ଷକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ ଅଟେ ଭକ୍ଷକ ଯାହାର)—
Gajabhakshaka ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛ—Ficus Religiosa (M. W.).

ଗଜଭକ୍ଷା—ସଂ. ବି—ଲୋବାନ୍ ବା ଗୁଗୁଲ ଗଛ—
Gajabhakshā The gum Olibanum tree (M.W.)

ଗଜଭୁକ୍ତ କପିତ୍ଥ ବତ୍ତ—ଦେ. ପ୍ରବଚନ—ହାତୀ ଖାଇଥିବା କଇଥ ଫଳ
Gajabhukta kapittha bat ପରି ବାହାରେ ଅଖଣ୍ଡ କିନ୍ତୁ ଭିତରଫମ୍ପା (ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ହାତୀକୁ କଇଥ ଫଳ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ହାତୀଲଣ୍ଡିରେ କଇଥଟି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବାହାରେ; କିନ୍ତୁ ସେ କଇଥମଧ୍ୟସ୍ଥ ଶସ କିଛି ନ ଥାଏ ଓ କଇଥଟି ଫମ୍ପା ବାହାରେ)—
Whole outside but empty inside (like a wood-apple which when swallowed whole by an elephant is said to pass out at the anus in its entirety, but on breaking the shell the apple is found to be quite empty within).

[ଦ୍ର—କେହି କେହି କହନ୍ତି ଏହା ସତ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ହାତୀକୁ କଇଥ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଲେଖକ ଦେଖିଅଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରଥମେ ହାତୀ ସେ କଇଥଟିକୁ ମଡ଼ ମଡ଼ କରି ଚୋବାଇ ଖାଏ ଓ ହାତୀ ଲଣ୍ଡିରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଇଥର ଖୋଳ ବାହାରେ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ ଗଜନାମକ ଏକଜାତୀୟ ପୋକ କଇଥ-ଫଳ ମଧ୍ୟରେ ପଶି କଇଥର ଶସକୁ ଏପରି ଖାଆନ୍ତି ଯେ କଇଥର ଆକାରଟି ପୂର୍ବପରି ଥାଏ କିନ୍ତୁ ଭିତରଟି ଫମ୍ପା ହୋଇଯାଏ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରସନ୍ନା ହେଲାବେଳେ ନଡ଼ିଆଭିତରେ ପାଣି ପଶିଲା ଭଳି (ନାରିକେଳ ଫଳାମ୍ବୁବତ୍) ମନୁଷ୍ୟର ଘରେ ପଶନ୍ତି ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛାଡ଼ି ଗଲାବେଳେ ଗଜ ଖାଇଲା କଇଥ ଭଳି ମନୁଷ୍ୟର ଘର ଭିତର ଫମ୍ପା କରି ଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଏହି କଥାର ଉପମାରେ ଏ ପ୍ରବଚନ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଗଜମଣ୍ଡନ—ସଂ. ବି—ହସ୍ତୀକୁ ମଣ୍ଡିବା ପଦାର୍ଥ—Ornaments or
Gajamaṇḍana decorations for an elephant.

[ଦ୍ର—ହାତୀ କପାଳରେ ଚିତ୍ର ଓ ଅଳଙ୍କାର ଓ ଫୁଲ ଲଗାଇବାକୁ 'ଗଜମଣ୍ଡନ' କୁହାଯାଏ ।]

ଗଜମଣ୍ଡଳିକା—ସଂ. ବି. (ମ. ଯ. ଲୋ; ଗଜମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗଠିତ
Gajamaṇḍalikā ମଣ୍ଡଳିକା)—ଗୋଟିଆଡ଼େ ହାତୀ ଘେରିବାଦ୍ୱାରା କୃତ ମଣ୍ଡଳ—A ring or circle formed by elephants.

ଗଜମଣ୍ଡଳୀ—ସଂ. ବି—ଗଜମଣ୍ଡଳିକା (ଦେଖ)
Gajamaṇḍalī Gajamaṇḍalikā (See)

ଗଜମଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଗେବ ବା ଭୁଣ୍ଡି ବାହାରିଥିବା
Gajamaṇḍā ବଡ଼ ମଣ୍ଡାପିଠା—A round cake having a
ବଡ଼ପୁଲୀ big button-like protuberance at the top.

ଗଜମତା—ଦେ. ବି—ଆଷାଢ଼ମାସର ପ୍ରଥମ ଅସରା ବର୍ଷା ବା ପିତାପାଣି
Gajamatā ବର୍ଷା ଯରେ ଆଖୁଗଛମାନଙ୍କର ଫୁଲିଯିବା ଓ ଫମ୍ପା ହୋଇଯିବା ରୋଗବିଶେଷ—
A disease attacking sugarcane-plants after the fall of first showers in the month of Āshārdha (by which the cane becomes hollow and swollen).

ଗଜମତି—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗଜମୋତି)—ଗଜମୁକ୍ତା (ଦେଖ)
Gajamati Gajamuktā (See)

ଗଜମନଠାୟାଁ—ଦେ. ବି—ଶୂଦ୍ରଙ୍କ ବିଧବା ବିବାହ ବା ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହ-
Gajamanaṭhāyāñ ଜାତ ସନ୍ତାନ—The offspring of a
(ଗଜମନଠାୟାଁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) widow-marriage amongst the Sūdras.

ଗଜମାଣିକ—ଦେ. ବି – ଗଜମୁକ୍ତା (ଦେଖ)
Gajamāṇika Gajamuktā (See)
ଗଜମାନିକ

ଗଜମୁଆଁ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ମୁଆଁର ଉପର ଦେଉଳ ବା ଦେଉଳର
Gajamuāñ ଚୂଳ ପରି ହୋଇଥାଏ—
A sugared ball of fried paddy tapering to a point.

ଗଜମୁକୁତା—ପ୍ରା. ବି—ଗଜମୁକ୍ତା (ଦେଖ)
Gajamukutā Gajamuktā (See)
ଗଜ ମୁକୁତା ଝୁଲାମାଳ । ଉପଦ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗଜମୁକ୍ତା—ସଂ. ବି. (ମ. ଯ. ଲୋ; ଗଜ ମସ୍ତକରୁ ଜାତ ମୁକ୍ତା)—
Gajamuktā ହାତୀ ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିବା ଏକପ୍ରକାର ବହୁମୂଲ୍ୟ ମୁକ୍ତା—
A pearl said to be got from the head of the elephant.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଶ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଦ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଗଜ ମୁଣ୍ଡରୁ ମୁକ୍ତା ବାହାରିବା କଳ୍ପନା ମାତ୍ର । ଭୂତାପି ଏପରି ମୁକ୍ତା ମିଳିବାର ଦେଖା ନାହିଁ ।]

ଗଜମୁଖ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ+ମୁଖ)—
Gajamukha — ଗଜବଦନ (ଦେଖ) Gaja badana (See)

ଗଜମୁରୁଖ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗଜ + ମୂର୍ଖ)—
Gajamurukha — ନିରା ମୁରୁଖ; ଅତି ମୂର୍ଖ— ହସ୍ତୀମୂର୍ଖ Totally illiterate.

ଗଜମୁହାଁ—ଦେ. ବି—ଗଜମୁଆଁ (ଦେଖ)
Gajamuhāñ — Gajamuāñ (See)

ଗଜମୂର୍ଖ—ଦେ. ବିଣ. (ଉପମା)—
Gajamūrkha ୧ । ଗଜ ପରି ମୂର୍ଖ; ଅତି ମୂର୍ଖ ବା ନିର୍ବୁଦ୍ଧି— ହସ୍ତୀମୂର୍ଖ 1. Very stupid or foolish; dunce.

ବାଣୀରେ ଭରତ ମୋହ
ଗଜମୂର୍ଖ ନୋହେ ମୁହିଁ । ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବଳ୍ପ ।

୨ । ଗଣେଶ (ପ୍ରଭୁଦେବାଦ)—2. Deity Gaṇeśa.

ଗଜମୋଚନ—ସଂ. ବି—ବିଷ୍ଣୁପୁରାଣୋକ୍ତ ଗଜର ଜଳରେ କୁମ୍ଭୀର ଦ୍ୱାରା ଧୃତ ହସ୍ତୀର ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁମ୍ଭୀର ମୁଖରୁ ଉଦ୍ଧାର-
Gajamochana The deliverance or rescue of an elephant from the grip af an alligator as described in the Bishṇupurāṇa.

ଗଜମୋତି—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଗଜ+ମୌକ୍ତିକ)—
Gajamoti — ଗଜମୁକ୍ତା (ଦେଖ) Gajamuktā (See)

ଗଜମୌକ୍ତିକ—ସଂ. ବି—ଗଜମୁକ୍ତା (ଦେଖ)
Gajamauktika — Gajamuktā (See)

ଗଜଯୂଥ—ସଂ. ବି—ହାତୀଙ୍କ ଦଳ—
Gajajūtha A herd of elephants.

ଗଜଯୋଧୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଜ + ଯୋଧିନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gajajodhī ଗଜାରୋହୀ; ହାତୀ ଉପରେ ଚଢ଼ି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବା (ସେନା)—Fighting on an elephant

ଗଜଯୋଧୀ ଅଶ୍ୱଯୋଧୀ ଯେ ଅଗଣିତ
ମରିଛନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ବହୁତ ଚକିତ । କୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

ଗଜର—ଦୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଗଜଲ୍ ୨ (ଦେଖ)
Gajar — Gojal 2 (See)

ଗଜର—ପ୍ରାଦେ. (ଉଡ଼ିଆଭାଷା) ବି—ଗହଳ; ଗୋଳମାଳ—
Gajara Noise.

ଗଜରା—ଦେ. ବି—ବଡ଼ ମୋତି ଥିବା କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣବିଶେଷ—
Gajarā An ear-ring with a large pearl.

ଗାଁଜଳା ଦେ. ବିଣ—୧ । ଭଟକା (ଦୁଧ); ଗାଈଠାରୁ ଭଟକା-ଦୁହାଁ (ଦୁଧ)—
1. Fresh (cow's milk); (milk) drawn fresh from the cow.

୨ । ନୂତନ ଗଜା ମାରିଥିବା (ଗଛ)—
2. Newly sprouted (plant).

୩ । ସଦ୍ୟପ୍ରସୂତା (ଗାଈ)—
3. Recently delivered (cow).

ଦେ. ବି—ଗଜଲ୍ (ଦେଖ)—
Gajal (See)

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗଜା—Nosegay.

ଗଜରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଜୁରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gajarāibā 1. The causative form of 'Gajuribā'.

ଭିଜାନ ୨ । ବୁଣିବା ପାଇଁ ଧାନ ଆଦିକୁ ଦିନକ ଆଗରୁ ବଡୁରାଇବା—
2. To moisten paddy and other seeds on the day previous to sowing.

୩ । ମଞ୍ଜି ବା ଶସ୍ୟ (ବୁଟ, ମୁଗ) ଆଦିକୁ ପାଣିରେ ବଡୁରାଇ ଅଙ୍କୁରିତ କରାଇବା—3. To cause grains to sprout by moistening them overnight.

ଗଜରା ଖଡ଼ୁ—ଦେ. ବି—ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ହାତରେ ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର
Gajarā khardu ମୋଟା ଖଡ଼ୁ—A very big bracelet worn by females.

ଗଜରାଜ—ଦେ. ବି—ଗଜପତି ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)—
Gajarāja Gajapati 1 and 2 (See)

ଗଜରା ଦୁଧ—ଦେ. ବି—୧ । ସଦ୍ୟ ପ୍ରସୂତା ଗାଈର ଦୁଗ୍ଧ—
Gajarā dudha 1. Milk of a newly-delivered cow.

ଗାଁଜଳାଦୁଧ ୨ । ସଦ୍ୟ ଦୁହାଁ ହୋଇଥିବା (ଫେଣଯୁକ୍ତ) ଦୁଧ—
2. Newly-milched cow-milk with froth still apparent on the surface.

ଗଜରାଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୪ଟା, ୮ଟା, ୧୨ଟା ବେଳେ ଘଣ୍ଟାରେ ଯଥା-ଗୁଣାନ, ଗୁଣିୟେ-ଦେଓୟା, ଗଜଳ ଦେଓୟା ଗଜରଦେନା
Gajarādebā କ୍ରମେ ୪, ୮ ଓ ବାରଥର ପିଟି ସାରିବା ପରେ ପୁଣି କେତେଥର ଧୀରେ ଧୀରେ ଘଣ୍ଟାରେ ପିଟିବା— To strike small additional strokes on the gong after striking the actual number of strokes at 4, 8 and 12 o'clock respectively.

ଗଜରା ମାଳ—ଦେ. ବି—ଫୁଲରେ ଘନ ଭାବରେ ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା ବଡ଼ ମାଳା ବା ଖଣ୍ଡା—A thick and tightly strung garland of flowers.
Gajarā māla

ଗଜରା ମାଲା—ଦେ. ବି—ଗଜରା ମାଳ (ଦେଖ)—
Gajarā mālā Gajarā māla (See)

ଗଜରଥ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗଜ + ରଥ)—ହାତୀଟାଣିବା ବଡ଼ରଥ—
Gajaratha A big car drawn by elephants.

ଗଜରିପୁ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ+ରିପୁ)—ସିଂହ—
Gajaripu Lion.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ଥ	ଉଥ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଊ	ନ୍ତ

ଗଜରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଜୁରିବା (ଦେଖ)—
Gajaribā Gajuribā (See)

ଗଜଲ୍—ବୈଦେ. ବ (ଫା)—ଫାର୍ସୀ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁଭାଷାରେ ରଚିତ ପ୍ରଣୟ-ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ କବିତା; ପ୍ରେମସଙ୍ଗୀତ—
Gajal
ଗଜଲ
गजल
Persian and Urdu love-song or love-lyric.

[ଦ୍ର—ଗଜଲ୍ ସଙ୍ଗୀତରେ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ କଥାର ବର୍ଣ୍ଣନା ନ ଥାଏ । ପ୍ରେମିକ ବା ପ୍ରେମିକାର ସାମୟିକ ମନୋଭାବ ଏ ସଙ୍ଗୀତରେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଛନ୍ଦ ନାହିଁ—ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗଜଲ; ଗୁଲାନ
गजर
ଦେ. ବ (ସଂ. ଗର୍ଜ)—୪ଟା, ୮ଟା ଓ ୧୨ଟା ସମୟରେ ପିଟା ଘଣ୍ଟାରେ ଯଥାକ୍ରମେ ୪, ୮ ଓ ୧୨ ଥର ବାଡ଼େଇବା ପରେ କିଛି ସମୟ ରହି ଯେଉଁ ଏକାଧିକ ବାର ଠଣ୍ ଠଣ୍ ଶବ୍ଦ କରି ପିଟାଯାଏ—
The small strokes given at the end when a gong is struck 4, 8 and 12 times to indicate the hours 4, 8 and 12 o'clock respectively.

ଗଜ ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ଦେ. ବ—ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ହାତୀ କଳସରେ ଜଳ ଢାଳୁଥାଆନ୍ତି—
Gaja Lakshmī
An image of Goddess Lakshmī represented by two elephants pouring water from jars held by their trunk on both sides.

ଗଜଶାଳା—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ଶାଳା)—ହାତିଶାଳ—
Gajaśālā Elephants' stall.

ଗଜସାହ୍ୱୟ—ସଂ. ବ (ଗଜ + ସମ + ଆହ୍ୱୟ; ହସ୍ତୀର ନାମରେ ଯାହାର ନାମକରଣ ହୋଇଅଛି)—ହସ୍ତିନା; ପ୍ରାଚୀନ ଦିଲ୍ଲୀନଗରୀ—Hastinā; ancient Delhi.
Gajasāhwaya

[ଦ୍ର—ଗଜନାମକ ରାଜା ଏହି ପୁର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ।]

ଗଜସ୍ଥାନ—ସଂ. ବ—ହାତିଶାଳ; ହାତି ରହିବା ଜାଗା—
Gajasthāna A place where elephants are kept; elephants' stall (M. W.)

ଗଜସ୍ନାନ—ସଂ. ବ—୧ । ହାତିଗାଧୁଆ—
Gajasnāna 1. A bath of an elephant.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗଜସ୍ନାନ ପରି ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା—
2. (figurative) Useless acts; unproductive efforts.

[ଦ୍ର—ହାତି ସ୍ନାନ କଲା ପରେ ନିଜର ଦେହ ଉପରକୁ ଶୁଣ୍ଡଦ୍ୱାରା ଧୂଳି ଓ କାଦୁଅ ଫିଙ୍ଗି ଦିଏ ପୁଣି ମଇଳା କରିଦିଏ ।]

ଗଜା—ଦେ. ବ—୧ । (ଭୁଲ. ସଂ. ଖର୍ଜିକା)—ଅଟା ବା ଗୁଡ଼ିଲ ଚୂନାକୁ ଭାଜି ତହିଁରେ ଜଳ ମିଶାଇ ଚକ୍ରଟ ଦଳି ଦଳା ଖଡ଼କୁ ଗୋଲି,
ଗଜା
गजा
ଲମ୍ବା ବା ଚତୁଷ୍କୋଣିଆ କରି କାଟି ଘିଅରେ ଶୁଣି ଶିରାରେ ପକାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ—
1. A kind of sweetmeat fried in ghee and soaked in syrup.

୨ । (ସଂ. ଅଗ୍ରଜ)—ଅଙ୍କୁର; ମଞ୍ଜିରୁ ଫୁଟି ବାହାରିଥିବା ସରୁ କୋମଳ ଖିଲ, ଯହିଁରୁ ପରେ ପତ୍ର ବାହାରେ—
2. A shoot or sprout; germ.

ଗଜା
अंखुआ, गाजा
୩ । ଶାଖାଗ୍ରରୁ ବାହାରିଥିବା କୋମଳ ଓ ନୂତନ ଶାଖା—
3. Tender new leaves.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ତରୁଣବୟସ୍କ—1. Of tender age.
(ଯଥା—ଗଜା ବୟସ ।)

୨ । ନୂତନ—2. Young; new.
(ଯଥା—ଗଜା ଗଛ; ଗଜା ତୋଟା ।)

ଗଜା ବରଦକୁ ପ୍ରବଳ ପବନ ଘଉଡ଼ାଇ ସେନିଯାଏ—ନନ୍ଦକିଶୋର, ଶର୍ମିଷ୍ଠା ।

୩ । ନୂତନ ଗଜା ହୋଇଥିବା—
3. Recently sprouted.

ଗଜାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଜୁରିବା (ଦେଖ)—
Gajāibā 1. Gajuribā (See)

ଗଜାନ
अंखुआना
୨ । କୌଣସି ଶସ୍ୟ ବା ଖଜଳୁ କିଛି କାଳ ପାଣିରେ ବଳୁରାଇ ତହିଁରୁ ଗଜା ବାହାରିବାର ଉପାୟ କରିବା—
2. To cause seeds to sprout by keeping them immersed in water for some time.

ଗଜା କଢ଼ା—ଦେ. ବ—(ଗଛର) ଅଭି କୋମଳ କଢ଼—
Gajā kardhā New shoots (of a tree).

ଗଜାଗଛ—ଦେ. ବ— ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଛ; ଯେଉଁ ଗଛରେ ଫଳ ଧରି ନ ଥାଏ—
Gajāgachha Young trees.
ଚାରାଗାଛ

ଗଜାଗ୍ରଣୀ—ସଂ. ବ. (୭ମୀ ତତ୍; ଗଜ + ଅଗ୍ରଣୀ)—
Gajāgraṇī ଗଜପତି ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gajapati 1 and 2. (See)

ଗଜାଜିନ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ଅଜିନ = ଚର୍ମ)—ହସ୍ତୀର ଚର୍ମ—The hide of an elephant.
Gajājina

ଗଜାଜୀବ—ସଂ. ବ. (ଗଜ + ଆଜୀବ)—ହସ୍ତୀପକ; ହାତିମାହୁନ୍ତ—
Gajājiba The keeper of an elephant.

ଗଜା ତଳି—ଦେ. ବ—୧ । ଧାନ-ବିହନରୁ ଗଜା କରି ବୁଣାଯିବା ପରେ ତହିଁରୁ ଯେ ତଳି (ଗୁଳ) ଉଠେ—
Gajā taḷi
1. Paddy seedlings grown from sprouted paddy-seeds.

୨ । ବୁଣା ହେବାର ଉପଯୋଗୀ ସୁଦ୍ଧ ଧାନ ଗଛ—
2. Seedlings of paddy.

ଗଜା ତୋଟା—ଦେ. ବ—ଯେଉଁ ତୋଟାରେ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ନୂଆ ହୋଇ ଲାଗିଅଛି—A group or tope of young or recently-planted trees.
Gajā toṭā
नवाबाग

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହି ଏ ରକ୍ଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥା' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳିମ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗଜା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଜୁରିବା (ଦେଖ)
Gajā debā — Gajuribā (See)

ଗଜାଧିପ—ସଂ. ବି—ଗଜପତି ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gajādhipa — Gajapati 1 & 2 (See)

ଗଜାଧିପତି—ସଂ. ବି—ଗଜପତି ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gajādhipati — Gajapati 1 & 2 (See)

ଗଜାଧ୍ୟକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ + ଅଧ୍ୟକ୍ଷ)—ଗଜାଙ୍କ ହସ୍ତୀ-ଶାଳାର ପ୍ରଧାନ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ— Head servant amongst the elephant-keepers.
Gajādhyaksha

ଗଜାନନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି. ଗଜ + ଆନନ)—ଗଜବଦନ (ଦେଖ)—Gajabadana (See)
Gajānana

ଗଜାନୀକ—ସଂ. ବି. ୧ । (ରୂପ. କର୍ମ. ଗଜ + ଅନୀକ = ସୈନ୍ୟ)—ହସ୍ତୀରୂପସୈନ୍ୟ—1. The army consisting of elephants.
Gajānīka

୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ + ଅନୀକ = ଯୁଦ୍ଧ)—ହସ୍ତୀର ଯୁଦ୍ଧ—The fighting of elephants.

ଗଜାପସଦ—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍ ; ଗଜ + ଅପସଦ)—ନିକୃଷ୍ଟ ଗଜ—An inferior elephant.
Gajāpasada

ଗଜା ବଉଦ—ଦେ. ବି—ନୂଆ ଉଠିଥିବା ମେଘ; ମେଘାଙ୍କୁର; ବର୍ଷାସୂଚକ ବିଗନ୍ତବିସ୍ତୃତ ବୃକ୍ଷାକାର ନୀଳ ମେଘ — Newly risen black extensive clouds indicating impending showers.
Gajābauda
କାଜଳମେଘ

ଗଜା ବଉଦର ଭ୍ରମ ତବେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ—ବଳରାମଦାସ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ଗଜା ବୟସ—ଦେ. ବି—ଅଳ୍ପ ବୟସ; ଯୌବନ—Tender age; prime of life.
Gajā bayasa
କାଁଚାବୟସ
କଚ୍ଚାଉମର

ଗଜା ବୟସିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ତରୁଣବୟସ୍କ, ଯୁବକ—1. (a young man) In the prime of life.
Gajā bayasiā
କାଁଚାବୟସେ

୨ । (ଗଡ଼ଜାତ. ଗାଳି) ଭେଣ୍ଡାବଅଶିଆ (ଦେଖ) 2. Bhendābaasiā (See).

ଗଜା ବରଡ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀଦେ. (ବାଣପୁର ଓ ଯାଜପୁର) ବି.—ଚାଷ ଓ ମଇ ଦିଆ ଯାଇଥିବା କାଦୁଆ ଜମିରେ ଗଜା କରାଯାଇଥିବା ଧାନକୁ ଛିଟିବା—The process of casting sprouted paddy-seeds in a clayey field after ploughing and levelling it up.
Gajā barardā

ଗଜା ବେଉଷା—ଦେ. ବି.—ଧାନଗଛ ଗଜା ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ବେଉଷଣ କରି ଦିବା—Puddling of paddy-plants while mere shoots.
Gajābeushā

ଗଜାମରୁଡ଼ି—ଦେ. ବି.—ଖେତରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା ଧାନ ଗଜା ହେବା ସମୟରେ ବର୍ଷା ନ ହେଲେ ଖରାତେଜରେ
Gajāmarurdi

ଗଜାମରା ଧାନଗୁଡ଼ିକ ମରିଯିବା—The withering of newly sprouting paddy-plants caused by draught.

ଗଜା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗଜୁରିବା (ଦେଖ)
Gajā māribā — Gajuribā (See)

ମେଘ ବରଷିଲା ଝରେ ଝରେ କେଶୁର ମାଇଲ ଗଜା । ଶିଶୁ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗଜା ମାରୁ—ଦେ. ବି.—ଗଜା ମରୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Gajāmāru — Gajā marurdi (See)

ଗଜାମୁଗ—ଦେ. ବି.—୧ । ଓଷାଆଦିରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ପାଣିରେ ବଡୁରା ହୋଇ ଗଜୁରିଥିବା ଗୋଟା ମୁଗ—1. Grains of muga made to germinate by being kept immersed in water for some time.
Gajāmuga
ଗଜାମୁଗ

ମହାପ୍ରସାଦ ଗଜାମୁଗ, ଯେ ନାଳା ବଧ୍ୟ ଡୋର ଭୋଗ । ରୂପକ. ପ୍ରେମଗଙ୍ଗାମୃତ ।

୨ । ଦେବଭୋଗ ଗଜାମୁଗ ପରସ୍ପର ମୁଖରେ ଦିଆଦେଇ-ହୋଇ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ସୂତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱୟ—2. Two persons who form god-relationship by feeding each other grains of sprouted 'muga' which has been offerd to a Deity.

ଅସ ଅସ ଗଜାମୁଗ ଗଣ୍ଡୁଣି ଦକାଇ—ଶିଶୁଗୀତ ।

ଗଜାମୁରୁଖ—ଦେ. ବିଣ.— ଗଜମୁରୁଖ (ଦେଖ)
Gajāmurukha — Gajamurukha (See)

ଗଜାୟୁର୍ବେଦ—ସଂ. ବି. — ହସ୍ତି-ଚିକିତ୍ସା ଶାସ୍ତ୍ର—The science of the medical treatment of elephants.
Gajāyurbeda

ଗଜାରି—ସଂ. ବି.—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଜ + ଅରି)—୧ । ସିଂହ—1. Lion.
Gajāri

୨ । ଆସାମଦେଶ-ଜାତ ଶାଳବୃକ୍ଷବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. A species of Sal tree growing in Assam.

୩ । ଗଜାସୁର-ନାଶକ ଶିବ —3. God Śiba who killed the demon 'Gaja'.

ଗଜାରୁଢ଼—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—(ଗଜ + ଆରୂଢ଼)—ଯେ ହାତୀରେ ଚଢ଼ିଥାଏ—Riding an elephant; mounted on an elephant.
Gajārūrdha
(ଗଜାରୂଢ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗଜାରୋହ—ସଂ. ବି.—(ଗଜ + ଆରୋହ)—ହସ୍ତ୍ୟାରୋହୀ ସୈନ୍ୟ—Part of the army consisting of soldiers on elephants.
Gajāroha

ସଂ. ବିଣ.—ହାତୀ; ହସ୍ତୀପୃଷ୍ଠରେ ଉପବିଷ୍ଟ—Riding an elephant.

ଗଜାରୋହା—ଦେ. ବିଣ.—ହାତୀରେ ଚଢ଼ିଥିବା—Mounted on elephant.
Gajārohā

ଘୋଡ଼ା-ଗଜାରୋହା ପାଇକ ରଥରଥୀ,
କାଣ୍ଡରେ ଦେଲେ ଦ୍ରୋଣ ସୁଦ୍ଧଦାଣ୍ଡେ ମହି । ବୃକ୍ଷସଂହି. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ଥ	ଉଅ	ଜ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଗଜାଶନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—
Gjāśana — ଗଜଭକ୍ଷକ (ଦେଖ)
Gajabhakshaka (See).

ଗଜାସୁର—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଗଜ + ଅସୁର)—
Gajāsura — ଶିବଙ୍କଦ୍ୱାରା ନାଶପ୍ରାପ୍ତ ଗଜାକୃତି ଅସୁର ବିଶେଷ—
A demon of that name killed by God Śiba.

• [ଦ୍ର—ନାରଦଙ୍କ ଅଭିଶାପରେ ମହେଶନାମକ ଜଣେ ରାଜା ଗଜଯୋନି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଦେବଦ୍ୱେଷୀ ହେବାରୁ ମହାଦେବ ତାହାକୁ ବଧ କରି ତାହାର ଚର୍ମ ନିଜ ବ୍ୟବହାରାର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।]

ଗଜାସ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ + ଆସ୍ୟ)—
Gajāsya — ଗଜବଦନ (ଦେଖ)
Gajabadana (See)

ଗଜାହ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ + ଆହ୍ୱ)—
Gajāhwa — ହସ୍ତିନାପୁର; ପ୍ରାଚୀନ ଦିଲ୍ଲୀ—
A name of ancient Delhi.

ଗଜାହ୍ୱୟ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜ + ଆହ୍ୱୟ = ନାମ)—
Gajāhwaya — ଗଜାହ୍ୱ (ଦେଖ)
Gajāhwa (See)

ଗଜି—ଦେ. ବି—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର କେଶ-କୀଟ; ଅତି ଛୋଟ ଉକୁଣୀ—
Gaji — 1. Small louse.
ଛୋଟଉକୁନ ଜୁଇଁ — [ଦ୍ର—ଉକୁଣି ଉମ୍ବଙ୍କୁ ନଖ, ନଖରୁ ଫୁଟିବା ଛୋଟ ଉକୁଣିଙ୍କୁ ଗଜ ଓ ବଡ଼ ଉକୁଣିଙ୍କୁ ଉଙ୍ଗା କହନ୍ତି ।]

୨ । ଗଜେନ୍ଦ୍ର ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡାକ ନାମ—
2. Name for calling 'Gajendra'.

ଦେ. ବିଣ. (ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ, ଯଥା—
ଗଜୀ ଗଜୀ — ପାଞ୍ଚଗଜ, ଦଶଗଜ)—ଏତେ ଗଜ ପରିମିତ—
Measuring so many yards.

ଗଜିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗଜି (ଦେଖ)
Gajiā — Gaji (See)

ଗଜିରି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗଜୁରି (ଦେଖ)
Gajirī — Gajuri (See)

ଗଜୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଜ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ହାତୁଣୀ; ମାଈହାତୀ—
Gajī — A female elephant.

ଗଜୀ ଗଜୀ — ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—
ମୋଟ କମ ଚଉଡ଼ା ଦେଶୀ ବୁଣା ସୂତା ଲୁଗା; ଖଦି—
A coarse and narrow loin-cloth woven in this country.

ଗଜୁରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଜୁରିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gajurāibā — The causative form of 'Gajuribā.

ଗଜୁରି—ଦେ. ବି—ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଧରିବା ଶ୍ୱାସରୋଗ (ଏହାର ପ୍ରକୋପ ଅଢ଼େଇ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହେ)—
Gajuri — Infantile Asthma.

ଗଜୁରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଭୁଲ ସଂ. ଅଙ୍କୁର)—
Gajuribā — ୧ । ଅଙ୍କୁରିତ ହେବା; ଗଜରିବା—
ଗଜାନ 1. To sprout forth; to germinate.
ଉଠନା, ଅଁଖୁଁ ଆନା — ପ୍ରେମ ମଣ୍ଡିତ ବ ଗଜୁରି ଆସୁଛି ତକୋରମିଥୁନ ହୃଦରେ । କାଳମଣି. ଚନ୍ଦ୍ରାଭରଙ୍ଗିଣୀ ।

୨ । (କେଶ ଆଦି) ନୂଆ ଉଠିବା—
2. To come out fresh (said of the hair).

ଗଜେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଜାଇବା (ଦେଖ)
Gajeibā — Gajāibā (See)
ତା ଉପରେ ସିମିତ ଶୋଧାଏ ପାଣି ପକାଇଛନ୍ତି ସିମିତ ଗଜେଇ ଗଲା । ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଗଜେନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ଇନ୍ଦ୍ର)—
Gajendra — ଗଜପତି ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gajapati 1 and 2 (See)

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ପୁରୁଷ ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
Name given to males.

ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗମନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଜେନ୍ଦ୍ର + ଗମନ)—
Gajendragamana — ଯାହାର ଚାଲି ହାତୀ ଚାଲି ପରି ଧୀର—
(ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗମନା—ସ୍ତ୍ରୀ) Having the gait of an elephant; o graceful and stately gait.

ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଜେନ୍ଦ୍ର + ଗମ୍ ଧାତୁ + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—ହାତୀ ପରି ଧୀର-ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ
Gajendragāmi — ଚାଲୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person) Having a stately gait compared to that of an elephant.
(ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗଜୋଦ୍ଧରଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଜ + ଉଦ୍ଧରଣ = ଉଦ୍ଧାର)—
Gajoddharaṇa — ଗଜମୋଚନ (ଦେଖ)
Gajamochana (See)

ଗଜୋଦ୍ଧରଣ ବେଶ—ସଂ. ବି. (ଗଜୋଦ୍ଧରଣ + ବେଶ)—
Gajoddharaṇa besa — ଜଗନ୍ନାଥଆଦି ଦେବବିଗ୍ରହଙ୍କର ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର କୁମ୍ଭୀରମୁଖରୁ ଗଜୋଦ୍ଧରଣରୂପ ପୌରାଣିକ ଉପାଖ୍ୟାନର ଅଭିନୟରୂପକ ବେଶ—The fitting up of the image of Lord Jagannātha in the act of rescuing the elephant from the grip of an alligator as narrated in Hindu Mythology.

[ଦ୍ର—ଏହି ଗଜୋଦ୍ଧରଣବେଶ କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଗ୍ରହରେ ଚତୁର୍ଭୁଜ ଓ ସୁଦର୍ଶନଚକ୍ର ଓ ଗୋଡ଼ ଆଦି ଖଣ୍ଡି, ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ ତଳେ ଗୋଟିଏ ହାତୀକୁ କୁମ୍ଭୀର ଧରି ଥିବାର

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳନ୍ତି ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତଦ୍ଦ୍ୱିତ ୧ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍ଲ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍'ଦେଖିବେ।

ମୂର୍ତ୍ତି ଖଞ୍ଜାଯାଏ । ପୂର୍ବେ କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଗଜୋଦ୍ଧରଣ-ବେଶରେ ସଜ୍ଜିତ କରା ଯାଉଥିଲା । ଏବେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ (ଯଥା— ସତ୍ୟବାଦୀରେ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଅନ୍ୟ ବିଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଗଜୋଦ୍ଧରଣବେଶ କରାଯିବାର ଦେଖାଯାଏ । ପୁରୀରେ ମାଘ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଗଜୋଦ୍ଧରଣ-ବେଶ ହୁଏ ।]

ଗଜୋଦ୍ଧାରଣ ବେଶ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଜୋଦ୍ଧରଣ+ବେଶ)—
Gajoddhāraṇa beśa ଗଜୋଦ୍ଧରଣ ବେଶ (ଦେଖ)
Gajoddharaṇa beśa (See)

ଗଞ୍ଜ୍‌ହିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗଞ୍ଜଡ଼ା—
Gañj-hiā (a person) Addicted to smoking 'gañjā'

ଗଞ୍ଜ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଶବ୍ଦ କରିବା—1. To make a sound.
Gañja (root) ୨ । ଅବଜ୍ଞା କରିବା—2. To disregard.
୩ । ଅପମାନ ଦେବା—3. To insult; to humiliate.

ଗଞ୍ଜ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍‌ଜ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+ଅ)—୧ । ଅବଜ୍ଞା—
Gañja 1. Disrespectful treatment.
୨ । ଗଞ୍ଜଣା—2. Reproachful language.
୩ । ଅବମାନନା—3. Disrespect; disregard.
୪ । ଗୋଗୃହ—4. Cattle-house; cow-house; a station of cowherds.
୫ । ରତ୍ନାଗାର—5. A repository for jewellery.
୬ । ଭଣ୍ଡାର ଗୃହ; ଧନାଗାର—6. Treasury.
୭ । ଅଡ଼ତ; ଯେଉଁଠାରେ ଧାନଗୁଡ଼ଲପ୍ରଭୃତି ବହୁ-ପରିମାଣରେ କ୍ରୟ ବିକ୍ରୟ ହୁଏ; ହାଟ—
7. Market; mart; emporium.
[ଦ୍ର—ଏହି ଅର୍ଥରେ ଏହି ଶବ୍ଦ ଫାର୍ସୀରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି ।]
୮ । ପଣ୍ୟାଗାର—8. A repository for merchandise.
୯ । ରତ୍ନାଦିର ଖଣି—9. Mine.
୧୦ । ମଦ୍ୟପାତ୍ର—10. Wine-cup.
୧୧ । ପର୍ଣ୍ଣଶାଳା; ଭୁଡ଼ିଅଘର—
11. Cottage; hut; hovel.
୧୨ । ଗଞ୍ଜାଇ—12. Hemp. (M. W.)
୧୩ । ମଦଖଣ୍ଡ—13. Tavern. (M. W.)
୧୪ । ଗୁଞ୍ଜା; କାଇତ—
14. Abrus Precatorius. (M. W.)

ଗଞ୍ଜଗୋଳା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଞ୍ଜ+ଗୋଲକ)—ଇତରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ
Gañjagolā ଛୋଟ ଗୁଳି ଭରିଲି କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବା ଟୋପର
ବୋମଗୋଳା ଗୁଳି—
ଗଂଜଗୋଳା Shrapnel.

ଗଞ୍ଜଡ଼—ଦେ. ବି (ଭୁଲ. ଉଙ୍ଗଡ଼)—୧ । ଗଞ୍ଜାଖୋର—
Gañjarḍa 1. One addicted to taking Gañjā.

ଗେଁଜେଳ, ଗେଁଜେଡ଼ୀ ୨ । ଯେ ବିଶେଷ ଗଞ୍ଜେଇ ଖାଏ—
ଗଁଜେଡ଼ୀ 2. A hemp-smoker.
ଦେ. ବିଣ—ଗଞ୍ଜାଖୋର ସୁଲଭ—Befitting or becoming to a hemp-smoker.

ଗଞ୍ଜଡ଼—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ (ଭୁଲ—ଉଙ୍ଗଡ଼)—ଗଞ୍ଜଡ଼ (ଦେଖ)—
Gañjarḍi Gañjarḍa (See)

ଗଞ୍ଜଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଞ୍ଜଡ଼ (ଦେଖ)—
Gañjarḍiā Gañjarḍa (See)

ଗଞ୍ଜଣା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଞ୍ଜନା)—୧ । ଖୁଣ୍ଟା; ଦୋଷପ୍ରଦର୍ଶନପୂର୍ବକ-
Gañjaṇā କଟୁକ୍ତି—1. Harsh reference to one's
ଗଞ୍ଜନା faults accompanied with reproach.
ଗଂଜଣା ଗଞ୍ଜଣା କରିଣ ବୋଲେ କହିଲ ବାଣୀ । ପ୍ରାଚୀ. ଗଣିଗେଣା ।
୨ । ଭର୍ତ୍ସନା; ଗାଳି—2. Abuse.
୩ । ଲଜ୍ଜନା; ଅବମାନନା; ଅବଜ୍ଞା—
3. Disrespect; slight.
୪ । ଅନ୍ୟର କିରସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଯନ୍ତ୍ରଣା—
4. Pain given by abusive language.
୫ । ଯାତନାଭୋଗ; କଷ୍ଟଭୋଗ—
5. Harassment; suffering.
୬ । (ଗଞ୍ଜନାର ବିଷୟ) ଲୋକାପବାଦ; କଳଙ୍କ—
6. Scandal; slander.

ଗଞ୍ଜନ—ସଂ. ବି (ଗଞ୍ଜ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦକରିବା+ଭାବେ. ଅନ)—
Gañjana ୧ । କିରସ୍କରଣ; ଗାଳିଦେବା—1. Abusing.
୨ । ଅତ୍ୟାଚାର—2. Oppression
୩ । ଦଣ୍ଡଦେବା—3. Punishing.
୪ । ଅବମାନନା—4. Slighting.
୫ । ପରାଜିତ କରିବା—5. Defeating; crushing.
୬ । ବଳ ପଡ଼ିବା—6. Surpassing.
୭ । ସଙ୍ଗୀତର ଅଷ୍ଟତାଳର ଆଠଭେଦ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—7. One of the 8 modifications of each of the 8 musical tones.

ସଂ. ବିଣ—୧ । (ଗଞ୍ଜ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.ଅନ)—କିରସ୍କାରକ—
1. One who abuses.
୨ । ତୁଚ୍ଛକାରକ—
2. One who disregards (another).
୩ । ପରାଜୟକାରୀ—3. Defeating; crushing.
୪ । ଦଣ୍ଡଦେବାବାଲା; ଦମନକାରୀ—
4. One who punishes; punishing.
୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଯେ (ଅନୁକରୁ) ବଳ ପଡ଼ିଥାଏ—
5. Excelling; surpassing.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଂ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ନ

ଗଞ୍ଜନା—ସଂ. ବି (ଗଞ୍ଜନ + ଆ)—୧ । ଯାତନା; ଦୁଃଖ—
Gañjanā 1. Pain.

୨ । ଦବ୍ଦଗଞ୍ଜ ହେବା—2. Harassment.

୩ । ଲାଞ୍ଛନା—3. Disrespectful treatment.

୪ । ଗ୍ଲାନିଜନକ ବାକ୍ୟ; ଭର୍ତ୍ସନା; ତିରସ୍କାର—
4. Abuse; reproach.

ଶୀଣ ଖୁଣ୍ଡା ଗୁରୁଜନ ଗଞ୍ଜନାରୁ ମୋ ପ୍ରାଣସଖୀ ସରବ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କଣୋପଚକ୍ର. ୫ ଗୀତ ।

ଗଞ୍ଜପା—ବୈଦେ. ବି [ଫା. ଗଂଜୀଫା (ଫା. ଗଞ୍ଜ=ଧନ; ଏ ଖେଳକୁ
Gañjapā ଭୁରଷ୍ଟରେ ଧନୀ ବଣିକମାନେ ଖେଳୁଥିଲେ), ଗଞ୍ଜଫା=
ଗଞ୍ଜିଫା ତାସ୍]— ତାସ୍ ଖେଳପରି ଏକପ୍ରକାର ଦେଶୀ ଖେଳ—
ଗଂଜୀଫା A country-game of cards.

[ଦ୍ର—ଏ ଖେଳ ଭୁରଷ୍ଟଦେଶରେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୁଏ । ପରେ ମୋଗଲମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାରତକୁ ଆମତ ହୋଇ ଏବଂ ଭାରତସ୍ଥ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଏହା ଚଳୁଅଛି । ଗଞ୍ଜପା ଖେଳର ବିବରଣ—ଏ ଖେଳରେ ଖେଳାଳିମାନଙ୍କ ବିଶେଷ ମସ୍ତିଷ୍କଚାଳନା ଦ୍ୱାରା ଖେଳିବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରାଚୀନ ଗଞ୍ଜପାରେ ୧୪୮ ଖଣ୍ଡ ତାସ ଥିଲା ଓ ରାମାୟଣର ଅନେକ ଘଟନା (ଗନ୍ଧମାଦନ ପର୍ବତ, ପଞ୍ଚବଟୀ, ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ରାବଣ ଇତ୍ୟାଦି) ସେଥିରେ ଚିତ୍ରିତ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଆଧୁନିକ ଗଞ୍ଜପା ଖେଳରେ ୫୬ ଖଣ୍ଡ ଗୋଲାକାର ତାସ ବା ସାର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏଥିରେ ରଙ୍ଗ ସଂଖ୍ୟା ୮ ଗୋଟି, ଯଥା—୧ । ଫୁଲ—ନାଲି ଭୂମିରେ ହଳଦିଆ ଚିହ୍ନ । ୨ । ସୋମେଶ୍ୱର ବା ସମଶେର—ନାଲି ଭୂମିରେ ଧଳା ଲମ୍ବ ଚିହ୍ନ । ୩ । ଚନ୍ଦ୍ର—କଳା ଭୂମିରେ ଧଳା ଚିହ୍ନ । ୪ । ଗୋଲ୍ଲମ—ଧଳା ଭୂମିରେ ନାଲି ଗୋଲ ଚିହ୍ନ । ୫ । ରେଙ୍ଗ—ନେଳ ଭୂମିରେ ହଳଦିଆ ଲମ୍ବ ଚିହ୍ନ । ୬ । ବରାଡ—ନାଲି ଭୂମିରେ ଧଳା ଚତୁଷ୍କୋଣି ଚିହ୍ନ । ୭ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—ନେଳ ଭୂମିରେ ହଳଦିଆ ଗୋଲ ଚିହ୍ନ । ୮ । ଭୂମାଡ ବା ଗାମାଡ—ହଳଦିଆ ଭୂମିରେ ନାନା ରଙ୍ଗର ଗୋଲକ ଚିହ୍ନ । ଏ ଖେଳରେ ୩ ବା ୪ ଜଣ ଖେଳାଳି ଖେଳନ୍ତି ଓ ୪ ଜଣ ଖେଳିଲେ ପରସ୍ପରଙ୍କ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଉପବିଷ୍ଟ ୨ ଖେଳାଳି ଏକ ଦଳ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହୁଅନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଙ୍ଗରେ ୧୨ ଖଣ୍ଡି ତାସ୍ ଥାଏ । ୧ ଟିପଠାରୁ ୧୦ ଟିପ; ମନ୍ତ୍ରୀ=୧୧; ରାଜା=୧୨ । ତାସ୍ ଖେଳ ପରି ଏ ଖେଳରେ 'ରଙ୍ଗ' କଟାଯାଏ । ଏହି ଖେଳରେ ତାସର ମୂଲ୍ୟ ଗଣନା କରିବାର ୨ଟି ବାକ୍ୟ ଅଛି । ଯଥା—

୧ । "ଫୁଲ, ସୋମେଶ୍ୱର, ଚନ୍ଦ୍ର, ଗୋଲ୍ଲମ
ଏକେଇ ଖରଚ ଦହଲ୍ଲ କାମ ।"

ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ୪ ଗୋଟି ରଙ୍ଗରେ, ରାଜା ତାସର ମୂଲ୍ୟ =୧୨, ମନ୍ତ୍ରୀ ତାସ=୧୧, ଦଶଟିପବାଲା=୧୦, ୯ ଟିପବାଲା=୯, ୮ ଟିପବାଲା=୮, ୭ ଟିପବାଲା=୭, ୬ ଟିପବାଲା=୬, ୫ ଟିପବାଲା=୫, ୪ ଟିପବାଲା=୪, ୩ ଟିପବାଲା=୩, ୨ ଟିପବାଲା=୨, ୧ ଟିପବାଲା=୧ ।

୨ । ରେଙ୍ଗ ବରାଡ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଭୂମାଡ
ଏକେଇ କାମ ଦହଲ୍ଲ ଖରଚ ।

ଅର୍ଥାତ୍ ଦ୍ୱିତୀୟୋକ୍ତ ୪ ଗୋଟି ରଙ୍ଗରେ—ରାଜାତାସର ମୂଲ୍ୟ=୧୨, ମନ୍ତ୍ରୀ ତାସ=୧୧, ଟିକା ବା ଏକା ତାସ=୧୦, ଦୁଆ ତାସ=୯, ୩ ଟିପଯୁକ୍ତ=୮, ୪ ଟିପଯୁକ୍ତ=୭, ୫ ଟିପଯୁକ୍ତ=୬, ୬ ଟିପଯୁକ୍ତ=୫, ୭ ଟିପଯୁକ୍ତ=୪, ୮ ଟିପଯୁକ୍ତ=୩, ୯ ଟିପଯୁକ୍ତ=୨, ୧୦ ଟିପଯୁକ୍ତ=୧ । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ ୧୦ ଟିପଯୁକ୍ତ ତାସର ମୂଲ୍ୟ (୧) ଠାରୁ ୪ ଟିପଯୁକ୍ତ ତାସର ମୂଲ୍ୟ (୭) ବେଶି । ଯେଉଁ ରଙ୍ଗର ତାସ୍ କଟା ଯାଇଥାଏ ସେହି ରଙ୍ଗର କଟା ହୋଇଥିବା ସଂଖ୍ୟାର ନିମ୍ନତର ସାରଯାକ ବେକାମିକା ହୁଏ । ସେହି ରଙ୍ଗର ରାଜା ଯେଉଁ ଖେଳାଳିଙ୍କ ହାତରେ ଥିବ ସେ ଉକ୍ତ ତାସ୍-ପଟକ ପକାଇ ଏକ ସାର ତାସ ନ ପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟ କେହି ଖେଳାଳି ସେହି ରଙ୍ଗର ଅନ୍ୟ ତାସରେ ଖେଳ ପାରିବେ ନାହିଁ । ତାସ୍ ଖେଳରେ କଟା ରଙ୍ଗ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗର ତାସ୍ 'ପାଶ୍' ଦିଆଯିବା ଭଳି ଗଞ୍ଜପାରେ ଏହାକୁ 'ହୁକୁମ୍' ବୋଲାଯାଏ । ତାସ୍ ଖେଳ ପ୍ରଥମେ ଭୁରଷ୍ଟ ଦେଶରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଯବନଶାସନ କାଳରେ ମୋଗଲମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭାରତରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥିଲା । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ତାସ୍ଖେଳ ଅନୁକରଣରେ କେତେକ ହିନ୍ଦୁ-ନରପତି ଏହି ଗଞ୍ଜପା ଖେଳ ଆବିଷ୍କାର କଲେ । ଫାର୍ସୀ—'ଗଞ୍ଜ'ର ଅର୍ଥ ଧନ; 'ଗଞ୍ଜୀ'ର ଅର୍ଥ ଧନୀ । ବଣିକ, ମହାଜନ, ଅମୀର ଆଦି ଧନୀମାନେ ଏ ଖେଳ ଖେଳୁଥିବାରୁ ଏହାର ନାମ ଗଞ୍ଜୀଫା । ଉର୍ଦ୍ଦୁଭାଷାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଏହି ଗଞ୍ଜୀଫା ଶବ୍ଦ ତାସ୍ ଅର୍ଥରେ ଫାର୍ସୀ ଭାଷାରେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।

ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ରମୋହନ ଉଦ୍ଧୃତ. ଐତିହାସିକ ଚିତ୍ର ।]

ଗଞ୍ଜପରାକ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଗଞ୍ଜି (ଦେଖ)
Gañjapharāk Gañji (See)

ଗଞ୍ଜଫରାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଗଞ୍ଜି (ଦେଖ)
Gañjapharās Gañji (See)

ଗଞ୍ଜବର—ସଂ. ବି—ଭଣ୍ଡାରରକ୍ଷକ—
Gañjabara A treasurer. (-M. W.).

ଗଞ୍ଜମାନ୍—ବେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗଞ୍ଜ ଧାତୁ)—
Gañjamān ୧ । ଲାଞ୍ଛିତ—
1. Humiliated; insulted.

୨ । ଦବ୍ଦଗଞ୍ଜ—2. Harassed.

୩ । ଦୁଃଖ ବା କଷ୍ଟପ୍ରପୀଡ଼ିତ—3. Troubled.

୪ । ପ୍ରପୀଡ଼ିତ—4. Oppressed.

ଗଞ୍ଜା—ବେ. ବି. (ସଂ. ଗଞ୍ଜ; ଗଞ୍ଜିକା=ମଦିରାଗୃହ ଶବ୍ଦର ଭାବରୁ;
Gañjā ସଂ. ଗଞ୍ଜବିକା—Beams; ସଂ. ଗଞ୍ଜ—M. W.).—
ଗାଁଜା ୧ । ସିଦ୍ଧିଗଛର ଶୁଷ୍କ ମଞ୍ଜରୀ; ଉତ୍କଟ ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟ-
ଗାଂଜ ବିଶେଷ—1. Cannabis Sativa; the intoxicating Indian hemp.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗ୍ୟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗଞ୍ଜାଇକୁ ଜଣି ଲଗି ଭାର ପୁଣି—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଗୋପରତ୍ନ. ଗ-ଗୀତ ।

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ବାଟି କରି ପିଆଯାଏ ଓ ଚିଲମରେ ରଖି ନିଆଁ ଲଗାଇ ଏହାର ଧୂଆଁ ପିଆଯାଏ ।]

ସଂ. ଜୟା, ହର୍ଷିଣୀ, ଗଞ୍ଜାକିନୀ, ମାତୁଲୀ, ମାଦକା, ଗଞ୍ଜା, ଗଞ୍ଜିକା, ଗଂଜିକା, ଭାରତୀ, ଜୟା, ବଜ୍ରଦ୍ରୁ, ଭଙ୍ଗା, ଗଜାଶନ, ବିଜୟା, ଆନନ୍ଦା, ସମ୍ବିଦା, ଶକ୍ରାଶନ, ବନ୍ଧୁବାଦିନୀ, ମତ୍ତଲୁଣାର ଗଞ୍ଜା; ଭାଂ; ସିଦ୍ଧି; ଗାଂଜା **गञ्जा; भाङ्ग; किन्नाब**

ଡେ. ଗଞ୍ଜାସ୍ଥ

୨ । ଗଞ୍ଜାଇ (ଗଛ)—
2. Cannabis Sativa (plant).

[ଦ୍ର—ଏହା ଭାରତରେ ଓ ଆସିଆର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାର୍ବତ୍ୟ ଓ ବନ୍ୟ ଦେଶରେ ଜନ୍ମେ । ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଗଛ ପୃଥକ୍ । ସ୍ତ୍ରୀ ଗଛର ବୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏହି ଗଛର ମଞ୍ଜରୀ ବା ଜଟା ଗଞ୍ଜାଇ ହୁଏ । ଏହାର ପତ୍ରକୁ ପତ୍ତ (ବଙ୍ଗଳାରେ ପତ୍ତ ଓ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନରେ ସବକୀ, ଠଣ୍ଡାଇ) ବୋଲାଯାଏ ଏବଂ ଏହାର ଜଟାରୁ ଏକପ୍ରକାର ରସ ବାହାର କରାଯାଏ ତାହାକୁ 'ଚରସ୍' କହନ୍ତି । ଏହାର ମଞ୍ଜି ଛୋଟ ଓ ଚେପ୍ଟା, ଧନିଆଁ ମଞ୍ଜି ପରି । ଏହି ମଞ୍ଜିରୁ ଏକପ୍ରକାର ମାଦକଗୁଣଯୁକ୍ତ ତୈଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଏହି ଗଛର ଅଂଶୁରୁ ଛୋଟ ପରି ସୂତା ବାହାରେ । ଏହାର ପତ୍ରକୁ (ପତ୍ତକୁ) ମରିଚ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମସଲା ସଙ୍ଗେ ବାଟି ଭାଙ୍ଗ କରି ପିଅନ୍ତି । ଗଞ୍ଜାଇକୁ ବାଟି ପିଅନ୍ତି କିମ୍ବା ଚିଲମରେ ପୂରାଇ ଧୂଆଁ କରି ଟାଣନ୍ତି ଓ ଚରସ୍‌କୁ ଖାଆନ୍ତି ।

ଏହାକୁ ସରକାର ଅବକାରୀ ଜିନିଷଭୁକ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି ଓ ସରକାରଙ୍କ କଟକଣାରେ ଭାରତର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଏ ଗଛର ଚାଷ ହୁଏ ।]

୩ । ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ପୂର୍ବତନ ରାଜଧାନୀ—
3. Name of the former capital of the district of Ganjam.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗଞ୍ଜନ)—ଗଞ୍ଜନକାରୀ—
Vanquishing; crushing.

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଲାଗେ ।]

ବୋଇଲେ ଭଣଗା ଷେଣିସ୍ ଗବ-ଗଞ୍ଜ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ନ୍ୟାଇରତ, ବନ ।

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—(ଗାଳ) ନପୁଂସକ; ପୁରୁଷତ୍ୱହୀନ; ନାମର୍ଦ୍ଦା—Impotent; eunoch.

ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—୧ । ଅଣ୍ଡିରା ଭୁଲୁଡ଼ା—1. Cock.

୨ । ଖାସି ଭୁଲୁଡ଼ା—2. Castrated cock.

ଗଞ୍ଜାଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଞ୍ଜାକିନୀ)—ଗଞ୍ଜା ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gañjāi Gañjā 1 and 2 (See)

ପହିଲୁ ଗଞ୍ଜାଇ ଗରବ ଗଞ୍ଜାଇ ସମ୍ବାଏ ପରମାଦ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ରତ୍ନାକର. ଚମ୍ପୂ. ପ-ଗୀତ ।

ଗଞ୍ଜାଇଖୋର୍—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଗଞ୍ଜାଇର ଧୂଆଁ ଖାଏ; ଗଞ୍ଜଡ଼—Addicted to taking Indian hemp (specially by smoking).
Gañjāikhor
ଗାଁଜାଖୋର
गांजाखोर

ଗଞ୍ଜାଇଖୋରି—ଦେ. ବି—ଗଞ୍ଜାଖୋରି (ଦେଖ)
Gañjāikhori Gañjākhori (See)

ଗଞ୍ଜାଇଗୋଲା—ଦେ. ବି—ଗଞ୍ଜାଗୋଲା (ଦେଖ)
Gañjāigolā Gañjāgolā (See)

ଗଞ୍ଜାଇ ଚିଲମ୍—ଦେ. ବି—ଗଞ୍ଜା ଚିଲମ୍ (ଦେଖ)
Gañjāi chilam Gañjāchilam (See)

ଗଞ୍ଜାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଞ୍ଜିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Gañjāibā The causative form of 'Gañjibā'.

ଗଁଜାନ ପହିଲୁ ଗଞ୍ଜାଇ ଗରବ ଗଞ୍ଜାଇ ସମ୍ବାଏ ପରମାଦ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ରତ୍ନାକରଚମ୍ପୂ. ପ ଗୀତ ।

ଗଞ୍ଜାଇ ମୁଣି—ଦେ. ବି—ଗଞ୍ଜାମୁଣି (ଦେଖ)
Gañjāi muṇi Gañjāmuṇi (See)

ଗଞ୍ଜାକିନୀ—ସଂ. ବି—ଗଞ୍ଜାଇ ଗଛର ଅଗରେ ବାହାରିବା କଳି—
Gañjākinī The points of hemp. (M. W.)

ଗଞ୍ଜାଖୋର୍—ଦେ. ବିଣ—ଗଞ୍ଜାଇଖୋର୍ (ଦେଖ)
Gañjākhor Gañjāikhor (See)

ଗଞ୍ଜାଖୋରି—ଦେ. ବି—ବିଶେଷ ଗଞ୍ଜା ଖାଇବାର ଅଭ୍ୟାସ—
Gañjākhori A habit of smoking hemp.

ଗାଁଜାଖୋରି
गांजाखोरी

ଦେ. ବିଣ—ଗଞ୍ଜାଖୋର୍‌ସୁଲଭ; ଗଞ୍ଜାଖୋରର କପୋଳକଳ୍ପିତ (ଗାଳଗଳ୍ପ)—
(unreal or fanciful story) Befitting a hemp-smoker; evolved from the brain of a hemp-smoker.

ଗଞ୍ଜାଗୋଲା—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଗୋଦାମରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ-କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଉତ୍ତାବଧାନରେ ଗଞ୍ଜାଇ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇଥାଏ—
Gañjāgolā The Government store-house whence licenses indent ganja.

ଗାଁଜାଗୋଲା
गांजागोला

ଗଞ୍ଜାଚିଲମ୍—ଦେ. ବି. (ଗଞ୍ଜା+ଫା. ଚିଲମ୍)—ଯେଉଁ ଧାତୁର ପୁଷ୍ପାକୃତି ନଳରେ ଗଞ୍ଜାଇକୁ ରଗଡ଼ି ଭରି କରି ନିଆଁ ଲଗାଇ ଲୋକେ ଧୂଆଁ ଖାଆନ୍ତି—The bowel through which Ganja is smoked.
Gañjāchilam

ଗାଁଜାର ଛିଲିମ
गांजाकाचिलम

ଗଞ୍ଜାମରୁଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଗାଳ)—୧ । ଗଞ୍ଜାମର ପୂର୍ବତନ ନଗର ଗଞ୍ଜାରେ ହୋଇଥିବା ମରୁଡ଼ି ବା ମହାମାରୀ—1. A pestilence which devastated the town of Ganja which had been the former headquarters of the district of Ganjam.
Gañjāmarurdi

[ଦ୍ର—ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ପୂର୍ବତନ ରାଜଧାନୀ ଗଞ୍ଜାମ ବା ଗଞ୍ଜାନଗର ବଙ୍ଗୋପସାଗର କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଆଗେ ଏହି ନଗର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ଓ ଜନପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । କେତେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ହଠାତ୍ ପ୍ରବଳ ମାଲେରିଆଦ୍ୱାରା ଏହି ଧନଜନପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁବୃହତ୍ ମନୋହର ନଗରଟି ଏକାବେଳକେ ଜନଶୂନ୍ୟ ଓ ଶ୍ମଶାନ ହୋଇଗଲା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ତ

ଏହାର ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ଯେ କୌଣସି ଦର୍ଶକର ମନରେ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ସଂସାରର ନଶ୍ୱରତାର ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିଦିଏ । କ୍ରମେ ଏଠାରୁ ରାଜକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟମାନ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଅଛି । ଜନସମାଗମଶୂନ୍ୟ ସୁପ୍ରଶସ୍ତ ରାଜପଥମାନ ନଗର ମଧ୍ୟରେ ଅଦ୍ୟାପି ବର୍ତ୍ତମାନ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଥରେ ଏହି ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ଚିତ୍ର ଦେଖିଶଣ କରି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲୁଁ । ମାଲେରିଆର ପ୍ରକୋପ କମିଯିବାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେକ ଲୋକ ଏଠାରେ ବାସ କରୁଅଛନ୍ତି । ଗଞ୍ଜାର ସେହି ପ୍ରଳୟସଂକାଶ ଭୟାନକ ମହାମାରୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗଞ୍ଜାମ-ଜିଲ୍ଲାର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଅନ୍ୟକୁ ଗାଳି ଦେବାରେ "ଗଞ୍ଜାମରୁଡ଼ି" କଥା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସର୍ବନାଶ ବା ଧ୍ୱଂସକାରୀ ମହାମାରୀ—
2. (figurative) An all-devastating pestilence.

ଗଞ୍ଜାମୁଣି—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ଝୁଲି ବା ମୁଣିରେ ଗଞ୍ଜାଇ ଓ ଚିଲମ ଆଦି ଗଞ୍ଜାଖୋରମାନେ ସାଇତି ରଖନ୍ତି—
gañjāmuṇi
ଗାଁଜାଝୁଲି
गाँजाका झोला
A wallet in which 'Ganja' and its tube are kept.

ଗଞ୍ଜି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ ଗଜ୍ ବା ଗର୍ନ୍ସିଫ୍ରକ୍)—ମୋଟା ସୂତାରେ ଜାଲ-ବୁଣା ସ୍ୱାଭରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା ଓ ଲୁଙ୍ଗି ଉପରେ ଦେହ ଉପରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାମା—
Gañji
ଗଁଜି, ଗେଁଜୀ
गंजी
A guernsey frock or netlike under-wear; banian.

[ଦ୍ର—ଏ ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧିବାଲୋକର ଦେହରେ ଜାପି ହୋଇ ଜଡ଼ି ରହେ ।]

ଗଞ୍ଜିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ.—ଗଞ୍ଜଡ଼ା (ଦେଖ)
Gañjiā
Gañjarda (See)

ଗଞ୍ଜିକା—ସଂ. ବି—୧ । (ଗଞ୍ଜ+ଇକ+ଆ)—ମଦ୍ୟଗୃହ; ମଦଦୋକାନ—
Gañjikā
1. A grog-shop; tavern; a liquor-shop.

୨ । ଗଞ୍ଜା; ଗଞ୍ଜେଇ—2. Gañjā; Indian hemp.

[ଦ୍ର—ଗଞ୍ଜେଇ ଅର୍ଥରେ ଏହା ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ନୁହେ ବୋଲି କେତେକ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନକାରଙ୍କ ମତ; ସଂସ୍କୃତ ନାମ ଭଙ୍ଗା । କେତେକ ସଂସ୍କୃତ କୋଷରେ ଗଞ୍ଜେଇ ଅର୍ଥରେ ଗଞ୍ଜ, ଗଞ୍ଜଳିକା, ଗଞ୍ଜାବନୀ, ଗଞ୍ଜିକା, ବ୍ୟବହୃତ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ । ମହାଦେବ ଭାଙ୍ଗ ପିଉଥିଲେ ଗଞ୍ଜାଇଧୂଆଁ ଖାଉ ନ ଥିଲେ; ଗଞ୍ଜାଇ ଧୂଆଁ ଖାଇବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଆଧୁନିକ କାଳର ସୃଷ୍ଟି ବୋଲି ଅନୁମିତ ହୁଏ ।]

ଗଞ୍ଜିକାସେବୀ—ସଂ. ବି.—ଯେ ଗଞ୍ଜାଇ ଖାଏ; ଗଞ୍ଜାଖୋର—
Gañjikāsebī
One addicted to 'gañjā'.

ଗଞ୍ଜିତ—ସଂ. ବିଶ—(ଗଞ୍ଜ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଗଞ୍ଜନାପ୍ରାପ୍ତ; ଦହଗଞ୍ଜ-
Gañjita
1. Humiliated; pained.

୨ । ଅବମାନିତ—2. Insulted.

ଗଞ୍ଜିଫରାକ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ—ଗର୍ନ୍ସୀ ଫ୍ରକ୍)—ଗଞ୍ଜି (ଦେଖ)
Gañjipharāk
Gañji (See)

ଗଞ୍ଜିଫରାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଗର୍ନ୍ସୀ ଫ୍ରକ୍)—ଗଞ୍ଜି (ଦେଖ)
Gañjipharās
Gañji (See)

ଗଞ୍ଜିଫା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଗଞ୍ଜପା (ଦେଖ)
Gañjiphā
Gañjapā (See)

ଗଞ୍ଜିଫ୍ରକ—ବୈଦେ. (ଇଂ) ବି.—ଗଞ୍ଜି (ଦେଖ)
Gañjiphrak
Gañji (See)

ଗଞ୍ଜିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗଞ୍ଜନ)—୧ । ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା—
Gañjibā
1. To abuse.

ଗଞ୍ଜନାଦେଓସ୍ତା
गंजना
୨ । ଅପମାନିତ କରିବା—
2. To insult; to humiliate.

୩ । ନିନ୍ଦିବା; ନିନ୍ଦା କରିବା—3. To blame.

ଏହି ସେ ଅଧର, ଯାର ରମ୍ୟ ଅରୁଣିମା ଗଞ୍ଜୁଥାଇ ପଲ୍ଲବସ୍ପର୍ଶ ।
ରାଧାନାଥ. ଶୁଣାନବୃଶ୍ୟ ।

୪ । ପ୍ରପୀଡ଼ିତ କରିବା; ପୀଡ଼ା ଦେବା—
4. To oppress; to torment.

୫ । ଦଣ୍ଡ ଦେବା—5. To punish.

୬ । ଜିଣିବା; ପରାଜିତ କରିବା—
6. To defeat; to vanquish.

ନିଜ ତେଜେ ଅନଳ ଦେବତାଙ୍କୁ ଗଞ୍ଜି ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୭ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବଳିଯିବା—
7. (figurative) To exceed.

ଗଞ୍ଜିଲା କନ୍ଦର୍ପ ରୂପକୁ ହେଲେ ସଜ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୮ । ଭାଙ୍ଗିବା; ଦମନ କରିବା—8. To check.

ଗର୍ବ ଗଞ୍ଜି ଲେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର । ଭୂଗତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗଞ୍ଜିହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଞ୍ଜନ)—
Gañjihebā
୧ । ଅତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା—
1. To be awfully busy.

୨ । ଅପମାନିତ ହେବା—2. To be insulted.

୩ । ବ୍ୟସ୍ତ ବା ଦହଗଞ୍ଜ ହେବା—
3 To be troubled or harassed.

ବସ୍ତ୍ର ରଖିବାକୁ ହେଉଅଛୁ ଗଞ୍ଜି । ଦାଶରଥି. ତ୍ରିଜବିହାର ।

ଗଞ୍ଜୀ—ସଂ.ବିଶ. (ଗଞ୍ଜ୍ ଧାତୁ=ଅବଜ୍ଞା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ.ଇନ ୧ମା.୧ବ.)—
Gañji
୧ । ଗଞ୍ଜନକାରୀ—1. Oppressing; harassing.

୨ । ଜୟକାରୀ—2. Defeating; surpassing.

ବୀଣାଝଙ୍କାର ଗଞ୍ଜୀ ମଧୁ ସଙ୍ଗୀତ । ରାଧାନାଥ. କେସବୁଦ୍ଧ ।

ଗଞ୍ଜେଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଗଞ୍ଜା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gañjei (etc)
Gañjā etc (See)

ଗଞ୍ଜେଇଆ—ଦେ ବିଶ. ସଂ—ଗଞ୍ଜାଇଖୋର (ଦେଖ)
Gañjeiā
Gañjāikhor (See)

ଗଞ୍ଜେଇ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଞ୍ଜେଇ ଟାଣିବା (ଦେଖ)
Gañjei khāibā
1. Gañjei ṭāṇibā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଗଞ୍ଜାକୁ ବାଟି ଭାଙ୍ଗ କରି ଖାଇବା—
2. To drink water mixed with ganja-paste.

ଗଞ୍ଜେଇ ଟାଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଚିଲମରେ ଗଞ୍ଜେଇ ପୂରାଇ ନିଆଁ ଲଗାଇ
Gañjei ṭāṇibā ତହିଁରୁ ଧୂଆଁ ପିଇବା—
ଗାଁଜା ଖାଓଆ To smoke Ganja.
गांजापीना

ଗଞ୍ଜେଇ ଟିପିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଞ୍ଜେଇକୁ ଚିଲମରେ ରଖି ତହିଁର ଧୂଆଁ
Gañjei ṭipibā ପିଇବା ପୂର୍ବରୁ ବାମ ହାତର ଲେଢ଼ିରେ କିଛି
ଗାଁଜାଟେପା ଗଞ୍ଜାଇ ରଖି ତାକୁ ଡାହାଣ ହାତର ବୁଢ଼ା
गांजा टीपना ଅଙ୍ଗୁଠିର ଟିପରେ ମଳିବା—
To crush Ganja in the hollow of the left palm by the tip of the right thumb before smoking it.

ଗଞ୍ଜେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଞ୍ଜିବା (ଦେଖ)
Gañjeibā 1. Gañjibā (See)
୨ । ଗଞ୍ଜାଇବା (ଦେଖ)
2. Gañjāibā (See)

ଗଞ୍ଜୋଡ଼୍—ଦେ. ବିଣ—ଗଞ୍ଜଡ଼ (ଦେଖ)
Gañjorḍ Gañjarḍa (See)

ଗଟ୍—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଘଟ; ତୁଳ. ଇଂ. ଟାଇଟ୍)—
Gaṭ ୧ । ଘଟିବାଠାରୁ ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ; ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ—
ଗଟ, ଗେଁଟ 1. In a fixed condition; unmoved.
गट् ୨ । ଦୃଢ଼ରୂପେ—
2. Firmly; steadily; tightly.
୩ । କୌଣସି ଅଭିପ୍ରେତ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ—
3. In a fit or shipshape condition; in a ready condition; prepared.
(ଯଥା—ବାବୁ କି ଚିରକୁ ଯିବାକୁ ଗଟ୍ ହୋଇ ବସି ଅଛନ୍ତି ।)

ଗଟାଡାଙ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସ୍ଥଳ ବା ମଦକ୍ ହୁକାର ଧୂମ୍ର-
Gaṭāḍāṅg ନିଃସାରଣ-ନଳ—The smoking tube in a hubble-bubble for smoking opium.

ଗଟାପର୍ଚ୍ଚା—ବୈଦେ. ବି (ମାଲୟ ଭାଷା. ଗଟା=ଅଠା+ପର୍ଚ୍ଚା=ଗଛ;
Gaṭāparchā ଇଂ. ଗଟ୍ଟାପର୍ଚ୍ଚା)—ମାଲୟ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର କେତେକ
ଗଟାପାର୍ଚ୍ଚା ବୃକ୍ଷର ଅଠାକୁ ଶୁଖାଇ ଘନୀଭୂତ କରି ତହିଁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ
गटापारचा କରିବା ରବରପରି ବସ୍ତୁ—Guttapercha.

[ଦ୍ର—ଏହା ରବର ପରି କୋମଳ କିନ୍ତୁ ରବରଠାରୁ ବହୁକାଳ-ସ୍ଥାୟୀ, ଏହା ଜଳୁଳବଳ ଓ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ଆଦିର ତାର ଉପରେ ମଡ଼ା-ଯାଏ ଓ ଏଥିରେ ନାନାବିଧ ଖେଳନା ତିଆରି ହୁଏ ।]

ଗଟିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଖଟ—
Gaṭiā Sofa.

ଗଟ୍ଠା—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି) ବଡ଼ ଗଣ୍ଠିର; ଗଣ୍ଠିର—
Gaṭṭhā 1. Big package.
गट्ठागट्ठा ୨ । ମାପିବା ଚେନ୍ ବା ଜମିବର ତିନି ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ—
2. One third of a land-measuring chain.
ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—(ଏତେ) ଗୋଟା—
(so many) Pieces, bits or persons.

ଗଠ୍—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ (ସଂ. ଘଟ୍) ଗଟ୍ (ଦେଖ)—
Gaṭh Gaṭ (See)

ଗଠ (ଧାତୁ)—ସଂ. (ତୁଳ—ପ୍ରା. ଗଢ଼୍)—ଗଢ଼ିବା; ନିର୍ମାଣ କରିବା; ରଚନା
Gaṭha (root) କରିବା—To build; to make; to form.

ଗଠଣ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଗଠନ; ପ୍ରାଚୀନ ତୁଳ—ପ୍ରା. ଗଣ୍ଠନ)—
Gaṭhaṇa
ଗଢ଼ନ, ଗଠନ
गठन ଗଠନ (ଦେଖ)—
Gaṭhana (See)

ଗଠନ—ସଂ. ବି (ଗଠ୍ ଧାତୁ=ନିର୍ମାଣ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—
Gaṭhaṇa ୧ । ନିର୍ମାଣ—1. Building.
୨ । ରଚନା—2. Formation.
୩ । ଗଢ଼ା; ପ୍ରସ୍ତୁତ କରଣ—3. Construction
୪ । ରଚନା ପ୍ରଣାଳୀ; ଗଢ଼ଣ—
4. The build; form; make; shape.

ଗଠନଶୀଳ—ଦେ. ବିଣ (ବହୁଗ୍ରହି; ଗଠନ+ଶୀଳ)—କୌଣସି ବିଷୟକୁ
Gaṭhanasīla ଗଢ଼ିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ; ଗଢ଼ିବାରେ କୁଶଳ—
Constructive.

ଗଠିତ—ସଂ. ବିଣ (ଗଠ୍ ଧାତୁ=ନିର୍ମାଣ କରିବା+କର୍ମ. ତ)—
Gaṭhita ୧ । ନିର୍ମିତ; ରଚିତ—1. Built; formed
୨ । ଆକାରବିଶିଷ୍ଟ—2. Shaped.

ଗଡ଼୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ବକ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଅରକ କାଢ଼ିବା—
Gard (root) 1. To distil; to draw out.
୨ । କ୍ଷରିତ ହେବା—2. To ooze.
୩ । (ତରଳାଦି) ବହିବା—
3. (liquids) To flow; to run.
୪ । ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା—4. To roll on the ground.

ଗଡ଼୍ କରିବା—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) କ୍ରି. (ତୁଳ.ବ. ଗଡ଼ିକରା; ସଂ. ଗଡ଼୍
Gard kariba ଧାତୁ=ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା; ଓ.ଗଡ଼=ଲମ୍ବ ମୋଟ
କାଠ; ଗଡ଼ିବା=ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା)—ଗୋଡ଼ତଳେ
ପଡ଼ି ନମସ୍କାର କରିବା; ଦେବତା ଓ ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ
ପାଦ ପାଖେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗାଇ ନମସ୍କାର କରିବା; ମୁଣ୍ଡିଆ
ମାରିବା—To lie prostrate before a person and make obeisance; to touch the ground with the head to make obeisance to one's superiors or to a Deity.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଂଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇଂ	ଉଅ	ଷ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଶ	ନ

ଗଡ଼୍‌ଗଡ଼୍—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ସଂ. ଘର୍ଘର)—
Gardgard
ଗଡ଼ଗଡ଼
ଗଡ଼ଗଡ଼
୧ । ଟାଣ ଭୂମିରେ ଶଗଡ଼ ଗଡ଼ିଯିବା ଶବ୍ଦ—
1. Rattling sound (as of a cart rolling on hard ground).
୨ । ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ବିନା ବାଧାରେ କଥା କହିଯିବା ପ୍ରକାରେ—
2. Babbling or talking fluently.
୩ । ଘଡ଼ଘଡ଼ିଠାରୁ କମ୍ନ ସ୍ୱର (ଯଥା—ଢୁକା ଟାଣିବାର ଶବ୍ଦ)—
3. Low rumbling sound.

ଗଡ଼୍‌ଗଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gardgardibā Gardagardāibā (See)

ଗଡ଼୍‌ଗାଡ଼୍—ଦେ. ଅ—ଟାଣ ଭୂଇଁରେ ଶଗଡ଼ ଗଡ଼ିଯିବା ଶବ୍ଦ—
Gardgārd Rattling sound.

ଗଡ଼୍‌ଦମ୍‌ଗୋଲ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Gard-dam-gol
ଗଡ଼ଦମ
ଗଡ଼ଦମ
୧ । ହଟ୍ଟଗୋଳ; ଗୋଳମାଳ; ଘୋଘା—
1. Ado.
୨ । ଦଙ୍ଗାହାଙ୍ଗାମା; କଳଗୋଳ—2. Affray.

ଗଡ଼୍‌ବଡ଼୍—ଦେ. ବି (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gard-bard
ଗୋଳମାଳ, ଗଡ଼ବଡ଼
ଗଡ଼ବଡ଼
୧ । ଗୋଳମାଳ; କୋଳାହଳ; ଘୋଘା—
1. Noise; uproar; excitement; tumult.
୨ । ଲେଉଟପାଉଟ; ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଅବସ୍ଥା; ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—
2. Confusion; disorder; unsettled condition.
୩ । ପେଟ ବିଗଡ଼ିବା—
3. The stomach being out of order; disorder in the stomach.
୪ । ଓଲାଉଠା—4. Cholera.
୫ । କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଓଲାଉଠାର ପ୍ରାବଲ୍ୟଜନିତ ଆତଙ୍କ—
5. Cholera-scare in a certain locality.
୬ । ମନରେ ଜନ୍ମିବା ସନ୍ଦେହ—
6. Doubt; suspicion.
୭ । କପଟ—7. Insincerity.

ଗଡ଼୍‌ବଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଡ଼୍‌ବଡ଼୍ (ଦେଖ)
Gard-bardi Gard-bard (See)

ଗଡ଼୍‌ବଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୋଳମାଳିଆ—
Gard-bardiā
ଗୋଳମେଳେ
ଗଡ଼ବଡ଼ିବା
1. Confused.
୨ । ଅସରଳ; କପଟୀ—
2. Not frank; insincere.
୩ । ସନ୍ଦେହୀ—3. Suspicious.
୪ । ଉପଦ୍ରବକାରୀ—4. Making a row.

ଗଡ଼୍‌ବା—ପ୍ରାଦେ (ବିଶାଖାପାଟଣା) ବି—ଗୋଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Gardbā Gondi (See)

ଗଡ଼ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା—
Garda (root)
1. To roll on the ground.
୨ । ଉପରୁ ତଳକୁ ଖସିବା—2. To descend.
୩ । କ୍ଷରିତ ହେବା—3. To ooze.

ଗଡ଼—ସଂ. ବି (ଗଡ଼ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Garda
୧ । ବାଧା; ଅଟକ—
1. Obstacle; hindrance.
୨ । ବାଡ଼—2. Fence; enclosure.
୩ । ପଟ; ପରଦା—3. Partition; screen.
୪ । ପରିଖା—4. Ditch; moat.
୫ । ଗଡ଼େଇ; ଗଡ଼ିଶା ମାଛ—
5. A kind of fresh-water-fish living in muddy water and pools; Ophicephalus Punctatus.

[ଦ୍ର—ଏହି ମାଛର ପିଠି ଈଷତ୍ ନେଳ, ପେଟ ଦଳଦଅ, ମୁଣ୍ଡ-ପାଖେ କଳା ଓ ନେଳିଆ ଦାଗ ଥାଏ । ଲମ୍ବ ୧୨ ଆଙ୍ଗୁଳରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଏହି ଜାତିର ବଡ଼ ମାଛକୁ ଶୋଉଳ କହନ୍ତି, ଏ ପଙ୍କ ଓ ଦଳଅ ପାଣିରେ ରହି ପାରେ ।]

୬ । (ଭୁଲ. ତା. ଅଗର=ଦୁର୍ଗ)—
ଦୁର୍ଗ; କିଲ୍ଲା—6. A fort.
୭ । ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ—
7. The capital city of a state.
୮ । ଦେଶବିଶେଷ; ଗଡ଼ମଣ୍ଡଳ ଦେଶ—
8. Name of a country.

ଦେ. ବି—୧ । ସାମାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ—
1. A small kingdom.
୨ । କୌଣସି ଲମ୍ବ ପଦାର୍ଥର ଖଣ୍ଡିତ ଅଂଶ—
2. A piece cut from a longer thing.
୩ । ବୃକ୍ଷର ଶାଖାହୀନ ଗଣ୍ଡି—
3. Branchless trunk of a tree.
(ଯଥା—ନଡ଼ିଆ ଗଡ଼, ତାଳ ଗଡ଼ ।)
୪ । କାଠର ମୋଟ ଓ ଲମ୍ବ ଖଣ୍ଡ—
4. Log of wood.
୫ । ଲମ୍ବ ଓ ସ୍ଥୂଳ ବସ୍ତୁ—
5. A long and thick article.
୬ । ଦେହ—6. Body.
୭ । ମସ୍ତକହୀନ ଦେହ—7. Headless trunk.
୮ । ବିଭାଗ—8. Division.
୯ । ଖଣ୍ଡ—9. Piece.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାକୁ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାର୍ଶ୍ୱ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୧୦ । ଜାଳିକାଠକୁ ଫାଳଫାଳ କରି ଚିରିବା ପୂର୍ବରୁ ଲମ୍ବ କାଠଖଣ୍ଡରୁ କଟାଯିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସ୍ଥୂଳ ଖଣ୍ଡମାନ—
10. Long and stout bits of wood cut from a long log before they are split into strips for fuel.

୧୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ବଡ଼ କାଠ ଗଛ—
11. A kind of timber-tree; Chyptolipsis Buchanani.

୧୨ । ଲତାଳିଆ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
12. Chyptolipsis Elegans; a large twining shrub.

ପ୍ରାଦେ. (ଜୟପୁର) ବି—୧ । ଶସ୍ୟାଦି ମାପିବାର ପରିମାଣବିଶେଷ—
1. A standard of measuring corn.

୨ । ଧାନଦଳାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା—
2. A unit of a certain number of the sheaves of paddy.

ଗଡ଼କ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ + କ)—
Gardaka
ଗଡ଼ଖାଇ
ଗଡ଼ଖାଇ

୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶେଉଳ ମାଛ; ଗଡ଼ିଶା ମାଛ; ଗଡ଼େଇ—
1. A fresh-water-fish living in muddy water.

୨ । ଚେଙ୍ଗ ମାଛ—
2. Ophicephalus Punctatus.

ଗଡ଼ଖାଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ + ଖାତ)—
Gardakhāi
ଗଡ଼ଖାଇ
ଗଡ଼ଖାଇ

ଦୁର୍ଗର ଚାରି ପାଖର ନାଳ; ପରିଖା—
A moat round a fort; a trench.

ଗଡ଼ଗଡ଼—ଦେ. ଅ—୧ । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ—
Gardagarda
ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ

1. Cut into small pieces.

୨ । ଗଡ଼ଗଡ଼ (ଦେଖ)
2. Gardgard (See)

ଗଡ଼ଗଡ଼ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି— ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gardagarda heba
Gardagardāiba (See)

ଗଡ଼ଗଡ଼ା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଡ଼ ଧାତୁ = ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା)—
Gardagardā
ଗଡ଼ାଗଡ଼ି
ଗ୍ରଡ଼କନା

୧ । ଭୂମିରେ ଶଗଡ଼ଚକପରି ଗଡ଼ଗଡ଼ ଯିବା—
1. Rolling on the ground like a wheel.

୨ । ଚକ ପରି ଥରେ ଘୂରିବା—2. Completion of one rolling or circuit while moving.

(ଯଥା— ସେ ଚକ ଗଡ଼ଗଡ଼ା ଦେଇ କନ୍ଧଭଲେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲେ ।)

୩ । ଭୂମିରେ ଗୋଲାକାର ବସ୍ତୁର ଗଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା—
3. State of a round thing rolling on the ground.

୪ । କାମ ସରିବା ପରେ ଖାଲି ପାତ୍ର ଭୂମିରେ ଗଡ଼ୁଥିବା—
4. Rolling on the ground of empty pots after the contents have been used.

୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦରକାର ବା ବ୍ୟବହାର ଶେଷ ହେବା ପରେ ଅନାଦୃତ ହେବା— 5. Being neglected after use.

ବଇଦ ପଇଡ଼ ମଡ଼ଘଡ଼ା, କାମ ସରିଲେ ଗଡ଼ଗଡ଼ା । ଚଗ ।

ଗଡ଼ଗଡ଼ି
ଗଡ଼ଗଡ଼ା

୨ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଗୁଡ଼ାଖୁ ଖାଇବାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୁକ୍କା—
6. Hubble-bubble.

ଦେ. ବିଣ.—ଗଡ଼ଗଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gardagardiā (See)

ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇବା— ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଏଣେ ତେଣେ ଗଡ଼ିବା—
Gardagardāiba
ଗଡ଼ଗଡ଼ାନ୍
ଗ୍ରଡ଼କନା

1. To roll about.

୨ । ଶଗଡ଼ଚକ ଟାଣୁଆ ସମତଳ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିଯିବା ଭଳି ଶବ୍ଦ କରି ଗଡ଼ି ଯିବା—2. To roll on the ground with a rattling sound like that of a wheel rolling on a solid surface.

୩ । ଭୂମିରେ ଗଡ଼ପଡ଼ି ହେବା; ନିଜ ଶରୀରକୁ ଭୂମିରେ ଲୋଟାଇ ଚକ ପରି ଗଡ଼ିବା; ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା—
3. To roll one's body on the ground.

କଡ଼ବଡ଼ୁଥି ହୋ । ଅଲୁଏ ଅସ ଅଣ୍ଡାରେ ଯାଅ,
ବାଇସିପାହାଞ୍ଚରେ ମହାପ୍ରସାଦ ଖାଇ ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇ ଥାଅ । ପ୍ରବଚନ ।

୪ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଯତ୍ନରୂପେ ମିଳିବା ବା ଦେଖାଯିବା ବା ପଡ଼ି ରହିବା—4. To be found everywhere; to abound (connoting a great number and neglect.)

(ଯଥା—ଆଜିକାଲି ଶହ ଶହ ବି.ଏ. ପାଶ୍ କଲାବାଲା ଦେଶରେ ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇ ଅଛନ୍ତି ।)

୫ । ଖାଲି ହାଣ୍ଡି ମାଟିଆ ଭଳି ଇତସ୍ତତଃ ଗଡ଼ିବା—
5. To roll here and there like empty pots.

ଗଡ଼ଗଡ଼ିଆ — ଦେ. ବିଣ.—୧ । ରଙ୍କ—1. Starving; not getting anything to eat.
Gardagardiā

୨ । ଯେ ଖାଇବାକୁ ନପାଇ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ୁଥାଏ—2. One who rolls on the ground without getting anything to eat.

ଗଡ଼ଗଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.— ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gardagardiba
Gardagardāiba (See)

ଗଡ଼ଘାଲି— ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) କ୍ରି.ବିଣ—୧ । ମୁଣ୍ଡକୁ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ (ପ୍ରଣାମ କରିବା)—1. In a crouching manner.
Gardaghāli
ଗଡ଼କରେ

୨ । ଦଣ୍ଡବତ ପ୍ରକାରେ—2. Touching the ground with one's head; bowing one's-self low on the ground.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

ପିତା ସମୀପେ ଧେନୁ ଥୋଇ,
ଚରଣେ ଗଡ଼ଘାଲି ଶୋଇ । କଲୋଟ. ଭଗବତ ।

ଗଡ଼ ଘାଲିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ପ୍ରାଚୀନ)—୧ । ମୁଣ୍ଡକୁ ଭୂଇଁରେ ଲଗାଇ ଦଣ୍ଡବତ କରିବା—1. To bow down one's head to the ground; to make obeisance; to crouch.

Gar<u>d</u>a'ghālibā
ଗଡ଼କରା
ପାଁବପଡ଼ନା

ଉଠି ଦୁଇ ଗଡ଼ଘାଲି ଶୁଣିଲେ ।
ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

୨ । ମୁଣ୍ଡ ଘାଲିବାରୁ ଭୂଇଁରେ ପଡ଼ିଯିବା ବା ଟଳି ପଡ଼ିବା—2. To topple on the ground.

୩ । ଗାଲେଇ କରି ବା ଛଟାଗାଳି ଶୋଇବା—3. To feign sleep.

୪ । ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁ ଶୀକାରକୁ ଛକି ରହିବା—4. To lie crouching in wait for the prey.

ଗଡ଼ଜାତ—ଦେ. ବି—୧ । ରାଜୋଡ଼ା ଇଲାକା; ଦେଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଶାସିତ ରାଜ୍ୟ—1. States governed by Indian Chiefs; native states.

Gar<u>d</u>ajāta
ଗଡ଼ଜାତ

[ଦ୍ର—ସମଗ୍ର ଭାରତ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ବର୍ଗଫଳ ପ୍ରାୟ ୧୮ ଲକ୍ଷ ବର୍ଗ-ମାଇଲ; ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଦେଶୀୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଶାସିତ ରାଜ୍ୟ ବା ଗଡ଼ଜାତର ବର୍ଗଫଳ ପ୍ରାୟ ୨ ଲକ୍ଷ ବର୍ଗମାଇଲ । ସମଗ୍ର ଭାରତର ଲୋକ ସଂଖ୍ୟା ୩୧ କୋଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ପ୍ରାୟ ୨ କୋଟି ଲୋକ ରହନ୍ତି । ଭାରତରେ ସର୍ବସୁଦ୍ଧା ବଡ଼ସାନ ୨୦୦ ଦେଶୀୟ ବା କରଦ ଓ ମିତ୍ର ରାଜ୍ୟ ଅଛି । ତହିଁ ମଧ୍ୟରୁ କାଶ୍ମୀର, ହାଇଦ୍ରାବାଦ, ଗୁଆଲିୟର ବରୋଦା ଓ ମହୀଶୂର ପ୍ରଧାନ । ଏହା ଛଡ଼ା ନେପାଳ, ଭୂଟାନ ଓ ସିକିମ ନାମରେ ୩ଟି ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟ ହିମାଳୟର ପାଦ ଓ ସାନୁ ଦେଶରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟଶାସନ ତତ୍ତ୍ୱ ରାଜାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେପରି ଅନ୍ୟାୟର ନ ହୁଏ ଓ ରାଜାମାନେ ନିଜ ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି ଯୁଦ୍ଧବିବାଦ ଆଦି ନ କରନ୍ତି ଏଥିପାଇଁ ଇଂରାଜ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଜଣେ ଲେଖାଁଏ ପ୍ରତିନିଧି (ପୋଲିଟିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟ) ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟ ବା ରାଜ୍ୟପୁଞ୍ଜ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି ।

୨ । ଓଡ଼ିଶାର ଦେଶୀୟ ନରପତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ରାଜ୍ୟ—2. The Feudatory States of Orissa; Agency tracts of Orissa, formed into different states under Ruling Chiefs.

[ଦ୍ର—ଏ ରାଜ୍ୟମାନ ଇଂରାଜ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷାତ ଭାବରେ ଶାସିତ ହୁଏ ନାହିଁ ପୂର୍ବେ ଯେଉଁ ସାମନ୍ତ ରାଜାମାନେ ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟ ଭୋଗ କରୁଥିଲେ ତୋଡ଼ରମଲ୍ଲଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ବେଳେ ସେମାନେ ସେହିପରି ରହିଲେ ଏବଂ ସେହି ସବୁ ରାଜ୍ୟ ସେହି ଦିନରୁ ଗଡ଼ଜାତ ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଲା ।

(କୃପାସିନ୍ଧୁ ଇତିହାସ)

ପ୍ରାକୃତିକ ଉତ୍କଳର ସାମନ୍ତ ରାଜାମାନେ ଏକ ଏକ ଭୂଖଣ୍ଡର ଅଧିକାରୀ ହେଲେ ଏବଂ ସେହି ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ ଥିଲା । (ଜଗବନ୍ଧୁ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ)

ଗଡ଼ଜାତମାନ ସାଧାରଣତଃ ପର୍ବତ ଏବଂ ଅରଣ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଏଥିରେ ବନ୍ୟ ଆଦିମନିବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ । ଏ ରାଜାମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଇଂରାଜ ସରକାରଙ୍କୁ କର ବା ପେଷ୍‌କଶ୍ ଦିଅନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ପୂର୍ବେ ଓଡ଼ିଶାର କମିସନରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ କର୍ମଚାରୀ (ପୋଲିଟିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟ) ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ରାଜାମାନଙ୍କ ଅଧିକାର ଓ ବିଶେଷତ୍ୱ ଅନୁସାରେ ଶାସନସୌକର୍ଯ୍ୟାର୍ଥ ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କୁ ତିନି ଗୋଟି ପୁଞ୍ଜରେ ବିଭକ୍ତ କରା ଯାଇଅଛି ।

୧ମ ପୁଞ୍ଜ—୫ଗୋଟି ରାଜ୍ୟ, ଯଥା—ପାଟଣା, କଳାହାଣ୍ଡି, ସୋନପୁର ବାମଣ୍ଡା, ରେଡ଼ାଖୋଲ ।

୨ୟ ପୁଞ୍ଜ—୨ଟି ରାଜ୍ୟ, ଯଥା—ଗାଙ୍ଗପୁର, ବଣେଇ ।

୩ୟ ପୁଞ୍ଜ—୧୨ଟି ରାଜ୍ୟ, ଯଥା—ମୟୂରଭଞ୍ଜ, କେନ୍ଦୁଝର, ଢେଙ୍କାନାଳ, ବଉଦ, ଖଣ୍ଡପଡ଼ା, ଦଶପଲ୍ଲା, ନୂଆଗଡ଼, ତାଳଚେର, ଗାଲଗିରି, ହିନ୍ଦୋଲ, ଆଠମଲ୍ଲିକ, ରଣପୁର, ନରସିଂହପୁର, ଆଠଗଡ଼, ପାଲଲହଡ଼ା, ବଡ଼ମ୍ବା ଓ ଭିଗିରିଆ ।

ଏହା ଛଡ଼ା ଛତ୍ରିଶଗଡ଼ର ସୀମାଭୁକ୍ତ ଖରସୁଆଁ ଓ ଷଡ଼େଇକଳା ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ପୋଲିଟିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଓଡ଼ିଆ ରାଜାମାନେ ପୂର୍ବେ ୧୫୨୫ସାଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳର ସ୍ୱାଧୀନ ନରପତିମାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ସାମନ୍ତରାଜାରୂପେ ଥିଲେ । ପରେ ୧୮୦୨ ସାଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଡ଼ଜାତମାନ ମରହଟ୍ଟା (ନାଗପୁର ଭୋଁସଲା) ମାନଙ୍କର କରଦ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ମରହଟ୍ଟାମାନେ ସନ୍ଧିଦ୍ୱାରା ଇଂରାଜ-ସରକାରଙ୍କୁ ୧୭ଗୋଟି ରାଜ୍ୟ ଦେଇ ଆଉ ୪୪ଗୋଟି ରାଜ୍ୟ ନିଜ ଅଧୀନରେ ରଖିଥିଲେ । ଇଂରାଜମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ଏହି ଗଡ଼ଜାତ-ମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ସାମିଲ୍ କରି ରଖିଲେ । ପରେ ୧୯୦୨ ସାଲରେ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲା ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶକୁ ଆସିବା ସମୟରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ରାଜ୍ୟ (ବାମଣ୍ଡା, ସୋନପୁର ଆଦି) ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଛତିଶଗଡ଼ରୁ ଅଣାଯାଇ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲା । ପୁଣି ୧୯୧୨ ସାଲରେ ଛତ୍ରିଶଗଡ଼ର ଦୁଇଟି ଗଡ଼ଜାତ (ଖରସୁଆଁ, ଷଡ଼େଇକଳା) ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ବଙ୍ଗପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିବା ସମୟରେ ୧୯୦୫ ସାଲର ୧୨।୧୩ ଓ ୧୪ କାନୁନ୍ ଅନୁସାରେ ମୋଗଲବନ୍ଦରେ ଚଳୁଥିବା ଆଇନ ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କରେ ଚଳିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସର୍ବସାଧାରଣ ଆଇନ୍

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଜମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୁଳି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୁଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼ୁ' ଦେଖିବେ ।

କଲେ ଓ କଟକର ଜଜ ଏବଂ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଗଡ଼ଜାତ ବିଷୟର ଭାର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ । ତତ୍ପରେ ୧୮୧୬ ସାଲର ୧୧ ଆଇନ୍ ଓ ୧୮୫୦ ସାଲର ୨୧ ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶାର କମିସନର୍ ସାହେବ ଗଡ଼ଜାତର ବିଷୟମାନ ବୁଝିବାର ଭାର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ । କଲିକତା ହାଇକୋର୍ଟ ମୀମାଂସା କଲେ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତମାନ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସରକାରୀ କୋର୍ଟମାନଙ୍କ ଇଲାକାର ବହିର୍ଭୂତ ଅଟେ, ଏପରି ବି ସେମାନ ଇଂରାଜଶାସିତ ଭାରତର (British India) ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବୋଲି ଗୃହୀତ ହୋଇ ନ ପାରେ । ୧୮୯୪ ସାଲରୁ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରଦରାଜ୍ୟ (Feudatory States) ଆଖ୍ୟା ଦିଆ ଗଲା । ଛତିଶଗଡ଼ ଓ ଛୋଟନାଗପୁରରୁ କେତେକ ଗଡ଼ଜାତ ଆସି ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶିବା ପରେ ଏ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ଶାସକ ରାଜା (Ruling chief) ଉପାଧି ଦିଆଗଲା ଓ ଏମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଅବସ୍ଥିତ ପୋଲିଟିକାଲ୍ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଓ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନ କରାଗଲା ।

(୨୨।୩।୨୭ ସୃଙ୍ଗ୍ ଉତ୍କଳ—ରଣନାଥ ଦାଶ)

ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ଅକବରଙ୍କ ଅମଳର ରାଜା ମାନସିଂହଙ୍କ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାଗଜରୁ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ୩ ଗୋଟି ରାଜବଂଶ (ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ସାରଙ୍ଗଗଡ଼ ଓ ଆଳ) ପ୍ରଧାନ ଥିଲେ । ଏହି ୩ ରାଜ୍ୟର ରାଜାମାନେ ମୋଗଲ ଦରବାରରେ ମାନ୍‌ସବଦାର୍ ହୋଇଥିଲେ, ମାତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବଙ୍କ ସେବକ ବୋଲି ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଥିଲା । ଏମାନଙ୍କର ଅଧୀନ ଅନେକ ସାମନ୍ତରାଜା ଥିଲେ । ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ୧—ବାଙ୍କି, ୨—ଡମପଡ଼ା, ୩—ଅଣ୍ଡୀ, ୪—କାଲୁପଡ଼ା, ୫—ବଡ଼ମ୍ବା, ୬—ଛତିରିଆ, ୭—ନରସିଂହପୁର, ୮—ଅନୁଗୁଳ, ୯—ହିନୋଲ, ୧୦—ତାଳଚେର, ୧୧—ମୁଦ୍ରେଶ୍ୱର, ୧୨—ଆଠଗଡ଼, ୧୩—ଢେଙ୍କାନାଳ, ୧୪—ସାରଣ୍ଡା, ୧୫—ଅଦ୍ଧାରୀ, ୧୬—ବଜ୍ରକୁଟ, ୧୭—ଅଚଳକୁଟ, ୧୮—ନୟାଗଡ଼, ୧୯—ଖଣ୍ଡପଡ଼ା, ୨୦—ରଣପୁର, ୨୧—ବାଣପୁର, ୨୨—ଦଶପଲ୍ଲା, ୨୩—ଘୁମସର, ୨୪—ଖଣ୍ଡିକୋଟ, ୨୫—ସେରଗଡ଼, ୨୬—ଟେକାଲି ରଘୁନାଥପୁର ଓ ଆଉ ୫୮ ଏପରି ୩୧ ସାମନ୍ତ-ରାଜା ଥିଲେ । ଇଂରାଜ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ମୋଣ୍ଟେ ସାହେବଙ୍କ ୧୭୭୭ ସାଲର ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତରୁ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ଖୋରଧା ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଢେଙ୍କାନାଳ, ବାଙ୍କି, ନରସିଂହପୁର, ଛତିରିଆ, ବଡ଼ମ୍ବା, ତାଳଚେର, ଖଣ୍ଡପଡ଼ା, ଦଶପଲ୍ଲା, ହିନୋଲ, ଅନୁଗୁଳ ଓ ବୌଦ ଏହି ୧୧ଟି ରାଜ୍ୟକୁ ରଘୁଜୀ ଭୋଁସଲା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତଦାରକରେ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ; ତେଣୁ ଇଂରାଜମାନେ ଏହି ରାଜ୍ୟ-ମାନଙ୍କ ସହିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ସାମନ୍ତରାଜାମାନେ ଗଜପତିଙ୍କଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ପଦବୀ ପାଇଥିଲେ । କେବଳ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟକ ସାମନ୍ତ (ଯଥା— ଆଳ, ଭୁଜଙ୍ଗ, କେନ୍ଦୁଝର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ପଟ୍ଟଣା ଓ ଦଶପଲ୍ଲା) ପ୍ରଥମରୁ ରାଜା ଥିଲେ । ଅନ୍ୟମାନେ ଖଣ୍ଡାୟତ ବା ମହାନାୟକ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲେ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଜାମାନେ ତାଙ୍କୁ ରାଜା ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ଏମାନେ ଗଜପତିଙ୍କ ପରିବାରରେ ଥିଲା ବେଳେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଖଟଣି (ସେବା) କରୁଥିଲେ । ମାନସିଂହଙ୍କ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କାଗଜରୁ ଦେଖାଯାଏ ଯେ ମୋଗଲ ରାଜତ୍ୱ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଉତ୍ତର ଓଡ଼ିଶାରେ କେନ୍ଦୁଝର, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ ବିଷ୍ଣୁପୁର ଏହି ୩ଟି ବଡ଼ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । କେନ୍ଦୁଝର ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ୧୪ ଜଣ ସାମନ୍ତାଧିପତି ଥିଲେ । ଧଳଭୂମ, ସିଂହଭୂମ, ମାଳଗିରି, କପଡ଼ପଦା, ଜାମକୁଣ୍ଡାର ସାମନ୍ତମାନେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଅଧୀନରେ ଥିଲେ । ସମ୍ବଲପୁର ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଗୁଡ଼ିଏ ସାମନ୍ତ ବା ଜମିଦାର ଥିଲେ । ରେଢ଼ାଖୋଲ ଆଦି ରାଜ୍ୟରେ ସମ୍ବଲପୁର ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନ ସାମନ୍ତ-ମାନେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ଲହଡ଼ା (ପାଲଲହଡ଼ା) ପ୍ରଥମେ ସମ୍ବଲପୁର ରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନ ସାମନ୍ତରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ପରେ ସମ୍ବଲପୁର ରାଜା ଯୌତୁକ ସ୍ୱରୂପ ଏହି ସାମନ୍ତରାଜ୍ୟକୁ କେନ୍ଦୁଝର ରାଜାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କଲେ । ଲହଡ଼ାର ସାମନ୍ତ ସମ୍ବଲପୁର ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟି ବା ପେସ୍‌କସ୍ ଦେବାକୁ ଗଲାବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଶରେ ଯାଉଥିଲେ । ରେଢ଼ାଖୋଲର ରାଜା ସମ୍ବଲପୁର ରାଜାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲାବେଳେ ଲୁଗାର ପରି ଭୂଇଁରେ ଲୋଟି ଲୋଟି ଯାଉଥିଲେ ।

(ପରମାନନ୍ଦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ. ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ।)

ମୋଗଲ ରାଜତ୍ୱରେ ସମ୍ରାଟଦତ୍ତ ରାଜ୍ୟ ମୋଗଲବନ୍ଦ ଏବଂ ସୈନିକ ଅଧିପତିଙ୍କ ଅଧିକୃତ ରାଜ୍ୟ ଗଡ଼ଜାତ ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଲା । ଜଗବନ୍ଧୁ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ।]

ଗଡ଼ଜାତି—ଦେ. ବିଣ—ଗଡ଼ଜାତିଆ (ଦେଖ)
Gardajāti Gardajātiā (See)

ଗଡ଼ଜାତିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଡ଼ଜାତବାସୀ—
Gardajātiā 1. Resident of the Gardajāts.
ଗଡ଼ଜାତେୟ ୨ । ଗଡ଼ଜାତ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
2. Pertaining to the Gardajāts.
୩ । ଗଡ଼ଜାତ ପରି ଜଙ୍ଗଲି—3. Jungly; wild.
୪ । ଓଟ୍ଟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—4. Stupid; simpleton.
[ଦ୍—ଭୁଲ. ମଫସଲିଆ, ଅଳିଆ, ଭଲହଟିଆ ।]

ଗଡ଼ତଡ଼—ଦେ. କ—ଗଡ଼ତ ପଡ଼ତ (ଦେଖ)
Gardatarda Gardata pardata (See)

ଗଡ଼ତଡ଼ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ତ ପଡ଼ତ ହେବା (ଦେଖ)
Gardatarda hebā Gardata pardata hebā (See)

ଗଡ଼ତ ପଡ଼ତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ ଧାତୁ+ପତ ଧାତୁ)—
Gardata pardata ୧ । ଗୋପନ କରିବା—1. Hiding.
ଗଡ଼ତପଡ଼ତ, ଗଡ଼ପଡ଼ ୨ । ଭୂମିରେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ଶୋଇବା ବା ଗଡ଼ିବା—2. Lying down or rolling on the ground.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଙ୍ଗ	ନ୍ଦ

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଶୀଘ୍ର କରି ନ ଯାଇ ପଡ଼ି ରହିବା ଅବସ୍ଥା—3. The state of a work being left undone.

ଦେ. ବିଣ—ଭୂମିରେ ଗଡ଼ୁଥିବା —
Rolling on the ground.

ଗଡ଼ଗପଡ଼ଗ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଡ଼ ଧାତୁ + ପଡ଼ ଧାତୁ)—
Gardatapardata hebā ୧ । ଭୂମିରେ ଲମ୍ବ ଭାବରେ ଶୋଇବା
ଗଡ଼ପଡ଼ତ ହଓୟା, ଗଡ଼ପଡ଼ହଓୟା ବା ଗଡ଼ିବା —
ଲୋଟନା 1. To lie or roll on the ground.
୨ । ଶୋଇ କରି ଏକାଧିକ ଥର ଅଳସ ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ କଡ଼ ଲେଉଟାଇବା—
2. To turn one's sides on the ground.
୩ । (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ) ଅସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ବହୁକାଳ ପଡ଼ିରହିବା—
3. (a work) To be left undone for a long time.

ଗଡ଼ତା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଙ୍କି) ବି—ମୁଠିଏ; ଅତି ଅଳ୍ପ ପରିମାଣ—
Gardatā Merely a handful; a little.

ଗଡ଼ତିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Gardatiā ୧ । ଗଡ଼ ରକ୍ଷକ, ଜମିଦାର ଓ ଗଡ଼ନାୟକଙ୍କ ଉପାଧି—
(ଗଡ଼ତିଆଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. The title of the keeper of a castle, of Zamindars and Gardanāyakas.
୨ । କୁଲତା ଜାତିର ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
2. The family-title of 'Kultā' caste.

ଗଡ଼ନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗଠନ)—
Gardan ଗଢ଼ଣ (ଦେଖ)
Gardhana (See)

ଗଡ଼ ନ ଉଠିବା—ଦେ. ବି—ଗଡ଼ ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Garda na uṭhibā Garda pardibā (See)

ଗଡ଼ନାୟକ—ଦେ. ବି—୧ । ଗଡ଼ରକ୍ଷୀ ପାଇକଙ୍କ ସର୍ଦ୍ଦାର—
Gardanāyaka 1. Head-guard of a fort.
୨ । ଗଡ଼ଜାତର ପାଇକମାନଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ—
2. A title given to Paikas.

ଗଡ଼ନ୍ତି—ଦେ. ବି—କ୍ରମନିମ୍ନ ପଥ ବା ସ୍ଥାନ; ଢାଲୁ ରାସ୍ତା—
Gardanti Sloping road.
ଗଡ଼ାନେ ଢାଲୁ ଗାପ ହ୍ରଦର କୂଳରେ ଗଡ଼ନ୍ତି ଉର୍ବରା କରିବାର କଠିନ ।
ରାଧାନାଥ. ବିବେକ ।

ଦେ. ବିଣ—ଗଡ଼ନ୍ତିଆ (ଦେଖ)
Gardantiā (See)

ଗଡ଼ନ୍ତିଆ—ଦେ. ବିଣ—କ୍ରମନିମ୍ନ; ଗଡ଼ାଣିଆ; ଢାଲୁ—
Gardantiā Sloping.
ଗଡ଼ାନେ ଢାଲ

ଗଡ଼ପ୍—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୋପନ)—
Gardap ୧ । ଗୋପନ କରାଯାଇ ଥିବା—
ଗାପ୍ ଗଡ଼ପ 1. Hidden; concealed; suppressed; hushed up.
୨ । ହଜିଥିବା—2. Lost; missing.
୩ । ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ—3. Untraceable; untraced.
୪ । ଆତ୍ମସାତ୍‌କୃତ —
4. Misappropriated; embezzled.

ଗଡ଼ପ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଲୁଚାଇ ଦେବା—
Gardap karibā 1. To suppress or conceal anything.
ଗାପକରା ଗଡ଼ପକରନା ୨ । କୌଣସି ଅପରାଧ ଘୋଡ଼ାଇନେବା—
2. To suppress or hush up an offence.
୩ । ଟଙ୍କାଆଦି ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା—
3. To misappropriate; to embezzle.

ଗଡ଼ପଡ଼—ଦେ. ବି—ଗଡ଼ଗପଡ଼ଗ (ଦେଖ)
Gardaparda Gardatapardata (See)

ଗଡ଼ପଡ଼ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ଗପଡ଼ଗ ହେବା (ଦେଖ)
Gardaparda hebā Gardatapardata hebā (See)

ଗଡ଼ପଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଡ଼ଗପଡ଼ଗ (ଦେଖ)
Gardapardi Gardatapardata (See)

ଗଡ଼ ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ରୋଗରୁ ବା ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ ଶରୀର ଅବସନ୍ନ ହେବା ଓ ଭୂମିରୁ ଉଠିବାକୁ ଶକ୍ତି ନ ରହିବା—
ପାପଡ଼େ ଯାଓୟା The body becoming reduced and losing the power of rising from the ground on account of disease, or starvation.

ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ଗପଡ଼ଗ ହେବା (ଦେଖ)
Gardatapardata hebā (See)

ଗଡ଼ ପଡ଼ିଯିବା—ଦେ. ବି—ଗଡ଼ ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Garda pardijibā Garda pardibā (See)

ଗଡ଼ପଡ଼ି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ଗପଡ଼ଗ ହେବା (ଦେଖ)
Gardapardi hebā Gardatapardata hebā (See)

ଗଡ଼ପାକ—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ) ବି—ନ୍ୟାୟାନୁମୋଦିତ ସାଂସାରିକ ବ୍ୟବହାର
Gardapāka (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—Wordly usage; common usage.

ଥିବ ନ ଥିବର ସାନ ବଡ଼ ପରସନ୍ତେ
ଗଡ଼ପାକ ଉଆଣ ଅମ୍ବର ଏହି ମତେ । ନାମରତ୍ନଗୀତା ।

ଗଡ଼ ଫଶର (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଡ଼ପ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Garda phasar etc) 1. Gardap etc (See)
୨ । ଗଡ଼ ଫସଲ (ଦେଖ)
2. Garda phasala (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଠିକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗଡ଼ଫସଲ—ଦେ. ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଦଗଲ୍ ଫସଲ୍)—
Gardaphasala ୧ । ଭଣ୍ଡାଇଣ୍ଡି କରିବା—
ଦାଗାବାଜୀ; ଗଡ଼ିମସି 1. Putting off on various excuses.
ଦ୍‌ଗଲ ଫସଲ ୨ । ଦଗାବାଜ; ପ୍ରତାରଣା—2. Cheating.
୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ହିଁ କରିବା ହିଁ କରିବା ବୋଲି ପକାଇ ରଖିବା—3. Putting off the accomplishment of an act from time to time.

ଗଡ଼ବଡ଼—ଦେ. ବି—ଗଡ଼୍‌ବଡ଼୍ (ଦେଖ)
Gordabarda Gardbard (See)
ତେବେ ଆଜି ଏ ଅଙ୍ଗନ ଭୂମିରେ ବହୁ ଗଡ଼ବଡ଼ ନାହିଁ ନାହିଁ ?
ମଧୁସୂଦନ. ଉତ୍ତରରାମଚରିତ ।

ଗଡ଼ବଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଡ଼୍‌ବଡ଼୍ (ଦେଖ)
Gardabardi Gardbard (See)
ଏଇଖଣି ବାହାରର ଗଡ଼ବଡ଼ିରେ ଆଉ କିଛି ଠିକଣା ରହି ପାରୁ ନାହିଁ ।
ଉପାସ. ଗୌରୁଦ ।

ଗଡ଼ବନ୍ଧ—ଦେ. ବି—ଗଡ଼ ବନ୍ଧନ; ଗଡ଼ ନିର୍ମାଣ—
Gardabanda The building of a fort.
ଗଡ଼ବନ୍ଦି ଘାନ ବନ୍ଦି ଉଣି; ଗଡ଼ବନ୍ଧ କହେ ଯୋଡ଼ଣ ପାଣି ।
ଗଢ଼ବନ୍ଦୀ ବଳ୍ଲଭାଥ. ବିରହସ୍ତମାସ୍ତ୍ରଣ ।

ଗଡ଼ବିଷାଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଗଡ଼ ବା କିଲ୍ଲାର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାୟକ
Gardabishāi ରାଜକୀୟ କର୍ମଚାରୀ—An overseer of a fort.

ଗଡ଼ମ୍ ପକାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଦେଢ଼ା ବା ଡବଲ
Gardam pakāibā ମୂଲ୍ୟରେ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ନେବାକୁ ଅନ୍ୟକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା—To force a person to purchase a thing at a very high price.

ଗଡ଼ମଠ—ଦେ. ବି—୧ । ବିଳମ୍ବ; ଡେରି—1. Delay.
Gardamatha ଗଡ଼ମଠ କରି ପାଠଶାଳା ଗଲେ ଅବଧାଳେ ହେବେ ଖସା ।
ମଠ ଘାଳମଣି. ଚନ୍ଦ୍ରାଭରଙ୍ଗିଣୀ ।
ଟାଳ; ଟାଳମଟୋଳ ୨ । ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରତା—
2. Dilatoriness; procrastination.
୩ । ଟାଳମଟୋଳ; ହିଁ କରିବା ହିଁ କରିବା ବୋଲି କହି ବିଳମ୍ବ କରିବା—3. Putting off of a work for a long time.

ଗଡ଼ମଠୁଆ—ଦେ. ବିଣ. ସୁଂ—ମଠୁଆ; ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ—
Gardamathuā Dilatory; procrastinating.
ଗେଁତୋ
ଲୀଚଡ଼
(ଗଡ଼ମଠୋଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗଡ଼ମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (ନାମ) —ମଧ୍ୟଭାରତର ରାଜ୍ୟବିଶେଷ—
Gardamandala Name of a kingdom in Central India; a part of Malwa.
[ଦ୍ର—ଇତିହାସପ୍ରସିଦ୍ଧା ରାଣୀ ଦୁର୍ଗାବତୀ ସମୟରେ ଏହି ରାଜ୍ୟଖଣ୍ଡର ଅଧୀଶ୍ୱରୀ ଥିଲେ ।]

ଗଡ଼ମାରୁ—ଦେ. ବି—୧ । ଡକାଇତି—1. Dacoity.
Gardamāru ୨ । ଗଡ଼ ଜୟ କରିବାରୂପ ଉଦ୍ଭାତ ବା କେଲାମାରା ଅତ୍ୟାଚାର—2. Depredation (like that of attacking a fort).
ଗଢ଼ତୋଡ଼
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅବିଶ୍ୱାସୀ—1. Treacherous.
୨ । ଡକାଇତିଯୁକ୍ତ (କର୍ମ)—2. Robbing; (act) attended with robbery.
(ଯଥା—ଆମେ ତୁମର ଏପରି କି ଗଡ଼ମାରୁ କାମ କରିଛୁଁ ଯେ ତୁମେ ଆମ ଉପରେ ଏତେ ରାଗୁଛ ।)

ଗଡ଼ମାଳ—ଦେ. ବି. (ଭୁଲ. ତଳମାଳ; ଉପରମାଳ)—
Gardamāla ଗଡ଼ଜାତ ପରି ସ୍ଥାନ ବା ଅଞ୍ଚଳ—
Hilly country like the Gurjats.

ଗଡ଼ମାଳି—ଦେ. ବି—ଗଡ଼ମାଳିଆ (ଦେଖ)
Gardamāliā Gardamāliā (See)

ଗଡ଼ମାଳିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଗଡ଼ଜାତର ଧନୀ ଓ ରାଜଦ୍ୱାରରେ ସମ୍ମାନିତ ପରିବାର ବା ବଂଶ—
Gardamāli 1. Rich and respectable family living in the Gurjats.
ଗଢ଼ବାଳ
ମାଥ ସଂଥାନ୍ତାଣୀ ରାଣୀ । ଦେଇଥିବ ଗଡ଼ମାଳିଆ ଘରେ ଯେ,
ଗଉଡ଼ ବୋହିବେ ପାଣି । ଶିଶୁଇଷ୍ଟନ ଗୀତ ।
୨ । ଓଡ଼ିଆ ଭଣ୍ଡାର ଜାତିର ଶାଖାଭେଦ—
2. A sect of Oriya barbers.
ଦେ. ବିଣ—ଗଡ଼ଜାତର ଅଧିବାସୀ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ (ପରିବାର)—
(a family) Respectable and residing in the Gardjāts.

ଗଡ଼ୟନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ ଧାତୁ + ଣିଚ. ଅନ୍ତ ,—ମେଘ—
Gardayanta Cloud.

ଗଡ଼ୟିତ୍ନୁ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ ଧାତୁ+ଣିଚ. ଇତ୍ନୁ)—ଗଡ଼ୟନ୍ତ (ଦେଖ)
Gardayitnu Gardayanta (See)

ଗଡ଼ରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—(ସଂ. ଗଡ଼ର)—୧ । ମେଣ୍ଢା—
Gardarā 1. Ram; sheep.
୨ । ମାଈ ମେଣ୍ଢା—2 An ewe.

ଗଡ଼ରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଂ—୧ । ସ୍ଥୂଳତଃ; ମୋଟାମୋଟି—
Gardare 1. Roughly; on the whole.
ଗଡ଼େ ୨ । ହାରାହାରି—2. On the average.

ଗଡ଼ଲବଣ—ସଂ. ବି—ଗଡ଼ଦେଶର ଖଣିରୁ ବା ପାହାଡ଼ରୁ ମିଳିବା
Gardalabana ଲୁଣ—A kind of rock-salt found in Central India.

ଗଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାଢ଼)—
Gardā ୧ । ମୋଟ ଲୁଗାର ଥାନ—
ଗଡ଼ା 1. A long piece of coarse cloth.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୱ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଙ	ନ

୨ । ଉଚ୍ଚ ସଡ଼କ ଓ ବନ୍ଧ ଉପରୁ ତଳକୁ ଗାଡ଼ି ଆଦି ସହଜରେ ଓହ୍ଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା କ୍ରମନିମ୍ନ ପଥ; ଘୋସରା—2. A sloping road made to enable carts and people to descend from a high road or bandh.

ଗଡ଼ାନେ ଢାଲ

୩ । ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିବା—
3. Rolling on the ground.

ଲୁଡ଼କା

ଆଡ଼ଗଡ଼ା ୪ । ଚାରିଦିଗରେ କାଠବାଡ଼ି ପରିବେଷ୍ଟିତ ସ୍ଥାନ—
4. Enclosure; place enclosed by fence or railings.

ଘେରା

୫ । ଯେଉଁ ନାଳଦ୍ୱାରା ପାଣି ଗଡ଼ାଇ ମାଛ ଧରାଯାଏ—
5. A channel in which fishes are caught after its water is drained.

ନଦୀ ପାଳା

୬ । ଡୁଡୁ ଖେଳରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଖେଳାଳିଙ୍କର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସୀମାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ରେଖା—
6. The line of demarkation just in the middle of the field of 'Doodoo' game.

ଦେ. ବିଣ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ—ଯଥା; ଭୂଇଁ ଗଡ଼ା)—ଲୋଟୁଥିବା; ଗଡ଼ୁଥିବା—Rolling on (such or such bed or land).

ଜଗଦେବ ଗୀତେ ବୋଇଲେ କର ନୋଡ଼େ ଅଳସ
ତଳପ-ଗଡ଼ାରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ନିଦା ଛୋଟ ଚକ ଲାଗିଥିବା ଗାଡ଼ି; ଗୋଟିଆ—A cart having small solid wheels.

ଗଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଡ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Gardāibā 1.Causative form of Gardibā (to roll).

ଗଡ଼ାନ

୨ । କୌଣସି ଜଳୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ନିମ୍ନକୁ ବୁହାଇବା—
2. To cause a liquid to run down or to flow down.

(ଯଥା—ତାଳରୁ ପାଣି ଗଡ଼ାଇବା ।)

୩ । (ଚକ ପ୍ରଭୃତି) ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପଦାର୍ଥକୁ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ି କରାଇବା ବା ଲୋଟାଇବା—
3. To roll a round thing on the ground.

୪ ।(ସମୟ)ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରିବା; (ନିରୂପିତ କାଳକୁ)ଟପାଇବା—
4. To let the time pass.

୫ । (ମାଳାକୁ) ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଜପିବା—
5. To tell beads.

୬ । (ଶଗଡ଼ି ଆଦିକୁ) ନିମ୍ନକୁ ଗତି କରାଇବା—
6. To cause downward motion.

୭ । ବେଖାତିର କରିବା; ଅନାଦର କରିବା; ଏଡ଼ିବା—
7. To disregard.

ଏହି ସଂସାରରୁ ମୁଁ କିଛି ଚାହେଁ
ନ ଗଡ଼ାଇବ ମୋର କଥାଟି ବୃଥାକୁ—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହି. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

୮ । ବଡ଼ ଗଛକୁ ବା କାଠକୁ ସାନ ସାନ ଗଡ଼ିରେ ପରିଣତ କରିବା; ତାଳ ନଡ଼ିଆ ପ୍ରଭୃତି ଲମ୍ବା କାଠଗଣ୍ଡିକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗଡ଼ି କରିବା; ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି କରି କାଟିବା—
8. To cut into small lengths or pieces.

[ଦ୍ର—ଧୋବାମାନେ ଜାଳକାଠକୁ ଚିରିବା ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟିଏ ଗଛର ବଡ଼ ଗଣ୍ଡିକୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗଡ଼ିରେ ଗଡ଼ାନ୍ତି । ତା ପରେ ଉକ୍ତ ଗଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଫାଳ ଫାଳ କରନ୍ତି ।]

୯ । ପାତ୍ରରୁ ଜଳୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ତଳକୁ ଅଜାଡ଼ିବା—
9. To pour down (liquids).

୧୦ । ଶସ୍ୟଆଦି ପାଛୁଡ଼ିବା ସମୟରେ କୌଶଳପୂର୍ବକ କୁଲାକୁ ଚାଳିତ କରି ତହିଁରୁ ଗୋଡ଼ି ଆଦିକୁ ଶସ୍ୟରୁ ପୃଥକ୍ କରିବା; ଗୁରେଇଁବା—10. To cause pebbles etc slide down in the winnowing fan from the grains by skilful handling of the fan.

୧୧ । (ସଂ. ଗଡ଼ ଧାତୁ)—(ଆଖିରୁ ଲୁହ; ପାଟିରୁ ନାଳ) ବୁହାଇବା; ସ୍ରାବିତ କରିବା—
11. To shed; to let down (saliva from the mouth or tear from the eyes).

ଗଡ଼ାଇ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଡ଼ୋଇବା (ଦେଖ)
Gardāi debā Gardāibā (See)

ଗଡ଼ାଇ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖାଦ୍ୟ ନ ଦେଇ ବା ଅଳ୍ପଖାଦ୍ୟ ଦେଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଛଟପଟ ହୋଇ ମରିବାର ଉପାୟ କରିବା—To cause a man to die of starvation.
Gardāi māribā

ଗଡ଼ାକାଟି—ପ୍ରାଦେ. (ସିଦ୍ଧଭୂମ) ବି—ଖଣ—
Gardākāti Straw.

ଗଡ଼ାଖୁରୁଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଷ୍ପ) ବି—ଯେଉଁ ଖୁରୁଡ଼ି ଶୁଖିକରି ଖଡ଼ିଇରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଛାଡ଼ି ଯାଇ ଥିବାରୁ ଖଡ଼ଖଡ଼ି ହୋଇ ବାଜୁଥାଏ—A cocoanut which has become completely dry and its kernel-ball separated from the outer shell.
Gardākhururda

ଗଡ଼ାଗଡ଼ି—ଦେ ବି—ଭୂମିରେ ପଡ଼ି ଦେହକୁ ଲୋଟାଇବା—
Gardāgardi Rolling on the ground.

ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଲୁଡ଼କା

ବିଣ—ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ—
Wallowing or rolling on the ground.

ଧନୁଧର ହୋଇଣ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ହେଲେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହି. ମହାଭାରତ.ଆଦି ।

ଗଡ଼ାଗଡ଼ି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ ହେବା—
Gardāgardi karibā To roll on the ground.
ଗଡ଼ାଗଡ଼ି କରା (ଦେଓୟା).
ଲୁଡ଼କନା

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଧୃତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପୁସ୍ତକରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଗମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲ୍ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ାଗଡ଼ି କରିବା (ଦେଖ)
Gardāgardi debā Gardāgardi karibā (See)

ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଗତି କରିବା; ଚକପରି ଘୁରି ଘୁରି ଗତି କରିବା—To roll on.
Gardāgardi jibā
ବର୍ତ୍ତ ଗଣ୍ଡିବାଟେ ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଯାଉଛି । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗଡ଼ାଣି—ଦେ. ବିଣ—ଗଡ଼ାଣିଆ (ଦେଖ)
Gardāni Gardāniā (See)
ଦେ. ବି—ଗଡ଼ନ୍ତି (ଦେଖ)
Gardanti (See)

ଗଡ଼ାଣିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ନିମ୍ନଗ—1. Sloping.
Gardāniā ୨ । କ୍ରମନିମ୍ନ—2. Gradually descending.
ଗଡ଼ାନିଆ ୩ । ଢାଲୁ—3. Slanting.
ଢାଲୁ

ଗଡ଼ି—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼୍ ଧାତୁ=ଖରାପ ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—
Gardi ୧ । ବାଛୁରୀ—1. Calf.
୨ । ଅଳସ ପଶୁ; ମଠୁଆ ବଳଦ—
2. An idle beast; a lazy ox.
୩ । ଅମଣିଆ ବଳଦ—3. An unbroken ox; untrained ox.
୪ । ମୃଗଛୁଆ—4. A young deer.
ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ; ଗଡ଼ଜାତ) ବି—୧ । ଶଗଡ଼; ବଳଦ ଗାଡ଼ି—
1. Bullock-cart; a vehicle drawn by oxen.
ଗୁଳ ବାରୁଦ ଗଡ଼ିମାନ ଭରି, ଲଗା ବଜ୍ରଦ ଛୋହେ ଲେଖା କରି ।
ବ୍ରଜନାଥ. ସମଇବରଙ୍ଗ ।

କାଠେରଗୁଁଡ଼ି ୨ । ଲମ୍ବ ଓ ମୋଟ କାଠ; ମୁଣ୍ଡି—
2. A log of timber.
୩ । ଘର ଚାଳର ଲମ୍ବ ପଟ୍ଟ ବା ଅଂଶ; ଗରି—
3. One of the long belts of a thatch of a house.

[ଦ୍ର—ଘରର ଚାଳ ମଥାନ ବା ଭୁଳଠାରୁ ୨ ଆଡ଼କୁ ଢାଲୁ ହୋଇ ଛୁଆଣି ହୋଇଥାଏ । ଏକ ପାଖର ଉକ୍ତ ଚାଳକୁ ପଞ୍ଜରା ବୋଲାଯାଏ । ପ୍ରତି ପଞ୍ଜରା ଚାଳରେ ଅନେକ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ ପଟ୍ଟ ଥାଏ । ଲମ୍ବ ପଟ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଗଡ଼ି ବୋଲାଯାଏ । ଭୁଳ ବା ମଥାନକୁ ଲାଗିଥିବା ଗଡ଼ିକୁ 'କାନ୍ଥଗଡ଼ି' ବା 'କାନ୍ଥଗଡ଼ି' ଓ ତତ୍ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଡ଼ିକୁ 'କାନ୍ଥଆଗଡ଼ି' ଓ ଓଳ ତଳର ଫଳକ ଗଡ଼ିକୁ 'ମୂଳଗଡ଼ି ବା ମୂଳାଗଡ଼ି' ବୋଲାଯାଏ ।]

୪ । ସ୍ରୋତସ୍ୱତୀ ନଦୀର ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଅଂଶରୁ ଗଣ୍ଡିରତର ନିମ୍ନ ଅଂଶକୁ ପାଣି ସ୍ରୋତ ଗଡ଼ି କରି ବହେ; ଗରି—
4. Shallow part of a river with current from which water flows down.

ଗଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ ଧାତୁ)—
Gardiā ୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁଷ୍କରିଣୀ—1. Small tank.

ଗେଡ଼େ; ଗାଡ଼ା [ଦ୍ର—ଗଡ଼ିଆରେ ହଳାଇ ଯୋଖରାରେ ଖୋଳିବା
ତଳାବ ନ୍ୟାୟ; କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପକାଇ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ତଲାସ କଲେ ଏ ନ୍ୟାୟର ଉପମା ଦିଆଯାଏ ।]

ଗଡ଼ିଆ, ଗଡ଼େ ୨ । ଗଡ଼ଜାତିଆ ଲୋକ; ଗଡ଼ୁଆ—
2 Man of the Gurjats.
୩ । (ସଂ. ଗଡ଼=ମଠୁଆ ବଳଦ)—
ଯେଉଁ ବଳଦ ହଳ ବା ଶଗଡ଼ରେ ଯୋଗ ହେଲେ ଭୂଇଁରେ ଶୋଇ ପଡ଼େ ଓ ଗଡ଼େ (ଚାଲେ ନାହିଁ)—
4. A bullock which has the habit of lying down on the ground when yoked to a cart or plough.
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି— ବଡ଼ ମାକଡ଼ସା—
Big spider.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଡ଼ଜାତିଆ; ଗଡ଼ୁଆ—
1. Belonging to the Gurjats.
୨ । ଗଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to a fort.

ଗଡ଼ିଏ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଅଦର୍ଥ)—
Gardie ଏକଗଡ଼ି ମାତ୍ର; ଗଡ଼େ—
One piece or bit only.
ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି ଓ ବିଣ—ଏକ ଗାଡ଼ି ପରିମିତ—
One cart-load of a thing.

ଗଡ଼ିଗଡ଼ିକା ଖେଳ—ଦେ. ବି—ପିଲାମାନଙ୍କର ଭୂଇଁରେ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି
Gardigardikā khela ଖେଳିବା ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ—
ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଖେଳା A sort of play in which children go on rolling on the ground.

ଗଡ଼ିଧରଣା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Gardidharsā ଶଗଡ଼ ଯିବାର କଚା ରାସ୍ତା—
Cutcha road for carts; cart-road.

ଗଡ଼ିପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି— ଉଚ୍ଚ ଯାଗାରୁ ତଳକୁ ପଡ଼ିଯିବା—
Gardipardibā To roll or fall down from high.
ଗଡ଼ିଯେଆସା
ଗିରନା

ଗଡ଼ିବତା—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଫାଳିଆ ବାଉଁଶ ଦିଆଯାଇ ଛପରର ଗଡ଼ିର
Gardibatā ନିମ୍ନଭାଗ ଚାଳର ଛୁଅ ଆଦି ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ଲାଗି ରହେ ଅର୍ଥାତ୍ ଚାଲିଯାଏ ନାହିଁ; ଗରବତା—
Split bamboo put on the thatch to keep a belt of the thatch tight to the frame.

ଗଡ଼ିବଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବିଣ— ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ—
Gardibardi Troubled.
(ଯଥା—ଜ୍ୱର ହେଉଛି ସେ ଲୋକଟି ବଡ଼ ଗଡ଼ିବଡ଼ି ହେଲା ।)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ,

ଗଡ଼ିବା— ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଡ଼ି ଧାତୁ; ଗଳ ଧାତୁ)—

Gardibā
ଗଡ଼ା
ଲୁଣ୍ଠକନା, ଗିରନା

୧ । ଲୁଣ୍ଠିତ ହେବା; ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା—
1. To roll or wallow on the ground.

ତୁମ୍ଭେ ସେ ଉରୁଣୀ ଗୁଲିବା ସରଣୀ ପରଣେ ଗଡ଼ିବା ଜାଗିଲେ ।
ବଳରାମ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । (କାଳ) ଅତିବାହିତ ହେବା; ଟପିଯିବା—
2. To expire (time.)

୩ । ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା—2. To pass.

ଦିନ ଚାରି ପହର ଗଡ଼ି ଗଲାଣି । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୪ । ଉପରୁ ତଳକୁ ଖସିବା—
4. To come down or fall down.

ଧନୁ ଛଡ଼ିଣ ରଥରୁ ଗଡ଼ିଲେ । ଦଣ୍ଡିରାଥ. ବିଚିତ୍ରରାମାୟଣ ।

୫ । (ଶଗଡ଼ଚକ ଓ ବଲ୍ ଆଦି) ଭୂମିରେ ଘୂରି ଘୂରି ଗତି କରିବା—5. To move in a wheeling or rolling manner.

୬ । (ଜଳସ୍ରୋତ) ଉପରୁ ତଳକୁ ବହିବା—
6. To flow down (current).

୭ । (ମନୁଷ୍ୟର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଓ ପାଟିରୁ ଲାଳର ଧାର) ବହିବା.
7. To be shed or to trickle down (said of tear or saliva).

୮ । (ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ ଭୋକରେ ଶବ ପରି) ଭୂମିରେ ଲୋଟିବା ବା ଛଟପଟ ହେବା —8. To starve; to famish.

୯ । (ଖାଦ୍ୟ) ଜୀର୍ଣ୍ଣ ନ ହୋଇ ପେଟରେ ଗଡ଼ଗଡ଼ ହେବା ବା ମଥିତ ହେବା—9. (undigested food) To roll in the stomach.

୧୦ । ରଙ୍କ ପରି ହେବା—10. To act like a famished person.

୧୧ । (ହିଂସ୍ରଜନ୍ତୁ) ପର୍ବତ ବା ଅରଣ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରୁ ଜନ୍ମଭୂମିକୁ ବା ଗ୍ରାମକୁ ଆସିବା—
11 (wild animal) To come down from the hill to the forest or the plains.

୧୨ । ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବା—
12. To descend; to come down.

୧୩ । ଆସିବା—13. To come.

(ଯଥା— ସମାଗତ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନେ ଗ୍ରାମର କାହା ଘରକୁ ଆସିଲେ ସମୟରେ ଏସ୍ଥାନକୁ (ଗ୍ରାମର କୋଠଘରକୁ) ଗଡ଼ିଆସନ୍ତୁ ।)

୧୪ । (ବର୍ତ୍ତୁଳବସ୍ତୁ) ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ ହେବା—
14. To roll here and there on the ground.

୧୫ । ରୋଗ ଯୋଗୁଁ ଦେହର କୌଣସି ଅଂଶରୁ ଜଳ ବା ରକ୍ତ ଅନ୍ୟ ଅଂଶରେ ଆସି ଜମା ହେବା—
15. (blood and lymph) To accumulate in any particular part of the body.

୧୬ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—
16. To come and arrive at a place.

କଥାରୁ ଗେଡ଼ି, ବେଳକାଳ ଜାଣି ଗଡ଼ିଲେ ଗୋପୀ—ଚଗ ।

୧୭ । (ଗୋଲ ବସ୍ତୁ, ଯଥା—ମନୁଷ୍ୟମୁଣ୍ଡ; ବାଇଜଦାଣ୍ଡି) ବହୁ ପରିମାଣରେ ଇତସ୍ତତଃ ପଡ଼ିବା—
17. To lie scattered.

୧୮ । ନିଦ ନ ଲାଗିବାରୁ ଶେଯରେ ପଡ଼ି ଏପଟ ସେପଟ ହେବା; ଗଡ଼େଇଗଡ଼େଇ ହେବା—
18. To roll on the bed sleeplessly.

ଗଡ଼ୁଥିଲା ବାଳା ଶୟନେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଏପଟେ ସେପଟେ ଉଣି—
ବଳାଇ. ଯଯାତିକେଶରୀ ।

୧୯ । (ଚାରିଖ) ସ୍ଥଗିତ ହେବା—
19. To be adjourned.

ବନ୍ଧ ଶରଦପକ୍ଷ କଲେ ଡେର ଦିନ ଯାଏ ମାମଲା ଚାରିଖ
ଗଡ଼ି ଯିବ—ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

୨୦ । ଗର୍ଭାଧାନ ଯୋଗୁଁ (ମାସ ବା ମାସିକ ଋତୁକାଳର) ସମୟ ଟପିଯିବା—
20. (the time of monthly course) To be stopped owing to pregnancy.

[ଦ୍ର—ଏହି ଅର୍ଥରେ ଗଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ 'ମାସ ଗଡ଼ିବା'ରେ କେବଳ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା—ତାର ମାସ ଗଡ଼ିଲାଣି=ସେ ଗର୍ଭବତୀ ହେଲାଣି ।]

ଗଡ଼ି ମରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନାହାରରେ ମରିବା; ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ ଛଟପଟ ହୋଇ ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ କରିବା—

Gardi maribā
To die rolling on the ground owing to starvation; to be starved to death.

ଗଡ଼ିଯିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଜାହାଜଆ ଭାଷା)—

Gardijibā
(ଜାହାଜ) କୂଳ ଛାଡ଼ି ଗଭୀର ସମୁଦ୍ରର ସୀମାକୁ ଯିବା—
(a ship) To go to deep waters.

ଆଜି ଡେର ଜାହାଜ ଗଡ଼ି ଯିବାର ସ୍ଥିର ହୋଇଅଛି—
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଗଡ଼ିରାହାଏନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—

Gardirāhāen
ଗଡ଼ିଧରଶା (ଦେଖ)
Gardidharśā (See)

ଗଡ଼ିଶ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ିକ)—ଗଡ଼ିଶା (ଦେଖ)

Gardisa
Gardisā (See)

ଗଡ଼ିଶା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ିକ)—ଗୋଲାକାର ଜାତୀୟ ଛୋଟ ମାଛ—

Gardisā
ଗଡ଼ିଇ; ଗଡ଼ାଇ; ଗଡ଼ୁଇ; ନେଠାମାଛ
(Opheocephalus Lata) A small round-shaped fresh-water fish living in muddy water.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ପାଣିରେ ଓ ପଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ରହି ପାରନ୍ତି । ଗୋଲ (ବଡ), ଗୋଲକଡ଼ା (ମଧ୍ୟଭଳ), ଗଡ଼ିଶା (ଛୋଟ)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଈ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ର' ଦେଖିବେ ।

ଓ ରେଙ୍ଗ (ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ), ଏମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଜାତିର ମାଛ; ଏମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଚେପ୍‌ଟା ଓ ଦେହ ଗୋଲ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଭରଣି ପୌଣ୍ଡ ବା ସାତ ଭରଣ ଅଧେ ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ—

A measure of corn.

[ଦ୍ର—୧. ଗଡ଼ିଶା=କଟକୀ ଆଠ ସେରିଆ ନଭିରେ ୧୫୦ ନଭିତ ।]

ଗଡ଼ୁ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ ଧାତୁ=ଉଚ୍ଚ ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଉନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ପିଠିର କୁଜ—

Gardu

1. Hump or protuberance on the back.

୨ । ପିଠିର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଉପରକୁ ବାହାରି ପଡ଼େ—

2. Humped back.

୩ । ଅନ୍ତର୍ଗଡ଼ୁ; ବେଦକାଣ୍ଡ ବସ୍ତୁ—

3. An useless thing.

୪ । ଅର୍ବୁଦ; ଶରୀରର ଆବୁ—4. Tumour.

୫ । ଗଳଗଣ୍ଡ—5. Goitre.

୬ । ଗ୍ରନ୍ଥି; ଗଣ୍ଠି—6. A knot.

୭ । କୁଜା ବ୍ୟକ୍ତି—7. Hump-backed person.

୮ । କେଞ୍ଚୁଆ; ଜିଆ—8. Earth-worm.

୯ । ବର୍ଚ୍ଛା—9. A javelin.

୧୦ । ଶଲ୍ଲାସ୍ତ୍ର—

10. A kind of weapon; a dart.

୧୧ । ଜଳପାତ୍ର—11. Water-pot.

ସଂ. ବିଣ—କୁବ୍ଜ; କୁଜା—Hump-backed; crooked.

ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ୁ; ଗଡ଼ୁକ; ଗଳନ୍ତିକା)—

ଗାଡୁ ପାଣି ଗଡ଼ିବା ପାଇଁ ନଳ ଲାଗିଥିବା ଜଳପାତ୍ରବିଶେଷ; ଝାରି—

ଗଡୁଆ A spouted water-jug.

ଏ ବାହାରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଗଡ଼ୁ ପାତ୍ରମାନ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଲୋଟା; ଚାଲ; ଧାତୁର ଘଟ—

A small metal water-jug.

ଗଡ଼ୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ୁକ)—

Garduā ୧ । ଗଡ଼ୁ; ଝାରି—1. A spouted water-jug.

ଗାଡୁ ଗଡ଼ୁଆ ଗାଗରା କେତେ ବାସନ

ଗଡୁଆ କେତେ ଯାତ ଦେଲେ ହୋଇ ପ୍ରସବ । ଦୁଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଡ଼ଜାତବାସୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

1. Resident of the Gardajātas.

ସେହି ସୈନ୍ୟରେ ଥିଲେ ଯେତେ ଗଡ଼ୁଆ
ଶତ୍ରୁକରେ ଘୋଷଣା କଲେ ସେ ଗାଡ଼ୁଆ ।

କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।

୨ । ଗଡ଼ଜାତର ରାଜଧାନୀ ବା ଗଡ଼ରେ ବାସ କରୁଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—

2. Resident of the capital of a native state.

ଗଡ଼ୁକ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ୁ+କ)—

Garduka ୧ । ଜଳପାତ୍ର; ଚାଲ—1. Water-jug.

୨ । ହାତ ଆଙ୍ଗୁଠିର ମୁନ୍ଦି—2. Finger-ring.

ଗଡ଼ୁପାତ୍ରି—ଦେ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)— ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପୂଜାର ୨ଟି ପ୍ରଧାନ

Gardupātri ବାସନ (ଉପକରଣ); ବେଶି ପାଣି ରଖିବାର ଝାରି

କୋଷାକୁଶୀ ଓ ଝାରିରୁ ପାଣି ଢାଳି ସଙ୍କଳ୍ପ ଆଦି କରିବା ନିମନ୍ତେ

ଆବଶ୍ୟକ ଥାଳୀ—

A large spouted water- jgu and a small boat-shaped pot necessary for the performance of ceremonial rites by a Brāhmaṇa.

ଗଡ଼ୁପିଢ଼ା—ଦେ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ଖାଇବସିବା କେଳେ

Gardupirdhā ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ଜଳପାତ୍ର ଓ କାଷ୍ଠ ଆସନ—

A spouted water-jug and wooden seat necessary for a Brāhmaṇa while dining.

(ଯଥା—ପଦ୍ମରାଜ ଆପଣେ ! ଗଡ଼ୁ ପିଢ଼ା ଦେଇ ପୀତାମ୍ବର ମିଶ୍ରଙ୍କ ଶଙ୍ଖ ଭିତ୍ତରୁ ଆସିବା ହଉ ।)

ଗଡ଼ୁର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗଡ଼ୁ=କୁବ୍ଜ+ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ. ର)—

Gardura କୁବ୍ଜ; କୁଜା—Hump-backed.

(ଗଡ଼ୁରା—ସ୍ତ୍ରୀ) ପ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ସଂ. ଗରୁଡ଼ର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗରୁଡ଼ ପକ୍ଷୀ—

The sacred bird of Bishṇu.

ଗଡ଼ୁଳ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗଡ଼ୁ=କୁବ୍ଜ+ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥେ. ଳ)—

Gardula ଗଡ଼ୁର (ଦେଖ)

(ଗଡ଼ୁଳା—ସ୍ତ୍ରୀ) Gardura (See)

ଗଡ଼େ—ଦେ. ଅ—ଗଡ଼ରେ (ଦେଖ)

Garde Gardare (See)

ଗଡ଼େ ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଏକ ଗଡ଼ ବା ଖଣ୍ଡ—

One piece only.

ଗଡ଼େଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ଼ିକ)—ଗଡ଼ିଶା (ଦେଖ)

Gardei Gardiśā (See)

ଗଡ଼େଇଗଡ଼େଇ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିବା

Gardeitardei māribā ଓ ଗଡ଼ୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୟ

ଗଡ଼ିୟେ ଗଡ଼ିୟେ ମାରା ମାଡ଼ ଦେବା—To belabour a person soundly while he is rolling on the ground.

ଗଡ଼େଇଗଡ଼େଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଭୂମିରେ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ପାର୍ଶ୍ୱ-

Gardeitardei hebā ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଲୋଟିବା—

ଗଡ଼ାଗଡ଼ି ଦେଓୟା To roll or wallow on the ground.

ଲୋଟନା, ଲୁଡ଼କନା

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଣ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଁ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗଡ଼େଇପଡ଼େଇ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼େଇ ଡଡ଼େଇ ମାରିବା
Gardeipardei māribā (ଦେଖ)
Gardei tardei māribā (See)

ଗଡ଼େଇପଡ଼େଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଡ଼େଇଡଡ଼େଇ ହେବା
Gardeipardei hebā (ଦେଖ)
Gardeitardei hebā (See)

ଗଡ଼େର—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଏର)—୧ । ମେଣ୍ଢା—
Gardera 1. A ram.
୨ । ଜଳସ୍ରୋତଃ—2. Current of water.
୩ । ମେଘ—3. Cloud.

ଗଡ଼ୋତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼=ଗଡ଼ମଣ୍ଡଳ ଦେଶରୁ + ଉତ୍ତ=ଉତ୍ପନ୍ନ)—
Gardottha ଗଡ଼ଲବଣ (ଦେଖ)
Gardalabana (See)

ଗଡ଼ୋଳ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼୍ ଧାତୁ=ଖରାପ ହେବା + ଓଳ)—
Gardola ୧ । ଗ୍ରାସ; ଗୁଣ୍ଡା—
1. A gulp or mouthful (of food).
୨ । ଗୁଡ଼—2. Molasses.

ଗଡ଼ୁକ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼୍ ଧାତୁ + ଉକ)—ସୁନାର ଲୁମ୍ବ; ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଘଟ—
Gadduka A golden vase.

ଗଡ଼ୁର—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ ଧାତୁ=ଖରାପ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଉର)—
Gadda ra ୧ । ମେଷ; ମେଣ୍ଢା; ଗାରଡ଼—1. Sheep; ram.
୨ । ମେଘ—2. A cloud.
୩ । ଗୁଡ଼—3. Molasses; raw sugar.

ଗଡ଼ୁରିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଡ଼ୁର + ଇକ)—ମେଣ୍ଢା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gadda rika Relating to sheep.
ସଂ. ବି— ମେଣ୍ଢା ରଖିବା ଯାହାର ବ୍ୟବସାୟ—
A keeper of sheep by profession

ଗଡ଼ୁରିକା—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ୁର + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gadda rikā ୧ । ମେଣ୍ଢା ପଲ ଆଗରେ ଯିବା ମେଣ୍ଢା—
1. The leading ewe in a flock.
୨ । ପ୍ରବାହ; ସ୍ରୋତ—2. A current; continuous line; stream.
୩ । ଅବଚ୍ଛିନ୍ନଗତି, ଅଜ୍ଞାତପ୍ରବାହ ମୂଳଧାରାବାହିନୀ ନଦୀ-ବିଶେଷ—3. Name of a river of untraced origin.
୪ । ଜଳପ୍ରସ୍ରବଣ—4. Water-spring.

ଗଡ଼ୁରିକା ପ୍ରବାହ—ସଂ. ବି—ଆଗମେଣ୍ଢାର ପିଛାଧରି ଅନୁଗମନ କରିବା ମେଣ୍ଢାମାନଙ୍କ ସ୍ରୋତଃ—
Gadda rikā prabāha The run of a flock of sheep.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁପରି ମେଣ୍ଢାପଲ ମଧ୍ୟରୁ ଆଗ ମେଣ୍ଢା ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ଯାଏ, ପଛରେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ମେଣ୍ଢା ବିଚାର ନ କରି ତାହାର ପଛେ-ପଛେ ସେହି ଆଡ଼କୁ ଗତି କରନ୍ତି, ସେହିପରି କୌଣସି ପ୍ରଧାନ ଲୋକ ଯାହା କରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆଗ ପଛ ବିଚାର କରି ତାଙ୍କର କଥାର ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ 'ଗଡ଼ୁରିକା ପ୍ରବାହ' ନ୍ୟାୟ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଏ ।]

ଗଡ଼ୁଳ—ସଂ. ବି.—(ଗଡ଼୍ ଧାତୁ=ଖରାପ ହେବା + ଉଳ)—
Gadda la ଗଡ଼ୁର (ଦେଖ)
Gadda ra (See)

ଗଡ଼ୁଳିକା—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼ୁଳ + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗଡ଼ୁରିକା (ଦେଖ)
Gadda lika Gadda rikā (See)

ଗଡ଼ୁଳିକା ପ୍ରବାହ—ସଂ. ବି.—ଗଡ଼ୁରିକା ପ୍ରବାହ (ଦେଖ)
Gadda lika prabāha Gadda rikā prabāha (See)

ଗଡ଼ୁକ—ସଂ. ବି. (ଗଡ଼୍ ଧାତୁ + ଉକ)—ଗଡ଼ୁ; ଝୁରି—
Gadduka A spouted water-jug.

ଗଡ଼ୂକ—ସଂ. ବି.—(ଗଡ଼୍ ଧାତୁ + ଉକ)—ଗଡ଼ୁକ (ଦେଖ)
Gadūka Gadduka (See)

ଗଢ଼—ପ୍ରାଦେ. (ଗଢ଼ଜାତ) ବି.—(ଭୁଲ. ହି. ଗଢ଼ ଏହି ଅର୍ଥରେ; ସଂ. ଗଢ଼)—ଗଢ଼; ଦୁର୍ଗ—Fort; head-quarters.
Gardha

ଗଢ଼ଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଠନ; ଘଟନ)—୧ । ନିର୍ମାଣ—
Gardhana 1. Building.
ଗଢ଼ନ୍; ଗଢ଼ନ ୨ । ରଚନା; ଗଢ଼ିବା—
ଗଢ଼ନ 2. Making.
୩ । ରଚନାର କୌଶଳ ବା ଶିଳ୍ପ ବା ଭଙ୍ଗୀ—
3. Build; get-up; make.

ଗଢ଼ନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗଢ଼ଣ (ଦେଖ)
Gardhan Gardhana (See)

ଗଢ଼ନ୍‌ମୂଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗଢ଼ାମୂଲ; କରମୂଲ; ଅଳଙ୍କାର ବାସନଆଦିର ଗଢ଼ାମୂଲ—Making charges for an article.
Gardhanmūl

ଗଢ଼ା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗଠନ)—ଗଠନ; ନିର୍ମାଣ; ରଚନା—
Gardhā Building.
(ଭଙ୍ଗା—ବିପରୀତ) ବିଣ.—ନିର୍ମିତ; ରଚିତ—
ଗଢ଼ା Built.
ଗଢ଼ାଇ ବସନ ଛାମ୍ବର ଯେହେ ଗଢ଼ା ସୌରକରେ । ରଘୁନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.—ଗର୍ତ୍ତ; ଗାତ—Pit.
(ଯଥା—ଖଡ଼ଗଢ଼ା ।)

ଗଢ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଗଢ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gardhaiba 1. The causative form of 'Gardhibā.'
ଗଢ଼ାନ
ଗଢ଼ାନା ୨ । ରଚନା କରାଇବା; ନିର୍ମାଣ କରାଇବା—
(ଭଙ୍ଗାଇବା—ବିପରୀତ) 2. To cause to be built; to cause to be made.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

୩ । କାରିଗରଦ୍ୱାରା ଅଳଙ୍କାର ନିର୍ମିତ କରାଇବା—
3. To have a thing prepared.
ସୁନାରକ ଭାବଣ ଚଢ଼ାଅ ବୋଲେ । କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣଦ୍ୱାରା ମକଦମା ସଜାଇବା—
4. To cause a false case to be got up or fabricated.

ଗଢ଼ାଗଢ଼ି—ଦେ. ବ—୧ । ନିର୍ମାଣପ୍ରକ୍ରିୟା; କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନିର୍ମିତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାମାନ—
Gardhāgardhi
ଗଡ଼ାଗଡ଼ି
1. Building-operations.
ଗଢ଼ାଗଢ଼ି
୨ । ଅନେକ ବସ୍ତୁ ଗଢ଼ିବା କର୍ମ—
2. The act of making many thing.

ଗଢ଼ାଭଙ୍ଗା—ଦେ. ବ. (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର; ସଂ. ଗଠ ଧାତୁ + ଭନ୍ଜ ଧାତୁ)—
Gardhābhangā
ଭାଁଗାଗଡ଼ା
ନିର୍ମାଣ ଓ ଧ୍ୱଂସ; ସୃଷ୍ଟି ଓ ପ୍ରଳୟ—
Building and demolishing.

ଗଢ଼ାମୂଲ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗଠନ + ମୂଲ୍ୟ)—
Gardhāmūla
ବାନୀ
ଗଢ଼ାଇ
୧ । ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ବଣିଆର ମଜୁରି—
1. Wages of a goldsmith for making an ornament.
୨ । ବସ୍ତୁ ତିଆରି କରିବାର ମୂଲ—
2. Manufacturing wages.

ଗଢ଼ାଳି—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗଠ ଧାତୁ)—
Gardhāli
ଗଢ଼ୈ ଯା
ନିର୍ମାତା; ରଚୟିତା; ଯେ ନିର୍ମାଣ କରେ—
Builder; maker.

ଗଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଠ୍ ଧାତୁ)—
Gardhibā
ଗଢ଼ା
ଗଢ଼ନା
୧ । ଗଠନ କରିବା; ନିର୍ମାଣ କରିବା—
1. To build.
୨ । ଅଳଙ୍କାର ଆଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା—
2. To mould.
୩ । ସୃଷ୍ଟି କରିବା—3. To construct.
୪ । ଉପାଦାନ ଓ ଉପକରଣରୁ ଅଭିପ୍ରେତ ପଦାର୍ଥ ତିଆରି କରିବା—
4. To build a thing from materials.
୫ । ମିଥ୍ୟା ପ୍ରମାଣ ଦ୍ୱାରା ମକଦମା ସୃଷ୍ଟି କରିବା—
5. To fabricate a case by false evidence.
୬ । ରଚନା କରିବା—6 To compose.

ଗଣ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ସଂଖ୍ୟା କରିବା; ସୁମାର କରିବା—
Gaṇ (root)
1. To number; to enumerate.
୨ । ଗଣିବା—2. To count.
୩ । ମିଶାଇବା—3. To add up; to total.
୪ । ବିବେଚନା କରିବା—4. To take into consideration; to consider.

ଗଣ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ ଧାତୁ = ସଂଖ୍ୟା କରିବା + କର୍ମ. ଅ)—୧ । ସମୂହ—
Gaṇa
1. Multitude; collection.
୨ । ପଞ୍ଚା; ଦଳ; ପଲ—2. Herd; troop; group.
୩ । ଘାଟକ; ଜାତି—3. Caste; tribe.
୪ । ଏକଜାତୀୟ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଜୀବ—4. Flock.
୫ । ଶ୍ରେଣୀ—5. Class; series.
୬ । ଚତୁରଙ୍ଗ ସେନାବିଶେଷ; ହସ୍ତୀ-୨୭, ରଥ-୨୭, ଅଶ୍ୱ ୮୧, ପଦାତି-୧୩୫ ସମ୍ମିଳିତ ସେନା—6. An army consisting of 27 elephants, 27 cars, 81 horses and 135 foot-soldiers.
ତଜେ ଦୂଷଣ ଅରି ଖିଷଣ ଗଣ ମାରି ଲକ୍ଷଣ ସହିତରେ ଯେ ।
ଉଷ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୭ । ସ୍ୱପକ୍ଷ; ସ୍ୱଜାତୀୟ ବନ୍ଧୁ—7. Many of one class.
୮ । ଅନୁଚରଙ୍କ ଦଳ—8. A body of followers or attendants.
୯ । ଗଣନା—9. Calculation.
୧୦ । (ଗଣିତ) ସଂଖ୍ୟା—
10. (arithmatic) A number.
୧୧ । ଦେବତା ଓ ରାଜାଦିଙ୍କ ଅନୁଚରବର୍ଗ—
11. Retinue of a king or Deity.
୧୨ । ପ୍ରମଥଗଣ; ଶିବଙ୍କ ଅନୁଚର ସେନାଦଳ; ଶିବଗଣ—
12. The retinue of Lord Śiba.
[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ସେନାପତି ଗଣେଶ ।]
୧୩ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସଂସ୍କୃତ ଧାତୁମାନଙ୍କର ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ବା ପୁଞ୍ଜ—13. Different groups of Sanskrit roots of verbs.
(ଯଥା—ଭ୍ୱାଦିଗଣ, ଅଦାଦି ଓ ତନାଦି ।)
[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତ ଧାତୁମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଧାତୁ ନାମରେ ଗଣମାନଙ୍କର ନାମକରଣ ହୁଏ ।]
୧୪ । ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଠିତ ଦଳ, ସମାଜ ବା ସଙ୍ଘ—
14. A society formed for a particular object; association.
୧୫ । କୋମ୍ପାନି; ସଙ୍ଘ—15 Company.
୧୬ । (ସଙ୍ଗୀତ) ପ୍ରଥମ ସମ ବା ତାଲଠାରୁ କୌଣସି ରାଗର ମିଶ୍ରଣକୁ ପୃଥକ୍ କରିବା ତିନିଟି ସ୍ୱରର ସମଷ୍ଟି—
16. (Music) A cluster of three tones dividing the combination of a Rāga from the 1st Sama.
୧୭ । ଦେବ, ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଅସୁର ଏହିପରି ୩ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇଥିବା ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ—
17. (astronomy) A series of lunar mansions classed under three heads (Deities, men and demons),

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଙ	ନ୍

୧୮ । ଗଣେଶ—18. An epithet of 'Gaṇeśa'.

୧୯ । ଶ୍ଳୋକର ପାଦ—19. A foot in prosody.

ଦେ. ବ—ଗଣପତି ଓ ଗଣନାଥ ଆଦିଙ୍କ ଡାକ ନାମ—
A name for calling 'Gaṇapati' and Gaṇanātha'.

ଗଣକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଣ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Gaṇaka ୧ । ଯେ ଗଣନା କରେ ବା ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ କରେ—
(ଗଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 One who counts; reckoning.

୨ । ବହୁ ଧନଦ୍ୱାରା କ୍ରୀତ—
2. Bought for a large sum.

୩ । ଅଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାରଙ୍ଗମ—
3. Versed in mathematics.

(ଗଣକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବ—୧ । ଜ୍ୟୋତିର୍ବିତ୍; ଦୈବଜ୍ଞ—
1. Astrologer.

୨ । ଅଙ୍କଶାସ୍ତ୍ରବିତ୍ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. A mathematician.

୩ । ଆଠଗୋଟି ନକ୍ଷତ୍ରର ସମୂହ—
3. An assemblage of eight stars.

ଗଣକ କାଳିଦାସ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—'ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦାଭରଣ' ନାମକ
Gaṇaka kālidāsa ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା—
Name of an author of an astrological work.

[ଦ୍ର—ଏ କବି କାଳିଦାସ ନୁହନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ଶୁଭିଚନ୍ଦ୍ରିକା ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ଜ୍ୟୋତିଷଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତାଙ୍କ ନାମ ମଧ୍ୟ କାଳିଦାସ ଥିଲା ।]

ଗଣକାର—ସଂ. ବି. (ଗଣ = ସୈନ୍ୟ + କୃ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ସୈନ୍ୟ
Gaṇakāra ଗଠନ କରେ)—
୧ । ଯେ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରେ—1. A classifier.

୨ । ଯେ ସଂଖ୍ୟା ବା ସୁମାର କରେ—
2. Counter; enumerater.

୩ । ଭୀମସେନଙ୍କ ନାମ—
3. Name of Bhīmasena.

ଗଣଗଣ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gaṇagaṇa ୧ । ମାଛିଙ୍କ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ—
ଗୁଣଗୁଣ 1. Humming or buzzing sound of
ମିନମିନା; ଗୁନଗୁନା flies.

୨ । କାଶ ଯରଦ ଧରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନୁନାସିକ ବାକ୍ୟୋଚ୍ଚାରଣ ଧ୍ୱନି—
2. Buzzing nasal sound or voice due to cough.

ଗଣଗଣା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗଣଗଣିଆଁ (ଦେଖ)
Gaṇagaṇā Gaṇagaṇiāñ (See)
ଗୁନଗୁନା ଜଭଣାରୁ ହାତେ ସେ ପଦାରଥ କାଢ଼ି
ଗଣଗଣା ମାଛ ବସିଲେ ଦହିଁ ବେଢ଼ି—ବୃଷଭ ହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଗଣଗଣିଆଁ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଯେ ଗଣଗଣ କରି କଥା କହେ;
Gaṇagaṇiāñ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁନାସିକ ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣକାରୀ—
ଗଣଗଣୀ } ସ୍ତ୍ରୀ 1. One who utters nasal or buzzing
ଗଣଗଣେଇ } sound while talking.
ଗୁଣଗୁଣେ ୨ । ଚଡ଼ଲ; ଗାଳୁଁଗାଳିଆ—
ଗୁନଗୁନା 2. Growling or grumbling (person).
ଭନଭନେମାଛି ଦେ. ବ—ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ମାଛି—
ମିନମିନାମଚ୍ଛଡ଼ A kind of buzzing flea; the blue-bottle.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ବସନ୍ତି । ଏ ସାଧାରଣ ମାଛି ଅପେକ୍ଷା ଆକାରରେ ବଡ଼ ଓ ସ୍ଥୂଳ । ଏମାନଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣ ନୀଳ । ଏମାନେ ମଳାଦିରେ ବସି ମଳାଦିରୁ ଦୂଷିତ କୀଟାଣୁ ଆଣି ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ସଂକ୍ରାମିତ କରନ୍ତି ଓ ଉକ୍ତ ଦୂଷିତ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଅନେକ ସଂକ୍ରାମକ ବ୍ୟାଧି (ଓଲାଉଠା ଆଦି)ର କୀଟାଣୁ ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଆନ୍ତି ଓ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ।]

ଗଣଗଣିଆଁ ମାଛି—ଦେ. ବ—ଗଣଗଣିଆଁ (ଦେଖ)
Gaṇagaṇiāñ māchhi Gaṇagaṇiāñ (See)

ଗଣଗୋଷ୍ଠୀ—ଦେ. ବ—ପରିବାରର ସମସ୍ତେ—
Gaṇagoshṭhi Whole family; each member of a
ଗୁଷ୍ଟିପରିବାର family considered together.

ଗଣଚକ୍ରକ—ସଂ. ବ—ସାଧୁ ବା ଧର୍ମାତ୍ମା ବହୁଲୋକ ଏକତ୍ର ବା ଗୋଷ୍ଠୀରେ
Gaṇachakraka ବସି କରିବା ସତ୍‌ଭୋଜନ—
Dinner eaten in community by a party of virtuous or pious men.

ଗଣଚ୍ଛନ୍ଦଃ—ସଂ. ବ—ବୃତ୍ତ (ଦେଖ)
Gaṇachhandaḥ Brutti (See)

ଗଣତ୍କାର—ଦେ. ବ—ଗଣକ (ଦେଖ),
Gaṇatkāra Gaṇaka (See)
ଗଣତକାର
ଗଣାକ

ଗଣତନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବ. (ଗଣ + ତନ୍ତ୍ର)—
Gaṇatantra ୧ । ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର-ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ; ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର—
1. Democracy.

୨ । ଯେଉଁ ଶାସନପ୍ରଣାଳୀରେ ଏକ ଦଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କଠାରେ ରାଜ୍ୟଶାସନର ଭାର ଥାଏ—2. Oligarchy.

ଗଣତନ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଣତନ୍ତ୍ର + ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି
Gaṇatantrī ଗଣତନ୍ତ୍ର-ଶାସନପ୍ରଣାଳୀର ପକ୍ଷପାତୀ—One who is an advocate of the democratic system of administration.

ଗଣତା—ସଂ. ବ. (ଗଣ + ଭାବ. ତା)—
Gaṇatā ୧ । ପକ୍ଷପାତ—1. Partiality; party-spirit.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଶ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଙ୍ଗମେ ଭିତ୍ତି ର ବସ୍ତ୍ରର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଶ୍ରେଣୀବନ୍ଧନ—2. Classification.

୩ । ସମୂହତା—3. Gathering together; conglomeration.

୪ । ମେଳ—4. Collusion; combination.

୫ । ଏକତ୍ରାବସ୍ଥିତି—5. Collection.

୬ । ବହୁ ଲୋକ ମିଳି ବାନ୍ଧିଥିବା ଦଳ; ଗୋଷ୍ଠୀ—
6. A Cabal.

୭ । ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର—7. Mathematics.

ଗଣତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣନ)—୧ । ସଂଖ୍ୟା—
Gaṇati 1. Number.
ଗୁଣତି; ଗଣତି; ଗନ୍ତି ୨ । ସଂଖ୍ୟା କରିବା; ସୁମାରି
ଗିନତୀ 2. Counting; numbering.
୩ । ଗଣନା—3. Calculation.

ଅତ ପୁରୁଣା ବୁଢ଼ା, ଗଣତରେ ଶହେ ସାତ ହଜିଅଛେ—
ସଦାରମୋହନ, ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗଣିତ)—ଗଣିତ—Counted.

ବିହ୍ୱଳ ଅଟନ୍ତି ରଥରେ ଗଣତ—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଗଣତଥ—ସଂ. ବିଣ—ଦଳ ଗଠନ କରିଥିବା—
Gaṇatitha Forming a troop and collection.

ଗଣତରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ଗଣନାରେ; ସଂଖ୍ୟାରେ—
Gaṇatire In number.
ଗୁଣତିତେ ପଚଶ ସହସ୍ର ସେ ଏହା ଗଣତରେ
ଗିନତୀମେ ବସିଲେ ଯାଇ କରି ଯମଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ

ଗଣତ୍ୱ—ଦେ. ବି. (ଗଣ + ଭାବ. ତ୍ୱ)—ଗଣତା (ଦେଖ)
Gaṇatwa Gaṇatā (See)

ଗଣଦୀକ୍ଷା—ସଂ. ବି—୧ । ଗୁରୁଙ୍କଠାରୁ ବହୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କର ଏକ ସମୟରେ ମନ୍ତ୍ରଗ୍ରହଣ—
Gaṇadīkshā
1. Simultaneous initiation of a number of persons.

୨ । ବହୁଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକସଙ୍ଗେ କରାଯିବା ପୌରୋହିତ୍ୟ—
2. Performance of religious rites as priest for a number of persons.

ଗଣଦେବ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—୧ । ଗଣନାଥ; ଗଣେଶ—
Gaṇadeba 1. Gaṇeśa.

୨ । (ମ ପ. ଲୋ.) ଗଣ ବା ଶ୍ରେଣୀରେ ଥିବା ଏକାଧିକ ଦେବ—ଗଣଦେବତା (ଦେଖ)
2. Gaṇadebatā (See)

ଗଣଦେବତା—ସଂ. ବି. (ଗଣ + ଦେବତା)—
Gaṇadebatā ଯେଉଁ ଦେବତାମାନେ ଏକାଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଅଟନ୍ତି—
Some Deities worshipped and represented in certain groups.

[ଦ୍ର—ଗଣଦେବତାଙ୍କ ଗଣର ସଂଖ୍ୟା ୯; ଯଥା—ଆଦିତ୍ୟଗଣ—୧୨, ବିଶ୍ୱେଦେବାଗଣ—୧୦, ବସୁ—୮, ତୁଷିତ—୩୬, ଅଗ୍ନିସ୍ୱର—୬୪, ବାତ—୪୯, ମାହାରାଜିକ—୨୨୦, ସାଧ୍ୟ—୧୨ ରୁଦ୍ର—୧୧ ।]

ଗଣଦେବୀ—ସଂ. ବି—ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଅନୁଚର ଦେବୀମାନେ—
Gaṇadebī The female retinue or attendants of Pārbatī.

ଗଣଦେବୀ ଜଣକୁ ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଭାଗ. ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଗଣଦ୍ରବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଗଣ + ଦ୍ରବ୍ୟ)—
Gaṇadrabya ୧ । ବହୁ ପ୍ରକାରର ବସ୍ତୁ—
1. A variety of articles.

୨ । ସାଧାରଣଙ୍କ ଅଧିକାରରେ ଥିବା ବସ୍ତୁ; ଇଜମାଲି ଧନ—
2. Public property; common fund.

ଗଣଧର—ସଂ. ବି. (ଗଣ + ଧୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gaṇadhara ୧ । ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି—
1. The head of a class.

୨ । ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକ—2. School-master.

୩ । ଜୈନାଚାର୍ଯ୍ୟ ବିଶେଷ—
3. A class of Jaina-preceptors.

ଗଣନ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
Gaṇana ଗଣନା (ଦେଖ)
Gaṇanā (See)

ଗଣନପତି—ସଂ. ବି—୧ । ଅଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି—
Gaṇanapati 1. A mathematician.

୨ । ଗଣେଶ—2. Lord Gaṇeśa.

ଗଣନ ମହାମାତ୍ର—ସଂ. ବି—ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ—
Gaṇana mahāmātra Finance-Minister.

ଗଣନା—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gaṇanā ୧ । ଗଣତି; ସୁମାରି—1. Calculation.

୨ । ସଂଖ୍ୟା କରିବା—
2. Counting; reckoning; calculating.

୩ । ଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା—3. Paying regard.

୪ । (ଗଣିତ) ଯୋଗ କରଣ—4. Adding together.

୫ । ଅବଧାରଣ—5. (Arithmetic) Ascertainment.

୬ । ବିଚାରକରଣ—
6. Consideration; thinking.

୭ । ହିସାବ—7. Account.

୮ । ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି ଓ ଶୁଭାଶୁଭ ଫଳ ନିରୂପଣ—
8. Ascertaining the result of the positions of planets.

୯ । ଉଲ୍ଲେଖ—9. Enumeration.

୧୦ । ସଂଖ୍ୟା—10. Number.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗଣନାଥ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଣ+ନାଥ)—
Gaṇanātha ୧ । ଗଣେଶ; ମହାଦେବଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର; ପ୍ରମଥ ଗଣର ସେନାଧ୍ୟକ୍ଷ—1. Gaṇeśa, the commander of Śiba's hosts.
୨ । ମହାଦେବ—2. Śiba.
୩ । ବୃହସ୍ପତି—3. A name of Bṛuhaspati.
୪ । ଇନ୍ଦ୍ର—4. A name of Indra.
୫ । ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କର୍ତ୍ତା ବା ସ୍ୱାମୀ ବା ନାୟକ—
5. Master; headman; leader.
୬ । ଦଳପତି—6. Leader of a class.
୭ । ସେନାପତି—
7. Commander or general of an army.
ସେ ଯୁଦ୍ଧେ ବାହାରୁ ନ ଦେଖି ଗଣନାଥ
ଚାଳିଲେ ଦେବସୈନ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଯୁଦ୍ଧପଥ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକର ନାମ—Name given to males.

ଗଣନାୟକ—ସଂ. ବି—୧ । ଜନନାୟକ ବା ନେତା—
Gaṇanāyaka 1. A leader of people; popular leader.
୨ । ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
2. Gaṇanātha (See)
୩ । ଶିବ—3. Śiba. (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)

ଗଣନାୟିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଦୁର୍ଗା—
Gaṇanāyikā An epithet of Durgā.

ଗଣନାର୍ହ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଣନ+ଅର୍ହ)—ଗଣନାଯୋଗ୍ୟ—
Gaṇanārha Countable; fit to be counted.

ଗଣନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—
Gaṇanīya ୧ । ଗଣନାର ଯୋଗ୍ୟ; ସଂଖ୍ୟେୟ—
1. Fit to be counted; numerable.
୨ । ଯାହା ଗଣାଯାଇ ପାରେ—2. Calculable.
୩ । ଗ୍ରାହ୍ୟ—3. Worthy to be reckoned; acceptable.
୪ । ଯାହାକୁ ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରାଯାଇ ପାରେ—
4. Fit to be classified.
୫ । ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ—5. Worthy of being mentioned.

ଗଣନ୍ତି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗଣନ)—ଗଣତି (ଦେଖ)
Gaṇanti Gaṇati (See)

ଗଣପ—ସଂ. ବି. (ଗଣ+ପା ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gaṇapa ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
Gaṇanātha (See)

ଗଣପତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଣ+ପତି)—ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
Gaṇapati Gaṇanātha (See)

ଗଣପତି ଉତ୍ସବ—ଦେ. ବି — ଗଣେଶଚତୁର୍ଥୀଦିନ ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର
Gaṇapati utsaba ଉତ୍ସବ—A festival of the Marhattas on the Gaṇeśa-chaturthī day.
[ଦ୍ର—ପୁନାରେ ମହାସମାରୋହରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସହିତ ଏହା ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।]

ଗଣପର୍ବତ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗଣ+ପର୍ବତ) —ଶିବାନୁଚର ଓ ଯକ୍ଷ
Gaṇaparbata ଦେବଗଣ ଯେଉଁ ପର୍ବତରେ ବାସ କରନ୍ତି; କୈଳାସ ପର୍ବତ—The mountain Kailāsa (inhabited by Śiba's hosts).

ଗଣପୂର୍ବ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଣ+ପୂର୍ବ)—
Gaṇapūrba ଦଳ ବା ଜାତିର ନାୟକ—
Leader of a class or tribe.

ଗଣବତୀ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ଧନ୍ୱନ୍ତରି ଦିବୋଦାସଙ୍କ ମାତା—
Gaṇabatī Name of the mother of Dhanwantari Dibodāsa.

ଗଣଭର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଣ+ଭର୍ତ୍ତୃ. ୧ମା. ୧ବ.)—
Gaṇabhartta ୧ । ମହାଦେବ—1. Śiba.
୨ । ଗଣେଶ—2. Deity Gaṇeśa.
୩ । ଦଳପତି—3. Leader of a class.

ଗଣଭୂଷଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଣ+ଭୂଷଣ)—ସିନ୍ଦୂର—
Gaṇabhushaṇa Red lead; vermillion.

ଗଣଭୋଜନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗଣ+ଭୋଜନ)—୧ । ଜାତିଆଣ ଭୋଜ—1. Caste-dinner.
୨ । ସଂକ୍ରିଭୋଜନ; ବହୁଲୋକ ଏକସମୟରେ ଓ ଏକ-ସ୍ଥାନରେ ବସି ଖାଇବା—2. Picnic; a dinner participated by many persons.
୩ । ବହୁଲୋକଙ୍କର ଏକ ରୁଷେଇରେ ପାକ ଓ ଭୋଜନ—
3. Common messing.

ଗଣରାଜ୍ୟ—ସଂ. ବି—୧ । (ନାମ) ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ରାଜ୍ୟବିଶେଷ—
Gaṇarājya 1. Name of a kingdom in the Deccan.
୨ । ପ୍ରଜାପ୍ରତିନିଧି ଶାସକଙ୍କଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2. A country ruled by a representative of the people

ଗଣରାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ରାତ୍ରି+ଗଣ)—ନିଶାସମୂହ; ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ରାତ୍ରି—
Gaṇarātra Many nights in succession, a series of nights.

ଗଣଶ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି—ଗଣେଶ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gaṇaśa (etc) Gaṇeśa etc (See)

ଗଣଶଃ—ସଂ. କ୍ରି. ବିଣ. (ଗଣ+ବୀପ୍ସାର୍ଥରେ. ଶସ୍)—୧ । ବହୁଶଃ—
Gaṇaśaḥ 1. Group by group.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସଥାକ୍ରମେ ଉକ୍ତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ୍ପ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଦଳଦଳ ହୋଇ; ଫଳଫଳ; ଦଳେଦଳେ—
2. In crowds; in herds; in troops.
୩ । ଶ୍ରେଣୀଶ୍ରେଣୀ ହୋଇ—3. In classes.

ଗଣଶକ୍ତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଣ+ଶକ୍ତି)—
Gaṇaśakti ଜନଶକ୍ତି; ଜନସଂଘର ଶକ୍ତି—
Power of the people.

ଗଣହାସକ—ସଂ. ବି—ସୁଗନ୍ଧିବିଶେଷ—
Gaṇahāsaka A species of perfume.

ଗଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣନ) —୧ । ଗଣନ—1. Counting.
Gaṇā ୨ । ସଂଖ୍ୟା କରିବା—2. Reckoning.
ଗୁନା; ଗୁନତି; ଗଣତି ୩ । ଗଣତି; ସୁମାର—3. Enumeration.
ଗିନନା; ଗିନତି ଏଣୁ କରି ଶିଷ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର କରୁଥିବ ଗଣା ।
ପ୍ରାଚୀ. ଶ୍ରୀଗୁରୁଭକ୍ତିଗୀତା ।

ଦେ. ବିଣ—ଗଣତି ହୋଇଥିବା; ସଂଖ୍ୟା କରାଯାଇ ଥିବା—
Counted; reckoned.

ଗଣାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଗଣିବା କ୍ରିୟାର ପ୍ରେରଣାର୍ଥ ରୂପ)—
Gaṇāibā ୧ । ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ସୁମାର କରାଇବା—
ଗୁନାନ 1. To get something counted or
ଗିନବାନା; ଗିନନା calculated by another.
ଚନ୍ଦ୍ରମା ! ଗ୍ରହ ଶୁଭଦ ଗଣାଇବ । ଉଷ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।
୨ । ରାଜକୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ନିକଟରେ ରାଜସ୍ୱାଦି ନେଇ ଦାଖଲ କରିବା—2 To pay revenue to the Government treasury.
(ଯଥା—ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱରପୁର ଶାସନ ମଳଦମ ନଗଦ ଗଣାଇଲା— କା. ୮୬/୪୫—ତାଳପତ୍ର ଲେଖାଳଙ୍କ ହସ୍ତାକ୍ଷରର ଆଦର୍ଶ ।)

ଗଣାକ୍ରାନ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଣ+ଆକ୍ରାନ୍ତ)—ଦଳଭୁକ୍ତ—
Gaṇākrānta Included in groups; formed into herds.

ଗଣାଗ୍ରଣୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବିମ୍ବା ୭ମୀ ତତ୍; ଗଣ+ଅଗ୍ରଣୀ)—
Gaṇāgraṇī ୧ । ଗଣନାୟକ—1. Leader.
୨ । ଗଣେଶ—2. God Gaṇeśa.
୩ । ମହାଦେବ—3. Śiba.

ଗଣାଚଳ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ. ଶିବଗଣମାନଙ୍କ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଅଚଳ)—
Gaṇāchala କୈଳାସ ପର୍ବତ—A name of the Kailāsa mountains.

ଗଣାଧିପ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଣ+ଅଧିପ)—ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
Gaṇādhipa Gaṇanātha (See)

ଗଣାଧିପତି—ସଂ. ବି.—ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
Gaṇādhipati Gaṇanātha (See)

ଗଣାଧ୍ୟକ୍ଷ—ସଂ. ବି.—ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
Gaṇādhyaksha Gaṇanātha (See)

ଗଣାନ୍ନ—ସଂ. ବି.—(ମ. ପ. ଲୋ; ଗଣର ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ଅନ୍ନ; ଗଣ+
Gaṇānna ଅନ୍ନ)—୧ । ବହୁସ୍ୱାମିକ ଅନ୍ନ; ଅନେକ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରାରେ ଦାନା—1. Food dispensed by many masters.
୨ । ଅନେକ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଚାକିରି—
2. Service under joint masters.
୩ । ସାଧାରଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ—3. Food intended for distribution amongst the public.
୪ । ବହୁଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ରୋଷେଇରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ—
4. Food prepared together for many; a mess.

ଗଣାପୁଚ୍ଛ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣ ଓ ପ୍ରଚ୍ଛ ଧାତୁ)—୧ । ଶୁଭକର୍ମ ନିମନ୍ତେ
Gaṇāpuchhā ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଶୁଭଲଗ୍ନ ଆଦି ବୁଝିବା—
ଠିକୁଜୀମିଳାନ 1. Foretelling or calculating of the future by astrology.
୨ । ବିବାହ ନିମନ୍ତେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ କୋଷ୍ଠୀ ଗଣନା—
2. Casting of the horoscopes of the bride and bridegroom-elect.

ଗଣାପୋଚ୍ଛ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗଣ ଓ ପ୍ରଚ୍ଛ ଧାତୁ)—
Gaṇāpochhā ଗଣାପୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)
Gaṇāpuchhā (See)

ଗଣାବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣନା+ବିଦ୍ୟା)—୧ । ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର—
Gaṇābidyā 1. Mathematics.
୨ । ଗଣନା କରିବାର ବିଦ୍ୟା—
2. The art of calculation.
ଋତୁପର୍ଣ୍ଣ ବୋଲେ ଗଣାବିଦ୍ୟା ଭୁଲେ,
ଅକ୍ଷରବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣିଅଛି ଭଲେ । କୃଷ୍ଣଦ୍ୱିଜ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗଣାଯିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଗଣିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟ)—ଗଣିତ ହେବା—
Gaṇājibā To be counted.
ଗୁନାଯାଓନ୍ନା
ଗିନାଜାନା

ଗଣାହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଗଣିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟ)—ଗଣାଯିବା (ଦେଖ)
Gaṇāhebā Gaṇājibā (See).

ଗଣି—ସଂ. ବିଣ.—(ଗଣ+ଇ)— ଗଣନା କରୁଥିବା—
Gaṇi Counting
ବି. ପୁଂ.—୧ । ବେଦବେଦାଙ୍ଗପାରଗ ବ୍ୟକ୍ତି—1. One versed in the scriptures and auxiliary sciences (Apte).
୨ । ତର୍କ— 2. Argument.
ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗଣେଶ) ଗଣେଶ ନାମର ସସ୍ନେହ ସମ୍ବୋଧନ
Name by which a person named Gaṇeśa is called in endearment.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ୍

ଗଣିଆଁ — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣେଶ)—୧ । ଗଣେଶ ନାମର ଅନାଦରାର୍ଥକ
Ganiāñ ପ୍ରୟୋଗ—1. Name by which a person
ଗଣାଇ named Ganeśa is called in familiarity or contempt.

୨ । ଗଣିଆଁ ତୋଡ଼ି (ଦେଖ)
2. Ganiāñtordi (See)

ଗଣିଆଁ ଚଢ଼େଇ — ଦେ. ବି.—ଗଙ୍ଗେଇ ୧ (ଦେଖ)
Ganiāñ chardhei Gangei 1 (See)

ଗଣିଆଁ ତୁଡ଼ି — ଦେ. ବି.—ଗଣିଆଁ ତୋଡ଼ି (ଦେଖ)
Ganiāñturdi Ganiāñtordi (See)

ଗଣିଆଁ ତୋଡ଼ି — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଙ୍ଗାଟେସ୍ୟ)—ତୋଡ଼ିଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର
Ganiāñtordi କାଇଯୁକ୍ତ ମାଛବିଶେଷ—A small slender
ଗାଙ୍ଗଦାଡ଼ା fish; Belone Gaucila.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଲମ୍ବରେ ୧୪।୧୫ ଆଙ୍ଗୁଳ ବଢ଼ନ୍ତି, ଥଣ୍ଡା ଲମ୍ବ ଓ ମୁହଁ ଗୋଜିଆ । ଲୋକେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ଏ ମାଛ ଖାଇଲେ ରାତିରେ ପିଲାଙ୍କର ଶେଯରେ ମୁତିବା ରୋଗ ଭଲ ହୁଏ ।]

ଗଣିଆରି — ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି.- (ସଂ. ଗଣିକାରିକା; ଭୁଲ. ବ. ଗନିୟାରି ଗନିୟାରି)—ଗଣିକାରିକା (ଦେଖ)
Ganikārikā (See)

ଗଣିକା — ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ଗଣ=ସମୂହ+ଇକ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ; ଅର୍ଥ ରୂପରେ
Ganikā ଯାହାର ଗଣ ବା ବହୁଲୋକ ଅଛନ୍ତି)—୧ । ବେଶ୍ୟା;
ବାରନାରୀ—1. Prostitute; harlot;
courtesan.

୨ । ହସ୍ତିନୀ—2. She-elephant.
୩ । ଜୁଇଫୁଲ; ଜୁଇ ଲତା—3 A kind of single-petalled and slender jasmine.

ବିଟପ ବନାସେ ସୁମନରେ ହସେ ଗଣିକାପନ୍ତ ଭବା ସତ ।
ଭଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗଣିକାରିକା — ସଂ. ବି. (ଗଣି=ଚର୍ଚ୍ଚ+ଣି ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ+ଆ;
Ganikārikā ଅମରଶୀକା; ଏହାର ଡାଳ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଶବ୍ଦ ହୁଏ)—
ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ; ଅଗବଥୁ ଗଛ (ଦେଖ)
An ever green plant; Premna Integrifolia.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବକାଳରେ ଏହାର ଶୁଖିଲା ଡାଳ ଦୁଇଖଣ୍ଡକୁ ଘର୍ଷଣ କରି ନିଆଁ ବାହାର କରାଯାଉଥିଲା । ଏହାର ପତ୍ର ମସ୍ତ୍ୟାକାର, ଫୁଲ ଶ୍ୱେତ, ଅପୀତ, ବର୍ଷାକାଳରେ ଫୁଟେ, ଛେ ଚର କରିଲେ, କାଠ ଓ ପତ୍ର ଈଷତ୍ ସୁଗନ୍ଧ । ଲୋକେ କହନ୍ତି ଦେହରେ ଅଗ୍ନିବାତ ଫଳି ଗଲେ ଏ ଗଛ ପାଖକୁ ଯାଇ ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗାତ ବସି ତାକୁ ଲୁଣାଇଲେ ଅଗ୍ନିବାତ ଫୁଲା କମିଯାଏ । ଡାଳ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଶବ୍ଦ ହୁଏ ।]

ଗଣିତ — ସଂ. ବିଣ. (ଗଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Ganita ୧ । ଯାହା ଗଣତି ହୋଇଅଛି—
1. Counted; reckoned; calculated.

୨ । ସଂଖ୍ୟାତ—2. Enumerated.

ସଂ. ବି—୧ । ଗଣନାବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର; ଅଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ର—
1. Arithmetic; mathematics.

[ଦ୍ର—ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ, ଯଥା—ବୀଜଗଣିତ ବା ଅବ୍ୟକ୍ତ ଗଣିତ—Algebra, ପାଟୀଗଣିତ ବା ବ୍ୟକ୍ତଗଣିତ—Arithmetic, ରେଖା ଗଣିତ—Mensuration.]

୨ । ପରିମାଣବିଷୟକ ଶାସ୍ତ୍ର—
2. The science of measurement.

୩ । (ଗଣ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ତ) ଗଣନା; ସଂଖ୍ୟାନ; ସୁମାର—
3. Calculation.

୪ । (ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ର) ଓଡ଼ାଙ୍କ—
4. (mathematics) A sum of progression.

୫ । ଗଣିତବିଷୟକ ପ୍ରଶ୍ନ ବା ସମସ୍ୟା—
5. A mathematical sum or problem.

ଗଣିତ ଜ୍ୟୋତିଷ — ସଂ. ବି—ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କ ଗତିସ୍ଥିତି; ଗଣନ
Ganita jyotisha କରିବାର ବିଦ୍ୟା—Astronomy.
(ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ—ବିପରୀତ)

ଗଣିତଜ୍ଞ — ସଂ. ବିଣ. ଷଂ. (ଗଣିତ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ganitajña ଅଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାରଦର୍ଶୀ—
Mathematician; versed in mathematics.

ଗଣିତା — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣିତ)—ସୁମାର; ଗଣତି—
Ganitā Calculation.

ଗୁନ୍ତି କାହିଁ କେତେ ଛନ୍ତି ଏହା ଗଣିତା ନାହିଁ—ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗିନତି ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଣାହେବା; ଗଣିତ—
1. Counted.

ତୁ ଏବେ ରହ ମୋ ବଳରେ
ଅଟନ୍ତି ଗଣିତା ସାତ ଜନେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । ଯୋଗ୍ୟ—2. Fit.

ଏ ହାରକୁ ଏମାନେ ଗଣିତା ହୁଅନ୍ତି—ପ୍ରାଚୀ, ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗଣିତ — ଦେ. ବି—ଗଣତି(ଦେଖ)
Ganiti Ganati (See)

ଗଣିତୀ — ସଂ. ବିଣ. ଷଂ. (ଗଣିତ+କରିବା ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ୧ମା.
Ganiti ୧ବ.)—
(ଗଣିତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଗଣନାକାରୀ—1. Calculating.

୨ । ଗଣିତଜ୍ଞ—2. Mathematician.

୩ । ଦୈବଜ୍ଞ—
3. Versed in the art of foretelling.

ଗଣି ଦେବା — ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ୟକୁ ଧନ ଆଦି ଗଣନା କରି ଦେବା—
Ganideba 1. To pay a sum to another by counting
ଗୁଣେଦେଓୱା it up.

ଗିନଦେନା ୨ । ଗଣନା କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବା—
2. To end or complete a reckoning.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚତୁର୍ଥ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନଗଦ ଧନର ଅଧିକାରୀ ହେବା—
3. (figurative) To be master of cash.
(ଯଥା—ଅମୁକ ଲୋକ ନଗଦ ଟ ୫୦୦୦୧ ଗଣିଦେବ ।)
୪ । ନଗଦ ଧନ ଦେବା—4. To pay in cash.

ଗଣିନେବା—ଦେ. କ୍ରି—ପଦାର୍ଥ ବା ଧନକୁ ଗଣନା କରି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି-
Ganinebā ଠାରୁ ବୁଝି ନେବା—
ଗୁଣେଲିଓଣ୍ଟା To take money or things from another
ଗିନଲେନା by counting.

ଗଣିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଣ୍ ଧାତୁ)—
Ganibā ୧ । ସୁମାର କରିବା; ସଂଖ୍ୟା କରିବା—
ଗୁନା 1. To count; to enumerate.
ଗିନନା ୨ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଗଣନା କରି ପ୍ରଦାନ କରିବା—
2. To pay by counting one by one.
ରେଷ୍ଟ ଦେବାପାଇଁ ପୃଥିବୀ ନୃପ ଶ୍ରେଣୀ
ରେଷ୍ଟ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ତାହା ଦେଲେ ଗଣି—କୃଷ୍ଣସଂହିତା. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୩ । ତୁଳନା କରିବା—3. To compare.
୪ । ବିଚାରିବା—4. To consider; to deem.
କମଳଗଣେ କମଳ ଗଣେ ମୋତକାକୁ ଯଥା—
ଉଷ୍ଟ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।
୫ । ଅବଧାରଣା କରିବା—5. To ascertain.
୬ । (ପ୍ରମାଦ) ଆଶଙ୍କା କରିବା—
6. To apprehend or fear.
ଅଭଙ୍ଗେ ପାଣ୍ଡବବଳ ଗଣିଲେ ପ୍ରମାଦ—ପଧାନାଥ, ବେଣୀସଂହାର ।
୭ । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା—7. To aim.
୮ । ମାନିବା; ଖାତିର କରିବା—8. To regard.
ଅହାର ବହାର ନିଦ୍ରାବେଶ ବଶ ହେଇ ତାକୁ ମୁଁ ନ ଗଣେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ କଲ୍ପଲତା ।
୯ । ନଗଦ ଧନ ଦେବା—9. To pay cash.
୧୦ । (କୌଣସି ବସ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ) ଲେଖା କରିବା; ସମାନ କରିବା—
10. To count or deem as.
ହେମନ୍ତକାଳେ ଯେବେ ପୋଷମାସରେ ପାଣି
ଥାଏ ବହୁ ସ୍ୱକର୍ମ ଯାଗ ଫଳେ ଗଣି—କୃଷ୍ଣସଂହିତା. ମହାଭାରତ. ଅନୁଶାସନ ।
୧୧ । ଗଣନାପୂର୍ବକ ନିଶ୍ଚୟ କରିବା—
11. To ascertain by calculation.
ଅଶ୍ୱମେଧ କରିବାକୁ ଶୂରବଳ ଗଣ ।
ବଳରାମ. ବିଚିତ୍ରରାମାୟଣ ।
୧୨ । ସମ୍ମାନ କରିବା—
12. To show respect or regard.
ଯେ ଦକ୍ଷ ସ୍ୱଭାବେ ଶ୍ୱଶୁର
ତାଙ୍କୁ ନ ଗଣିଲେ ଈଶ୍ୱର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।
୧୩ । ସ୍ମରଣ କରିବା—1. To remember
ହୋଇ ତୋ ଚରଣ ଧାରି ଝୁରୁଥିଲୁଁ ନିଜ ଭାଗ୍ୟ ଗଣି ଗଣି ।
ଉଦାସ. ଗୀତ ଲହରୀ ।

ଗଣୀ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଗଣ+ଇନ୍; ୧ମା ୧ବ)—
Gaṇī ଯାହାର ଦଳ ବା ପଲ ଥାଏ—
Having or owning a flock.
ସଂ. ବି. ପୁଂ—ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକ;
(ଗଣିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍କୁଲ ମାଷ୍ଟର—
A class-teacher; a school-master.

ଗଣୀଭୂତ—ସଂ. ବିଶ. (ଗଣ+ଅଭୂତ ଭାବେ (ଚ୍ୱି) ଭୂ+ଭୂତ)—
Gaṇībhūta ଦଳଭୁକ୍ତ; କୌଣସି ଗଣରେ ସ୍ଥିତ; ଗଣାନ୍ତର୍ଗତ—
Included in or belonging to a party or class.

ଗଣୀୟ—ସଂ. ବିଶ. (ଗଣ+ଈୟ)—ଗଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gaṇīya Relating to a Gaṇa or 'class'.

ଗଣେଇ—ଦେ. ବି—୧ । ଗଣିଆ ତୋଡ଼ି ମାଛର ଛୁଆ; କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଣିଆ ତୋଡ଼ି—
Gaṇei
1. The fry or Gaṇiā tordi fish.
୨ । ଏକ ଜାତୀୟ ମାଛରଙ୍କା ଚଢ଼େଇ—
2. A kind of King-fisher.

ଗଣେଇ ତୋଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଣିଆଁ ତୋଡ଼ି (ଦେଖ)
Gaṇei tordi Gaṇiāñ tordi (See)

ଗଣେୟ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ ନିପାତନ)—
Gaṇeya ଗଣନୀୟ (ଦେଖ)
Gaṇanīya (See)

ଗଣେରୁ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଣ=ସଂଖ୍ୟା+ଇରୁ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ.ଉ)—
Gaṇeru ୧ । ବେଶ୍ୟା—1. Prostitute; harlot.
୨ । ହସ୍ତିନୀ—2. A female elephant.
୩ । କଣ୍ଟିକାର ବା କରବୀର ଗଛ—
3. Bastard oleander.

ଗଣେରୁକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଣେରୁ+କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gaṇerukā ୧ । ଦୂତୀ—1. Procuress.
୨ । କୁଟ୍ଟିନୀ—2. Panderess.
୩ । ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ—3. Adulteress.
୪ । ଦାସୀ—
4. Female servant; maid servant.

ଗଣେଶ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୁତି ଭବ; ଗଣ=ବିଘ୍ନକାରୀ ସମୂହ+ଈଶ)—
Gaṇeśa ୧ । ଗଣନାଥ—1. God Gaṇeśa.
[ଦ୍ର—ଏ ମହାଦେବ ଓ ପାର୍ବତୀଙ୍କର କନିଷ୍ଠ ଓ ମତାନ୍ତରରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର । ମତାନ୍ତରରେ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଦେହର ମଳ ଚମରୁ ଜନ୍ମି-ଥିଲେ । ଏ ବିଦ୍ୟାର ଅଧିଷ୍ଠାତା ଦେବ ଓ ସମସ୍ତ ବିଘ୍ନବିନାଶକ ଅଟନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଏହାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଆବାହନପୂର୍ବକ ପୂଜା କରାଯାଏ । ଏହାଙ୍କର ଗଜମସ୍ତକ, ଏକ-ଦନ୍ତ, ଥଳ୍ଥଳି ପେଟ ଓ ସାପ ପଇତା । ଏହାଙ୍କର ବାହନ ମୂଷା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ଥ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଢ	ନ୍ତ

ଏ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଲଡ଼ି ଧରି ଥାଆନ୍ତି । ପରଶୁରାମଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଏହାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ହାତଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା । ମହାଦେବ ଏକ ଅସୁରକୁ ବଧ କରିବାକୁ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ଏ ପାର୍ବତୀଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ହେଲେ ଓ ପାର୍ବତୀ ଏହାଙ୍କୁ ଦ୍ୱାର ଜଗାଇଥିଲେ । ମହାଦେବ ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା ବେଳେ ଏ ତାଙ୍କୁ ଆପଣା ପିତା ବୋଲି ଚିହ୍ନି ନ ପାରି ବାଟ ଛାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ ଓ ମହାଦେବ ଏହାଙ୍କ ଶିର ଛେଦନ କରି ଉତ୍ତରକୁ ଯାଇ ପାର୍ବତୀଙ୍କଠାରୁ ଏହାଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇ, ଫେରି ଆସି ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ମୁଣ୍ଡଟି ନାହିଁ, ଗଣ୍ଡିଟି ପଡ଼ିଅଛି । ମହାଦେବ ମୁଣ୍ଡ ଖୋଜି ନ ପାଇ ଉତ୍ତରକୁ ମୁଣ୍ଡ କରି ଶୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ହାତୀର ମୁଣ୍ଡକୁ କାଟି ଆଣି ଏହାଙ୍କ ଗଣ୍ଡିରେ ଯୋଡ଼ି ଦେଇ ଏହାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇଲେ ଓ ତଦନୁସାରେ ଏହାଙ୍କର ହାତୀମୁଣ୍ଡ ହେଲା । ଏ ମହାଦେବଙ୍କ ପ୍ରମଥ ଗଣର ସେନାପତି । କଥିତ ଅଛି ଯେ ବ୍ରହ୍ମା ଏହାଙ୍କୁ ବ୍ୟାସୋକ୍ତ ମହାଭାରତର ଲେଖକରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ, ରକ୍ତ ପୁଷ୍ପରେ ଏହାଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯାଏ; ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ଦିନ ଗଣେଶଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୂଜା ହୁଏ । ଏହାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ— ଗଣନାଥ, ଗଣପତି, ଗଣାଗ୍ରଣୀ, ଗଣାଧିପ; ଗଣାଧିପତି, ଗଣେଶ୍ୱର, ଗଣେଶାନ, ଗଣନାୟକ, ଏକଦନ୍ତ, ଏକଦଂଷ୍ଟ୍ର, ଗଜାସ୍ୟ, ଗଜବଦନ, ବିଘ୍ନରାଜ, ବିନାୟକ, ହେରମ୍ବ, ଗଜାନନ, ବିଘ୍ନେଶ, ପରଶୁପାଣି, ଆଖୁଗ, ଶୂର୍ପକର୍ଣ୍ଣ ।]

୨ । (ନାମ) 'ଜାତକାଲଙ୍କାର' ନାମକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥର ରଚୟିତା—2. Name of the author of a Sanscrit astrological treatise.

[ଦ୍ର—ଏ ଜାତିରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭାସ୍ତ୍ରୀ ନଦୀର ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ସୂର୍ଯ୍ୟପୁର ନାମକ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।]

ଗଣେଶ ଚଉଠୀ—ଦେ. ବି—ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ (ଦେଖ)
Gaṇeśa chauṭhi Gaṇeśa chaturthī (See)

ଗଣେଶ ଚଉଠୀ ଚନ୍ଦ୍ର—ଦେ. ବି—ଗଣେଶ ଚଉଠୀ ଶଶାଙ୍କ (ଦେଖ)
Gaṇeśa chauṭhi chandra Gaṇeśa chauṭhi śaśāṅka (See)

ଗଣେଶ ଚଉଠୀ ଶଶାଙ୍କ—ଦେ. ବି—୧ । ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ରାତିରେ
Gaṇeśa chauṭhī śaśāṅka ଉଦିତ ଚନ୍ଦ୍ର—
1. The moon appearing in the night of 'Gaṇeśa-chaturthī.'

୨ । (ଉକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ନିଷିଦ୍ଧ ଥିବାର ଲକ୍ଷଣାର୍ଥରୁ) ଅଦର୍ଶନୀୟ ପଦାର୍ଥ—
2. Anything which should not be seen.

ବଦନ ପର ଯୁବତୀଙ୍କ, ଗଣେଶ ଚଉଠୀ ଶଶାଙ୍କ—,
ରୂପତ—ପ୍ରେମପୀୟୂଷ ।

[ଦ୍ର—ବ୍ରହ୍ମପୁରାଣବଚନ ଅନୁସାରେ ନାରୀସ୍ପର୍ଶ ଅଭିଶପ୍ତ ହୋଇ ଗଣେଶଚତୁର୍ଥୀ ରାତିରେ ଚନ୍ଦ୍ରଦର୍ଶନରେ ଥାଆନ୍ତି ଓ ସେ ରାତିରେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ ଉକ୍ତ ଅଭିଶାପ ଦର୍ଶନକାରୀବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ପଡ଼େ । ଗଣେଶଚତୁର୍ଥୀ ରାତିରେ ଉଦିତ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନଷ୍ଟଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲାଯାଏ ଓ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିଷିଦ୍ଧ । ଦୈବାତ୍ ଦର୍ଶନ କଲେ ପୂର୍ବ ବା ଉତ୍ତର ମୁଖ ହୋଇ ଧାଏସ୍ୱିକା ବାକ୍ୟ 'ସିଂହଃ ପ୍ରସେନମବଧୀତ୍, ସିଂହୋ ଜାମ୍ବବତା ହତଃ । ସୁକୁମାରକ ମାରୋଦୀସ୍ତବ ହ୍ୟେଷ ସ୍ୟମନ୍ତକଃ' ବାକ୍ୟ ପାଠ କଲେ ଓ ସ୍ୟମନ୍ତକ ଉପାଖ୍ୟାନ ଶୁଣିଲେ ଦୋଷ କ୍ଷୟ ହୁଏ ।
ଖଡ଼ିରହ. ନୂତନ ପଞ୍ଜିବା. ଭଥ୍ୟାଦିତତ୍ତ୍ୱ ।]

ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ—ସଂ. ବି—ଭାଦ୍ରମାସ ଶୁକ୍ଳ ଚତୁର୍ଥୀ—
Gaṇeśa chaturthī The fourth day of the bright fort night of the month of Bhādra.

[ଦ୍ର—ଏ ଦିନ ଗଣନାଥଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯାଏ ।]

ଗଣେଶପେଟ—ଦେ. ବି—ଥଲୁଲ ପେଟ—
Gaṇeśapeṭa Pot-belly.

ଗଣେଶପେଟା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଥଲୁଲପେଟା, ଢୋଲୁଆ—
Gaṇeśapeṭā Pot-bellied.

ଗଣେଶପେଟିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଗଣେଶପେଟା (ଦେଖ)
Gaṇeśapeṭiā Gaṇeśapeṭā (See)

ଗଣେଶବାହନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଣେଶ+ବାହନ)—ମୂଷା—
Gaṇeśabāhana Mouse.

ଗଣେଶବିଭୂତି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଭଲୁକବି ଭୂପତି ଭଞ୍ଜଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ
Gaṇeśabibhūti ପୁରାତନ ଓଡ଼ିଆ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—Name of an oriya poem by Bhūpati Bhañja.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଗଣେଶ ଏବଂ ଶିବଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ଛଳରେ ବୌଦ୍ଧ ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ର, ଅବନା ଆଦି ମନ୍ତ୍ର, ବାୟୁ ସାଧନା ଏବଂ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଜାତିର ପ୍ରକୃତି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

ଗଣେଶ୍ୱର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଣ+ଈଶ୍ୱର)—
Gaṇeśwara ଗଣନାଥ (ଦେଖ)
Gaṇanātha (See)

ଗଣୋତ୍ସାହ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଣ+ଉତ୍ସାହ; ଦଳରେ ମିଶିଲେ
Gaṇotsāha ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ବଢ଼େ)—
ଗଣ୍ଡା ନାମକ ପଶୁ—Rhinoceros.

ଗଣ୍ଟୁର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଗୁଣ୍ଟୁରୁ (ଦେଖ)
Gaṇṭur Guṇṭuru (See)

ଗଣ୍ଠୁରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କଙ୍ଗନ (ଦେଖ)
Gaṇṭhriā Kaṅgana (See)

ଗଣ୍ଠିଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଣ୍ଠିଲା (ଦେଖ)
Gaṇṭhlā Gaṇṭhilā (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉହାଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲଙ୍କତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗଣ୍ଠିଲା ଦେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଅଦୃଷ୍ଟରଜା କନ୍ୟାକୁ ଶାଶୁଘରକୁ ପଠାଇବା ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଭାରି ପଠାଇବା—To send presents with an unmatured girl on the occasion of her going to her husband's house.
Gaṇṭhilā debā

ଗଣ୍ଠରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଣ୍ଠିଲା (ଦେଖ)
Gaṇṭharā Gaṇṭhilā (See)

ଗଣ୍ଠରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଣ୍ଠିଲା (ଦେଖ)
Gaṇṭhari Gaṇṭhilā (See)

ଗଣ୍ଠା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)— ଯୋଡ଼ିବା; ଦୁଇଟି ପଦାର୍ଥ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ବାନ୍ଧିବା—Joining of two things with a knot.
Gaṇṭhā

ଗଣ୍ଠାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଇଁଠାଇବା (ଦେଖ)
Gaṇṭhāibā Gaiṅṭhāibā (See)

ଗଣ୍ଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—୧ । ବନ୍ଧନ; ଗ୍ରନ୍ଥି—1. Knot.
Gaṇṭhi

୨ । କେଶ; ଦଉଡ଼ି ବା ଲୁଗାଆଦିକୁ ମଣ୍ଡଳାକାରରେ ଗାଇଁଠ; ଗାଁଠ; ଗାଁଠି ଉଡ଼ି ବାନ୍ଧିବାର ପ୍ରଣାଳୀ—
ଗାଁଠ 2. Mode of tying up hair; rope or cloth into coils

କର କରୁଣା ବୋଲି ଯେତେ ଗ୍ରନ୍ଥି ରଚନ ତୋ ଗ୍ରମାନ
ଗଣ୍ଠିତ ନ ଫିଟଇଲେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଟଙ୍କା ସୁନାଆଦିର ବୁଜୁଳା ବା ପୋଟଳା—
3. A package of money or valuables.

ବୋଲିବ ଏଥିକୁ ଯାହା ବାନ୍ଧି ଗଣ୍ଠି କର ତାହା । ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶତକଳାସ ।

୪ । ଯଷ୍ଟିଆଦିର ଗୋଲାକାର ମୁଣ୍ଡା—
4. Knob of a stick.

୫ । ଆଖୁ, ବାଉଁଶଆଦିର ଦୁଇ ପର୍ବମଧ୍ୟସ୍ଥ ସନ୍ଧି—
5. A mode.

୬ । ହାଡ ଓ ଗୋଡ଼ରେ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ଅସ୍ଥିର ଯୋଡ଼ସ୍ଥଳ ବା ସନ୍ଧି—
6. A bone-joint; ligament.

୭ । ତର୍କଣୀୟ ବିଷୟ; ମର୍ମ କଥା—
7. Chief or debatable point.

୮ । ସାରକଥା—8. Purport.

୯ । ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ଓ ପ୍ରଶ୍ନ—9. Knotty question; dilemma; intricate or complicated matter.

କବିକୁ ଗଣ୍ଠି ବାନ୍ଧି ଥାଇ ଯାହା
ମର୍ମ ପଣ୍ଡିତ 'ହେ' ନ ବୁଝି ନଜନ୍ତି ତାହା । ପ୍ରାଚୀ ଉତ୍ତମ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

୧୦ । ଜଟିଳତା—10. Intricacy; complication.

୧୧ । ଆମବାତ; ବାତରୋଗବିଶେଷ—
11. Rheumatism.

୧୨ । ନାଳ ବନ୍ଧାଇବାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବନ୍ଧ—
12. A dam across a channel.

୧୩ । ବକ୍ରତା—13. A knuckle; bend.

୧୪ । ଗଛ ବା କାଠ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ ଅଂଶ—
14. Tangled or knotted part of a tree or wood.

୧୫ । ଫିତା ବା ରବ୍ଧ ଆଦିର ବିନା ଆଣ୍ଠିରେ କେଶ ଗୁଚ୍ଛର ଏକତ୍ର ବିନ୍ୟାସର ପ୍ରଣାଳୀବିଶେଷ ବା ଜୁଡ଼ା—
15. Mode of tying the hair into a knot or chignon.

୧୬ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କ ପିନ୍ଧା ଶାଢ଼ୀର ଶେଷଭାଗରେ ଲାଗିଥିବା ଗ୍ରନ୍ଥି ବା ଗୁଡ଼ି—16. The end of a woman's cloth tied into a knot.

୧୭ । ବଳାଗଣ୍ଠି—17. Ankle-joint.

ଚଳରୁ ଗଣ୍ଠି ସର ପୁଣ
ପାଦ ଏ ଅର୍ଦ୍ଧଚାଳ ଜାଣ । ପ୍ରାଚୀ. ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଜଟିଳ—1. Intricated; complicated.

୨ । ଗଣ୍ଠିଯୁକ୍ତ—2. Knotty.

ଗଣ୍ଠିଅନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦ)—
Gaṇṭhianā
ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିକ; କାକପୁଷ୍ପ; ଗୁଚ୍ଛକ ନୀଳପୁଷ୍ପ; ସୁଗନ୍ଧ ସ୍ତ୍ରୌଣେୟକ; ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ ତୈଳପର୍ଣ୍ଣକ ବହିର୍ଗିରି ଶୁକଚ୍ଛଦ
ଗେଁଟେଲା
ଗଠିବନ
ମ. ଗଠୋନା

ସୁଗନ୍ଧ ଔଷଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—
A sweet scented medicine
ଦେ. ବି—ବେଣିଆ ବଡା—
ଉପକ୍ରମ ହୋଇଛନ୍ତି ଗଣ୍ଠିଅନା ବଡା ।
ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମଜରୁପଣ୍ଡିତା ।

[ଦ୍ର—ଏହା ମଧ୍ୟମାକାର ବୃକ୍ଷ, ଏଥିର ଡାଳ ପତଳା, ଏଥିର ପତ୍ରରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗଣ୍ଠି ଭଳି ଅବୁ ଥାଏ; ଫୁଲ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ; ଏଥିର କଡ଼ ଔଷଧରେ ଲାଗେ; ଏହା କଫ, ବାୟୁ, ବିଷ, ଶ୍ୱାସ, କଣ୍ଡୁ ଓ ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟନାଶକ; ଏଥିର ଲେପ ଦେହରେ ଦେଲେ କାଛୁ ଚୁଣ୍ଡିଆ ଭଳି ହୁଏ ।]

ଗଣ୍ଠିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଳ)—
Gaṇṭhiā
ଗେଁଟେ
ଗଠୀଲା

୧ । ଗ୍ରନ୍ଥିଳ, ଗଣ୍ଠିଯୁକ୍ତ—
1. Knotty; nodular.

ମନ୍ଦ ଘଷା ଗଣ୍ଠିଆ ସାଳ ସାଳ ସର ।
କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । କୃପଣ—2. Miserly; niggardly.

ତାସ କାହାର ମାଇପ ? ଗଣ୍ଠିଆ କାହାର ଘଇତା ?—ପ୍ରବଚନ ।

୩ । କୁଟିଳ—3. Crooked.

୪ । ଗ୍ରନ୍ଥି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—4. Relating to a joint.

୫ । ଜଟିଳ—
5. Tangled; intricate; complicated.

୬ । ଚତୁର; ଜଟିଳ ବିଷୟ ବୁଝିବାରେ ପାରଗ—
6. Expert in unravelling tangled questions.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	କ୍ଷ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଅମ୍ବ ମରଣ ବଗ୍‌ରୁଛୁ, ଗଣ୍ଠି ଅପଣ ଦେଖାଉଛୁ ।

ରୂପତ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଦେ. ବ—୧ । ହାତ ତିଆରି ଛୋଟ ବନ୍ଧୁକ—

1. A kind of small hand-made gun.

[ଦ୍ର—ଏହା ମାଙ୍କଡ଼ଙ୍କୁ ଉଡ଼ାଇ ଉଡ଼ାବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । କୌଣସି କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଯାତ୍ରା ଦଳ ମଧ୍ୟ ଏହି ବନ୍ଧୁକ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

୨ । କାନର ନୋଳବିଶେଷ; ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣାଳଙ୍କାର-ବିଶେଷ (ନୋଳ ତଳେ ଗୋଟିଏ ଗଣ୍ଠି ଭଳି ଅଛି ବାହାର କରି ଏ ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ)—

2. An earring with a knot at the bottom.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ହାତ ଗୋଡ଼ ଆଦିରେ ହେବା ଗଣ୍ଠି—

Corns; calluse.

ଗଣ୍ଠିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଇଁଠାଇବା (ଦେଖ)

Gaṇṭhiāibā Gaiñṭhāibā (See)

ଗଣ୍ଠିଆବାତ—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଠିବାତ (ଦେଖ)

Gaṇṭhiābāta Gaṇṭhibāta (See)

ଗଣ୍ଠିଆଳ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—

Gaṇṭhiāla ୧ । ଗଇଁଠାଳ—1. Marriage-knot.

ଗାଇଁଟିଛଡ଼ା ବାହାରେ ଗଣ୍ଠିଆଳ ଅଳଙ୍କୃତ ହୋଇ

ଗଣ୍ଠବନ୍ଧନ ବସ୍ତ୍ରକେରୁ ଉଣାଇଲେ ବି ସେ ଗାଢ଼ୀ ପାଇ ।

ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

୨ । ବର କନ୍ୟାଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥି ପଡ଼ିଥିବା ବୈବାହିକ ବସ୍ତ୍ର—

2. The nuptial cloths of the bride and bridegroom tied together at one end by a knot.

ଦେ. ବିଣ—ଗଣ୍ଠିପୂର୍ଣ୍ଣ—Knotty.

ଗଣ୍ଠିକଟା—ଦେ. ବ—ଯେଉଁ ଚୋର କୌଶଳରେ ଲୁଗାର ଗଣ୍ଠି କାଟି

Gaṇṭhikaṭā ଚୋର କରେ—Pic-pocket.

ଗାଇଁଠକାଟା, ଗାଁଠକାଟା

ଗଠକାଟା, ଗିରହକଟ

ଗଣ୍ଠିକରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଣ୍ଠି ଧନ ପରି ଉଚ୍ଚାରିବା—

Gaṇṭhikaribā 1. To think (some thing) to be very dear.

ଗାଇଁଠକରା

ଗାଁଠକରନା ମନ କୃପଣରୁ ଯେଉଁ ଚରିତ୍ର ଉଠନ

ଗଣ୍ଠି କରି ଥୋଇ ଅଛି କରି ବି ଯତନ ।

ଭକ୍ତ. କୋଷ୍ଟବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦର ।

୨ । କୌଣସି ଛୋଟ କଥାକୁ ଅତି ବଡ଼ ଆକାରରେ ପରିଣତ କରି ଏକ ଜିଦ୍ ଧରିବା—2. To persist in magnifying a trifle into a big matter; to raise a tempest over a teapot.

(ଯଥା—ଏଇ କଥାକୁ ଏତେ 'ଗଣ୍ଠି କରିଲେ' ଚଳିବ ?)

ଗଣ୍ଠିକେଶରି ଶିମ୍ବ—ଦେ. ବ—ଏକପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ—

Gaṇṭhikesari simba A kind of bean.

ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ବହୁ ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ—

Gaṇṭhigaṇṭhiā 1. Full of many knots.

ଗାଁଠଗଁଠିଲା ୨ । ଅତି କୃପଣ—2. Very miserly; stingy.

ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ ଆବୁଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ—ଅତି କୃପଣ (ବ୍ୟକ୍ତି)—

Gaṇṭhigaṇṭhiā ābuā Closefisted; stingy.

ଗଣ୍ଠିଦୂବ—ଦେ. ବ. (ବୈଦ୍ୟକ) (ସଂ. ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା)—

Gaṇṭhidūba ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା (ଦେଖ)

Gaṇḍadūrbā (See)

ଗଣ୍ଠିଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା (ଦେଖ)

Gaṇṭhideba Gaṇṭhi pakāiba (See)

ଗଇଁଠିଦେଓୟା

ଗାଁଠଦେନା

ଗଣ୍ଠିଧନ—ଦେ ବ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି+ଧନ)—୧ । ଲୁଗାରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବା ଧନ—

Gaṇṭhidhana

1. Property kept tied in a knot of cloth.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଦରର ପାତ୍ର—

2. Object of one's fondest regard.

ଆରେ ଗଣ୍ଠିଧନ, ଘୁଣଦଗ ମୁଁ ଗୃହକ ନବସନ—ଜଦସୂର୍ଦ୍ଦ, ଜଦଭା ।

୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଦର ଓ ଯତ୍ନରେ ସାଇତା ହେବା ପଦାର୍ଥ—

3. Most valuable and carefully preserved treasure; a thing which has been very carefully stored.

ଗଣ୍ଠିଧନ ଥୋଇ ସ୍ନେହ—ଜଦସୂର୍ଦ୍ଦ. ଜଗୋସାଇଚରିତ ।

ଗଣ୍ଠିଧରା—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଠିବାତ (ଦେଖ)

Gaṇṭhidharā Gaṇṭhibāta (See)

ଗଣ୍ଠିଧରା ବାତ—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଠିବାତ (ଦେଖ)

Gaṇṭhidharā bāta Gaṇṭhibāta (See)

ଗଣ୍ଠିଧରିବା—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଠିବାତ (ଦେଖ)

Gaṇṭhidharibā Gaṇṭibāta (See)

ଗଣ୍ଠିପଡ଼ିବା—ଦେ. ବ—୧ । ଗ୍ରନ୍ଥି ନ ଫଟିବା—

Gaṇṭhipardibā 1. A knot being drawn tight; the tightening of a knot.

ଗାଇଁଠପଡ଼ା

ଗାଁଠପଡ଼ନା ଛନ୍ଦେ ଛନ୍ଦେ ପଡ଼ି, ଗଣ୍ଠ ପାରିଛନ୍ତି ପ୍ରଶ୍ନ ବକ୍ରମସ୍ତ ଗଣ୍ଠି—

ରଘୁନାଥ, ଯଯାତି ।

୨ । ଛନ୍ଦ ସୂତା ଆଦି ଗୁଡ଼େଇ ହୋଇ ଛନ୍ଦ ହୋଇଯିବା—

2. Becoming tangled.

୩ । ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—

3. The state of dilemma; complication.

ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗ୍ରନ୍ଥି ରଚନା କରିବା—

Gaṇṭhipakāiba 1. To tie into a knot.

ଗାଇଁଠିଦେଓୟା ବସ୍ତ୍ରର ଛୋଟକାଳୁ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ କରେ ବହିଛନ ବସନ—

ଗାଁଠଡ଼ାଳନା ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ସାଧାରଣ ଭେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ପୁସ୍ତକୋକ୍ତରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆନ୍ତରେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

୨ । କୋମଳ ଲମ୍ବ ବସ୍ତୁକୁ ଦୋଓଡ଼ି କରି ବାନ୍ଧିବା—
2. To tie up a pliable and long thing by doubling it.

୩ । ଦୁଇ ଲମ୍ବ ବସ୍ତୁ (ଯଥା—ସୂତା; ଦଉଡ଼ି; ଲୁଗା)ର ଅଗକୁ ଏକାଠେଇଁ କରି ପରସ୍ପର ସହିତ ବାନ୍ଧିବା—
3. To tie the ends af two long things into each other.

୪ । କେଶରେ ଗ୍ରନ୍ଥି ବିନ୍ୟାସ କରିବା—
4. To tie the hair of the head into a knot.

ଗଣ୍ଠି ଫେରାଇବା—ସ୍ତ୍ରୀଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ)କ୍ରି—ମେଳ ବାନ୍ଧିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ
Ganṭhi pherāibā ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ମଜାଇବା ପାଇଁ ମେଳ ବାନ୍ଧିବାସୂଚକ ଘାସର ଗଣ୍ଠିକୁ ଏକ ଗ୍ରାମରୁ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମକୁ ପଠାଇବା—To transmit a knotted grass from village to village as a hint to the people to start a rebellion.

ଗଣ୍ଠିବଖିଆ—ଦେ. ବ—ଏକପ୍ରକାର ସିଲେଇ । (ଏ ସିଲେଇରେ
Ganṭhibakhiā ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରଥମେ ତଳକୁ ଛୁଞ୍ଚି ଗଲାଇ ଅନ୍ୟ
ଗଠୀବଖିୟା ସ୍ଥାନରେ ଛୁଞ୍ଚି ଫୁଟାଇବାକୁ ହୁଏ ପୁଣି ସେହି ସ୍ଥାନ ପାଖକୁ ଛୁଞ୍ଚିକୁ ଫେରାଇ ଆଣି ସେଇବାକୁ ହୁଏ । ଏ ସିଲେଇରେ ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ସରିଏ ସୂତା ଦେଖାଯାଏ, ତଳପାଖେ ଦୁଇ ସରି ସୂତା ଦେଖାଯାଏ)—A kind of stitching.

ଗଣ୍ଠିବନ୍ଧ—ଦେ. ବ—ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ନାଳରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ବନ୍ଧ—
Ganṭhibandha A small dam put across
ଗାଇଠିବାଁଧ channals.

ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଲିଳ ଗଣ୍ଠିବନ୍ଧ, ପଡ଼ିଛି ଗାମ୍ଭୀର ଛନ୍ଦ ।
ପ୍ରାଚୀ. ଜଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗଣ୍ଠିବଳା—ଦେ. ବ. (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ)—ଗୋଡ଼ର ବଳା ଗଣ୍ଠି ଉପରେ
Ganṭhibalā ଲଗାଇବା ରୂପାର ଅଳଙ୍କାର—
A kind of silver anklet worn over the ankle.

ଗଣ୍ଠିବାତ—ଦେ. ବ—ଅମ ବାତ ରୋଗ (ଯେଉଁ ରୋଗରେ ହାତ
Ganṭhibāta ଗୋଡ଼ର ଗଣ୍ଠି ଦରଜ ହୁଏ)—
ଗେଁଠିବାତ Rheumatism.
ଗଠିୟା

ଗଣ୍ଠିମୁଠି—ଦେ. ବ—୧ । ଗଣ୍ଠି; ଦଉଡ଼ିରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗଣ୍ଠି—
Ganṭhimuṭhi 1. Knot of a string.

ଗଣ୍ଠିମୁଠି ଦେଖିଣ ଫେରି ଯୋଡ଼ା । ପ୍ରଭାସ. ଶଶିସେନା ।

୨ । ହାତର ମୁଠା—2. Clenched fist.

ଗଣ୍ଠି ନାହିଁ, ମୁଠି ନାହିଁ, ଗଣ୍ଠିମୁଠି ଅଛି । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନବୁପଣଗୀତା ।

ଗଣ୍ଠିରତ୍ନ—ଦେ. ବ—୧ । ଅତି ଆଦରର ଧନ—
Ganṭhiratna 1. One's dearly loved thing.

ବୀଣା କଳକଣ୍ଠକଣା ବଣ୍ଟି, ଗଣ୍ଠିରତ୍ନ ମନ କୃପଣର ।

୨ । ରତ୍ନଗଣ୍ଠି (ଦେଖ)
2. Ratnaganṭhi (See)

ଗଣ୍ଠିରା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଣ୍ଠିଲା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ganṭhirā (etc) Ganṭhilā etc (See)

ଗଣ୍ଠିରା ଲୁଗାରୁ ଅଧେ ମେଘାଇ ଦେଇ ଗଣ୍ଠିଘଟ ଶାବଧାନରେ ବେକଭଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇ ଚଢ଼ି ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗଣ୍ଠିରି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗଣ୍ଠିଲା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ganṭhiri (etc) Ganṭhilā etc (See)

ବାହୁ ବନ୍ଧ ନ ମିଳିଲା ଗଣ୍ଠିରି ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ । ଉଦାସ. ଗୀତଲହରୀ ।

ଗଣ୍ଠିଳ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଳ)—୧ । ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ—
Ganṭhila 1. Knotted.
ଗେଁଠ୍ୟ ୨ । ବହୁଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ—
ଗଁଠିଲା 2. Knotty; full of many knots.

ଗୋପୀସାନ୍ତ ଦୋକାଣ୍ଡ ଚିତ୍ର ଗଣ୍ଠିଳ କଳା କଳା ପରି ଗାମୁଛ ଗଣ୍ଠିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ପକାଇ ଦୋକାନ ଟୋକାଇ ବାନ୍ଧରେ ହାତରେ କଷ୍ଟଟା ଧରି ଦୋକାନକୁ ଅସିଲା ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗଣ୍ଠିଲା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି; ଏକା ବନ୍ଧା ହୋଇ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିବାକୁ)—
Ganṭhilā ୧ । ଲୁଗାରେ ଗଡ଼ାହୋଇଥିବା ବୋଝ; ଗଣ୍ଠିରା;
ଗାଁଠିରା ବୋଝ—1. Package; luggage; bundle.
ଗଠର; ଗଠରୀ ୨ । ଗୁଡ଼ିଏ ଲୁଗା ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ବୋଝ—
2. A bale of clothes.

୩ । ଧୋବା ବା ଲୁଣା ବେପାରୀମାନେ ଲୁଗାର ଯେଉଁ ବଡ଼ ଗଣ୍ଠିରା ବହନ୍ତି—3. Pedlars' or washermans' pack of clothes.

ଗଣ୍ଠିଲାବୁହା—ଦେ. ବ—୧ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଲୁଗାପଟାର ଗଣ୍ଠିଲାକୁ ବହିବା
Ganṭhilābuhā ଅନୁଚର—1. A servant who carries the master's luggage; a bag-bearer.

୨ । ଗଧପରି ଭାର ବହିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
2. A man who carries anothers burden.

ଗଣ୍ଠିଲି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଠିଲା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Ganṭhili (etc) Ganṭhilā etc (See)

ଗଣ୍ଡ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ମୁହଁର ଏକ ପାଖରେ ହେବା—
Gand (root) 1. To be on one side of the face.

୨ । ଝରିବା ହେବା—2. To ooze; to trickle.

ଗଣ୍ଡ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ୍ ଧାତୁ=ମୁହଁର ଏକଆଡ଼େ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ganda ୧ । କପୋଳ; ଗାଲ; ମୁଖର ଗୋଟିଏ ପାଖ—
1. Cheek; side of the face.

୨ । ଗଜକୁମ୍ଭ; ହାତୀକପୋଳ ବା ଗାଲ—
2. The cheek or temple of the elephant.

୩ । ଘୋଡ଼ାର ଗଣ୍ଡ ଦେଶର ସାଜ; ଅଶ୍ୱ ଭୂଷଣ—
3 An ornament for the cheek of a horse.

୪ । ଗଣ୍ଡା ଜନ୍ତୁ—4. Rhinoceros.

୫ । ବୀର; ଯୋଦ୍ଧା—5. A hero; warrior.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଗ୍ମ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୬ । ଚିହ୍ନ; ଦାଗ—6. A mark; spot

୭ । ଘୋଡ଼ାର ଲଗାମରେ ବସାଯାଇଥିବା ଗୋବ—
7. A stud or button fixed on a harness.

୮ । ଭୁଣ୍ଡି—8. Knob; knuckle.

୯ । ମୂତ୍ରାଶୟ—9. The bladder.

୧୦ । ଗଳଗଣ୍ଡ—10. Goitre

୧୧ । ବ୍ରଣ—11. Boil; pimple.

୧୨ । ଗିଲଟି; ଦେହର ସନ୍ଧିରେ ଥିବା ଗ୍ରନ୍ଥି—12. Gland.

୧୩ । ଗଣ୍ଠି; ଯୋଡ଼ାଜାଗା—13 Knot; joint.

୧୪ । ଆବୁ—14. Tumour.

୧୫ । ବୁଦବୁଦ; ପାଣିଫୋଟଳା—15. A bubble.

୧୬ । ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ୨୭ଟି ଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ୧୦ମ ଯୋଗ (ଏହା ମନ୍ଦ ଅଟେ)—16. The 10th of the 27 combinations in Hindu astrology.

୧୭ । ଗଣ୍ଡଦୋଷ (ଦେଖ)
17. Gandadosha (See)

ଦେ. ବି—୧ । ଗଭୀର ଜଳଥିବା ସ୍ଥାନ—
1. Place of deep water.

ସପ୍ତଛୋଶୀ ଗଣ୍ଡ ଘଳେ ଶୈଳ ଭୂଙ୍ଗେ । ରାଧାନାଥ. ଚନ୍ଦ୍ରକେଶସ୍ ।

୨ । ଖାଲୁଆ ସ୍ଥାନ; ବିବର—2. Cleft.

ଖଳ ଗଣ୍ଡ ସ୍ଥାର ଗଭୀର ବିବର
ଫଣୀପତି ଫଣାମଣିରେ ଭାସ୍ୱର । ରାଧାନାଥ. ଚନ୍ଦ୍ରକା ।

୩ । ମୂର୍ଖ; ନିର୍ବୋଧ (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. Fool.

୪ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ବଡ଼ ଫଳରେ ପରିଣତ ହେବା ଭଳି ଶିଶୁ କଟା—4. Small fruits of jack which in time develop into big fruits.

[ଦ୍ର—ପଣସ କଣି ଦୁଇ ପ୍ରକାର, ଯଥା—ବଉଳ ଓ ଗଣ୍ଡ; ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଭବିଷ୍ୟତରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପଣସରେ ପରିଣତ ହୁଏ ତାହାକୁ ଗଣ୍ଡ କହନ୍ତି ଓ ଯେ କଣି ଅବସ୍ଥାରେ ଝଡ଼ିପଡ଼େ ତାହାକୁ ବଉଳ କହନ୍ତି ।]

୫ । ଗୋଟିଏ ଗଛର ଶାଖାକୁ ନୂଆଇଁ ମାଟିରେ ପୋତି ସେ ଶାଖାରେ ନୂତନ ଡେର ଲାଗି ଗଲେ ତାକୁ ଅସଲ ଗଛ ଦେହରୁ କାଟି ନୂତନ ଗଛ ଜନ୍ମାଇବାର ପ୍ରଣାଳୀ—
5. Mode of grafting trees.

୬ । କଲମ ହୋଇଥିବା ଗଛ—6. A graft.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ପ୍ରଧାନ—1. Chief.

୨ । ବଡ଼—2. Big; large.

୩ । ଗଭୀର ଜଳଯୁକ୍ତ—
3. With deep water; unfathomable.

୪ । ଖାଲୁଆ—4. Deep; low.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ବସ୍ତର)— ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ—
A high class of Non-Ariyans in Bastar and Sambalpur.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀର, ଯଥା—୧—ଉଚ୍ଚତର ବା ସ୍ୱଳଗଣ୍ଡ । ୨—ନିମ୍ନତର ବା ଧୁରୁଗଣ୍ଡ (ସଂ. ଧୁର=ଭାର) । ଗଣ୍ଡ ଜାତିର ବହୁତ ଭାଷାକୁ ଗଣ୍ଡୀ ବୋଲାଯାଏ । ଏମାନେ ଆପଣାକୁ 'କୋଇ' ବୋଲି କହନ୍ତି । ଗଣ୍ଡମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ସେମାନଙ୍କ ବାସ ସ୍ଥାନର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷା କହିବାକୁ ଅନୁକରଣ କଲେଣି । ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ଗଣ୍ଡମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଅଛନ୍ତି । ବସ୍ତରରେ ପ୍ରାୟ ୮୦୦୦୦ ଗଣ୍ଡ ଅଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ବା ମାଡ଼ିଆ କହନ୍ତି । ଏମାନେ ଗଣ୍ଡୀ ଭାଷାର 'ମାଡ଼ିଆ' ଦ୍ରାବିଡ ଶାଖା 'ପରଜା' ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏ ଭାଷା ଲିଖିତ ଭାଷା ନୁହେ । ତେଣୁ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଏ ଭାଷାରେ ଦେବନାଗରୀ ଅକ୍ଷରରେ ବାଇବଲର ତର୍ଜମା କରାଇ ଅଛନ୍ତି ।]

ଗଣ୍ଡକ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
Gandaka ୧ । ଗଣ୍ଡା ଜନ୍ତୁ—1. Rhinoceros.

୨ । ବିଚ୍ଛେଦ—2. Disjunction; separation.

୩ । ଚାରି କଡ଼ା କଉଡ଼ି—
3. Four bits of cowries.

୪ । ଗଣ୍ଡା; ୪ ସଂଖ୍ୟା—
4. A unit of 4; the number four.

୫ । ଚିହ୍ନ; ଦାଗ; ମଦା—5. Mark; spot.

୬ । ବିଘ୍ନ; ଅନ୍ତରାୟ—
6. Obstacle; impediment.

୭ । ଗଣ୍ଠି—7. Joint; knot.

୮ । ବ୍ରଣ—8. Boil.

୯ । ଆବୁ—9. Tumour.

୧୦ । ୪ଟା କରି ଗଣିବା ରୀତି—
10. A mode of reckoning by a group of four.

୧୧ । ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ—11. Astrology.

ଗଣ୍ଡକା—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡକ + ଆ)—
Gandakā ୧ । ପେଣ୍ଡୁ; ଗୋଲକ—1. Ball.

୨ । ଗୋଟାଳ; ସ୍ଥୂଳା—2. Lump.

ଗଣ୍ଡକୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଣ୍ଡକ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gandaki ୧ । ସ୍ୱନାମଖ୍ୟାତ ଗଙ୍ଗାର ଉପନଦୀବିଶେଷ—
1. A tributary of the river Ganges.

[ଦ୍ର—ଏ ନଦୀ ଶାଳଗ୍ରାମ ଦେଶ ମଧ୍ୟଦେଇ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବାରୁ ଏ ନଦୀ ଗର୍ଭରେ ମିଳୁଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଳା ଖଣ୍ଡମାନଙ୍କୁ ଶାଳିଗ୍ରାମଶିଳା ବୋଲାଯାଏ । ନେପାଳ ରାଜ୍ୟରେ ମୁକ୍ତିନାଥ ଉପରେ ଏ ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳ । ପାଟନାର ଅପର ପାରିରେ ଏ ନଦୀ ଗଙ୍ଗା ନଦୀ ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହୋଇଅଛି ।]

ସାଧାରଣ ରେକେ ଅଥର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗିଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ମାଈ ଗଣ୍ଡା ଜନ୍ତୁ—
2. A female rhinoceros.

ଗଣ୍ଡକୀପୁତ୍ର—ସଂ. ବି—ଗଣ୍ଡକୀଶିଳା (ଦେଖ)
Gaṇḍakīputra Gaṇḍakīśilā (See)

ଗଣ୍ଡକୀଶିଳା—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗଣ୍ଡକୀ+ଶିଳା)—
Gaṇḍakīśilā (ଗଣ୍ଡକୀ ନଦୀ ଗର୍ଭରୁ ପ୍ରାପ୍ତ) ଶାଳଗ୍ରାମ—
Round perforated pebbles found in the bed of the Gaṇḍaki and held sacred by the Hindus as representing Bishṇu.

ଗଣ୍ଡଗାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡ+ଗାତ୍ର; ଯେଉଁ ଫଳର ଦେହଯାକ ଅଛି)—
Gaṇḍagātra ଅତ ଫଳ; ସୀତା ଫଳ—
The bulbuous custard apple.

ଗଣ୍ଡଗିରି—ଦେ. ବି—କ୍ଷୁଦ୍ର ଶୈଳ—
Gaṇḍagiri A small mountain.

ଗଣ୍ଡଗୋପାଳିକା—ସଂ. ବି—ଗଉଡ଼ୁଣୀ ପୋକ (ଦେଖ)
Gaṇḍagopālikā Gaurduṇi poka (See)

ଗଣ୍ଡଗୋଳ—ଦେ. ବି—୧ । ବିବାଦ; କଳହ; ଝଗଡ଼ା; କଳକଳିଆ—
Gaṇḍagola 1. Quarrel.
ଗଣ୍ଡଗୋଳ ୨ । ଗୋଳମାଳ; ବିପ୍ଳବ; କୋଳାହଳ—
ଗଡ଼ବଡ଼, ଗୋଳମାଳ 2. Tumult; hubbub; uproar.
୩ । ରାଷ୍ଟ୍ରବିପ୍ଳବ; ପ୍ରଜାମେଳ—
3. A political rising; Insurrection.
୪ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥା—
4. Want of arrangement.

ଗଣ୍ଡଗୋଳିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେ ବିବାଦରେ ମତ୍ତ ହୋଇ ଥାଏ—
Gaṇḍagoliā 1. Given to quarrelling.
୨ । ଯେ ଗୋଳମାଳ କରେ—2. Noisy.
୩ । ଗୋଳମାଳିଆ—3. Tumultous.

ଗଣ୍ଡଗ୍ରାମ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡ+ଗ୍ରାମ)—
Gaṇḍagrāma ବଡ଼ ଗ୍ରାମ ବା ଜନପଦ—
A large village.

ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା—ସଂ. ବି—୧ । ମୁଞ୍ଜଜାତୀୟ ଏକପ୍ରକାର ଘାସ—
Gaṇḍadūrbā 1. A kind of grass Dactylon Cynodon.
ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ:—ଗଣ୍ଡାଳୀ; ମସ୍ତାଶ୍ରୀ; ଶତ୍ରୁଲାଷକ ସୂଚିପତ୍ରା; ଶ୍ୟାମକାନ୍ତା; ଚଡ଼ା ଗାଇଠଦୂବ **ଗାଁଡ଼ଦୂବ; ଗାଡ଼ାରୀଦୂବ** ଗ. ଗଣ୍ଡୁର ଧ୍ରୋ ଡେ. ଗରକକସ୍ତ୍ରୁ;

[ଦ୍ର—ଏହା ଶୀତବୀର୍ଯ୍ୟ, ଲୌହଦ୍ରାବକ, ଧାରକ, ଲଘୁ, ବାୟୁବର୍ଦ୍ଧକ; ଏହା ଦାହ, ତୃଷ୍ଣା, କଫ, ରକ୍ତଦୁଷ୍ଟି, କୃଷ୍ଣ, ପିତ୍ତ ଓ ଜ୍ୱର ନାଶକ, ଗଣ୍ଡାମରେ ଏହାକୁ ଭାଜୁଛଣ କହନ୍ତି । ଏହା ଓଦା ଜମିରେ ହୁଏ । ଏଥିର ପତ୍ର ଅଧ ଅଙ୍ଗୁଳ ଚଉଡ଼ା ଓ ଦେଢ଼ହାତ ଲମ୍ବ ହୁଏ । ଏ ଗଛ ଭୂଇରେ ୬ ଫୁଟ ପାଉଗଣ୍ଠି ବଢ଼େ; ଏଥିର ଡେଙ୍ଗରେ ଝାଡ଼ି ଓ ଚଟେଇ ହୁଏ । ଏଥିର ଚେର ବେଣାଚେର ପଟ ।]

ଗଣ୍ଡଦେଶ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡ+ଦେଶ)—ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ; ଗାଲ—
Gaṇḍadeśa The cheek.
ଗଣ୍ଡଦେଶରୁ ମଣ୍ଡନୀ, ନଳଗଣ୍ଡିକ ପାଣିରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗଣ୍ଡଦୋଷ—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡ+ଦୋଷ)—୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଥମେ ରଜସ୍ୱଳା ହେଲେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ନକ୍ଷତ୍ର ଦୋଷରୁ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଲାଗିବା ଦୋଷ—1 Inauspicious as astrological combination foreboding evil to the husband according to the time of the first appearance of menses in the wife.
[ଦ୍ର—ଏହି ଗଣ୍ଡଦୋଷ ଫଳରେ ସ୍ତ୍ରୀର ବୈଧବ୍ୟ, ଗର୍ଭପାତଆଦି ବା ସ୍ୱାମୀର ଅମଙ୍ଗଳ ଅଟେ ।]
୨ । ଶିଶୁ ଜନ୍ମହେବା ସମୟରେ ନକ୍ଷତ୍ରଜନିତ ଦୋଷ—
2. Inauspicious combination of stars at the time of a child's birth.
[ଦ୍ର—ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା, ଅଶ୍ଳେଷା ଓ ରେବତୀ ନକ୍ଷତ୍ରର ଶେଷ ୫ଦଣ୍ଡ, ମୂଳା, ମଘା ଓ ଅଶ୍ୱିନୀର ୩ଦଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡ ଅଟେ । ଏଥିରେ ଜନ୍ମ ହେଲେ ମାତା, ପିତା ଓ ଶିଶୁର ଅନିଷ୍ଟ । ଗଣ୍ଡ ଦୋଷରେ ବାଳକ ଜନ୍ମ ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁବତ୍ ଅଟେ ।]

ଗଣ୍ଡନକ୍ଷତ୍ର—ସଂ. ବି (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ବାଳକ ରଜସ୍ୱଳା ଓ ଶିଶୁଜନ୍ମ ହେବା ସମୟରେ ଥିବା କେତେକ ଅଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ର—
Gaṇḍanakshatra (Astrology) Some inauspicious asterisms which are at the ascendant during a first menstruasion or birth

ଗଣ୍ଡପାଦ—ସଂ. ବି (ଜ୍ୟୋତିଷ) କେତେକ ନକ୍ଷତ୍ରର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗଣ୍ଡଯୁକ୍ତ ଅଶୁଭ ଅଂଶ—Some inauspicious portion of certain asterisms.
[ଦ୍ର—ଅଶ୍ୱିନୀ, ମଘା, ମୂଳା ଏମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମପାଦ ଗଣ୍ଡ, ରେବତୀ, ଅଶ୍ଳେଷା, ଜ୍ୟେଷ୍ଠା ଏମାନଙ୍କର ଶେଷପାଦ ଗଣ୍ଡ, ଗଣ୍ଡପାଦ ହବାରେ ପଡ଼ିଲେ ପିତାର ଅନିଷ୍ଟ । ଗ୍ରହିରେ ପଡ଼ିଲେ ମାତାର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପଡ଼ିଲେ ଶିଶୁର ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ ।]

ଗଣ୍ଡପାଳ—ଦେ. ବି—ଗଣ୍ଡଦେଶ (ଦେଖ)
Gaṇḍapāla Gaṇḍadeśa (See)
ମଣ୍ଡନୀ ଗଣ୍ଡପାଳରେ ସୁଲକ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ।

ଗଣ୍ଡପାଳି—ସଂ. ବି—ଗଣ୍ଡଦେଶ (ଦେଖ)—
Gaṇḍapāli Gaṇḍadeśa (See)
ଏହା ଶୁଣି ଗଣ୍ଡପାଳି ହେମ.ଚ ସୁଲକ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦରଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ ।

ଗଣ୍ଡପିଣ୍ଡ—ସଂ. ବି—ଗଣ୍ଡଦେଶ (ଦେଖ)—
Gaṇḍapiṇḍa Gaṇḍadeśa (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ମ	ଇଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ମ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଜ	ନ୍

ଗଣ୍ଡପୂଜ—ଦେ. ବ—ବ୍ରଣ ପାଚିବା ପରେ ଫାଟି ନ ଗଲେ ତା ମଧ୍ୟରେ ଗାଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଥିବା ପୂଜ—
Gaṇḍapūja The hardening of pus inside a boil.

ଗଣ୍ଡପୂଜା—ଦେ. ବଣ—ଗଣ୍ଡପୂଜିଆ (ଦେଖ)
Gaṇḍapūjā Gaṇḍapūjiā (See)

ଗଣ୍ଡପୂଜିଆ—ଦେ. ବଣ—ପୂଜ ଗାଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଥିବା (ବ୍ରଣ)—
Gaṇḍapūjiā (a boil) In which the pus has become hardened.

ଗଣ୍ଡଫଳକ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଫଳକ)—ଗଣ୍ଡଦେଶ (ଦେଖ
Gaṇḍaphalaka Gaṇḍadeśa (See)
ସଂ. ବଣ—ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଗଣ୍ଡଯୁକ୍ତ—Having broad cheeks.

ଗଣ୍ଡବତୀ—ସଂ. ବ—ଗଣ୍ଡକୀ (ଦେଖ)
Gaṇḍabatī Gaṇḍakī (See)

ଗଣ୍ଡ ବସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ବଡ଼ ଗଛରୁ ଡାଳ ନୁଆଇଁ ନୁଆଗଛ
Gaṇḍa basāibā ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଉକ୍ତ ମାଟିରେ ଡାଳକୁ ବସାଇବା—To bend and put a branch of a big tree in the earth for making a graft.

ଗଣ୍ଡବାନା—ଦେ. ବ—ମଧ୍ୟ ଭାରତର ଜିଲ୍ଲା ବା ଅଞ୍ଚଳବିଶେଷ—
Gaṇḍabānā A part of the Central India.

ଗଣ୍ଡବ୍ରଣ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ବ୍ରଣ)—ଦେହର ଗ୍ରନ୍ଥି ବା ସନ୍ଧିରେ ଜାତ ହେବା ବ୍ରଣ ବା ବଥ—Inflammation or boil on the glands.

ଗଣ୍ଡବୁଦ୍ଧି—ଦେ. ବ—ମୋଟା ବୁଦ୍ଧି—Blockhead; dunce.
Gaṇḍabuddhi ଦେ. ବଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ମୋଟାବୁଦ୍ଧିଆ—ମୋଟାବୁଦ୍ଧି Blockheaded.

ଗଣ୍ଡବୁଦ୍ଧିଆ—ଦେ. ବଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ମୋଟାବୁଦ୍ଧିଆ; ନିର୍ବୋଧ—
Gaṇḍabuddhiā Blockheaded.

ଗଣ୍ଡଭିତ୍ତି—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଭିତ୍ତି)—୧ । ପ୍ରଶସ୍ତ କପୋଳ—
Gaṇḍabhitti 1. Broad cheek.
୨ । ହସ୍ତୀର ଗଣ୍ଡଦେଶର ଯେଉଁ ଛିଦ୍ରରୁ ମଦ ସ୍ରବେ—
2. Opening in the temples of an elephant in rut from which ichor flows.

ଗଣ୍ଡଭେରଣ୍ଡ—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଡଭୈରବ (ଦେଖ)
Gaṇḍabheraṇḍa Gaṇḍabhairaba (See)

ବଣ୍ଟିରେ ଗଣ୍ଡଭେରଣ୍ଡେ, ଗଜକୁ ସେନିଣ ଛଡ଼େ
ଡାଳେ ବସେ ଭାରତରେ ଭଗ୍ନ ବହୁତ । ଭକ୍ତ. କୈବେଲ୍ୟଶବଳାସ ।

ଗଣ୍ଡଭେରୁଣ୍ଡ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଭେରୁଣ୍ଡ)—ଗଣ୍ଡଭୈରବ (ଦେଖ)
Gaṇḍabheruṇḍa Gaṇḍabhairaba (See)

ଗଣ୍ଡଭୈରବ—ଦେ. ବ—ଓଡ଼ିଆ କାହାଣୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ବୃହତ୍ କାଳ୍ପନିକ ପକ୍ଷୀ । [ଏହାର ଦୁଇଟି ଥଣ୍ଟ ଓ ଚାରିଟି (ମତାନ୍ତରରେ ଦୁଇଟି) ଗୋଡ଼ ଅଛି । ଏ ପ୍ରତି ଗୋଡ଼ରେ ଓ ପ୍ରତି ଥଣ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହାତୀ ତୁଲି ଉଠାଇ ନେଇ ଉଡ଼ି ପାରେ]—A huge fabulous bird (mentioned in the Folktales of Orissa) having four (some say two) legs, two mouths and nightly enough to lift up 4 elephants with its talons and beaks.

ଫଳକେ ଚର୍ମ ଗୋଟେ ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ଗଣ୍ଡଭୈରବ । ରାଧାନାଥ ଭଣ୍ଡା ।

ଗଣ୍ଡମଳା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗଣ୍ଡମାଳା)—୧ । ଗଣ୍ଡମାଳା ରୋଗ—
Gaṇḍamalā 1. Goitre; scrofula.
୨ । ଏକପ୍ରକାର ପୋକ—2. An insect which bores holes in the sand.

ଗଣ୍ଡମାଳ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ମାଳ)—ଗଣ୍ଡମାଳା (ଦେଖ)
Gaṇḍamāla Gaṇḍamālā (See)

ଗଣ୍ଡମାଳା—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ମାଳା)—ଗଳାଗ୍ରନ୍ଥିର ଫୁଲାରୋଗ; କୁମୁଷ୍ଟରୋଗ; କାନମୂଳ ଓ ବେକଆଡ଼ ଫୁଲିବା ରୋଗ—
Gaṇḍamālā Inflammation of the lymphatic glands of the neck.

ଗଣ୍ଡମୁରୁଖ—ଗ୍ରା. ବଣ—ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ (ଦେଖ)
Gaṇḍamurukha Gaṇḍamūrkha (See)

ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ—ସଂ. ବଣ. (ଗଣ୍ଡ + ମୂର୍ଖ)—ଅତି ମୂର୍ଖ; ଚରମ ମୂର୍ଖ; ଅତି ନିର୍ବୋଧ— Very stupid; exceedingly foolish.
ବ—ଅତି ମୂର୍ଖ ବ୍ୟକ୍ତି—A big fool.

ଗଣ୍ଡଯୋଗ—ସଂ. ବ—ରାଶି ଚକ୍ରର ଏକ ସପ୍ତବିଂଶତିତମ ଅଂଶ, ଅର୍ଥାତ୍ ୨୨ ଯୋଗ ମଧ୍ୟରୁ ୧୦ମ ଯୋଗ । [ଏହି ଯୋଗରେ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେଲେ ପିତାମାତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ]—
Gaṇḍajoga An inauspicious combination of planets which brings death to the parents of a child born at the time.

ଗଣ୍ଡରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଗଣ୍ଠିଲା (ଦେଖ)
Gaṇḍarā Gaṇṭhilā (See)

ଗଣ୍ଡଳୀ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ = କ୍ଷୁଦ୍ର ଶୈଳ + ଳୀ ଧାତୁ = ଲୀନ ହେବା + ଇ ଉଣ୍. କୃ. ୨; ଗଣ୍ଡଳନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—ମହାଦେବ—
Gaṇḍalī Siba.

ଗଣ୍ଡଲେଖା—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଲେଖା)—ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ; ଗାଲ—
Gaṇḍalekhā Cheek.

ଗଣ୍ଡଶଇଳ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବ—(ସଂ. ଗଣ୍ଡଶୈଳ) ଶିଳାଖଣ୍ଡ—
Gaṇḍaśaila A block of stone.

ବସାଇ ଜାନୁ ଶସ୍ତ୍ର ମର୍ଦ୍ଦନ ଶଇଳ୍ଲ ସ୍ପର୍ଶ ଗଣ୍ଡଶଇଳ ବ. ଶବ୍ଦପଡ଼ । ଭକ୍ତ. କୈବେଲ୍ୟଶବଳାସ ।

ଗଣ୍ଡଶାନ୍ତି—ସଂ. ବ. (ନକ୍ଷତ୍ର ଜାତ; ଗଣ୍ଡ + ଶାନ୍ତି)—
Gaṇḍaśānti ଗଣ୍ଡଦୋଷଜନିତ ଅନିଷ୍ଟ ନିବାରଣାର୍ଥ ସର୍ବୌଷଧ-ଜଳରେ ସ୍ନାନ, ଦାନ ଓ ହୋମାଦି କର୍ମ—
Rites of propitiating the inauspicious stars resulting in a 'Gaṇḍadosha'.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଶ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗଣ୍ଡଶିଳା—ସଂ. ବି—ଗଣ୍ଡଶୈଳ (ଦେଖ)
Gaṇḍaśilā Gaṇḍaśaila (See) .

ଗଣ୍ଡଶୈଳ—ସଂ. ବି (ଗଣ୍ଡ + ଶୈଳ)—୧ । ଭୂକମ୍ପାଦିଦ୍ୱାରା ପର୍ବତ-
Gaṇḍaśaila ଗାତରୁ ସ୍ଖଳିତ ବୃହତ୍ ପ୍ରସ୍ତରଖଣ୍ଡ—
1. A block of rock fallen from a mountain owing to earthquake.

୨ । ବୃହତ୍ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡ—
2. A big block of stone.

୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର ପର୍ବତ—
3. Small isolated fragment of a rock or hillock.

୪ । ଲଲାଟ; କପାଳ—4. Brow.

ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ—ସଂ. ବି (ଗଣ୍ଡ + ସ୍ଥଳ)—କପୋଳଦେଶ; ଗାଲ—
Gaṇḍasthala Cheek.

ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳୀ—ସଂ. ବି (ଗଣ୍ଡ + ସ୍ଥଳୀ)—ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ (ଦେଖ)—
Gaṇḍasthalī Gaṇḍasthala (See)

ଗଣ୍ଡା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଣ୍ଡ; ଗଣ୍ଡକ)—୧ । ବନ୍ୟଜନ୍ତୁବିଶେଷ—
Gaṇḍā 1. Rhinoceros.

ଗଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡା ଭୁଣ୍ଡ ମେଣ୍ଢା ମୁଣ୍ଡ । ସମ୍ବଲପୁର- ପ୍ରବଚନ ।

ଗଣ୍ଡା [ଦ୍ର—ଏହାର ରଙ୍ଗ ପାଉଁଶିଆ । ଏହାର ଥୋମଣି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଶିଙ୍ଗ ବା ଖଡ୍ଗ ଥାଏ ବୋଲି ଏହାକୁ ଖଡ୍ଗୀ ମଧ୍ୟ ବୋଲାଯାଏ । ଏହାର ଚମ ଆରୁଆରୁଆ ଓ ଭାରି ମୋଟା; ଏଥିରେ ଚାଲ ଛିଆରି ହୁଏ । ଏ ଫଳ ମୂଳ ଖାଏ । ଏହାର ମାଂସକୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଅତି ପବିତ୍ର ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି । ଏହାର ଶିଙ୍ଗରେ ପାତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରି ହିନ୍ଦୁମାନେ ପିତୃଲୋକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତର୍ପଣ କରନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏମାନେ ଆସାମ ପୂର୍ବବଙ୍ଗ, ସୁନ୍ଦରବନ ଓ ନେପାଳରେ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ଏକ ଜାତିର ଅଣ୍ଡିରା ଓ ମାଈ ଉଭୟଙ୍କର ଖଡ୍ଗ ଥାଏ । ଏମାନେ ଆସାମରେ ମିଳନ୍ତି । ଇଂରାଜିରେ ଏମାନଙ୍କୁ Rhinoceros Unicornis କୁହାଯାଏ । ଅନ୍ୟ ଜାତିର କେବଳ ଅଣ୍ଡିରାଙ୍କର ଖଡ୍ଗ ଥାଏ । ଏମାନେ ପୂର୍ବବଙ୍ଗ ଓ ସୁନ୍ଦରବନରେ ମିଳନ୍ତି । ଇଂରାଜିରେ ଏମାନଙ୍କୁ Rhinoceros Sondaicus କୁହାଯାଏ ।

୨ । ଚାରିକଡ଼ା କଉଡ଼ି—4. Four bits of cowries.

[ଦ୍ର—ଏ ଦେଶରେ ଆଗେ କଉଡ଼ି ମୁଦ୍ରାସ୍ୱରୂପ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା । ୪କଡ଼ା = ୧ଗଣ୍ଡା, ୫ଗଣ୍ଡା = ୧ବୋଡ଼ି, ୪ବୋଡ଼ି = ୧ପଣ, ୧୬ପଣ = ୧କାହାଣ (କାର୍ଷାପଣ) ।]

୩ । ଚାରିସଂଖ୍ୟା; ପୁଞ୍ଜା—
3. An aggregate of four; the number four.

୪ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାପ୍ୟ ଧନ—
4. One's dues; any money due to a person.

୫ । ଗାଈ, ବଳଦଙ୍କ ବେକରେ ବନ୍ଧାଯିବା ପଘାର ଫାସ—
5. A noose of rope put round the neck of cattle.

୬ । ମାତୃଗର୍ଭଜାତ ୪ର୍ଥ ସନ୍ତାନକୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
6. A name given to the 4th child of a mother.

ଗ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ପାଣପରି ନୀଚ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ—A low class of untouchable persons.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ମୋଟ ଲୁଗା ବୁଣନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ବୁଣାବାଉଁଶଙ୍କ ପରି ଏମାନେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ।]

ଗଣ୍ଡାଏ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—୧ । ଚାରିକଡ଼ା କଉଡ଼ି—
Gaṇḍāe 1. Four bits of cowries.

୨ । ଏକଗଣ୍ଡା ମାତ୍ର; ୪ଗୋଟା; ଏକ ପୁଞ୍ଜା—
2. An aggregate of four.

୩ । ପଣକର ୨୦ଭାଗରୁ ଏକ ଭାଗ—
3. $\frac{1}{20}$ of a Paṇa.

୪ । ଅଳ୍ପ ସାମାନ୍ୟ—4. Very little.

(ଯଥା—ମୁଁ ଗଣ୍ଡାଏ ଭାତ ଖାଇବି ।)

ଗଣ୍ଡାକ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—୧ । ଚାରିକଡ଼ା ମାତ୍ର—
Gaṇḍāka 1. Four pieces of cowries only.

୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାପ୍ୟ ବା ଦେୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମିତ ଧନ ମାତ୍ର—2. One's bare dues.

(ଯଥା—ମୋ ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ମୁଁ ମାଗୁଛି, ଆଉ ବେଶି କିଛି ତ ମାଗୁ ନାହିଁ ।)

ଗଣ୍ଡାକର—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଏକ ଗଣ୍ଡା ମୂଲ୍ୟର— 1. Of the price
Gaṇḍākara of one 'Gaṇḍā'.

୨ । ଅତି ସାମାନ୍ୟ ମୂଲ୍ୟର—
2. Of very small price.

ଗଣ୍ଡାକିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଏକ ଗଣ୍ଡା କଉଡ଼ି ମୂଲ୍ୟର—
Gaṇḍākiā 1. Worth four cowries only; of the value of one 'Gaṇḍā'.

୨ । ଚାରିଚାରିଟି ଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ—
2. Placed in groups of four.

ଗଣ୍ଡାଗଣ୍ଡା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଚାରି ଚାରିଟି ହୋଇ ଅବସ୍ଥିତ—
Gaṇḍāgaṇḍā 1. Placed in groups of four.

ଗଣ୍ଡାଗଣ୍ଡା ୨ । ବହୁତ; ଅସଂଖ୍ୟ; ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ; ଯଥେଷ୍ଟ—
2. Sufficient; innumerable.

ମଥାରେ ଲୋଟାଇବି ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡାଗଣ୍ଡା ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ- ମହାଭାରତ- ବନ ।

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଚାରି ଚାରି ଗୋଟି କରି ବା ହୋଇ—
1. In groups of four.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୨ । ଦଳକୁ ଦଳ; ପଞ୍ଚାକୁ ପଞ୍ଚା—
2. In clusters; in groups.

ତରୁଥାନ୍ତ ବନରେ ହୋଇ ଗଣ୍ଡାଗଣ୍ଡା ।

କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବ—ଟଭାରି (ଦେଖ)
Gaṇḍāgurdiā Ṭabhāri (See)

ଗଣ୍ଡାପାତ୍ରୀ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗଣ୍ଡ ଓ ପାତ୍ର)—
Gaṇḍāpātrī ଗଣ୍ଡାର ଶିଙ୍ଗ ବା ଖଡ଼ୁରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାତ୍ରୀ (ଏଥିରେ ହନୁମାନେ ପିତୃଲୋକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତର୍ପଣ କରନ୍ତି)-
A boat-shaped pot for offering water to the manes made from the snout of a rhinoceros.

ଗଣ୍ଡାର—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗଣ୍ଡକ)—ଗଣ୍ଡା ନାମକ ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ—
Gaṇḍāra Rhinoceros.

ଗଣ୍ଡାଳୀ—ସଂ. ବ—୧ । ଶ୍ୱେତ ଦୂର୍ବା—
Gaṇḍālī 1. A white sort of grass.

୨ । ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା (ଦେଖ)
2. Gaṇḍadūrbā (See)

ଗଣ୍ଡି—ଦେ. ବ. (ସଂ. କାଣ୍ଡ[1])—୧ । ବୃକ୍ଷର ମୂଳଠାରୁ ଶାଖା ବାହାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶ;ଗଡ଼—2. Trunk of a tree.
Gaṇḍi
ଗଣ୍ଡି

୨ । (ସଂ. ଗଣ୍ଡ) ଗଳଗଣ୍ଡ—2. Goitre.

୩ । ଗଣ୍ଡ ଜାତିର ଭାଷା—
3. The language of the Gaṇḍas.

୪ । ଦେହ; ଶରୀର—4. Body.

ବ ଖାଇଛି ଗଣ୍ଡି ଚୋହର ଯେ ବଢ଼ିଅଛି ।

କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

୫ । ଦେହର ମଧ୍ୟ ଭାଗ; ମୁଣ୍ଡ ଛଡ଼ା ଦେହର ଅନ୍ୟ ଅଂଶ—
5. Trunk of the body.

୬ । ସ୍ଥୂଳ ଶରୀର—6. Fat body.

ଅଣ୍ଡିରି ପୁଅର ଲଣ୍ଡି, ମାଇକନଥିଁ ଝିଅର ଗଣ୍ଡି—ପ୍ରବଚନ ।

୭ । ଧୋବାମାନଙ୍କ ଲୁଗା କଚ୍ଚା ପଥର ବା କାଠ—
7. The stone or log of wood on which washermen cleanse clothes by beating.

୮ । ଗଣ୍ଡିଟଙ୍କା; ରାଜକୋଷରୁ ଦେବତା ଆଦିଙ୍କ ପୂଜା ନିମନ୍ତେ ନିୟମିତରୂପେ ମାସିକ ମିଳୁଥିବା ଧନ—
8. Monthly allowance given by Government for maintinance of charitable and religious institutions.

୯ । ପଶା, ତାଶ, ଗଞ୍ଜପା ଖେଳରେ ଏକ ପକ୍ଷୀୟ ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ମେଳ—9. A pair of players of the same side in a game at cards.

୧୦ । ସୀମାରେଖା—10. Boundary-line.

୧୧ । ତେଲିମାନଙ୍କ ଘଣାରେ ବ୍ୟବହୃତ ଗଛର ଗଣ୍ଡି—
11. A hollowed trunk of a big tree used by oilmen in the oil-press as the oil-receiver.

[ଦ୍ର—ଏ ଗଣ୍ଡିର ଗର୍ତ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ଖାଲ ହୋଇଥାଏ । ଗଣ୍ଡିର ମୁହଁରେ ପଶାଯିବା ତୈଳସଞ୍ଚମାନ ପୁଅ ଦ୍ୱାରା ପେଷି ହେବାରେ ସେଥିରୁ ନିଗଡ଼ିବା ତେଲ ଗଣ୍ଡି ଉତରର କୋରଡ଼ରେ ଜମା ହୁଏ ।]

ଗଣ୍ଡି ଘୋଡ଼ା ବେଇବା ନ୍ୟାୟ—ଚଳ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଚଳ ଅରୁଣ୍ଟାମଣା ରାଜ୍ୟର ନିଶାପ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉଲ୍ଲେଖ-ବଚନ;—ଜଣେ ମହାଜନ ଏକ ଗ୍ରାମରେ ପହଞ୍ଚି ସନ୍ଧ୍ୟା ବୁଡ଼ିଯିବାରୁ ଗ୍ରାମପ୍ରାନ୍ତସ୍ଥ ତେଲି ଘରର ଦାଣ୍ଡରେ ଥିବା ତେଲଘଣାର ଗଣ୍ଡିରେ ଘୋଡ଼ାକୁ ବାନ୍ଧି ଦେଇ ତେଲିର ପିଣ୍ଡାରେ ଗୁଡ଼ିଯାପନ କଲା । ସକାଳୁ ମହାଜନ ସେ ଘୋଡ଼ାକୁ ଫିଟାଇ କରି ନେବା ସମୟରେ ତେଲି ଘୋଡ଼ାକୁ ଦାବି କଲାରୁ ମହାଜନ ଯାଇ ସେ ଦେଶର ଅରୁଣ୍ଟାମଣା ରାଜାଙ୍କ ନିକଟରେ ଫେରାଦ ହେଲା । ରାଜା ଓ ପାଳବଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରିଙ୍କ ବୁଝାମଣାରେ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ହେଲା ଯେ ଗଭଗର୍ତ୍ତିରେ ତେଲିର ଗଣ୍ଡି ଉକ୍ତ ଘୋଡ଼ାକୁ ପ୍ରସବ କରିଅଛି । ଅତଏବ ସେ ଘୋଡ଼ା ତେଲିର ଅଟେ । ଏହିଗଳ୍ପକୁ ଲକ୍ଷକରି ଏ ନ୍ୟାୟ ବୋଲାଯାଏ ।

ଗଣ୍ଡିଅଳ—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଡିଆଳ (ଦେଖ)
Gaṇḍiala Gaṇḍiāla (See)

ଗଣ୍ଡିଆ—ପ୍ରାଦେ(ସମ୍ବଲପୁର)ବିଣ—ନପୁଂସକ; ପୁରୁଷତ୍ୱହୀନ;ଅଣପୁରୁଷ—
Gaṇḍiā Impotent; hermaphrodite.

ଗଣ୍ଡିଆଳ—ଦେ.ବ—(ଏହାର ଗଣ୍ଡି ବା ବେକ ଲମ୍ବ ଥିବାରୁ ଏହି ନାମ)—
Gaṇḍiāla ଆଡ଼ିମାଛଜାତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ଥୂଳଶରୀର ମଧୁର ମତ୍ସ୍ୟବିଶେଷ—
A fresh-water scaleless fish of the Ārḍi class having a lesser snout.

ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବ—ଜଙ୍ଗଲି ତୃଣବିଶେଷ—
A kind of wild grass.

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ମଇଁଷିମାନେ ଖାଆନ୍ତି ଓ ଏଥିରେ ଘର ଛାଉଣି ହୁଏ ।]

ଗଣ୍ଡିଏ—ଦେ. ବ ଓ ବିଣ—(ଆଦରାର୍ଥକ)—ଗଣ୍ଡାଏ (ଦେଖ)
Gaṇḍie Gaṇḍāe (See)

ଗଣ୍ଡି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ନିଜ ଦେହର ସ୍ଥୂଳତା ବଢ଼ାଇବା—
Gaṇḍi karibā ସ୍ଥୂଳହେବା; ମୋଟା ହେବା—
To have a fat body.

ଗଣ୍ଡିକା—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ+କ+ଆ)—
Gaṇḍikā ୧ । ପାନୀୟବିଶେଷ—
1. A sort of beverage.

୨ । ବାଲୁଗରଭାବିଶେଷ—2 A sort of pebble.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଲିଖିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁ ର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଦ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍ତ'ଦେଖିବେ।

୩ । ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ—
3. Any work which has advanced beyond the first stage.

ଗଣ୍ଡିଟଙ୍କା—ଦେ. ବ—କୌଣସି ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜାଖରଚ ଆଦି ଚଳାଇବା
Gaṇḍiṭaṅkā ପାଇଁ ରାଜକୋଷରୁ ମାସିକ ମିଳୁଥିବା ଖଞ୍ଜା ଧନ—
A monthly cash-allowance by Government to certain idols to defray the cost of their worship.

ଗଣ୍ଡିନୀ—ସଂ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗଣ୍ଡ + ଇନ୍ + ଈ)—ଦୁର୍ଗା—
Gaṇḍinī A name of Durgā.

ଗଣ୍ଡିପୂଜା—ଦେ. ବ—ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ସମୟରେ ଧୋବାମାନଙ୍କର ଲୁଗା
Gaṇḍipūjā କାଚିବା ଗଣ୍ଡିକୁ ପୂଜା କରାଯିବା ଉତ୍ସବ—
A festival amongst the washermen in which they worship the washing log.

ଗଣ୍ଡି ବୋହିବା—ଦେ. କ୍ରି—ସ୍ଥୂଳକାୟ ହେବା—
Gaṇḍi bohibā To have a stout or fat body.

ଗଣ୍ଡିରା—ଦେ. ବ—ଗଣ୍ଠିଲା (ଦେଖ)—
Gaṇḍirā Gaṇṭhilā (See)
ବଂଶାଦି ପାଟ ମଞ୍ଜୁଷୁଁ ପେଡ଼ା ପେଡ଼ୀ ଗଣ୍ଡିରମାନ କରି ଠୁନ—
ଭକ୍ତ. ଭବଶବ୍ଦବଗ୍ଗ ।

ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ)—ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ସିଂହଭୂମ ଓ ରାଞ୍ଚି ଅଞ୍ଚଳବାସୀ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଖଡ଼ିଆ ଜାତିଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ (ଏଥିରେ ଏମାନେ ଭୂମିରୁ ବଣଆଳୁ ଖୋଳନ୍ତି)—
A digging instrument used by the Khaṛdiā tribe of Non-Aryans living in Mayurbhanj and Singhbhum.

ଗଣ୍ଡିରାବୁହା—ଦେ. ବ.—ଗଣ୍ଠିଲାବୁହା (ଦେଖ)—
Gaṇḍirābuhā Gaṇṭhilābuhā (See)

ଗଣ୍ଡିରି—ଦେ. ବ—ଓଲୁଅ—
Gaṇḍiri Wild arum.

ଗଣ୍ଡିହାଣ୍ଡି—ଦେ. ବ—ଦେହ ଓ ପେଟ—
Gaṇḍihāṇḍi The body and the belly.
ତେବେ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଙ୍କର ଫୁଣ୍ଡାଇ ଗଣ୍ଡିହାଣ୍ଡି—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗଣ୍ଡୀ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ; ପ୍ରଶସ୍ତ ଗଣ୍ଡ ଅଛି ଯାହାର)—
Gaṇḍī ହସ୍ତୀ; ହାତୀ—Elephant.
ଗଣ୍ଡୀ ଗର୍ଜେ ଗୁରୁ ଗଜ ପରି ଗଳ ବଦେଇ ଦେଇ ଘଉଡ଼—
ବଦନ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ. ବଗୋପଚରିତ୍ର, ଗୀତ ।

ଦେ. ବ. (ବଙ୍ଗଳା ଅନୁକରଣ)—ସୀମା—Boundary.

ଗଣ୍ଡୁ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଉ)—
Gaṇḍu ୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳ ଲାଉଛ ଉପାଧାନ; ମାଣ୍ଡି; ଭଣ୍ଡିଆ—
1. A round pillow.
୨ । ହାଡ଼—2. Bone.
୩ । ଗ୍ରନ୍ଥି; ଗଣ୍ଠି—3. Knot; node; joint.
୪ । ତୈଳ—4. Oil.

ଗଣ୍ଡୁଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଗାଣ୍ଡୁଆ—
Gaṇḍuā A longish flat basket.

ଗଣ୍ଡୁକୀ—ସଂ. ବ. (ନାମ)—ଗଣ୍ଡକୀ (ଦେଖ)
Gaṇḍukī Gaṇḍakī (See)
ମହାଖରସ୍ରୋତସ୍ୱତୀ, ପୂତଶିଳାମୟୀ
ଗଣ୍ଡୁକୀର ଚାର ଶଢ଼ ବୁଣ୍ଡୀଭୂତ ଅସି—ରଘୁନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ଗଣ୍ଡୂ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ + ଊ)—ଗଣ୍ଡୁ (ଦେଖ)
Gaṇḍū Gaṇḍu (See)

ଗଣ୍ଡୂପଦ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡୂ + ପଦ)—ଜିଆ; ମଧ୍ୟଲତା—
Gaṇḍūpada Earthworm.

ଗଣ୍ଡୂପଦୀ—ସଂ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗଣ୍ଡୂ ପଦ + ଖୁଦ୍ରାର୍ଥେ. ଈ)—ଛୋଟ ଜିଆ—
Gaṇḍūpadī Small earthworm.

ଗଣ୍ଡୂଭବ—ସଂ. ବ—ସୀସା ଧାତୁ—
Gaṇḍūbhaba Lead (Apte).

ଗଣ୍ଡୂଳ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡୂ + ଳ)—ବକ୍ର—
Gaṇḍūla Crooked; bent.

ଗଣ୍ଡୂଷ—ସଂ. ବ. (ଗଣ୍ଡ୍ ଧାତୁ + ଉଷ)—
Gaṇḍūsha ୧ । ହସ୍ତତଳ; କରତଳ; ହାତର ଲେଢ଼ି—
1. The palm of hand.
୨ । କଲେ ପାଣି; ମୁଖପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଳ—
2. A mouthful of water.
୩ । ପୋଷେ ପାଣି; ଏକ ପୋଷ ଜଳ; ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀକୃତ ହସ୍ତରେ ସମ୍ଭେଇବା ଜଳ—
3. A handfull of water.
୪ । ଚଳୁ; ଭୋଜନର ଆଦ୍ୟ ଓ ଶେଷରେ ବ୍ରାହ୍ମଣାଦି ବର୍ଣ୍ଣତ୍ରୟର ମନ୍ତ୍ରୋଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ ମୁହଁରେ ଶୋଷିବା ଜଳ—
4. Water sipped before and after a meal by the 3 higher castes amongst the Hindus.
୫ । କରାଙ୍ଗୁଳି—5. Fingers of the hand.
୬ । ହସ୍ତୀର ଶୁଣ୍ଡାଗ୍ର—
6. The tip of an elephant's trunk.
୭ । (ବୈଦ୍ୟକ) ତୈଳଘୃତାଦି ସ୍ନେହ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ କ୍ଷାର-କଷାୟାଦି ଦ୍ରବ ଦ୍ରବ୍ୟଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମରୂପେ ମୁଖ ପୂରଣ କରିବା (ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ. କଳ୍ପଦ୍ରୁମ)—
7. Filling up of the mouth with medicinal decoction.

ଗଣ୍ଡୂଷା—ସଂ. ବ—(ଗଣ୍ଡୂଷ + ଆ) ଗଣ୍ଡୂଷ (ଦେଖ)
Gaṇḍūshā Gaṇḍūsha (See)

ଗଣ୍ଡେଇ—ଦେ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଅପରତ୍ତିଆଣୀ ବାଳକାଙ୍କୁ ଦିଆ ଯିବା
Gaṇḍeī ନାମ—1. A name given to an 'Aparatiāṇī' girl.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଃ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ତ	ଉଥ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଭ	ନ

୨ । ୪ର୍ଥ ଗର୍ଭଜାତ କନ୍ୟାକୁ ଦିଆ ଯିବା ନାମ—
2. A name given to the 4th daughter.

ଗଣ୍ଡୋପଲ—ସଂ. ବି.—(ମ. ପ. ଲ୍ଲେ; ଗଣ୍ଡ + ଉପଲ)—କରକା;
Gaṇḍopala ଲୁଆପଥର—Hail-stone.

ଗଣ୍ଡୋଳ—ସଂ. ବି.—(ଗଣ୍ଡ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦିତ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଓଳ)—
Gaṇḍola ୧ । ଗୁଡ଼—1. Molasses; raw sugar.
୨ । ପାଟିରେ ସମାଇବା ପରିମିତ ବସ୍ତୁ; ଗ୍ରାସ—
2. A mouthful.

ଗଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଣ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଗଣନୀୟ; ସଂଖ୍ୟା
Gaṇya କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ—1. Fit to be counted.
୨ । ବିବେଚନୀୟ—2. Fit to be considered or taken into account.
୩ । ଗ୍ରାହ୍ୟ—3. Acceptable.
୪ । ପ୍ରଧାନ—4. Chief; principal.

ଗଣ୍ୟମାନ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ସହଚର ଶବ୍ଦ; ଗଣ୍ୟ + ମାନ୍ୟ)—ମାନନୀୟ;
Gaṇyamānya ସମ୍ମାନିତ; ଭଦ୍ର (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Respectable (person).

ଗତ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗତ)—୧ । ଘତ୍; ଗୀତ ନ ଥାଇ ରାଗର ଗତି—
Gat 1. Fixed form of instrumental music.
ସତ୍ ୨ । ସଙ୍ଗୀତରେ ସା: ରି: ଗା: ମା: ପା: ଧା ନି: ସ୍ୱରର ଗତି—
ପାଁସ୍ ମାତ୍ର—2. Fixed note in music.
୩ । କୌଣସି ସଙ୍ଗୀତ ବୋଲା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତହିଁର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଗିଣୀର ପ୍ରଣାଳୀ ବା ସ୍ୱର—
3. A set note for a song.
୪ । ଢଙ୍ଗ; ପ୍ରଣାଳୀ—4. Manner; way.
୫ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଣାଳୀ; ବିଧି ନିୟମ—
5. Set or fixed rule; routine.
୬ । ଅଭ୍ୟାସ—6. Habit.
୭ । ଗଅତ୍ (ଦେଖ)
7. Ga-at (See)

ଗତ୍ ଗତ୍ ହେବା (ଭଣ୍ଡି)—ଦେ. କ୍ରି.—ଗଳା ମଧ୍ୟରେ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥର
Gat gat hebā ଦୋଷରୁ ବା କଫ ଜମିବାରୁ ଗଳୁ ଜଣାଯିବା; (ଠୋଣ୍ଟ) ଗଲ୍‌ଗଲ ହେବା—(the throat) To feel an itching sensation or irritation due to eating bad things or due to presence of phlegm.

ଗତ୍‌ଗତେଇବା (ଭଣ୍ଡି)—ଦେ. କ୍ରି.—ଗତ୍ ଗତ୍ ହେବା (ଦେଖ)
Gatgateibā Gat gat hebā.

ଗତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Gata ୧ । ଶେଷରେ ଘଟିଥିବା—1. Last.
(ଗତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅତୀତ—2. Past.

(ଆଗତ—ବିପରୀତ) ୩ । ମୃତ—3. Dead; gone forever; departed; deceased.
୪ । ପ୍ରସ୍ଥିତ; ଯେ ଯାଇଅଛି—4. Gone; departed.
୫ । ପତିତ (ଯଥା—ଆପଦ୍-ଗତ; ଭୂମିଗତ)—
5. Fallen into.

ବକ୍ର ଠାରୁ ନିଷ୍ଠୁର ଭ୍ରମ ମାନ୍ଦ ଘାତ;
ପାଇ ସେ ହୁଡ଼ମ୍ବ ଭୂମି କି ହେଲା ଗତ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ, ବନ ।

୬ । ସମାପ୍ତ—6. Finished.
୭ । (+କର୍ମ. ତ)—ପ୍ରାପ୍ତ; ଉପସ୍ଥିତ (ଯଥା—ଗତାନ୍ତ)—
7. Reached; arrived at.
୮ । (+କର୍ମ. ତ)—ଜ୍ଞାତ—8. Known.
୯ । (ସମାସରେ) ଅଧିକ ହୋଇଥିବା; ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିବା—(ଯଥା—ଗତବୟସ୍କ)—9. Advanced.
୧୦ । ସ୍ଥିତ—(ଯଥା—ଉଦରଗତ ବାୟୁ—
10. Situated in; being in.
୧୧ । ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—(ଯଥା—ଜାତିଗତ ବିଷୟ)
11. Relating to.
୧୨ । ପ୍ରାପ୍ତ—(ଯଥା—ହସ୍ତଗତ)
12. Acquired.
୧୩ । ଅତିବାହିତ; ଅତିକ୍ରାନ୍ତ—
(ଯଥା—ଗତଶୈଶବ, ଗତଯୌବନ)
13. Elapsed.
୧୪ । ଉଭେଇ ଯାଇଥିବା—14. Disappeared.
୧୫ । (ଅମୁକ) ଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ—
(ଯଥା—ଭ୍ରାତୃଗତ ଜୀବନ; ପୁତ୍ରଗତ ସ୍ନେହ)
15. Concentrated on.
୧୬ । ନଷ୍ଟ—(ଯଥା—ଗତାସୁ, ଗତାଶ)
16. Lost.
୧୭ । ଦୂରୀଭୂତ—(ଯଥା—ଗତକ୍ଲମ)
17. Removed.
୧୮ । ବିନଷ୍ଟ; କ୍ଷୟିତ—(ଯଥା—ଗତକଳୁଷ)
18. Destroyed.

ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ତା)—୧ । ଗମନ; ଯିବା—1. Going.

ଗତ ମନ ମନ କଞ୍ଚନ ଅପଗନ ସନ ଗନ । ଉଦ୍ଧ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୨ । ଗତି—2. Motion.

ଗତ ଆଗତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗତ + ଆଗତ)—ଗତାଗତ (ଦେଖ)
Gata āgata Gatāgata (See).

ଗତ ଆଗତ ହେଉଥିଲେ ଭ୍ରମି । ଉଦ୍ଧ. କୋଷ୍ଠବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଗତକଥା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗତ + କଥା)—୧ । ଅତୀତକାଳର ଗଳ୍ପ—
Gatakathā 1. Tales of past times.
୨ । ପ୍ରାଚୀନ ଆପ୍ତବାକ୍ୟ—2. Old sayings.
୩ । ଅତୀତ ବିଷୟ—3. Past matter.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଲା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

ଗତ କରିବା (ସମୟ)—ଦେ. କ୍ରି—(ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ) ଅତିବାହିତ କରିବା;
Gatakribā (ବେଳ) ଗଡ଼ାଇବା; ବିତାଇବା—
To let (time) pass.

ଗତକଲ୍ମଷ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + କଲ୍ମଷ)—
Gatakalmasha ୧ । ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତାଦିଦ୍ୱାରା ଯାହାର ପାପ କ୍ଷୟ
(ଗତକଲ୍ମଷା—ସ୍ତ୍ରୀ) ହୋଇଅଛି—1. Freed from sin by expiation or purification.
୨ । ଶୁଦ୍ଧୀକୃତ—2. Purified.

ଗତକଲ୍ୟ—ଦେ. ଅ—ଗଲାକାଲି—
Gatakalya Yesterday.
ଗତକଲ୍ୟ

ଗତକାଲି—ଦେ. ଅ—ଗତକଲ୍ୟ (ଦେଖ)
Gatakāli Gatakalya (See)

ଗତକାଳୁଁ—ଦେ. ଅ—ଆଗରୁ; ପୂର୍ବରୁ—
Gatakāluñ From before.
ଗତକାଳୁଁ ଯଦ୍ଦରେ ଥିଲେ ସେ ରଖାଇ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଗତକ୍ଲମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ=ଦୂରୀଭୂତ+କ୍ଲମ=ଶ୍ରମ)—
Gataklama ଯାହାର ଶ୍ରାନ୍ତିଦୂର ହୋଇଅଛି; ବିଶ୍ରାନ୍ତ—
(ଗତକ୍ଲମା—ସ୍ତ୍ରୀ) Refreshed with rest.
ଜପ କରି ଅଗ୍ନିରେ କରୁଅଛ ହୋମ
ହୋଇଅଛି ଭୂମ୍ନେମାନେ ତ ଗତକ୍ଲମ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଗତଗାତ—ଦେ. ବି. (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି-ସହଚର)—
Gatagāta ଘାତଘାତ (ଦେଖ)
Ghataghāta (See)

ଗତଚେତନ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଚେତନା)—
Gatachetana ୧ । ଗତଜୀବନ; ମୃତ—1. Dead.
(ଗତଚେତନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ମୂର୍ଚ୍ଛିତ—2. Fainted away; deprived of consciousness

ଗତଜୀବ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଜୀବ)—
Gatajība ଗତପ୍ରାଣ (ଦେଖ)
Gataprāṇa (See)

ଗତଜୀବନ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଜୀବନ)—
Gatajībana ଗତପ୍ରାଣ (ଦେଖ)
Gataprāṇa (See)

ଗତତ୍ରପ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ତ୍ରପା)—ନିର୍ଲଜ୍ଜ—
Gatatrapa Shameless.
(ଗତତ୍ରପା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗତଦିନ—ସଂ. ଅ—ଗତଦିବସ (ଦେଖ)
Gatadina Gatadibasa (See)

ଗତଦିବସ—ସଂ. ଅ—୧ । ଗତକାଲି—
Gatadibasa 1. Yesterday.
୨ । ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଦିନ—2. Previous day.

ଗତପ୍ରତ୍ୟାଗତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗତ + ପ୍ରତ୍ୟାଗତ; ପ୍ରଥମେ ଗତ ପରେ ପ୍ରତ୍ୟାଗତ)—
Gatapratyāgata ଯେ ଯାଇ କରି ଫେରି ଆସିଅଛି—
Returned after having gone to a place.

ଗତପ୍ରଭ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ପ୍ରଭା)—
Gataprabha ଯାହାର ପ୍ରଭା ଅସ୍ତ ହୋଇଅଛି ବା ମଳିନ ଅଛି—
(ଗତପ୍ରଭା—ସ୍ତ୍ରୀ) Faded; obscured; bereft of splendour.

ଗତପ୍ରାଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ପ୍ରାଣ)—
Gataprāṇa ୧ । ମୃତ—1. Dead.
(ଗତପ୍ରାଣା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ନିର୍ଜୀବ—2. Inanimate.
ଦ୍ରୋଣ ଗୁରୁ ରଥ ଉପରେ ଶଙ୍ଖ ଥୋଇ
କେବଳ ମାତ୍ର ଥିଲେ ଗତପ୍ରାଣ ହୋଇ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଗତପ୍ରାୟ—ସଂ. ବିଣ. (ପ୍ରାୟଶଃ ଗତ)—ପ୍ରାୟ ଗତ ହୋଇଥିବା—
Gataprāya Almost gone; nearly past.
(ଗତପ୍ରାୟା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗତବୟସ୍କ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ବୟସ୍+କ)—
Gatabayaska ବୃଦ୍ଧ—Advanced in age.
(ଗତବୟସ୍କା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗତବୟା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ବୟସ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gatabayā ଗତବୟସ୍କ (ଦେଖ)
(ଗତବୟସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gatabayaska (See)

ଗତବର୍ଷ—ଦେ. ଅ—୧ । ଗଲା ବରଷ; ପୂର୍ବ ବର୍ଷ—
Gatabarsha 1. Last year.
୨ । କଥିତ ବର୍ଷର ପୂର୍ବ ବର୍ଷ—2. Previous year.

ଗତବୁଦ୍ଧି—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି + ଗତବୁଦ୍ଧି)—
Gatabuddhi ଯାହାର ବୁଦ୍ଧି ଲୋପ ହୋଇଅଛି—
One who has lost his senses.

ଗତବୈର—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ବୈର)—
Gatabaira ଯାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶତ୍ରୁତା ଲୁପ୍ତ ହୋଇଅଛି; ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ମିଳାମିଶା ହୋଇଥିବା—
Reconciled.

ଗତବ୍ୟଥ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ବ୍ୟଥା)—
Gatabyathā ବେଦନାଶୂନ୍ୟ; ଯାହାର ବେଦନା କମି ଯାଇଛି—
(ଗତବ୍ୟଥା—ସ୍ତ୍ରୀ) Freed from pain.

ଗତଭର୍ତ୍ତୃକା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗତ + ଭର୍ତ୍ତୃ + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gatabhartṛukā ୧ । ପ୍ରୋଷିତଭର୍ତ୍ତୃକା; ଯାହାର ସ୍ୱାମୀ ବିଦେଶ ଯାଇଅଛି—
1. (woman) Whose husband has gone abroad.
୨ । ବିଧବା—2. Widowed.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍ଦ

ଗତଯୌବନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଯୌବନ)—
Gatajaubana ଯାହାର ଯୁବାବସ୍ଥା ଅତୀତ ହୋଇଅଛି—
ଗତଯୌବନା } ସ୍ତ୍ରୀ. Old; past youth; advanced in
ଗତଯୌବନୀ } years.

ଗତର—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାତ୍ର)—ଦେହ; ଶରୀର; ଅଙ୍ଗ—
Gatara Body; limbs.
ଗତର

ଗତର ଖଟିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—୧ । ଶାରୀରିକ ପରିଶ୍ରମ କରିବା; କୌଣସି
Gatara khaṭibā କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆପଣା ଦେହକୁ ଖଟାଇବା ବା
ଗତରଖାଟା ଲଗାଇବା—1. To exercise one's limbs; to exert ones self.

୨ । ସର୍ବଦା ପାଇଟି କରିବା; ଦାସ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—
2. To work like a slave.

୩ । ଗୃହର ନୀଚ କର୍ମମାନ କରିବା—
3. To perform menial domestic works.

ଗତର ଖଟେଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—୧ । ଗତରଖଟିବା ୨ (ଦେଖ)
Gatara khaṭeibā 1. Gatarakhaṭibā 2 (See)
ମୁଁ କିଏ ଗତର ଖଟେଇବ—ଫକୀରମୋହନ. ଚଳ୍ପଚିତ୍ର ।

୨ । ଅନ୍ୟକୁ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ କର୍ମ କରାଇବା—
2. To set a person on a hard work

ଗତରଖିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ଗାଳି) ପୁଂ (ଯେ ଆପଣା ଦେହକୁ ଖାଇଅଛି)—
Gatarakhiā ଦେହଖିଆ; ଦେହହୀନ; ଅଙ୍ଗହୀନ—
ଗତରଖେଗୋ One who has lost his limbs.

ଗତରପୋଷା—ଗ୍ରା. ବି—ଦେହ ଧାରଣ—
Gataraposhā The maintenance of the body.
ବିଣ—ଦେହରକ୍ଷା; ଶ୍ରମବିମୁଖ; ସୁସ୍ତ୍ରୀ—
Lazy; avoiding work.

ଗତରସ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ରସ)—ନୀରସ; ରସହୀନ—
Gatarasa Sapless.
ବିଲକ୍ଷଣ ଦିନ ନାମକ ମାଧୁରୀ ଇତର ସକଳ ଗତରସ—ବିବିଧାର୍ଥ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗତରା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗୋତ୍ର)—ଗୋତ୍ର—
Gatarā Clan.

ଗତଲକ୍ଷ୍ମୀକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଲକ୍ଷ୍ମୀ+କ)—
Gatalakshmika ୧ । ଯାହାଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚାଲିଅଛି—
(ଗତଲକ୍ଷ୍ମୀକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Bereft of wealth or affluence; impoverished.

୨ । ଯାହାର ଶୋଭା ନଷ୍ଟ ହୋଇଅଛି—
2. Bereft of lustre; faded.

ଗତଶୈଶବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଶୈଶବ)—ଯାହାର
Gataśaiśaba ଶୈଶବାବସ୍ଥା ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଅଛି—
(ଗତଶୈଶବା—ସ୍ତ୍ରୀ) Past childhood.

ଗତଶୋକ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଶୋକ)—ବିଗତଶୋକ—
Gatośoka Freed from grief.
(ଗତଶୋକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ବି—ଅଶୋକ ଗଛ—
The Aśoka tree.

ଗତଶୋଚନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଶୋଚନା+ଅ)—
Gataśochana ଯାହାର ଶୋକ ଦୂର ହୋଇଅଛି—
(ଗତଶୋଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ) Freed from grief.
ବି—ଗତ କଥା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅନୁତାପ—
Regret for past things; compunction.

ଗତଶୋଚନା—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଶୋଚନା)—
Gataśochanā ଗତଶୋଚନ (ଦେଖ)
Gataśochana (See)

ଗତଶ୍ରମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଶ୍ରମ) —ଗତକ୍ଲମ (ଦେଖ)
Gataśrama Gatakḷama (See)
(ଗତଶ୍ରମା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗତସଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ସଙ୍ଗ)—
Gatasaṅga ୧ । ନିଃସଙ୍ଗ; ସଙ୍ଗରହିତ—
1. Free from company.

୨ । ଫଳକାମନାଶୂନ୍ୟ—
2 Free from desire for results.

୩ । ବିଷୟକାମନାରହିତ; ବିଷୟବାସନାମୁକ୍ତ—
3. Free from worldly desires or attachment.

୪ । ଫଳକାମନାବିଶିଷ୍ଟ; ପୂର୍ଣ୍ଣମନୋରଥ—
4. One who has realised his desires.

ଗତସତ୍ତ୍ୱ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ସତ୍ତ୍ୱ)—
Getasatwa ୧ । ମୃତ; ଗତପ୍ରାଣ—1 Dead.
(ଗତସତ୍ତ୍ୱା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ନୀଚ—2. Base; mean.

ଗତସନ୍ଦେହ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ସନ୍ଦେହ)—ଯାହାର
Gatasandeha ମନରୁ ସଂଶୟ ଦୂରୀଭୂତ ହୋଇଅଛି—
(ଗତସନ୍ଦେହା—ସ୍ତ୍ରୀ) Freed from doubt; having the doubts cleared.

ଗତସନ୍ନକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ସନ୍ନ+କ)—ଯେଉଁ
Gatasannaka ହାତୀର ମଦବାରି ବହିବାର ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ
ହୋଇଅଛି—(an elephant) Out of rut.

ଗତସ୍ପୃହ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ସ୍ପୃହା)—ଯାହାର କୌଣସି
Gatasprṛuha ବିଷୟରେ ବାସନା ନାହିଁ; କାମନାଶୂନ୍ୟ—
(ଗତସ୍ପୃହା—ସ୍ତ୍ରୀ) One who has renounced his desires; indifferent to worldly attachment.

ଗତସ୍ୟ ଶୋଚନା ନାସ୍ତି—ସଂ. (ପ୍ରବଚନ)—ଯାହା କଥା ଭାବିବା ବୃଥା—
Gatasya śochanā nāsti (a proverb) Let bygones be bygones; there is no use lamenting the past.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଙ୍କେତ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ ଖୋଜିବେ; 'କୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଖା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗତ ହେବା—ଦେ. କ—୧ । (କାଳ) ଗଡ଼ିଯିବା; (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ) ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହେବା—
Gata hebā
ଗତହୁଏଥା 1. (fixed time) To expire.
ଗତହୋଇ ୨ । (ଶୁଭବାଚନ) ମୃତ ହେବା; ମରିବା—
2. (enphemism) To expire; to pass away; to die.

ଗତା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଣ୍ଠାମ) କ—୧ । ଶଗଡ଼ର ଯୁଆଳିରୁ ଦୁଇ ଦଣ୍ଡାର ଶେଷ ବିନ୍ଦୁ ବା ଝୁଗ୍ରମୁଣ୍ଡି ସହିତ ବାନ୍ଧିବାର କତା ବା ଚମଦଉଡ଼ି—
Gatā
1. Rope for tying the apex of the two shafts of cart to the yoke.
୨ । ଚମ ବା କତାଦଉଡ଼ିରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଝୁଗ୍ରମୁଣ୍ଡି—
2. The apex of the two shafts of a cart securely tied to the yoke.

ଗତାକ୍ଷ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଅକ୍ଷି)—
Gatāksha ୧ । ଅନ୍ଧ—1. Blind.
(ଗତାକ୍ଷୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାର ଆଖି ଫୁଟି ଯାଇଅଛି—
2. One who has lost his eyes.

ଗତାଗତ୍—ଦେ. କ (ସଂ. ଗତାଗତ)—୧ । ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟ—
Gatāgat 1. Secret love.
୨ । ଗୁପ୍ତ ମିଳନ—2. Secret meetings.
୩ । ଗୁପ୍ତ ସହବାସ—3. Secret sexual intercourse.
୪ । ଗତାଗତ; ପରସ୍ପରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯିବା ଆସିବା ବା ସହବାସ—
4. Intercourse.

ଗତାଗତ—ସଂ. କ. (ଗତ + ଆଗତ)—
Gstāgata ୧ । ଗମନାଗମନ; ଯିବା ଆସିବା; ଯାଆସ—
1. Coming and going.
ବାଳ ଗତାଗତ ଚାଳି ହେଲା ଅତିଶୟ—ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୨ । ପରସ୍ପରଙ୍କର ବହୁବାର ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ ଓ ସହବାସ—
2. Constant mutual visits; constant intercourse.
୩ । ପରସ୍ପର ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ—
3. Interchange of places.
୪ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କର ଅନିୟମିତ ଗତି—
4. (astronomy) Irregular course of stars.
୫ । ଏକ ହାତରୁ ଅନ୍ୟ ହାତକୁ ଗତି ବା ହସ୍ତାନ୍ତରିତ—
5. Passing from hand to hand.
ଜାରଜବାସୀ ଭଲକେ ଦ୍ରୋହ ହେବା ଫଳ
ସତରେ ବନ୍ଧାଇ ଦୋଷତ ନାସ୍ତିକେଳ—ଭକ୍ତ. ଦୋଷୀଦ୍ରୋହାଣ୍ଡପୁରଣ ।
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଯାତାୟାତ; ଯାଆସ କରୁଥିବା—
1. Coming and going.
୨ । ପ୍ରଥମେ ଯାଇ ପରେ ଫେରି ଆସିଥିବା—
2. Gone and come back.

ଗତାଗତି—ସଂ. ବି. (ଗତ + ଆଗତି)—ଗମନାଗମନ—
Gatāgati Coming and going; intercourse.

ଗତାଗତେ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ. ଓ ବିଣ—ଗତାଗତ (ଦେଖ)
Gatāgate Gatāgata (See)
ପୃଥ୍ୱୀ ଅତ ପଞ୍ଚଭୂତ ଜୀବ ଗତାଗତେ—ପ୍ରାଚୀ, ଶିବସ୍ତବେଦସ୍ତ ।

ଗତାଧି—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଆଧି)—୧ । ଚିନ୍ତାମୁକ୍ତ—
Gatādhi 1. Freed from anxiety.
୨ । ସୁଖୀ—2. Happy.
୩ । ରୋଗମୁକ୍ତ—
3. Cured; recovered from illness.

ଗତାନି ପତାନି—ଗ୍ରା. ଅ—୧ । ପରମ୍ପରାକ୍ରମେ; ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ—
Gatāni patāni 1. For generations.
୨ । ଆବହମାନ କାଳରୁ—
2. From time immemorial.
(ଯଥା— ରାହାସ ସାରା ଗତାନି ପତାନି ଏଠାରେ ଚଳି ଆସୁଅଛି)

ଗତାନୁଗତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗତ + ଅନୁଗତ)—ଆଗର ବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବା ରୀତିର ଅନୁସରଣକାରୀ—
Gatānugata Following precedents or custom.

ଗତାନୁଗତିକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଅନୁଗତିକ)—
Gatānugatika ୧ । ଅନୁକାରୀ; ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ—
(ଅନୁଗତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Imitating others.
୨ । ଲୋକଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ—
2. Walking in the path of custom.
୩ । ଯେ ନିଜେ ଆଗପଛ ବିଚାର ନ କରି ଅନ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତକୁ ଅନୁକରଣ କରେ—
3. Imitating the acts of others without thinking the pros and cons; following the examples of others blindly.
୪ । ଯେ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମଘଟନା ଅନୁସାରେ କର୍ମ କରେ—
4. Following precedents.
[ଦ୍ର—ଗତାନୁଗତିକ ନ୍ୟାୟ—ଦେଖାଶିଖା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନ୍ୟାୟ । ନିଜେ ଆଗପଛ ବିଚାର ନ କରି କିମ୍ବା କୌଣସି ବିଷୟର ଯାଥାର୍ଥ୍ୟ ବିବେଚନା ନ କରି ଅନ୍ୟର ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କଥା ବା କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଚଳିଲେ ଏହି ନ୍ୟାୟର ଉଲ୍ଲେଖ ହୁଅଯାଏ ।]

ଗତାନୁଶୋଚନ—ସଂ. କ. ଓ ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଅନୁଶୋଚନ)—
Gatānuśochana ଗତଶୋଚନ (ଦେଖ)
(ଗତାନୁଶୋଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ) Gataśochana (See)

ଗତାନୁଶୋଚନା—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଅନୁଶୋଚନା)—
Gatānuśochanā ଗତଶୋଚନ (ଦେଖ)
Gataśochana (See)

ଗତାନ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଅନ୍ତ)—ଯାହାର ମୃତ୍ୟୁକାଳ ପହଞ୍ଚିଅଛି—One whose end is arrived.
Gatānta

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗତାୟାତ—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ—(ଗତ+ଆୟାତ)—ଗତାଗତ—
Gatāyāta Coming and going.

ଗତାୟୁ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗତାୟୁଃ)—ଗତାୟୁଃ (ଦେଖ)
Gatāyu Gatāyuḥ (See)

ଗତାୟୁଃ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଆୟୁଃ)—୧ । ମୁମୂର୍ଷୁ—
Gatāyuḥ 1. One whose death is emminent; dying; moribund.

୨ । ଯାହାର ପରମାୟୁ ଶେଷ ହୋଇଅଛି; ଅଳ୍ପାୟୁଷ—
2. One who will meet premature death.

୩ । ମୃତ—3. Dead.

୪ । ଅତିବୃଦ୍ଧ—4. Very old.

ଗତାର୍ତ୍ତବା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଆର୍ତ୍ତବ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gatārttabā ୧ । ବୃଦ୍ଧା ସ୍ତ୍ରୀ; ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଋତୁସ୍ରାବ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଅଛି—1. Old (woman); whose menstrual flow has stopped.

୨ । ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ; ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଋତୁଫଳ ହୁଏ ନାହିଁ—
2. Barren (woman).

ଗତାର୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଅର୍ଥ)—
Gatārtha ୧ । ଯାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଅଛି; ସିଦ୍ଧାର୍ଥ—
1. One who has attained his aim.

୨ । ଧନହୀନ ହୋଇଥିବା—2. Impoverished.

ଗତାଲସ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଆଲସ)—
Gatālasa ୧ । ନିରଳସ; ଆଳସ୍ୟହୀନ—1. Not lazy.
(ଗତାଲସା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଚଞ୍ଚଳ; ଅସ୍ଥିର—2. Restless; brisk.

ଗତାଲସ ନାଟପଟୁ ଚଞ୍ଚଳଃ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ କଶୋଷ୍ଟକମ୍ ଗ. ଗୀତ ।

ଗତାସୁ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ+ଅସୁ)—୧ । ଗତପ୍ରାଣ; ମୃତ—
Gatāsu 1. Dead.

୨ । ନିର୍ଜୀବ; ଯାହାର ପ୍ରାଣ ଗଲାଣି—2. Lifeless.

ଗତି—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ତି; ଭୁଲ. ଇଂ. ଗେଇଟ୍)—
Gati ୧ । ଗମନ—1. Act of going; pace.

୨ । ସଞ୍ଚାର; ଚଳନ—2. Motion; rotation; course.

୩ । ଗମନର ପ୍ରଣାଳୀ; ଚାଲିବାର ଢଙ୍ଗ—3. Gait.

୪ । ଜୀବନଯାତ୍ରା—4. Course of life; mode of life.

୫ । ଯାତ୍ରା—5. March; procession.

୬ । ଅବସ୍ଥା—6. Condition.

ଗୁରୁଜନ ଚିତ ଜାଣିଲେ ବି ଗତି । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କଶୋଷ୍ଟକମ୍ ଗ. ଗୀତ ।

୭ । ଜ୍ଞାନ—7. Knowledge; wisdom.

୮ । ଜାଣିବା—8. Knowing.

୯ । ଅଗ୍ରସର ହେବା—9. Onward progress.

୧୦ । ଫଳ; ପରିଣାମ—10. Result; issue.

ପଣ୍ଡିତ ଲୋକଙ୍କର ଯେ ଗତି ହୁଅଇ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

୧୧ । ପ୍ରକାର; ସ୍ୱରୂପ—11. Nature.

୧୨ । ଘଟନାକ୍ରମ—12. Course of events.

୧୩ । ପ୍ରାପ୍ତି—13. Attainment.

୧୪ । ପ୍ରସ୍ଥାନ; ପ୍ରୟାଣ—14. Departure.

୧୫ । ନିର୍ବାହ—15. Continuance.

୧୬ । (+ଅଧିକରଣ. ଭି)—ପଥ; ସିଦ୍ଧାନ୍ତମାର୍ଗ; ବାଟ—
16. Path; way; passage; course.

୧୭ । (+କରଣ. ଭି)—ଅବଲମ୍ବନ; ଆଶ୍ରୟ—
17. Refuge; recourse, resort; shelter; assylum.

୧୮ । (+କରଣ. ଭି)—ଉପାୟ—
18. Means; expedient.

କାହିଁରେ ମନ ସ୍ୱସ୍ଥ. ପ୍ରସନ୍ନ ହେଉ ନାହିଁ,
କିଛି ଏଥିକି କେହିଁ ଗତି କରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୧୯ । ପ୍ରମାଣ—19. Proof; evidence.

୨୦ । ଭାଗ୍ୟ—20. Fortune; fate.

୨୧ । ଦୁଃଖ ଓ ପାପାଦିରୁ ମୁକ୍ତି—
21. Release from pain or sin.

୨୨ । ମୋକ୍ଷ; ସଂସାର ବନ୍ଧନରୁ ଉଦ୍ଧାର—
22. Redemption; salvation; eternal bliss; beatitude.

ଏ ଗୁରୁଙ୍କର ଗତି କେବେ ନାହିଁ ଗତି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ।

୨୩ । ପ୍ରବେଶ—23. Access; entrance.
(ଯଥା—ଅବାରିତଗତି ।)

୨୪ । ସ୍ଥିତି; ସ୍ଥାନ—24. Position; station; situation.

୨୫ । ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କର ଦୈନିକ ଚଳନ—
25. Diurnal motion of stars and planets on their orbits.

୨୬ । ଭଗନ୍ଦର ରୋଗ—26. Fistula.

୨୭ । ନଳୀ ଘା; ପୂଜ ବୋହୁଥିବା ଘା—
27. Running wound or sore; sinus.

୨୮ । ମୃତ୍ୟୁପରେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ—28. Transmigration of soul; metempsychosis.

୨୯ । ଅଭିପ୍ରାୟ—29. Intention.

ମୋହଗତି ଜାଣି ରେ ନୁଅଇଁ । ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୩୦ । ମନୋଭାବ—3. Thought.

ସେ ଗତିକି ଛଳନା ମୁ ଭାବରେ
ପକାଇଲେ ବଜନ ଭାର ପରେ । ଭଞ୍ଜ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୩୧ । ଢଙ୍ଗ; ରୀତି—31. Mode; manner.

ଏଣୁ ତୋହର ଗତି ମୁହିଁ,
ତୋ ମାୟା ବଳେ ନ ଜାଣଇଁ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୩୨ । ଜୀବନର ଅବସ୍ଥା (ଯଥା—ଶୈଶବ, ଯୌବନ, ଜରା)—
32. A stage or period of life.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବହୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୩୩ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଅଲଂ, ଭିରସ୍, ନମସ୍, ବହିସ୍, ପୁରସ୍ ଆଦି ଅବ୍ୟୟ ପଦ କୌଣସି କ୍ରିୟା ବା କ୍ରିୟାବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ ଆଦି ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପଦ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରିବା ଅବସ୍ଥା (ଯଥା— ନମସ୍କାର; ବହିଷ୍କରଣ)—33. (grammar) A term used when prepositions and some other adverbial expressions are connected with the tenses of a verb or verbal derivatives to form words.

୩୪ । ଜନ୍ମକାଳରେ ଶିଶୁର ଅବସ୍ଥା; ଶିଶୁ ମାତୃଗର୍ଭରୁ ଭୂମିଷ୍ଠ ହେଲା ବେଳେ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଏ—34. The position of a child at birth.

ଦେ. ବି.—ଗତ୍ୟନ୍ତର; ଉପାୟାନ୍ତର—
Alternative way; other means.

ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ପ୍ରେମ, ପ୍ରେମାରେ ନୁହେ କମ, ଉପସ୍ଥିତାଳି ଯେବେ ଗତି ଥିବ ।
ବିଦଗ୍ଧମୁଖ୍ୟ. କବିଗୋସ୍ୱ ଚରିତ୍ର ।

ଗତିକ—ସଂ. ବି. (ଗତି+କ)—୧ । ଗତି—
Gatika 1. Motion.
୨ । ଗମନ—2. Going.
୩ । ଅଭିଶାପ—3. Curse.
୪ । ଅବସ୍ଥା—4 Condition
୫ । ଆଶ୍ରୟ—5. Refuge; assylum
ଦେ. ବି.—୧ । ଚାଲିଚଳନ—
ଗତିକ 1. Mood of life.
(ବେଗତିକ—ବିପରୀତ) ୨ । ଜୀବନଯାତ୍ରା—2. Livelihood.
୩ । ନିରବାଦ—3. Continuance.
୪ । ଭଙ୍ଗ—4. Mode; method.
୫ । ଅବଲମ୍ବନ—5. Resort; recourse.

ଗତିକର—ସଂ. ବିଶ. ପୁ—(ଗତି+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gatikara ୧ । ଯେ ଜୀବକୁ ଗତି ବା ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରେ;
(ଗତିକରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ମୁକ୍ତିଦାତା—1. Saviour; redeemer.
୨ । ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ଗତି କରାଏ—
2. That which makes or produces motion

ଗତିକୃଷ୍ଣ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । (ଗୁରାର୍ଥ) ଜୀବର ଗତିଦାତା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—
Gatikṛushṇa 1. God Kṛushṇa; The Redeemer.
୨ । ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—
1. A name given to males.

ଗତିଗୋଚର—ଦେ. ବି.—(ଅନର୍ଥକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସହଚର) ଅବସ୍ଥିତି—
Gatigochara Existence.
(ଯଥା—ଶତ୍ରୁମାନେ ମୋର ଗତିଗୋଚର ରଖି ଦେବେ ନାହିଁ) ।

ଗତିଦାୟୀ—ସଂ. ବିଶ. (ଗତି+ଦା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Gatidāyī ଗତିକର (ଦେଖ)
(ଗତିଦାୟିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gatikara (See)

ଗତିବିଧି—ଦେ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗତି+ବିଧି)—୧ । ମୁକ୍ତିର ଉପାୟ—
Gatibidhi 1. Means of salvation.
ଗତିବିଧି ୨ । କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ; କ୍ରିୟାକଳାପ—2. Mode of life; conduct.
୩ । ଗମନାଗମନ—3. Intercourse.
୪ । ଚାଲିଚଳଣ; ଭଙ୍ଗିଭାଙ୍ଗି—4. Movements.
(ଯଥା—ସେନାପତି ଦୁର୍ଗଶିଖରରେ ଠିଆ ହୋଇ ବିପକ୍ଷ ପକ୍ଷର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ କରୁ ଅଛନ୍ତି ।)

ଗତିଭଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗତି+ଭଙ୍ଗ)—ଗତିରୋଧ (ଦେଖ)
Gatibhaṅga Gatirodha (See)

ଗତିମାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ.—(ଗତି+ମତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଗତି
Gatimān କରୁଥିବା—1. Moving; in motion.
(ଗତିମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଯାହାର ଘାଆରୁ ପୂଜ ବୋହୁ ଅଛି—
2. Having running sores.

ଗତିମୁକ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର ଶବ୍ଦ; ଗତି+ମୁକ୍ତି)—
Gatimukti ୧ । ସଦ୍ଗତି; ସମ୍ୟକ୍ ଉଦ୍ଧାର—
1 Redemption.
୨ । ଜୀବନକୁ କଷ୍ଟ ବା ପାପରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା—
2. Salvation.

ଗତିରୋଧ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗତି+ରୋଧ)—ଗତିରେ ବିଘ୍ନ;
Gatirodha ଅଗ୍ରସର ବା ଗମନକ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ହେବା ବା କରିବା; ପଥରୋଧ—Stoppage of movement; detention.

ଗତିଲା—ସଂ. ବି. (ଗତି+ଲା ଧାତୁ+ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ନଦୀ—
Gatilā 1. A river.
୨ । କ୍ରମ—2. Series; succession.

ଗତିଶକ୍ତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ଗତି+ଶକ୍ତି)—ଚଳତ୍‌ଶକ୍ତି—
Gatiśakti Power of movement.

ଗତିଶକ୍ତିରହିତ—ସଂ. ବିଶ. (୩ୟା ତତ୍; ଗତିଶକ୍ତି+ରହିତ)—
Gatiśaktiaahita ୧ । ଗତି କରିବାର ଶକ୍ତି ଯାହାର ନାହିଁ;ନିଶ୍ଚଳ—
1. Destitute of locomotion.
୨ । ନିରାଶ୍ରୟ—2. Helpless.

ଗତିଶକ୍ତିହୀନ—ସଂ. ବିଶ—ଗତିଶକ୍ତିରହିତ (ଦେଖ)
Gatiśaktihīna Gatiśaktirahita (See)

ଗତିହୀନ—ସଂ. ବିଶ—୧ । ଗତିଶକ୍ତିରହିତ (ଦେଖ)
Gatihīna 1. Gatiśaktirahita (See)
୨ । ଅଗତିକ—
Having no other alternative.

ଗତେ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) (ଗତି ବା ଗତ ଶବ୍ଦର ୩ୟା ବା ୭ମୀ ବିଭକ୍ତି ରୂପ)—
Gate

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

୧ । ଗତି ଦ୍ୱାରା—1. By the movement of.

ଦାନ ନ ଦେବ ବିପ୍ର ହସ୍ତେ
ତୀର୍ଥ ନ ଯିବ ପାଦଗତେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୨ । ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ—2. Inside.

ତମ୍ପିକ-ଚନ୍ଦ୍ର-କାବ୍ୟ ଯେତେ
ସକଳ ବଶୀ ଉଦ୍ଭବଗତେ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗତୋତ୍ସାହ—ସଂ. ବିଣ. ସୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗତ + ଉତ୍ସାହ)—
Gatotsāha ୧ । ହତୋତ୍ସାହ—
(ଗତୋତ୍ସାହା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Dejected; dispirited; disheartened.
୨ । ନିରୁତ୍ସାହ—2. Discouraged.

ଗତ୍ତର—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ ଧାତୁ + ଶୀଳାର୍ଥେ ତର)—
Gattara ଗତ୍ୱର (ଦେଖ)
Gatwara (See)

ଗତ୍ୱର—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ ଧାତୁ + ଶୀଳାର୍ଥରେ ବର୍)—
Gatwara ୧ । ଗମନଶୀଳ—
(ଗତ୍ୱରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Moving by nature.
(ଗତ୍ୱରତା—ବି) ୨ । ଗତିବିଶିଷ୍ଟ—2. Moving.
୩ । ଚଞ୍ଚଳ ଗତିବିଶିଷ୍ଟ—
3. Having swift motion.
୪ । ବିନଶ୍ୱର—4. Perishable.
୫ । ଅସ୍ଥାୟୀ; ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—5. Changeable.
୬ । ଅଚିରସ୍ଥାୟୀ—
6 Transity; transient, temporary; passing.
୭ । ଅସ୍ଥିର—7. Unstable; restless.

ଗତ୍ୱରୀ—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ ଅର୍ଣ୍ଣବ ପୋତବିଶେଷ—
Gatwarī (ଜଗବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ)
A kind of sea-going vessel of old days.

ଗଦ୍ରୀ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Gadrī ୧ । ଗୁଡ଼ ରଖିବାର ଚଉଡ଼ାମୁହାଁ ବଡ଼ ମାଟିଆ—
1. A wide-mouthed jug for storing molasses.
୨ । ଆଖୁ ଦୋଉଥ ରଖିବାର ପାତ୍ର ବା ମାପବିଶେଷ—
2. A peculiar pot for keeping or measuring sugarcane-juice.
ବିଣ. (ତୁଳ. ହି. ଗଦର୍)—ଦର ପାଚିଲା ଫଳ—
Half-ripe (fruit).

ଗଦ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବିଣ—
Gadhā (ସଂ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ; ତୁଳ. ହି. ଗଦହା)—
ଗଧା; ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Useless; worthless (person).
ବି—ଗଧ—Ass.

ଗଦ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । କହିବା—
Gada (root) 1. To speak; to say.
୨ । ମୁଖରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା—2. To relate.
୩ । ସଂଖ୍ୟା କରିବା—3. To enumerate.
୪ । ପୀଡ଼ିତ ହେବା—
4. To ail; to be sick; to feel pain.
୫ । ଘଡ଼ଘଡ଼ି ମାରିବା—5. To thunder.

ଗଦ—ସଂ. ବି. (ଗଦ ଧାତୁ + ଅ)—
Gada ୧ । (+ କର୍ମ. ଅ) ରୋଗ ପୀଡ଼ା—
1. Disease; sickness; illness.
୨ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସାନ ଭାଇ—
2. Younger brother of Śrīkṛushṇa.
୩ । (+ ଭାବ. ଅ) କଥନ; କହିବା—
3. Speaking.
୪ । ବାକ୍ୟ—4. Speech; sentence.
୫ । (+ କରଣ. ଅ) ବିଷ—5. Poison.
୬ । (କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଘଡ଼ଘଡ଼ି—6. Thunder.
ଦେ. ବି. (ସଂ. ଅଗଦ)—
୧ । ସାପ କାମୁଡ଼ା ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଉଦର ରୋଗର ମହୌଷଧ-ବିଶେଷ; ଏକ ପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମର ସୁଗନ୍ଧ ଚେର—
1. Sweet-scented root of a plant used as antidote against infantile diarrhoea and serpent-bite.

ମରମେ ଗଲା ଭଙ୍ଗ ଡାଣି, କଥା ନ ଦେଇ ଗଦ ଆଣି ।
ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

[ଦ୍ର—ଗଦ ନାନା ପ୍ରକାର ଯଥା—କେଦାର, ଚକ୍ରକେଦାର, ନୀଳକଣ୍ଠ, ପଦ୍ମକେଦାର, କୁମୁଦାକର, ପରଶୁକେଦାର, ବାଉଁଶପତ୍ରିଆ ଇତ୍ୟାଦି ।]

୨ । ମହୌଷଧ—
2. Specific; antidote; medicament.

ଅଉସ୍ୱ ଗତି ମୋର ପଦ, ହିଁ ପୁଣ ବନ୍ଧକୁ ମୁଁ ଗଦ ।
ପ୍ରାଚୀ. ଜଗ୍ରଣିମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗଦଗଦ—ସଂ. ବି. (ଗଦ୍ ଧାତୁ = କହିବା + ଗଦ, ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gadagada ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ—Indistinct utterance.
ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଗଦ୍‌ଗଦ)—୧ । ଆନନ୍ଦାତିଶୟ୍ୟଜନିତ ପୁନଃ-ପୁନଃ କମ୍ପନ ସହ ଉଚ୍ଚାରିତ ବାକ୍ୟର ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅବସ୍ଥା—
1. The state of the voice being choked by a paroxysm of joy.
୨ । ନଦୀ ବା ପ୍ରପାତାଦିର ଜଳର ଉଚ୍ଚରୁ ପତନ ହେବା ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ; ମେଘର ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ—
2. Rumbling or roaring sound (of water falling down from high or of thunder).

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଶ୍ୟ ୧ ଚନ୍ଦ୍ର ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ରେତ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରି ର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟ'ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗଦ୍ଗଦ)—୧ । ଭାବବିହ୍ୱଳ କଣ୍ଠ; ଗଭୀର ଉଲ୍ଲାସ ବା ଦୁଃଖ ଯୋଗୁଁ ରୁଦ୍ଧକଣ୍ଠ—
1. With a voice choked in a paroxysm of feeling.

୨ । ଭାବାତିଶୟ ଯୋଗୁଁ କମ୍ପିତ ସ୍ୱର—
2. With a tremulous voice due to intense feeling.

ଧରି ମୋ ପିତାଙ୍କ ପଦ, କହନ୍ତି ମା ଗଦଗଦ—ମଧୁସୂଦନ. ଶ୍ରୀଦାମାଳା ।

୩ । ଆନନ୍ଦ, ପ୍ରେମ, ଭକ୍ତି ଆଦିରେ ଯାହାର ପାଟି ଖାଲି ମାତ୍ରଯାଏ ବମ୍ବା କଣ୍ଠନିଃସୃତ ସ୍ୱର ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ବୁଝା ପଡ଼େ ନାହିଁ—3. Deprived of the power of clear or articulate expression owing to intensity of joy, love or devotion.

ନିନ୍ଦିଛି ଧରି ତାଙ୍କ ପାଦ, ଦୁହେଁ ଅନନ୍ଦେ ଗଦଗଦ—
ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ— ଗଦ୍ଗଦ (ଦେଖ)
Gadgada (See)

ଗଦଗଦନାଦୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଦଗଦ+ନଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା.୧ବ.)—ଅବ୍ୟକ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦକାରୀ—
Gadagadanādi (ଗଦଗଦନାଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Making tremulous sounds; with acents choked by feelings.

ଗଦଗଦଭାଷୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଦଗଦ+ଭାଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଗଦଗଦନାଦୀ (ଦେଖ)
Gadagadabhāshi (ଗଦଗଦଭାଷିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gadagadanādi (See)

ଗଦଗଦେ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଗଦଗଦ; ଗଦ୍ଗଦ)—
Gadagade ଗଦ୍ଗଦ (ଦେଖ)
ଗଦଗଦେ Gadgada (See)

ଅଶ୍ରୁନିସ୍ୱନେ କହଇ ଗଦଗଦେ—ଦାଶରଥି. ତ୍ରିଜଟାର ।

ଗଦଡ଼ା—ସଂ. ବିଣ. (ତୁଳ. ହି. ଗୁଦଡ଼=କନ୍ଥା; ଫା. ଗର୍ଦ=ଧୂଳି; ପାର୍ଦ୍ଦଶ)—୧ । ମୋଟା (ବସ୍ତ୍ର)—
Gadardā
ମୋଟା 1. Coarse (cloth).

୨ । ମଇଳା; ମଳିନ—2. Dirty.

ମୋଟା ବି—୧ । ଝୋଟ; ଜୁଣପଟ ଇତ୍ୟାଦିର ଜଟିଳ ଅଂଶ ବା ଆବର୍ଜନା ବା ଅଳଅ; ଗରଦ—
1. Refuse matter from carded jute or hemp; worsted.

ଗୁଦଡ଼ୀ ୨ । ଛିଣ୍ଡା ଲୁଗା ଓ କନ୍ଥାକୁ ଅନେକ ପରସ୍ତ କରି ସିଲାଇ କରିବାଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୋଟ ବସ୍ତ୍ର; ଗୋଦଡ଼—
2. A thick covering or sheet made of several layers of rags patched up and sewn together.

ଗଦୟିତ୍ନୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇତ୍ନୁ)—
Gadayitnu ୧ । ଗପଡ଼ି; ବହୁଭାଷୀ—
1. Loquacious; garrulous.

୨ । କାମୁକ—2. Libidinous; lustful.

ବି—କାମଦେବ—Cupid.

ଗଦଲା—ଦେ. ବି— ହାତୀ ପିଠିରେ ପକାଯିବା ଗଦି; କଠଲା—
Gadalā A cushion put on the back of an elephant.
ଗଦ୍‌ଲା

ଗଦା—ସଂ. ବି. (ଗଦ୍ ଧାତୁ=ପୀଡ଼ିତ ହେବା+କରଣ. ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gadā ଲୌହ ବା କାଠର ମୁଗ୍ଦର; ଲୌହମୟ ସ୍ଥୂଳଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ (ସାଧାରଣତଃ ଏହାର ମୂଳାଂଶ ସରୁ, ଅଗ୍ରଭାଗ ମୋଟା ହୋଇ ଥାଏ)—Club, mace, bludgeon.

[ଦ୍ର—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଚାରି ହାତରେ ଧରାଯିବା ଚାରି ଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରୁ (ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର, ଗଦା, ପଦ୍ମ) ଗଦା ଏକତମ; ଏହା ଭୀମଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଶସ୍ତ୍ର । ଏହାଦ୍ୱାରା ଭୀମ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ଉରୁ ଭାଙ୍ଗିଥିଲେ ।]

ଗାଦା ଦେ. ବି.—୧ । ସ୍ତୂପ; ଏକ ଜାତୀୟ ବହୁବସ୍ତୁର ଏକତ୍ର
ଢେର ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ସମାବେଶ— (ଯଥା— ନଡ଼ାଗଦା; ଧାନ ଗଦା; ଭୁଟାଗଦା)—1. Heap; mass.

୨ । ବହୁ ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଠୁଳ ବା ଭୁଣ୍ଡ ହେବା—
2. Gathering of people; crowd.

ରଙ୍ଗସ୍ଥଳେ ଦଳେ ଦଳେ ଆସି ହେଲେ ଦର୍ଶକେ ଗଦା । ରାଧାନାଥ. ଉଷା ।

୩ । ବହୁତ; ପ୍ରଚୁର—3. Too much; plenty.
(ଯଥା—ଗଦାଏ ପାଣି; ଗଦାଏ ଲୋକ ।)

ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଏକ ସ୍ଥାନରେ ଜମା ହୋଇଥିବା—
1. Amassed; heaped.

୨ । ଏକତ୍ର ସମାବିଷ୍ଟ; ଭୁଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା—
2. Crowded; collected or gathered.

ଗଦାଏ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ— ୧ । ଏକଗଦା ମାତ୍ର—
Gadāe 1. One heap of.
(ଯଥା—ଗଦାଏ ଭୁଟା; ଗଦାଏ ଧାନ ।)

୨ । ବହୁତ—2. Much; too much.
(ଯଥା—ଗଦାଏ ପାଣି ।)

ଗଦାକରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗଦେଇବା (ଦେଖ)
Gadākaribā Gadeibā (See)

ଗଦାଗଦା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. ଓ କ୍ରି. ବିଣ—(ବହୁବଚନାର୍ଥରେ
Gadāgadā ଶବ୍ଦର ଦ୍ୱିତ୍ୱ)—ସ୍ତୂପୀକୃତ; ଭୁଡ଼ ଭୁଡ଼—
ଗାଦା ଗାଦା In many heaps; heaps and heaps.
ଢେର ଢେର

ଗଦା ଗଦା ହୋଇ ଭଳରେ ପଡ଼ି ଗଦା ।
ଦୁଇ ଥାଟ ଯାକକୁ କରି ଦେଲେ ପଦା । କୃଷ୍ଣକିଶୋର. ମ. ଶ୍ରୀଷ୍ମ ।

ଗଦାଗଡ଼ି—ଦେ. ବି.—ବହୁ ବସ୍ତୁର ସ୍ତୂପୀକରଣ; ଏକତ୍ର ଠୁଳ କରିବା—
Gadāgadi Amassing; heaping together of many things.
ଗାଦାଗାଦି

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ୍ୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

ଗଦାଗ୍ରଜ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗଦର ଅଗ୍ରଜ)—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—
Gadāgraja Name of Śrīkṛushṇa.

ଗଦାଗ୍ରଣୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଦ=ରୋଗମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ଅଗ୍ରଣୀ=
Gadāgraṇī ପ୍ରଧାନ)—ରାଜଯକ୍ଷ୍ମା ରୋଗ—
Consumption; pthisis.

ଗଦାଘାତ—ସଂ. ବି. (୩ୟା ତତ୍; ଗଦା+ଆଘାତ)—ଗଦାଦ୍ୱାରା ମାଡ଼—
Gadāghāta Stroke with a mace or bludgeon.

ଗଦାଣ—ଦେ. କ୍ରି.—ସ୍ତୂପୀକରଣ; ଗଦା କରିବା—
Gadāṇa Heaping up.
ଗାଦାନା

ଗଦାଧର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗଦା=ଧୃ ଧାତୁ=କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—
Gadādhara 1. Bishṇu.
୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—2 Śrīkṛushṇa.
ବିଣ—ଗଦା ଧରିଥିବା—Armed with a mace.
ଦେ. ବି.—ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
A name given to males.

ଗଦାଧର ପଟ୍ଟନାୟକ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—'ରସକଳ୍ପଲତା' ନାମକ
Gadādhara pattanāyaka ଗ୍ରନ୍ଥ ପ୍ରଣେତା (ତାରଣୀ. ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଇତିହାସ)—An author of an Oriya poem Rasakalpalatā.

ଗଦାଧର ପଦ୍ଧତି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଗଦାଧର ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ
Gadādhara paddhati ସ୍ମୃତିଗ୍ରନ୍ଥ—The title of a collection of Hindu law in sanscrit compiled by Gadādhara Rājaguru, an Oriya compiler of the Rājā of Puri.

[ଦ୍ର—ଏ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ବହୁ ପରିଶ୍ରମ ସହକାରେ ଏକାଧିକ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଅଠମଲ୍ଲିକର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାଜା ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷରରେ ମୁଦ୍ରିତ କରାଇ ଉତ୍କଳରେ ବିତରଣ କରିଥିଲେ ।]

ଗଦାଧର ରାଜଗୁରୁ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଉତ୍କଳୀୟ ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର-
Gadādhara rājaguru ପ୍ରଣେତା; ଗଦାଧର ପଦ୍ଧତିର ରଚୟିତା—
The compiler of the 'Gadādhara paddhati', a collection of Hindu Law and social customs.

[ଦ୍ର—ଏ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଖାରହରେକୃଷ୍ଣପୁର ଶାସନର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଓ ଖୋରଧା ରାଜାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉତ୍କଳରେ ଓ ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଆଦୃତ ।]

ଗଦାପାଣି—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଦା+ପାଣି)—ଯେ ହାତରେ ଗଦା
Gadāpāṇi ଧରିଅଛି—Armed with or holding a mace.
ବି—ବିଷ୍ଣୁ—A name of Bishṇu.

ଗଦାପ୍ରହାର—ସଂ. ବି. (୩ୟା ତତ୍; ଗଦା+ପ୍ରହାର)—
Gadāprahāra ଗଦାଘାତ (ଦେଖ)--Gadāghāta (See)

ଗଦାବାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଦାଘାତ (ଦେଖ)
Gadābārḍi Gadāghāta (See)

ଶଙ୍କର ଯେ ଗୁରୁଘୋଡ଼ାଙ୍କର ପ୍ରାଣ
ଗୁରୁ ଗଦାବାଡ଼ିରେ ଘେନିଲେ ଆପଣ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଗଦାଭୃତ୍—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ. (ଗଦା+ଭୃ ଧାତୁ, କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—
Gadābhṛut ଗଦାଧର (ଦେଖ)—Gadādhara (See)

ଗଦାମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଦେଇବା (ଦେଖ)
Gadāmāribā Gadeibā (See)

ଗଦାମ୍ବର—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ସମା; ଗଦ + ଅମ୍ବର; ଘଡ଼ଘଡ଼ିଯୁକ୍ତ
Gadāmbara ଅମ୍ବର)—୧ । ଘଡ଼ଘଡ଼ିଯୁକ୍ତ ମେଘ—
1. Thunder cloud.
୨ । ମେଘ—2. Cloud.

ଗଦାଯୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (୩ୟା ତତ୍; ଗଦା+ଯୁଦ୍ଧ)—ଗଦାଦ୍ୱାରା ଯୁଦ୍ଧ;
Gadājuddha ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନେ ଗଦା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି—A fight with maces on both sides; a battle with clubs.

ଗଦାରାତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଗଦ=ରୋଗ+ଅରାତି=ଶତ୍ରୁ)—
Gadārāti ମହୌଷଧ—Drug; medicament; antidote.

ଗଦାସାହାଣ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଂ) ବି. (ସଂ. ଗଦା ଓ ସାଧନ, ପୁରୀ ସହରର
Gadāsāhāṇa ଯାଗାଘରମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ସହରର ଶବ୍ଦ)—
ବ୍ୟାୟାମ ସାଧନାର୍ଥ ଡାହାଣ ହାତରେ ଲୁହା ଗଦା ଓ ବାମ ହାତରେ ପଟ୍ଟାସର ଲମ୍ବ ଲୁହାଯନ୍ତ୍ର ଧରି ବୁଲାଇବା—
A gymnastic exercise consisting of holding a long piece of flat iron in the left hand while brandishing the mace in the right hand.

ଗଦାହସ୍ତ—ସଂ. ବିଣ ଓ ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି, ଗଦା+ହସ୍ତ)—
Gadāhasta ଗଦାପାଣି (ଦେଖ)—Gadāpāṇi (See)

ଗଦି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଦ୍ଦ ଧାତୁ, ହିନ୍ଦି ଗଦ୍ଦୀ)—
Gadi ୧ । ସିମିନ୍ଦ ତୁଳା; ଛେଗ୍ କିମ୍ବା ଆଦିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ
ଗଦୀ ସ୍ଥୂଳ କୋମଳ ବିଛଣା—
ଗଦ୍ଦା, ଗଦ୍ଦେଲା, ଗଦ୍ଦୀ 1. Cushion; thick and soft mattress.
୨ । ରାଜଗାଦି; ରାଜସିଂହାସନ—2. Throne.
୩ । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବା ଅଫିସରେ ବଣିକ ବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ବସିବାର ଆସନ; ମାଲିକଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆସନ—
3. The business seat of a merchant.
୪ । ସବାରି କାନ୍ଧଆ ବେହେରାମାନେ କାନ୍ଧରେ ପକାଇବା ମୋଟ ଲୁଗା ବା ମୁରୁଲା—
4. A thick cushion or pad of cloth put on the shoulder of a palky bearer.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଂ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଡ' ନ ପାଇଲେ'ଅଲବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

* । ବଣିକ ବା ବ୍ୟବସାୟୀର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ—
5. Business-office of a merchant; commercial house.

ଗଦିଅଣ୍ଡା—ଦେ. ବିଣ—ଗଦିଆ (ଦେଖ)
Gadiaṇṭā — Gadiā (See)

ଗଦିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେଉଁ ବିଛଣା ଆଦିରେ ଗଦି ମଡ଼ା ହୋଇଥାଏ-
Gadiā — 1. Cushioned (bed)
ଗଦ୍ଦୀଆଁଟା ୨ । ଗଦିଯୁକ୍ତ; ଭୁଲା ବା କଭାର ମୋଟ ଆସ୍ତରଣଯୁକ୍ତ
ଗଦ୍ଦୀଦାର ଖଟ—2. Padded (bed stead)
ଦେ. ବି—୧ । ଗଦିଆନ (ଦେଖ)
1. Gadiāna (See)
୨ । ଗଦେଇବା (ଦେଖ)
2. Gadeibā (See)

ଗଦିଆଗଦି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଗଦାଗଦି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gadiāgadi (etc) — Gadāgadi etc. (See)

ଗଦିଆଗଦେଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଗଦାଗଦି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gadiāgadei (etc) — Gadāgadi etc. (See)

ଗଦିଆନ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେଉଁ ମହାଜନ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ପାଇଁ
Gadiāna — ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରି ଥାଏ—
ଗଦ୍ଦୀବାଲା 1. A merchant owning a big business-house of his own.

ବାବୁ ବଳରାମ ବଳ କଲିକତା ବଡ଼ ବଜାରର ଜଣେ ଗଦିଆନ ମହାଜନ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

୨ । ଗଦିଆଳ (ଦେଖ)
2. Gadiāla (See)

ଗଦିଆଳ—ଦେ. ବି—ବାଣିଜ୍ୟ ଗଦିର କର୍ତ୍ତା; ଗଦିର ମାଲିକ—
Gadiāla — The head of a commercial house.
ଗଦିଆନ
ଗଦ୍ଦୀବାଲା

ଗଦିଏ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଆଦରାର୍ଥକ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥକ)—
Gadie — ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଗଦା ମାତ୍ର—
One small heap only.

ଗଦିତ—ସଂ. ବି. (ଗଦ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—କଥିତ; ଉକ୍ତ—
Gadita — Spoken; said.

ଗଦିନଶିନ—ବିଣ. (ଓ. ଗଦି+ନସିନ୍)—
Gadinaśina — ୧ । ସିଂହାସନାରୂଢ଼; ରାଜପଦରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ—
ଗାଦୀନସୀନ 1. Installed on the throne.
ଗଦ୍ଦୀନସୀନ ୨ । ସିଂହାସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ—
2. Seated on the throne.

ଗଦିମଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ—ଗଦିଆ (ଦେଖ)
Gadimarḍā — Gadiā (See)

ଗଦୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗଦା+ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gadī — ୧ । ଗଦାଧର; ଗଦାଧାରୀ—
(ଗଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Armed with a mace; holding a mace; mace-bearing.
୨ । (ଗଦ+ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—ରୋଗୀ; ପୀଡ଼ାଗ୍ରସ୍ତ—
2. Sick; ailing.
ବି—ବିଷ୍ଣୁ—Bishṇu.

ଗଦେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ଏକତ୍ର ସ୍ତୂପ ବା ଠୁଳ ବା ରୁଣ୍ଡ
Gadeibā — କରିବା—To collect things together into a heap; to heap up.
ଗାଦାକରା
ଢେରକରନା

ଗଦ୍ଗଦ—ସଂ. ବି (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ସଂ. ଗଦ ଧାତୁ=କହିବା—
Gadgada — ୧ । ଖନାଇବା; ଖନ ଖନ କଥା କହିବା—
1. Stammering; stuttering; faltering.
୨ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବାକ୍ୟ—
2. Inarticulate or indistinct speech.
୩ । କ୍ରୋଧ ଆନନ୍ଦାଦିଜନିତ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବାକ୍ୟ—
3. Convulsive speech (due to paroxysm of joy, devotion, anger).
ସଂ. ବିଣ—୧ । ହର୍ଷଶୋକାଦିର ଆତିଶଯ୍ୟବଶତଃ କଣ୍ଠରୋଧ ହେବାରୁ ଯେଉଁ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ନାହିଁ—
1. Indistinctly uttered (speech) due to a paroxysm of feeling.
୨ । ମୋହିତ; ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ—2. Impatient.
୩ । ଭାବବିହ୍ୱଳତା ଯୋଗୁଁ କମ୍ପିତ ସ୍ୱର—
3. Tremulous (voice) due to intensity of feelings.
୪ । ଭାବାବେଗ ଯୋଗୁଁ ପୁନଃ ପୁନଃ ଅର୍ଦ୍ଧୋଚ୍ଚାରିତ (ଧ୍ୱନି)—
4. Repeatedly choked (voice) due to intensity of feeling.
* । ଖନାଇ ଖନାଇ ଉଚ୍ଚାରିତ (ବାକ୍ୟ)—
5. Faltering (words).
ସଂ. କ୍ରି. ବିଣ—ଖନାଇ ଖନାଇ—In a faltering or stammering manner.

ଗଦ୍ଗଦନାଦୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗଦ୍ଗଦ+ନଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା.
Gadgadanādī — ୧ବ)—୧ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଧ୍ୱନି କରୁଥିବା—Making
(ଗଦ୍ଗଦନାଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) inarticulate sound; on account of intense feelings.
୨ । ପୁନଃ ପୁନଃ କମ୍ପିତ ସ୍ୱରରେ କଥା କହୁଥିବା—
2. Tremulous.
୩ । ଖନାଉଥିବା—3. Faltering.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଳ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ପ୍ରୈ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗଦ୍ଗଦବାକ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗଦ୍ଗଦ+ବାକ୍)—ଶୋକ, କ୍ରୋଧ, ଭକ୍ତିଆଦି ଯୋଗୁଁ କଣ୍ଠ ରୁଦ୍ଧ ହେବାରୁ ଯେ ଅର୍ଦ୍ଧୋଚ୍ଚାରିତ ବା କମ୍ପିତ କଥା କହେ—Speaking inarticulately or tremulously (on account of the voice being choked by joy, grief, anger or devotion.)

Gadgadabāk (ଗଦ୍ଗଦବାଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ସଂ. ବି—ଅର୍ଦ୍ଧୋଚ୍ଚାରିତ କଥା—Inarticulate and tremulous words.

ଗଦ୍ଗଦଭାଷୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗଦ୍ଗଦ+ଭାଷିନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—ଗଦ୍ଗଦବାକ୍ (ଦେଖ)—Gadgadabāk (See)

Gadgadabhāshi

ଗଦ୍ଗଦସ୍ୱର—ସଂ. ବି—୧ । ଗଦ୍ଗଦଧ୍ୱନି (ଦେଖ)—Gadgadadhwani (See)

Gadgadaswara

(ଗଦ୍ଗଦସ୍ୱର—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ମଇଁଷି—2. Buffalo.

ବିଣ. ପୁଂ—ଗଦ୍ଗଦବାକ୍ (ଦେଖ)—Gadgadabāk (See)

ଗଦ୍ଦି—ଦେ. ବି—୧ । ଗଦି (ଦେଖ)—1. Gadi (See)

Gaddi

୨ । ଥଟ୍ଟା; ପରିହାସ—2. Jest; pleasantry; practical joke.

ଗଦ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗଦ୍ ଧାତୁ=କହିବା+କର୍ମ. ଯ)—କଥନୀୟ—Speakable.

Gadya

(ପଦ୍ୟ—ବିପରୀତ) ସଂ. ବି—୧ । ଛନ୍ଦୋବଦ୍ଧରହିତ ରଚନା—Composition without rhyme or metre.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସାଧାରଣତଃ ତ୍ରିବିଧ ଗଦ୍ୟ ରଚନା ଦେଖାଯାଏ । ଯଥା--ମୁକ୍ତକ, ଉତ୍କଳିକା ପ୍ରାୟ ଓ ଚୂର୍ଣ୍ଣକ ।]

୨ । କଥିତ ଭାଷା ବା ବାକ୍ୟ ପ୍ରବାହ .(ଯାହା କବିତା ଭଳି ଛନ୍ଦୋମୟ ନୁହେ)—2. Spoken language or common prose.

ଗଦ୍ୟପଦ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସମାସ; ଗଦ୍ୟ+ପଦ୍ୟ)—ଗଦ୍ୟ ଓ ପଦ୍ୟ—Prose and poetry.

Gadyapadya

ଗଦ୍ୟମୟ—ସଂ. ବି (ଗଦ୍ୟ+ମୟ)—

Gadyamaya

୧ । ଯାହା ଗଦ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ (ରଚନା)—1. (composition) Full of prose.

୨ । ଯେଉଁ ବିଷୟରେ କବିତା ପରି କଳ୍ପନାର ଖେଳ ନାହିଁ—2. Prosy (matter).

୩ । ବାସ୍ତବ—3. Practical.

ଗଦ୍ୟାଣକ—ସଂ. ବି—ଗଦ୍ୟାନକ (ଦେଖ)

Gadyāṇaka Gadyānaka (See)

ଗଦ୍ୟାନକ—ସଂ. ବି—୧ । ୪୮ ରତି ଓଜନର ପରିମାଣବିଶେଷ—1. A standard of weight equal to 48 'ratis'

Gadyānaka

୨ । ବୈଦ୍ୟମତରେ ୬୪ ଗୁଞ୍ଜା ପରିମାଣ—2. A standard of weight equal to 64 seeds of Abrus Prectorus.

ଗଦ୍ୟାଳକ—ସଂ. ବି—ଗଦ୍ୟାନକ (ଦେଖ)

Gadyāḷaka Gadyānaka (See)

ଗଧ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଏକତ୍ର ମିଶିବା—To be mixed together.

Gadh (root)

ଗଧ୍‌ପୁର୍ଣ୍ଣ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—(ଭୁଲ. ହି. ଗଦହପୁରୁନା)—ଏକପ୍ରକାର ଶାଗ; ଶ୍ୱେତପୁରୁଣି ଶାଗ; ପୁନର୍ନବା—A kind of pot-herb.

Gadhpurni

ଗଧ୍ରା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଦ୍ରା (ଦେଖ)—Gadrā (See)

Gadhrā

ଗଧ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ; ଗଦ୍ଦହ)—ଖର; ଅଶ୍ୱଜାତୀୟ କିଛିଖ୍ୟ ଭାରବାହୀ ପଶୁ (ଏମାନେ ନିବ ବିଆ ଓ ମଠୁଆ କିମ୍ବା ଗାଧା ପରିଶ୍ରମୀ, ଗୁରୁ ଭାର ବହିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ)—**ଗଦ୍ହା, ଗଧା** Equns Assinus; Ass (proverbially idle, slow and stupid yet laborious).

Gadha

[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ବୋବାଳ ଶବ୍ଦ ବଜାଇବା ପରି ଶୁଭେ, ଲମ୍ବ ଗୋରୁ ଲାଞ୍ଜ ପରି, କାନ ଲମ୍ବା ଓ ଠିଆ, ଗଧର ଟାଗୁ ଘୋଡ଼ା ଟାଗୁ ପରି ।]

ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଧା (ଦେଖ)

Gadhā (See)

[ଦ୍ର—ଗଧ ଚନ୍ଦନ କାଠ ବୋଝ ବୋହିବା ନ୍ୟାୟ (ସଂ. ଯଥା—ଖରଶ୍ଚନ୍ଦନ ଭାରବାହୀ ଭାରସ୍ୟବେତ୍ତା ନ ହି ଚନ୍ଦନସ୍ୟ) ଯେପରି କାଠୁରିଆ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଚନ୍ଦନ କାଠ କାଟି ଗଧ ଉପରେ ଲଦି ଆଣିବା ସମୟରେ ଗଧ ଉକ୍ତ କାଠର ବୋଝ ବା ଗୁରୁତା କଥା ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ବହୁମୂଲ୍ୟ ଚନ୍ଦନ କାଠ କି ସାଧାରଣ ଜାଳ କାଠ ତାହା ବୁଝି ନ ପାରେ, ସେହିପରି ଘଟଣାରେ ଏ କଥାର ଉଲ୍ଲେଖ ହୁଏ ।]

ଗଧଟୋପି—ଦେ. ବି—ଗଧାଟୋପି (ଦେଖ)

Gadhaṭopi Gadhāṭopi (See)

ଗାଧାଟୁପି

ଗଧଡ଼—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗଧା (ଦେଖ)

Gadharḍa Gadhā (See)

ଗଧଡ଼ି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗଧା (ଦେଖ)

Gadharḍi Gadhā (See)

ଗଧଦୁଧ—ଦେ. ବି—ମାଈ ଗଧର ଦୁଧ—Asse's milk.

Gadhadudha

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇଲେ ଶିଶୁମାନେ ନୀରୋଗ ହୁଅନ୍ତି ।]

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ

ଗଧପାଦ ଧରିବା—ଦେ. ପ୍ରବଚନ (ନ୍ୟାୟ)—କାର୍ଯ୍ୟୋଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ
Gadhapāda dharibā ଅସମୟରେ ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନୁସରଣ ବା ସେବା କରିବା—Like a great man humouring a low person in a time of necessity when the former is at the mercy of the latter or when exigency requires it.

[ଦ୍ର—ପୁରାଣରେ ଉକ୍ତି ଅଛି ଯେ—ଜରାସନ୍ଧର ଉଆସର ଦନ୍ତୁଡ଼ି ଆଗ ଶିମ୍ବିଳ ଗଛରେ ଗୋଟିଏ ଗଧ ବନ୍ଧା ଥାଏ । ଶତ୍ରୁ ଆସିଲେ ସେ ଗଧ ରଡ଼ି କରେ । ଗଧରଡ଼ି ଶୁଣି ଜରାସନ୍ଧ ସାବଧାନ ହୁଏ । ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଶତ୍ରୁ ତାହାକୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ପାରୁ ନ ଥାଏ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜରାସନ୍ଧକୁ ବଧ କରିବାକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ପ୍ରଥମେ ଏ ଗଧପାଦ ଧରି ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରାଇ ତା ମୁହଁରେ ଶଙ୍ଖ ଗୋଟିଏ ଫୁଙ୍କି ଦେଲେ ଓ ସେ ଶଙ୍ଖରଡ଼ି ପରି ବୋବାଳ କଲା । ଜରାସନ୍ଧ ସେ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ଶୁଣି ଶତ୍ରୁ ଆସୁଥିବା କଥା ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ଓ ପୂର୍ବରୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଏଣୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ତାହାକୁ ବଧ କରାଇଲେ ।]

ଗଧବୋଝ—ଦେ. ବି—ଗଧ ରୂପରେ ଲଦାଯିବା ବୋଝ ଭଳି ଭାରି ବୋଝ—
Gadhabojha An excessive load like one borne by the ass.
ଗାଧାର ବୋଝ
गदहाका बोझ

ଗଧବୋବାଳି—ଦେ. ବି—ଗଧରଡ଼ି (ଦେଖ)
Gadhabobāli Gadharardi (See)

ଗଧଭୋଜନ—ଦେ. ବି—ଗଧର ଖାଦ୍ୟ ପରି ନିକୃଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ—
Gadhabhojana Coarse food like that of the ass.

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଗଧର ଖାଇବା ବିଷୟରେ କେହି ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଘାସ ଚରି ବୁଲେ, କିନ୍ତୁ କାମ ବେଳକୁ ଶକ୍ତ ବୋଝ ବହେ ।]

ଗଧରଲା (ଫଳ)—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ସ୍ପ. ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ)—
Gadharlā ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ (ଫଳ)—Half-ripe (fruit).

ଗଧରଡ଼ି—ଦେ. ବି—୧ । ଗଧର ବୋବାଳି—
Gadharardi 1. The harsh braying of an ass.
୨ । ଗଧର ବୋବାଳି ପରି କର୍ଣ୍ଣକଟୁ ଶବ୍ଦ—
2. Any grating sound (compared to the braying of an ass).

[ଦ୍ର—ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଜରାସନ୍ଧକୁ ମାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜରାସନ୍ଧ ଦନ୍ତୁଡ଼ି ଆଗ ଶିମ୍ବିଳଗଛରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଗଧମୁହଁରେ ଶଙ୍ଖଟାଏ ଫୁଙ୍କାଇ ଦେବାରୁ ସେହି ଦିନଠାରୁ ଗଧର ଶବ୍ଦ ଶଙ୍ଖଶବ୍ଦ ପରି ହୋଇଗଲା ।]

ଗଧରାଇବା (ଫଳ)—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ସ୍ପ. ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ; ଭୁଲ. ହି. ଗଦ୍‌ରାନା)—୧ । ଅର୍ଦ୍ଧପକ୍ୱ ହେବା—
Gadharāibā 1. To be half ripe.
(ଯଥା—ଆମ୍ବ ଗଧରାଇଲାଣି ।)
୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ପକ୍ୱ ହେବାର ପୂର୍ବାବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—
2. To be about to ripen.

ଗଧା—ଦେ. ବି. (ସ୍ପ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ)—୧ । ଅତି ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି; ଓଲ୍ଲୁ—
Gadhā 1. A fool; simpleton; a block head.
ଗାଧା ୨ । ମଠୁଆ ବ୍ୟକ୍ତି; ଅଳସୁଆ ବ୍ୟକ୍ତି—
गदहा 2. An idler; a lazy fellow.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ମଠୁଆ; ଅଳସୁଆ—1. Indolent; idle.
୨ । ଓଲ୍ଲୁ; ନିର୍ବୋଧ—2. Stupid; dunce.

ଗଧାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗେଧାଇବା (ଦେଖ)
Gadhāibā 1. Gedāibā (See)
୨ । କାମରେ ମଠ କରିବା—
2. To be lazy in doing a work.

ଗଧାଟୋପି—ଦେ. ବି—ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅସାବଧାନ ବା ଅମନୋଯୋଗୀ ଛାତ୍ରର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଦଣ୍ଡସ୍ୱରୂପ ଶିକ୍ଷକ ଯେଉଁ
Gadhāṭopi
ଗାଧାଟୁପି କାଗଜର ଟୋପି ପିନ୍ଧାଇ ଦିଅନ୍ତି—
गदहाटोपी A paper-cap put on the head of a dunce or inattentive student under the teacher's order to humiliate him in the eyes of his fellow-students.

ଗଧାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଧା (ଦେଖ)
Gadhārdi Gadhā (See)
ଗାଧାଡ଼ି

ଗଧାବୋଟ୍—ଦେ. ବି—ଗଧ ପରି ମନ୍ଥରଗତିବିଶିଷ୍ଟ ଭାରବାହୀ ବଡ଼
Gadhābot ନୌକା—A flat-bottomed slow boat
ଗାଧାବୋଟ capable of carrying a large load.

[ଦ୍ର—ଏ ସ୍ଥୂଳକାୟ ବୋଟକୁ କାଠଦ୍ୱାରା ଚଳାଇଲେ ଏହା ବେଶି ଗତି କରି ପାରେ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଷ୍ଟିମର୍ ବା ଷ୍ଟିମ୍‌ଲଞ୍ଚ ପଛରେ ବାନ୍ଧି ଦିଆଯାଏ ।]

ଗଧାମି—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳା ଗାଧାମିର ଅନୁକରଣ)—
Gadhāmi ୧ । ଅଳସୁଆପଣ— 1. Idleness; laziness.
୨ । ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆପଣ—
2. Foolishness; stupidity.

ଗଧିଆ—ଦେ. ବି. (ସ୍ପ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ)—ହେଟାବାଘ—
Gadhiā Wolf; the striped hyena.
ନେକେଡ଼େବାଘ [ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ୩ ଫୁଟ । ଦେହର
(ଗଧେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ରଙ୍ଗ ମାଟିଆ, ଦେହରେ କଳାକଳା ପଟା ଥାଏ । ଏମାନେ ଶବ ଓ ଛୋଟ ପଶୁ (ବାଛୁର, ଛେଳି, ମେଣ୍ଢା) ଖାଆନ୍ତି ।]
ବିଣ. ପୁଂ—(ଗଧ ପରି) ଅଳସୁଆ; ମଠୁଆ—Idle; lazy.

ଗଧୁଆ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗଧିଆ (ଦେଖ)
Gadhuā Gadhiā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ

ଗଧୁଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ମାଈ ଗଧ—
Gadhuṇī Female ass; she ass.

ଗେଣ୍ଡେ ଗଧୁଣୀ ପଦ ଦୁଇ
ଗଧକୁ ପ୍ରହାର କରଇ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଗଧେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଧ ପରି ମଠରେ କାମ କରିବା—
Gadheibā 1. To work lazily like an ass.
୨ । ଗେଧେଇବା (ଦେଖ)
2. Gedheibā (See)

ଗନ୍‌ଗନାତ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—ସଂକ୍ରିନ (ସରଳତା ଓ ଚଞ୍ଚଳତାବ୍ୟଞ୍ଜକ; ଚଞ୍ଚଳଗତିରେ ଓ ସିଧାରେ)—
Ganganāt Straightly and swiftly.
(ଯଥା—କାଣ୍ଡ ମାରିଦେଲି ଯେ କାଣ୍ଡଟା ଗନ୍‌ଗନାତ୍ ଗଲା ।)

ଗନ୍‌ସନ୍ଦ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧବାସ)—
Gansand ଗନ୍ଧଷଣ (ଦେଖ)
Gandhashaṇa (See)

ଗନରିଆ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗନେରିୟା)—ମେହରୋଗ—
Ganariā Gonorrhoea.

ଗନସନ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗନ୍ଧଷଣ (ଦେଖ)
Ganasana Gandhshaṇa (See)

ଗନିମତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—୧ । ଧର୍ମ୍ମ ବା କାଫେରଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧରେ ପରାସ୍ତ କରି ତାହାଙ୍କୁ ମୁସଲମାନ୍ ବିଜେତାଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ
ଗନୀମତ ମାଲମତା—1. Spoils of war obtained by a Mahomedan warrior from a vanquished infidel.
୨ । ମୋଫତ୍ ବା ବିନା ପରିଶ୍ରମରେ ମିଳିବା ମାଲ—
2. Anything got gratis.

ଗନେରିଆ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗନୋରିଆ)—ମେହରୋଗ—
Ganeriā Gonorrhoea.
ଗନେରିୟା
ଗନୋରିୟା

ଗନ୍ତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—
Gantabya ୧ । ପ୍ରାପ୍ୟ—
1. Proper or fit to be attained.
୨ । ଗମନୀୟ; ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ହେବ—
2. (place) Of destination.
୩ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଉଚିତ—
3. (a place) Proper to be gone to.
୪ । ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କରିବାରେ ମନୁଷ୍ୟର ଶକ୍ତି ଥାଏ-
4. (a place) Capable of being travelled by a person.
୫ । ଜ୍ଞେୟ—
5. Proper to be known; knowable.
୬ । ବୋଧଗମ୍ୟ—
6. Fit to be understand; comprehensible.
୭ । ନିଷ୍ପାଦନୀୟ—7. To be accomplished.
୮ । ଯିବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ସମୟ)—
8. (time) Fit or proper for starting.

ଗନ୍ତବ୍ୟସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ମନୁଷ୍ୟର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଏ—
Gantabyasthāna Place of destination; limit of a journey.

ଗନ୍ତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗମ୍+କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ ୧ମା ୧ବ)—
Gantā ୧ । ଯେ ଗମନ କରିଅଛି ବା ଯିବ—
(ଗନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. (a person) Who has gone or will go.
୨ । ପ୍ରାପ୍ତିଶୀଳ—2. Attainer.
୩ । ଗମନଶୀଳ; ଗମ୍ୟମାନ—3. Moving.
୪ । ଭ୍ରମଣକାରୀ—4. Travelling.
୫ । ସ୍ତ୍ରୀସହବାସକାରୀ—
5 Having sexual intercourse with a woman.
୬ । ଯେ ଗୋଡ଼ରେ ଚାଲି ଗତି କରେ—
6. Walking.
ଦେ. ବି—୧ । ଏକପ୍ରକାର ଜାକେଟ (ଏ ଜାକେଟର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ପଟ୍ଟ ବା କବାଟରେ ଜୋର ଲାଗି ଥାଏ; ଜାକେଟକୁ ଦେହରେ ପିନ୍ଧି ସାରି ଦୁଇ ଆଡ଼କୁ ଜୋରକୁ ଉଡ଼ି ଆଣି ଗଣ୍ଠି ପକାଇଲେ ଜାକେଟ ଦେହରେ କସି ହୋଇ ଲାଗି ରହେ)—
1. A rough coat with tapes for buttons.
୨ । ଗନ୍ତାଘର (ଦେଖ)
2. Gantāghara (See)

ଗନ୍ତାଇ—ଦେ. ବି—ପାଇଜାମା; ପାଣ୍ଟିମୁଣା—
Gantāi Pantaloon; a pair of drawers.

ଗନ୍ତାଇତ—ଦେ. ବି—୧ । ରାଜାଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାଗାରର ରକ୍ଷକ ଭୃତ୍ୟ—
Gantāita 1. A servant in charge of a Raja's wardrobe.
ଭାଣ୍ଡାରୀ
୨ । ସରଘରିଆ—2. Store keeper.

ଗନ୍ତାଇତ ଚନ୍ଦ୍ରା ଘରକୁ ଲୁଣାଇ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗନ୍ତାଏତ—ଦେ. ବି—ଗନ୍ତାଇତ (ଦେଖ)
Gantāeta Gantāita (See)

ଗନ୍ତାଘର—ଦେ. ବି—୧ । ଭଣ୍ଡାର ଘର—
Gantāghara 1. Repository; for daily required articles; store-room.
ଭାଣ୍ଡାର
ଗୋଦାମ ଗନ୍ତାଘର ହେଲା ଭୂପତିର ସମ୍ପତ୍ତି । ରଘୁନାଥ. ଦରବାର ।

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲିଲେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବୋଲିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଙ୍କେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବୋଲିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ବୋଲିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ବୋଲିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ବୋଲିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ବୋଲିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ବୋଲିବେ ।

୨ । ଯେଉଁ ଘରେ ରାଜାଙ୍କ ପୋଷାକ ଆଦି ଥାଏ—
2. A Raja's wardrobe.

ଗନ୍ତାଘର ଗନ୍ତାଘରକୁ ଲୁଣ୍ଠନ । କୃଷ୍ଣସଂହିତା ମହାଭାରତ, ବନ ।

ଗନ୍ତାଘରିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଗନ୍ତାଇତ—
Gantāghariā Store keeper incharge of Raja's
(ଗନ୍ତାଘରିଆଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) store.

ଗନ୍ତାଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ରାଣୀଙ୍କ ଭଣ୍ଡାରର ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଦାସୀ—
Gantāṇi 1. A female store keeper of a Rāṇi
୨ । ରାଣୀଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରାଗାର ଯେଉଁ ଦାସୀର ଜିମା ଥାଏ—
2. A maidservant in charge of a Rāṇi's wardrobe.

ଗନ୍ତୁ—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ ଧାତୁ + ତୁ)—୧ । (+ ଅଧିକରଣ. ତୁ) ବାଟ; ପଥ—1. Way. (ବୈଦିକ ପ୍ରୟୋଗ)
Gantu
୨ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ) ପଥିକ—2. Traveller.

ଗନ୍ତୁକାମ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗନ୍ତୁଂ = ଯିବାକୁ + କାମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗନ୍ତୁକାମୀ (ଦେଖ)
Gantukāma Gantukāmī (See)
(ଗନ୍ତୁକାମା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗନ୍ତୁକାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗନ୍ତୁଂ = ଯିବାକୁ + କାମ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଗମନେଚ୍ଛୁକ; ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ—
Gantukāmī (a male) Intent upon going or
(ଗନ୍ତୁକାମା—ସ୍ତ୍ରୀ) walking.

ଗନ୍ତେଇ—ଦେ. ବି—ଗନ୍ତାଇ (ଦେଖ)
Gantei Gantāi (See)

ଗନ୍ତେଇତ—ଦେ. ବି—ଗନ୍ତାଇତ (ଦେଖ)
Ganteita Gantāita (See

ଗନ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗମ୍ ଧାତୁ + ତୃ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gantrī ୧ । ଗମନଶୀଳା—1. (female) Moving,
(ଗନ୍ତା—ପୁଂ) having motion.
୨ । ଯେଉଁ ଯାନାଦିଦ୍ୱାରା ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଆସିବା କରାଯାଏ—2. (conveyance) Conveying or taking a person from one place to another.
ବି. (ଗମ୍ ଧାତୁ + କରଣ ତୃ + ସ୍ତ୍ରୀ ଈ)—ଗନ୍ତ୍ରୀରଥ (ଦେଖ)
Gantrīratha (See)

ଗନ୍ତ୍ରୀରଥ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗନ୍ତ୍ରୀ + ରଥ)—ଗୋରୁଗାଡ଼ି; ବଳଦ ଶଗଡ଼—
Gantrīratha Bullock-cart.

ଗନ୍ଥଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କନ୍ଥା)—ଅନେକ ପରସ୍ତ ଛିଣ୍ଡା ଓ ପୁରୁଣା ଲୁଗା ଓ କନା ଏକତ୍ର ସିଆଁ ଦୋଇଥିବା ବଇଣା; ଗୋଦଡ଼ି—Thick layers of rags pitched up together.
Gantharḍā
ଗୁଦଡ଼ୀ
ଗୁଦ୍ଦଡ଼ୀ

ଗନ୍ଥା—ଦେ. ବି. (ସଂ. କନ୍ଥା)—ଗନ୍ଥଡ଼ା (ଦେଖ)
Ganthā Gantharḍā (See)

ଗନ୍ଦ—ବୈଦେ. ବି. (ସଂ)—ଗୋନ୍ (ଦେଖ)
Gand Gond (See)

ଗନ୍ଦା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ବ. ଗୋନ୍ଦା)—
Gandā ୧ । ଗେଣ୍ଡୁ ଫୁଲ—1. Safflower.
୨ । (ସଂ. କନ୍ଥା) ଛିନ୍ନବସ୍ତ୍ର; କନ୍ଥା—2. Rag.

ଗନ୍ଦି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)
Gandi Puchhā (See)

ଗନ୍ଧ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଆଘାତ କରିବା—
Gandh (root) 1. To hurt; to strike.
୨ । ହିଂସା କରିବା; ଅନିଷ୍ଟ କରିବା—2. To injure.
୩ । ମାଗିବା; ଇଚ୍ଛା କରିବା—3. To ask; to beg.
୪ । ଗତି କରିବା—4. To go; to move.
୫ । ଭୂଷିତ କରିବା—5. To adorn.
୬ । ପୀଡ଼ା ଦେବା—6. To oppress.
୭ । ବଧ କରିବା—7. To kill.

ଗନ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ୍ ଧାତୁ = ଆଘାତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ, ଭୁଲ ପା. ଗନ୍ଦ୍)—୧ । ପଦାର୍ଥର ଯେଉଁ ସତ୍ତା ବା ଗୁଣ ନାକଦ୍ୱାରା ଆଘ୍ରାଣ କରାଯାଏ—1. Smell.
Gandha
୨ । ବାସ; ବାସନା—2. Scent; odour; perfume.

[ଦ୍ର—ବହୁବ୍ରୀହି ସମାସରେ ସୁ, ଦୁର୍, ସୁରଭି ଓ ପୂତି ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଥିଲେ ଅଳ୍ପ ସଂଯୋଗ ଅର୍ଥରେ ଓ ଉପମାର୍ଥରେ 'ଗନ୍ଧ' ଶବ୍ଦ 'ଗନ୍ଧ'ରେ ପରିଣତ ହୁଏ । (ଯଥା—ସୁଗନ୍ଧ = ଅଳ୍ପ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ; କସ୍ତୁରୀ ଗନ୍ଧ = କସ୍ତୁରୀ ପରି ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ) ଦ୍ରବ୍ୟାନ୍ତରର ଗନ୍ଧ ସଂଯୋଗ ହେଲେ ଅର୍ଥାତ୍ କୃତ୍ରିମ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହେଲେ ସମାସରେ ଗନ୍ଧ ଶବ୍ଦ ଗନ୍ଧରୂପରେ ପରିଣତ ହୁଏ ନାହିଁ (ଯଥା—ସୁଗନ୍ଧ ବାୟୁ; ସୁଗନ୍ଧ-ପ୍ରଧାନକ ।) କିନ୍ତୁ ଦ୍ରବ୍ୟାନ୍ତରର ଗନ୍ଧସଂଯୁକ୍ତ ନ ହେଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ବା ସ୍ୱକୀୟ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହେଲେ 'ଗନ୍ଧ' ଶବ୍ଦ ସମାସରେ 'ଗନ୍ଧ' ରୂପରେ ପରିଣତ ହୁଏ (ଯଥା—ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ; ସୁଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ) । କର୍ମଧାରୟ ସମାସରେ 'ଗନ୍ଧ' ଶବ୍ଦର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ ନାହିଁ (ସୁଗନ୍ଧ = ମନୋହର ଗନ୍ଧ)] ।

୩ । ସୁବାସିତ ଦ୍ରବ୍ୟ—
3. Scents; perfumes, scented article.
୪ । ଘୋରା ଚନ୍ଦନ—4. Sandalwood-paste.
୫ । ଗନ୍ଧକ—5. Sulphur.
୬ । ଅହଂକାର; ଗର୍ବ—
6. Pride; arrogance.
୭ । ସମ୍ପର୍କ; ସମ୍ବନ୍ଧ—
7. Connection; relationship.

ହରଶାଷ୍ଟିରେ ନାନା, ହରଗନ୍ଧକୁ ସାନା—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୮ । ଲେଶ; ଅଳ୍ପମାତ୍ର—8. Trace.
୯ । ନୃତ୍ୟ—9. Dance.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୧୦ । କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ—10. An aromatic substance used in burning incense; black aloes wood.

୧୧ । ପ୍ରତିବେଶୀ—11. A neighbour.

୧୨ । ଶିବ—12. An epithet of Śiba.

୧୩ । ଦେବତାଙ୍କୁ ଅର୍ପିତ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୁବାସିତ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି—13. Scents prepared for being offered to a deity.

୧୪ । ବୈଶେଷିକଦର୍ଶନୋକ୍ତ ୨୪ଟି ଗୁଣ ମଧ୍ୟରୁ ପୃଥିବୀର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଅଟେ—14. One of the 24 properties of the earth according to the Baiseshika Philosophy.

ଦେ. ବି.—୧ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ—
1. Rancid or bad smell; foul smell.

୨ । ଉତ୍ରଗନ୍ଧ—2. Strong odour.

ଦେ. ବିଣ—ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—Foul-smelling .

ଗନ୍ଧକ—ସଂ. ବି (ଗନ୍ଧ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
Gandhaka
ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଉପଧାତୁବିଶେଷ—Sulphur; brimstone.
ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—
ଗନ୍ଧପାଷାଣ, ପାମାଘ୍ନ,
କୃଷ୍ଣାରି; କୀଟଘ୍ନ

ଗନ୍ଧକକାଠି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗନ୍ଧକ + କାଷ୍ଠ)—ଅଗରେ ଗନ୍ଧକ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦିଆସିଲାଇକାଠି—
Gandhakakāṭhi
Match-stick; a twig of which the end has been dipped into sulphur.

ଗନ୍ଧ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗନ୍ଧେଇବା (ଦେଖ)
Gandha karibā Gandheibā (See)

ଗନ୍ଧକାରିକା——ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗନ୍ଧ + କାରକ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gandhakārikā
୧ । ଯେଉଁ ଦାସୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କ କେଶବିନ୍ୟାସ ନିମନ୍ତେ ସୁଗନ୍ଧ ଓ ଚନ୍ଦନାଦି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖେ—
1. Maid servant preparing scents for her lord or lady's toilette.

୨ । ସୈରିନ୍ଧ୍ରୀ; ପରଗୃହସ୍ଥିତା ଶିଳ୍ପନିପୁଣା ସ୍ୱାଧୀନା ରମଣୀ—
2. A maid versed in various arts and staging in the family of another with freedom of moments (corresponding to a modern governess or lady's maid.

ଗନ୍ଧକାଳିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗନ୍ଧ + କଳ ଧାତୁ=ବିସ୍ତାର କରିବା + ଅ
Gandhakālikā + ସ୍ତ୍ରୀ. ଇ + କ + ଆ; ଯେ ସ୍ତ୍ରୀମୃ ଗାତ୍ରଗନ୍ଧ ପ୍ରସାରିତ କରୁଥିଲେ)—ବ୍ୟାସଜନନୀ; ମତ୍ସ୍ୟଗନ୍ଧା—
The mother of sage Vyāsa.

ଗନ୍ଧକାଳୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗନ୍ଧ + କଳ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ + ଇ)—
Gandhakāḷī
ଗନ୍ଧକାଳିକା (ଦେଖ)—
Gandhakāḷikā (See)

ଗନ୍ଧକାଳୁକା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଏଲବାଳୁକ)—ଏଲବାଳୁ (ଦେଖ)—
Gandhakāḷukā Eḷabāḷu (See

ଗନ୍ଧକାଷ୍ଠ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ କାଷ୍ଠ)—
Gandhakāshṭha
୧ । ଚନ୍ଦନକାଷ୍ଠ—1. Sandal wood.
୨ । କୃଷ୍ଣାଗୁରୁ (ଦେଖ)—
2. Kṛushṇāguru (See)
୩ । ଶମ୍ବରକାଷ୍ଠ (ଦେଖ) ?—
3. Sambara kāshṭha (See)
୪ । ସୁଗନ୍ଧ କାଷ୍ଠ—4. Any fragrant wood.

ଗନ୍ଧକୁଟୀ—ସଂ. ବି—ମୃଗନାମକ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ—
Gandhakūṭī A kind of medicinal scent.

ଗନ୍ଧକେଳିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗନ୍ଧ + କେଳିକା)—ଗନ୍ଧଚେଳିକା (ଦେଖ)—
Gandhakeḷikā Gandhacheḷikā (See)

ଗନ୍ଧଗଜ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଗଜ)—ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ହସ୍ତୀ; ମଦଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ହସ୍ତୀ—A very excellent elephant; an elephant emitting a strong smelling juice from its temples (while intoxicated), an elephant in rut.
[ଦ୍ର—କଥିତ ଅଛି ଯେ ଏହାର ଗନ୍ଧ ସୁଘି ଶତ୍ରୁମାନେ ପଳାନ୍ତି ।]

ଗନ୍ଧଗୁହାରିଆ—ଦେ. ବି—ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ (ଦେଖ)
Gandhaguhāriā Gandhaguhiriā (See)

ଗନ୍ଧଗୁହିରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ (ଦେଖ)
Gandhaguhirā Gandhaguhiriā (See)

ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଦେହରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଥିବା ବଡ଼ର ଜାତୀୟ କଣ୍ଟକୀ (ଗଛ)—
Gandhaguhiriā
Acacia Lencopplœa (tree)
ସଂ. ବିଟ୍‌ଖଦିର, ବହୁସାର,
କାମ୍ବୋଜୀ
ସଫେଦକିକାର, ରେରୁ, ଝୋଂଦ
ସଫେଦ ବବୁଲ, ଗୁଥିବବୁର

ଗନ୍ଧଗୋକୁଳ—ଦେ. ବି—ଗନ୍ଧମାର୍ଜ୍ଜାର (ଦେଖ)
Gandhagokula Gandhamārjjāra (See)

ଗନ୍ଧଗୋକୁଳା—ଦେ. ବି—ଗନ୍ଧମାର୍ଜ୍ଜାର (ଦେଖ)
Gandhagokulā Gandhamārjjāra (See)

ଗନ୍ଧଗୋହିରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ (ଦେଖ)
Gandhagohirā Gandhaguhiriā (See)

ଗନ୍ଧଗୋହିରିୟା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ (ଦେଖ)
Gandhagohiriyā Gandhaguhiriā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ କିଛିଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପ୍ରଥାନୁସାରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗନ୍ଧଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ + ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କରଣ ଅ; ଯାହାଦ୍ୱାରା ଗନ୍ଧ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ)—ନାସିକା—Nose.
Gandhagraha

ଭିନ୍ନତ ଗନ୍ଧଗ୍ରହ ଖଗବର । ରଘୁ. ପ୍ରେମଭୂଷାନିଧି ।

ଗନ୍ଧଚନ୍ଦନ—ଦେ. ବି—ଘୋଟା ଚନ୍ଦନ—
Gandhachandana Sandal-paste.

ଗନ୍ଧଚେଲିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗନ୍ଧ + ଚେଲିକା = ବସ୍ତ୍ର; ଯାହା ବସ୍ତ୍ରକୁ ସୁବାସିତ କରେ)—ମୃଗନାଭି; କସ୍ତୁରୀ—Musk.
Gandhachelikā

ଗନ୍ଧଛତୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଭୁଇଁରୁ ଉଠିବା ଏକପ୍ରକାର ଛତୁ—
Gandhachhatu A kind of mushroom.

[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଗୁଣ କରି ଯୋଗିଭ ମଇଁଷିଙ୍କ ଖୁଆନ୍ତି ।]

ଗନ୍ଧଜଳ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଜଳ)—ସୁବାସିତ ଜଳ—
Gandhajala Scented water.

ଗନ୍ଧଜାତ—ସଂ. ବି—୧ । ତେଜ ପତ୍ର—
Gandhajāta 1. Cinnamomum Tamala; a tree having aromatic leaves used in flavouring curry.

୨ । ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ ସମୂହ—
2. A collection of sweet scents.

ବିଶି—ଗନ୍ଧରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Produced from smell.

ଗନ୍ଧନା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଅଗ୍ନିମନ୍ଥ (ଦେଖ)
Gandhanā Agnimantha (See)

ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି—ବଥୁଆ ଶାଗ—
A kind of pot-herb.

ଗନ୍ଧନାଝକମକି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଘର୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ନି ଉତ୍ପାଦନାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଅଗବଥୁ କାଠର ଖଣ୍ଡିଏ ପଟା ଓ ତହିଁ ଉପରେ ଠିଆ ବାଗରେ ଘୁରାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଖଣ୍ଡିଏ ସେହି କାଠର ବାଡ଼ି—
Gandhanājhakamaki A contrivance consisting of a flat bit of Agabathu wood and another stick of the same tree which is churned over the flat bit to produce fire-sparks.

ଗନ୍ଧତଣ୍ଡୁଳ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ତଣ୍ଡୁଳ)—ବାସବତୀ ଚାଉଳ—
Gandhatanḍula A kind of fine fragrant rice.

ଗନ୍ଧତୁଳସୀ—ସଂ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ତୁଳସୀ; ବଣତୁଳସୀ—
Gandhatulasī A kind of Basil plant; ocymum Gratissimum.

ରାମତୁଳସୀ ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଦୋଲଭା (ଦେଖ)
Dolabhā (See)

ଗନ୍ଧତୈଳ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ତୈଳ)—
Gandhataila ସୁଗନ୍ଧ ତେଲ; ଫୁଲର ତେଲ, ସୁବାସିତ ତୈଳ—
1 Scented oil.

୨ । (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଜାତ ତୈଳ) ଚନ୍ଦନ ଅତର—
2. Otto from sandal-wood.

ଗନ୍ଧତ୍ୱକ୍—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧବଲ୍କଳ (ଦେଖ)
Gandhatwak Gandhabalkala (See)

ଗନ୍ଧତୃଣ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ତୃଣ)—
Gandhatṛuṇa ଧାନ୍ୟାଦି ବର୍ଗର ବେଣାପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବା ଗନ୍ଧବେଣା ସୁଗନ୍ଧ ତୃଣବିଶେଷ; ଧନିତ୍ରୀ ଗନ୍ଧ—
गन्धवेणा Andropogen schoenanthus; cymbopogen of Watt; Lemon-scented grass.

(ଯଥା—ଏଥିର ପତ୍ର ମଳିଲେ ଲେମୁଗ୍ରେପା ପରି ବାସେ)

[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର ଗୋରୁଙ୍କ ପେଟ ମରାର ପ୍ରଧାନ ଔଷଧ । ଏଥିରୁ ଏକପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧ ତୈଳ (Indian Rusa oil) ବାହାରେ ।]

ଗନ୍ଧଦାରୁ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧକାଷ୍ଠ (ଦେଖ)
Gandhadāru Gandhakāshtha (See)

ଗନ୍ଧଦ୍ୱିପ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧଗଜ (ଦେଖ)
Gandhadwipa Gandhagaja (See)

ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; କର୍ମଧାରୟ; ଗନ୍ଧପ୍ରଧାନ ଦ୍ରବ୍ୟ)—
Gandhadrabya ୧ । ଗନ୍ଧ ପ୍ରଧାନ ବସ୍ତୁ; ସୁଗନ୍ଧ ପଦାର୍ଥ—
1. Scent; any sweet scented or aromatic thing.

୨ । ନାଗକେଶର (ଦେଖ)
2. Nāgakeśara (See)

ଗନ୍ଧଧୂଳି—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଧୂଳି)—
Gandhadhūli ମୃଗନାଭି; କସ୍ତୁରୀ—Musk.

ଗନ୍ଧନ – ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—୧ । ସୂଚନା—
Gandhana 1. Allusion.

୨ । ହିଂସା—2. Revenge.

୩ । ଉତ୍ସାହ—3. Encouragement.

୪ । ଯୁଦ୍ଧ—4. Fight.

୫ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଗନ୍ଧତୃଣ (ଦେଖ).
5. Gandhatṛuṇa (See)

ଗନ୍ଧ ନକୁଳ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧମୂଷିକ (ଦେଖ)
Gandha nakula Gandhamūshika (See)

ଗନ୍ଧନକୁଳୀ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧନାକୁଳୀ (ଦେଖ)
Gandhanakulī Gandhanākulī (See)

ଗନ୍ଧନାକୁଳୀ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଗଣ୍ଡାଳୀ; ସର୍ପାକ୍ଷୀ)—
Gandhanākulī ୧ । ପୁଷ୍ପଦ ବର୍ଗର ସୁଗନ୍ଧ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
गन्धनकुली 1. Acamphe Papillosa. (tree)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଘୋଡ଼ରାସନ ୨ । ଆସାମ ଓ ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ସୁଗନ୍ଧ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
2. Ophiorrhiza Mungos (tree).

ଗନ୍ଧନାଳିକା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଗ୍ରାହିଣୀ ନାଳିକା)—
Gandhanālikā ନାକ—The nose.

ଗନ୍ଧନାଳୀ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଗ୍ରାହିଣୀ ନାଳୀ)—ନାକ—
Gandhanālī The nose.

ଗନ୍ଧନାଳୁକା—ଦେ. ବି—ଏଲବାଳୁ (ଦେଖ)
Gandhanālukā Elabālu (See)

ଗନ୍ଧପତ୍ରା—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ+ପତ୍ର+ଆ)—ଗନ୍ଦବିଶେଷ—
Gandhapatrā A species of zedoary.
କପୂରକଚରୀ

ଗନ୍ଧପଲାଶ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
Gandhapalāśa Miliusa Vetulina (Haines).
ଗନ୍ଧପଳାଶ [ଦ୍ର—ଏ ବୃକ୍ଷ ଭମପଡ଼ା ଜଙ୍ଗଲରେ ବିଶେଷ
ଡୋମସାଲ; କାରି; ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ ।]
ଗନ୍ଧପଲାସ; ପଟମସ୍ତ

ଗନ୍ଧପଲାଶିକା—ସଂ. ବି—ହଳଦୀ—
Gandhapalāśikā Turmeric.

ଗନ୍ଧପଲ୍ଲଶୀ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ଗନ୍ଧପତ୍ରା (ଦେଖ)
Gandhapalāśī Gandhapatrā (See)

ଗନ୍ଧପାଷାଣ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ; ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ପାଷାଣ)—
Gandhapāshāṇa ଗନ୍ଧକ—Sulphur.

ଗନ୍ଧପିପ୍ପଳି—ଦେ. ବି. (ସଂସ୍କୃତନାମ. ଲଭ) (ହରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—
Gandhapippali ଏକପ୍ରକାର ପିପ୍ପଳଗୁଳ୍ମ—A kind of shrub resembling that of long-pepper.

ଗନ୍ଧପିଶାଚିକା—ସଂ. ବି—ଧୂଣାର ଧୂଆଁ; ଧୂପ—
Gandhapiśāchikā Smoke from burnt fragrant resin; incense.

ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି.—୧ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ପୁଷ୍ପ ଯାହାର)—
Gandhapushpa ବେତସ ଲତା—1. The Ratan cane.
୨ । କେତକୀ (ଗଛ ଓ ଫୁଲ)—
2. Screwpine (plant and flower).
୩ । (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ) ଚନ୍ଦନ ଓ ଫୁଲ—
3. Sandal-paste and flower (offered to idols during worship).
୪ । (କର୍ମଧା)—ସୁଗନ୍ଧ ଫୁଲ—
4. Any sweet-scented flower
୫ । ଅଶୋକ—5 Asoka tree.

ଗନ୍ଧପୁଷ୍ପା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । କେତକୀ—
Gandhapushpā 1. Screwpine (flower and plant).
୨ । ନୀଳଗୁଳ—2. Indigo plant (Apte).
୩ । ଗଣିକାରୀ; ଅଗବଥୁ—
3 Premna Serratifolia (tree).

ଗନ୍ଧପ୍ରସାରଣୀ—ସଂ. ବି. (ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ; ଗନ୍ଧଭଦ୍ରା; ପ୍ରସାରଣୀ)—
Gandhaprasāriṇi ପସାରୁଣୀ ଲତା (ଦେଖ)
ଗନ୍ଧଭାଦୁଲୀ; ଗାନ୍ଧାଳୀ Pasāruṇī (See)
ଗନ୍ଧପସାର; ଗନ୍ଧପସାରୀ

ଗନ୍ଧପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ (ଦେଖ)
Gandhapriyaṅgu Priyaṅgu (See)

ଗନ୍ଧଫଳ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—
Gandhaphala ୧ । ଗନ୍ଧଫଳୀ (ଦେଖ)
1. Gandhaphalī (See)
୨ । କଇଥ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Woodapple.

ଗନ୍ଧଫଳା—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—୧ । ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ (ଦେଖ)
Gandhaphalā 1. Priyaṅgu (See)
୨ । ମେଥି—2. Fenugreek.

ଗନ୍ଧଫଳୀ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—୧ । ଚମ୍ପକ ବୃକ୍ଷ—
Gandhphalī 1. The Champaka tree (Michelia Champaka).
୨ । ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ (ଦେଖ)
2. Priyaṅgu (See)

ଗନ୍ଧବଣିଆଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧବଣିକ୍)—ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀ
Gandhabaṇiāñ ପୋଟଳ ବଣିଆ ଜାତି (ଏମାନେ ଔଷଧର
ଗନ୍ଧବେଣେ ଜଡ଼ି ମୂଳ ବିକନ୍ତି)—A caste of Hindus
ବନିୟା trading in drugs, spices and scents.

ଗନ୍ଧବଣିକ୍—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧ ବ୍ୟବସାୟୀ ବଣିକ୍)—
Gandhabaṇik ଗନ୍ଧବଣିଆଁ (ଦେଖ)
Gandhabaṇiāñ (See)

ଗନ୍ଧବତୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗନ୍ଧ+ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ବତ୍+ଈ)—
Gandhabatī ୧ । ପୃଥିବୀ—1 The earth.
କର କୋଳରେ ଗନ୍ଧବତୀ ଅଶୋକ, ସହଜେ ହୋଇବ ଜନନ—
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୨ । ମତ୍ସ୍ୟଗନ୍ଧା; ବ୍ୟାସଦେବଙ୍କ ମାତା—
2. The mother of sage Byāsa.
୩ । ଧୀବରୀ—3. Wife of a fisherman.
୪ । ସୁରା; ମଦ୍ୟ—4. Wine.
୫ । ନବମଲ୍ଲିକା; ବଣମଲ୍ଲୀ ଫୁଲ—
5. Wild jasmine.
୬ । ବରୁଣଙ୍କ ପୁରୀବିଶେଷ—
6. A residence of the sea-god Baruṇa.
୭ । ପଦ୍ମ—7. Lotus.
ସଂ. ବିଶ. ସ୍ତ୍ରୀ—ସୁଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟା—Sweet-smelling.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ରୁତେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଘ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଘ୍ୟ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟୁ'ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଭୁବନେଶ୍ୱର ନିକଟରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିବା ଗଙ୍ଗୁଆନଈ (ଏହା ଦୟାର ଗୋଟିଏ ଉପନଦୀ ଅଟେ)—Name of a rivulet flowing near Bhubaneswar.

ଗନ୍ଧବନ୍ଧୁ—ସଂ. ବି—ଆମ୍ବଗଛ—
Gandhabandhu Mango tree.

ଗନ୍ଧବବୁର୍—ଦେ. ବି—କୁଆବାବୁର (ଦେଖ)
Gandhababur Kuābāburi (See)

ଗନ୍ଧବଲ୍ଲଳ

ଗନ୍ଧବଲ୍ଲଳ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗନ୍ଧ+ବଲ୍ଲଳ)—
Gandhabalkala ଦାରୁଚିନି; ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍—Cinnamon.

ଗନ୍ଧବହ—ସଂ. ବିଣ. (ଗନ୍ଧ+ବହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ—
Gandhabaha 1. Scented; emitting smell.
(ଗନ୍ଧବହା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ଗନ୍ଧକୁ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳିତ କରେ—
2. Wafting fragrance.
ସଂ. ବି—୧ । ପବନ; ବାୟୁ—1. Air; the wind.
ମଧୁରେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହୋଇ ଗନ୍ଧବହ ପ୍ରସରଇ କଦମ୍ବ କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ସୀମାରେ ।
ଜଦନ୍ତୁର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭବକ୍ଷ୍ମ. ଗୀତ ।
୨ । କସ୍ତୁରି ମୃଗ—2. Musk-deer.
୩ । ନାୟକବିଶେଷ—3. A class of heroes described in love-stories.

ଗନ୍ଧବହା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗନ୍ଧବହ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ନାସିକା; ନାକ—
Gandhabahā Nose; nostril.
(ଗନ୍ଧବାହା—ପୁଂ)

ଗନ୍ଧବାନ୍—ସଂ. ବିଣ. (ଗନ୍ଧ+ବତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ସୁବାସିତ—
Gandhabān Scented; odorous.

ଗନ୍ଧବାସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧାଧିବାସ)—ବିବାହର ପୂର୍ବଦିନ ବର-
Gandhabāsa କନ୍ୟାଙ୍କଠାରେ ଗନ୍ଧାଦି ଲେପନ ବିଧି; ଗନ୍ଧଖଣ୍ଡ—
Annointing the bride and bridgroom with turmeric and scented paste etc on the night previous to marriage.

ଗନ୍ଧବାହ—ସଂ. ବିଣ ଓ ବି—ଗନ୍ଧବହ (ଦେଖ)
Gandhabāha Gandhabaha (See)
(ଗନ୍ଧବାହା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗନ୍ଧବାହା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧବହ)—ପବନ—
Gandhabāhā Air; the wind.
ବାହାରେ ଗନ୍ଧବାହା ବାହାରେ ସର୍ବଂସହାଧରମାନେ କହିଲେ ।
ଉତ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
ସଂ. ବି—ନାସିକା—The nose.

ଗନ୍ଧବାହୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗନ୍ଧ+ବାହିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gandhabāhī ଗନ୍ଧବହ (ଦେଖ)
(ଗନ୍ଧବାହିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gandhabaha (See)

ଗନ୍ଧବିଦ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗନ୍ଧବିତ୍)—୧ । ଯେ ଗନ୍ଧବିଦ୍ୟା ଜାଣେ—
Gandhabida 1. Versed in the knowledge of scents.
୨ । ଯେ ଗନ୍ଧ ବାଛି ପାରେ—
2. One whocan distinguish odours.
ଗନ୍ଧବିଦ ଯେ ଭ୍ରମରବ
ଚର୍ଚ୍ଚୁଁ ସର୍ପାଦି ଶବ୍ଦବେଦୀ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଗନ୍ଧବିରଜା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧବୀର୍ଯ୍ୟା)—ଗନ୍ଧବୀର୍ଯ୍ୟା (ଦେଖ)
Gandhabirajā Gandhabirjyā (See)

ଗନ୍ଧବିରିଜା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଗନ୍ଧବୀର୍ଯ୍ୟା (ଦେଖ)
Gandhabirijā Gandhabirjyā (See)

ଗନ୍ଧବିହ୍ୱଳ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅସ୍ଥା ଉତ୍; ଗନ୍ଧ+ବିହ୍ୱଳ)—
Gandhabihwala ଦୌଣସି ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟର ଆଘ୍ରାଣଦ୍ୱାରା ବିବଶ ବା
(ଗନ୍ଧବିହ୍ୱଳା—ସ୍ତ୍ରୀ) ମତ୍ତ—Intoxicated with the strong smell of scented things.
ବି—ଗୋଧୂମ—Wheat.

ଗନ୍ଧବୀର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି—ହିମାଳୟ ପ୍ରଦେଶ ଓ ପାରସ୍ୟର ଦେବଦାରୁ ଜାତୀୟ
Gandhabirjyā ବୃକ୍ଷବିଶେଷର ତୈଳବତ୍ ନିର୍ଯ୍ୟାସ; ଶ୍ରୀବାସ-ସାର—
ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ସରଳଦ୍ରବ; The aromatic juice of the
ଶ୍ରୀବାସ-ସାର; ଶ୍ରୀବେଷ୍ଟ; Himalayan Pine; (Pinus
ବୃକ୍ଷଧୂପକ; ଶ୍ରୀପିଷ୍ଟ; ସଦ୍ଦର୍ଶନ; Longifolia or the Long-
ବୃକ୍ଷଧୂପ; ଯାସ; ବାୟୁସ; leaved pine).
ଚିତାଗନ୍ଧ; ଶ୍ରୀରସ; ଧୂପାଙ୍ଗ; [ଦ୍ର—ଏଥିରୁ ବାର୍ଣ୍ଣିସ ଓ ଜାପିନ୍ ତେଲ
ଛଲପର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଓ ଏହା ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ
ଗନ୍ଧବିରିଜା ହୁଏ ।]

ଗନ୍ଧବିରୋଜା

ଗନ୍ଧବେଣା—ଦେ. ବି—ଗନ୍ଧତୃଣ (ଦେଖ)
Gandhabenā Gandhatruna (See)

ଗନ୍ଧବ୍ୟାକୁଳ—ସଂ. ବି—କକ୍କୋଳ (ଦେଖ)
Gandhabyākula Kakkola (See)

ଗନ୍ଧଭଦୁଲି—ଦେ. ବି—ଗନ୍ଧଭଦ୍ରା (ଦେଖ)
Gandhabhaduli Gandhabhadrā (See)

ଗନ୍ଧଭଦୁଲିୟା—ଦେ. ବି—ଗନ୍ଧଭଦ୍ରା (ଦେଖ)
Gandhabhaduliyā Gandhabhadrā (See)

ଗନ୍ଧଭଦ୍ରା—ସଂ. ବି—ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଲତାବିଶେଷ; ପ୍ରସାରଣୀ ଲତା; ପସାରୁଣୀ
Gandhabhadrā ଲତା—Paedoria Foetida (creeper).
ଗନ୍ଧଭାଦୁଲୀ; ଗାଁଧାଳ [ଦ୍ର—ଏହାର ଫୁଲ କଳମ ଶାଗର ଫୁଲ ପରି
ଗଂଧପସାର; ଗଂଧାଳୀ ଦେଖାଯାଏ ଓ ଶରତ୍ କାଳରେ ଫୁଟେ ।
ଗୁଣରେ ଏ ଲତାରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରେ । ଏହାର ପତ୍ରକୁ ଝୋଳ
କମ୍ବା ତରକାରି କରି ଖାଇଲେ ଅନେକ ରୋଗରେ ଉପକାର ହୁଏ ।
ଏହି ପତ୍ରର ରସ ମର୍ଦ୍ଦନ କଲେ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରସାରିତ ହୁଏ ବୋଲି ଏହାର
ନାମ ପ୍ରସାରଣୀ; ଏ ଲତାର ପତ୍ର ଗନ୍ଧାଏ, କିନ୍ତୁ ଏ ପତ୍ରକୁ ତରକାରୀ
କଲେ ତରକାରୀରେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଆଦୌ ରହେ ନାହିଁ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଘ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଫ	ନ୍

ଗନ୍ଧମାତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗନ୍ଧ + ମାତୃ; ସବୁ ଗନ୍ଧମାନଙ୍କ ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳ)—ପୃଥିବୀ—
Gandhamātā The earth (origin of all scents).

ଗନ୍ଧମାତ୍ରୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଔଷଧ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—
Gandhamātrī 1. An aromatic drug.

୨ । ଇକ୍ଷୁଡ଼ ଗଛ—(ହରେକୃଷ୍ଣ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)
2. A kind of reed.

ଗନ୍ଧମାଦ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧମାଦନ)—
Gandhamāda ଗନ୍ଧମାଦନ (ଦେଖ)
Gandhamādana (See)

ସୁଗ୍ରୀବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମେତ
ଗନ୍ଧମାଦ ଯେ ହନୁମନ୍ତ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗନ୍ଧମାଦନ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ + ମଦ୍ ଧାତୁ = ମତ୍ତ ହେବା + ଣିଚ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—
Gandhamādana
୧ । ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ସର୍ବୌଷଧିପୂର୍ଣ୍ଣ ହିମାଳୟସ୍ଥ ଗିରିବିଶେଷ ଓ ତହିଁର ଗୋଟିଏ ବନ—
1. Name of a mountain and a forest in the Himalayan range said to contain rare medicinal drugs which can revive the dead.

ସୁଧିଷ୍ଠିର ଜାଣିଣ ଭଲଙ୍କର ମନ
ଗନ୍ଧମାଦନକୁ କରି ପ୍ରବେଶଣ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

[ଦ୍ର—ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଏହି ପର୍ବତ ଇଳାବୃତ ଓ ଭଦ୍ରାଶ୍ୱ ବର୍ଷର ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ । ନୀଳଔଷଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ବିସ୍ତାର । ଶକ୍ତିବିଦ୍ଧ ହୋଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭୂପତିତ ହେବାରୁ ହନୁମାନ ଏହି ପର୍ବତରୁ ବିଶଲ୍ୟକରଣୀନାମକ ଔଷଧ ଆଣି ତାହାଙ୍କୁ ପୁନରୁତ୍ଥିତ କରି ଥିଲେ । ଏ ପର୍ବତର ଉଚ୍ଚତା ୩୪୭୯ ଫୁଟ ।]

୨ । ଗନ୍ଧକ—2. Sulphur.

୩ । ରାବଣର ନାମ—3. A name of Rāvaṇa.

୪ । ଭ୍ରମର—4. Black bee.

୫ । ବାନରବିଶେଷ; ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ବାନର ସେନାପତି—
5. Name of a monkey-general described in the Rāmāyaṇa.

ବପୁ ଗନ୍ଧମାଦନ (୧) ପରି ଗନ୍ଧମାଦନ (୫) ମାଡ଼ ପଡ଼ିଲା ଅବହିଲ ।
ଭଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଦେ. ବି (ନାମ)—କେନ୍ଦୁଝର ରାଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ପର୍ବତର ନାମ—
Name of a mountain in the Keonjhar State.

ଉର୍ଣ୍ଣରେଖା ଉଚ୍ଚ ଧାଇଁ ଅସିଥିବ ପଲକେ ଗନ୍ଧମାଦନେ—
ରାଧାନାଥ. ପାଦଗୀ ।

ସଂ. ବିଣ—ଯାହା ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରା ଲୋକଙ୍କୁ ମତ୍ତ କରାଏ—
Intoxicating people with its fragrance.

ଗନ୍ଧମାଦନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗନ୍ଧମାଦନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) ସୁରା; ମଦ୍ୟ—
Gandhamādanī Wine; spirit.

ଗନ୍ଧମାଦିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଲାଖ—
Gandhamādinī Lac.

ଗନ୍ଧମାରଦନ—ପ୍ରା (ପଦ୍ୟ) ବି—ଗନ୍ଧମାଦନ ୧ (ଦେଖ)—
Gandhamāradana Gandhamādana 1 (See)

ସୋମଶ ତୀର୍ଥ ଯାତ୍ରା ଗନ୍ଧମାରଦନ, ଜଦାସ ଏହିଠାରେ ଶେଷ ହେଲ ଜାଣ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗନ୍ଧମାର୍ଜ୍ଜାର—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ମାର୍ଜ୍ଜାର)—ଶାଳଆପତନୀ ନାମକ ନେଉଳ ଜାତୀୟ ବନ୍ୟ ଜୀବ; ଗନ୍ଧଗୋକୁଳା ଓଡ଼ିଶା—The small civet-cat; Viverricula **ଗନ୍ଧବିଲାବ; ମୁଷ୍କାବିଲାବ** Malacencusis; a variety of pole-cat.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଲାଞ୍ଜ ମୋଟ ଓ ଲୋମବିଶିଷ୍ଟ । ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ କୃଷ୍ଣାଭ ପାଉଁଶିଆ । ଏହାର ଅଣ୍ଡକୋଷରୁ ଏକପ୍ରକାର ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବାହାରେ; ଏହା ସାମାନ୍ୟ କସ୍ତୁରୀ ପରି ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ ।]

ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ—ପ୍ରା. ବି—ଗନ୍ଧମାଦନ (ଦେଖ)—
Gandhamārddana Gandhamādana (See)

ଗନ୍ଧମାଲତୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ମାଳତୀ (ଲତା ଓ ଫୁଲ)—
Gandhamālatī Echites Caryophyllata (creeper and flowers).

ଗନ୍ଧମାଲିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ମୁରା ନାମକ ସୁଗନ୍ଧ ଔଷଧ—
Gandhamālinī A sweet scented drug.

ଗନ୍ଧମୁଖା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗନ୍ଧମୂଷିକ (ଦେଖ)
Gandhamukhā Gandhamūshika (See)

ଗନ୍ଧମୂଳ—ସଂ. ବି—ଅଦାଳାଜାତୀୟ ସୁଗନ୍ଧ ମୂଳବିଶେଷ—
Gandhamūla Alpina Calanga; a species of Curcuma; Curcuma Zedoaria.

ଗନ୍ଧମୂଷିକ—ସଂ. ବି—୧ । ଏକପ୍ରକାର ସୁଗନ୍ଧଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ ମୂଷିକ—
Gandhamūshika A mouse emitting an aromatic musk-like smell from the body; the musk-rat; Sorex Moscatus.

୨ । ଛୁଛୁନ୍ଦ୍ରା—2. Shrew; mole.

ଗନ୍ଧମୂଷୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗନ୍ଧମୂଷିକ (ଦେଖ)
Gandhamūshī Gandhamūshika (See)

ଗନ୍ଧମୃଗ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ମୃଗ)—
Gandhamṛuga ୧ । କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ; ଯେଉଁ ମୃଗର ନାଭିରୁ କସ୍ତୁରୀ ବାହାରେ—1. Musk-deer.

୨ । ଶାଳଆପତନ—2. The Civet-cat.

ଗନ୍ଧମୋଦନ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧକ—
Gandhamodana Sulphur.

ସାଧାରଣ ସ୍ଥଳେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସଥାକ୍ରମେ ଚହ୍ନର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁତ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗନ୍ଧମୋହିନୀ—ସଂ. ବି—ଚମ୍ପା ଫୁଲର କଳି—
Gandhamohinī The bud of the Champaka flower.

ଗନ୍ଧମୈଥୁନ—ସଂ. ବି—ଷଣ୍ଢ—
Gandhamaithuna A bull.

ଗନ୍ଧରବ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି (ସଂ. ଗନ୍ଧର୍ବ)—ଗନ୍ଧର୍ବ (ଦେଖ)
Gandharaba Gandharba (See)

କେତେକ ଗନ୍ଧରବେ ଗଲେ ଯମଦାଣ୍ଡେ—କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗନ୍ଧରସ—ସଂ. ବି—୧ । ଗୁଗୁଳ—
Gandharasa 1. Myrrh (a sweet incense); Frankincense.
୨ । ସୁଗନ୍ଧସାର—2. Scented essence.

ଗନ୍ଧରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଗନ୍ଧର୍ବ)—ରସିକ ବା ପରିହାସପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
Gandharā A witty or jocular person
ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—Bad-smelling.

ଗନ୍ଧରାଜ—ସଂ. ବି—୧ । ଏକପ୍ରକାର ତୀବ୍ର ସୁଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ ଧଳା ଫୁଲର ଗୁଳ୍ମ—1. Gardenia Florida (flower and plant).
ଗନ୍ଧରାଜ
ମୋଗରାଫୁଲ [ଦ୍ର—ଏହା ଚୀନଦେଶୀୟ ଗଛ ଓ ୩୫ ହାତ ଉଚ୍ଚରେ ବଢ଼େ, ଏଥିର ଫୁଲ ଧଳା ଓ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ମୋଟ ଓ ଭାରି ସୁଗନ୍ଧ ।]
୨ । ଚନ୍ଦନ—2. Sandal.
୩ । ଅତର—3. Otto.
୪ । ସୁଗନ୍ଧ ଅର୍କ—5. Scented essence.

ଗନ୍ଧରାସ୍ନା—ଦେ. ବି—୧ । ଏକପ୍ରକାର ରାସନା—
Gandharāsnā 1. Ophioxylon Serpentinum.
ସଂ.ସର୍ପାକ୍ଷୀ, ମହାସୁଗନ୍ଧା, ନାକୁଲୀ, ସୁରସା, ନକୁଲେଷ୍ଟା, ଫଣିହନ୍ତ୍ରୀ, ଗନ୍ଧନାକୁଲୀ, ଭୁଜଙ୍ଗାକ୍ଷୀ, ବିଷନାଶିନୀ, ନାଗସୁଗନ୍ଧା
[ଦ୍ର—ଏହା ସାପ, ମାଙ୍କଡ଼ସା, ବିଛା ଓ ମୂଷାମାନଙ୍କର ବିଷନାଶକ ଏବଂ ଜ୍ୱର, କୃମି ଓ ବ୍ରଣନାଶକ ।]
୨ । ଗନ୍ଧନାକୁଲୀ (ଦେଖ)
2. Gandhanākulī (See)

ଗନ୍ଧରି ତେଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କେରାସିନ୍ ତେଲ—
Gandhari tela Kerosine oil.

ଗନ୍ଧର୍ବ—ସଂ. ବି. (ଗ=ଗାନ+ଧର୍ମ; ଗାନପାଟନ; ଗାୟନ କରିବା ଯାହାର ଧର୍ମ)—୧ । (ପୁଂ) ସ୍ୱର୍ଗଗାୟକ; ଦେବଯୋନିବିଶେଷ—
(ଗନ୍ଧର୍ବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. A class of demigods or aerial beings said to be the choristers of heaven.

[ଦ୍ର—ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ପୁରାଣମତରେ ଦେବତାଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ-ବିଶେଷ, ଏମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରେରହନ୍ତି ଓ ଗାନ କରନ୍ତି । ଅଗ୍ନିପୁରାଣରେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର ୧୧ ଶ୍ରେଣୀ କଳ୍ପିତ ହୋଇଅଛି । ହାହା, ହୁହୁ, ଚିତ୍ର, ହଂସ, ବିଶ୍ୱାବସୁ, ଗୋମାୟୁ, ତୁମ୍ବୁରୁ, ନନ୍ଦୀ ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ । ବେଦରେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କୁ ୨ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ଅଛି । ୧—ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ, ୨—ଅନ୍ତରୀକ୍ଷବାସୀ । ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ବରୁଣ ଓ ମତାନ୍ତରରେ କୁବେର । ଉପନିଷଦ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ-ମାନଙ୍କରେ ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କର ୨ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରା ଯାଇଅଛି; ୧ ଦେବ ଗନ୍ଧର୍ବ ଓ ୨ ମନୁଷ୍ୟ ଗନ୍ଧର୍ବ । ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ବିଦ୍ୟାଧର—(ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର); ଗନ୍ଧର୍ବୀମାନେ ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ ବୋଲି ପୁରାଣବିଖ୍ୟାତ ।]

୨ । ସୁଗାୟକ—2. A good singer.
୩ । ମୁନି; ଋଷି—3. Sage; anchorite.
୪ । କୋକିଳ; ପୁଂସ୍କୋକିଳ—
4. The Indian songster or cuckoo bird.

ଏତେ ସ୍ୱଗତ ଗନ୍ଧର୍ବ ଲୀଳାମାନ ରତ । ଭାଗ. କୋଷ୍ଟ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସ୍ତବ ।

୫ । କସ୍ତୁରୀ ମୃଗ—5. Musk-deer.

ବହନ୍ତି ବାଦ ଅରମ୍ଭ ଗନ୍ଧର୍ବ ପଦକୁ, ବଜନ୍ତି କୁରଙ୍ଗ ଖଡ କରି ଭା ମଦକୁ । ଭାଗ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

୬ । ଘୋଟକ—6. Horse.
୭ । ଯୁଦ୍ଧଘୋଟକ—7. War-horse.
୮ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—8. The sun.
୯ । ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ଆତ୍ମା ଯେଉଁ ରୂପ ଧାରଣ କରେ; (ଭୂତ)—
9. The soul after death and previous to its being born again; (ghost) (M. W.)
୧୦ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ କଳ୍ପ—
10. Name of the 14th Kalpa or period of the world (M. W.)
୧୧ । ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରବିଶେଷ; ଗାନ୍ଧାର—
11. Name of a swara or tone of the gamut; Gāndhāra (M. W.)
୧୨ । ମୃଗ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—12. Deer.
୧୩ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ବୟସରେ ସ୍ୱରରେ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
13. A stage in the life of a woman when her tone becomes very sweet.
୧୪ । ବୈଦ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଉନ୍ମାଦ ରୋଗବିଶେଷ—
14. A kind of insanity.

[ଦ୍ର—ଏ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ବନ, ବଗିଚା, ନଦୀ, ଝରଣା ଆଦି ନିକଟରେ ବୁଲିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ, ଗନ୍ଧ ଓ ମାଳି ଧାରଣ କରିବାକୁ ସୁଖପାଏ, ସବୁବେଳେ ହସେ, ନାଚେ ଓ ଗୀତ ବୋଲେ ଓ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ସଙ୍ଗେ ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରେ—
ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୧୫ । ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ପତି (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)
15. The second husband of a widow.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଣ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଂ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ଜ,

ଦେ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
1. Name given to males.
୨ । କମାଉନ୍ ପାହାଡ଼ ଓ କାଶୀଆଦରେ ବାସ କରୁଥିବା ସଙ୍ଗୀତବ୍ୟବସାୟୀ ଜାତିବିଶେଷ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)
2. A caste of musicians found in the Kamaun Hills and Benares.
[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ କନ୍ୟାମାନେ ନୃତ୍ୟ ଓ ଗାନ କରନ୍ତି ।]

ଗନ୍ଧର୍ବପୁର—ବି—୧ । (ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା; ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—
Gandharbapura ମେରୁ ପ୍ରଦେଶରେ ଦେଖାଯିବା ସାମୟିକ ଆଲୋକପୁଞ୍ଜ; ମେରୁଜ୍ୟୋତି:—
1. Aurora Borealis
୨ । ମୃଗତୃଷ୍ଣା—2. Mirage; Fata Morgana; (M. W. and Apte)
୩ । ଗନ୍ଧର୍ବନଗର; ମହାଭାରତୋକ୍ତ ଆକାଶରେ କଳ୍ପିତ ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ—3. A mythological abode of the Gandharbas in the sky.
[ଦ୍ର—ଏହା ମାନସରୋବର ନିକଟରେ ଥିଲା ଓ ଗନ୍ଧର୍ବମାନେ ଏ ନଗରକୁ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଅର୍ଜୁନ ଏହି ନଗରକୁ ଜୟ କରି ଭିତ୍ତିର, କଳାଷ ଓ ମେଣ୍ଡୁକନାମକ ଅଶ୍ୱ ଆଣିଥିଲେ ।
ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗନ୍ଧର୍ବପୂଜା—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳା)—ପ୍ରଥମେ ଆଦର ଅଭ୍ୟର୍ଥନାପୂର୍ବକ ପରେ ପ୍ରହାର କରି ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିଦାୟ କରିବା—Courteously inviting one and then abusing and beating him.
Gandharbapūjā

ଗନ୍ଧର୍ବବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧର୍ବବେଦ (ଦେଖ)
Gandharbabidyā Gandharbabeda (See)

ଗନ୍ଧର୍ବ ବିବାହ—ସଂ. ବି—ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଅଷ୍ଟବିଧ ବିବାହରୁ ଏକତମ; ଯେଉଁ ବିବାହରେ ସ୍ତ୍ରୀପୁରୁଷ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ବା ସମ୍ମତି ଗ୍ରହଣ ନ କରି ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି—Marriage in which parties enter into marriage by mutual selection without consulting parents and guardians; a love-marriage.
Gandharba bibāha

ଗନ୍ଧର୍ବବେଦ—ସଂ. ବି—୧ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଉପବେଦ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ (ଏଥିରେ ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟାର ସ୍ୱର, ତାଳ, ରାଗରାଗିଣୀ ଆଦିର ଚର୍ଚ୍ଚା ହୋଇଅଛି)—
1. One of the 4 subordinate Bedas treating of music.
୨ । ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟା—2. The science or art of music.
Gandharbabeda

ଗନ୍ଧର୍ବମତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାନ୍ଧର୍ବମତ)—
Gandharbamata ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ମତ—Opinion prevailing amongst the Gandharbas.

ଗନ୍ଧର୍ବରାଜ—ସଂ. ବି. (୨ମୀ ତତ୍; ଗନ୍ଧର୍ବ + ରାଜା)—
Gandharbarāja ୧ । ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ବା ନେତା; ଚିତ୍ରରଥ ଗନ୍ଧର୍ବ—1. Chitraratha; the chief of the Gandharbas.
୨ । କୁବେର—2. God Kubera.
୩ । ବରୁଣ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3. The sea-god Baruṇa.

ଗନ୍ଧର୍ବୋନ୍ମାଦ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧର୍ବ ୧୪ (ଦେଖ)
Gandharbonmāda Gandharba 14 (See)

ଗନ୍ଧଲାଳୁକା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଏଲବାଲୁକ)—ଏଲବାଳୁ (ଦେଖ)
Gandhalālukā Elabālu (See)

ଗନ୍ଧଲୋଲୁପା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗନ୍ଧ + ଲୋଲୁପ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gandhalolupā ମାଛି; ମକ୍ଷିକା—The common flea.

ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି—ଦେ. ବି—ଅଦାଜାତୀୟ ସୁଗନ୍ଧ ଔଷଧ ମୂଳବିଶେଷ—
Gandhaśuṇṭhi Alpina Galanga; Curcuma Zedoaria (Kirtikar); a sweet-scented drug like ginger.
ସଂ. କର୍ଚ୍ଚୁର; ଚନ୍ଦ୍ରମୂଳକ
ଗନ୍ଧସାର
ଶଟୀ; ଏକାଙ୍ଗୀ
କଚ୍ଚୁର; କପୁରକଚରୀ
ଇ. କାମ୍ପେରିଆ; କମ୍ପେରିଆ

ଗନ୍ଧଶେଖର—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ + ଶେଖର)—
Gandhaśekhara ଗନ୍ଧଚେଳିକା (ଦେଖ)
Gandhacelikā (See)

ଗନ୍ଧଷଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧାଧିବାସ)—ଗନ୍ଧବାସ (ଦେଖ)
Gandhashana Gandhabāsa (See)
ବିବାହରେ ଗନ୍ଧଷଣ ମହାଉତ୍ସବରେ । ଉତ୍କ. ଦୈବେନ୍ଦ୍ରଶତକଲାସ ।

ଗନ୍ଧଷଣଗୀତ—ଦେ. ବି.—ବିବାହର ପୂର୍ବରାତ୍ରି ବା ମଙ୍ଗଳକୃତ୍ୟ ଦିନ ଗନ୍ଧାନୁଲେପନ ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ମିଳିତ ହୋଇ ଯେଉଁ ମଙ୍ଗଳଗୀତ ବୋଲନ୍ତି—The songs chanted by females while the bride and bridegroom have their bodies besmeared with scents on the eve of marriage.
Gandhashaṇagita

ଗନ୍ଧଷିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗନ୍ଧାଧିବାସ) —୧ । (ବିବାହର ପୂର୍ବରାତ୍ରିର ବର କନ୍ୟା) ଗନ୍ଧଗନ୍ଧ ବିଧି ପାଳନ କରିବା; ବିବାହର ପୂର୍ବରାତ୍ରିରେ ହଳଦୀ ଆଦି ଲଗାଇବା—
1. To have the bodies (of the bride and bridegroom) annointed with scents on the eve of marriage.
Gandhashibā

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଇମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗଳ ଦିନ ମଙ୍ଗଳିବା; ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗଳସୂଚକ ବନ୍ଦାପନା ବା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବା—
2. To welcome the bride and bridegroom on the eve of marriage.

ବଜାର ବିଧ ଖାଦ୍ୟ ଦେବା ଗନ୍ଧର୍ବିଲେ । ଉଷ୍ଟ. ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଗନ୍ଧସାର—ସଂ. ବି.—୧ । (୭ମୀ ତତ୍; ଗନ୍ଧ+ସାର; ଗନ୍ଧମାନଙ୍କ
Gandhasāra ମଧ୍ୟରେ ସାର ବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ) ଚନ୍ଦନ—
1. Sandal paste.

୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗନ୍ଧ ଅଟେ ସାର ଯାହାର) ଚନ୍ଦନ ବୃକ୍ଷ—
2. Sandal wood tree.

୩ । (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ବସ୍ତୁରୁ ନିଷ୍କାଷିତ ସାର)—ସୁଗନ୍ଧ ପଦାର୍ଥରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉତ୍ପାଦିତ ତରଳ ସାର—3. Sweet-scented essence or extract.

୪ । ମୁଗୁରି ମଲ୍ଲି; ଫୁଲବିଶେଷ—
4. A kind of double-petalled jasmine.

୫ । ଗନ୍ଧଶୁଣ୍ଠି (ଦେଖ)
5. Gandhaśuṇṭhi (See)

ଗନ୍ଧସୁଖୀ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ+ସୁଖୀନ୍)—ଗନ୍ଧମୂଷିକ (ଦେଖ)
Gandhasukhī Gandhamūshika (See)

ଗନ୍ଧସୂୟୀ—ସଂ. ବି.—ଗନ୍ଧମୂଷିକ (ଦେଖ)
Gandhasūyī Gandhamūshika (See)

ଗନ୍ଧସୋମ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ+ସୋମ=ଚନ୍ଦ୍ର; ରାତିରେ ଏହା ଫୁଟେ
Gandhasoma ବୋଲି)—୧ । କୁମୁଦ; କଇଁ—1. Lily.

୨ । ଶ୍ୱେତୋତ୍ପଳ—2. White lily.

ଗନ୍ଧହସ୍ତୀ—ସଂ. ବି.—୧ । ଗନ୍ଧଗଜ (ଦେଖ)
Gandhahastī 1. Gandhagaja (See)

୨ । ବୌଦ୍ଧବିଶେଷ—2. A sect of Buddhists.

୩ । ହସ୍ତୀ ଆକାରର ବୌଦ୍ଧସ୍ତୂପ—3. A Buddhistic mound constructed in the shape of an elephant.

ଗନ୍ଧହାରିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଗନ୍ଧକାରିକା (ଦେଖ)
Gandhahārikā Gandhakārikā (See)

ଗନ୍ଧହୀନ—ସଂ. ବିଣ. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗନ୍ଧ+ହୀନ)—ନିର୍ଗନ୍ଧ—
Gandhahīna Odourless; scentless.

ଗନ୍ଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—(ସଂ. କନ)—୧ । ମୁସ୍ତକ; ମୁଥା—
Gandhā 1 Grass-root-bulb.

୨ । ନଦୀକୂଳଜାତ ଘାସବିଶେଷ—2. A kind of grass growing in river-banks.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ମଣିଷା ବୁଣା ଯାଏ ।]

ଦେ. ବି.—ଗବଗଛ ପରି ଏକପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ—A plant like the castor-seed plant.

ଗନ୍ଧାଖୁ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ+ଆଖୁ)—ଗନ୍ଧମୂଷିକ (ଦେଖ)
Gandhākhu Gandhamūshika (See)

ଗନ୍ଧାଜୀବ—ସଂ. ବି.—(ଗନ୍ଧ+ଆଜୀବ)—ଗନ୍ଧୋପଜୀବୀ (ଦେଖ)
Gandhājība Gandhopajībī (See)

ଗନ୍ଧାଢ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗନ୍ଧ+ଆଢ୍ୟ)—ବିଶେଷ ସୁଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ—
Gandhādhya Rich in smell; very sweet-smelling.

ବି.—୧ । ବକୁଳଫୁଲ—1. The Bakul flower.

୨ । ଶ୍ୱେତ ଚନ୍ଦନ—2. White sandal wood.

୩ । ଲେମ୍ବୁ ଗଛ—3. Orange tree.

ଗନ୍ଧାଧିବାସ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ+ଅଧିବାସ)—୧ । ଆଭ୍ୟୁଦୟିକାଦି କର୍ମରେ
Gandhādhibāsa ଚନ୍ଦନ ଓ ପୁଷ୍ପମାଳାଦି ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କାର—
1. Offering of scents in ceremonial rites.

୨ । ଗନ୍ଧଷଣ (ଦେଖ)—2. Gandhasaṇa (See)

ଗନ୍ଧାର—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଗନ୍ଧ+ଆର)—ଗାନ୍ଧାର ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gandhāra Gāndhāra 1 and 2 (See)

ଗନ୍ଧାଳୀ—ସଂ. ବି.—୧ । ବରୁଡ଼ି—
Gandhālī 1. Wasp.

୨ । ପସାରୁଣୀ ଲତା—
2. Paederia Foetida (a creeper).

୩ । ଜାଇଫଳ—3. Nutmeg.

୪ । ପାରୁଡ଼ା ପୋକ—4. The flying bug (emitting an offensive smell).

୫ । ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ ଗନ୍ଧ—5. Continued fragrance.

ଗନ୍ଧି—ଦେ. ବି—୧ । ବନ୍ଧ ଓ କିଆରମାନଙ୍କରେ ହୋଇଥିବା ଶିଉଳି—
Gandhi 1. The slimy moss growing in paddy-fields and ridges when full of water.

୨ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ; ବଦ୍‌ବୋଇ—2. Offensive smell.

୩ । ଅପାନବାୟୁ; ପାଡ଼—
3. Offensive wind passed through the anus.

୪ । ଗୁରପୋକ—4. Bug.

୫ । ପାରୁଡ଼ାପୋକ—
5. A kind of insect emitting a foul smell.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—
1. Of offensive smell; foul-smelling.

୨ । ଉଗ୍ରଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ—2. Of strong odour.

[ଦ୍ର—ସମାସରେ ଗନ୍ଧ ଶବ୍ଦର ଗନ୍ଧରୂପରେ ପରିଣତ ବିଷୟରେ ଗନ୍ଧ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ ।]

ଗନ୍ଧିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗନ୍ଧମୟ)—
Gandhiā ୧ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—
ଗନ୍ଧିୟା 1. Of offensive smell; putrid.

୧	ଇ	ଋ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଊ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ତ

ଗନ୍ଧିଲା ୨ । ଯେଉଁ ପୁରୁଷର ଦେହ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—
(ଗନ୍ଧେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) 2. (man) Emitting offensive smell from the body.

ଗନ୍ଧଅ ତେଲ—ଦେ. ବ—ଗନ୍ଧରି ତେଲ (ଦେଖ)
Gandhiā tela Gandhari tela (See)

ଗନ୍ଧକ—ସଂ. ବ. (ଗନ୍ଧ+ଇକ)—୧ । ଗନ୍ଧକ—
Gandhika 1. Sulphur.
୨ । (ପୁଂ) ଗନ୍ଧବଣିଆ (ଦେଖ)
2. Gandhabaniā (See)
(ଗନ୍ଧିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ) —୧ । ଅମୁକ ପରି ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ (ଯଥା—ଉତ୍ପଳଗନ୍ଧକ)—
1. (in compounds) Having the smell of; smelling like.
୨ । (ଅମୁକ ସଙ୍ଗେ) ନାମ ମାତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧଯୁକ୍ତ (ଯଥା—ଭ୍ରାତୃଗନ୍ଧକା)—
2. Resembling only in name.
୩ । (ଅମୁକ ପରି) ନାମମାତ୍ର ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ—
3. Having a slight smell of.
୪ । (ଅମୁକର) ଅଳ୍ପମାତ୍ର ଅଂଶବିଶିଷ୍ଟ—
4. Having a small quantity of.

ଗନ୍ଧ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗନ୍ଧେଇବା (ଦେଖ)
Gandhi karibā Gandheibā (See)

ଗନ୍ଧଛତୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗନ୍ଧଛତୁ (ଦେଖ)
Gandhichhatu Gandhachhatu (See)

ଗନ୍ଧଣା—ଦେ. ବିଣ. (ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଗନ୍ଧାନ୍ତି)—ଯେଉଁ
Gandhiṇā ଘୋଡ଼ା ନିକଟକୁ ଗଲେ ସେ ଖେଙ୍କାର ହୋଇ କାମୁଡ଼ି ଗୋଡ଼ାଏ—A vicious horse which neighs and snaps at persons approaching it.

ଗନ୍ଧିନୀ—ପ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଗନ୍ଧକାରିକା (ଦେଖ)
Gandhinī 1. Gandhakārikā (See)
[ଦ୍ର—କୁବୁଜା କଂସର ଗନ୍ଧିନୀ ଥିଲା ।]
୨ । ମଦିରା; ସୁରା (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Wine.

ଗନ୍ଧପୋକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗନ୍ଧ+ପୁତ୍ରିକା)—
Gandhipoka ୧ । ଧାନ ଓ ମକା ଆଦି ଗଛକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ଏକ-
ଗାନ୍ଧିପୋକା ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ କୀଟ—
ଗଁଧିୟା 1. Rice-bug; Leptocorisa Acuta.
୨ । ଘାରୁଡ଼ାପୋକ; କଣ୍ଟାରୁ ଫୁଲରେ ବସିବା ଏକପ୍ରକାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ ପୋକ—2. Ladybird (insect).

ଗନ୍ଧରସ—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ)—ନଶାଦଳ—
Gandhirasa Ammonia.
ଗନ୍ଧିରସ
ନଶାଦ୍ର

ଗନ୍ଧୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଗନ୍ଧ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gandhī ବାସୁଥିବା—Smelling.
(ଗନ୍ଧିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ବ. ୧ । ଶୁର ପୋକ; ଓଡ଼ଶ—1. Bug.
୨ । ସୁଗନ୍ଧବ୍ୟବେତା—2. A dealer in scents.

ଗନ୍ଧେଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗନ୍ଧ)—
Gandheibā ୧ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ କରିବା; (କୌଣସି ବସ୍ତୁରୁ) ଦୁର୍ଗନ୍ଧ
ଗନ୍ଧକରା, ଗନ୍ଧାନ ବାହାରିବା—1. To emit foul smell.
ଗଂଧ ଦେନା, ଗଁଧାନା ୨ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ହେବା—
2. To become evil-smelling.
୩ । ପାଛିବା; ଅପାନ ବାୟୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା—
3. The crack wind.
୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) (କୌଣସି କଥା) ମନକୁ ନ ପାଇବା ବା ବିରକ୍ତିକର ବୋଧ ହେବା—
4. To be felt unpleasant; not to be liked.
(ଯଥା—ସେତେବେଳେ ପରି ଆମ କଥା ଗନ୍ଧେଇଲା ।)

ଗନ୍ଧେନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବ. (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ; ଗନ୍ଧଗ୍ରାହୀ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ)
Gandhendriya ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ; ନାକ—
The nose; organ of smell.

ଗନ୍ଧେଲି—ଦେ. ବ—ଗନ୍ଧଣା (ଦେଖ)
Gandheli Gandhiṇā (See)

ଗନ୍ଧେଶ୍ୱରୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ)—
Gandheśwarī ଗନ୍ଧବଣିକମାନଙ୍କର କୁଳଦେବତା—
ଗନ୍ଧେଶ୍ୱରୀ The Goddess worshipped by the Gandhabaṇikas.

ଗନ୍ଧୋତୁ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗନ୍ଧ+ଓତୁ)—
Gandhotu ଗନ୍ଧମାର୍ଜାର; ଶାଳଆପତନ—Civet-cat

ଗନ୍ଧୋତ୍ତମା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (କର୍ମ୍ମ ଭତ୍; ଗନ୍ଧ+ଉତ୍ତମ+ଆ)—
Gandhottamā ମଦିରା; ସୁରା; ମଦ୍ୟ—
Wine; spirituous liquor.

ଗନ୍ଧୋଦ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧୋଦକ (ଦେଖ)
Gandhoda Gandhodaka (See)

ଗନ୍ଧୋଦକ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ; ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଉଦକ)—
Gandhodaka ୧ । ସୁବାସିତ ଜଳ—1. Scented water.
୨ । ଯେଉଁ ପାଣିରେ ଚନ୍ଦନ ଗୋଳା ହୋଇଥାଏ—
2. Water mixed with sandal-paste.

ଗନ୍ଧୋପଜୀବୀ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବ୍ୟବସାୟୀ; ଗନ୍ଧବଣିକ୍—
Gandhopajībī A dealer in perfumery.

ଗନ୍ଧୋଳୀ—ସଂ. ବି. (ଗନ୍ଧ ଧାତୁ=ପୀଡ଼ା ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ ଓଳ+
Gandholī ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
୧ । ବିରୁଡ଼ି—1. Wasp.
୨ । ଶୁଣ୍ଠି—2. Dried ginger

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବସିବ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗନ୍ଧୌତୁ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧୋତୁ (ଦେଖ)
Gandhautu Gandhotu (See)

ଗପ୍‌ଗପ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) (ତୁଳ. ଇଂ. ଗଲ୍ପ୍)—
Gapgap ୧ । ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ନ ଚେବାଇ ଚଞ୍ଚଳ ଗିଳ
ଗପ୍‌ଗପ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ପାଟିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବାର
ଗପାଗପ ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ—
1. Sound produced by gulping or voraciously devouring something.

ଗପ୍‌ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁପ ଧାତୁ=ଲୁଚିବା)—ପ୍ରଥମେ ଦେଖା
Gapmāribā ଦେଇ ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ତରାଳରେ ଲୁଚିଯିବା—
To conceal one's self under the eyes of others.

ଗପ୍‌ସପ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଜଳ୍ପ+ସ୍ୱଳ୍ପ —କଥୋପକଥନ; କଥାଭାଷା;
Gapsap ଏଣୁତେଣୁ କଥାବାର୍ତ୍ତା—Conversation; talk;
ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ; ଗପଟପ tittle-tattle; chat.
ଗପଶପ

ଗପ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଜଳ୍ପ) (ତୁଳ. ଫା. ଗପ୍; ଇ. ଗସ୍ପ୍)—
Gapa ୧ । ଗଳ୍ପ—1. Story; tale.
ଗପ୍ପ ୨ । ମୂଲ୍ୟହୀନ ବା ବୃଥା କଥାଭାଷା; ବୃଥା ବାକ୍ୟ; ବକବାଦ—
ଗପ 2. Idle prate; chitchat; gossip.
୩ । କାହାଣୀ—3. Folktale.
୪ । ଭୁଡ଼ା ଖବର—4. News carried from mouth to mouth; verbal report; rumour.

ଗପଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଲୋକ ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ ଗଳ୍ପ କରେ ବା
Gapardi କଥା କହେ—Talkative.
ଗପ୍ପିୟା
ଗପ୍ପୀ

ଗପ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ବୃଥା ଗଳ୍ପରେ ସମୟ କଟାଇବା—
Gapa māribā To waste time in idle talk.
ଗପ୍ପକରା
ଗପମାରନା

ଗପା—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଜଳ୍ପ) ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହିବା—
Gapā 1. Excessive talking.
୨ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପାଟିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବା—2. Gulping.
୩ । (ସଂ. ଗୁପ ଧାତୁ) ଲୋକ ଚକ୍ଷୁ ଅନ୍ତରାଳରେ ଲୁଚି ରହିବା—
3. Hiding or concealing one's self.

ଗପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗପିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Gapāibā 1. The causative form of Gapibā.
୨ । ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଆଗେ ଲୁଚାଇ ଦେବା—
2. To conceal a thing before the eyes of others.

ଗପାଗପ୍—ଦେ. ଅ—ଗପ୍‌ଗପ୍ (ଦେଖ)
Gapāgap Gapgap (See)

ଗପା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ
Gapā māribā କୌଣସି ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଲୁଚିଯିବା—
ଛିପା 1. To hide or conceal one's self before the eyes of others.
ଛିପନା
ଗପ୍ପାମାରନା ୨ । ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା କରି ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ପାଟିକୁ ନିକ୍ଷେପ କରିବା—
2. To gulp a thing; to gobble; to throw food into the mouth; to devour without chewing.

ଗପି—ଦେ. ବିଣ—ଗପଡ଼ି (ଦେଖ)
Gapi Gapardi (See)
ଗପ୍ପୀ
ଗପ୍ପୀ

ଗପିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଜଳ୍ପ; ସଂ. କଳ୍ପ)—
Gapibā ୧ । ବେଶିଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହିବା—
ଗପ୍ପକରା 1. To talk too much.
ଗପନା ୨ । ବୃଥା ଗଳ୍ପ କରିବା—
2. To talk idly; to prate.
୩ । ଲୁଚିବା; ଛପିଯିବା—3. To conceal one's self before the eyes of others.

ଗପୁଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗପଡ଼ି; ଯେ ବେଶି ଗଳ୍ପ କରେ; ବଲୁଆ—
Gapuā Talkative; garrulous; loquacious.
ଗପ୍ପିୟା
ଗପ୍ପୟା

ଗପୁଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ—ଗପୁଆ (ଦେଖ)
Gapurdi Gapuā (See)

ଗଫ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ଘନ ଭାବରେ ବୁଣାଯାଇ ଥିବା (ଲୁଗା)—
Gaph Closely woven (cloth).
ଗଫ
ଗଫ

ଗଫ୍ ଗଫ୍—ଦେ. ଅ—ଗପ୍ ଗପ୍ (ଦେଖ)
Gaph gaph Gap gap (See)

ଗଫ୍‌ଲତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲତ୍; ଗାଫ୍‌ଲତି)—
Gaphlat ୧ । ଅମନୋଯୋଗ—1 Inattention.
ଗାଫ୍‌ଲତ୍ ୨ । ଅବହେଳା; ଭଙ୍ଗ—2 Negligence; laches.
ଗଫଲତି ୩ । ଅସାବଧାନତା—3 Carelessness.
୪ । ଭ୍ରମ—4 Mistake.

ଗଫ୍‌ଲତି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗାଫ୍‌ଲତି)—ଗଫ୍‌ଲତ୍ (ଦେଖ)
Gaphlati Gaphlat (See)
ଗାଫଲତି ହୁଏ ତାହାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଗଫଲତି, ହୁଏ ତିଳ ।
ଗାଫିଲ ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ୍ୟ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ବିଣ. (ଫା. ଗାଫିଲ୍)—ଗଫ୍‌ଲତିଆ (ଦେଖ)
Gaphlatiā (See)

ଗଫ୍‌ଲତିଆ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗାଫିଲ୍)—ଅବହେଳାକାରୀ—
Gaphlatiā Negligent.
ଗାଫଲତିଆ
ଗାଫିଲ

ଗଫ୍‌ଲିୟତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲତ୍)—ଗଫ୍‌ଲତ୍ (ଦେଖ)
Gaphliyat Gaphlat (See)
ଗାଫଲିୟତ ଦାରୋଗା ସାହେବଙ୍କର ଚିହ୍ନମାତ୍ର ଗଫ୍‌ଲିୟତ୍ ନ ଥିଲା ।
ଗଫଲତ ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗଫ୍‌ଲିୟତି—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଫ୍‌ଲତି (ଦେଖ)
Gaphliyati Gaphlati (See)

ଗଫ—ପ୍ରା. ବି—ଗପ (ଦେଖ)
Gapha Gapa (See)

ଗଫଡ଼ି—ପ୍ରା. ବି—ଗପଡ଼ି (ଦେଖ)
Gaphardi Gapardi (See)

ଗଫା—ଦେ. ବି—ଗପା (ଦେଖ)
Gaphā Gapā (See)

ଗଫାଗଫ୍—ଦେ. ଅ—ଗପ୍ ଗପ୍ (ଦେଖ)
Gaphāgaph Gap gap (See)

ଗଫା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗପା ମାରିବା (ଦେଖ)
Gaphā māribā Gapā māribā (See)

ଗଫିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି—ଗପିବା (ଦେଖ)
Gaphibā Gapibā (See)

ଗଫୁଆ—ପ୍ରା. ବିଣ—ଗପୁଆ (ଦେଖ)
Gaphuā Gapuā (See)

ଗବ୍ ଗବ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଜଳାଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ପାତ୍ରସ୍ଥ
Gab gab ପାଣିରେ ଗୁଡ଼ିଲ ଆଦି ଫୁଟିବା ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣ—
1. Bubbling sound; sound like that of
ବୁଲବୁଲ; ଖଦ୍‌ବଦ୍ rice briskly boiling in a pot on the fire.
୨ । ସରୁମୁହାଁ ମାଠିଆରୁ ଏକାବେଳେକେ ପାଣି ଅଜାଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ—2. Sound like that of pouring out water profusely from a narrow-mouthed pitcher.

ଗବ୍‌ଦଲ୍‌ଖାସୁ—ଦେ. ବିଣ. (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି; ଭୁଲ ହି. ଗବଦ୍=ଜଡ଼ବୁଦ୍ଧି)—
Gabdalkhāsu ସ୍ଥୂଳକାୟ ଓ ଅକର୍ମିକା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Fat and idle (fellow).

ଗବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାଲବ=କେନ୍ଦୁ)—ଏରଣ୍ଡ (ଦେଖ)
Gaba Eranda (See)
ଗାବ; ରେଡ଼ୀ ଗବ ଦଣ୍ଡ ବତ ଦିବ ଦୋଦଣ୍ଡତ ଭଙ୍ଗ ଦେଲ ସୀତାକାନ୍ତ ହେ ।
ରେଡ଼ୀ ଦଶରଥ. ବତନ୍ତ୍ରରାମାୟଣ ।

ସ୍ତ୍ରୀଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ବ. ଗାବଭେରେଣ୍ଡା)—
ବାଇଗବା (ଦେଖ)—Baigabā (See)

ଗବକାଳ—ଦେ. ବି.—ଜଡ଼ା ପଳକୁ ଛେଚି ତାକୁ ରନ୍ଧି ତହିଁରୁ ତେଲ
Gabakāla ବାହାର କରି ନେବା ପରେ ଯେଉଁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ଜଳ-ମିଶ୍ରିତ ଚାଥାଦି ଅବଶିଷ୍ଟ ରହେ—Offensive sediment or refuse left after oil is extracted from castor-oil-seeds by boiling.

[ଦ୍ର—ନଡ଼ିଆଗଛରେ ପୋକ ଲାଗି ଗଛର କନାକୁ ନଷ୍ଟ କରୁଥିଲେ ନଡ଼ିଆ ଗଛମୂଳେ ହାଣ୍ଡିରେ ଗବକାଳ କିଛିଦିନ ଥୋଇଲେ ପୋକସାକ ମରି ଯାଆନ୍ତି ।]

ଗବଗଛିଆ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି. — କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅତିମାତ୍ରାରେ
Gabagachhiā karibā ପ୍ରଶଂସା କରିବା—
To raise a person on to the sky.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଗଛ ନ ଥାଏ ସେଠାରେ ଗବଗଛଟାକୁ ବଡ଼ ଗଛ ବୋଲି ଯାଏ ବୋଲି ସଂସ୍କୃତରେ ଗୋଟିଏ ଉକ୍ତି ଅଛି:—

"ନିରସ୍ତ୍ରେ ପାଦପେ ଦେଶେ,
ଏରଣ୍ଡୋଽପି ଦ୍ରୁମାୟତେ ।"

ଏହି ଉକ୍ତିକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଏ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଗବଗରଡ଼ିଆ—ପ୍ରା. ବିଣ.—ଏଣୁ ତେଣୁ; ସାର ଅସାର ଅଂଶ ମିଶ୍ରିତ—
Gabagarardiā Promiscously mixed or adulterated.

ଗବଗାଣ୍ଡୁ ଦେ. ବିଣ. (ଗାଳି) (ସଂ. ଗୋ; ଗୋରୁପରି ଜଡ଼ବୁଦ୍ଧିଆ; ଭୁଲ
Gabagāndu ସଂ. ଅତିଗବ=ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂର୍ଖ)—୧ । ଜଡ଼ବୁଦ୍ଧିଆ—
ଗବା 1. Stupid.
ଗୋବରଡଗ ୨ । ମୂର୍ଖ—2. Illiterate.

ଗବଗାଣ୍ଡୁଆ—ଦେ. ବିଣ. (ଗାଳି)—ଗବଗାଣ୍ଡ (ଦେଖ)
Gabagāndua Gabagāndu (See)

ଗବନଳ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗାଲବ ଓ ନାଳ)—ଗବପତ୍ରର ଫମ୍ପା
Gabanala ନଳାକାର ନଡ଼ି ବା ଡେମ୍ଫ—The hollow stem of a castor-oil-seed plant.

ଗବନାର୍ଦ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାଲବ+ନାଳ)—ଗବନଳ (ଦେଖ)
Gabanārda Gabanala See)

ଗବୟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ=ଗୋରୁ+ଅସୃ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+
Gabaya କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଅରଣ୍ୟ ମଇଁଷି; ଗୟାଳ—
(ଗବୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Bison; the Gayal; a wild animal
ଗୟାଳ like the ox; Bos Frontalis.
ଗୟାଳ, ଗବଲ

[ଦ—ଏମାନେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଓ ଗଳକମ୍ବଳଶୂନ୍ୟ ଗୋରୁ ପରି ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଶିଙ୍ଗ ଗୋରୁଶିଙ୍ଗ ଅପେକ୍ଷା ମୋଟା

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଅଭିଧାନରେ ନ ମିଳନ୍ତି ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ରହିତ ବା ସଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅଁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟ'ଦେଖିବେ ।

ଓ ସୁଣ୍ଠା । ଏମାନେ ପଲପଲ ହୋଇ ଅରଣ୍ୟରେ ରହନ୍ତି । ଏମାନେ ତୃଣାଶୀ; ଏମାନେ ଘୋଷ ମାନନ୍ତି ନାହିଁ; ମଇଁଷିମାନଙ୍କର ଶିଙ୍ଗ ଚେପଟା କିନ୍ତୁ ଗବୟମାନଙ୍କ ଶିଙ୍ଗ ଗୋଲ ।]

୨ । ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ମର୍କଟ ଯୂଥପତିବିଶେଷ—

2. Name of a monkey-general.

ବନ୍ଦିମ ସେପରି ଥରେ ଗବୟ ଥସନ୍ତେ ।

ଭଟ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗବର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋବର—

Gabara Cowdung.

ଗବରାଜ—ସଂ. ବି. (ଗବ=ଗୋସମୂହ + ରାଜା)—ବୃଷଭ; ଷଣ୍ଢ—

Gabarāja Bull.

ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍)—

Gabarṇṇament (etc) ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Gabharṇṇament etc (See)

ଗବର୍ଣ୍ଣର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍)—

Gabarṇṇar (etc) ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Gabharṇṇar etc (See)

ଗବଳ—ସଂ. ବି. (ଗୁ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା + ଅଳ; ଗୋ + ଅଳ)—

Gabala ୧ । ବନ୍ୟ ମହିଷ; ଅରଣ୍ୟ ମଇଁଷି—

1. Wild buffalo; bison.

୨ । (+କରଣ. ଅ) ମଇଁଷି ଶିଂଗ—

2. The horn of a buffalo.

ଗବଷଣ୍ଢା—ଦେ. ବି—ଗବଷଣ୍ଢା (ଦେଖ)

Gabashaṇḍā Gabashaṇḍhā (See)

ଗବଷଣ୍ଢା—ଦେ. ବି—୧ । ଗବଗଛର ଅଗ୍ରଭାଗର ଥିବା କୋମଳ ଅଙ୍କୁର—

Gabashaṇḍhā 1. The tender sprouts of a castor-oil-seed-plant.

୨ । ଗବପତ୍ରରେ ଲାଗିଥିବା ସମ୍ବାଳୁଆପରି ଏକପ୍ରକାର ପୋକ—

2. A kind of caterpillar attacking the leaves of castor-oil-seed-plant.

[ଦ୍ର— ଗବପତ୍ର ଖାଇ ଖାଇ ଯେବେ ଗୋରୁ ଦୈବାତ୍ ଏ ପୋକ ଖାଇ ଦିଏ ତେବେ ଗୋରୁର ପେଟ ଫୁଲିଯାଇ ଗୋରୁ ମରି ଯାଏ ।]

ଗବସାହାଣୀ—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ରାଜୋପାଧିବିଶେଷ—

Gabasāhāṇī A title bestowed by kings in ancient Utkala.

ଗବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ପାଗଳ; ବାୟା—

Gahā Mad.

ଗବାକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=କିରଣ + ଅକ୍ଷ୍ ଧାତୁ=ବ୍ୟାପ୍ତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; କିରଣର ପ୍ରବେଶପଥ; ଗୋ=ଗୋରୁ + ଅକ୍ଷି = ଆଖି; ଏହାର ଛିଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଗୋରୁଙ୍କ ଆଖି ପରି ଥିବାରୁ)—

Gabāksha

୧ । ବାତାୟନ; ଖିଡ଼କି; ଝରକା; ଜଳାକବାଟି; ପଞ୍ଜର—

1. A window with holes like bull's eyes; air-hole.

ବେଳେ ବେଳେ ଅନାଇଲେ ଗବାକ୍ଷ ବୋଲନ୍ତେ ।

ଭଟ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୨ । ବଡ଼ଆଖିଆ ବାନରବିଶେଷ—

2. A kind of monkey with large eyes.

୩ । ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ମର୍କଟ ସେନାପତି—

3. Name of a monkey-general mentioned in the Rāmāyaṇa.

ବେଳେ ବେଳେ ଅନାଇଲେ ଗବାକ୍ଷ ବୋଲନ୍ତେ ।

ଭଟ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗବାଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ କାହାଣୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହବାଚନ୍ଦ୍ର ବା ହବୁଚନ୍ଦ୍ରନାମକ ନିର୍ବୋଧ ରାଜାଙ୍କର ଏହି ନାମଧାରୀ ନିର୍ବୋଧ ମନ୍ତ୍ରୀ; ଭୁଲ. ଓଡ଼ିଶାରେ ପାଲହଣ୍ଡା ମନ୍ତ୍ରୀ)—

Gabāchandra mantrī

ଗବାଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ

ଗବ୍ବଗନ୍ଦ

(ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଅତି ନିର୍ବୋଧ ପରାମର୍ଶଦାତା; ମୂର୍ଖ ମନ୍ତ୍ରୀ—

Very foolish adviser or counsellor.

ଗବାଦନ—ସଂ. ବି. (ଗୋ + ଅଦ୍ ଧାତୁ=ଖାଇବା + କର୍ମ. ଅନ)—

Gabādana ଗୋଗ୍ରାସ; ଘାସ; ତୃଣ—

Grass; fodder for cattle.

ଗବାଦନୀ—ବି. (ଗୋ + ଅଦ୍ ଧାତୁ=ଖାଇବା + ଅଧିକରଣ ଅନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଗୋରୁ ଯେଉଁ ତୃଣରେ ଘାସ ଖାଏ—

Gabādanī 1. Manger for cattle.

୨ । ନୀଳ ଅପରାଜିତା—2. The blue variety of the Clitoris flower.

ଗବାରାମ୍—ଦେ. ବି.—ଗବାଚନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ (ଦେଖ)

Gabārām Gabāchandra mantrī (See)

ଗବାଶନ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୋ + ଅଶ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ; ୧ମା. ୧ବ)—

Gabāśana ୧ । ଗୋଖାଦକ; ଗୋମାଂସଭକ୍ଷକ—

1. Beef-eating.

ସଂ. ବି.—ହେଡ଼ାଖିଆ ଜାତି; ଗୋଖାଦକ ଜାତି—

Castes eating cow's flesh or beef.

(ଯଥା—ପାଣ, ହାଡ଼ି, ଡୋମ ଆଦି ।)

ଗବାଶୀ—ସଂ. ବିଣ.—(ଗୋ + ଅଶ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା.୧ବ.)—

Gabāśī ଗବାଶନ (ଦେଖ)

Gabāśana (See)

ଗବାଶ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗୋ + ଅଶ୍ୱ)—ଗୋରୁ ଏବଂ ଘୋଡ଼ା—

Gabāśwa Cow and horse

ଗବିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଉତ୍ତରରୁ) ପଶିଯିବା; ଦବିଯିବା—

Gabibā To enter inside.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍

ଟୁକା (ଯଥା—ଏ ଖୁଣ୍ଟା ଦୁଇ ହାତ ଭୂମି ଉତରରୁ ଗବଗଲା)

ଘୁସନା

ଗବୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଈ)—୧ । ମାଈ ଗୋରୁ; ଗାଈ—
Gabī 1. Cow.

୨ । ବାକ୍ୟ; ବାଣୀ—2. Words; utterance

ଗବୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୋ+ଈୟ)—ଗବ୍ୟ (ଦେଖ)
Gabīya Gabya (See)

ଗବେଡ଼ୁ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ଗୋରୁ, ପୃଥିବୀ+ଏଡ଼ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା
Gaberḍu +କର୍ତ୍ତୃ. ଉ)—୧ । ମେଘ—1. Cloud.

୨ । (+କର୍ମ. ଉ) ଗରଗଡ଼ (ଦେଖ)
2. Garagarḍa (See)

ଗବେଡ଼ୁକା—ସଂ. ବି. (ଗବେଡ଼ୁ+କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gaberḍukā ଗରଗଡ଼ (ଦେଖ)
Garagarḍa (See)

ଗବେଧୁ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ଜଳ+ଏଧ୍ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ.
Gabedhu ଉ)—ଗରଗଡ଼ (ଦେଖ)
Garagarḍa (See)

ଗବେଧୁକା—ସଂ. ବି.—(ଗୋ=ଜଳ+ଏଧ୍ ଧାତୁ=ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା+
Gabedhukā କର୍ତ୍ତୃ. ଉ+କ+ଆ)— ଗରଗଡ଼ (ଦେଖ)
Garagarḍa (See)

ଗବେଷ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା—
Gabesha (root) 1. To enquire; to search.

ଗବେଷଣ—ସଂ. ବି.—(ଗବେଷ ଧାତୁ=ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା+ଭାବ.
Gabeshaṇa ଅନ)—୧ । ଖୋଜାଖୋଜି; ଅନ୍ୱେଷଣ—
1. Searching.

୨ । କୌଣସି ବିଷୟର ତତ୍ତ୍ୱନିରୂପଣାର୍ଥ ଅନୁସନ୍ଧାନ—
2. Investigation; inquiry; research.

୩ । (ଗୋ=ଜଳ+ଏଷଣ=ଅନ୍ୱେଷଣ)—ଜଳର ଅନୁସନ୍ଧାନ—
3. Search after water.

୪ । ନୃପବିଶେଷ—4. Name of a king.

ଗବେଷଣା—ସଂ. ବି.—ଗବେଷଣ (ଦେଖ)
Gabeshaṇā Gabeshaṇa (See)

ଗବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୋ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ, ଭବାର୍ଥେ, ହିତାର୍ଥେ. ଯ)—
Gabya ୧ । ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—
1. Produced from the cow

୨ । ଗୋ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to the cow.

୩ । ଗୋହିତ—3. Beneficial to the cow

ବି.—ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦ୍ରବ୍ୟ (ଯଥା; ଘୃତ, ଦୁଗ୍ଧ, ଦଧି)—
1. Things produced from the cow (e. g. ghee, milk, curd).

[ଦ୍ର—ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତାଦିରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ 'ପଞ୍ଚଗବ୍ୟ' (ଦୁଧ, ଦହି, ଘିଅ, ଗୋବର ଓ ଗୋରୁମୂତ୍ର ମିଶ୍ରିତ ପାନୀୟ) ପାନ କରି ଶରୀରକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ।]

ଗବ୍ୟଘୃତ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗବ୍ୟ+ଘୃତ)—ଗୁଆଘିଅ —
Gabyaghṛuta Ghee from cow's milk.

ଗବ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗବ୍ୟ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଗୋରୋଚନା—
Gabyā 1. A yellow pigment found in the bile of a dead cow.

୨ । ଗୋସମୂହ; ଗୋରୁପଲ—
2. Cattle; kine; a herd of cattle.

୩ । ଧନୁର ଜ୍ୟା—3. Bow-string.

୪ । ଲୁଗାର ଦଣ୍ଡୀ—
4. The hanging threads at the end of a long cloth.

ଗବ୍ୟୁତ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ଯୁ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା+
Gabyuta କର୍ମ. ତ)—ଦୁଇ କୋଶ ପରିମାଣ ଦୂରତ୍ୱ—
A distance of 2 Kros or 4 miles.

ଗବ୍ୟୁତି—ସଂ.ବି. (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ଯୁ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା+କର୍ମ.ତି)
Gabyuti —ଗବ୍ୟୁତ (ଦେଖ)—Gabyuta (See)

ଗବ୍ୟୂତି—ସଂ.ବି. (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ଯୁ ଧାତୁ=ଯୋଗ କରିବା+କର୍ମ.ତି)
Gabyūti —ଗବ୍ୟୁତ (ଦେଖ)—Gabyuta (See)

ଗଭର୍ ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗଭୀର)—
Gabhar ୧ । ଗମ୍ଭୀର—1. Grave.
ଗଭୀର ୨ । ଗଭୀର—2. Deep.
ଗହିରା ଦେ. ବି—୧ । ଗମ୍ଭୀରତା—1. Graveness.

୨ । ମହତ୍ତ୍ୱ—2. Prestige; majesty.

୩ । (ଜାହାଜଆଭାଷା) ଜାହାଜର ବ୍ୟବହୃତ ପାଲବିଶେଷ—
3. (nautical term) A kind of ship's sail.

ଡୋଲ ଉପରେ ସବର, ଗଭର, ଝଭର, ପଛକୁ କଲମ୍ବୋଲ ଅଛି
ବରଗାମାନ ଝେଡ ଦେଇ ଶେଡ଼ ଗୁଡ଼ାଇ ଠିକ୍ କରି ଉଣିଦେଇ ଅଛନ୍ତି ।
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଗଭର ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଭୁରିବା (ଦେଖ)
Gabhari pakāibā Gabhuribā (See)

ଗଭରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଭୁରିବା (ଦେଖ)
Gabharibā Gabhuribā (See)

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗଭର୍ଣ୍ଣ୍ମେଣ୍ଟ୍)—
Gabharṇṇamenṭ ୧ । ରାଜ୍ୟ ଶାସନ—
ଗବର୍ମେଣ୍ଟ 1. Administration of a
ଗବର୍ନମେଣ୍ଟ country.

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍ ଗେଜେଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ.ଗଭର୍ଣ୍ଣ୍ମେଣ୍ଟ୍ ଗେଜେଟ୍)—
Gabharṇṇamenṭ gejeṭ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ
ଗବର୍ମେଣ୍ଟ ଗେଜେଟ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ର—
ଗବର୍ନମେଣ୍ଟ ଗଜେଟ Government Gazette.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗଉ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ବେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ବେଖିବେ; 'ଅଗିନ୍ଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ବେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ବେଖିବେ ।

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ୍ ସର୍ଭିସ୍ — ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ
Gabharṇṇament sarvis ଚାକିରି—
ଗବର୍ନେଣ୍ଟ ସାର୍ଭିସ୍ Government service; service
ସରକାରୀ ନୌକରୀ under the Government.

ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗଭର୍ନର୍)—
Gabharṇṇar ପ୍ରାଦେଶିକ ଶାସନକର୍ତ୍ତା; ଲେଫ୍‌ଟେନାଣ୍ଟ—
ଗବର୍ଣ୍ଣର Provincial Governor.
ଗବର୍ନର [ଦ୍ର—ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଂରେଜଶାସିତ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କରେ (ବଙ୍ଗ, ବିହାରୋଡ଼ିଷା, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ, ବମ୍ବେ, ଆସାମ, ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାନ୍ତ ପ୍ରଦେଶ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ବ୍ରହ୍ମଦେଶ, ଅଯୋଧ୍ୟା ଓ ସମ୍ମିଳିତ ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଭୃତିରେ) ଜଣେ ଲେଖାଏଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍ ପଦଧାରୀ ଶାସନକର୍ତ୍ତା ନିଯୁକ୍ତ ଅଛନ୍ତି, ଏମାନେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍-ଜେନରଲ୍ ବା ବଡ଼ଲାଟଙ୍କ ଅଧୀନ ।]

ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍ ଜେନରଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗଭର୍ନର୍ ଜେନେରାଲ୍)—
Gabharṇṇar genaral ଇଂରାଜଙ୍କ ଅଧିକାରଭୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଭାରତ
ଗବର୍ଣ୍ଣର ଜେନାରଲ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶାସନକର୍ତ୍ତା ବା ରାଜ-
ଗବର୍ନର ଜନରଲ ପ୍ରତିନିଧି; ବଡ଼ଲାଟ; ଭାଇସ୍‌ରୟ—
Governor General; Viceroy.

ଗଭର୍ଣ୍ଣିଙ୍ଗ୍ ବଡ଼ୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗଭର୍ନିଙ୍ଗ୍ ବଡ଼ୀ)—
Gabharṇṇing badī ବିଦ୍ୟାଳୟାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟ
ଗବର୍ଣ୍ଣିଙ୍ଗବଡି ସମ୍ବନ୍ଧେ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ପାଇଁ ମନୋନୀତ
ଗବର୍ନିଂ ବଡି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସଂଘ—
The governing body of an institution.

ଗଭସ୍ତି—ସଂ. ବି. (ସ୍ୱର୍ଗାର୍ଥ ଗୋ ଶବ୍ଦଜ ଗ + ଭସ୍ ଧାତୁ = ଦୀପ୍ତି ପାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତି)—
Gabhasti
୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ତେଜଃ; କିରଣ—
1. A ray or pencil of light; sun-beam; moon-beam.
୨ । ହାତ—2. The hand.
୩ । ବାହୁର ଆଗ ପାଖ—
3. The forefront of the arm.
ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ— ଅଗ୍ନି ପତ୍ନୀ; ସ୍ୱାହା—A wife of Fire-god.

ଗଭସ୍ତିକର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଭସ୍ତି + କର)—
Gabhastikara ଗଭସ୍ତିମାଳୀ (ଦେଖ)—
Gabhastimālī (See)

ଗଭସ୍ତିନେମି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଭସ୍ତି + ନେମି)—ବିଷ୍ଣୁ—
Gabhastinemi A name of Bishṇu.

ଗଭସ୍ତିପାଣି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଭସ୍ତି + ପାଣି)—
Gabhastipāṇi ଗଭସ୍ତିମାଳୀ (ଦେଖ)
Gabhastimālī (See)

ଗଭସ୍ତିମାନ୍—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗଭସ୍ତି + ମତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gabhastimān ୧ । ଗଭସ୍ତିମାଳୀ (ଦେଖ)
1. Gabhastimālī (See)
୨ । ସପ୍ତ ପାତାଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏକ ପାତାଳ; ତଳାତଳ—
2. Name of a netherworld.

ଗଭସ୍ତିମାଳୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗଭସ୍ତି + ମାଳିନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gabhastimālī ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun.

ଗଭସ୍ତିହସ୍ତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଭସ୍ତି ଅଟେ ହସ୍ତ ଯାହାର)—
Gabhastihasta ଗଭସ୍ତିମାଳୀ (ଦେଖ)
Gabhastimālī (See)

ଗଭସ୍ତୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅଗ୍ନିପତ୍ନୀ ସ୍ୱାହାଦେବୀ—Swāhā (incant-
Gabhasti ation used while offering oblations into the fire), a wife of the fire-god.

ଗଭା—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଗର୍ଭ; ପ୍ର. ଗବ୍ଭ)—
Gabhā କେଶଗୁଚ୍ଛରେ ଖୋସାଯିବା ଫୁଲତୋଡ଼ା; ପୁଷ୍ପଗର୍ଭକ—
ତୋଡ଼ା 1. Nosegay; bouquet.
ଗବ୍ଭା ଅଣିଅଲୁ ଭଳି କେତେ କଥା,
ଘନପ୍ରଭ ଶୂନ୍ୟ-ଗଭ ଅତ ସତନେ ସଜାଡ଼ି ରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।
ଖୋଁପା ୨ । ଖୋପା; ଜୁଡ଼ା—2. Chignon; hair of the
ଜୁଡ଼ା head tied into a knot.
ମେରୁ ଗରୁଅ ହେଲା ଗଭଫୁଲ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।
୩ । (ଗଡ଼ଜାତ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଭାଷା) ରାଜା-ମାନଙ୍କର ମସ୍ତକ—3. (an euphemistic term) The head (of a king).
୪ । ତୃଣ ବା ଧାନ କଳେଇ ଗଦାର ଉପରସ୍ଥ ଯେଉଁ ତ୍ରିଭୁଜା-କାର ଅଂଶ କ୍ରମଶଃ ଚାଳୁ ହୋଇଥାଏ—
4. The triangular top of a square heap of paddy-sheaves.

ଗାଓୟା ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗବାହ୍)—ଗୁହା; ସାକ୍ଷୀ—
ଗବାହ Witness.

ଗଭାଇ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗବାହ୍ରି)—ସାକ୍ଷୀଦ୍ୱାରା କଥିତ ଘଟଣାର
Gabhāi ପ୍ରମାଣ; ସାକ୍ଷ୍ୟ—Testimony.
ଗାଓୟାଇ; ଗାଭାଇ
ଗବାହୀ

ଗଭୀର—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ମ. ଈର; ନିପାତନ)—
Gabhīra ୧ । ଅତି ନିମ୍ନ—1. Very low; abysmal.
୨ । (କୂପ; ଜଳଭଣ୍ଡାଗ) ଅଗାଧ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ; ଗମ୍ଭୀରିଆ—
2. Deep.
୩ । ଦୁର୍ବାର; ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ—3. Unfathomable.
୪ । (ଗର୍ତ୍ତ) ଦୁଷ୍ପ୍ରବେଶ; ଦୁର୍ଗମ—4 Inaccessible.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଉପ୍ତ	ଉଥ	ଗ୍ଧ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଥ	ଧ	ନ

୫ । (ବୁଦ୍ଧି) ଅପ୍ରମେୟ; ଯାହା ଅନାୟାସରେ ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ ବା କଳନା ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ—
5. Inscrutable.

୬ । (ପ୍ରକୃତି) ଉଦାର—6. Liberal; sagacious.

୭ । (ଅରଣ୍ୟ; ଗୁଡ଼ି) ଗହନ; ଘୋର; ବହୁଦୂରବ୍ୟାପୀ; ଜଡ଼ିଡ଼—7. Dense; thick.

୮ । (ଶବ୍ଦ; ଗର୍ଜନ) ଗମ୍ଭୀର; ଉଚ୍ଚ ଓ ବହୁକ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ—
8. Profound; grave.

୯ । (ନିଦ୍ରା) ଅତ୍ୟଧିକ; ଖୁବ୍; ଗାଢ଼—9. Profound.

ଗମ୍ଭୀରତା—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ଭୀର + ଭାବାର୍ଥ. ତା)—୧ । ଅଗାଧତା—
Gabhiratā 1. Depth.

୨ । ଉଦାରତା—2 Profundity.

୩ । ଜଡ଼ିଡ଼ତା—3. Density.

୪ । ଗାଢ଼ତା ବା ଜମ୍ବତା—4. Lowness.

ଗମ୍ଭୀରତ୍ୱ—ସଂ. ବି—ଗମ୍ଭୀରତା (ଦେଖ)
Gabhiratwa Gabhiratā (See)

ଗମ୍ଭୀରବେଧ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗମ୍ଭୀର + ବେଧ)—
Gabhirabedha ଯେ ବହୁଦୂର ଭେଦ କରିପାରେ—
Very penetrating.

ଗମ୍ଭୀରିକା—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ଭୀର + ଇକ + ଆ)—
Gabhirikā ୧ । ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦକାରୀ ବଡ଼ ଢୋଲ; ଢିମ୍ବା—
1. A big drum with a deep sound.

୨ । ପିଠା ଘଣ୍ଟା; ଘଣ—2. Gong.

ଗବ୍ଭୁର—ଗ୍ରା. ବି ଓ ବିଣ. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର) - ଗଭୋର (ଦେଖ)
Gabhura Gabhora (See)

ଗବ୍ଭୁରି ପକାଇବା - ଦେ. କ୍ରି—ଗଭୁରିବା (ଦେଖ)
Gabhuri pakāibā Gabhuribā (See)

ଗବ୍ଭୁରିବା - ଦେ. କ୍ରି—(ଗବାଦି) ଅକାଳରେ ଅର୍ଦ୍ଧଗଠିତ ଭ୍ରୂଣ ପ୍ରସବ
Gabhuribā କରିବା—To miscarry (said of cattle).
ଅରାଡ଼ିଆନା

ଗଭେଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଗୁହାଇ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gabhei etc) Guhāi etc (See)

ଗଭୋର—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର)—
Gabhora ୧ । ଗମ୍ଭୀର—1. Deep.

୨ । ଅପ୍ରମେୟ—
2. Profound. inscrutable; unfathomable.

୩ । ଉଦାର; ଗମ୍ଭୀର—3. Grave.

୪ । ଅଡ଼ମ୍ବରଯୁକ୍ତ—4. Gorgeous; grand.

ଗ୍ରା. ବି—୧ । ଉପଲବ୍ଧି—
1. Ascertainment of depth or gravity.

୨ । ଅଡ଼ମ୍ବର—2. Grandeur.

୩ । ଉଦାରତା; ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—3. Gravity.

୪ । କଳନା—4. Fathom.

୫ । ଗମ୍ଭୀରତା—5 Depth.

ଗଭୋଲିକା—ସଂ ବି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୋଲ ମାଣ୍ଡି—
Gabholika A small round pillow.

ଗମ୍ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଆ. ଗମ୍=ଚିନ୍ତା, ଧ୍ୟାନ; ଫା. ଖୋର୍ =ଖାଇବା)—
Gam khāibā
ଗୁମ୍ ଖାଓନ୍ନା ୧ । ଚୁପ୍ ହୋଇଯିବା; ଭୁଜ ହୋଇ ରହିବା; ଗୁମ୍
ଗମଖାନା ଖାଇବା—1. To keep silent.

୨ । ଚିନ୍ତା କରି କରି ଭୁଜ ହେବା—
2. To keep silent while thinking.

ଗମ୍‌ଗମିଆଁ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘର୍ମ)—
Gamgamiāñ ୧ । ଯେଉଁ ସମୟରେ ବିଶେଷ ଗରମ ବୋଧ
ପସାଗରମୀ ହୋଇ ଦେହରୁ ଝାଳ ବୁହେ—
1. Hot (summer).

୨ । ବହୁ ପରିମାଣରେ ବୋହୁଥିବା (ଝାଳ)—
2 Profuse (sweat).

ଗମ୍‌ଗମୁଆଁ—ଦେ. ବିଣ—ଗମ୍‌ଗମିଆ (ଦେଖ)
Gamgamuāñ Gamgamiāñ (See)

ଗମ୍‌ଗମେଇଯିବା - ପ୍ର ଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ. ହି. ଗମକ୍=
Gamgameijibā ମହକ; ସୁଗନ୍ଧ)—
ମହକିବା – To give out smell.

ଗମ୍‌ପୋକ—ଗ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି – ଡେଲୁଣି ପୋକ—
Gampokā Galley-worm.

ଗମ ଧାତୁ—ସଂ—୧ । ଯିବା; ଗତି କରିବା—
Gama (root) 1. To go; to move.

୨ । ରମଣ କରିବା—2. To cohabit.

୩ । ପାଇବା—3. To get; to attain.

ଗମ—ସଂ. ବି (ଗମ ଧାତୁ + ଭାବ ଅ)—
Gama ୧ । ଗମନ—1. Going

୨ । ପ୍ରସ୍ଥାନ—2. Departure.

୩ । ଦୂରତ୍ୱ—3. Distance.

୪ । ଗତି—4. Motion.

୫ । ଗତାଗତ; ଯାତାୟତ—5. Intercourse.

୬ । (+ଅଧିକରଣ. ଅ)—ପଥ—6. Way, road.

ଦେ. ବିଣ. (ଚାଉଳାଦି) ଅନେକ ଦିନ ବ୍ୟବହୃତ ନ ହେବାରୁ ସଢ଼ି ବା ପଚି ଯାଇଥିବା; ଗମରା—Stale; fermented; musty; mouldy.

ଦେ. ବି.- କୌଣସି ପଦାର୍ଥ (ଚାଉଳାଦି) ବହୁଦିନ ସଢ଼ିବା ଅବସ୍ଥା—Fermentation; state of becoming mouldy.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରେଇ ରଖା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେତେବେଳେ ଏ ଲିଖିତାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ବିପରୀତମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'କୃଷ୍ଣ' ନ ମିଳିଲେ 'କୃଷ୍ଣ' ଖୋଜିବେ; 'ବର୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବର୍ଷ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଙ୍କ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗମକ—ସଂ. ବିଶ.—(ଗମ ଧାତୁ + ପ୍ରେରଣାର୍ଥେ ଣିଚ (ଇ) + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—୧ । ଯାହା କୌଣସି ବିଷୟ ସୂଚିତ କରାଏ—
Gamaka (ଗମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Indicative or suggestive of.

୨ । ଜ୍ଞାପକ—2. Explaining

୩ । କୌଣସି ବିଷୟର ପ୍ରମାଣ ବା ସୂଚକରୂପେ ବିରାଜିତ—
3. Being a proof or index of.

୪ । ବୋଧକ—4. Making others understand; convincing.

୫ । ପ୍ରେରକ—5. Sending.

୬ । ଗମୟିତା—6. Remitting.

୭ । ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଗମନ ବା ଗତି କରାଏ—
7. One who causes another to go.

୮ । (ଗମ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଯେ ଗମନ କରେ—
8. Walking; going.

ସଂ. ବି.—୧ । ସୀତାର ଆଦ ସ୍ୱରରେ ଏକ ସ୍ୱରରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ୱରକୁ ଦ୍ରୁତ ଗମନ ବା ସ୍ୱରର କମ୍ପନ; ଯେଉଁ ସ୍ୱର ମୂର୍ଚ୍ଛନା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ—1. Sudden ascent or vibration of voice or note in music; a deep expectorated tone in singing.

ବାଦ୍ୟ ଶବ୍ଦର ଗମକ ତମକ ଦାନବେନ୍ଦ୍ର ଦାନବରଣ ।
ଭଟ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

[ଦ୍ର—ସଙ୍ଗୀତରେ ଗମକର ୭ ଭେଦ ଅଛି:—କମ୍ପିତ, ସ୍ଫୁରିତ, ଲୀନ, ଉଲ୍ଲ, ସ୍ତିମିତ, ଆହତ, ଆନ୍ଦୋଳନ । ତନ୍ତୁ ସାଧାରଣତଃ ଗାଇଲାବେଳେ ସ୍ୱରର କମ୍ପନକୁ ଗମକ ବୋଲାଯାଏ ।
ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୨ । ଗୋମୁଖୀ; ଜପମାଳା ରଖିବାର ଝୁଲି—
2. A bag for the beads of a rosary.

୩ । ତବଲାର ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3. The deep tone of a tabalā-drum.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗମକ୍) ସୁଗନ୍ଧ; ବାସନା—
Sweet scent.
(ଯଥା—ଗୋଲାପର ଗମକ ଚମତ୍କାର)

ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗମ୍ଖାର୍; ମରହଟ୍ଟୀ. ଗମ୍ଭତ)—ଗମାର୍; ଆମୋଦ—
Merriment; amusements.

ଗମଗମ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ; କିମ୍ବା ସଂ. ଗମ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା—
Gamagama ୧ । ଗ୍ରୀଷ୍ମାନୁଭୂତି ଯୋଗୁଁ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ (ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହିବା)—
(sweating) Profusely.
(ଯଥା— ତା ଦେହରୁ ଝାଳ ଗମଗମ ବହୁଛି ।)

୨ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଗାଡ଼ିଆଦି ଚଳିବାର ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ—
2. Deep reverberating rattling sound.

ବି.—୧ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମୟ—1 Mid-summer.

୨ । ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଝାଳ ବହିବା କ୍ରିୟା—
Profuse perspiration.

ସ୍ୱେଦର ଗମଗମ ବଦନ ଚମଚମ ବଶଇ ଘାତ ଅତି ଅନ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବିଦଗ୍ଧଚିନ୍ତାମଣି ।

ଗମତ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗମ୍ଖାର୍; ମରହଟ୍ଟୀ. ଗମ୍ଭତ)—୧ । ମଜା—
Gamat 1. Amusement.

ଗମ୍ମତ ୨ । ଆମୋଦପ୍ରମୋଦର ପରାକାଷ୍ଠା—
ଗମ୍ମାତ 2. Climax of pastime or merriment.

୩ । ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ—
3. Unrestricted enjoyment.

୪ । ନୃତ୍ୟଗୀତାଦିଜନିତ ପ୍ରମୋଦ—
4. Dancing and musical sports.

ଗମଥ—ସଂ. ବି. (ଗମ ଧାତୁ + ଅଥ)—୧ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅଥ)
Gamatha ପର୍ଯ୍ୟଟକ—1 Traveller.

୨ । (+ଅଧିକରଣ. ଅଥ) ପଥ —2. Road.

୩ । ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3 Amusements; merriment.

ଗମନ—ସଂ. ବି. (ଗମ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
Gamana ୧ । ଗତି; ଚାଲି; ଭ୍ରମଣ—
1. Going; walking; motion.

୨ । ପ୍ରସ୍ଥାନ; ଯିବା—2. Travelling.

୩ । ଚାଲିର ଢଙ୍ଗ—3. Gait.

୪ । (+ଅଧିକରଣ. ଅନ) ପଥ—4. Way.

୫ । ନିକଟକୁ ଯିବା—5. Approaching.

୬ । ରମଣ; ସହବାସ; ମୈଥୁନ—6. Cohabitation.

ମନ ପିଇଣ ଗୁରୁଭରସାଗମନ
କଥା ଭଲ କରି ସେ ଘେନୁଥିବେ ମନ । କୃଷ୍ଣଦିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୭ । ପ୍ରାପ୍ତି—7. Obtaining; attaining.

୮ । ଶତ୍ରୁର ଆକ୍ରମଣାର୍ଥ ଯାତ୍ରା—
8. March of an assailant against the foe.

୯ । ଭୋଗ—9. Undergoing; suffering.

୧୦ । (ବୈଶେଷିକ ଦର୍ଶନ) ପାଞ୍ଚଗୋଟି କର୍ମ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—
10. One of the 5 actions in Baiseshika Philosophy.

୧୧ । (+ କରଣ. ଅନ) ରଥ; ଶକଟ ପ୍ରଭୃତିଯାନ—
11. Conveyance.

ଗମନପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମ. ଷ. ତତ୍ପୁ; ଗମନାର୍ଥ ଅନୁମତିଜ୍ଞାପକ ପତ୍ର)—
Gamanpatra ଯେଉଁ ପତ୍ରଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାର ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ—
A pass; permit; passport.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍ତ

ଗମନାଗମନ—ସଂ. ବି. (ଗମନ+ଆଗମନ)—
Gamanāgamana ୧ । ଯିବା ଓ ଆସିବା—
1. Going and coming.
୨ । ଚଳାଚଳ; ଯାତାୟାତ କରିବା—
2. Free intercourse.

ଗମନାର୍ହ—ସଂ. ବିଣ. (୭ମ୍ୱୀ ତତ୍; ଗମନ+ଅର୍ହ)—
Gamanārha ଗମନ କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ (ସ୍ଥାନ)—
(place) Fit to be gone to.

ଗମନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—
Gamanīya ୧ । ଗମନଯୋଗ୍ୟ—
1. Fit to be gone to; approachable.
୨ । ଯିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ବା ଉଚିତ (ସ୍ଥାନ ବା କାଳ)—
2. Aimed at as one's destination.
୩ । ସହଜରେ ବୋଧଗମ୍ୟ—
3. Easily comprehensible.
୪ । କରଣୀୟ—
4. Fit to be practised or observed.
୫ । ସହବାସ କରିବା ଯୋଗ୍ୟ—5. Cohabitable.
୬ । ସଙ୍ଗମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
6. Relating to sexual intercourse.

ଗମନେଚ୍ଛା—ସଂ. ବି—(୭ମ୍ୱୀ ବା ୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗମନ+ଇଚ୍ଛା)—
Gamanechchhā ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା—Wish to go.

ଗମନେଚ୍ଛୁ—ସଂ. ବିଣ—(ଗମନ+ଇଚ୍ଛୁ) ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ—
Gamanechchhu Wishing to go.

ଗମନେଚ୍ଛୁକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—(୭ମ୍ୱୀ ତତ୍; ଗମନ+ଇଚ୍ଛୁକ)—
Gamanechchhuka ଗମନେଚ୍ଛୁ (ଦେଖ)—
(ଗମନେଚ୍ଛୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ) Gamanechchhu (See)

ଗମରା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଛତିଆ ବା ଫିକ୍କି ମାରି ଯାଇଥିବା—
Gamarā 1. Stale; musty; mouldy.
ଗୁମ୍ସା ୨ । ବେଶିକାଳ ଅବ୍ୟବହୃତ ଓ ଆବଦ୍ଧ ରହିଥିବା ଯୋଗୁଁ
ଫମ୍ପନ୍ଦା ନଷ୍ଟ (ଶସ୍ୟାଦି)—2. Fermented (grains).

ଗମଲା—ଦ୍ୱୈଦେ. ବି (ଫର୍ସୀ ଗୀଜ୍. ଗାମେଲା)—ଗାମଲା (ଦେଖ)—
Gamalā Gāmalā (See)

ଗମା—ଦେ. ବି—୧ । ଗମାଇବା (ଦେଖ)—
Gamā 1. Gamāibā (See)
୨ । ଗମାଗୋଇ (ଦେଖ)—
2. Gamāgoi (See)
ଦେ. ବିଣ—୧ । ହଜି ଯାଇଥିବା—1. Lost.
୨ । ଗମରା—2. Mouldy.

ଗମା (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା ବି.—ଗମ୍ଭା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Gamā (etc) Gamhā etc (See)

ଗମାଇଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗମାଇବା (ଦେଖ)—
Gamāidebā Gamāibā (See)

ଗମାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗମଧାତୁ. ଣିଚ)—୧ । ଗମିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gamāibā 1. The causative form of 'Gamibā'.
ଗୁମାନ ୨ । (କାଳ) କାଟିବା ବା ଗତ କରିବା; ଅତିବାହିତ
ଗଁବାନା, ଗମାନା କରିବା; କଟାଇବା—2. To waste (time); to pass (time); to lose (time).
୩ । (ସଂ. ଗୁପଧାତୁ=ଲୁଚାଇବା; ଭୁଲ. ଫା. ଗୁମ୍=ଗୁପ୍ତ)
ହଜାଇବା—3. To lose (a thing).
୪ । ଅନୁଭବ କରିବା—4. To experience.
୫ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଗମରା କରିବା; ସଡ଼ାଇବା—
5. To cause a thing to become mouldy; to cause to ferment.

ଗମାଗମ—ସଂ. ବି (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗମ+ଆଗମ)—୧ । ଚରାଚର; ସଂସାର;
Gamāgama ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ବସ୍ତୁଚୟ—1. The universe consisting of things movable and immovable.
୨ । ଗମନାଗମନ; ଯାତାୟାତ—
2. Intercourse; going and coming.
ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଗମଗମ (ଦେଖ)—
Gamagama (See)

ଗମାଗୋଇ—ଦେ. ବି—ଦୁଇପାଖରେ ବାଡ଼ ବା ବାନ୍ଧ ଥିବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ
Gamāgoi ଗଳି—A narrow lane enclosed on both sides by high wall or fencing.

ଗମାଗୋହରି—ଦେ. ବି—ଗମାଗୋଇ (ଦେଖ)—
Gamāgohari Gamāgoi (See)

ଗମାଗୋହିରି—ଦେ. ବି—ଗମାଗୋଇ (ଦେଖ)—
Gamāgohiri Gamāgoi (See)

ଗମାତ୍—ଦ୍ୱୈଦେ. ବି (ଫା)—ଗମତ୍ (ଦେଖ)—
Gamāt Gamat (See)

ଗମାର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗ୍ରାମନର; ଗ୍ରାମ୍ୟ=ମଫସଲିଆ)—
Gamār ୧ । ଓଲୁ; ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ; ନିର୍ବୋଧ—
ଗୋମାର 1. Foolish; stupid.
ଗମାର; ଗଁବାର ୨ । ଦୁଷ୍ଟ—2. Wicked.

ଗମାରପଣ } ବି. ଗମାର ମାର ମାରୁ ନାଗରେ ।
ଗମାରପଣିଆ } ବ୍ରଜନାଥ. ମେଘଦୂତ ।

ଗମିତ—ସଂ. ବିଣ (ଗମ୍ ଧାତୁ ଣିଚ୍=ଗମି ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Gamita ୧ । ପ୍ରାପିତ—1. Caused to be attained; got.
୨ । ଜ୍ଞାପିତ—2. Informed.
୩ । (କାଳ) ଗତ କରାଯାଇଥିବା; କ୍ଷେପିତ; ଅତିବାହିତ—
3. Elapsed; expired; wasted.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗମ ଧାତୁରୁ ଗତ)—(ଅମୁକ ସ୍ଥାନକୁ) ଗତ; ଉପଗତ—Gone.

ତଣ୍ଟଳା ଗୋଇଠ ଇତ ହେବ ତା ଜାଗତ ସତ ଦେଖ ଦୋଇଣ ଗମିତ ନିତ ।
ଉଷ୍ଣ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଗମିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗମ ଧାତୁ)—୧ । ଗତି କରିବା; ଗମନ କରିବା—
Gamibā 1. To go; to move.

ଗମା ଉତ୍ତପର୍ଣ୍ଣ ରଥ ଗମିଲା ଅତଶସ୍ତ୍ରେ—କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗମନା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପ୍ରବେଶ କରିବା—2. To enter.

ଧୀମନ୍ତ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ସଙ୍ଗତେ ପୁରଜନ
ବନ ମଧ୍ୟେ ଗମିବାକୁ କଲେ ମନ—କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ହ. ମହାଭାରତ. ଅଶ୍ୱ ।

୩ । ପାଠକରିବା—3. To read; to peruse.

୪ । ବୁଝିବା; କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୋଧ କରିବା—
4. To understand a thing; to comprehend.

ଗମି ଗମି ନ ପାରନ୍ତି ବେଦ ବେଦାନ୍ତରେ—ପ୍ରାଣୀ. ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣଗୀତା ।

୫ । ଧାରଣା କରିବା—5. To realise.

ବିଷୟ ଅନ୍ତରେ ମନ ନଗମିବା ପାଇଁ
ଦେଖୁ କରି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର ରଖି ମାହିଁ । ଶିବସୁନ୍ଦର. ଉଷାବିଳାସ ।"

୬ । (କାଳ) ଗତ ହେବା ବା ଅତିବାହିତ ହେବା—
6. To expire (time ; to pass.

୭ । (କାଳ) କଟାଇବା ବା ଅତିବାହିତ କରିବା—
7. To spend (time).

ଦିନ ଗମେ ଦହ ଖେଦ-ଉତ୍ତାସେ—ରଘୁନାଥ, ମେଘଦୂତ ।

୮ । ଅନୁଭବୀ ବା କୁଶଳୀ ହେବା—
8. To be versed or experienced in.

(ଯଥା—ସେ ଅମୁକ କାମରେ ଗମି ଗଲାଣି ।)

୯ । ଗମ ହେବା; ଫିଙ୍ଗି ମାରିବା—
9. To become mouldy or stale.

ବୈଦେ (ଅ. ଗୁମ୍‌ଲା)— ହଜିବା; ଗମ୍ଭିବା—
To be missing.

ଗମୁଆଁ— ଦେ. ବିଣ — ଗମରା (ଦେଖ)
Gamuāñ Gamarā (See)

ଦେ. ବି.— ଗୋମୁହାଁ (ଦେଖ)
Gomuhāñ (See)

ଗମୁହାଁ—ଦେ. ବି—ଗୋମୁହାଁ (ଦେଖ)
Gamuhāñ Gomuhāñ (See)

ଗମେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗମାଇବା (ଦେଖ)
Gameibā Gamāibā (See).

ଗମ୍ଫ— ଦେ. ବି (ପାନବରଜ ଭାଷା)—ପାନବରଜର ୧ 'ଗଛ'ରେ ଥିବା ଦୁଇ ଧାଡ଼ି ପାନଲତାର ମଝି ସ୍ଥାନ—The space between two rows of betel creepers planted contiguously.
Gampha

ଗମ୍ବୁଜ—ବୈଦେ.ବି (ଫା. ଗୁମ୍ବଜ୍)---ମୁସଲମାନ ଭଜନାଳୟର ଅଗ୍ରଭାଗର ଅର୍ଦ୍ଧ ଗୋଲାକାର ଛତ; ମନ୍ଦିରର ଗୋଲାକାର ଚୂଡ଼ା—
Gambuja Dome at the top of a mosque or building or temple.
ଗମ୍ବଜ, ଗୁମ୍ବଜ
ଗୁମ୍ବଜ

ଗମ୍ଭରା— ଦେ. ବି (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର ବା ଗର୍ଭାଗାର)—ଗମ୍ଭିରା (ଦେଖ) —
Gambharā Gambhirā (See)

ଅବଶ୍ୟ ଯେମେ ଯାଏ, ଗମ୍ଭର ଲିଙ୍ଗ ଲିଙ୍ଗ ଫଳାଏ । ଚର ।

ଗମ୍ଭାରିକା—ସଂ. ବି— ଗମ୍ଭାରୀ (ଦେଖ)—
Gambhārikā Gambhārī (See)

ଗମ୍ଭାରୀ—ସଂ. ବି— ବନ୍ୟ କାଷ୍ଠବୃକ୍ଷବିଶେଷ —
Gambhārī Gmelina Arborea (a timber tree).
ସଂ. କାଶ୍ମୀରୀ, କାଶ୍ମୀରୀ, ଶ୍ରୀପର୍ଣ୍ଣୀ, ମଧୁରସା, ମଧୁପର୍ଣ୍ଣୀ, ଭଦ୍ରପର୍ଣ୍ଣୀ, ଭଦ୍ରା, ସର୍ବତୋଭଦ୍ରା, ଗୋପଭଦ୍ରା, କୃଷ୍ଣଫଳା, କଟଫଳା, କୃଷ୍ଣବୃନ୍ତକ, କମ୍ବରି, ଗୁମ୍ଫି, ହ୍ରସ, ସ୍ନିଗ୍ଧପର୍ଣ୍ଣୀ, ବାତହା, ମୋହନା, ମହାମୁଦ୍ରା, କୃଷ୍ଣା, ରୋହିଣୀ, ସ୍ୱଫଳା
ଗାମାର, ଗାମାରୀ
କୁମହାର, ଗମ୍ଭାର, ଗମ୍ଭାରୀ
ଗୁମ୍ହାର, କାକୌଦୁମ୍ବରି
ଦେ. ଗୁମ୍ଭାଡ଼ [ଦ୍ର—ଏହା ଭାଣ୍ଡୀରାଦି ବର୍ଗର ଆରଣ୍ୟ ତରୁ; ପତ୍ର ବଡ଼ବଡ଼ ପାନ ପରି । ଫୁଲ ବଡ଼ବଡ଼ ଓ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ । ଏହାର କାଠ ହାଲୁକା ଓ ଧଳା ଏବଂ ଅପୀତ । ଏ କାଠ ଭଲ ପାଲିସ୍ କରାଯାଇ ପାରେ । ଏ କାଠରେ ସନ୍ଦୁକ, ଚଉକି, ଟେବୁଲ ଇତ୍ୟାଦି କରାଯାଏ । ଏହା ହୋମର ସମିଧ ହୁଏ । ଏହାର ଛାଲି ଓ ଫଳ ଔଷଧରେ ଲାଗେ; ଏହା ଗ୍ରାହକ, ଦୀପକ, ମେଧାଜନକ, ବୃଷ୍ୟ ଓ ରୋଚକ; ଅମଶୂଳ, ବାତୀ, ଶୋଷ, ଶ୍ୱାସ ଓ ଜ୍ୱରରେ ଉପକାରୀ । ଏହାର ଫଳ ପାଚିଲେ କଷା ଓ ଖଟା-ମିଠା ଲାଗେ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ଏକପ୍ରକାର ମୋଟ ଲତା—
A kind of thick creeper.

[ଦ୍ର - ଏହାକୁ ଚିରି ଲଇ କରାଯାଏ ।]

ଗମ୍ଭିରଘର— ଦେ. ବି— ଗମ୍ଭିରଘର (ଦେଖ)
Gambhiraghara Gambhirighara (See)

ଗମ୍ଭିର ସାଆନ୍ତ— ଦେ. ବି (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର ଓ ସାମନ୍ତ)—
Gambhira sā-ānta ଗମ୍ଭିର ସାଆନ୍ତ (ଦେଖ)
Gambhiri sā-ānta (See)

ଗମ୍ଭିରା— ଦେ. ବି (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର ବା ଗର୍ଭାଗାର)—ଗମ୍ଭିରି (ଦେଖ)
Gambhirā Gambhiri (See)

ଗମ୍ଭୀରା ଅନେକ କଦର ଗମ୍ଭିରା
ବଡ଼ନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରବଣ ଧାଇ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗମ୍ଭିରି— ଦେ. ବି (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର ବା ଗର୍ଭାଗାର)—
Gambhiri ୧ । ଗୁପ୍ତ ଓ ଅନ୍ଧକାରମୟ ଗୃହ ବା ଦେବାଳୟ—
1. A dark windowless house or temple.

୨ । ଅନ୍ଧକାରମୟ କୋଠରି ବା ଗୁମ୍ଫା ବା ଗର୍ତ୍ତ—
2. A dark cave or pit.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଉଅ	ଉ	ନ୍

୩ । ଜଳାକବାଟ ନ ଥିବା ଘର—3. Dungeon.

ଶିକାରେ ଅଛ ମୋର ସର
ଗମ୍ଭୀର ବଡ଼ର ଅନ୍ଧାର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୪ । ଦେଉଳରେ ଶିବଲିଙ୍ଗ ବା ଦେବବିଗ୍ରହ ଥିବା ନିମ୍ନ ଓ ଅନ୍ଧକାରମୟ ସ୍ଥାନ; ମନ୍ଦିରର ଅଭ୍ୟନ୍ତର—4. A pit inside a temple where the idol is set.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଚବା ବା ଆଟୁ ଘର—
Mud-roofed thatch-house.

ଗମ୍ଭୀର ଘର—ଦେ. ବି—୧ । ଭିତର ଘର; ଗୃହର ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ନିର୍ମିତ
Gambhiri ghara ଗୁପ୍ତ ଗୃହ—1. Inner room; a secret
ଚୋରକୁଠରୀ room inside a room.

୨ । ଜଳାକବାଟ ବା ଝରକା ନ ଥିବା ଘର—
2. A dark unventilated room.

ଗମ୍ଭୀରଘରରେ ଗୋ ଗ୍ରୀଷ୍ମେ ନୋହେ ଶୋଇ—ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗମ୍ଭୀର ଦୋଉ—ଗ୍ରା. ବି—ଗମ୍ଭୀର ସାଆନ୍ତ (ଦେଖ)
Gambhiri dou Gambhiri sā-ānta (See)

ଗମ୍ଭୀର ଭିତର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଚବା ବା ଆଟୁଘରର
Gambhiri bhitara ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ ବା ଅନ୍ତର୍ଦେଶ—
The inside of a mud-roofed house.

ଗମ୍ଭୀର ରା—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ରାଜାମାନଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ
Gambhiri rā ଉପାଧିବିଶେଷ—A title conferred by the
ancient Rajas of the Gardajāts.

ଗମ୍ଭୀର ସାଆନ୍ତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର ଓ ସାମନ୍ତ)—ଯୁବରାଜ—
Gambhiri sā-ānta Heir-apparent.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବକାଳରେ ଏ ଦେଶରେ ଯୁବରାଜମାନେ ରାଜକାର୍ଯ୍ୟ ନ ବୁଝି ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଉଆସରେ ଆପଣାର ନିଭୃତ କକ୍ଷରେ ରହୁଥିବାରୁ ବୋଧହୁଏ ଏ ଶବ୍ଦ ଚଳିଅଛି ।]

ଗମ୍ଭୀର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଈର; ନିପାତନ)—
Gambhīra ୧ । ଗଭୀର—1. Deep.
(ଗମ୍ଭୀରା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅଗାଧ—2. Unfathomable.
ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ୩ । ନିବିଡ଼—3. Dense.
ଗମ୍ଭୀରତା } ବି. ୪ । ମାନସିକ ଦୃଢ଼ତାଯୁକ୍ତ; ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟଯୁକ୍ତ—
ଗମ୍ଭୀରତ୍ୱ 4. Serious; solemn; profound.

୫ । ଉଦାର—
5. Liberal-minded; having liberal ideas.

୬ । ପୂର୍ଣ୍ଣ—6. Full.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ପଦ୍ମ—1. Lotus.

୨ । ଲେମ୍ବୁ—2. Citron.

ଗମ୍ଭୀରକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ଭୀର + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଅତି ଗଭୀରଭାବେ
Gambhīraka ଅବସ୍ଥିତ—Lying very deep.
(ଗମ୍ଭୀରକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗମ୍ଭୀରବେଦୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗମ୍ଭୀର + ବିଦ୍ ଧାତୁ = ଜାଣିବା +
Gambhīrabedī କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

୧ । ମତ୍ତହସ୍ତୀ; ଯେଉଁ ହାତୀର ରକ୍ଷକର ଓ ମାଂସ-ଛେଦନରେ ମଧ୍ୟ ଚୈତନ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ—
1. A 'must' elephant which disregards any amount of punishment inflicted by its keeper to keep him under control.

୨ । ଯେଉଁ ହାତୀ ଅଙ୍କୁଶ ମାନେ ନାହିଁ—
2. Restive elephant; an elephant not minding the goad.

୩ । ଯେଉଁ ହାତୀ ଚିରପରିଚିତ ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ମୃତ ହୁଏ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3. An elephant which forgets the training given him for a long time.

ଗମ୍ଭୀରା—ସଂ. ବି—ନଦୀବିଶେଷ—
Gambhīrā Name of a river.

ଗମ୍ଭୀରିକା—ସଂ. ବି—୧ । ଗମ୍ଭୀରା (ଦେଖ)
Gambhīrikā 1. Gambhīrā (See)

୨ । ବଡ଼ ଢୋଲ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. A big drum.

ଗମ୍ଭେର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗମ୍ଭାରି (ଦେଖ)
Gambher Gambhāri (See)

ଗମ୍ମାର—ଦେ. ବିଣ—ଗମାର (ଦେଖ)
Gammār Gamār (See)

ଗମ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—
Gamya ୧ । ଗମନଯୋଗ୍ୟ; ଯେଉଁଠାକୁ ଗମନ କରାଯାଇପାରେ—
(ଗମ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Approachable; accessible.

୨ । ପ୍ରାପ୍ୟ—2. Attainable.

୩ । ଜ୍ଞେୟ—3. Understood; implied.

୪ । ଯାହା କରାଯାଇ ପାରେ—4. Feasible.

୫ । ଅନୁମେୟ—5. Thinkable; inferrable.

୬ । ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ—6. Intended; meant.

୭ । କଳ୍ପନାସିଦ୍ଧ—7. Imaginary.

୮ । ବୋଧଗମ୍ୟ—8. Intelligible.

୯ । ଜ୍ଞେୟ—9. Comprehensible; knowable.

୧୦ । ଅକାଙ୍କ୍ଷଣୀୟ—10. Desirable.

୧୧ । ଭୋଗ୍ୟ—11. Enjoyable.

୧୨ । ଉପଯୋଗୀ—12. Suitable; fit.

୧୩ । ସହବାସ ବା ଉପଭୋଗର ଯୋଗ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
13. Cohabitable; (person) fit or proper to be cohabited with.

୧୪ । ଔଷଧାଦି ଦ୍ୱାରା ଯାହା ଆରୋଗ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରେ (ରୋଗ)—14. Curable (disease).

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସଠିକ ୧ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚକ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚକ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଙ୍କେ ଚିହ୍ନର ବସିବ ୨ ବା ୧ ଚକ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଖୋଜିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଖୋଜିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବଡ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଡ଼' ଖୋଜିବେ ।

ସଂ. ବି. ପୁଂ.—୧ । ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ସ୍ତ୍ରୀର ସହବାସ କରିବା ବିଷୟରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବାଧା ନାହିଁ—

(ଗମ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. A man with whom a woman may have sexual intercourse according to the behests of the śāstras.

୨ । କାମୁକ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A lecher; a libidinous man.

୩ । ନାଗର; ଜାର—3. Paramour; gallant.

୪ । ପ୍ରେମିକ—4. Lover.

ଗମ୍ୟମାନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—(ଗମ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଆନ)—୧ । ଯେଉଁଠାକୁ ଗମନ କରାଯାଉ ଥାଏ—1. (a place) which is being gone into; a place to which a person is going.

Gamyamāna (ଗମ୍ୟମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

୨ । ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟକୁ କେହି ଯାଉଥାଏ—2. A person to whom one is going.

୩ । ଜ୍ଞାୟମାନ—3. Which is being known.

୪ । ଅନୁମୀୟମାନ—4. Which is being inferred or guessed.

ଗମ୍ୟା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ଗମ୍ୟ+ଆ)—ଉପଭୋଗ ବା ସହବାସ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ)—(woman) fit to be cohabited with or enjoyed; enjoyable.

Gamyā (ଅଗମ୍ୟା—ଉପଭୋଗ)

ଦେ. ବି.—ସହବାସ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତା ସ୍ତ୍ରୀ—A woman fit to be cohabited with or enjoyed.

ଗମ୍ୟା ପାଶେ ଗଲେ ନ ଫିରି ବୋଲ କରି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ଅଶ୍ୱ ।

ଗମ୍ଭା—ଦେ. ବି.—୧ । ଗମ୍ଭା ବେଦୀ (ଦେଖ)

Gamhā 1. Gamhābedī (See)

୨ । ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା (ଦେଖ)

2. Gamhā pūrṇṇamī (See)

ଗମ୍ଭାକଠା—ଦେ. ବି.—ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସମୟକୁ ଗଛରେ ପାଚି ଯାଇଥିବା ଛୋଟ ନଡ଼ିଆ — Small (yet fully developed) cocoanuts ready to be plucked from the tree at the time of 'Gamhā pūrṇṇamī.'

Gamhākaṭhā

[ଦ୍ର—ନଡ଼ିଆ ଚାଷ ହେବାଠାରୁ ପାଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୧୦ ମାସ ସମୟ ଲାଗେ । ମାର୍ଗଶିର ମାସରେ ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆ ଚାଷ ଧରି ଥାଏ ତାହା ସାଧାରଣତଃ ଛୋଟ ଓ ଅପୁଷ୍ଟ ଓ ତାହା ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମାକୁ ତୋଳା ହେବା ସମୟରେ ସାଧାରଣ ନଡ଼ିଆ ଅପେକ୍ଷା ଛୋଟ (କଠା) ଥିବା ଦେଖା ଯାଏ ।]

ଗମ୍ଭାଡକରା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—୧ । ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ଗମ୍ଭାବେଦୀଠାରେ ବଳଦେବଙ୍କୁ ଭୋଗ ହୋଇଥିବା ହକରା ନେବାକୁ ଉପସ୍ଥିତ ହେବାପାଇଁ ବ୍ରାହ୍ମଣଶାସନଗ୍ରାମବାସୀ ମହାଜନମାନଙ୍କୁ ତାଲିକା ଅନୁସାରେ ଆହ୍ୱାନ କରିବା—

Gamhāḍākarā

1. Summons or call to the villagers of a Brahman Śāsan to take their respective shares of the offering made at the Gamhā-bedi on the Gamhā-pūrṇṇimā day.

୨ । ବିବାହର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷମଧ୍ୟରେ ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ଶ୍ୱଶୁରଘରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଜ୍ୱାଇଁକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—2. Invitation sent to the son-in-law to attend the father-in-law's house on the Gamhāpūrṇṇamī during the first year of marriage.

[ଦ୍ର—ବିବାହର ପ୍ରଥମବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଜ୍ୱାଇଁକୁ ଶ୍ୱଶୁରଘରକୁ ଭୁମାରପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ପାଣ୍ଡୁ ବା ମଭାନ୍ତରରେ ପୁଷ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଓ ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇ ନୂଆଲୁଗା ଦିଆଯାଏ ।]

ଗମ୍ଭାଡାକରା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ଗମ୍ଭାଡକରା (ଦେଖ)

Gamhāḍākarā Gamhāḍakarā (See)

ଗମ୍ଭାଡିଆଁ—ଦେ. ବି — ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ବଳଦେବପୂଜା ଉପଲକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡିରା ବାଛୁରିକୁ ନେଇ ଗମ୍ଭାବେଦୀକୁ ଡିଆଇଁ ଦେବା ବିଧି—The ceremony of causing a bull-calf to jump the Gamhābedi crosswise on the Gamhāpūrṇṇamī day.

Gamhāḍiāñ

ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା—ଦେ. ବି— ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା—

Gamhāpūrṇṇamī The fullmoon of the month of Śrābaṇa.

ରାଖୀପୂର୍ଣ୍ଣିମା [ଦ୍ର— ଏହା ହନୁମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପର୍ବ ଦିନ । ନିଜ ନିଜ ଗୃହରେ ସମସ୍ତେ ବଳଦେବଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି । ଗ୍ରାମପ୍ରାନ୍ତରେ ଗୋଟିଏ ହସ୍ତପଦ ଅଙ୍କିତ ବଳଦ ଶୋଇବା ଆକାରର ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ ଏଠାରେ ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ବଳଦେବ ପୂଜା ଓ ଭୋଗ ହୁଏ ଓ ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡିରା ବାଛୁରିକୁ ଏ ସ୍ତୂପକୁ ଅଡ଼ିବାଗରେ ଡିଆନ୍ତି ଓ ସେଠାରେ ହୋଇଥିବା ଭୋଗ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଏ । ଏ ଭୋଗକୁ ହକରା ବୋଲାଯାଏ । ଗ୍ରାମର ସେବକ ତାଲିକା ଅନୁସାରେ ଜଣ ଜଣକର ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ନାମ ଡାକେ; ଯାହାଙ୍କ ନାମ ଡକା ହେଉଥାଏ ସେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ହକରାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ।]

ଗମ୍ଭାପୋକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଭେଲୁଣି ପୋକ—

Gamhāpoka Galley-worm.

ଗମ୍ଭାବେଦୀ—ଦେ. ବି—ଶ୍ରାବଣ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ବଳଦେବପୂଜା କରାଯିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ନିର୍ମିତ ବଳୀବର୍ଦ୍ଦାକୃତି ମୃତ୍ତିକାସ୍ତୂପ—

Gamhābedī

A long mound of earth representing a bullock sleeping on the ground, raised

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଁ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

on the fullmoon of the month of Śrābaṇa for worshipping Baladeba, and over which a bull-calf is made to jump.

ଗମ୍ଭାହକରା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି—ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ଶାସନମାନଙ୍କରେ
Gamhāhakarā ଗମ୍ଭାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଗମ୍ଭାବେଦୀଠାରେ ହୋଇଥିବା ଭୋଗରୁ (ଯାହା ବି ଗ୍ରାମ ମହାଜନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାଗ ଅନୁସାରେ ବଣ୍ଟାଯାଏ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହାଜନଙ୍କ ଭାଗ—
Share of every proprietor-villager out of the common offering made at the Gamhābedī.

ଗମ୍ଭୁଆଁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗମୁଆଁ (ଦେଖ)
Gamhuāñ Gamuāñ (See)

ଗୟ—ସଂ. ବି (ଗମ୍ କିମ୍ବା ଗୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅୟ)—୧ । ଗୟାସୁର;
Gaya ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିହତ ଅସୁରବିଶେଷ—1. Name of a demon killed by Bishṇu

୨ । ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସେନାପତି ବାନରବିଶେଷ—
2. Name of a monkey-general who fought in the army of Rāma.

୩ । ଗୟା ଅଞ୍ଚଳ—
3. The district or country round 'Gayā'.

୪ । ଗୟା ଅଧିବାସୀ ଲୋକସକଳ—
4. People living in Gayā.

୫ । ମହାଭାରତ ଦ୍ରୋଣପର୍ବୋକ୍ତ ରାଜର୍ଷିବିଶେଷ—
5. Name of a recluse king mentioned in the Mahābhārata.

ଶୁଣ ମୋ ଠାରୁ ସବେ କଥା ଗୟଙ୍କର—କୃଷ୍ଣକିର୍ତ୍ତି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୬ । ଧନ; ସମ୍ପତ୍ତି— 6. Wealth; riches.

୭ । ଘର—7. House; residence.

୮ । ପରିବାର—8. Family.

୯ । ଅପତ୍ୟ; ସନ୍ତାନ—9. Offspring; progeny.

୧୦ । ଆକାଶ; ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ—10. The sky.

୧୧ । ନିଜର ବାସସ୍ଥାନ—11. One's abode.

୧୨ । ପ୍ରାଣ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—12. Life.

ଗୟର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ଅ (ଆ. ଗୈର୍)—ଗର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Gayar (etc) Gar etc (See)

ଗୟଲ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗବୟ)—୧ । ଗବୟ ୧ (ଦେଖ)—
Gayala 1. Gabaya 1 (See)

ଗୟାଲ ଗୟଳ ଶବ୍ଦର କୁଣ୍ଡର,
ନୀଲଗାଯ ଭରଣ୍ଡ ହରଣ ଶୂକର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।
ଚାରା ୨ । ଲମ୍ବା ଓ ସରୁ ଶାଳ ପିଆଶାଳ, ଅସନ ଆଦି କାଠ—
ଖିରିଆ 2. Thick long shoots of Sal or other trees used as posts; saplings of timber-trees.

ଗୟସ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଶୀର୍ଷକ)—ପଛଆରେ ଓ ଖେତରେ ମନରୁ
Gayasa ଉଠିବା ତୁଳସୀଜାତୀୟ ବର୍ଷାୟୁ କ୍ଷୁପବିଶେଷ—
ସଂ. ଦ୍ରୋଣା, ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପୀ; ସୁପୁଷ୍ପା, ଶିବପତ୍ରା, ପଲପୁଷ୍ପା
ସଲସା, ହାଲକୁସା, ଗୟେସ
ସଲସିୟା, ଦଣ୍ଡକଳସ
ଗୁମା, ଗୋମା
ଗୁ. ଲୁବୋ
ତେ. ଲଭୁଗଭୁଣ୍ଡି
ଗଞ୍ଜାମ. ଗର୍ଗେଶ
ମ. ଭୁମ୍ବା; ଭୁମ୍ବା
Leucas plant; Phlomis Zeylanica.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଫୁଲ ଧଳା, ଶ୍ୱେତ, ଏକପାଖୁଡ଼ିଆ ଓ ଅତି କୋମଳ । ଏହା କେଣ୍ଡା ଧରି ଫୁଟେ । ଫୁଲ ଭଙ୍ଗା ଆକାରର ବୋଲି ଏ ଗଛକୁ ଦ୍ରୋଣପୁଷ୍ପ କୁହାଯାଏ । ଆଉ ଏକପ୍ରକାର ଫୁଲ ଅଛି ଏହା କଳା । ଏ ଫୁଲକୁ ମହାଦେବଙ୍କଠାରେ ଚଢ଼ାଯାଏ ।

ଏ ଗଛ ୩ ପ୍ରକାରର—

୧ । ଶ୍ୱେତ, ସୁଗନ୍ଧ—1. Leucas Aspera.

୨ । ବଡ଼, ଗନ୍ଧହୀନ—2. Leucas Cephalotus.

୩ । ଚିକ୍କଣ, ସୁଗନ୍ଧ—3. Leucas Linifolia;

ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଏହା ରୁକ୍ଷ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ବାୟୁ ଓ ପିତ୍ତ-କର୍ଦ୍ଧକ, ମଧୁରରସାତ୍ମକ ଓ ଭେଦକ; ଏହା କଫ, ଆମ, କାମଳ, ଶୋଥ, ଉମକଶ୍ୱାସ ଓ କୃମିନାଶକ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗୟଲ ୨ (ଦେଖ)—
Gayala 2 (See)

ଗୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଗୟ+ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ବିହାର ପ୍ରଦେଶର
Gayā ଏହି ନାମର ନଗର ଓ ଜିଲ୍ଲା—1. Name of a district and town in Bihar; Gya.

୨ । ସ୍ୱନାମପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଗଧ ଦେଶର ହିନ୍ଦୁ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ [ଏଠାରେ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କଲେ ଓ ପିଣ୍ଡ ଦେଲେ ପିତୃମାନେ ସଦ୍‌ଗତି ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତି]—2. A famous place of pilgrimage in Bihar where Hindus offer 'Pinda' to their deceased ancestors.

[ଦ୍ର—ଏ ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନର ଉଲ୍ଲେଖ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ ଓ ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଦେଖାଯାଏ । ଏହା ରାଜର୍ଷି 'ଗୟ'ଙ୍କର ରାଜଧାନୀ ଥିଲା । ଏଠାରେ ଗୟଶିର ପର୍ବତ ଉପରେ ଏ ରାଜର୍ଷି ଯଜ୍ଞ କରିଥିଲେ ଓ ବ୍ରହ୍ମସର ନାମକ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଖୋଳାଇ ଥିଲେ । ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଏ ସ୍ଥାନ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯଜ୍ଞସ୍ଥଳ ଥିଲା । ରାଜଗୃହରୁ ଆସି ବୁଦ୍ଧଦେବ ପ୍ରଥମେ ଏଠାରେ ଏକ ଯଜମାନଙ୍କ ଅତିଥି ହୋଇଥିଲେ, ତତ୍ପରେ ଏଠାରୁ କିଛି ଦୂରେ ନିରଞ୍ଜନା ନଦୀ କୂଳରେ ଉରୁବେଲା ଗ୍ରାମରେ ତପସ୍ୟା କଲେ । ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଏହି ତପସ୍ୟା-ସ୍ଥାନକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୋଧଗୟା କହନ୍ତି । ଗୟାତୀର୍ଥ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଓ ପିଣ୍ଡଦାନ ପାଇଁ ପ୍ରଶସ୍ତ ଅଟେ । ଯୁଗ ଏଠାରେ ପିଣ୍ଡଦାନ ନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୃତ ପିତାଙ୍କର ମୋକ୍ଷ-

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଶ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଯାଙ୍କମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍କୋ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କୋ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟ୍ଟ'ଦେଖିବେ।

ଲାଭ ହୁଏ ନାହିଁ ବୋଲି ହନୁଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ । ବିଷ୍ଣୁ ଏହିଠାରେ ଗୟ ନାମକ ଅସୁରକୁ ବଧ କରିଥିଲେ । ବାୟୁପୁରାଣରେ ଗୟାମାହାତ୍ମ୍ୟ, ଗୟାଶ୍ରାଦ୍ଧବିଧି ଓ ଗୟାର ବ୍ରାହ୍ମଣ (ପଣ୍ଡା)ଙ୍କ ପୂଜାବିଧି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଏଠାରେ ୫ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ୨୪୫ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ନାନ, ତର୍ପଣ, ପୂଜା ଓ ଶ୍ରାଦ୍ଧାଦି କରାଯାଏ । ଏହା ଫଲ୍ଗୁନଦୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ; ଗୟାରେ ମୁଗୁନି ଓ ପାଣ୍ଡରା ପଥରର ବାସନ ମିଳେ ।]

ଗୟାଆଳୁ—ଦେ. ବି—ଶକରକନ (ଦେଖ)—
Gayā ālu — Śakarakanda (See)

ଗୟାଓସ୍ତ—ଦେ. ବି (ବୈଦ୍ୟକ)—ଏକଜାତୀୟ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ—
Gayāosta — A kind of Pipal tree.
ସଂ. ପ୍ରରୋହୀ, ଗଳପାଦପ, ସ୍ଥାଳୀ-ବୃକ୍ଷ, କ୍ଷୟୃତରୁ, ବନସ୍ପତି, ନଦୀ-ବୃକ୍ଷ, କୁଠେରକ, କାନ୍ତଳକ, ଖୀରୀ
[ଦ୍ର—ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଏହା ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, କଟୁବିପାକ ଓ ଧାରକ; ଏହା ବିଷ, ପିତ୍ତ, କଫ ଓ ରକ୍ତଦୋଷନାଶକ ।
ଗୟା ଅଶ୍ୱତ୍ଥ
ବିଲିଆ ପିପର
ତେ. ଗଙ୍ଗାରାବି; ବଟ୍ଟି ଚେଟ୍ଟୁ

ଗୟାଁ—ଦେ. ବିଣ.—(ସଂ. ଅଙ୍ଗ?)—ଭୂପର୍ଯ୍ୟୁପରି ବା ବହୁ ଥର ମାଡ଼ ଖାଇ ଖାଇ ଶେଷରୁ ମାଡ଼ ଖାଇଲେ ଯାହାକୁ କାଟେ ନାହିଁ—One who has become callous or hardened to beating; deadened or insensible to pain.
କୀଳକୁଠେ
ବେଜାନ

[ଦ୍ର—ଯେ ଅତ୍ୟଧିକ ମାଡ଼ ଖାଇ ଖାଇ ଶେଷରୁ ମାଡ଼ରୁ ଖାତର କରେ ନାହିଁ ତାକୁ ମାଡ଼ଗୟାଁ କହନ୍ତି; ଯେ ଅତ୍ୟଧିକ ପାଠ ପଢ଼ି ପଢ଼ି ସବୁବେଳେ ବହି ଧରି ବସିଥାଏ ତାକୁ ପାଠଗୟାଁ କହନ୍ତି । ଯେ ଅତ୍ୟଧିକ ଖାଇ ଖାଇ ପରିରୁ ଖାଦ୍ୟର ସ୍ୱାଦ ବାରି ପାରେ ନାହିଁ ତାକୁ ଭୋଗଗୟାଁ କହନ୍ତି ।]

ଗୟାକଲରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ତୀର୍ତ୍ତିଟ)—ଏକପ୍ରକାର କଲରା—
Gayākalarā — A kind of memordica.

ଗୟାଖଡ଼ା—ଦେ. ବି.—ବଡ଼ପତ୍ରଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଖଡ଼ା—
Gayākhardā — A species of pot-herb.
[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର ଶାଗ ହୁଏ, ମାତ୍ର ଏହାର ତାଙ୍କ ଅସ୍ୱାଦ ।]

ଗୟାଳି—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୟା ତୀର୍ଥର ପଣ୍ଡା—
Gayāli — 1. Pandā of pilgrims visiting Gaya.
ଗୟାଳୀ ୨ । ଗୟାବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଗୟାବାଲ — 2. A resident of Gaya.

ଗୟାଶ୍ରାଦ୍ଧ—ସଂ. ବି—ଗୟାରେ ଫଲ୍ଗୁନଦୀର ଗର୍ଭରେ ଓ ପଞ୍ଚତୀର୍ଥରେ ପାଞ୍ଚ ଦିନ କରାଯିବା ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଓ ତର୍ପଣାଦି କ୍ରିୟା—
Gayāśrāddha — Oblations offered and rites performed at Gayā to the deceased ancestors by the Hindus.

ଗୟାସୁର—ସଂ. ବି. (ଗୟ+ଅସୁର)—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିହତ ଗୟନାମକ ଅସୁର—
Gayāsura — A demon of that name killed by Bishṇu at Gayā.

[ଦ୍ର—ଏ ପ୍ରଥମେ ରାଜର୍ଷି ଥାଇ ଗୟାନଗର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ, ପରେ ରାକ୍ଷସରୂପେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଗୟାରେ ତୀବ୍ର ତପ ଆଚରଣ କରିବାରୁ ଲାଗିବାରୁ ଦେବତାମାନେ ଭୟ ପାଇ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଶରଣାପନ୍ନ ହେଲେ । ସଂସାରମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ ତାହାର ଶରୀର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରିବା ସକାଶେ ବ୍ରହ୍ମା ତାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାରୁ ସେ ତହିଁରେ ସମ୍ମତ ହୋଇ ଏହି ବର ମାଗିଲା ଯେ ମୁଁ ଯେଉଁଠାରେ ମରିବି ତାହା ହନୁମାନଙ୍କର ତୀର୍ଥ ହେବ । ଏହା କହି ସେ ଶୋଇଲା ଓ ଦେବତାମାନେ ପଥରରେ ଛେଚି ତାକୁ ମାରି ପକାଇଲେ । ଏହାର ମୃତଶରୀରର ଉଲ୍ଲଉଲ୍ଲ ଅଂଶ ଭାରତର ଉଲ୍ଲ ଉଲ୍ଲ ସ୍ଥାନରେ ଛିଡ଼ିକି କରି ପଡ଼ିବାରୁ ସେହି ସ୍ଥାନମାନ ତୀର୍ଥରୂପରେ ପରିଣତ ହେଲା । ନାରି ଯେଉଁଠାରେ ପଡ଼ିଲା ତାହାର ନାମ ନାରିଗୟା, ପାଦ ଯେଉଁଠାରେ ପଡ଼ିଲା ତାହାର ନାମ ପାଦଗୟା, ଗୟାଠାରେ ଏହାର ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବାୟୁପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ।]

ଗୟି—ଦେ. ବି—ଗଇ (ଦେଖ)
Gayi — Gai (See)

ଗୟିନ୍ତିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗଞ୍ଜାମର ଜାତି ବା ପାଟକବିଶେଷ—
Gayintiā — Name of a Śūdra caste in Ganjam.

ଗୟେର ଜିଲ୍ଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଅନ୍ୟଜିଲ୍ଲା—
Gayer jillā — Another district or country.

ଗର୍—ବୈଦେ. ଅ. (ଆ. ଗୈର୍; ଏହି ପଦ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପୂର୍ବେ ଲାଗିଲେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅର୍ଥମାନ ବୁଝାଏ) —୧ । ଅଭାବ (ଯଥା, ଗର୍‌ଜରୁରି)—
ଗର
ଗୈର
1. Want of.
୨ । ଅନ୍ୟ (ଯଥା, ଗର୍‌ଜିଲ୍ଲା)—2. Another.
୩ । ବିନା; ବ୍ୟତୀତ (ଯଥା, ଗର୍‌ଇତିଲ୍ଲା—3. Without.
୪ । ବିପରୀତ (ଯଥା, ଗର୍‌ଉଆଖାର୍)—4. Opposite of.
୫ । ନ; ନାଁ (ଯଥା, ଗର୍‌ହାଜିର୍)—5. Not.
୬ । ହୀନ (ଯଥା, ଗରଇନ୍‌ଶାପ୍)—6. Devoid of.
୭ । ଆପଣାର ପରିବାର, ସମାଜ ବା ଦଳର ବହିର୍ଭୂତ—
7. Outside one's family society or circle.

ଗର୍‌ଇତ୍‌ଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ଇତ୍‌ଲାହ୍)—
Garitlā — ଅବଗତିର ଅଭାବ—
ଗରଏତଲା — Want of information; non-report.
ଗୈରଇତଲା

ଗରଇନ୍‌ଶାପ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ଇନ୍‌ସାଫ୍)—
Gar-insāp — ଗରନିଶାଫ୍ (ଦେଖ)
ଗରଇନ୍‌ସାଫ — Garnisāp (See)
ଗୈରଇନ୍‌ସାଫ

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଌ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଜ୍ଞ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

ଗରୁଆଜୀବ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍ + ଜାଜୀବ୍)—
Gar-uājib ୧ । ଅନ୍ୟାୟ—1. Not right; wrong.
ଗରଓୟାଜୀବ ୨ । ଅନୁଚିତ—2. Improper.
ଗରୁଆଜୀବ

ଗର୍ଏତଲ୍ଲ—ବୈଦେ. ବି.—ଗର୍ଇତ୍ଲ୍ଲ (ଦେଖ)
Gar-etalā Gar-itlā (See)

ଗର୍କବୁଲ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+କବୁଲ୍)—
Gar-kabul ୧ । ଅସ୍ୱୀକାର; ଅସମ୍ମତି—
ଗରକବୁଲ 1. Denial; disagreement.
ଗରକବୁଲ ୨ । ଦୋଷ ନ ମାନିବା—2. Non-confession.

ଗର୍କବୁଲିୟତ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍ + କବୁଲିୟତ୍)—
Gar-kabuliyat ଗର୍କବୁଲିୟତ୍ (ଦେଖ)
Garkabuliyati (See)

ଗର୍କବୁଲିୟତି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍ + କବୁଲିୟତି)—୧ । ପଟା
Gar-kabuliyati ଦିଆ ଯାଇ ନ ଥିବା—1. Not leased out
୨ । କବୁଲିୟତର ବହିର୍ଭୂତ—
2 Not covered by a lease.

ଗର୍ଖର୍ଚ୍ଚ—ବୈଦେ. ବି.—(ଫା. ଗାହ୍ = ସମୟ, ହି. ଗହର୍ = ବିଳମ୍ବ + ଫା. ଖର୍ଚ୍ଚ)—କୌଣସି ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଡଙ୍ଗାରୁ
ଗହିରଖର୍ଚ୍ଚା ବା ଜାହାଜରୁ ବା ରେଲରୁ ବା ଗୋଦାମରୁ
ହରଜାନା; ଗହରଖରଚା ନିରୂପିତ ସମୟରେ ଖାଲାସ ନ ନେବା ଯୋଗୁଁ
ସେ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡ ବା
ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ—Demurrage.

ଗର୍ଗଜା—ଦେ. ବି. (ଫ. ଗର୍ଜନ)—ଗର୍ଗାଜ (ଦେଖ)
Gar-gajā Gargāji (See)

ଗର୍ଗଜିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗର୍ଗାଜିବା (ଦେଖ)
Gar-gajibā Gargājibā (See)

ଗର୍ଗଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଡ଼ଗଡ଼ା (ଦେଖ)
Gar-gardā Gardagardā (See)

ଗର୍ଗଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗଡ଼ାଣିଆ—
Gar-gardiā Sloping.

ଦେ. ବି—୧ । ଗରଗଡ଼ରେ ଗ୍ରଥିତ ମାଳ—
1. Necklace strung with grains of Garagardā or Job's tears.
୨ । ଯେଉଁ ଶସ୍ୟ ଭିତରେ ବହୁତ ଗରଗଡ଼ ଥାଏ—
2. Grainfull Garagarda-grains.
୩ । ଗରଗଡ଼ିୟା (ଦେଖ)
3. Garagardiyā (See)

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗରଗଡ଼ରେ ଗ୍ରଥିତ (ମାଳ)—
1. (necklace) Strung with grains of Garagarda.
୨ । ଯେଉଁ ମାଳ ବା ଅଳଙ୍କାରରେ ଗରଗଡ଼ ଆକୃତିର ସୁନା ବା ରୁପାର ମାଳ ବା ଦାନା ଥାଏ—
2. (necklace or ornament) Having Garagarda-like beads or globules of gold or silver.

ଗର୍ଗଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଗଡ଼ଗଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gar-gardibā Gardagardāibā (See)

ଗର୍ଗର୍—ଦେ. ବିଣ. (ଫ. ଜର୍ଜର)—
Gar-gar ୧ । ରାଗଜର୍ଜରିତ; ଅତି ରାଗାନ୍ୱିତ—
ଗରଗର 1. Foaming with rage.
ଜରଜର ୨ । ଜଡ଼ିତ; ଆକ୍ରାନ୍ତ—3. Overpowered with.
(ଯଥା—ରାଗରେ ଗର୍ଗର୍ ।)
୩ । ବିଶେଷରୂପରେ ରଞ୍ଜିତ; ସରସର—
3. Painted; profusely coloured with; tinged or besmeared with.
(ଯଥା—ହଳଦି ଗର୍ଗର୍; ତେଲ ଗର୍ଗର୍ ।)

ଗର୍ଗରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gar-garāibā ୧ । ଶାରୁ ଆଦି ଖାଇବାରୁ ଚର୍ଦ୍ଦି ଗର୍ଗର୍
କୁଟକୁଟକରା; ଖସଖସକରା ହେବା—1. (the throat) To
ଖୁରାନା have an itching sensation.
ଗୁରଗୁରକରା; ଗୋଁଗୋଁକରା ୨ । ଗରଗର ଶବ୍ଦ କରିବା; ଗୋଁ ଗୋଁ ଶବ୍ଦ
କରାହନା; ଗଡ଼ଗଡ଼ାନା କରିବା—2. To groan.

ଗର୍ଗାଜ—ଦେ. ବି. (ଫ. ଗର୍ଜନ)—୧ । ଗଳଗାଜ; ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରେ
Gar-gāji ଗର୍ଜନ—1 High roar.
ଗର୍ଜାନି ୨ । ବିପନ୍ନଜୀବର ଆର୍ତ୍ତରବପୂର୍ଣ୍ଣ ଗର୍ଜନ—
କରାହ; କଡ଼କ 2. Groaning of an animal in distress.

ଗର୍ଗାଜିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଫ. ଗର୍ଜନ)—
Gar-gājibā ୧ । ଗଳଗାଜିବା; ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଗରଜିବା—
ଗର୍ଜା 1. To roar loudly.
କଡ଼କନା; ଗରରାନା
୨ । ଅତି ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଜୀବନବିକଳରେ ଗର୍ଜିବା—
2. To groan in distress.
୩ । (ମେଘ) ଗର୍ଜନ ସହିତ ମୁଷଳଧାରରେ ବର୍ଷା କରିବା—
3. To rain cats and dogs accompanied with thunder.

ଗର୍ଦ୍ଦି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଝଡ଼; ତୋଫାନ—
Gar-rdi Tempest; strong wind.

ଗରଣ—ପ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ଫ. ଗ୍ରହଣ)—ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ
Garaṇa ଗ୍ରହଣ—Lunar or solar eclipse.

ଗର୍ଦନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗର୍ଦନ୍)—
Gar-dan (etc) ଗର୍ଦନ୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gardan etc (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣ୍ଡି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଳିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ୍' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧ୍' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗଣ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଖୋଜିବେ

ଗରୁଦନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗର୍‌ଦନ୍)—
Gar-danā ଗଳା; ବେକ—Neck.

ଯାହାର ଖୁନ୍ ଭାର ଗରଦନା । ଭଗ ।

ଗରୁଧନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗରୁଦନା (ଦେଖ)
Gar-dhanā Gar-danā (See)

ଗରୁନ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—
Gar-na ଗ୍ରହଣ (ଦେଖ)
Grahaṇa (See)

ଗରୁନିଶାପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ଇନ୍‌ଶାଫ୍)—
Gar-niṡāp ଗରୁନିଶାଫ୍ (ଦେଖ)
Gar-niṡāph (See)

ଗରୁନିଶାପି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ଇନ୍‌ଶାଫୀ)—
Gar-niṡāpi ଗରୁନିଶାଫି (ଦେଖ)
Gar-niṡāphi (See)

ଗରୁନିଶାଫ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ଇନ୍‌ଶାଫ୍)—
Gar-niṡāph ୧ । ଅବଗୁର—1. Injustice.
ଗରଇନ୍‌ସାଫ୍ ୨ । ଅନ୍ୟାୟ—2. Inequity.
ଗୈରଇନସାଫ ବିଣ—ଅନ୍ୟାୟୀ—Inequitous; unjust.

ଗରୁନିଶାଫି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ଇନ୍‌ସାଫୀ)—ଅନ୍ୟାୟୀ—
Gar-niṡāphi Inequitous; unjust.
ଗରଇନ୍‌ସାଫୀ
ଗରଇନସାଫୀ

ଗରୁପସନ୍ଦ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ପସନ୍ଦ୍)—
Gar-pasand ୧ । ଯାହା ପସନ୍ଦକୁ ଆସେ ନାହିଁ; ବିଶ୍ୱାସର
ଗରପଛନ୍ଦ ଅଯୋଗ୍ୟ—1. Incredible.
ଗୈରପସନ୍ଦ ୨ । ଅମନୋନୀତ—2. Unapproved.
ବି—ମନୋନୟନର ଅଭାବ; ଅନନୁମୋଦନ—
Want or abscence of approval; disapproval.

ଗରୁଭିଣୀ—ପ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ଭିଣୀ)—ଗର୍ଭିଣୀ (ଦେଖ)
Gar-bhinī Garbhiṇī (See)

ଗରୁମଜ୍‌ବୁଦ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ମଜ୍‌ବୁଦ୍)—
Gar-majbud ଗରୁମଜ୍‌ବୁତ୍ (ଦେଖ)
Gar-majbhut (See)

ଗରୁମଜ୍‌ବୁତ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ମଜ୍‌ବୁତ୍)—
Gar-majbhut ୧ । ଦୁର୍ବଳ—1. Weak.
ବେମଜବୁତ; ଗରମଜବୁତ୍ ୨ । ଅଦୃଢ଼—2. Not strong.
ଗୈରମଜବୁତ

ଗରୁରାଜ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ)—ଗରୁରାଜ (ଦେଖ)
Gar-rāj Gar-rāji (See)

ଗରୁରାଜ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ରାଜୀ)—
Gar-rāji ୧ । ଅସ୍ୱୀକୃତ; ଅସମ୍ମତ—
ବେରାଜୀ 1. Not agreeable or approving.
ଗୈରରାଜୀ ୨ । ଅନିଚ୍ଛୁକ—2. Unwilling.

ଗରୁଲାଏକ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍+ଲାୟକ୍)—
Gar-lāek ଅଯୋଗ୍ୟ; ନାଲାଏକ୍—Unfit; unworthy.
ନାଲାଏକ ବି—ଯେଉଁ ଜମିରେ ଶସ୍ୟ ଜନ୍ମେ ନାହିଁ; ପଡ଼ିଆ ଜମି;
ନାଲାୟକ ପଡ଼ିଆ—Barren or waste land.

ଗରୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗରୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Gar-li Gar-ṛḍi (See)

ଗରୁଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ସଂ. ଗର୍ଜ ଧାତୁ; ଭୁଲ. ହି.
Gar-libā ଗରୁଗନା = ଭୀଷଣ ଗର୍ଜନ କରିବା)—
ମରଣ ସମୟରେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରିବା; ଗର୍ଜନ କରିବା—
To utter a loud groan before death.

ଗରୁସା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—(ସଂ. ଗ୍ରାସ; ଭୁଲ. ହି. ଗସ୍ସା)—
Gar-sā (ଖାଦ୍ୟର) ଗଣ୍ଡା; ଗ୍ରାସ—A mouthful (of food).

ଗରହନ୍— ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗ୍ରହଣ (ଦେଖ)
Gar-han Grahaṇa (See)

ଗରହାଜର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ହାଜର୍)—ଅନୁପସ୍ଥିତ—
Gar-hājar Absent.
ଗରହାଜିର
ଗୈରହାଜିର

ଗରହାଜିର୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍‌ହାଜିର୍)—ଗରହାଜର୍ (ଦେଖ)
Gar-hājir Garhājar (See)

ଗରହାଜିରୀ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍‌ହାଜିରୀ)—ଅନୁପସ୍ଥିତି—
Gar-hājirā Absence.

ଗରହାଜିରି— ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍‌ହାଜିରୀ)—ଅନୁପସ୍ଥିତି—
Gar-hājiri Absence.

ଗରହିସାବ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ହିସାବ୍)—ହିସାବର ଅଭାବ—
Gar-hisāba Want of account, method or system.
ବେହିସାବ
ବୈହିସାବ

ଗରହିସାବୀ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୈର୍ ହିସାବୀ)—୧ । ବେହିସାବୀ;
Gar-hiṡābi ଅପବ୍ୟୟୀ—Spend-thrift, extravagant.
ବେବିସାବୀ ୨ । ଯାହାର ଆୟବ୍ୟୟର ଜମାଖରଚର ହିସାବ ନାହିଁ—
ବୈହିସାବୀ 2. One who does not keep his accounts.
୩ । ଧାରାବାହିକ—
3. Unmethodical; unsystematic.

ଗରହୁକୁମ୍— ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୈର୍+ହୁକୁମ୍)—ଆଦେଶର ଅଭାବ—
Gar-hukum Absence of order.
ବେହୁକୁମ
ଗୈରହୁକୁମ

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଣ	ନ

ଗର—ସଂ. ବି.—(ଗୃ ଧାତୁ=ଖାଇବା+କର୍ମ. ଅ)—୧ । ବିଷ; ଜହର—
Gara 1. Poison.

୨ । ଗିଳିବା—2. Swallowing.

୩ । ମହୌଷଧ—3. Antidote.

୪ । ରୋଗ—4. Disease; sickness.

୫ । ପାନୀୟ ଦ୍ରବ୍ୟ—5. Drink; beverage.

୬ । ସେଚନ—6. Sprinkling.

୭ । ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ୫ମ କରଣ—7. The 5th of the 11 periods of time of the day according to the Hindu astrology.

[ଦ୍ର—ଏହି କରଣରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ହେଲେ ପରୋପକାରୀ ହୁଏ ।]

୮ । ରୋଗବିଶେଷ (ଏଥିରେ ଗଳା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଏ ଓ ରୋଗୀର ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୁଏ, ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—8. A disease resulting in the choking of the throat and loss of consciousness.

୯ । ବିଷନାଭ; ମନ୍ଥରା—(ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
9. Aconite.

ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ଗଡ଼ ଶବ୍ଦର ବିକୃତ ଉଚ୍ଚାରଣ)—

୧ । ଗଡ଼କାଠ; ମୁଣ୍ଡିକାଠ; ଗଛର ଶାଖାହୀନ ଗଣ୍ଡି—
1 Branchless trunk of a tree

୨ । ବଡ଼ ଖଣ୍ଡ—2. Big piece.

୩ । ଖଣ୍ଡ—3. Piece.

୪ । ଶରୀରର ଗଣ୍ଡି—
4. Trunk of the body proper.

୫ । କୁଢ଼ିଲୁହାର ମଝି—5. The middle portion of the blade of an axe.

ଦେ. ଅ. ଉପପଦ—ଗର୍ (ଦେଖ)—Gar (See)

ଗରକଣ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗର=ବିଷ ଅଛି କଣ୍ଠରେ ଯାହାର)—
Garakaṇṭha ମହାଦେବ—Śiba.

ଗରକଣ୍ଠ ସେବ ମୂଁ ବିଷସ୍ୱ-ଗର
ଗତଚେତନ ଅତ ଉତ୍ତର ହର ହେ—ଖଳମଣି. ଉତ୍କଳିକା ।

ଗରକଣ୍ଠପର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗରକଣ୍ଠ+ପର)—କାମ;
Garakaṇṭhapara କନ୍ଦର୍ପ; ମଦନ—Cupid.

ଗରଗଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗବେଡ଼ୁ; ଗବେଧୁକା)—ଧାନ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ
Garagarḍa ଜାତ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଟାଣୁଆ ତୃଣବିଶେଷ—
ସଂ. ମହାଫଳା, ନାଗବଳା, ଖରଗନ୍ଧା, ମହାପତ୍ରା, ଗବେଧୁ ଗବେଧୁକ; ଗୋରକ୍ଷଚଣ୍ଡୁଳ; ଗବେଡ଼ୁ
A hard pearl-like grain growing wild in paddy fields; Coix Lachrima-jobi; Sida Spinosa; Job's tears.

ଗୋରକ୍ଷଚାଉଳ; ଗରଗଡ଼; ଗଡ଼ଗଡ଼ା

ବୁଝିବକ ଛାଲ ଗୁଣ୍ଡା ଗରଗଡ଼ ପ୍ରିୟ—
ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି. ବଳିମାବତ୍ୟ ।

ଗଙ୍ଗେରନ; ସଂଖ୍ୟ, ଗୁରମ୍ଭ;
ଗରଗଡ଼ ଘାସ

[ଦ୍ର—ଏହାଁ ଧଳା, କଳା, ହଳଦିଆ ମୋଛ ପରି ଦିଶେ । ଏହାକୁ ଗରିବ ଲୋକେ ଓ ଯୋଗୀମାନେ ମାଳ କରି ପିନ୍ଧନ୍ତି । ଏହାର ନାଡ଼ି ୨।୩ ହାତ ଲମ୍ବ ହୁଏ ।]

ଗରଗଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ମୁଣ୍ଡିଆରି (ଦେଖ)
Garagardi Muṣiāri (See)

ଗରଗଡ଼ିୟା—ଦେ. ବି. (ଏଥିରେ ଗରଗଡ଼ ଭଳି ରୁଆମାନ ବସା ଯାଇ
Garagardiyā ଥାଏ)—ହାତର ଖଡ଼ୁ ବିଶେଷ—
A kind of bracelet.

ଖଣ୍ଡିକରେ ବୁଡ଼ି ଗୁଣ୍ଡର ବନ୍ଧ ସମ୍ପାଥ ଗରଗଡ଼ିୟା—ପ୍ରାବୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗରଘ୍ନ—ସଂ. ବି.—(ଗର+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—୧ । ବିଷନାଶ-
Garaghna କାରୀ—1. Destroying poison.

୨ । ରୋଗନାଶକାରୀ—2. Curing disease.

୩ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦ—3. Health-giving; healthy.

ଗରଜ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗରଜ୍)—୧ । ଜରୁରି ଦରକାର ପଡ଼ିବା;
Garaja ଜରୁରତ୍—1. Exigency; urgent necessity.

ଗରଜ
ଗରଜ

୨ । ପ୍ରୟୋଜନ; ଆବଶ୍ୟକତା—
2.Necessity; need.

୩ । ଘଟଣା ବା ସମୟ—3. Occasion.

୪ । ଅଭାବ—4. Want.

୫ । ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହେବା ଅବସ୍ଥା—5. Helpless condition; state or condition in which one has no other alternative or resource to fall upon.

୬ । ଔତ୍ସୁକ୍ୟ; ଯତ୍ନ—6. Care

୭ । ମତଲବ୍ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—7. Intention.

ଗରଜ ଚଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ପ୍ରୟୋଜନ ବା ଅଭାବ ସମୟରେ ଅନ୍ୟ
Garaja chalāibā ବ୍ୟକ୍ତିର ସହାୟ ହେବା—To help one
ଗରଜଚାଲାନ in one's time of need.
ଗରଜ ଚଳାନା

ତୁମେ ଦୋସ୍ତଓଲ ଏକ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ବେବର୍ତ୍ତାକାମ କରି ଦେଲ, ଗରଜ ଚଳାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗରଜ ଗୁଳିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗରଜ ଚଳାଇବା (ଦେଖ)
Garaja chāliba Garaja chalāibā (See)

ଗରଜନ—ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି.—(ସଂ. ଗର୍ଜନ)—କଠୋର ଓ ଗମ୍ଭୀର ଉଚ୍ଚ
Garajana ଶବ୍ଦ—Roaring sound.

ଗରଜନ
ଗରଜନ

ଗରଜନଘାତ—ଗ୍ରା. ବି—ଘୋର ଗର୍ଜନ ଶବ୍ଦ—
Garajanaghāta A loud or thundering roar.

ଗର୍ଜନଘାତ ଗରଜନଘାତେ ପୂରିଲ ଦେଇ ସୃଷ୍ଟି
ଗର୍ଜନଘାତ ଧାଇଁଲେ ମହାଦେବ ଉପରକୁ ଦୋଷ୍ଟ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାକୁ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଁା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ', ଦେଖିବେ ।

ଗରଜ ପଡ଼ିବା (ମୋର) **ଗରଜପଡ଼ା** **ଗରଜପଡ଼ନା**—ଦେ. କ୍ରି—ଆବଶ୍ୟକ ହେବା; ଜରୁରତ୍ କାମ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—Arising of a need or necessity; urgency.
Garaja pardibā

ଗରଜବନ୍ତ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗରଜମଂଦ୍)—
Garajabanta
୧ । ଯାହାର ଜରୁରକାମ ପଡ଼ିଥାଏ—
1. Needy.
୨ । ଇଚ୍ଛୁକ—2. Desirous; wishing.

ଗରଜା—ଦେ. କ୍ରି—ଦୁଧକୁ ଗରଜାଇବା ବା ଉଷୁମାଇବା କର୍ମ—
Garajā Act of simmering milk on fire.
ଦେ. ବିଣ—ସାମାନ୍ୟରେ ଉଷୁମାଯାଇଥିବା (ଦୁଧ)—
Simmered (milk).

ଗରଜାଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. କ୍ରି—ଗରଜାଏ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Garajāi (etc) Garajāe etc (See)

ଗରଜାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗର୍ଜଧାତୁ)—
Garajāibā
୧ । ଗରଜିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
ଗରମକରା; ଆଁଚଦେଓୟା **ଗରମାନା**
1 The causative form of 'Garajibā'.
୨ । କଞ୍ଚାଦୁଧକୁ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ତାପରେ ସାମାନ୍ୟ ଉଷୁମାଇବା—
2. To heat milk on fire till it simmers.
[ଦ୍ର—କଞ୍ଚାଦୁଧ ଅପେକ୍ଷା ଗରଜା ହୋଇଥିବା ଦୁଧ ବେଶି ସମୟ ଅବିକୃତ ରହେ ।]

ଗରଜା ହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଗରଜାଇବାର କର୍ମବାଚ୍ୟ)
Garajā hebā ଦୁଧ ଚୁଲିଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ଉଷୁମା ଯିବା—
ଗରମାଯାହୁଆ (milk) To be boiled over fire till it simmers.

ଗରଜାଏ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗୈର୍+ଜାୟ୍)—
Garajāe
୧ । ଧନହୀନ—1 Poor.
ଗରଜାଏ **ଗରଜାୟ**
୨ । ପ୍ରାପ୍ୟ ଆଦ ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ—
2. Unable to pay one's dues.
୩ । ବେମରାଦୁରୁ—3. Insolvent.
୪ । ଆଦାୟହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—4. Unrealisable.

ଗରଜାଏ ଆସାମୀ—ବୈଦେ (ଫା)—ଯେଉଁ ଆସାମୀ (ପ୍ରଜା ବା ଖାତକ) ଆପଣା ଉପରେ ଚଢ଼ିଥିବା ବାକି ଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ—
Garajāe āsāmi
ଗରଜାଏ ଆସାମୀ **ଗରଜାୟ ଆସାମୀ**
Insolvent person.

ଗରଜାଏ ଖାତକ—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ଫା. ଗୈର୍ଜାୟ୍+ସଂ. ଖାଦକ)—
Garajāe khātaka ଦେବାଲିଆ; ଯେଉଁ ଖାତକ ଋଣ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ—An insolvent.
ଗରଜାଏ ଖାତକ **ଗୈରଜାୟ ଖାତକ**
ଅନେକ ଗରଜାଏ ଖାତକ ସାଧାରଣଙ୍କ ଘରରେ ମଙ୍ଗଳବାରଙ୍କ ଦାରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇଥିବାର ଶୁଣାଯାଏ ।
ଫକୀରମୋହନ ଉମାଶଠକ୍ଷଣ ।

ଗରଜାଏ ବାକି—ବୈଦେ. କ୍ରି. (ଫା. ଗୈର୍ଜାୟ୍+ବାକୀ)—
Garajāe bāki ଯେଉଁ ବାକି ବା ପ୍ରାପ୍ୟ ଅକ୍ଷମ ବାକିଦାରଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ—
(ଗାଏ ବାକି—ଉପସ୍ଥିତ)
Unrealisable arrears.

ଗରଜି—ବୈଦେ. ବିଣ—ଗରଜିଆ (ଦେଖ)
Garaji Garajiā (See)

ଗରଜିଆ—ବୈଦେ.ବିଣ.(ଆ. ଗରଜୀ) —୧ । ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ—1.Needy.
Garajiā
ଗରଜୀ
୨ । ଯେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଲୋଡ଼ୁଥାଏ—
2. Wanting some thing.
ଗରଜୀ
୩ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯେ ଗରଜ ଚଳାଇଦିଏ—
3. One who helps another out of difficulties.
୪ । ଆଦାୟ ହେବାର ଅଯୋଗ୍ୟ—4. Unrealisable.

ଗରଜିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗର୍ଜ ଧାତୁ)—୧ । ଗର୍ଜନ କରିବା—
Garajibā 1. To roar.
୨ । ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱନି କରିବା—
2. To make a loud and long sound.
୩ । ବଡ଼ଘାଟକରି ଟାଣି ହୋଇ କଥା କହିବା—
3. To talk loudly with a strain.

ଗରଜି ମରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ବଡ଼ଘାଟକରି କହିକହି ଥକି ଯିବା—
Garaji maribā To become tired by loud and repeated talking.
ଶିଶୁଦ୍ୱାରରେ ମରୁ ଗରଜ—ଦ୍ୱିତୀୟ. ଦ୍ୱିତୀୟକଲ୍ଲୋଳିନୀ ।

ଗରଟା—ଦେ. ବି—ଉଚ୍ଚ ବନ୍ୟ ବୁଦାଳିଆ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
Garaṭā A kind of wild tall shurb; Coriopo Roxborghiana (Haines).
ଗୋରାନ

ଗରଡ଼—ଦେ. ବି—୧ । ଛୋଟ ଛୋଟ ଆମ୍ବ; ଗୁରୁଡ଼—
Gararḍa 1. Small mango.
୨ । (ସଂ. ଗଡ଼ୁଳା) ମେଣ୍ଢା—2. Sheep.

ଗରଣ୍—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ—
Garaṇ Eclipse.

ଗରଣ—ସଂ. ବି (ଗୃ ଧାତୁ—ସେଚନ, ଗ୍ରାସ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—
Garaṇa
୧ । ଛିଞ୍ଚିବା; ସେଚନ—1. Sprinkling
୨ । ଗିଳିବା—2. Swallowing.
୩ । ଭକ୍ଷଣ—3. Eating.
୪ । ବିଷ—4. Poison.
ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ—Eclipse.

ଗରଣଖଣ୍ଡିଆ—ଗ୍ରା. ବିଣ (ପୁଂ) (ସଂ. ଗ୍ରହଣ+ଖଣ୍ଡିତ)—
Garaṇakhaṇḍiā ଗ୍ରହଣଖଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)—
(ଗରଣଖଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Grahaṇakhaṇḍiā (See)

ଗର ତୋଳିବା—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—(ଗୋରୁକୁ ବାଘ ଧରିଲେ ଗୋରୁ) ପ୍ରାଣବିକଳରେ ଗଁ ଗଁ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରିବା—To groan in agony.
Gara tolibā

୧	ଋ	ଌ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିମାତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଅ	ଙ	ନ

ଗରଦ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗର=ବିଷ+ଦା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Garada ୧ । ଯେ ବିଷ ଖୁଆଏ; ବିଷଦାତା—1. Poisoner;
(ଗରଦା—ସ୍ତ୍ରୀ) one who kills another by poisoning.
୨ । ବିଷ—2. Poison (M. W.)
ସଂ. ବିଣ—ବିଷଦାନକାରୀ—Adminstering poison.

ଗରଦ ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗରାଧିକା=ଲକ୍ଷାକୀଟ)—ଭୁଁତପୋକଠାରୁ
गरद् ଉତ୍ପନ୍ନ ପାଟ; ଶୌମବସ୍ତ୍ର; ପାଟ ଲୁଗା—A sort of silk.
ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗାଲମୁଣ୍ଡ; କାନଯାଏ ଲାଗିଥିବା
ଦାଢ଼ୀ—Whiskers.

ଗରଦା—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗର୍ଦ୍=ଧୂଳି)—୧ । ଧୂଳି—
Garadā 1. Dust.
ଗର୍ଦ୍ଦା ୨ । କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ବଳିପଡ଼ିଥିବା ଅକାମିକା ଅଂଶ—
2. Refuse matters.
୩ । ମଳ; ମଇଳା—3. Dirt.

ଗରଧର—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ଗର=ବିଷ+ଧୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)=
Garadhara ବିଷଧର—Poisonous.
ସଂ. ବି—ବିଷାକ୍ତ ସର୍ପ—A poisonous snake.
ଗର ଭକ୍ଷିତ ମଣେ ଦେଖି ଝଗଡ
ଗରଧର ଏକାଳେ ହେଲେ ନାଗର—ଗୋଲୋକ. ଭଜ୍ରେଖା ।

ଗରନ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗରଣ୍ (ଦେଖ)
Garan Garaṇ (See)

ଗରନାଳ ବାଣ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ବନ୍ଧୁକ—
Garanāla bāṇa A kind of big gun.
ପେଟକଣ୍ଠ ସାତ ହାତ ବନ୍ଧୁକ
ଗରନାଳବାଣ ସବୁହିଁ ଟେକ—ଭ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଗରନ୍ଥ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗ୍ରନ୍ଥ; ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର—
Garanth Book; gospel.

ଗର ପାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଁ ଗଁ ଶବ୍ଦ କରିବା—
Gara pāribā To groan.

ଗରବ—ପ୍ରା ଓ ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ବ)—
Garaba ୧ । ଗର୍ବ; ଅହଙ୍କାର—1. Pride.
गरब ୨ । (ସଂ. ଗର୍ଭ) ସବାରର ଆଗ ପଛ ବାଉଁଶର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ
गरब ସବାରର ଅଂଶ; ସବାରବାଉଁଶର ମୂଳଦେଶ—
2. The part of the palky-pole adjoining the body of the palky.

गरभ ପ୍ରାମ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—ଗର୍ଭ (ଦେଖ)
Garbha (See)

ଗରବଖାଇ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ଭ+ଖାଦ ଧାତୁ)—
Garabakhāi ୧ । (ଗାଳିବିଶେଷ; ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁକୁ
ଖାଏ) ଯାହାର ଶିଶୁ ଗର୍ଭରୁ ମରେ; ମୃତବତ୍ସା-
ପ୍ରସବକାରିଣୀ)—1. (a term of abuse) A woman who devours her own offspring in the womb i. e. a woman who brings forth stillborn children.
୨ । (ସଂ. ଗର୍ବ+ଖାଦ ଧାତୁ) ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ଅହଙ୍କାର ହେତୁ
ଅକାଳରେ ବିନଷ୍ଟ ହୁଏ—2. A woman who dies an early death on account of her pride.

ଗରବଖିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ.(ସଂ. ଗର୍ବ+ଖାଦ ଧାତୁ)—(ଗାଳିବିଶେଷ)
Garabakhiā ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ନିଜ ଅହଙ୍କାର ହେତୁରୁ ଧ୍ୱସ୍ତ ହୁଏ—
A term of abuse to a male person who meets with an early death on account of his pride.

ଗରବଗଞ୍ଜନ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସଂ. ଗର୍ବଗଞ୍ଜନ)—ଗର୍ବହାରକ;
Garabagañjana ଯେ ଅନ୍ୟର ଗର୍ବକୁ ନାଶ କରେ—
गरबगंजन One who crushes the pride of another.
गरबगंजन ଚନ୍ଦ୍ର ଅର୍କର ତ ଗରବଗଞ୍ଜକ—କୃଷ୍ଣଫିତ, ମହାଭାରତ. ଅନ୍ତ ।

ଗରବ ଗଞ୍ଜିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି—ଗର୍ବ ଚୂନା କରିବା—
Garaba gañjibā To crush the pride of another.

ଗରବଣା (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. ବି—ଗର୍ଭଣା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Garabaṇā (etc) Garbhaṇā etc (See)

ଗରବ ଦଳିବା—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ. ଗର୍ବ+ଦଳ ଧାତୁ)—
Garaba dalibā ୧ । ଗର୍ବ ଚୂନା କରିବା—
1. To crush a man's pride.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟାଦିରେ ଅନ୍ୟକୁ ଜିଣିବା—
2. To exceed another in beauty.
ଜାଣିବାର ବାର ବାରଣେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଗରବ ଦଳିବା ଜହୁ—
ବିଦ୍ୟସୁନ୍ଦର, ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗରବ ଭାଙ୍ଗିବା – ପ୍ରା. କ୍ରି.—
Garaba bhāṅgibā ୧ । ଆପଣାର ଗର୍ବକୁ ଦମନ ଓ ସଂଯତ
କରିବା—1. To control one's own pride.
୨ । ପରର ଗର୍ବ ଭଞ୍ଜନ କରିବା—
2. To crush another's pride.

ଗରବିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—ଆଗର ଓ ପଛର ସବାରବାଉଁଶର
Garabiā ମୂଳରେ କାନ୍ଧେଇ ଥିବା ଗଉଡ଼—The palky-bearer who puts his shoulder to the part of the pole which is just near the body of the palky.

ଗରବିଣୀ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ବିଣୀ)—ଗର୍ବିଣୀ;
Garabiṇī ଗର୍ବିତା; ଗର୍ବଯୁକ୍ତା—Proud (female);
गरबिनी arrogant (woman).
ଉଚ୍ଛଦ୍ରୀନ ! ତା ଅଭିଗି ! ବ ଦଶା ଯେ ଭୋର
ଥିଲୁ ତୁହ ଗରବିଣୀ ସୁଷମାବାରଥ—ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି. ବିଚ୍ଛମାଦିତ୍ୟ ।

ଗରବିଣୀ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ବିଣୀ)—ଗରବିଣୀ (ଦେଖ)
Garabinī Garabiṇī (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏପରି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବାଗ୍ରେ ତଦ୍ଭିନ୍ନ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ଅର୍ଜୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୀ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍' ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଗରବୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବିଣ. ପୁଂ. (ପଦ୍ୟ) (ସଂ. ଗର୍ବୀ)—୧ । ଗର୍ବିତ; ଗର୍ବଯୁକ୍ତ—
Garabī 1. Proud.
ଗର୍ବୀ ୨ । ଅହଂକାରୀ—
ଗରବୀଲା 2. Arrogant.

ଗରବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗର+ବ୍ରତ)—ମୟୂର—
Garabrata Peacock.

ଗରଭ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର). ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—ଗର୍ଭ (ଦେଖ)
Garabh Garbha (See)

ଗରଭ୍ ଖସିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—ଗର୍ଭପାତ ହେବା—
Garabh khasibā Abortion; miscarriage.

ଗରଭ—ସଂ. ବି.—(ଗୃ ଧାତୁ + ଅଭ)—ଭ୍ରୂଣ—
Garabha Foetus; embreyo (Apte)
ଗରଭ ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—୧ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥା—
ଗରମ 1. Pregnancy.
୨ । ଗର୍ଭ—2. Womb.
ଦକ୍ଷାସୂଧ ତନ୍ଦର ଭଡ଼ାଳେ,
ଝଟତ ଅହ୍ଲାଦ ସେହ୍ନ ଦୁଃଖିଗ୍ନ ଗରଭ । ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
୩ । ପେଟ; ଉଦର—3. Belly; abdomen.
ଏହା ପାଇଁ ଉତ୍ତମପୁର ସକଥାଗ୍ନ ଉଚ୍ଚଲ କାଳଗରଭ । ରାଧାନାଥ. ପାଦଗ୍ନ ।
୪ । ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ; ଅଭ୍ୟନ୍ତର—4. Interior.
କ ଭ୍ରଗ୍ନ ଫଳବ ଉଜଗ୍ନ-ଗରଭରେ । ରାଧାନାଥ. ନନ୍ଦକେଶରୀ ।
୫ । ଗର୍ଭ (ଦେଖ)
5. Garbha (See)
ପ୍ରା. ବିଣ.— ଗର୍ଭବତୀ; ଗର୍ଭିଣୀ—Pregnant.
ଗରଭ ହୋଇଥିବା ଗାଈଟ୍ୟାନଙ୍କ
ନାମ ପକାଇଲେ କରଣେ କରି ଠିକ । ଭ୍ରୂଷଣ୍ଟ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗରଭଣା (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. ବି.—ଗର୍ଭିଣୀ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Garabhaṇā (etc) Garbhaṇā etc (See)

ଗରଭଣୀ—ପ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ଭିଣୀ)—ଗର୍ଭିଣୀ (ଦେଖ)
Garabhaṇī Garbhiṇī (See)

ଗରଭିଣୀ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଗର୍ଭିଣୀ (ଦେଖ)
Garabhinṇī Garbhiṇī (See)

ଗରମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗର୍ମ୍=ଉତ୍ତପ୍ତ, ଉଷ୍ଣ; ମୂଳ ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ, ଘର୍ମ)—୧ । ଉଷ୍ଣତା; ଗ୍ରୀଷ୍ମ; ତାପ; ତାତି—
Garam (ଶରଦ୍—ବିପରୀତ)—1. Heat; warmth.
ଗରମ ୨ । କ୍ରୋଧ; ରାଗ—
ଗରମ 2. Anger; rage.
୩ । ଔଦ୍ଧତ୍ୟ; ଗର୍ବ—3. Pride; arrogance.
୪ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ—4. Indigestion.
୫ । ଦେହର ଆଭ୍ୟନ୍ତରିକ ତାପ—
Internal heat of the system.
ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗର୍ମ୍) —୧ । ଉତ୍ତପ୍ତ; ତାତିଲା; ଉଷ୍ଣ—
(ଥଣ୍ଡା; ନରମ୍—ବିପରୀତ) 1. Hot.
୨ । ଉଦ୍ଧତ; ଗର୍ବିତ—2. Proud; arrogant.
୩ । ଉତ୍ତପ୍ତ; ରାଗୀ; କ୍ରୁଦ୍ଧ (ପ୍ରକୃତି)—
3. Angry; hot-headed; irritable.
୪ । ମହର୍ଘ (ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ)—4. Dear (commodity).
୫ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଯୁକ୍ତ (ସମୟ)—
5. Pertaining to summer.
୬ । କଡ଼ା; କ୍ରୋଧୋକ୍ତ (କଥା)—6. Due to anger.
୭ । ଉଷ୍ଣତାଦାୟକ (ଲୁଗା)—
7. Warm; which makes one warm.
୮ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣକାରୀ (ଔଷଧ; ଖାଦ୍ୟ)—
8. Producing indigestion.
୯ । ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ (ମସଲା)—
9 Hot or pungent (spices),

ଗରମ୍ ଗରମ୍ (ଖାଦ୍ୟ)—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଭୁଲି ଉପରୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଓହ୍ଲାଇ ଅବଶ୍ୟ ଶୀତଳ ହୋଇ ନ ଥିବା—
Garam garam 1 Newly roasted; still warm (food).
ଗରମ ଗରମ ୨ । ତଟକା ଓ ତପ୍ତ—
2. Fresh and hot; piping hot.

ଗରମଇ—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଧାନବିଆରରେ ଉଠିଥିବା ଧାନଗଛକୁ ଦୁଇ ଓଡ଼ି ବିଦା ବିଆଇବା ପରେ ତାହା ଉପରେ ଚଳାଇବା ଦୁଇ ଏକ ଓଡ଼ି ମଇ—1. The operation of levelling the paddy field after raking the paddy plants twice.
୨ । ବିଆଳଧାନ ଗଛ ଉପରେ ବୁଲାଇବା ମଇ—
2. A ladder drawn over small Biāli paddy-plants.

ଗରମ କଥା—ଦେ. ବି—୧ । କଡ଼ା କଥା; କଠୋର ବାକ୍ୟ—
Garama kathā 1. Rough or harsh words.
ଗରମ କଥା ୨ । କ୍ରୋଧପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ—
ଗରମ ବାତ 2. Angry or hot words.

ଗରମ କପଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଶୀତଳୁଗା; ଯେଉଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିଲେ ଶରୀର ଗରମ ରହେ—Warm clothing or dress.
ଗରମ କାପଡ଼
ଗରମ କପଡ଼ା

ଗରମକାଳ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମୟ—
Garamakāla Summer.

ଗରମ ଖବର—ଦେ. ବି—ତାଜା ବା ତଟକା ଖବର; ଅଧୁନିକ ସମ୍ବାଦ—
Garama khabara Recent news.
ଗରମ ଖବର
ଗରମାଗରମ ଖବର

ଗରମ ଦିନ—ଦେ. ବି—୧ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଯୁକ୍ତ ଦିବସ—
Garama dina 1. A very hot day.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଲ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଳ	ନ୍

୨ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Summer.

ଗରମ ପୋଷ୍—ବୈଦେ. ବି.(ଫା. ଗର୍ମ୍ + ପୋଷ୍)—
Garama posh ଗରମ କପଡ଼ା (ଦେଖ)
Garama kapardā (See)

ଗରମ ପୋଷାକ— ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଗରମ କପଡ଼ା (ଦେଖ)
Garama poshāka Garama kapardā (See)

ଗରମ ପ୍ରକୃତି—ଦେ. ବି—ଉଗ୍ର ପ୍ରକୃତି—Irritable temper;
Garama prakṛuti passionate nature; hot temper.
ଗରମ ମେଜାଜ
गरम मिजाज

ଗରମ ବିଜୁଳି—ଦେ. (ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା) ବି—
Garama bijuḷi ବିଦ୍ୟୁତ ଶକ୍ତିର ଅବସ୍ଥାବିଶେଷ—
ଗରମ୍ ବିଜଳି Positive electricity.
ଥଣ୍ଡାବିଜୁଳି—ବିପରୀତ
Negative electricity

ଗରମ ମସଲା—ଦେ. ବି—ଲବଙ୍ଗ, ତାଳଚିନି, ତେଜପତ୍ର ଓ ଧନିଆ
Garama masalā ଇତ୍ୟାଦି ମସଲା; ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ ମସଲା—
ଗରମମସ୍‌ଲା Mixture of certam pungent or hot
गरमसाला spices for seasoning curry.

ଗରମ ମିଜାଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଗରମ ପ୍ରକୃତି (ଦେଖ)
Garama mijāj Garama prakṛuti (See)
[ଦ୍ର—ମିଜାଜ୍‌ର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶଜରୂପ ପୂର୍ବେ ଗରମ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଯଥା—ଗରମ ମିଜାସ୍, ଗରମ ମିଞ୍ଜାସ୍, ଗରମ ମେଜାଜ୍ ଗରମ ମେଜାସ୍, ଗରମ ମେଞ୍ଜାସ୍ ।]

ଗରମରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଉରୁମ୍ଭି (ଦେଖ)
Garamariā Urumbhi (See)

ଗରମ ଲୁଗା—ଦେ. ବି—ଗରମ କପଡ଼ା (ଦେଖ)
Garama lugā Garama kapardā (See)

ଗରମ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ରାଗିବା—
Garama hebā 1. To be in a rage.
ଗରମ ହଓୟା ୨ । ଉତ୍ତେଜିତ ହେବା—
गरमहोना, गरमाना 2. To be irritated.
୩ । ମତ୍ତ ହେବା—3. To be maddened.
୪ । ଉତ୍ତପ୍ତ ହେବା—4. To be heated.
ଦେ. ବି—୧ । (ଦେହର) ଉତ୍ତାପ ବୃଦ୍ଧି ହେବା—
1. Rising of temperature in the body,
୨ । (ଦେହରେ) ଗ୍ରୀଷ୍ମାନୁଭୂତି—
2. Feeling of closeness in the body owing to heat.
୩ । (ମୃଣ୍ଡ) ରାଗ ବା ବାଉଳତା ଯୋଗୁଁ ଉଷ୍ଣ ହେବା—
3. Hot-headedness; madness.
୪ । (ସ୍ତ୍ରୀଜୀବ) ଋତୁସ୍ରାବ ହେବା—
4. The state of being menstruated.
୫ । (ବଜାର) ମହର୍ଗ ହେବା—
5. (market or article) Becoming dear or high.
୬ । (ପଣ୍ୟାଦିର ଭାଉ) ବଢ଼ିବା—
6. Rise in the price of commodities.
୭ । (ପେଟ) ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା—
7. Indigestion.

ଗରମାଗରମ—ଦେ. ବିଣ—ଗରମ୍ ଗରମ୍ (ଦେଖ)
Garamāgarama Garam garam (See)
ଗରମାଗରମ
गरमागरम

ଗରମାଗରମି—ଦେ. ବିଣ—ଗରମ୍ ଗରମ୍ (ଦେଖ)
Garamāgarami Garam garam (See)

ଗରମି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗର୍ମୀ; ଭୁଲ. ସଂ. ଘର୍ମ)—
Garami ୧ । ଉଷ୍ଣତା; ତାପ—1. Heat; warmth.
ଗରମି ୨ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—2. Summer.
गर्मी ୩ । ଜ୍ୱରଯୋଗୁଁ ଶରୀରର ତାପ—
3. High temperature of body (in fever).
୪ । ଗର୍ବ; ଔଦ୍ଧତ୍ୟ—4. Pride; arrogance.
୫ । ଗରିମି ବେମାରି (ଦେଖ)
5. Garimi bemāri (See)
ବୈଦେ. ବିଣ—୧ । ଉଷ୍ଣ—1. Warm.
୨ । ତାପ ଉତ୍ପାଦକ—2. Producing heat.
୩ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁଜନ୍ୟ—3. Due to summer.
୪ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
4. Pertaining to the summer season.

ଗରମି ଘାଆ—ଦେ. ବି—ଉପଦଂଶଜନିତ ବ୍ରଣ—
Garami ghā-ā Syphilitic eruption.

ଗରମି ବେମାରି—ଦେ. ବି—ଗରମି ବେମାରି (ଦେଖ)
Garami bemāri Garimi bemāri (See)

ଗରଳ—ସଂ. ବି. (ଗର=ବିଷ + ସ୍ୱାର୍ଥେ ଳ; ଗୃ ଧାତୁ + ଅଳ)—
Garaḷa ୧ । ବିଷ—1. Poison.
୨ । ସର୍ପବିଷ—2. Venom; poison from the fangs of a serpent.

ଗରଳ ଭୁଲେ ତାହା ପିଇଲୁ ରେ ।
ବିଚିତ୍ରସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋରଚନ୍ଦ୍ର. ଗ ଗୀତ ।

୩ । ଘାସ ବିଡ଼ା—3. A sheaf of grass; a bundle of grass.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଥର ପୂର୍ବାରେ ସଠିକ ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ୧ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ, 'ବୃଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥା' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ପରିମାଣବିଶେଷ—4. A standard of measure.

ଦେ. ବି.—ସୁପ୍ତବ୍ୟକ୍ତିର ପାଟିରୁ ବହିବା ନାଳ—Saliva running down from the mouth of a sleeping person.

ଗରଲାରି—ସଂ. ବି.—ମରକତ ମଣି; ନୀଳମଣି—
Garalāri Emerald.

ଗରଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)— ବି.—ଗରେଲ୍ (ଦେଖ)
Garali Garel (See)

ଗରଲୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗରଲ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ବିଷଧର—
Garalī Poisonous; venomous
(ଗରଲିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । (+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)— ଗଡ଼ିଶାମାଛ—
A kind of fish.

ଗରଲ୍ଲି—ସଂ. ବି.—(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)— ଗଳା ଭିତରର ଘଡ଼ି ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦ—
Garalli Hoarse gurgling sound inside the throat (Apte).

ଗରଶ୍ରୀ—ସଂ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ମାଛ; ଗଡ଼ିଶା ମାଛ ?—
Garaśrī A kind of fish (Apte).

ଗରସା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାସ)— ଅନ୍ନାଦିର ଗୁଣ୍ଡା—
Garasā Mouthful (of food).

ମଦା ବରଷା, ସୁଖୀ ଚଷା, ସେହି ବରଷେ ଭରି ଗରସା । ପ୍ରବଚନ

ଗରହିତ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ.—(ସଂ. ଗର୍ହିତ; ଭୁଲ ଆ. ଗୈର୍+ ସଂ. ହିତ)—୧ । ଗର୍ହିତ—1. Not beneficial.
Garahita
୨ । ଅହିତକର—2. Injurious.

ନିଥିଲା ଯେ ଗରହିତ କର୍ମ ସେବେ ପଡ଼େ । ବୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଦେ. ବି.— ଅହିତ; ଅମଙ୍ଗଳ; ଅପକାର—Evil; injury.

ଗରହୁସିଆର୍—ବୈଦେ. ବିଣ.—(ଆ. ଗୈର୍+ହୋସିୟାର୍)—ଅସତର୍କ; ଅସାବଧାନ—Careless.
Garahusiār
ଗରହୁସିଆରି
ବେହୋସିୟାରି

ଗରହୁସିଆରି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଅସାବଧାନତା; ଅସତର୍କତା—
Garahusiārī Carelessness.
ଗରହୁସିଆରୀ
ବେହୋସିୟାରୀ

ଗରା—ସଂ. ବି—ଦେବଦାଳୀ ଲତା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —A creeper.
Garā
ଘଡ଼ା ଦେ. ବି (ସଂ. ଗର୍ଗରୀ)—ପିତଳ ମାଟିଆ—
A brass water-pitcher.
ଗଗରା ଗ୍ରା. ବି—ଗୁଡ଼ା; ଗୁଡ଼ାଏ—Many (a suffix denoting plural number.)

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଗଡ଼; ଖଣ୍ଡ—
1. Piece; bit.

୨ । ଭୁଇଁଡ଼ା ଡିମ୍—2 Hen's egg.

୩ । ମହୁଲ ମଞ୍ଜି—
3. The seed inside the Mahua fruit.

୪ । ଅଣ୍ଡକୋଷ; ମୁଷ—4. Testicle.

ଗରାକ—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗ୍ରାହକ)—୧ । ଦୋକାନରୁ ନିୟମିତରୂପେ
Garāka ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କିଣିବା ଲୋକ—1. A regular customer of a shop.

୨ । ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ କିଣିବା ଲୋକ—2. Purchaser of commodities.

ଗରାଖ—ଗ୍ରା. ବି—ଗରାକ (ଦେଖ)—
Garākha Garāka (See)

ଦଣ୍ଡି ଯେଉଁ ଗରାଖକୁ ପାଇଲ—ଗୀତମଣି. ଚନ୍ଦ୍ରାଚରଣ ଖଣ୍ଡି ।

ଗରାଗରା କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ କରିବା; ଗଡ଼ିଗଡ଼
Garāgarā karibā କରିବା—To reduce to pieces.

ଗରା ତେଲ— ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ମହୁଲ ତେଲ—
Garā tela The oil from Mahua seeds.

ଗରାଧିକା—ସଂ. ବି. (ଗର+ଅଧିକ+ଆ)—
Garādhikā ୧ । ଲାଖ ପୋକ—
1. Insect producing lac.

୨ । ଅଳତା; ଲାଖାରସ—
2. Red dye obtained from lac.

ଗରାବର୍ଦ୍ଦୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଗବର୍ଦ୍ଦୁ)—
Garābardu ୧ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦେବତାଙ୍କୁ ସ୍ନାନ କରାଇବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକବିଶେଷ—
1. A Brāhmaṇa Sebaka who bathes the idol.

୨ । ରାଜା ବା ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜା ସମୟରେ ଜଳ, ଫୁଲ ଓ ଚନ୍ଦନାଦି ଯୋଗାଇବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେବକ—
2. A Brāhmaṇa servant who supplies sandal-paste, flower and water at the time of worship.

ଗରାଲିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ—
Garāliā 1. Lazy; procrastinatory.

୨ । ଅଗରା—2. Insubordinate.

ଗରାସ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି—ଗ୍ରାସ (ଦେଖ)
Garāsa Grāsa (See)
ଗରାସ ଭୁଭୁକ୍ଷେନ୍ଦ୍ରେ ପଡ଼ିଲେ ସେ ଗୋମାଂସ ଗରାସେ ।

ସ୍ୱାଧୀନାଥ. ବେଣୀସଂହାର ।

ଗରାସିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରାସ)—୧ । ବ୍ୟାପିବା—
Garāsibā 1. To pervade; to spread.

ସୁଲକ ବେପଥୁ ଗଲ ତନୁରେ ଗରାସି । ଭକ୍ତ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

୨ । ଘୋଟିବା—2. To overspread.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

୩ । ଗ୍ରାସ କରିବା—3. To devour.

(୨ ଓ ୩) ବ୍ୟାପି ଗୋଷ୍ଠ ଦିଗେ ଭୟଙ୍କର ଦିଗେ
ଗରସେ ଘନାଘନ ହର । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବଳାମ ।

୪ । ଗ୍ରାସିବା (ଦେଖ)
4. Grāsibā (See)

ଗରାହକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାହକ)—ଗରକ (ଦେଖ)—
Garāhaka Garāka (See)

ଗରାହି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହ ଧାତୁଜ ଗ୍ରାସ୍ତ; ତୁଳ. ହି- ଗରାଁଢ଼)—ଗୋରୁଗାଈ ବନ୍ଧାଯିବା ପଗା—
Garāhi A string to tie cattle.

ଗରି—ଦେ. ବି—୧ । ଛପରଘରର ଖଲର ଲମ୍ବପଟ୍ଟ; ଗଡ଼—
Gari 1. A belt of thatching.

୨ । ସ୍ରୋତସ୍ୱତୀ ନଦୀରେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ନିମ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଜଳ ଗଡ଼ିବାର ସ୍ଥାନ—2. The shallow part of a river from which the current flows down to a deeper part

୩ । ଖଣ୍ଡ—3. Piece.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବନସି—Angling rod.

ଗରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗର୍ଗରୀ)—
Gariā ଗରୁ—A brass water-pitcher.

ଗରିଆ ପୋଡ ବଡକରିଆ ପିନ୍ଧ—ବାଲେଶ୍ୱର. ପ୍ରବଚନ ।
ଗରିଆ ଉପରେ ଗୋଡ଼ଟା ରଖା,
ପଗୁଡ଼ ପଗୁଡ଼ ହଳଦ ମଖା । ସମ୍ବଲପୁର. ଛଗ ।
ଋଷି ବୋଇଲେ ଅଗୋ ମ୍ଳାନ ଗାଈ ପାଣି
ଗରିଆ ଗୁରୁ ଅଣ ହେ ବୁଝା ଇରୁଣି । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅନୁଶାସନ ।

ଗରିଆନ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗରୀୟସ୍. ପୁଂଲିଙ୍ଗ ୧ମା. ୧ବ. ଗରୀୟାନ୍)—ଗରିଷ୍ଠ (ଦେଖ)
Garīāna Garishtha (See)

ଗରିଆନ ଶଶିଠାର ଶୀତଳତ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦଗ୍ରନ୍ଥାମର୍ଶ ।

ଗରିଆବଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ବି—ଗରାବଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Garīābardu Garābardu (See)

ଗରିଆବୁଡ଼ୁ—ଗ୍ରା. ବି—ଗରାବଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Garīāburdu Garābardu (See)

ଗରିକଣ୍ଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବନସିକଣ୍ଟା—
Garikanta Angling hook.

ଗରିତ—ସଂ. ବି. (ଗର + ଇତ)—
Garita ୧ । ଯାହାକୁ ବିଷ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ—1. Poisoned.

୨ । ବିଷମିଶ୍ରିତ—2. Mixed with poison.

ଗରିବ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗରୀବ୍; ତୁଳନୀୟ—ସଂ. ଗର୍ବଘ୍ନ)—
Gariba ୧ । ଦରିଦ୍ର—1. Poor.
ଗରିବ ୨ । ବେଗ୍ରସ୍ତ; ନିଃସହାୟ—2. Helpless.
ଗରୀବ ୩ । ନିରହଙ୍କାର—3. Free from pride.

ଗରିବ ଗୁରୁବା—ବୈଦେ.ବି (ଆ) (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ ଦ୍ୱିରୁକ୍ତ ସହଚର ଶବ୍ଦ)—
Gariba gurubā ୧ । ସାଧାରଣ ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନେ—
ଗରିବଗୁର୍ବା 1. The poor
ଗରୀବଗୁରବା ୨ । ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ତତ୍‌ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଲୋକମାନେ—
2. The poor and the like.

ଗରି ବତା—ଦେ. ବି—ଖଲର ଗରିକୁ ଖଲ ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧି ଅଟକାଇ ରଖିବା ଫାଳବାଉଁଶ — The split bamboo which is tied to a belt of thatching to keep it attached to the frame.

ଗରିବପରୱାର୍—ବୈଦେ. ବିଣ (ଆ. ଗରିବ୍‌ପରୱର୍)—ଦୁଃଖିଜନପାଳକ; ବିପନ୍ନଜନରକ୍ଷକ; ଦୀନଶରଣ—
Garibaparawār Protector of the poor.
ଗରୀବପରୋୟାର
ଗରୀବପରବର

ଗରିବ ବିଚାରା—ବୈଦେ. ବି. ସୁଂ (କରୁଣାର୍ଥକ)(ଆ. ଗରିବ+ବେଚାରା)—
Gariba bichārā ଅତି ଦୀନ ଗରିବଲୋକ—Poor fellow.
ଗରିବବେଚାରା
ଗରୀବବେଚାରା

ଗରିବ ମିଜାଜ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗରିବ + ମିଜାଜ୍)—ନିରହଙ୍କାର-ସ୍ୱଭାବ—Sweet nature; unassuming nature.
Gariba mijāj
ଗରୀବମେଜାଜ
ଗରୀବମିଜାଜ

ଗରିବାନା—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ଦରିଦ୍ରଜନୋଚିତ—Becoming a poor man; humble; poorly
Garibānā
ଗରୀବାନା
ଗରୀବାନା

ଗରିବାନି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗରିବାନା)—
Garibāni ଗରିବାନା (ଦେଖ)
Garibānā (See)

ଗରିବାନି ଚାଲ୍—ଦେ. ବି. (ଫା. ଗରିବାନା + ସଂ. ଚଳନ)—
Garibāni chāl ୧ । ଦରିଦ୍ରଜନୋଚିତ ଶୈଳୀ—
ଗରୀବାନାଚାଲ 1. Humble or poorly style.
ଗରୀବାନାଚାଲ ୨ । ନିରହଙ୍କାର ଖଲଚଳନ ବା ଢଙ୍ଗ—
2. Unassuming manner or conduct.

ଗରିବିଆନା—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗରିବାନା)—
Garibiānā ଗରିବାନା (ଦେଖ)
Garibānā (See)

ଗରିବିଆନି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗରିବାନା)—
Garibiāni ଗରିବାନା (ଦେଖ)
Garibānā (See)

ଗରିବୀ—ଦେ. ବିଣ—ଗରିବାନା (ଦେଖ)
Garibī Garibānā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଆ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଙ୍କ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଖୋଜିବେ ।

ଗରିଭଙ୍ଗା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—
Garibhaṅgā ଅଣ୍ଡିରା ମଇଁଷିଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ବାତରୋଗ—
A kind of disease of male buffaloes.
[ଦ୍ର—ଏ ରୋଗ ହେତୁ ମଇଁଷି ଯୌବନରେ ମଧ୍ୟ ହଡ଼ା ହୋଇଯାଏ । ତାକୁ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋମାଂସ ଓ ଚର୍ବି ଖୁଆନ୍ତି ।]

ଗରିମା—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ+ଭାବାର୍ଥେ. ଇମନ୍; ୧ମା. ୧ବ; ଭୁଲ—
Garimā ଦ୍ରଢ଼ିମା; ଲଘିମା; ବଢ଼ିମା)—୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା; ଗୌରବ—
(ଲଘିମା—ବିପରୀତ) 1. Greatness; dignity.
୨ । ମାହାତ୍ମ୍ୟ; ଉତ୍କର୍ଷ—2. Excellence.
୩ । ଗୁରୁତ୍ୱ—3. Gravity; importance.
୪ । ଭାର—4. Weight; heaviness.
୫ । ମହିମା—5. Glory; worth.
୬ । ଅହଙ୍କାର; ଦର୍ପ—6 Pride; vanity.
୭ । ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା; ବଡ଼େଇ—
7. Arrogance; conceit; self-adulation.
୮ । ଅଣିମାଦି ଅଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧି ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ (ଯାହା ବଳରେ ସାଧକ ଅତି ବଡ଼ ବା ଅତି ଭାରି ହୋଇ ପାରନ୍ତି)—
8. One of the eight extraordinary faculties of Divinity.

ଗରିମ ବେମାରି—ଗ୍ରା. ବି—ଫିରଙ୍ଗ; ଉପଦଂଶରୋଗ—
Garimi bemāri Syphilis; venerial disease.
ଗରମିରୋଗ
ଗରମୀ; ଆତଶକ

ଗରିଲାଠି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବନସିଖଡ଼ା—
Garilāṭhi The angling rod.

ଗରିଷ୍ଟ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗରିଷ୍ଠ)—ଗରିଷ୍ଠ (ଦେଖ)
Garishṭa Garishṭha (See)

ଗରିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁରୁ+ଅତ୍ୟର୍ଥେ. ଇଷ୍ଠ)—
Garishṭha (Superlative of Guru)
(ଗରିଷ୍ଠା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମର୍ଯ୍ୟାଦାପନ୍ନ—
1. Very respectable.
୨ । ଗୁରୁତମ—2. Most important; greatest.
୩ । ବିଶେଷ ଭାରି—3. Heaviest; weightiest.
୪ । ବୃହତ୍ତମ; ଅତିମହତ୍—4. Greatest.
୫ । ଅତିଶୟ ଗୌରବାନ୍ୱିତ—5. Noblest.
୬ । ଅତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—6. Most excellent.
୭ । ଅତି ପୂଜନୀୟ—7. Most honourable.
୮ । ସାର୍ଥକ—8. Significant; successful.
୯ । ଅର୍ଥବାନ୍—9. Having a meaning.
ଦେ. ବିଣ—ସହଜରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ନ ହେବା (ପଦାର୍ଥ); ଗୁରୁପାକ (ଦ୍ରବ୍ୟ)—
Not digested easily; indigestible.
ଯେବେ ଭେକ ଗରିଷ୍ଠ ଅହାର ଖାଇବସ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ଅଦି ।

ଗରିଷ୍ଠ ସାଧାରଣ ଗୁଣନୀୟକ—ସଂ. ବି. (ଗଣିତ)—ଭୁଇ ବା ଉଭୋଽଖିକ
Garishṭha sādhāraṇa guṇanīyaka ଗୁଣିର ସାଧାରଣ
(ଲଘିଷ୍ଠ ସାଧାରଣ ଗୁଣିତକ ଲ: ସା: ଗୁ—ବିପରୀତ) ଗୁଣନୀୟକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାଟି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼—
(mathematics) Highest Common Factor; Greatest Common Measure; H. C. F; G. C. M.
[ଦ୍ର—ଏଥିର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ ଗ: ସା: ଗୁ ।]

ଗରିହଣା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି—(ଭୁଲ. ସଂ. ତ୍ରିହଣା=ଜନ୍ମା) ହେଳା;
Garihaṇā ଅବହେଳା—Neglect.

ଗରୀୟସୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗରୀୟସ୍+ଈ)—ଗରୀୟାନ୍‌ର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Garīyasī Feminine of Garīyān.

ଗରୀୟାନ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୁରୁ+ଭୁଇ ମଧ୍ୟରେ ଏକର ଅତିଶୟ ଅର୍ଥରେ. ଇୟସ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Garīyān (comparative of Guru)
(ଗରୀୟସୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
୧ । ଗୁରୁତର; ବେଶି ଭାରି—1. Heavier.
୨ । ବୃହତ୍ତର—2. Greater; larger.

ଗରୁ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁରୁ)—
Garu ୧ । ଅତ୍ୟଧିକ—1. Excessive.
ଗରୁଆ ୨ । ମହତ୍—2. Great.
ଭସ୍ମେ ମନସିଜ, ବଳସ୍ମ ବଳ ଗୁରୁତର ତେଜ । ପ୍ରାଚୀନ—ରସବାରିଧି ।
୩ । ବଡ଼—3. Large.
୪ । ଭାରି—4. Heavy.
ବଳବ୍ଧରା ଭସ୍ମଜଳ ସ୍ତ୍ରୀଭାବେ
ବଡ଼ ଗୁରୁଏ ହୋଇଥିଲ ପୂର୍ବେ । ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୫ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାରି—5. Very heavy.
ଗରୁ ପଯୋଧର ନିତମ୍ବ
ବଧିଲେ ଗମନ ବିଳମ୍ବ । ଭୂପତି, ପ୍ରେମଶ୍ରୀମୃତ ।
୬ । ଗର୍ଭଭାର ଯୋଗୁଁ କ୍ଳାନ୍ତ (ଶରୀର)—
6. Tired on account of pregnancy.
୭ । କଷ୍ଟକର—7. Grievous; troublesome.
ମୋହର ମନେ ଖେଦ କରୁ
ଏ କଥା ମୋତେ ବଡ଼ ଗରୁ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ
ଦେ. ବିଣର ବିଣ—ଅତ୍ୟନ୍ତ—Very much.
ଶୋକଭରେ ହୋଇଲେ ଗୁରୁ ଦୁଖୀ । ପ୍ରାଚୀ. ପ୍ରତାପ—ଶଶିଶେଖର ।
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଭୁଲ. ବ. ଗରୁ)—
ଗୋରୁ—Cattle.

ଗରୁଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁରୁ)—
Garuā ୧ । ଭାରି—1. Heavy.
ଗରୁଆ ଭଣ୍ଡାସ ଭଗ ଭଠିଲ, ଚରୁଆ ଚଳକୁ ଗଲ ।
ଭଜ ଗାତ ଗାତ ଭଜ ଜଣା ବଧିରେ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବିବଢ଼ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାରି—2. Very heavy.

ମେରୁ ଗରୁଅ ହେଲା ଗଛ ଫୁଲ । ବିଦ୍ୟାସୁନ୍ଦର ସଙ୍ଗୀତ ।

୩ । ଗରୁ (ଦେଖ)

3. Garu (See)

ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବିଣ—(ନଡ଼ିଆ) ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆରୁ ପରେ ପାଣି ମରି ଗଲେ ତାହା ଖୁରୁଡ଼ି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଗରୁ ବାଛି ଦିଆଯାଏ—

(cocoanut) Which is found beforehand not to be fit to turn into Khururda afterwards.

[ଦ୍ର—ନଡ଼ିଆ ଗଛରୁ ତୋଳା ହେଲା ପରେ ସେଥିରୁ ଗରୁ ନଡ଼ିଆଯାକ ବାଛି ଦିଆଯାଏ; ଯେଉଁ ନଡ଼ିଆ ସାଧାରଣ ନଡ଼ିଆ ଅପେକ୍ଷା ହାଲକା ଗରୁ ବା ଭାରି ଜଣାଯାଏ ସେ ନଡ଼ିଆକୁ ବେଶି ଦିନ ରଖିଲେ ତାହାର ଭିତରର ଶସ୍ୟରୁ ପାଣି ମରି ନ ଯାଇ ତାହା ସଢ଼ି ଯିବ ଅର୍ଥାତ୍ ଖୁରୁଡ଼ି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼େ । ଏପରି ଗରୁ ନଡ଼ିଆକୁ ଖୁରୁଡ଼ି ପାଇଁ ସାଇତା ନ ଯାଇ ତାହା ନଗଦ ବିକି କରି ଦିଆଯାଏ ।]

ଗରୁଗର—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—

Garugara ଗରୁଘର (ଦେଖ)

Garughara (See)

ଗରୁଗାଏ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋରୁ ଗାଈ—

Garugāe Cattle.

ଗରୁଗାଏଢୁକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଧୂଳି ସମୟ—

Garugāedhukā Dusk.

ଗରୁଘର—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଗର୍ଭ)—ଗର୍ଭିଣୀ; ଗର୍ଭବତୀ—

Garughara Pregnant.

ଗର୍ଭ ଦେ. ବି—ଗର୍ଭାବସ୍ଥା—Pregnancy.

आगाभारि; हामीला; भारी;

पेटसे; दुजीया; दोजीया

ଗରୁଚରୁହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୋ+ଚାରକ)—

Garucharuhā ଗୋରକ୍ଷକ—A cowherd.

ଗରୁଟାଣ—ଦେ. ବିଣ—ବିଚକ୍ଷଣ; ଦକ୍ଷ—

Garuṭāṇa Expert.

ଅକ୍ଷ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଗରୁଟାଣ, ନଳକୁ ଶିଖାଇ ସ୍ୱଜନ
ଅଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାକୁ ନଳ ନେଇ, ବନେ ପଶିଲା ଭସ ଖାଇ—

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗରୁଡ଼—ସଂ. ବି. (ଗର=ବିଷ+ଉଡ଼ ଧାତୁ=ନାଶ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଅଥବା ଗରୁତ୍=ପକ୍ଷ+ଡୀ ଧାତୁ=ଉଡ଼ିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ବା ଗୁରୁ+ଡୀ ଧାତୁ+ଅ)—

୧ । ବିନତାନନ୍ଦନ; ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ବାହନ; ପକ୍ଷିରାଜ—

1. The mythological king of birds.

[ଦ୍ର—ଗରୁଡ଼ ବିନତାଙ୍କ ଗର୍ଭରେ କଶ୍ୟପଙ୍କ ଔରସରେ ମାଆ ପେଟରୁ ଡିମ୍ବ ହୋଇ ଜନ୍ମିଥିଲେ । ବିନତା ଦୁଇଟି ଡିମ୍ବ ପ୍ରସବ କରିଥିଲେ । ଗୋଟିକରୁ ଗରୁଡ଼ ଓ ଅନ୍ୟଟିରୁ ଅରୁଣ ଜାତ ହେଲେ । ଏ ଅରୁଣଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ । ଏକଦା ଏହାଙ୍କ ମାତା ବିନତା ଓ ସର୍ପମାତା କଦ୍ରୁ ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା ଘୋଡ଼ାର ବର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟରେ କଦ ମରାମରି ହୋଇଥିଲେ ଓ ବିନତାଙ୍କ ଅନୁମାନ ମିଥ୍ୟା ହେବାରୁ ବିନତା କଦ୍ରୁଙ୍କର ଦାସୀ ହୋଇ ରହିଲେ । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଅମୃତ ଆଣି କଦ୍ରୁଙ୍କୁ ଦେଲେ ବିନତା ଦାସୀତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବେ, କଦ୍ରୁ ଏହିପରି ଆଦେଶ କରିବାରୁ ଗରୁଡ଼ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ଅମୃତ ଆଣି କଦ୍ରୁଙ୍କୁ ଦେଲେ ଓ ମାତାଙ୍କୁ ଦାସୀତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ କଲେ । କିନ୍ତୁ କଦ୍ରୁଙ୍କ ସନ୍ତାନ ସର୍ପମାନେ ସେ ଅମୃତ ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଇନ୍ଦ୍ର ତାହା ହରି ନେଲେ ଓ କୁଶରେ ଲାଗିଥିବା ଅମୃତ କଣିକାକୁ ଚାଟି ସର୍ପମାନଙ୍କର ଜିଭ ଦୁଇଫାଳି ହୋଇଗଲା । ସର୍ପମାନେ ତଦବଧି ଦ୍ୱିଜିହ୍ୱ ହେଲେ । ଗରୁଡ଼ ପରମ ବୈଷ୍ଣବ; ଏହାଙ୍କର ପକ୍ଷ ବଡ଼ ଓ ନାକ ବଡ଼ । ଏ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାହନ । ଏ ସର୍ପମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ଓ ବିନାଶକ, ପ୍ରବଳପରାକ୍ରମୀ ବୀର ଓ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ରାଜା । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ରଥର ପତାକାରେ ଗରୁଡ଼ର ଚିତ୍ର ଥାଏ ।]

୨ । ବ୍ୟୂହ ବା ସୈନ୍ୟ ରଚନାବିଶେଷ—

2. Name of a kind of battle-array.

୩ । ମଝି ମୋଟା ଓ ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡ ଗୋଜିଆ ଘର—

3. A building broad at the middle and pointed at the ends.

ଦେ. ବି.—ଈଗଲ ପକ୍ଷୀ—The Eagle.

ଗରୁଡ଼ ଆସନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗରୁଡ଼ାସନ)—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—

Garurda-āsana 1. Bishṇu.

ଗରୁଡ଼ ଆସନ ମୁରାରି
ଗୋପରେ ଭଣିଲେ ବାଳୁଙ୍କ । ବିମଳଲୋଚନ ଚଉତିଶା ।

୨ । ଯୋଗାସନବିଶେଷ—

2. A sitting posture in joga exercise.

ଗରୁଡ଼ ଆସନ କହିବା ଶୁଣ
ଯେମନ୍ତେ କରିବ ଯୋଗସାଧନ । ପ୍ରାକୀ ପରତେ ଗୀତା ।

ଗରୁଡ଼ ଖମ୍ବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗରୁଡ଼ସ୍ତମ୍ଭ)—ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖରେ

Garurda khamba ହାତ ଯୋଡ଼ି ଆଖୋଲି ଥିବା ଗରୁଡ଼ ମୂର୍ତ୍ତି ଯେଉଁ ଖମ୍ବ ଉପରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥାଏ—

A pillar put in front of the temple of Bishṇu on the top of which is placed an image of Garurda.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ନୂଆ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ପୋଖରୀ-ଭିତରର ଖାପଦଣ୍ଡି—The central post in the midst of a newly dug tank.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ୱରର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୋଲିସେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗରୁଡ଼ ଗୋବିନ୍ଦ—ଦେ. ବି — ୧ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ (ଏଥିର ଛେଲ ଔଷଧରେ ଲାଗେ)—1. A kind of tree (bark used in medicine).

୨ । ଗରୁଡ଼ ଉପରେ ଆସୀନ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବିଗ୍ରହବିଶେଷ—
2. An idol representing Bishṇu riding on the back of Garurda.

ଗରୁଡ଼ଧ୍ୱଜ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗରୁଡ଼ + ଧ୍ୱଜ)—ବିଷ୍ଣୁ—
Garurdadhwaja Bishṇu.

[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ରଥର ପତାକାରେ ଗରୁଡ଼ର ରୂପ ଯୋଡ଼ାଯାଏ]

ଗରୁଡ଼ପକ୍ଷୀ—ଦେ. ବି—୧ । ଗରୁଡ଼ (ଦେଖ)
Garurdapakshī 1. Garurda (See)

୨ । ଆକାଶ ଗରୁଡ଼ (ଦେଖ)
2. Ākāśa garurda (See)

ଗରୁଡ଼ ପଖୀ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ମଲ୍ଲିଙ୍ଗ—
Garurda pakhī A kind of orchid; Drynaria Ruercifolia (Haines).
ଜାରୁର

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ବୃକ୍ଷର ଶାଖା ଉପରେ ମାଡ଼େ ।]

ଗରୁଡ଼ ପୁରାଣ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗରୁଡ଼ + ପୁରାଣ)—
Garurda purāṇa ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣାନ୍ତର୍ଗତ ଗରୁଡ଼ର ଜନ୍ମ ଓ କର୍ମ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ପୁରାଣ—
One of the eighteen Purāṇas dealing with the birth and life of Garurda.

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଯମପୁର ଓ ଅନେକ ନରକର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛି ।]

ଗରୁଡ଼ବାହନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗରୁଡ଼ + ବାହନ)—
Garurdabāhana ୧ । ବିଷ୍ଣୁ—
1. An epithet of Bishṇu.

୨ । (ରୂପକ)—ବାହନ ରୂପେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ଗରୁଡ଼—
2. Garurda used as a vehicle by Bishṇu.

ଗରୁଡ଼ବ୍ୟୂହ—ସଂ. ବି—ଯୁଦ୍ଧରେ ସୈନ୍ୟରଚନାବିଶେଷ—
Garurdabyūha A kind of battle-array.

[ଦ୍ର—ଏଥିର ଅଗ୍ରଭାଗ ଗୋଜଆ, ମଧ୍ୟଭାଗ ବିସ୍ତୃତ ଓ ଶେଷଭାଗ ପତଳା ହୋଇଥାଏ । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର]

ଗରୁଡ଼ସ୍ତମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗରୁଡ଼ମୂର୍ତ୍ତିଯୁକ୍ତସ୍ତମ୍ଭ)—
Garurdastambha ଗରୁଡ଼ ଖମ୍ବ (ଦେଖ)
Garurda khamba (See)

ଗରୁଡ଼ାଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରାମ୍ୟ ଠାକୁରାଣୀବିଶେଷ—
Garurdāī Name of a popular Goddess

ଗରୁଡ଼ାଗ୍ରଜ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗରୁଡ଼ + ଅଗ୍ରଜ)—
Garurdāgraja କଶ୍ୟପପତ୍ନୀ ବିନତାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ଦୁଇ ଅଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଅଣ୍ଡରୁ ଅକାଳଜାତ ସନ୍ତାନ; ଅରୁଣ; ସୂର୍ଯ୍ୟସାରଥି—The Dawn personified; the sun's charioteer, the elder son of Binatā; wife of Kaśyapa.

[ଦ୍ର—ଅରୁଣ ଓ ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ଜନ୍ମବୃତ୍ତାନ୍ତ ଗରୁଡ଼ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ଅରୁଣ ଗରୁଡ଼ଙ୍କର କନିଷ୍ଠ ଭାଇ ଅକାଳରେ ପୂର୍ବରୁ ଡିମ୍ବରୁ ଜନ୍ମିଥିଲେ ।]

ଗରୁଡ଼ାଙ୍କ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗରୁଡ଼ ଅଟେ ଅଙ୍କ = ଚିହ୍ନ ଯାହାଙ୍କର)—
Garurdāṅka ବିଷ୍ଣୁ—An epithet of Bishṇu.

ଗରୁଡ଼ାଙ୍କିତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍; ଗରୁଡ଼ + ଅଙ୍କିତ)—
Garurdāṅkita ଗରୁଡ଼ଚିହ୍ନ ଯହିଁରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇ ଥାଏ (ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ରଥର ପତାକା)—(the flag of Bishṇu's car) Bearing the figure of Garurda.

ସଂ. ବି—ଗରୁଡ଼ାଶ୍ମା (ଦେଖ)
Garurdāśmā (See)

ଗରୁଡ଼ାଶ୍ମା—ସଂ. ବି. (ଗରୁଡ଼ + ଅଶ୍ମନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Garurdāśmā ନୀଳମଣି—Emerald.

ଗରୁଡ଼ାସନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗରୁଡ଼ + ଆସନ)—
Garurdāsana ୧ । ବିଷ୍ଣୁ—
1. Bishṇu (who sits on Garurda).

୨ । (ରୂପକ) ରୁଦ୍ରଯାମଳୋକ୍ତ ଯୋଗାସନବିଶେଷ—
2. A pose or seat in jōga described in Rudra Jāmala, a work on Jōga.

ଗରୁଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ—
Garurdiā A class of Śūdras in Ganjam.

ଗରୁଡ଼େଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗରୁଡ଼ାଇ (ଦେଖ)
Garurdei Garurdāī (See)

ଗରୁଡ଼ୋତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି—ନୀଳମଣି—Emerald.
Garurdottīrṇṇa

ଗରୁଡ଼ୋଦ୍ଗାର—ସଂ. ବି—ନୀଳମଣି—Emerald.
Garurdodgāra

ଗରୁଣ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଜଳଚର ପକ୍ଷୀ—
Garuṇa An aquatic bird.

ଗରୁତ୍—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ = ଶବ୍ଦ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—
Garut ୧ । ଡେଣା; ପକ୍ଷ—1. Wing; feather.

୨ । ଜାହାଜ ବା ନୌକାର ପାଲ—
2. Sail of a ship or boat

ଗରୁତ୍ମତୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗରୁତ୍ + ମତ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Garutmatī ୧ । ପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟା; ପାଲଥିବା (ନୌକାଦି) —
1. (boat) With sails unfurled.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୨ । ଗରୁତ୍ମାନ୍‌ର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
2. Feminine of Garutmān.

ଗରୁତ୍ମାନ୍—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗରୁତ୍+ମତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଗରୁଡ଼—
Garutmān 1. Garurda, king of birds.
(ଗରୁତ୍ମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ପକ୍ଷୀ —2. Bird.
୩ । ଅଗ୍ନି —3. Fire.
ସଂ. ବିଣ—ପକ୍ଷବିଶିଷ୍ଟ—Winged; feathered.

ଗରୁତ୍‌ଯୋଧୀ—ସଂ. ବି. (ଗରୁତ୍+ଯୁଧ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ;
Garutjodhī ପକ୍ଷଦ୍ୱାରା ଯୁଦ୍ଧ କରେ ଯେ)—ଝିଙ୍କପକ୍ଷୀ—
A quail (Apte)

ଗରୁଳ—ସଂ. ବି. (ଗର+ଉଡ଼ ଧାତୁ+ଅ)—ଗରୁଡ଼ (ଦେଖ)
Garuḷa Garurda (See)

ଗରୁଶୀଳ—ଦେ. ବିଣ—ନିପୁଣ—
Garusīḷa Expert; adept.

ଗରୁହଂସ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—1. Excellent.
Garuhaṁsa ୨ । ଯେ ଅନ୍ୟ କାହାରକୁ ଖାତିର କରେ ନାହିଁ—
2. One who does not pay any regard to others.

ଗରୁହଂସୀ—ଦେ. ବିଣ—ଗରୁହଂସ (ଦେଖ)
Garuhaṁsī Garuhaṁsa (See)

ଗରେଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଝଡ଼; ତୋଫାନ—
Garel 1. Tempest.
୨ । ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ—2. Whirl wind.

ଗରେଲଧୁକା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗରେଲ୍ (ଦେଖ)
Gareldhukā Garel (See)

ଗରେଷ୍ଠ—ପ୍ରା. ବିଣ—ଗରିଷ୍ଠ (ଦେଖ)
Gareshṭha Garishṭha (See)
ପ୍ରା. ବି—ଜୋର୍; ବଳ—Strength.
ଗୁରୁଅଙ୍କ ଗରେଷ୍ଠରେ ବାନ୍ଧ ଅଛ ପଦ । ପ୍ରାଚୀ—ବ୍ରହ୍ମନରୂପଣ ଗୀତା ।

ଗର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଘଞ୍)—
Garga ୧ । ଯାଦବମାନଙ୍କ କୁଳପୁରୋହିତ ମୁନିବିଶେଷ—
1. A sage, the family-priest of the Jadu-line of kings of ancient India.
[ଦ୍ର—ଏ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଜନୈକ ମାନସପୁତ୍ର; ଋଗ୍ବେଦର ୬ଷ୍ଠ ମଣ୍ଡଳର ୪୭ ସୂକ୍ତ ଗର୍ଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ । ଅଥର୍ବବେଦର ପରିଶିଷ୍ଟରେ ଗର୍ଗନାମକ ଏକ ଋଷିଙ୍କ ନାମ ଅଛି ।]
୨ । ଷଣ୍ଢ 2. Bull.
୩ । କିଆ; କେଞ୍ଚୁଆ—3. Earth-worm.
୪ । ବାଦ୍ୟର ତାଳବିଶେଷ—
4. Name of a pause or time in music.
୫ । ମାଠିଆରେ ପାଣି ପଶିବାର ଧ୍ୱନି; ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ—
5. Jingling sound of water entering into a narrow mouthed pitcher.

ଗର୍ଗବଟୁ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଗ+ବଟୁ)—ଗର୍ଗବଡ଼ୁ; ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜା-
Gargabaṭu ସମୟରେ ଜଳଚନ୍ଦନାଦି ଯୋଗାଇବା ବ୍ରାହ୍ମଣ-ସେବକ—A Brāhmaṇa Sebaka whose duty is to supply water, sandal-paste etc to the worshipper at the time of offering being given before a Deity.

ଗର୍ଗର—ସଂ. ବି.—(ଗର୍ଗ; ଅନୁକରଣ ଧ୍ୱନି+ରା ଧାତୁ=ଦାନ କରିବା+
Gargara କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଏଥିରେ ପାଣି ପଶିଲା ବେଳେ ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ହେବାରୁ)—୧ । ମାଠିଆ; ଘଟ; ଗଗ୍; କଳସ-ଗଗ୍—1. A narrow-mouthed water-pitcher or jar.
୨ । ଜଳଭଉଁରି—2. Eddy; whirlpool.
୩ । ଦଧିମନ୍ଥନ ପାତ୍ର—3. Churning pot; churn.
୪ । ଏକପ୍ରକାର ଢୋଲ—4. A kind of drum.
୫ । ଗାଗରମାଛ; ଏକଜାତୀୟ ମାଛ—
5. A kind of fish.

ଗର୍ଗରୀ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଗ; ଅନ କରଣ ଧ୍ୱନି+ରା ଧାତୁ=ଦାନ କରିବା+ଅ
Gargarī +ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଗର୍ଗର (ଦେଖ)
1. Gargara (See)
୨ । ଦଧିମନ୍ଥନ ଦଣ୍ଡ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2. Churning rod.

ଗର୍ଗାଟ—ସଂ. ବି.—ଗାଗରମାଛ—A kind of fish.
Gargāṭa

ଗର୍ଜ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଗର୍ଜନ କରିବା—
Garja (root) 1. To roar; to growl.
୨ । ଘଡ଼ଘଡ଼ି ପରି ଶବ୍ଦ କରିବା—
2. To thunder; to rumble.

ଗର୍ଜ—ସଂ. ବି.—(ଗର୍ଜ ଧାତୁ=ଗର୍ଜନ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—୧ । ମେଘ
Garja ଓ ହାତୀର ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନି—1. Rumbling sound of clouds or of an elephant.
୨ । ଗର୍ଜନ—2. Thundering sound; roaring; roar; growl.
ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗରଜ୍)—୧ । ଗରଜ; ଆବଶ୍ୟକ—
1. Necessity; need.
୨ । ଅଭାବ—2. Want.

ଗର୍ଜକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗର୍ଜ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଗର୍ଜନକାରୀ—
Garjaka Roaring; thundering
(ଗର୍ଜିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗର୍ଜନ୍—ଦେ. ବି.—ଚଟ୍ଟଗ୍ରାମସ୍ଥ ଉଚ୍ଚ ଓ ସର୍ବଦା ଫଳ, ଫୁଲ ଧରିବା ତରୁ-
Garjan ବିଶେଷ—A tree found in Chittagong-tract;
ତିଲିୟାଗର୍ଜନ Dipterocarpus Turbinatus; Dipterocarpus Tuburculatus; Dipterocarpus Altus
ଗର୍ଜନ (Kirtikar).

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତେ ୧ ଚିହ୍ନ ତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍କା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟୁ'ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଗଛ ଉଚ୍ଚରେ ୧୦୦ ହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ; ଏ ଗଛର କାଠ ଖାରୁଡ଼ାରୁଆ, ଶକ୍ତ; ପଲଖା ଥଳା, ମଞ୍ଜ ନାଲି ଓ ପାଉଁଶିଆ-ମିଶା କିନ୍ତୁ ବେଶି ଦିନ ସ୍ଥାୟୀ ନୁହେ । ପତ୍ର ଅଣ୍ଡାକାର । ପୂର୍ବବଙ୍ଗ ଓ ପୂର୍ବଭାରତରେ ଜନ୍ମେ । ଏହାର ତେଲ ଯାଦୁ, ଭୁଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚର୍ମରୋଗର ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଗଛର ମୂଳ ପାଖ ଚିରି ତଳେ ନିଆଁ ଜାଳିଲେ ସେଥିରୁ ଯେଉଁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବାହାରେ ତାହା ଗର୍ଜନ ତେଲ;ଗର୍ଜନ ତେଲ ବାର୍ନିସ୍ ଓ ରଙ୍ଗରେ ମିଶାଯାଏ ।]

ଗର୍ଜନ୍‌ତେଲ – ଦେ. ବି.— ଉଦ୍ଭିଜ୍ଜତୈଳବିଶେଷ; ଏହା ରଙ୍ଗ, ବାର୍ଣ୍ଣିସ୍ ଇତ୍ୟାଦିରେ ମିଶାଯାଏ—A vegetable oil used in mixing with paints and varnish.
Garjantela

ଗର୍ଜନ—ସଂ. ବି.—(ଗର୍ଜ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ମେଘର ଘଡ଼ଘଡ଼ି 1. Sound of thunder.
Garjana
(ଗର୍ଜ୍ଜନ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଉଚ୍ଚ ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ; ଉଡ଼ି—
2. Roaring sound; rumbling sound; thundering sound; loud continuous sound.
୩ । ରାଗ; କ୍ରୋଧ—3. Anger; passion.
୪ । ଯୁଦ୍ଧ—4. Battle.
୫ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଗାଳି—
5. Roaring reproach.
୬ । ନାଦ; ଶବ୍ଦ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—6. Sound.
୭ । କ୍ରୁଦ୍ଧ ଜୀବର ଶବ୍ଦ—
7. The roar of an enraged animal.
୮ । ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—
8. Defiance; arrogance.

ଗର୍ଜନଫଟା—ଦେ. ବିଣ—ଗଛରେ ଶୁଖି ଉଚ୍ଚରେ ଫାଟି ମରି ଯାଇଥିବା (ନଡ଼ିଆ)—(cocoanut) From which water has dried up on account of some fissure while still on the tree.
Garjanaphatā

ଗର୍ଜନା—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଜ+ଅନ+ଆ)—ଗର୍ଜନ (ଦେଖ) Garjana (See)
Garjanā
(ଗର୍ଜ୍ଜନା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ଜନୀ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—
Garjanī ଗଉଡ଼ିମାନେ ଜଙ୍ଗଲରେ ମଇଁଷି ଦୁଧ ଅଉଟିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ କାଠି ବା କାଠର ଚଟୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି—
A wooden stick or ladle used by cowherds in stirring buffalo-milk over fire.

ଗର୍ଜନ୍ତା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗର୍ଜତ୍)—ଗର୍ଜନକାରୀ—
Garjantā Making a roaring sound; thundering.
ଗର୍ଜନ୍ତା ମେଘ ବରଷେ ନାହିଁ—ଉଗ ।

ଗର୍ଜମାନ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଜ+କର୍ତ୍ତୃ. ଆନ)—
Garjamāna ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା; ଗର୍ଜନଶୀଳ—Roaring.
(ଗର୍ଜ୍ଜମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗର୍ଜର—ଦେ. ବି—ଗାଜର; ବିଦେଶୀୟ ଖାଦ୍ୟ ମୂଳବିଶେଷ—
Garjara Carrot.

ଗର୍ଜିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଜ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Garjita ୧ । ଧ୍ୱନିତ—1. Sounded.
(ଗର୍ଜ୍ଜିତ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା—2. Roaring.
ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ତ)—
୧ । ଗର୍ଜନ (ଦେଖ)
1. Garjana (See)
୨ । ମେଘ ଗର୍ଜନ; ଘଡ଼ଘଡ଼ି—
2. Thunder of clouds.
୩ । ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା ମତ୍ତହସ୍ତୀ—
3. A roaring elephant in rut.

ଗର୍ଜିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗର୍ଜ ଧାତୁ)—
Garjibā ଗର୍ଜନ କରିବା; ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱନି କରିବା—
ଗରଜା To roar; to make a thundering
ଗର୍ଜ୍ଜନା sound.
ସବେ ଦଶେ ଗର୍ଜିଲେ ହୁଙ୍କାରେ ।

ଗର୍ଣ୍ଣ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—
Garṇṇa ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ—Eclipse.

ଗର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Gartta ୧ । ଗବର; ଗହ୍ୱର—
(ଗର୍ତ୍ତ—ଅନ୍ୟରୂପ) 1. Hollow; cavity.
୨ । ଭୂମିରେ ଖୋଳା ଘାତ—
2. Pit; hole in the ground.
୩ । ରନ୍ଧ୍ର; ଛିଦ୍ର—3. Small hole.
୪ । କବର—4. Grave.
୫ । ପର୍ବତ-ଗହ୍ୱର— 5. Cave; cavern.
୬ । ସ୍ତ୍ରୀ ନିତମ୍ବର ଆବର୍ତ୍ତାକାର ଚିହ୍ନ; କୁଲୁନର—
6. The cavities on the back of a woman's loins; the hollows of the loins.
୭ । ରୋଗବିଶେଷ—7. A kind of disease.
୮ । ତ୍ରିଗର୍ତ୍ତଦେଶର ଅଂଶ ବା ପ୍ରଦେଶ—8. Name of a part of the Trigartta Deśa.
୯ । ରଥ—9. Chariot.
୧୦ । ଗୃହ; ଘର—10. House.
୧୧ । ସଭାଗୃହର ସ୍ତମ୍ଭ—
11. Post of an assembly-room
୧୨ । ଜଳାଶୟ (ଛ. ଶବ୍ଦସାଗର)—12. Tank.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ୍ଞ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଛ	ନ୍

୧୩ । ନରକବିଶେଷ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
13. A part of hell.

ଗର୍ତ୍ତଶ୍ରୟୀ—ସଂ. ବିଣ—ଗର୍ତ୍ତାଶ୍ରୟ (ଦେଖ)
Garttaśrayī Garttāśraya (See)

ଗର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତନ୍ + ଆ)—ଗର୍ତ୍ତ (ଦେଖ)
Garttā Gartta (See)
(ଗର୍ତ୍ତା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ତ୍ତାଶ୍ରୟ—ସଂ.ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗର୍ତ୍ତ ଅଟେ ଆଶ୍ରୟ ଯାହାର)—ଗାତୁଆ;
Garttāśraya ଗାତରେ ବାସ କରିବା (ଜୀବ)—Living in holes under the ground.
(ଗର୍ତ୍ତାଶ୍ରୟ—ଅନ୍ୟରୂପ)
ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ଜୀବ ଗାତରେ ରହେ; ଗାତୁଆ ଜୀବ—
Animals living in holes under the ground.

ଗର୍ତ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତ + ଇ)—ଗର୍ତ୍ତ (ଦେଖ)
Gartti Gartta (See)
(ଗର୍ତ୍ତି—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ତ୍ତିକା—ସଂ. ବି. (ଗର୍ତ୍ତ + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ. ଇକ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) —
Garttikā ତନ୍ତ୍ରଶାଳ; ତନ୍ତ୍ରଘର—Weaver's house.
(ଗର୍ତ୍ତିକା—ଅନ୍ୟରୂପ) [ଦ୍ର—ତନ୍ତ୍ରରେ ବୁଣିଲାବେଳେ ତନ୍ତ୍ର ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ବସିବାକୁ ତନ୍ତ୍ର ତଳେ ଗୋଟିଏ ଗାତ ଥାଏ ।]

ଗର୍ଦ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଗର୍ଜ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)
Garda (root) Garja (root) (See)

ଗର୍ଦନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗରୁଦନ୍)—
Gardan ୧ । ମୁଣ୍ଡ—1. Head.
ଗର୍ଦାନ ୨ । ବେକ—2. Neck.
ଗରଦନ ୩ । ଗଳାଧକ୍କା—3. A push by the neck.
ଗର୍ଦନ ମାର ପଛେ ଗୋସାଇଁ ଏକଥା କେହି ପାରିବ ସହି
ରଙ୍ଗବଦନ ଅଙ୍ଗ ଭାଙ୍ଗର ଶୋଧରେ ଅରେ—ବଳଭାଥ, ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଗର୍ଦନ୍ ତୋଡ଼—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ବେକ ଫଟା—
Gardan tordа Hurting the neck (said of a load).
ଗର୍ଦାନତୋଡ଼ ବୈଦେ. ବି—କୁସ୍ତୀର ଏକ ପେଞ୍ଚ; ଯହିଁରେ ଅନ୍ୟମଲ-
ଗରଦନତୋଡ଼ କାରୀ ପ୍ରତିମଲ୍ଲର ବେକକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ସଣ୍ଢ ଅସି ପରି ଚପି ଦେଇ ତାକୁ ତଳେ ପକାଇ ଦିଏ—
A kind of athletic feat in a duel consisting of holding the neck of the adversary by the two hands as by a vice and giving a strong jerk.

ଗର୍ଦନ୍ ତୋଡ଼ା—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗର୍ଦନ୍ ତୋଡ଼ (ଦେଖ)
Gardan tordā Gardan tordа (See)

ଗର୍ଦନ୍ ତୋଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ବେକକୁ ଆଘାତ କରିବା—
Gardan tordibā 1. To strike or hurut the nape of the neck.
ଗରଦନତୋଡ଼ନା
୨ । ବେକରେ ଦୁଇ ହାତଦ୍ୱାରା କଠା ପକାଇ ବେକକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବା—2. To break the neck by pressing it into both the hands as by a voice.

ଗର୍ଦନା—ବୈଦେ. ବି—୧ । ଗର୍ଦନ (ଦେଖ)
Gardanā 1. Gardana (See)
୨ । ଗର୍ଦନିଆଁ (ଦେଖ)
2. Gardaniāñ (See)

ଗର୍ଦନିଆଁ—ଦେ: ବି—ଗଳାଧକ୍କା; ହାତୁକା; ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର—
Gardaniāñ A push given on the nape of the neck by the hands or palms.
ଗର୍ଦାନୀ
ଗରଦନିଆ

ଗର୍ଦ୍ଦନି—ଦେ. ବି—୧ । ଗର୍ଦନିଆଁ (ଦେଖ)
Garddanī 1. Gardaniāñ (See)
ଗର୍ଦାନୀ ୨ । କୁର୍ତ୍ତାର ବେକ ପାଖ—
ଗରଦନୀ 2. Part of a coat which covers the neck.
୩ । ଘୋଡ଼ାର ବେକ ପାଖେ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ ବନ୍ଧା ଯାଇ ବାକି ଅଂଶ ଘୋଡ଼ାର ଦେହରେ ପକାଯିବା ଲୁଗା—
3. A piece of cloth covering the body of a horse and tied at one end to its neck.
୪ । କୋଠାର କାନ୍ଥର ବା ଖୁଣ୍ଟର କାନ୍ଥ—4. Cornice.
୫ । ଜଣେ ପହିଲ୍‌ୱାନ୍ ଅନ୍ୟ ପହିଲ୍‌ୱାନର ବେକ ଚାରିପାଖେ ଦୁଇ ହାତଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କଠା ପକାଏ—
5. The tight hold of an athlete on the neck of the adversarv with the two hand.

ଗର୍ଦ୍ଦଭ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦ୍ ଧାତୁ = ଗତି କରିବା + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଅଭ)—
Garddabha ୧ । ଗଧନାମକ ପଶୁ—1. Ass.
(ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) [ଦ୍ର—ଗଧଠାରୁ ଭଳିଗୋଟି ଗୁଣ ଶିକ୍ଷା
(ଗର୍ଦ୍ଦଭ—ଅନ୍ୟରୂପ) କରାଯାଏ, ଯଥା—ଅତିଶୀଘ୍ର ଭାର ବହନ, ଶିରୋଭୂଷଣ, ଘାସଆଦି ସାମାନ୍ୟ ଆହାରରେ ନିତ୍ୟ ସନ୍ତୋଷ ।]
୨ । ଶ୍ୱେତ କୁମୁଦ; ଧଳା କଇଁ—
2. White water-lily.
୩ । ଗନ୍ଧ; ବାସନା—3. Smell; odour.
୪ । ବିଡ଼ଙ୍ଗ—4. A vegetable substance used as a vermifuge; Emblelia Ribes.

ଦେ. ବି—୧ । ଗଧପରି ଅଳସୁଆ ଲୋକ—1. Idle person.
୨ । ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A fool; Simpleton.
ଦେ. ବିଣ—ଗଧା (ଦେଖ)—Gadhā (See)

ଗର୍ଦ୍ଦଭକ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
Garddabhaka ୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ପୋକ—
(ଗର୍ଦ୍ଦଭକ—ଅନ୍ୟରୂପ) 1. A kind of insect.

ସାଧାରଣ ରେକେ ଶବ୍ଦର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ପର୍ଶ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଉଲ୍ଲେଖକରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଠ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଣ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; ବଝୁ ନ ପାଇଲେ 'ବଝୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଗର୍ଦ୍ଦଭଗଦ (ଦେଖ)
2. Garddabhagada (See)

ଗର୍ଦ୍ଦଭଗଦ—ସଂ. ବି—ଚର୍ମ ରୋଗବିଶେଷ—
Garddabhagada A sort of skin-disease.
(ଗର୍ଦ୍ଦଭଗଦ—ଅନ୍ୟରୂପ) [ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଦେହଯାକ ଗୋଲ ଗୋଲ ନାଲିଆ ବ୍ରଣ ବାହାରେ ଓ ବ୍ରଣମାନ ଭାରି ଦରଜ ହୁଏ । M.W.]

ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ+ଅଣ୍ଡ)—
Garddabhāṇḍa ୧ । ପ୍ଲକ୍ଷ (ଦେଖ)
(ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡ—ଅନ୍ୟରୂପ) 1. Plaksha (See)
୨ । ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)
2 Aśwattha bṛuksha (See)

ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡକ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—
Garddabhāṇḍaka ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡ (ଦେଖ)
(ଗର୍ଦ୍ଦଭାଣ୍ଡକ—ଅନ୍ୟରୂପ) Garddabhāṇḍa (See)

ଗର୍ଦ୍ଦଭାହ୍ୱୟ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ+ଆ+ହ୍ୱେ ଧାତୁ+ଅ)—
Garddabhāhwaya ଧଳା କଇଁ—White water-lily.
(ଗର୍ଦ୍ଦଭାହ୍ୱୟ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ଦ୍ଦଭିକା—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଦ୍ଦଭକ+ଆ)—
Garddabhikā ଗର୍ଦ୍ଦଭ ଗଦ; ଚର୍ମରୋଗବିଶେଷ—
(ଗର୍ଦ୍ଦଭିକା—ଅନ୍ୟରୂପ) A kind of skin disease, blotch; eruption.

ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Garddabhī ୧ । ମାଈ ଗଧ—1. She-ass.
(ଗର୍ଦ୍ଦଭୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଗୋବର ପୋକ—2. A kind of insect generated in cow-dung.

ଗର୍ଦ୍ଦା—ବୈଦେ. ବି.—(ଫା. ଗର୍ଦ୍ଦା; ସଂ. କର୍ଦ୍ଦ)—୧ । ଧୂଳି—
Garddā 1. Dust.
(ଗର୍ଦ୍ଦା—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ମଇଳା; ମଳ—
ଗର୍ଦ୍ଦା 2. Dirt.
ଗରଦା ୩ । ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଛଣା ହେବା ପରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବା ଧୂଳିଆ ଅଂଶମାନ—3. Refuse left out of commodities after handling.
୪ । ଗଞ୍ଜେଇ କଳିରୁ ଝଡ଼ିବା କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ—
4. Small particles of gañjā-shoots.

ଗର୍ଦ୍ଦାନ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗରଦନ୍)—
Garddāna (etc) ଗର୍ଦ୍ଦନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
(ଗର୍ଦ୍ଦାନ୍—ଅନ୍ୟରୂପ) Garddanna etc (See)

ଗର୍ଦ୍ଦାଲୁ—ଦେ. ବି.—ଆଲୁବୋଖାରା (ଦେଖ)
Garddālu Ālubokhārā (See)
(ଗର୍ଦ୍ଦାଲୁ—ଅନ୍ୟରୂପ)
ଗର୍ଦ୍ଦାଳୁ
ଗରଦାଳୁ

ଗର୍ଦ୍ଦାନି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଗର୍ଦ୍ଦନୀ (ଦେଖ)
Garddāni Garddanī (See)
(ଗର୍ଦ୍ଦାନି— ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବି.—(ଗୃଧ୍ ଧାତୁ=ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବା+
Garddha ଭାବ. ଅ)—୧ । ଲୋଭ—
(ଗର୍ଧ— ଅନ୍ୟରୂପ) 1. Avarice; greediness.
୨ । ଆକାଙ୍କ୍ଷା; ଲାଳସା; ସ୍ପୃହା—2. Eagerness to get a thing; desire.

ଗର୍ଦ୍ଧନ—ସଂ. ବିଣ.—(ଗୃଧ ଧାତୁ=ଲୋଭ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—
Garddhana ୧ । ଲାଳାୟିତ; ଇଚ୍ଛୁକ—
(ଗର୍ଧନ—ଅନ୍ୟରୂପ) 1. Desirous; eager.
(ଗର୍ଦ୍ଧନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଲୋଭୀ; ଲୁବ୍ଧ—
2. Avaricious; covetuous.
୩ । ପେଟୁ—3. Greedy; voracious.
୪ । କୃପଣ—4. Niggardly; miserly.

ଗର୍ଦ୍ଧନା—ସଂ. ବି. (ଗୃଧ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+ଆ)—ପେଟୁପଣ—
Garddhanā Greediness (M.W.)
(ଗର୍ଧନା—ଅନ୍ୟରୂପ)
ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗର୍ଦ୍ଧନର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Garddhana (M. W.)
ଦେ. ବି—ଗର୍ଦ୍ଦନା (ଦେଖ)
Gardanā (See)

ଗର୍ଦ୍ଧବ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ)—ଗର୍ଦ୍ଦଭ (ଦେଖ)
Garddhaba Garddabha (See)
(ଗର୍ଧବ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ଦ୍ଧଭ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ)—ଗର୍ଦ୍ଦଭ (ଦେଖ)
Garddhabha Garddabha (See)
(ଗର୍ଧଭ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗର୍ଦ୍ଧିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃଧ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ଲୋଭୀ—
Garddhita 1. Covetuous.
(ଗର୍ଧିତ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଇଚ୍ଛୁକ; ଲାଳାୟିତ—
2. Desirous; eager.

ଗର୍ନ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Garna Garṇṇa (See)

ଗର୍ନିସାପ—ଦେ. ବି—ଗର୍ ଇନ୍‌ସାଫ୍ (ଦେଖ)
Garnisāpa Gar-insāph (See)

ଗର୍ନିସାପୀ—ଦେ. ବିଣ—ଗର୍ ଇନ୍‌ସାଫି (ଦେଖ)
Ganrisāpī Gar-insāphi (See)

ଗର୍ବ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଅହଙ୍କାର କରିବା—
Garba (root) To be proud or arrogant.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗର୍ବ—ସଂ. ବି (ଗର୍ବ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଅହଙ୍କାର—
Garba 1. Pride; vanity; arrogance.
ଛଡ଼ାହେଲେ ଅଗରେ ମନଗର୍ବ ଗଡ଼—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୨ । ବଡ଼ମା; ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା—
2. Emulation; self-adulation.
୩ । ଅବିନୟ—3. Want of modesty.
୪ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରତି ଅବଜ୍ଞା—4. Disregard for another.
୫ । ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା—5. Arrogance.

ଗର୍ବକାରୀ—ସଂ. ବିଣ (ଗର୍ବ + କୃ ଧାତୁ + ଇନ୍ ୧ମା; ୧ବ)—
Garbakārī ୧ । ଗର୍ବିତ—1. Proud.
(ଗର୍ବକାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅହଙ୍କାରୀ—2. Arrogant.

ଗର୍ବ ଖର୍ବ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗର୍ବ + ଖର୍ବ + କୃ ଧାତୁ)—
Garba kharba karibā ଅହଙ୍କାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅହଙ୍କାରକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ
ଗର୍ବଖର୍ବକରନା କରିବା – To humiliate a proud person; to make another eat the humble pie or kiss the dust; to crush another's arrogance.

ଗର୍ବର—ସଂ. ବିଣ (ଗର୍ବ + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥେ. ର)—ଗର୍ବକାରୀ (ଦେଖ)
Garbara Garbakārī (See)
(ଗର୍ବରା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗର୍ବାଟ—ସଂ. ବି (ଗର୍ବ + ଅଟ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଦ୍ୱାରୀ; ଦ୍ୱାରପାଳ
Garbāṭa Door-keeper; gate-keeper.
ସଂ. ବିଣ—ଯେ ଗର୍ବଭରେ ଚାଲେ—
One who walks with pride; struthing.

ଗର୍ବିତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗର୍ବ + କର୍ତ୍ତୃ. କ; ବା ଗର୍ବ + ସଂଜାତ ଅର୍ଥରେ. ଇତ)—୧ । ଅହଙ୍କୃତ; ଗର୍ବଯୁକ୍ତ—1. Proud.
Garbita
(ଗର୍ବିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅହଙ୍କାରୀ—2. Arrogant.

ଗର୍ବିତା—ସଂ. ବି (ଗର୍ବିନ୍ + ଭାବ. ତା)—ଗର୍ବ—
Garbitā Pride; arrogance.
ବଳା ହୋଇବେ ଛଡ଼ ଧରଣ୍ୟ ଗର୍ବିତା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗର୍ବିତାପଣ—ଭାବ. ବି—ଗର୍ବ—
Garbitāpaṇa Pride; arrogance.
ଗର୍ବିତାପଣ ଭାର ବଡ଼—ପ୍ରାଚୀ. ନର୍ବୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗର୍ବୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗର୍ବ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଗର୍ବିତ (ଦେଖ)
Garbī Garbita (See)
(ଗର୍ବିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗର୍ବେଶ୍ୱର—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅତି ଗର୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Garbeśwara Very proud person.
ଭୂମିର ପୁତ୍ରମାନେ ଗର୍ବେଶ୍ୱରପଣେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଗର୍ବ—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ = ଗ୍ରାସ କରିବା + କର୍ମ. ଭ)—ଗର୍ଭ (ଦେଖ)
Garbbha Garbha (See)

ଗର୍ଭ—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ = ଗ୍ରାସ କରିବା + କର୍ମ. ଭ)—
Garbha ୧ । ଗର୍ଭାଶୟସ୍ଥ ଶୁକ୍ରଶୋଣିତମୟ ପିଣ୍ଡ; ଭ୍ରୂଣ—
1. Foetus; an embryo.
୨ । (+ ଅଧି. ଭ) ଜରାୟୁ—2. Womb.
୩ । ଗର୍ଭଧାରଣ—3. Pregnancy; conception.
୪ । ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁ—4. The child in the womb.
୫ । ଗର୍ଭଧାରଣ କାଳ—
5. Time of conception; period of pregnancy.
୬ । ଶିଶୁ—6. Child.
ପକାଇ ଗର୍ଭ ଗଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପୁରେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଅଦି ।
୭ । ଉଦରସ୍ଥ ଅଗ୍ନି; ଜଠରାଗ୍ନି—7. The digestive fire or energy in the system.
୮ । କୁକ୍ଷି; ଉଦର, ପେଟ—8. Belly; abdomen.
୯ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅଭ୍ୟନ୍ତର; ମଧ୍ୟସ୍ଥଳ—
9. Interior; a recess inside of any thing.
୧୦ । ନଦୀର ତଳ; ନଦୀର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ସାଧାରଣତଃ ବର୍ଷାଦିନେ ପାଣି ଥାଏ (ବିଶେଷତଃ ଭାଦ୍ରମାସ କୃଷ୍ଣ-ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଦିନ ନଦୀର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଜଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଏ)—10. The bed of a river (especially the part which is filled with water on the 14th day of the dark fortnight of the month of Bhādraba.)
୧୧ । ଗମ୍ଭୀର ଘର; ଭିତର ଘର—
11. Inner apartment; an inner room.
୧୨ । ଅନୁଭବଶାଳ—12. Lying-in chamber.
୧୩ । ଗର୍ତ୍ତ—13. Hole.
୧୪ । ଅଗ୍ନି—14. Fire.
୧୫ । ପଦ୍ମ ଫୁଲର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଖଳାଧାର; ପଦ୍ମକୋଷ—
15 The calyx of a lotus.
୧୬ । ସଂଯୋଗ—16. Joining, union.
୧୭ । ପୁତ୍ର—17. Male child.
୧୮ । ଖାଦ୍ୟ; ଅନ୍ନ—18. Food.
୧୯ । କଦଳୀ, ଗୁଆ, ନଡ଼ିଆ, ବାଉଁଶ ଆଦି ଗଛର ଖୋଳପା—
19. The spathe of a plant
୨୦ । ପନସ କଣ୍ଟକ; ପଣସ ଫଳର ଖୋପାର କଣ୍ଟକ—
20. The pointed pyramids of the rind of a jackfruit.
୨୧ । ନାଟ୍ୟରେ ସନ୍ଧିବିଶେଷ—
21. Interlude in a drama.
୨୨ । ପକ୍ଷିଶାବକ—
22. Brood or young ones of birds; fledglings.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣେ ଚହିର ବସିବ୍ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଳ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ

[ଦ୍ର—ସମାସରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ, ଅଭ୍ୟନ୍ତରଆଦି ଅର୍ଥରେ ଗର୍ଭଶବ୍ଦ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମିଶେ । ଯଥା; ଅଗ୍ନିଗର୍ଭ, ସାରଗର୍ଭ, ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ, ଗର୍ଭାଙ୍କ ।]

ଗର୍ଭକ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ସ୍ୱାର୍ଥ ଅର୍ଥରେ. କ)—୧ । କେଶ ବା ଖୋପା
Garbhaka ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଫୁଲମାଳ; କେଶଭୂଷଣ ପୁଷ୍ପ—
1. A garland or flower for the hair or the chignon.

ଗର୍ଭକ ବଲ୍ଲ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ପ୍ରକାଶେ ରତ୍ନରଚିତ୍ତ.
ଖଣ୍ଡି ଅଛ ଗୋଟ ଚମ୍ପା ଥଇର୍ଯ୍ୟ କମ୍ପା । ଭଣ୍ଡ. ଭାବଣ୍ୟବତୀ ।

୨ । ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ—2. A bunch of flowers.
୩ । ଫୁଲ ତୋଡ଼ା—3. Nosegay.
୪ । ଦୁଇରାତ୍ରି ଓ ତନ୍ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ଦିନ ସମୟ—
4. An aggregate of two nights and one day between them (period of 36 hours).

ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଗର୍ଭଶବ୍ଦ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ତହିଁରେ କ ଯୋଗ ହୋଇ ନିଷ୍ପନ୍ନ ରୂପ; ଯଥା— ମାଣ୍ଡଗର୍ଭକ)—The form assumed by the word Garbha when joined to another word in a compound.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ ବିଶେଷଣ ପଦର ଏଥିଯୋଗୁଁ ଅର୍ଥ ।]
୧ । ଅମୁକରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ—(ଯଥା; ସାରଗର୍ଭକ, ମାଣ୍ଡଗର୍ଭକ)—
1. Full of (so and so).
୨ । ଅମୁକକୁ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ ଧାରଣ କରିଥିବା (ଯଥା ଅଗ୍ନି-ଗର୍ଭକ—2. Holding (so and so) within.

ଗର୍ଭକଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗର୍ଭ+କଣ୍ଟକ)—ପଣସ ଫଳ ଓ
Garbhakaṇṭaka ବୃକ୍ଷ—Jackfruit and its tree.

ଗର୍ଭକର—ସଂ. ବିଣ.—(ଗର୍ଭ+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଯାହା ଗର୍ଭ
Garbhakara ଜନ୍ମାଏ—Impregnating.

ଗର୍ଭ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗର୍ଭବତୀ କରିବା—
Garbha karibā To impregnate.
ଗର୍ଭକରା ଲୋମଗାଦ ଦୁହିତାଙ୍କୁ ସେ ଗର୍ଭ କଲେ !
ଗାଭିନକରନା ବୃଷ୍ଣିଦ୍ୱ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗର୍ଭକାର—ସଂ. ବିଣ.—ଗର୍ଭକର (ଦେଖ)
Garbhakāra Garbhakara (See)

ଗର୍ଭକାଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—୧ । ଗର୍ଭ ଧାରଣର ସମୟ—
Garbhakāḷa 1. Time of pregnancy.
୨ । ଋତୁସ୍ନାନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗର୍ଭାଧାନର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ—
2. Fit time for conception after menses.

ଗର୍ଭକେଶର—ସଂ. ବି.—(ମ. ପ. ଲୋ. ଗର୍ଭମଧ୍ୟସ୍ଥ କେଶର)—
Garbhakesara ଫୁଲର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବଡ଼ କେଶର ଯହିଁରେ ପୁଂ. କେଶର ପଡ଼ିଲେ ଫଳ ହୁଏ; ପୁଷ୍ପ ଯୋନି—Pistil of a flower.

ଗର୍ଭକୋଷ—ସଂ. ବି.—(ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭ ମଧ୍ୟସ୍ଥ କୋଷ—ଜରାୟୁ;
Garbhakosha ଗର୍ଭାଶୟ—Womb; Uterus.

ଗର୍ଭକ୍ଲେଶ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗର୍ଭଧାରଣଜନିତ କ୍ଲେଶ)—
Garbhakleśa ୧ । ଗର୍ଭଧାରଣ କାଳରେ ଭ୍ରୂଣର ଗର୍ଭ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନିତ ଗର୍ଭିଣୀର ଅନୁଭୂତ କ୍ଲେଶ—1. Pain caused by the embryo to the mother.
୨ । ପ୍ରସବ ବେଦନା—2. Throes of child-birth.

ଗର୍ଭକ୍ଷୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+କ୍ଷୟ)—
Garbhakshaya ଗର୍ଭସ୍ରାବ (ଦେଖ)
Garbhasrāba (See)

ଗର୍ଭଗୃହ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭରେ ଅବସ୍ଥିତ ଗୃହ)—
Garbhagṛuha ୧ । ଘରଭିତରେ ଥିବା କୋଠରି; ଅଭ୍ୟନ୍ତର ଗୃହ; ଗମ୍ଭୀର ଘର—1. Inner house; a dark unventilated room inside many houses.
୨ । ଦେଉଳର ଗମ୍ଭୀରା; ଯେଉଁ ଘରେ ଦେବତା ଥାଆନ୍ତି—
2. The sanctuary of a temple.
୩ । ସୂତିକାଗାର; ପ୍ରସବ ଗୃହ—3. Lying-in room.

ଗର୍ଭଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଗ୍ରହଣ)—
Garbhagrahaṇa ପେଟରେ ହେବା; ଗର୍ଭଧାରଣ—
Conception; pregnancy.

ଗର୍ଭଘାତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ. ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଘାତ)—
Garbhaghāta ଅସମୟରେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ହତ୍ୟା—
Causing abortion.

ଗର୍ଭଘାତକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଘାତକ)—
Garbhaghātaka ଯେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣକୁ ହତ୍ୟା କରେ—
(ଗର୍ଭଘାତକା—ସ୍ତ୍ରୀ) One who causes abortion.

ଗର୍ଭଘାତନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଘାତନ)—
Garbhaghātana ଗର୍ଭଘାତ (ଦେଖ)
Garbhaghāta (See)

ଗର୍ଭଘାତୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ରୂପପଦ; ଗର୍ଭ+ଘାତିନ୍ ୧ମା.୧ବ.)—
Garbhaghātī ଗର୍ଭଘାତକ (ଦେଖ)
(ଗର୍ଭଘାତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Garbhaghātaka (See)

ଗର୍ଭଚଳନ—ସଂ. ବି (ଗର୍ଭ+ଚଳନ)—ଗର୍ଭର ପଞ୍ଚମ ମାସ ପରେ
Garbhachalana ପେଟରେ ଛୁଆ ବା ଭ୍ରୂଣର ବୁଲିବା—
Quickening; motion of the foetus in the uterus.

ଗର୍ଭଚିକିତ୍ସା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଚିକିତ୍ସା)—
Garbhachikitsā ଗର୍ଭିଣୀର ଚିକିତ୍ସା—
Treatment of a woman during pregnancy.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତ—ସଂ. ବିଣ. (୫ମୀ ତତ୍ ; ଗର୍ଭ + ଚ୍ୟୁତ)—
Garbhachyuta ୧ । ଗର୍ଭରୁ ପତିତ; ଜାତ—
1. Born; issuing from the womb.
୨ । ଅସମୟରେ ଗର୍ଭରୁ ନିଃସୃତ—
2. Abortive; miscarried.

ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତି—ସଂ. ବି. (୫ମୀ ତତ୍ ; ଗର୍ଭ + ଚ୍ୟୁତି)—
Garbhachyuti ୧ । ବେଇବା; ପ୍ରସବ; ଜନ୍ମ—
1. Birth; delivery.
୨ । ଗର୍ଭସ୍ରାବ—2. Miscarriage.

ଗର୍ଭଜ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପପଦ; ଗର୍ଭ + ଜନ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Garbhaja ଗର୍ଭରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Born of the womb (of a particular woman).
[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା—ଶୂଦ୍ରାଗର୍ଭଜ; ଦାସୀଗର୍ଭଜ ।]

ଗର୍ଭଜାତ—ସଂ. ବିଣ. (୫ମୀ ତତ୍ ; ଗର୍ଭ + ଜାତ)—
Garbhajāta ଗର୍ଭଜ (ଦେଖ)
Garbhaja (See)

ଗର୍ଭଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—୧ । ଗର୍ଭଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି (ଦେଖ)
Garbhaṇā 1. Garbhaṇā saṁkrānti (See)
ଆଗେ ଚୁଣ୍ ପଛେ ଚୁଣ୍ ଗର୍ଭଣାକୁ ଟୁଣ୍ ଟୁଣ୍ । କୃଷିବଚନ ।
୨ । ଗର୍ଭଣା ଗଛ (ଦେଖ)
2. Garbhaṇā gachha (See)
ଦେ. ବିଣ—୧ । କେଣ୍ଡା ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଧାନଗଛର କାଣ୍ଡମଧ୍ୟରେ କେଣ୍ଡାଥିବା (ଧାନ ଗଛ)—
1. (paddy plant) Impregnated with the ears of corn; having the ears of corn still inside it.
୨ । ଗର୍ଭଣୀ (ଦେଖ)
2. Garbhaṇī (See)

ଗର୍ଭଣାକାଠି—ଦେ. ବି—ଗର୍ଭଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ପୂଜା କରାଯାଇ ଧାନ ବିଲରେ ପୋତା ଯିବା ଗର୍ଭଣା ଗଛର ଡାଳ—
Garbhaṇākāṭhi Branch of the Cordiamyxa tree fixed in a paddy-field on the Tula Saṁkrānti day.

ଗର୍ଭଣାଗଛ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ବନ୍ଧୁବାର)—
Garbhaṇā gachha ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବନ୍ୟ ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ତରୁବିଶେଷ—
ସଂ. ନାମ—ବନ୍ଧୁବାର, ଶୀତ, ଉଦ୍ଦାଳ, ବନ୍ଧୁବାରକ, ଶେଳୁ, ଶ୍ଳେଷ୍ମାତକ, ପିଚ୍ଛିଳ, ଭୂତବୃକ୍ଷକ
ବହୁୟାରୀ, ବହୁଆରୀ
ଲିସୋଡ଼ା, ଲମେରା
ମ. ଭୋସ୍ମର, ଶେଲବଣ
A wild tree; Cordiamyxa; the narrow- leaved sepistum
[ଦ୍ର—ଏ ଗଛ ବଙ୍କାଟଙ୍କା, କାଠ ଧଳା ଓ ହାଲୁକା, ଡାଳଗୁଡ଼ିକ ଝାମ୍ପୁଡ଼ି ହୋଇ ବଢ଼େ । ପତ୍ର ଏକୋତ୍ତର ଓ ଗୁ. ଗୁନ୍ଦୋମୋଟେ।
ତେ. ନାକେରୁ, ନୁକେରୁ
ତା. ଚେଲ୍ଲଗୋନ୍ଦଣୀ
ଫା. ସିପିସ୍ତାନ୍
ଆ. ସେଫିସ୍ତାନ୍
ଅଣ୍ଡାକାର ଫୁଲ ଧଳା ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦିନେ ଫୁଟେ । ଫଳ ବରକୋଳି ପରି ଗୋଲ ଓ ପାଚିଲେ ହଳଦିଆ ଦିଶେ । ଫଳ ଉତ୍ତର ଚଟଚଟିଆ ଅଠାଳିଆ ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହା ବିଷ, ବିଷୋଟକ, ବ୍ରଣ, ବିସର୍ପ, କୁଷ୍ଠ, କଫ ଓ ପିତ୍ତନାଶକ, ଏହା କେଶର ହିତକର; ଅପକ୍ୱ ଫଳ ବିଷ୍ଟମ୍ଭୀ, ରୁକ୍ଷ, ପିତ୍ତ, କଫ ଓ ରକ୍ତ-ଦୋଷନାଶକ; ପକ୍ୱ ଫଳ ମଧୁର ରସ, ସ୍ନିଗ୍ଧ, କଫକର, ଶୀତବୀର୍ଯ୍ୟ ଓ ଗୁରୁ । ଗର୍ଭଣା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନ ଏ ଗଛର ଡାଳ (ଗର୍ଭଣା କାଠି) ଖଣ୍ଡକୁ ନେଇ ଧାନ ବିଆରରେ ଲୋକେ ପୋତନ୍ତି ।]

ଗର୍ଭଣାସଂକ୍ରାନ୍ତି—ଦେ. ବି. (ଗର୍ଭିଣୀ ଶବ୍ଦରୁ; ଏ ସମୟରେ ଧାନ କେଣ୍ଡା ଧାନ ଗଛର ଗର୍ଭରେ ଥାଏ ବୋଲି)—
Garbhaṇā saṁkrānti (କାର୍ତ୍ତିକ) ଭୁଲ ମାସ ସଂକ୍ରାନ୍ତି—
The first day of the solar month of Tula.
[ଦ୍ର—ଏ ଦିନ ଗର୍ଭଣା ଗଛର କେତେ ଖଣ୍ଡ ଡାଳ ଆଣି ପୂଜା କରି ଧାନ ବିଲରେ ପୋତା ଯାଏ ।]

ଗର୍ଭଣୀ—ପ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ଭିଣୀ)—
Garbhaṇī ଗର୍ଭିଣୀ (ଦେଖ)
Garbhiṇī (See)

ଗର୍ଭଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ + ଅଣ୍ଡ; ଉପପଦ)—
Garbhaṇḍa ନାଭିର ଗୋଟମା ବା ଗେଣ୍ଡୁ—
The protuberance of the navel; enlargement of the navel.

ଗର୍ଭଦୋହଦ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗର୍ଭଜନିତ ଦୋହଦ = ଅଭିଳାଷ)—
Garbhadohada ଗର୍ଭିଣୀର ଅଭିଳାଷ ବା ଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରିବା—
Yearnings or longings of a pregnant woman after particular articles or delicacies.

ଗର୍ଭଦୌହୃଦ—ସଂ. ବି—ଗର୍ଭଦୋହଦ (ଦେଖ)
Garbhadauhada Garbhadohada (See)

ଗର୍ଭଧରା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଭ + ଧୃ ଧାତୁ + ଅ, ଆ)—
Garbhadharā ଗର୍ଭଧାରିଣୀ (ଦେଖ)
Garbhadhāriṇī (See)

ଗର୍ଭଧାରଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—
Garbhadhāraṇa ଗର୍ଭରେ ସନ୍ତାନ ଗ୍ରହଣ; ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ହେବା; ପେଟରେ ହେବା—Pregnancy; gestation; impregnation.

ଗର୍ଭଧାରଣକାଳ—ଦେ. ବି—ଗର୍ଭରେ ଶିଶୁ ରହିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟ—
Garbhadhāraṇakāla The full period of pregnancy (between 9 and 10 months).

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଂଖା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଙ୍ଖି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର— କେହି କେହି ୯ ମାସଠାରୁ ୧୦ ମାସ ଓ କେହି କେହି ୧୦ ମାସ ୧୦ ଦିନ କହନ୍ତି]

ଗର୍ଭଧାରଣା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ଗର୍ଭଧାରଣ (ଦେଖ)
Garbhadhāraṇā Garbhadhāraṇa (See)

ଗର୍ଭଧାରିଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଭ+ଧୃ ଧାତୁ+ଇନ୍; ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Garbhadhāriṇī ଜନନୀ; ମାତା—Mother.

ଗର୍ଭଧାରୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ: (ସଂ. ଗର୍ଭଧାରିଣୀ)—
Garbhadhārī ଗର୍ଭଧାରିଣୀ (ଦେଖ)
Garbhadhāriṇī (See)

ଯାଇଛି ବିଦେଶେ ଅସିବ ଫେରି, ଥାଅରେ ଗର୍ଭଧାରି । ପାଲଗୀତ ।

ଗର୍ଭଧ୍ୱଂସ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଧ୍ୱଂସ)—
Garbhadhwaṁsa ୧ । ଗର୍ଭସ୍ରାବ—1. Miscarriage.
୨ । ଗର୍ଭବିଚ୍ୟୁତି—2. Abortion.

ଗର୍ଭନାଡ଼ୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ନାଡ଼ୀ)—
Garbhanāḍī ଗର୍ଭସ୍ଥ ଫୁଲ-ନାଡ଼ି; ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁର ନାଭିଠାରୁ ଯେଉଁ ନାଡ଼ି ଫୁଲ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ଥାଏ—
Umbilical cord.

ଗର୍ଭନାଶ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ନାଶ)—ଗର୍ଭବିଚ୍ୟୁତି—
Garbhanāśa Abortion.

ଗର୍ଭନିଃସୃତ—ସଂ. ବିଣ. (୫ମୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ନିଃସୃତ)—
Garbhaniḥsṛuta ୧ । ଗର୍ଭଚ୍ୟୁତ—
1. Fallen from the womb.
୨ । ଜାତ—2. Born.

ଗର୍ଭନିପାତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ନିପାତ)—ଗର୍ଭସ୍ରାବ—
Garbhanipāta Abortion.

ଗର୍ଭ ନିପାତେ ଗେଦମତ
ପ୍ରାଣଛଡ଼ିଲା ମୃଗ ସତ୍ତା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗର୍ଭପରିସ୍ରବ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ପରିସ୍ରବ)—ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁର ନାଭିସଙ୍ଗେ
Garbhaparisraba ନାଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ଲାଗିଥିବା ଫୁଲ—
Placenta; secundines or foetal membranes (collectively).

ଗର୍ଭପାକୀ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ପାକ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ଷାଠିଦାନ—
Garbhapākī Rice ripening in sixty days.

ଗର୍ଭପାତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ପାତ)—ଗର୍ଭସ୍ରାବ; ୪ର୍ଥ
Garbhapāta ମାସ ପରେ ଅସମୟରେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ପତନ—
Miscarriage after the 4th month of pregnancy.

ଗର୍ଭପାତକ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ପତ ଧାତୁ ଣିଚ୍+ଅକ)—୧ । ଭ୍ରୂଣ-
Garbhapātaka ହତ୍ୟାକାରୀ; ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ଗର୍ଭିଣୀର ଗର୍ଭପାତ
ଗର୍ଭପାତିକା } କରାଏ—1. A man who causes
ଗର୍ଭପାତକୀ } abortion.

୨ । ରକ୍ତ ଶୋଭାଞ୍ଜନ ଗଛ; ରକ୍ତ ସଜନା ଗଛ—
2. Red sajina tree; horse hadish tree.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ.—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗର୍ଭସ୍ରାବ କରାଏ—
(a person) Causing abortion.
୨ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ବା ଔଷଧ ସେବନ କଲେ ଗର୍ଭପାତ ଘଟେ—
(things) causing abortion.

ଗର୍ଭପାତନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ପାତନ)—
Garbhapātana ଔଷଧାଦି ପ୍ରୟୋଗରେ ଗର୍ଭପାତ—
Causing abortion by artificeal means.

ଗର୍ଭପୀଡ଼ା—ସଂ. ବି. (ମ. ତ. ଲୋ; ଗର୍ଭଜନିତ ପୀଡ଼ା)—
Garbhapīḍā ଗର୍ଭବେଦନା (ଦେଖ)
Garbhabedanā (See)

ଗର୍ଭପୋଷଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭପୋଷଣ)—
Garbhaposhaṇa ୧ । ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣ ସଂରକ୍ଷଣ ବା ବର୍ଦ୍ଧନ—
1. Nourishment of the embryo.
୨ । ଗର୍ଭଧାରଣ—2 Gestation.

ଗର୍ଭବତୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଭ+ବତ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ.)—ଗର୍ଭିଣୀ; ଅନ୍ତଃ
Garbhabatī ସତ୍ତ୍ୱା ସ୍ତ୍ରୀ—Pregnant woman; big with child; in the family way.

ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା—Pregnant.

ଗର୍ଭବସତି—ସଂ. ବି —୧ । ଭ୍ରୂଣର ଗର୍ଭରେ ଅବସ୍ଥାନ—
Garbhabasati 1. Being in the womb.
୨ । ଗର୍ଭ; କୁକ୍ଷି; ଜରାୟୁ—2. Uterus; womb.

ଗର୍ଭବାରତା—ଦେ. ବି—ଅନ୍ତରର କଥା; ଗୁପ୍ତକଥା—
Garbhabāratā Secret matter.

ଶ୍ରୀହରି ବୋଇଲେ ଶୁଣ କୃପାବଳଶାଳି
ସର୍ବ ଗର୍ଭବାରତା ବି ଓହାଡ଼େ ଅନ୍ତ—ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗର୍ଭବାସ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ କର୍ମଧାରୟ; ଗର୍ଭ+ବାସ)—
Garbhabāsa ୧ । ଯେଉଁଠାରେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣ ବାସ କରେ; କୁକ୍ଷି; ଜରାୟୁ—1. Womb; uterus.
୨ । ଭ୍ରୂଣର ଗର୍ଭରେ ଅବସ୍ଥାନ—
2. Being in the womb; existence of the foetus in the womb.

ଦେ. ବି—ଗର୍ଭଧାରଣ; ପେଟରେ ହେବା—Pregnancy.

ଲୋପାମୁଦ୍ରା ଜହ୍ନ ଲଉଲେ ଗର୍ଭବାସ—କୃଷ୍ଣକିଂକର. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଦେ. ବିଣ—ଗର୍ଭାବତୀ—
Pregnant; heavy with child.

ସେ ନାରୀ ହେଲା ଗର୍ଭବାସ । ଯଶୋବନ୍ତ ପ୍ରେମଭକ୍ତି ଦ୍ରୁତ ଗୀତା ।

ଗର୍ଭବିଚ୍ୟୁତି—ସଂ. ବି. (ମ. ତ. ଲୋ; ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ବିଚ୍ୟୁତି)—
Garbhabichyuti ଭ୍ରୂଣ ଜୀବ ନ ପାଇଣୁ ପେଟ ଭାଙ୍ଗିଯିବା—
Abortion in the beginning of pregnancy.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ତ୍ତ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ	ନ୍	

ଗର୍ଭବିପତ୍ତି – ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ବିପତ୍ତି)—
Garbhabipatti ଗର୍ଭରେ ଭ୍ରୂଣର ମୃତ୍ୟୁ—
Death of the foetus.

ଗର୍ଭବେଦନା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭଜନିତ ବେଦନା)—
Garbhabedanā ୧ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରେ ଶିଶୁ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତ କ୍ଲେଶ—
1. (supposed) Throes of a child while in the womb.
୨ । ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରେ ଗର୍ଭିଣୀଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତ କ୍ଲେଶ—
2. Throes of a pregnant woman during pregnancy.
୩ । ପ୍ରସବକାଳରେ ଜନନୀର ଯନ୍ତ୍ରଣା—
3. Throes of child-birth; travail; labour in child-birth.

ଗର୍ଭବ୍ୟଥା – ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭ + ବ୍ୟଥା)—
Garbhabyathā ଗର୍ଭବେଦନା (ଦେଖ)
Garbhabedanā (See)

ଗର୍ଭବ୍ୟାକରଣ—ସଂ. ବି—୧ । ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣର ଗଠନ—
Garbhabyākaraṇa 1. Formation or developement of the embryo.
୨ । ଗର୍ଭିଣୀ ବ୍ୟାକରଣ (ଦେଖ)
2. Garbhiṇī byākaraṇa (See)

ଗର୍ଭଭର୍ମା—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଭର୍ମା)—ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁ ବା ଭ୍ରୂଣର ଭରଣ-ପୋଷଣ—The nourishment of the child in the womb.
Garbhabharmā

ଗର୍ଭ ଭଞ୍ଜିଯିବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ+ଭଞ୍ଜ ଧାତୁ)—ଗର୍ଭପାତ; ଗର୍ଭସ୍ରାବ ହେବା—Abortion.
Garbha bhājijibā
ଗର୍ଭପାତ୍‌ହେଓୟା
ଗର୍ଭଗିରନା

ଗର୍ଭଭାର—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭଜନିତ ଭାର) – ଗର୍ଭିଣୀର ଅନୁଭୂତ କ୍ଲାନ୍ତି—Fatigues due to pregnancy.
Garbhabhāra

ଗର୍ଭଭାରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭଭାର)—
Garbhabhārā ଗର୍ଭଭାର (ଦେଖ)
Garbhabhāra (See)

ଗର୍ଭମଣ୍ଡପ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭସ୍ଥ ମଣ୍ଡପ)—
Garbhamaṇḍapa ୧ । ଗୃହମଧ୍ୟସ୍ଥ ଶୟନ-ମଣ୍ଡପ—
1. Bed-chamber in the inner apartment.
୨ । ଗର୍ଭଗୃହ (ଦେଖ)
2. Garbhagṛuha (See)

ଗର୍ଭମାସ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) –
Garbhamāsa ୧ । ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତିର ମାସ—
1. The month of pregnancy.
୨ । ଗର୍ଭାଧାନଠାରୁ ଗଣନା ହେବା ମାସକ୍ରମ—
2. Month of pregnancy.
[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ରମତେ ଗର୍ଭରେ ଭ୍ରୂଣ ଦଶମାସ ଦଶଦିନ ରହେ ।]

ଗର୍ଭମୋଚନ—ସଂ ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ମୋଚନ)—
Garbhamochana ପେଟରୁ ପିଲା ଖଲାସ ହେବା; ପିଲା ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା—Safe delivery of a child.

ଗର୍ଭଯନ୍ତ୍ରଣା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭ+ଯନ୍ତ୍ରଣା)—
Garbhajantraṇā ଗର୍ଭବେଦନା (ଦେଖ)
Garbhabedanā (See)

ଗର୍ଭଯୋଷା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭଧାରଣୀ ଯୋଷା)—
Garbhajoshā ୧ । ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ—1. Pregnant woman.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦୁଇକୂଳ ଖାଉଥିବା ଗଙ୍ଗାନଦୀ—
2. The river Ganges overflowing its banks.

ଗର୍ଭରକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ରକ୍ଷଣ)—ଗର୍ଭପୋଷଣ; ଭ୍ରୂଣର ଲାଳନପାଳନ—Protecting the foetus.
Garbharakshaṇa

ଗର୍ଭରା—ଦେ. ବି—ପ୍ରାଚୀନ ଜଳଯାନବିଶେଷ—A kind of vessel or boat used in ancient time.
Garbharā

ଗର୍ଭରୂପ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଶିଶୁସୁଲଭ; ବାଲ୍ୟ—
Garbharūpa Childish; youthful.
(ଗର୍ଭରୂପା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ଶିଶୁ—Child; infant.

ଗର୍ଭରୂପକ—ସଂ. ବି—ଶିଶୁ—
Garbharūpaka Child.

ଗର୍ଭଲକ୍ଷଣ – ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଲକ୍ଷଣ)—ନାରୀ ଗର୍ଭବତୀ ହେବାର ନିଦର୍ଶନ (ଯଥା—ପେଟ ଉଚ୍ଚ ଦେଖାଯିବା, ସ୍ତନଶ୍ରୀଭ, ସ୍ତନ ଚିପିଲେ ଧଳା ରସର ନିଦର୍ଶନ ଆଦି)—Signs of pregnancy.
Garbhalakshaṇa

ଗର୍ଭଲମ୍ଭନ—ସଂ. ବି—ଗର୍ଭାଧାନ; ପେଟରେ ହେବା—
Garbhalambhana Pregnancy; conception.

ଗର୍ଭଶଙ୍କୁ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭରେ ବ୍ୟବହୃତ ଶଙ୍କୁ)—
Garbhaśaṅku ମୃତବସ୍ତୁକୁ ଗର୍ଭରୁ ନିଷ୍କାସନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଡୋଲ୍ଲ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—
A surgical instrument for extracting a dead foetus.

ଗର୍ଭଶଯ୍ୟା—ସଂ. ବି. (ରୂପକ କର୍ମଧା; ଗର୍ଭ+ଶଯ୍ୟା)—
Garbhaśajyā ୧ । ଗର୍ଭରେ ଭ୍ରୂଣର ବାସ ବା ଅବସ୍ଥାନ—
1. The existence of the foetus in the womb.
୨ । ଜରାୟୁ—2. Uterus.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗର୍ଭସଙ୍ଗୀ—ଦେ. ବିଣ—ଗର୍ଭବତୀ—
Garbhasaṅgī Pregnant.

ସ୍ୱରୋହିତ ମନ୍ତ୍ର ବଳେ ଯେ ଧୂମ ସୁଗନ୍ଧି
ହୋଇଲେ ସବୁ ନାରୀମାନେ ଗର୍ଭସଙ୍ଗୀ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗର୍ଭସଞ୍ଚାର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ସଞ୍ଚାର)—
Garbhasañchāra ଗର୍ଭଧାରଣ; ଗର୍ଭରେ ରଜୋବୀର୍ଯ୍ୟର ମିଳନ-ଯୋଗୁଁ ଭ୍ରୂଣର ସୃଷ୍ଟି—Conception.

ଗର୍ଭସୂଚନା—ସଂ. ବି—ଗର୍ଭବତୀ ହେବାର ପୂର୍ବ ବା ସମସାମୟିକ ଲକ୍ଷଣ—
Garbhasūchanā Symptoms of pregnancy.

ଗର୍ଭସ୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଭ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Garbhastha ୧ । ଉଦରସ୍ଥ; ଗର୍ଭମଧ୍ୟସ୍ଥ; ଗର୍ଭରେ ଥିବା—
1. In the womb; in the belly.
୨ । ଅନ୍ତରସ୍ଥ; ମଧ୍ୟସ୍ଥ—
2. Situate inside; internal.

ଗର୍ଭସ୍ଥାୟୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଭ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Garbhasthāyī ଗର୍ଭସ୍ଥ (ଦେଖ)
Garbhastha (See)
ଦେ. ବି—ଗର୍ଭାଧାନ—Pregnancy; conception.

ଗର୍ଭସ୍ଥିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଭ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Garbhasthita ଗର୍ଭସ୍ଥ (ଦେଖ)
Garbhastha (See)

ଗର୍ଭସ୍ରାବ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ସ୍ରାବ)
Garbhasrāba ୧ । ଗର୍ଭପାତ—1. Miscarriage; abortion.
୨ । ଗର୍ଭନାଶ; ଗର୍ଭପାତନ—
2. Causing abortion

ପାଞ୍ଚ ମାସେ ଗର୍ଭେ ଥାଇଣ ଗର୍ଭସ୍ରାବ
ହୋଇଥିଲେ ପାଇ ଥାଅନ୍ତୁ ସୁଖ ଭାବ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

ଗର୍ଭହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗର୍ଭବତୀ ହେବା—
Garbhahebā To be pregnant.
ଗର୍ଭହଓୟା ବଣିଷ୍ଠ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ କର
गर्भीन होना ଗର୍ଭ ହୋଇଲା ତାର ନାମ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଗର୍ଭାଗାର—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଆଗାର)—
Garbhāgāra ୧ । ଅନ୍ତଃପୁରଶାଳ; ସୂତିକାଗାର—
1. Lying-in room.
୨ । ଗର୍ଭଗୃହ (ଦେଖ)
2. Garbhagṛuha (See)

ଗର୍ଭାଙ୍କ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଅଙ୍କ)—
Garbhāṅka ନାଟକର ଗୋଟିଏ ଅଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଙ୍କ—
Scenes in an act of a drama.

ଗର୍ଭାଧାନ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭ+ଆଧାନ=ଉତ୍ପାଦନ)—
Garbhādhāna ୧ । ଋତୁସ୍ନାତା; ସ୍ତ୍ରୀ ରଜସ୍ୱଳା ହେବା ପରେ ଶୁଭ ଦିବସରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ସହବାସ ଉପଲକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କର୍ମ (ଏହା ଦ୍ୱିଜାତିମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କାର)—
1. The ceremony of consummation of marriage.
୨ । ଗର୍ଭୋତ୍ପାଦନାର୍ଥ ସ୍ତ୍ରୀ ସହବାସ—
2. Cohabitation with a view to ensure conception.
୩ । ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭରେ ଶୁକ୍ର ଶୋଣିତ ସଂଯୋଗରେ ଗର୍ଭୋତ୍ପାଦନ--
3. Impregnation; conception.
ଦେ. ବିଣ—ଗର୍ଭବତୀ—Pregnant.

ବୃକ୍ଷକୁ ମଧ୍ୟ ବସନ୍ତରେ ଆଲିଙ୍ଗନ-
କରି ଯେ ଦ୍ରୁମ ନାମ ହେଲେ ଗର୍ଭାଧାନ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗର୍ଭାଶଙ୍କା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଆଶଙ୍କା)—ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭବତୀ
Garbhāśaṅkā ହେବାର ସନ୍ଦେହ—Suspicion of pregnancy.

ଗର୍ଭାଶୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗର୍ଭ+ଆଶୟ)—ଜରାୟୁ; ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭର
Garbhāśaya ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଭ୍ରୂଣ ରହେ—
Womb; uterus.

ଗର୍ଭାଷ୍ଟମ—ସଂ. ବି.—(ଗର୍ଭ+ଅଷ୍ଟମ —୧ । ଗର୍ଭଧାରଣର ଅଷ୍ଟମ ମାସ--
Garbhāshṭama 1. The 8th month of pregnancy.
୨ । ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତିଠାରୁ ଅଷ୍ଟମ ବର୍ଷ—
2. The 8th year from conception.
[ଦ୍ର—ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଳକର ଗର୍ଭାଷ୍ଟମରେ ଉପନୟନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ଶାସ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ ।]
ସଂ. ବିଣ.—ଗର୍ଭାରମ୍ଭ ହେବାଠାରୁ ଅଷ୍ଟମ (ମାସ ବା ବର୍ଷ)—
The eighth (month or year) from pregnancy or conception.

ଗର୍ଭିଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଭ+ଇନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା ସ୍ତ୍ରୀ—
Garbhiṇī Pregnant female.

ତାଙ୍କ ନାମ ଶୁଣିଲେ ଲୋକେ ଅରଣ୍ୟ, ଗର୍ଭିଣୀ ଗାଈ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦିଏ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

୨ । ନବସନ୍ତାନବତୀ; ସୁଆଙ୍ଗା—
2. A woman who has been recently delivered of a child.
୩ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ ଚଳୁଥିବା ବଡ଼ ଅର୍ଣ୍ଣବଯୋତରଶେଷ—
3. A kind of big sea-going vessel used in ancient India.
[ଦ୍ର—ଏହା ଲମ୍ବରେ ୮୦ ହାତ । ଚଉଡ଼ାରେ ୪୦ ହାତ ଓ ଉଚ୍ଚରେ ୪୦ ହାତ ଏଥିରେ ଯାତ୍ରା କରିବା ଅଶୁଭ ଓ ଅନିଷ୍ଟକର ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଉଥିଲା । ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ତ

ସଂ. ବିଣ,—୧ । ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା—1. Pregnant; big with child; in the family way.

୨ । ନବସନ୍ତାନବତ୍ତା—2. Recently delivered of a child

ଗର୍ଭିଣୀଦୋହଦ—ସଂ. ବି.—ଗର୍ଭଦୋହଦ (ଦେଖ)
Garbhiṇī dohada Garbhadohada (See)

ଗର୍ଭିଣୀଦୌହଦ—ସଂ. ବି.—ଗର୍ଭଦୋହଦ (ଦେଖ)
Garbhiṇī dauhada Garbhadohada (See)

ଗର୍ଭିଣୀ ବ୍ୟାକରଣ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗର୍ଭିଣୀ+ବ୍ୟାକରଣ)—
Garbhiṇī byākaraṇa ଆୟୁର୍ବେଦର ଗର୍ଭଚିକିତ୍ସାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—ଭ୍ରୂଣ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣ ଓ ନବଜାତ ଶିଶୁର ଚିକିତ୍ସା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆୟୁର୍ବେଦତନ୍ତ୍ରର ଅଂଶ—The branch of Hindu medical treatise dealing with the treatment of the foetus and the child; midwifery.

ଗର୍ଭିଣୀ ବ୍ୟାକୃତି—ସଂ. ବି.—ଗର୍ଭିଣୀ ବ୍ୟାକରଣ (ଦେଖ)
Garbhiṇī byākṛuti Garbhiṇī byākaraṇa (See)

ଗର୍ଭିଣ୍ୟବେକ୍ଷକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. ଗର୍ଭଚିକିତ୍ସାରେ ନିପୁଣ ପୁରୁଷ—
Garbhiṇyabekshaka A male skilled in midwifery.
(ଗର୍ଭିଣ୍ୟବେକ୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗର୍ଭିଣ୍ୟବେକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି.—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗର୍ଭିଣୀ+ଅବେକ୍ଷଣ)—
Garbhiṇyabekshaṇa ୧ । ଗର୍ଭ ଚିକିତ୍ସା (ଦେଖ)
1. Garbha chikitsā (See)

୨ । ଗର୍ଭସ୍ଥ ଭ୍ରୂଣ ଓ ନବଜାତ ଶିଶୁର ଯତ୍ନ ନେବା କର୍ମ—
2. Midwifery care.

ଗର୍ଭିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଭ+ଯୁକ୍ତାର୍ଥେ. ଇତ)—୧ । ଗର୍ଭଯୁକ୍ତ—
Garbhita 1. With a belly; impregnated
(ଗର୍ଭିତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଅନ୍ତର୍ଗତ—2. Situate inside.

ସଂ. ବି—ପଦ୍ୟ ରଚନାରେ ଦୋଷବିଶେଷ—
A defect in poetical composition.

ଗର୍ଭିନୀ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଣ—ଗର୍ଭିଣୀ (ଦେଖ)
Garbhinī Garbhiṇī (See)

ଗର୍ଭେତୃପ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଅବ୍ୟୟୀଭାବ; ଗର୍ଭେ+ତୃପ୍ତ)—
Garbhetṛupta ୧ । ଖାଦ୍ୟ ଓ ସନ୍ତାନାଦିରେ ନିଷ୍ପିନ୍ନ—
(ଗର୍ଭେତୃପ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Contented as to food and issue.

୨ । ଅଳସଅ—2. Indolent; lazy.

ଗର୍ଭେଶ୍ୱର—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜନ୍ମତଃ ଧନୀ ବା ରାଜା—
Garbheswara One born rich; a king or rich man by birth; one born with a silver spoon in the mouth.

ଗର୍ଭୋତ୍ପତ୍ତି—ସଂ. ବି—ମାତୃଗର୍ଭରେ ଶୁକ୍ରରୁ ଭ୍ରୂଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—
Garbhotpatti Formation of the embryo from the father's semen in the mother's womb.

ଗର୍ଭୋତ୍ପାଦନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗର୍ଭ+ଉତ୍ପାଦନ)—
Garbhotpādana ୧ । ଗର୍ଭବତୀ ହେବା—
1. Conception; pregnancy.

୨ । ଯେଠରେ କରିବା; ଗର୍ଭବତୀ କରିବା—
2. Impregnation.

ଗର୍ଭୋପଘାତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗର୍ଭ+ଉପଘାତ)—
Garbhopaghāta ଗର୍ଭସ୍ରାବ; ଜାତଗର୍ଭର ନାଶ; ଗର୍ଭର ପକାଇବା—
Miscarriage; abortion.

ଗର୍ଭୋପଘାତିନୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗର୍ଭ+ଉପଘାତ+ଇନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Garbhopaghātinī ଯେଉଁ ଗାଈ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ଅସମୟରେ ପୁନର୍ବାର ବୃଷ ବା ପୁରୁଷୋପଗମନାଦି ଯୋଗୁ ଗର୍ଭର ପକାଏ—
A cow or female which miscarries; female miscarrying from unseasonable gestation.

ଗର୍ହ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—ନିନ୍ଦା କରିବା—
Garh (root) To blame.

ଗର୍ହଣ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ହ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ନିନ୍ଦା—
Garhaṇa 1. Censure; blame.

୨ । ଅଭିଯୋଗ; ଦୋଷାରୋପ—2. Laying blame; finding fault; charge; accusation.

୩ । ତିରସ୍କାର—3. Rebuking; reproach.

ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—
ସୂର୍ଯ୍ୟପରାଗ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ—
Solar or lunar eclipse.

ଗର୍ହଣା—ସଂ. ବି. (ଗର୍ହ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+ଆ)—
Garhaṇā ଗର୍ହଣ (ଦେଖ)
Garhaṇa (See)

ଗର୍ହଣୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ହ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—
Garhaṇīya ୧ । ନିନ୍ଦ୍ୟ; ନିନ୍ଦନୀୟ —1. Blameworthy.

୨ । ମନ୍ଦ—2. Vile; bad; abominable.

ଗର୍ହନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସୂର୍ଯ୍ୟପରାଗ ବା ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ—
Garhan Solar or lunar eclipse.

ଗର୍ହା—ସଂ. ବି. (ଗର୍ହ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ+ଆ)—୧ । ନିନ୍ଦା—
Garhā 1. Censure.

୨ । ତିରସ୍କାର—2. Reproach.

ଗର୍ହିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ହ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ନିନ୍ଦିତ—
Garhita 1. Blamed; censured.

୨ । ମନ୍ଦ—2. Bad; wrong.

୩ । ଜୁଗୁପ୍ସିତ—3. Reprehensive; vile.

ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି—ଗରହିତ; ଅହିତ; ଅମଙ୍ଗଳ; ଅପକାର—
Harm.

ଗ୍ରା. (ଇତର) ବିଣ—ଅନିଷ୍ଟଜନକ—Injurious.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗର୍ହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗର୍ହ୍ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—ଗର୍ହଣୀୟ (ଦେଖ)—
Garhya Garhaṇīya (See)

ଗଲ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । କ୍ଷରିତ ହେବା—
Gal (root) 1. To ooze out.
୨ । ଭୋଜନ କରିବା—2. To eat.
୩ । ତରଳିବା—3. To melt.

ଗଲ୍କିନା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଦୁର୍ବଳ ଅଳଙ୍କାର ଅଦି ଦେହରୁ
Galkinā ହଠାତ୍ ଖସି ପଡ଼ିବା ପ୍ରକାରେ—1. Loosely (like an ornament falling loose from a slender limb).
୨ । ଜଳୀୟ ପଦାର୍ଥ ହଠାତ୍ ପାତ୍ରରୁ ବୋହିଯିବା ପ୍ରକାରେ—
2. Gushingly (like liquid falling down from an upturned pot.)

ଗଲ୍କିନି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ଗଲକିନା (ଦେଖ)—
Galkini Galkinā (See)

ଗଲ୍ଗଲ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ଦୁର୍ବଳ ହେବା—
Galgal 1. To become slack or loose.
ଗଳଗଳ ୨ । ଅବଲୀଳାକ୍ରମେ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଗଳାଧଃକରଣ ଶବ୍ଦ—
2. The gutteral sound due to gulping liquid down the throat.
ଦେ. ବିଣ— ଗଳଗଳିଆ (ଦେଖ)—
Galagaliā (See)

ଗଲ୍ଗଲ୍—ଦେ. ଅ—୧ । ଚୁଣ୍ଡାଇ ହେବା—
Galgal 1. To itch; an irritating sensation.
କନକନ; ଖସଖସ
କନକନାହଟ; ଚୁନଚୁନାହଟ (ଯଥା—କଣ୍ଡା ସାରୁ ବା ଓଲୁଅ ଖାଇ ତଣ୍ଟି ଗଲ୍ ଗଲ୍ ହେବା ।)
୨ । ଝଡ଼ଝଡ଼; ଅତ୍ୟନ୍ତ—2. Very much.
(ଯଥା—ଲାଲ ଗଲ୍ ଗଲ୍ ।)

ଗଲ୍ଜି—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଗଲ୍ଜି)—୧ । ବିଷ୍ଠା; ସ୍ତବ—
Galji 1. Night soil.
ଗଳିଜ ୨ । ଅଳିଆ—2. Refuse.
ଗଲୀଜ ୩ । ମଇଳା—3. Dirt.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ—1. Foetid.
୨ । ମଇଳା—2. Dirty.
୩ । ବିଷ୍ଠାପୂର୍ଣ୍ଣ—3. Full of night soil

ଗଲ୍ତି—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଗଲ୍ତି=ଭ୍ରମ; ଭୁଲ)—୧ । ଗୁପ୍ତ ଛିଦ୍ର;
Galti ଯାହା ଥିବା ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ପାତ୍ରସ୍ଥ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ଅଜ୍ଞାତ
ଗଳତୀ ଭାବରେ ବହିଯାଏ—1. Secret leak or fracture in a vessel.
ଗଲତୀ
୨ । ଭ୍ରାନ୍ତି; ଭୁଲ—2. Mistake.
୩ । ଦୋଷ—3. Fault.
୪ । ଗୁପ୍ତ ଦୋଷ—4. Secret or hidden flaw.
୫ । ତ୍ରୁଟି—5. Shortcoming; defect.
୬ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବହେଳା—6. Negligence.
୭ । ମିଥ୍ୟା—7. Lie.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଦୋଷପୂର୍ଣ୍ଣ—1. Full of flaw.
୨ । ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Defective.

ଗଳ—ସଂ. ବି (ଗଳ ଧାତୁ=ଭୋଜନ କରିବା+କରଣ. ଅ)—
Gala ୧ । ବେକ—1. Neck.

ପୁଣି ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର ବାଣରୁ ସେ ଜହ୍ନ,
ବିଦ୍ଧଣ କାଷ୍ଠ ଯେଲେ ଭଗ୍ନେ ତାହା ଗଳ । କୃଷ୍ଣସଂହି, ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣପର୍ବ ।

୨ । ଗଳା; କଣ୍ଠ—2. Throat.
୩ । ଶାଳ ଗଛରୁ ବାହାରିବା ଝୁଣା—
3. Raisin from the Śāla tree.
୪ । ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—4. A kind of drum.
୫ । କଣ୍ଠନାଳୀ—5. Larynx.
୬ । ଗଳାର ସ୍ୱର—6. The voice of the throat.
୭ । ଦଉଡ଼ି—7 Rope.
୮ । ଗଡ଼େଇ ମାଛ—1. A kind of fish.

ଗଳକ—ସଂ. ବି. (ଗଳ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)
Galaka ୧ । ଗଳା; ତଣ୍ଟି—1. Throat.
୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ମାଛ—
2. A kind of fish.

ଗଳକଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି—ଗଳାରେ ଉଠିବା ମାରାତ୍ମକ ବ୍ରଣ—
Galakaṇṭaka A mortal boil on the throat.

ଗଳକମ୍ବଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଳଦେଶ ତଳେ ଲମ୍ବିତ
Galakambala କମ୍ବଳାକୃତି ଚର୍ମ)—
ଗୋରୁଙ୍କ ଗଳଦେଶ ତଳେ ଲମ୍ବିଥିବା କମ୍ବଳ ଆକୃତିର ଚର୍ମାଚ୍ଛାଦିତ ମାଂସ; ସାମ୍ନା—
A bull's or cow's dewlap; the flap of skin hanging down he neck of cattle.

ଗଳଗଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍; ଗଳ+ଗଣ୍ଡ)—
Galagaṇḍa ୧ । ରୋଗଜନିତ ଗଳଦେଶରେ ବାହାରିବା ସ୍ଥୂଳ-ମାଂସପିଣ୍ଡ ବା ଆବୁ—
1. Goitre; Derbyshire neck.
୨ । ଗଳାର ଗିଲଣ୍ଡି ଫୁଲା ଓ ଦରଜ ରୋଗ—
2. The swelling of the glands of the neck.
୩ । ହାଡ଼ଗିଳା ପକ୍ଷୀ—3. Indian Adjutant bird.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଣ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ନ

ଗଲଗଲ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚୁଣ୍ଡାଇ ହେବା—1. To itch.
Galagala hebā ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) (ମନ) ଉବେଇ ଖବେଇ-
ଚୁଳକାନ ହେବା—2. To feel restless to do an act.
ଚୁଳଚୁଳାନା

ଗଲଗଲିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ଯାହା ଗଳପଡ଼େ)—୧ । ଝୁଗୁଲା—
Galagaliā 1. Slack; loose.
ଢଳଢଳ ୨ । ପାଣିରୁ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଅଳାଡ଼ି ହୋଇ-
ଢୀଳା ପଡ଼ୁଥିବା (ତରଳୀୟ ପଦାର୍ଥ)—
2. Profusely poured; (liquid) flowing; profusely.

ଗଲଗଲିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ (ସାରୁ, ଓଲୁଅ) ଦେହରେ
Galagaliā ଲଗାଇଲେ ଦେହ ଗଲୁ କରେ ବା ଖାଇଲେ ଛାତି
ଗଲୁ କରେ—(things) Which produce irritation when applied to the body or eaten.
ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି—(ତୁଳ. ହି. ଗଲ୍‌ଗଲ୍=ଟାଙ୍ଗ)—
ଟାଙ୍ଗ-ଲେମ୍ବୁ—Big lemon.

ଗଲଗଲୁଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗଲଗଲିଆ (ଦେଖ)
Galagaluā Galagaliā (See)

ଗଲଗଲେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଲଗଲ ଲାଗିବା; ଗଡଗଡ ଲାଗିବା—
Galagaleibā To produce itching in the throat when eaten.

ଗଲଗାଜିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଲଗର୍ଜନ)—
Galagājibā ଗଳାଦ୍ୱାରା ଗର୍ଜନ କରିବା—To produce a
ଗଳଗାଜନା roaring sound by the throat.

ଗଳଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଗଳ+ଗ୍ରହ)—୧ । ଅନ୍ୟର ବେକ ଧରିବା—
Galagraha 1. Seizing by the throat.
୨ । ଛାତି ଚପିବା—2. Throttling.
୩ । ଅକାରଣରେ ଅନିଚ୍ଛାପୂର୍ବକ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭାର ଆପଣା-
ଉପରେ ନେବାକୁ ହୁଏ—
3. A hanger-on; a burden upon one's shoulders.
୪ । ସ୍ୱୟଂ ଉପସ୍ଥିତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ବା ଅପବାଦ—
4. An unavoidable responsibility or danger.
୫ । ବେକଫୁଲା ରୋଗ—
5. Swelling of the throat and neck.
୬ । ମାଛର କଣ୍ଟା—6. Slender fish-bone.
୭ । ଆପଣା ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଅସମାପ୍ତ କର୍ମ—
7. A self-imposed unaccomplished task.
୮ । କୃଷ୍ଣପକ୍ଷର ଚତୁର୍ଥୀ, ସପ୍ତମୀ, ଅଷ୍ଟମୀ, ନବମୀ, ତ୍ରୟୋଦଶୀ,
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଓ ଅମାବାସ୍ୟା ତିଥି—
8. Name of the 4th, 7th, 8th, 9th, 13th, 14th and new moon days of the dark fortnight.
୯ । ଯେଉଁ ଦିନ ପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଏ କିନ୍ତୁ ତହିଁ ଆର-
ଦିନ ଅନଧ୍ୟୟନ ତିଥି ପଡ଼େ—
9. A day on which a course of studies is begun but the next day of which reading is prohibited according to the Hindu-scriptures.
୧୦ । ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ କରାଯିବା ପାଠ—
10. Study begun but immediately interrupted or discontinued.

ଗଳଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି—ଗଳଗ୍ରହ (ଦେଖ)
Galagrahana Galagraha (See)

ଗଳଘଟା—ଦେ. ବି—ଗୋଳମାଳ—
Galaghatā Noise; ado; uproar; confusion
ଗଳବଳ (Hawells).

ଗଳଚମ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଳଚର୍ମ)—
Galachama ୧ । ଗଳକମ୍ବଳ—1. Dewlap.
୨ । ଅଳାଗଳସ୍ତନ—
2. Long wart hanging from the neck of a goat.
ବରଜ ଅଙ୍ଗଣରେ, ଧେନୁକୁ ଶିବଗଳଚମକୁ ଧର ବୋଲି
ଦୁହିଁଲେ ଗୋ—ବିଦ୍ୟାସୁନ୍ଦର ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗଳଚର୍ମ—ସଂ. ବି. (ଗଳ+ଚର୍ମନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଛାତି; ଛୋଟି—
Galacharma Throat; gullet.

ଗଳତ୍—ସଂ. ବିଣ. (ଗଳ୍ ଧାତୁ=କ୍ଷରିତ ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅତ୍, ଶତୃ)—
Galat କ୍ଷରିତ ହେଉଥିବା; ବୋହୁଥିବା—
Oozing; percolating.
ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଳତ୍ (ଦେଖ)—Galat (See)

ଗଳତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଗଳତ୍=ଭ୍ରମ; ଭୁଲ୍)—
Galat ଗଳ୍ତି (ଦେଖ)—Galti (See)
ଗଳତ୍ ବସ୍ତୁଟିଏରେ ଗଳତ୍—ଭଗ ।

ଗଳତ ବିଣ—୧ । ଭ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ, ଭ୍ରାନ୍ତ—
1. Mistaken; full of mistakes.
୨ । ଦୋଷପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Full of defect; defective.
୩ । ଅଶୁଦ୍ଧ—3. Incorrect.
୪ । ତ୍ରୁଟି—4. Negligence; laches.

ଗଳତ୍କୁଷ୍ଠ—ସଂ. ବି. (ଗଳତ୍+କୁଷ୍ଠ) - ଯେଉଁ ମହାବ୍ୟାଧି (କୁଷ୍ଠ
Galatkushtha ରୋଗ) ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ଘାଆ
(ଗଳତ୍କୁଷ୍ଠୀ—ଷ୍ଠୀ) ହୋଇ ରକ୍ତ ପୂଜ କ୍ଷରିତ ହୁଏ; କ୍ଷତଯୁକ୍ତ
କୁଷ୍ଠ—Oozing leprosy; Psoriasis.

ଗଳଥନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଳ ସ୍ତନ)—ଅଳାଗଳସ୍ତନ—
Galathana Long wart hanging from the neck of
ଗଳଥନା a goat.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଅଁ' ଦେଖିବେ 'ବଥି' ନ ପାଇଲେ 'ବଥିଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ', ଦେଖିବେ ।

ଗଳଥା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଳହସ୍ତ)—
Galathā ୧ । ବେକର ସାମନାଆଡ଼େ ଅର୍ଥାତ୍ ଛାତିରେ ଧକ୍କା
ଗଳାଧାକା ଦେବା; ଛାତିଆ—
ଧକ୍କା 1. A push by the throat; throttling.
ପୂଜ ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରତି ଗଳେ ପ୍ରଦାନ ଗଳଥା
ଅଶିଷ୍ଟ ଅମନ୍ତ୍ରି କୋପ ଇର୍ଷା ଅଦମ୍ଭିକା । ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦି, ବଳମାବତ୍ତ ।
୨ । ବେକର ପଛ ଆଡ଼ରେ ଧକ୍କା ଦେବା; ହାଲୁକା—
2. A push by the neck; collaring.
ବବେକ ପଛରୁ ଲଗାଏ ଗଳଥା । ରଘୁନାଥ ।

ଗଳଥିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଳହସ୍ତ)—
Galathibā ୧ । ଛାତିଆ ଦେବା—
ଗଳାଧାକାଦେଓୟା 1. To push by the neck.
ଢକେଲନା ୨ । ବେକରେ ଧକ୍କା ମାରି ଘରୁଡ଼ିବା—
2. To drive out by giving a push by the neck.

ଗଲଦ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଲତ୍ (ଦେଖ)
Galad Galat (See)

ଗଲଦ୍‌ଘର୍ମ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଲତ୍+ଘର୍ମ)—
Galadgharma (ପରିଶ୍ରମ ବା ଭୟ ହେତୁରୁ) ଯାହା ଦେହରୁ ବେଶି ଝାଳ ବୋହି ଯାଉଥାଏ—
In a state of profuse perspiration; with sweat breaking out in big drops.
ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଶରୀରରୁ ବୋହୁଥିବା ଝାଳ—
Running sweat.

ଗଲଦଶ୍ରୁ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଲତ୍+ଅଶ୍ରୁ)—
Galadaśru ୧ । ଯାହା ଆଖିରୁ ଲୁହ ବୋହି ଯାଉଅଛି—
1. With tears trickling or rolling down.
୨ । ଲୁହ ଗଡ଼ୁଥିବା (ନେତ୍ର)—
2. (eys) With tears rolling down.
ଉଦ୍‌ବେଳ ସାଗର ପ୍ରାୟ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ପ୍ରଜା
ଗଳଦଶ୍ରୁ ଦେହେ, ପୁଣି ଘାଳ ସ୍ନାନ ବେଶେ । ରଘୁନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—
ବୋହୁଥିବା ଲୁହ—Trickling tears

ଗଲଦା ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ଆ. ଗଲ୍ଲା—ଦଳ; ଘୁଙ୍ଗ+ସଂ. ଶିଙ୍ଗଟ; ଏମାନେ ସମୁଦ୍ରରେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ବିଚରଣ କରୁଥିବାରୁ)—
Galadā chingurdi
ଗଲ୍ଲାଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି
ଗଲ୍ଲାଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ବଡ଼ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାଛ; ବିଲ୍ଲ ବାଳିଆ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—
Prawn; large shrimp.

ଗଲଦେଶ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ;ଗଳ+ଦେଶ)—ବେକ; ଛାତି; ଗଳା—
Galadēśa Neck; throat.

ଗଲଦ୍ୱାର— ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗଳ+ଦ୍ୱାର)—ମୁଖ; ପାଟି—
Galadwāra Mouth.

ଗଳନ—ସଂ. ବି. (ଗଳ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—
Galana ୧ । ଦ୍ରବ ହେବା; ତରଳିବା—1. Melting.
୨ । ଝରିବା; ଗଳି ପଡ଼ିବା; ବହିବା—2. Oozing.
୩ । ଟୋପା ଟୋପା ପଡ଼ିବା —3. Dripping.
୪ । କଣା ବା ଫାଟି ବାଟେ ବହିବା—4. Leaking.

ଗଳନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଳ୍ ଧାତୁ+ଅନୀୟ)— ୧ । ଦ୍ରବଣୀୟ;
Galanīya ତରଳିବାର ଯୋଗ୍ୟ—1. Fusible.
୨ । ଗୋଳି ହୋଇଯିବା ଯୋଗ୍ୟ—Soluble.

ଗଳନ୍ତିକା—ସଂ. ବି. (ଗଳ୍ ଧାତୁ+ଅନ୍ତ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Galantikā ୧ । (ଯହିଁରୁ ପାଣି ଝରେ) ଝାଉ; ଗଡ଼ୁ—
1. A spouted water-pot.
୨ । ବସୁନ୍ଧରା ଘଡ଼ି; ଯେଉଁ ଘଡ଼ିର ତଳେ କଣାରୁ ପାଣି ଟୋପା-ଟୋପା ବୋହି ତୁଳସୀ ଗଛ ବା ଦେବତାଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼େ—2. A small water-jar with a hole at the bottom from which water drops on Tulasi tree or some Idol

ଗଳପ— ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି—ଗଳ୍ପ (ଦେଖ)
Galapa Galpa (See)
ଅଳପବସ୍ତ୍ରୀ ଅଳପକେ ହସି ଗଳପ କରନ୍ତି ବସି ।
ଜନକଗୋର—ଶର୍ମିଷ୍ଠା ।

ଗଳପିବା—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି—ଗଳ୍ପ କରିବା—
Galapibā To talk.
ପଛିତା ମାଗଣ ସ୍ନାନ ବାଟେ ଅସି
ଚୁଅଁ ତରୁପାଖେ ଗଳପନ୍ତି ବସି । ଭାରଣୀଚରଣ—ଋଷିକୁଳ୍ୟା ।

ଗଳବନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଳବନ୍ଧନ)—ଗଳା ଚାରିପାଖେ ଗୁଡ଼ାଯିବା
Galabanda ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡ—Neck-tie.
ଗଳାବନ୍ଦ
ଗଳବନ୍ଦନୀ

ଗଳବନ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (ଗଳ+ବନ୍ଧନ)—
Galabandhana ୧ । ଗଳାଚାରିପାଖେ ବନ୍ଧା ହେବା ରଜ୍ଜୁ ବା ବସ୍ତ୍ର—
1. A piece of cloth tied round the neck; neck-tie.
୨ । ଗୋରୁ ଗାଈଙ୍କ ବେକର ପଘା—
2. A rope with a halter.

ଗଳବସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଳ+ବସ୍ତ୍ର)—
Galabastra ବେକରେ ଲୁଗା ପକାଇ ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା; ବିନୟ, ହୀନତା, ଦୈନ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରକାଶାର୍ଥ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପରିଆଗରେ ବେକରେ ଲୁଗା ପକାଇ ଠିଆ-ହୋଇଥାଏ—In an attitude of object humility with a piece of cloth thrown round one's neck.
ମାନସେ କରି ପୂଜନ କରି ଅସ୍ତ୍ରନିବେଦନ
ଗଳବସ୍ତ୍ର ହୋଇ ଚୁପ୍ ରକ୍ଷା କରିବ । ଗଳନ୍ତିଣ—ଭକ୍ତିଧାରା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

[ଦ୍ର—ଆମ ଦେଶରେ ଅଦ୍ୟ ଦୈନ୍ୟସୂଚକ ପ୍ରାର୍ଥନା ବେଳେ 'ବେକରେ ପାଲଦଉଡ଼ି', 'ଦାନ୍ତରେ କୁଟା' ଧରିବାର ରୀତି ଅଛି ।]

ଗଳବ୍ରତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଳ=(ସର୍ପ) ଭକ୍ଷଣ + ବ୍ରତ)—
Galabrata ମୟୂର—Peacock

ଗଳମେଖଳା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ବେକର ହାର—
Galamekhalā Necklace.

ଗଳଲଗ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (୭ମୀତତ୍; ଗଳ + ଲଗ୍ନ)—୧ । ଗଳାରେ ଜଡ଼ିତ -
Galalagna 1. Attached to the neck.
୨ । ଉଣ୍ଠିରେ ଅଟକି ଯିବା—
2. Sticking to the throat.

ଗଳଲଗ୍ନୀକୃତବାସାଃ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି ଗଳ + ଲଗ୍ନୀକୃତ + ବାସସ୍;
Galalagni kṛutabāsāḥ ଗଳ + ଲଗ୍ନୀକୃତ (୭ମୀ ତତ୍) + ବାସଃ)—
ଗଳବସ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Galabastra (See)

ଗଳଶୁଣ୍ଡିକା—ସଂ. ବି. (ଗଳ + ଶୁଣ୍ଡ + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ; ହାତୀଶୁଣ୍ଡ ପରି
Galaśuṇḍikā ଯାହା ଗଳା ମଧ୍ୟରେ ଝୁଲୁ ଥାଏ)—
୧ । ଘଣ୍ଟିକା; ଗଳାଉପରେ ଝୁଲୁ ଥିବା ଦ୍ୱିମୁଖ ମାଂସପିଣ୍ଡ—
1. Uvula.
୨ । ଘଣ୍ଟିକା ବଢ଼ିବା ରୋଗ—2. Tonsilitis; quinsy.

ଗଳଶୁଣ୍ଡୀ—ସଂ. ବି— ଗଳଶୁଣ୍ଡିକା (ଦେଖ)
Galaśuṇḍī Galaśuṇḍikā (See)

ଗଳସ୍ତନ—ସଂ. ବି. (ଗଳ + ସ୍ତନ)—
Galastana ୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଛେଳି ବେକ ତଳେ ସ୍ତନ (ଚର)-- ଭଳି ଝୁଲୁ ଥିବା ମାଂସ ଖଣ୍ଡ—1. Long wart hanging down the neck of a goat.
ଅଜାଗଳସ୍ତନ ନ୍ୟାୟ—ପ୍ରବଚନ ।
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଅଣ୍ଡିରା ଛେଳି—2. A he-goat.

ଗଳସ୍ତନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଳ + ସ୍ତନ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Galastanī ଛେଳୀ; ମାଈଛେଳି—A she-goat

ଗଳହଟ୍ଟା—ଦେ. ବି.—ଗଳଘଟ୍ଟା (ଦେଖ)
Galahaṭā Galaghaṭā (See)

ଗଳହସ୍ତ—ସଂ. ବି.—(୭ମୀ ତତ୍) —୧ । ଗଳଥା; ଗଳାଧକ୍କା; ଉଣ୍ଠିଆ;
Galahasta ଗଳାଟିପା; ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ର; ଅବମାନନା ସହିତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବହିଷ୍କୃତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତା ବେକରେ ହାତ ଦ୍ୱାରା ଧାକ୍କା ଦେବା—1. Collaring; pushing one by the neck.
୨ । ବୁଢ଼ାଆଙ୍ଗୁଠି ଓ ବିଶିଆଙ୍ଗୁଠିର ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ବିସ୍ତାର—2. The semicircular span of the thumb and index finger.
୩ । ଉଣ୍ଠିଚପା—3. Throttling.

ସଂ. ବିଣ.—(ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଉଣ୍ଠିଆ ଦିଅଏ—
Collaring.

ଗଳହସ୍ତିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଳହସ୍ତ + ଇତ)—ଗଳାରେ ଧକ୍କା ଦେଇ
Galahastita ଯାହାକୁ ବାହାର କରି ଦିଆ ଯାଏ—Collared; driven away from a place by being collared.

ଗଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଳ)—୧ । ଗଳଦେଶ; କଣ୍ଠ; ଉଣ୍ଠି, ଟୋଟି—
Galā 1. Throat.
ଗଳା ଅବରେ ଏହାକୁ କରନ୍ତି ମୁଁନିକ ଗଳାର ହାର । ରାଧାନାଥ, ଭଷା ।
गला
୨ । କଣ୍ଠନାଳୀ—2. Larynx.
୩ । କଣ୍ଠସ୍ୱର; କଣ୍ଠଧ୍ୱନି—3. One's voice.
୪ । (ସଂ. ଗଳ ଧାତୁ) ଗଳିବା—
4. Piercing; thrusting.
୫ । ଭାତ ବା ତରକାରୀରୁ ପେଜ ବା ପାଣି ଗାଳିବା—
5. Sifting of water from boiled rice or curry.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗଳ ଧାତୁ)—୧ । ଗଳିତ; ତରଳିତ; ଦ୍ରବୀଭୂତ--
1. Melted; fused.
୨ । ଯହିଁରୁ (ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଦିରୁ) ପେଜ ବା ପାଣି ଗଳା ବା ନିଗଡ଼ା ହୋଇ ଥାଏ—2. From which redundant water has been oozed out.

ଗଲା—ଦେ. ବିଣ.—୧ । (ସଂ. ଗମ ଧାତୁ)—ଗତ (ବର୍ଷ)—
Galā 1. Last (year).
ଗେଲ ୨ । ଯେ ଯାଇ ଅଛି—2. One that has gone.
गया ୩ । ଯେ ଯାଉଅଛି—3. One who is going.
(ଯଥା—ଗଲା ମନୁଷ୍ୟ ହାତରେ ଭୁବନ୍ତ ଯତ୍ନ ଦେବ ।)
କ୍ରିୟା—ଗମ ଧାତୁ ଅତୀତକାଳ ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ ଅନାଦର ଏକବଚନରେ ରୂପ—The form of the verb 'To go' in past tense 3rd person singular.

ଗଲାଅଇଲା—ଦେ. ବିଣ.—ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିବା; ଗମନାଗମନକାରୀ
Galāailā (ବ୍ୟକ୍ତି)—Coming and going.
आयागया

ଆଯାଗୟା ଦେ. ବି.—ଅଗଣିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—
Visitors; guests.
(ଯଥା—ଏ ବିଭାଘରେ ଗଲା ଅଇଲା ଖବର ବୁଝିବାର ଭାର ମୋ ଉପରେ ଦିଆ ଯାଇଛି ।)

ଗଳାଅବାଜ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗଳ + ଫା. ଅବାଜ୍)—ଗଳାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ-
Galāawāj ପ୍ରକାଶ—Uttering a sound by the throat.
गलाअवाज
गलाकाअवाज

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତେ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଶ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଶ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୁଳି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୁଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗଳ ଧାତୁ)—(ଗଳବାର ଣିଜନ୍ତ)—
Galāibā ୧ । ପ୍ରବେଶ କରାଇବା—1. To thrust a thing
ଢୁକାନ (e.g. a thread) into another (e.g.
ଢକେଲନା the eye of a needle.)
୨ । ତରଳାଇବା—2. To melt.
ଗଳାନ ୩ । ଗୁନ୍ଥିବା; ଗ୍ରଥିତ କରିବା—
ଗଳାନା 3. To string together.

ତୋତ ମୁଁ ଶ୍ରୁମନାମନାଳକଦାସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ଶ୍ରୁତ୍ରେ ଗଳାଇବ ।
ରଙ୍ଗ. ପ୍ରେମସୁଧାଳିଧି ।

୪ । (ଗାଳବାର ଣିଜନ୍ତ) ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଭାତହାଣ୍ଡିରେ ଥିବା ସିଝ ଅନ୍ନରୁ ଫେନ ନିଗଡ଼ାଇବା—
4. To cause another to sift the redundant rice-water from the boiled rice.

ଗଲାଉତ୍ତାରୁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଯିବା ପରେ—
Galāuttāru 1. After one went away.
୨ । ପରେ—2. Afterwards.
୩ । କୌଣସି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କଥା କହିବା ସମୟରେ ମୁଦ୍ରା ଦୋଷ ବା ଅଭ୍ୟାସଜନିତ ନିରର୍ଥକ ବାକ୍ୟ—
3. An unmeaning phrase repeatedly used by persons in the course of a narration or talk.

ଗଲାକଟା—ଦେ. ବି—ମୁଣ୍ଡ ହାଣିବା—
Galākaṭā Decapitation.
ଗଳାକାଟା ଦେ. ବିଶ—୧ । ଯେ ଗଳାକୁ କାଟେ—
ଗଳାକାଟନା 1. One who beheads another person; murderer.
୨ । ଅନ୍ୟର ସର୍ବନାଶକାରୀ—
2. One who brings about another's utter ruin.

ଗଲାକଥା—ଦେ. ବି—ଅତୀତ ବିଷୟ; ଗତ କଥା—
Galākathā Past thing.
ଗତକଥା ଶବ୍ଦଣିତ ଗଲକଥାରେ ସଙ୍ଗୀତ ଗଲ୍ପଣିତ ଗଲକଥା ।
ଗଥାବାତ କ ବ୍ୟତ୍ୟୟ, ବଙ୍ଗ ।

ଗଲା କାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦେହରୁ ମୁଣ୍ଡ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିବା—
Galā kāṭibā 1. To decapitate; to behead.
ଗଳାକାଟା ୨ । ସର୍ବନାଶ ଘଟାଇବା—
ଗଳାକାଟନା 2. To utterely ruin a person.

ଗଲକାଳି—ଦେ. ଅ—ଗତକାଲି—
Galākāli Yesterday.
ଗତକଲ୍ୟ
କଲକାକାତାଦିନ

ଗଳାଖଁ ଖଁ—ଦେ. ବି—କାଶ ଓ ଶରଦ ଯୋଗୁଁ ଗଳାର ସ୍ୱରବିକୃତି ଓ
Galākhañkhañ ଖଣ୍ଡିକାଶ—Interrupted cough and change of voice due to cough and cold.

ଗଳାଖଙ୍କାର—ଦେ ବି—୧ । ଗଳଗର୍ଜନ—
Galākhaṅkāra 1. Roaring by the throat.
ଗଳାଖେଁକାର ୨ । କାଶିବାଦ୍ୱାରା ଗଳାର ନାଳୀରୁ ଶ୍ଳେଷ୍ମା ପରିଷ୍କୃତ
ଗଳାଖଖାରନା କରିବା—2. Clearing of the throat by coughing up the phlegm.

ଗଳାଖଙ୍କାର ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଳାଖଙ୍କାର ମାରିବା (ଦେଖ)
Galākhaṅkāra debā Galākhaṅkāra māribā (See)

ଗଳାଖଙ୍କାର ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ସ୍ୱୀୟ ଉପସ୍ଥିତି ବା ଗରମା ପ୍ରକଟିତ
Galākhaṅkāra māribā କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଳାଦ୍ୱାରା
ଗଳାଖେଁକାରା ଶବ୍ଦ କରିବା; ଖଣ୍ଡିକାଶ ମାରିବା—
ଗଳାଖଖାରନା To cough up the phlegm and clear the throat (with a view to make one's presence felt in a crowd or in the dark).

ଗଳାଖଙ୍କାରି—ଦେ. ବି—ଗଳାଖଙ୍କାର (ଦେଖ)
Galākhaṅkāri Galākhaṅkāra (See)

ଗଳା ଖଙ୍କାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଗଳଗର୍ଜନ କରିବା—
Galā khaṅkāribā 1. To roar by the throat.
ଗଳାଖେଁକାରା ୨ । ଗଳାନାଳୀରୁ ଶ୍ଳେଷ୍ମା ପରିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ
ଗଳାଖଖାରନା କାଶିବା—2. To clear the throat by coughing.

ଗଳା ଖୁଁ ଖୁଁ—ଦେ. ବି.—ଗଳା ଖଁ ଖଁ (ଦେଖ)
Galākhuñ khuṅ Galā khañ khañ (See)

ଗଳାଖେଙ୍କା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—ଗଳାଖଙ୍କାର ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Galākheṅkā (etc) Galākhaṅkāra etc (See)

ଗଳାଗଳି—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଗଳ)—୧ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଗଳା ଧରି ଧରି
Galāgali ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ—1 Mutual fighting, each
ଗଳାଗଳି holding the other's throat.
୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟର ଅଙ୍ଗସନ୍ଧିରେ ଅପରର ଅଙ୍ଗୁଳି ଆଦି ପ୍ରବେଶ କରାକରି—3. Two persons poking the fingers into each other's cavities of the body.
୩ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଅତି ଘନିଷ୍ଠ ପ୍ରୀତି ବା ସଦ୍ଭାବ—
3. Close or very intimate friendship between two persons as if the body of one entering into the body of the other; two persons being thick with each others.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ଦସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ତ	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ	ନ

୪ । ଗଳାଇବା; ପ୍ରବେଶ କରାଇବା—
4. Thrusting.

୫ । ଅତି କଷ୍ଟରେ ବହୁଜନସମାଗମସ୍ଥଳରେ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବଧାନ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣା ଶରୀରକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଇବା —
5. Thrusting one's self into a thickly pressing assembly.

ଦେ. ରଣ—୧ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଗଳା ଧରାଧରି ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବା—1. Fighting with each other by holding the neck.

୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟର ଅଙ୍ଗରେ ଅପରର ଅଙ୍ଗୁଳି ଆଦି ପ୍ରବେଶ କରାକରି—2. Mutually thrusting the fingers of one into the other's cavities of the body.

୩ । ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଅତି ଘନିଷ୍ଠ ପ୍ରୀତି ବା ସଦ୍ଭାବ ଥିବା—
3. In deep or intimate friendship with each other.

୪ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଗଳାଉଥିବା; ପ୍ରବେଶ କରାକରି ଦେଉଥିବା—4. Mutually thrusting.

ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଦୁହେଁ କରତ ଗଳାଗଳି-
ହେଲେ ସରଜନା କରି ଶରବଳ—କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

୫ । ଅତି କଷ୍ଟରେ ବହୁଜନସମାଗମ ସ୍ଥଳରେ ବ୍ୟବଧାନ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣା ଶରୀରକୁ ପ୍ରବେଶ କରାଉଥିବା—
5. Thrusting one's self with great difficulty into a crowd.

ଗଳା ଘଁଘଁ—ଦେ. ବି—ଗଳା ଖଁଖଁ (ଦେଖ)
Gal<u>ā</u> ghañghañ — Gal<u>ā</u> khañkhañ (See)

ଗଳା ଘଡ଼ଘଡ଼—ଦେ ବି. (ସଂ. ଗଳା + ଘର୍ଘର)—ସରଦି, ସର୍ଦ୍ଦି ପାତ ବା ଆସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁ ଯୋଗୁଁ ଗଳାରେ ଶ୍ଳେଷ୍ମା ଜମିବାରୁ ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ସମୟରେ ଶ୍ଳେଷ୍ମା-ଜନିତ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ—Gurgling sound due to the breath passing through the larynx choked with phlegm (due to cold or impending death).
Gal<u>ā</u>ghard<u>a</u>ghard<u>a</u>
ଗଳାଘଡ଼ଘଡ଼ାନି
ଗଳାକାହଡ଼ଦ୍ଦ

ଗଳାଚାପା - ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ଭୁଲ. ଗଳାଗୁପା)—ଶ୍ୱାସରୋଧ—Strangulation.
Gal<u>ā</u>chāpā

ଗଳାଚିପିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଆଙ୍ଗୁଠିଦ୍ୱାରା ଚଣ୍ଟି ଚିପି ଶ୍ୱାସରୋଧ କରି ମାରି ପକାଇବା—To throttle or strangle a person by compressing the throat with the fingers.
Gal<u>ā</u>chipibā
ଗଳାଟିପା
ଗଳାଟିପନା

ଗଳାଟିପା—ଦେ. ବି—ଚଣ୍ଟିକୁ ଅଙ୍ଗୁଠିଦ୍ୱାରା ଚିପିବା—Throttling.
Gal<u>ā</u>tipā
ଗଳାଟିପା; ଗଳାଟେପା

ଗଳା ଟିପିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଳା ଚିପିବା (ଦେଖ)
Gal<u>ā</u> ṭipibā — Gal<u>ā</u> chipibā (See)

ଗଳାଧଃକରଣ—ସଂ. ବି. (ଗଳା + ଅଧଃକରଣ)—ଗିଳିବା; କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଖାଇବା—Devouring or gulping up of any food.
Gal<u>ā</u>dhaḥkaraṇa

ଗଳାଧକ୍କା—ଦେ. ବି—ଚଣ୍ଟିଆ; ଗଳାରେ ହାବୁକା ମାରିବା—A push given on the throat or neck.
Gal<u>ā</u>dhakkā
ଗଳାଧକ୍କା
ଗଳାଧକ୍କା

ଗଳାଧରା—ଦେ. ବି—୧ । ସରଦି ବା ଶ୍ଳେଷ୍ମା ଯୋଗୁଁ ଗଳାର ସ୍ୱର ବନ୍ଦ ହେବା—1. Stringency in the throat; hoarseness; loss of voice due to cough and phlegm in the larynx
Gal<u>ā</u>dharā
ଗଳାଧରା
ଗଳାପଡ଼ନା

୨ । ସରଦି ଯୋଗୁଁ ଚଣ୍ଟିର ବାହାରେ ଓ ଭିତରେ ଦରଜ ହେବା ଓ ଫୁଲିବା ରୋଗ—2. Swelling and affectation of the larynx and throat (a disease).

ଗଳା ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ଯମ, ମୃତ୍ୟୁ) ପରଲୋକକୁ ନେବା ପାଇଁ ଚଣ୍ଟି ଧରିବା ବା ଆୟତ୍ତ କରିବା—1. (said of the God of Death) To take a firm grip of a person's throat.
Gal<u>ā</u> dharibā
ଗଳାଧରା
ଗଳାପକଡ଼ନା

କଳା କେଶ ଦେଖି ଧଳା, ମୃତ୍ୟୁ ଧରିଅଛି ଗଳା—ମଧୁସୂଦନ ।

୨ । ଗଳାଧରା (ଦେଖ)
2 Gal<u>ā</u>dharā (See).

ଗଳାପୁଚ୍ଛା—ଦେ. କ୍ରି—ବହୁଜନାକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ଗହଳି ମଧ୍ୟରେ ଯେନତେନ ପ୍ରକାରେ ଆପଣା ଶରୀରକୁ ଅନ୍ୟର ଅଲକ୍ଷିତରେ ପ୍ରବେଶ କରାଇବା—Thursting one's self clandestinely into a dense crowd.
Gal<u>ā</u>puchhā

ଗଳାପୋଚ୍ଛା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଳାପୁଚ୍ଛା (ଦେଖ)
Gal<u>ā</u>pochhā — Gal<u>ā</u>puchhā (See)

ଗଳାଫୁଲା - ଦେ. ବି—ଗଳାଫୁଲିବା ରୋଗ—Swelling of the neck and throat; (a disease.)
Gal<u>ā</u>phulā
ଗଳାଫୋଲା
ଗଳାସୁଜନା

ଗଳାବନ୍ଦ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗଲୁବନ୍ଦ; ସଂ. ଗଳ+ବନ୍ଧନ)—ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିବା ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ—Neck-tie; a comforter for the neck.
Gal<u>ā</u>band
ଗଳାବନ୍ଦ
ଗଳବନ୍ଧନୀ

ଗଳାବନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଳ+ବନ୍ଦ)—
Gal<u>ā</u>banda
ଗଳାବନ୍ଦ
୧ । ସରଦିଆଦି ଯୋଗୁଁ ସ୍ୱରବନ୍ଦ—1. Loss of voice.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗଳାବଣ୍ଠନା ୨ । ଗଳାଦ୍ୱାରା ଯାଉଥିବା ଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦହେବା; ଶ୍ୱାସରୋଧ—
2. Suffocation.

ଗଳାବନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲୁବନ୍ଦ୍)—
Galābandh ଗଳାବନ୍ଦ୍ (ଦେଖ)
Galāband (See)

ଗଳା ବସିବା—ଦେ. କ—ବେଶି ପାଟି କରିବା ବା ସରଦ ଯୋଗୁ ଗଳାର
Galā basibā ସ୍ୱର ନ ଶୁଭିବା; ସ୍ୱର ବନ୍ଦହେବା—
ଗଳାବସେ ଯାଓୟା Loss of voice.
ଗଳାବଣ୍ଠନା

ଗଳାବାଜି—ଦେ. ବି—୧ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର—
Galābāji 1. Vociferation; too much exercising of
ଗଳାବାଜୀ the lungs.
ଗୁଳଗପାଡ଼ା ୨ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ବକ୍ତୃତା—
2. Very loud address or harangue.
୩ । ନିଷ୍ଫଳ ବା ବୃଥା ଆସ୍ଫାଳନ—3. Vain bragging.

ଗଳାଭଙ୍ଗା—ଦେ. କ—ଗଳା ଭାଙ୍ଗିବା (ଦେଖ)
Galābhaṅgā Galā bhāṅgibā (See)

ଗଳା ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କ—ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ ହେବା; (ବୟୋବୃଦ୍ଧି; ସରଦ ବା
Galā bhāṅgibā ବହୁତ ଗପିବା ଯୋଗୁଁ) ସ୍ୱର କର୍କଶ ହେବା—
ଗଳାଭାଙ୍ଗା Hoarseness of voice.
ଗଳାପଡ଼ନା

ଗଳା ଭାରିହେବା—ଦେ. କ—ଗଳାସ୍ୱର ଗମ୍ଭୀର ହେବା; ଗମ୍ଭୀରସ୍ୱର
Galā bhārihebā ବା ଅବାଜ—
Grave voice; muffled voice.

ଗଳା ମେଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ବଡ଼ପାଟି କରିବା; ଚିତ୍କାର କରିବା—
Galā melibā 1. To cry out.
ଗଳାଫାଡ଼ନା ଆଜ ଧନୁ ଧରଣ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କ ବେଟା
ରହି ରହି ବୋଲେ ମେଲିଣ ଗଳାଟା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

୨ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ କାନ୍ଦିବା—2. To cry aloud.

ଗଳା ମୋଟ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱର କରିବା—
Galā moṭa karibā To utter a loud cry.

ଉଲୂକ କହୁଲଙ୍କୁ ବନ୍ଧ କାଣ୍ଡରେ
ଧାଇଁଲେ ଗଳାମୋଟ କରିଣ ଗରଜ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଗଳାରେ ଦଉଡ଼ିଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଦ୍‌ବନ୍ଧନଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା
Galāre daurdidebā ନିମନ୍ତେ କେବଳେ ଦଉଡ଼ିର ଫାଶ
ଗଳାୟ ଦଡ଼ି ଦେଓୟା ଲଗାଇବା—To tie a noose
ଗଳାମେଁ ରସ୍ସି ଦେନା round the neck with a view
to commit suicide by hanging
ତେବେ ମୁହିଁ ମରିବ ଦଉନ ଦେଇ ଗଳା । କୃଷ୍ଣସିଂ. ମହାଭାରତ. ବିରାଟ ।

ଗଳାସି—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗଳ+ରଜ୍ଜୁ)—ପଶୁମାନଙ୍କ ଗଳବନ୍ଧନ ରଜ୍ଜୁ
Galāsi ବା ଫାଶ; ପଗା—Noose or rope tied round
ଗଳାସି the neck of animals.
ଗଳତନୀ

ଗଳି—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗଳ; ଗଳାଘର ସରୁ ଥିବାରୁ ?)—ଦୁଇପାଖେ
Gali ଘର ବା ବାଡ଼ଥିବା କନ୍ଦ; ସରୁ ବା ଅଣଓସାରିଆ ବାଟ—
ଗଳି Narrow lane; alley.
ଗଳୀ
କନ୍ଦ କନ୍ଦ ହୋଇଣ ପଡ଼ିଛି ଦାଣ୍ଡ ଗଳି ।
ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମଳରୁପଣଗୀତ.

ଗଳିଆ—ଦେ ବି. (ସଂ. ଗଳିତ)—୧ । ବିଲର ଛିଡ଼ି ବା ଜଳାଶୟର
Galiā ବନ୍ଧ ଇତ୍ୟାଦିର ଯେଉଁ ଛିଦ୍ର ବା ଜଳାବାଟେ ପାଣି ବାହାରି
ଯାଏ—1. Breach; hole in a bandh of a
water-reservoir or paddy-field through
which water leaks.

୨ । ଗଳେଇ (ଦେଖ)
2. Galei (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଭୁଜଙ୍ଗ) ବି.—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନଦୀ—Rivulet; stream.
[ଦ୍ର—ଭୁଜଙ୍ଗରେ ବଣ ଉତରେ ମହାନଦୀର ଯେଉଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶାଖା-ମାନ ପ୍ରବାହିତ ହେଉଅଛି ସେଗୁଡ଼ିକୁ 'ଗଳିଆ' ବୋଲାଯାଏ । ଯଥା—ଉତରଗଡ଼ ଗଳିଆ, ଅଠରବାଙ୍କ ଗଳିଆ, ଭନ୍ତ ଗଳିଆ ଓ ଘଣି ଗଳିଆ ।]

ଦେ. ବିଣ.—କ୍ଷୁଦ୍ର; ଅନୁଚ୍ଚ ଓ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ (ରାସ୍ତା); ଗଳିଘର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ
(ବାଟ)—Very narrow and low (road).
ଯିବାବେଳେ ବି କରିବ ବାଟ ତ ଗଳିଆ । ଭିକାରି. ଗୀତଲହରୀ ।
[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ବାଟ ଏତେ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଯେ ସେଠାରେ କଣରୁଦା ଆଦି ଉତର ଦେଇ ଗଳି ଗଳି କରି ଯିବାକୁ ହୁଏ ।]

ଗଳିଆ ନନ୍ଦ—ଦେ. ବି.—କୂଅ ଭିତରେ ବଡ଼ ନନ୍ଦର ଉତରେ ଦିଆଯିବା
Galiā nanda ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନନ୍ଦ—Inner double earthen
rings set in a double-ringed well.

ଗଳିଆ ରକ୍ତ—ଦେ. ବି.—ହାତଗୋଡ଼କୁ ରକ୍ତ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିବା ହେତୁରୁ
Galiā rakta ଅସ୍ଥାୟୀ ଫୁଲା (ରୋଗବିଶେଷ)—A morbid
ଫୁଲା swelling of parts of limbs a disease).
ସୁଜନ

ଗଳିକବାଟ—ଦେ. ବି.—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବାଟ—
Galikabāṭa 1. Small door.
୨ । ଗୋପ୍ତ କବାଟ—2. Secret-door.
୩ । ବଡ଼ କବାଟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବାଟ—
3. A small door covering an opening in a
larger door.

ଗଳିକୁଞ୍ଚି—ଦେ. ବି.—ସନ୍ଧିବସନ୍ଧି; ଅନ୍ତସନ୍ଧି—
Galikuñchi Creek and corner.
ଗଳିକୁଞ୍ଚି ଚିତ୍ରା ପୁରେ ଅଛି ଯେତେ ଗଳିକୁଞ୍ଚି । ଦ୍ୱାରାନାଥ. ଦରବାର ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ମ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ	ନ୍ଦ

ଗଳକୁଞ୍ଚି ରହିଯିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଗହଳ ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚ ଯିବା; ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ବା ଦେଖା ନ ଯିବା—
Galikuñchi rahijibā
1. To disappear in a crowd; to remain undetected in a medley.
୨ । ଅନ୍ୟର ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ରହିଯିବା—
2. To remain without the knowledge of anybody else; to hide one's self from others.

ଗଳିଗଳି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ପ୍ରତି ଗଳି; ସର୍ବତ୍ର; ଅନ୍ତସନ୍ଧି—
Galigali In every nook and corner; in every corner and bye-lane.
ଗଲିଗଲି
ଗଲିଗଲି

ଗଲିଜ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଆ. ଗଲୀଜ୍)—
Galij ଗଲ୍ଜ (ଦେଖ)
Galji (See)

ଗଲିଜ୍‌ଖୋର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଲୀଜ୍+ଫା. ଖୋର୍)—
Galijkhor (ଗାଳି) ଗୁହଖିଆ—(a term of abuse)
ଗଲିଜଖୋର
Eater of filth.
ଗଲୀଜଖୋର

ଗଲିଜି—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଆ. ଗଲୀଜ)—
Galiji ଗଲ୍ଜ (ଦେଖ)
Galji (See)

ଗଳିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଳ ଧାତୁ=କ୍ଷରିତ ହେତା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Galita ୧ । ବୋହି ପଡ଼ୁଥିବା; ସ୍ରବୁଥିବା—
1. Flowing; running.
୨ । କ୍ଷରିତ—2. Dropped.
୩ । ଦ୍ରବୀଭୂତ—3. Melted; molten.
୪ । ସ୍ଖଳିତ; ପତିତ—4. Fallen.
୫ । ପଚା; ପଚିଯାଇଥିବା—5. Rotten; mortified.
୬ । ଲୁପ୍ତ; ନଷ୍ଟ—6. Disappeared.
୭ । ଶିଥିଳ—7. Slackened.

ଗଳିତକୁଷ୍ଠ—ସଂ. ବି—ଶରୀରସାରା ଘାଆ ହୋଇ ରକ୍ତ ପୂଜ ବହି ଆଙ୍ଗୁଠି ଆଦି ଖସି ପଡ଼ିବା ଅବସ୍ଥା ବିଶିଷ୍ଟ କୁଷ୍ଠ ରୋଗ—
Galitakushṭha
Advanced leprosy (the stage in which there are oozing sores and ulcers and the extremities drop off); gangrenous leprosy.

ଗଳିତକୁଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଯେଉଁ କୁଷ୍ଠରୋଗୀର ଶରୀରରେ ବ୍ୟାପ୍ତ କୁଷ୍ଠ ରୋଗରୁ ପୂଜ ପାଣିବହି ଘାଆ ହୋଇ ଥାଏ—
Galitakushṭhī
(ଗଳିତକୁଷ୍ଠିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
A leper with gangrenous sores.

ଗଳିତଧାତୁ—ସଂ. ବି—ତରଳିତ ଧାତୁ—
Galitadhātu Molten metal.

ଗଳିତମାଂସ—ସଂ. ବି— ଘାଆ ହୋଇ ସଡ଼ି ମିଳାଇ ଯିବା ମାଂସ—
Galitamāṁsa Mortified flesh.

ଗଳିତଯୌବନା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଳିତ+ଯୌବନ +ଆ)—
Gálitajaubanā
ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଯୁବାକାଳ ଟପି ଗଲାଣି—
(a woman) Past her youth.

ଗଳିତା—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗଡ଼ିତା (ଦେଖ)
Galitā Gardatā (See)
ଗଳିତାଏ ଦୁଦନକର ଦେବାରୁ ଫଳ ତାଦୃଶ ଲଭିଲେ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

ଗଳିନନ୍ଦ—ଦେ. ବି—ଗଳିଆନନ୍ଦ (ଦେଖ)
Galinanda Galiānanda (See)

ଗଳିପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଳ ଧାତୁ)—
Galipardibā ୧ । ଜଳକୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହେବା—1. To enter through or deeply.
ଗଳେପଡ଼ା
ଗଳଜାନା ୨ । ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ବା ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ସ୍ରବିବା—
2. To pour or fall down profusely.
ନରମାନଙ୍କ ଦେହରୁ ଝାଳ ଗଳି-
ପଡ଼ିବାରୁ ହୋଇ ତନ୍ତ ଦେହେ ବୋଳ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମହାଭାରତ. ବନ ।
୩ । ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ବସ୍ତୁ ବା ଗହଳ ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା ବା ଲୁଚ ଯିବା—3. To be hidden amidst a crowd.
୪ । ଗାଣ୍ଡି ଗଳିପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
4. Gāṇḍi galipardibā (See)

ଗଳିପୁଚି ରହିଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଳକୁଞ୍ଚି ରହିଯିବା (ଦେଖ)—
Galipuchi rahijibā Galikuñchi rahijibā (See)

ଗଳିପୁଞ୍ଚି ରହିଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଳକୁଞ୍ଚି ରହିଯିବା (ଦେଖ)—
Galipuñchi rahijibā Galikuñchi rahijibā (See)

ଗଳିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗଳ ଧାତୁ)—୧ । ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ପ୍ରବେଶ କରିବା—1. To enter through a narrow space.
ଘୁସା
ଘୁସନା ୨ । ସ୍ରବିବା; ବହିବା; ଝରିବା—
ଗଳା 2. To ooze; to drop
ଗଳନା
ମୋତ ପତ୍ରପର ନସ୍ତକୁ ଗଳ ବାରି,
ବେଗ ବେତ ବ୍ୟାସ ଜଟାରୁ ଓଦା କରି । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମହାଭାରତ. ଆଦି ।
୩ । ଗଳି ପଡ଼ିବା; ସ୍ଖଳିତ ହେବା; ପତିତ ହେବା—
3. To fall down.
ଘାରକକରଙ୍କ ଘାଟଙ୍କ ଅଟକ ନ ରହି କର୍ଣ୍ଣରୁ ଗଳି—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।
୪ । ତରଳିବା—4. To melt away.
ଜଳେଣି ସେ ରୂପ ଗଳିବ କୁଳିଶ—ନନ୍ଦକିଶୋର. ସୀତାବିଳାସ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ପ୍ରଣାଳୀରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଟୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଟୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

୫ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା—
5. To enter into a thing.
ଗଣ୍ଡି ଗର୍ତ୍ତେ ଗୁଳି ଗଲାପରି ଗଲ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋପକଥନ୍ ସଙ୍ଗୀତ ।

୬ । ଭେଦିବା—6. To pierce; to percolate.
ଖୋଳଦେଇ ଅର ପାରକ ଯିବେ ଗଲ—
କୃଷ୍ଣମିଶ୍ର. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୭ । ଦବିଯିବା—
7. To be pressed downwards; to sink.
କନ୍ଧରେ ଭୋଳଲେ ଭାହାରେ,
ଚରଣ ଗଳି ଗଲା ଭରେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗଳିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଳପୁର) କ୍ରି—ଚାଳର ଛିଦ୍ର ବାଟେ ବର୍ଷା ପାଣି
Galibā ଗଳିବା— (the rain water) To leak through a leaky thatch.

ଗଳିବାଟ—ଦେ. ବି—କ୍ଷୁଦ୍ର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତା—
Galibāta 1. A low narrow way.
ଗଳିରାସ୍ତା ୨ । ଗୁପ୍ତ ପଥ—2. Secret passage.
गलिरास्ता

ଗଳିରାସ୍ତା—ଦେ. ବି—ଗଳିବାଟ (ଦେଖ)—
Galirāstā Galibāta (See)

ଗଳୁ—ଦେ. ବି—କଣ୍ଡୁ; ଭୁଣ୍ଡାଇ ହେବା; ଗଳଗଳ ହେବା—
Galu Itching sensation; irritation.
ଚୁଳକାନି
खुल, लत

ଗଳୁଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗଳୁଗଳୁଆ (ଦେଖ)—
Galuā Galugaluā (See)

ଗଳୁ ଉଠିବା—ଦେ. ବି—କଣ୍ଡୂୟନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଜାଗିବା; କଣ୍ଡୁ ଉଠିବା—
Galu uṭhibā Appearance or feeling of itching.
ଚୁଳକାନ
खुलउठना

ଗଳୁଗଳୁଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଖାଇଲେ ବା ଦେହରେ ଲାଗିଲେ କଣ୍ଡୁ ଜାତ ହୁଏ ବା ଭୁଣ୍ଡେଇ ହୁଏ—
Galugaluā 1. (article) Producing itching or irritation.
୨ । ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁ ବା ମନୁଷ୍ୟର ଦେହସାକ ଭୁଣ୍ଡେଇ ହୁଏ—
2. (person) Having itching sensation.
୩ । ଯେଉଁ ରୋଗରେ ଶରୀର ଭୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ—
3. (disease e. g. ringworm) Accompanied by itching.

ଗଳୁ ଛାଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଗଳୁ ମରିବା (ଦେଖ)
Galu chhārdibā Galu maribā (See)

ଗଳୁ ମରିବା—ଦେ. ବି—କଣ୍ଡୁ ନିବୃତ୍ତି—
Galu maribā Subsidence of itching sensation.
ଚୁଳକାନି ମିଟା
चूलमिटना

ଗଳୁ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉପଶମ ବା ଭୁଣ୍ଡାଇବାଦ୍ୱାରା କଣ୍ଡୁ ନିବାରଣ କରିବା—To pacify or soothe an itching sensation (with medicine or scratching)
Galu māribā
ଚୁଳକାନିମେଟାନ
चुलमिटाना

ଗଲେଇ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁଲଞ୍ଚ)—ଗୁଳଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Galei Gulañcha (See)

ଗଲେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗଳାଇବା (ଦେଖ)
Galeibā Galāibā (See)

ଗଲେଗଣ୍ଡ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗଳେ=ଗଳାରେ+ଗଣ୍ଡ=ମାଂସପିଣ୍ଡ; ଗଳାରେ ଗୋଟାଏ ଚମର ଥଳି ଥିବାରୁ)—
Galegaṇḍa ହାଡ଼ଗିଳା ଚଢ଼େଇ—
The Adjutant bird; Leptoptilus Dubins.

ଗଳ୍ପ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଜଳ୍ପ ଧାତୁ)—୧ । ଉପକଥା; କାହାଣୀ—
Galpa 1. Story; folk-tale.
ଗଳ୍ପ ୨ । କଥାବାର୍ତ୍ତା; କଥୋପକଥନ—
गल्प 2. Conversation; talk.

ଗଳ୍ପଚତୁର—ଦେ. ବି. ସୁଂ (୭ମୀ ତତ୍; ଗଳ୍ପ+ଚତୁର)—
Galpachatura ଯେ ବିଶେଷ ଗଳ୍ପ କହି ପାରେ—
(ଗଳ୍ପଚତୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) One who is a store-house of stories.

ଗଳ୍ପଚାତୁରୀ—ସଂ. ବି (୭ମୀ ତତ୍; ଗଳ୍ପ+ଚାତୁରୀ) —
Galpachāturī ଗଳ୍ପ କହିବାରେ ଚତୁରତା—
Adeptness in relating stories.

ଗଳ୍ପଚାତୁର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି—ଗଳ୍ପଚାତୁରୀ (ଦେଖ)
Galpachāturjya Galpachāturī (See)

ଗଳ୍ପସଳ୍ପ—ଦେ. ବି (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସହଚର)—
Galpasalpa ୧ । ଗପସପ; କଥୋପକଥନ—
गल्पस्वल्प 1. Talk; conversation.
गपसप ୨ । ବାଜେ ଗପ—2. Chit-chat.
୩ । ନାନା ବିଷୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା—
3. Tittle-tattle.

ଗଳ୍ପସାଗର—ଦେ. ବି—ଗଳ୍ପଚତୁର (ଦେଖ)
Galpasāgara Galpachatura (See)

ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ—ଦେ. ବି—ଗଳ୍ପସଳ୍ପ (ଦେଖ)
Galpaswalpa Galpasalpa (See)

ଗଲ୍ଫ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି ବା ନିଜେ ନିଜେ ଦଣ୍ଡିଭ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବ ଅଗବଙ୍କା ବାଡ଼ି ଧରି ଭଲେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମାରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟରଖି ଗୋଟିଏ ପେଣ୍ଡୁଲୁ ଚଳାଇବାରୂପ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଖେଳ—The game of Golf.
Galph

ଗଲ୍ଭ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଗର୍ବ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)
Galbha (root) Garba (root) (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ଲ	ଭ୍ରଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ୟ

ଗଲ୍ଭ—ସଂ. ବିଣ (ଗଲ୍ଭ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Galbha ଗର୍ବକାରୀ; ଦୃପ୍ତ—
Arrogant; overbearing.

ଗଲ୍ଲ—ସଂ. ବି (ଗଲ୍ ଧାତୁ+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥ. ଲ)—ଗାଲ—
Galla Cheek.

ଗଲ୍ଲକ—ସଂ. ବି (ଗଲ୍ଲ+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. କ)—ଚଷକ; ମଦ୍ୟପାତ୍ର—
Gallaka Wine-vessel; goblet; drinking cup.

ଗଲ୍ଲଚାତୁରୀ—ସଂ. ବିଣ (ଗଲ୍ଲ = ଗାଲ + ଚାତୁରୀ = ତକିଆ)—ଶୋଇବା
Gallachāturī ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଲ ତଳେ ଯେଉଁ ତକିଆ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ; ଗାଲତକିଆ—A small round pillow put underneath the cheek of a person while sleeping.

ଗସ୍ତ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗସ୍ତ୍ = ପହରା ଦେବା ପାଇଁ ବୁଲିବା)—
Gasta ୧ । ରାଜକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟଉପଲକ୍ଷେ ଭ୍ରମଣ—
ଗଶ୍ତ 1. Official tour.
ଗଶ୍ତ ୨ । ରୁନ୍; ପହରା ଦେବା ପାଇଁ ବୁଲିବା—
2. A watchman's round on duty.

ଗସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚା—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—୧ । ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପଲକ୍ଷରେ ଭ୍ରମଣ
Gasta kharchchā ଜନିତ ଭ୍ରମଣକାରୀ କରୁଥିବା ବ୍ୟୟ—
ଗଶ୍ତଖର୍ଚ୍ଚା 1. Tour-expenses; travelling
ଗସ୍ତଖରଚା expenses.
୨ । ଗସ୍ତକାରୀଙ୍କୁ ମିଳିବା ପାଥେୟ-ବ୍ୟୟ—
2. Travelling allowance.

ଗସ୍ତ ଖିଲାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ ସହର) କ୍ରି—ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହୁଥିବା
Gasta khilāibā ଘୋଡ଼ା ବା ଗୋରୁଆଦି ପଶୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଖେଳିଯିବା ପାଇଁ ଟହଲାଇ ଆଣିବା—To give an airing to a horse or cow for exercise.

ଗସ୍ତନିର୍ଘଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି—ଗସ୍ତ କରିବା ସମୟରେ କେଉଁ ସ୍ଥଳକୁ କେଉଁ
Gastanirghanṭa ଦିନ ଓ କେଉଁ ସମୟରେ ଯିବାକୁ ହେବ ପୂର୍ବରୁ ତହିଁର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ପ୍ରକାଶ—
Tour programme.

ଗସ୍ତ ଭତ୍ତା—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ଗସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚା (ଦେଖ)
Gasta bhattā Gasta kharchchā (See)

ଗସ୍ତାନୀ—ବୈଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଫା. ଗଶ୍ତନୀ)—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ନାଗର ବା
Gastānī ପରପୁରୁଷସଂସର୍ଗ ନିମନ୍ତେ ବାରଆଡ଼େ ବୁଲେ; ବୁଲକଟା;
ଗଶ୍ତାନୀ ପରପୁରୁଷାର୍ଥ ଅଭିସାରିକା—Whorish woman.
ଗସ୍ତାନୀ

ଗସ୍ତିଦାର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଯେଉଁ ଗୁମାସ୍ତା ବଣିକମାନଙ୍କ ତରଫରୁ
Gastidār ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦିର ଭାଉ ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ସ୍ଥାନ
ଗଶ୍ତିଦାର ବୁଲନ୍ତି—A travelling commercial agent.
ଗସ୍ତୀଦାର

ଗହ (ଧାତୁ)—ସଂ—ନିବିଡ଼ ହେବା; ବୁଝିବାକୁ କଠିଣ ହେବା—
Gah (root) To be dense or difficult.

ଗହକି—ଗ୍ରା. (ଉତ୍ତର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାହକ)—ଗଣ୍ଠିଖ; ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରେତା—
Gahaki Customer; constituent of a tradesman;
ଗ୍ରାହକ purchaser.
ଗହକୀଡ଼ା ଦୋକାନ ଜଣେ ଗହକି ଉପରେ ଖପା ହୋଇ କହିଲା—
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗହଗହ—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gahagaha ୧ । ବହୁ ଲୋକ ସମାଗମଜନିତ କୋଳାହଳ—
ଗସଗସ 1. The aggregate of confused sounds
ଗହଗହ arising out of a big crowd.
ଗହଗହ ଶବ୍ଦରେ ପୂରିଛି ମଞ୍ଚ—ପୀତାମ୍ବର, ସ୍ତବକଞ୍ଚନବଗ ।
୨ । ନିର୍ଜନ ଓ ଭୟଙ୍କାରକ—2. Frightful and lonely.
ଗହଗହ ପାଟ ମାଡ଼ିଲ ଭର—ନଜରକିଶୋର. ନିର୍ଝରିଣୀ ।

ଗହଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘଉଡ଼ିବା—
Gahardibā To drive away.

ଗହଣ—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଗହନ) ବନ—
Gahaṇa 1. Dense jungle.
୨ । (ସଂ. ଗଣ) ରାଜାଦିଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯିବା ବହୁ ଅନୁଚର—
2. Retinue of a distinguished personage.
୩ । (ସଂ. ଗଣ) ସମଉବ୍ୟାହାର ବା ସଙ୍ଗ—
3. Following or company.
ଦିନେ ଲକ୍ଷ ସଖୀ-ଗହଣେ ପ୍ରତ୍ୟୁଷେ ମହାକୌତୁକେ
ବିଚରିବ ମୃଗୟା ପାଇଁ ପୂର୍ବ ଗଗ ପଶ୍ଚିମ ମୁଖେ—ରାଧାନାଥ. ଉଷା ।
୪ । (ସଂ. ଗଣ) ଜନତା; ସମୂହ; ଗଣ; ଦଳ—
4 Crowd; multitude.
ଭୂମି ଯୋଦ୍ଧା ଗହଣ ହାର ଦେହ ଜ୍ଞାନ
ଧାଇଁଲେ ଭୀଷ୍ମଠାରୁ ଯେନ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଭୀଷ୍ମ ।
୫ । (ସଂ. ଗ୍ରହଣ) ପୋଷାକ—5. Dress, fitting.
୬ । (ସଂ. ଗ୍ରହଣ) ଅଳଙ୍କାର; ଗହଣା—6. Ornament.

ଗହଣ ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ସଦଳବଳ ହେବା; ଯାତ୍ରା କରିବା ପାଇଁ
Gahaṇa lagāibā ବହୁ ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ଯିବା; ଶୋଭାଯାତ୍ରା କରିବା—To be accompanied by a retinue of attendants; to go in a procession.
ଯୁଧିଷ୍ଠିର ରାଜା ସେ ଯାଗ ରକ୍ଷା ପାଇ
ଗଲେ ଯାଗଶାଳାକୁ ଗହଣ ଲଗାଇ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଗହଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ; ଯାହା ଧାରଣ କରାଯାଏ)—
Gahaṇā ୧ । ଅଳଙ୍କାର—1. Ornament.
ଗହନା; ଗଯନା ଫୁଲର ଚହଣା ପିନ୍ଧି ଫୁଲର ମୁକୁଟ
ଗହନା ବିସ୍ତାର ଫୁଲର ହାସ ନିର୍ଝରଉଙ୍ଗାରେ—ଚିନ୍ତାମଣି. ବିଚିତ୍ରାବିତ୍ୟ ।
୨ । ସାଜସଜ୍ଜା—2. Ornamental fittings.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ତେଲ ପେଡ଼ିବାର ଯନ୍ତ୍ର; ଘଣା—
1. Oil-mill.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ସେହି ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉକ୍ତି ଚିହ୍ନିତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବଡ଼ୁ' ଦେଖିବେ ।

୨ । (ସଂ. ଗଣ) ସମୂହ; ଗଦା; ରାଶି —2 A heap.

(ଯଥା— ଧାନର ଗହଣା ।)

୩ । ନୂଆ ଗଛମାନଙ୍କର ବଣାଦି ନିର୍ମିତ ଆବରଣ; ଅଟ୍ଟେଇ—

3. A bamboo frame-work for protecting young trees.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗହନ୍=ବନ୍ଧକ)— ବନ୍ଧକ—Pledge; pawn.

ଗହଣା କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ ହି. ଗହନ୍ କରନା)—

Gahaṇā karibā ଚଳନ୍ତି ସମ୍ପତ୍ତି ବନ୍ଧକ ଦେବା— To pledge; to pawn.

ଗହଣା ଗଣ୍ଠି—ଦେ. ବି. (ଓ. ଗହଣା + ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି; ସହତର)—

Gahaṇā gaṇṭhi ୧ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାରର ଅଳଙ୍କାର; ଅଳଙ୍କାର-

ଗୟନାଗାଁଠି ପତ୍ର—1 Jwellery; all sorts of ornaments; ornaments all and sundry.

୨ । ଅଳଙ୍କାର ଓ ଲୁଗାପଟାର ବୋଝ—

2. Luggage consisting of ornaments and other movables; dress and ornaments; clothes and ornaments.

୩ । ସୁନାରୂପାର ଗହଣା ଓ ତାହା ଗୁନ୍ଥା ହୋଇ ଥିବା ସୂତାଦି—3. Gold and silver ornaments and the strings with which they are strung.

ଗହଣା ଗାଣ୍ଠି—ଦେ. ବି. (ସହତର)—ଗହଣା ଗଣ୍ଠି (ଦେଖ)

Gahaṇā gāṇṭhi Gahaṇā gaṇṭhi (See)

ଅଇ ଗହଣା ଗାଣ୍ଠି, ସାଲୁବଲ ? ଭୁଜାଇ. ଯୌବୁକ ।

ଗହଣାପତ୍ର—ଦେ. ବି. (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସହତର)—ଗହଣାଗଣ୍ଠି (ଦେଖ)

Gahaṇāpatra Gahaṇāgaṇṭhi (See)

ଗହଦ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଝାଳ—

Gahada Sweat; perspiration.

ଓମସା ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗହଦ (ଦେଖ)

Gahadi (See)

ଗହଦି—ଦେ. ବି—ଗରମ; ଗମଗମୁଆ ବା ଝାଳଭରା ଗରମ—

Gahadi Perspiring heat.

ଓମସାନି ବିଣ—ଗମଗମୁଆ; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଜଳବାୟୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଯୋଗୁଁ ଭାରି କାତ୍ରଳ ଲାଗେ ଓ ଝାଳ ବହେ—

(season) Of perspiring heat.

ଗହଦିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଝାଳେଇବା; ସ୍ୱେଦାର୍ଦ୍ର ହେବା;

Gahadibā ଝାଳ ବହିବା—To perspire

ଗହନ—ସଂ. ବି. (ଗହ୍ ଧାତୁ=ଜଡ଼ିତ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—

Gahana ୧ । ବନ; ଜଙ୍ଗଲ—

1. Jungle; forest; wood; thicket.

ଗହନ ବି ସୁହ ହୋଇଲ ସଭେହ । ବଦସୂର୍ଯ୍ୟ. ଉଦ୍ଯୋଗ ପର୍ବ ।

୨ । (+ ଅଧିକରଣେ. ଅନ)— ଯାତନା; ଦୁଃଖ—

2. Pain.

୩ । ଗଭୀରତା—3. Depth.

୪ । ଗହ୍ୱର—4. Cave.

୫ । ଗଭୀର ଗର୍ତ୍ତ—5. Abyss; deep hole.

୬ । ପରମେଶ୍ୱର—6. God.

ସଂ. ବିଣ. (ଗହ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନ)—୧ । ଦୁର୍ଗମ—

1. Inaccessible.

୨ । ଦୁଷ୍ପ ବେଧ୍ୟ—2. Impervious; impenetrable.

୩ । ଦୁରୂହ; ଦୁର୍ବୋଧ—

3. Difficult to understand.

ତୁମ୍ଭେ ଯାହା ପଗ୍ରୁଛ ମତେ ସେ ଗହନ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୪ । ଘନ; ନିବିଡ଼—4 Dense; thick.

ମାସ୍ୱାରେ ଭଣ୍ଡ ପ୍ରବେଶିଣ
ଯେ ଭବ ଗହନ ଅରଣ୍ୟ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୫ । ଅତି ଗଭୀର—5. Very deep; abysmal.

ଦେ. ବି—ଗହଣ ୩ (ଦେଖ)

Gahaṇa. 3 (See)

ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଭଣା ଏହିରୂପେ ଯାଇ ନୃପ-ଗହନେ । ରଘୁନାଥ. ଭଣା ।

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଘୋର କଷ୍ଟକର—

1. Very difficult; beset with difficulties.

ଗହନ ବଆଏ ହେଉଣି ଅତ—ଗୋପୋକ. ଇନ୍ଦ୍ରରେଖା ।

୨ । ଅତି ଗୂଢ଼—2 Mysterious.

ମୂଢ଼ ବୋଲନ୍ତି ନାରାୟଣ, ଗହନ ତତ୍ତ୍ୱ ବରୁରଣ ।

ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗହଣ୍ଡଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ ଓ ଫିହରୁମ) ବି. (ସଂ. ଗଣ + ଦଳ)—

Gahandala ରାଜାଙ୍କ ଗହଣରେ ଯିବା ଅନୁଚରଗଣ—

The body of retainers accompanying a Raja.

ଗହବ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗହନ; ଘନ)—

Gahaba ଗହବା (ଦେଖ)

Gahabā (See)

ଗହବ ଭଣା ଧଣ୍ଡା । ବଦସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗହବା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗହନ)—ଗହଳିଆ; ଘନ—

Gahabā Dense; thickly set.

(ଯଥା—ଗହବା ବାଲି; ଗହବା ଧଣ୍ଡା ।)

ଗହବିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଫଣଣ୍ଡି ଯିବା; ଖୁବ୍ ଦୁଷ୍ପ ପୁଷ୍ପ ହୋଇ ବଢ଼ିବା—

Gahabibā To grow superfluosly.

ଗହଭା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗହନ)—

Gahabhā ଗହବା (ଦେଖ)

Gahabā (See)

ଗହମ୍‌ପୋକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ତେଲୁଣି ପୋକ—

Gahampoka Galley-worm.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଗହମ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଧୂମ)—
Gahama ୧ । ଧାନ୍ୟାଦି ବର୍ଗର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶସ୍ୟ—
ସଂ. ଗୋଧୂମ, ମ୍ଲେଚ୍ଛଭୋଜନ 1. Wheat; Treticum Sativum
ଗମ, ଗୋମ (Haines).
ଗୋହୁଁ ୨ । ଗହମ କାକୁଡ଼ି (ଦେଖ)
ତେ. ଗୋଦୁଂ 2. Gahamakākurḍi (See)
ମ. ଗହୁଁ

ଗହମକାକୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଦୁଗ୍ଧ+କର୍କଟୀ)-ସୁସ୍ୱାଦୁ ଧଳା କାକୁଡ଼ି-
Gahamakākurḍi A white sweet variety of cucumber.

ଗହମଘାସ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଘାସବିଶେଷ—
Gahamaghāsa A kind of grass.
[ଦ୍ର—ଏହା ଏକ ହାତ ଉଚ୍ଚ, ଏଥିର ଗଣ୍ଠି ଫମ୍ପା ଓ ଏହାର ଫଳ ଗହମ ପରି ।]

ଗହମତ୍—ଦେ. ବି—ଗମତ୍ (ଦେଖ)
Gahamat Gamat (See)

ଗହମ ନିଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘନ ଓ ନିଦ୍ରା)—ଗାଢ଼ ନିଦ୍ରା—
Gahama nida Deep or profound sleep.
ଅଘୋର ନିଦ୍ରା
ଗହ୍ରାନୀଦ୍

ଗହମାଗୋଖର—ଦେ. ବି. (ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣ ଗହମ ପରି ଫଣା ଥିବାରୁ)—
Gahamā gokhara ଏକ ପ୍ରକାର ଗୋଖର ସାପ—
A kind of cobra snake.
(ସାପ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)—
(See notes under Sāpa).

ଗହରା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଗଉଡ଼ି—
Gaharā Cowherd.

ଗହରି—ଦେ. ବି. (ହି. ଗହରି=ବିଳମ୍ବ; ଫା. ଗାହ=ସମୟ; ଭୁଲ. ସଂ. ଗ୍ରହ)—
ଗହରି ୧ । ବିଳମ୍ବ—1. Delay.
ଗହ୍ରି ୨ । ଗହରିଖର୍ଚ୍ଚା (ଦେଖ)
2. Gaharikharchā (See)

ଗହରିଖର୍ଚ୍ଚା—ଦେ. ବି—ଗହ୍ରିଖର୍ଚ୍ଚା (ଦେଖ)
Gaharikharchā Gahirikharchchā (See)

ଗହରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ସଂ. ଗର୍ବ; ଭୁଲ. ହି. ଗହରିବା=ରୁଷିବା)—
ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବା—To feel proud.

ଗହଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗହଳ—
Gahal Ado or uproar due to a crowd.

ଗହଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗହନ)—୧ । ଗୋଳମାଳ; ବହୁ ଜନ ସମାଗମ—
Gahala ଜନତ ଗଣ୍ଡଗୋଳ—1 Uproar or noise due to
ଗୋଳ a crowd; turmoil.

ଖଳଖଳ ଚଣ୍ଡିକା ଦେଉଳେ ଉଠିଛି ଗହଳ—
ରଘୁନାଥ. ନଳକେଶ୍ୱର ।
୨ । ବହୁଜନସମାଗମ; ଭିଡ଼; ଜନତା—2. Crowd.
୩ । ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ; ବହୁଳତା—3. Density; excess.
ଗୁଳ୍ମ ଗହଳେ ପଥ ଗଛଟ ହରି—ରଘୁନାଥ. ତୁଳସୀ ସ୍ତବକ ।
୪ । ସମଭିବ୍ୟାହାର; ସଙ୍ଗ—4. Company.
ସଖିବୃନ୍ଦଙ୍କ ଗହଳେ—ନଜକିଶୋର. ନିର୍ଝରଣୀ ।

ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗହନ)—ଘନ; ନିବିଡ଼; ଘଣ—
Dense; thickly set.
ଅଲକତ ତ୍ରବ ନୟନେ ବୋଳି,
ଉସାଳ ଗହଳ ଶାଖାରେ ଗେଉ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

ପ୍ରାମ୍ୟ. ବିଣ—୧ । ଦୁର୍ବୋଧ୍ୟ—1. Difficult to understand.
ଅତି ଗହଳ କଥା ଏହି, ତୋ ଆଗେ କହିଦେବା ଫେରି ।
୨ । ଗୂଢ଼—2. Mysterious.

ଗହଳଚହଳ—ଦେ. ବି (ସହଚର)—ଗହଳ (ଦେଖ)
Gahalachahala Gahala (See)

ଗହଳ ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଧୁମ୍‌ଧାମ୍ ଲାଗିବା; ଗହଳ ଚହଳ ଲାଗିବା—
Gahala pardibā The state of a great uproar.
ପଦବୀ ଦେଖାଇ ପଦବୀରେ ଶଳାମାଳା,
ଦେବାରେ ମହା ଉତ୍ସବେ ଗହଳ ପଡ଼ିଲା । ଭକ୍ତ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଗହଳମାଆଳ—ପ୍ରା. ବି—ଗୋଳମାଳ; ଘୋଘା—
Gahalamā-āla Uproar; confusion.

ଗହଳମାହାଳ—ପ୍ରା. ବି—ଗହଳମାଆଳ (ଦେଖ)—
Gahalamāhāla Gahalamā-āla (See)

ଗହଳା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ ଓ ଧଳଭୂମ) ବି—କୃଷିଜୀବୀ ଶୂଦ୍ର ଜାତି-
Gahalā ବିଶେଷ—A caste of agriculturist Sūdras of Singhbhum and Dhalbhum.

ଗହଳାଗହଳି—ଦେ. ବି (ସହଚର)—ଅତିଶୟ କୋଳାହଳ—
Gahalāgahali Much ado or uproar.
ଅଇଲ ଦେଉଳା ଶ୍ରାବଣ, ଛେଦୁଅ ଚରଣ ଦିନ,
ଅଗଣ ମାସରେ ଗହଳାଗହଳି, କାର୍ତ୍ତିକେ ପାଇବ ଦିନ । କୃଷିବଚନ ।

ଗହଳି—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗହଳ (ଦେଖ)—
Gahali Gahala (See)
ଗହଳି ନ ଥିବା ବେଳେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଷ୍ଠକଥା ।

ଗହଳିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗହଳ (ଦେଖ)—
Gahaliā Gahala (See)

ଗହଳିଚହଳ—ଦେ. ବି—ଗହଳ (ଦେଖ)—
Gahalichahali Gahala (See)

ଗହା—ପ୍ରା. ବି—୧ । (ସଂ. ଗୁହା)—ଗୁହା; ଜନଗ୍ର; ପର୍ବତଖୋଲ—
Gahā 1. Mountain-cave.
୨ । (ଫା. ଗଲ୍))—ଗୁହା; ସାକ୍ଷୀ—2. Witness.

ଗହି—ଦେ. ବି—୧ । ଗଇ (ଦେଖ)—
Gahi Gai (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ କି ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅଁ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

୨ । ବିଲର କଡ଼ରେ ଥିବା ସରୁ ପହଣୀ—
2. Narrow ditch on the side of a field.

ଗହ୍ରଡ଼ା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର; ଗହ୍ୱର)—୧ । ବଡ଼ଖାତ; ଗାତ—
Gahirdā 1. Big hole; pit.
ଗହରା, ଗହେରା ୨ । ଗଭୀର ପ୍ରଦେଶ—
ଗହ୍ରା, ଗହିରା 2. Deep place.
୩ । ସର୍ବ ନିମ୍ନସ୍ଥାନ—3. Declivity.
ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର)—ଗଭୀର—Deep.

ଗହ୍ରର—ଦେ. ବି.—ଗହ୍ରର ବିଲ (ଦେଖ)
Gahira Gahira bila (See)
ଗହୀର
ଗହାନ
ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଗଭୀର—1. Deep.
୨ । ଜଳର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ମନୁଷ୍ୟ ଚାଲି ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ—
2. Unfordable.

ଗହ୍ରରଗେଣ୍ଡୁ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଷ୍ପ) ବି—ଚିଲିକାରେ ଦେଖାଯିବା ଏକ
Gahiragendu ପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ—A species of birds found in the Chilkā lake.

ଗହ୍ରରଚିଲିକା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଷ୍ପ) ବି.—ପୁଷ୍ପ ଜିଲ୍ଲାର ଚିଲିକା ହ୍ରଦର
Gahira chilikā ଯେଉଁ ଅଂଶ ଗଭୀର—The deep or unfordable part of the Chilka lake.

ଗହ୍ରର ବିଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର)—ମୌଜାର ନିମ୍ନ ସମତଳ ଅଞ୍ଚଳ;
Gahira bila ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଳଜମିରେ ଧାନ ଫସଲର ସୁବିଧା ହୁଏ; ବୃହତ ଅଞ୍ଚଳର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ନିମ୍ନଭୂମି; ନିମ୍ନ ସମତଳ ପ୍ରଦେଶ—A great expanse of low-land in a village.

ଗହ୍ରରା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ.—ଗହ୍ରଡ଼ା (ଦେଖ)
Gahirā Gahirdā (See)

ଗହ୍ରରି—ଦେ. ବି.—ଗହରି (ଦେଖ)
Gahiri Gahari (See)

ଗହ୍ରରିଆ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଗହ୍ରଡ଼ା (ଦେଖ)
Gahiriā 1. Gahirdā (See)
୨ । ଅଳ୍ପ ଗଭୀର—
2. Slightly deep.

ଗହ୍ରରିଖର୍ଚ୍ଚା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଗଇରିଖରଚ୍ଚ (ଦେଖ)
Gahirikharchchā Gairkharachā (See)

ଗହ୍ରରିବିଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗମ୍ଭୀର)—ଗହ୍ରରବିଲ (ଦେଖ)
Gahiribila Gahirabila (See)

ଗହ୍ରରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗମ୍ଭୀର)—ଗଭୀର କରିବା—
Gahireibā To deepen.

ଗହୁଁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗେହୁଁ)—ଗହମ—
Gahuñ Wheat.

ଗହ୍ୱର—ସଂ. ବି (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ହ୍ରୁ ଧାତୁ=କୁଟିଳ ହେବା+କର୍ମ
Gahwara ସଜ୍ଞାର୍ଥ. ଅ.)—୧ । ଦେବଖାତ—1. Natural tank.
୨ । ଗର୍ତ୍ତ—2. Hole; cavity.
୩ । ଗିରିଗୁହା; ଗୁମ୍ଫା—3. Cave; ravine; defile.
୪ । ନିକୁଞ୍ଜ; ଲତାଗୃହ—4. Bower.

ଗହ୍ମା (ଇତ୍ୟାଦି)— ଦେ. ବି.—ଗମା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gahmā (etc) Gamā etc (See)

ଗା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—(ଭାଇ, ସମାନସ୍ତର ଓ ବନ୍ଧୁକୁ ସମ୍ବୋଧନ)
Gā ହେ; ଗୋ—Interjection used in addressing a brother or friend.
[ଦ୍ର—ଗାଙ୍ଗପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ଏ ସ୍ଥଳରେ 'ହୋ' ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]
ପ୍ରାଦେ. (ଫିଦ୍ରଭୂମ) ଅ—(ଅନାଦରାର୍ଥକ ବହୁବଚନର ପ୍ରତ୍ୟୟ)
ଗୁଡ଼ାକ—The sign of plural number.

ଗାଆଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମ; ପ୍ରା. ଗାଁଆଁ)—ଗ୍ରାମ—
Gā ā ñ Village.
ଗାଁ
ଗାଁବ

ଗାଆଁ ପରିମଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମ ଓ ପରିମଳ=ସୁବାସ)—
Gā-āñparimala ଗ୍ରାମର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବା ସୁଖ୍ୟାତି—The greatness or reputation of a village.
ଗାଆଁ ପରିମଳ ଧୋବା ଭୁଠରୁ ଜଣା—ଉଗ ।

ଗାଆଁ ମୁଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରାମର ପ୍ରାନ୍ତ—
Gā-āñmunda Extremity of a villaga.
ଗାଆଁ ମୁଣ୍ଡ ସର ଗେରିବୁ—ଉଗ ।

ଗାଆଁ ମୁଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗ୍ରାମପ୍ରାନ୍ତରେ ଅବସ୍ଥିତ—Situate at
Gā-āñmundiā one extremity of the village.

ଗାଆଣ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାନ)—୧ । ଗାନ; ଗୀତ ଗାଇବା—
Gā-āna 1. Singing.
ଗାଓନା ୨ । ଗୀତ—2. Song; vocal music.
ଗାନା
ଗାଇନ, ଗାୟେନ ୩ । ଗାୟକ (ଦେଖ)
ଗବୟା 3. Gāyaka (See)

ଗାଆଣ ବଜାଣ— ଦେ. ବି. (ଗାନ+ବାଦନ)—
Gā-āna bajāna ୧ । ଗୀତ ଓ ବାଦ୍ୟ—
ଗାଓନାବାଜନା 1. Vocal and instrumental music.
ଗାନାବାଜନା ୨ । ଗାନ କରିବା ଓ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇବା—
2. Singing and playing on musical instruments.

ଗାଆଣ ବାଜଣ—ଦେ. ବି—ଗାଆଣ ବଜାଣ (ଦେଖ)
Gā-āna bājana Gā-āna bajāna (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ

ଗାଆଣା—ଗ୍ରା. ବି—ଗାଆଣ ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gā-āṇā Gā-āṇa. 1 and 2 (See)

ଗାଆଣା ବାଜଣା— ଦେ. ବି—ଗାଆଣ ବଜାଣ (ଦେଖ)
Gā-āṇā bājaṇā Gā-āṇa bajāṇa (See)

ଗାଆଣିଆ — ଗ୍ରାମ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଗାନକାରୀ)—ଗାୟକ—
Gāāṇiā Singer.
ଗାଇନ, ଗାୟେନ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ବାଗପାଗ ହେଲେ ଦେଖଣାହାରମାନେ ଯେପରି
ଗବୈୟା ଗାଆଣିଆମାନଙ୍କ ବେଶ ବାଜିବା ଆଗରୁ ଜମି ଯାଆନ୍ତି ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣିଆଠମୁଣ୍ଡ ।

ଗାଆଣୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗାୟିକା)—
Gā-āṇi ୧ । ଗାୟିକା—
ଗାନେବାଲୀ 1. A female singer; songstress.
ଗାନେବାଲୀ ୨ । ରାଜାନ୍ତଃପୁରରେ ଥିବା ଗୀତବିଶାରଦା ଦାସୀ—
2. A female singer in a Raja's harem.
ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୀତ ଗାଇବାରେ ସୁନିପୁଣା—
(woman) Well-versed in singing.

ଗାଆନ୍ ବାଜଣା—ଦେ. ବି—ଗାଆଣ ବାଜଣା (ଦେଖ)
Gā-ān bājaṇā Gā-āṇa bājaṇā (See)

ଗାଆଲି—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଗାୟକ ବ୍ୟକ୍ତି—
Gāāli Singer.
ଗାଇନ
ଗବୈୟା

ଗାଇଆ ଶୋଲ—ଦେ. ବି—ଏକ ପ୍ରକାର ଶୋଲ—
Gāiā śola A kind of śola-plant.
[ଦ୍ର—ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଆଦିରେ ସଜ୍ଜାର୍ଥ ବାହୁତ ଫୁଲକାମଆଦି କାରଗରମାନେ ଏଥିରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି ।]

ଗାଇଁଗୁଇଁ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ
Gāiñguiñ hebā କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା—
To grumble to do anything.

ଗାଇଁଶଗୁଇଁଶ୍ ହେବା—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରି-
Gāiñśguiñś hebā ବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା—To give vent to one's unwillingness to do any work.

ଗାଇକ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାୟକ)—ଗାୟକ (ଦେଖ)
Gāika Gāyaka (See)

ଗାଇକବାଡ଼୍—ଦେ. ବି—ଗାଇକୁଆଡ଼୍ (ଦେଖ)
Gāikabārd Gāikuārd (See)

ଗାଇକୁଆଡ଼୍—ଦେ. ବି. (ମରହଟ୍ଟୀ=ଗାଇକବାଡ଼୍) —ବରୋଦାର
Gāikuārd ମହାରାଜାଙ୍କ ଉପାଧି—
ଗାୟକବାଡ଼ The title of the Ruler of Baroda-state
ଗାୟକବାଡ଼

ଗାଇ ଗିଲ—ଦେ.ବି—ଗିଲଜାତୀୟ କଣ୍ଟାଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ଲତାଳିଆ ଗୁଳ୍ମ—
Gāi gila A kind of small gila-plant.
[ଦ୍ର—ଗୋରୁମାନେ ଏହାର ଡାଳ ଓ ପତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଏହାର ଫଳକୁ ଖାଇ ଗୋଟା ଗୋଟା ଫଳ ହଗନ୍ତି ।]

ଗାଇଗେଣ୍ଡାଳିଆ—ଦେ. ବି—ଗେଣ୍ଡାଳିଆ ୨ (ଦେଖ)
Gāigeṇḍāliyā Geṇḍāliyā 2 (See)

ଗାଇଗୋବରା—ଦେ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
Gāigobarā A kind of tree.

ଗାଇଚିରା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଶତାବରୀ (ଦେଖ)
Gāichirā Śatābarī (See)

ଗାଇଚିରିଆ—ଦେ. ବି. (ଏହାର ମୂଳ ଗାଇଚର ଭଳି ସରୁ ସରୁ ଦେଖା-
Gāichiriā ଯିବାରୁ)—ଶତାବରୀ (ଦେଖ)
Śatābarī (See)

ଗାଇଚେରିଆ—ଦେ. ବି—ଶତାବରୀ (ଦେଖ)
Gāicheriā Śatābarī (See)

ଗାଇଚେରିଆ ମାଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ମାଣ୍ଡିଆ—
Gāicheriā māṇḍiā 1. A kind of Māṇḍiā-gram.
୨ । ମାଣ୍ଡିଆ ଭଳର ନୋଟ (ଦେଖ)
2. Notes under Māṇḍiā (See)

ଗାଇଡ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—୧ । ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ; ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲି
Gāid ଯେ ବାଟ ଦେଖାଏ—1. A guide.
୨ । କୌଣସି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବା ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଗନ୍ତୁକମାନଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ନେଇ ସେ ସବୁ ବସ୍ତୁକୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଏ—2 A guide to visitors in a place of interest.
୩ । ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକରେ ରେଲ, ଡାକ, ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ଆଦି ବିଭାଗର ନିୟମ ଓ ଜ୍ଞାତବ୍ୟ ବିଷୟମାନ ବିବୃତ ହୋଇ-ଥାଏ—3. A guide-book (e.g. postal guide; railway guide).

ଗାଇତିରୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାୟତ୍ରୀ)—ଗାୟତ୍ରୀ (ଦେଖ)
Gāitirī Gāyatrī (See)

ଗାଇତ୍ରୀ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାୟତ୍ରୀ)—ଗାୟତ୍ରୀ (ଦେଖ)
Gāitrī Gāyatrī (See)

ଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୈ ଧାତୁ)—
Gāibā ୧ । ଗାନ କରିବା; ଗୀତ ବୋଲିବା—1. To sing.
ଗାଓୟା ସଲକ୍ଷ ଗାଏ ନିଷ୍ଟକ ବାଏ ଅତ ବେହ୍ନା ନାଚ ନ ତ ଯାଏ—ଚଗ ।
ଗାନା ୨ । ପଦ୍ୟ ଆବୃତ୍ତି କରିବା—
2. To recite a poem.
୩ । ବହଲେଇବା; ବାହୁଲ୍ୟ କରି କହିବା—
3. To speak extensively or too much.
ଶ୍ରେତାଙ୍ଗ ସମ୍ମୁଖେ ମିଛ ସତ ଗାଇ—ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ. ଦରବାର ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୪ଠାରୁ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଣ୍ଡ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଯାଇଁ ସ୍ୱଭାବତଃ ଚାହାର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଡ଼୍ ଦେଖିବେ ।

୪ । ବାରଂବାର କହିବା—

4. To speak repeatedly.

ପିତୃଦେବ ଅତଥିଙ୍କ ଯେ ଅଛି ଦିଏ
ତା ପୁଣ୍ୟ ଗାଇଲେ ନ ସରି ହେ ସ୍ୱଏ—ବୃନ୍ଦାବନ ଦାସ, ମହାଭାରତ, ଅନୁ ।

୫ । ନାମ ଗାନ କରିବା—

5. To sing the name of (in respect).

ଭଜ ବଳଭଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ଗାଇ
ଅନ୍ତରେ ପାର ପଦ ଧାଇଁ—ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗବତ ।

[ଦ୍ର—ଗାଇବା ସଙ୍ଗେ ବଳା (ଜେ) ଲିବା ଶବ୍ଦ ସହଚରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଗାଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗବା; ଭୁଲ ଇଂ. ଗା'ଇ)—୧ । ମାଈଗୋରୁ-

Gāī . Cow.

ଗାଈ ଗାଈକ ମାଇଲେ ମଲ, ଗାଇ ମାଇଲେ ମଲ । ଚଗ ।

गाय

[ଦ୍ର—ପ୍ରସବ ନ କରି ଥିବା ମାଈ ବାଛୁରୀକୁ 'ଛଡ଼ା' ବୋଲାଯାଏ ଓ ବୁଢ଼ା ଗାଈକୁ 'ବୁଢ଼' ବୋଲାଯାଏ ।]

୨ । ଗୁଆଫଳର ଦଶ ଗୋଟି ସଂଖ୍ୟା—

2. Ten betel-nuts.

[ଦ୍ର—ବିଶିଷ୍ଟବ୍ୟକ୍ତି, ବନ୍ଧୁ ବା ରାଜାଙ୍କୁ ଦୌଣସି ମାଙ୍ଗଳିକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏକ ଗାଇଗୁଆ ଭେଟି ଦେଇ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ ହୁଏ ।]

ଗାଇଅଲାବେଳ—ଦେ. ବି.—ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗୋଠରୁ ଗାଇଗୋରୁ

Gāīailābela ଫେରି ଆସୁଥିବା ସମୟ; ଗୋଧୂଳି ସମୟ—

The evening when the cattle come back after grazing on the fields; dusk.

ଗାଇଆ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଗାଈର ସେବାରେ ନିଯୁକ୍ତ—

Gāiā 1. Bent upon taking care of cows.

ଗାଓୟା, ଗାଇୟା ୨ । ଗାଇପରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ—

गवा 2. Of comparatively smaller dimensions (said of fruits).

[ଦ୍ର—ଫଳପ୍ରଭୃତି ଦୁଇଜାତିର ଦେଖା ଗଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଫଳକୁ ଗାଇଆ ଓ ବଡ଼ ଫଳକୁ ମଇଁଷିଆ ବୋଲାଯାଏ; ଯଥା—ଗାଇଆ-ଲୁଆମଇଡା (ଶ୍ରେଷ୍ଠ), ମଇଁଷିଆ ଲୁଆମଇଡା (ବଡ଼) ।]

୩ । (ସଂ. ଗବ୍ୟ)—ଗାଇଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ (ଯଥା; ଗାଇଆ ଘିଅ)-

3. Produced from the cow.

ଗାଇଆଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗବାଳ)—ଗାଇରଖୁଆଳ; ଗାଇକୁ ଯେ

Gāiāla ଜଗେ—Cow-herd; one who tends cows

राखाल

चरवाहा

ଗାଇ କଅଁଳେଇବା—ଦେ. ବି.—ଗାଇ ପ୍ରସବ କରିବା—

Gāī kaañleibā A cow being delivered of a calf.

ଗାଇକଟା—ଦେ. ବିଣ. (ଗାଳି)—ଯେ ଖାଦ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଗୋରୁ ହାଣେ-

Gāīkatā Slaughtering cows for food.

ଦେ. ବି.—୧ । ଗାଈକୁ ହାଣିବା—

1. The slaughter of a cow.

୨ । ଗୋଘାତକ—2. Cow-killer.

୩ । ଅହିନ୍ଦୁ—3. A Non-Hindu.

ଗାଇଗଙ୍ଗା—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଅତି ପବିତ୍ର ଓ ଧାର୍ମିକ (ଲୋକ)—

Gāīgaṅgā 1. Very pious and virtuous (person)

ଗୋବେଚାରା ୨ । ଯେ ଗାଈ ଓ ଗଙ୍ଗାପରି ଅତି ନିରୀହ—

गोबेचारी 2. Very quiet and unoffending (person).

गाय

ଗାଇଗଙ୍ଗାପରି—ଦେ. ବିଣ.—ଗାଇଗଙ୍ଗା (ଦେଖ)

āīgaṅgā pari Gāīgaṅgā (See)

ଗାଇଗାଧୁଆ—ଦେ. ବି—ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଗଉଡ଼ମାନେ ଗାଈମାନଙ୍କୁ

Gāīgādhuā ଗାଧୋଇବାରୂପ ଉତ୍ସବ—The ceremony of bathing the cows on the fullmoonday of Phālguna by the cowherds.

ଗାଇଗୋଠ—ଦେ. ବି—୧ । ଗାଈପଲ (ଦେଖ)

Gāīgoṭha 1. Gāīpala (See)

ଗୋଠ ୨ । ଗାଈମାନଙ୍କର ରହିବା ସ୍ଥାନ—

गाइगोठ 2. A cattle-pen; an enclosure for cows.

୩ । ଗୋଗୋଷ୍ଠ; ଗୋଚାରଣ ସ୍ଥଳ—

3. A grazing place for cows.

ଗାଇଗୋରୁ—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଗାଈ, ବଳଦ, ବାଛୁରୀ, ଷଣ୍ଢଆଦି-

Gāīgoru Cattle.

ଗାଈଗୋରୁ

चौपाए

ଗାଇଚରା—ଦେ. ବିଣ—ଯେ (ଭୃତ୍ୟ) ଗାଈକୁ ଜଗେ—

Gāīcharā (one) Who tends the cows.

ରାଖାଳ

चरवाहा

ଗାଇ ଚରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଈ ପଡ଼ିଆରେ ଘାସଆଦି ଚରିବା

Gāī charāibā ସମୟରେ ତା ପଛେ ପଛେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା—

ଗାଈଚରାନ To tend a cow while grazing.

गौ चरवाना

ଗାଇଜଗା—ଦେ. ବିଣ—ଗାଇଚରା (ଦେଖ)

Gāījagā Gāīcharā (See)

ଗାଇଜଗିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଗାଇଜଗୁଆଳ (ଦେଖ)

Gāījagiā Gāījaguāla (See)

ଗାଇ ଜଗୁଆଳ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଲୋକ ବା ଭୃତ୍ୟ ଗାଈମାନଙ୍କୁ

Gāī jaguāla ଚରାଇବାକୁ ନିଏ—A cow-herd; a person

ରାଖାଳ who tends the cows.

चरवाहा

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍

ଗାଇଦୁହାଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଦୋହନ)—ଗୋଦୋହନ—
Gāiduhañ — Milking of a cow.
ଗାଈଦୋହା
गौदुहना

ଗାଇ ଦୁହିଁବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୋ+ଦୁହ ଧାତୁ)—
Gāi duhiñbā — ଗାଈଠାରୁ ଦୁଧ ଦୋହନ କରିବା—
ଗାଈଦୋହା — To milch a cow.
दुहना

ଗାଇ ଦୋହିଁବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଇ ଦୁହିଁବା (ଦେଖ)
Gāi dohiñbā — Gāi duhiñbā (See)

ଗାଇଧନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଧନ)—ଗୋରୁରୂପ ସମ୍ପତ୍ତି—
Gāidhana — Property consisting of cattle.
କଂସାଧନ ଅଧେ ଧନ, ଗାଇ ଧନ ଜଧନ । ପ୍ରବଚନ ।

ଗାଇଧରା—ଦେ ବି—ଗାଇ ପ୍ରସବ କରିବା ପରେ ଦୁଧ ଦୁହିଁବା ବେଳେ ନାତ ମାଇଲେ ବା ଦୁଷ୍ଟାମି କଲେ ଗରୁଡ଼ମାନେ ତା ଯୋନି ଦ୍ୱାରରେ ମୁହଁ ଲଗାଇ ତା ପେଟକୁ ଫୁଙ୍କିବା-ରୂପ ନୃଶଂସ ପ୍ରଣାଳୀ—The cruel system practised by Indian cow-herds of blowing wind into the belly of a milch cow through its generative organ and thus reducing the cow to a helpless condition and forcing it to submit to being milched without giving any trouble.
Gāidharā
ଫୋଁକା; ଫୁଁକା
फुंका

[ଦ୍ର—ଏପରି ପବନ ଫୁଙ୍କିଲେ ଗାଈଟି ବାଉ ହୋଇ ଯାଏ ଓ ଗରୁଡ଼ମାନେ ଅକ୍ଲେଶରେ ଦୁଧ ଦୁହନ୍ତି ।]

ଗାଇ ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ନବପ୍ରସୂତା ଗାଈକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ତା ପେଟ ଭିତରକୁ ମୁହଁଦ୍ୱାରା ପବନ ଫୁଙ୍କିବା—
Gāi dharibā — To blow wind into the belly of a newly-delivered cow.

ଗାଇପଲ—ଦେ. ବି—ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗାଈଙ୍କର ଏକତ୍ରାବସ୍ଥିତି—
Gāipala — A herd of kine.

ଗାଇପଲ୍ଲ—ଦେ. ବି—ଗାଇପଲ (ଦେଖ)
Gāipalha — Gāipala (See)

ଗାଇଫିଟାବେଳ—ଦେ. ବି—ସକାଳ ପହର—
Gāiphiṭābela — That time in the morning when the cattle are set free to graze on the open fields (under the cow-herd).

ଗାଇବଗୁଳା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋ+ବକ)—
Gāibagulā — ଏକ ପ୍ରକାର ଧଳା ବଗ—
ବକ, ବକ — Egret (bird); Bubulens
गायबगला — Coromandus.

[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼ ହଳଦିଆ; ଏମାନେ ଗୋରୁ ଗାଈଙ୍କ ପିଠିରେ ବା ନିକଟରେ ବସି ସେମାନଙ୍କ ଦେହରୁ ଟିକ୍କ ଖୁଣ୍ଟି କରି ଖାଆନ୍ତି । ଗୋରୁ ଗାଈଙ୍କ ପଲ ସଙ୍ଗେ ଏମାନେ ବିଚରଣ କରିବାର ଦେଖାଯାଏ ।]

ଗାଇ ବତରପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଗାଈ ଋତୁମତୀ ହେବା—
Gāi batarapardibā — Appearing menses in a cow.
କଳଙ୍କା ଗାଈ ବତର ପଡ଼ିଲେ ଭୁଜଙ୍ଗ ଷଣ୍ଢକୁ ପାଇବ—ଚଳ ।

ଗାଇବଳଦ—ଦେ. ବି. (ସହଚର; ଗାଈ; ଗବା+ଗୋ)—
Gāibalada — ଗାଈଗୋରୁ (ଦେଖ)
ଗାଈ ବଳଦ — Gāigoru (See)

ଗାଇବାଛୁରୀ—ଦେ. ବି. (ସହଚର; ସଂ. ଗାଈ; ଗବା+ବତ୍ସତରୀ)—
Gāibāchhurī — ଗାଈଗୋରୁ (ଦେଖ)
ଗାଈ ବାଛୁରୀ — Gāigoru (See)

ଗାଈ ବିଗାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଦୁଧ ଦୁହିଁବା ବେଳେ ଦୁଗ୍ଧବତୀ ଗାଈ ଅସ୍ଥିର ହେବ ଓ ନାତ ଛୁଟାଇ ଦୁଧ ଦୁହାଇ ଦେବ-ନାହିଁ ଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗାଈ ପ୍ରତି ମନ୍ତ୍ର ଯନ୍ତ୍ର ବା ଔଷଧାଦି ପ୍ରୟୋଗ କରିବା—
Gāi bigārdibā
To spoil a cow (so as it will become restive when being milched) by malicious application of charms and medicines.

ଗାଈ ବିଷ୍କିବା—ଦେ. ବି—ଦୁହାଳ ଗାଈ କେତେକ ସମୟ ଦୁଧ ଦେବା ପରେ ତାର ଦୁଧର ପରିମାଣ କମି ଆସିବା—
Gāi bishkibā — A milch cow becoming dry or exhausted after a time.

ଗାଈରଖା—ଦେ. ବିଶ—ଗାଈଚରା (ଦେଖ)
Gāirakhā — Gāicharā (See)

ଗାଈରଖୁଆ—ଦେ. ବି—ଗାଈଜଗୁଆଳ (ଦେଖ)
Gāirakhuā — Gāijaguāla (See)

ଗାଈରଖୁଆଳ—ଦେ. ବି—ଗାଈଜଗୁଆଳ (ଦେଖ)
Gāirakhuāla — Gāijaguāla (See)

ଗାଈ ଲେଉଟାଇବା—ଦେ. ବି—ଥରେ ବୃଷ ସଙ୍ଗମ ପରେ ଗାଈ ଗର୍ଭବତୀ ନ ହୋଇ ପୁନର୍ବାର ଋତୁମତୀ ହେବା—
Gāi leuṭāibā
A cow becoming menstruated a second time after having once been cohabited or crossed by a bull

ଗାଈ ହମାଳିବା—ଦେ. ବି—ଗାଈର ବୋବାଳି—
Gāi hamālibā — The braying of a cow.

ଗାଉଁଣି—ଦେ. ବିଶ—ଗାଉଁଲି (ଦେଖ)
Gāuñāñ — Gāuñli (See)

ଗାଉଁକନି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—କୁକୁର ବାଘ ଇତ୍ୟାଦି ଆକ୍ରମଣ କରୁଥିବା ଜନ୍ତୁକୁ ମାଡ଼ି ବସିବାବେଳେ ଶବ୍ଦ କରିବା ପ୍ରକାରେ—
Gāuñkini
Like a dog or tiger attacking the victim with a grumbling or grunting sound.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଖର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଖର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଠ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗାଉଁଗାଉଁ— ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଭାଲୁର ଆଦିଙ୍କର ଅସନ୍ତୋଷ ବା ରାଗସୂଚକ ମୃଦୁମୃଦୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ—
Gāuñgāuñ Growling; grumbling sonnd indicating anger or discontent etc.
ଗାଁଗାଁ
ଗୁର୍ରାହ୍ଟ

ଗାଉଁଗାଉଁହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଧ୍ୱନି କରିବା—
Gāuñgāuñhebā To grumble; to growl.
ଗାଁଗାଁକରା
ଗୁର୍ରନା

ଗାଉଁଟି— ଦେ. ବିଣ — ଗାଉଁଲି (ଦେଖ)—
Gāuñṭi Gāuñlī (See)
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଉନ୍ତିଆର କର୍ମ—
The position of a Gauntiā.

ଗାଉଁଟିଆ— ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗାଉନ୍ତିଆ (ଦେଖ)—
Gāuñṭiā Gāuntiā (See)

ଗାଉଁଲିଗାଁ—ଦେ. ବି—ପଲ୍ଲି ଗ୍ରାମ—
Gāuñligāñ Hamlet.
ପାଡ଼ାଗାଁ ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟ; ପଲ୍ଲିଗ୍ରାମବାସୀ; ମଫସଲିଆ—
ଖେଡ଼ା 1. Belonging to a village; simple and unsophisticated; rustic.
ଗାଁଇଆ ୨ । ଓଲ୍ଲୁ; ନିର୍ବୋଧ—
ଗ'ବାର 2. Foolish; stupid.

ଗାଉଁଲି— ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗ୍ରାମ୍ୟ)—୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟ—
Gāuñlī 1. Rural.
ଗାଁଆଳୀ ୨ । ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
ଗ'ବାର, ଦେହାତୀ, ଗମାର 2. Relating to village.
୩ । ଗ୍ରାମବାସୀ; ମଫସଲୀ (ଲୋକ)—
3. Inhabiting a village.

ଚୋଠରେ ଚନ୍ଦନର ଖଣ୍ଡିଏ ଭଙ୍ଗା ବିନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ, ଗାଉଁଲି ଲୋକେ, ହାଟୁଆ ଲୋକେ ପାର ହୁଅନ୍ତି । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୪ । ଅମାୟିକ; ସରଳପ୍ରକୃତିକ—
4. Simple; unsophisticated.
୫ । ଓଲ୍ଲୁ; ନିର୍ବୋଧ—5. Foolish; stupid.

ଗାଉଁଲିଆ— ଦେ. ବି—୧ । ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Gāuñliā 1. Villager.
ଗାଁଇ ୨ । ମଫସଲିଆ ଲୋକ—
ଗ'ବାର, ଦେହାତ 2. Rustic.
୩ । ଓଲ୍ଲୁ ଲୋକ—3. Simpleton; fool.
ଦେ. ବିଣ — ଗାଉଁଲି (ଦେଖ)—
Gāuñli (See)

ଗାଉଣା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗାନ)—ଗାଆଣ ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gāuṇā Gā-āṇa 1 & 2 (See)

ଗାଉଣାବଜଣା—ଦେ. ବି (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—ଗାଆଣା ବଜାଣ (ଦେଖ)—
Gāuṇābajaṇā Gā-āṇā bajāṇa (See)

ଗାଉଣାବାଜ୍—ଦେ. ବିଣ—ସଙ୍ଗୀତପ୍ରିୟ—
Gāuṇābāj Fond of songs and music.
ଗାଓନାବାଜ
ଗାନାବାଜ

ଗାଉଣାବାଜଣା—ଦେ. ବି (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—ଗାଆଣବଜାଣ (ଦେଖ)
Gāuṇābājaṇā Gā-āṇabajāṇa (See)

ଗାଉତକିଆ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ତକ୍ୟିଆ)—ଆଉଜକରି ବସିବା ନିମନ୍ତେ
Gāutakiā ବଡ଼ ମାଣ୍ଡି—A big pillow for inclining on it while sitting.
ତାକିୟା
ଗାଉତକୀବା

ଗାଉନ୍— ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାଉନ୍)—୧ । ଇଉରୋପୀୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ
Gāun ଘାଗରା—1. Woman's gown.
ଗାଉନ, ଗୌନ ଦେଢ଼େ ଶୋଭ ବଶ୍ରଥାନ୍ତେ ରଖିବା ସ୍ତ୍ରୀ ସାଜରେ
ଗାଉନ କଟିରେ ଲମ୍ବିତ ଗାଉନ୍ ଯେଉଁଥାନ୍ତା ଭୂତଳରେ ।
ଉଦ୍ଧାସ. ଗାଉଲଦ୍ରସ ।
୨ । ଜଜ୍, ଓକିଲ ଓ ବାରିଷ୍ଟରଙ୍କ ଲୁଗା ଉପରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଲୁଗାର ପଖିଆ—2. Gown worn by Pleaders Barristers and Judges.

ଗାଉନ୍ତି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗାଉଁଟି (ଦେଖ)
Gāunti Gāuñṭi (See)

ଗାଉନ୍ତିଆ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଗଆଁଟିଆ (ଦେଖ)
Gāuntiā 1. Gaañtiā (See)
୨ । ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ଶୂଦ୍ରଜାତିଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ—
2 Family-title of certain Sūdras in Sambalpur.

ଗାଉନ୍ତିଆଳି ମୌଜା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଯେଉଁ ମଉଜାରେ
Gāuntiāli mauja ଗାଉନ୍ତିଆ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ରାଜସ୍ୱ ଅସୁଲ କରି ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାଖଲ କରେ—
A village the revenue of which is realised by the Gauntiā and deposited in the Government Treasury.

ଗାଉଲି— ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଗାଆଳି (ଦେଖ)
Gāuli Gā-āli (See)

ଗାଉଲିଆ— ଦେ. ବି. ପୁଂ— ଗାଆଳି (ଦେଖ)
Gāuliā Gāāli (See)

ଗାଏ— ବୈଦେ. ଅ (ଫା)—ସବୁମୋଟ—
Gāe Total; altogether; the sum total of many items.
ଏକୁନ; ଏକୁନେ
ଜୋଡ଼ [ଦ୍ର—ଏଥିର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ "ଜ୍ଞ"]

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗାଭୀ; ଗବା)—ଗାଈ Cow.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍ତ

ଗାଏଁ ଗାଏଁ — ଦେ. ଅ. —୧ । ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ; ଏକ ଗ୍ରାମରୁ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମକୁ—1. In every village; from village to village.
Gāeñgāeñ
ଗାୟେଁ ଗାୟେଁ

୨ । ଅନେକ ଗ୍ରାମର ମଧ୍ୟ ଦେଇ—
2. Through many villages.

୩ । ଗ୍ରାମ ଦାଣ୍ଡଦେଇ—
3. Through the village-road.

ଗାଏଁ ଡ଼ —ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗାଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Gāeñrd — Gāṇḍi (See)

ଗାଏକ—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗାୟକ-ଭୁଲ. ନାୟକ ସ୍ଥଳରେ ନାଏକ ଉଚ୍ଚାରଣ)-ଗାୟକ (ଦେଖ)
Gāeka — Gāyaka (See)

ଗାଏ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସଂଖ୍ୟାକୁ ମୋଟ କରିବା—To total up some items.
Gāe karibā

ଏକୁନକରା ସବୁ ମିଶାଇ କର ଗାଏ । ଠିଲେ ପାଇବ କବଡ଼ାଏ ।
ଜୋଡ଼ନା ଭୂପତି ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗାଏଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ସଂ. ଗାୟିନୀ)—ଗାଅଣୀ (ଦେଖ)
Gāeṇī — Gāāṇī (See)

ଗାଓଁ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର ଓ ଉତ୍କଳ ଭାଷା) ବି.—ଗ୍ରାମ; ଗାଁଆଁ—Village.
Gāoñ

ଗାଁ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗ୍ରାମ)—୧ । ଗ୍ରାମ; ଜନପଦ—1. Village.
Gāñ

ଗାଁ ୨ । ପଲ୍ଲୀ—2. Hamlet.
ଗାଁ

ଗାଁ ଗୁରପ'ଖ ବୁଲି ଅଇଲ,
ଦେହ ନ କହୁଲ ବସ ବୋଲି—ଚର ।

୩ । ଧୋବା ଭଣ୍ଡାର ଆଦି ସେବାକାରୀମାନେ ଯେଉଁ ସକଳ ପରିବାର ସେବା କରନ୍ତି ସେ ସବୁର ସମଷ୍ଟି—3. The aggregate of families served by a particular washerman or barber.

ଗାଁ କାହାର ? ଧୋବା ଭଣ୍ଡାର କହନ୍ତି ଅମର ଅମର—ଚର ।

ଗାଁ କନିଆ — ପ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗ୍ରାମ + କନ୍ୟା)—ଆପଣା ଗ୍ରାମର ଅବିବାହିତା ବାଳିକା—A girl of one's village.
Gāñ kaniā

ଗାଁ କନିଆଁ ଚିଂଚାଣିକାଙ୍କ—ପ୍ରବଚନ

ଗାଁ ଗାଁ — ଦେ. ଅ—ଗାଏଁ ଗାଏଁ (ଦେଖ)
Gāñ gāñ — Gāeñ gāeñ (See)

ଗାଁ ଗାଁକେ—ଦେ. ବି—୧ । ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଗ୍ରାମରେ—1. In different villages.
Gāñ gāñke

୨ । ପ୍ରତି ଗ୍ରାମରେ—2. In every village.

ଗାଁ ଗଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ସହଜର)—୧ । ଧୋବା ଭଣ୍ଡାରଙ୍କ ସେବିତ ଗ୍ରାମବାସୀପରିବାରବର୍ଗଙ୍କ ସମଷ୍ଟି—1. The aggregate of families of villagers served by a particular washerman or barber.
Gāñ gaṇḍā
ଗାଁଗଣ୍ଡା

୨ । ମଫସଲ ଅଞ୍ଚଳ—
2. The mofassal; the interior.

ଗାଁ ଗତି—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରାମଗତ)—ଗ୍ରାମଗତ (ଦେଖ)
Gāñ gati — Grāmagata (See)

ଗାଁବ୍—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗାଁବ)—ଗାଁ; ଗ୍ରାମ—Village.
Gāñb

ଗାଁ ମା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମ+ମାତା)—ଗ୍ରାମଦେବତା—Village-Goddess.
Gāñ mā

ଗାଁ ମାକୁ ଗୁହାରି କରି ଯା—ସମ୍ବଲପୁର ଚର ।

ଗାଁ ମାକୁ ପାଏନ୍ ଧାର୍ କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଗ୍ରାମରେ ମହାମାରୀ ଆଦି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କୁ ପାଣିଫୁଲଲାଗି ବା ମାଳଣା-କରିବା—To have the ceremony of bath and offering of flowers to the village-Goddess on occasions of divine visitations.
Gāñ māku pāen dhār karibā

ଗାଁ ରେ ବାଡ଼—ଦେ. ବି—ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥିବା ଦଳ—Factions created in a village.
Gāñ re bārḍa

ଗାଗୁବା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) କ୍ରି— କାନ୍ଦିବା—To cry; to weep.
Gāgbā

ଗାଗର—ଦେ. ବି. (ସଂ ଗର୍ଗର)—ଏକଜାତୀୟ କାଣ୍ଡ ନ ଥିବା ମାଛ—A kind of fish without scales.
Gāgara

[ଦ୍ର—ଏ ମାଛ ଦୁଇଜାତୀୟ; ମୁଣ୍ଡାଗାଗର—The fish with a large head; ଖଣ୍ଡାଗାଗର—The fish with a bill or saw on its upper jaw.]

ଗାଗରା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗାଗର୍) — ଗଗ୍ (ଦେଖ)—Garā (See)
Gāgarā

ଗାଗରି – ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଗର୍ଗରୀ; ଭୁଲ. ବ—ଗାଗରା = କ୍ଷୁଦ୍ର କଳସ)—ପିତଳର ଗଗ୍ ବା ମାଟିଆ — Brass water-pitcher.
Gāgari

ଗାଗ୍ରବ — ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାର୍ଗବ)—ଯଦୁବଂଶର କୁଳଗୁରୁ ଗର୍ଗ ମୁନିଙ୍କର ପୁତ୍ର—Son of sage Garga, the family-priest of the Jadu dynesty of kings of ancient India.
Gāgraba

ଗାଗ୍ରେବ — ପ୍ରା, ବି— ଗାଗ୍ରବ (ଦେଖ)
Gāgreba — Gāgraba (See)

ଗାଙ୍ଗ—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ. (ଗଙ୍ଗା + ସମ୍ବନ୍ଧାଦ ଅର୍ଥରେ. ଅ)—ଗାଙ୍ଗେୟ (ଦେଖ)
Gāṅga — Gāṅgeya (See)
(ଗାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗାଙ୍ଗଟ—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା + ଅଟ୍ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gāṅgaṭa

୧ । ଗଙ୍ଗାନଦୀରେ ମିଳୁଥିବା ବଡ଼ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାଛ—1. Prawns abounding in the Ganges.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେତେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ଅଗଂଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖନ୍ତୁ ।

୨ । କଙ୍କଡ଼ା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Crab.

ଗାଙ୍ଗଟେୟ—ସଂ. ବି. (ଗାଙ୍ଗଟ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଏୟ)—୧ । ଗାଙ୍ଗଟ (ଦେଖ)
Gāṅgateya 1. Gāṅgaṭa (See)

ଗାଙ୍ଗଦାଡ଼ା ୨ । ବଗପରି ଦୀର୍ଘ ଥଣ୍ଟବିଶିଷ୍ଟ ଲମ୍ବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଛ; ଗଣ୍ଡିଆ-ଭୋଡ଼ିମାଛ—A kind of fish with beak-like jaws (long and tender); Belone Caucila.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଦେହ ଗୋଲ ଏବଂ ଦେହରେ ଲମ୍ବାଗରେ ନେଳିଆ ଓ ଧଳା ଭୋଗ୍ରମାନ ଥାଏ । ଏହା ଦୀର୍ଘରେ ଅଠର ଆଙ୍ଗୁଳ ବଢ଼େ ।]

ଗାଙ୍ଗପୁର—ଦେ. ବି.—ଓଡ଼ିଶାର ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟବିଶେଷ—
Gāṅgapura Name of a feudatory state of Orissa.

[ଦ୍ର—ଏ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଧାନ ଜାତି ଭୂୟାଁ । ପୂର୍ବେ ଓଡ଼ିଶାର କେଶରୀ ବଂଶୀୟ ଜଣେ ସାମନ୍ତ ଏ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଜଗବନ୍ଧୁ. ପ୍ରାଚୀନ ଭୂତ୍ତ ।]

ଗାଙ୍ଗବ—ପ୍ରା. ବି. (ଗଙ୍ଗା+ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଅ)—ଭୀଷ୍ମଦେବ—
Gāṅgaba Bhīshma.

ଗାଙ୍ଗଲାଇ—ଦେ. ବି.—ଗଙ୍ଗୁଲାଇ (ଦେଖ)
Gāṅgalāi Gaṅgulāi (See)

ଗାଙ୍ଗାଟ—ସଂ. ବି. (ଗଙ୍ଗା+ଅଟ୍ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗାଙ୍ଗଟ (ଦେଖ)
Gāṅgāṭa Gāṅgaṭa (See)

ଗାଙ୍ଗିନୀ—ଦେ. ବି.—ମୁରଶିଦାବାଦର ଉତ୍ତରରୁ ଗଙ୍ଗାନଦୀରୁ ବାହାରି ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ସଙ୍ଗେ ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଶାଖା-ବିଶେଷ—A branch of the Ganges joining the river Brahmaputra.
Gāṅgini

ଗାଙ୍ଗୀ—ପ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ସଂ. ଗଙ୍ଗା)—ଗଙ୍ଗାଦେବୀ—
Gāṅgī Gaṅgā (wife of Śāntanu and mother of Bhīshma).

ଗଙ୍ଗା ବୋଇଲେ ଶିବ ଗାଙ୍ଗୀ ବୋଇଲେ ଶିବ—ଚଗ ।

ଗାଙ୍ଗୁଲା—ଦେ. ବି.—ଗଙ୍ଗାଳ (ଦେଖ)
Gāṅgulā Gaṅgāla (See)

ଗାଙ୍ଗୁଲୀ—ଦେ. ବି.—ଗଙ୍ଗୋପାଧ୍ୟାୟ (ଦେଖ)
Gāṅgulī Gaṅgopādhyāya (See)

ଗାଙ୍ଗେୟ—ସଂ. ବି.ପୁଂ. (ଗଙ୍ଗା+ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏୟ)—୧ । ଗଙ୍ଗାପୁତ୍ର; ଭୀଷ୍ମ—1. A name of Bhīshma.
Gāṅgeya
(ଗାଙ୍ଗେୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—
2. A name of Kārttikeya.
୩ । ଇଲିଶି ମାଛ—3. The Hilsa fish.
୪ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—4. Gold.
୫ । ଉଦ୍‌ମୁସ୍ତକ; କେସର ତୃଣ—5. A kind of grass with succulent roots.
୬ । ଗଙ୍ଗାଜଳ—6. Ganges-water.
୭ । ଧାତୁରା—7. Thorn-apple.
୮ । ଦୁବା; ମୁଥା—8. Doob-grass.
୯ । ଗଙ୍ଗବଂଶ (ଦେଖ)
9. Gaṅga baṁśa (See)

ସଂ. ବିଣ.—୧ । ଗଙ୍ଗାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
1. Pertaining to the Ganges.
୨ । ଗଙ୍ଗାଠାରୁ ଜାତ—2. Born of Gaṅgā.
୩ । ଗଙ୍ଗାରେ ମିଳୁଥିବା—
3. Abounding in the Ganges.

ଗାଙ୍ଗେୟ ମୁସ୍ତକ—ସଂ. ବି.—ଗଙ୍ଗାମୁଥା—(ହରେକୃଷ୍ଣ-ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—
Gāṅgeya mustaka A kind of root-bulb of grass.

ଗାଙ୍ଗୋଇ—ଦେ. ବି—ଗଙ୍ଗେଇ; ମାଛରଙ୍କା ଚଡ଼େଇ—
Gāṅgoi The kingfisher bird.

ମାଛରାଂଗା ଜଳ-ମଧ୍ୟେ ଚଞ୍ଚ ମାରନ୍ତି ଗାଙ୍ଗୋଇ ।

ରାମଚିରୈୟା ରାଧାନାଥ. ଚଉତିଶା ।

[ଦ୍ର—ଏ ପକ୍ଷୀ ଲମ୍ବରେ ଦଶ ଆଙ୍ଗୁଳ ବଢ଼େ । ଏହାର ଥଣ୍ଟ ଲମ୍ବ; ପକ୍ଷ ନେଳ; ଏ ଜଳର ଦଶ କୋଡ଼ିଏ ହାତ ଉପରେ ଉଡ଼ି ଶୂନ୍ୟରେ ଏକସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ପାଣିରେ ପହଁରୁ-ଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଛକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରେ ଓ ଠିକ୍ ଲମ୍ବଭାବରେ ସେହି ଜାଗାକୁ ଖସିପଡ଼ି ସେ ମାଛଟିକୁ ଥଣ୍ଟରେ ଧରି ନେଇ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଯାଇ କୌଣସି ବୃକ୍ଷର ଡାଳରେ ବସି ସେ ମାଛଟିକୁ ଗିଳିଦିଏ ।]

ଗାଙ୍ଗ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଙ୍ଗା+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଯ)—
Gāṅgya ଗଙ୍ଗାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Relating to Gaṅgā.

ଗାଜର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଜର)-ଧନ୍ୟାକାଦି ବର୍ଗର କୃଷିଜାତ ଶାକମୂଳ ବିଶେଷ (ନାଲି ଓ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର); ଗୃଞ୍ଜନ—
Gājara Daucus Carrota (Haines)

ଗାଜର [ଦ୍ର—ଏହାର ମୂଳ ମୂଳା ପରି ଗୋଲ ଓ ଏହାକୁ ତରକାରୀ କରାଯାଏ । ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ ଓ ଇଉରୋପରେ ଏହାର ମୂଳକୁ ଗୋରୁ ଓ ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ ।]

ଗାଜରା—ଦେ. ବି. (ବଣିଆଙ୍କ ଶବ୍ଦ)—କଙ୍ଗନ (ଦେଖ)
Gājarā Kaṅgana (See)

ଗାଜି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗାଜୀ=ବିଧର୍ମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଧର୍ମ ଯୁଦ୍ଧକାରୀ ବୀର)—
Gāji ଯୋଦ୍ଧା; ବୀର—Warrior.

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦଭାଷାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ 'ମର୍ଦ୍ଦଗାଜି' ଶବ୍ଦରେ ଦେଖାଯାଏ ।]

ଗାଜିଦେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ହି—ଖାମିଦର କଥାକୁ ଏଡ଼ିଦେବା ବା ଅବଜ୍ଞା କରିବା; ଠେସି ଦେବା—
Gājideba To disobey the words of one's master.

	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଭ୍ରଅ	ଜ୍ଞ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଟ୍ୟ	ଇଅ	ଜ	ନ

ଗାଜିବା —ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ସଂ. ଗଜ) ବନ୍ଧୁକରେ ବା ବାଣରେ ବାରୁଦ ଖୁନ୍ଦିଲା ଭଳି ଖୋବିବା—
Gājibā
ଗାଜା 1. To ram (like ramming powder into a gun with a rod)
ଠାଁସିବା

୨ । (ସଂ. ଗର୍ଜ) ବହୁ ପରିମାଣରେ ବା ମୁଷଳଧାରରେ ବର୍ଷା କରିବା—2. To rain in torrents; to pour rain profusely.

୩ । (ସଂ. ଗର୍ଜ) ଖୁବ୍ ବହେ ପିଟିବା ବା ମାଡ଼ିଦେବା—
3. To administer a sound thrashing.

ଗାଜା ୪ । (ସଂ. ଗର୍ଜ) ଗର୍ଜନ କରିବା—
ଗାଜନା 4. To thunder; to roar.
ଗାଜିଲେ ଗଗନେ ସେହୁ ସାଜିଲେ ବିରଣ । ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗାଞ୍ଜ—ଦେ. ବି—୧ । କଳସୀ ମୁହଁର ବିଣ୍ଡା—
Gāñja 1. A pack (of rag, grass, straw etc) to stop the narrow mouth of a water-pitcher.

୨ । ବାଣ ଉଡ଼ାଇବା ବାରୁଦ ଖୁନ୍ଦିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଷ୍ଠଦଣ୍ଡ—2. A piece of wood used in ramming gunpowder into fireworks.

ଗାଞ୍ଜିଆ —ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଞ୍ଜ)—ଯେଉଁ ସରୁ ଲମ୍ବା ଜାଲମୁଣ୍ଡିରେ ଟଙ୍କା ପଇସା ରଖି ଲୋକେ ଅଣ୍ଟାରେ ଝୁଲାନ୍ତି—
Gāñjiā
ଗାଁଜିଆ; ଗେଁଜେ A small and long net purse tied to the girdle,
ଜାଲଦାର କୀସା
[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଲୋକେ ଅଣ୍ଟାର କରଧୁନିରେ ବାନ୍ଧି ଲୁଗା-ଉଡରେ ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋସି ରଖନ୍ତି ।]

ଗାଞ୍ଜିବା —ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଗାଜିବା (ଦେଖ)
Gāñjibā Gājibā (See)

ଗାଟ୍—ଗ୍ରା. ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାର୍ଡ୍)—
Gāṭ ୧ । ରାଜକୀୟ ଧନ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ
ଗାର୍ଡ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରହରିଦଳ—
ଗାର୍ଡ 1. A company of police or soldiers to guard treasure or a high official; a guard.

୨ । ଚଳୁଥିବା ରେଲ ଗାଡ଼ିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କର୍ମଚାରୀ—
2. A guard of a Railway train.

ଗାଟର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାର୍ଟର୍)—
Gāṭar ମୋଜାକୁ ଗୋଡ଼ରେ ଅଟକାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଡ଼
ଗାର୍ଟାର ଚାରି ପାଖରେ ଗୁଡ଼ା ହେବା ଫିତା—Garter.
ଗେଟିସ

ଗାଟି—ଦେ. ବିଣ—୧ । କୃପଣ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—
Gāṭi 1. Miserly.

୨ । ଲୋଭୀ (ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ)—
2. Avaricious.

ଗାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଠିବା (ଦେଖ)
Gāṭibā Gāṇṭhibā (See)

ଗାଟ୍ଟୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଭୁଲ. ତେ. ଗାଟ୍ଟୁ)—ବନ୍ଧ—
Gāṭṭu Ridge.

ଗାଠିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଠିବା (ଦେଖ)
Gāṭhibā Gāṇṭhibā (See)

ଗାଡ଼୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାର୍ଡ୍)—
Gārd ୧ । ଗାଟ୍ (ଦେଖ)
1. Gāṭ (See)

୨ । ଗାର୍ଡ୍ (ଦେଖ)
2. Gārd (See)

ଗାଡ଼—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ; ପ୍ରା. ଗଡ୍ଡ)—
Gārda ଗର୍ତ୍ତ; ଗାତ; ଛିଦ୍ର; କଣା—Hole; pit.
ଗାଡ଼ା ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ଭୁଲ.ହି. ଗଡ୍ଢା; ଗଢା)—
ଗାଢ଼ ଗଭୀର—Deep.

ଗାଡ଼ ଖୋଳିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ+ଖୁଦ ଧାତୁ)—
Gārda kholibā ୧ । ଭୂମିରେ ଗର୍ତ୍ତ କରିବା—
ଗାଡ଼ା ଖୋଦା 1. To dig a hole in the ground.
ଗଢ଼ା ଖୋଦନା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—
ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାର ଉପାୟ କରିବା—
2 To lay a snare to injure another.

ଗାଡ଼ନ୍‌ପାର୍ଟି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାର୍ଡେନ୍ ପାର୍ଟୀ)—
Gārdanpāṭi ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଉଦ୍ୟାନରେ
ଗାର୍ଡେନପାର୍ଟୀ ସମ୍ମିଳନ ଓ ମଜ୍ଜଳ—Garden-party.
ଗାର୍ଡେନପାର୍ଟୀ

ଗାଡ଼ପଶା—ଗ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗାଳି)—ଗାତପଶା (ଦେଖ)
Gārdapaśā Gātapaśā (See)

ଗାଡ଼ଭାଲୁ— ଦେ. ବି—୧ । ଭୂମିରେ ଗର୍ତ୍ତ କରି ରହିବା ଏକ ଜାତୀୟ
Gārdabhālu ଛୋଟ ଭାଲୁ—
1. A species of small-sized bear burrowing in the ground.
[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଏକ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଓ ଆକାରରେ ଲମ୍ବ, ବର୍ତ୍ତୁଳ କଳା, ଲମ୍ବ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ି ବିଶିଷ୍ଟ, ମୁହଁ ଲୁଲୁର ମୁହଁ ପରି । ଗାତରେ ଡାମର ବାଡ଼ିଆଡ଼ି ଗତ ଗାତ ଓ ଛୁଙ୍କା ଖୋଳି ପୋକ ଜୋକ ଖାଆନ୍ତି ।]

୨ । (ଅଶ୍ଳୀଳ) ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ—
2. (slang) Male or female organ.

ଗାଡ଼ରଗଡ଼୍ମା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ପୁରୁଷଙ୍କୁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଏକପ୍ରକାର
Gārdaragardmā ଗାଳି—A term of abuse to males.

ଗାଡ଼ୱାନ୍—ବୈଦେ. ବି—୧ । ରଥଚାଳକ; ଶଗଡ଼ିଆ—
Gārdawān 1. Driver of a cart; cart-man.
ଗାଡ଼ୋୟାନ୍ ୨ । କୋଚମାନ୍—2. Coachman.
ଗାଡ଼ୀବାନ

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଁା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗାଡ଼ଶୁଆ — ଗ୍ରା. ବିଣ (ଗାଳି)—ଗାତଶୁଆ (ଦେଖ)
Gārdaśwā Gātaśuā (See)

ଗାଡ଼ା — ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ପିତଳ ଗଡ଼୍—
Gārdā A kind of brass water-pitcher.

ଗାଡ଼ି — ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁପ୍ତ; ଗର୍ତ୍ତୀ; ଗାର୍ତ୍ତୀ)—
Gārdi ୧ । ରଥ—1. Car.
ଗାଡ଼ି ୨ । ଶଗଡ଼—2. Cart.
ଗାଡ଼ୀ ୩ । ବଗି—3. Carriage.
୪ । ରେଲଗାଡ଼ି—4. Railway train

[ଦ୍ର— ସାଧାରଣତଃ ଚକଯୁକ୍ତ ବାହନକୁ ଗାଡ଼ି କହନ୍ତି । ଗାଡ଼ି ନାନାପ୍ରକାରର ଅଛି । କୌଣସି କୌଣସି ଗାଡ଼ି ମନୁଷ୍ୟ, ବଳଦ, ମଇଁଷି, ଘୋଡ଼ା, ଉଟ, ଉଟ, ହାତି, ହରିଣ ଆଦି ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୁଏ । କୌଣସି କୌଣସି ଗାଡ଼ି ବାଷ୍ପ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଦି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୁଏ; କୌଣସି କୌଣସି ଗାଡ଼ି ଆରୋହୀର ହସ୍ତ ପଦାଦିର ବଳପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୁଏ ।]

ଗାଡ଼ିଅଡ୍ଡା — ଦେ. ବି—ଗାଡ଼ିଆଡ୍ଡା (ଦେଖ)
Gārdi-arddā Gārdiāddā (See)

ଗାଡ଼ି ଅଡ଼ାଇବା—ଦେ.କ୍ରି—ଗାଡ଼ିରେ ଲାଗିଥିବା ଜନ୍ତୁ ବା ଶକ୍ତିକୁ ନିୟମା-
Gārdi ardāibā ଧୀନ ରଖି ଗାଡ଼ିର ଗତି କରାଇବା —
ଗାଡ଼ିଚାଳାନ To drive a cart or carriage.

ଗାଡ଼ିଅନ୍ — ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାର୍ଡିଅନ୍=ଗାର୍ଜିଅନ)—
Gārdian ୧ । ପାଗଳ ବା ନାବାଳଗର ଶରୀର ଓ ସମ୍ପତ୍ତି ରକ୍ଷକ
ଗାର୍ଜିନ ବ୍ୟକ୍ତି ;ମୁରବ୍ବୀ—1. Guardian or keeper of the
ନିଗହବାନ person and property of a minor or mad person.
୨ । ଗୃହ ବା ପରିବାର କର୍ତ୍ତା; ଅଭିଭାବକ—
2. Headman or Karttā of a family; Paterfamilias.

ଗାଡ଼ିଆ — ଗ୍ରା (ଶୂଦ୍ରଭାଷା) ବି— (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳାଶୟ—
Gārdiā Small tank.
ଗଡ଼ିୟା; ଡୋବା ଗାଡ଼ିଆରେ ହଳାଇ ପୋଖରୀରେ ଖୋଳିବା ନ୍ୟାୟ—ଭଗ ।
ତଳାବ; ଗଢ଼ିଆ [ଦ୍ର— ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଏହାକୁ ଗଡ଼ିଆ କହନ୍ତି ।]

ଗାଡ଼ିଆଡ୍ଡା — ଦେ. ବି. (ହି.)—ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଭଡ଼ାଗାଡ଼ିମାନ
Gārdi āddā ଭଡ଼ାପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାଏ—
Carriage-stand; cart-stand.

ଗାଡ଼ିଆଳ — ଦେ. ବି.—ଗାଡ଼ିବାନ୍ (ଦେଖ)
Gārdiāla Gārdawān (See)

ଗାଡ଼ି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଡ଼ିକୁ ଭଡ଼ାରେ ନିୟୁକ୍ତ କରିବା—
Gārdi karibā To engage a cart on hire.
ଗାଡ଼ିକରା
ଗାଡ଼ୀକରନା

ଗାଡ଼ିଖାନା—ଦେ. ବି (ହି.)—୧ । ଯେଉଁ ଘରେ ଗାଡ଼ି ରଖାଯାଇଥାଏ—
Gārdikhānā Garage; carriage-shed.
ଗାଡ଼ୀଖାନା ୨ । ଗାଡ଼ିଅଡ୍ଡା (ଦେଖ)
ଗାଡ଼ୀଖାନା 2. Gārdiāddā (See)

ଗାଡ଼ିଚଳାଇବା — ଦେ. କ୍ରି—ଗାଡ଼ି ଅଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gārdi chalāibā Gārdi ardāibā (See)
ଗାଡ଼ିଚାଳାନ
ଗାଡ଼ୀଚଳାନା

ଗାଡ଼ିଚାକ୍ — ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତୁର) ବି— (ଶଗଡ଼ ଆଦିର) ଅଖ—
Gārdichāk The axle (of a cart or carriage).

ଗାଡ଼ିବା — ଦେ. କ୍ରି. ହି. (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ)—୧ । ଗାତରେ ପୋତିବା—
Gārdibā 1. To bury a thing in a hole in the
ଗାଡ଼ା; ଗେଡ଼େଦେଓୟା ground.
ଗାଡ଼ନା

ଅଗାଡ଼ି ଲସ୍କର ଚଳିଗଲେ,
ମହିଲୋକ ଅସି ଖଣ୍ଡା ଗାଡ଼ିଲେ । ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

୨ । (ଚାନ୍ଦୁଆ ତମ୍ବୁଆଦି) ଖଟାଇବା—
2. To fix up tents and canopies.

ଗାଡ଼ିବାଲା — ଦେ. ବି.—ଗାଡ଼ିବାଲା (ଦେଖ)
Gārdibālā Gārdiwālā (See)

ଗାଡ଼ିବେଠି — ଦେ. ବି.—ବିନା ଭଡ଼ାରେ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ରୂପ-
Gārdibeṭhi ଲକ୍ଷରେ (ରାଜା ବା ଜମିଦାର ଆଦିଙ୍କୁ) ଗାଡ଼ି
ଯୋଗାଇଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ—Commandering of carts by Rajas and Zamindars for free service.

ଗାଡ଼ିଯୋତିବା — ଦେ. କ୍ରି.—ଗାଡ଼ିକୁ ଟାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ
Gārdijotibā ଗାଡ଼ିରେ ଲଗାଇବା—To yoke an animal
ଗାଡ଼ୀଜୋତା to a cart or carriage.
ଗାଡ଼ୀ ଜୋତନା

ଗାଡ଼ିବାଲା — ଦେ. ବି.—୧ । ଗାଡ଼ିର ଅଧିକାରୀ—
Gārdiwālā 1. Owner of a cart.
୨ । ଗାଡ଼ିର ଚାଳକ—2 Driver of a cart.

ଗାଡ଼ୁଆ — ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ)—୧ । ଗର୍ତ୍ତମୟ—
Gārduā 1. Full of holes.
୨ । ଗଭୀର— 2. Deep.
୩ । ଯେ ଗର୍ତ୍ତରେ ବାସ କରେ—3. Diving in holes.

ଗାଡ଼ୁଆନ୍ — ଦେ. ବି.—ଗାଡ଼ିବାନ୍ (ଦେଖ)
Gārduān Gārdawān (See)

ଗାଡ଼ୁ ଗାଡ଼ୁ — ଦେ. ବିଣ—ଗାରୁଗାରୁ (ଦେଖ)
Gārdu gārdu Gārugāru (See)

ଗାଡ଼ୋଆନ୍ — ଦେ. ବି—ଗାଡ଼ିବାନ୍ (ଦେଖ)
Gārdoān Gārdawān (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ନ୍

ଗାଢ଼—ସଂ. ବିଣ. (ଗାହ୍ ଧାତୁ=ଗାଧୋଇବା; ଘାଣ୍ଟିବା+କର୍ମ. ତ)—
Gārdha ୧ । ଦୃଢ଼—1. Tight; firm.
୨ । କଠିନ; ଘନ; ଅତରଳ –2. Solid; hard; thick.
୩ । ପ୍ରଗାଢ଼; ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତ୍ୟଧିକ—
3. Excessive; profound.
୪ । ଖୁବ୍ ଚାପି ହୋଇଥିବା—
4. Pressed tightly; fast.
୫ । ଭାରି—5. Heavy.
୬ । ଗମ୍ଭୀର—6. Deep.
୭ । ସେବିତ—7. Resorted to.
୮ । ନିମଗ୍ନ; ନିମଜ୍ଜିତ – 8. Sunk; plunged into.
୯ । ମନୋଯୋଗବିଶିଷ୍ଟ – 9. Attentive.
ଦେ. ବିଣ—ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ପ୍ରଧାନ—Chief; principal.
ତୁ ଏ ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଗାଢ଼,
ତୋ ଚରଣ ଅଛି କେ କେ ଚଢ଼ । ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗାଢ଼କର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+କର୍ଣ୍ଣ)—
Gārdhakarṇṇa ମନୋଯୋଗପୂର୍ବକ ଶୁଣୁଥିବା କାନ—
Attentive ear.

ଗାଢ଼କେଶ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+କେଶ) – ଘନକେଶ—
Gārdhakeśa Thick-set hair (of the head).
ଗାଢ଼କେଶୀ } ସ୍ତ୍ରୀ ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—
ଗାଢ଼କେଶୀ } ଯାହାର କେଶ ଘନ—
Having a thick bunch of hair on the head.

ଗାଢ଼ନିଦ୍ରା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+ନିଦ୍ରା)—
Gārdhanidrā ଘୋର ନିଦ୍ରା; ଗହ୍ନମ ନିଦ—
(ଗାଢ଼ନିଦ୍ରିତ – ବିଣ) Profound or sound sleep.

ଗାଢ଼ପ୍ରବାସ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+ପ୍ରବାସ)—
Gārdhaprabāsa ବହୁକାଳ ବିଦେଶ ବାସ—
A prolonged sojourn.

ଗାଢ଼ପ୍ରୀତି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+ପ୍ରୀତି)—ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟପ୍ରେମ; ପାଣି
Gārdhapriti ନ ଗଳିବା ପ୍ରୀତି—Close intimacy; intense love; doting fondness.

ଗାଢ଼ମୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+ମୁଷ୍ଟି)—
Gārdhamushṭi ୧ । ଶକ୍ତ ବା ଉତ୍ତମରୂପେ ମୁଠା କରାଯାଇଥିବା କରତଳ ଓ ଅଙ୍ଗୁଳିସମୂହ; ଦୃଢ଼ବଦ୍ଧ ମୁଷ୍ଟି—
1. Clenched fist.
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଖଡ୍ଗ; ଖଣ୍ଡା—2. A sword.
ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଯେ ହାତକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ମୁଠା କରିଥାଏ—1. With clenched fist.
୨ । କୃପା; କୃପଣ—
2. Close-fisted; miserly; niggardly.

ଗାଢ଼ମୈଥୁନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+ମୈଥୁନ)—
Gārdhamaithuna ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗନ ସହିତ ସ୍ତ୍ରୀ ସହବାସ—
Cohabitation with embrace.

ଗାଢ଼ସୁରତି—ସଂ. ବି—ଗାଢ଼ମୈଥୁନ (ଦେଖ)
Gārdhasurati Gārdhamaithuna (See)
ଗାଢ଼ସୁରତି ଯହିଁ ପାଇ, ତା ମନ ତାହାକୁ ଉସଇ ।
ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗାଢ଼ା—ଦେ ବିଣ (ସଂ. ଗାଢ଼)—ବସି ଯାଇଥିବା; କାଠୁଆ; ବଦଳଆ;
Gārdhā ଘନ (ତରଳ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ)—Thick;
ଗାଢ଼ା semi-solid (said of a liquid); jelly-like
ଗାଢ଼ା (said of a liquid after evaporation or heating).

ଗାଢ଼ାଲିଙ୍ଗନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାଢ଼+ଆଲିଙ୍ଗନ)—ଦୃଢ଼ରୂପ ଦଦ
Gārdhālingana ଲଗାଇ ଜୋରରେ ବା ଚପିଚପି କରି ଜଣାଇବା; ଅନ୍ୟର ଶରୀରକୁ ଆଣ୍ଠରେ ଚାପିବା—Close embrace; a tight embrace.

ଗାଢ଼ୁଆ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗାଢ଼)—
Gārdhuā ୧ । କଠିନ; କାଠୁଆ—1. Hard.
ଗାଢ଼ା ୨ । କୃପଣ—2. Miserly; close-fisted.
ଗାଢ଼ା ୩ । ଆଣ୍ଠ—3. Tight.
୪ । ନିଷ୍ଠୁର; ନିର୍ଦ୍ଦୟ—4. Cruel.

ଗାଢ଼ୁସିକ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ବଣିକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ;ବାର୍ଦ୍ଧୁଷିକ
Gārdhusika ଶବ୍ଦର ଅନୁକରଣରେ) — ବିଶେଷ ଧନୀ—
Immensely rich.

ଗାଢ଼େ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ବିଣ—
Gārdhe ୧ । ଗାଢ଼ଭାବରେ; ଅତ୍ୟନ୍ତ; ଅତ୍ୟଧିକ—
ଗାଢ଼େ 1. Deeply; excessively.
ଗାଢ଼େ ନଶ୍ୱର ବିଷୟସୁଖେ ଗାଢ଼େ ମଜ୍ଜିଲ—ଗୋଲମଣି. ଭକ୍ତିଧାରା ।
୨ । ଦୃଢ଼ତା ସହିତ—2. Tightly; firmly.

ଗାଣ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗାନ)—
Gāṇa (etc) ୧ । ଗାଆଣ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
1. Gā-āṇa etc (See)
୨ । (ସଂ. ଗାୟକ) ଗାୟକ—2. Singer.

ଗାଣପତ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗଣପତି+ଯ)—
Gāṇapatya ଗଣପତି ବା ଗଣେଶଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Pertaining to the God Gaṇeśa.
ସଂ. ବି—୧ । ଗଣେଶ ଉପାସକ ହିନ୍ଦୁସମ୍ପ୍ରଦାୟ—
1. A sect of Hindus worshipping God Gaṇeśa.
୨ । ଗଣେଶଭକ୍ତ; ଗଣପତି ଉପାସକ—
2. A devotee of Gaṇeśa.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚହଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଦ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ହନୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପଞ୍ଚଦେବତାଙ୍କ ଉପାସନା-ଭେଦରେ ପଞ୍ଚ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଯଥା—ବୈଷ୍ଣବ (ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ); ଶୈବ (ଶିବ ଭକ୍ତ); ଶାକ୍ତ (ଦୁର୍ଗା ଉପାସକ); ସୌର (ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉପାସକ) ଓ ଗାଣପତ୍ୟ (ଗଣେଶ ଉପାସକ) ।]

୨ । ସେନାପତି କର୍ମ; ଗଣନାୟକତ୍ୱ—

2. Leadership of a party or host.

ଗାଣା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରାମ୍ୟ. ବି. (ସଂ. ଗାନ)—

Gāṇā (etc) ଗାଆଣ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Gā-āṇa etc. (See)

ଗାଣିତିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଣିତ+ଇକ)—

Gāṇitika ଗଣିତ ବିଦ୍ୟାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—

Mathematical.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଗଣିତ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି—

A mathematician.

ଗାଣୀ—ପ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗାଆଣୀ (ଦେଖ)

Gāṇī Gāāṇī (See)

ଗାଣ୍ଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି; ପ୍ରା. ଗଂଠି)—

Gāṇṭhi ୧ । ବହୁତ ଗୁଡ଼ିଏ କପଡ଼ା ବା ଲୁଗାପଟା ଏକତ୍ର ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ବୋକଟା ବା ଗଣ୍ଠିରା—

ଗାଁଠ 1. A tightly packed bale or package (of cloth).

୨ । ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଧରିବା; ପୀଡ଼ନ—

2. Tight grasp.

ଗାଣ୍ଠିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ; ପ୍ରା. ଗଣ୍ଠନ)—

Gāṇṭhibā ୧ । ଦୃଢ଼ ବା ଗାଢ଼ ଭାବରେ ଧରିବା; ଜାବୁଡ଼ିବା—

ଗାଁଠା 1. To hold or grasp tightly.

ଗାଁଠନା ୨ । ଚାରିଆଡ଼ୁ ଚପିବା—

2. To press tightly from all sides.

୩ । କାବୁ କରିବା; ଅବଶ କରିବା; ଜବତ କରିବା—

3. To push one into a tight corner.

(ଯଥା—ଭାଲୁ ରୋଗ ଗାଣ୍ଠିଛି ।)

ଗାଣ୍ଠିରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି)—ଗାଣ୍ଠି (ଦେଖ)

Gāṇṭhiri Gāṇṭhi (See)

ଗାଣ୍ଡି—ସଂ. ବି. (ଗଣ୍ଡ୍ ଧାତୁ+ଇ)—ଗ୍ରନ୍ଥି; ଗଣ୍ଠି—

Gāṇḍi Knot.

ଗାଁଡ଼, ଗୋଁଦ୍, ଚୁତଡ଼, ଗାଁଡ଼ ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣ୍ଡ=ଚିହ୍ନ; କିମ୍ବା ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ=ପ୍ରା. ଗଡ୍ଡ)—୧ । ପିଠି; ଶରୀରର ପଛ ଭାଗ—

1. Buttocks.

୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ପଛ ଭାଗ—

2. The back side of a thing.

୩ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ତଳ ଭାଗ—

3. The bottom of a thing.

୪ । ଶେଷ ଭାଗ—4. The end.

୫ । ଗିନା, କଂସା, ମାଟିଆ ଆଦି ପାତ୍ରର ତଳଭାଗ (ଯାହା ଭୂମିରେ ଲାଗେ; ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁପରି ବସିଲା ବେଳେ ଭୂମିରେ ତାହାର ଗାଣ୍ଡି ଲାଗେ ପାତ୍ରର ସେହିପରି ଅଂଶ); ପେନ୍ଦି—5. The stable bottom of a pot.

୬ । ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର; ପାୟୁ; ଗୁଦ—6. Anus.

୭ । (ଅଶ୍ଳୀଳ) ସ୍ତ୍ରୀ ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ; ଯୋନି—

7. Vagina.

[ଦ୍ର—ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରକୁ ସିଂହଭୂମରେ ପିଠି କହନ୍ତି ଏବଂ ସେଠାରେ ଗାଣ୍ଡିର ଏକମାତ୍ର ଅର୍ଥ ଯୋନି ।]

[ଦ୍ର—ପିଠି ବା ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ଅର୍ଥରେ ଗାଣ୍ଡି ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର କ୍ରମଶଃ ଶିଷ୍ଟସମାଜରୁ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ତତ୍ପରିବର୍ତ୍ତେ 'ପିଠି', 'ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର' ଆଦି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଅଛି ।]

ଗାଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଗାଣ୍ଡିଆ ବତା (ଦେଖ)

Gāṇḍiā 1. Gāṇḍiā batā (See)

ଗେଁଡ଼େ, ଗାଁଡ଼ୁ ୨ । (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଯେଉଁ ବାଳକ ବା ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟପୁରୁଷ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବା ଗୁଦାମୈଥୁନପୂର୍ବକ ସହବାସ କରେ—

2. A catamite (a passive agent); a sodomite in sodomy; a male who is habitually subjected to unnatural intercourse by another male.

ଦେ. ବିଣ—୧ । (ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗୁଦାମୈଥୁନ-ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷର କାମବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କରିବାରେ ନିଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—1. (a person) Who is used as a passive agent in sodomy.

ଗୋଁଦା

୨ । ଯେଉଁ ପାତ୍ରର ଗାଣ୍ଡି ବା ବଇଠି ଅଛି—

2. (a pot) Having a stable bottom.

୩ । ଅନ୍ୟାୟ (ବୁଝାମଣା)—

3. Unjust (consideration).

୪ । (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ଯଥା, ଦେଖ ଗାଣ୍ଡିଆ)—ଅମୁକ ପରି ପିଠିବିଶିଷ୍ଟ—4. (in compound words) Having buttocks like.

ଗାଣ୍ଡିଆଉଁସା—ପ୍ରା. ବି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଖୋସାମଦ—

Gāṇḍi āuṅsā Mean flattery.

ଗାଣ୍ଡିଆସନୀ ପ୍ରା. ବିଣ—ଖୋସାମଦିଆ—Flattering.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହି. ଗାଁଡ଼ୁ)—

୧ । ଅଣପୁରୁଷା—1. Impotent (person).

୨ । ଅମନୁଷ୍ୟ; ଭିରୁଆ—2. Timid; unmanly.

ଗାଣ୍ଡିଆଡ଼ୁଆ ବୁଝାମଣା—ପ୍ରା. ବି—ଗାଣ୍ଡିଆ ବୁଝାମଣା (ଦେଖ)

Gāṇḍiārḍuā bujhāmaṇā Gāṇḍiā bujhāmaṇā (See)

୧	ଳ	ଋ	ୠ,ଌ	ୡ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ନ୍

ଗାଣ୍ଡିଆଡ଼ୁ ବୁଝାମଣା—ଗ୍ରା. ବି—ଗାଣ୍ଡିଆ ବୁଝାମଣା (ଦେଖ)
Gāṇḍiārḍu bujhāmaṇā Gāṇḍiā bujhāmaṇā (See)

ଗାଣ୍ଡିଆଡ଼େ—ଦେ. ଅ—୧ । ପଛଆଡ଼େ; ପଶ୍ଚାତ୍‌ଭାଗରେ—
Gāṇḍiārḍe 1. On the backside (of a person).
ପେଛୁନେ ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅଲକ୍ଷରେ—
पीछे 2. (figurative) Behind (a person).

ଗାଣ୍ଡିଆ ନିଶାପ—ଗ୍ରା. (ଅଶ୍ଳୀଳ) ବି—ଗାଣ୍ଡିଆ ବୁଝାମଣା (ଦେଖ)
Gāṇḍiā niśāpa Gāṇḍiā bujhāmaṇā (See)

ଗାଣ୍ଡିଆ ବତା—ଦେ. ବି.—ଗୃହଘରେ ଗୃହ ଉପର କର ସାର ମୂଳଗଡ଼ି ବା
Gāṇḍiā batā ଡାଣ୍ଡଗଡ଼ିର ନଡ଼ାକୁ ପବନରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସେହି ଗଡ଼ିର ମୂଳରେ ଗୃହ ଉପରେ ନଡ଼ାକୁ ଚପି କରି ବାନ୍ଧିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ବତା—
Split bamboo put over the lowest belt of straw in a thatched house to keep it pressed to the frame.

ଗାଣ୍ଡିଆ ବୁଝାମଣା—ଦେ. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଅବଚାର; ଅଜାଡ଼ୁଆ ବଚାର;
Gāṇḍiā bujhāmaṇā ଅବୁଝାମଣା—Injustice.
ଅବିଚାର
बेइन्साफी

ଗାଣ୍ଡିଆଭାଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ଖୋରଧା ମହକୁମାଅଞ୍ଚଳ ଅନ୍ତର୍ଗତ
Gāṇḍābhāṇḍa କ୍ଷୁଦ୍ର ପର୍ବତବିଶେଷ—
A small hill in Puri district.

ଦେ. ବିଣ. ଘଂ—(ଅଶ୍ଳୀଳ) ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯେ ଅନ୍ୟକୁ
ଗାଁଡ଼ିୟା ଗୁଦାମୈଥୁନ କରେ—
ଲୌଣ୍ଡେବାଜ Committing sodomy.

ଗାଣ୍ଡିଏ ଗାଣ୍ଡିଏ ରହିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛେ ପଛେ
Gāṇḍie gāṇḍie rahibā ଲାଗିବା—1. To be tied to
ପେଁଦେପୋଁଦେ ଥାକା the apron-string of another; to follow
पीछेपीछे रहना another slavishly.
୨ । ଭୁକୁର ପର ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଶ୍ଚାଦ୍ଧାବନ କରିବା—
2. To dog another's foot-steps.

ଗାଣ୍ଡିକଚା—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇ
Gāṇḍikachā ପୁନର୍ବାର ତଳେ କଚଡ଼େଇବା ବା ଛେଚ ଦେବା—
1. Dashing down (a person or thing) after lifting up.
୨ । କଚାଡ଼ି ହୋଇ ଭୂମିରେ ଗାଣ୍ଡି ମାଡ଼ି ବସିଲା ଭଳି ପଡ଼ିବା—
2. Act of falling down with the buttocks on the ground.

ଗାଣ୍ଡି କଚିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଅଶ୍ଳୀଳ)—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବସିବା ପର
Gāṇḍi kachibā ଧରି ଭୂମିରେ ତାହାର ପିଠାକୁ ଛେଚ ଦେବା—
पटकना To dash a person to the ground by the buttocks.

ଗାଣ୍ଡିକନା ମୁଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତିଶୟ ବିରକ୍ତ
Gāṇḍikanā muṇḍare bāndhibā ହେବା; ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚଡ଼ି
गांड़जलना ଯିବା—To become very much enraged or irritated; to be besides one-self in anger.

ଗାଣ୍ଡିକି କିଲା ସଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଡିକି ମେଖ ସଜାଡ଼ିବା—
Gāṇḍiki kilā sajārḍibā
Gāṇḍiki mekha sajārḍibā (See)

ଗାଣ୍ଡିକି ଗୋଜ ସଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.—ଗାଣ୍ଡିକି ମେଖ ସଜାଡ଼ିବା—
Gāṇḍiki goja sajārḍibā
Gāṇḍiki mekha sajārḍibā (See)

ଗାଣ୍ଡିକି ମେଖ ସଜାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର
Gāṇḍiki mekha sajārḍibā ଅନିଷ୍ଟ କରିବାର ଉପାୟ କରିବା—To plan injury to a person.

ଗାଣ୍ଡି ଗଳି ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ରୋଗ ଆଦି ହେତୁରୁ ରୋଗୀ ନ ଜାଣି
Gāṇḍi gali pardibā ପାରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତରଳ ମଳ ନିର୍ଗତ
गाँड़ चलना ହେବା—Passing of liquid stools at unawares.

ଗାଣ୍ଡିଗୁଆ—ଦେ. ବି—ବର ଚିରକାଳ କନ୍ୟାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ
Gāṇḍiguā ରହୁକ ଏହି ଆଶାରେ ବିବାହ ସମୟରେ କନ୍ୟାର ପାଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗୁଆ କିଛି କାଳ ପୁରାଇ ରଖି ତାହା କାଢ଼ି ଉକ୍ତ ଗୁଆକୁ ଭାଙ୍ଗି ପାନ ସଙ୍ଗେ ବରର ଅଜ୍ଞାତରେ ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାର ରୀତି ଅନୁସାରେ ବରକୁ କନ୍ୟା ପକ୍ଷୀୟ ଲୋକେ ବିବାହ ଦିବସରେ ପାନସଙ୍ଗେ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ଗୁଆ ଫଳ—
A betel-nut kept for some time in the mouth of a bride and afterwards given with the betel to the bridgeroom to ensure his uxorious conjugal life.

ଗାଣ୍ଡି ଗୁଞ୍ଜିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ଅବସ୍ଥାନ
Gāṇḍi guñjibā କରିବା—To lay one's body at a place; to sit at some place with great difficulty.

ଗାଣ୍ଡିଘସରା ପାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ବିରାଡ଼ି, କୁକୁର, ଚିଲୁଆ ଆଦି)
Gāṇḍighasarā pārdibā ଝାଡ଼ା ଫେରସାରିବା ପରେ ହାଡ଼ ଆଦି ଉଚ୍ଚ ଭୂମି ବା ପଦାର୍ଥ ବାହାରିଥିବା ବସ୍ତୁରେ ଗାଣ୍ଡିକୁ ଘୋଷାରିବା-(cats, dogs, jackals etc) To rub the anus against protruding hard things after passing stools.

ଗାଣ୍ଡି ଦେଖାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଡି ମରାଇବା (ଦେଖ)
Gāṇḍi dekhāibā Gāṇḍi marāibā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଦେଖାଗଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ସେହେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଦ୍ଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଦ୍ଧା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗାଣ୍ଡି ଧକ୍ ଧକ୍ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଡି ପୁରୁ ପୁରୁ ହେବା (ଦେଖ)
Gāṇḍi dhak dhak hebā Gāṇḍi puchu puchu hebā (See)

ଗାଣ୍ଡିଧରା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗାଣ୍ଡିପଶା (ଦେଖ)
Gāṇḍidharā Gāṇḍipaśā (See)

ଗାଣ୍ଡି ଧୋଇ ନ ଆସିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅତି ଶୈଶବ ଅବସ୍ଥା ଟପି ନ ଥିବା—Not having passed one's infancy.
ଗାଁଡ଼ ଧୋନେ ନ ଆନା

[ଦ୍ର—ଶିଶୁମାନେ ମଳତ୍ୟାଗ ପରେ ନିଜେ ନିଜହାତରେ ଜଳଶୌଚ କ୍ରିୟା ସମ୍ପାଦନ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥି ଯୋଗୁଁ ଅତି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏ ବାକ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଯଥା—ତାକୁ ଗାଣ୍ଡି ଧୋଇ ଆସି ନାହିଁ ତା ବାପମାଆ ମରି ଗଲେ ।]

ଗାଣ୍ଡି ଧୋଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଝାଡ଼ା ଫେରିସାରି ଜଳଶୌଚ କରିବା; ଛିଅଣ୍ଟିବା—To wash the anus after passing stools.
Gāṇḍi dhoibā
ଗାଁଡ଼ଧୋନା

ଗାଣ୍ଡିପଶା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ପରର ଅନୁସରଣୀଆ; ଯେ ସବୁବେଳେ ପରର ବୁଦ୍ଧିରେ ଚଳେ—A hanger on; a toady; (ଗାଣ୍ଡିପଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) one who slavishly follows another person.
Gāṇḍipaśā
ଗାଁଡ଼ଘିସନେବାଲା

ଗାଣ୍ଡିପାଡ଼ି ବସିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଭୂମିରେ ପିଣ୍ଡି ଲଗାଇ ବସିବା—1. To sit with the buttocks on the ground.
Gāṇḍipāṛḍi basibā
ପୋଁଦ ଥାବଡ଼ାଇୟାବସା

ଆଲ୍ଡୀ ପାଲ୍ଡୀ ମାରନା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବିଷୟରେ ଦୃଢ଼ତା ଧରି ରହିବା—2. (figurative) To sit tight over any matter.

ଗାଣ୍ଡି ପୁରୁ ପୁରୁ ହେବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟରେ ସଙ୍କୁଚିତ ହେବା; ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଭୀତ ହେବା—To be overcome with abject fear.
Gāṇḍi puchu puchu hebā
ଗାଁଡ଼ ଫଟକର ହୌଜହୀନା

ଗାଣ୍ଡି ପୋଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଲଙ୍କାମରିଚ ଆଦି ବେଶି ପରିମାଣରେ ଖାଇଲେ ମଳୋତ୍ସର୍ଗ ସମୟରେ ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରରେ ପୋଁଦଜଳା ଯନ୍ତ୍ରଣା ବୋଧ ହେବା—A burning sensation felt in the anus when passing stools after eating pungent or hot things.
Gāṇḍi pordibā
ଗାଁଡ଼ଜଳନା

ଗାଣ୍ଡି ଫାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଅଶ୍ଳୀଳ) (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନରେ ସାହସର ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରିବା—1. Not having the heart or courage to do any act
Gāṇḍi phāṭibā
ପୋଁଦ ଫାଟା
ଗାଁଡ଼ ଫଟନା

୨ । ଅତିଶୟ କ୍ଳାନ୍ତ ହେବା—2. Being much tired.

୩ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟ ଏସ୍ତ ହେବା—3. Being overcome with fear.

ଗାଣ୍ଡିଫୋଡ଼—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ବା ଛିଦ୍ର—Anus
Gāṇḍiphorḍa

ଗାଣ୍ଡିବ—ସଂ. କ୍ରି. (ଗାଣ୍ଡି=ଗଣ୍ଡି+ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ବ)—୧ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଧନୁ—Name of the bow wielded by Arjuna.
Gāṇḍiba

[ଦ୍ର—ଏହା ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନିର୍ମିତ; ପ୍ରଥମେ ଏହା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିଲା; ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଠାରୁ ବରୁଣ ଓ ବରୁଣଙ୍କ ଠାରୁ ଅଗ୍ନିଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ଅନୁସାରେ ଅର୍ଜୁନ ଏହା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ।]

୨ । ଧନୁ—1. Arrow.

ଗାଣ୍ଡିବଧନ୍ୱା—ସଂ. କ୍ରି ପୁଂ. (ଗାଣ୍ଡିବ+ଧନୁ+ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ଅନ; ଗାଣ୍ଡିବ-ଧନୁ; ୧ମା. ୧ବ.)—ଅର୍ଜୁନ—Arjuna.
Gāṇḍibadhanwā

ଗାଣ୍ଡିବୀ—ସଂ. କ୍ରି. ପୁଂ. (ଗାଣ୍ଡିବ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଅର୍ଜୁନ—1. Arjuna.
Gāṇḍibī

୨ । ଧାନୁଷ୍କ; ଧନୁର୍ବାଣୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An archer.

୩ । ଅର୍ଜୁନ ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)
3. Arjuna tree (See)

ଗାଣ୍ଡି ବୁଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଶରୀରକୁ ଚାଳନ କରିବା—1. To move one's body.
Gāṇḍi bulāibā
(ଯଥା—ଏଠାରେ ଗାଣ୍ଡି ବୁଲାଇବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।)

୨ । ଏକସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା—2. To go away from one place.

ଗାଣ୍ଡିମ—ଗ୍ରା. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗାଣ୍ଡିବ)—୧ । ଗାଣ୍ଡିବ ଧନୁ—1. Arjuna's bow.
Gāṇḍima

୨ । ଅର୍ଜୁନ—2. Arjuna.

ସେହି ଗାଣ୍ଡିମ ସେହି ପାଥ, ସେହି ଗାଣ୍ଡିମ ଏବଂ ମାଥ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ପ୍ରବଚନ ।

ଗାଣ୍ଡିମରା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଗୁଦାମୈଥୁନ; ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବା ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ବାଟେ ଏକ ପୁରୁଷର ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ସହବାସ—Sodomy.
Gāṇḍimarā
ଗାଁଡ଼ମାରା
ଗାଁଡ଼ମାରନା; ଲଣ୍ଡିବାଜୀ

ଦେ. ବିଣ.—ଅସଦୁପାୟରେ ଅର୍ଜିତ—Earned by unfair means.
(ଯଥା—ଗାଣ୍ଡିମରା କଲଡ଼ି କିଆଁ ପୁଆଁରେ ଯାଏ ।)

ଗାଣ୍ଡି ମରାଇବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—୧ । ଏକ ପୁରୁଷ ଅନ୍ୟପୁରୁଷଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ବାଟେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମୈଥୁନ କରାଇବା—1. To let oneself be subjected to unnatural cohabitation or sodomy.
Gāṇḍi marāibā
ଗାଁଡ଼ମାରାନ
ଗାଁଡ଼ ମରାନା

୨ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ପୁରୁଷ ଦ୍ୱାରା ମୈଥୁନ କରାଇବା—2. (a female) To let oneself be cohabited by a male.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଠକାମିରେ ପଡ଼ିବା; ଓଲୁ ବନିବା—3. (figurative) To be cheated or duped.

୧	ଋ	ଌ	ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଋ	ଌ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

୪ । ପରେ ଅନୁତାପ କରିବା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା; ବେଲ୍ଲଗା କାମ କରିବା—4. To do a thing for which one has to repent afterwards.

ଗାଣ୍ଡି ମାଡ଼ି ବସିବା – ଦେ. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଡି ପାଡ଼ି ବସିବା (ଦେଖ)
Gāṇḍi mārḍi basibā Gāṇḍi pārḍi basibā (See)

ଗାଣ୍ଡି ମାରିବା—ଗ୍ରା. (ଅଶ୍ଳୀଳ) କ୍ରି—୧ । ଏକ ପୁରୁଷ ଅନ୍ୟପୁରୁଷଙ୍କୁ ଅପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର ବାଟେ ମୈଥୁନ କରିବା—1. To satiate lust by cohabiting a male through the anus; to be the active agent in sodomy.
Gāṇḍi māribā
ଗାଁଡ଼ିମାରନା
ଗାଁଡ଼ିମାରନା

୨ । ସ୍ତ୍ରୀ ସହବାସ କରିବା—
2. To cohabit a woman.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଠକାଇବା; ଚିତା କାଟିବା—
3. (figurative) To cheat or deceive another.

୪ । ଛପର ଘର ଚାଳର ଶେଷ ବା ଓଳିପାଖେ ଛୁଆଣି ହୋଇଥିବା ନଡ଼ାର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ (ଗାଣ୍ଡି)କୁ ହାତ ବା ପଟା ବା ନଡ଼ାଚଡ଼ାଦ୍ୱାରା ବାଡ଼େଇ ଚାଳକୁ ସମତୁଲ କରିବା—4. To level up the protruding ends of the straw bulging beyond the eve of a thatch by beating it with the palm or a plate.

ପ୍ରାଦେ. (ବିଲେଷର) କ୍ରି—୧ । ଦୁଇଜଣ ବସିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବସି ପାରିବ ଏଥିପାଇଁ ସେ ଦୁହେଁ ବା ତହିଁମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଘୁଞ୍ଚି ବସିବା—
1. (two persons who are sitting together) To move in order to make room for a third person to sit between them.

୨ । ବସିଥିବା ଲୋକ ବସି ବସି ଘୁଞ୍ଚିବା—
2. To move on while in a sitting posture.

ଗାଣ୍ଡିମୁଣା—ଗ୍ରା. ବି—ପାଇଜାମା; ଗୋଡ଼ବାଟେ ପିନ୍ଧାଯିବା ପେଣ୍ଟଲୁନ୍—
Gāṇḍimuṇā Trousers; pantaloons.
ପାଜାମା
ପାୟଜାମା

ଗାଣ୍ଡିମୁଣ୍ଡ—ଦେ. ବି (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର)—
Gāṇḍimuṇḍa ୧ । କୌଣସି କଥାର ଶେଷ ଓ ମୂଳ; ଆଦ୍ୟ-ମାଥାମୁଣ୍ଡ ପ୍ରାନ୍ତ; ଆଦି ଓ ଅନ୍ତ —1. The begining and end of a thing.

୨ । ଠିକଣା; ସ୍ଥିରତା—2. Certainty.
(ଯଥା—ତା କଥାରେ ଗାଣ୍ଡିମୁଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ କିଛି ମିଳୁ ନାହିଁ)

୩ । କୌଣସି କଥାର ସମାପ୍ତି ବା ଆରମ୍ଭ—
3. The beginning or end of anything; head or tail.

ଗାଣ୍ଡିରେ ପଶିବା – ଦେ. କ୍ରି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—୧ । ଅତି ନୀଚଭାବରେ ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଖୋସାମତ କରିବା—
Gāṇḍire paśibā
ଗାଁଡ଼ିମେ ଘୁଷନା 1. To flatter a persen very meanly.

୨ । ଦାସାନୁଦାସ ରୂପେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧୀନତା ହେବା—
2. To be slavishly subservient to another.

୩ । ଲୁଗାର ପର କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛେ ପଛେ ରହିବା—
3. To be tied to the apron-strings of another.

ଗାଣ୍ଡି ଶୁଖିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ କୃଶକାୟ ହୋଇ ଯିବା—1. Becoming weak and emaciated for want of proper sustenance.
Gāṇḍi śukhibā
ଗାଁଡ଼ିସୁଖଜାନା

୨ । ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧ ହେବା—
2. Constipation due to want of food.

ଗାଣ୍ଡି ହଡ଼କମ୍ପ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଣ୍ଡି ପୁଚୁ ପୁଚୁ ହେବା (ଦେଖ)
Gāṇḍi hardakampa hebā Gāṇḍi puchu puchu hebā (See)

ଗାଣ୍ଡୀବ—ସଂ. ବି—ଗାଣ୍ଡିବ (ଦେଖ)
Gāṇḍība Gāṇḍiba (See)

ଗାଣ୍ଡୀବି—ସଂ. ବି—ଗାଣ୍ଡିବି (ଦେଖ)
Gāṇḍībi Gāṇḍibi (See)

ଗାଣ୍ଡୁ—ଦେ. ବି—୧ । ଲୁଣିମାଛଙ୍କ ନାଭିରୁ ବାହାରିବା ଟାଣୁଆ ମାଂସ-ପିଣ୍ଡ—1. A hard bony ball found inside the navel of some sea-fishes.
Gāṇḍu

୨ । (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଅମନୁଷ୍ୟ—
2. Worthless person

୩ । (ସଂ. ଗୋଣ୍ଡ; ଗର୍ଭାଣ୍ଡ) ମନୁଷ୍ୟର ଆରୁପରି ବଢ଼ିଥିବା ନାଭି—3. Fleshy protuberance of the navel.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯାହାର ବଡ଼ ଗାଣ୍ଡି ବା ପିଣ୍ଡ ଥାଏ—
1. Having large buttocks.

୨ । (ଗାଳି) ଅମନୁଷ୍ୟ; ଭିରୁଲା—
2. (abuse) Unmanly; coward; timid.

୩ । (ଗାଳିବିଶେଷ) ପର ବୁଦ୍ଧିରେ ଚାଳିତ; ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—
3. (a term of reproach) One who is completely led by another person.

୪ । ନିକମ୍ମା—4. Worthless (person).

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହିନ୍ଦି. ଗାଣ୍ଡୁ)—
୧ । ଅପୁରୁଷା—1. Impotent.

୨ । ଗାଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)
2. Gāṇḍiā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୬୬୬ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାଭିଧାନରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' କୁ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଟ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗାଣ୍ଡୁଆ—ଦେ. ବି. (ଭୁଲ. ସଂ. ଗେଣ୍ଡୁକ, ଗଣ୍ଡୁ=ଗେଣ୍ଡା; ଏହାର ଆକୃତି ଗେଣ୍ଡା ପରି ଥିବାରୁ)—ବାଉଁଶରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବା ନୌକାକୃତି ଚଟକା ଟୋକାଇ—
Gāṇḍuā A shallow boat-shaped basket made of bamboo straps.

ଗାଣ୍ଡେଇବା— ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଶୀଣ୍ଡିଦ୍ୱାରା ବସିବା—
Gāṇḍeibā 1. To sit on the ground on the buttocks.
୨ । ଭୂମିରେ ବସିକରି ପିଛା ଭୂମିରେ ଘୋଷାର ଘୋଷାର ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଘୁଞ୍ଚିବା—2. To move on the ground in a sitting posture.
୩ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର କଥାକୁ ଖାତିର ନ କରି ତା ଆଡ଼କୁ ପଛ କରିବା—3. To treat one's words with disregard (by turning one's back to him.)
୪ । ଆଦେଶକୁ ଏଡ଼ିଦେବା—4. To disobey an order.

ଗାତ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ; ପ୍ରା. ଗଡ୍ଢ)—୧ । ଗର୍ତ୍ତ; ଛିଦ୍ର; ରନ୍ଧ୍ର-
Gāta 1. A hole.
ଗତ୍ତ ଶୁଣିଲେ ସେ ଭକ୍ତବଶୀସ୍ୱେ କରି ଗାତ
ଗଡ୍ଢ଼ା ଧନ ମାନ ଯୋଉଣ ଅଛନ୍ତି ବହୁତ । କୃଷ୍ଣସିଂହ ମହାଭାରତ. ଅନ୍ତ ।
୨ । ଶବ ପୋତିବାର ଗର୍ତ୍ତ; କବର (ଯଥା—ଗାତପଶା)—
2. Grave; a pit for interring a dead body.
୩ । ଗହ୍ୱର—3. Cave.
୪ । ପଶୁଆଦି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଭୂମିରେ ଖୋଳିବା ଗହ୍ୱର—4. Den of a beast.
ଗ୍ରା. ବି. (ବିରକ୍ତିରେ ବ୍ୟବହୃତ) କୌଣସି ନଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ବା ବିଷୟ—Any spoilt thing or matter.
[ଦ୍ର—ଲୋକେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହନ୍ତି :—ତୋ କଥା ଆଉ ଚୁଲି ହେବ, ଗାତ ହେବ । ଏହିପରି ବିରକ୍ତିରେ ଲେମ୍ବୁ, ଲୁଣ, ପାଉଁଶ, ଗେଣ୍ଡା, ଗୁଡ଼ ଆଦି ଗୁଡ଼ିଏ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଶବ୍ଦ ଲୋକେ ବିରକ୍ତିରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି]

ଗାତପଶା—ଦେ.ବିଣ.ସଂ (ଗାଳି)—
Gātapaśā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଶୀଘ୍ର ମରି ଗାତରେ ପୋତାଯିବ—
(ଗାତପଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. (abuse) (a person) Who will shortly die and be buried in a pit.
୨ । ଭୟାଳୁ; ଡରୁଆ—2. Coward; timid.

ଗାତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗାନ କରିବା+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—
Gātabya ୧ । ଯାହା ଗାନ କରାଯିବ—
1. To be sung.
୨ । ଗାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ—2. Fit to be sung.

ଗାତରେ ପଶିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗାତ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା—
Gātare paśibā 1. To enter into a hole.
୨ । (ଗାଳି) ମରି ପୋତାହେବା; ମରିବା—
2. (a term of abuse) To die and be buried in a hole.

ଗାତଶୁଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗାଳି)—ଯେ ଶୀଘ୍ର ମରି ଗାତରେ
Gātaśuā ଶୋଇବ—(a term of abuse) (a person)
(ଗାତଶୋଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) Who will shortly die and be buried in the grave.

ଗାତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗାନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ. ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଗାନକାରୀ—
Gātā 1. Singing; reciting
(ଗାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
୨ । ରାଗୀ; କ୍ରୁଦ୍ଧ—2. Angry.
ସଂ. ବି. ପୁଂ— ୧ । ଗାୟକ—1. Singer.
୨ । ଗନ୍ଧର୍ବ—2 A class of heavenly singers.

ଗାତୁ—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗାନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ)—
Gātu ୧ । କୋକିଳ—1. The Indian cuckoo.
୨ । ଭ୍ରମର—2. The humming black-bee.
୩ । ଗନ୍ଧର୍ବ— 3. Heavenly chorister.
୪ । (ଗା ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + ଅଧିକରଣେ. ତୁ)—
ପୃଥିବୀ—4. The earth.
ସଂ. ବିଣ. (ଗା ଧାତୁ=ସ୍ତବ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ)—
୧ । କ୍ରୁଦ୍ଧ—1. Angry, enraged.
୨ । ସ୍ତୁତିକାରକ—2 Praying.
୩ । ପ୍ରଶଂସାକାରୀ— 3. Praising; eulogising.

ଗାତୁଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତାଶ୍ରୟୀ)—
Gātuā ୧ । ଯେ ଗାତରେ ବାସ କରେ—
1. One who lives or dwells in a hole.
୨ । ଯେ ଭୂମିରେ ଗାତ ଖୋଳି ରହେ—2. That which burrows into the ground and lives in it.
(ଯଥା—ଗାତୁଆ ମୂଷା ।)
୩ । (ଗାଳି) ଗାତପଶା ୧ (ଦେଖ)
3. (a term of abuse) Gātapaśā 1 (See)

ଗାତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ସଙ୍କ୍ଷେପେ. ଷ୍ଟନ୍)—
Gātra ୧ । ଶରୀର; ଅଙ୍ଗ—1. Body.
୨ । ହସ୍ତୀର ଅଗ୍ରଜଙ୍ଘର ଅଗ୍ରଭାଗ—
2. The upper part of an elephant's thigh.

ଗାତ୍ରକଣ୍ଡୁ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଗାତ୍ର+କଣ୍ଡୁ)—୧ । ଶରୀର ଖୁଣ୍ଡାଇ
Gātrakaṇḍu ଦେବା—1. Itching of the body.
୨ । ଖୁଣ୍ଡିଆ—2. Itches.

ଗାତ୍ରଦାହ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର+ଦାହ)—
Gātradāha ୧ । ଦେହ ପୋଡ଼ିବା—
1. Burning sensation in the skin.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଣ	ନ୍

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମନ ପୋଡ଼ିବା; ଈର୍ଷା ବା କ୍ରୋଧଜନିତ ମାନସିକ ଅଶାନ୍ତି—2. (figurative) Heart-burning.

ଗାତ୍ରମାର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର + ମାର୍ଜନ)—
Gātramārjana ଦେହକୁ ଲୁଗାଆଦିଦ୍ୱାରା ଘଷି ପରିଷ୍କାର କରିବା—
Cleansing of the body.

ଗାତ୍ରମାର୍ଜନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର + ମାର୍ଜନ + ଈ)—
Gātramārjanī ୧ । ଗାମୁଛା—1. Napkin; cloth used for brushing the body.
୨ । ତଉଲିଆ—2. Towel.

ଗାତ୍ରଯଷ୍ଟି—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଗାତ୍ର + ଯଷ୍ଟି)—
Gātrajashti ଅତି ସରୁଆ ଅଥଚ ସୁନ୍ଦର ଦେହ—
A slim figure; a thin and tender body; a slender frame.

ଗାତ୍ରରୁହ—ସଂ. ବି. (ଗାତ୍ର + ରୁହ୍ ଧାତୁ = ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gātraruha ଲୋମ—Soft hair growing on the skin.

ଗାତ୍ରସମ୍ମିତ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗାତ୍ର + ସମ୍ମିତ = ପୂର୍ଣ୍ଣ)—
Gātrasammita ପୂର୍ଣ୍ଣାବୟବ; ସର୍ବାବୟବସମ୍ପନ୍ନ—
Fully developed in body.

ଗାତ୍ରସ୍ପର୍ଶ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର + ସ୍ପର୍ଶ)—ଦେହକୁ ଛୁଇଁବା—
Gātrasparśa Touching of a person's body.

ଗାତ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଣ୍ଡାମ) ବିଣ—ପରିଷ୍କୃତ—
Gātrā Clean.

ଗାତ୍ରାନୁଲେପନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର + ଅନୁଲେପନ)—
Gātrānulepana ଅଙ୍ଗରାଗ; ଦେହରେ ବୋଳା ହେବା ନିମନ୍ତେ ବଟା ହୋଇଥିବା ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି—
Paste for anointing the body; scented ointment.

ଗାତ୍ରାନୁଲେପନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗାତ୍ରାନୁଲେପନ + ଈ)—
Gātrānulepanī ଶରୀରରେ ଅଙ୍ଗରାଗ ବୋଳିବାର ତୁଳିକା—
A brush for anointing the body with scented pastes.

ଗାତ୍ରାବରଣ—ସଂ.ବି.(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର+ଆବରଣ)—୧ । ଗଳା;ଲୁଗୁଡା-
Gātrābaraṇa 1. Coat.
୨ । ବର୍ମ୍ମ; କବଚ—2. Armour; coat of mail.

ଗାତ୍ରୋତ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାତ୍ର + ଉତ୍ଥାନ)—
Gātrotthāna ୧ । ବସିବା ବା ଶୋଇବା ଅବସ୍ଥାରୁ ଉଠିବା—
1. Rising up or sitting up from a lying or sitting posture.
୨ । ନିଦରୁ ଉଠିବା—2. Getting up from sleep.
୩ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଉଠିଯିବା—
3. Rising up from a place.

ଗାଥ—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ + ଭାବ. ଥ)—୧ । ଗୀତ—
Gātha 1. Song.
୨ । ଗାନ ଗାଇବା କର୍ମ—2. Singing.

ଗାଥକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୈ ଧାତୁ = ଗାନ କରିବା + ଣିଳ୍ଳି ଅର୍ଥରେ କର୍ତ୍ତୃ. ଥକ)—୧ । ପଟୁଗାୟକ—
(ଗାଥିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. An expert singer or musician.
୨ । ଗାନକାରୀ; ଗାୟକ—2. A singer.
୩ । ସୁରାଣ ବା ସ୍ତବାଦିର ଗାୟକ—
3. A reciter of sacred songs.

ଗାଥା—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ = ଗାନ କରିବା + କର୍ମ ଥନ୍; ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gāthā ୧ । ଶ୍ଳୋକ; ପଦ୍ୟ—
1. Poem; couplet; quartet; rhyme.
୨ । ପଦ୍ୟର ଏକକ ସମାବେଶ ପୁଞ୍ଜ—2. Stanza.
୩ । ରଚନାରେ ସାଧାରଣତଃ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉ ନ ଥିବା ଛନ୍ଦ—3. A metre not ordinarily used in composition.
୪ । କବିତା—4. Poetry; verse.
୫ । ଗାନ; ଗୀତ—5. Song; ballad.
୬ । (+ ଭାବ. ଥନ୍+ଆ) ବର୍ଣ୍ଣନ—
6. Description; lyrics.

ଶୁଣ ଭାଗବତ ମୋର କଥା
ପୂର୍ବେ ଯେ ଇତିହାସ ଗାଥା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୭ । ବେଦ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସ୍ତବସ୍ତୋତ୍ର—
7. Hymn not belonging to the Vedas.
୮ । ଆର୍ଯ୍ୟା ଛନ୍ଦ—
8. Name of a Sanskrit metre.
୯ । ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା—
9. A spoken dialect; a vernacular.

ଗାଥିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗାଥା + ଇକ)—ଗାଥକ (ଦେଖ)
Gāthika Gāthaka (See)
(ଗାଥିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗାଥିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗାଥକ, ଗାଥିକ+ଆ)—
Gāthikā ୧ । ଗାଥକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
1. Feminine of Gāthaka.
୨ । ଗୀତ—2. Song.
୩ । ପଦ୍ୟ—3. Verse, poem.

ଗାଦ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. କର୍ଦ୍ଦମ; ଫା. ଗର୍ଦ୍ଦ; ଭୁଲ. ବ ଓ ହ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ଗାଦ୍)—
ତୈଳାଦିର ଚାଉଳ ବା ମଳ—Sediment; dreg.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଥର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଗାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଥ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗାଦି—ସଂ. ବି. (ଗଦ—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାନ ଭାଇ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥରେ. ଇ)—
Gādi — ଗଦଙ୍କ ପୁତ୍ର; କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁଭୁର—
The son of Śrikṛushṇa'ꣁ younger brother.

ଗାଦୀ ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗଦି)—୧ । ରାଜସିଂହାସନ—
1. Throne.
ଗଦ୍ଦୀ ୨ । (ଦେବତା, ମହନ୍ତ, ମହାପୁରୁଷ ଓ ହାକିମଆଦିଙ୍କ) ଆସନ ବା ବସିବାର ସ୍ଥାନ—
2. Seat of a Deity or great man or judge.
୩ । ରାଶି; ସ୍ତୂପ; ଗଦା—
3. Heap; mass; mound.
୪ । ପଥର ଆଦିର ଗଦା—
4. A heap of stones.
୫ । ଏକତ୍ରୀକରଣ—5. Amassing.
୬ । ମହନ୍ତ ବା ମହାପୁରୁଷ ଆଦିଙ୍କ ମଠ—
6. A place occupied by a great anchorite.
୭ । ପୋଥି ଆଦି ଏକତ୍ର ରଖାଯିବା ସ୍ଥାନ; ଭାଗବତ ଗାଦି—
7. A massed library of religious books.
୮ । ମଞ୍ଚ; ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ—8. Raised platform
୯ । ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କ କବର ସ୍ଥାନ ବା ସମାଧି; (ଯହିଁ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ଅସ୍ଥି ରଖା ହୋଇ ମାଟି ଗଦା ହୋଇଥାଏ)-
9. Burial place of a saint; a mound under which the ashes of a great man or saint are laid.
୧୦ । ଶାସନକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପଦ ବା ଅଧିକାର—
10. The post of a ruler or governor.
(ଯଥା—ଅମୁକ ସାଲରେ ବଙ୍ଗଳା ଗାଦିରେ ଅମୁକ ଲାଟ ବସିଥିଲେ ।)

ଗାଦି ଗୋସାଇଁ—ଦେ. ବି—୧ । ଦେବତାରୂପେ ପୂଜିତ ଭାଗବତ ଆଦି ବହୁ ପୁସ୍ତକର ରାଶି—1. A mass of religious books worshipped as a Deity.
Gādi gosaiñ
୨ । ଦେବତାରୂପେ ପୂଜିତ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ କବର—
2. A burial ground of some saint containing the ashes of a saint and worshipped by the people.

ଗାଦି ମାଡ଼ି ବସିବା—ଦେ.କ୍ରି—କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଆସନ ଜମାଇ ବସିବା; କୌଣସି ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ଅଧିକାର କରିବା—To occupy a place permanently; to sit tight.
Gādi mārdi basibā

ଗାଦିରେ ବସିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ରାଜସିଂହାସନରେ ଆରୂଢ଼ ହେବା—
Gādire basibā — 1. To ascend the throne.
ଗାଦିତେବସା ୨ । ରାଜ୍ୟ ଶାସନ କରିବା; ରାଜତ୍ୱ କରିବା—
ଗଦ୍ଦିମେ ବୈଠନା 2. To rule; to reign; to govern.

ଗାଦୁର—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି. (ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହି. ଗାଦୁର) —
Gādur — ବାଦୁଡ଼ି—Bat.

ଗାଧ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଗାନ୍ଥିବା—
Gādh (root) 1. To build in a row; to set.
୨ । ଗୁନ୍ଥିବା—2. To string together.
୩ । ରଚନା କରିବା—3. To make; to compose.
୪ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା—4. To establish.
୫ । ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା—
5. To be set or established.
୬ । ଠିଆ ହେବା—6. To stand.
୭ । ସ୍ଥିତ ହେବା—7. To stay.
୮ । ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା; ଅବଗାହନ କରିବା—
8. To dive or plunge into water.
୯ । ଇଚ୍ଛା କରିବା—9. To wish.

ଗାଧିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି (ସଂ. ଗାଧ ଧାତୁ; ଗାହ ଧାତୁ)—
Gādhbā — ଗାଧୋଇବା—
To bathe; to take a bath.

ଗାଧ—ସଂ. ବି. (ଗାଧ୍ ଧାତୁ=ଇଚ୍ଛା କରିବା; ଠିଆ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gādha
୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ତଳ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ବା ତଳ ସ୍ଥାନ ଛୁଇଁବା—1. Touching of the bottom or the lowest part of a thing.
୨ । ସ୍ଥାନ—2. Place.
୩ । ଲାଭର ଆଶା; ଲୋଭ—3. Desire of gain; hankering after a thing; cupidity.
୪ । ତଳ ଦେଶ—4. Bottom.
୫ । ନଦୀଆଦିର ଥଳ ହେବା ଜାଗା—5. A ford.
ସଂ. ବିଶ—୧ । ଅଗଭୀର—1. Shallow.
୨ । ଯେଉଁ ଜଳରେ ଲୋକ ପଣି ଯାଆସ କରିପାରନ୍ତି—
2. Fordable (water).

ଗାଧା—ସଂ. ବି—ଗାୟତ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପା ମହାଦେବୀ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Gādhā — The incantation Gāyatrī deified.
ଦେ. ବି. (ଗାଧ ଧାତୁ; ଗାହ ଧାତୁ)—ଗାଧୁଆ; ସ୍ନାନ—Bath.

ଗାଧ ଗାଧି—ଦେ. ବି—ଗାଧୁଆ ଗାଧି (ଦେଖ)
Gādhāgādhi — Gādhuāgādhi (See)

ଗାଧି—ସଂ. ବି. (ଗାଧ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—
Gādhi — ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପିତା; ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶୀୟ କାନ୍ୟକୁବ୍ଜର ନରପତି ବିଶେଷ—Name of an ancient king of the lunar dynasty and father of Biswāmitra

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଉପ୍ମ	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଅ	ଛ	ନ

ଋଶ୍ୟଶୃଙ୍ଗ ସୁତ ଗାଧି ନାମ
ଅତି ସୁନ୍ଦର ଗୁଣ ଧାମ । ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗବତ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଭୃଗୁଶିକରାଜାଙ୍କ ପୁତ୍ରଥିଲେ । ଭୃଗୁଶିକ ତପସ୍ୟା କରି ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଂଶଧାରୀ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ପୁତ୍ରରୂପେ ପାଇଥିଲେ ।]

ଗାଧିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଗାଧିଆ (ଦେଖ)
Gādhiā — Gadhiā (See)

ଗାଧିଜ—ସଂ.ବି. (ଗାଧି+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଋଷି—
Gādhija — Sage Biswāmitra.

ଗାଧିପୁର—ସଂ.ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍ ଗାଧି+ପୁର)—କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ ବା କନାଉଜ ନଗର— The city of Kānyakubja.
Gādhipura

ଗାଧିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର, ସିଂହଭୂମ) କ୍ରି. (ସଂ. ଗାହ, ଗାଧ ଧାତୁ)— ଗାଧୋଇବା—To bathe.
Gādhibā

ଗାଧୀ—ସଂ. ବି—ଗାଧି (ଦେଖ)
Gādhī — Gādhi (See)

ଗାଧୁ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗାହଧୌତ)—ସ୍ନାତ—
Gādhu — Bathed.
(ଅଗାଧୁ—ବିପରୀତ)

ଗାଧୁଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାତ୍ରଧାବନ)—ସ୍ନାନ—
Gādhuā — Bath; washing the body; ablution.
ଗାଧୁଆ ଦେ. ବିଣ—ସ୍ନାତ; ସ୍ନାନ କରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
गाहन; नहाना Bathed; washed.
(ଅଗାଧୁଆ—ବିପରୀତ)

ଗାଧୁଆଗାଧି—ଦେ. ବି—୧ । ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ (ଦେଖ)
Gādhuāgādhi — 1. Gādhuā pādhuā (See)
୨ । ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ସ୍ନାନ ଓ ଗାତ୍ରମାର୍ଜନାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା—2. (two persons) Helping each other during bath.

ଗାଧୁଆ ଗାଧେଇ—ଦେ. ବି—ଗାଧୁଆଗାଧି (ଦେଖ)
Gādhu gādhei — Gādhuāgādhi (See)

ଗାଧୁଆ ଗାଧୋଇ—ଦେ. ବି—ଗାଧୁଆଗାଧି (ଦେଖ)
Gādhuā gādhoi — Gādhuāgādhi (See)

ଗାଧୁଆଘର—ସଂ. ବି—ସ୍ନାନାଗାର; ଯେଉଁ ଘରେ ଲୋକେ ସ୍ନାନ କରନ୍ତି—
Gādhuāghara — Bath room.
गुस्लखाना

ଗାଧୁଆତୁଠ—ଦେ. ବି—ଜଳାଶୟ ବା ନଦୀରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ନାନ କରିବା ଘାଟ—Bathing ghat.
Gādhuātutha

ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ—ଦେ. ବି (ସହଚର; ସଂ. ଗାତ୍ରଧାବନ ଓ ପାଦଧାବନ)—ସ୍ନାନାଦି କର୍ମ; ଗୋଡ଼, ହାତ ଓ ଶରୀର ଧୋଇବା କର୍ମ—Ablution; bath and wash.
Gādhuā pādhuā
ସ୍ନାନଟାନ
गुस्लउस्ल

ଗାଧୁଆବେଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାତ୍ରଧାବନ+ବେଳା)—ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଗାଧୋଇବା ସମୟ—
Gādhuābela — Bathing time.
स्नानेरवेला
गुस्लकिवखत [ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟବସାୟରତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବା ଜୀବମାନେ ସ୍ନାନ କରନ୍ତି ସେହି ସେହି ସମୟକୁ ସେହି ସେହି ନାମ ଯୁକ୍ତ ଗାଧୁଆବେଳ କହନ୍ତି; ଯଥା—ଭୁଆଶୁଣୀଗାଧୁଆ ବେଳ ବା ଋଣ୍ଡୁଣୀଗାଧୁଆ ବେଳ=ପ୍ରାୟ ସକାଳ ୭ଟା; କଅଁଳ ଗାଧୁଆ ବେଳ=ପ୍ରାୟ ସକାଳ ୯ଟା; ଟାଣ ଗାଧୁଆ ବେଳ=ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୧ଟା; ମୁଲିଆ ଗାଧୁଆ ବେଳ=ପ୍ରାୟ ଦିନ ୧୨ଟା; ଗାଈ ଗାଧୁଆ ବେଳ=ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ଣ ୫ଟା; ଚଢ଼େଇ ବା ଭୁଆ ଗାଧୁଆ ବେଳ=ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା ।]

ଗାଧୁଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଗାତ୍ର+ଧାବନ) —ଗାଧେଇବା (ଦେଖ)
Gādhuibā — Gādheibā (See)

ଗାଧେଇଦେବା—ପ୍ରା. କ୍ରି—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସ୍ନାନ କରାଇବା—
Gādhei deba — To cause a person to bathe.
नहाना

ଗାଧେଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଗାତ୍ରଧାବନ; ସଂ, ଗାହ୍ ଧାତୁ)—
Gādheibā — ୧ । ସ୍ନାନ କରିବା—
गाधोयान 1. To take a bath.
गुस्लकरना; नहना ୨ । (ଶିଶୁ ଆଦିଙ୍କୁ) ସ୍ନାନ କରାଇବା—
2 To give a bath to a person or child.
୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗାଧୋଇବା ପରି ଦେହ ତମାମ (ଝାଳରେ) ଜର୍ଜରିତ ହେବା—
3. To be profusely besmeared (with sweat) throughout the body; to perspire profusely.
(ଯଥା—ମିହନ୍ତ କରି ମୁଁ ଝାଳରେ ଗାଧେଇ ସାରିଲିଣି ।)

ଗାଧେଇବା ପାଧେଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସହଚର)—ସ୍ନାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—To have bath; to have one's bath and ablution.
Gādheibā pādheibā
स्नानटानकरा
गुस्लउस्ल करना

ଗାଧୋଇ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଭୁଲ. ବସିପଡ଼ିବା; ଛିଟିପଡ଼ିବା; ଫେରପଡ଼ିବା)—ସ୍ନାନ କ୍ରିୟା ଶୀଘ୍ର ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା - To finish one's bath soon.
Gādhoi pardibā
स्नानकरेफेला
गुस्लकरडालना
[ଦ୍ର—କେତେକ କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକା ଆକାର ପରେ ପଡ଼ିବା କ୍ରିୟା ଲାଗିଲେ ପ୍ରଥମ କ୍ରିୟାର ଶୀଘ୍ର ସମ୍ପାଦନ ସୂଚନା କରେ ।]

ଗାଧୋଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗାତ୍ରଧାବନ; ସଂ. ଗାହ୍ ଧାତୁ)—
Gādhoibā — ଗାଧେଇବା (ଦେଖ) —Gādheibā (See)

ଏ ଦ୍ୱାରପାଳ ଗର୍ତ୍ତରେ ଗାଧୋଏ ଯେ ଲୋରେ—
କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼ୁ' ଦେଖିବେ ।

ଗାଧୋଇ ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଜଳାଶୟ ନିକଟକୁ ଗମନ କରିବା—1. To go to bathe.

Gādhoi jibā

ହାଣ୍ଡିରେ ଖାଏ, ଗୋଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ ଗାଧୋଇ ଯାଏ—ଚଗ ।

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ଲାଭ ବା କ୍ରିୟାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା—2. To be deprived of certain previlage or enjoyment.

ଯେ ଚବିତ ଖାଇଛି ସେ ପଖାଳ ଖାଉ,
ଯେ କିଛି ନ ଖାଇଛି ସେ ଗାଧୋଇ ଯାଉ । ଚଗ ।

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବିଷୟ ଉପସ୍ଥିତ-ଆଲୋଚନାରେ ଆଲୋଚିତ ନ ହେବା—3. To be left out or omitted from present discussion or consideration.

(ଯଥା—ଭାଙ୍କର କୋଠା ତୋଳିବା କଥା ଗାଧୋଇ ଯାଉ, ଭାଙ୍କରଙ୍କ ଖଣ୍ଡିଏ ଝୁଡ଼ିଆଘର କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ ।)

ଗାନ—ସଂ.ବି. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗୀତଗାଇବା+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଗାଇବା; ଗୀତ ବୋଲିବା; ଗାଉଣା—1. Act of singing.

Gāna

୨ । ଗୀତ—2. Song; vocal music.

୩ । ସାମବେଦର ଧ୍ୱନି—3. Singing of the hymns of Sāma Beda.

୪ । ପ୍ରଶଂସା କରଣ—4. Praising; eulogizing.

୫ । କୀର୍ତ୍ତନ—5. Chanting; reciting.

୬ । ଉପର୍ଯ୍ୟପରି କଥନ—6. Repeated talk or recital.

ଗାନ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—ଗାଉଣା (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Gāna (etc) Gāuṇā (etc) (See)

ଗାନବାଦ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗାନ+ବାଦ୍ୟ)—ଗାଅଣା ବାଜଣା (ଦେଖ)

Gāna bādya Gā-āṇā bājaṇā (See)

ଗାନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗାନ; ଭୁଲ. ହି. ଗାନା)—ଗୀତଗାଇବା; ଗାଉଣା—Singing.

Gānā

ଗାନା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—ଗାଉଣା (ଇତ୍ୟାଦି) (ଦେଖ)

Gānā (etc) Gāuṇā (etc) (See)

ଗାନି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗାନ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ଗାନକାରୀ—1. Singing.

Gāni

(ଗାନିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । (ଗମ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ; ନିପାତନ)—ଗାମୀ; ଗମନକାରୀ—2. Going; moving.

ଗାନ୍ତୁ—ସଂ. ବି. (ଗମ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତୁ)—୧ । ପର୍ଯ୍ୟଟକ—1. Traveller.

Gāntu

୨ । (ଗୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ତୁ)—ଗାୟକ—2. Singer.

ଗାନ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗନ୍ତ୍ରୀ+ଅ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. ଇ)—

Gāntrī

୧ । ଶଗଡ଼; ଗୋରୁଗାଡ଼ି—1. Bullock-cart.

୨ । ପୃଥିବୀ—2. The earth.

୩ । ଗୋରୁ; ବଳଦ—3. Bullock.

ଗାନ୍ଥଣୀ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—୧ । କାଦୁଅ ବା ଚୂନଦ୍ୱାରା ଇଟା ବା ପଥରକୁ ଏକତ୍ର ବସାଇବା—1. Masonry; setting of bricks or stones with clay or lime.

Gānthaṇī

ଗାନ୍ଥନି
ଗନ୍ଥକାରୀ

[ଦ୍ର—ଚୂନ ମସଲାଦ୍ୱାରା ଇଟା ପଥର ବସାଇବାକୁ ପକ୍କାଗାନ୍ଥଣୀ ଓ କାଦୁଅଦ୍ୱାରା ଇଟା ପଥର ଜୋଡ଼ିବା କାମକୁ କଚ୍ଚାଗାନ୍ଥଣୀ ବୋଲାଯାଏ ।]

୨ । ଗୁନ୍ଥିବା କର୍ମ—2. Threading or stringing of beads etc.

ଗାନ୍ଥନୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—ଗାନ୍ଥଣୀ (ଦେଖ)

Gānthanī Gānthaṇī (See)

ଗାନ୍ଥିନୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—ଗାନ୍ଥଣୀ (ଦେଖ)

Gānthinī Gānthaṇī (See)

ଗାନ୍ଥିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରଥ ଧାତୁ ; ଗ୍ରନ୍ଥନ)—

Gānthibā

ଗାନ୍ଥା
ଗାଥନା

୧ । କାନ୍ଥଆଦି କାମ ପାଇଁ କାଦୁଅ ବା ଚୂନଦ୍ୱାରା ଇଟା ପଥର ଆଦି ଜୋଡ଼ିବା; ଇଟା ପଥରଆଦି କାଦୁଅ ବା ଚୂନରେ ବସାଇବା—1. To set stones or bricks with mortar.

୨ । ମାଳାଆଦି ଗୁନ୍ଥିବା—2. To string together (beads etc).

ଗାନ୍ଥୁଣୀ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—ଗାନ୍ଥଣୀ (ଦେଖ)

Gānthuṇī Gānthaṇī (See)

ଗାନ୍ଦିକା—ପ୍ରାଦେ. (ଜୟପୁର) ବି—ଅନର୍ଥ; ଅଖାଡ଼ିଆ ବିଷୟ; ଗୋଳମାଳ—Confusion; dispute.

Gāndikā

(ଯଥା—ଭାଙ୍କେ ଏଠାକୁ ଆସି ବଡ଼ ଗାନ୍ଦିକା ଲଗେଇଲେ ।)

ଗାନ୍ଦିନୀ—ସଂ.ବି. (ଗୋ—ସ୍ୱର୍ଗ, ପୃଥିବୀ+ଦା ଧାତୁ=ଶୁଦ୍ଧ କରିବା+ଇନ୍ +ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଭାଗୀରଥୀ; ଗଙ୍ଗାନଦୀ—1. The river Ganges.

Gāndinī

୨ । ଗଙ୍ଗାଦେବୀ; ଭୀଷ୍ମମାତା—2. The mother of Bhīshma.

୩ । ଅକ୍ରୂର ଜନନୀ ଓ ଶପଲ୍ଲଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—3. The mother of Akrūra.

ଗାନ୍ଦିନୀସୁତ—ସଂ ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗାନ୍ଦିନୀ+ସୁତ)—୧ । ଭୀଷ୍ମ—1. Bhīshma.

Gāndinīsuta

୨ । ଅକ୍ରୂର—2. Akrūra.

୩ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—3. Kārttikeya.

ଗାନ୍ଧର୍ବ—ସଂ. ବିଣ. (ଗନ୍ଧର୍ବ=ଦେବଗାୟକ ବିଶେଷ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଅ)—୧ । ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Belonging to or pertaining to the Gandharbas, the celestial choristers.

Gāndharba

୧	ଳ	ଋ	ଋ,ଌ	ଈ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ତ	ଇଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୨ । ଗନ୍ଧର୍ବଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
2 Relating to the Gandharba country.

ସଂ. ବି—୧ । ବରକନ୍ୟାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ବିବାହ (ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ଲିଖିତ ୮ ପ୍ରକାର ବିବାହରୁ ଏକତମ)—
1. Marriage by mutual consent and love (one of the 8 forms of marriage mentioned in the Hindu Śāstras).

୨ । ଘୋଟକ—2. Horse.

୩ । ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ର; ଗାନବାଦ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ର—
3. The art of music.
ବାସ୍ତବ କଳାରେ ଗାନ୍ଧର୍ବ ଯେ ଗାୟନାଦି
ଚନ୍ଦ୍ରସ୍ୱରେ ଏମାନ ସାଧିଲେ ହୋଇ ସିଦ୍ଧି । ପ୍ରାଚୀ. ଶିବସ୍ତୋତ୍ରସ୍ୱ ।

୪ । ଗନ୍ଧର୍ବ—5. A celestial chorister.

୬ । ସାମବେଦର ଉପବେଦ ବିଶେଷ (ଏଥିରେ ସଙ୍ଗୀତ-ବିଦ୍ୟା ଆଲୋଚିତ ହୋଇଅଛି)—
6. A subordinate Beda of the Sāmabeda, treating of music.

୭ । ହିମାଳୟର ପ୍ରାନ୍ତସ୍ଥ ପୌରାଣିକ ଦେଶବିଶେଷ—
7. Name of a mythological country at the end of the Himalayas.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଗନ୍ଧର୍ବଦ୍ୱୀପ, ଏହା ଭାରତର ଗୋଟିଏ ଭାଗ ଥିଲା । ଏଠାର ଲୋକେ ଗାନବାଦ୍ୟରେ ବିଶେଷ ପାରଗ ଥିଲେ । ଏଠାରେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ ପରସ୍ପର ନିର୍ବାଚନରେ ବିବାହ କରାଯାଉଥିଲା । ଏଠାର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ରୂପବତୀ ଥିଲେ; ଏଠାର ଘୋଡ଼ାମାନେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଥିଲେ । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର]

ଗାନ୍ଧର୍ବକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗାନ୍ଧର୍ବ+କ)—
Gāndharbaka ୧ । ଗାୟକ—1. A singer.
(ଗାନ୍ଧର୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗାନବାଦ୍ୟବିଦ୍ୟାରେ ପ୍ରବୀଣ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. An expert musician.

ଗାନ୍ଧର୍ବବେଦ—ସଂ. ବି—୧ । ସଙ୍ଗୀତ ବିଷୟକ ଆଲୋଚନାପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମ-ବେଦର ଉପବେଦବିଶେଷ—
Gāndharbabeda 1. A branch of the Sāma Beda treating of music.

୨ । ସଙ୍ଗୀତ ଶାସ୍ତ୍ର—2. The art of music.

ଗାନ୍ଧର୍ବିକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗନ୍ଧର୍ବ+ଇକ)—
Gāndharbika ଗାନ୍ଧର୍ବକ (ଦେଖ)
(ଗାନ୍ଧର୍ବିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) Gāndharbaka (See)

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ସଙ୍ଗୀତବିଦ୍ୟାକୁଶଳ—
Versed in the art of music.

ଗାନ୍ଧର୍ବୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗନ୍ଧର୍ବ+ଅ+ଈ)—
Gāndharbī ୧ । ନବଯୁବତୀ—1. A young woman; a lady in the prime of her youth.

୨ । ଦୁର୍ଗା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Goddess Durgā.

ଗାନ୍ଧାର—ସଂ.ବି. (ଗନ୍ଧ+ଋ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଅଥବା ଗାନ୍ଧାର+ନିବାସାର୍ଥ. ଅ)—
Gāndhāra

୧ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଦେଶବିଶେଷ; ଆଧୁନିକ ଅଫଗାନ-ସ୍ଥାନ ଦେଶସ୍ଥ କାନ୍ଦାହାର ପ୍ରଦେଶ—
1 One of the provinces of ancient India, corresponding with the modern province of Kandahar in Afganistan.

[ଦ୍ର—ଗାନ୍ଧାର ଦେଶ ସିନ୍ଧୁ ନଦୀର ପଶ୍ଚିମରେ ଥିଲା । ଏହା ପେଶବାରଠାରୁ କାନ୍ଦାହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ଏହାର ସୀମା ସମୟକ୍ରମେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଚୀନ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ହୁଏନ୍‌ଶାଙ୍ଗ୍ ଭାରତକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ଏହି ପ୍ରଦେଶ ସିନ୍ଧୁ ନଦୀଠାରୁ ଜଲାଲାବାଦ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ସ୍ୱାତ୍‌ଠାରୁ କାଲାବାଗ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ଋଗ୍ବେଦରେ ଏ ଦେଶରେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ମେଣ୍ଢା ଥିବାର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଏହି ଦେଶର ରାଜକନ୍ୟା ଗାନ୍ଧାରୀ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ମହିଷୀ ଥିଲେ । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର]

୨ । ଗାନ୍ଧାର ଦେଶବାସୀ ଜାତି—
2 People of Gāndhāra country.

୩ । ସଙ୍ଗୀତର ସପ୍ତସ୍ୱର ସା ରେ ଗା ମା ପା ଧା ନି ମଧ୍ୟରୁ ତୃତୀୟ ସ୍ୱର (ଏହାର ସାଙ୍କେତିକ "ଗା")—
3. The third primary tone of the Hindu musical gamut.

[ଦ୍ର—ଏହି ସ୍ୱର ଶୁଗଧ୍ୱନି ତୁଲ୍ୟ ଓ ଏହା ନାଭିସମୁଦ୍ଭବ ବାୟୁ, କଣ୍ଠ ଓ ଶୀର୍ଷର ଆଘାତ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ—(ପ୍ରକୃତିବାଦ) ଏ ସ୍ୱରର ୨ ଭେଦ, ଶୁଦ୍ଧ ଓ କୋମଳ ।]

୪ । ସିନ୍ଦୂର—4. Vermilion; red lead.

୫ । ଗୁଗ୍ଗୁଳ; ଗନ୍ଧରସ—
5. Gum myrrh; bdellium.

୬ । ଗନ୍ଧକ—6. Sulpher.

୭ । ଗାନ୍ଧାର ଦେଶର ରାଜା ବା ରାଜକୁମାର—
7. A king or prince of the Gāndhāra country.

୮ । ପ୍ରାତଃକାଳଠାରୁ ୪ ଦଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗେୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଜାତିର ରାଗବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
8. Name of a musical tune.

୯ । ସଙ୍ଗୀତର ତିନି ସ୍ୱରଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ(ହି.ଶବ୍ଦସାଗର)-
9. Name of a Hindu musical scale.

ଗାନ୍ଧାର ପଞ୍ଚମ—ସଂ. ବି—ଷାଡ଼ବ ରାଗବିଶେଷ—
Gāndhāra pañchama Name of a musical tune.

[ଦ୍ର—ଏ ମାଙ୍ଗଳିକ ରାଗ ଅଟେ । ହାସ୍ୟ, ଅଦ୍ଭୁତ ଓ କରୁଣ ରସରେ ଏଥିର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ । ଏଥିରେ ଋଷଭ ସ୍ୱର ଲାଗେ ନାହିଁ; ଏହାକୁ କେବଳ ଗାନ୍ଧାର ମଧ୍ୟ ବୋଲାଯାଏ । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର]

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅଁ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗାନ୍ଧାରବିଦ୍ୟା —ଦେ.ବ—(ସଂ. ଗାନ୍ଧର୍ବ ଓ ବିଦ୍ୟା)—ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟା—
Gāndhārabidyā Science of music.

ଗାନ୍ଧାରଭୈରବ—ସଂ. ବି—ପ୍ରାତଃକାଳରେ ଗେୟ ୭ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ ରାଗ ବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—Name of a musical tune consisting of 7 tones.
Gāndhārabhairaba

ଗାନ୍ଧାରରାଜ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଗାନ୍ଧାର ଦେଶର ରାଜା; ସୁବଳଙ୍କ ପୁତ୍ର ଓ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ମାମୁ; ଶକୁନି—Śakuni, the maternal uncle of Durjyodhana.
Gāndhārarāja

ଗାନ୍ଧାରି—ସଂ. ବି (ଗାନ୍ଧାର + ଇ)—ଗାନ୍ଧାରରାଜ (ଦେଖ)—
Gāndhāri Gāndhārarāja (See)

ଗାନ୍ଧାରୀ—ସଂ. ବି (ଗାନ୍ଧାର + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gāndhārī

୧ । ଗାନ୍ଧାର ରାଜକନ୍ୟା; ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—
1. The daughter of the king of Gāndhāra and queen of Dhṛutarāshṭra.

[ଦ୍ର—ଏ ଗାନ୍ଧାରଦେଶର ରାଜା ସୁବଳଙ୍କ କନ୍ୟା ଓ ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ; ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ଜନ୍ମାନ୍ଧ ଥିବାରୁ ଏ ସର୍ବଦା ଆଖିରେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧ-ପୋଟଳି ବାନ୍ଧିଥିଲେ । ଏହାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦି ୧୦୦ ପୁତ୍ର ଜନ୍ମିଥିଲେ । କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଏ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହିତ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଆଶ୍ରୟରେ ରହିଲେ ।]

୨ । ରାଗିଣୀବିଶେଷ—
2. Name of a secondary musical tune.

୩ । ତନ୍ତ୍ରମତରେ ଦେହସ୍ଥ ପ୍ରଧାନ ଦଶନାଡ଼ୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ନାଡ଼ୀ—3. Name of one of the ten veins of the body according to the Tantras.

୪ । ପାର୍ବତୀଙ୍କର ଏକ ସଖୀ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. Name of a lady-companion of Pārbati.

୫ । ଯବାସକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
5. A thorny shrub.

୬ । ଗଞ୍ଜାଇ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
6. Canabis Sativa; the Indian hemp

୭ । ଗାନ୍ଧାର ଦେଶୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ ବା ରାଜକନ୍ୟା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
7. A woman or princess of the Gāndhāra country.

ଗାନ୍ଧାରୀ ଏକାଦଶୀ—ଦେ. ବି—ଅନ୍ନଦାନ ଏକାଦଶୀ (ଦେଖ)—
Gāndhārī ekādaśī Annadāna ekādaśī (See)

ଗାନ୍ଧାରୀବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗାନ୍ଧର୍ବ ଓ ବିଦ୍ୟା)—
Gāndhāribidyā ଗାନ୍ଧାରବିଦ୍ୟା (ଦେଖ)—
Gāndhārabidyā (See)

ଗାନ୍ଧାରେୟ—ସଂ. ବି (ଗାନ୍ଧାରୀ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏୟ) — ଗାନ୍ଧାରୀଙ୍କର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଆଦି ଶତ ପୁତ୍ର—The hundred sons of Gāndhārī (Dhṛutarāshṭra)
Gāndhāreya

ଗାନ୍ଧି—ଦେ. ବି—୧ । ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
Gāndhi 1. A family title.

୨ । ଗାନ୍ଧିମହାତ୍ମା (ଦେଖ)—
2. Gāndhi mahātmā (See)

ଗାନ୍ଧିକ—ସଂ. ବି (ଗନ୍ଧ + ପଣ୍ୟାର୍ଥେ ଇକ)—୧ । ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟୀ; ଗନ୍ଧବଣିଆ—1. A vendor in perfumery and drugs; druggist.
Gāndhika

୨ । ପାରୁଡ଼ାପୋକ; ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ କୀଟବିଶେଷ—
2. A kind of insect having strong fœtid smell; a flying bug.

୩ । ଲେଖକ; ମୋହରିର—
3. A scribe; a clerk. (Apte)

୪ । ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ—
4. Scents; perfumery (Apte).

ସଂ. ବିଣ—ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବାହୀ—Carrying scents.

ଗାନ୍ଧି ମହାତ୍ମା —ବି.—ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି; ମୋହନଲାଲ କରମଚନ୍ଦ ଗାନ୍ଧି—The world-famous Indian politician Gandhi of the modern age,
Gāndhi mahātmā

[ଦ୍ର—ଏ ଗୁଜରାଟବାସୀ, ଜାତିରେ ବଣିଆ; ପ୍ରଥମେ ଭାରତରେ ଇଂରାଜି ଶିକ୍ଷା କରି ବିଲାତକୁ ଯାଇ ସେଠାରୁ ବାରିଷ୍ଟରୀ ପାଶ କରି ଆସି ପ୍ରଥମେ ବମ୍ବାକେତେ ଗୁଜରାଟ ଓ ବୋମ୍ବେଇରେ ବାରିଷ୍ଟରୀ କରିବା ପରେ ଗୋଟିଏ ମକଦମା ସମ୍ପର୍କରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାକୁ ଯାଇଥିଲେ ଓ ସେଠାରେ ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରି ତଦ୍ଦେଶବାସୀ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ରାଜନୀତିକ ନେତା ହେଲେ ଓ ସେଠାରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା ରାଜନୀତିକ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚୟ କରିବାକୁ ଭାରତବାସୀଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଫେରି ଭାରତ କଂଗ୍ରେସରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ଓ ଏ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭାରତର ରାଜନୀତିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲେ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ, ଅହିଂସା, ରାଜନୀତିକ ଅସହଯୋଗ, ହିନ୍ଦୁମୁସଲମାନ-ସମ୍ମିଳନ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିବାରଣ, ମାଦକସେବନ ନିଷେଧ, ସୁତାକାଟି ଓ ଖଦଡ଼ବ୍ୟବହାର, ଭାରତର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ ଆଦି ଗୁଡ଼ିଏ ମନ୍ତ୍ର ଏ ଭାରତରେ ପ୍ରଚାର କରି କଂଗ୍ରେସର ନେତା ରୂପେ କେତେକ ଭାରତବାସୀଙ୍କୁ ଇଂରାଜ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅସହଯୋଗ ଓ ଆଇନଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଅବଶେଷରେ ବିଲାତ ଓ ଭାରତର ରାଜନୀତିକମାନଙ୍କ ମିଳନକ୍ଷେତ୍ର ଗୋଲଟେବଲ୍ ବୈଠକରେ କଂଗ୍ରେସ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ବିଲାତରୁ ଫେରି ୧୯୩୧ ସାଲର ଶେଷ ଓ ୧୯୩୨ ସାଲର ଆଦ୍ୟରେ ଭାରତବାସୀଙ୍କୁ ପୁଣି ଥରେ ଅସହଯୋଗ ଓ ଆଇନଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ତାଙ୍କୁ କାରାବଦ୍ଧ କଲେ । ଏ ନିଜର ଜୀବନରେ ନିଜର

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଣ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ମ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

ପ୍ରଚାରିତ ଆଦର୍ଶମାନ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରି, ଅତି ହୀନ ଭାବରେ କଠୋର ସଂଯମ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଜୀବନ ଯାପନ କରି, ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠା ଦେଖାଇ, ସାଂସାରିକ ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ଦେଖାଇ ସମଗ୍ର ଜଗତରେ ପୂଜ୍ୟ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ଏ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜର ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରଥା ଉପରେ କୁଠାରାଘାତ କରି ସୁଦ୍ଧା ନିଜକୁ ସନାତନୀ ବଣ୍ଣାଶ୍ରମଧର୍ମୀ ହିନ୍ଦୁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରନ୍ତି ।

ଏ ବମ୍ବେ ପ୍ରଦେଶର ଆହାମଦାବାଦ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସବରମତୀଠାରେ ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଆଶ୍ରମ ଓ ଶିକ୍ଷାଗାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ିଏ କର୍ମୀ ଗଠନ କରୁଅଛନ୍ତି । ଇଂରାଜୀରେ ୟଙ୍ଗ୍‌ଇଣ୍ଡିଆ ଏବଂ ଗୁଜରାଟୀରେ ନବଜୀବନ ନାମକ ଦୁଇଟି ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ରର ଏ ସମ୍ପାଦକ ଥାଇ ଦେଶବିଦେଶରେ ସ୍ୱୀୟ ମତର ପ୍ରଚାର କର୍ମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏହାଛଡ଼ା ଗୋସେବା, ଖିଲାଫତ୍, ଭାରତରେ ସାର୍ବଜନୀନ ଭାଷାରୂପେ ହିନ୍ଦିର ପ୍ରଚାର, ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟଜୀବନରେ ଅସିଧାରାବ୍ରତ ଆଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ସାଧାରଣ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ମଧ୍ୟ ଏ ଅଗ୍ରଣୀ ଅଟନ୍ତି ।]

ଗାପ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋପନ; ଭୁଲ ଆ. ଗାୟବ୍=ଲୁକ୍କାୟିତ, ଲୁପ୍ତ; ଇଂ. ଗଲ୍ଫ=ଗିଳ ଦେବା)—ଲୁଚାଇବା; ଗୋପନ କରିବା—
Gāp Concealment; hushing up.
ଗାପ୍
ଗାୟବ

ଗାପ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୋପନ) —ଗୋପନ କରିବା—
Gāp karibā To conceal or hush up.
ଗାପକରା
ଗାୟବ କରନା

ଗାପ୍ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ନିଜକୁ ଗୋପନ କରିବା; ଲୁଚିଯିବା—
Gāp māribā To hide oneself.
ଗାପମାରା
ଛିପଜାନା

ଗାଫ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗଫ୍)—ଘନବୁଣା(ବସ୍ତ୍ର)—
Gāph Thick-woven (cloth).
ଗଫ୍
ଗଫ୍

ଗାଫ୍‌ଲତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲତ୍)—
Gāphlat ୧ । ଅବହେଳା; ଅସାବଧାନତା—
ଗାଫଲିୟତ୍ 1. Carelessness; negligence.
ଗଫଲତ ୨ । ଅମନୋଯୋଗ—2. Want of attention.
୩ । ପ୍ରମାଦ; ଭ୍ରାନ୍ତି—3. Mistake.

ଗାଫ୍‌ଲତି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲତ୍)—ଗଫ୍‌ଲତ୍ (ଦେଖ)
Gāphlati Gaphlat (See)
ଗାଫଲିୟତି ବିଣ. (ଆ. ଗାଫିଲ)—୧ । ଅସାବଧାନ—
ଗଫଲତ 1. Careless.
୨ । ଯେ ହେଳା କରେ—2. Negligent.
୩ । ଅମନୋଯୋଗୀ—3. Inattentive.

ଗାଫ୍‌ଲିଅତ୍—ଦେ. ବି—ଗାଫ୍‌ଲତ୍ (ଦେଖ)
Gāphliat Gāphlat (See)

ଗାଫିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ତଳକୁ ଦବାଇବା—
Gāphibā 1. To press down.
ଗାପକରା ୨ । ଗପାଇବା; ଲୁଚାଇବା—
2. To conceal; to hide.

ଗାଫିଲ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗାଫିଲ୍)—
Gāphil ୧ । ଅମନୋଯୋଗୀ—1. Inattentive.
ଗାଫିଲ ୨ । ଅବହେଳାକାରୀ—2. Negligent.
ଗାଫିଲ ୩ । ଅସାବଧାନ—3. Careless.
(ବେଗାଫିଲ୍—ବିପରୀତ) ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗାଫିଲ୍‌ତା)—
୧ । ଅମନୋଯୋଗ—1. Negligence.
୩ । ଅବହେଳା—3. Carelessness.
୪ । ଅଳସୁଆପଣିଆ—4. Indolence.

ଗାଫିଲି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲତ୍)—
Gāphili ୧ । ଅମନୋଯୋଗ—1. Inattention.
ଗାଫିଲି ୨ । ଅବହେଳା—2. Negligence.
ଗଫଲତ ୩ । ଅସାବଧାନତା—3. Carelessness.

ଗାଫିଲିଅତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲିଅତ୍)—ଗାଫିଲ୍ (ଦେଖ)
Gāphiliat Gāphil (See)

ଗାଫିଲିଅତି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗଫ୍‌ଲିଅତ୍)—ଗାଫିଲ୍ (ଦେଖ)
Gāphiliati Gāphil (See)

ଗାବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାବୀ; ଗବୀ; ଭୁଲ. ସଂ. ଗୌ ଶବ୍ଦର ବହୁବଚନ ଗାବଃ)—୧ । (ଗଦ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ) ଗାଈ—1. Cow.
ଗାଈ ବେଣ ମଧ୍ୟପର୍ବ ଅର୍ଦ୍ଧଲୁ ଗାବକୁ—କୃଷ୍ଣଦ୍ୱିତ୍ୱ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
ଗାୟ ୨ । ଗୋରୁଗାଈ; ଗୋସମୂହ—2. Cattle; kine.
୩ । ମୃଦଙ୍ଗ ଆଦି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ଚମଡ଼ା ଉପରେ (ଯେଉଁଠାରେ ଛିପ ଲାଗେ) ବୋଳାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ଲେପ—
3. An ointment spread over the hide covering a drum.

ଗାବରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଆ. ଗାବ୍) —ଗାବ୍‌ଆଗାବ୍ କରି ଲେଖିବା;
Gābarāibā ଅସୁନ୍ଦର କରି ଲେଖିବା—To write illegibly
ଗାବରାନ; ଗୁବରାନ or slovenly; to scrawl; to scribble
ଘସୋଟନା

ଗାବରା ଗାବରି—ଦେ. ବି—ଏଣୁ ତେଣୁ ଗାବ୍‌ଆଗାବ୍—
Gābarā gābari Slovenly writing and drawing of
ଗାବରା ଗାବରି lines and crosses; scrawling.
ଦେ. ବିଣ—ଅତି କଦର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଗାବ୍‌ପକା ଯାଇଥିବା (ଲେଖା)—
Written with a slovenly hand; scrawled.

ଗାବରା ଗାବୁରି—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗାବରା ଗାବରି (ଦେଖ)
Gābarā gāburi Gābarā gābari (See)

ସାଧାରଣ ସେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଉକ୍ତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜିଆ' ନ-ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗାବରା ଗାବୁରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାବରାଇବା (ଦେଖ)
Gābarā gāburi karibā — Gābarāibā (See)

ଗାବଲ୍‌ଗଣି—ସଂ. ବି. (ଗବଲ୍‌ଗଣ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଇ)—ଗବଲ୍‌ଗଣଙ୍କ ପୁତ୍ର, ସଞ୍ଜୟ—Name of Sañjaya.
Gābalgaṇi

ଗାବିନ—ପ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗର୍ଭିଣୀ)—ଗର୍ଭିଣୀ—Big with child; pregnant.
Gābin

ଗାବୀନ [ଦ୍ର—ଏ ବିଶେଷଣ ପଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ।]
ଗାମୀନ

ଗାବିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି—୧ । ଗାନ କରିବା—
Gābibā — 1. To sing.

ଗାବନ୍ତି ହରଷେ ପ୍ରଭାତୀ ଅତଳ । ରଘୁନାଥ ।

୨ । ତଳକୁ ଚାପି ଦେବା; ଦବାଇବା—
2. To press down a thing.

୩ । ଗୋପନ ବା ଅଦୃଶ୍ୟ କରାଇବା—
3. To cause to disappear; to conceal; to hush up.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଗୁଡ଼ାଏ ଖାଦ୍ୟ ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା—
4. (figurative) To devour a large quantity of food.

ଗାବୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗାଈ; ଗାଇ—
Gābī — Cow.

ଗାବୁକିନା—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gābukinā — ହଠାତ୍ ମାଡ଼ି ବସିବା ପ୍ରକାରେ—(to pounce) Suddenly.

ଗାବୁକିନି—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gābukini — ଗାବୁକିନା (ଦେଖ)
Gābukinā (See)

ଗାବୁରା ଗାବରି—ଦେ. ବି—ଗାବରା ଗାବରି (ଦେଖ)
Gāburā gābari — Gābarā gābari (See)

ଗାବୁରା ଗାବୁରି—ଦେ. ବି—ଗାବରା ଗାବରି (ଦେଖ)
Gāburā gāburi — Gābarā gābari (See)

ଗାବୁରା ଗାବୁରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାବରାଇବା (ଦେଖ)
Gāburā gāburi karibā — Gābarāibā (See)

ଗାବୁରା ଗୁବୁରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାବରାଇବା (ଦେଖ)
Gāburā gāburi karibā — Gābarāibā (See)

ଗାବୁରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାବରାଇବା (ଦେଖ)
Gābureibā — Gābarāibā (See)

ଗାଭିନ୍—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗାବିନ୍ (ଦେଖ)
Gābhin — Gābin (See)

ଗାଭିଲ୍—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗାବିନ୍ (ଦେଖ)
Gābhil — Gābin (See)

ଗାଭିଲି—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗାବିନ୍ (ଦେଖ)
Gābhilī — Gābin (See)

ଗାଭୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗବା; ଗାବୀ)—
Gābhī — ୧ । ଧେନୁ; ଗାଈ—1. Cow.

ଗାଭୀ ୨ । (ଜାହାଜଆ ଭାଷା) ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲରେ ବନ୍ଧା ହେବା ପ୍ରଧାନ ପାଲ—
ଗାବୀ 2. (nautical) Main sail.

[ଦ୍ର—ଅଗ ପାଖ ପାଲ = ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ; ମଝି ପାଲ = ବଡ଼; ପିଛଲା ପାଲ = କଲମୀ; ଗାଭୀ ପାଲର ଉପର ପାଲକୁ ସାବର; ତା ଉପର ପାଲକୁ ଭାବର; ତା ଉପର ପାଲକୁ ସବାଇ ପାଲ କହନ୍ତି । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗାମଚା—ପ୍ରାମ୍ୟ. ବି—ଗାମୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)
Gāmachā — Gāmuchhā (See)

ଗାମଚ୍ଛା—ପ୍ରାମ୍ୟ. ବି—ଗାମୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)
Gāmachhā — Gāmuchhā (See)

ଗାମଦ—ଦେ. ବିଣ. (ଜାହାଜଆ ଭାଷା) (ସଂ. ଗମ ଧାତୁ)—
Gāmada — ୧ । ଜାହାଜର ତଳ କଣା ହୋଇ ପାଣି ପଶିବା—
ଗାମତ୍ 1. (nautical) Leak in the bottom of a ship.

ଅଧରାତ ସରିବ ଜାହାଜ ଗାମଦ ହେଲା,
ସମସ୍ତେ ମିଶି ପାଣି ମଝିରେ ଲାଗି ଥାଉଁ । ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

୨ । ନିକାଶ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର); ଜାହାଜ ବନ୍ଦର ଛାଡ଼ିବା—
2. The weighing of anchor.

ଗାମଲା—ବୈଦେ. ବି..(ପର୍ତ୍ତୁ-ଗାମେଲ୍ଲା = କାଷ୍ଠର ବଡ଼ ଭୁଣ୍ଡ)—
Gāmalā — ୧ । ମାଟିର ଭୁଣ୍ଡ; ନନ୍ଦିଅ—
ଗାମଲା 1. Earthen tub.
ଗମଲା ୨ । ପିତଳ ଗଙ୍ଗାଳ—2. A brass tub.
୩ । କମୋଡ଼; ପଟ୍; ସାହେବମାନେ ଯେଉଁ ଚିନ୍ନମାଟି ବା ଲୁହା ଭୁଣ୍ଡରେ ଛାଡ଼ାଫେରନ୍ତି—Pot; commode.

ଗାମିନୀ—ସଂ. ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗମ ଧାତୁ + ଇନ୍ + ଈ)—ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଚଳିତ ପ୍ରାଚୀନ ଅର୍ଣ୍ଣବପୋତବିଶେଷ—A kind of sea-going vessel of ancient India.
Gāminī

[ଦ୍ର—ଏ ଜାହାଜର ଲମ୍ବା ୧୬ ହାତ, ଚଉଡ଼ା ୧୨ ହାତ ଓ ଉଚ୍ଚ ୧ ହାତ । ଏଥିରେ ସମୁଦ୍ରଯାତ୍ରା ଅଶୁଭ ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେଉଥିଲା—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର; ଭୋଜରାଜାଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ଯୁକ୍ତିକଳ୍ପତରୁ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏଥିର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛି—ଜଗବନ୍ଧୁ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ।]

ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ଗମ ଧାତୁ + ଇନ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ଗମନକାରିଣୀ—Going; moving.

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଯଥା—ଦୂର-ଗାମିନୀ] ।

ଗାମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗମ ଧାତୁ = ଯିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ);
Gāmī — ୧ । ଗମନକାରୀ; ଗମନଶୀଳ, ଗତିବିଶିଷ୍ଟ—
(ଗାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Moving; having motion; going.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

[ଦ୍ର—ଅମୁକ ପର ଗମନକାରୀ ଯଥା, ଗଜଗାମିନୀ; ଅମୁକ ପ୍ରକାର ବା ସହକାରେ ଗମନକାରୀ ଯଥା, ବେଗଗାମୀ; ଅମୁକଠାରୁ ଗମନକାରୀ ଯଥା, ସମୁଦ୍ରଗାମୀ; ଅମୁକଠାରୁ ଗମନକାରୀ ଯଥା, ନରକଗାମୀ; ଅମୁକରେ ଗମନକାରୀ ଯଥା, ବିପଥଗାମୀ ।]

୨ । ସଙ୍ଗମକାରୀ (ଯଥା, ପରସ୍ତ୍ରୀଗାମୀ)—
2. Having intercourse with.

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ; ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଥାଏ ଯଥା—ଦ୍ରୁତଗାମୀ, ଅଗ୍ରଗାମୀ, ସମୁଦ୍ରଗାମୀ, ନରକଗାମୀ ।]

ଗାମୁକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଉକ)
Gāmuka ଗମନଶୀଳ; ଗତିବିଶିଷ୍ଟ—Going; having motion; moving; locomotive.

ଗାମୁଚ୍ଛା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାତ୍ରମାର୍ଜନୀ; ଗାତ୍ରପ୍ରୋଞ୍ଛନୀ)—ଗାତ୍ରମାର୍ଜନୀ; ଅଙ୍ଗ
Gāmuchhā ପୋଛିବାର ଲୁଗା—Towel; napkin.

ଗାମଛା; ଗାମୋଛା ବାହାରଲେ ଅଙ୍ଗାରେ ଗାମୁଛା ଉଡ଼ି ସଙ୍ଗେ ।
ଅଙ୍ଗୋଛା କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—କଷା ବା ଗେରୁଆ ଲୁଗା; କଷାୟାମ୍ବର—A cloth dyed with red ochre.

ଗାମୋଚ୍ଛା—ଗ୍ରାମ୍ୟ. ବି.—ଗାମୁଚ୍ଛା (ଦେଖ)
Gāmochhā Gāmuchhā (See)

ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ଭୀର+ଭାବାର୍ଥେ. ଯ)—୧ । ଗମ୍ଭୀରତା—
Gāmbhīrjya 1. Gravity; seriousness.

୨ । ପ୍ରଗାଢ଼ତା—2. Depth; profundity.

୩ । ମାହାତ୍ମ୍ୟ; ମହତ୍ତ୍ୱ—3. Dignity.

୪ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ; ଅଚଞ୍ଚଳ୍ୟ; ହର୍ଷ, କ୍ରୋଧ ବା ଭୟ ଯୋଗୁଁ ଅଧୀର ନ ହେବାର ଭାବ—4 Patience.

୫ । ବିକାରଶୂନ୍ୟତା—5. Sublimity; serenity.

୬ । ଗୂଢ଼ତା; ଜଳଟ୍ଟତା—6. Mystery.

ଗାୟ୍—ଦେ. ଅ.—ଗାଏ (ଦେଖ)
Gā-y Gā-e (See)

ଗାୟ—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗୀତ ଗାଇବା+ଭାବ. ଅ)—
Gā-ya ୧ । ଗୀତ; ଗାନ—1. Song.

୨ । ଗୀତଗାଇବା—2. Singing.

ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି. (ସଂ. ଗାବୀ; ଭୁଲ. ହି. ଗାୟ)—ଗାଈ—
Cow.

ଗାୟକ—ସଂ. ଣ୍ଡ. ପୁଂ (ଗୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ଅକ)—୧ । ଗାନକାରୀ—
Gāyaka 1. Singer.
(ଗାୟିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ସଙ୍ଗୀତ ବ୍ୟବସାୟୀ—
2. A professional singer.

୩ । ସଙ୍ଗୀତ ବା ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ଦଳମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମେ ଗାନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—3. A singer in a group of musicians.

ଦେ. ବି—ଠିଆପାଲା କରିବା ଦଳମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଥମେ ଗୀତ ଗାଏ—The prime singer in a party of Pālā-chanters.

[ଦ୍ର—ଏ ଦଳରେ ଯେଉଁ ଲୋକ ମୃଦଙ୍ଗ ବଜାଏ ତାକୁ ବାୟକ ଓ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ୨।୩ ଜଣ ଝାଞ୍ଜ ଧରି ଗାୟକ ବୋଲିବା ଗୀତର ପାଳି ଧରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପାଳିଆ ବୋଲାଯାଏ; ଗାୟକହିଁ ପାଲାବାଲା ଦଳର ନେତା ଅଟେ ।]

ଗାୟକବାଡ଼—ଦେ. ବି—ଗାଇକବାଡ଼ (ଦେଖ)
Gāyakabārda Gāikabarda (See)

ଗାୟନି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାୟନ)—୧ । ଗାନ—
Gāyani 1 Singing.

୨ । ଗୀତ—2. Song.

ପିକ କୂଜତ ଗାୟନି ସୁମଙ୍ଗଳ ଗୀତ
ପଞ୍ଚବ ଶବ୍ଦ ଚଳତ ଧୀର ମାତ ଜାତ ।

୩ । ଗାୟିକା; ଗୀତବିଶାରଦା ସ୍ତ୍ରୀ—
3. Songstress.

୪ । ରାଜାନ୍ତଃପୁରରେ ଗାନବିଶାରଦା ଦାସୀ—
4. A maid-servant in a Raja's harem whose duty is to sing on various occasions.

ଚାରି ଲୋକ ଜମ୍ପେ ଯା ଧନୁ ଘୋଷ ଶୁଣି
ହୋଇଛନ୍ତି ଏବେ ସେ ବଳଃ ଗାୟନୀ । କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ ବନଃ ।

ଗାୟତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଗାୟତ୍ରୀ)—ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର—
Gāyatirī The vedic mantra of Gāyatrī.

ବ୍ରହ୍ମ ଗାୟତ୍ରୀ ଯେ ବେଦାରେ ମହାଗୋପ୍ୟ । ପ୍ରାଚୀ. ଶ୍ରୀଗୁରୁଭକ୍ତିଗୀତା ।

ଗାୟତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ+ତ୍ର)—୧ । ସ୍ତବ—
Gāyatra 1. Hymn.

୨ । ଗାୟତ୍ରୀ ଛନ୍ଦ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2. The metre of the Gāyatrī hymn.

ଗାୟତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗାୟତ୍ର=ଗାନକାରୀ+ତ୍ରୈ ଧାତୁ=
Gāyatrī ରକ୍ଷା କରିବା+ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ; ଯାହା ଗାନକାରୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରେ)—

୧ । ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ର ବା ସ୍ତବବିଶେଷ—
1. Name of the celebrated vedic hymn or incantation.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ସାବିତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ର, ଏହା "ତତ୍ ସବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ଧିୟୋଯୋନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍" ଋଗ୍ବେଦ ୩।୬୨।୧୦ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏହି ମନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଓ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ (ତିସନ୍ଧ୍ୟାରେ) ଉପାସନା କରନ୍ତି । ଏହି ମନ୍ତ୍ରର ଆଦ୍ୟରେ ପ୍ରଣବବୀଜ ବା 'ଓଁ' ଏବଂ ୩ଟି ମହାବ୍ୟାହୃତି ବୀଜ 'ଭୂଃ, ଭୁବଃ ଓ ସ୍ୱଃ' ଯୋଗ କରି ତତ୍ପରେ ଉପରୋକ୍ତ ଗାୟତ୍ରୀମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବକ ଗାୟତ୍ରୀ ପୁରଶ୍ଚରଣ କରନ୍ତି । ଏପରି

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗଳା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଟ୍ ଦେଖିବେ ।

କରିବାର ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନ :—ଓଁକାରମାଦିତଃ କୃତ୍ୱା ବ୍ୟାହୃତି ସ୍ତଦନ-ନ୍ତରଂ ତତୋଽଧୀୟୀତ ସାବିତ୍ରୀ ମେକାଗ୍ର ଶ୍ରଦ୍ଧୟାନ୍ୱିତଃ । ପୁରାକଳ୍ପେ ସମୁତ୍ପନ୍ନା ଭୂର୍ଭୁବଃସ୍ୱଃ ସନାତନାଃ, ମହାବ୍ୟାହୃତୟସ୍ତ୍ରିସ୍ତଃ ସର୍ବାଶୁଭ-ନିବର୍ହଣାଃ ।

ବଙ୍ଗଳା ପ୍ରକୃତିବାଦ ।]

୨ । ଷଡ଼କ୍ଷର ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

2. Name of a Sanscrit merte of 6 syllables.

୩ । ବୈଦିକ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—

3. Name of a vedic metre.

ଗାଏ ଗାୟତ୍ରୀଛନ୍ଦେ ତୋ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗୀତ ଉଦାର—ମଧୁସୂଦନ, ନଦୀପ୍ରତି ।

ଗାୟନ—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—

Gāyana ୧ । ଗୀତ ବୋଲିବା—1. Singing; reciting.

୨ । ଗୀତ—2. Song.

(ଯଥା—ଗାନ ଅର୍ଥରେ 'ଗାୟନ' ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ବିରଳ, ବିଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣେତା ମନିଅର୍ କିଲିଆମ୍ସ୍ କହନ୍ତି 'ଗୃଣକ୍ୟ'ରେ ଗାଇବା ଅର୍ଥରେ 'ଗାୟନ' ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ଅଛି ।)

ସଂ. ବିଣ. (ଗୈ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଗାନକାରୀ—

Singing.

ଗାୟବ୍—ବୈଦେ. ବି. ଓ ବିଣ. (ଆ. ଗୟେବ୍; ଗାୟବ୍=ଲୁପ୍ତ)—

Gāyab ଗାୟେବ୍ (ଦେଖ)—Gāyeb (See)

ଗାୟବୀ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ)—ଗାୟେବୀ (ଦେଖ)

Gāyabī Gāyebī (See)

ଗାୟା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଖଲ୍ଲିକୋଟ; ଘୁମୁସର ଓ ନୂଆଗଡ଼ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କର ସୀମାରେ ଥିବା ପର୍ବତବିଶେଷ—

Gāyā Name of a mountain existing at the extremities of Khallikoṭa, Ghumusara and Nūāgarḍa States.

ଗାୟିକା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗାୟକ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) – ଯେ ଗୀତ ଗାଏ—

Gāyikā Songstress.

ଗାୟିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ଗାୟିକା (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—

Gāyinī 1. Songstress.

୨ । ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2. Name of a Sanscrit metre.

ଗାୟିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗୈ ଧାତୁ)—ଗାନ କରିବା—

ସବେ ଗାୟନ୍ତି ହରି କଥା, ଯେ ଭକ୍ତେ ଖଣ୍ଡେ ଭବ ବ୍ୟଥା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଗାୟେଣୀ—ପ୍ରା. ବି.—ଗାଏଣୀ (ଦେଖ)

Gāyeṇī Gā-eṇī (See)

ଭଣ ନଟ ଗାୟେଣୀ ବେଶ୍ୟାସ୍ତେ ନଭ୍ୟକାରୀ । ପ୍ରା. ପ୍ରତାପ ଶଶିସେନା ।

ଗାୟେବ୍—ବୈଦେ.ବିଣ.(ଆ. ଗୟେବ୍,ଗାୟବ୍=ଲୁପ୍ତ)—୧ । ଅଦୃଶ୍ୟ—

Gāyeb 1. Invisible.

ଗାୟେବ ୨ । ଗୁପ୍ତ—

ଗାୟବ 2. Secret.

୩ । ଲୁକ୍କାୟିତ—3. Concealed; hushed up.

ବୈଦେ. ବି.—୧ । ଲୁଚାଇବା; ଗୋପନ—

1. Concealment.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ସତରଞ୍ଜ ଖେଳ ଯହିଁରେ ଖେଳାଳି ପାଲି ଅଡ଼ିଲ ପିଠି କରି ବସନ୍ତି ଏବଂ ତାହାଙ୍କ ସୂଚନା ଓ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ଆଉ ଜଣେ ଲୋକ ଗୋଟୀମାନଙ୍କୁ ଚଳାଏ—2. A kind of playing at chess in which the player turns his back to the chess-board and another person moves the chessmen under his instructions.

ଗାୟେବ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅଦୃଶ୍ୟ କରିବା—

Gāyebkaribā 1. To cause to disappear

ଗାୟେବକରା ୨ । ଗୋପନ କରିବା—

गायब करना 2. To hush up; to conceal.

ଗାୟେବୀ—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗାୟବ୍=ଗୁପ୍ତ; ଲୁକ୍କାୟିତ)—

Gāyebī ୧ । ଗୁପ୍ତ—1. Secret.

ଗଏବୀ ୨ । ଲୁକ୍କାୟିତ—2. Concealed.

गायब

ଗାର୍‌ଗାର୍‌କିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗାରଗାରିଆ (ଦେଖ)

Gārgārkiā Gāragāriā (See)

ଗାର୍‌ଗାରିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗାରଗାରିଆ (ଦେଖ)

Gārgāriā Gāragāriā (See)

ଗାର୍‌ଗାରିକିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗାରଗାରିଆ (ଦେଖ)

Gārgārikiā Gāragāriā (See)

ଗାର୍‌ନାଟି—ପ୍ରା. ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ ଗ୍ୱାର୍‌ଣ୍ଣୀ)—

Gārnāṭi ଗାରଣ୍ଟି (ଦେଖ)

Gārānṭi (See)

ଗାର୍‌ନେଟି—ପ୍ରା. ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ ଗ୍ୱାର୍‌ଣ୍ଣୀ)—

Gārneṭi ଗାରଣ୍ଟି (ଦେଖ)

Gārānṭi (See)

ଗାର—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—

Gāra ୧ । ରେଖା, ଗିର୍—1. A line; stripe.

ଡୋରା ୨ । ଲେଖା ବା ଗଣନା—

लकीर. डोरी 2. Mention; counting.

୩ । ଓଜନ କରିବା ପରିମାଣବିଶେଷ—

3. A particular standard of weight.

୪ । ଦାଗ; ଚିହ୍ନ—4. Mark.

ଥିଲା ଯେ ସ୍ଥଳେ ନଗ ଚନ୍ଦ୍ରମାଗାର । ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୫ । ତାଲିକା—5. List.

କୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜନରେ ଅପ୍ରାଧ କରିବାରେ
ଲେଖା ହେଲୁନ ତୁହ ଦୁଷ୍ଟସଙ୍କ ଗାରେ । କୃଷ୍ଣଦାସ. ମହାଭାରତ. ଶ୍ରୀ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୱ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ପ୍ରାଦେ (ସାଳପୁର) ବି—
ବାଲେଶ୍ୱରୀ ଦୁଇ ସେର ଓଜନ ପରିମାଣ—
A standard of weight of 2 seers.
ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବି—ଏକବିଶା ବା କଟକୀ ୧½ସେର—
A standard of weight.

ଗାର କାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଭୂମିଆଦିରେ ରେଖା ଅଙ୍କନ କରିବା—
Gāra kāṭibā 1. To draw a line.
ଗାରଟାନା ୨ । କୌଣସି ଲିଖିତ ବିଷୟ ରେଖାଦ୍ୱାରା ଚାଲିବା—
ଲକୀରକାଟନା 2. To strike off or score through something by drawing a line..
୩ । ଲେଖିବା—3. To write.
ବଥ ତା ବି କର୍ମେ କାଟିଥିଲ ଏ ଗାର—ଚିତ୍ର ଲ. ଗୀତଲହରୀ ।
୪ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା—
4. To lay down a boundary line or a line of action.
୫ । ଲିଖିତ ଆଦେଶ ଦେବା—
5. To pass an order in writing.

ଗାରଗାର—ଦେ. ବି—୧ । ବହୁତ ଗାର—
Gāragāra 1. Many lines.
ଡୋରାଡୋରା ୨ । ବହୁତ ଗାର ପଡ଼ିଥିବା ଅବସ୍ଥା—
ଡୋରାଡୋରା 2. State of being striped.

ଗାରଗାରିଆ ଦେ. ବିଣ—ଯହିଁରେ ବହୁତ ଗାର ପଡ଼ିଥାଏ—
Gāragāriā Having many lines drawn on it; striped.
ଡୋରଡୋରା
ଡୋରଡୋରା, ଧାରୀଧାରୀ

ଗାର ଟାଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାରକାଟିବା (ଦେଖ)—
Gāra ṭāṇibā Gāra kāṭibā (See)

ଗାରଡ଼—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଗଡ୍ଡର)—ଅଣ୍ଡିରା ମେଷ; ମେଣ୍ଢା—
Gārarḍa A ram.
ଗାଡଳ
ଗାଡ଼ର
(ଗାରଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗାରଡ଼ମୁହାଁ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ପୁରୁଷଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଗାଳିବିଶେଷ)—
Gārarḍamuhāñ ଯାହା ମୁହଁ ମେଣ୍ଢାମୁହଁ ପରି ଗୋଲିଆ—
ଗାଡ଼ଳମୁଖୋ (a term of abuse applied to males) Having a pointed face (like that of a ram).
(ଗାରଡ଼ମୁହାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗାରଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼)—୧ । ମାୟାବିଦ୍ୟା—
Gārarḍi 1. Magic; black art.
ଯାଦୁ ୨ । (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ୀ) ସାପ ବିଷଝାଡ଼ିବା ମନ୍ତ୍ର—
ଗାରୁଡ଼ୀ 2. An incantation used for destroying the venom from a snake-bite; snake-sharm.
ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଡ୍ଡରୀ)—୩ । ମାଈମେଣ୍ଢା—
3. An ewe.

ଗାରଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ିକ)—ଗାରୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gārarḍiā Gārurḍiā (See)
କପାଳସ୍ଥଳୀକ ଭୁଲତା ଅଛି ଦୁଇ
ଖେଳାଏ ବିବା କାମ ଗାରଡ଼ିଆ ଚହିଁ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗାରଡ଼ ବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି—ଗାରଡ଼ମନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Gārarḍi bidyā Gārarḍimantra (See)
ଗାରଡ଼ି ବିଦ୍ୟା ଜାଣି ଚେଲେ ପଦ୍ମାସନ—କୃଷ୍ଣସଂହି, ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗାରଡ଼ମନ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ୀମନ୍ତ୍ର)—
Gārarḍimantra ୧ । ସର୍ପବିଷୀକରଣ ମନ୍ତ୍ର ଓ ସର୍ପ ବିଷଝାଡ଼ା
ଯାଦୁ ମନ୍ତ୍ର—1. Snake-charm.
ଗାରୁଡ଼ୀମନ୍ତ୍ର ମୁହଁ ଭୁଷ ବାଣୀ ଗାରଡ଼ମନ୍ତ୍ର ପାଇ
ଅଛି ପରି ରହିଛି ଯିବା ଶକ୍ୟ ନାହିଁ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗାରଡ଼େଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାରଡ଼ ଗୃହିଁଲା ପରି ମୁହଁକୁ ପୋଛି
Gārarḍeibā ଟେରେଇ କରି ଗୃହିଁବା; ଆଡ଼େଇ କରି ଗୃହିଁବା—
ଆଡ଼ଚୋଖେ ତାକାନ To ogle (like a ram).
କନଖିୟେଁମି ଦେଖନା

ଗାର ଡେଇଁବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରିବା—
Gāra deiñbā 1. To surpass the boundary.
୨ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟକୁ ଟପିବା—
2. To go beyond the duty fixed.

ଗାରଦ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାର୍ଡ୍)—୧ । ପ୍ରହରୀ—
Gārada 1. Watch-man; guard.
ଗାରଦ ୨ । କାରାଗାର—2. Prison.
ଗାରଦ ୩ । ପ୍ରହରୀରକ୍ଷିତ ସାମୟିକ ବନ୍ଦିଶାଳା; ହାଜତ୍—
3. Temporary prison; a lock-up.
ଗାରଦ ଘରର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ ବାଡ଼ିକ ଅଳକ ଆଖି ବୁଜ
ଗେଟ୍‌ଏ ଅସାମୀ ବସିଅଛ—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ ।
୪ । ଜଣେ ଉଚ୍ଚ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ମ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ପ୍ରହରୀଦଳ—
4. A guard of soldiers under an officer deputed for a certain work.

ଗାରଦି—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାର୍ଡ୍)—ସିପାହୀ—
Gāradi Armed sentry.
ତେଲଙ୍ଗା ଗାରଦି ଅନେକ ରଖିଲେ ବାଛି ବିଦ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରଧର—
ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଗାର ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାର କାଟିବା (ଦେଖ)
Gāra debā Gāra kāṭibā (See)

ଗାର ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାର କାଟିବା (ଦେଖ)
Gāra pakāibā Gāra kāṭibā (See)

ଗାର ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାର କାଟିବା (ଦେଖ)
Gāra māribā Gāra kāṭibā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବା ଚାହୁଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗାରା — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ବାଘ ଆଦିକୁ ପ୍ରଲୋଭିତ କରି ମରା
Gārā ନିକଟକୁ ଆଣିବାଲାଗି ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ଛେଳି ଆଦି ପଶୁ—
A kill;an animal tied to the stake to entice a tiger to come to the ambush.

ଗାରା ବୈଦେ. ବ. (ଫା)— କାଦୁଅ—Clay.
गारा (ଯଥା—ଗାରାଗାନ୍ଥିନି ।)

ଗାରାଇବା — ଦେ. କ୍ରି—ଗାରେଇବା (ଦେଖ)
Gārāibā Gāreibā (See)

ଗାରାଗାନ୍ଥିନି — ଦେ. ବ. (ଫା. ଗାରା + ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—
Gārāgānthini କାଦୁଅଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ଇଟା ସମୂହ—
ଗାରାଗାନ୍ଥୁନି Brick-and-mud masonry.
गारागन्थ

ଗାରାଣ୍ଟି — ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଗ୍ୱାରାଣ୍ଟୀ)—
Gārānṭi ୧ । ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନିଶ୍ଚିତ ଜବାବ;
ଗାରେଣ୍ଟି ନିର୍ଭର ଜବାବ; ଜବାବ ଅନୁସାରେ ଫଳ ନ ଘଟିଲେ
गेरेण्टी କ୍ଷତିପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ଜବାବ—
1. Guarantee or assurance for future.
୨ । ଯେଉଁ ପତ୍ରରେ ନିଶ୍ଚିତ ଯବାବ ଲେଖାଯାଏ—
2. A writing of guarantee.
୩ । ପ୍ରତିଭୂ; ଜାମିନ୍—3. Security; sucrefy.

ଗାରି — ଦେ. ବିଣ—ଗାରିଆ ୧ (ଦେଖ)
Gāri Gāriā 1 (See)

ଗାରିଆ — ଦେ. ବିଣ—୧ । (ଅନ୍ୟ ରଙ୍ଗ ବା ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ପରେ
Gāriā ଯୁକ୍ତ ଯଥା—ନାଲିଗାରିଆ; ତିନିଗାରିଆ)—ଗାରବିଶିଷ୍ଟ-
ଗାରି; ଡୋରିଆ 1. (used in a compound) Lined;
डोरिआ having lines; striped.
୨ । ଗାର କଟା ଯାଇଥିବା—2. Drawn with lines; having lines drawn on it.
୩ । ଅତି କଦର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଲେଖା ଯାଇଥିବା—
3. Written in a very slovenly manner; scrawled.
ଦେ. ବ—ଗାରକାଢ଼ିବା କର୍ମ—
Act of drawing lines.

ଗାରିଆଇବା — ଗ୍ରା. କ୍ରି—ଗାରେଇବା (ଦେଖ)
Gāriāibā Gāreibā (See)

ଗାରିଆ ଗାରି — ଦେ. ବିଣ— ବହୁରେଖାଦ୍ୱାରା ଅଙ୍କିତ—
Gāriā gāri With lines drawn over (some-thing).
ଗାରାଗାରି ଦେ. ବ—ବହୁରେଖା କାଢ଼ିବା କର୍ମ—
The drawing of many lines.

ଗାରିଆ ଗାରେଇ — ଦେ. ବିଣ ଓ ବ—ଗାରିଆ ଗାରି (ଦେଖ)
Gāriāgārei Gāriā gāri (See)

ଗାରିଆ ଯିବା — ଦେ. କ୍ରି. (ଗାରିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ)—
Gāriā jibā ୧ । ଗାର କଟା ହେବା—1. To be drawn.
୨ । ଲିଖିତ ହେବା—2. To be written.
୩ । ଅତି କଦର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଲେଖା ହେବା—
3. To be written in a very slovenly manner; to be scrawled.

ଗାରିଆ ହେବା — ଦେ. କ୍ରି. (ଗାରିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ)—
Gāriā hebā ଗାରିଆ ଯିବା (ଦେଖ)
Gāriā jibā (See)

ଗାରିକିଆ — ଦେ. ବିଣ—ଏକରେଖାବିଶିଷ୍ଟ—
Gārikiā Consisting of a single line.
ଏକଗାରି

ଗାରି ଗାରି — ଦେ. ବିଣ—ଗାରି ଗାରିଆ (ଦେଖ)
Gāri gāri Gāri gāriā (See)

ଗାରି ଗାରିଆ — ଦେ. ବିଣ—ବହୁ ଗାର ବା ରେଖାଯୁକ୍ତ—
Gāri gāriā Consisting of several lines or stripes; striped.

ଗାରି ଗାରିକିଆ — ଦେ. ବିଣ —ଗାରି ଗାରିଆ (ଦେଖ)
Gāri gārikiā Gāri gāriā (See)

ଗାରିଡ଼ି — ଦେ. ବ.—
Gārirdi ୧ । (ସଂ. ଗଣ୍ଡର) ଗାରଡ଼ି; ମେଣ୍ଢା—1. Ram.
ଗାଡଲ ୨ । (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ି)—
गडर ମାୟା ବିଦ୍ୟା—2. Magic.
ଯାଦୁ ୩ । ବିଷବିଦ୍ୟା—3. Snake-charm.
गारुडी

ଗାରିଡ଼ିବିଦ୍ୟା — ଦେ. ବିଣ—ଗାରୁଡ଼ୀ ବିଦ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Relating to magic or snake-charm.

ଗାରିଡ଼ିଆ — ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ିକ)—
Gārirdiā ଗାରୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gārurdiā (See)

ଗାରିଡ଼ିବିଦ୍ୟା — ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ୀ ବିଦ୍ୟା)—
Gārirdibidyā ଗାରଡ଼ିମନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Gārardimantra (See)

ଗାରିଡ଼ିମନ୍ତ୍ର — ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ୀ ଓ ମନ୍ତ୍ର)—
Gārirdimantra ଗାରଡ଼ିମନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Gārardimantra (See)

ଗାରିବା — ଦେ.କ୍ରି—(ଆ.ଗାର୍=ରେଖା) ୧ । ଗାର ବା ରେଖା ଟାଣିବା—
Gāribā 1 To draw lines.
ଗାରନି ୨ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା—
घसोटना 2. To lay down or define.
୩ । ଏଣୁ ତେଣୁ ଲେଖିବା; ଗାରେଇବା—
3. To write at random; to scrawe.
୪ । ଅଟଳ ଆଦେଶ ଦେବା—
4. To pass inviolable order.

ମାର ମୁଖୁ ବଜାଇବ ଗାରିବେ ରେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୧	ଦ	ଭ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ମ	ଉଥ	ଭ	
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଦ୍ଧ	ନ୍	

ଗାରିମା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗରିମା)—
Gārimā ଅହଙ୍କାର; ଗର୍ବ; ବଡ଼ାଇ; ଦମ୍ଭକ୍—Pride; arrogance.

ଇନା ଝିଅ ଗାରିମା ହୃଦରେ ନ ଥୋଇ
ଦାସୀ ପରି ତାଙ୍କ ସେବା ମୁଁ କରୁଥାଇଁ । କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଦେ. ବିଣ—ଗର୍ବିତ—Proud; arrogant.

ତରରେ ସକଳ ମନ ଜାରଲେ ଗାରିମା ଜନ
ଗୁପତେ କାହୁଁ ଏ ଥିଲେ, ଗଣ୍ଠି ଅଇଲେ ସେ । ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗାରୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ତେଲଗୁ)—
Gāru ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ନାମ ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ସମ୍ମାନାର୍ଥକ ଶବ୍ଦ; ମହାଶୟ (ଯଥା—ରାମନ୍ନା ନାଇଡୁ ଗାରୁ; ପାଣ୍ଡୁଲୁ ଗାରୁ)—A respectful adjunct to the name of a person (like the English 'Esq' or square after the name of a gentleman).

ଗାରୁଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗାରିଆ ୧ (ଦେଖ)
Gāruā Gāriā 1 (See)

ଗାରୁଗାରୁ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ବିରକ୍ତି ବା ଅଭିମାନ ପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ଗାଉଁ ଗାଉଁ ହେଉଥିବା—
Gārugāru 1. Grumbling.

୨ । ବିମର୍ଷ; ଭ୍ରୂ କୁଞ୍ଚୀଯୁକ୍ତ—
2. Scowling; sullen; frowning.

୩ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—3. Discontented.

୪ । ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶକ—
4. Showing signs of discontent.

(ଯଥା—ମୁହଁ ଗାରୁଗାରୁ କରିବା ।)

ଗାରୁଗାରୁଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଭ୍ରୂ କୁଞ୍ଚୀ କରେ-
Gārugāruā 1. Scowling; frowning.

୨ । ସର୍ବଦା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—
2. Always discontented.

ଗାରୁଡ଼—ସଂ. ବିଣ. (ଗରୁଡ଼ + ଅ)—
Gārurda ଗରୁଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Pertaining to Garurda, the mythological king of birds.

ସଂ. ବି.—୧ । ସାପର ବିଷ ଛଡ଼ାଇବା ମନ୍ତ୍ର—
1. Charm against snake-bite.

[ଦ୍ର—ଗରୁଡ଼ ସର୍ପମାନଙ୍କ ଭକ୍ଷକ; ସାପର ବିଷ ଛଡ଼ାଇବା ମନ୍ତ୍ରର ଦେବତା ଗରୁଡ଼ ।]

୨ । ନୀଳମଣି; ମରକତମଣି—2. Emerald.

୩ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—3. Gold.

୪ । ବ୍ୟୂହବିଶେଷ—
4. Name of a particular battle-array.

୫ । ଗରୁଡ଼ ପୁରାଣ—5. Name of one of the eighteen Hindu Purāṇas describing the birth, orgin and life of Garurda, the king of birds.

୬ । ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—6. Name of a weapon.

ଗାରୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ିକ)—ଗାରୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gārurdi Gārurdiā (See)

ସଂ. ବି.—୧ । ତାଳବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
1. Name of a musical measure.

୨ । ଗାରୁଡ଼ୀ (ଦେଖ)
2. Gārurdi (See)

ଗାରୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ିକ)—୧ । ବିଷବୈଦ୍ୟ; ବିଷ ଝାଡ଼ିବା ମନ୍ତ୍ରରେ ପାରଙ୍ଗମ ବ୍ୟକ୍ତି—1. One versed in the art of using charms against snake-bites.
Gārurdiā

୨ । ସାପୁଆ—2. Snake-charmer.

ଗରୁ ଭୁରୁଲିଆ ତା ସଙ୍ଗେ ଖେଳଇ,
ମାର ଗାରୁଡ଼ିଆ ଖେଳାଏ କି ଅହି ? ରାଧାନାଥ. ନନ୍ଦକେଶରୀ ।

ଗାରୁଡ଼ିକ—ସଂ. ବି. (ଗରୁଡ଼+ଜ୍ଞାନାର୍ଥେ. ଇକ)—ବିଷବୈଦ୍ୟ; ବିଷ-ମନ୍ତ୍ରଜ୍ଞ; ସାପୁଆ—Snake-charmer.
Gārurdika

ଗାରୁଡ଼ିବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି.—ଗାରଡ଼ିମନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Gārurdibidyā Gārardimantra (See)

ଗାରୁଡ଼ିମନ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି.—ଗାରଡ଼ିମନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Gārurdimantra Gārardimantra (See)

ଗାରୁଡ଼ି-ମନ୍ତ୍ରାଳ ନମଃ ଶିବାୟ,
ଗୁଣରେ ଗଣ୍ଡି ସାଇ ମୋ ବିଷ-ଉସ୍ମ ଚହ । ଗୀତମଣି. ଭକ୍ତିଧାରା ।

ଗାରୁଡ଼ୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗରୁଡ଼ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ବିଷବୈଦ୍ୟ; ମନ୍ତ୍ର-ଦ୍ୱାରା ସର୍ପବିଷ ଉତାରିବା ଲୋକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—A person versed in the art of nullifying the effect of snake-bite.
Gārurdi

ଗାରୁତ୍ମତ—ସଂ. ବି. (ଗରୁତ୍ମତ୍ = ଗରୁଡ଼+ଭବାର୍ଥେ. ଅ; ଗରୁଡ଼ଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠାରୁ ଏହି ମଣିର ଉତ୍ପତ୍ତି ବିଷୟ ପୁରାଣପ୍ରସିଦ୍ଧ)—
Gārutmata ୧ । ମରକତମଣି—1. Emerald.

୨ । ଗାରୁଡ଼ାସ୍ତ୍ର—2. Name of a weapon

ଗାରେ—ଦେ. ଅ.—ଲବମାତ୍ର; ଭଲେ ହେଲେ—Even a bit.
Gāre ସନ୍ତ ଯେ ସଦ୍ଭ ଚେଣ୍ ନ ଟଳେ ଗାରେ । ରାଧାନାଥ. କବିତା ।

ଗାରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଆ. ଗାର୍ = ରେଖା)—୧ । ଗାର କାଢ଼ିବା—
Gāreibā 1. To draw lines.

ଗାରାନ

ଖସୋଟନା

୨ । ଲେଖିବା—2. To write.

୩ । ଏଣୁତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଏ ଗାର କାଢ଼ିବା—3. To draw many lines at random; to scrawl.

୪ । ଅତି କଦର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଲେଖିବା—4. To write in a very slovenly manner; to scribble.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ପୁସ୍ତକାକାରରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ଦଥି' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଥି' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟ'ଦେଖିବେ ।

ଗାରେଡ଼ି (ଇତ୍ୟାଦି)—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ—ଗାରଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gārerḍi (etc) Gārarḍi etc (See)

ଗାରେଡ଼ିଆ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବ. (ସଂ. ଗାରୁଡ଼ିକ)—ଗାରୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gārerḍiā Gārurḍiā (See)

ଗାରେଣ୍ଟି—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଗ୍ୱାରାଣ୍ଟୀ)—ଗାରାଣ୍ଟି (ଦେଖ)
Gārenṭi Gārāṇṭi (See)

ଗାରୋ—ଦେ. ବ. (ନାମ)—୧ । ଆସାମର ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମ ବନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ପାହାଡ଼—
Gāro
ଗାରୋ 1. The Garo hills in Assam.
गारो ୨ । ଗାରୋ ବନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ପାହାଡ଼ରେ ବାସ କରୁଥିବା ବନ୍ୟଜାତିବିଶେଷ—2. Name of a wild tribe inhabiting the Garo hills in Assam.

ଗାର୍ଗି—ସଂ. ବ ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଗ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଇ)—ଗାର୍ଗ୍ୟ (ଦେଖ)
Gārgi Gārgya (See)

ଗାର୍ଗୀ—ସଂ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗର୍ଗ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gārgī ୧ । ଗର୍ଗଗୋତ୍ରସମ୍ଭୂତା ପ୍ରସିଦ୍ଧା ବ୍ରହ୍ମବାଦିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
1. Name of a very learned woman born in the clan of Sage Garga.

[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ବିଷୟ ବୃହଦାରଣ୍ୟକ ଉପନିଷଦରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।)

୨ । ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଋଷିଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ –
2. Name of the wife of sage Jājñabalkya.

୩ । ଦୁର୍ଗା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—3. Goddess Durgā.

ଗାର୍ଗ୍ୟ— ସଂ.ବ. ପୁଂ.(ଗର୍ଗ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ ଯ)—୧ । ଗର୍ଗମୁନିଙ୍କ ପୁତ୍ର—
Gārgya 1. Son of Sage Garga.

[ଦ୍ର—ଏ ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବୈୟାକରଣିକ ଥିଲେ । ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଓ ପାଣିନିଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏହାଙ୍କ ମତର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ନିରୁକ୍ତ ଟୀକାକାର ଦୁର୍ଗାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମତରେ ଏ ସାମବେଦର ବେଦପାଠର ରଚୟିତା ଥିଲେ ଏହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ସ୍ମୃତି ରଚିତ ହୋଇ ଥିଲା । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର]

୨ । ଗର୍ଗଗୋତ୍ରରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. A person of the clan of sage Garga.

ଗାର୍ଜନ୍— ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଗାର୍ଜ୍ୟନ୍ — ୧ । ଅଦାଲତନିଯୁକ୍ତ ଶିଶୁ, ନାବାଲଗ ବା ବାଉଳମାନଙ୍କର ଅଭିଭାବକ—
Gārjan
ଗାର୍ଜନ୍ 1. A guardian of a minor or lunatic appointed by court.
गार्जियन
୨ । ଗୃହକର୍ତ୍ତା—2. Head of a family; pater familias.
୩ । ଅଭିଭାବକ; ମୁରବ୍ବି—3. Guardian; one's elder.

ଗାର୍ଟ୍—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ ଗାର୍ଡ୍)—ଗାର୍ଡ୍ (ଦେଖ)
Gārṭ Gārḍ (See)

ଗାର୍ଟ୍‌ର—ବୈଦେ.ବ.(ଇଂ. ଗାର୍ଟର୍)—ପିନ୍ଧାନିମିତ୍ତ ବନ୍ଧନୀ; ମୋଜାବନ୍ଧନୀ—
Gārṭar Garter.
ଗାର୍ଟର
गार्टर

ଗାର୍ଟାର୍—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଗାର୍ଟର)—ଗାର୍ଟର୍ (ଦେଖ)
Gārṭār Gārṭar (See)

ଗାର୍ଡ୍—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ. ଗାର୍ଡ୍)—୧ । ରେଲଗାଡ଼ିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ-
Gārḍ 1. The guard of a Railway train.
ଗାର୍ଡ୍ ୨ । ଚୌକିଦାର; ପ୍ରହରୀ—
गार्ड, गरड़ 2. Watchman; guard.
୩ । ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରଶ୍ନରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଉଥିବା ପିଲାଙ୍କୁ ଜଗିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—3. The guard watching the examinees while writing answer-papers in the examination-hall.
୪ । ସଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରହରୀ—
4. Sentry; armed soldier.
୫ । କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ କର୍ମପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ଅଫିସରଙ୍କ ଆଜ୍ଞାନୁବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରହରିଦଳ—
5. A body of armed soldiers under a commander deputed for a certain duty.

ଗାର୍ଡ୍ ଅଫ୍ ହନର୍—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ) —କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା
Gārḍ af hanar ଉଚ୍ଚ ରାଜକର୍ମଚାରୀ କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ପରିଦର୍ଶନ
ଗାର୍ଡ ଅଫ ହନର କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଗଲେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା-
गार्ड अफ हनर ପାଇଁ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟୂହବଦ୍ଧ ହୋଇ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ସଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରହରିଦଳ—Guard of honour.

ଗାର୍ଡ୍ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ପହରା ଦେବା; ଜଗିବା—
Gārḍ debā To guard; to keep watch.
ଗାର୍ଡଦେଓୟା
गारड़देना

ଗାର୍ଡନ୍ ପାର୍ଟୀ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ) – ଗାର୍ଡେନ୍ ପାର୍ଟୀ (ଦେଖ)
Gārḍan pārṭi Gārden pārṭi (See).

ଗାର୍ଡେନ୍ ପାର୍ଟୀ—ବୈଦେ. ବ. (ଇଂ)—କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ
Gārden pārṭi ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ଉତ୍ସବ
ଗାର୍ଡେନ୍‌ପାର୍ଟୀ ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନସମ୍ମିଳନ ଓ
गार्डेनपार्टी ଭୋଜି—Garden-party.

ଗାର୍ଦ୍ଦଭ— ସଂ. ବିଶ. (ଗର୍ଦ୍ଦଭ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—ଗର୍ଦ୍ଦଭ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gārddabha Pertaining to the ass; asinine.
ସଂ. ବ—୧ । ଗର୍ଦ୍ଦଭର ଧ୍ୱନି ବା ଶବ୍ଦ—
1. The braying of an ass.
୨ । ଗର୍ଦ୍ଦଭ ମୂତ୍ର—2. The urine of an ass.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗାର୍ନେଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗାର୍ନେଟ୍)—
Gārnet ଏକ ପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ରଙ୍ଗୀନ୍ ରେସମ ଲୁଗା—
ଗାରନେଟ A kind of excellent dyed silk stuff.
ଗ୍ୱାରନେଟ

ଗାର୍ଭ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଭ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—
Gārbha ଗର୍ଭ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Pertaining to the womb; uterine.
• ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭବିଷୟକ କାର୍ଯ୍ୟ)—ଗର୍ଭାଧାନ କର୍ମ—
The ritual of conception amongst the Hindus.

ଗାର୍ଭଣ—ସଂ. ବି. (ଗର୍ଭିଣୀ + ଅ; ଜନପାଳନ)—
Gārbhaṇa ଗର୍ଭିଣୀ ସମୂହ—
A host of pregnant females.

ଗାର୍ଭିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗର୍ଭ + ଇକ)—
Gārbhika ଗାର୍ଭ (ଦେଖ)—
Gārbha (See)

ଗାର୍ହପତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଗୃହପତି + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଯ)—
Gārhapatya ୧ । ସାଗ୍ନିକ ଗୃହସ୍ଥ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି—
1. The sacrificial fire maintained by a house-holder who daily performs Vedic Homa.
୨ । ସାଗ୍ନିକ ଗୃହସ୍ଥ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ଯଜ୍ଞ—
2. The Vedic sacrifice performance by a house-holder who performs daily Homa
• ସଂ. ବିଣ—ଗୃହପତି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ—
Pertaining to a house-holder.

ଗାର୍ହପତ୍ୟାଗ୍ନି—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗାର୍ହପତ୍ୟ + ଅଗ୍ନି)—ଛଅ ପ୍ରକାର
Gārhapatyāgni ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ ଅଗ୍ନି—
Name of the first and chief of the six sacrificial fires.
[ଦ୍ର—ଯଜ୍ଞରେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପନାଦ କର୍ମ ଏହି ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ହେଉଥିଲା । ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର ଅନୁସାରେ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ଏ ଅଗ୍ନି ରକ୍ଷଣୀୟ । ସାଧାରଣ ଖାଦ୍ୟ ପାକ କରିବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସଂସ୍କାର କର୍ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ କର୍ମ ଏହି ଅଗ୍ନିଦ୍ୱାରା କରାଯାଏ । ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୃହସ୍ଥଙ୍କର ଏ ଅଗ୍ନି ରକ୍ଷା କରିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଟେ—ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗାର୍ହମେଧ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃହମେଧ + ଅ)—ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା
Gārhamedha ଅନୁଷ୍ଠେୟ; ଗୃହସ୍ଥୋଚିତ; ଗୃହସ୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Domestic; becoming or behoving a house-holder; pertaining to a house-holder.
ସଂ. ବି—୧ । ଗୃହସ୍ଥକର୍ମ; ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବେଦାଧ୍ୟୟନ, ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ପିତୃତର୍ପଣ, ଭୂତବଳି ଓ ଅତିଥି ପୂଜା ଏହି ପଞ୍ଚ ଯଜ୍ଞ; ପଞ୍ଚ ମହାଯଜ୍ଞ—1. The five duties enjoined for every house-holder.
୨ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିନ୍ଦୁର ଜୀବନର ଚାରି ଆଶ୍ରମ (ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଗୃହସ୍ଥ, ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଯତି) ମଧ୍ୟରୁ ବିବାହ ଓ ପରିବାର-ପାଳନ ନାମକ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଶ୍ରମ, ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ—2. The second or house-holder stage in the life of a Hindu, enjoined by the Śāstras

ଗାର୍ହସ୍ଥ—ସଂ. ବିଣ ଓ ବି. (ଗୃହସ୍ଥ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—
Gārhastha ଗାର୍ହମେଧ (ଦେଖ)—Gārhamedha (See)

ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ ଓ ବି. (ଗୃହସ୍ଥ + ଯ)—ଗାର୍ହମେଧ (ଦେଖ)
Gārhasthya Gārhamedha (See)

ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବିଧି—ସଂ. ବି. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ଯେଉଁ ନିୟମ
Gārhasthya swāsthyabidhi ପାଳନ କଲେ ପରିବାରସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରକ୍ଷା ହୁଏ—Domestic hygiene.

ଗାର୍ହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃହ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଯ)—
Gārhya ୧ । ଗୃହସ୍ଥ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1. Relating to the house-holder.
୨ । ଗୃହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2 Relating to the house.
୩ । ପାରିବାରିକ—3. Relating to the family:

ଗାଲ୍‌ଶି—ଦେ. ବି—ଗାଲିସି (ଦେଖ)
Gālsi Gālisi (See)

ଗାଲ—ସଂ. ବି. (ଗଲ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—୧ । ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ
Gāla ତଳକୁ ପଡ଼ିବା; ଗଳିବା—1. Dropping.
୨ । ପ୍ରବାହ—2. Flux; flow.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ବୋହୁଥିବା—1. Flowing
୨ । ଝରୁଥିବା—2. Oozing.
୩ । ଟୋପା ଟୋପା ହୋଇ ବୋହୁଥିବା—3. Dropping.
୪ । ତରଳୁଥିବା—4. Melting.

ଗାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣ୍ଡ)—୧ । କଣ୍ଠଦେଶ; ମୁହଁର ଦୁଇପାଖେ
Gāla କାନ ଓ ପାଟି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଉନ୍ନତ କୋମଳ ଅଂଶ—
ଗାଲ 1. The cheek.
ଗାଲ ୨ । ଗାଲଭଳେ ପାଟିଭରେ ସମାଇବା ବସ୍ତୁ; କଲ—
2. A mouthful of something.
(ଯଥା—ସେ ପାଟିରେ ପାନ ଗାଲେ ପୂରାଇ ସଭାରେ ବସିଛି ।)

ଗାଲକେ ଚୂନ ଗାଲକେ କଲା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲରେ ଚୂନ
Gālake chūna gālake kalā debā କଲା ଦେବା (ଦେଖ)
Gālare chūna kalā debā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଲ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂତ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ୍ପ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗାଲଗଲ୍ପ—ଦେ. ବି—ମିଥ୍ୟା ଗଳ୍ପ; ଅଳୀକ ପ୍ରଳାପ—
Gālaglpa Idle talk.

ଅଥଚ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟ ଘଟଣା ବୋଲି, ଗାଲଗଳ୍ପ ବୋଲି, ଏଥିର ପ୍ରଧାନ ନାୟକ ନାୟିକାମାନଙ୍କର କଥା ଭାବିଲେ କର୍ମ ଅତଳ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗାଲଚିପା—ଦେ. ବି—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଲକୁ ଚିପି ଆଘାତ କରିବା—
Gālachipā Pinching the cheeks of a person.
ଗାଲଟେପା
गालतोड़ा

ଗାଲ ଚିପିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଲକୁ ଚିମୁଟିବା ବା
Gālachipibā ଆଘାତ କରିବା—To give a pinch in a
ଗାଲଟେପା person's cheeks.
गालतोड़ना

ଗାଲତକିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣ୍ଡ + ଆ. ତକିୟା)—
Gālatakiā ଗାଲତଳେ ଦେଇ ଶୋଇବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଛୋଟ
गलतकिया ଗୋଲ ତକିଆ—Small circular pillow to rest the cheeks upon.

ଗାଲଭୁର—ଦେ. ବି—୧ । ଗାଲ ଫୁଲାଇ ମୁଖମଧ୍ୟରେ ପବନ ବନ୍ଦ କରି
Gālatura ଛାଡ଼ିଦେବାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପନ୍ନ ଶବ୍ଦ; ମୁଖବାଦ୍ୟ ବିଶେଷ—
ଗାଲବାଜନା 1. A kind of sound produced by
गलमँदरी suddenly emitting the wind from the mouth after closing the lips.

୨ । ପାଟିମଧ୍ୟରେ ପବନ ବନ୍ଦ କରି ଫୁଲିଯାଗାଲରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଆଘାତ କରି ପାଟିବାଟେ ପବନ ଛାଡ଼ିଲେ ଯେଉଁ ବମ୍‌ବମ୍ ଶବ୍ଦ ହୁଏ (ଏହା ଶିବପୂଜା ବେଳେ କରାଯାଏ)—
2. A sound produced by striking the fingers on the puffed up cheeks while the lips are shut up.

ଗାଲଭୁରୀ—ଦେ. ବି—ଗାଲଭୁର (ଦେଖ)
Gālaturī Gālatura (See)

ସକଳେ ଏକରୁଣ୍ଡ ହୋଇ,
ନାଚନ୍ତି ଗାଲଭୁରୀ ବାଇ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗାଲତୋଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଗାଲଚିପା (ଦେଖ)
Gālatordā Gālachipā (See)

ଗାଲ ତୋଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲ ଚିପିବା (ଦେଖ)
Gāla tordibā Gāla chipibā (See)

ଗାଲଥଳି—ଦେ. ବି— ପାଉମାକଡ଼ାଙ୍କ ଗାଲତଳେ ଥିବା ଖୋଲ,
Gālathali ଯହିରେ ସେମାନେ ଖାଦ୍ୟବସ୍ତୁକୁ ପାଟିରେ କିଛିକ୍ଷଣ
गलथैली ଜାକି ରଖନ୍ତି—The bag-like pouch below the cheeks of an ape.

ଗାଲନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାଲନ୍)—ଇୟୁରୋପ ପ୍ରଚଳିତ ତରଳ
Gālan ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣବିଶେଷ—
ଗେଲନ Gallon (English measure).
गैलन [ଦ୍ର—ଏହା ପ୍ରାୟ ବାଲେଶ୍ୱର ଅଡ଼େଇସେର ପରିମାଣ । ଆଠ ପାଇଣ୍ଟ = ୧ ଗାଲନ୍ ।]

ଗାଲନ—ସଂ. ବି. (ଗଳ ଧାତୁ ଣିଚ + ଭାବ. ଅନ)—
Gālana ୧ । ତରଳାଇବା—
1. Fusing; melting; liquefying.

୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥରୁ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ କରିବାର ବା ଗାଳିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା—2. Filtration; the act of extracting liquid from certain things (e. g. boiling rice) containing water.

୩ । ତରଳ ବସ୍ତୁକୁ ଛାଣିବା—3. Straining of fluids.

ଗାଲପଟା—ଦେ. ବି.—୧ । ମୁହଁର ଚାରିପାଖେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ଓ ଗଣ୍ଡ
Gālapatā ଦେଶକୁ ଆବରଣ କରିଥିବା ବସ୍ତ୍ର—1. A cloth tied round the face and passing over the cheeks and jaws.
ଗାଲମୋଚା ୨ । କାନ କିକଟରୁ ଗାଲପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖା ଯିବା କେଶ ବା
गलमुछा ଦାଢ଼ୀ—2. Whiskers.

ଗାଲପାଟି—ଦେ. ବି.—ମୁହଁର ତଳପାଟି ଓ ତଳ ଗାଲ ଅଂଶ; ହନୁ—
Gālapāti Part of the face consisting of the lower
ଚୋୟଲ; ଚୁୟାଲ୍ jaw and the lower cheeks.
गलफड़ा

ଗାଲ ଗୋଟିଏ ପର୍ବତ ଉପରେ ପଡ଼ି ତାର ଦୁଇ ଗାଲପାଟି (ହନୁ) ଭଙ୍ଗିଗଲା ।
ଗାଳକଣ୍ଠବାସ ପିଣ୍ଡାଙ୍କସମାପ୍ତ

ଗାଲପାଟିଧରା—ଦେ. ବି.—୧ । ଶର୍ଦ୍ଦି ହେତୁରୁ ଗାଲପାଟି ଫୁଲିବା ରୋଗ;
Gālapātidharā ଚିମୁଟି ରୋଗ—1. The swelling of the lower cheeks and jaws due to cold.
गलफेड़, गलसुआ ୨ । ଦନ୍ତସଂକ୍ରାନ୍ତିର ଜାବ ପଡ଼ି ଯିବା—
2. Lockjaw.

ଗାଲଫିଡ଼ିକା—ଦେ. ବି.—ମୁଖ ମଧ୍ୟରେ ପବନ ବନ୍ଦ କରି ଛାଡ଼ି ଦେବା-
Gālaphirdikā ଦ୍ୱାରା ଜାତ ଶବ୍ଦ—A sound produced
ଗାଲବାଜନା by sudden emission of the wind shut up
गलमंदरि in the mouth.

ଗାଲଫିଡ଼ିକି—ଦେ. ବି.—ଗାଲଫିଡ଼ିକା (ଦେଖ)
Gālaphirdiki Gālaphirdikā (See)

ଗାଲଫୁଡ଼ୁକି—ଦେ. ବି.—ଗାଲଫିଡ଼ିକା (ଦେଖ)
Gālaphurduki Gālaphirdikā (See)

ଗାଲଫୁଲା—ଦେ. ବି.—ଗାଲୁଆରୋଗ—
Gālaphulā Painful swelling of the glands below
गलसुआ the cheek.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ପ	ଇଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଗାଲଫୁଲୁକା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ.—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଲ ସାଧାରଣ ଗାଲ ଅପେକ୍ଷା ଫୁଲିଲିଥ ଦେଖାଯାଏ; ଫୁଲୁକାଗାଲିଆ—
Gālaphulukā A person with swollen cheeks.
ଗଲଫୁଲା; ଗଲଗୁଥଲା
(ଗାଲଫୁଲୁକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗାଲବ—ସଂ. ବି.—(ନାମ)—୧ । ସ୍ୱନାମପ୍ରସିଦ୍ଧ ମୁନି—
Gālaba 1. A sage of that name.

[ଦ୍ର—ଏ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ । ଏ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ନିକଟ ଅଧ୍ୟୟନ ଶେଷ କରି ଯଥେଚ୍ଛ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ମାଗିବାପାଇଁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ-ଠାରେ ହଠ କଲେ । ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ଏହାଙ୍କ ହଠରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣାସ୍ୱରୂପ ଏହାଙ୍କୁ ୮୦୦ ଶ୍ୟାମକର୍ଣ୍ଣ ଘୋଡ଼ା ମାଗିଲେ । ଗାଲବ ୮୦୦ ଶ୍ୟାମକର୍ଣ୍ଣ ଘୋଡ଼ା ମାଗିବାପାଇଁ ରାଜା ଯଯାତିଙ୍କ ନିକଟ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ଯଯାତିଙ୍କ ନିକଟ ଉକ୍ତ ଘୋଡ଼ା ନ ଥିବାରୁ ସେ ଗାଲବଙ୍କୁ ମାଧବୀ ନାମ୍ନୀ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେଇ କହିଲେ, ଆପଣ ଏ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ନିଅନ୍ତୁ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣଙ୍କୁ ଦୁଇ ଶହ ଶ୍ୟାମ-କର୍ଣ୍ଣ ଘୋଡ଼ା ଦେବେ ଏ କନ୍ୟାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ କରିବାପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଏ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଦେବେ, ସେ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ କରି ସାରିଲେ ଆପଣ ଏ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଯଥାକ୍ରମେ ଅନ୍ୟ ତିନି ଜଣଙ୍କୁ ଦେବେ, ଏହିପରି ଆପଣ ୪ ଜଣଙ୍କଠାରୁ ୮୦୦ ଘୋଡ଼ା ସଂଗ୍ରହ କରି ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା ଦେବେ । ଗାଲବ ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତରେ ଏ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ରାଜା ହର୍ଯ୍ୟଶ୍ୱ, ଦିବୋଦାସ ଓ ଉଶୀନରଙ୍କୁ ଦେଇ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ୬୦୦ ଶ୍ୟାମକର୍ଣ୍ଣ ଘୋଡ଼ା ସଂଗ୍ରହ କଲେ । ଆଉ ୨୦୦ ଘୋଡ଼ା ଦେବାପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରାଦିକ ନ ମିଳିବାରୁ ଗାଲବ ୬୦୦ ଶ୍ୟାମକର୍ଣ୍ଣ ଘୋଡ଼ା ଓ ମାଧବୀ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଇ ସମସ୍ତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିବାରୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ତାହା ଗ୍ରହଣ କରି ଏହାଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣାଦାୟରୁ ମୁକ୍ତ କଲେ ଓ ମାଧବୀଙ୍କ ଗର୍ଭରେ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ କଲେ । ହରିବଂଶରେ ଗାଲବ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର ଥିବା କଥିତ ଅଛି—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୨ । ଲୋଧ୍ର ଗଛ—
2. A tree; Simplocos Racemosa.

୩ । ଶ୍ୱେତ ଲୋଧ୍ର—
3. The white variety of Simplocos Racemosa.

୪ । କେନ୍ଦୁ ଗଛ—
4. A tree; Diospyros Glutinosa.

୫ । ପାଣିନିଙ୍କ ଅଷ୍ଟାଧ୍ୟାୟୀରେ ଉଦ୍ଧୃତ ବୈୟାକରଣିକ—
5. Name of Sanscrit Grammarian quoted by Pāṇini.

୬ । ଜଣେ ସ୍ମୃତିକାର—
6. Name of the compiler of a code of Hindu law.

ଗାଲବାଦ୍ୟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଲ+ବାଦ୍ୟ)—
Gālabādya ଗାଲ ମଧ୍ୟରେ ପବନ ବନ୍ଦ କରି ଗାଲ ଉପରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ମାରି କରାଯିବା ବମ୍‌ବମ୍ ଶବ୍ଦ—
ଗଲମଦ୍ଦରୀ
A sound produced by striking the fingers on the puffed up lips.

[ଦ୍ର—ଶିବ ପୂଜକମାନେ ଶିବୋପାସନା କାଳରେ ଗାଲବାଦ୍ୟ ବଜାନ୍ତି ।]

ଗାଲବୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ନାମ) (ଗାଲବ+ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଇ)—
Gālabī ଗାଲବଙ୍କ ପୁତ୍ର ପ୍ରଶଙ୍ଗବତ୍—Name of a sage.

[ଦ୍ର—ଏ ଭୃଗୀଗର୍ଗଙ୍କ ଦୁହିତା କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗାଲମାଧବ—ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜାବିଶେଷ—
Gālamādhaba 1. A king of ancient Orissa.

[ଦ୍ର—କଥିତ ଅଛି ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପୁତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଉଳ ତୋଳାଇ ତାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ଯାଇ-ଥିଲେ । ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅନେକ କାଳ ବିତିଗଲା । ଏଣେ ବାଲି ଉଡ଼ି ଦେଉଳଟି ପୋତି ହୋଇଗଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନୈକ ରାଜା ଗାଲମାଧବ ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ଘୋଡ଼ାର ଟାପୁ ଦେଉଳର ନୀଳ ଚକ୍ରାସ୍ତରେ ବାଜିବାରୁ ସେ ବାଲି ଖୋଳାଇ ଦେଉଳ ଦେଖିଲେ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଫେରି ଆସିବାରୁ ଗାଲମାଧବ ଏ ଦେଉଳ ତୋଳାଇଥିବା ଦାବୀ କଲେ; କିନ୍ତୁ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନାମକ ପୋଖରୀରେ ଥିବା କୂର୍ମମାନେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଦେଉଳ ତୋଳାଇ ଥିଲେ ଏହା ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଲେ ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ମିଥ୍ୟା ଦାବୀ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
2. (figurative) A false claimant.

ଗାଲମୁଚୁ—ଦେ. ବି—ଗାଲପଟା ୨ (ଦେଖ)
Gālamuchā Gālapaṭā 2 (See)

ଗାଲମୁଛା—ଦେ. ବି—ଗାଲପଟା ୨ (ଦେଖ)
Gālamuchhā Gālapaṭā 2 (See)

ଗାଲମୋଚୁ—ଦେ. ବି—ଗାଲପଟା ୨ (ଦେଖ)
Gālamochā Gālapaṭā 2 (See)

ଗାଲମୋଚୁଆ ଗାଲିଚାର ଶୁର । ପୁରୀଜାଥ. ନଉଜେଶ୍ୱର ।

ଗାଲମୋଛା—ଦେ. ବି—ଗାଲପଟା ୨ (ଦେଖ)
Gālamochhā Gālapaṭā 2 (See)

ଗାଲରେ ଚୂନକଳା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଲଜ୍ଜାଜନକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବା ଅପରାଧକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପମାନିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବା ଦଣ୍ଡ ସ୍ୱରୂପ ତାହାର ଏକ ଗାଲରେ ଚୂନ ଓ ଅନ୍ୟ ଗାଲରେ କାଳି ଲେପିବା—
ଗାଲେ ଚୂନ କାଳୀ ଦେଓୟା
To besmear one cheek of an offender white and another black as punishment.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟତା ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ପୁସ୍ତକାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବ୍ବତ' ଦେଖିବେ ।

ଗାଲରେ ହାତ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଦୁଃଖ ବା ବିପଦ ସମୟରେ
Gālare hāta debā ଚିନ୍ତାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଲୋକ ଗାଲରେ
ଗାଲେ ହାତ ଦେଓୟା ହାତ ଦେଉଥିବା ହେତୁ)—
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ଓ ମ୍ରିୟମାଣ ହେବା—
To be very much afflicted.

ମୁ ଖାଉଥାଏଁ ମୋହୋର ଭାତ, ତୋହୋର ବଉ ଗାଲରେ ହାତ ! ଚଉ ।

ଗାଲା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗାଳ=ଟୋପା ଟୋପା ପଡ଼ିବା)—ଚିଠିପତ୍ର ବନ୍ଦ
Gālā କରିବା ବା ମୁଦିବା ନିମନ୍ତେ ଚିଠିର ଲଫାପା ଉପରେ ଦିଆ
ଗାଲା ଯିବା ଚୂଣା ଓ ସିନ୍ଦୁରମିଶ୍ରିତ ଜତୁ; ଲାଖ—
ଲାକ୍ଷ Sealing wax.

ଗାଲାଗାଲି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର)—ବି. (ଭୁଲ. ବଙ୍ଗଳା ଗାଲାଗାଲି)—
Gālāgāli ଗାଳିମନ୍ଦ (ଦେଖ)
Gālimanda (See)

ଗାଲାମୋହର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗାଳ+ଫା. ମୋହର୍)—ବନ୍ଦ ଚିଠିର
Gālāmohara ଲଫାପା ଉପରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜତୁ ଉପରେ
ଗାଲାମୋହର ବସାଯିବା ମୋହର ବା ମୁଦ୍ରାଚିହ୍ନ; ଜତୁମୁଦ—
ଲାକ୍ଷକା ମୋହର Seal put on wax over a closed envelope or cover.

ଗାଳି—ସଂ. ବି. (ଗଳ ଧାତୁ+ଇ)—୧ । କଟୁବାକ୍ୟ; ଭର୍ତ୍ସନା
Gāli (ତ୍ରିକାଣ୍ଡଶେଷ)—1. Abusive language; abuse; reproach.
୨ । ଅଭିସମ୍ପାତ—2. Curse; imprecation.
[ଦ୍ର—ଭର୍ତ୍ତୃହରିଙ୍କ ବୈରାଗ୍ୟଶତକରେ ଗାଳି ଶବ୍ଦର ଭର୍ତ୍ସନା ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୋଗ ଅଛି ।]
ଦଦତୁ ଦଦତୁ ଗାଳିର୍ଗାଳିମନ୍ତ୍ରୋ ଭବନ୍ତୁଃ
ବୟମପି ତଦଭାବାଦ୍ଗାଳିଦାନେ ସମର୍ଥାଃ ।]

ଗାଲି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣ୍ଡ; ତୁଳନା କର ଇଂ. ଗିଲ୍‌ସ୍)—୧ । ମାଛ ଓ
Gāli ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ଆଦିଙ୍କ ଗାଲ ଉପରେ ଥିବା ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକାର ବର୍ତ୍ତୁଳ
ଫୁଲ୍‌କ ଅସ୍ଥି; ମାଛର ଗାଲ—1. The gills of fish; the
ଗଲଫଡ଼ା broad bony covering on the sides of the head of fishes and shrimps etc.
୨ । ଆମ୍ବ ଆଦି ଫଳର ଟାକୁଆର ଯେଉଁ ଅଂଶରୁ ଗଜା ବାହାରେ—2. That part of the stone of a fruit from which the sprout comes out.

(ଗାଲୁଆ—ପୁଂ.)—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ
ହୁଏ, ଯଥା—ଫୁଲୁକାଗାଲି; ଟାକୁଆଗାଲି) ଗାଲବିଶିଷ୍ଟ-
(used in compounds) cheeked; having (such and such) cheeks.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—୧ । ଗଜା—1. Sprout.
(ଯଥା—ଧାନ ଗାଲି ଦେଲାନେ ।)
୨ । ଗାଳି—2. Rebuke.
୩ । କଳି—3. Quarrel.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାଲ୍ଲୀ)—ଲୁଣ ମରାଯିବା ସ୍ଥାନ—
Galley for manufucture of salt.

ଗାଲିଓ—ଦେ. ବି.—ମିରିଗଲେଣ୍ଡି ୧ (ଦେଖ)
Gālio Mirigalendi (1) (See)

ଗାଳି କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି.—ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା—
Gāli karibā To abuse.

ଗାଳି ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ସିତ ହେବା—
Gāli khāibā To be abused.
ଗାଳି ଖାଓୟା
ଗାଲୀଖାନା

ଗାଳିଗଞ୍ଜଣା—ଦେ. ବି. (ସମ୍ବଲପୁର)—ଗାଳିଗୁଲଜ (ଦେଖ)
Gāligañjaṇā Gāligulaja (See)

ସେଥି ସମ୍ବନ୍ଧେ ମଙ୍ଗଳଜଙ୍କଠାରୁ ଛେର ଗାଳିଗଞ୍ଜଣା ଶୁଣିବାକୁ ହୁଏ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗାଳିଗୁଲଜ—ଦେ. ବି. (ସମ୍ବଲପୁର)—ନାନାବିଧ ପ୍ରକାରେ ଭର୍ତ୍ସନା—
Gāligulaja Excessive abusive language; calling names.
ଗାଳାଗାଳି
ଗାଳୀଗଲୌଜ

ଗାଲିଚା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. କାଲୀଚ୍; ଗାଲୀଚ୍)—
Gālichā ମେଷଲୋମନିର୍ମିତ ମୋଟ ଚିତ୍ରବିଚିତ୍ର ଆସନ—
ଗାଲିଚା Carpet.
ଗାଲୀଚା

ଗାଳିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗଳ୍ ଧାତୁ ଣିଚ୍; ଗାଳ ଧାତୁ+କର୍ମ. କ)—
Gālita ୧ । ତରଳୀକୃତ; ଦ୍ରବୀକୃତ—
1. Melted; molten.
୨ । ଜଳୀୟ ଅଂଶ ନିଷ୍କାସିତ ହୋଇଥିବା; ଗଳା ହୋଇଥିବା—
2. Filtered or strained, of the watery portion.

ଗାଳିଦାନ—ଦେ. ବି—ଭର୍ତ୍ସନାକରଣ—
Gālidāna Chiding.

ଗାଳିଦିଆଦେଇ ହେବା—ଦେ.କ୍ରି—ଦୁଇଜଣ ପରସ୍ପରକୁ ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା—
Gālidiādei hebā To reproach one another.
ଗାଳୀଗୁପତା ହୋନା

କାହିଁ ପାଇଁ ଏ ଦୁହେଁ ଗାଳିଦିଆଦେଇ
ହୋଇଣ ରହିଛନ୍ତି ନ କହ ବିପାଇଁ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗାଳି ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଭର୍ତ୍ସନା କରିବା—
Gāli debā To abuse or reproach.
ଗାଳିଦେଓୟା
ଗାଳୀଦେନା

ଗାଳିନୀ—ସଂ. ବି—ତନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ମୁଦ୍ରାବିଶେଷ—
Gālinī A posture or pose of the hands and fingers prescribed in the Tantras.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଂ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ମ୍

ଗାଲି ପାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲିପାରିବା (ଦେଖ)
Gāli pārdibā Gālipāribā (See)

ଗାଲି ପାରିବା—ଦେ.କ୍ରି—୧ । ଲୁକାୟିତଭାବରେ କୌଣସି କଥା ଶୁଣିବା—
Gāli pāribā 1. To eavesdrop; to overhear a conversation by concealing one's presence.

୨ । ମୁହଁର ଗୋଟିଏ ପାଖକୁ ବାଉଁଶାରେ ଲଗାଇ ପଡ଼ି ରହି ଶୋଇଥିବାର ଛଳନା କରିବା; ଚେଇଁ ଶୋଇବା—
2. To lie down on bed pretending sleep; to feign sleep.

ଗାଲିଫଜିତ୍—ଦେ. ବି. (ସହଜର; ସଂ. ଗାଳ + ଅ. ଫଜୀହତ୍)—
Gāliphajit ଧିକ୍କାର; ଗାଳମନ୍ଦ; ଗାଳ ଓ ଅପମାନ—
ଗାଳାଗାଳୀ Repeated rebuking.
ଥୁଡ଼ୀଥୁଡ଼ୀ; ଥୁକାଫଜୀହତ

ଗାଳିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଳ୍ ଧାତୁ ଶିଚ; ସଂ. ଗାଳନ)—
Gālibā ୧ । ଜଳ ମିଶ୍ରିତ ବସ୍ତୁରୁ ଜଳୀୟ ଅଂଶ ନିଗାଡ଼ିବା—
ଗାଳା 1. To sift or strain water from a substance containing water (e.g. boiling rice); to filter.
ଗାରନା

(ଯଥା—ଫୁଟନ୍ତା ଭାତରୁ ପେଜ ଗାଳିବା ।)

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ରାକାରେ କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ (ଧାନ, ମାଟି, ଗୁଣ୍ଡ) ବା କାଦୁଅ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ବାହାର କରିବା—
2. To bring out or profusely pour down small particles of things through a hole (eg. clay; dust; paddy etc)

(ଯଥା – ଓଲିଆରୁ ଧାନ ଗାଳିବା; ମୂଷା ମାଟି ଗାଳିବା; କଙ୍କଡ଼ା ଗାତରାକେ କାଦୁଅ ଗାଳିବା ।)

ଗାଲିମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—୧ । ଶତ୍ରୁ—
Gālim 1. Enemy.
ଗାଲିମ ୨ । ଅତ୍ୟାଚାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଗାଲିମ 2. A tyrant; oppressor.

ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—୧ । ଅତ୍ୟାଚାରକ—
1. Oppressive; tyrannical.

୨ । ଶତ୍ରୁଭାବାପନ୍ନ—2. Inimical.

୩ । ପ୍ରବଳ; ପରାକ୍ରମଶାଳୀ—3. Mighty.

ଗାଲିମନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସହଜର)—ଗାଳିଫଜିତ୍ (ଦେଖ)
Gālimanda Gāliphajit (See)

ଗାଳିମାଡ଼—ଦେ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—ଗାଳ ଓ ପ୍ରହାର—
Gālimārda Rebuke and blows.

ଗାଲିଲିଓ—ବୈଦେ.ବି. (ନାମ)—ଗ୍ରୀସର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପ୍ରାଚୀନ ବୈଜ୍ଞାନିକ—
Gālilio Gālileo.

ଗାଳି ଶୁଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଳ ଖାଇବା (ଦେଖ)
Gāli suṇibā Gāli khāibā (See)

ଗାଲିସି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗଣ୍ଡ = ଭୁଲ. ଇଂ ଗିଲ୍ସ୍ = ମାଛର ଗାଲିସି)—
Gālisi ୧ । ଗାଲ; ମାଛର ଗାଲ ଉପରେ ବୃତ୍ତାକାର ଅସ୍ଥିଫଳକ ବା ବର୍ତ୍ତୁଳ ଅସ୍ଥିବତ୍ ବସ୍ତୁ—
ଗଲଫଡ଼ା 1. The gills of a fish; the broad circular bone on the sides of the head of a fish.

୨ । ମାଛର ଗାଲ ତଳେ ଥିବା କମାଣୀ ଆକାରର ନାଲି ଅସ୍ଥି ଯହିଁରେ ପାନିଆ ପରି ଗୁଡ଼ିଏ ଦାନ୍ତ ଥାଏ—
ଗଲଛଟ 2. The red bow-like bony flaps below the gills of a fish.

ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ?)—୧ । ପାଇଜାମାକୁ ଟେକି ଧରିବାପାଇଁ ଦୁଇକାନ୍ଧରୁ ଲମ୍ବିଥିବା ଡୋର—
ଗାଲିସ 2. Braces; suspenders for drawers or trousers.
ତସ୍ମା

ଗାଲୁ—ଦେ. ବି—୧ । ମିଛକୁ ସତ ସତକୁ ମିଛ କରି କହିବାର ଅଭ୍ୟାସ—
Gālu 1. Brazenness; impudence.

ମିଛ ସେ ମନ୍ଦକୁ ମାଗିଲେ ଦେବ ବୋଲେ
ଗାଳ ପ୍ରାନ୍ତେ ଗାଲୁ କଥା କହନ୍ତି ତାକୁ ଭଲେ ।
କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଠେସାପଣ; ଅବାଧ୍ୟତା; ଗୋସ୍ତାକୀ—
2. Insubordination.

୩ । ଭୁରୁଡ଼ାଇବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି; ଦାମ୍ଭିକତା; ଆସ୍ଫାଳନ, ଭୁରୁଡ଼ି; ଧୀଟପଣ—3. Boasting; bragging.

ଏବେ ଥରେ ମୋତେ ଗୁହାଁ ତ ପାଲଟ
ଆଜ ତୋର ଭାଙ୍ଗିବ ଗୁରୁରେ ଗାଲୁଟ । କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ଗଲୁ; କଣ୍ଡୁ—4. Itching sensation (caused when some irritant thing is eaten or applied to the body).

୫ । ମିଥ୍ୟା କଥା—5. Falsehood.

୬ । ଓଲୁଅ, ବଣସାରୁ ଆଦି ବସ୍ତୁର ସେଇଁ ଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ସେମାନ ଖାଇଲେ ଗଳା ଗଲଗଲ ହୁଏ—
6. The quality of wild arum etc to produce irritation in the throat.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ମିଥ୍ୟା, ଅସତ୍ୟ—1. False; untrue.

୨ । ମିଥ୍ୟାବାଦୀ—2. Lying.

ପ୍ରାଦେ. (ଉତ୍ତର ଓଡ଼ିଶା) ବି—ଜଡ଼ା; ଭେରଣ୍ଡ; ଏରଣ୍ଡ—
Castor-oil-seed plant.

ଗାଲୁଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେ ଆତ୍ମବଡ଼ମା କରେ—
Gālua 1. Boasting; blustering (person).

ଗାଲେଇ; ଗାଲା } ସ୍ତ୍ରୀ. ଗାଲୁଆଙ୍କର ବାର ବାଟ ଗୃଷ—ଠଗ ।
ଗାଲୋଇ } ୨ । ମିଛୁଆ—2. Lying.
ଢୀଠ ୩ । ଠେସା; ଅମାନିଆ—3. Insubordinate.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଂ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୪ । ପୁଂ. (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ, ଯଥା—ଫୁଲୁକା-ଗାଲୁଆ)—ଗାଲବିଶିଷ୍ଟ—
4. (in compounds) Cheeked; having such or such cheeks.

ଦେ. ବି—୧ । ଗାଲଫୁଲା ରୋଗ; ଗାଲରେ ହେବା ବ୍ରଣଶୋଥ; ଲୁମ୍ବୁଟରୋଗ—1. Painful swelling of the glands below the cheeks due to cold; goitre.

୨ । ଆତ୍ମବଡ଼ମାକାଙ୍କ୍ଷୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A braggart.

୩ । ମିଛୁଆଲୋକ—3. A liar.

ଗାଲୁ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ସତକଥାକୁ ମିଛ ବୋଲି ଦୃଢ଼-ଭାବରେ କହିବା; ଭୁରୁଡ଼ାଇବା—
Gālu karibā
ଗାଲକରନା
1. To assert a false thing as true.

୨ । ପ୍ରଭୁ ବା ଗୁରୁଜନଙ୍କର କୌଣସି ଆଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ କରି ଜବାବଦେବା ବା ଠେସିବା—
2. To show insubordination to a superior's order.

୩ । କଡ଼ପଟେ ଚାହିଁବା—
3. To ogle; to look askance.

ଭାଲୁ ଗାଲୁକରଣ ଗୃହେ ଏଣେତେଣେ—କୃଷ୍ଣକିଙ୍କର, ମହାଭାରତ ବନ ।

ଗାଲୁ କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲୁ କରିବା (୧ ଓ ୨) (ଦେଖ)
Gālu kārdhibā
Gālu karibā (1 and 2) (See)

ଗାଲୁ ଛଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ଲୋକର ଦାମ୍ଭିକତା ବା ମିଥ୍ୟା ଆସ୍ଫାଳନକୁ ଦବାଇବା—
Gālu chhardāibā
1. To shut up the mouth of a braggart or swaggerer.

୨ । କଣ୍ଡୁ ପ୍ରଶମନ କରିବା—
2. To allay itching.

୩ । ଯାହା ଖାଇଲେ ଗଳା ଲୁଣ୍ଡାଇ ହୁଏ ଏପରି ବସ୍ତୁ (ଯଥା, ଓଲୁଅ, ସାରୁ, ବଣସାରୁ) ରୁ ଉକ୍ତ ଗୁଣକୁ କାଞ୍ଜି ପାଣିରେ ସିଝାଇବା ଆଦି ଦ୍ୱାରା କମ କରିବା—
3. To lessen the throat-irritating quality of certain food-stuffs (eg. wild arum).

ଗାଲୁତେଲ—ପ୍ରାଦେ (ଉତ୍ତର ଓଡ଼ିଶା) ବି—
Gālutela
ଜଡ଼ାତେଲ—Castor oil.

ଗାଲୁ ବଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲୁ କରିବା (୧ ଓ ୨) (ଦେଖ)
Gālu batāibā
Gālu karibā (1 and 2) (See).

ଗାଲୁ ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲୁ ଛଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gālu bhāngibā
Gālu chhardāibā (See).

ଦୂତ ହୋଇ ନ ଆସିଥିଲେ ତାର ଗାଲୁ
ଭାଙ୍ଗନ୍ତି ସବୁଲୋକମାନେ କରି ଓଲୁ—କୃଷ୍ଣକିଙ୍କର ମହାଭାରତ ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଗାଲୁଭୁରୁଡ଼ୁ—ଦେ. ବି—ମିଥ୍ୟା ଆସ୍ଫାଳନ; ଦାମ୍ଭିକତା—
Gālubhururdu
ଗାଲଗୁଲ; ଢୀଠାଇ
Impudence; bragging; swaggering.

ଗାଲୁ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାଲୁ ଛଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gālu māribā
Gālu chhardāibā (See)

ଗାଲେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମୁହଁକୁ ଏକପାଖିଆ କରି କାନ ଡେରି କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଶୁଣିବାକୁ ମନୋଯୋଗ ଦେବା—
Gāleibā
1. To attentively listen to anything by turning the ears to one side.

୨ । ମୁହଁକୁ କଡ଼େଇବା—
2. To turn the head to one side.

୩ । ଷଣ୍ଢ ବା ମେଣ୍ଢା ଲଢ଼ିବାକୁ ବା ବିନ୍ଧିବାକୁ ଆସିଲାବେଳେ ମୁହଁକୁ କଡ଼େଇବା; ଆଡ଼ପଡ଼େଇବା—
3. To turn the head to one side while coming to goad or fight (said of a bull).

୪ । ଗାଲ ପାରିବା—
4. To overhear a conversation secretly.

୫ । କୌଣସି କଥାକୁ ନ ଶୁଣିଲା ପରି ଏଡ଼ିଦେବା ବା ନ କରିବା—5. To disregard anything uttered in one's presence.

ଗାଲେରି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାଲେରୀ)—ବହୁଲୋକ ବସିବା ପାଇଁ ଜମୋଟ ସଜ୍ଜିତ ସୋପାନାକୃତି ଆସନପଙ୍କ୍ତି—Gallery.
ଗାଲେରୀ
ଗଲେରି

ଗାସ୍—ବୈଦେ. ବି—ଗ୍ୟାସ୍ (ଦେଖ)
Gās
Gyās (See)

ଗାସିୟାର—ଦେ. ବି—ରାଜସ୍ଥାନସ୍ଥ ପର୍ବତବିଶେଷ—
Gāsiyāra
A mountain in Rājasthāna.

"ବ୍ୟାଘ୍ରମେରୁ" "ଗାସିୟାର" ଗହନ—ନନ୍ଦକିଶୋର କୃଷ୍ଣକୁମାର ।

ଗାହ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ବିଲୋଡ଼ନ କରିବା—1. To stir.
Gāh (root)
୨ । ନିମଜ୍ଜିତ ହେବା; ବୁଡ଼ିବା—
2. To dive; to plunge.

ଗାହକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗାହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Gāhaka
୧ । ଅବଗାହନକାରୀ—1. Bathing.
(ଗାହିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଯେ ବୁଡ଼େ—2. Diving.

ଗାହନ—ସଂ. ବି. (ଗାହ୍ ଧାତୁ = ବିଲୋଡ଼ନ କରିବା + କୃବି. ଅନ)—
Gāhana
୧ । ବିଲୋଡ଼ନ—1. Stirring.
୨ । ନିମଜ୍ଜନ; ଡୁବା; ଗୋତା—
2. Diving; plunge.
୩ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଡ଼ାଇ ଗାଧୋଇବା—
3. Taking a bath by plunging.

ଗାହା—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗାଥା; ପ୍ରା. ଗାହା)—ଗାଥା (ଦେଖ)
Gāhā
Gāthā (See)
ଗାହା

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇଷ୍ଟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଗାହାକ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗାୟକ; ଭୁଲ. ବଂ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ଗାହକ)—ଗାୟକ—A singer.
Gāhāk

ଗାହାକ୍ ବାହାକ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗାୟକ, ବାଦକ)—ଗାୟକ ଓ ବାଦକ—
Gāhāk bāhāk
Singer and musician.

ଗାହି—ଦେ. ବି. (ଜାହାଜଆ ଶବ୍ଦ)—ଉତ୍ତରଦିଗ—
Gāhi (nautical term) North.

ଗାହିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗାହ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ ଓ କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Gāhita ୧ । ସ୍ନାତ; ସ୍ନାନ କରିଥିବା—1. Bathed.
୨ । ପାଣିରେ ଡୁବା ଯାଇଥିବା; ନିମଜ୍ଜିତ—
2 Plunged; immersed.
୩ । ପୂରା ହୋଇଥିବା; ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରା ଯାଇଥିବା—
3. Entered into; penetrated into; thrust into.
୪ । ବିଲୋଡ଼ିତ—4. Stirred up.

ଗାହିତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗାହ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gāhitā ୧ । ସ୍ନାନକାରୀ; ଯେ ଗାଧୁଆଏ—1. Bathing.
(ଗାହିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବୁଡ଼ାଳ—2. Diver.
୩ । ଯେ ପୂରାଏ—3. Penetrating; thrusting.
୪ । ଯେ କମ୍ପାଏ; କମ୍ପନକାରୀ—
4. Agitating; shaking.

ଗାହିମତଲେଇ—ଦେ. ବି. (ଜାହାଜଆ ଶବ୍ଦ)—ଉତ୍ତରପୂର୍ବଦିଗ—
Gāhimatalei (nautical term) North-east.

ଗିଆଁତ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି. (ସଂ. ଜ୍ଞାତି)—ଜ୍ଞାତି; ଦାୟାଦ—
Giāñta Relative; kith and kin; kinsman.

ଗିଆଁତି—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଜ୍ଞାତି)—ଜ୍ଞାତି; ଦାୟାଦ; କୁଟୁମ୍ବ—
Giāñti Kinsman; kindred; agnate.

ଗିଆନ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଜ୍ଞାନ)—ଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)
Giāna Jñāna (See)
ଗିୟାନ ନ ରହେ ମନ, ନାହିଁ ଗିଆନ, ଯେତେଲେ ଆଗିଆ ପ୍ରମାଣେ ରସବିଧାନ
ଗିଆନ ପ୍ରାଚୀ, ରହସ୍ୟମଣ୍ଡଳ ।

ଗିଆନୀ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସଂ. ଜ୍ଞାନୀ)—ଜ୍ଞାନୀ (ଦେଖ)
Giāni Jñāni (See)

ଗିଜ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୁହ୍ୟ; ଗୁଦ)—ମଳଦ୍ୱାର; ଗାଣ୍ଡି—
Gij Anus.

ଗିଜ୍ଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—(ଦାନ୍ତ) ଲେଫେଡ଼ିବା—
Gijrdibā To grin.

ଗିଜ୍ମୁନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ହି. ଘୁଟନ୍ନା)—
Gijmunā ଗାଣ୍ଡିମୁଣା; ପାଇଜାମା—
Pantaloons; drawers.

ଗିଜାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—୧ । ହେଳା କରିବା—
Gijāibā 1. To neglect to do a thing.
୨ । ଯିବାକୁ ବିଳମ୍ବ କରିବା—
2 To delay in going.

ଗିଜ୍ରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ହି. ଖୀସ୍‌କାଢ଼ନା)—
Gijribā ୧ । ହସି କରି ଦାନ୍ତ ଦେଖାଇବା—
1. To laugh with a grin.
୨ । ଦାନ୍ତ ଖେଡ଼ିବା—
2. To grin; to show the teeth.
(ଯଥା—ଗଇରେ ଚଢ଼ୁଛୁ ପଡ଼ିଲେ ଗିଜ୍ରି ଦେବୁ ।)

ଗିଡ଼ୁଗିଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ନୀଚ କେଉଟ ଜାତିବିଶେଷ—
Girdgirdiā A low caste of fishermen.

ଗିଡ଼ିଗିଡ଼ି—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ଘିଡ଼ିଘିଡ଼ି; ଶଗଡ଼ର
Girdigirdi ଚକ ଟାଣ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ—
ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼; ଗଡ଼ଗଡ଼ 1. Sound of the wheels of a cart
ଗଡ଼ଗଡ଼ାହଟ rolling on hard ground; rattling sound.
୨ । ମର୍ଦ୍ଦଲାଦ ବାଦ୍ୟର ଶବ୍ଦ—
2. Sound of drum-beating.
[ଦ୍ର—ଗଡ଼ଗଡ଼ ଅପେକ୍ଷା ଗିଡ଼ିଗିଡ଼ି ନିମ୍ନଧ୍ୱନି ।]

ଗିଣିଗିଣା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଅନୁନାସିକ—
Giṇigiṇā 1. Nasal.
(ଗିଣିଗିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଯେ କଥା କହିଲା ବେଳେ ଅନୁନାସିକ ଶବ୍ଦ
ଗୁନଗୁନ ଉଚ୍ଚାରଣ କରେ—2. Uttering nasal
ଗୁନଗୁନା sounds while speaking.
୩ । ଯେ ସର୍ବଦା ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ—3. Always grumbling.
୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରୁ—4. Very slender.
୫ । ଅସମ୍ମାର୍ଜିତ—5. Unswept.
୬ । ଗୁଣୁଗୁଣୁ ସ୍ୱରକାରୀ—6. Humming; buzzing.

ଗିଣିଗିଣା ମାଛି—ଦେ. ବି—ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଉପରେ ବସିବା ଏକପ୍ରକାର
Giṇigiṇā māchhi ବଡ଼ ନୀଳମାଛି—
ଗୁନଗୁନା ମାଛି The blue bottle; the buzzing flea.
ଭିନଭିନା ମକ୍ଷୀ

ଗିଣିଗିଣି—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ମାଛିଙ୍କର ଶବ୍ଦବିଶେଷ—
Giṇigiṇi Buzzing sound of fleas.
ଗୁନଗୁନ ଦେ. ବିଣ—ଗିଣିଗିଣା (ଦେଖ)
ଭିନଭିନା Giṇigiṇā (See)

ଗିଣିଗିଣିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗିଣିଗିଣା (ଦେଖ)
Giṇigiṇiā Giṇigiṇā (See)
(ଗିଣିଗିଣେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗିଣିଗିଣିଆ ମାଛି—ଦେ. ବି—ଗିଣିଗିଣା ମାଛି (ଦେଖ)
Giṇigiṇiā māchhi Giṇigiṇā māchhi (See)

ଗିଦଡ଼୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋସା; ଭୁଲ. ସଂ. ଗୃଧ୍ର = ଲୁବ୍ଧ)—
Gidard ୧ । କୋକଶିଆଳ—1. Fox.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସତତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଶେୟାଳ ୨ । ଶୃଗାଳ—2. Jackal.

ଗୀଦଡ଼ ବୈଦେ. ବିଣ—ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ—Wanton; autocratic.

ଗିଧ୍‌ଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗାଦୁର୍; ଗାଦର୍)—
Gidhlā ସାନ ବାଦୁଡ଼; ଚେମ୍ପିଣି—
Small bat; the house-bat.

ଗିଧ୍‌ଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଗାଦୁର୍; ଗାଦର୍)—
Gidhli ୧ । ବାଦୁଡ଼—1. Bat.
୨ । ଚେମ୍ପିଣି—2. Small bat; house-bat.

ଗିଧଡ଼—ଦେ. ବିଣ. (ଗାଳି) (ସଂ. ଗର୍ଦ୍ଦଭ)—୧ । ଗଧା—
Gidhard 1. Dunce.
ଗିଧଡ଼ ୨ । ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ;ଓଣ୍ଟୁ—2. Stupid.
ଗୀଧଡ଼ ୩ । ଡରକୁଳା (ବ୍ୟକ୍ତି)—3. Cowardly.

ଗଧା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ ଗୃଧ୍ର) (ଭୁଲ. ହି. ଗିଦ୍ଧ; ଗୀଧ୍)—
Gidhā ଗୃଧ୍ର; ଶକୁନି—Vulture.
ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି.—ଚିଲ—Kite.

ଗିନ୍‌ତି—ଗ୍ରା. ବି.—(ସଂ. ଗଣ ଧାତୁ)—ଗଣତି—
Ginti Counting.
ଗୁନତୀ
ଗିନତୀ

ଗିନା—ଦେ. ବି. (ଭୁଲ. ତେ. ଗିନା; ଗିନ୍ନି; ଗିନ୍ନେ)—ଧାତୁ ନିର୍ମିତ
Ginā ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଟରା—Metal saucer or small cup.
ବାଟୀ
କଟୋରା

ଗିନାଇ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି.—ଗିନି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Ginai chingurdi Gini chingurdi (See)

ଗିନି—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗିନି)—ଇଂଲଣ୍ଡରେ ପ୍ରଚଳିତ ୨୧ ଶିଲିଙ୍ଗ୍
Gini ମୂଲ୍ୟର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା; ସଭରେନ୍—An English gold
ଗିନୀ coin (21 shillings).
ଗିନୀ

[ଦ୍ର—ଏହା ଖାଣ୍ଟି ସୁନା ନୁହେଁ, ଏଥିରେ କିଛି ତମ୍ବା ମିଶିଥାଏ; ଏହା ଓଜନରେ ୧ ଭରିର ୧/୬ ବା ଏଗାର ଅଣା; ଏହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା ବିଲାତରେ ୧୬୬୩ ସାଲରେ ମୁଦ୍ରିତ ହେଲା ଓ ଏହାର ମୁଦ୍ରଣ ୧୮୧୩ ସାଲରୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଅଛି । ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଟ ୧୫୯ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସୁନାର ଭାଉ କମି ବେଶି ହେବା ସଙ୍ଗେ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଯଥାକ୍ରମେ କମି ବେଶି ହେଉଅଛି । ଆଫ୍ରିକା ଦେଶର ଗିନି ନାମକ ସ୍ଥାନରୁ ଆମଦାନୀ ହୋଇଥିବା ସୁନାରୁ ଏ ମୁଦ୍ରା ପ୍ରଥମେ ତିଆରି ହେଉଥିବାରୁ ଏ ମୁଦ୍ରାର ନାମ ଗିନି ହୋଇଥିଲା । ଭାରତର ଲୋକେ ଆଜିକାଲି ବିଲାତପ୍ରଚଳିତ ପାଉଣ୍ଡ୍ ବା ସଭରେନ୍ ନାମକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ-ମୁଦ୍ରାକୁ ଭୁଲରେ ଗିନି ନାମରେ ଡାକୁଛନ୍ତି—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଦେ. ବି.—(ଏହା ଗିନ୍ ଗିନ୍ ବାଜିବାରୁ) କଂସାରେ ନିର୍ମିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରତାଳ—Small bell-metal cymbals.

ଗିନିଗିନା ଛୁଆଁତି—ଗ୍ରା. ବି.—ଘରର ବାହାରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଲୋକ ଓ
Ginigina chhuānti ବସ୍ତୁକୁ ଛୁଆଁଇଁ ବାହାରୁ ଜାତ ହେବା
ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା—Personal untouchability due to a person touching an untouchable person or thing while going out of the home.

ଗିନି ଗ୍ରାସ୍—ବୈଦେ. ବି.—(ଇଂ. ଗିନି+ଗ୍ରାସ୍)—ଏକ ପ୍ରକାର ସବୁଜ-
Gini grās ବିଦେଶୀ ମନୋହର ଘାସ—Guinea-grass.
ଗିନିଗ୍ରାସ୍ [ଦ୍ର—ଏ ଘାସକୁ ଲୋକେ ଆଣି ସଉକରେ
ଗିନିଘାସ ବଗିଚାରେ ଲଗାନ୍ତି ।]

ଗିନି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି.—ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—
Gini chingurdi Very small shrimp.

ଗିନି ପିଗ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗିନି+ପିଗ୍=ଘୁଷୁଡ଼ି)—ଏକ ପ୍ରକାର
Gini pig ଲାଞ୍ଜହୀନ ବିଦେଶୀଗତ ଥଳା ମୂଷା—Guinea-pig.
ଗିନିପିଗ [ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କୁ ଲୋକେ ସଉକରେ ପାଳନ୍ତି ।]
ଗିନୀପୀଗ

ଗିନିମାଳ—ଦେ. ବି.—(ଇଂ. ଗିନି+ସଂ. ମାଳ)—ଗିନି ବା ସଭରେନ୍
Ginimāla ଗୁଡ଼ିଏ ଗୁଡ଼ା ହୋଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ବେକର ହାର-
ଗିନିହାର A necklace of sovereigns strung
ସାବରାକାମାଳା together.

ଗିନିସୁନା—ଦେ. ବି (ଇଂ. ଗିନି+ସଂ. ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ)—
Ginisunā ପ୍ରଚଳିତ ଗିନି ମୁଦ୍ରାରେ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—
ଗିନିସୋନା Standard of gold composing the
ଗିନିସୁନା sovereign.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ୨୨ ଭାଗ ସୁନା ଓ ୨ ଭାଗ ତମ୍ବା ଥାଏ] ।

ଗିନ୍‌ଦୁକ—ସଂ. ବି—୧ । ଖେଳିବା ପେଣ୍ଡୁ—
Ginduka 1. A ball for playing.
୨ । କେନ୍ଦୁ (ଦେଖ)—
2. Kendu (See)

ଗିନ୍ନୀ—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର)—ବି (ସଂ. ଗୃହିଣୀ; କୁଳ. ବ. ଗିନ୍ନୀ)—
Ginnī ଗୃହିଣୀ; ଗୃହକର୍ତ୍ରୀ—House-wife; the mistress
of the house.

ଗିବ୍ରୀ—ଦେ. ବି—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
Gibrī Indigufera Puichella. (Haines).

ଗିମା—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ବି (ଭୁଲ. ବ. ଗୀମେଶାକ; ଗିମା)—
Gimā ପିତାଶାଗ (ଦେଖ)
Pitāsāga (See).

ଗିରୁ—ସଂ. ବି (ଗୃ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦକରିବା+କ୍ୱିପ୍)—
Gir ୧ । ବାକ୍ୟ; ବଚନ—1 Word; speech.
୨ । କଥିତ ଭାଷା—2. Spoken language.
୩ । କଣ୍ଠସ୍ୱର—3. Voice; tone.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଅ	ଙ	ନ୍

ଗିରଗିଟୀ—ପ୍ରାଦେ (ଉତ୍ତର ଓଡ଼ିଶା) (ସଂ. ଗଲଗଣ୍ଡ)—ଏଣ୍ଡୁଅ—
Girgiti Chameleon; a species of lizard.
ଗିରଗିଟା
गिरगिट

ଗିରବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଜାଲ ବା ଖିଅରେ ମାଛ ଧରିବା—
Girbā To catch fish with a net or cloth.
ପ୍ରାଦେ (ଲରଆ) କ୍ରି. (ତୁଲ. ହି. ଗିରନା)—ପଡ଼ିଯିବା—
To fall down.

ଗିରମା—ଦେ. ବି—ଗିରଙ୍ଗା (ଦେଖ)
Girmā Giringā (See)

ଗିରମିଟ୍—ଗ୍ରା. ବି (ଇଂ. ଏଗ୍ରିମେଣ୍ଟ)—ଏକରାରନାମା; ଚୁକ୍ତିପତ୍ର; ଯେଉଁ ଦଲିଲରେ ଦୁଇ ପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତର୍କ ବିତର୍କ ପରେ ସ୍ୱୀକୃତ ସରେତମାନ ଲେଖାଯାଏ—
Girmit A deed of agreement.
ଗିରମେଣ୍ଟ
गिरमिट
ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗୃହମିତ; ଏହା ଗୃହସ୍ଥର ମିତ୍ର ଅଟେ))—ଲୁହା ଉଅଁର—Auger.

ଗିର—ଦେ (ପଦ୍ୟ) ବି—ଗିର୍ (ଦେଖ)
Gira Gir (See)
ନମସ୍କାର କରି କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଗିର—ବୃଷ୍ଣର୍ଷ ଦ. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଗିରପ୍ତାର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ (ଫା. ଗିରଫ୍ତାର୍=
Giraptār (etc) ରାଜାଦେଶରେ ଧୃତ ବା ରୁଦ୍ଧ)—ଗିରଫ୍ଦାର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—Giraphdār etc (See)

ଗିରଫ୍—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗିରଫ୍)—୧ । ଧରିବା—
Giraph 1. Catching hold.
ଗିରଫ ୨ । ରାଜାଦେଶରେ ଅପରାଧୀ ବା ସନ୍ଦେହୀ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଧରିବା
गिरफ्त ବା ବନ୍ଦକରିବା—Arrest or imprisonment of an accused or an offendor.

ଗିରଫ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଧରିବା—
Giraph karibā To catch; to arrest.
ଗିରଫକରା
गिरफ्तकरना

ଗିରଫ୍ତାର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିରଫ୍ତାର୍)—
Giraphtār ଗିରଫ୍ଦାର୍ (ଦେଖ)—Giraphdār (See)

ଗିରଫ୍ଦାର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିରଫ୍ତାର୍)—ରାଜାଦେଶରେ
Giraphdār ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବା ଆସାମୀକୁ ଧରିବା—
ଗ୍ରେପ୍ତାର; ଗିରିଫ୍ତାର Arrest of an offender or an
गिरफ्तार accused; the taking into custody of an accused or suspect.
ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ରାଜାଦେଶରେ ଧୃତ—Arrested.

ଗିରଫ୍ଦାରୀ—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଫା. ଗିରଫ୍ତାରୀ)—
Giraphdārī ଗିରଫ୍ଦାର୍ (ଦେଖ)—Giraphdār (See)
ଗ୍ରେପ୍ତାରୀ
गिरफ्तारी

ଗିରଫ୍ଦାରୀ ପରୁଆନା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିରଫ୍ତାରୀ + ପରୱାନା)—
Giraphdārī paruānā ଅପରାଧୀକୁ ଧରିବା ନିମନ୍ତେ ମାଜି-
ଗ୍ରେପ୍ତାର ପରୋୟାନା ଷ୍ଟ୍ରେଟ ବା ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଆଦେଶ-
गिरफ्तारी परवाना ପତ୍ର—Warrant of arrest.

ଗିରଲ—ଦେ. ବି—ଗିବ୍ରୀ (ଦେଖ)
Girala Gibrī (See)

ଗିରସ୍ତ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ.)—୧ । ଗୃହକର୍ତ୍ତା—
Girasta 1. Master of the house.
ଗେରସ୍ତ ୨ । ସ୍ୱାମୀ; ଭର୍ତ୍ତା—2. Husband.
गिरही ୩ । ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମୀ ବ୍ୟକ୍ତି—3. A house-holder.
(ଗୁରସ୍ତ; ଗେରସ୍ତ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୪ । ଗୃହୀ; ପରିବାରବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି—
4. A family-man.

ଗିରସ୍ତି—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ)—୧ । ଗୃହସ୍ଥସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Girasti 1. Relating to a house-holder.
ଗେରସ୍ତୀ ୨ । ଗୃହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Domestic.
ବି—ଗୃହସ୍ଥ—A house-holder.

ଗିରା—ସଂ. ବି. (ଗିର୍ + ଆ)—୧ । ଗିର୍; ବାକ୍ୟ; ବଚନ—
Girā 1. Word; speech.
୨ । ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବଳରେ ମନୁଷ୍ୟ କଥାଭାଷା କରେ—
2. Power of speech.
୩ । ଜିଭ; ଜିହ୍ୱା—3. Tongue.
୪ । ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ—
4. The Hindu Goddess of learning.
୫ । ଭାଷା—5. Language.
୬ । କବିତା—6. Poetry.
୭ । ସରସ୍ୱତୀ ନଦୀ—7. The Saraswati river.
ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିରହ୍=ଗଣ୍ଠି)—
୧ । ରେଖା—1. Line; notch.

ଗିରା ୨ । ଗଣନାକାଳରେ ସଂଖ୍ୟା ମନେ ରଖିବାକୁ କଟାଯିବା ଗାର—
गिरह, लकीर 2. Lines drawn on the ground to denote the number of any thing counted or measured.
୩ । କାନମଧ୍ୟସ୍ଥ କୋମଳତମ ଅଂଶ—
3. The tenderest part inside the human ear; the soft membrane inside the ear.
୪ । ଏକଗଜ ପରିମାଣର ୧୬ ଭାଗରୁ ୧ ଭାଗ—
4. One-sixteenth of a yard (measure).
୫ । ଗ୍ରନ୍ଥି; ଗଣ୍ଠି—5. A knot; joint.
୬ । ସ୍ୱୋପାର୍ଜିତ ଧନ—
6. Self-acquired property.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେତେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଁଖା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

୭ । ଶେଷ ସୀମା—7. Limit.

ଭାରକ ମଲକୁ ଅର୍ଦ୍ଧମାତ୍ରା କରେ ଧ୍ୟାନ
ଶ୍ୟାମପକ୍ଷୀଷରକୁ ଓଁକାର ନିରସ୍ଥାନ—ପ୍ରାଚୀ. ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତା ୨ୟ ଖଣ୍ଡ ।

ଦେ. ବର୍ଣ୍ଣ—ନିଜର ଅର୍ଜିତ ଧନ—
Self-acquired (property).
(ଯଥା—ଏ କଅଣ ତୋ ବାପର ଗିରି ମାଲ ?)

ଗିରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗଳ ଧାତୁ)—
Girāibā ୧ । (ଗିରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ) ତଳେ ପକାଇବା—
ଫେଲା 1. (Causative form of Giribā) To cause
ଗିରାନା to fall down.
୨ । ତଳକୁ ଖସାଇ ପକାଇବା—2. To let fall.

ଗିରାଙ୍କୁଶ—ସଂ. ବି. (ଗିରି + ଅଙ୍କୁଶ; ରୂପକ)—
Girāṅkuśa ବଚନାଙ୍କୁଶ; ବାକ୍ୟବାଣ—
Unpleasant words (compared to a dart).

ବାଣୀରେ ଉରତ ମୋହ, ଘନମୂର୍ଖ କୋହେ ମୁହଁ
ଗିରାଙ୍କୁଶ ଘାତ କଠା କର । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗିରାଣ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିରାଁ=ମହାର୍ଘ)—ମହାର୍ଘତା; ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା—
Giraṇ Dearness in price.
ଆକରା ଦେ. ବିଣ—ମହଙ୍ଗା; ମହରଗ; ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ—
ଗିରାଁ Dear (in price).

ଗିରାଣି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିରାନୀ=ମହାର୍ଘତା)—
Girāṇi ୧ । ଗିରାଣ କାଳ (ଦେଖ)
ଆକରା 1. Girāṇi kāḷa (See)
ଗିରାନୀ ୨ । ଗିରାଣ୍ (ଦେଖ)
2. Girāṇ (See)
ବୈଦେ. ବିଣ—ଗିରାଣ୍ (ଦେଖ)
Girāṇ (See)

ଗିରାନ୍—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗିରାଣ୍ (ଦେଖ)
Girān Girāṇ (See)

ଗିରାନି—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗିରାଣି (ଦେଖ)
Girāni Girāṇi (See)

ଗିରାନି କାଳ—ଦେ. ବି—ମହର୍ଘ ସମୟ; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପଣ୍ୟ-
Girāni kāḷa ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ମହର୍ଘ ହୁଏ—
ଅକ୍ରାରା ସମୟ A time of rise in prices; a time
ଗିରାନୀ ବଖତ when things become dear in the
market.

ଗିରାପତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରା+ପତି)—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—
Girāpati 1. Bishṇu.
୨ । ବ୍ରହ୍ମା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Brahmā.

ଗିରାସ—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରାସ)—ଗ୍ରାସ (ଦେଖ)
Girāsa Grāsa (See)
ଗ୍ରାସ
ଗିରାସ

ଗିରାସିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରାସ)—ଗ୍ରାସିବା (ଦେଖ)
Girāsibā Grāsibā (See)
ଗ୍ରାସା
ଗିରାସନା

ଗିରି—ସଂ. ବି. (ଗୃ ଧାତୁ=ଗ୍ରାସ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—୧ । ପର୍ବତ—
Giri 1. Mountain.
୨ । ଦଶନାମୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀ ବା ଉପାଧିବିଶେଷ—
Title of a class of anchorites or ascetics.
[ଦ୍ର—ପରିବ୍ରାଜକ ଓ ତାନ୍ତ୍ରିକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଏ ଉପାଧି ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]
୩ । ନେତ୍ରରୋଗବିଶେଷ—3. A disease of the eye.
୪ । ଆଠ ସଂଖ୍ୟା—4. The number '8'.
୫ । ଗେନ୍ଦୁକ; ପେଣ୍ଡୁ—5. Play-ball.
୬ । ଗିଳିବା; ଭକ୍ଷଣ—6. Eating; swallowing.
୭ । ମେଘ—7. Cloud.
୮ । (ସ୍ତ୍ରୀ) ବାଳମୂଷିକା; ଶ୍ରେଷ୍ଠମୂଷା—8. A small rat.
୯ । ପାରଦ ଧାତୁର ଦୋଷବିଶେଷ, ଯାହା ଶୋଧିତ ନ ହେଲେ ସେବନକାରୀଙ୍କୁ ଜଡ଼ କରିଦିଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)
9. A defect found in crude mercury.
ସଂ. ବିଣ—ପୂଜ୍ୟ, ମାନନୀୟ—Venerable; respectable
ଦେ. ବି—କାନର କୋମଳତମ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳ— Tenderest. part inside the ear-hole; the soft membrane inside the ear.
ବୈଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଫା) (ସଂସ୍କୃତର, ତା ତ୍ମ ପ୍ରତ୍ୟୟପରି) (କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ ବା ଅବଲମ୍ବନ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଅନ୍ୟ ପଦ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ; ଯଥା :—ବାଦ୍ୟଗିରି; ବିଭାଣିଗିରି)—ପଣିଆ; ଅବସ୍ଥା—A suffix denoting the state of being (corresponding to the English suffix ism.)
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବନଶୀ—Angling rod.

ଗିରିକ—ସଂ. ବିଣ (ଗିରି+ଉତ୍ପାଦନାର୍ଥ. କ)—ପର୍ବତରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—
Girika Born of or produced from the mountains.
ସଂ. ବି—ଶିବ; ମହାଦେବ—God Śiba.

ଗିରିକଚ୍ଛପ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା; ଗିରିବାସୀକଚ୍ଛପ)—ପର୍ବତରେ
Girikachhapa ବାସ କରୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ସ୍ଥଳଚର କଇଁଛ—
A species of tortoise living in the mountains.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଘ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଙ	ନ

ଗିରିକଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + କଣ୍ଟକ)—ବଜ୍ର—
Girikaṇṭaka Thunder.

ଗିରିକଣ୍ଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବନଶୀକଣ୍ଟା—
Girikaṇṭā Angling hook.

ଗିରିକଦଳୀ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା; ଗିରିଜାତ କଦଳୀ)—
Girikadalī ବନ୍ୟ କଦଳୀ—Wild banana.

ଗିରିକନ୍ଦର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + କନ୍ଦର)—ପର୍ବତ ଗୁହା—
Girikandara Mountain-cave.

ଗିରିକନ୍ଦରା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗିରିକନ୍ଦର)—ଗିରିକନ୍ଦର (ଦେଖ)—
Girikandarā Girikandara (See)

ଗିରିକର୍ଣ୍ଣିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗିରି + କର୍ଣ୍ଣ + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ; ଗିରି
Girikarṇṇikā ଯାହାର କର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରୂପ)—୧ । ପୃଥିବୀ—
1. The earth.

୨ । ଧଳା ଅପରାଜିତା ଫୁଲ ଓ ଲତା—2. A creeper and its white flower; Clitoria Ternatea (white variety).

୩ । ଅପାମାର୍ଗ ଗୁଳ୍ମ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3. Achyranthus Aspera (plant).

ଗିରିକର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି (ଗିରି = ବାଳମୂଷିକ + କର୍ଣ୍ଣ + ଇନ୍)—
Girikarṇṇī ୧ । କୃଷ୍ଣ ଅପରାଜିତା—1. A creeper and its blue flower; Clitoria Ternatea (blue variety).

୨ । ଜବାସା (ଦେଖ)—
2. Jabāsa (See)

ଗିରିକା—ସଂ. ବି (ଗିରି + ସ୍ୱାର୍ଥେ କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଛୋଟ ମୂଷା;
Girikā ଭୁଙ୍ଗେଇ ମୂଷା—1. The small rat.

୨ । (ନାମ) କୋଳାହଳ ରାଜାଙ୍କ କନ୍ୟା ଓ ପୁରୁବଂଶୀୟ ବସୁରାଜାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—2. Name of a queen of ancient India.

[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ବିଷୟ ମହାଭାରତରେ ଅଛି ।]

ଗିରିକୁମାରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗିରି + କୁମାରୀ; ୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—
Girikumārī ୧ । ଉମା; ପାର୍ବତୀ—1. Pārbatī.

୨ । ପର୍ବତରୁ ନିର୍ଗତ ହୋଇଥିବା ନଦୀ—
2. A river flowing from a mountain.

କେତେ ଗିରିକୁମାରୀ ତଟିନୀ ସୁକୁମାରୀ ମିଳିଲେ ଆସି ତୋ ସହିତ—
ମଧୁସୂଦନ. ନବୀପ୍ରତ ।

ଗିରିକୂଟ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + କୂଟ)—ପର୍ବତଶୃଙ୍ଗ—
Girikūṭa The summit of a mountain.

ଗିରିକ୍ଷିପ—ସଂ. ବି (ନାମ) ପୁଂ—ଅକ୍ରୂରଙ୍କର ଏକ ଭାଇ—
Girikshipa Name of a brother of Akrūra.

ଗିରିଗୁଡ଼—ସଂ. ବି—କନ୍ଦୁକ; ପେଣ୍ଡୁ—
Girigurda A play-ball.

ଗିରିଗୁହା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ଗୁହା)—ଗିରିକନ୍ଦର (ଦେଖ)
Giriguhā Girikandara (See)

ଗିରିଙ୍ଗା—ଦେ. ବି—ବନ୍ଧୁକାଦି ବର୍ଗର ବନ୍ୟତରୁବିଶେଷ—
Giriṅgā A kind of wild timber-tree; Bastard Cedar; Guazuma Tomentosa; Pterospermum Heyneanum.

[ଦ୍ର—ଏଥିର କାଠ ଖୁବ ଶକ୍ତ ଥିବାରୁ ଏଥିରେ ଶଗଡ଼ ଓ ହଳର ଅଙ୍ଗମାନ ଓ ଘରର ଉପକରଣମାନ ତିଆରି କରାଯାଏ ।]

ଗିରିଚର—ସଂ. ବି (ଗିରି + ଚର୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଉପପଦ ସମାସ) —
Girichara ୧ । ଯେ ପର୍ବତରେ ବିଚରଣ କରେ—
1. One who frequents the mountains.

୨ । ଚୋର—2. A thief.

୩ । ରୁଦ୍ରବିଶେଷ—
3. Name of a Rudra Deity.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ପର୍ବତରେ ବିଚରଣକାରୀ—
(ଗିରିଚରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Frequenting the mountains.

ଗିରିଜ—ସଂ. ବିଣ (ଗିରି + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Girija ଗିରିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Obtained from the mountains.

୧ । ଶିଳାଜତୁ—1. Bitumen; benzoin.

୨ । ଲୌହ—2. Iron.

୩ । ଗୈରିକ; ଗେରୁମାଟି—
3. Red chalk; red ochre.

୪ । ଅଭ୍—4. Mica; talc.

୫ । ରକ୍ତକଞ୍ଚନ ବୃକ୍ଷ—
5 A wild tree with red flowers.

୬ । ପାହାଡ଼ୀ ମହୁଲ ଗଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
6. A species of Mahwa tree.

ଗିରିଜା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗିରି + ଜନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Girijā ୧ । ହିମାଳୟକନ୍ୟା; ପାର୍ବତୀ; ଦୁର୍ଗା—
1. Pārbatī; Durgā.

୨ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ—2. The Ganges.

୩ । ଗିରିମଲ୍ଲିକା—3. Mountain-Jasmine

୪ । ଗିରିକଦଳୀ—
4 Plantain growing on hills; wild banana.

୫ । ହରଡ଼ା—5. Myrabolan.

୬ । ପର୍ବତସ୍ଥ କ୍ଷୁଦ୍ର ପାଷାଣବିଶେଷ—
6. A species of stone found in hills.

(୧ ଓ ୨) ବିଷକଣ୍ଠ ସୁଖୋଦୟରେ ଭୂଲଶ୍ରେଣୀ ଗିରିଜା ସଦାଗ ହୋଇଛି ।
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପୃଷ୍ଠାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗଳା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗିର୍ଜା ଲୈଦେ. ବ—(ଫର୍ଟ୍ଗୀଜ୍. ଇଗ୍ରିଜିଯା)—ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍‌ମାନଙ୍କ
गिरजा ,गिर्जा ଭଜନମନ୍ଦିର—Church.

ଗିରିଜା ଦେ. ବ—୧ । ଗିରିଜାକୁମାର ଆଦିଙ୍କ ଡାକ ନାମ—
गिरिजा 1. A name for calling Girijākumāra etc.
୨ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
3 A name given to females.

ଗିରିଜାକୁମାର—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରିଜା+କୁମାର)—
Girijā kumāra ୧ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—1. Kārttikeya.
୨ । ଗଣେଶ—2. Gaṇeśa.
ଦେ. ବ. ପୁଂ—ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
A name given to males.

ଗିରିଜାନନ୍ଦନ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରିଜା+ନନ୍ଦନ)—
Girijā nandana ଗିରିଜା କୁମାର (ଦେଖ)
Girijā kumāra (See)

ଗିରିଜାନାଥ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରିଜା+ନାଥ)—
Girijā nātha ଗିରିଜାପତି (ଦେଖ)
Girijāpati (See)

ଗିରିଜାପତି—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରିଜା+ପତି)—
Girijāpati ମହାଦେବ; ଶିବ—God Śiba.
ଦେ. ବ. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗିରିଜାବୀଜ——ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରିଜା+ବୀଜ)—ଗନ୍ଧକ—
Girijābīja Sulphur.

ଗିରିଜାମଳ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରିଜା+ମଳ)—ଅଭ୍ରକ—
Girijāmala Mica.

ଗିରିଜାୟା—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି+ଜାୟା)—
Girijāyā ହିମାଳୟଙ୍କ ପତ୍ନୀ; ପାର୍ବତୀଙ୍କ ମାତା ମେନା ଦେବୀ—
The wife of the Himalayas and mother of Pārbatī.

ଗିରିଜାଶଙ୍କର—ସଂ. ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗିରିଜା+ଶଙ୍କର)—
Girijāśaṅkara ୧ । ପାର୍ବତୀ ଓ ମହାଦେବ—
1. Pārbatī and Śiba.
୨ । ଶିବଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଶ୍ୱର ମୂର୍ତ୍ତି—
2. The combined form of Pārbatī and Mahādeva.
ଦେ. ବ. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
A name given to males.

ଗିରିଡ଼ି—ଦେ. ବ—୧ । ଗିରୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Girirḍi 1. Girurḍi (See)
୨ । ଚିଲକାରେ ମିଳୁଥିବା ଏକପ୍ରକାର ମାଛ—
2. A kind of fish found in the Chilka lake
୩ । ସାରେଣ୍ଡି ଗିଲ—3. A kind of Gila seed.

ଦେ. ବିଣ—ଗିରୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Girurḍi (See)

ଗିରିଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଖର୍ବକାୟ; ଠୁଙ୍ଗ—
Girirḍiā Dwarfish.
ବାଁଟା
ठिंगना, बामोना

ଗିରିଡ଼ି ଗାରେଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ—ଗିରୁଡ଼ିଗାରଡ଼ି (ଦେଖ)—
Girirḍi gārerḍi Girurḍigārarḍi (See)

ଗିରିତ—ସଂ. ବିଣ (ଗିଲ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଗିଳିତ (ଦେଖ)—
Girita Gilita (See)

ଗିରିତ୍ର—ସଂ. ବ (ଗିରି+ତ୍ରୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Giritra ୧ । ମହାଦେବ; ଶିବ—1. God Śiba.
୨ । (ମୈନାକ ପର୍ବତ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଭୟରେ ସମୁଦ୍ରରେ ଲୁକି ଥିବାରୁ) ସମୁଦ୍ର—2. The sea.

ଗିରିଦୁର୍ଗ—ସଂ. ବ (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗିରି+ଦୁର୍ଗ; ଗିରି ଉପରେ ନିର୍ମିତ ଦୁର୍ଗ)—୧ । ପାର୍ବତ୍ୟ ଗଡ଼; ଦୁର୍ଗପରି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ପର୍ବତଦ୍ୱାରା ରକ୍ଷିତ ନିରାପଦ ସ୍ଥାନ—
Giridurga 1. Mountain-fastness.
୨ । ପର୍ବତ ଉପରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା କିଲ୍ଲା—
2. Hill-fort.

ଗିରିଦ୍ୱାର—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀତତ୍; ଗିରି+ଦ୍ୱାର)—ଗିରିସଙ୍କଟ—
Giridwāra Mountain-pass.

ଗିରିଧର—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରିକୁ ଧାରଣ କରିଥିବାରୁ ଗିରି+ଧୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ—
Giridhara An epithet of Śrīkṛushṇa.

ଗିରିଧାତୁ—ସଂ. ବ. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗିରି+ଧାତୁ)—
Giridhātu ଗେରୁମାଟି; ଗୈରିକ—
Red chalk; red ochre.

ଗିରିଧାରୀ—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ଉପପଦ; ଗିରି+ଧାରିନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Giridhārī ଗିରିଧର (ଦେଖ)
Giridhara (See)
ଦେ. ବ. ପୁଂ—ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗିରିନଗର—ସଂ. ବ. (ଗିରି+ନଗର)—ଗିର୍ଣ୍ଣାର (ଦେଖ)
Girinagara Girṇār (See)

ଗିରିନଦୀ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗିରି+ନଦୀ ଗିରିସମ୍ଭବା ନଦୀ)—
Girinadī ପାହାଡ଼ରୁ ବହୁଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ—
Mountain torrent; a rill.

ଗିରିନନ୍ଦିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି+ନନ୍ଦିନୀ)—
Girinandinī ପାର୍ବତୀ—1. Pārbatī.
୨ । ପର୍ବତରୁ ଜାତ ନଦୀ—
2. A river flowing from a mountain.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଣ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ତ

୩ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ—3. The river Ganges

ଗିରିପକାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି. (ଗୋରୁ; ପୋଡ଼ିଅ ଆଦି)—
Giripakāibā ବେମାର ହୋଇ ଘୁମାଇବା ଓ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇବା—(cattle; buffalo) To be attacked with a disease accompanied with dosing and watering of the eyes.

ଗିରିପୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ସଂ. ଗର୍ବ)—ଗର୍ବ—
Giripu Pride.

ଗିରିପ୍ରସ୍ଥ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ପ୍ରସ୍ଥ)— ଅଧିତ୍ୟକା—
Giriprastha Tableland of a mountain.

ଗିରିପ୍ରିୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁଳୀ ହ; ଗିରି + ପ୍ରିୟ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) —
Giripriyā ଚମରୀ ମୃଗୀ—The deer with bushy tails inhabiting the Himalayas; the female of Bos Grumiens.

ଗିରିବ—ପ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ଗ୍ରୀବ (ଦେଖ)—
Giriba Griba (See)

ଜସ୍ୱ ସୋହୋଡ଼ ଗଣ୍ଡ ଗିରିବ ମୋଡ଼ା—ପ୍ରାଚୀ. ଉତ୍ତରଖଣ୍ଡ ।

ଗିରିବର—ସଂ. ବି (୬ମୀ ତତ୍; ଗିରି + ବର)—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପର୍ବତ—
Giribara 1 Very big mountain.
୨ । ଗିରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ—2. The Himalayas, the king of mountains

ଗିରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗଲଧାତୁ)—୧ । ଆରୋପିତ ହେବା; ଲଦା ଯିବା; ଅଉଯୁକ୍ତ କରାଯିବା—
Giribā 1. To be attributed to.
ଗିରା, ପଡ଼ା
ଗିରନା (ଯଥା—ତାଙ୍କ ଉପରେ ଏବେ ସବୁ ଦୋଷ ଗିରି ଗଲା ।)
(ଗିରାଇବା—ପ୍ରଯୋଜକ)
୨ । ତଳେ ପଡ଼ିବା—
2. To drop down on the ground.

ଗିରିବାଣ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗର୍ବ—
Giribāṇa Pride.

ଗିରିବାନ୍ଧବ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି+ବାନ୍ଧବ) ମହାଦେବଙ୍କ ନାମ—
Giribāndhaba An epithet of Śiba.

ଗିରିବାଳା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ବାଳା)—ଉମା; ପାର୍ବତୀ—
Giribālā Pārbatī.

ଗିରିବାସୀ—ସଂ. ବିଣ (ଗିରି + ବସ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Giribāsi Mountaineer; living in the mountains.

ଗିରିବ୍ରଜ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ବ୍ରଜ = ସମୂହ)—ବିହାର ପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତଃପାତୀ ପ୍ରାଚୀନ ନଗରବିଶେଷ; ଜରାସନ୍ଧଙ୍କ ରାଜଧାନୀ—A country in ancient Bihār.

ଏବେ ଗିରିବ୍ରଜରେ ଜରାସନ୍ଧ ଥାଇ—କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ, ସଭା ।

[ଦ୍ର—ଏହା ଗଙ୍ଗା ଓ ଶୋଣ ନଦୀର ସଙ୍ଗମସ୍ଥଳରେ ଥିଲା । ଋଷିଗିରି, ବରାହ, ବୃଷଭ, ବୈହାର ଓ ଚୈତ୍ୟକ ଏହି ପଞ୍ଚଗିରିଙ୍କର ମିଶି 'ଗିରିବ୍ରଜ' ଆଖ୍ୟା ପାଇଥିଲା । ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ନାମ ରାଜଗୃହ; ଏହା କେକୟ ଦେଶର ରାଜଧାନୀ ଥିଲା ।]

ଗିରିଭୂ—ସଂ. ବି. (ଗିରି + ଭୂ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—
Giribhū ୧ । ପର୍ବତରୁ ଜାତ ନଦୀ—
1. River rising from a mountain
୨ । ପାର୍ବତୀ—2. Pārbati.
୩ । ଉପଲଖଣ୍ଡ—3. Piece of stone.
୪ । ଗଙ୍ଗା—4. The river Ganges.

ଗିରିମଲ୍ଲିକା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବା ମ. ପ. ଲୋପ; ଗିରି + ମଲ୍ଲିକା)—
Girimallikā କୁଟଜବୃକ୍ଷ; ପିତାକୋରୁଆ ଗଛ—
Echites Antidysenterica.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଫୁଲ ଧଳା ଓ ସୁଗନ୍ଧ ।]

ଗିରିମା—ଦେ. ବି—ଗିରିଙ୍ଗା (ଦେଖ)
Girimā Giringā (See)

ଗିରିମାଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗିରି + ମୃତ୍)—ଗେରୁମାଟି—
Girimāṭi Red chalk.
ଗେରୁ
ଗିରିମାଟି

ଗିରିରାଜ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ରାଜା; ସମାସରେ 'ରାଜା' ସ୍ଥାନରେ 'ରାଜ' ହୁଏ)—୧ । ହିମାଳୟ ପର୍ବତ—
Girirāja 1. The Himalaya mountains.
୨ । ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ—2. Very high mountain.

ଗିରିଲାଠି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗରିଲାଠି (ଦେଖ)
Girilāṭhi Garilāṭhi (See)

ଗିରିଶ—ସଂ. ବି. (ଗିରି = କୈଳାଶ ପର୍ବତ + ଶୀ ଧାତୁ = ଶୟନ କରିବା
Girisa + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯେ ପର୍ବତରେ ଶୟନ କରନ୍ତି)—
ମହାଦେବ; ଶିବ—Śiba.

ଗିରିଶୟ—ସଂ. ବି. (ଗିରି + ଶୀ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Girisaya ଗିରିଶ (ଦେଖ)—Girisa (See)

ଗିରିଶୃଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ଶୃଙ୍ଗ)—
Girisṛunga ୧ । ପର୍ବତଶିଖର—1. Mountain peak.
୨ । ଗଣେଶଙ୍କର ନାମ—
2. An epithet of Ganesa.

ଗିରିଷଦ୍—ସଂ. ବି. (ଗିରି + ସଦ୍ ଧାତୁ = ବାସ କରିବା + କ୍ୱିପ୍; ୧ମା.
Girishad ୧ବ.) – ଗିରିଶ (ଦେଖ)—Girisa (See)

ଗିରିଷମ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ)—
Girishama ୧ । ନିଦାଘକାଳ; ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—1. Summer.

ଶରତରୁ ସମ ସାମାନ୍ୟ ବାନର ଗିରିଷମ ଗିରିସମ—
କୃଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ସାଧାରଣ ସେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପରି ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଞ୍ଚ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥଁ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗରମ—2. Intense heat.

ଗିରିସଙ୍କଟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗିରି + ସଙ୍କଟ)—ଦୁଇ ପର୍ବତ
Girisaṅkata ବା ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ; ଘାଟୀ—
Mountain-pass.

ଗିରିସମ—ସଂ. ବିଣ. (ଗିରି + ସମ)—ପର୍ବତାକାରବିଶିଷ୍ଟ—
Girisama Having the shape of a mountain.

ଖାରଭରୁ ସମ ସାମାନ୍ୟ ବାନର ଗିରିସମେ ଗିରିସମ—
ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ସଂ. ବି—ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଗଦା—A big heap.

ଗିରିସମ କାଇ ରେ ଜମା ଗିରିସମକାଇ,
ଦେଇ ମୁଁ ପାଇଛ ଡୋଡେ ଗିରିଣ ମଳାଇ—ସଙ୍କୀତ ।

ଗିରିସାର—ସଂ. ବି—୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ସାର)—ମଳୟ ପର୍ବତ—
Girisāra 1. The Malaya mountain.

୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ଲୌହ—2. Iron.

୩ । ଟିଣ—3. Tin.

୪ । ରଙ୍ଗ (ଧାତୁ)—4. Lead.

୫ । ଶିଳାଜତୁ—5. Benzoin.

ଗିରିସୁତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି = ହିମାଳୟ ପର୍ବତ +
Girisuta ସୁତ)—ମୈନାକ ପର୍ବତ—
The Mainakā mountain.

ଗିରିସୁତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି = ହିମାଳୟ ପର୍ବତ +
Girisutā ସୁତା = କନ୍ୟା)—ପାର୍ବତୀ—Pārbatī.

ଆରୁ ଭାରୁ ଗିରିସୁତା, ମା ବୋଲେ ପଡ଼ ରେ ପୁତା । ଶିଶୁଗୀତ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବନଶୀ ଡୋର—
Angling line.

ଗିରୀନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍; ଗିରି + ଇନ୍ଦ୍ର = ଶ୍ରେଷ୍ଠ)—
Girīndra ୧ । ପର୍ବତରାଜ ହିମାଳୟ—
1. The Himalayas.

୨ । ବଡ଼ ପର୍ବତ—2. A big mountain.

୩ । ଶିବ; ମହାଦେବ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—3. Śiba.

ଗିରୀଶ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିରି + ଈଶ; ଗିରି = କୈଳାସ ପର୍ବତ
Girīsa + ଈଶ = ପୂଜ୍ୟ)—୧ । ମହାଦେବ—
1. Mahādeba.

୨ । (ଗିରି = ପର୍ବତ + ଈଶ)—ହିମାଳୟ—
2. The Himalayas.

୩ । (ଗିରି = ବାକ୍ୟ + ଈଶ)—ବାଚସ୍ପତି; ବୃହସ୍ପତି—
2. Bṛuhaspati; the Preceptor of the Gods.

ଗିରୁଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗଣ୍ଡୁର = ମେଣ୍ଢା କ୍ଷୁଦ୍ରାବୟବ ଥିବାରୁ)—
Girurḍi ୧ । କ୍ଷୁଦ୍ରକାୟ ଆମ୍ବ—1. Small mango.

ଗିରୁଡ଼ି ୨ । ଝାଡ଼ଗଛରେ—2. Small mangoes growing wild.

ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ମେଣ୍ଢୀ—Ewe.

ଦେ. ବିଣ—ଗିରୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)—
Girurḍiā (See)

ଗିରୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଠିଙ୍ଗୁ; ଖର୍ବକାୟ—
Girurḍiā 1. Dwarfish.

ଠିଙ୍ଗନା, ବାମନା ୨ । ଆକାରରେ ଅତିଶ୍ରେଷ୍ଠ—2. Very small.

ଗିରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗିରିବା 'କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gireibā 1. Causative form of Giribā.

ଗିରାନ୍, ଗିରାନା, ଗିରବାନା ୨ । ତଳେ ପକାଇବା—2. To cause to fall down; to fell down.

୩ । ଦାୟିତ୍ୱ ବା ଦୋଷ ଆଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ପକାଇବା—3. To lay the blame or fault or responsibility on another's shoulder.

୪ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆପଦରେ ପକାଇବା—
4. To put a man in difficulty or danger.

ଗିରେଇଶିଆଳି—ଦେ. ବି—ଜିରେଇଶିଆଳି (ଦେଖ)—
Gireiśiāli Jireiśiāli (See)

ଗିରେଲ୍‌ଶାଗ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି— ଏକପ୍ରକାର ଜଙ୍ଗଲ ବୁଦା—
Girelśāg A kind of bush growing in the forest.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଫୁଲ ଓ କୋମଳପତ୍ର ଶାଗ ହୁଏ ।]

ଗିର୍ଜା—ବୈଦେ. ବି (ପର୍ତ୍ତୁ. ଏଗ୍ରେଜା)—ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍‌ମାନଙ୍କର ଉପାସନାଳୟ—
Girjā Church.

ଗିର୍ଜା

ଗୀର୍ଜା

ଗିର୍ଣ୍ଣାର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗିରି ନଗର)—
Girṇṇāra ୧ । ଦକ୍ଷିଣାପଥର ଜିଲ୍ଲାବିଶେଷ—
ଗିର୍ନାର 1. A District in South India.

ଗିରନାର ୨ । ଗୁଜରାଟର ପର୍ବତବିଶେଷ—
2. Name of a mountain in Gujrat.

[ଦ୍ର—ଏହା କାଥିଆବାଡ଼ ମଧ୍ୟସ୍ଥିତ ଜୁନାଗଡ଼ ନଗରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ । ଏହାର ପାଞ୍ଚଗୋଟି ପ୍ରଧାନ ଶୃଙ୍ଗ ପୂର୍ବରୁ ପଶ୍ଚିମ ଦିଗକୁ ବିସ୍ତୃତ । ପ୍ରଥମ ଶୃଙ୍ଗରେ ଜୈନମାନଙ୍କର ଉପାସ୍ୟ ଦେବତା ନେମିନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଓ ଗୋମୁଖୀ କୁଣ୍ଡ ଅଛି । ଶ୍ରୀଭଗବାନଙ୍କ ଅଂଶରେ ମୁନିପତ୍ନୀ ଅନସୂୟାଙ୍କ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ ଦତ୍ତାତ୍ରେୟ ଋଷି ଏକ ଶୃଙ୍ଗରେ ଜନ୍ମପରିଗ୍ରହ କରିଥିଲେ । ଏହି ପର୍ବତର ଏକାଂଶରେ ଏକ ବୃହତ୍ କୌଦ୍ରଶିଳାଲିପି ଅଛି ।

ପୁରାଣପ୍ରସିଦ୍ଧ ରୈବତକ ପର୍ବତର ଆଧୁନିକ ନାମ ଗିର୍ଣ୍ଣାର; ଏହା ଜୈନମାନଙ୍କର ଏକ ତୀର୍ଥ । ଏ ପର୍ବତର ଗୁହାମାନଙ୍କରେ ଅନେକ ତାନ୍ତ୍ରିକ ଯୋଗୀ ଓ ଯୋଗିନୀ ବାସ କରନ୍ତି ।]

ଗିର୍ଦ୍ଦା—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗିର୍ଦ୍ଦ୍)—୧ । ଗୋଲ ମାଣ୍ଡି—
Girdā 1. Round pillow.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ୟ	ଲ୍ଅ	ଲ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଲଅ	●	ନ

ଗେଦ ୨ । ମାଟିର ସ୍ତୂପ—
ଗିରଦା 2. A raised mound of earth.
୩ । ଗୁରଆଡ଼େ ବାଡ଼ ବୁଜାଯାଇଥିବା ମାଟି ବା ପଥର ବା ଇଟାର ଗୋଲାକାର ଉଚ୍ଚ ସ୍ତୂପ—
3. A raised circular mound enclosed with a fence.

ଗିର୍ଧନୀ—ଦେ. ବି—ଔଷଧ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
Girdhanī A herbacious plant; Drynaria.

ଗିର୍ଧ୍ନୀକନ୍ଦା—ଦେ. .ବି (ବୈଦ୍ୟକ) - ଆକାଶଗରୁଡ଼ (ଦେଖ)
Girdhnikandā Ākāsagarurda (See)

ଗିର୍ନାର—ଦେ. ବି (ନାମ)—(ସଂ. ଗିରି+ନଗର)—
Girnāra ଗିର୍ଣ୍ଣାର (ଦେଖ)—Girnnāra (See)

ଗିଲି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଡାବଲପୁଆ (ଖେଳ) (ଦେଖ)
Girli Dābalapuā (play) (See)

ଗିଲ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଗ୍ରାସ କରିବା—
Gil (root) To swallow
[ଦ୍ର—ଏହା ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧାତୁ ନୁହେ । 'ଗ' ଧାତୁରୁ ଏହା ଉତ୍ପନ୍ନ (Apte) ।]

ଗିଲ୍‌ଗିଲ୍—ଦେ. ବିଣ—ସନ୍ଦିହାନ (ମନ)—
Gilgil Doubting; hesitating.
ଘିର୍ଘିଚ

ଗିଲ୍‌ଗିଲା—ଦେ. ବିଣ—ଗିଲ୍‌ଗିଲ୍ (ଦେଖ)
Gilgilā Gilgil (See)

ଗିଲ୍‌ହେବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—(ଭାତ) ଲେକେଇ ହେବା; ଯାଉଆ ହେବା—(boiled rice) To be overboiled.
Gilhebā

ଗିଲ—ସଂ. ବି (ଗ୍ଲୃ ଧାତୁ=ଗ୍ରାସ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gila ୧ । କୁମ୍ଭୀର—1. Crocodile.
୨ । ଟିକା ଗଛ—2. The Citron tree.
ସଂ. ବିଣ—ଗ୍ରାସକ; ଯେ ଗ୍ରାସ କରେ—Devouring.
[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ । ଯଥା—ତିମିଙ୍ଗିଳ] ।

ଗିଲ—ଦେ. ବି.—୧ । ବକ୍ରୁଲ୍ଲଦ ବର୍ଗର କଣ୍ଟକୀ ଲତାଣିଆ ଝୁପ ଓ ତହିଁର ଫଳ—1. Entada Hursaetha; Mimosa Octandra, Mimosa Scandeus.
ନାଟାକରଞ୍ଜ ଗିମ୍ବେ; ଗିଲା
କାଗଟାକରଞ୍ଜ, କଂଜା
ତେ—ଗଚ
ସଂ. ନାମ—ପୂତିକରଞ୍ଜ; ପ୍ରକୀର୍ଯ୍ୟ; ପୂତିକ
[ଦ୍ର—ଏହାର ଫୁଲ ଶ୍ୱେତ, ହଳଦିଆ ଏବଂ ଫଳ କଣ୍ଟକଯୁକ୍ତ; ଏହା ଚାରି ପ୍ରକାର; ଯଥା—୧ । ଗାଣ୍ଡିଗିଲ—ଏହା ଗୋଟାଳି ପରି ୨ । ବଡ଼ ବା ସାରେଣୀ ଗିଲ—ଏହା ବଡ଼ ଓ ଚକା ଚକା—
୩ । ଭରତବାଟୁଳ ଗିଲ—ଏହା ବଡ଼ ବାଟୁଳ ପରି, ଏଥିରେ ନାସଦାମୀ ହୁଏ । ୪ । ଗିଲ ବା ଚୁଇଁ ଗିଲ—ଏହା ଅତି ଶ୍ୱେତ ।]

୨ । କତକଲ (ଦେଖ)—2. Katakala (See)
[ଦ୍ର—ଏହା ଗିଲଜାତୀୟ ବନ୍ତୁ ଏହାର ବୀଜ ଗୋଲ ଓ ଚେପ୍ଟା; ଏହି ବୀଜ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲୋକେ ପିନ୍ଧା ଲୁଗାକୁ ସୁନ୍ଦରରୂପେ କୁଞ୍ଚିତ କରନ୍ତି ।]

ଗିଲଅଗି—ଦେ. ବି.—ଗିଲ ଲତାର ଅଭିନବ କୋମଳ ଅଗ୍ରଭାଗ—
Gila agi The tips of the Gila creeper.
[ଦ୍ର—ଏହା ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଗିଲକୁଞ୍ଚା—ଦେ. ବି.—କତକଲ ଫଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଲୁଗା ଓ ଲୁଗା ଧଡ଼ିକୁ ସରୁ ସରୁ କୁଞ୍ଚ କରିବା—
Gila kuñchā Plaiting of a cloth into artistic curls with the help of a Gila-seed.
ଦେ. ବିଣ.—କତକଲ ଫଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଧଡ଼ି ଓ ଦେହ ସରୁ ସରୁ କୁଞ୍ଚ କରାଯାଇଥିବା (ଲୁଗା)—
(cloth) Plaited artistically with the help of a Gila.

ଗିଲ କୁସୁମ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଷ୍ପ ଓ ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—କ୍ଷୁଦ୍ର ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷ-ବିଶେଷ; ରୋହିତକ ବୃକ୍ଷ—A small tree growing in the forest; Amoora Rohituka (Haines)
Gila kusuma
ପତ୍ତରାଜ
ତିକ୍ତରାଜ

ଗିଲଜଇ—ବୈଦେ. ବି. ନାମ— ଆଫଗାନିସ୍ଥାନ ଓ ଭାରତର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ସୀମାନ୍ତବାସୀ ଯୁଦ୍ଧପ୍ରିୟ ପଠାଣ ଜାତିବିଶେଷ—
Gilajai A martial Pathan tribe across the north western border of India.
ଗିଲଜାଇ
ଗିଲଜଇ

ଗିଲତ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗଲତ୍=ଅଶୁଦ୍ଧ; ଗଲତୀ=ଅଶୁଦ୍ଧତା)—
Gilat ଦୋଷ; ତ୍ରୁଟି—Defect.
ଗଲତୀ
ଗଲତା

ଗିଲନ—ସଂ. ବି (ଗ୍ଲୃ ଧାତୁ=ଭକ୍ଷଣ କରିବା+ଭାବ. ଅନ)—
Gilana ଗ୍ରାସକରଣ; ଗଳାଧଃକରଣ—Gulping; devouring; swallowing.

ଗିଲା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗିଲନ)—୧ । ଗଳାଧଃକରଣ; ଗ୍ରାସ କରିବା—
Gilā 1. Devouring; swallowing.
ଗିଳା ୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଭୋଜନ—2 Eating.
ନିଗଳନା, ଗିଳନା ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ପେଟୁ; ଉଦରମ୍ଭର—1. Gluttonous.
୨ । (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ) ଯେ (କୌଣସି ପଦାର୍ଥ) ଗିଳିଥାଏ ବା ପାନ କରିଥାଏ—
2. Having drunk or swallowed.
ବାଳ ହୁଲାହୁଲିଗିଳାତୁଳାଭରଣ,କୋମଳା—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗିଲା—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗିଲା=ନିନ୍ଦା; ଭୁଲ. ସଂ. ଗ୍ଲାନି କ୍ଲମ୍ବ ସଂ. ଗିଲ ଧାତୁ)—୧ । ତ୍ରୁଟି—1. Defect; flaw.
Gilā
ଗିଲା ୨ । ଆଳସ୍ୟ—2. Laziness; sloth; idleness.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ-ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଶବ୍ଦାନ୍ତରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୩ । ସନ୍ଦେହ—3. Doubt; indecision.
୪ । ଅସନ୍ତୋଷ; ଚଳ୍ଚଣା—4. Discontent.
୫ । ନିନ୍ଦା—5. Blame.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । କାଦୁଅ—1. Clay.
୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଶୁଖି ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥା—
2. Slightly moist condition.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅସୁସ୍ଥ—
1. Feeling unwell; ailing; indisposed.
୨ । ଦୁଃଖିତ—2. Grieved; sorry.
୩ । ଅଚଞ୍ଚଳ (ଦେହ)—
3. Feeling lazy or indisposed to work.
୪ । ସନ୍ଦିହାନ—4. Doubting.
୫ । ଈଷତ୍ ଓଦା—5. Slightly wet; damp.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—୧ । କାଦୁଅମିଶ୍ରିତ—
1. Clayey; muddy.
୨ । ଓଦା—2. Moist.
୩ । କଞ୍ଚା—3. Raw; unripe.
୪ । ମଠୁଆ—4. Lazy.

ଗିଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗିଳିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Gilāibā 1. Causative form of Gilāibā.
ଗିଲାନ ୨ । ଖୁଆଇବା—
निगलाना; गिलाना 2. To cause to swallow; to feed.

ଗଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବ କରିବା—
Gilāibā 1. To delay; to make delay.
୨ । ହେଳା କରିବା—2. To neglect.
୩ । ଅସୁସ୍ଥତାର ପୂର୍ବଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ କରିବା—
3. To show signs of ailing.

ଗିଲାଗିଲି—ଦେ. ବି—୧ । ପରସ୍ପରକୁ ଗିଳିବା—
Gilāgili 1. Mutual devouring.
୨ । ବହୁବାର ଭୋଜନ କରିବା—
2. Devouring or eating many times.
୩ । ଅତି ଶୀଘ୍ର ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା—
3. Eating voraciously; gulping down.

ଦେ. ବିଣ—ପରସ୍ପର ଗଳାଧଃକୃତ ହେବା—
Devouring mutually.

ଦୁହେ ବାଘ ପରସ୍ପର ଧନୁପାଣି ମେଲି
ଯୁଝିକୁ ଗମିଲେ ହେବାକୁ ଗିଳାଗିଳି—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ ।

ଗିଲାଗୁଜର—ଦେ. ବି—୧ । ସନ୍ଦେହ—1. Doubt.
Gilāgujara ୨ । ଦୋଷ; ତ୍ରୁଟି—
ହେଳା 2. Flaw, defect.
गिलागुजर; हिलाहवाला ୩ । ହେଳା—3. Negligence.

ଗିଲାଗୁଜରା—ଦେ. ବି—ଗିଲାଗୁଜର (ଦେଖ)
Gilāgujarā Gilāgujara (See)

ଗିଲାଗୁଜରିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ହେଳା କରେ—
Gilāgujariā Negligent in work.

ଗିଲାଜୋଡ଼ାଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ହି. ଭୁଲ. ଗିଲାଜୋଡ଼ାଇ)—
Gilājordāi ପକ୍କା ଇଟାକୁ ମାଟିରେ ଗାନ୍ଥିଲି କରିବା—
Brick and mud masonry.

ଗିଲାପ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗିଲାଫ୍)—
Gilāpa ୧ । ଦେହରେ ଘୋଡ଼ି ହେବା ମୋଟା ଚାଦର—
ଗିଲାଫ 1. A coarse sheet for the body.
गिलाफ ୨ । ତକିଆ; ରେଜେଇ ଆଦିର ବଡ଼ ଖୋଲି—
2. A case or cover for a pillow or cushion.

ଗିଲାଫ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଗିଲାପ (ଦେଖ)
Gilāph Gilāpa (See)

ଗିଲା ଭାତ—ଗ୍ରା. ବି—୧ । କେବଳ ଲୁଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ଖିଆଯିବା ଭାତ
Gilā bhāta ଭାତ—1. Boiled rice eaten with the accompaniment of salt.
୨ । (ଗଡ଼ଜାତ ଭାଷା) ବେଶୀ ସିଝିଯାଇଥିବା ବା କଅଁଳ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଭାତ—2. Overboiled rice.

ଗିଲାସ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗ୍ଲାସ୍)—
Gilāsa ୧ । ଡେଙ୍ଗା ଓ ଗୋଲ ପାନପାତ୍ର—
ଗେଲାସ 1. Glass; tumbler.
गिलास ୨ । କାଚନିର୍ମିତ ଦୀପ—2. Glass lamp.
୩ । କାଚ—3. Glass.

ଗିଳିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ଲୃ ଧାତୁ=ଭକ୍ଷଣ କରିବା + କର୍ମ. ତ)—
Gilita ୧ । ଭକ୍ଷିତ—1. Eaten.
୨ । ଗ୍ରସ୍ତ—2. Devoured; overshadowed.

ଗିଳିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ଲୃ ଧାତୁ)—୧ । ଗ୍ରାସ କରିବା—
Gilibā 1. To eat; to gobble.
ଗିଲା; ଗିଲେଦେଓୟା ୨ । ଗଳାଧଃକରଣ କରିବା—
निगलना; गिलना 2. To gulp; to devour; to swallow.
୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ନ ବୁଝି (ପାଠ) ମୁଖସ୍ଥ କରିବା—
3. To simply get by heart (lessons without understanding their meanings)

ଜାଣ୍ଡି ଶାସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତମନ୍ତ ଗିଳି ଅବଗ୍ରରେ । ମଧୁସୂଦନ—ଉତ୍କଳଗାଥା

୪ । ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ ଖାଇବା—
4. To eat gluttonously.
୫ । ଅଭିଭୂତ କରିବା; ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିବା; ଘୋଟିବା—
5. To overwhelm; to pervade.

ଗିଳିଦେଲା ପୁରନ୍ଦର ଗାଳକର କୁଳକାମସ୍ତ ଭମିର—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଚକ୍ର ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଐସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ଥ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ) ଖାଇବା; ଭୋଜନ କରିବା—
6. To eat

୭ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପରାସ୍ତ କରିବା—
7. (fig. meaning) To overpower.

ଏହିରୂପେ ବଗ୍ରୁ ବଳ ପଡ଼ି ଶୋକ,
ଗଳ ଦେଇ ଦମୟନ୍ତ ଙ୍କର ବିବେକ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କର. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୮ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—
8. To do any work against one's wish.

୯ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନ୍ୟର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ତୋଷରଫ୍ ବା ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା—9. (fig. meaning) To appropriate another's property.

୧୦ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି ପଦାର୍ଥଠାରୁ ବଳିଯିବା—
10. (fig.use) To excel another

ଗିଲିସି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ପରିଧେୟ ବସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—
Gilisi A kind of wearing cloth.

ଗିଲ୍ଟି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଇଂ. ଗିଲ୍ଟ)—
Gilti ୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ସୁନାପାଣି ମଢ଼ାଇ ସୁନାର ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ
ଗିଲ୍‌ଟି କରାଯାଇଥିବା—1. Guilt.

ଗିଲଟ ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୃତ୍ରିମ; ଭେଲ—
2. Got-up; not genuine.

ଗିଲଟି ବୈଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥ)—୧ । ଦେହସନ୍ଧିର ଗ୍ରନ୍ଥି—
1. Lymphatic gland.

୨ । ଦେହର ସନ୍ଧି ଫୁଲି ଦରଜ ହେବା ରୋଗ—
2. Painful swelling of the lymphatic glands of the body.

ଗିଲ୍ଟି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଇଂ. ଗିଲ୍ଟ)—କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ସୁନା
Gilti karibā ଲେପନ କରିବା—To cover with a layer
ଗିଲ୍‌ଟିକରା of gold.
ଗିଲଟ କରନା

ଗିଲ୍ଟି ଦରଜ—ଦେ. ବି—ଦେହ ସନ୍ଧିର ଗ୍ରନ୍ଥିର ପୀଡ଼ାଜନକ ସ୍ଫୀତ
Gilti daraja ରୋଗ—Painful swelling of the
ଗିଲଟିକାଦ୍ଦ glands; lymphangites.

ଗିଲ୍ଟି ଧରା—ଦେ. ବି—ଗିଲ୍ଟି ଦରଜ (ଦେଖ)
Cilti dharā Gilti daraja (See)

ଗିଲ୍ଟି ଫୁଲା—ଦେ. ବି—ଗିଲ୍ଟି ଦରଜ (ଦେଖ)
Gilti phulā Gilti daraja (See)

ଗିଲ୍ଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଡାବଲପୁଆ ଖେଳର ପୁଆ—
Gilli A small bit of wood used in Dābalapuā play.

ଗିହା—ପ୍ରା. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ) (ସଂ. ଗ୍ଲେଦନ)—ମୈଥୁନ; ସଙ୍ଗମ—
Gihā Copulation.
ଚୋଦନ
ଚୋଦାଇ; ଚୁଦାଇ
ଚୋଦା ପ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ—ସଙ୍ଗମକାରୀ—
ଚୋଦ (male) Who cohabits with.
(ଗେହ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ) [ଦ୍—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ;
ଯଥା—(ଗାଳ) ଭଉଣୀଗିହା ।]

ଗିହାଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—
Gihāibā ୧ । ଗେହିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
ଚୋଦାନ 1. Causative form of Gehibā.
ଚୁଦବାନା ୨ । (ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ) ପୁରୁଷକୁ ଆପଣା ସଙ୍ଗେ ସହବାସ
କରାଇବା—2. (a woman) To let or cause
a male to cohabit with her.

ଗିହାଁ—ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଗିହା (ଦେଖ)
Gihāñ Gihā (See)

ଗିହାଁଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଗିହାଇବା (ଦେଖ)
Gihāñiba Gihāibā (See)

ଗିହାଗେହି—ପ୍ରା. ବି—୧ । ସଙ୍ଗମ ବା ମୈଥୁନାଦି କର୍ମ—
Gihāgehi 1. Copulation.
ଚୁଦାଚୁଦି ୨ । ବହୁବାର ସଙ୍ଗମ—2. Repeated.
ଚୋଦାଚୁଦି ୩ । ଉଭୟଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଚ୍ଛା ସହିତ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କର ମୈଥୁନ—
3. Cohabitation between a male and female with the simultaneous free will of both.

ଗିହାଣ—ପ୍ରା. ବି—ମୈଥୁନ—
Gihāṇa Cohabitation; copulation.
ଚୋଦନ
ଚୁଦନ; ଚୋଦାଇ

ଗିହାଳିଆ—ପ୍ରା. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ବଳୁଆ; ପରାକ୍ରମୀ—
Gihāliā 1. Strong; powerful.
(ଗହାଳୀ ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗମରେ ପଟୁ—
ଚୁଦବୟା, ଚୁଦାସା 2. Expert in the act of cohabitation.
୩ । ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗମ ପାଇଁ ଅତିରିକ୍ତରୂପେ ଲାଳାୟିତ—
2. Hankering after cohabitation.

ଗିହାଳିପ—ପ୍ରା. ବି. ପୁଂ. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଗିହାଳିପୋ (ଦେଖ)
Gihālipa Gihālipo (See)

ଗିହ ଲିପୋ—ପ୍ରା. ବି. ପୁଂ. (ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳ)—
Gihālipo ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀର ପୁତ୍ର—
ଗାଁଡ଼ୁଲଡ଼କା Son of an adulteress.

ଗିହାଳି ଭାଇ—ପ୍ରା. ବି. ପୁଂ. (ଗାଳ ଓ ଅଧମୋକ୍ତି; ନାଲିଅଦଙ୍କ ପ୍ରତି
Gihāli bhāi ଅଳାର ସ୍ନେହ ସମ୍ବୋଧନ)—
ଗାଁଡ଼ୁଭାଇ ୧ । ଯାହାର ଭଗିନୀ ନଷ୍ଟା; ନଷ୍ଟା ସ୍ତ୍ରୀର ଭାଇ—
1. Brother of an adulteress.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଅଙ୍କମ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଁଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଗିହାଳିଆ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Lustful person.

ଗିହାଲୀ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳି) – ୧ । ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା (ସ୍ତ୍ରୀ)—
Gihālī 1. Adulterous (woman).

ଗଁଡ଼ମଗୀନୀ; ଗାଁଡ୍ଡ ୨ । ମୈଥୁନରତା; କାମାତୁରା—
2. Addicted to lust or cohabitation; lustful.
ଗ୍ରା. ବି— ନଷ୍ଟଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀ—Adulteress.

ଗିହାଲୀ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଣ (ଲ ସ୍ଥାନରେ ଲ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Gihālī ଗିହାଲୀ (ଦେଖ)—Gihālī (See)

ଗୀ—ସଂ. ବି. (ସ୍ତ୍ରୀ)—୧ । ବାଣୀ; କହିବାର ଶକ୍ତି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Gī 1. Power of speech.
୨ । ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ—2. The goddess of Learning.
୩ । ବାକ୍ୟ— 3. Word.

ଗୀଃ—ସଂ. ବି—ଗୀ (ଦେଖ)
Gīḥ Gī (See)
(ଗୀର୍; ଗୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) [ଦ୍ର—ଏ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ ।]

ଗୀଃ ପତି—ସଂ. ବି—ଗୀଷ୍ପତି (ଦେଖ)
Gīḥ pati Gīshpati (See)

ଗୀତ—ସଂ. ବି. (ଗୈ ଧାତୁ=ଗାନ କରିବା+କ୍ତ. ତ)—
Gīta ୧ । ଗାନ; ସଙ୍ଗୀତ—1. Song.
[ଦ୍ର—ସଙ୍ଗୀତ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଧାତୁ ଓ ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ବାକ୍ୟକୁ ଗୀତ ବୋଲାଯାଏ । ଗୀତ ୨ ପ୍ରକାର, ବୈଦିକ ଓ ଲୌକିକ— ବୈଦିକ ଗୀତକୁ ସାମ ବୋଲାଯାଏ । ସାମଦେବ ବୈଦିକ ଗୀତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଲୌକିକ ଗୀତ ମଧ୍ୟ ୨ ପ୍ରକାର—ମାର୍ଗ ଓ ଦେଶୀ । ଶୁଦ୍ଧରାଗ ଓ ରାଗିଣୀମାନ ମାର୍ଗର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏବଂ ଆଜିକାଲି ନାନାସ୍ଥାନରେ ଚଳିବା ଗୀତକୁ ଦେଶୀ ବୋଲାଯାଏ (ଯଥା— ଦାଦରା, ଟପ୍ପା, ଗଜଲ୍, ଠୁମରୀ)—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]
୨ । ପୁନଃ ପୁନଃ ଏକବାକ୍ୟ କଥନ—
2. Recital; repetition of a word.

ଗାନ ଦେ. ବି—୧ । ଛନ୍ଦୋବଦ୍ଧ ରଚନା—1. Poetry; poem.
ଗାନା ୨ । ଗାୟନ; ଗାଇବା କର୍ମ—2. Singing.
ସଂ. ବିଣ. (+କର୍ମ. କ)—୧ । ଗାନ କରାଯାଇଥିବା—
1. Sung.
୨ । ଉଚ୍ଚାରିତ—2. Uttered.
୩ । ବର୍ଣ୍ଣିତ—3. Described.
୪ । କଥିତ—4. Spoken.
୫ । ପୁନଃ ପୁନଃ କଥିତ ବା ଉଚ୍ଚାରିତ—
5. Repeatedly uttered or spoken.

ଗୀତ ଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ପଦ୍ୟକୁ ରାଗରାଗିଣୀ ସହିତ ଗାନ କରିବା—
Gīta gāibā To sing a song.
ଗାନଗାଓୟା
ଗୀତଗାନା

ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ—ସଂ. ବି— କବି ଜୟଦେବକୃତ ସୁଲଳିତ ଛନ୍ଦରେ ରଚିତ
Gītagobinda ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାବିଷୟକ ସଂସ୍କୃତ ଗୀତିକାବ୍ୟ—
A series of songs in various Sanskrit metres composed by poet Jayadeba.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଳୋକ ଓ ସଂସ୍କୃତ ସଙ୍ଗୀତ ଅଛି ।]

ଗୀତଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୀତ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ —ସଙ୍ଗୀତ ବିଦ୍ୟା-
Gītajña ବିଶାରଦ—Expert in singing; versed in
(ଗୀତଜ୍ଞା—ସ୍ତ୍ରୀ) the art of music.

ଗୀତ ଧରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସଂ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ) କ୍ରି— ଏକାଧିକ ଲୋକ ସମସ୍ୱରରେ
Gīta dharibā ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା—(many people) To sing simultaneously and in harmony.

ଗୀତପ୍ରିୟ—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୀତ+ପ୍ରିୟ) ସଙ୍ଗୀତାନୁରକ୍ତ—
Gītapriya Fond of music.
(ଗୀତପ୍ରିୟା -ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ମହାଦେବ—God Śiva.

ଗୀତବନ୍ଧ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୀତ+ବନ୍ଧ)—କବିତା ବା ପଦ୍ୟର
Gītabandha ଆକାର—Shape of a poem.
ତାହା ମୁଁ ଗୀତବନ୍ଧେ କରୁଛି ପ୍ରକାଶ—କୃଷ୍ଣସଂହିତା. ମହାଭାରତ. ଅଶ୍ୱମେଧ ।

ଗୀତ ବସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗାୟକ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରର
Gīta basāibā ସ୍ୱର ସଙ୍ଗରେ ନିଜ ସ୍ୱର ମିଳାଇ ଗୀତ ଗାଇବା—
ଗାନବସାନା 1. To sing a song to the accompaniment of music.
ଗୀତବସାନା
୨ । ମୁହଁରେ ଗୀତ ନ ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରରି, ବଂଶୀ, ହାରମୋନିୟମ୍ ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରକୁ କୌଣସି ଗୀତର ରାଗ ଅନୁସାରେ ବଜାଇବା—2. To set a musical instrument to the tune of a song without singing the song.

ଗୀତନାଟ— ଦେ. ବି (ସମାହାର; ଗୀତ+ନାଟ୍ୟ)—ଗାୟନ ଓ ନର୍ତ୍ତନ—
Gītanāṭa Singing and dancing.

ଗୀତବାଦ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗୀତ+ବାଦ୍ୟ)— ଗାଇବାବାଜଣା—
Gītabādya Song and music; music vocal and instrumental.

ଗୀତବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି (ଗୀତ+ବିଦ୍ୟା)—ସଙ୍ଗୀତ ବିଜ୍ଞାନ—
Gītabidyā Science of music; the art of singing.

ଗୀତ ବୋଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୀତ ଗାଇବା—
Gīta bolibā To sing

ଗୀତଶାସ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି (ଗୀତ+ଶାସ୍ତ୍ର)—ଗୀତବିଦ୍ୟା (ଦେଖ)—
Gītaśāstra Gītabidyā (See)

ଗୀତସଂହିତା—ଦେ. ବି (ପାଦ୍ରୀଙ୍କ ଭାଷାନ୍ତର)—ବାଇବଲ୍‌ର ସ୍ତୋତ୍ର
Gītasaṁhitā ପୁସ୍ତକ—Book of psalms or hymns of the Bible.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଇଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ

ଗୀତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୈ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଗୀତ—
Gītā 1. Song.

୧ । ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ କଥୋପକଥନ ଛଳରେ ଆତ୍ମବିଦ୍ୟାର ଉପଦେଶ (ଯଥା—ରାମଗୀତା, ଶିବଗୀତା, ପାଣ୍ଡବ ଗୀତା)—2. A book embodying philosophical dialogues or discourse between a preceptor and his student.

୨ । କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଯୁଦ୍ଧ ସ୍ଥଳରେ ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା ତାହା ଯେଉଁ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲିଖିତ ଅଛି; ଭଗବଦ୍‌ଗୀତା—3. The Bhagabadgita, a philosophical discourse between Arjuna and Śrī-kṛushṇa in the Kurukshetra battle field in 18 chapters (a poem).

ଗୀତାଭିଧାନ—ଦେ. ବ (ଗୀତ + ଅଭିଧାନ)—ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ କୃତ ପଦ୍ୟ ଅଭିଧାନ (ଯହିଁରୁ ଭଞ୍ଜୀୟ କବିତାଦିରେ ବ୍ୟବହୃତ ବିଶିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଜଣାଯାଏ)—
Gītābhidhāna A Dictionary of peculiar words used in Oriya poems compiled by Upendra Bhanja.

ଗୀତାର୍ଥ—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୀତ + ଅର୍ଥ)—ସଙ୍ଗୀତର ଭାବାର୍ଥ—
Gītārtha The purport of a song.

ଗୀତାର୍ଥୀ—ଦେ. ବିଣ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁର୍ବୋଧ ସଙ୍ଗୀତ ଓ ଶ୍ଳୋକମାନଙ୍କର ବିଶେଷତଃ ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜୀୟ ରଚନାବଳୀର ଅର୍ଥ ବିଶଦ-ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାରେ ପଟୁ—
Gītārthī An expert in explaining difficult passages of Oriya classical songs.

ଗୀତାୟନ—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୀତ + ଅୟନ)—ସଙ୍ଗୀତର ଉପକରଣ (ବେଣୁମୃଦଙ୍ଗାଦି)—Instruments accompanying vocal music.
Gītāyana

ଗୀତି—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୈ ଧାତୁ + ଭାବେ. କ୍ତି)—
Giti ୧ । ସଙ୍ଗୀତ; ଗାନ—1. Song.

୨ । ସଂସ୍କୃତ ଛନ୍ଦୋବିଶେଷ—
2. Name of a Sanskrit metre.

ଗୀତିକବିତା—ସଂ. ବ (ଗୀତି + କବିତା)—ଗୀତ ହେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରଚିତ କବିତା—A poem intended to be sung.
Gītikabitā

ଗୀତିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୀତି + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gītikā ୧ । ଗାନ କରାଯିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ରଚିତ ପଦ୍ୟ—
1. A poem to be sung.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୀତ—2. A short song.

୩ । ଗାନ କରିବା—3. Singing.

ଗୀତିକାବ୍ୟ—ସଂ. ବ (ଗୀତି + କାବ୍ୟ)—ଯେଉଁ କାବ୍ୟ କେବଳ ସଙ୍ଗୀତମୟ—A lyric which is intended to be sung.
Gītikābya

ଗୀତୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୀତ + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍)—
Gītī ୧ । ଗାୟକ—1. Singing.
(ଗୀତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ସଙ୍ଗୀତରେ ନିପୁଣ—
2. Expert in singing

ଗୀତୁଆ—ଦେ. ବ—ଗୀତ ଗାଇବାରେ ପଟୁତା ଲାଭ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
Gītuā An expert singer.

ଗୀଧଲା—ଗ୍ରାମ୍ୟ (ସମ୍ବଲପୁର) ବ (ତୁଳ. ହି. ଗାଦଡ଼)—ବାଦୁଡ଼ (ଦେଖ)
Gīdhalā Bādurḍi See)

ଗୀର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଣ (ଗୃ ଧାତୁ = ଗ୍ରାସ କରିବା; ଶବ୍ଦ କରିବା + କର୍ମ କ)—
Gīrṇṇa ୧ । ପ୍ରଶଂସିତ—1. Praised; eulogised.

୨ । କଥିତ—2. Spoken

୩ । ଗିଳିତ—3. Swallowed.

୪ । ଭକ୍ଷିତ—4. Eaten.

୫ । ପ୍ରସ୍ତ—5. Overshadowed.

୬ । ସ୍ୱୀକୃତ—6 Agreed.

ଗୀର୍ଣ୍ଣି—ସଂ. ବ (ଗୃ ଧାତୁ + ଭାବ. କ୍ତି)—୧ । ପ୍ରଶଂସା; ସ୍ତୁତି—
Gīrṇṇi 1. Praise; eulogy.

୨ । ଭକ୍ଷଣ—2. Eating.

୩ । ଗିଳିବା—3. A gulp; devouring.

ଗୀର୍ପତି—ସଂ. ବ—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗିର୍ + ପତି)—ଗୀଷ୍ପତି (ଦେଖ)
Gīrpati Gīshpati (See)

ଗୀର୍ବାଣ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗିର୍ = ବାକ୍ୟ + ବାଣ) — ବାକ୍ୟ ଯେଉଁ-ମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟସାଧନରୂପ ଅସ୍ତ୍ର; ଦେବତା—
Gīrbāṇa The Gods; Deity.

ଗୀର୍ବାଣକୁସୁମ—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୀର୍ବାଣ + କୁସୁମ)—ଲବଙ୍ଗ—
Gīrbāṇakusuma Clove.

ଗୀର୍ବାଣବାଣୀ—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୀର୍ବାଣ + ବାଣୀ)—
Gīrbāṇabāṇī ୧ । ଦେବବାଣୀ—1. Divine language.

୨ । ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା—2. The Sanskrit voice.

ଗୀଷ୍ପତି—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୀଃ = ବାକ୍ୟ + ପତି)—
Gīshpati ୧ । ଦେବଗୁରୁ ବୃହସ୍ପତି—1. Bṛuhaspati.

୨ । ପ୍ରଧାନ ପଣ୍ଡିତ—2. A learned man; Pandit.

ଗୁ (ଧାତୁ)—ସଂ—ମଳ ତ୍ୟାଗ କରିବା—
Gu (root) To pass stools.

ଗୁ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଗୁ. ଧାତୁ)—ଗୁହ; ବିଷ୍ଠା; ମଳ; ପୁରୀଷ—
Gu Ordure; faeces.

ସାଧାରଣତଃ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ତୁଲନା କରିଥା ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଚିହ୍ନିତ ବପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ଦଥି' ନ ପାଇଲେ 'ଦନ୍ଥି' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଖା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଆ —ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁବାକ)—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ ଏବଂ ତାହାର ଫଳ—
Guā Betel-nut and its tree.
ସୁପାରୀ, ଗୁୟା, ସୁପରୀ
सुपारि
ତେ. ବାକଲୁ
ମ. ସୁପାରି
ଉର୍ଦ୍ଦୁ. ସୁପାରି

[ଦ୍ର—ଏହି ବୃକ୍ଷ ସମୁଦ୍ର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ, ବଙ୍ଗ ଓ ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ ଜନ୍ମେ । ଆସାମ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଏହାର କୃଷି ହୁଏ । ପୂର୍ବବଙ୍ଗରେ ଏହା ଜଙ୍ଗଲରେ ଜନ୍ମେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଏହାର କୃଷି କରାଯାଏ । ଗୁଆ ୪ ପ୍ରକାର :—୧ । ଆଚୀନ ବା ଜାହାଜୀ; ୨ । ସାହାପୁରୀ; ୩ । ଛୁଟ; ୪ । ଦେଶୀ ବା ମାଣିକ-ଗୁନ୍ଦି । ଏହା ବ୍ରତ ବିବାହାଦି ମଙ୍ଗଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପବିତ୍ର ଫଳରୂପେ ଓ ବନ୍ଧୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ବୈଦିକ-ଅନୁଷ୍ଠାନର ଏହା ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ ଅଙ୍ଗ । ଏହା କଟା ହୋଇ ପାନ ସଙ୍ଗେ ଖିଆଯାଏ । ଦକ୍ଷିଣ ଓ ଗୁଜରାଟ ଅଞ୍ଚଳରେ କଞ୍ଚା ଗୁଆକୁ ସିଝାଇ ଚେକା ଚେକା କରି କାଟି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]

୨ । ଉତ୍ସବାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କଠାରୁ ପଠାଯିବା ଗୁଆସହ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—
2. Betel-nut sent with formal invitations to relations and friends in social functions.

୩ । ଗୁଳା; ମାଂସଳ ସ୍ଥାନରେ ହଠାତ୍ ଟାଣ ବସ୍ତୁଦ୍ୱାରା ଜୋରରେ ଆଘାତ କଲେ ସେଠାରେ ବାହାର ପଡ଼ିବା ଗୁଆପରି ଫୁଲା—3. Nut-like swelling coming out in the fleshy parts of the body when suddenly struck into a hard substance.

ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗବ୍ୟ)—ଗାଈଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Produced from the cow; pertaining to the cow.
(ଯଥା—ଗୁଆଘିଅ, ଗୁଆଲହୁଣୀ, ଗୁଆଦହି ।)

ଗୁଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି—'ଗାଇବା' କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Guāibā Causative form of Gāibā.
ଗାଓୟାନ
गावाना
ବେଶ୍ୟା ପରି ବୃଦ୍ଧ ହୋଲେ ପରବ୍ରତ ବସାଇ ଗୀତ ଗୁଆଇ ଦେ—
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗୁଆଁ —ଦେ. ବି— ବନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ—A kind of tree growing in the forest; aegilitus annlata.
Guāñ

[ଦ୍ର—ଏହା ୧୨ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ହୁଏ । ଏହାର ଫୁଲ ଧଳା ଓ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।]

ଗୁଆଁର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରାମ୍ୟ)—୧ । ନିର୍ବୋଧ; ମୂର୍ଖ; ଗମାର —
Guāñra 1. Foolish; stupid
ଗୋୟାଁର; ଉଲ୍ଲୁ
गंवार
(ଗୁଆଁରୀ— ସ୍ତ୍ରୀ)
ମୁଆ ଉପିକାରେ ଗୁଆଁର ମୋ ସମ କାହିଁ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ସଙ୍ଗୀତ ।
୨ । ଏକବାଗିଆ—2. Importunate; wilful.
୩ । ଜ୍ଞାନହୀନ; ହୁଣ୍ଡା—3. Rash.

ଗୁଆଁରା —ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋରାଣୀ)—ଏକପ୍ରକାର ଗୁଳ୍ମ ଓ ତାହାର ଛୁଇଁ— A kind of plant and its bean;
Guāñrā
ग्वार; खुरथी; कौरी Cyamopsis Tetragonoloba.

[ଦ୍ର —ଏହା ବାର୍ଷିକ ଗୁଳ୍ମ, ଏଥିର ଛୁଇଁ ଓ ମଞ୍ଜି କୋଳଥ ପରି ଚେପ୍ଟା ଛୁଇଁ ତରକାରୀରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ; ଏଥିର ଛୁଇଁ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ଫଳେ । ଗରୁ ଗୋମେଷାଦି ଖାଆନ୍ତି । ବୈଦିକ ଅନୁସାରେ ଏଥିର ଛୁଇଁ ରେଚକ, ପିତ୍ତନାଶକ, ଦୀପକ, ବଳକାରକ ଅଟେ ଏବଂ ପତ୍ର ଅନ୍ଧାରକଣା ଓ ପିତ୍ତ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ— ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୁଆକଉଡ଼ି— ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁବାକ + କପର୍ଦ୍ଦକ)—
Guākaurdi ଭଣ୍ଡାରି ଗଉଡ଼ିଆଦି ହାଟୁଆ ଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ସମୟରେ ବର ଓ କନ୍ୟା ପକ୍ଷର ଜାତି ବେହେରାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ୱରୂପ ଭେଟିବା ୪ ଗାଇ ବା ୪୦ ଗୋଟା ଗୁଆ ଓ କଉଡ଼ି ବା କଉଡ଼ି ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଦେବା ଦୁଇ ଅଣା ପଇସା—Betel-nuts and cowrie-shells presented to the headman of the caste on the occasion of marriage amongst the Hāṭuā (cowherd; barber) castes in Orissa.

ଗୁଆକାଟ୍— ଦେ. ବି—ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପରଙ୍କ ବିବାହାଦି
Guākāṭ ପାରିବାରିକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ସ୍ୱରୂପ ଦିଆଯିବା ଗୁଆର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ବନ୍ଦ ହେବା—
The stoppage of presenting betel-nuts to invite relations to family ceremonials.

ଗୁଆକାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ପାରିବାରିକ କାର୍ଯ୍ୟ
Guā kāṭibā ଉପଲକ୍ଷେ ଗୁଆ ପଠାଇ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ପ୍ରଥା
सुपारि काटना ସ୍ଥଗିତ କରିବା—1. To stop presenting betel-nuts to a relative at each other's family ceremonies.

୨ । ଗୁଆକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିବା, ଗୁଆ ଭାଙ୍ଗିବା—
2. To cut betel-nuts into pieces.

ଗୁଆକାତି - ଦେ. ବି.—ଗୁଆ କାଟିବାର ଯନ୍ତ୍ର—
Guākāti Nut cracker.
ଯାନ୍ତି; ଗୁୟାକାତି
सरोता

ଗୁଆକାତି ଚଢ଼େଇ —ଦେ. ବି.—କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷିବିଶେଷ—
Guākāti chardhei A kind of small bird.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଉଡ଼ିଲାବେଳେ ଏମାନଙ୍କ ଡେଣାର ଅଗ ଲାଞ୍ଜର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ଗୁଆକାତିର ବେଣ୍ଟା ଭଳି ପଦାଳୁ ବାହାର ଥାଏ । ଜଳପକ୍ଷରେ ଗୁଡ଼ି ଘଡ଼ିଏ ବା ଘଡ଼ି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏମାନେ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି ବୁଲନ୍ତି ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ୱ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

ଗୁଆକୋଳି—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ଓ ତହିଁର କୋଳି—
Guākoli A kind of tree and its fruit; Maba Busei folia (Haines).

[ଦ୍ର—ଏହାର ଫଳ ସାନ ଓ ଲମ୍ବଡ଼ା; ଫଳର ରସ ଦୁଧ ପରି ଧଳା ଓ ମିଠା; ବାଳକବାଳିକାମାନେ ଏହାକୁ ଅତି ଆଦରରେ ଖାଆନ୍ତି ।]

ଗୁଆଖୋଡ଼ପା—ଦେ. ବି.—ଗୁଆଖୋଳପା (ଦେଖ)
Guākhordapā Guākholapā (See)

ଗୁଆଖୋଳ—ଦେ. ବି.—ଗୁଆଖୋଳପା (ଦେଖ)
Guā khola Guākholapā (See)

ଗୁଆଖୋଳପା—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୁଆ ଫଳର ଉପରସ୍ଥ ଆବରଣ ବା ଗ୍ରେପା—1. Rind of a betel-nut.
Guākholapā

୨ । ଗୁଆ ବାହୁଙ୍ଗା ମୂଳରେ ଥିବା ଗ୍ରେପା—
2. The rind at the foot of the branch of a betel-nut tree.

ଗୁଆଗୁଆ—ଦେ. ବି.—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
Guāguā A kind of tree.

[ଦ୍ର—ଏହା ପ୍ରାୟ ୧୦ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ହୁଏ ।]

ଗୁଆଘିଅ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗବ୍ୟଘୃତ)—ଗୋଦୁଗ୍ଧରୁ ଜାତ ଘୃତ—
Guāghia Ghee from cows milk.
ଗାଓଘାସି
ଗାୟକା ଘୀ

ଗୁଆ ଚାଲିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୁଆ ଦେବା (ଦେଖ)
Guā chālibā Guā debā (See)
ସୁପାରି ଭେଜନା ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ସୁଭକ୍ତ ମଇତ ଦେଲେ ସବୁ ଗୁଆ ଚାଲ ।
ଉକାରଚରଣ. ସାଣ୍ଡିଆ ବାହା ।

ଗୁଆଚ୍ଛେପି—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମଧୁର ମାଛ—
Guāchopi A kind of small fresh-water fish.

ଗୁଆଣି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗର୍ଭ)—ଗର୍ଭ; ଉଦର—
Guāni Belly.

ଗୁଆତିରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ) ବି. (ସଂ. ଗୌଣୀୟ)—ପୁରୀଜିଲାର ଶାସନବାସୀ କୁଳୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କର ୩ ଶାଖା ମଧ୍ୟରୁ ଏକତମ—One of the 3 branches of high caste Brahmans in the Puri sāsan village.
Guātiriā

[ଦ୍ର—ଶାସନୀ କୁଳୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ୩ ଶାଖାରେ ବିଭକ୍ତ; ଯଥା—ନନ୍ଦ, ବସୁସ ଓ ଗୁଆତିରିଆ ।]

ଗୁଆଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁବାକ ଅର୍ପଣପୂର୍ବକ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ବିବାହାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା—
Guādebā To invite relatives by sending betel-nuts to attend family festivities.
ସୁପାରିଭେଜନା
ବାହା ପୁଅଣି ହେଲେ ଧରମାଣିକ ଜାତରେ ଗୁଆ ଦିଏ ।
ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣଆଠଗୁଣ ।

ଗୁଆନୋ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗୁଆନୋ)—
Guāno ପକ୍ଷିବିଶେଷର ମଳରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଖତ—
ଗୁଆନୋ Manure from a certain bird's ordure; guano.
ଗୁଆନା

ଗୁଆପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଆଦେବା (ଦେଖ)
Guāpakāibā Guādebā (See)

ଗୁଆପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଉତ୍ସବାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ବନ୍ଧୁଘରୁ ଗୁବାକସହ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଆସିବା—Receipt of a formal invitation from a relative for a social ceremony by means of a betel-nut being sent to him.
Guāpardibā
ସୁପାରିମିଳନା

ଗୁଆପାନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁବାକ ଓ ପର୍ଣ୍ଣ)—
Guāpāna ଚେବାଇବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୁଆ ଓ ପାନ—
ପାନସୁପାରୀ Betel-nut and betel used for chewing.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଚେମେଡ଼ିଲଇ (ଦେଖ)
Chemerdilai (See)

ଗୁଆପେଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ସରୁ ଧାନ—
Guāpendi A kind of fine paddy.

[ଦ୍ର—ଏ ଧାନ କେଣ୍ଡାରେ ପେଣ୍ଡା ପେଣ୍ଡା ହୋଇ ଧରେ ।]

ଗୁଆଭଇଁଶା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଶୁଳ୍କ ବା କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ବୃକ୍ଷମଜ୍ଜ—
Guābhaiṅsā The pith or marrow of a tree.

ଗୁଆଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—ପାନ ସଙ୍ଗେ ଚେବାଇବାପାଇଁ ଗୁଆକାଉରେ ଗୁଆକୁ ଟିକି ଟିକି କରି କାଟିବା—
Guābhāngibā
ସୁପାରୀକାଟନା To cut areca-nuts into tiny bits for chewing with betel.

ଗୁଆମହୁରି—ଦେ. ବି—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପାନମହୁରି—
Guāmahuri A small species of aniseed.

ଗୁଆର ଶିମ୍ବ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଏକ ଜାତୀୟ ଶିମ୍ବ—
Guāra simba A kind of bean.

ଗୁଆରା—ଦେ. ବି—ଗୁଆଁରା (ଦେଖ)
Guārā Guāṅrā (See)

ଗୁଆଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋପାଳ)—ଗଉଡ଼ି—
Guāla Cowherd; milkman.
ଗୁଆଳା; ଗୋୟାଳା
ଗ୍ୱାଳ
(ଗୁଆଳୀ; ଗୁଆଳୁଣୀ; ଗୁଆଳୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁଆଲା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ମେଦନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୋପାଳ ଭୁଲ. ବ. ଗୋପାଲ)—ଗଉଡ଼ି—Milkman.
Guālā
ଦାମୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ାକ ଗୁଆଲଙ୍କୁ ଭୁଇ ଭାର ଟଙ୍କାରେ ବିକ ଦିଏ ।
ଫକୀରମୋହନ—ଗଳ୍ପସଳ୍ପ ।

ଗୁଆଲି—ଦେ. ବି—ବିବାହ ପରେ ବରକନ୍ୟା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ଘରକୁ ସମାରୋହରେ ଯିବା (ନନ୍ଦ)—
Guāli A procession formed by the newly married couple visiting the house of relatives.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେଁ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଆଲିଅର୍—ଦେ. ବି (ନାମ)—ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ଓ ତାହାର ରାଜଧାନୀ—The Marhatta State and fort of Gwalior.
Guāliar

[ଦ୍ର—ମରହଟ୍ଟା ରାଜତ୍ୱର ପତନବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ପେଶବା ବାଲାଜୀ ଫଳତଃ ରାଜା ହୋଇଥିଲେ । ବାଲାଜୀଙ୍କ ଯୁଅ ବାଜିରାଓଙ୍କର ଜଣେ ସେନାପତି ରାଣାଜୀ ସିନ୍ଧିଆ ଗୁଆଲିଅରରେ ରାଜତ୍ୱ କଲେ । ୧୭୮୦ ସାଲରେ ଇଂରେଜମାନେ ଗୁଆଲିଅର ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କଲେ । ତା ପରେ ସିନ୍ଧିଆ ଉକ୍ତ ଦୁର୍ଗକୁ ଅଧିକାର କଲେ । ୨ୟ ମରହଟ୍ଟା ଯୁଦ୍ଧରେ ଇଂରେଜମାନେ ସିନ୍ଧିଆଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କଲେ । ୧୮୧୭ ସାଲରେ ୩ୟ ମରହଟ୍ଟା ଯୁଦ୍ଧରେ ସିନ୍ଧିଆ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସନ୍ଧି କରି ପିଣ୍ଡାରିମାନଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଇଂରେଜଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ତତ୍ପରେ ୧୮୫୭ ସାଲ ସିପାହିବିଦ୍ରୋହ ସମୟରେ ଇଂରେଜମାନେ ଗୁଆଲିଅର୍ ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କଲେ ମାତ୍ର ୧୮୮୫ ସାଲରେ ଏହାକୁ ପୁଣି ସିନ୍ଧିଆଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ କଲେ; ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୁଆଲିଅର ମଧ୍ୟଭାରତର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ମିତ୍ର ରାଜ୍ୟ; ଏ ରାଜ୍ୟର ବର୍ଗଫଳ ୨୬୫୩୦ ବର୍ଗ ମାଇଲ ଓ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ୩୨ ଲକ୍ଷ । ଏ ରାଜ୍ୟ ଦୁଇଟି ବିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ, ଗୁଆଲିଅର୍ ଓ ମାଲୱା । ଏ ରାଜ୍ୟ ୧୧ଟି ଜିଲ୍ଲା ଓ ୩୭ ତହସିଲରେ ବିଭକ୍ତ । ଏ ରାଜାଙ୍କ ଉପାଧି ମହାରାଜ ରାଓ ସିନ୍ଧିଆ ଅଟେ । ଏ ମହାରାଜା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସନ୍ଧିସୂତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ।]

ଗୁଆଲିସଭା—ଦେ. ବି—ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ବ୍ରତ ବିବାହରେ ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ରାତିରେ ସମବେତ ବନ୍ଧୁମାନେ କରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବା ବ୍ରତ ହୋଇଥିବା ବାଳକକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବା ଉପଲକ୍ଷେ କରାଯିବା ସଭା; ଫୁଲସଭା—A meeting of Brahmans held before the marriage or Brata feast to bless the newly married couple or the newly initiated boy.
Guālisabhā
ଆଶିର୍ବସଭା

[ଦ୍ର—ଏ ସଭାରେ ସମବେତ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନସ୍ୱରୂପ ଗୁଆ, କଉଡ଼ି ରେଣ୍ଟ ଦିଆଯାଏ ।]

ଗୁଇ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁପ୍ତି)—ଗୁପ୍ତଦୋଷ—Secrets.
Gui

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି (ସଂ. ଗୋଧିକା)—ଗୋଧି—Iguana.

ଗୁଇଁ—ଦେ. ବି—୧ । ଖେଳରେ ଅପର ପକ୍ଷକୁ ଗୋପନ କରି ଭଣ୍ଡାଇବା—1. Unfair means used in a game to win.
Guiñ

ଗୁଇଁ ଥିଲେ ଗୁଇଁ ବାହାର ପଡ଼େ—ଚଳ ।

୨ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ଥାୟୀ ଅଧିବାସୀ ବଙ୍ଗୀୟ ରଙ୍ଗଣୀଙ୍କ (ତନ୍ତୀ) ଉପାଧିବିଶେଷ—

2. A family title of Bengali weavers.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବହୁ ପୁରୁଷ ହେଲା ସ୍ଥାୟୀ ଅଧିବାସୀ ହୋଇ ଓଡ଼ିଆ ପାଲଟି ଯାଇଅଛନ୍ତି ।]

ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଗୃହ ଘରର ମଥାନ—The summit of a thatched house.

ଗୁଇଁଗାଇଁ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟାତ୍ମକ)—୧ । ଅରଟରେ ସୂତା କଟା ହେଲା ବେଳେ ଅରଟ ଚାଲିବାର ଶବ୍ଦ—Sound of the revolving spinning wheel.
Guiñgāiñ

ଅରଟ ଗୁଇଁଗାଇଁ ଲେ ବୁଢ଼ି ! ତୋ ସୂତାନଟୀ କାହିଁ ?—ଅରଟଗୀତ ।

୨ । ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା—

2. Use of unfair means in a game.

୩ । ଗୁଁ ଗାଁ (ଦେଖ)—

3. Guñgāñ (See)

ଗୁଇଁଜ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜା)—ଗୁଞ୍ଜା; କାଳଝି—A red and white seed with black tip.
Guiñj

ଗୁଇଁପୁଇଁ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଅ—ଗୁଁପୁଁ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Guiñpuiñ etc Guñpuñ etc (See)

ଗୁଇଁଶ୍‌ଗାଇଁଶ୍ ହେବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା—To grumble to do any work.
Guiñśgāiñś hebā

ଗୁଇନ୍‌ଚା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୁଣ୍ଡୁ ଚମ୍ପା—Squirrel.
Guinchā

ଗୁଇନ୍ଦା—ବୈଦେ (ଫା. ଗୋଇନ୍ଦା; ଭୁଲ ସଂ. ଗୁପ୍ତଦୂତ)—ଗୁପ୍ତଚର; ଗୋଇନ୍ଦା; ଭେଦୁଆ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୁପ୍ତଭାବରେ ସମାଗୁର ସଂଗ୍ରହ କରେ—Detective; spy.
Guindā
ଗୋଇଁଦା

ଗୁଇନ୍ଦା ପୁଲିସ୍—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୋଇନ୍ଦା+ଇଂ. ପୋଲିସ୍)—ସରକାରଙ୍କ ବିଯୁକ୍ତ ଯେଉଁ ପୁଲିସ ଅପରାଧୀଙ୍କର ଗୁପ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତି—Detective police.
Guindā pulis
ଗୋଇଁଦାପୁଲିସ

ଗୁଇଁପୁଇଁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଁପୁଁ (ଦେଖ)
Guuñpuuñ Guñpuñ (See)

ଗୁଏ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗୋଧିକା)—ଗୋଧି—Iguana.
Gue

ଗୁଁ—ସଂ. ବି—ବୈଦିକ ଅକ୍ଷର 'ଙ' ର ଉଚ୍ଚାରଣ—Pronunciation of the Vedic letter 'ङ'
Guñ

ଗୁଁ ଗାଁ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟଭାବରେ ବିରକ୍ତି ବା ଅନିଚ୍ଛା-ପ୍ରକାଶ—1. Grumbling.
Guñgāñ
ଗୁଜ୍‌ଗୁଜ୍, ଗୁଜ୍‌ଗୁଜାନି
ଗୁନଗୁନା

ଗୁଁ ଗାଁ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା—To grumble or express unwillingness to do a thing.
Guñgāñ hebā
ଗୁନଗୁନକରା
ଗୁନଗୁନାନା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍

ଗୁଁଗୁଁ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ଅ—ଗୁଁଗାଁ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Guñguñ etc Guñgāñ etc (See)

ଗୁଁଡ଼ଚି—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର)—ବ—ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା—
Guñḍchi Squirrel.

ଗୁଁଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ମଶା—
Guñrdiā Mosquito.

ଗୁଁପୁଁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟଭାବରେ ବିରକ୍ତି ବା ଅନିଚ୍ଛାପ୍ରକାଶ—
Guñpuñ 1. Grumbling.
ଗୁଜଗୁଜ
ଗୁନଗୁନ
୨ । ଖେଳରେ ଗୋଳାଇବା—
2. Use of unfair means in a game.
୩ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଅସ୍ଥିରତା—
3. Hesitancy; hesitation.
୪ । ସନ୍ଦେହ—4. Suspicious.
ଦେ. ବିଣ—ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟଭାବରେ ଅନିଚ୍ଛାପ୍ରକାଶକାରୀ—
Grumbling.

ଗୁଁପୁଁୟାଁ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟଭାବରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ
Guñpuñyāñ ଅନିଚ୍ଛାପ୍ରକାଶକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
1. Grumbling (person)
୨ । ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଳାଏ—
2. Using unfair means in a game.
୩ । ସନ୍ଦିଗ୍ଧମନା—3 Suspicious by nature.

ଗୁଁପୁଁୟାଁ—ଦେ. ବିଣ—
Guñpuñyāñ

ଗୁଁପୁଁ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା
Guñpuñ hebā ପ୍ରକାଶ କରିବା—1. To grumble or
ଗୁଜଗୁଜକରା express unwillingness to do a thing.
ଗୁନଗୁନାନା; ଗୋଁଗିଆଁନା
୨ । ଖେଳରେ ଗୋଳାଇବା—2. To use unfair means in a game.
୩ । କୌଣସି ବିଷୟରେ ସ୍ଥିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପସ୍ଥିତ ନ ହୋଇ ଇତସ୍ତତଃ କରୁଥିବା—Hesitating.
୪ । ସନ୍ଦେହ କରିବା—4. To suspect.

ଗୁଖର୍—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବ.—ଗୋଖର (ଦେଖ)
Gukhar Gokhara (See)

ଗୁଖରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ. (ସଂ. ଗୋକ୍ଷୁର)—
Gukharā ଗୋଖରା (ଦେଖ)—1 Gokharā (See)
୨ । ଚାରିପାଖେ ମୁନ ଥିବା ଲୁହା କଣ୍ଟା—
2. Iron nail pointed on four sides.

ଗୁଗଳ—ଦେ. ବ.—ଗୁଗ୍ଗୁଳ (ଦେଖ)
Gugala Guggula (See)

ଗୁଗୁଚି—ଦେ. ବ.—ଗୁଗୁପାଞ୍ଚି (ଦେଖ)
Guguchi Gugupāñchi (See)

ଗୁଗୁଚିଆ—ଦେ. ବ. (ସଂ. କୁକାଶ)—ଧାନ୍ୟାଦିବର୍ଗର ତୃଣବିଶେଷ—
Guguchiā Spear grass; a kind of grass having
ଚୋର୍‌କାଁଟା, କଚକଚେ, awns on its grains which enter
ଚୋଁଚଖଡ଼କେ, ଭାଟୁଇ into ones cloth while walking
ଅଘାଟୁଲି and stick there; Loue thorn
ସଂ. ନାମ—ଗ୍ରେରପୁର୍ଣ୍ଣୀ, Andropogen aciculatus.
ଗ୍ରେରକ, ଗ୍ରେରକଣ୍ଟକ [ଦ୍ର—ଏହା ପଡ଼ିଆରେ ଜନ୍ମେ । ଏହାର ଶୃଙ୍ଗଯୁକ୍ତ ଶସ୍ୟ ବା ଫୁଲ ପଡ଼ିଆରେ ଯିବା ଲୋକର ଲୁଗାରେ ଲାଗିଯାଏ ।]

ଗୁଗୁପହଞ୍ଚି—ପ୍ରା. ବ.—ଗୁଗୁପାଞ୍ଚି (ଦେଖ)
Gugupahañchi Gugupāñchi (See)

ଗୁଗୁପାଞ୍ଚି—ପ୍ରା. ବ.—ବଡ଼ ମଣିଷ ଚିତ ହୋଇ ଶୋଇ ଆଣ୍ଠୁକୁ
Gugupāñchi ଉପରକୁ ଟେକି ଗୋଡ଼ରେ ପିଲାଙ୍କୁ ବସାଇ
ଘୁଘୁଆ ଖେଳାଇବାର ରୀତିବିଶେଷ—The mode of rocking a child by putting him on the chair-like seat formed by the feet and legs of the elderly man while sleeping on the back.

[ଦ୍ର—ବଡ଼ମଣିଷ ଚିତ ହୋଇ ଶୋଇ ଗୋଡ଼କୁ ଟେକି ଓ ଆଣ୍ଠୁଠାରୁ ଭାଙ୍ଗି ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ଓ ପାଦମଧ୍ୟସ୍ଥ ତଳୁତଳ ସ୍ଥାନରେ ଶିଶୁକୁ ଦୋଳି ଖେଳାଇ ପଗ୍ଭରୁଥାନ୍ତି, "କାହା ପଡରେ ଖାଇବୁ ଶିଶୁ ଉତ୍ତର କରେ, 'ବାଧା ପଡରେ" ଏହିପରି ଅନେକ ଥର ପଗ୍ଭରିବାରୁ ଶିଶୁ ଉକ୍ତ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପଡରେ ଖାଇବ ବୋଲି ଉତ୍ତର କରେ । ଶେଷକୁ ବଡ଼ ମଣିଷ ପଗ୍ଭରନ୍ତି, "ସୁନାଗଡ଼ିଆରେ ପଡ଼ିବୁ କି ଗୁହ୍ମ ଗାଡ଼ିଆରେ ପଡ଼ିବୁ ?" ଶିଶୁ ଯାହା ଉତ୍ତର କରେ ତଦନୁସାରେ ବଡ଼ ମଣିଷ ଆପଣାର ଗୋଟିଏ କଡ଼ରେ ସୁନାଗଡ଼ିଆ ଓ ଅନ୍ୟ କଡ଼ରେ ଗୁହ୍ମ ଗଡ଼ିଆ ଥିବାର କଳ୍ପନା କରି ଶିଶୁକୁ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଏକ ପାଖକୁ ଦୋହଲାଇ ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଘେନି ଆସି ସେହି କଡ଼ରେ କଳ୍ପିତ ସୁନାଗଡ଼ିଆ କି ଗୁହ୍ମଗାଡ଼ିଆରେ ଖସାଇ ପକାଇ କହନ୍ତି, "ଗୁହ୍ମ ଗଡ଼ିଆରେ ଧୋଇଁ ଧୋଇଁ ସୁନା ଗଡ଼ିଆରେ ପକାଇ ଦେଇଁ ।" ଶିଶୁର ଏହି ଖେଳକୁ 'ଗୁଗୁପାଞ୍ଚି' କହନ୍ତି ।]

ଗୁଗୁଚିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସାଜପୁର) ବ—ଗୁଗୁଚିଆ (ଦେଖ)—
Gugurchiā Guguchiā (See)

ଗୁଗୁଳ—ଦେ. ବ—ଗୁଗ୍ଗୁଳ (ଦେଖ)
Gugula Guggula (See)

ଗୁଗ୍ଗୁଳ—ସଂ. ବ. (ଗୁଗ୍ = ବ୍ୟାଧି ଗୁଡ୍ ଧାତୁ = ରକ୍ଷା କରିବା + ଉଣ୍ଡ୍. ଅ)—
Guggula
ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଶଳ୍ଲକୀ ୧ । ସୁଗନ୍ଧ ଧୂପ ବା ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସାଧାରଣରେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଶାଲଶିନିର୍ଯ୍ୟାସ, ଭୁନ୍ଦୁରୁ, ଗୁଗ୍ଗୁଳୁ, ଗୁଗ୍ଗୁଲ ଗୁଗ୍ଗୁଳ, ଗୁଗ୍ଗୁଲ ଗୁଗ୍ଗଳ, ଲୁବାନ ଗ୍ର. ଗୁଗ୍ଗୁଲ ମ. ଗୁଗ୍ଗୁଳ ଫା. ବୋଏଜନ୍ଦ୍ରୁଯାନ୍ ଆ. ମୁଷ୍ଟିଲେଅର୍ଜକ୍ ଜୈ. ଗୁଗ୍ଗୁଲମୁଚେଟ୍ଟୁ ତା. କୁଙ୍ଗୁ, ଗୁଗ୍ଗୁଳୁ

1. Indian Bdellium.

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଙ୍କା କଣ୍ଟାଳିଆ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—

2. Balsamodendron Mukul; Amyris Agallochum.

[ଦ୍ର—ଏହା ସିନ୍ଧୁ ରାଜପୁତାନା ଆଦି ଶୁଷ୍କ ଦେଶ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହାର ନାମ ଶିଳା ଗଛ । ଏହାର ଶଳ୍କ କାଗଜ ପରି ପତଳା ହୋଇ ଗଛରୁ ଝଡ଼ି ପଡ଼େ, ଶାଖାର ପ୍ରାନ୍ତରେ ପତ୍ର ଧରେ, ପତ୍ର ତ୍ରିପର୍ଣ୍ଣ । ଏ ଗଛର ରସ ସୁଗନ୍ଧ, ଶୀତକାଳରେ ଗଛର ଶଳ୍କରେ କଣା କଲେ ସୁଡ଼ା ପରି ରସ ବାହାରେ । ଏ ରସ ଶୁଖିଲେ ଗୁଗ୍ଗୁଳ ହୁଏ । ଏହା ନିଆଁରେ ପକାଇ ଧୂପ ଦେଲେ ସୁଗନ୍ଧ ବାହାରେ । ଆଫ୍ରିକାର ଗୁଗ୍ଗୁଳ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ । ଗୁଗ୍ଗୁଳ ୫ ପ୍ରକାର :—

୧ ମହିଷାକ୍ଷ—ଏହା ଭ୍ରମର ଓ ଅଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣ

୨ ମହାନୀଳ—ଅତି ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ

୩ କୁମୁଦ—କଇଁ ପରି

୪ ପଦ୍ମ—ମଣି ପରି

୫ ହିରଣ୍ୟ—ଏହା ହଳଦିଆ

ଏହା ଶରୀର ପକ୍ଷେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପକାରୀ । ଏହା ପିତ୍ତବର୍ଦ୍ଧକ, ସାରକ, ଭଗ୍ନସନ୍ଧାନକାରକ, ଶୁକ୍ରବର୍ଦ୍ଧକ, ସ୍ୱରପ୍ରସାଦକ, ରସାୟନ, ଅଗ୍ନିଦୀପକ ଓ ବଳକାରକ, ନୂତନ ଗୁଗ୍ଗୁଳ ବଡ଼ ଉପକାରୀ ।]

ଗୁଗ୍ଗୁଳଦ୍ରୁ—ସଂ. ବି. (ଗୁଗ୍ଗୁଳ + ଦ୍ରୁ)—
Guggulādru — ରକ୍ତ ସଜନା ଗଛ—
A variety of Moringa with red flowers (M. W.)

ଗୁଗ୍ଗୁଳୁ—ସଂ. ବି. (ଗୁଗ୍+ଗୁଜ୍ ଧାତୁ + ଅ; ସଙ୍ଜ୍ଞାର୍ଥରେ. ଉ)—
Guggulu — ଗୁଗ୍ଗୁଳ (ଦେଖ)
Guggula (See)

ଗୁଙ୍ଗ୍ନିଆ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ଲରିଆ) କ୍ରି—ଗୁରୁଣ୍ଡିବା—
Guṅgniā hebā — To crawl.

ଗୁଙ୍ଗା—ବୈଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଫା. ଗୁଙ୍ଗ୍)—ଘୁଙ୍ଗା (ଦେଖ)
Guṅgā — Ghuṅgā (See)
(ଗୁଙ୍ଗୀ – ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁଚାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) କ୍ରି—ଫିଟାଇବା—
Guchāibā — To open.

ଗୁଚିତାଣ୍ଡି—ବୈଦେ ବି. (ହି. ଗୁଚ୍ଛି ଡଂଡା; ହି. ଗୁଚ୍ଛୀ=ଭୂମିରେ କରାଯିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାତ)—
Guchitāṇḍi — ଡାବଲପୁଆ (ଖେଳ) (ଦେଖ)
Dābalapuā (play) (See)

ଗୁଚିତାଣ୍ଡୁ—ବୈଦେ. ବି. (ହି. ଗୁଚ୍ଛି=ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗାତ + ସଂ. ଦଣ୍ଡ)—
Guchitāṇḍu — ଡାବଲପୁଆ (ଖେଳ) (ଦେଖ)
Dābalapuā (play) (See)

ଗୁଚ୍ଛ—ସଂ. ବି. (ଗୁ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+ଅଧିକରଣ. ଛ; ପେଉଁଠାରେ ଭ୍ରମରମାନେ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି)—
Guchchha

୧ । ପୁଷ୍ପସ୍ତବକ—
1. A cluster of flowers.

୨ । ପେଣ୍ଡା; ଗୋଛା—
2. A bundle; cluster; bunch.

୩ । ମୟୂରପୁଚ୍ଛ—3. The tail of a peacock.

୪ । ମୁକ୍ତାହାରବିଶେଷ—
4. A thick string of pearls.

୫ । ବତ୍ତିଶସରିଆ ହାର—
5 A 32 stringed necklace.

୬ । ମଲ୍ଲିକାଦି ଗଛ—6. Plants (like jasmine) which shoot out in clusters from the ground.

[ଦ୍ର—ଏହାର କାଣ୍ଡମାନ ମୂଳରୁ ଗୋଛା ଗୋଛା ହୋଇ ବାହାରେ ।]

ଗୁଚ୍ଛକ—ସଂ. ବି. (ଗୁଚ୍ଛ + ସ୍ୱାର୍ଥରେ କ)—ଗୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)
Guchchhaka — Guchchha (See)

ଗୁଚ୍ଛପତ୍ର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଚ୍ଛ + ପତ୍ର)—ତାଳଗଛ—
Guchchhapatra — Palm tree.

ସଂ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଗଛର ପତ୍ର ଗୁଚ୍ଛାକୃତି—
(trees) The leaves of which are like clusters.

ଗୁଚ୍ଛପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଚ୍ଛ + ପୁଷ୍ପ)—୧ । ଅଶୋକଗଛ—
Guchchhapushpa — 1. Asoka tree.

୨ । ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ ଗଛ; ଛତିଆନା ଗଛ—
2. Alstonia scholaris.

୩ । ରିଠା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—3. The soapnut tree.

୪ । ଧାତକୀ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—4. Dhātakī.

ସଂ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଗଛର ଫୁଲ ଥେନ୍ତା ଥେନ୍ତା ହୋଇ ଫୁଟେ—
(trees) Which flower in clusters.

ଗୁଚ୍ଛଫଳ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଚ୍ଛ + ଫଳ)—
Guchchhaphala

୧ । କଦଳୀ ଗଛ—
1. The banana tree.

୨ । ରିଠା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. The soapnut tree.

୩ । ନିର୍ମଳା ଗଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3. The clearing nut tree.

୪ । କାକମାଚୀ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. Kākamāchī (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୫ । ଅଙ୍ଗୁର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—5. Grapes.
ସଂ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଗଛର ଫଳ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ହୁଏ—
(trees) With fruits in bunches.

ଗୁଚ୍ଛଫଳା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଚ୍ଛ+ଫଳ+ଆ)—
Guchchhaphalā ୧ । ଦ୍ରାକ୍ଷାଲତା—1. The vine.
୨ । କଦଳୀ ଗଛ—2. The banana tree.
ସଂ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଲତାର ଫଳ ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ହୋଇ ଧରେ—
(creepers) Bearing fruits in clusters.

ଗୁଚ୍ଛା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—ଗୁନ୍ଥା; ଗ୍ରଥନ—
Guchhā Stringing together (as beads).
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଗୋଛ (ଦେଖ)
Gochhā (See)

ଗୁଚ୍ଛାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—୧ । ଗୋଛ କରିବା—
Guchhāibā 1. To tie into a bundle.
ଗୁଛାନ ୨ । ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରିବା—
इकट्ठाकरना 2. To gather together.
୩ । ସଜାଇବା—3. To furnish; to equip.

ଗୁଚ୍ଛିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—ଗୁନ୍ଥିବା—
Guchhibā To string together.

ଗୁଚ୍ଛେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଚ୍ଛାଇବା (ଦେଖ)
Guchheibā Guchhāibā (See)

ଗୁଜ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଗୁଣ୍ ଗୁଣ୍ ଶବ୍ଦ କରିବା—
Guj (root) To buzz; to hum.

ଗୁଜ୍‌ଗାଜ୍—ଦେ. ଅ—ଗୁଜୁରୁଗାଜର୍ (ଦେଖ)
Gujgāj Gujurugājar (See)

ଗୁଜ - ଦେ. ବି—ଚାଳଘରମାନଙ୍କରେ ଓରାଉପରେ ଖୁଣ୍ଟପର ବସିଥିବା
Guja କ୍ଷୁଦ୍ର କାଷ୍ଠଖଣ୍ଡ—A piece of wood placed on the cross-beam of a thatched house to support the wall-plate.

ଗୁଜବ—ଦେ. ବି (ହି. ଗୁଜକ୍=ହୁଜୁକ୍; ଭୁଲ. ସଂ. ଘୁଷ ଧାତୁ)—
Gujaba ଜନରବ; ରଟନା—Rumour.
ଗୁଜବ
गप

ଗୁଜରତ୍—ବୈଦେ. ଅ (ଫା. ଗୁଜର୍=ପହଞ୍ଚିବା; ପୈଠ)—ମାରଫତ୍—
Gujarat Through; per; by the hand of.

ଗୁଜରତ୍‌ଖୋଦ୍ - ବୈଦେ. ଅ (ଫା)—ମାରଫତ୍ ଖୋଦ୍ ବା ନିଜେ—
Gujaratkhod Per self; personally.

ଗୁଜରାଟ୍—ଦେ. ବି (ନାମ) (ସଂ. ଗୁର୍ଜ୍ଜର+ରାଷ୍ଟ୍ର)— ଭାରତର ପଶ୍ଚିମ
Gujarāṭ ଉପକୂଳସ୍ଥ ଦେଶବିଶେଷ—
ଗୁଜରାଟ Gujarat in Western India.
गुजरात

ଗୁଜରାଟୀ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁର୍ଜ୍ଜର+ରାଷ୍ଟ୍ର)—୧ । ଗୁଜରାଟ ଦେଶୀୟ
Gujarāṭī ବ୍ୟକ୍ତି—1. A person belonging
ଗୁଜରାଟୀ to Gujarat.
गुजराती ୨ । ଗୁଜରାଟ୍ ଦେଶୀୟ ଭାଷା—
2 Gujarati language.
ବିଣ.—ଗୁଜରାଟସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to gujarat.
ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗୁଜରାଟ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅତି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ତରବାରି—A very good sort of sword made in Gujarat.

ଗୁଜରାଣ—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁଜରାନ୍=ନିର୍ବାହ; କାଳକ୍ଷେପ)—
Gujarāṇa ୧ । ଜୀବନ ଧାରଣ—1. Living.
ଗୁଜରାନ ୨ । ଜୀବିକା—2. Livelihood.
गुजरान ୩ । କାଳକ୍ଷେପ; ସମୟଯାପନ—
3. The passing of time.

ଗୁଜରାଣ ଚଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ଫା. ଗୁଜରାନ୍=କାଳକ୍ଷେପଣ+ସଂ.
Gujarāṇa chalāibā ଚଳ ଧାତୁ)—୧ । ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ
ଗୁଜରାନ ମେଟାନ କରିବା—1. To eke out one's exist-
गुजरान चलाना ence; to manage to live on.
୨ । କାଳଯାପନ କରିବା—2. To pass one's time.

ଗୁଜରାଣ ଚଳିବା—ଦେ ବି—୧ । ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ହେବା—
Gujarāṇa chalibā 1. The eking out of one's
ଗୁଜରାନ ମିଟା living or existence.
गुजरान चलना ୨ । କାଳ କଟିବା—
2. The passing of one's time.

ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଜରାଣ ଚଳାଇବା (ଦେଖ)—
Gujarāṇa meṇṭāibā Gujarāṇa chalāibā (See)

ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଟିବା—ଦେ. ବି—ଗୁଜରାଣ ଚଳିବା (ଦେଖ)—
Gujarāṇa meṇṭibā Gujarāṇa chalibā (See)

ଗୁଜରାତ୍—ଦେ. ବି (ନାମ)— ଗୁଜରାଟ୍ (ଦେଖ)—
Gujarāt Gujarāṭ (See)

ଗୁଜରାତି—ଦେ. ବି—ସୁଗନ୍ଧ ମସଲାବିଶେଷ—
Gujarāti Small cardamum with white rind;
ଗୁଜରାତୀ, ଛୋଟ ଏଲାଚି Elettaria cardamomum.
छोटि एलाचि, [ଦ୍—ଏହା ଭାରତର ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମ
गुजराती ईलायची ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ୍ମେ । ଏହା ହଳଦୀ ଜାତୀୟ
ସଂ. ନାମ—ଏଳା, ଗୁଳୁର କୋଷମୟ ଫଳ । ଏହାର ଉପର-
ଉପଭୁଷ୍ଟିକା ଭାଗରେ ଧଳା ଗୋଟା ଓ ଭିତରେ କଳା
ଦାନା ଥାଏ ।]
ପ୍ରା. ବି. ଓ ବିଣ—ଗୁଜରାଟୀ (ଦେଖ)—
Gujarāṭī (See)

ଗୁଜରାନ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ଗୁଜରାଣ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Gujarān (etc). Gujarāṇa etc (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଜରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଫା. ଗୁଜରୁନା—(କାଳ) ଯାପନ ହେବା)—
Gujaribā ୧ । (କାଳ) ଯାପନ ହେବା; ଅତିବାହିତ ହେବା—
1. (time) To pass away.
ଗୁଜାରିବା, ଗୁଜରାଇବା, ଗୁଜୁରାଇବା } ଣିଜନ୍ତରୂପ ୨ । କାଳକାଟିବା—
2. To pass time.
ଗୁଜରା ୩ । କୌଣସିପ୍ରକାରେ ଚଳିଯିବା—
ଗୁଜରନା 3. To manage to live on.
୪ । ଚଳିଯିବା—4. To pass by.
(ଯଥା—ଯେନକେନପ୍ରକାରେ ମୋ କାମ ଗୁଜରୁଛି) ।
୫ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ସୁଖ କିଛିକାଳ ଉପଭୋଗ କରିବା—
5. To enjoy a pleasure for some time.
୬ । ସାକ୍ଷିରୂପେ ଜବାନବନ୍ଦି କରିବା—
6. To give evidence as a witness.
(ଯଥା—ଗୁହା ଗୁଜରିବା ତାଙ୍କ ଜାତିକରେ ନାହିଁ) ।
୭ । (ମନୁଷ୍ୟ) ମୃତ ହେବା—
7. To die; to pass away.
୮ । ଘଟିବା—8. To happen.
(ଯଥା—ମୋ ଉପରେ ଖୋଟାଏ ବଡ଼ ଆପଦ ଆସି ଗୁଜରିଲା) ।

ଗୁଜରୀ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗର୍ଜରୀ; ଏହା ଗାଜର ପରି ଗୋଲ ଥିବାରୁ)—
Gujarī ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ପାଦର ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—
ଗୁଜରୀ A kind of anklet.
ଗୁଜରୀ [ଦ୍ର—ଏଥିରେ ସମୟେ ସମୟେ ଘୁଙ୍ଗୁର ଲାଗିଥାଏ । ଏହା ବଳା ଉପରେ ଓ ପଞ୍ଚମ ତଳେ ପିନ୍ଧା ହୁଏ ।]
୨ । ମାରୱାଡ଼ିମାନେ ପିନ୍ଧିବା ହାତର ଖଡ଼ୁବିଶେଷ—
2. A kind of bracelet.
୩ । ରାଗିଣୀବିଶେଷ—
3. Name of a musical air.
ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଦୈନିକ; ଯାହା ପ୍ରତିଦିନ ହୁଏ—
Which is held daily.
(ଯଥା—ଗୁଜରୀ ହାଟ) ।

ଗୁଜରୀ ହାଟ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ପ୍ରତିଦିନ ବସିବା ହାଟ—
Gujarī hāṭa Daily market.

ଗୁଜସ୍ତା—ବୈଦେ. ବିଣ (ଫା. ଗୁଜସ୍ତା=ଗତ, ଅତୀତ)—
Gujastā ୧ । ପୁରାତନ—1. Old.
ଗୁଜସ୍ତା ୨ । ଅତୀତ; ସାବକ; ଗତ—2. Late; past.
ଗୁଜସ୍ତା ୩ । ଗତବର୍ଷର—3. Of last year.
କ୍ରି. ବିଣ—ଗତବର୍ଷ—Last year.

ଗୁଜା—ପ୍ରାଦେ (କାଲେଶ୍ୱର) ବି. ଓ ବିଣ—ଗୋଜା (ଦେଖ)
Gujā Gojā (See)
କେବଳ ଗୁଜାଉ ଲେଖାଯିବ—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁଜାରୀ—ବୈଦେ. ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହି. ଗୁଜାରୀ)—ଗୁଜରଣ; ଜୀବିକା—Livelihood.

ଗୁଜାରିବା—ଦେ. କ୍ରି ('ଗୁଜରିବା' କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ; ଫା. ଗୁଜାରୁନା)—
Gujāribā ୧ । ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା; ପେଶ କରିବା—
ଗୁଜାରା To place or put up before a person;
ଗୁଜାରନା to cite.
ନ୍ୟାସ୍ ଯୁକ୍ତି ଗିଧା ଇକ୍ତି ପହଲେ ଗୁଜାରିବା—ଉକାସବରଣ. ଗୀତଲହରୀ ।
୨ । (କାଳ) କଟାଇବା—2. To pass (time).

ଗୁଜିକାଠି—ଦେ. ବି—ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜୁଡ଼ାରେ ଗୁଞ୍ଜିବା ଘୁଙ୍ଗୁରଯୁକ୍ତ
Gujikāṭhi କାଠି—A twig with bells thrust into
ଗୁଁଜିକାଟି the chignon; a hair-pin attached or
ଜୁରବନ୍ଦ, ଜୁରବନ thrust into a chignon.

ଗୁଜୁଗୁଜିଆ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଣ—ଖଣ୍ଡିଗଣ୍ଡିଆ; ଅତି କୃପଣ—
Gujugujiā Very miserly.
ଗୁଜୁଗୁଜିଆର ବିଗୁଣ ସରେ—ଭଗ ।

ଗୁଜୁରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି ('ଗୁଜରିବା' କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ)—
Gujurāibā ଗୁଜାରିବା (ଦେଖ)
Gujāribā (See)

ଗୁଜୁରିବା—ଦେ. କ୍ରି —ଗୁଜରିବା (ଦେଖ)
Gujuribā Gujaribā (See)

ଗୁଜୁରୁ ଗାଜର—ଦେ. ବି.—କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ଗୋଳମାଳ କରିବା—
Gujuru gājar To make loud sounds by talking.

ଗୁଜ୍ଜରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଗୁର୍ଜ୍ଜର+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ରାତି କାଳରେ ଶୃଙ୍ଗାର-
Gujjarī ରସରେ ଗେୟ ରାଗିଣୀବିଶେଷ—A musical tone used in night time (See notes under 'Rāga'.
[ଦ୍ର—କେହି କେହି ଏହାକୁ ଦୀପକ ରାଗର ଓ କେହି କେହି ମେଘ ରାଗର ରାଗିଣୀ ବୋଲି କହନ୍ତି ।]

ଗୁଞ୍ଜ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଶବ୍ଦ କରିବା—To buzz.
Guñj (root)

ଗୁଞ୍ଜ—ସଂ. ବି. (ଗୁଞ୍ଜ୍ ଧାତୁ+ଅଧିକରଣ. ଅ; ଯେଉଁଠାରେ ଭ୍ରମରମାନେ
Guñja ଶବ୍ଦ କରନ୍ତି)—୧ । (ପୁଷ୍ପ) ଗୁଚ୍ଛ; ସ୍ତବକ —
1. Bunch or cluster (of flowers)
୨ । ଫୁଲଗୋଡ଼ା—2. Nosegay.
୩ । (+ଭାବ. ଅ)—ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ—
3 Buzzing sound; humming of (bees).
୪ । କଳରବ; ଆନନ୍ଦଧ୍ୱନି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. Sound of joy.
୫ । ଗୁଞ୍ଜା; କାଇଁ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
5. A black-tipped red seed.
୬ । ସୁନା ତାରରେ ଦଉଡ଼ିପରି ବୁଣା ହୋଇଥିବା ହାର; ଗୋପ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
6. A kind of necklace woven like a rope.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ୱ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ

ଗୁଞ୍ଜନ — ସଂ. ବି. (ଗୁଞ୍ଜ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—
Gunjana ୧ । ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ; ଭ୍ରମରର ଶବ୍ଦ—
1. Buzzing sound; humming (of bees).
୨ । ଗୁଞ୍ଜା ଫଳ; କାଇଞ୍ଚ—
2. A black-tipped red seed borne in pods.

ଗୁଞ୍ଜମାଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜ + ମାଳା)—କାଇଞ୍ଚମାଳ—
Gunjamāla A garland of 'Kāiñcha' seeds.
ଗୁଞ୍ଜମାଳା
गुंजमाला

ଗୁଞ୍ଜର—ଗ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । କବାଟର ଶିକୁଳି—
Gunjar 1. Door-chain.
୨ । ନୂପୁର—2. Tinkling ornament or ring for the leg.
୩ । କବାଟର ଶିକୁଳାରେ ଲାଗିଥିବା ଲୌହଶଳାକାବିଶେଷ—
3. An iron-rod attached to a door-chain.
୪ । ଗୁଞ୍ଜର ପୋକ (ଦେଖ)
4. Gunjara (beetle) (See)

ଗୁଞ୍ଜର—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜନ)—ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ—
Gunjara 1. Buzzing sound; humming.
ନିତ୍ୟ ମୁଖର ମଧୁକର ଗୁଞ୍ଜରେ । ରାଧାନାଥ—ମେଘଦୂତ ।
୨ । ଚୂଣିକୁନ୍ତଳ—2. A short curl of hair overhanging the brow.
୩ । (ସଂ. ଗୁର୍ଜର) ହସ୍ତାଳଙ୍କାରବିଶେଷ; ବଳୟ—
3. A kind of bracelet.
କଣ୍ଠ ମଣ୍ଡଳ ଗୁଞ୍ଜର ଯୁଗଳେ,
ଖଣ୍ଡିଲ କାଚ ଅନ୍ତକ ସେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ—ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।
୪ । ଏକଜାତୀୟ ନୀଳ ଡାଣୁଆ ପକ୍ଷଯୁକ୍ତ ପୋକ—
4 A beetle with hard blue wings; the blue Rutilian beetle.
[ଦ୍ର—ଏହାର ନୀଳ ଖୋଳକୁ ଗୋଇ କରି କାଟି ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ମଥାରେ ଟିକଳିରୂପେ ଘୋନନ୍ତି ।]
୫ । (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜର) ହସ୍ତୀ—5. Elephant.

ଗୁଞ୍ଜରବନ୍ଧ—ଦେ. ବି—ବଳୟ; ହସ୍ତାଳଙ୍କାରବିଶେଷ—
Gunjarabandha A kind of bracelet.
गुजरी ଗଣ୍ଠି କରେ ଚୂଡ଼ି ଗୁଞ୍ଜରବନ୍ଧ ସୋମନାଥ ଗରଡ଼ଗୁଡ଼ିଆ ।
ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଗୁଞ୍ଜର ମୁଣ୍ଡାଳି—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କୁନ୍ତଳ ମୁହଁ ଉପରକୁ ପଡ଼ିଥାଏ—
Gunjara mundāli Curls of hair overhanging the face

ଗୁଞ୍ଜରୀ—ଦେ. ବି—୧ । ମୁଣ୍ଡର ମାଳାପରି ଆଭରଣବିଶେଷ—
Gunjarā 1. A kind of bead used to adorn the head.
୨ । (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜ) କାଇଞ୍ଚର ମାଳା—
2. A necklace of Kāiñcha seeds.
ମଣି ଗୁଞ୍ଜରୀ ଶିରେ ଧରି ଗାଈଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବନଗ୍ରୀ ।
ଜଗନ୍ନାଥ—ଭାଗବତ ।
୩ । ଗୁଞ୍ଜରପୋକର ଖୋଳକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୋଲାକାର ଟିକଳି—
3. A tip made from the tough covering of the Rutilian beetle
ମୟୂର ମୁକୁଟ ଶୋଭନ, ଗୁଞ୍ଜ ଗୁଞ୍ଜରୀ ଗୋରଚନ ।
ଭୂସର—ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗୁଞ୍ଜରାପାଟି—ଦେ. ବି—୧ । ମୁଣ୍ଡର ଆଭରଣବିଶେଷ—
Gunjarāpāṭi 1. A kind of ornament for the head.
ଗୁଞ୍ଜରପାଟି ଭାଲମୂଳ, ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭାଗବତ ।
୨ । ଗୁଞ୍ଜରୀ ୩ (ଦେଖ)
2. Gunjarā 3 (See)

ଗୁଞ୍ଜରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜ ଧାତୁ)—ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ କରିବା—
Gunjaribā To hum.
ଗୁଞ୍ଜରୀ ଗୁଞ୍ଜରି ଧାଅନ୍ତି ଅଳି-ପୁଞ୍ଜେ ମଧୁ-ସୌରଭେ ଅନ୍ଧ ।
गुंजरना ରାଧାନାଥ. ଭାଷା ।

ଗୁଞ୍ଜହାର—ସଂ. ବି—ଗୁଞ୍ଜମାଳ (ଦେଖ)
Gunjahāra Gunjamāla (See)

ଗୁଞ୍ଜା—ସଂ. ବି (ଗୁଞ୍ଜ + ଆ)—୧ । କାଇଞ୍ଚ (ଦେଖ)—
Gunjā Kāiñchā (See)
ଅଙ୍କୁରାଇ ଗୁଞ୍ଜାମାଳିଆ ପାଉଆ କରନ୍ତି ଜଳ ସମ୍ଭାର—ରାଧାନାଥ. ପାଦଗୀ ।
୨ । କାଇଞ୍ଚ ପରିମିତ ଓଜନ—
2. A standard weight; $1\frac{5}{16}$ grains troy.
୩ । ଦୁଇ ଗ୍ରେନ୍ ପରିମିତ ଓଜନ—
3. A weight of 2 grains.
୪ । ଗୁଞ୍ଜନ; ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ—4. Buzzing.
୫ । ନାଗରା—5. Kettle-drum.
୬ । ମଦ୍ୟପାନଶାଳା—6. A tavern.
୭ । ଧ୍ୟାନ—7. Meditation.
୮ । ବିଷାକ୍ତମୂଳ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
8. A plant with poisonous root.

ଦେ. ବି—ଠେଲି ପେଲି କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା—Thrusting a thing into other things.

ଦେ. ବିଶ—୧ । ଠେଲିକରି ଭର୍ତ୍ତିକରି ଯାଇଥିବା—
Thrust in; forced in.
୨ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନିକଟରେ ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ପେଲି ହୋଇ ପଶିବା (ଲୋକ); ଲେଉଡ଼ା—2.One who thrusts himself into the company of others uninvited.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତିକି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— ଗାଇ ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଡ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗୁଞ୍ଜାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—'ଗୁଞ୍ଜିବା'ର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gunjāibā Causative form of 'Gunjibā'.
ଗୋଁଜାନ
କୋଚବାନା,କୋଁଚାନା

ଗୁଞ୍ଜାଗୁଞ୍ଜି—ଦେ. ବି—୧ । ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ବହୁ ବସ୍ତୁ ବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର
Gunjāgunji ଅବସ୍ଥାନ ଲାଗି ଠେଲାଠେଲି—
ଗେଁଜାଗେଁଜି 1. Pushing one another for
କୋଁଚାକୋଁଚି occupying a narrow space.
୨ । ଗଳାଗଳି—2. Thrusting into one another.
୩ । ନାନା ପଦାର୍ଥ ଗୁଞ୍ଜିବା କର୍ମ—
3. Act of thrusting many things.
୪ । ଘଡ଼ି—4. Overcrowding; overlapping.

ଗୁଞ୍ଜାମାଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜ+ମାଳା)—କାଇଁମାଳ—
Gunjāmāla A garland of Kāinchа seeds.

ଗୁଞ୍ଜା ରୁଅ—ଦେ.ବି—୧ । ଯେଉଁ ରୁଅ ପୁରୁଣା ଘରଗୁଲିରେ ଘରେ ଠେଲି
Gunjārua ହୋଇ ପୂରି ଯାଇଥାଏ—1. The rafter thrust
ଚୋରକୋରୋ into the midst of other rafters in the
କୋରଚୋରା thatch of an old house to serve as an
original one.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଯାହା ଅସ୍ଥାୟିକ, ମାତ୍ର କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ସ୍ଥାୟିକ ଆଶ୍ରୟ ପରି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—
2. An artificial support.
(ଯଥା—ପୋଷା ପୁଅ ଗୁଞ୍ଜା ରୁଅ ।)

ଗୁଞ୍ଜାହାର—ସଂ. ବି—ଗୁଞ୍ଜାମାଳ (ଦେଖ)—
Gunjāhāra Cunjāmāla (See)

ଗୁଞ୍ଜିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁଞ୍ଜା+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gunjikā ୧ । କାଇଁଫଳ—1. The seed of Kāinchа.
୨ । ଏକ କାଇଁ ପରିମାଣ—
2. Weight of one Kāinchа.

ଗୁଞ୍ଜିଗାଞ୍ଜି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ସ୍ଥାନାଭାବରୁ ଠେଲାଠେଲି ହେବା—
Gunjigañji hebā To overcrowd or overlap
ଗୋଁଜଗାଁଜହେନା one another.

ଗୁଞ୍ଜିତ—ସଂ. ବି (ଗୁଞ୍ଜ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.ତ)—ଝଙ୍କୃତ; ଶବ୍ଦାୟିତ—
Gunjita Resounding; with humming; full of humming sound.
ସଂ. ବି (+ଭାବ. ତ)—ଝଙ୍କାର; ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ—
Humming sound.
ମଧୁପ-ଗୁଞ୍ଜିତେ ହେଉ ସେ ପୂଥୁଳ—ରାଧାନାଥ ରାକ୍ଷୋରଥ ପଦ୍ୟ ।
ଦେ. ବିଣ—ଗୁଞ୍ଜା ହୋଇଥିବା; ଭିତରକୁ ପୂରି ଯାଇଥିବା—
Thrust in.
କଜ୍ଜଳ-ପୂରିତ-ଲୋଚନ ଭଲେ,
ଗୁଣ୍ଡମିଶା ଝିଲ୍ଲୀ ଗୁଞ୍ଜିତ ଗାଲେ—ସଙ୍କାରମୋହନ, ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁଞ୍ଜିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗୁଞ୍ଜ ଧାତୁ)—୧ । ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ କରିବା—
Gunjibā 1. To hum.
ଗୋଁଜା ବହଙ୍ଗମିଥୁନେ କୁଜନ୍ତି,
କୋଁଚନା ମତ୍ତ ମଧୁପ ସେ ଗୁଞ୍ଜନ୍ତି—ଜଗନ୍ନାଥ, ଭାଗବତ ।
୨ । (ଭୁଲ. ସଂ. ଗୁଂଜାନ୍=ଘନ; ଅବିରଳ; ଗୁଂଜାଇସ୍=ସ୍ଥାନ; ଜାଗା; ସୁବିଧା)—କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଠେଲି ପୂରାଇବା—2. To thrust or force a thing into other things.
୩ । ଦୁଇଟି ଲେଖା ମଧ୍ୟରେ ନୂଆ ଲେଖା ପୂରାଇବା—
3. To interpolate.
୩ । (ସଂ. ଗୁହ ଧାତୁ=ଗୋପନ କରିବା) କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନରେ (ଅନ୍ଧାରେ, ଲୁଚା ଘରରେ) ଲୁଚାଇବା—
4. To secrete a thing.
୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅନିଚ୍ଛାସତ୍ତ୍ୱେ ବା ଅଯାଚିତଭାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ଦେବା—
5. To force a thing to a person unasked or against his consent.
(ଯଥା—ବାଳୁତବଧବାଠେଇଁ ଗାଆଁବାଲା ଗୋଟାଏ ପୁଅ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲେ ।)

ଗୁଞ୍ଜି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅବାହୂତ ହୋଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି
Gunji hebā ନିକଟରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବା—
ଗୁଁଜିଯାନା 1. To take shelter with a person unasked.
୨ । (ବହୁତ ଲୋକ) କୌଣସି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ମାଡ଼ିମକଚି ହୋଇ ରହିବା—2. (many persons) To crowd in an inadequate place.

ଗୁଞ୍ଜୁଗୁଞ୍ଜୁ—ଦେ. ଅ—ଆସିବାମାତ୍ରକେ; ଉପସ୍ଥିତ ହେଲାକ୍ଷଣି (ରାତି,
Gunjugunju ସକାଳ, ସନ୍ଧ୍ୟା)—Immediately after
the setting of (night, morning, evening).
(ଯଥା—ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୁଞ୍ଜୁଗୁଞ୍ଜୁ ; ରାତି ଗୁଞ୍ଜୁଗୁଞ୍ଜୁ; ସେ ରାତି ଗୁଞ୍ଜୁଗୁଞ୍ଜୁ ହୋଇ ଆମ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ।)

ଗୁଞ୍ଜୁରା—ଦେ. ବି—ଭ୍ରମରଜାତୀୟ ନୀଳପୋକ; ଗୁଞ୍ଜରପୋକ—
Gunjurā A kind of blue beetle with tough covering; Rutilian beetle.

ଗୁଞ୍ଜୁରୁଗୁଞ୍ଜା—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—କେଳା ଆଦି ଜାତିଙ୍କ ଗୀତର
Gunjurugunjā ଭୁଡ଼ା—The refrain of a song sung
by the Kelās etc.
ଗଡ଼ିଗଡ଼ି ଗେଲ ବେଳ, ଉମେଲ ମୁଣ୍ଡରେ ନଡ଼ିଆଛେଳ, ମାଆ କରୁଥାଏ ଗେଲ ।
ଗୁଞ୍ଜରୁଗୁଞ୍ଜା—କେଳା ଗୀତ ।

ଗୁଟ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ସର୍ବ—ଗୋଟାଏ; ଏକଗୋଟା—
Gut One only.
ବିଣ—(ଏତେ) ସଂଖ୍ୟକ; ଗୋଟା—(so many) In number.

୧	ଋ	ଌ	ୠ,ୡ	ଃ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଯ	ଇଅ	ଙ	ନ୍ଦ

ଗୁଟ୍‌କେଗୁଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. ବିଣ—
Guṭkegut ୧ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ—
1. One after the other.
୨ । ଏକାଦିକ୍ରମେ; ଯଥାକ୍ରମେ—2. Respectively.

ଗୁଟା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ସର୍ବ. (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Guṭā ଗୋଟା (ଦେଖ)—Goṭā (See)

ଗୁଟାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି. (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Guṭāibā ଗୋଟାଇବା (ଦେଖ)—Goṭāibā (See)

ଗୁଟାଏ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର, ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଣ. (ଗୋ
Guṭāe ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋଟାଏ (ଦେଖ)
Goṭāe (See)

ଗୁଟାରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ସଂ. ଗୋଷ୍ଠୀ=ସମୂହ)—
Guṭārā ଗୋଲମାଲ— Confusion; ado; hubbub.

ଗୁଟି—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ୍ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା+କର୍ମ. ଇ)—
Guṭi ୧ । ବଟିକା—1. Pill
୨ । ଗୁଲା; ଗୁଳ—2. Ball; globule.
୩ । ମୁକ୍ତା—3. Pearl.
୪ । ରେସମ ବା ତସର ପୋକର ଗୋଲାକାର ଖୋଲ—
5. Cocoon.
୫ । ଗୋଲ ବାଲିଗରଡ଼ା—
5. Round pebble.
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଗୋବସନ୍ତ ରୋଗ—
Rinderpest; cattle small-pox.
ସର୍ବ—ଗୋଟି (ଦେଖ)
Goṭi (See)
ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ନଡ଼ିଆ ଗୋଟିମା—
Very small cocoanut fruit.

ଗୁଟିଏ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର, ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର
Guṭie ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋଟିଏ (ଦେଖ)—
Goṭie (See)

ଗୁଟିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁଡ ଧାତୁ+ଇକ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗୁଟି (ଦେଖ)—
Guṭikā Guṭi (See)
ଦେ. ବି—୧ । ଖୁଆର ଲଡ୍ଡୁ; ଘନୀଭୂତ ମିଷ୍ଟାନ୍ନଯୁକ୍ତ ଦୁଗ୍ଧପ୍ରସ୍ତୁତ ଲଡ୍ଡୁ—1. A ball of sweet-meat prepared from condensed milk.
୨ । (ବୈଦ୍ୟକ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
2. A kind of tree.

ଗୁଟିଗୁଟି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି. ବିଣ. (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର
Guṭiguṭi ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋଟି ଗୋଟି—One by one.

ଗୁଟିଗୁଟିକା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି. ବିଣ (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ
Guṭiguṭikā ଗ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—୧ । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ—
1. One by one.
୨ । ଜଣକେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ—2. One each.

ଗୁଟିଗୁଟିକିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି. ବିଣ. (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର
Guṭiguṭikiā ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୁଟିଗୁଟିକା (ଦେଖ)
Guṭiguṭikā (See)

ଗୁଟୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଡ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଇ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Guṭī ଗୁଟି (ଦେଖ)—Guṭi (See)

ଗୁଟେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି ଓ ବିଣ. (ଗୋ
Guṭe ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋଟେ (ଦେଖ)
Goṭe (See)

ଗୁଟେଇ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବିଣ—ଗୋଟିଏ—
Guṭei One only.

ଗୁଠ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୋଷ୍ଠ) (ଗୋ
Guṭha ସ୍ଥାନରେ ଗ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋଠ—Cattle pen.

ଗୁଠଭଟ୍ଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋରୁ ଗୋଠ ପାଇଁ ଗ୍ରାମର
Guṭhabhaṭṭā ବାହାରେ ଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ—A place outside the village used as a cattle-pen.

ଗୁଡ୍ ଇଭ୍‌ନିଙ୍ଗ୍—ବୈଦେ. ଅ. (ଇଂ)—ନମସ୍କାର (ସନ୍ଧ୍ୟା ବା
Gud ibhning ଅପରାହ୍ନରେ)—Good evening.
ଗୁଡ଼ଇଭ୍‌ନିଙ୍ଗ
ଗୁଡ଼ଇମିନିଂ

ଗୁଡ୍‌ଗୁଡ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Gurdgurd Gurdugurdu (See)

ଗୁଡ୍‌ଗୁଡ଼ି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gurdgurdi (etc) Gurdugurdi etc (See)

ଗୁଡ୍‌ଚି—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୁଲଞ୍ଚି)—ଗୁଲଞ୍ଚି (ଦେଖ)
Gurdchi Gulañcha (See)

ଗୁଡ୍‌ଚିଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ସଂ. ଗୁଲଞ୍ଚି)—
Gurdchirdiā ଗୁଲଞ୍ଚି (ଦେଖ)—Gulañcha (See)

ଗୁଡ୍‌ଚିଡ଼ିଚିଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ସଂ. ଗୁଲଞ୍ଚି)—
Gurdchirdichirdā ଗୁଲଞ୍ଚି (ଦେଖ)
Gulañcha (See)

ଗୁଡ୍‌ଡୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି ଓ ବିଣ—ଗୁଡ଼ିଏ (ଦେଖ)
Gurddu Gurdie (See)

ଗୁଡ୍ ଫ୍ରାଇଡେ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗୁଡ୍=ଉତ୍ତମ+ଫ୍ରାଇଡେ=
Gud phrāide ଶୁକ୍ରବାର)—ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୨୧ ତାରିଖ ପରେ
ଗୁଡ଼ଫ୍ରାଇଡ଼େ ଯେଉଁ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ହୁଏ ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ପରବର୍ତ୍ତୀ
ଗୁଡ଼ଫ୍ରାଇଡ଼େ ଶୁକ୍ରବାର—Good friday.

[ଦ୍ର—ଏହି ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ କ୍ରୁଶ୍ ଉପରେ ବିଦ୍ଧ ହୋଇ ନିଜର ଦେହ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ଏହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟାନ୍‌ମାନଙ୍କର ପର୍ବ ଓ ଉପବାସ ଦିବସ । ଏହି ପର୍ବ ଯୀଶୁଙ୍କର କ୍ରୁଶ୍ ଆରୋହଣର ସ୍ମାରକ । ଏହି ଶୁକ୍ରବାରର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରବିବାର ଦିନ ଯୀଶୁ କବରରୁ ସଶରୀରରେ ଉଠି କେତେକ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଖା ଦେଇଥିଲେ ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଖିରେ ଚିହ୍ନି ର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବତ୍'ଦେଖିବେ ।

ଗୁଡ୍‌ବାଇ—ବୈଦେ. ଅ. (ଇଂ)—ବିଦାୟସୂଚକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅଭିବାଦନ—
Gudbāi Good bye.
ଗୁଡ଼ବାଇ
ଗୁଡ଼ବାଇ

ଗୁଡ୍‌ମର୍ନିଙ୍ଗ୍—ବୈଦେ. ଅ. (ଇଂ. ଗୁଡ୍=ଉତ୍ତମ+ମର୍ନିଙ୍ଗ୍= ସକାଳ)—
Gudmarning
ଗୁଡମର୍ନିଙ୍ଗ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନମସ୍କାର; ଅଭିବାଦନ—
ଗୁଡମର୍ନିଂ Good morning.

[ଦ୍ର—ସକାଳ ବେଳା ଦିନ ୧୦ଟା ମଧ୍ୟରେ ଦେଖା ହେଲେ ଇଂରେଜମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଗୁଡ୍‌ମର୍ନିଙ୍ଗ୍ କହି ଅଭିବାଦନ କରନ୍ତି; ସନ୍ଧ୍ୟା ଓ ଅପରାହ୍ଣରେ ଗୁଡ୍‌ଇଭ୍‌ନିଙ୍ଗ୍ କହନ୍ତି ।]

ଗୁଡ଼ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ରକ୍ଷା କରିବା—
Gurda (root) 1. To protect.
୨ । ଆଘାତ କରିବା—2. To strike.
୩ । ହିଂସା କରିବା—3. To injure.

ଗୁଡ଼—ସଂ. ବି. (ଗୁ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଡ଼)—
Gurda ୧ । ଇକ୍ଷୁ ରସରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମିଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—
1. Molasses; treacle; raw sugar.

[ଦ୍ର—ଆଖୁ ରସ ବା ଦୋରୁଅଲୁ ଆକୃଷ୍ଟ ବହଳ କରି ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ଭେଲି ଗୁଡ଼, ଛେଦା ବା ଛେଦରା ଗୁଡ଼ ଓ ଝରା ଗୁଡ଼ ଏପରି ୩ ପ୍ରକାର ଗୁଡ଼ ହୁଏ ।]

୨ । ହସ୍ତୀର ସଜ୍ଜା—
2. Equipments for an elephant.
୩ । ଗ୍ରାସ—3. Eating.
୪ । (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
ଗୋଲକ; ଗୋଲାକାର ବସ୍ତୁ—4. Round ball.
୫ । ଖେଳବାର ପେଣ୍ଡୁ—5 Play-ball.

ଗ୍ରା. ବି. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ଭାଷା)—ବାଳକମାନଙ୍କର ଲିଙ୍ଗ—
An infant boy's penis.

ଦେ. ବିଣ—ମିଷ୍ଟ—Sweet

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ତୁଳ. ଅସାମୀ ଗୁଡ଼=ଗୁଣ୍ଡ)—
୧ । ଗୁଣ୍ଡ—1. Powder; dust.
୨ । (ବାଲେଶ୍ୱର; ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗୁ ଉଚ୍ଚାରଣ) ବି—
ଗୋଡ଼—2. Leg.
୩ । (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଖେଳରେ ହାରିବା ଲୋକ ନେବା ବୋଝ—3. Beat received by the defeated party.

ଗୁଡ଼କ—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼+କ)—
Gurdaka ୧ । ଗୁଣ୍ଡା (ଭାତ ଆଦିର)—
1. A mouthful (of rice etc)
୨ । ଗୋଲକ—2. A ball.
୩ । ଗୁଡ଼ରେ ପକ୍ୱ ଔଷଧବିଶେଷ; ମୋଦକ—
3. Medicine sweetened with treacle.

ଗୁଡ଼କଙ୍କ—ଦେ. ବି—ନଦୀର ବାଲୁକାମୟ କୂଳଦେଶରେ ବିଶେଷତଃ
Gurdakanka ସମୁଦ୍ର କୂଳରେ ଲତା ପରି ମାଡ଼ିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଝାଉଁଆ ଘାସ ଓ ତାହାର ଫଳ—
A kind of hard and pointed creeping grass growing on sand (and its fruit).

ଗୁଡ଼ କଙ୍କ ଯେନ କଦ୍ରୁ ବ—କ୍ରୀଡ଼ା କରେ ସମୀରା
ରାଧାନାଥ. ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।

[ଦ୍ର—ଏ ଘାସର ମୁଆ ଗଳା ବଡ଼ ମୁନିଆ ଓ ଲୋକଙ୍କ ଗୋଡ଼ରେ ଗଳି ଯାଏ । ଏହାର ଫଳ ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ।]

ଗୁଡ଼କଣ୍ଟ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଯେଉଁ ମାଟିପାତ୍ରରେ ଗୁଡ଼ ତିଆରି
Gurdakanta ସମୟରେ ଗୁଡ଼କୁ ଢାଳି ରଖାଯାଏ; ଗୁଡ଼ବଣା—
Earthen pot in which molasses are stored.

ଗୁଡ଼କନ୍ଦ—ଦେ. ବି.—ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅପରିଷ୍କୃତ ନବାତ—
Gurdakanda Raw sugar; sugar-candy.

ଗୁଡ଼କାଣିକା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଗୁଡ଼କଣ୍ଟ (ଦେଖ)
Gurdakānikā Gurdakanta (See)

ଗୁଡ଼କାଣ୍ଟି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଗୁଡ଼କଣ୍ଟ (ଦେଖ)
Gurdakānti Gurdakanta (See)

ଗୁଡ଼କାର—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଯେ ଆଖୁ
Gurdakāra ଦୋରୁଅରୁ ଗୁଡ଼ ତିଆରି କରେ—Manufacturer of molasses from sugarcane juice.

ଗୁଡ଼କାରବାଳିଙ୍କ ପସରା ସମ୍ପଦେ,
ଶିଭାରୁ ଶ୍ୱାସ ଅଛି ବ ପୁଛନ୍ତି ବୁଧେ । ଉଷ୍ଣ. ଲବଣାବତୀ ।

ଗୁଡ଼କୋଚିଲା—ଦେ. ବି.—କୋଚିଲା ଫଳ ସଙ୍ଗେ ଗୁଡ଼ ବାଟିଲେ ଯେଉଁ
Gurdakochilā ମାରାତ୍ମକ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ—Fatal poison prepared by pounding Nux-vomica with molasses.

[ଦ୍ର—ଏହା ଖାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ମରିଯାଏ ।]

ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ—
Gurda gurda Blind-man's buff; a kind of play.

[ଦ୍ର—ବାଳକବାଳିକାମାନେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧାର ଘରେ ଥାଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣକର ଆଖିକୁ ବସ୍ତ୍ର ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆବୃତ କରି ଦିଅନ୍ତି । ଯାହାର ଆଖି ବନ୍ଧା ଯାଇ ଥାଏ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦଉଡ଼ି କରି ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ସେ ଯାହାକୁ ଧରେ ସେ ଚୋର ହୁଏ । ତାକୁ ଚୋରର ପୁଣି ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ଦିଆ ଯାଏ ଏବଂ ସେ ପୁଣି ପୂର୍ବପରି ଅନ୍ୟକୁ ଖୋଜେ ।]

ଗୁଡ଼ଗୁହାଳ—ଦେ.ବି—ବନ୍ୟ ତରୁବିଶେଷ—A wild tree; Mars-
Gurda guhāla denia Hamiltoni (Haines).

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ଟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଉଅ	ଉ	ନ

ଗୁଡ଼ଚୀ—ସଂ.ବି. (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅଚ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gurdachī ଗୁଲଞ୍ଚ (ଦେଖ)—
Gulañcha (See)

ଗୁଡ଼ତମାଖୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଡ଼ ଓ ତାମ୍ରକୂଟ)—ଗୁଡ଼ାଖୁ (ଦେଖ)
Gurda tamākhu Gurdākhu (See)

ଗୁଡ଼ତକ—ଦେ. ବି.—ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍ (ଦେଖ)
Gurdataka Gurdatwak (See)

ଗୁଡ଼ତୃଣ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗୁଡ଼ ଉତ୍ପାଦକ ତୃଣ)—ଆଖୁ—
Gurdatṛuṇa Sugarcane

ଗୁଡ଼ତ୍ୱକ୍—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଡ଼+ତ୍ୱଚ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଦାରୁଚିନି
Gurdatwak ଭାଲଚିନି (ଦେଖ)—Cinnamon.

ଗୁଡ଼ତ୍ୱଚ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଡ଼+ତ୍ୱଚ୍=ଛାଲ)—
Gurdatwacha ୧ । ଦାରୁଚିନି—1. Cinnamon.
(ଗୁଡ଼ତ୍ୱଗ୍—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ତେଜପତ୍ର ଗଛର ସୁଗନ୍ଧ ବଲ୍କଳ—
2. The aromatic bark of Lurus Cassia
୩ । ଜାଇତ୍ରୀ—3. Mace (M. W).

ଗୁଡ଼ଦାରୁ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଡ଼+ଦାରୁ)—ଆଖୁ—
Gurdadāru Sugarcane.

ଗୁଡ଼ପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଡ଼+ପୁଷ୍ପ)—ମହୁଲଗଛ ଓ ତାହାର
Gurdapushpa ଫୁଲ—The Mohwa tree and its sweet flower-pods.

ଗୁଡ଼ଫଳ—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼+ଫଳ)—ପୀଲୁ ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)
Gurdaphala Pīlu tree (See)

ଗୁଡ଼ବଣା—ଦେ. ବି—ଚଉଡ଼ାମୁହାଁ ଗୁଡ଼ ରହିବା ମାଠିଆ—
Gurdabana Wide-mouthed jar for molasses.
ଗୁଡ଼ହାଁଡ଼ୀ

ଗୁଡ଼ଳ—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼+ଳା ଧାତୁ=ଗ୍ରହଣ କରିବା+ଅ)—
Gurdala ଗୁଡ଼ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ମଦ—
Spirit made from sugar.
ସଂ. ବିଣ—ଗୁଡ଼ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ—Prepared from sugar.

ଗୁଡ଼ା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ+ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gurdā ୧ । ସେହୁଣ୍ଡ; ସିଜୁଗଛ; ମୁଣ୍ଡାବୃକ୍ଷ; ପଜରସିଜୁ—
1. Euphorbia Tirucalli; Euphorbia Nerrifolia.
୨ । କପାଗଛ—2. Cotton plant.
୩ । ବଟିକା—3. Pill.
ଦେ. ବି—୧ । ଚିଲିକାରେ ବୁହାଯାଉଥିବା ନାହାର ଗୋଟିଏ ଫନ୍ଦରେ ପୋତାଯାଇଥିବା ଦୁଇଟି ବାଉଁଶ, ଯହିଁରେ ନାହାର ପାଲକୁ ଅଟକାଇ ରଖାଯାଏ—
1. Two poles attached to one edge of the boat playing in the Chilka lake to which the sail is attached.
୨ । ବେଷ୍ଟନ କରିବା—2. Winding round.
ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବାଳକମାନଙ୍କର ଲିଙ୍ଗ—
Baby's penis.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ମୁଗ ବରଆଦି ଫସଲ ଜନ୍ମିବା ଉପଯୋଗୀ ଉଚ୍ଚଭୂମି—
1. High land fit for cereals.
୨ । ପଞ୍ଜର; ଝରକା—2 Window.
ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଅନାଦରାର୍ଥ)—୧ । ଅନେକ—1. Many.
ଗୁନୋ; ଗୁନା; ଗୁଣା ୨ । ବହୁ ପରିମାଣ—2. Much.
ସବ [ଦ—ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବହୁବଚନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଯଥା—ପିଲାଗୁଡ଼ା; ଏହାର ଅନ୍ୟରୂପ, ଗୁଡ଼ାଏ, ଗୁଡ଼ାକ । ଏହାର ଆଦରାର୍ଥକରୂପ ଗୁଡ଼, ଗୁଡ଼ିଏ, ଗୁଡ଼ିକ ।]

ଗୁଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଡ଼ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା)—
Gurdāibā ୧ । ବେଢ଼ାଇବା; ବେଷ୍ଟନ କରିବା—
ଗୁଟାନ; ଗୁଡ଼ାନ 1. To wind (as a string round a thing).
ଲପେଟନା; ଗୁଡ଼ିୟାନା; ଗୁମେଟନା
୨ । ସୂତାଆଦିକୁ ପିଣ୍ଡାକାରରେ ବାନ୍ଧିବା—
2. To twist a thread or rope into a ball.
୩ । ଭୂମିରୁ ଉଠାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମସିଣାକୁ ବାରଂବାର ଲେଉଟାଇ ପିଣ୍ଡୀକୃତ କରିବା—
3 To wind up a mat.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗୁ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋଡ଼ାଇବା—
To pursue; to run after.

ଗୁଡ଼ାଏ—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଅନାଦରାର୍ଥ)—ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ)
Gurdāe Gurdā (See)
ଦେ. ସର୍ବ—ବହୁତ; ବେଶୀ—Much; many.
ତୁମକୁ ଗୁଡ଼ାଏତ କହୁଛି କାହିଁ ପାଇଁ—କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଗୁଡ଼ାକ—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ)
Gurdāka Gurdā (See)

ଗୁଡ଼ାକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ+ଆକ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ନିଦ୍ରା—
Gurdākā 1. Nap.
୨ । ନିଦ୍ରା—2. Sleep.
୩ । ଆଳସ୍ୟ—3. Laziness.

ଗୁଡ଼ାକୁ—ଗ୍ରା. ବି—ଗୁଡ଼ାଖୁ (ଦେଖ)
Gurdāku Gurdākhu (See)

ଗୁଡ଼ାକେଶ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଡ଼ା=ସିଜୁଗଛ+କେଶ; କିମ୍ବା
Gurdākesa ଗୁଡ଼ାକା=ନିଦ୍ରା+ଈଶ=ପ୍ରଭୁ)—
୧ । ମହାଦେବ—1. Mahādeba.
୨ । ଅର୍ଜୁନ—2. Arjuna.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଡ଼ାଖୁ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଗୁଡ଼+ତାମ୍ରକୂଟ)—ଗୁଡ଼ ଓ ଧୂଆଁପତ୍ରଗୁଣ୍ଡ
Gurdākhu ମିଶ୍ରିତ ଧୂମପାନାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—
ତାମାଖ A smoking mixture of tobacco and
ଗୁଡ଼ାକ୍ତ treacle.

ଗୁଡ଼ାଖ୍ୟ—ସଂ. ବ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଡ଼+ଆଖ୍ୟା)—ରୌମକ; ସାମୁଦ୍ର-
Gurdākhya ଲବଣ—Lake-salt.

ଗୁଡ଼ାଡାଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଗୁଡ଼ାଦାଣ୍ଡ (ଦେଖ)—
Gurdādānda Gurdādānda (See)

ଗୁଡ଼ାଦାଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଗୋଚରଭୂମି —
Gurdādānda A place for cattle grazing; grazing field.

ଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବ (ସଂ. ଗୁରୁ+ଉଡ୍ଡୀନ)—୧ । କାଗଜ ଚଢ଼ି—
Gurdi 1. Paper kite.
ଗୁଡ଼ୀ ୨ । (ସଂ. ଗୁଡ଼ି=ଗୋଲକ) ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କ ପିନ୍ଧିବା
ଗୁଡ଼ୀ, ଗୁଡ଼ୀ ଲୁଗାର କାନ୍ଧ ପଣ୍ଡରେ ଦିଆଯିବା ଗଣ୍ଠି—
2. Knot tied in the cloth worn by females at the end which hangs down the shoulder.
୩ । ମସିଣା ବା ମୁନ୍ଦୁରାର ଗୋଟା ଯାଇଥିବା ଅଂଶ—
3. The wound up or folded portion of a mat.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ (ସଂ. ଗୋଷ୍ଠୀ)—୧ । ସଭା—
1. Meeting.
(ଯଥା—ଆଜି ଗ୍ରାମପଞ୍ଚଙ୍କର ଗୁଡ଼ି ବସିଛି ।)
୨ । ମନ୍ଦିର—2. Temple.
୩ । (ସମ୍ବଲପୁର; ବାଲେଶ୍ୱର; ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗୁ ଉଚ୍ଚାରଣ) ଗୋଡ଼ି; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଥର—3. Pebble.

ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଆଦରାର୍ଥ)—ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ)—
Gurdā (See)

ଗୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବ—୧ । (ସଂ. ଗୁଡ଼କାର) ଗୁଡ଼ରେ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପ୍ରସ୍ତୁତ
Gurdiā କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଜାତି—1. Confectioner;
ମୋଦକ a caste of confectioners.
ହଲୱାଇ, କାନ୍ଦୁ ୨ । ଗୁଡ଼ାଇବା କର୍ମ—
2. The act of winding.
୩ । ଅତି ଉଚ୍ଚ କଣ୍ଟାଳିଆ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
3. Dalbergia Spinosa (tree).

[ଦ୍ର—ଏହା ଉଚ୍ଚରେ ୩୦ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ । ଏହାର ପତ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।]

ଦେ. ବିଣ—୧ । ମିଠା—1. Sweet.
୨ । ଗୁଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Relating to molasses.
୩ । ଛନା ହୋଇଥିବା—3. Bound; tied.

ଗୁଡ଼ିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୁଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)—
Gurdiāibā 1. Gurdāibā (See)
କେତେକ ଅପସରା ଫୁଲକୁ ତୋଳାଇ,
ଗଳ ଶୋଭା ପାଇଁ ବାନ୍ଧନ୍ତି ଗୁଡ଼ିଆଇ । କୃଷ୍ଣସଂହିତା, ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।
୨ । 'ଗୁଡ଼ାଇବା'ର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
2. Causative form of Gurdāibā.
ଏହା ଶୁଣି ରାବଣ ଲୁଗା ଗୁଡ଼ିଆଇ—କୃଷ୍ଣସଂହିତା. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।

ଗୁଡ଼ିଆଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବ—ପରସ୍ପର ଛନାଛନି ହେବା—
Gurdiāgurdi Intertwining.
ଲପଟାଲପଟି ଦେ. ବିଣ.—ପରସ୍ପର ଛନାଛନି—Intertwined; interwoven.

ଗୁଡ଼ିଆଗୁଡ଼େଇ—ଦେ. ବ. ଓ ବିଣ—ଗୁଡ଼ିଆଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Gurdiāgurdei Gurdiāurdi (See)

ଗୁଡ଼ିଆ ଜନ୍ଦା—ଦେ. ବ—ଭଗରାଜନା; ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ଜନ୍ଦା—
Gurdiā jandā A sort of black ant invading
କାଳୀଚୁଁଟି sweets.
[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଗୁଡ଼ିଆ ଜନ୍ଦଷରେ ଲାଗନ୍ତି ।]

ଗୁଡ଼ିଆ ଜାତି—ଦେବ—ମୁଢ଼ି, ଉଖୁଡ଼ା, ମିଠେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଶୂଦ୍ରଜାତି-
Gurdiā jāti ବିଶେଷ—A Śūdra caste of sweetmeat-
ମୋଦକ makers
ହଲୱାଇ [ଦ୍ର—ଏମାନେ ନାଗସାପ ବା କାଶ୍ୟପ ଗୋତ୍ରୀ, ଏମାନଙ୍କର ଗୁରୁ ଜାତି; ଯଥା—ଭଦରଖି, ହଲଦିଆ, ଝୁମୁକା ଓ ମଇଗ୍ର । ଝୁମୁକାଜାତି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ତିନି ଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ନାକରେ ବହୁ ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପିଲା ଓ ବଡ଼ କନ୍ୟା ଉଭୟ ବିବାହ ଚଳେ । ଏମାନେ ଦୈସକାଳିଆ ବା ହାଟୁଆ । ଜାତିଆଣ ଭୋଜୀରେ ପୁରୁଷମାନେ ଗାନ୍ଧନ୍ତି । ଗଣେଶ ଏମାନଙ୍କର ଇଷ୍ଟଦେବତା ଓ ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ । ଏମାନଙ୍କ ଜାତିରେ ବେହେରା ଥାଏ । ଯାତକ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ପ୍ରଭୃତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଗପଭୁରିଆ ବା ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ଆଗେ ଖାଇଲେ ତାପରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଖାଆନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ସାହି ଓ ପରଗଣା ନେଇ ସାହି ସଭା ଓ ପରଗଣା ସଭା ହୁଏ ।

ହଲଦିଆ ହଳଦୀ ଚାଷ କରନ୍ତି ଓ ଝୁମୁକା ଝୁମ୍ପଝୁମ୍ପ କରି ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ବୁଲି ମୁଢ଼ି ଉଖୁଡ଼ା ବିକନ୍ତି ।

ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଗୁଡ଼ିଆମାନେ ବର୍ଣ୍ଣସଙ୍କର ଜାତି, ପିତା ବୈଦେହ ମାତା ମୈତ୍ରେୟୀ ।]

ଗୁଡ଼ି ଉସ୍କାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ସଭା ଭାଙ୍ଗିବା—
Gurdi uskāibā To dissolve a meeting; to disperse after a meeting.

ଗୁଡ଼ିଉସ୍କାରଏତ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ରାତି ଦଶଟା ବେଳ
Gurdiuskārāet (ସଭା ଭାଙ୍ଗିବା ସମୟ)—10. P. M.
(time for dissolving a meeting).

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ

ଗୁଡ଼ି ଉସ୍କିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସଭା ଭାଙ୍ଗିବା—
Gurdi uskibā The dissolving of a meeting; dispersing of a meeting.

ଗୁଡ଼ିଏ—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ ସର୍ବ. (ଆଦରାର୍ଥକ)—ଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ)
Gurdie Gurdāe (See)

ଗୁଡ଼ିକ—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ. ସର୍ବ (ଆଦରାର୍ଥକ)—ଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ)
Gurdika Gurdāe (See)

ଗୁଡ଼ିଶାଳ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଗୋଡ଼ିଶାଳ (ଦେଖ)
Gurdiśāla Gordiśāla (See)

ଗୁଡ଼ୁଗାଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଉପରେ ଚାଟ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଶଗଡ଼—Bullock cart with a thatch or covering on it.
Gurdugārdi

ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି (ଶିଶୁବଚନ)—୧ । ଅନ୍ଧାର ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ି; ଯେଉଁ ହସ୍ତ-ପଦବିହୀନ କାଳ୍ପନିକ ଜନ୍ତୁ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଯାଏ—
Gurdugurdi
ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼ୀ
ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼ି
1. An imaginary animal which moves rolling on the ground (uttered by mothers to scare infants to sleep or silence).

[ଦ୍ର—ଅବୁଝା ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଭୟାଇବା ପାଇଁ ମାତାମାନେ କାଳ୍ପନିକ 'ଅନ୍ଧାର ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ି'ର ଭୟ ଦେଖାଇ ଥାଆନ୍ତି ।]

୨ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ସାନ ହୁକ୍କା—
2. Small hubble-bubble.

ଦେ. ବିଶ. (ବହୁବଚନ)—ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର; ଖର୍ବକାୟ—
Tiny; very small (many).

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବାଦ୍ୟବିଶେଷ—
A kind of drum.

ଧସା ନାଗରା ନଲବର ଝଡ଼, ଢେଲଙ୍ଗ ବାଜା ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ି—
ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ି ପଲ୍ଟଣ—ଦେ. ବି. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ବାକ୍ୟ)—
Gurdugurdi paltana ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ସାନ ସାନ ପିଲା—
ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼ିଆ ପଲଟଣ A number of tiny children; a bevy of manikins.

ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ୁ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gurdugurdu ୧ । ଶଗଡ଼ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ—
ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼
ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼
1. Rattling sound of a cart rolling on the ground.

୨ । ଗଡ଼ିଗଡ଼ି ଚାଲିବାର ପ୍ରକାର ବା ରୀତି—
2. Manner of rolling on the ground.

୩ । ହୁକ୍କା ଖାଇବାର ଶବ୍ଦ—
3. Bubbling sound of the hubble-bubble.

୪ । (ସଂ. ଗୂର ଧାତୁ=ଗତି କରିବା)—ଶିଶୁମାନେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିବା ବା ଧାଇଁବାର ମଧୁର ପ୍ରକାର; କ୍ଷୁଦ୍ର ବସ୍ତୁର ଦ୍ରୁତଗମନ—4. Act of children running; mode of little things moving.

(ଯଥା – ଜଗବନ୍ଧୁ ପିଲାଟି ବସୁନ୍ଦର ଗୁଡ଼ୁଗୁଡ଼ୁ ହୋଇ ଚାଲୁଛି ।)

ଗୁଡ଼ୁଚୀ - ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ + ଉଚ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ଗୁଲଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Gurduchī Gulañcha (See)
ଗୁଡ଼ୁଚ

ଗୁଡ଼ୁମ୍—ଦେ. ବିଶ. (ଆ. ଗୁମ୍)—
Gurdum (ଚୁବି, ଅକଳ) ଲୁପ୍ତ – Vanished.
ଗୁଡ଼ୁମ (ଯଥା—ଏ କାଣ୍ଡକାରଖାନା ଦେଖି ତା ଅକଳ ଗୁଡ଼ୁମ୍ ।)
ଗୁଡ଼ୁମ

ଗୁଡ଼ୁମ୍ ଗୁଡ଼ୁମ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gurdum gurdum ଘନ ଘନ ତୋପ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ; ତୋପଧ୍ୱନି—
ଗୁଡ଼ୁମ ଗୁଡ଼ୁମ Booming sound of cannon.
ଦନଦନା ପଡ଼ୁଅଛି ତୋପ ଗୁଡ଼ୁମ ଗୁଡ଼ୁମ । ରଘୁନାଥ—ଦରବାର ।

ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ର—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gurdurgārdar ଶ୍ରୁତିମଧୁର ସାମାନ୍ୟ ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ—
Sweet chirping sound.

ଦେ. ବିଶ. (ବହୁବଚନ)—ଗୁରୁଡ଼ିଗାରଡ଼; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଖର୍ବକାୟ (ବହୁଜୀବ)—Dwarfish (many).

ଗୁଡ଼ୁରୁ ଗୁଡ଼ୁରୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ର (ଦେଖ)
Gurdur gurdur Gurdurgārdar (See)

ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ରୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ର (ଦେଖ)
Gurdurugārdaru Gurdurgārdar (See)

ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ୁରୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ର (ଦେଖ)
Gurdurugārduru Gurdurgārdar (See)

ଦେ. ବି. (ବହୁବଚନ)—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁଡ଼ିଏ ପିଲା—
A bevy of little children.

ଲୋକର ଚିନ୍ତା ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ୁରୁ ହେଲେଣି ।
ଭୀମଭୋଇ ମାସ—ନଅଭୁଶ୍ରୀ ।

ଗୁଡ଼ୁରୁ ଗୁଡ଼ୁରୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଡ଼ୁରୁଗାଡ଼ର (ଦେଖ)
Gurduru gurduru Gurdurgārdar (See)

ଗୁଡ଼ୁଶଗଡ଼ – ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗୁଡ଼ୁଗାଡ଼ି (ଦେଖ)
Gurdusagarda Gurdugārdi (See)

ଗୁଡ଼ୁଚୀ—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ + ଉଚ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) –
Gurduchī ଗୁଲଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Gulañcha (See)

ଗୁଡ଼େ—ଦେ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ ସର୍ବ. (ଅନାଦରାର୍ଥ)—ଗୁଡ଼ାଏ (ଦେଖ)
Gurde Gurdāe (See)

ତୁହା ମୋତେ ଗୁଡ଼େ ନ କହ ଅଗବଡ଼ି । କୃଷ୍ଣହରି. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଗୁଡ଼େଇଭୁଡ଼େଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଡ଼େଇପୁଡ଼େଇ ହେବା (ଦେଖ)
Gurdeiturdei hebā Gurdeipurdei hebā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଡ଼େଇପୁଡ଼େଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । (ମନ) ଘାଣ୍ଟିହେବା; ଉଦ୍ବେଳିତ ହେବା—

Gurdeipurdei heba

ଉଥଲପୁଥଲ ହୋଇ

1. (mind) To be agitated.

ଗଟପଟ ହୋଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ଗୁଡ଼େଇପୁଡ଼େଇ ହେଇ ଥାଏ । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୨ । ପରସ୍ପର ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ହେବା—

2. To be intertwined.

ଗୁଣ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ପରାମର୍ଶ ଦେବା—

Gun (root) 1. To advise.

୨ । ମନ୍ତ୍ରଣା କରିବା—2. To plot.

୩ । ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା—3. To invite.

୪ । ଅଭ୍ୟାସ କରିବା—4. To practise.

୫ । ଗୁଣନ କରିବା—5. To multiply.

ଗୁଣ୍‌ଗୁଣ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ତୁଳ. ସଂ. ଗୁଞ୍ଜନ)—୧ । ଭ୍ରମର ଆଦିଙ୍କ ଝଙ୍କାର—

Gungun

ଗୁନଗୁନ 1. Humming of bees; buzzing.

ଗୁନଗୁନ ୨ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବାକ୍ୟୋଚ୍ଚାରଣ ଶବ୍ଦ—2. Sound of whispering; inaudible talk; sound in an undertone.

୩ । ଝଙ୍କାର ଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ—3. Humming.

ଗୁଣ୍‌ଚି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର (ବି) ତୁଳ. ବ.=ଘୁନ୍‌ସି; ସଂ. କାଞ୍ଚି)—

Gunchi ଅଣ୍ଟାସୂତା; ଅଣ୍ଟାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଂକାରବିଶେଷ—

Waist-chain.

ଗୁଣ୍‌ସି—ଦେ. ବ.—ଗୁଣୁସି (ଦେଖ)

Gunsi Gunusi (See)

ଗୁଣ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—୧ । ବସ୍ତୁ ବା ଜୀବର ପ୍ରାକୃତିକ ଧର୍ମ—1. Property; quality; attribute.

Guna

୨ । ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ; ଆଧିକ୍ୟ—

2. Excess; abundance.

୩ । (+ଭାବ. ଅ)—ଉତ୍କର୍ଷ—3. Excellence; accomplishment; advantage.

୪ । ସୁଗୁଣ—4. Virtue; good quality.

୫ । ପୁନଃପୁନଃ; ଆବୃତ୍ତି—5. Recital; repetition.

୬ । ତ୍ୟାଗ—6. Giving up; abandonment.

୭ । ବସ୍ତୁର ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାହ୍ୟ ଧର୍ମ (ରୂପ, ରସ, ଗନ୍ଧ, ସ୍ପର୍ଶ ଓ ଶବ୍ଦ)—7. The state of being perceived by the senses.

୮ । ସୁଫଳ; ଉପକାର—8. Benefit; efficacy.

୯ । (ସାଂଖ୍ୟ ଦର୍ଶନ) ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମଃ ଏହି ୩ ଗୁଣ—

9. The three natural elements or ingredients (good, middling and bad), composing primordial matter in Sāṁkhya philosophy.

[ଦ୍ର—ସାଂଖ୍ୟକାର ୩ଟି ଗୁଣ ମାନି ଅଛନ୍ତି, ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମଃ । ଏହି ୩ ଗୁଣର ସାମ୍ୟାବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରକୃତି କହନ୍ତି; ପ୍ରକୃତିରୁ ସୃଷ୍ଟିର ବିକାଶ ହୋଇଅଛି । ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣ ହାଲୁକା ଓ ପ୍ରକାଶକ, ରଜୋଗୁଣ ଚଞ୍ଚଳ ଓ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ, ତମୋଗୁଣ ଭାରୀ ଓ ରୋଧକ ଅଟେ । ବୈଶେଷିକ ଦର୍ଶନକାର ଗୁଣକୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆଶ୍ରିତ ବୋଲି ମାନି ଅଛନ୍ତି । ରୂପ, ରସ, ଗନ୍ଧ, ସ୍ପର୍ଶ, ସ୍ନେହ, ସାଂସିଦ୍ଧିକ ଦ୍ରବତ୍ୱ, ବେଗ, ଗୁରୁତ୍ୱ, ପରତ୍ୱ, ଅପରତ୍ୱ, ଏମାନ ମୂର୍ତ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟରଗୁଣ; ବୁଦ୍ଧି, ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ଇଚ୍ଛା, ଦ୍ୱେଷ, ପ୍ରଯତ୍ନ, ଧର୍ମ, ଅଧର୍ମ, ଭାବନା, ଶବ୍ଦ ଏମାନ ଅମୂର୍ତ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗୁଣ; ସଂଖ୍ୟା, ପରିମାଣ, ପୃଥକ୍ତ୍ୱ, ସଂଯୋଗ, ବିଭାଗ ଏମାନ ମୂର୍ତ୍ତ ଓ ଅମୂର୍ତ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟର ଗୁଣ । ଗୁଣ ୨ ପ୍ରକାର— ବିଶେଷ ଓ ସାମାନ୍ୟ; ରୂପ, ରସ, ଗନ୍ଧ, ସ୍ପର୍ଶ, ସ୍ନେହ, ସାଂସିଦ୍ଧିକ ଦ୍ରବତ୍ୱ, ବୁଦ୍ଧି, ସୁଖ, ଦୁଃଖ, ଇଚ୍ଛା, ଦ୍ୱେଷ, ପ୍ରଯତ୍ନ, ଧର୍ମ, ଅଧର୍ମ, ଭାବନା ଓ ଶବ୍ଦ ଏମାନ ବିଶେଷଗୁଣ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏ ଗୁଣମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କର ଭେଦ ଜଣା ଯାଏ; ସଂଖ୍ୟା, ପରିମାଣ, ପୃଥକ୍ତ୍ୱ, ସଂଯୋଗ, ବିଭାଗ, ପରତ୍ୱ, ଅପରତ୍ୱ, ଗୁରୁତ୍ୱ, ନୈମିତ୍ତିକ ଦ୍ରବତ୍ୱ, ବେଗ ଏମାନ ସାମାନ୍ୟ ଗୁଣ । ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁଣମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ହୋଇ ପାରେ, କିନ୍ତୁ ଗୁଣ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟର ଆଶ୍ରୟ ହୋଇ ନ ପାରେ । ହ. ଶବ୍ଦସାଗର]

୧୦ । (କାବ୍ୟାଳଙ୍କାର) ରସର ଧର୍ମ—

10. (rhetoric) The inherent quality of a sentiment.

[ଦ୍ର—ଏହା ରସ ଓ ରଚନାର ପରିପୋଷକ ଓ ଶ୍ରବଣେନ୍ଦ୍ରିୟର ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଧର୍ମ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ପଦସନ୍ଦର୍ଭର ସୌକୁମାର୍ଯ୍ୟ, ଓଜସ୍ୱିତା ଓ ପ୍ରସନ୍ନତା ବ୍ୟକ୍ତ ହୁଏ; ଏହି ଗୁଣ ତିନି ଗୋଟି, ଯଥା—ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ, ଓଜଃ ଓ ପ୍ରସାଦ ।]

୧୧ । (ବ୍ୟାକରଣ) ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣର ପରିବର୍ତ୍ତନବିଶେଷ—

11. (Sanskrit grammar) Change of certain vowels to other vowels or sounds.

[ଦ୍ର—ଯଥା—ଇ, ଈ ସ୍ଥାନରେ ଏ; ଉ, ଊ ସ୍ଥାନରେ ଓ; ଋ, ସ୍ଥାନରେ ଅର୍ ଓ ଌ ସ୍ଥାନରେ ଅଲ୍; କୃ ଧାତୁ+ଅନ, ଏଠାରେ କୃ ଧାତୁରେ ଥିବା ଋକାର ଗୁଣ ହୋଇ ଅର୍ ହୋଇ କର୍ ହେଲା; କର୍+ଅନ=କରଣ ।]

୧୨ । (ଗଣିତ) ଏକ ଅଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଅଙ୍କର ପୂରଣ କ୍ରିୟା—

12. (arithmetic) Multiplication.

୧୩ । (ଗଣିତ) ବହୁ ରାଶିର ଗୁଣଫଳ—

13. (arithmetic) Multiple.

୧୪ । ସୂତ୍ର; ରଜ୍ଜୁ—14. Thread; cord; rope.

୧୫ । ଧନୁର ସୂତ୍ର; ଜ୍ୟା—

15. The string of a bow; bow-string.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଙ	ନ୍ତ

୧୬ । (ଗଣିତ) ଗୁଣକ—
16. (arithmetic) Multiplier.
(ଯଥା—୨୦ ସଂଖ୍ୟାରେ ୫ ର ୪ ଗୁଣ ଅଟେ ।)
୧୭ । (ଜ୍ୟାମିତି) ବୃତ୍ତଖଣ୍ଡର ଜ୍ୟା—
17. (geometry) The chord of an arc.
୧୮ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—18. Organ of perception.
୧୯ । ଉପାୟ—
19. Expedient; course of action.
୨୦ । ଅଭ୍ୟାସ—20. Habit.
୨୧ । ବୃଦ୍ଧି—21. Increase.
୨୨ । ତିନି ସଂଖ୍ୟା—22 The number '3'.
୨୩ । ଅଂଶ; ଭାଗ—23. Part.
୨୪ । (ବ୍ୟାକରଣ) ବିଶେଷଣ—
24. (grammar) Adjective.
୨୫ । ସୁଧ—25. Interest.
୨୬ । କୁକୁଡ଼ା—26 A cock.
୨୭ । ନୌକା ଟାଣିବାର ରଜ୍ଜୁ—
27. Towing line for a boat.
୨୮ । ବାର ବା ଥର—28 Time.
(ଯଥା—ତିନି ଗୁଣ, ପାଞ୍ଚ ଗୁଣ ଇତ୍ୟାଦି ।)
୨୯ । ବିଦ୍ୟା; କଳା—29. Learning; art.
୩୦ । ଶରୀରସ୍ଥ କଫ ବାତ ପିତ୍ତାଦି ଧାତୁ—
30. The 3 humours of the body.
୩୧ । (ଦଣ୍ଡନୀତି) ସନ୍ଧି, ବିଗ୍ରହ, ଯାନ, ଆସନ, ଦ୍ୱୈଧ ଓ ଆଶ୍ରୟ, ପରରାଷ୍ଟ୍ର ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଏହି ଛଅ ଗୋଟି ଉପାୟ—
31. The 6 expedients which a king should pursue to deal with foreign kings according to the Hindu political economy.
୩୨ । ସୂତ୍ର; ମାଳା—32. Necklace.
୩୩ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଭୀମସେନ—
33. A name of Bhīma.
୩୪ । ପାଚକ—34. Cook.
୩୫ । ନୈପୁଣ୍ୟ; ପ୍ରବୀଣତା—35 Skill; proficiency.
୩୬ । ଅଧିକାର; ପ୍ରଭାବ—36. Influence; control.
୩୭ । ପ୍ରକୃତି—37. Nature.
ଦେ. ବି—ହେତୁ; କାରଣ—Cause; reason.

କି ଗୁଣେ ସେ କି ଗୁଣେ ଗୁଣିଲେ ତ୍ରିଗୁଣେ
ରଖିଲେ ଗୁରୁ କରୁଣାକେ—ଉଣ୍ଡ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦର ।

ଗୁଣକ—ସଂ. ବି (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—(ଗଣିତ) ଯେଉଁ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ମୂଳ ସଂଖ୍ୟା ବା ଅଙ୍କ ଗୁଣନ କରାଯାଏ—
Guṇaka (arithmetic) Multiplier; enumerator.
ସଂ. ବିଣ—ଯେ ଗୁଣନ କରେ—One who multiplies.

ଗୁଣକଥନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+କଥନ)—ଅନ୍ୟର ଗୁଣ କହିବା; ଅନ୍ୟର ସୁଖ୍ୟାତି କରିବା—Description or recital of one's qualities or excellence; eulogising.
Guṇakathana

ଗୁଣକର—ସଂ. ବିଣ (ଗୁଣ+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଉପକାରୀ—Beneficial.
Guṇakara

ଗୁଣ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଉପକାର କରିବା—
Guṇa karibā 1. To benefit.
ଗୁଣକରା ୨ । ଫଳପ୍ରଦ ହେବା—
गुणकरना 2. To be efficacious.
୩ । ଗୁଣିବା; ଏକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗୁଣନ କରିବା—
3. To multiply.
(ଯଥା—୩କୁ ୫ଦ୍ୱାରା ଗୁଣ କଲେ ୧୫ ହେବ ।)

ଗୁଣ କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଦୁର୍ଗୁଣ ଦେଖାଇବା—
Guṇa kārḍhibā (ironical) To show or exhibit one's bad qualities.
ଗୁଣଦେଖାନ
गुणदिखाना

ଗୁଣକାରକ—ସଂ. ବିଣ (ଗୁଣ+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Guṇakāraka ୧ । ଫଳପ୍ରଦ—1. Effectual; effective; efficacious.
୨ । ଉପକାରକ—2. Beneficient; advantageous.
୩ । ସହାୟକ—3. Helpful.

ଗୁଣକାରୀ—ସଂ. ବିଣ (ଉପପଦ; ଗୁଣ+କୃ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ଗୁଣକାରକ (ଦେଖ)—
Guṇakārī Guṇakāraka (See)

ଗୁଣ କିଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ ଆଦର କରିବା—
Guṇa kiṇibā To appreciate another's merit.

ଗୁଣ ବିଣ ମୋହର ନୋହିବାକୁ ଦେଖା
ଲଗାଇବ ସ୍ୱଜନ ଦୂର ହାତେ ଶଙ୍ଖା । କୃଷ୍ଣଚରିତ୍ର. ମହାଭାରତ. ବିରାଟ ।

ଗୁଣକୀର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+କୀର୍ତ୍ତନ)—ଗୁଣକଥନ; ଅନ୍ୟର ଗୁଣ କହିବା—Description or recital of one's qualities or excellence; eulogising.
Guṇakīrttana

ଗୁଣ ଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରିବା; ପ୍ରଶଂସା କରିବା—To sing one's praises; to applaud another.
Guṇa gāibā
ଗୁଣଗାଇବା
गुणगाना

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେତେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବର୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଳ୍ଷ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳ୍ପ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଣଗାନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଗାନ)—ପ୍ରଶଂସାକରଣ—
Guṇagāna Praising; applause; eulogising.

ଗୁଣଗାରିମା—ଦେ. ବି—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଗରିମା)—
Guṇagārimā ବିଚକ୍ଷଣତା—Excellence.

ତାହାର ଗୁଣଗାରିମା ଅନୁଭବ କରିବାର ଶକ୍ତି ଯଦି
ନିତାନ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ନ ଥାଏ—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠରଣ୍ଡ ।

ଗୁଣଗୌରବ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଗୌରବ)—ଉତ୍କର୍ଷ-ଜନିତ
Guṇagauraba ସମ୍ମାନ ବା ପ୍ରଶଂସା—Praise or respect due to one for one's good qualities.

ଗୁଣଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଗ୍ରହଣ)—୧ । ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ
Guṇagrahaṇa ଆଦର କରିବା—1. Admission or appreciation of another's good qualities.
୨ । ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ ନିଜେ ନେବା—
2. Assumption of another's attributes.

ଗୁଣଗ୍ରାମ—ସଂ. ବି (ଗୁଣ + ସମୂହାର୍ଥେ. ଗ୍ରାମ)—ଗୁଣସମୂହ—
Guṇagrāma Aggregate of qualities.

ତାଙ୍କ ଗୁଣଗ୍ରାମ ମୁହିଁ ସୁମରି ନପାରେ—ପ୍ରାଚୀ. ରସବାରଧି ।

ଗୁଣଗ୍ରାହକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଗ୍ରାହକ)—
Guṇagrāhaka ୧ । ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରେ—
(ଗୁଣଗ୍ରାହିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. One who assumes another's qualities.
୨ । ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ ଆଦର କରେ—
2. One who appreciates the good qualities in another.

ଗୁଣଗ୍ରାହିତା—ସଂ. ବି (ଗୁଣଗ୍ରାହିନ୍+ଭାବାର୍ଥେ. ତା)—ଅନ୍ୟର ଗୁଣ
Guṇagrāhitā ପ୍ରତି ଅନୁରାଗ ବା ପ୍ରଶଂସା—Praise or appreciation of one's good qualities.

ଗୁଣଗ୍ରାହୀ—ସଂ.ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁଣ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍;୧ମା.୧ବ.)—
Guṇagrāhī ୧ । ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣ କରେ—
(ଗୁଣଗ୍ରାହିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. One who assumes another's qualities.
୨ । ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ ଆଦର କରେ—
2. One who appreciates another's good qualities.

ଗୁଣ ଚଢ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଧନୁକୁ ବଙ୍କା କରି ତାହାର ଦୁଇମୁଣ୍ଡରେ
Guṇa chardhāibā ଗୁଣକୁ ଘଷିବା—To string a bow.
ଗୁଣଚଢ଼ାନ
ગુણચઢાવા

ଗୁଣଚିହ୍ନାରୀ—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ପରର ସୁଗୁଣକୁ ଆଦର କରେ; ଗୁଣଗ୍ରାହୀ-
Guṇachihnarā Appreciating another's good qualities.
ગુણચિન્હા

ଗୁଣଚିହ୍ନା—ଦେ. ବିଣ—ଗୁଣଚିହ୍ନାରୀ (ଦେଖ)
Guṇachihnā Guṇachihnarā (See)

ଖଟିଅବ ଗୁଣଚିହ୍ନା ତରପର ପାଣ, ସଖୀ ଗୋ ! ଭଲ ଏ—ଭଗ ।

ଗୁଣଜ୍ଞ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁଣ+ଜ୍ଞା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Guṇajña ୧ । ଗୁଣଗ୍ରାହୀ—1. One who appreciates
(ଗୁଣ ଜ୍ଞା—ସ୍ତ୍ରୀ) another's good qualities.
(ଗୁଣଜ୍ଞତା—ବି) ୨ । ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ ଜାଣେ—
2 Recognising another's merits; one who is cognisant of another's excellence.

ଗୁଣତ୍ରୟ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ତ୍ରୟ)—ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମଃ
Guṇatraya ଏହି ତିନିଗୋଟି ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରାକୃତିକ ଗୁଣ; ଉତ୍ତମ ଗୁଣ, ମଧ୍ୟମ ଗୁଣ ଓ ଅଧମ ଗୁଣ—
The three primordial qualities of matter in Hindu philosophy (good, middling and bad).

ଗୁଣ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଣ ଚଢ଼ାଇବା (ଦେଖ)—
Guṇa debā Guṇa chardhāibā (See)

ଗୁଣଧର—ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଗୁଣାଧାର)—୧ । ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ—
Guṇadhara 1. Having good qualities.
୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଗୁଣହୀନ—
2. (irony) Devoid of good qualities.
(ଯଥା—ଆମ ଗୁଣଧର ପୁଅଙ୍କ କଥା କହି ବସିଲେ ସରିବ ନାହିଁ ।)

ଗୁଣଧାମ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଧାମନ୍)—ସର୍ବଗୁଣର ଆଧାର—
Guṇadhāma Receptacle of all excellent qualities.
ଦେ. ବି—୧ । ଗୁଣଗ୍ରାମ (ଦେଖ)
1. Guṇagrāma (See)
୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁଣ ଓ ତାହାର ବାସସ୍ଥାନ—
2. Qualities and abode of a person; the antecedents of a person.

ଗୁଣନ—ସଂ. ବି (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ମନ୍ତ୍ରଣା—
Guṇana 1. Plotting.
୨ । ଅଭ୍ୟାସ—2. Habit.
୩ । (ଗଣିତ) ପୂରଣ; ଏକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାରେ (ବିପରୀତ—ହରଣ) ଗୁଣିବା—3. (arithmetic) Multiplying; multiplication.
୪ । ଆବୃତ୍ତି—4. Recital.
୫ । ବର୍ଣ୍ଣନ—5. Description.

ଗୁଣନ ପ୍ରତିଗୁଣନ—ସଂ. ବି. (ଗଣିତ ପରିଭାଷା) (ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର)—
Guṇana pratiguṇana ଏକାଧିକ ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ ରାଶିର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍କକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପେ ସଂସ୍ଥାପନ କରି ଗଣନା କରିବା ପ୍ରଣାଳୀବିଶେଷ—
(arithmetic) Permutation and combination.

ଗୁଣନଫଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣନ+ଫଳ)—
Guṇanaphala (ଗଣିତ) ଦୁଇ ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣନ ଦ୍ୱାରା ଲବ୍ଧ ଫଳ—(arithmetic) Product.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ତ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	-ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଙ	ନ୍

ଗୁଣନିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଣ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ + କ + ଆ)—
Guṇanikā ୧ । ଗୁଣନ—1. Multiplication.
୨ । ଆଦ୍ରେଡନ; ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି—2. Repetition.
୩ । ଅଭ୍ୟାସ— 3. Habit.
୪ । ନୃତ୍ୟ—4. Dancing.
୫ । ପୁନରାବୃତ୍ତି; ପାଠ ସ୍ଥିରୀକରଣ—
5. Recital; revision.
୬ । ଶୂନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା—6. Cipher.

ଗୁଣନିଧି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ନିଧି)—
Guṇanidhi ଗୁଣର ଆଧାର—
Receptacle of all good qualities.
ଗୁରୁର୍ଯ୍ୟ କୃପାଭୁ ଗୁଣନିଧି ରଙ୍ଗିଲୁ କ ପ୍ରାଣ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କବିଗୋସ୍ୱାମୀ ।
ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗୁଣନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—
Guṇanīya ୧ । ଗୁଣନ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ—
1. Fit to be multiplied.
୨ । ଯେଉଁ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଗୁଣନ କରାଯାଏ—
2. (a number) Which is multiplied by another number.

ଗୁଣନୀୟକ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣନୀୟ + ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. କ)—
Guṇanīyaka ୧ । (ଗଣିତ) କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ତର ରାଶିଦ୍ୱାରା ଭାଗ କରାଗଲେ ଯେଉଁ ରାଶିରୁ କିଛି ଅବଶିଷ୍ଟ ନ ରହେ—
1. (arithmetic) A measure; a bigger number which leaves no remainder when divided by a smaller number.
୨ । (ଗଣିତ) ଯେଉଁ ରାଶି ଅପର ରାଶି ଦ୍ୱାରା ଗୁଣିତ ହେଲେ ଗୁଣଫଳ ଉତ୍ପାଦନ କରେ—
2. (arithmetic) Factor.

ଗୁଣଫଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ + ଫଳ)—(ଗଣିତ)ଏକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଗୁଣିଲେ ଯେଉଁ ଫଳ ପଡ଼େ—
Guṇaphala (arithmetic) The result arrived at by multiplying a number with another; product.

ଗୁଣବତ୍ତା—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ + ବତ୍ + ଭାବେ. ତା)—ଗୁଣଶାଳିତା—
Guṇabattā Being possessed of talents; talentedness.

ଗୁଣବନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ; ପୁଂ. (ସଂ. ଗୁଣବତ୍)—
Guṇabanta ୧ । ଗୁଣବାନ୍ (ଦେଖ)
ଗୁଣବନ୍ତ 1. Guṇabān (See)
ଗୁଣବନ୍ତ ୨ । ବିଦ୍ୱାନ୍—2. Learned.
(ଗୁଣବନ୍ତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୁଣବନ୍ତ ହୋଇଣ ଜଗତେ ଜୟ ହେବ
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗୁଣବାଚକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ବଚ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Guṇabāchaka ୧ । ଗୁଣପ୍ରକାଶକ—
1. Expressive of qualities.
୨ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବିଶେଷ୍ୟ ବା ବିଶେଷଣ ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ଗୁଣ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ—2 (grammar) Denoting a quality; attributive.
ସଂ. ବି—(ବ୍ୟାକରଣ) ବିଶେଷଣ—
(grammar) Adjective.

ଗୁଣବାଚକ ବିଶେଷଣ—ସଂ. ବି—(ବ୍ୟାକରଣ) ଯେଉଁ ବିଶେଷଣଦ୍ୱାରା
Guṇabāchaka biśeshaṇa ବିଶେଷ୍ୟର ଗୁଣ ବୁଝାଯାଏ—
(grammar) Attributive adjective; adjective of quality.

ଗୁଣବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ବିଶେଷ୍ୟ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା
Guṇabāchaka biśeshya ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୁଣ ବୁଝାଏ (ଯଥା— ଉଦ୍ରତା; ସାଧୁତା; ଗୁରୁତ୍ୱ ଇତ୍ୟାଦି)—An abstract noun of quality.

ଗୁଣବାଦ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ + ବାଦ)—
Guṇabāda ୧ । ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ—1. Recital or statement of one's qualities.
୨ । ପ୍ରଶଂସା; ସ୍ତୁତିବାଦ—2. Eulogy; praise.
୩ । ମୀମାଂସା ଦର୍ଶନ ଅନୁସାରେ ଅର୍ଥବାଦର ଏକ ଭେଦ—
3. A kind of interpretation according to the Hindu Mīmāṁsā philosophy.
[ଦ୍ର—ଅର୍ଥବାଦ ୩ ପ୍ରକାର—ଗୁଣବାଦ, ଅନୁବାଦ, ଭୂତାର୍ଥବାଦ । ଯେଉଁଠାରେ ବିଶେଷ୍ୟ ବିଶେଷଣର ଆକ୍ଷରିକ ବା ପଦର ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଭାବ୍ୟର୍ଥ ଧରା ପଡ଼େ ନାହିଁ ସେଠାରେ ବିଶେଷ୍ୟ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ବିଶେଷଣରେ ଲଗାଯାଏ, ଏହାକୁ ଗୁଣବାଦ କହନ୍ତି—ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୁଣବାନ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁଣ+ବତ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Guṇabān ୧ । ଯାହାର ଗୁଣ ଅଛି; ଗୁଣଶାଳୀ—
(ଗୁଣବତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Talented; qualified.
୨ । ସୁଗୁଣ ସମ୍ପନ୍ନ—2. Having good qualities.

ଗୁଣବୃକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ + ବୃକ୍ଷ) —୧ । ନୌକାର ମାସୁଲ—
Guṇabṛuksha Mast of a ship or boat.
୨ । ଗୁଣରୂପ ବୃକ୍ଷ—2. Quality compared to tree.
ଗୁଣବୃକ୍ଷ ତୁଲେ କେଜାଣେ କପାଇଁ,
ଭାଗ୍ୟ ଭାଇ, ମୋତେ ଦେଇଛ ବସାଇ । ଗୁଆନାଥ. ଦରବାର ।

ଗୁଣବୈଷମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ + ବୈଷମ୍ୟ)—୧ । ବିରୁଦ୍ଧ
Guṇabaishamya ଗୁଣର ସମାବେଶ—1. Conglomeration of opposite qualities or virtues.
୨ । ଗୁଣର ଅସମାନତା—
2. Dissimilarity of qualities.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅସର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଂଠା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ', ଦେଖିବେ ।

ଗୁଣଭୃତ୍—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ଭୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ କ୍ୱିପ୍)—ଗୁଣବାନ୍—
Guṇabhṛut Having qualities.
ସଂ. ବି.—ପରମେଶ୍ୱର—God.

ଗୁଣମଣି—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୁଣର ଆଧାର—
Guṇamaṇi 1. Receptacle of qualities.
गुणमणि
୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି) ଗୁଣହୀନ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. (irony) A person devoid of good qualities.

ଗୁଣମୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟାର୍ଥେ. ମୟ) —୧ । ପ୍ରଚୁର ଗୁଣ-
Guṇamaya ସମ୍ପନ୍ନ, ସୁଗୁଣପୂର୍ଣ୍ଣ—
(ଗୁଣମୟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Full of (good) qualities.
୨ । ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମୋଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ—
2. Consisting of the 3 primordial qualities of nature.

ଗୁଣମୁଗ୍ଧ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (୩ୟା ତତ୍ ; ଗୁଣ + ମୁଗ୍ଧ)—ଅନ୍ୟର
Guṇamugdha ସୁଗୁଣଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟ—Charmed or
(ଗୁଣମୁଗ୍ଧା—ସ୍ତ୍ରୀ) attracted by another's good qualities.

ଗୁଣରତ୍ନ—ଦେ. ବି.—ଗୁଣମଣି (ଦେଖ)
Guṇaratna Guṇamaṇi (See)
ସଂ. ବି. (ରୂପକ କର୍ମଧାରୟ)—ସୁଗୁଣରୂପ ରତ୍ନ—
Good quality compared to a gem.

ଗୁଣରକ୍ତ—ଦେ. ବିଣ.— ଗୁଣଚିହ୍ନାରୀ; ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁଣକୁ ଚିହ୍ନିପାରେ ବା
Guṇarakta ଆଦର କରେ—One who appreciates another's good qualities.

ଧନ୍ୟ ଏ ଭୂତଳ-ମଧ୍ୟ ଗରିଷ୍ଠ-ଗୁଣରକ୍ତ । ଚିନ୍ତାମଣି. ବିଷ୍ଣୁମାଦିବ୍ୟ ।

ଗୁଣଲୁବ୍ଧ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ.—(୭ମୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ + ଲୁବ୍ଧ)—
Guṇalubdha ୧ । ଗୁଣଗ୍ରାହୀ—
1. Appreciating another's good qualities.
୨ । ଗୁଣମୁଗ୍ଧ (ଦେଖ)
2. Guṇamugdha (See)

ଗୁଣଶାଳୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୁଣ + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ଶାଳିନ୍)—ଗୁଣୀ;
Guṇaśālī ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ; ଗୁଣଯୁକ୍ତ; ଗୁଣବାନ୍—Endowed
(ଗୁଣଶାଳିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) with good qualities.

ଗୁଣସମ୍ମୂଢ଼—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (୩ୟା ତତ୍ ; ଗୁଣ + ସମ୍ମୂଢ଼)—ଦେହାଦିର
Guṇasammūrdha ଆତ୍ମାଭିମାନବିଶିଷ୍ଟ; ଆତ୍ମାଭିମାନୀ—
(ଗୁଣସମ୍ମୂଢ଼ା—ସ୍ତ୍ରୀ) Egoistic.

ଗୁଣସଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ + ସଙ୍ଗ)—ସୁଖ ଦୁଃଖରେ
Guṇasaṅga ଆସକ୍ତି—Attachment to worldly pleasure and pain.

ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍ ; ଗୁଣ + ସମ୍ପନ୍ନ)—ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ—
Guṇasampanna Having qualities.

ଗୁଣସାଗର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ + ସାଗର)—୧ । ସକଳ ସୁଗୁଣର
Guṇasāgara ଆଧାର—1. Receptacle of good qualities.
୨ । ବ୍ରହ୍ମା—2. A name of Brahmā.
୩ । ବୁଦ୍ଧିବିଶେଷ (ପ୍ରବୁଦ୍ଧବାଦ)—
3. A kind intelligence.
୪ । ହିଣ୍ଡୋଳ ରାଗର ପୁତ୍ର ରାଗବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. Name of a secondary musical air.
ଦେ. ବି—୧ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଦୁର୍ଲଭ ଗୁଣାବଳୀର ବର୍ଣ୍ଣନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କ ରଚିତ ଓଡ଼ିଆ ପଦ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—
1. Title of an Oria poem by Dīnakṛushṇa Dāsa.

ଗୁଣସ୍ତମ୍ଭ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ + ସ୍ତମ୍ଭ)—ଗୁଣବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)—
Guṇastambha Guṇabṛuksha (See)

ଗୁଣହୀନ—ସଂ. ବିଣ (୩ୟା ତତ୍ ; ଗୁଣ + ହୀନ)—ଗୁଣଶୂନ୍ୟ; ନିର୍ଗୁଣ—
Guṇahīna Worthless.

ଗୁଣା—ଦେ. ବି—୧ । ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ନାକରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର
Guṇā ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ—1. A round ornament for
गुलफी the nose.

ବେନି ପୁଟରେ ତା ଗୁଣା ନାକଟଣା ଅଛି,
ନାସାଦଣ୍ଡି ଫୋଡ଼ାଇ ଗୁଣାଏ ଲଗାଇଛି । ଉଷ୍ଣ. ଲାବଣ୍ୟବତୀ ।

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନେକ ପ୍ରକାର । ଯଥା—ଶଣ୍ଡିଗୁଣା, ମାଠଗୁଣା, ଫୁଲଗୁଣା, ମୟୂରବସାଗୁଣା ଓ ସାଉଁଳିଗୁଣା ।]

୨ । (ସଂ. ଗୁଣ) ବନ୍ଧୁକ ନଳକୁ କାଠଖୋଳ ବା କୁନ୍ଦା ସଙ୍ଗେ ଯୋଡ଼ି ଧରିବା ବଳୟ—2. A broad ring put round a gun-barrel to keep it attached to the stock.
୩ । ବୀଣା ପ୍ରଭୃତିର ତାର—3. String of harp or other stringed instruments.

କବନ୍ଧ ଅଂଶ ସରସ୍ୱତୀ ବୀଣା, କବନ୍ଧ ଚିତ୍ର ଅଟେ ଚିହ୍ନ ଗୁଣା—
ପ୍ରାଚୀ. ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

୪ । (ଗଣିତ) ଗୁଣନର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ (ଯଥା—×)—
4. (arithmetic) The sign of multiplication.

ଗେରିଆ, ଉଣ୍ଡରୁ, ଗଙ୍ଗ୍ରା, ଗେଓର୍ ୫ । ଅଗୁରୁ ଜାତୀୟ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ—
5. Excaecaria Agollocha (tree) (Kirtikar).

[ଦ୍ର—ଏହା ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ବୃକ୍ଷ । ଏହାର ପତ୍ର ଚିରସ୍ୟାମଳ; ଫୁଲ ହଳଦିଆ ଓ ସୁଗନ୍ଧ । ଭାରତ ଉପକୂଳସ୍ଥ ଅଧିକାଂଶ ଜଙ୍ଗଲରେ ଏହା ଦେଖାଯାଏ ।]

୬ । (ଗଣିତ) ଗୁଣଫଳ—6. (arithmetic) Product.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଷ୍ଟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଦେ. ବିଣ—୧ । (ଗଣିତ) (ଅନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ) ଗୁଣିତକ—
(arithmetic) Times of another smaller number.

(ଯଥା—୨୦ ସଂଖ୍ୟା ୫ର ଗୁଣିତଗୁଣା ଅଟେ ।)

ଗୁଣାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—(ସଂ. ଗୁଣ)—'ଗୁଣିବାର' ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Guṇāibā Causative form of Guṇibā.

ଗୁଣାନ ଚଣ୍ଡୀ ଦର୍ଶନରୁ ଚଣ୍ଡୀ ଗୁଣଥ—

ଗୁଣାନା ଭଙ୍ଗ. କୋଷ୍ଟରତ୍ନାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଗୁଣାକର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଆକର)—ସବୁ ସୁଗୁଣର ଖଣି; ଗୁଣସାଗର—Receptacle of (good) qualities; a mine of merit.
Guṇākara

ଗୁଣାଗାର—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁନ୍ହଗାର୍=ପାପୀ, ଦୋଷୀ, ଅପରାଧୀ)
Guṇāgāra ଗୁଣାଗାରି (ଦେଖ)—
Guṇāgāri (See)

ଗୁଣାଗାରି—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁନ୍ହଗାରି=ପାପ, ଦୋଷ, ଅପରାଧ)
Guṇāgāri ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ; ଭଣ୍ଡ; ଜୋରମାନା—Fine.

ଗୁଣକାର
ଜୁମାର୍ନା

ଗୁଣାଗୁଣ—ସଂ. ବି (ବିପରୀତାର୍ଥକ ସହଚର)-(କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର)
Guṇāguṇa ଗୁଣ ଓ ଦୋଷ—Merits and demerits; virtues and defects (of a person or thing).

ଗୁଣାଗୁଣି—ଦେ. ବି—୧ । ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଗୁଣିବା କର୍ମ—
Guṇāguṇi 1. Acts of multiplying.

ଗୁଣାଗୁଣି ୨ । ସହସ୍ରନାମ, ସ୍ତବସ୍ତୋତ୍ର ଆଦି ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଗୁଣିବା ବା ବୋଲିବା କର୍ମ—
2. Chanting or reciting of hymns.

୩ । ଦୈନିକ ସନ୍ଧ୍ୟାବନ୍ଦନାଦି କର୍ମ—
3. Daily chanting of psalms.

ଗୁଣାଟି—ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଗୃହଘରର ବୁଣାଟି—
Guṇāṭi Strips of split bamboo fixed to the rafters of a thatch.

ଗୁଣାଢ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ତୃତୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ ଦ୍ୱାରା ଆଢ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଯୁକ୍ତ)—
Guṇādhya ୧ । ସୁଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ସର୍ବତ୍ର ପୂଜିତ—
1. Universally respected for good qualities.

୨ । ଗୁଣବାନ୍—2. Having good qualities.

ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ନାମ)—ପୈଶାଚୀ ଭାଷାର ବୃହତ୍ ଗ୍ରନ୍ଥକାର କବିବିଶେଷ—Name of a poet who wrote a large treatise in the Paiśāchī language.

ଗୁଣାଣ—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗୁଣନ)—ଗୁଣନ—
Guṇāṇa Multiplication.

ଗୁଣାତୀତ—ସଂ. ବିଣ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଅତୀତ)—
Guṇātīta ୧ । ସାଂସାରିକ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ—
1. Released from worldly ties.

୨ । ନିର୍ଲିପ୍ତ—2. Not addicted to the world.

୩ । ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ଓ ତମଃ ଏ ତିନି ଗୁଣରୁ ଅତୀତ—
3. Beyond the three attributes of Nature.

ସଂ. ବି—ପରମେଶ୍ୱର—God.

ଗୁଣାଧାର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଆଧାର)—ଗୁଣାକର (ଦେଖ)
Guṇādhāra Guṇākara (See)

ଗୁଣାନୁକରଣ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଅନୁକରଣ)—
Guṇānukaraṇa ଅନ୍ୟର ଗୁଣଲାଭାର୍ଥ ପ୍ରୟାସ—
Copying another's merits.

ଗୁଣାନୁକୀର୍ତ୍ତନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ+ଅନୁକୀର୍ତ୍ତନ)—
Guṇānukīrttana ଅନ୍ୟର ଗୁଣର ପ୍ରଶଂସା କରିବା—
Eulogy; praising another's merits.

ଗୁଣାନୁବାଦ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଅନୁବାଦ)—
Guṇānubāda ଗୁଣାନୁକୀର୍ତ୍ତନ (ଦେଖ)
Guṇānukīrttana (See).

ଗୁଣାନୁରାଗ—ସଂ. ବି (୭ମୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଅନୁରାଗ)—
Guṇānurāga ଅନ୍ୟର ଗୁଣ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ—
Attachment to one's merits.

ଗୁଣାନ୍ତର—ସଂ. ବି (କର୍ମଧାରୟ; ଅନ୍ୟ+ଗୁଣ)—ଅନ୍ୟ ଗୁଣ—
Guṇāntara Other qualities.
[ଦ୍ର—ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦଠାରେ ଅନ୍ତର ଆଦେଶ ହୁଏ ।]

ଗୁଣାନ୍ୱିତ—ସଂ. ବିଣ (ତୃତୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଅନ୍ୱିତ)—ଗୁଣଶାଳୀ—
Guṇānwita Having good qualities.

ଗୁଣାବଳୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଆବଳୀ)—୧ । ଗୁଣସମୂହ—
Guṇāvalī 1. Many good qualities.

୨ । ଗୁଣର ସମାହାର—
2. The sum-total of merits.

ଗୁଣାବସୁଣୀ—ଦେ. ବି (ସହଚର)—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ନାକର ଦୁଇ ପୁଡ଼ାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଗୁଣା ଓ ବସୁଣୀ ନାମକ ଦୁଇଟି ଅଳଙ୍କାର—Two ornaments for the two nostrils of women.
Guṇābasuṇī
[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ନାକର ବାମପୁଡ଼ାରେ ଗୁଣା ତାହାର ପୁଡ଼ାରେ ବସୁଣୀ ଓ ଲୋଥ ପିନ୍ଧାଯାଏ । କୌଣସି କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଏଥିର ବିପରୀତ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ ।]

ଗୁଣାଭାସ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ+ଆଭାସ)—
Guṇābhāsa ଗୁଣସାଦୃଶ୍ୟ; ଯେଉଁଠାରେ ଗୁଣ ନ ଥାଏ ସେଠାରେ ଗୁଣ ବୋଲି ଭ୍ରମ—Semblance of qualities.

ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଅଭିଧାନରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂତ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଣାଲଙ୍କାର—ସଂ. ବି. (ରୂପକ. କର୍ମଧା; ଗୁଣ + ଅଲଙ୍କାର)—
Guṇālaṅkāra ଗୁଣରୂପ ଅଲଙ୍କାର—
Accomplishments (like ornaments).
[ଦ୍ର—ଅଲଙ୍କାର ଯେଉଁପରି ଦେହର ଶୋଭା ବଢ଼ାଏ, ଗୁଣ ସେହିପରି ମନର ଶୋଭା ବଢ଼ାଏ ।]

ଗୁଣାଲଙ୍କୃତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍ ; ଗୁଣ + ଅଲଙ୍କୃତ)—
Guṇālaṅkṛuta ଗୁଣଦ୍ୱାରା ଭୂଷିତ; ଗୁଣଦ୍ୱାରା ମଣ୍ଡିତ—
Accomplished; talented; adorned with good qualities.

ଗୁଣାସକ୍ତି—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍ ; ଗୁଣ + ଆସକ୍ତି)—ଗୁଣାନୁରାଗ—
Guṇāsakti Attachment to one's merits.

ଗୁଣାହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୁଣିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ରୂପ; ଗୁଣିତହେବା—1. To be multiplied.
Guṇāheba
୨ । (ସ୍ତୋତ୍ର) ଆବୃତ୍ତି କରାଯିବା—
2. (hymns) To be recited.

ଗୁଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଣ)—୧ । ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା; ତନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା—
Guṇi 1. The black art; magical charms, the art of using charms and incantations.
ଗୁଣ
ଫାଡ଼ଫୁଙ୍କ ୨ । ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ—2. The art of conjuration.

ଗୁଣିଆ—ଦେ. ବି—ଗୁଣିଆଁ (ଦେଖ)
Guṇiā Guṇiāṅ (See)

ଗୁଣିଆଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଣିନ୍)—୧ । ଭୂତ ପ୍ରେତ ଛଡ଼ାଇବା ଲୋକ; ଓଝା—1. An exorcist.
Guṇiāṅ
ଗୁଣୀ; ଗୁଣିନ୍ ୨ । ଐନ୍ଦ୍ରଜାଲିକ—2. Magician; conjurer.
ଗୁଣୀ ୩ । ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟାରେ ପାରଙ୍ଗମ ବ୍ୟକ୍ତି—
3. A person skilled in the black art.
ବେଦରେ-ମନ୍ତ୍ରରେ-ଯୁକ୍ତ ଗୁଣିଆଁ ଯେନ
ବଦ୍ଧର ହୋଇଲା ସୂର୍ପଣଖା ଭାବିଲା । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗୁଣିକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁଣିନ୍ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଗୁଣଗ୍ରାହକ; ଗୁଣଜ୍ଞ—
Guṇika One who appreciates another's good qualities.
(ଗୁଣିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗୁଣିକ ଭୂଦସ୍ୱ ବନ୍ଧନ ଫାନ୍ଦ
ସଙ୍ଗୀତବତଙ୍କ ଶ୍ରୁତସମ୍ପଦ । ଅଭିମନ୍ୟୁ—ବଦଗ୍ରନ୍ଥାମଣି ।

ଗୁଣି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—
Guṇi karibā (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିପ୍ରତି) ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା—
ଗୁଣକରା To apply the black art or magic against a person.
ଜାଦୁକରନା

ଗୁଣିଗାରିଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସହଜର; ଗୁଣ + ଗାରୁଡ଼ି)—ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା—
Guṇigārirḍi The black art; magic.
ଜାଦୁଟାଦୁ
ଫାଡ଼ଫୁଙ୍କ; ଜାଦୁଟୋନା

ଗୁଣିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—
Guṇita ୧ । (ଗଣିତ, ଅନ୍ୟ ଅଙ୍କଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଅଙ୍କର ଗୁଣନ କରାଯାଇ ଅଛି; ଗୁଣାଯାଇ ଥିବା—1. (arithmetic) Multiplied.
୨ । ଯହିଁରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଯାଇ ଥାଏ (ଧନୁ)—
2. Strung (bow).
୩ । ଗଣିତ (ପ୍ରବୃତ୍ତିବାଦ)—3. Mathematics.

ଗୁଣିତକ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣିତ + କ)—(ଗଣିତ) ଯେଉଁ ବୃହତ୍ ରାଶିକୁ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ରାଶିଦ୍ୱାରା ଭାଗ କଲେ କିଛି ଭାଗଶେଷ ରହେ ନାହିଁ—
Guṇitaka (arithmetic) Multiple.
[ଦ୍ର—୨୫ ସଂଖ୍ୟା ୫ର ଗୁଣିତକ ଅଟେ କିନ୍ତୁ ୪ ର ଗୁଣିତକ ନୁହେ ।]

ଗୁଣିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଣ୍ ଧାତୁ)—୧ । ଗୁଣନ କରିବା—
Guṇibā 1 To multiply.
ଗୁଣା
ଗୁଣାନା ୨ । ମନେ ମନେ ବହୁଥର ବିଚାର କରିବା—
2. To think again and again.
ଏରୂପ ସବୁ ମୁଁ ଶୁଣି
ମୁଁ ଏହା ମନେ ମନେ ଗୁଣି । ରୂପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୩ । ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦରେ ପୁନଃ ପୁନଃ ପାଠ କରିବା—
3. To read and re-read in an undertone; to mutter; to repeat in a low voice.
ବ ରୂପେ ଗୁଣନ୍ତି ସ୍ମରି—ରୂପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୪ । ଆବୃତ୍ତି କରିବା – 4. To recite.
ସ୍ମରଣ ବେଦରୁ ତ ଶୁଣିଛ ଜରେଶ
ତା ଗୁଣି କରି କର ଏ ଶୋକ ବିନାଶ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।
୫ । ସ୍ମରିବା; ସ୍ମରଣ କରାଇବା—
5. To call to mind.
ତୋ ଗୁଣ ଗୁଣି ଜାଣିଲି ବିଦେଶ୍ୟ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୬ । ସ୍ତୋତ୍ର ଓ ସ୍ତବ ଆଦି ପାଠ କରିବା—
6. To recite hymns and psalms; to mutter hymns.

ଗୁଣିବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି—ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ବିଦ୍ୟା—
Guṇibidyā The black art.
ଜାଦୁବିଦ୍ୟା ଗୁଣି ବିଦ୍ୟାରେ ଏହା ଆଗରେ କେହି ଛଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।
ଫାଡ଼ଫୁଙ୍କକିବିଦ୍ୟା, ଜାଦୁ ବିଦ୍ୟା ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁଣିହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଣ ଧାତୁ)—
Guṇihebā ୧ । ମନେ ମନେ ଭାବି ହେବା—
1. To think or revolve anything in one's mind.
ଗୁଣି ହେଉଥିଲି ବମଲାର କଥା ଭାବିବାସ୍ୟେ ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ରଘୁନାଥ. ଯଯାତି ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ	
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍	

୨ । ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରିବା—
2. To praise or eulogise.

୩ । ପୁନଃ ପୁନଃ କହିବା—
3. To repeat; to recite,

୪ । (ଗଣିତ) ଏକ ରାଶି ଅନ୍ୟ ରାଶିଦ୍ୱାରା ଗୁଣିତ ହୋଇ ଯାଇବା—4. (arithmetic)—To be capable of being multiplied.

• [ଯଥା—୩ ମହଣ ୫ ସେର ୨ ଛଟାଙ୍କି ୪ ୩।୨ ପାଣ୍ଡୁଲ ଦ୍ୱାରା ଗୁଣି ହେବ ନାହିଁ ।

ଗୁଣୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୁଣ + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Guṇī
(ଗୁଣିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

୧ । ଗୁଣବାନ୍—
1 Possessed of merit; accomplished; talented.

୨ । ଗୁଣିଆଁ—2. Expert in the art of conjuring.

୩ । ଧର୍ମୀ; ଧର୍ମବିଶିଷ୍ଟ—3. Having a quality or attribute.

ସଂ. ବି—ଧନୁ—A bow.

ଦେ. ବି—ଗୁଣି (ଦେଖ)—Guṇi (See)

ଗୁଣୀଭୂତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ଅଭୂତ ଭାବେ ଚ୍ୱି + ଭୂ ଧାତୁ + କ)—
Guṇībhūta

୧ । ଅପ୍ରଧାନୀଭୂତ; ଅପ୍ରଧାନ ଭାବେ ଅବସ୍ଥିତ; ପ୍ରବଳ ନ ଥିବା—1. Secondary.

୨ । ଅଲକ୍ଷିତ; ଅନ୍ତର୍ଗତ—2. Latent.

(ଯଥା—ଗୁଣୀଭୂତ ଜ୍ୱର ।)

ଗୁଣୀଭୂତ ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ କାବ୍ୟ—ସଂ. ବି—ମଧ୍ୟମକାବ୍ୟ (ଦେଖ)
Guṇībhūta byaṅgya kābya Madhyamakābya (See)

ଗୁଣୁଗୁଣ୍—ଦେ. ଅ—ଗୁଣ୍‌ଗୁଣ୍ (ଦେଖ)
Guṇugun Guṇgun (See)

ଗୁଣୁଗୁଣ୍ ସ୍ୱର—ଦେ. ବି—୧ । ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱର—
Guṇugun swara 1. Indistinct nasal sound; muttering sound.
ଗୁନଗୁନସ୍ୱର
ଗୁନଗୁନାହଟ

୨ । ମହୁମାଛି ଆଦିଙ୍କ ଗୁଞ୍ଜନ ସ୍ୱର—
2. Humming or buzzing sound.

ଗୁଣୁଗୁଣିଆଁ—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ଶବ୍ଦ କରେ—
Guṇuguṇiāṅ Humming; buzzing; muttering.
ଗୁନଗୁନେ
ଗୁନଗୁନା

ଗୁଣୁଗୁଣୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଣ୍‌ଗୁଣ୍ (ଦେଖ)
Guṇuguṇu Guṇgun (See)

ଗୁଣୁସି—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଷ୍ପ) ବି. (ସଂ. ଗୁଣ=ସୂତ୍ର)—
Guṇusi ନଡ଼ିଆ ଓ ତାଳ ପତ୍ରର ଧାରରେ ଥିବା ଲମ୍ବ, ସୂକ୍ଷ୍ମ
ଗୁଣସି, ଧାଗା ଓ ଟାଣୁଆ ତନ୍ତୁ—Long and tough fibre at the edge of a cocoanut leaf.

[ଦ—ଏଥିରେ ଫୁଲମାଳ ଗୁନ୍ଥା ହୁଏ ।]

ଗୁଣେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—'ଗୁଣିବାର' ଣିଜନ୍ତ ରୂପ; ଗୁଣାଇବା—
Guṇeibā Causative form of Guṇibā.

ଗୁଣୋତ୍କର୍ଷ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଣ + ଉତ୍କର୍ଷ)—
Guṇotkarsha

୧ । ଗୁଣର ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ବା ଆଧିକ୍ୟ—
1. Enough of good qualities.

୨ । ସୁଗୁଣ ହେତୁ ଜାତ ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ବା ଉତ୍କର୍ଷତା—
2. Excellence on account of good qualities.

ଗୁଣୋତ୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ଉତ୍ + ସ୍ଥା ଧାତୁ + ଅ)—ଗୁଣରୁ ଜାତ ବା ଉତ୍ପନ୍ନ—Due to Guṇa.

ଗୁଣୋତ୍ଥ ଅଙ୍କୋତ୍ଥ ବଧ୍ୟନେ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପଞ୍ଚାଶ ଲକ୍ଷଣେ—ପ୍ରାଚୀ. ପୁଣ୍ଡରୀକ ତନ୍ତ୍ରୋପସ୍ୱ ।

[ଦ୍ର—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୁଣୋତ୍ଥ ବତ୍ରିଶ ଲକ୍ଷଣ ଓ ଅଙ୍କୋତ୍ଥ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ଥିଲା ।]

ଗୁଣୋପେତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ତୃତୀୟା ତତ୍; ଗୁଣ + ଉପେତ)—
Guṇopeta

୧ । ଗୁଣଯୁକ୍ତ; ଗୁଣବାନ୍—
(ଗୁଣୋପେତା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Full of good qualities.

ସତ୍ତ୍ୱକାର୍ଯ୍ୟପରସ୍ୱଣ ପୁଣି ରୂପବନ୍ତ
ନିରଭିମାନୀ ସମଦର୍ଶୀ ପୁଣି ଗୁଣୋପେତ—କୃଷ୍ଣକର୍ଣ୍ଣ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

୨ । କୌଶଳି କଳାରେ ନିପୁଣ—
2. Proficient in any art.

ଗୁଣ୍ଟୁର—ଦେ. ବି—ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା ଓ ନଗର—
Guṇṭur Name of a district and town of Madras; Guntur.

[ଦ୍ର—ଏ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ତିଅ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସି ବ୍ୟବସାୟ କରାଯାଏ ।]

ଗୁଣ୍ଠ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ବେଷ୍ଟନ କରିବା—
Guṇṭh (root) 1. To wrap; to cover; to surround.

୨ । ଲୁଚାଇବା—2. To hide; to conceal

ଗୁଣ୍ଠ—ଦେ. ବି—୧ । ଭୂମିର ପରିମାଣବିଶେଷ; ଏକ ଏକରର ବା ଏକ ମାଣର ୨୫ ଅଂଶ—
Guṇṭha
1. One 25th of an acre or Māṇa.

[ଦ୍ର—୧୬ ବିଶ୍ୱା = ୧ ଗୁଣ୍ଠ, ୨୫ ଗୁଣ୍ଠ = ୧ ମାଣ ।]

୨ । (ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.) କ୍ଷୁଦ୍ରକାୟ ମନୁଷ୍ୟ; ବାମନ—
2 A dwarf.

ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଖର୍ବକାୟ—Dwarfish.

ଗୁଣ୍ଠଣା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗୁଣ୍ଠୁଣା (ଦେଖ)
Guṇṭhaṇā Guṇṭhuṇā (See)
(ଗୁଣ୍ଠଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁଣ୍ଠନ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ଠ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ)—୧ । ବେଷ୍ଟନ—
Guṇṭhana 1. Wrapping; enveloping.

୨ । ଆବରଣ—2. Covering.

୩ । ଲୁଚାଇବା—3. Concealing; hiding.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟରେଖ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଣ୍ଠିଣା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗୁଣ୍ଠୁଣା (ଦେଖ)
Gunṭhiṇā Gunṭhuṇā (See)
(ଗୁଣ୍ଠିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁଣ୍ଠିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ୍ଠ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—୧ । ବେଷ୍ଟିତ—
Guṇṭita 1. Surrounded; wrapped; enveloped.
୨ । ଆବୃତ—2. Covered.
୩ । ଧୂଳିଲିପ୍ତ; ଧୂଳିଯୁକ୍ତ—
3. Covered with dust; dusty.

ଗୁଣ୍ଠୁଣା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଖର୍ବକାୟ—
Gunṭhuṇā Dwarfish; of stunted growth.
ଖାଟୋ
नाटा; बाउना
(ଗୁଣ୍ଠୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁଣ୍ଠୁଣିଆଁ—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଗୁଣ୍ଠୁଣା (ଦେଖ)
Gunṭhuṇiāñ Gunṭhuṇā (See)

ଗୁଣ୍ଠୁଣୀ ହାତୀ—ଦେ. ବି—ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚ ହାତୀ—
Gunṭhuṇī hātī Dwarfish elephant.
बाउनाहाथी

ଗୁଣ୍ଡ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା—
Gaṇḍa (root) 1. To reduce to powder; to pulverise.
୨ । ବେଷ୍ଟନ କରିବା—
2. To surround; to envelop.

ଗୁଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ଡ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—
Guṇḍa ୧ । ଧୂଳି—1. Dust.
୨ । ଚୂର୍ଣ୍ଣ; ଚୂନା—2. Powder.
୩ । ଚୂନା କରିବା; ଚୂରିବା—3. Pounding.
୪ । ଶସ୍ୟର ମଇଳା ଚୂର୍ଣ୍ଣ; ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ ଶସ୍ୟ—
4. Dirty flour or meal.
୫ । ମଇଳା—5. Dirt.
୬ । ସୁଗନ୍ଧ ତୃଣବିଶେଷ; କେଶୁର—
6. A kind of fragrant grass; the Kesur grass.
୭ । କଳଧ୍ୱନି—7. Murmuring sound
୮ । ତୈଳପାତ୍ର—8. Oil-vessel.
ଦେ. ବି—୧ । ଗୁଳି; ଗୋଲା—1. Bullet; shell.
ଗୁଣ୍ଡ କରିବା ସ୍ଥାନକୁ ହେଲେ, ଉଣ୍ଡି ବାଙ୍ଗ୍ରେ ଅଛନ୍ତି ସାଜ ।
ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।
୨ । ଗୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)
2. Guṇḍi (See)
୩ । ବୌଣସି ପଦାର୍ଥ (ଯଥା,ଲବଣ, ଶସ୍ୟ)ର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ—
3. Particles of things.
ଭଣ୍ଡୀ ପ୍ରସାଦ ଗୁଣ୍ଡକୁ ଗଣ୍ଡିଛନ୍ତି ଦଗ୍ଧର ଯେ ।
ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।
୪ । ମୃଦୁଳ—4. Chalk or rice powder used in drawing figures on the floor.
ଗ୍ରାଦେ. (ଗଣ୍ଡାମ) ବି—ବଟକରା—
Lumps of metal or stone used as standards for weighing.
[ଦ୍ର—ଗାଳରେ 'ଭୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁଣ୍ଡ' ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏଠାରେ 'ଗୁଣ୍ଡ' ଭାଙ୍ଗିଲା ଅର୍ଥ ବୁଝାଏ ।]

ଗୁଣ୍ଡକ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ଡ + ସ୍ୱାର୍ଥରେ. କ)—
Guṇḍaka ଗୁଣ୍ଡ (ଦେଖ)
Guṇḍa (See)

ଗୁଣ୍ଡକେରୀ—ଦେ. ବି—ରାଗବିଶେଷ—
Guṇḍakerī A kind of metre.
गुंड ଗାଇଲେ ଗାଅନ୍ତା ଗୀତ ଗୁଣ୍ଡକେରୀ ରସ ।
ପ୍ରାଚୀ. ଉତ୍ତରସ୍ୱମଣ୍ଡିତ ।

ଗୁଣ୍ଡଚି—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁଚି (ଦେଖ)
Guṇḍachi Guṇḍuchi (See)

ଗୁଣ୍ଡରି—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁରି (ଦେଖ)
Guṇḍari Guṇḍuri (

ଗୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଣ୍ଡ)—
Guṇḍā ୧ । ଧୂଳି; ଚୂର୍ଣ୍ଣ—
गुंडा 1. Dust; powder.
चूरण ୨ । (ସଂ. ଗୁଣ୍ଡିକା) ଅନ୍ନର ଏକ କବଳ ପରିମିତ ଗୋଲକ; ହାତରେ ବଳାଯିବା ଏକ ଗ୍ରାସର ଅନ୍ନ—
कल 2. One mouthful or morsel of food or rice.
गस्सा, (ଯଥା—ପିଲାଟି ଭରତର କରି ଦୁଇ ଗୁଣ୍ଡା ଖାଇ ପଳାଇଲା ।)
कौर ୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡ—3 Small particles.
गुण्डा ୪ । ଦୁଷ୍ଟ ଲୋକ; ବଦମାଏସ୍; ଦୁର୍ବୃତ୍ତ ଲୋକ—
2. Wicked person.
୫ । ଅତ୍ୟାଚାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—5. A bully.

ଗୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବିଣ—ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯାଇଥିବା—
गुंड Powdered.

ଗୁଣ୍ଡାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗୁଣ୍ଡ ଧାତୁ)—ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା—
Guṇḍāibā To reduce to powder or dust; to pulverise.
गुंडान
चुरचुरकरना

ଗୁଣ୍ଡାକରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚୂନା କରିବା—
Guṇḍā karibā 1. To reduce to powder or dust.
୨ । ବିନାଶ କରିବା—2. To destroy.

ଗୁଣ୍ଡାଗିରି—ଦେ. ବି.—୧ । ଦୁର୍ବୃତ୍ତତା; ବଦମାଇସୀ—
Guṇḍāgiri 1. Wickedness.
गुंडागिरि ୨ । ଅତ୍ୟାଚାରିତା—2. Bullyism.
गुंडापन

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଵ	ନ୍

ଗୁଣ୍ଡା ବଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମୁଖରୁ ନେବା ନିମନ୍ତେ ଅଳ୍ପରୁ ହାତରେ
Gunḍā balibā ବଳିବା—1. To prepare with the hand a mouthful ball of rice.

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଭୋଜନ କରିବା—2. (ironical) To eat.

ଗୁଣ୍ଡା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଗୁଣ୍ଡା ଗୁଣ୍ଡା ଅନ୍ନ ପାଟିରେ
Gunḍā māribā ପୂରାଇବା—1. (irony) To eat rice by mouthfuls.

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଭୋଜନ କରିବା—2. (ironical) To eat.

ଗୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ବସନ୍ତ ରୋଗ—
Gunḍi 1. A minor kind of small-pox.

୨ । ପଶାଆଦି ଖେଳରେ ଖେଳାଳିମାନଙ୍କର ମେଳ ବା ପକ୍ଷ ବାନ୍ଧିବା—2. Becoming pairs in a play.

୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡମାନ —3. Small bits.

୪ । ଧନିଆଆଦି ମିଶ୍ରିତ ଧୂଆଁପତ୍ରର ଚୂର୍ଣ୍ଣ—
4. A preparation of tobacco powder.

[ଦ୍ର—ଏହା ପାନ ସଙ୍ଗେ ଖିଆଯାଏ । ଗଞ୍ଜାମରେ ଏହାକୁ ମସଲା କହନ୍ତି ।]

ଦେ. ବିଣ—ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ—Powdered.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବୈଦେ. (ତୈଲଙ୍ଗ) ବି—ବୋତାମ—
Button.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ମହୁଲ ଫୁଲ—
The Mahwa flower.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—କାଷ୍ଠବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ —
Mallolus Philipensis.

ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—୧ । ସଗଡ଼ ଓ ହଳରେ ଯୋଗ୍ୟ ହେଉଥିବା ଗାଈ—1. Cow yoked to a cart or plough.

୨ । ଚରିବାବେଳେ ପରସ୍ପର ଛନା ହୋଇଥିବା ଦୁଇଟି ଗାଈ—
2. Two cows tied to each other while grazing.

ଗୁଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଣ—କପଟାଗ୍ରହୀ—Deceiptful.
Gunḍiā ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ—
1. Patience.

୨ । ଅହଙ୍କାର—2. Arrogance; bragging.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ମଶା—Mosquito.

[ଦ୍ର—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମଶାକୁ ସମ୍ବଲପୁରରେ 'କୁଚକୁଣ୍ଡି' ଓ 'ଘୁନ୍ଦୁଣ୍ଡି' ବୋଲାଯାଏ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ପାଙ୍ଗଶିମ୍ବ କଳା ମଶା—
A kind of black mosquito found in mountainous regions.

ଗୁଣ୍ଡିକ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ଡ ଧାତୁ + ଅକ, ଇ ଆଗମ)—
Gunḍika ତଣ୍ଡୁଳାଦିର ଚୂର୍ଣ୍ଣ; ମରୁଜ—
Powdered rice or chalk for drawing figures on the floor.

ଗୁଣ୍ଡିକା—ସଂ. ବି (ଗୁଣ୍ଡକ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗୁଣ୍ଡିକ (ଦେଖ)
Gunḍikā Gunḍika (See)

ଗୁଣ୍ଡିଖିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ସମ୍ବଲପୁରର
Gunḍikhiā କେତେକ ଜାତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତ ନୂଆଖିଆ (ନବାନ୍ନ) ପର୍ବ ଉତ୍ସବ ବିଶେଷ—
A festival observed on Dolapūrṇṇimā day on the occasion of the year's first partaking of the Mahwa flower.

[ଦ୍ର—ଏ ଦିନ ଲୋକେ ବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ମହୁଲଫୁଲ ନୂଆ କରି ଖାଆନ୍ତି ।]

ଗୁଣ୍ଡିଚା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ନରପତି ଜଗନ୍ନାଥଦେବଙ୍କ
Gunḍichā ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ରାଜାଙ୍କ ରାଣୀ—
1. Name of the queen of Indradyumna who established Lord Jagannath at Puri.

୨ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା—2 The car festival of Lord Jagannath at Puri.

ଧୂଳିଅ ଗୁଣ୍ଡିଚା ବାହୁଅ ଗମା, ବିଷା ବୋଲେ ଧାନ ହାଣିକୁ ନେମା—
କୃଷିବଚନ ।

[ଦ୍ର—ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱିତୀୟାଦିନ ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ୩ଟି ରଥରେ ବସି ସପ୍ତାହିକ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟାନ-ମଣ୍ଡପକୁ ଯିବା ଉପଲକ୍ଷେ ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି । ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ରାଣୀ ଗୁଣ୍ଡିଚା-ଦେବୀ ଏ ଉତ୍ସବର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତ୍ରୀ । ଯେଉଁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଗ୍ରହ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସେ ସେ ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ଏ ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହୁଏ ।]

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—A name given to males.

ଗୁଣ୍ଡିଚାଘର—ଦେ. ବି—ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଦେବଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନ ମନ୍ଦିର—
Gunḍichā ghara The garden-house of Lord Jagannath at Puri.

[ଦ୍ର—ଏଠାରେ ଜଗନ୍ନାଥଦେବ ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ୭ଦିନ ଅବସ୍ଥାନ କରନ୍ତି । ଏହା ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରୁ ପ୍ରାୟ ୧ ମାଇଲ ଦୂର ।]

ଗୁଣ୍ଡିଚା ବାହୁଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ଗୁଣ୍ଡିଚାମନ୍ଦିରରେ
Gunḍichā bāhurḍā ଏକ ସପ୍ତାହ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ପରେ
ଉଲଟାରଥ ନିଜ ମନ୍ଦିରକୁ ଦଶମୀଦିନ ରଥରେ ଫେରି ଆସିବା ଉତ୍ସବ; ବାହୁଡ଼ା ଉତ୍ସବ—The Ulta-rath festival at Puri when Lord Jagannath is brought back to His temple.

ସାଧାରଣ ଭେକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦ୍ୱିତ ୧ ଉଦ୍ଧୃତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଉଦ୍ଧୃତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ରେଖା ଦେଇଛି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଉଦ୍ଧୃତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉଦ୍ଧୃତ ବସ୍ତୁତ ୨ ବା ୧ ଉଦ୍ଧୃତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଣ୍ଡିଚାବିଜୟ—ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚା (୨) ଦେଖ—
Gunḍichābijaya Gunḍichā (2) (See)

ଗୁଣ୍ଡିଚାବିଜେ—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚା (୨) (ଦେଖ)—
Gunḍichābije Gunḍichā (2) (See)

ଗୁଣ୍ଡିଚାବେଦୀ—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚାମଣ୍ଡପ (ଦେଖ)—
Gunḍichābedi Gunḍichāmaṇḍapa (See)

ଗୁଣ୍ଡିଚାମଣ୍ଡପ—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚାଘର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବେଦୀରେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ ବଜେ କରନ୍ତି—The raised platform in the Gunḍichā House where the idols are seated on being taken down from the car.
Gunḍichāmaṇḍapa

[ଦ୍ର—ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରପ୍ରତିଷ୍ଠାବେଳେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ରାଜା ଏ ସ୍ଥାନରେ ଯଜ୍ଞବେଦୀ କରାଇ ଥିଲେ । (ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ—୨୯. ଅ. ୧୪) ।]

ଗୁଣ୍ଡିଚାମନ୍ଦିର—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚାଘର (ଦେଖ)—
Gunḍichāmandira Gunḍichāghara (See)

ଗୁଣ୍ଡିଚାଯାତ୍ରା—ବି—ଗୁଣ୍ଡିଚା (୨) (ଦେଖ)—
Gunḍichājātrā Gunḍichā (2) (See)

ଗୁଣ୍ଡିଚି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁଚି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Gunḍichi (etc) Gunḍuchi etc (See)

ଗୁଣ୍ଡିତ—ଦେ. ବିଣ (ଗୁଣ୍ଡ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—୧ । ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ—
Gunḍita 1. Powdered.

୨ । ଧୂଳିଯୁକ୍ତ—2. Dusty.

୩ । ଧୂଳିଦ୍ୱାରା ଆବୃତ—3. Covered with dust.

ଗୁଣ୍ଡିମାଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ଦେଶୀ ଖେଳ—
Gunḍimāla A kind of country-game.

ଗୁଣ୍ଡିରି—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁରି (ଦେଖ)—
Gunḍiri Gunḍuri (See)

ଗୁଣ୍ଡୁଚି—ଦେ. ବି—୧ । ବୃକ୍ଷଗ୍ରାହୀ ମୂଷିକ ଜାତୀୟ ଜୀବ ବିଶେଷ—
Gunḍuchi 1. The grey squirrel.
କାଠବେରାଳ ପତ୍ର ଅନ୍ତରାଳେ ରହିଲେ ଗୁଣ୍ଡୁଚି—
ଗିଲହରୀ, ଚିଲ୍ଲୁରୀ, ଗିଲାହ ଯଥାନାଥ. ନନ୍ଦକେଶ୍ୱର ।

[ଦ୍ର—ଏହାର ଦେହ ପାଉଁଶିଆ, ପେଟ ଧଳା ଓ ପିଠିରେ ୪ଟି କଳା ଲମ୍ବ ଡୋରା ଅଛି । ଏହାର ଲାଞ୍ଜ ଲମ୍ବ ଓ ଝାମ୍ପୁଡ଼ା, ଏହାର ଲୋମ ଖୁବ୍ ନରମ । ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେତୁବନ୍ଧ ବାନ୍ଧିବା ସମୟରେ ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା ତାହାର ଯଥାଶକ୍ତି ଭକ୍ତି ବନ୍ଧ ପକାଇବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜଳରେ ବୁଡ଼ି ଓଦା ହୋଇ ବାଲିରେ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଦେହରେ ଲାଗିଥିବା ବାଲିକୁ ବନ୍ଧ ଉପରେ ଝାଡ଼ୁଥାଏ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଏହା ଦେଖି ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବ ଉପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ତା ପିଠି ଆଉଁସିଦେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଙ୍ଗୁଠିର ଦାଗ ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା ପିଠିରେ ସେହି ଦିନରୁ ରହିଗଲା ।]

୨ । ପକ୍ଷିବିଶେଷ—2. A kind of bird.
ବଣୀ ବସନ୍ତ ଗୁଣ୍ଡୁଚି ଲଉଥ—ପ୍ରାଚୀ. ପ୍ରତାପ ଶଶିସେନା ।

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. କାର୍ଣ୍ଣୀ)—କମରପଟା (୨) (ଦେଖ)
Kamarapaṭā (2) (See)

ଗୁଣ୍ଡୁଚିନାଗ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ବିଷଧର ନାଗ—
Gunḍuchināga A kind of brown cobra.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଦେହ ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା ଦେହ ପରି ପାଉଁଶିଆ ଓ ଦେହରେ ଲମ୍ବ ଡୋରା ଡୋରା ଗାର ଥାଏ ।]

ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁଚି (୧) (ଦେଖ)
Gunḍuchimūshā Gunḍuchi (1) (See)

ଗୁଣ୍ଡୁରି—ଦେ. ବି—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷିବିଶେଷ—1. A kind of small bird like the sparrow.
Gunḍuri

[ଦ୍ର—ଏହା ଘରଚଟିଆ ପରି ଛୁଟ୍‌ଛୁଟିକିଆ ପକ୍ଷିବିଶିଷ୍ଟ । ଏ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷାବେଳେ ଘୁରୁ ଘୁରୁ ଶବ୍ଦକରି ଜଙ୍ଗଲରେ ଉଡ଼ି ବୁଲେ ।]

ଗୁଣ୍ଡୁରେ ପୋକା ୨ । ଧୂଳିରେ ଗାତ କରି ପଶି ରହିବା ଏକପ୍ରକାର ପୋକ; ବାଲିମେଣ୍ଢା ପୋକ; ଭୁଙ୍ଗେଇ—
2. Sand-borer; a kind of insect living in dust by boring through it with its snout.

[ଦ୍ର—ଏ ପୋକ ତିନି ପ୍ରକାର । ଯଥା—୧ । ହାତିଆଗୁଣ୍ଡୁରି—ଆକାରରେ ବଡ଼ । ୨ । ଚିନ୍ଦାଗୁଣ୍ଡୁରି—ମଧ୍ୟଭଳି ଆକୃତି; ଦେହ ଚିତ୍ରିତ । ୩ । ଭୁଙ୍ଗା ଗୁଣ୍ଡୁରି—ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।]

ଗୁଣ୍ଡୁରିଘାସ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗୁଗୁଚିଆ (ଦେଖ)
Gunḍurighāsa Guguchiā (See)

ଗୁଣ୍ଡୁରୁ—ଦେ. ବି—ଗୁଣ୍ଡୁରି (ଦେଖ)
Gunḍuru Gunḍuri (See)

ଗୁଣ୍ଡୁରୁଶାଗ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବର୍ଷା ହେଲେ ପଡ଼ିଆରେ ମନକୁ ଉଠିବା ଶାକବିଶେଷ—A kind of wild pot-herb.
Gunḍuruśāga

ଗୁଣ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—(ଗଣିତ) ଯେଉଁ ରାଶିକୁ ଅନ୍ୟ ରାଶି ଦ୍ୱାରା ଗୁଣନ କରାଯାଏ; ଗୁଣନୀୟ—(arithmetic) A multiplicant.
Gunya

ସଂ. ବିଣ—ପ୍ରଶସ୍ତ ଗୁଣଯୁକ୍ତ—Having excellent qualities.

ଗୁତର—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗୋତ୍ର; ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗୁ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋତ୍ର (ଦେଖ)
Gutar Gotra (See)

ଗୁତା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋତା=ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିବା କ୍ରିୟା; ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—୧ । ଲୁଚୁକାଳି ଖେଳ—
Gutā 1. The game of hide-and-seek.
ଡୁବ

ଗୋତା ୨ । ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିକରି ଲୁଚିବା—2. Hiding one's self by diving in water.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବୈଦେ (ତେଲଗୁ) ବ୍ଲ (ତୁଳ. ହି. ଗ୍ରୁ)—

୧ । ଭୂମିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣ ଓ ତହିଁରୁ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଦେୟ ଅର୍ଦ୍ଧାଂଶ ଅନୁମାନ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରିବା; ଭୂତ; ଦେଖାମଣା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଦେୟ ଭାଗ ସ୍ଥିର କରିବା—

1. Rough estimate of the produce and produce-rent of a corn-field payable to the landlord; appraisement of the produce of land for ascertainment of the produce-rent payable to the landlord.

୨ । ଶଗଡ଼ର ଯୁଆଳକୁ ଝୁରିମୁଣ୍ଡି ସଙ୍ଗେ ଯେଉଁ ଚମ ବା କଡା ଦଉଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧାଯାଏ; ନନ୍ଦାଦଉଡ଼ି—

2. The rope binding the yoke to the tapering end of the beams of a bullock-cart.

୩ । ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଆମ୍ବଗଛଆଦିର ଉତ୍ପନ୍ନ ଫଳାଦି ପାଇଁ ଭୂସ୍ୱାମୀ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେଉଁ ପଟା ଦିଅନ୍ତି—

3. Yearly lease of the fruits or yield of a field.

ଗୁତା ଦେବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି—କୌଣସି ଶସ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରଜାକୁ ଭାଗରେ ଲୁତ ଲଗାଇବା—To let out a field on appraisement or an estimated produce-rent.

Gutā debā

ଗୁତାବାଜ୍—ଦେ. ବିଣ.—ଗୋତାମାରୁ (ଦେଖ)

Gutābāj — Gotāmāru (See)

ଗୁତା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୋତା ମାରିବା (ଦେଖ)

Gutā māribā — Gotā māribā (See)

ଗୁତାମାରୁ—ଦେ. ବିଣ.—ଗୋତାମାରୁ (ଦେଖ)

Gutāmāru — Gotāmāru (See)

ଗୁତି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—୧ । ବର୍ଷକ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହଳିଆ—

Guti

1. A ploughman-labourer engaged for the year.

[ଦ୍ର—ତୁଭମାନେ ମାଘମାସରେ ଆଗାମୀ ବର୍ଷର କୃଷିକାମ କରିବାପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଖମାସ୍ତି ଏମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରେ; ଗୁତି ଦୈନିକ ମୂଲ ନିଏ ।]

୨ । ହଳିଆଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ମୂଲ—

2. Wages paid to one's ploughman-labourer.

ଗୁତିବର୍ଷାବେଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅପରାହ୍ନ ୨ଟା ଠାରୁ ୩ଟା ସମୟ—Afternoon 2 to 3 P.M.

Gutibarshābela

[ଦ୍ର— ସାଧାରଣତଃ ହଳିଆମାନେ ଅପରାହ୍ନରେ କର୍ମଶେଷକୁ ଏହି ସମୟରେ କାମ କରିବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ।]

ଗୁତି ଲଇ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି.—ଚେମେଡ଼ି ଲଇ (ଦେଖ)

Guti lai — Chemerdi lai (See)

ଗୁତ୍ସ—ସଂ. ବି. (ଗୁଧ୍ ଧାତୁ=କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା, ବେଷ୍ଟନ କରିବା+ ସଙ୍ଗାର୍ଥ. ସ; ଭ୍ରମରଗଣ ଯେଉଁଠାରେ କ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତି)—

Gutsa

୧ । ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ; ଥୋପା; ସ୍ତବକ—

1. Cluster of buds or flowers.

୨ । ଫୁଲତୋଡ଼ା—2. A nosegay.

୩ । ଗଛର ଗଣ୍ଡି—3. Trunk of a tree.

୪ । ତୃଣଗୁଚ୍ଛ—4. A sheaf of grass or corn.

୫ । ଗ୍ରନ୍ଥର ଅଧ୍ୟାୟ ବା ପରିଚ୍ଛେଦ—

5. Chapter of a book.

୬ । ଛତ୍ରିଶ ସରିଆ ହାର—

6. A 36 stringed necklace

ଗୁତ୍ସକ—ସଂ. ବି. (ଗୁତ୍ସ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଗୁତ୍ସ (ଦେଖ)

Gutsaka — Gutsa (See)

ଗୁଦ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଖେଳିବା—

Gud (root) — To play.

ଗୁଦ୍ରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଧାନ୍ୟାଗାର; ଅମାଇ—

Gudri — Granary.

ଗୁଦ—ସଂ. ବି. (ଗୁ ଧାତୁ=ମଳ ତ୍ୟାଗ କରିବା+କରଣ. ଦ)—ଗୁହ୍ୟ-ଦ୍ୱାର; ମଳଦ୍ୱାର—Anus.

Guda

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ମଳଦ୍ୱାରରେ ବାହାରିବା ପଦ୍ମ; ଗୁଦ-ନିର୍ଗମ—A prolapsus at the anus.

ଗୁଦକୀଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଦ+କୀଳ)—ଅର୍ଶ ରୋଗ—

Gudakīla — Piles (disease).

ଗୁଦକୀଳକ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଦ+କୀଳକ)—ଗୁଦକୀଳ (ଦେଖ)—Gudakīla (See)

Gudakīlaka

ଗୁଦଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଗୁଦ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+ଅ)—

Gudagraha

୧ । ଉଦାବର୍ତ୍ତ ବା କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତା ରୋଗ—

1. Constipation.

୨ । ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରରେ ବ୍ୟଥା ଓ ପୀଡ଼ା—

2. Spasm in the rectum or anus.

ଗୁଦଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗୁଦୁଡ଼ି (ଦେଖ)

Gudardi — Gudurdi (See)

ଗୁଦନିର୍ଗମ—ସଂ. ବି—ମଳଦ୍ୱାରରେ ବାହାରିବା ପଦ୍ମ ରୋଗ—

Gudanirgama — Prolapsus Ani.

ଗୁଦଭ୍ରଂଶ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁଦ+ଭ୍ରଂଶ)—

Gudabhramsa

୧ । ମଳଦ୍ୱାରରେ ହେବା ରୋଗବିଶେଷ; ମଳକଣ୍ଟକ ରୋଗ—

1. A disease attacking the anus.

୨ । ଗୁଦନିର୍ଗମ (ଦେଖ)

2. Gudanirgama (See)

ଉଚ୍ଚାରଣ ସେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଝ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଂ'-ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗୁଦପାକ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଦ + ପାକ)—ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାରରେ ଦରଜ
Gudapāka ଓ ଫୁଲ୍ଲାରୋଗ—Inflammation of the anus.

ଗୁଦର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଦର (ଦେଖ)
Gudar Godara (See)

ଗୁଦସ୍ତମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଦ+ସ୍ତମ୍ଭ)—କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତା
Gudastambha ରୋଗ—Constipation.

ଗୁଦସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି ଓ ବିଣ. (ଆ. ଗୁଲ୍ଲସ୍ତା)—ଗୋଦସ୍ତା (ଦେଖ)
Gudastā Godastā (See)

ଗୁଦା—ସଂ. ବି.—ମଳଦ୍ୱାର—
Gudā Anus.
ଶାଂଖ୍ୟ ଗ୍ରା. ପଦ୍ୟ. ବି—ନଡ଼ିଆର ଶସ ବା ଭିତରେ ଥିବା ଧଳା ଅଂଶ—
ଗୁଦା Kernel inside the cocoanut.

ଓପରକୁ ସେନ ରସଗୁଡ଼ାହିଁ ନ ଛଡ଼—ପ୍ରାଚୀ. ଦ୍ରୁଣରୂପଣଗୀତା ।

ଗୁଦାଙ୍କୁର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁଦ+ଅଙ୍କୁର)—ଅର୍ଶ ରୋଗ—
Gudāṅkura Piles.

ଗୁଦାବର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ , ଗୁଦ + ଆବର୍ତ୍ତ)—କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତା;
Gudābartta ଝାଡ଼ାକବଜ—Obstruction or constipation of the bowels.

ଗୁଦାମ୍—(ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଗୋଦାମ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gudām (etc) Godāma etc (See)

ଗୁଦାମୈଥୁନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—(ମ. ପ ତତ୍ ; ଗୁଦା + ମୈଥୁନ)—ଗୁହ୍ୟ-
Gudāmaithuna ଦ୍ୱାରବାଟେ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରବେଶପୂର୍ବକ ମୈଥୁନ—Sodomy.

ଗୁଦି—ଦେ. ବି. (ଜାହାଜଆ ଭାଷା)—ଜାହାଜ ରଖିବାର ସ୍ଥାନ—
Gudi (nautical) Dock.

ଜାହାଜ ଦରଆରୁ ନ କାଢ଼ି ଗୁଦିରେ ବାନ୍ଧ ରଖିଛୁ ?
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଗୁଦୁଡ଼ି—ବୈଦେ. ବି. (ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍—ଗୋଦ୍‌ରସ୍; ଭୁଲ ସଂ. ଗୁଧ୍ ଧାତୁ)—
Gudurdi ୧ । ଗୁଡ଼ିଏ ଚିରାଲୁଗା ଏକତ୍ର ସିଲାଇ କରି ପ୍ରସ୍ତୁତ
ଗୁଦଡ଼ି; ଗୁଧଡ଼ ଜରାଯିବା ଶଯ୍ୟା—1. A bed-quilt made of
ଗୁଦ୍‌ଡ଼ୀ rags sewn together.
୨ । କନ୍ଥା—2. Rags.

ଗୁଧ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଘୋଡ଼ାଇବା—
Gudh (root) 1. To cover; to clothe; to wrap up.
୨ । ଘେରିବା; ଆବୃତ କରିବା—
2. To envelop; to surround.
୩ । ରାଗିବା—3. To be angry.
୪ । କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା—4. To play; to sport.

ଗୁଧି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦନୀପୁର) ବି—ଗୋଧି (ଦେଖ)
Gudhi Godhi (See)

ଗୁଧିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ବେଷ୍ଟିତ—
Gudhita 1. Surrounded.
୨ । ଆବୃତ—2. Covered.

ଗୁନ୍‌ଚି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଘୁଣ୍ଟିସୂତ୍ର; ଭୁଲ. ବ. ଘୁନ୍‌ସି)—
Gun-chi କଟିସୂତ୍ର; ଅଣ୍ଟାସୂତା; କଟିଧୁନ—Waist-chain.

ଗୁନ୍‌ହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବୈଦେ. (ଫା. ଗୁନାହ୍) ବି—
Gun-hā ଦୋଷ; ଅପରାଧ—Fault; crime.

ଗୁନ୍‌ହାଗାରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବୈଦେ. (ଫା) ବି—
Gun-hāgāri ଗୁଣାଗାରି; ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ—Fine.

ଗୁନା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଜଳ ରଖିବା ପାଇଁ ବଡ଼ ମାଟି ଭାଣ୍ଡ—
Gunā 1. Big earthen jar for storing water.
୨ । (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୁଣା (ଦେଖ)
2. Guṇā (See)
ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁନାହ୍ =ପାପ; ଦୋଷ; ଅପରାଧ)—
୧ । ରାଗ; କ୍ରୋଧ—1. Anger.
୨ । ଅଭିମାନ—2. Sullenness; silent displeasure.

ଗୁନାଗାରି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁନ୍‌ହାଗାରି)—
Gunāgār ଗୁଣାଗାରି (ଦେଖ)
Guṇāgāri (See)

ଗୁନାଗାରି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁନ୍‌ହାଗାରି)—
Gunāgāri ଗୁଣାଗାରି (ଦେଖ)
Guṇāgāri (See)

ଗୁନି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୁଣି (ଦେଖ)
Guni Guṇi (See)
ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ପ୍ରତ୍ୟୟ—ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ)
Gurḍā (See)

ଗୁନିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କୋଣ)—୧ । ନକସାରୁ ଭୂମିର ପରିମାଣ
Guniā ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ସକାଶେ ବ୍ୟବହୃତ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—
ଗୁନିୟା 1. A surveyor's scale or protractor (by
ଗୁନିଆ which the area of a plot is found out from a map).
୨ । ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀମାନେ କାନ୍ଥ ବା ଗାନ୍ଥିଗାର, ବଢ଼େଇମାନେ କାଠର ଓ ପଥୁରିଆମାନେ ପଥରର ସମକୋଣ ଓ ପରିମାଣ ଠିକରୂପେ ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରିବା 'r' ଆକାରର ଯନ୍ତ୍ର ବିଶେଷ—
Mason's square (instrument).

ଗୁନିଆଁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହି. ଗୁନିୟା)—
Guniāñ ଗୁଣିଆ (ଦେଖ)
Guṇiā (See)
ଦେ. ବି—ଗୁନିଆ (ଦେଖ)
Guṇiā (See)

ଗୁନ୍ଥା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ; ସଂ. ଗୁମ୍ଫନ; ପ୍ରା ଗୁଠ୍‌ଥନ)—ମାଳା
Gunthā କରିବା ନିମନ୍ତେ ଫୁଲଆଦି ଗୁନ୍ଥିବା—
ଗାଁଥା To string together (to form a garland).
ଗୁଥନା, ଗୁଁଥନା, ଗୁଁଧନା, ଗୁଁଧାଇ

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଞ୍ଜ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଙ	ନ୍ତ

ଗାଁଥା ଦେ. ବିଣ.—ଗ୍ରଥିତ; ଗୁନ୍ଥିବା କର୍ମ କରାଯାଇ ଥିବା—
ଗୁଥୁବାଁ Strung together.

ଗୁନ୍ଥାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—'ଗୁନ୍ଥିବା'ର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Gunthāibā Causative form of Gunthibā.
ଗାଁଥାନ ଭଗ୍ନେ ଗୁନ୍ଥାଇ ବେନିଛନ୍ତି, ମାଉବ ସଙ୍ଗ ଭଳେ ନେଇ । ଜଗବନ୍ଧୁ ।
ଗୁଥବାନା

ଗୁନ୍ଥାଗୁନ୍ଥି—ଦେ. ବ.—୧ । ବହୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୁନ୍ଥିବା କର୍ମ—
Guntha gunthi 1. Many acts of stringing.
ଗାଁଥାଗାଁଥି ୨ । (ଅଙ୍ଗ) ଲଗାଲଗି—
ଗୁଥମ ଗୁଥା 2. Embracing (each other's body).
କେତେ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦ ଗଲା ଗୁନ୍ଥାଗୁନ୍ଥି
କେତେ ଗେଲ ସେନାସେନ । ରାଧାନାଥ ଯଯାତି ।

ଗୁନ୍ଥିତ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରଥିତ)—ଗ୍ରଥିତ; ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା—
Gunthita Strung together.

ଗୁନ୍ଥିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ; ସଂ. ଗ୍ରଥ୍ ଧାତୁ; ପ୍ରା. ଗୁନ୍ଥ ଧାତୁ)—
Gunthibā ୧ । ମାଳାରୂପେ ଏକତ୍ର କରିବା; ଗ୍ରନ୍ଥନ କରିବା—
ଗାଁଥା 1. To string together.
ଗୁଥନା, ଗୁଁଥନା, ଗୁଁଧନା
ଗୁଣ୍ଡ ତୋଳ ଦ୍ୱାର ଗୁଛୁଥିଲ ବର୍ଣ୍ଣ ଯଯାତି ଦେବା ଛନ୍ଦରେ । ରାଧାନାଥ. ଯଯାତି
୨ । ଫୋଡ଼ିବା—2. To pierce a thing through with a thread or needle.

ଗୁନ୍ଥେଇ—ଦେ. ବ.—(ସଂ. ଗ୍ରଥନ; ପ୍ରା. ଗୁନ୍ଥନ; ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—ମାଳା ଆଦି ଗୁନ୍ଥିବାର ମଜୁରି—Wages for stringing a necklace.
ଗୁଁଥାଇ

ଗୁନ୍—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗୁନ୍ଦ୍ରୁ=ଗନ୍ଧରସ ବା ଝୁଣା; ଭୁଲ. ଇଂ. ଗମ୍)
Gund ଅଠାରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ବୃକ୍ଷନିର୍ଯ୍ୟାସ ବିଶେଷ—
ଗଁଦ Gum.
ଗୋଁଦ୍

ଗୁନ୍‌ଦାନି—ଦେ. ବ.—ଲଫାଫା ଓ କାଗଜ ଆଦିରେ ଅଠା ଲଗାଇବା
Gund dāni ପାଇଁ ଅଫିସ୍ ଆଦିରେ ରଖା ଯାଇଥିବା ପାତ୍ରରେ
ଗୋଁଦ୍‌ଦାନୀ ବହୁତ ହୋଇଥିବା ଗୁନ୍ଦ ଥିବା ପାତ୍ର—Gum-pot.

ଗୁନ୍‌ରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଦ୍ ଧାତୁ)—୧ । ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା—
Gund-rā 1. Using unfair means in a game
୨ । ମିଥ୍ୟା—2. Falsehood.
ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ.—୧ । ମିଥ୍ୟାବାଦୀ—1. Liar.
(ଗୁନ୍‌ରୀ, ଗୁନ୍‌ରେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗୋଳିଆ; ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ—2. One who uses unfair means in a game.

ଗୁନ୍‌ରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ମିଥ୍ୟା କହିବା—
Gundrāibā 1. To speak falsehood; to lie.
୨ । ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା—2. To use unfair means in a game.
୩ । ଅପରିଷ୍କାର ବା ଗୋଳମାଳଆକାରେ ଲେଖିବା; ଗେଣ୍ଡରାଇବା—
3. To write something in a slovenly manner; to scrawl.

ଗୁନ୍ଦଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ (ଭୁଲ. ହି. ଗଂଦ୍‌ଲା)—
Gundal ୧ । ଆବିଳ; ଗୋଳିଆ (ପାଣି) —
1, Muddy (water); turbid.
୨ । ଅପରିଷ୍କୃତ—2. Unclean.
[ଯଥା—ବର୍ଷା ମାସେ ନଏଦ୍ (ନଦୀ) ପାଏନ୍ (ପାଣି) ଗୁନ୍ଦଲ୍ ହେସି (ହୁଏ) ।]

ଗୁନ୍ଦା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗେଣ୍ଡୁ; କୁସୁମ (ଫୁଲ)—
Gundā Safflower.

ଗୁନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଗୁଦ୍ ଧାତୁ+ର) —
Gundra ଏରକା; ଶରତୃଣ; ଶର ଗଛ—
Elephant grass; a kind of reed.

ଗୁନ୍ଦ୍ରମୂଳା—ସଂ. ବି—ଗୁନ୍ଦ୍ର (ଦେଖ)
Gundramūlā Gundra (See)

ଗୁନ୍ଦ୍ରା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁନ୍ଦ୍ର+ଆ)—
Gundrā ୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ମୁଥା; ନାଗର ମୁଥା—
1. A kind of large grass-root; Cyperus Scariosus; Cyperus Rotundus.
୨ । ଏରକା; ସନ୍ଦ୍ରୁ; ଶରତୃଣ—
2. Elephant grass; Typha.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ମୁନ୍ଦ୍ର ବୁଣାଯାଏ ।]
୩ । ପ୍ରିୟଙ୍ଗୁ (ଲତା) (ଦେଖ)
3. Priyangu (creeper) (See)

ଗୁପ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ରକ୍ଷା କରିବା—
Gup (root) 1 To save; to defend; to protect.
୨ । ଲୁଗୁଇବା—2. To hide.
୩ । ଘୃଣା କରିବା—
3. To abhor; to detest.

ଗୁପ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋପନ କରିବା; ଲୁଗୁଇବା—
Gup karibā To hide or conceal.
ଲୁକାନ
ଛିପାନା

ଗୁପ୍‌ଚାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—
Gupchāibā କାଠ ବା ବାଉଁଶର ଅଗକୁ ମୁନିଆଁ କରିବା—
To sharpen the pointed end of a piece of wood or bamboo.
(ଯଥା— ଝାଡ଼ର କଣ୍ଟାକେ ଗୁପ୍‌ଚାଇ ଲାଗିସି ।)

ଗୁପ୍‌ଚୁପ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁପ୍ ଧାତୁ=ଗୋପନ କରିବା+ସଂ. ଚୁପ ଧାତୁ=ମୌନ ହେବା)—
Gupchup
ଗୁପଚୁପ ୧ । ଗୁପ୍ତ ବିଷୟ—2. Secrecy.
ଗୁପଚୁପ ୨ । କଥା ନ କହିବା; ମୌନ—2. Silence.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଶବ୍ଦର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଏ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଅ' ଦେଖିବେ; ବନ୍ଧୁ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ରିମ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ରୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଦୁଧଛେନାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ—
3. A kind of sweetmeat.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୁପ୍ତ—1. Secret.
୨ । ମୌନାବଲମ୍ବୀ—2. Silent.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଗୋପନରେ—1. Secretly.
୨ । ଚୁପ ହୋଇ—2. Silently.

ଗୁପ୍‌ଚୁପି—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ ଓ କ୍ରି. ବିଣ—ଗୁପ୍‌ଚୁପ୍ (ଦେଖ)
Gupchupi Gupchup (See)

ଗୁପ୍‌ଚୁପିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗୁପ୍‌ଚୁପ୍ (ଦେଖ)
Gupchupiā Gupchup (See)

ଗୁପ୍ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଲୁଚିବା—
Gup māribā 1. To conceal or hide one's self.
ଛିପଜାନା, ଚୁପୀସାଧନା ୨ । ଚୁପ ହୋଇ ରହିବା—
2. To keep silent.

ଗୁପତ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସଂ. ଗୁପ୍ତ)—ଅପ୍ରକଟ; ଗୁପ୍ତ; ଲୁକ୍କାୟିତ—
Gupata Secret; hidden; concealed; mysterious.

ଏକମାତ୍ର ଚିତ୍ରରେଖା କରିରେ ଥାଇ
ଗୁପତ ବେଦନା ତାର ନ ଜାଣେ କେହି ।
ପ୍ରାଚୀ. ଶିଶୁଶଙ୍କର. ଭାଷାଅଭିଲାଷ ।

ଗୁପତମାରୁ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁପ୍ତ + ମାରକ)—ଗୁପ୍ତ ହତ୍ୟାକାରୀ—
Gupatamāru Assassin.

ଗୁପତି—ପ୍ରା. ବି.—ଗୁପ୍ତି (ଦେଖ)
Gupati Gupti (See)

ଗୁପତେ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁପ୍ତେ)—
Gupate ଗୋପନରେ; ଗୁପ୍ତଭାବରେ—In secret; privately.

ଗୁପତେ ସିନ୍ଧା ମୁ ଭତେ ପଶିଲି ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭବଭଞ୍ଜ. ଗ. ଗୀତ ।

ଗୁପାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି (ସଂ. ଗୁପ୍ ଧାତୁ)—
Gupāibā ୧ । ଗୁପ୍ତ କରିବା; ଲୁଗୁଇବା—
2. To hide or conceal.
୨ । ପ୍ରକାଶ ନ କରିବା—2. To keep secret.

ଗୁପିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ)—ଗୁପ୍ତ ହେବା; ଲୁଚିବା—
Gupibā To be hidden or concealed.

ଗୁପୁତେ—ପ୍ରା. କ୍ରି. ବିଣ—ଗୁପତେ (ଦେଖ)
Gupute Gupate (See)

ଗୁପ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ ତ)—୧ । ରକ୍ଷିତ—
Gupta 1. Protected; guarded; preserved.
୨ । ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—2. Confidential.
୩ । ଗୂଢ଼—3. Secret.
୪ । ଲୁକ୍କାୟିତ—4. Concealed; hidden.
୫ । ଅଦୃଶ୍ୟ—5. Hidden from view.
୬ । ଅଲକ୍ଷିତ—6. Latent; clandestine.
୭ । ସଂବୃତ; ଆଚ୍ଛାଦିତ—
7. Covered over; enveloped.

ସଂ. ବି.—୧ । ବୈଶ୍ୟ ଓ ଶୂଦ୍ରାଦିଙ୍କର କୁଳୋପାଧି—
1. A family-title of Baiśyas and Śūdras.
[ଦ୍ର—ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପାଧିରେ ଶର୍ମା ଓ ଦେବ; କ୍ଷତ୍ରିୟଙ୍କର ବର୍ମା, ବୈଶ୍ୟଙ୍କର ଗୁପ୍ତ ଓ ଭୂତି; ଏବଂ ଶୂଦ୍ରଙ୍କର ଦାସ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଗୁପ୍ତ ଉପାଧିଧାରୀ ରାଜବଂଶ ଭାରତରେ ଏବଂ ବଙ୍ଗ ବିହାରରେ ପୂର୍ବେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ, ଯଥା—ଚନ୍ଦ୍ରଗୁପ୍ତ; ସମୁଦ୍ରଗୁପ୍ତ ।]
୨ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ—2. An epithet of Bishṇu.

ଗୁପ୍ତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୁପ୍ତ+କ)—ରକ୍ଷକ—
Guptaka A preserver.
(ଗୁପ୍ତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁପ୍ତ କଥା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+କଥା)—୧ । ଗୋପନୀୟ ବିଷୟ—
Gupta kathā 1. Secret matter; confidential matter.
୨ । ଗୂଢ଼ ରହସ୍ୟ—2. Mystery; a secret.
୩ । ଅପ୍ରକାଶିତ ବିଷୟ—
3. Unpublished matter.

ଗୁପ୍ତ କାଶୀ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ହିନ୍ଦୁ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ବିଶେଷ—
Gupta kāśi A sacred place of the Hindus.
[ଦ୍ର—ଏହା ରୁଦ୍ରପ୍ରୟାଗଠାରୁ ୨୪ ମାଇଲ ଦୂରରେ ମନ୍ଦାକିନୀର ଦକ୍ଷିଣରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏଠାରେ ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକା କୁଣ୍ଡ ଅଛି । ମଦନମୋହନ—ତୀର୍ଥଦର୍ଶନ ।]

ଗୁପ୍ତଗତି—ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁପ୍ତ+ଗତି)—ଯେ ଗୋପନରେ ଗମନାଗମନ କରେ—One who moves secretly.
ସଂ. ବି.—ଗୁପ୍ତଚର (ଦେଖ)
Guptachara (See)

ଗୁପ୍ତଚର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ଚର)—
Guptachara ୧ । ଗୋପନରେ ସମ୍ବାଦ ସଂଗ୍ରହକାରୀ ଦୂତ; ଚେଦୁଆ; ଗୁଇନ୍ଦା—1. A secret emissary; spy.
୨ । ବଳରାମଙ୍କ ନାମ—2. A name of Balarāma.

ଗୁପ୍ତଦାନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ଦାନ)—
Guptadāna ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନ ଜାଣି ଯେଉଁ ଦାନ ଦିଆଯାଏ—
A secret gift.

ଗୁପ୍ତଧନ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ଧନ)—
Guptadhana ଅନ୍ୟର ଅଲକ୍ଷିତରେ ସଞ୍ଚିତ ଧନ—
Hidden hoard.
ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯାହାର ଗୁପ୍ତ ଧନ ଅଛି—
One who has got a hidden hoard.

ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ପ୍ରଣୟ)—ଲୋକସାଧାରଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିର ଅଗୋଚରରେ କରାଯିବା ପ୍ରଣୟ—
Gupta praṇaya Secret love-making.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ଥ	ଉଅ	ଭ	
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍	

ଗୁପ୍ତବେଶ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ବେଶ)—ଛଦ୍ମବେଶ—
Guptabeśa A disguise or mask.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ.—(ବହୁବ୍ରୀହି)—ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ—
(ଗୁପ୍ତବେଶା—ସ୍ତ୍ରୀ) Disguised; masked.

ଗୁପ୍ତବେଶଧାରୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଉପପଦ, ଗୁପ୍ତବେଶ+ଧୃ ଧାତୁ+ଇନ୍,
Guptabeśadhārī ୧ମା. ୧ବ.)—ଛଦ୍ମବେଶୀ; ଯେ ଛଦ୍ମବେଶ
(ଗୁପ୍ତବେଶଧାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଧରିଥାଏ—Wearing a disguise.

ଗୁପ୍ତବେଶରେ—ଦେ. କ୍ରି ବିଣ (ସଂ. ଗୁପ୍ତ ଓ ବେଶ)—
Guptabeśare ଛଦ୍ମବେଶ ଧାରଣପୂର୍ବକ—
ଗୁପ୍ତବେଶେ In disguise; incognito.
ଗୁପ୍ତବେଶମେ

ଗୁପ୍ତବେଶୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁପ୍ତବେଶ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ) —
Guptabeśī ଗୁପ୍ତବେଶଧାରୀ—
(ଗୁପ୍ତବେଶିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Wearing a disguise; masked.

ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ମନ୍ତ୍ର)—୧ । ଯେଉଁ ମନ୍ତ୍ର ସାଧାରଣରେ
Guptamantra ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—1. A Mantra which should not be made public.

୨ । ଗୋପନୀୟ ପରାମର୍ଶ—2. Secret counsel.

ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଯେଉଁ ରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରଣା ଅନ୍ୟମାନେ
(ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ରା – ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ—(a king) Whose deliberations do not leak out.

ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣା—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁପ୍ତ+ମନ୍ତ୍ରଣା)—ଗୋପନୀୟ ପରାମର୍ଶ—
Gupta mantraṇā Secret consultation; discussion in camera.

ଗୁପ୍ତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁପ୍ତ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—କାବ୍ୟର ନାୟିକାବିଶେଷ;
Guptā ପରକୀୟା ନାୟିକା—A mistress secretly loved by a person who is not her husband.

ଗୁପ୍ତି—ସଂ. ବି. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. କ)—୧ । ରକ୍ଷଣ—
Gupti 1. Protection; preservation.

୨ । ପହରା; ଜଗିବା—2. Guarding.

୩ । ଘୋଡ଼ାଇବା—3. Covering; sheathing.

୪ । ଗୋପନ—4. Hiding; concealment

୫ । ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ—5. Hidden place.

୬ । (+ଅଧିକରଣ. କ) ଗାତ; କନ୍ଦର; ଭୂଗର୍ଭ; ଭୂମିର ଗହ୍ୱର—6. Den; cavern; hole in the ground.

୭ । ରକ୍ଷଣାର୍ଥ ନିର୍ମିତ ଦୁର୍ଗ ଓ ପ୍ରାକାରାଦି—
7. Fortification; defensive works.

୮ । କାରାଗାର—8 Prison.

୯ । ବାଧା ପ୍ରଦାନ—9. Checking; stoppage.

୧୦ । ରଥ ଓ ନୌକାଦିର ଗର୍ଭ—
10. The inside or hold of a car or boat.

୧୧ । (+କର୍ତ୍ତୃ. କ) ଯମ—
11. Jama; the Hindu God of death.

୧୨ । ଜାହାଜରେ ହେବା ଛିଦ୍ର ବା ଫାଟ—
12. A leak in a ship.

ଦେ. ବି. (ଏହା ଯଷ୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୁପ୍ତ ଥିବାରୁ)—୧ । ଯଷ୍ଟି ବା ବାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଗୋପନରେ ରକ୍ଷିତ ଅସ୍ତ୍ର ବା ସରୁଆ ତରବାରି—1. A thin and long sword hidden inside a stick.

୨ । ଗୁପ୍ତି ବାଡ଼ି; ଯେଉଁ ଯଷ୍ଟି ବା ବାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଅସ୍ତ୍ର ବା ସରୁଆ ତରବାରି ଗୁପ୍ତଭାବରେ ଥାଏ—
2. Sword-stick.

କଷ୍ଟ ଭଳେ ଗଷ୍ଟ ଗୁପ୍ତି ଗୁପତେ ପୁରଇ—ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ଗୁପ୍ତିବାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗୁପ୍ତି ୨ (ଦେଖ)
Guptibāṛḍi Gupti 2 (See)

ଗୁପ୍ତୋତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା. ଗୁପ୍ତ+ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା)—କାବ୍ୟର
Guptotpreksha ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ; ପ୍ରତୀୟମାନ ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା ଅଳଙ୍କାର; ଯେଉଁ ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷାରେ 'ଜଣାଯାଏ', 'ବୋଧହୁଏ' ଆଦି ଉତ୍ପ୍ରେକ୍ଷା ବା ସାଦୃଶବାଚକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗ ନ ଥାଏ—A suppressed simile; an implied simile.

ଗୁଫ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଗୁନ୍ଥିବା—
Guph (root) 1. To string together.

୨ । ରଚନା କରିବା—2. To compose.

ଗୁଫିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଫ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଗୁମ୍ଫିତ (ଦେଖ)
Guphita Gumphita (See)

ଗୁବ୍‌ଗୁବା—ଦେ.ଅ. (ସଂ. ଗୁବାକ)—ବାଡ଼ିମୁଣ୍ଡି ଦ୍ୱାରା ଖୋବା ଆଘାତ—
Gubgubā Blows with the butt-end of a stick.

ଗୁବ୍‌ରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗାରିଆଗାରି କରି ଅସୁନ୍ଦର କରି ଲେଖିବା;
Gubrāibā ଗାବରେଇବା—To write illegibly or
ଗାବରାନ slovenly; to scrawl.
ଘସୋଟନା

ଗୁବ—ଦେ. ବି—ଗୋବ (ଦେଖ)
Guba Goba (See)

ଗୁବର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋବର—
Gubar Cow-dung.

ଗୁବା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁବାକ)—୧ । ଦେହରେ ହୋଇଥିବା ଗୁଆ
Gubā ପରି ଫୁଲା ବା ଆଁକୁ—
1. Fleshy protuberances coming out on the body of an animal.

୨ । ଗୋବା (ଦେଖ)
2. Gobā (See)

ଗୁବାଂଜଡ଼ାବତ ଡାଲ ଦୋଳଇ ତରମେ । ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଣ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ବଣିଆଙ୍କର ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ଯନ୍ତ୍ର—
3. An instrumsnt made of iron or bell-metal used by the goldsmiths.

[ଦ୍ର—ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ କାଁସୁଲାରେ ବାଡ଼େଇ ଜିନିଷକୁ ଗୋଲାକାର କରାଯାଏ ।]

ଗୁବାକ—ସଂ. ବି. (ଗୁ ଧାତୁ = ତ୍ୟାଗ କରିବା + କରଣେ. ଅକ)—
Gubāka ୧ । ଗୁଆ—1. Betel-nut; areca nut.
୨ । ଗୁଆ ଗଛ—
2. The areca nut tree.

ଗୁବିଶାଗ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କପା ଓ ରାଶି କଥାରେ ଜନ୍ମିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଶାଗ—
Gubiśāg A kind of pot-herb.

ଗୁବୁଗୁବା—ଦେ. ଅ—ଗୁବ୍‌ଗୁବା (ଦେଖ)
Gubugubā Gubgubā (See)

ଗୁବୁରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁବ୍‌ରାଇବା (ଦେଖ)
Guburāibā Gubrāibā (See)

ଗୁଭା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Gubhā ଜୀବନ୍ତ ଶାଖାର ଅଗରେ ଥିବା କୋମଳ ପତ୍ର—
Tender shoots at the top of a branch.

ଗୁମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁମ୍ = ଗୁପ୍ତ; ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ; ହଜିଥିବା; ଭୁଲ. ସଂ. ଗୁପ ଧାତୁ = ଲୁଚାଇବା)—
Gum
ଗୁମ ୧ । ନିସ୍ତବ୍ଧତା—
ଗୁମ 1. Calmness; absence of sound; stillness.
୨ । ତୂଷ୍ଣୀଭାବ—3. Silence.
୩ । ହଜିବା ଅବସ୍ଥା—
3. State of missing.
୪ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ତୋପର ଧ୍ୱନି—
4. Booming of cannon.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ନିସ୍ତବ୍ଧ; ତୂଷ୍ଣୀଭୂତ—
1. Calm and quiet; silent; dumb.
୨ । ହଜିଥିବା—2. Lost; missing.
୩ । ଗୁପ୍ତ—3. Secret; hidden.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଅତି; ଅତ୍ୟନ୍ତ—
Very; much.

[ଯଥା—ମହାନଦୀରେ ଗୁମ୍‌ଦରହ୍ (ଅତି ଗଭୀର ସ୍ଥାନ) ଅଛେ ।]

ଗୁମ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଲୁଚାଇବା—
Gum karibā 1. To conceal or hide; to cause to disappear.
ଗୁମକରା
ଗୁମକରନା ୨ । ହଜାଇବା—2. To lose.

ଗୁମ୍ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁମ୍ ହେବା ୧ (ଦେଖ)
Gum khāibā Gum hebā 1 (See)
ମିଆଁ ସାହେବ ଗାଲରେ ହାତ ଦେଇ ଗୁମ୍ ଖାଇ ବସି ଅଛନ୍ତି ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁମ୍‌ଗାମ୍—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gumgām Gumgum (୨ + ୩) (ଦେଖ)
Gumgum (2+3) (See)
ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରି ସମୟରେ ଦୁମ୍‌ଦାମ୍, ଗୁମ୍‌ଗାମ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବାର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁମ୍‌ଗୁମ୍—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ)—
Gumgum ୧ । ପବନ ନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ହେବା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଗ୍ରୀଷ୍ମ;
ଗୁମଗାନି ନିବାତ ରୌଦ୍ରର ଗ୍ରୀଷ୍ମ—
1. Excessive heat without wind; sweltering heat.

ଗୁମଗୁମ ୨ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅନ୍ୟର ପିଠିରେ ବିଧା ମାରିବାର ଗଭୀର ଶବ୍ଦ; ଦୁମ୍‌ଦୁମ୍ ଶବ୍ଦ—2. Grave sound; sound produced by sound blows dealt on the back of a person with the fist.
୩ । ବିଧା—3. Sound blows with the fist.

ଗୁମ୍‌ଗୁମା—ଦେ. ବି—ଗୁମ୍‌ଗୁମ୍ ୨ + ୩ (ଦେଖ)
Gumgumā Gumgum 2 + 3 (See)

ଗୁମ୍ ଦରହ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଣ୍ଡପାଣି; ଅତି ଗଭୀର ଜଳ—
Gum dara-h Very deep water.

ଗୁମ୍‌ନାମ୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ଅପ୍ରସିଦ୍ଧ; ଅଜ୍ଞାତ—
Gumnām Uncelebrated; unknown.
ଗୁମନାମ

ଗୁମ୍ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁମ୍ ହେବା ୧ (ଦେଖ)
Gum māribā Gum hebā 1 (See)
ବାଳୁକ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ଗୁମ୍‌ମାରି ବସିଗଲେ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଗୁମ୍‌ସୁମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—୧ । ଚୁପହେବା; ତୂଷ୍ଣୀଭାବ—
Gumsum 1. Silence.
ଗୁମସୁମ ୨ । ଭିତରେ ଭିତରେ ଗୁପ୍ତମନ୍ତ୍ରଣା କରୁଥିବା କିନ୍ତୁ
ଗୁମସୁମ ବାହାରେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହିବା—
2. Apparent calm (while brewing injury or plots secretly).
୩ । ମେଘ ଘୋଡ଼ାଇ ପବନ ବନ୍ଦ ହେବା ଓ ବର୍ଷା ନ ହେବା ଯାଗ—3. A cloudy and calm weather.
ପବନ ଗୁମ୍‌ସୁମ୍ କରି ବହୁଅଛି । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।
୪ । ମୁସଲମାନଙ୍କ ମହରମ ପର୍ବର ୩ୟ ଦିନ; ମହରମ ପର୍ବର ତୃତୀୟ ଦିବସ—(ମହରମ ତଳେ ନୋଟ୍ ଦେଖ)—
4. The third day of the Moharram festival of the Mahomedans; the day of rest.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଙ	ନ୍ତ

ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ତୁଷ୍ଣୀଭୂତ—Silent.

ଗୁମ୍ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚୁପ୍ ହେବା—
Gum hebā 1. To keep silent.
୨ । ହଜିବା—2. To be missing; to be lost.
୩ । ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା; ଲୁଚିଯିବା—
3. To be hidden; to disappear.

ଗୁମଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଗୁମୁଟ (ଦେଖ)
Gumaṭa 1. Gumuṭa (See)
୨ । (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ) ଉତ୍ତାପ; ଗ୍ରୀଷ୍ମ—2. Heat.
୩ । ଗୁଳୁଗୁଳ; ଜବାତ ଗ୍ରୀଷ୍ମ—3. Sultriness.
ଗୁମସାନି ୪ । ଆକାଶ ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ଥାଇ ପବନ ନ ହେଲେ ଯେଉଁ
ଘମସା ଗରମ ବୋଧ ହୁଏ—4. Sultriness or closeness felt when the weather is overclouded and there is no current of air.

ଗୁମର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁମାନ୍=ଗର୍ବ)—
Gumara ୧ । ଗର୍ବ; ଦମ୍ଭ; ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ; ଦିମାକ୍; ଦାମ୍ଭିକତା;
ଗୁମର ଅହଂକାର; ଅଭିମାନ—1. Pride; haughtiness,
ଗୁମାନ, ଗୁମର (as if saying 'Touch-me-not').
୨ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଇଜ୍ଜତ—
2. Prestige; ijjat; dignity; reputation.
୩ । ଗୁପ୍ତକଥା—3. Secret matter.
୪ । ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର—4. Family-secret.

ଗୁମର କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁମର ଖୋଲିବା (ଦେଖ)
Gumara kārdhibā Gumara kholibā (See)

ଗୁମର ଖୋଲିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଅନ୍ୟର ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର, ଗୁପ୍ତକଥା ବା
Gumara kholibā ଇଜ୍ଜତ ପଦାରେ ପ୍ରକାଶ କରିବା—
ଗୁମରଖୁଲା 1. To divulge another's secrets; to pub-
ଗୁମରଖୁଲନା lish family-secrets.
୨ । ଗୁପ୍ତ ବିଷୟକୁ ଖୋଲା କରି ଦେବା—2. To open up a secret matter.

ଗୁମର ପଦାରେ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୁମର ଫିଟିବା (ଦେଖ)
Gumara padāre pardibā Gumara phitibā (See)

ଗୁମର ଫିଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୁମର ଖୋଲିବା (ଦେଖ)
Gumara phiṭāibā Gumara kholibā (See)

ଗୁମରଫିଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଗୁପ୍ତକଥା ପ୍ରକାଶିତ ହେବା—
Gumara phiṭibā 1. Divulging of one's secrets.
ଗୁମର ଖୁଲେ ଯାଓଯା ୨ । ଇଜ୍ଜତ ନଷ୍ଟ ହେବା—
ଗୁମର ଖୁଲଯାନା 2. Loss of prestige.

ଗୁମର ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅନ୍ୟର ଗର୍ବ ଖର୍ବ କରିବା—
Gumara bhāngibā To bring down one's haughtiness; to humble down or humiliate a person.

ଗୁମରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅହଙ୍କାର କରିବା—To show haughti-
Gumaribā ness or arrogance.

ଗୁମସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁମାସ୍ତା)—୧ । ଜମିଦାରଙ୍କ ତରଫରୁ
Gumastā ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଖଜଣା ଆଦାୟକାରୀ କର୍ମଚାରୀ;
ଗୁମାସ୍ତା ତହସିଲଦାର—1. Rent collector; Tahasildar.
ଗୁମାସ୍ତା ୨ । ବଣିକଙ୍କର ହିସାବ ରଖିବା ମୋହରିର; କିରାଣି—
2. Accountant; clerk; Moharir.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଓକିଲମୋହରିର—
Pleader's clerk.

ଗୁମା—ଦେ. ବିଣ.—ବାଲିଗରଡ଼ାପରି ଟାଣୁଆ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ଗୋଟାଳିଆ—
Gumā Small and round like pebbles.

ଗୁମାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । (ସଂ. ଗୁପ ଧାତୁ; ଫା. ଗୁମ୍=ଗୁପ୍ତ)—
Gumāibā ଅପକ୍ୱ ଫଳ (ଆମ୍ବ, କଦଳୀ, ପଣସ)କୁ ପଚାଇବାପାଇଁ
ଗୁମସାନ ଧାନ, ପାଳ ଇତ୍ୟାଦି ମଧ୍ୟରେ ପୂରାଇ ରଖିବା—
ଗୁମାନା To put unripe fruits inside straw etc. to ripen them.
୨ । ଗମାଇବା; ହଜାଇବା—2. To lose.

ଗୁମାଗୁମା—ଦେ. ବିଣ.—(ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱବଚନ ପ୍ରୟୋଗ)—ଗୁମା (ଦେଖ)
Gumā gumā Gumā (See)

ଗୁମାତ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—ଗମାତ୍ (ଦେଖ)
Gumāt Gamāt (See)

ଗୁମାନ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁମାନ୍=ଗର୍ବ; ତୁଳ. ସଂ. ଗରିମନ୍)—
Gumāna ୧ । ଗର୍ବ—Haughtiness.
ଗୁମାନ ପ୍ରଦ୍ୟୁମନ ତାର ଗୁମାନ ଭଙ୍ଗିବାକୁ,
ଗୁମାନ ବ୍ରହ୍ମାଥିଷ୍ଟ ବରଣି କାଷ୍ଟଲେ ଶରକୁ । କୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୨ । ଅଭିମାନ—2. Sulkiness; sensitiveness; sullenness.
ଗୁମାନ କରି ଗୋଇ ରହ ପାରୁ କରେ । ପ୍ରାଚୀନ ସଙ୍ଗୀତ ।
୩ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ଟେକ—3. Prestige.
୪ । ପରାକ୍ରମ—4. Power.
ବାହାରି ଦେଲ ମାନ କରି ଗୁମାନ ମାନ ଦେଖି ଦେବଙ୍କ ଭସ୍ମେ ।
ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗୁମାନିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗୁମାନୀ (ଦେଖ)
Gumāniā Gumānī (See)

ଗୁମାନୀ—ବୈଦେ ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ଫା. ଗୁମାନୀ=ଗର୍ବିତ)—
Gumānī ୧ । ଅଭିମାନୀ—1. Sensitive; sulky.
ଗୁମାନିୟା ୨ । ଗର୍ବୀ—2. Haughty.
ଗୁମାନୀ ୩ । ଆତ୍ମଦମ୍ଭାଯୁକ୍ତ—Self-opinionated.

ଗୁମାସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁମାସ୍ତା)—ଗୁମସ୍ତା (ଦେଖ)
Gumāstā Gumastā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହିଭଳି ଏବଂ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଘ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁମାସ୍ତାଗିରି—ବୈଦେ. ବ (ଫା)—ଗୁମାସ୍ତାର କାର୍ଯ୍ୟ—
Gumāstāgiri Clerkship; the post of a rent-collector.
ଗୋମସ୍ତାଗିରି
ଗୁମାସ୍ତାଗିରୀ

ଗୁମିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଫା. ଗୁମ୍‌ନା)—୧ । ହଜିଯିବା—
Gumibā 1. To be missing; to be lost.
ଗୁମା; ଗୁମସା ୨ । ଲୁଚିଯିବା—
ଗୁମନା 2. To be hidden from view.
୩ । (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ) କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ ଉତ୍ତାପ ପାଇ ଫଳ ପାଚିବା—3. (fruits) To ripen with heat applied by artificial means.
୪ । (ଫଳ ଆଦି) ଗରମରେ ପଚିଯିବା—
4. (fruits etc) To rot on account of excessive heat.

ଗୁମୁଗୁମୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁମ୍‌ଗୁମ୍ (ଦେଖ)
Gumugumu Gumgum (See)
ଗୁମୁଗୁମୁ ଗୁମୁଗୁମୁ ତଳନଂ ଉପ୍ୟା
ତଳତ ବା ଧାବତ ବିଷମ ସମସ୍ୟା—ଫକୀରମୋହନ, ଛମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁମୁଟ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଗୁମ୍ଫା)—୧ । ଚାରିଆଡ଼ ବନ୍ଦ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଦ୍ୱାର-ବିଶିଷ୍ଟ ଛୋଟ ଘର; ଆଲୁଅ ଓ ବାୟୁଚଳାଚଳହୀନ
ଗୁମ୍ଫଟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୃହ—1. A small unventilated room
ଗୁମ୍ଫାଟ with a small door.
୨ । ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ଆବୃତ ଗଳି—
2. Narrow covered lane.
୩ । ଗମ୍ବୁଜାକୃତି ଘର—3. Dome-shaped house.
୪ । ଗୁମ୍ଫାକୃତି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଘର—4. A house like a den.

ଗୁମୁରି ଉଠିବା—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି.—ଘୁମୁରିବା (ଦେଖ)
Gumuri uṭhibā Ghumuribā (See)

ଗୁମୁହାଁ—ଦେ. ବ. ସୁଂ—୧ । ଗୁଡମୁହାଁ (ଦେଖ)
Gumuhāñ 1. Guhamuhāñ (See)
୨ । ଗୋମୁହାଁ (ଦେଖ)
2. Gomuhāñ (See)

ଗୁମ୍ଫ୍ (ଧାତୁ) ସଂ—ଗୁନ୍ଥିବା—
Gumph (root) To string into a bead.

ଗୁମ୍ଫ—ସଂ. ବ (ଗୁମ୍ଫ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—୧ । ଗ୍ରନ୍ଥନ; ଗୁନ୍ଥିବା—
Gumpha 1. Stringing.
୨ । ରଚନା—2. Composing.
୩ । (+କର୍ମ. ଅ) ଶ୍ମଶ୍ରୁ; ଦାଢ଼ି—3. Beard.
୪ । (ଭୁଲ. ବ. ଗୋଫ୍) ମୁଛ; ନଶ—
4. Mustaches.
୫ । ଗାଲମୁଛ—5. Whiskers.
୬ । ଗୁଚ୍ଛ—6. Bundle; bunch.
୭ । ପ୍ରବନ୍ଧ—7. An essay.
୮ । ଗୋଟି ଗୋଟି ମାଳ ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା ବାହୁଭୂଷଣ (ଯଥା—ବଟିଫଳ; ବାଙ୍କଡେଉଁରିଆ)—8. An armlet; a bracelet for the arm consisting of beads strung together.
ଦେ. ବ—୧ । ବୃକ୍ଷ ପରି ଆଲୋକ ଓ ବାୟୁଚଳାଚଳହୀନ ଘର—
1. A room like a cave (without light and air).
୨ । ଗୁହା; ଗହ୍ୱର—2. Cave.

ଗୁମ୍ଫନ—ସଂ. ବ (ଗୁମ୍ଫ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଗ୍ରନ୍ଥନ; ଗୁନ୍ଥିବା—
Gumphana 1. Stringing together of things into a garland.
୨ । ରଚନା ବା ବାକ୍ୟରେ ଶବ୍ଦ ଓ ଅର୍ଥର ସମ୍ୟକ୍ ବିନ୍ୟାସ—
2. A good composition; adjusting of a word to the sense.

ଗୁମ୍ଫନା—ସଂ. ବ (ଗୁମ୍ଫ୍ ଧାତୁ+ଅନ+ଆ)—ଗୁମ୍ଫନ (ଦେଖ)—
Gumphanā Gumphana (See)

ଗୁମ୍ଫା—ଦେ. ବ—୧ । (ସଂ. ଗୁମ୍ଫ)—ଗୁଚ୍ଛ; ପେନ୍ଥା—
Gumphā 1. Bunch.
ଗୁଫା ୨ । ବାହୁର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ; ବଦ; ବାହୁର ବାଙ୍କ-
ଗୁପ୍‌ଫା ଡେଉଁରିଆ—2. An armlet consisting of several amulet-pieces strung together.
୩ । ଖଞ୍ଜିବା ବା କାଠିରେ ଗୁନ୍ଥା ଫୁଲର ତୋଡ଼ା; ଫୁଲ-ଗଛ—3. Nosegay.
ଗୁଁଫା ୪ । (ସଂ. ଗୁହା; ଭୁଲ. ସଂ. ଗୁପ୍ ଧାତୁ=ଗୋପନ କରିବା)
ଗୁଫା ପର୍ବତଗୁହା—4. Mountain-cave.
୫ । ପର୍ବତରେ ଖୋଳା ଯାଇଥିବା ଗୁହା—
4 Cave dug into a mountain; artificial cave.

ଗୁମ୍ଫିତ—ସଂ. ବିଣ—(ଗୁମ୍ଫ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଗ୍ରଥିତ; ଗୁନ୍ଥା
Gumphita ହୋଇଥିବା—1. Strung together.
୨ । ନିବଦ୍ଧ—2. (several things) Attached, by means of a common thing, to one another.
୩ । ରଚିତ—3. Composed.

ଗୁମ୍ବଜ—ବୈଦେ. ବ (ଫା. ଗୁମ୍ବଦ୍; ଉର୍ଦ୍ଦୁ. ଗୁମ୍ବଜ୍; ଭୁଲ. ସଂ.
Gumbaja ଗୁମ୍ଫ ଧାତୁ)—ଖିଲାଣଦ୍ୱାରା ଗ୍ରଥିତ ଗୋଲାକାର ଛତ—
ଗୁମ୍ବୁଜ Vault; dome; cupola.
ଗୁମ୍ବଜ, ଗୁମ୍ବଦ୍

ଗୁମ୍ବୁଜ—ବୈଦେ. ବ—ଗୁମ୍ବଜ (ଦେଖ)—
Gumbuja Gumbaja (See)

ଗୁୟାଁ—ଦେ. ବିଣ—୧ । (ଫା. ଗୁମାନ୍)—୧ । ଅତି ଅଭିମାନୀ—
Guyāñ 1. Very sensitive.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଋ	ଔ	ଃ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍

୨ । ଅଳ୍ପ କଥାରେ ଅଭିମାନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
2. Prone to take offence at little things.

୩ । (ସଂ. ଗୁପ ଧାତୁ) ଗୁପ୍ତ କ୍ରୋଧୀ—
3. Prone to be angry inwardly.

୪ । ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ—4. One who uses unfair means in a game.

୫ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଗାଉଁଗାଉଁଆ—
5. Murmuring; grumbling (without openly speaking out)

ଦେ. ବ—ତାସ୍ ଆଦି ଖେଳରେ ଦୁଇପକ୍ଷ ହୋଇ ଖେଳୁଥିବା ଖେଳାଳୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ସାଥୀ-ଖେଳାଳୀ—
Partner or one of the pair on the same side in a game at cards.

ଗୁର (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଚେଷ୍ଟା କରିବା—
Gur (root) 1. To exert; to try.

୨ । ହିଂସା କରିବା—
2. To hurt; to kill; to injure.

୩ । ଯିବା—3. To go.

ଗୁର—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ (ସଂ. ଗୁଡ଼)—ଗୁଡ଼—
Gur Molasses.

ଗୁରଗୁଡ଼ାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—୧ । ଗଡ଼ାଇଦେବା—
Gur-gurdāibā 1. To cause to roll.

୨ । ଗୁଡ଼ାଇବା—2. To wind up.

ଗୁରଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଗୁରଲା (ଦେଖ)—
Gurrdā Gurlā (See)

ଗୁରଦି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗୁଡ଼ାଏ; ଅନେକ; ବହୁ—
Gur-di Many; very many.

ଗୁରବେଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—କୁରୁବେଲି (ଦେଖ)
Gur-bheli Kurubeli (See)

ଗୁରୁ ଶାଗ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଏକପ୍ରକାର ଶାଗ—
Gur-ru sāg A kind of pot-herb.

ଗୁରଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—୧ । ଅଟେଇ—
Gurlā 1. Crib.

୨ । ଘେରବନ୍ଦ; ବାଡ଼ାବନ୍ଦ—2. Fencing; enclosure.

୩ । ଛୋଟ ଗଛ ଚାରିପାଖେ ଦିଆଯିବା ବାଉଁଶ ଗୋରଡ଼ା; ଲୁଣ୍ଡଲୀ—3. Bamboo-woven ring or fence put round a young tree; gabion.

ଗୁରଲାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ତୀବ୍ରଦୃଷ୍ଟି ଚାହିଁବା—
Gur-lāibā To stare; to look with a fixed gaze.

ଗୁରଶି—ପ୍ରାଦେ. (ଲରିଆ) ବ—ଉମ୍ବେଇ—
Gur-si A fire-pot; brazier.

ଗୁରହା ହାଣ୍ଡି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଆଖୁ ଦୋଚୁଅ ସିଝାଇ ଗୁଡ଼ କରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚଉଡ଼ାମୁହାଁ ହାଣ୍ଡି—
Gur-hā hāndi A wide-mouthed earthen pot for boiling sugarcane-juice into molasses.

ଗୁରଣ—ସଂ. ବ. (ଗୁରୁ ଧାତୁ=ଚେଷ୍ଟା କରିବା + ଭାବ. ଅନ)—
Gurana ଉଦ୍ୟମ; ଚେଷ୍ଟା—Endeavour; effort.

ଗୁରଥ—ପ୍ରା. (ଇତର) ବ. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ)—ସ୍ୱାମୀ—
Guratha Husband.
(ଗୁରଥାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁରଥ ଭାରିଯା—ପ୍ରା. (ଇତର) ବ. ସଂ (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ ଓ ଭାର୍ଯ୍ୟା)—
Guratha bhārijā ପତିପତ୍ନୀ; ସ୍ୱାମୀସ୍ତ୍ରୀ; ଦମ୍ପତି—
Husband and wife; a married couple.

ଗୁରନ୍ଦା—ପ୍ରାଦେ. (ସୁଗ୍ରୀ) ବ—ଗୁରୁନ୍ଦା (ଦେଖ)
Gurandā Gurundā (See)

ଗୁରସ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବ. (ଗୋ ସ୍ଥାନରେ ଗୁ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗୋରସ; ଗାଈଦୁଧ—Cow's milk.
Gurasa

ଗୁରସ୍ତ—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ)—ପତି; ସ୍ୱାମୀ—
Gurasta Husband.
(ଗୁରସ୍ତାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
(ଗେରସ୍ତ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗୁରସ୍ତ ଭାରିଯା—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ + ଭାର୍ଯ୍ୟା) —
Gurasta bhārijā ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ; ଦମ୍ପତି—
Husband and wife; a married couple.

ଗୁରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ପ୍ରତ୍ୟୟ (ଅନାଦରାର୍ଥକ)—
Gurā ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ) – Gurdā (See)

ଗୁରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦରଯାଛୁଡ଼ା ଧାନ ବା ଚାଉଳ ଆଦିରୁ ଗୋଡ଼ି ବା ଧାନ ଆଦି ପୃଥକ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଢହରାନା; ଲୁଢକାନା କୌଶଳକ୍ରମେ କୁଲାଦ୍ୱାରା ପାଛୁଡ଼ିବା—
Gurāibā
1. To winnow half-winnowed rice or paddy in order to separate undesirable particles from the main body.

୨ । (ଶୂଦ୍ର ବା ନୀଚଜାତିଙ୍କ ଭାଷା; ଓ ସ୍ଥାନରେ ର ଉଚ୍ଚାରଣ; ତୁଳନାକର ବାଡ଼ି ସ୍ଥାନରେ ବାର) ଗୁଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
2. Gurdāibā (See)

ଗୁରାଏ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗୁରେ (ଦେଖ)
Gurāe Gure (See)

ଗୁରାଣ୍ଡି—ଦେ. ବ—୧ । ଖେପଣୀସ୍ଥ ଶସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—
Gurāndi 1. A kind of weapon which is hurled at an enemy.

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର ମୃଗବିଶେଷ—
2. A kind of small deer.

[ଦ୍ର—ଏହାର ମାଂସ ସ୍ୱାଦୁ, ରୁଚିକର ଓ ବଳବର୍ଦ୍ଧକ—(ହରେକୃଷ୍ଣ. ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ) । ଏ ଉଚ୍ଚରେ ୧ଫୁଟ ବଢ଼େ ।]

ଦେ. ବିଣ—ଆନ୍ଦୋଳିତ—Agitated.

(ଯଥା—ମୋ ପେଟ ଗୁରାଣ୍ଡି ହେଉଛି ।)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁରୁଣ୍ଡିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ପେଟ) ଗୋଳାଇ ହେବା—
Gurāṇḍibā 1. (abdomen) To be agitated
ସାଁଟା ୨ । କଳବଳ ହୋଇ ଇତସ୍ତତ ଦେବା; ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଭଲେ ଗଡ଼ିବା—2. To roll on the ground and stretch one's limbs in pain.
୩ । ଧାନ ବେଙ୍ଗଳା ଶେଷରେ ବଳଦ ଫିଟ୍ ଗଲେ ମେଇ ଗୃହପଟେ ଖେଳାଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ପାଲୁ ଝାଡ଼ିନେବା ପରେ ଧାନ ସଙ୍ଗରେ ମିଶିଥିବା ଗୁଣ୍ଡି କୁଟାକୁ ପାଞ୍ଚ ଅଙ୍ଗୁଠିଆ କରି ଧାନ ଉପରୁ ସଫା କରିନେବା—
3. To clear away the separated straw, using the fingers as a fork, from the paddy after the treading is finished.

ଗୁରାଲି—ଦେ. ବି—କୋଳାହଳ; ଘୋଘା—
Gurāli Hubbub; noise.
ଗୌଗା ଦେ. ବିଣ—ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ବା କାତ୍ରର ହୋଇ କୋଳାହଳ କରୁଥିବା—Making noise in a hurry.
ଧାଇଁଲେ ଗିଳିବାକୁ ହୋଇଣ ଗୁରାଳ—ବୃହତ୍ସଂହିତା, ମହାଭାରତ, ଆଦି ।

ଗୁରିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଭଲଭାବରେ କୌଶଳକ୍ରମେ ଗୁରା ହୋଇଥିବା ବା ପାଛୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା (ଧାନ ଆଦି)—
Gurią (grain) Carefully winnowed and thus undesirable particles separated from the main body.
ଗ୍ରା. (ଇତର) ବିଣ ଓ ବି—ଗୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)—
Gurdią (See)
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—
୧ । ଈଷତ୍ ନାଲିଆ—1. Reddish.
୨ । ହଳଦିଆ ମିଶା ନାଲି (ଗୋରୁ)—
2. Yellowish red (cattle).

ଗୁରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଭୁରିରେ କାଠକୁ ଫାଳ ଫାଳ
Gurią କରିବା ବା ଚିରିବା—
To split wood with an axe.

ଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ) (ଗୃ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା; କହିବା+
Guru କର୍ତ୍ତୃ ଉ; ଯେ ଧର୍ମକର୍ମାଦିର ପଥ ଶିଷ୍ୟ ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି)—୧ । ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ; ଆଚାର୍ଯ୍ୟ; ଅଧ୍ୟାପକ—
1. Preceptor; teacher; tutor.
୨ । ପିତା—2 Father.
୩ । ଧର୍ମୋପଦେଷ୍ଟା; ମନ୍ତ୍ରଦାତା—
3. Spiritual guide.
୪ । ପୂର୍ବପୁରୁଷ—4. Ancestor.
୫ । ପୁରୋହିତ—5 Priest.
୬ । ସମ୍ମାନାର୍ହ ବ୍ୟକ୍ତି; ପିତା ମାତା ଆଦି ଗୁରୁଜନ—
6. One's elders.
[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଜନ୍ମଦାତା (ପିତା ମାତା), କନ୍ୟାଦାତା, ମନ୍ତ୍ରଦାତା, ଜ୍ୟେଷ୍ଠଭ୍ରାତା, ଅନ୍ନଦାତା ଓ ଭୟତ୍ରାତା, ଏମାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଏମାନେ ଗୁରୁ ଅଟନ୍ତି ।]
୭ । ନିୟମକାରକ; ନିୟାମକ ବ୍ୟକ୍ତି—7. Ruler; guide.
୮ । ଦେବଗୁରୁ; ବୃହସ୍ପତି—8. Bruhaspati.
୯ । ବୃହସ୍ପତିଗ୍ରହ—9. Jupiter (planet).
୧୦ । ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ—10. Droṇāchārjya.
୧୧ । ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର (ବୃହସ୍ପତି ଏ ନକ୍ଷତ୍ରର ଅଧିଷ୍ଠାତା)—
11. The 8th lunar mansion.
୧୨ । ଓସ୍ତାଦ୍; ନାଟ ଓ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷକ—
12. Music-master.
୧୩ । ବ୍ରହ୍ମା—13. God Brahmā.
୧୪ । ଦୀର୍ଘସ୍ୱର—14. Long vowel.
୧୫ । ପରମାତ୍ମା—15. The Supreme Spirit.
୧୬ । ସଂଯୁକ୍ତାକ୍ଷରର ପୂର୍ବ ବର୍ଣ୍ଣ—
16. The vowel preceding a dipthong or tripthong.
୧୭ । ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନର ମୀମାଂସକ ଶାଖାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—
17. Name of a leader of the school of the Mimāṁsaka branch of Bedānta philosophy.
୧୮ । ବିଷ୍ଣୁ—18. Bishṇu.
୧୯ । ଶିବ—19. Śiba.
୨୦ । (ସଙ୍ଗୀତ) ଯେଉଁ ତାଳରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ବା ଦୁଇ ସାଧାରଣ ମାତ୍ରା ଥାଏ—20. (music) A measure containing one long or two short syllables.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଭାରି—1. Heavy; weight.
(ଗୁର୍ବୀ, ଗୁର୍ବିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବିଷମ; ଉତ୍କଟ—
(ଗୁରୁତା, ଗୁରୁତ୍ୱ—ବି) 2. Fearful; terrible; excessive; violent
(ଲଘୁ—ବିପରୀତ)
୩ । ଦୁର୍ଗମ—3. Inaccessible.
୪ । ଦୁସ୍ତର—4. Impassable.
୫ । ଶ୍ଳାଘ୍ୟ; ପୂଜନୀୟ—
5. Venerable; respectable; adorable.
୬ । ଅପରାଜେୟ—6. Invincible.
୭ । ଦୁର୍ବହ—
7. Unbearable; arduous; difficult to bear.
୮ । ମହତ୍—8. Great; mighty.
୯ । ପରାକ୍ରାନ୍ତ—9. Powerful.
୧୦ । ବୃହତ୍; ବଡ଼—10. Big; large.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ଥ	ଉଥ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଊ	ନ୍

୧୧ । କଠିନ—11. Hard.

୧୨ । ଅଧିକ—12. Much; great.

୧୩ । ଅତିଶୟ—13. Excessive.

୧୪ । ଯାହା ସହଜରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ନାହିଁ—
14. Hard of digestion.

୧୫ । ଉତ୍କୃଷ୍ଟ—15 Excellent.

୧୬ । ପ୍ରୟୋଜନୀୟ—16. Important; weighty.

୧୭ । ବହୁକାଳସ୍ଥାୟୀ—17. Long in duration; enduring.

୧୮ । ପ୍ରିୟ—18. Dear; beloved.

୧୯ । ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗେ; ଦୀର୍ଘ—19. Long (letter)

[ଦ୍ର—ଦୀର୍ଘସ୍ୱର ବା ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଦୀର୍ଘସ୍ୱର ଯୁକ୍ତ ଥାଏ କିମ୍ବା ଯୁକ୍ତାକ୍ଷରର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ହ୍ରସ୍ୱସ୍ୱର ବା ହ୍ରସ୍ୱସ୍ୱର ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ 'ଗୁରୁ' ବର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।]

ଦେ. ବି—୧ । ଗଉଡ଼ଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ —
1. A title of the cow-herds.

୨ । ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
2 A family-title of Brāhmaṇas in Sambalpur.

୩ । କେଲାଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
3. A family-title Kelās.

ଗୁରୁଅଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗୁରୁପତ୍ନୀ)—
Gurukāṇī ଗୁରୁପତ୍ନୀ; ଗୁରୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ
ଗୁ
ଗୁରୁଆଣୀ The wife of one's preceptor.

ଗୁରୁ କରିବା—ଦେ.କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆପଣାର ଗୁରୁରୂପେ ବରଣ
Guru karibā କରି ତାଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କରିବା—
ଗୁରୁକରା To appoint a person as one's
ଗୁରୁକରିବା preceptor.

ଗୁରୁକନ୍ୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୁରୁ + କନ୍ୟା)—
Gurukanyā ବିଦ୍ୟାଗୁରୁଙ୍କ ଝିଅ—The daughter of one's spiritual preceptor:

[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଗୁରୁକନ୍ୟା ଶିଷ୍ୟର ଭଉଣୀ ସ୍ଥାନୀୟ ।]

ଗୁରୁକର୍ଣ୍ଣ – ସଂ. ବି (ମ.ପ.ଲୋ.)—ଗୁରୁ ଯେଉଁ କାନରେ ମନ୍ତ୍ର ଦିଅନ୍ତି;
Gurukarṇṇa ଦକ୍ଷିଣ କର୍ଣ୍ଣ—The right ear.

ଗୁରୁକାନ—ଦେ. ବି—ଗୁରୁକର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Gurukāṇa Gurukarṇṇa (See)
ଗୁରୁକାନ
ଗୁରୁକାନ

ଗୁରୁକୁଣ୍ଡଳୀ—ସଂ. ବି—ବର୍ଷାଧିପତି ଗ୍ରହ ନିର୍ଣ୍ଣୟାର୍ଥ ଅଙ୍କିତ ଫଳକ
Gurukuṇḍalī ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ ଚକ୍ରବିଶେଷ—
An astrological circle drawn to find out the planet presiding over a particular year.

[ଦ୍ର—ଏହି ଚକ୍ରଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଜନ୍ମନକ୍ଷତ୍ର ଅନୁସାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷର ଅଧିପତି ଗ୍ରହ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ । ଏହି ଚକ୍ରର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳରେ ଗୁରୁ ବା ବୃହସ୍ପତିଙ୍କୁ ଲେଖାଯାଏ ଓ ବୃହସ୍ପତିଙ୍କ ଆଠ ପାଖରେ ଅନ୍ୟ ୮ଟି ଗ୍ରହକୁ ରଖାଯାଏ । ହ. ଶବ୍ଦସାଗର]

ଗୁରୁକୁଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୁରୁ + କୁଳ)—
Gurukula ୧ । ଗୁରୁଙ୍କ ଗୃହ ବା ପରିବାର—
1 The house or family of one's preceptor or spiritual guide.

୨ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଶ୍ରମରେ ଦ୍ୱିଜାତି ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାସ୍ଥାନ ଓ ବାସସ୍ଥାନରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୁରୁଙ୍କ ଗୃହ ବା ଆଶ୍ରମ—
2. The hermitage or residence of the preceptor in which pupils used to board & lodge during their studentship.

ଗୁରୁକୁଳରେ ବାସ କଲେ,
ଲୋକରେ ଧର୍ମ ଦେଖାଇଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ଭାରତୀୟ ହିନ୍ଦୁଶିଷ୍ୟମାନେ ଗୁରୁଗୃହରେ ବାସ କରି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନପୂର୍ବକ ଗୁରୁଙ୍କ ସେବା ଓ ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ଗୁରୁକୁଳ ଜନବସତିର ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ହେଉଥିଲା ।]

ଗୁରୁକ୍ରମ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୁରୁ + କ୍ରମ)—୧ । ଏକାଦିକ୍ରମେ
Gurukrama ଗୁରୁଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟାୟ—1. Succession of teachers; successive generations of tutors

୨ । ପରମ୍ପରାକ୍ରମେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଉଥିବା ବିଦ୍ୟା—
2. Traditional instruction; instruction handed down through a series of teachers.

ଗୁରୁଖା—ଦେ. ବି—ଗୁର୍ଖା (ଦେଖ)—
Gurukhā Gurkhā (See)

ଗୁରୁଗଉରବ—ଦେ. ପଦ୍ୟ ବି – (ସଂ. ଗୁରୁ + ଗୌରବ)—
Gurugauraba ୧ । ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା—1. Honour or dignity.

ଗଣ୍ଡ ଜାତିମାନ ଗୁରୁ ଗଉରବ ପ୍ରୀତି କଲ ଏତେ ସବ—ଜଦବକିଶୋର. ଶର୍ମିଷ୍ଠା

୨ । ଆପଣାର ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. One's superiors or elders.

ଲଜ ବେଗ୍ରର ବଡ଼ପଣ, ଯେ ଗୁରୁ ଗଉରବ ଗଣ—ଭୂଗର. ପ୍ରେମସଞ୍ଚାମୃତ ।

୩ । ଆପଣାର ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଦର୍ଶନୀୟ ସମ୍ମାନ —3 Respect due to one's superiors or elders.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏପରି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଓ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଭୌତିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାଭିଧାନରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥା' ଦେଖିବେ; 'ବଧ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଚ୍ଛା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଚ୍ଛ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗୁରୁଗମ୍ଭୀର—ସଂ. ବିଶ (ଏକାର୍ଥକ ସହଚର; ଗୁରୁ + ଗମ୍ଭୀର)—
Gurugambhīra ଗୁରୁ ଓ ଗମ୍ଭୀର—Loud and grave; great and serious.

ଗୁରୁଗୁର—ଦେ. ଅ—ଗୁରୁଗୁରୁ (ଦେଖ)—
Gurugur Guruguru (See)

ଗୁରୁଗୁରୁ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ମଇଁଷିଙ୍କ ବେକରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ବାଉଁଶ ଝିପାର ଧ୍ୱନି—The tinkling sound of bamboo bells suspended from the neck of a buffalo.

ମହିଷ ଝିପାର ଗୁରୁଗୁରୁ ଧ୍ୱନି,
ଘୋଷେ ମୁଖରିତ ଅରଣ୍ୟ ସରଣୀ । ରାଧାନାଥ. ଚିଲିକା ।

ଗୁରୁଗୃହ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ + ଗୃହ)—ଗୁରୁଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ—
Gurugṛuha The family-residence of the tutor.

ଗୁରୁ ଗୌରବ—ସଂ. ବି (ମ.ପ.ତ୍ରୋ.; ଗୁରୁ + ଗୌରବ)—
Gurugauraba ୧ । ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦା—1. Honor or dignity.

୨ । ଗୁରୁଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଦର୍ଶନୀୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦା—
2. Respect due to one's superiors

ବିନାଶ ଗୁରୁଗୌରବ ତାହାଙ୍କର ସେହି ଭବ
ଭବିତବ୍ୟ କିଏ ନ ପାରିଲେ ବାରଣ । ଉଡ଼ି. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗୁରୁଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ୍—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଶିଖମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ—
Gurugranthasāheb The scripture of the Sikhs.

ଗୁରୁଘ୍ନ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ (ଗୁରୁ+ହନ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗୁରୁହନ୍ତା—
Gurughna One who kills his tutor.
(ଗୁରୁଘ୍ନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ରାଇ ସୋରିଷ (ଗୁରୁପାକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନ ଜନିତ ଅଜୀର୍ଣ୍ଣକୁ ନାଶ କରିବାରୁ—
White mustard.

ଗୁରୁଚର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଚର୍ଯ୍ୟା)—ଗୁରୁଙ୍କ ସେବା—
Gurucharjyā Serving one's tutor.

ଗୁରୁଚଣ୍ଡାଳୀ ଦୋଷ—ଦେ. ବି—ରଚନାର ଦୋଷବିଶେଷ—
Guruchāndālīdosha A defect in composition.

[ଦ୍ର—ଶୁଦ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ଶବ୍ଦ ବା ସାଧୁ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶବ୍ଦର ଏକତ୍ର ସମାବେଶରେ ଏହି ଦୋଷ ଘଟେ । ଯଥା—ରାଧାନାଥଙ୍କ ଶାଣିତ ପାଣିତ ଅସି; ମେରୁ ନବେ ସପ୍ତଶିର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବେଙ୍ଗଳା-ମହାଯାତ୍ରା ।]

ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ରୀ ଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ + ଚନ୍ଦ୍ର + ଈ)—ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷୋକ୍ତ
Guruchāndrī jōga ଶୁଭ ଯୋଗବିଶେଷ—Name of an auspicious astrological conjunction.

[ଦ୍ର—ବୃହସ୍ପତି ଓ ଚନ୍ଦ୍ରମା କର୍କଟ ରାଶିରେ ଥିଲେ ଏହାକୁ ଗୁରୁଚନ୍ଦ୍ରୀଯୋଗ ବୋଲାଯାଏ । ଯାହାର ଜନ୍ମକୁଣ୍ଡଳୀରେ ଏହି ଯୋଗ ଲଗ୍ନ ବା ଦଶମ ସ୍ଥାନରେ ଥାଏ ସେ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୁଏ । ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୁରୁଜ—ଦେ. ବି.—୧ । କବାଟ ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଦୁଆରବନ୍ଧର ଏରୁଣ୍ଡିରେ ଯେଉଁ ବକ୍ର ଦ୍ୱିଗୁଣିତ ଲୌହଖଣ୍ଡ ଯୁକ୍ତଥାଏ—
Guruja 1. The hasp to fasten the chain of a door while locking it up.

ଗୁର୍ଜ ୨ । (ଫା. ଗୁର୍ଜ୍) ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ; ଗଦା; ଗୋଟା—
ବୁଲ୍ଲଜ 2. A kind of weapon; mace.

ଗୁର୍ଜା, ଗୁରଜ ୩ । (ଆ. ବୁରଜ୍; ବହୁବଚନରେ ବୁରୁଜ୍; ଫା ବୁର୍ଜ୍) ନଈବଢ଼ିରେ ସ୍ରୋତର ତୋଡ଼ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ନଈବନ୍ଧର ଯେଉଁ ଅଂଶ ନଦୀ ଉତରକୁ ଅର୍ଦ୍ଧ ବୃତ୍ତାକାର ହୋଇ ଇଟା ବା ପଥର ଗାନ୍ଥିମାରେ ଗଢ଼ା ହୋଇ ଥାଏ; ବୁରୁଜ—3 Convex revetment in the wall of an embankment of a river which bears the brunt of the water current striking the embankment during flood.

୪ । ଦୁର୍ଗର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି କାନ୍ଥଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ ଅଂଶ, ଯେଉଁଠାରେ ସୈନ୍ୟମାନେ ଲୁଚି ରହି ଆକ୍ରମଣକାରୀ ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତି ଗୋଲା ଆଦି ଚଳାଇ ପାରନ୍ତି—
4. A semicircular recess in the wall of a fort from which soldiers direct their missiles to the enemy. bastion.

ଗୁରୁଜନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ପିତା ମାତା, ଶାଶୁ, ଶଶୁର, ବଡ଼ଭାଇ,
Gurujana ଗୁରୁଜ ଆଦି ଗୁରୁସ୍ଥାନୀୟ ମାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—One's elders whom one should treat as his superiors; one's superiors.

ଗୁରୁଜାୟା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଜାୟା)—ଗୁରୁଙ୍କ ପତ୍ନୀ—
Guru jāyā The wife of one's preceptor.

[ଦ୍ର—ଏ ମାତାଙ୍କପରି ସମ୍ମାନାର୍ହା ।]

ଗୁରୁଜୀ—ଦେ.ବି. (ସଂ. ଗୁରୁ + ଜି. ସମ୍ମାନାର୍ଥକ ଅବ୍ୟୟ ଜି; ଗୁରୁଙ୍କ ପ୍ରତି
Guruji ସମ୍ମାନାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଗ) – ଗୁରୁ ମହାଶୟ—
ଗୁରୁଜୀ Honorable preceptor.
ଗୁରୁଜୀ

ଦେ.ଅ.—ହେ ଗୁରୁ ମହାଶୟ !— Oh ! revered preceptor; revered sir !

[ଦ୍ର—କାଶୀସ୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ-ପଣ୍ଡିତ ବା ସୁବୋଧିତ ଓ ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନୀ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପ୍ରତି ଏ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଗୁରୁଡ଼ି—ଦେ. ବି.—୧ । ଧାନ ରଖିବା ଡୋଲି—
Gururdi 1. Wickerwork-basket for storing grain.

୨ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆମ୍ବ; ଗିରଡ଼ି—2. Small mangoes.

ଗୁରୁଡ଼ିଗାରଡ଼ି—ଦେ. ବିଶ (ବହୁବଚନ) —ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବହୁ—
Gururdigārardi Small and many.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗୁରୁଡ଼ିଗାରଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ (ବହୁବଚନ) ଛୋଟ ଛୋଟ ବହୁ—
Gururdigārirdi Small and many.

ଗାଈ କରିଥିବ ଗୁରୁଡ଼ିଗାରଡ଼ି, ବଳଦ କରିବ ଚେପା
ଅଖି ବଳଦ ମାଶେ ନ କରିବ, ପାଏ କରିଥିବ କପ—ଭାକବଚନ ।

ଗୁରୁଡ଼ିଗାରୁଡ଼ି—ଦେ. ବିଣ—ଗୁରୁଡ଼ିଗାରଡ଼ି (ଦେଖ)
Gururdigārurdi Gururdigārirdi (See)

ଗୁରୁଣ୍ଡା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦୁଇ ହାତ ଓ ଦୁଇ ଅଣ୍ଟୁରେ ଭର ଦେଇ ଭୂମିରେ ଗଡ଼ି କରିବା; ହାମୁଡ଼ାଇବା—
Gurundā
ହାମାଗୁଡ଼ି 1. Creeping on fours; crawling.
ଈଁଗନା ୨ । ଗୁରୁଣ୍ଡା (ଦେଖ)
2. Gurundā (See)

ଗୁରୁଣ୍ଡିବା—ଦେ. କ୍ରି—ହାତ ଓ ଅଣ୍ଟୁରେ ଭରଦେଇ ଚାଲିବା—
Gurundibā To creep on fours; to crawl.
ହାମାଗୁଡ଼ିଯାଓୟା କେ ଗୋପୀ ଭଦ୍ରଶିଳେ ଶାଣି
ଈଁଗନା; ଘୁନିଟିଯାଁଚଲନା ଗୁରୁଣ୍ଡେ ବଜାଇ ବିଜଣୀ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗୁରୁତମ—ସଂ. ବିଣ (ଗୁରୁ+ତମ)—ବହୁ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁ; ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଗୁରୁ—
Gurutama Greatest or heaviest (of many things).

ଗୁରୁତର—ସଂ. ବିଣ (ଗୁରୁ+ତର)—ଦୁଇ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଗୁରୁ ବା ଭାରି—Greater or heavier
Gurutara (of two things).

ଗୁରୁତଳ୍ପ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ତଳ୍ପ)—ଗୁରୁଙ୍କ ଶଯ୍ୟା—
Gurutalpa 1. The bed of one's preceptor.
୨ । ଗୁରୁଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ—
2. The wife of one's preceptor.
ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି)—ବିମାତୃଗାମୀ—
One who ravishes or cohabits with his step-mother.

ଗୁରୁତଳ୍ପଗ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁରୁ+ତଳ୍ପ+ଗମ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gurutalpaga ୧ । ବିମାତୃଗାମୀ—
1. One who cohabits with his stepmother.
୨ । ଯେ ଗୁରୁପତ୍ନୀଙ୍କୁ ରମଣ କରେ—
2. One who ravishes or violates the wife of his spiritual preceptor.

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଏହା ମହାପାପ । ତନ୍ତ୍ର ଗୁରୁପତ୍ନୀ ହରଣ କରି ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି; ଏ ମହାପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତାର୍ଥ ପାପୀ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତପ୍ତ ଲୌହର ସ୍ତ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କରି ମରିବାପାଇଁ ସ୍ମୃତିରେ ବିଧାନ ଅଛି ।]

ଦେ. ବି—ଗୁରୁପତ୍ନୀହରଣ ଦୋଷ—
Offence caused by ravishing the wife of one's pereceptor.

ହରଲେ ଗଉରବ ମାଇ
ଗୁରୁ ତଳ୍ପଗ ହେଲ କାହୁଁ—ପ୍ରାତୀ. ପୂର୍ଣ୍ଣଭମତତ୍ତ୍ୱୋଦସ୍ୱ ।

ଗୁରୁତଳ୍ପୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁରୁତଳ୍ପ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gurutalpī ଗୁରୁତଳ୍ପଗ (ଦେଖ)
Gurutalpaga (See)

ଗୁରୁତା—ସଂ. ବି (ଗୁରୁ+ଭାବ. ତା)—୧ । ଗୁରୁପଣିଆ; ମନ୍ତ୍ରଦାତୃତ୍ୱ—
Gurutā 1. The state of being a spiritual preceptor.
୨ । ଶିକ୍ଷକତା—2. Teachership.
(ଶିଷ୍ୟତା—ବିପରୀତ)
୩ । ମହତ୍ତ୍ୱ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା—
3 Dignity; greatness; nobility.
(ଲଘୁତା—ବିପରୀତ)
୪ । ଭାରିପଣ; ଭାର; ଓଜନ—
4. Heaviness; weight.

[ଦ୍ର—ପଦାର୍ଥବିଜ୍ଞାନ ଅନୁସାରେ ପଦାର୍ଥର ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ବା ଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ଉକ୍ତ ପଦାର୍ଥ ପୃଥିବୀର ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର କେନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ ହୁଏ ତାହାର ନାମ ଗୁରୁତ୍ୱ; ବସ୍ତୁମାନଙ୍କର ଆକାର ଓ ପରିମାଣ ଅନୁସାରେ ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତିର ପ୍ରଭାବ କମ୍-ବେଶି ହୁଏ । ମଧ୍ୟ, ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ପୃଥିବୀର କେନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଯେତେ ବେଶି ଦୂରରେ ଥାଏ, ତାହାପ୍ରତି ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତିର ପ୍ରଭାବ ସେତେ କମ୍ ହୁଏ ।]

୫ । ଆତିଶୟ୍ୟ; ଆଧିକ୍ୟ—
5. Greatness; excess.
୬ । ଦୁର୍ବହଭାର—6. Great burden.
୭ । ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—7. Gravity.
୮ । କାଠିନ୍ୟ—8. Hardness.
୯ । ପୂଜ୍ୟତ୍ୱ—9. Venerableness; respectability.

ଗୁରୁତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ+ଭାବ. ତ୍ୱ)—ଗୁରୁତା (ଦେଖ)
Gurutwa Gurutā (See)

ଗୁରୁତ୍ୱକେନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଜଡ଼ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ପଦାର୍ଥର ଯେଉଁ ବିନ୍ଦୁଠାରେ ପଦାର୍ଥର ସବୁ ଅଂଶର ଭାର ସମାନଭାବରେ ରକ୍ଷିତ ହୁଏ; ଭାରକେନ୍ଦ୍ର—
Gurutwakendra Centre of gravity.

ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଦକ୍ଷିଣା)—ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ଶିଷ୍ୟ ବିଦ୍ୟା ଦାନର ପାରିଶ୍ରମିକ-ସ୍ୱରୂପ ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦେବା ଉପହାର—Remuneration, present or offering given to the preceptor by a student on completing his studies.
Gurudakshinā

ଗୁରୁଦଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା. ଗୁରୁ+ଦଣ୍ଡ)—କଠୋର ଦଣ୍ଡ—
Gurudanda Hard, cruel or heavy punishment.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଶ୍ୟ ୧ ଚିହ୍ନ ତ. ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟରେ ରଖା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାଉଁ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ହ୍ରସ୍ୱ ବିଚାରିତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଙ୍କ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁରୁଦଶା—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ = ଦେବଗୁରୁ + ଦଶା)—
Gurudaśā ୧ । ପିତୃ ବା ମାତୃ ବିୟୋଗଜନିତ ଦୁରବସ୍ଥା—
1. Condition due to the death of one's parent
୨ । ମହାଦଶା—2. A great or serious condition.
୩ । (ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନାନୁସାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଯେଉଁ ସମୟରେ ବୃହସ୍ପତି ଗ୍ରହଙ୍କର ପ୍ରଭାବ ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ପଡ଼େ—3 (astrology) The period of a person's life when the planet Jupitor presides over the destiny of a person.

ଗୁରୁଦା—ଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁର୍ଜ୍)—ଗୁଦାଣ୍ଡବିଶେଷ; ଗଦା; ଖୋଟା—
Gurudā A kind of weapon; mace.
ଗୁର୍ଜ

ଗୁରୁଦାରା—ସଂ. ବି—ଗୁରୁଜାୟା (ଦେଖ)
Gurudārā Gurujāyā (See)

ଗୁରୁଦେବ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ କର୍ମଧା; ଗୁରୁ + ଦେବ)—ଗୁରୁରୂପ
Gurudeba ଦେବତା—One's preceptor who is like a deity.
ପ୍ରାଦେ. (ପୁଂ) — ଦେବତାଙ୍କ ନାମରେ ରୋଗୀ ଅବଦ୍ଧ ହୁକୁମ ଦେବା ବାବାଜୀ—A term of respect used for persons who profess to be possessed of the gift of prescribes medicines suggested as a deity.

ଗୁରୁଦୈବତ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁରୁ + ଦୈବତ; ବୃହସ୍ପତି ଯାହାର ଅଧିଷ୍ଠାତୃ ଦେବ)—ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର—
Gurudaibata The 8th lunar mansion

ଗୁରୁଦ୍ୱାରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁରୁ + ଦ୍ୱାରା)—
Gurudwārā ୧ । ଗୁରୁଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ—
ଗୁରୁଦ୍ୱାରା 1. The residence of one's preceptor.
ଗୁରୁଦ୍ୱାରା ୨ । ଶିଖମାନଙ୍କ ଧର୍ମଗୁରୁଙ୍କ ଆଶ୍ରମ—2. The hermitage of the spiritual preceptors.
୩ । ଶିଖମାନଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥ ସାହେବ ଯେଉଁ ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା ପାଉଥାଆନ୍ତି—3. A temple where the sacred book of the Sikhas is deposited or worshipped.

ଗୁରୁନିତମ୍ବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁରୁ + ନିତମ୍ବ)—ଯାହାର ପିଠି ବଡ଼ ବା ସ୍ଥୂଳ—With big buttocks.
(ଗୁରୁନିତମ୍ବା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି. (କର୍ମଧାରୟ)—ଯୁବତୀର ସ୍ଥୂଳ ହିପ୍ ବା ପିଠି—Big buttocks of young lady.

ଗୁରୁନିତମ୍ବୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁରୁନିତମ୍ବ + ଇନ୍)—
Gurunitambi ଗୁରୁନିତମ୍ବ (ଦେଖ)
(ଗୁରୁନିତମ୍ବିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gurunitamba (See)

ଗୁରୁନିନ୍ଦକ—ସଂ. ବିଣ. (ଉପପଦ ସମାସ; ଗୁରୁ + ନିନ୍ଦକ)—
Gurunindaka ଯେ ଆପଣାର ଗୁରୁଙ୍କର ନିନ୍ଦାବାଦ କରେ—
Speaking evil of one's own preceptor.

ଗୁରୁନିନ୍ଦା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ + ନିନ୍ଦା)—ଗୁରୁଙ୍କର ନିନ୍ଦା—
Gurunindā Speaking evil of one's preceptor.
[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଗୁରୁନିନ୍ଦା ମହାପାପ; ଯେ ନିଜ ଗୁରୁଙ୍କର ନିନ୍ଦା କରେ ସେ ମହାପାପୀ ଓ ଯେ ଅନ୍ୟ ମୁଖରୁ ନିଜର ଗୁରୁଙ୍କ ନିନ୍ଦା ଶୁଣି ସେ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ ନ କରେ ବା ତାହା ବନ୍ଦ ନ କରାଏ ସେ ମଧ୍ୟ ପାପଭାଗୀ ହୁଏ ।]

ଗୁରୁନିନ୍ଦୁକ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁରୁନିନ୍ଦକ)—ଗୁରୁନିନ୍ଦକ (ଦେଖ)
Gurunindukа Gurunindaka (See)

ଗୁରୁଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଂ) ବି—ଘନୀଭୂତ ଦୁଗ୍ଧ; ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ଜାଉଥିବା ଦୁଧ—
Gurundā Milk boiled into gruelly thickness.

ଗୁରୁପତ୍ନୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ + ପତ୍ନୀ)—ଗୁରୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—
Gurupatni The wife of one's preceptor.

ଗୁରୁପତ୍ରା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁରୁ + ପତ୍ର)—ତିନ୍ତୁଳି ଗଛ—
Gurupatrā The tamarind tree.

ଗୁରୁପରିଚର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ + ପରିଚର୍ଯ୍ୟା)—
Guruparicharjyā ଗୁରୁଙ୍କ ସେବା କରିବା—
Serving one's preceptor

ଗୁରୁପାକ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁରୁ + ପାକ)—
Gurupāka ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ସହଜରେ ଖାଇ ହୁଏ ନାହିଁ—
Indigestible (food).

ଗୁରୁପାପ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୁରୁ + ପାପ)—ମହାପାପ—
Gurupāpa A great sin.

ଗୁରୁପୁତ୍ର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ + ପୁତ୍ର)—ଗୁରୁଙ୍କର ପୁଅ—
Gurputra Son of ones spiritual preceptor.
[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ରମତରେ ଗୁରୁପୁତ୍ର ଅପଣାର ଭାଇସ୍ୱରୂପ ।]

ଗୁରୁପୁଷ୍ୟାଯୋଗ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଓ ୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ + ପୁଷ୍ୟା + ଯୋଗ) —(ହିନ୍ଦୁଜ୍ୟୋତିଷ) ଗୁରୁବାରଦିନ ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର ପଡ଼ିବା ଶୁଭଯୋଗ—(Hindu astrology) A Thursday on which the 8th lunar mansion fall

ବଶିଷ୍ଠ ବଶିଷ୍ଠ ଗୁରୁପୁଷ୍ୟାଯୋଗେ ଅତ୍ୟଂଶେଷ ହେବ ଭଣିତ ।
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଯୋଗରେ ଅଉଷେଷାଦି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟମାନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ ।]

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ଥ	ଇଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଭ	ନ୍ତ

ଗୁରୁପୂଜା —ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁରୁ + ପୂଜା)—
Gurupūjā ଗୁରୁଙ୍କ ସେବା ଓ ସମ୍ମାନ —
Worshipping ones tutor.

ଗୁରୁବଧ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁରୁ + ବଧ)— ଗୁରୁଙ୍କୁ ମାରିବା—
Gurubadha Murder of ones own preceptor.

ଗୁରୁବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୁରୁ + ବର୍ଣ୍ଣ)—୧ । ଦୀର୍ଘସ୍ୱର—
Gurubarṇṇa 1. Long vowel.
୨ । ସଂଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ୱର—
2. An accented vowel.
୩ । ଅନୁସ୍ୱାର ଓ ବିସର୍ଗଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ —
3. A letter to which an anuswāra or bisarga is joined.

ଗୁରୁବାର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୁରୁ + ବାର)—
Gurubāra ରବିବାରର ୫ମ ଦିବସ, ବୃହସ୍ପତି ବାସର—
Thursday.

[ଦ୍ର—ହନୁମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହା ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବାର; ଏ ଦିନ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ହୁଏ । ଓଡ଼ିଶାରେ ମାର୍ଗଶିର ମାସର ଗୁରୁବାର ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଶସ୍ତ ।]

ଗୁରୁବାର ଉଜୁଆଁ — ଦେ. ବି—ମାର୍ଗଶିର ମାସର ପ୍ରତି ଗୁରୁବାର ଦିନ
Gurubāraujuāñ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା କରି ଶେଷ ଗୁରୁବାରରେ ବିଶେଷ ଅନୁଷ୍ଠାନାଦି ସହିତ ବ୍ରତ ଉଦ୍‌ଯାପନ କରିବା—
The concluding ceremony and worship done on the last thursday of the month of Mārgaśira, in connection with the worship of Goddess Lakshmi.

ଗୁରୁବାର ଓଷା—ଦେ. ବି—ମାର୍ଗଶିର ମାସର ପ୍ରତି ଗୁରୁବାର ଦିନ
Gurubāra oshā ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବା ବିଧି—The ceremony of worshipping Goddess Lakshmi on every thursday of the month of Mārgasira.

[ଦ୍ର— ଏ ବ୍ରତରୁ ମାଣବସା ଗୁରୁବାର ବୋଲାଯାଏ । ଏ ଦିନ ଶ୍ୱେତ ଧାନ ଉପରେ ମାଣ ବସାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା କରାଯାଏ ।]

ଗୁରୁବାର ବ୍ରତ—ଦେ. ବି—ଗୁରୁବାର ଓଷା (ଦେଖ)—
Gurubāra brata Gurubāra oshā (See)

ଗୁରୁବାରିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଗୁରୁବାରରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି
Gurubāriā ବା ଗୋରୁ ବା ଅନ୍ୟପାଳିତ ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ନାମ—
(ଗୁରୁବାରି—ସ୍ତ୍ରୀ) A name given to a person or domestic animal born on thursday.

ଗୁରୁବ୍ୟଥ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁରୁ+ବ୍ୟଥା)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟଥିତ—
Gurubyatha Greatly distressed or grieved.
(ଗୁରୁବ୍ୟଥା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁରୁବ୍ୟଥା—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁରୁ+ବ୍ୟଥା)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଦନା—
Gurubyathā Great distress or grief.

ଗୁରୁଭ—ସଂ. ବି (ଗୁରୁ + ଭା ଧାତୁ + ଅ)—୧ । ପୁଷ୍ୟାନକ୍ଷତ୍ର—
Gurubha 1. The 8th lunar mansion.
୨ । ମୀନରାଶି— 2. The sign of the fishes in astronomy.
୩ । ଧନୁ—3. A bow.
୪ । ଧନୁରାଶି—4. The sign of the bow in astronomy.

ଗୁରୁଭକ୍ତି—ସଂ. ବି (୬ମୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଭକ୍ତି)—ଗୁରୁଙ୍କଠାରେ ଅନୁରକ
Gurubhakti ସ୍ନେହ—Devotion to one's preceptor.

ଗୁରୁଭକ୍ତିଗୀତା—ଦେ. ବି (ନାମ)—ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—
Gurubhaktigītā Name of a book dealing on the subject of devotion to one's preceptor.

ଗୁରୁଭାଇ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁରୁ+ଭ୍ରାତା)—୧ । ଆପଣାର ଗୁରୁଙ୍କ
Gurubhāi ଶିଷ୍ୟ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ନିଜର ଭ୍ରାତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଗୁରୁଭାଇ 1. A disciple of one's preceptor.
ଗୁରୁଭାଇ ୨ । ଏକ ଗୁରୁଙ୍କର ବହୁ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକଜଣ—
2. One of the co-disciples of the same preceptor.

ଗୁରୁଭାର—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁରୁ + ଭାର)—୧ । ବେଶୀ ବୋଝ—
Gurubhāra 1. A heavy weight, a great load.
୨ । ବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱ—2. A great responsibility.
ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ବିଶେଷ ଭାରୀ—
1. Very heavy.
୨ । ବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ—
2. Having a heavy responsibility.

ଗୁରୁମରା—ଦେ. ବି—ଗୁରୁମାର ବିଦ୍ୟା (ଦେଖ)
Gurumarā Gurumāra bidyā (See)
ବିଣ— ଗୁରୁଘାତୀ; ଗୁରୁଘ୍ନ—
Killing or hurting one's preceptor.

ଗୁରୁମାର ବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରୟୋଗରେ ସେହି
Gurumāra bidyā ବିଦ୍ୟାଦାତା ଗୁରୁଙ୍କୁ ମାରି ପକାଏ—
ଗୁରୁମାରାବିଦ୍ୟା 1. The learing by means of which
ଗୁରୁମାରବିଦ୍ୟା the disciple kills his own preceptor.
(ଯଥା—ଅର୍ଜୁନ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ମାରିବା ନ୍ୟାୟ ।)
୨ । ମଲ୍ଲ ବିଦ୍ୟା—5. Wrestling.

[ଦ୍ର—ଏହି ବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷା କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ଗୁରୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମଲ୍ଲ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସୀ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାସମ୍ଭବ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅଁ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅଁ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଞ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁରୁମୁଖୀ—ଦେ. ବି—ଶିଖ ଜାତିର ବ୍ୟବହୃତ ବର୍ଣ୍ଣମାଳା—
Gurumukhī The alphabet of the Sikhas.

[ଦ୍ର—ଏହା ଶିଖ ଗୁରୁ ନାନକଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଲିପି । ଶିଖ ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ଏହି ଲିପିରେ ଲିଖିତ । ସାଧାରଣ ଲେଖାଲେଖିରେ ଶିଖମାନେ ପଞ୍ଜାବୀ (ଦେବନାଗର) ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଲିପି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଶିଖ ଗୁରୁମାନେ ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ସକଳ ମୁସଲମାନଙ୍କଠାରୁ ଲୁଚାଇ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରରୁ ଏ ସବୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଦେବନାଗର ଅକ୍ଷରକୁ ବଦଳାଇ ତାହାର ଶବ୍ଦରେ 'ଗୁରୁମୁଖୀ' ଅକ୍ଷର ତିଆରି କରିଥିଲେ ।]

ଗୁରୁରତ୍ନ—ସଂ. ବି—୧ । ହିମାଳୟ ଓ ସିନ୍ଧୁ ନଦୀରେ ମିଳିବା ରତ୍ନବିଶେଷ—
Gururatna 1. A gem found in the Himalayas and the Indus.

୨ । ପୁଷ୍ପରାଗ ମଣି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2 Topaz (gem)

ଗୁରୁଲଘୁ—ସଂ. ବିଣ. (ବିପରୀତାର୍ଥ ଶବ୍ଦ; ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗୁରୁ+ଲଘୁ)—
Gurulaghu ୧ । ବଡ଼ ଓ ସାନ—
1. Great and small.

୨ । ଭାରି ଓ ହାଲୁକା—
2. Heavy and tight.

ଗୁରୁଲାଘବ—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ ଲଘୁ+ଅ)—
Gurulāghaba ଦୁଇ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପରର ଆପେକ୍ଷିକ ଗୁରୁତା ଓ ଲଘୁତା—Relative importance or value of two things

ଗୁରୁଶଙ୍କା—ଦେ. ବି—ଝାଡ଼ା ମାଡ଼ିବା; ପୋଖରୀ ଦେଖାଇବା—
Gurusaṅkā Call of nature.

[ଦ୍ର—ପ୍ରସ୍ରାବ ମାଡ଼ିବାକୁ ଲଘୁଶଙ୍କା କହନ୍ତି ।]

ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଶୁଶ୍ରୂଷା)—
Gurusuśrūshā ଆପଣା ଗୁରୁଙ୍କ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରିବା—
Serving one's preceptor.

ଗୁରୁସେବା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ସେବା)—
Gurusebā ଗୁରୁଶୁଶ୍ରୂଷା (ଦେଖ)
Gurusuśrūshā (See)

ଗୁରୁହତ୍ୟା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ହତ୍ୟା)—
Guruhatyā ଗୁରୁଙ୍କ ଜୀବନ ନେବା—
Murder of one's own preceptor.

ଗୁରୁହନ୍ତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ହନ୍ତା)—
Guruhantā ଯେ ଆପଣା ଗୁରୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରେ—
(ଗୁରୁହନ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) One who murders one's own preceptor.

ଗୁରୁହା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁରୁ+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ବ୍ୟୁ)—
Guruhā ଗୁରୁହନ୍ତା (ଦେଖ)—Guruhantā (See)

ଗୁରୁତ୍ତମ—ସଂ. ବିଣ (୭ମୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଉତ୍ତମ)—ଗୁରୁଶ୍ରେଷ୍ଠ;
Gurūttama ପୂଜ୍ୟତମ—Most honorable amongst the preceptors.

ସଂ. ବି—ପରମେଶ୍ୱର—God.

ଗୁରୁପଦେଶ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଉପଦେଶ)—
Gurūpadeśa ଗୁରୁ ମୁଖରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଶିକ୍ଷା—Instruction received from the preceptor.

ଗୁରୁପାସନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁରୁ+ଉପାସନା)—ଗୁରୁପୂଜା—
Gurūpāsanā The worship of a preceptor.

ଗୁରେ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗୁଡ଼ାଏ; ଅନେକ—
Gure Many.

ଗଇଡ଼ ବୁଦ୍ଧି ଗୁରେ, ପବନ ଦୂତେ ଗୁରେ—ପ୍ରବଚନ ।

ଗୁର୍ଖା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋରକ୍ଷପୁର)—ନେପାଳବାସୀ ଯୋଦ୍ଧା ଜାତି-
Gurkhā ବିଶେଷ—The Gurkha, a warlike tribe of Nepal.
ଗୋରଖା

ଗୁର୍ଗୁଡ଼ାଇବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଗୁର୍‌ଗୁଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gurgurḍāibā Gurgurḍāibā (See)

ଗୁର୍ଜ୍ଜର—ସଂ. ବି—୧ । ଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ (ଦେଖ)
Gurjara Gurjarī (See)

୨ । ଗୁଜରାଟଦେଶ—2. The province of Gujarat in the western sea-board of India.

୩ । ଗୁଜରାଟ ଅଧିବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
3. An inhabitant of Gujarat.

ଗୁର୍ଜ୍ଜରୀ—ସଂ. ବି—୧ । ସଂଗୀତ ରାଗିଣୀବିଶେଷ—
Gurjarī 1. A musical air.

[ଦ୍ର—ଏହା ଭୈରବ ରାଗର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତିର ରାଗିଣୀ; ଏଥିରେ ଋଷଭ, ମଧ୍ୟମ ଓ ଶେଷ ସବୁ ସ୍ୱର କୋମଳ ହୁଏ । ଏହା ରାମକଳୀ ଓ ଲଳିତ ରାଗ ମିଶ୍ରଣରେ ରଚିତ ହୁଏ । ଏହା ଗାଇବାର ସମୟ ଦିନ ୧୦ ଦଣ୍ଡଠାରୁ ୧୬ ଦଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୨ । ଗୁଜରାଟଦେଶୀୟା ସ୍ତ୍ରୀ—
2 A woman of Gujerat.

ଗୁର୍ଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୁଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gurḍā Gurlā (See)

ଗୁର୍ଦ୍ଦି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଗୁଡ଼ିଦ (ଦେଖ)
Gurdi Gurdi (See)

ଗୁର୍ଦ୍ଦିସ୍ଥାନ୍—ବୈଦେ. ବି (ନାମ)—ପାରସ୍ୟର ଉତ୍ତରାଂଶସ୍ଥ ପ୍ରଦେଶ;
Gurdisthān କୁର୍ଦ୍ଦିସ୍ଥାନ୍—Kurdistan; a province of Persia.
କୁର୍ଦ୍ଦୀସ୍ଥାନ
ଗୁର୍ଦ୍ଦୀସ୍ଥାନ

ଗୁର୍ବ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଚେଷ୍ଟା କରିବା—
Gurba (root) 1. To try; to endeavour.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୨ । ଉଚ୍ଚ କରିବା; ଉଠାଇବା—
2. To raise; to elevate.

ଗୁର୍ବଙ୍ଗନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୁରୁ+ଅଙ୍ଗନା)—
Gurbaṅganā ୧ । ଗୁରୁପତ୍ନୀ—1. Wife of one's preceptor.
୨ । ବିମାତା—2. Stepmother.

ଗୁର୍ବର୍ଥ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁରୁ+ଅର୍ଥ)—୧ । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥଯୁକ୍ତ—
Gurbartha Of great import or significance.
୨ । ସମଧିକ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ—2. Very necessary.
ସଂ. ବି.—୧ । ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଜନ—
1. Utmost importance; great necessity.
୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଗୁରୁଙ୍କ ଧନ—
2. The property or riches of one's preceptor.
୩ । (କର୍ମଧା)—ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟାଖ୍ୟା—3. Excellent explanation or key.

ଗୁର୍ବସ୍ତ—ସଂ. ବି.—(ଗୁରୁ+ଅସ୍ତ)—ଗୁର୍ବାଦିତ୍ୟ (ଦେଖ)
Gurbasta Gurbāditya (See)

ଗୁର୍ବାଦିତ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ+ଆଦିତ୍ୟ)—(ଜ୍ୟୋତିଷ) ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ
Gurbāditya ବୃହସ୍ପତିଙ୍କର ଏକ ରାଶିରେ ଅବସ୍ଥିତି—
(Astronomy) The position of the sun piter in one Zodical sign.
[ଦ୍ର—ଏହି ସମୟରେ ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ବିବାହାଦି ଶୁଭକର୍ମ ନିଷିଦ୍ଧ ।]

ଗୁର୍ବିଣୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁରୁ+ଅତି ଅର୍ଥରେ ଭୂନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gurbiṇī ୧ । ଗର୍ଭିଣୀ; ଗର୍ଭବତୀ; ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱା—
1. Pregnant; big with child; in an advanced stage of pregnancy.
୨ । ଗୌରବବତୀ—2. Respectable; adorable.
ସଂ. ବି.—୧ । ଗର୍ଭବତୀ ସ୍ତ୍ରୀ—1. Pregnant woman.
୨ । (ଗୁରୁ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) ଗୁରୁପତ୍ନୀ—2. Wife of one's spiritual preceptor.

ଗୁର୍ବୀ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁରୁ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଗୁର୍ବିଣୀ (ଦେଖ)
Gurbī Gurbiṇī (See)
ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୁରୁଭାରଯୁକ୍ତା; ଖୁବ୍ ଭାରି - 2. Very heavy.

ଗୁଲ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—୧ । ଗୋଲାପଫୁଲ—
Gul 1. Rose.
ଗୁଲ ୨ । ଫୁଲ—2 Flower.
ଗୁଲ୍
ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଫା. ଗୁଲ=ହଲ୍ଲା) —ଗୋଳମାଳ—
Noise; confusion.

ଗୁଲ୍ ଅନାର୍—ଦେ. ବି.—ଗୁଲ୍‌ନାର୍ (ଦେଖ)
Gul-anār Gulnār (See)

ଗୁଲ କନ୍ଦ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.) — ଶର୍କରାମିଶ୍ରିତ ଗୋଲାପଫୁଲ-
Gul kand ପାଖୁଡ଼ା—Rose-petals impregnated with
ଗୁଲକନ୍ଦ sugar; confection of roses; conserve of
ଗୁଲ କନ୍ଦ roses.
[ଦ୍ର—ଗୋଲାପ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ା ଉପରେ କନ୍ଦ ବା ମିଶ୍ରିଗୁଣ୍ଡା ଛିଞ୍ଚି ତାକୁ କେତେକାଳ ଖରାରେ ରଖି ଏହା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ । ଏହା ଖାଇଲେ ଝାଡ଼ା ସଫା ହୁଏ ।]

ଗୁଲ୍‌ଗୀର୍— ବୈଦେ. ବି. (ଫା.) — ବତୀର ପୋଡ଼ିଯିବା ଅଂଶ
Gulgīr (ଗୁଲ) କୁ କାଟିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କତୁରି—
ଗୁଲଗୀର A pair of scissors used to clip the burnt
ଗୁଲଗୀର portion of a wick.

ଗୁଲ୍‌ଗୁଲ୍—ଦେ. ଅ.—(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)— ମୂଷା ଗାତରୁ ମାଟି ବା ଓଳିଆ
Gul gul କଣା କରି ଧାନ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ଗାଳିବାର ଶବ୍ଦ—
ଝୁର୍‌ଝୁର୍ Low continuous sound like that pro-
(ଗୁଳୁଗୁଳୁ—ଅନ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ) duced when earth slowly runs out of a rat's den or paddy slowly runs out of a hole in a receptacle.

ଗୁଲ୍‌ଗୁଲ୍ - ଦେ. ଅ.—ଗୁଲୁଗୁଲୁ (ଦେଖ)
Gulgul Gulugulu (See)

ଗୁଲଗୁଲା - ଦେ. ବି. (ହି. ଗୁଲ୍‌ଗୁଲ୍=କୋମଳ) — ବରଲଡ୍ଡୁ; ପିଷ୍ଟକ-
Gulgulā ବିଶେଷ—A kind of round cake.
ଗୁଲଗୁଲା [ଦ୍ର—ଫେଣା ହୋଇଥିବା ବରବଟାକୁ ଘିଅ ବା ତେଲରେ ଭଣି ଗୁଲ୍‌ଗୁଲା ତିଆରି କରାଯାଏ ।]
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସମବେଦନା ପ୍ରକାଶ; ଦୁଃଖୀ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି— Commiseration.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—୧ । ସମବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା—1. Commiserating.
୨ । ଅତି ବିନୀତ ଓ ନମ୍ର ହୋଇ କଥା କହୁଥିବା; ନାଜିଲ ଶବ୍ଦଲ—2. Speaking humbly.
୩ । ଗୋଗୋଟାବାଡ଼ିଆ—
3 Severe thrashing.
(ଯଥା—ସେ ତା ଭାଇକୁ ଗୁଲ୍‌ଗୁଲା କରି ପିଟି ପକାଇଲା ।)

ଗୁଲ୍‌ଗୁଲାଏବା —ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି – ସମବେଦନା ପ୍ରକାଶ
Gulgulāebā କରିବା—To commiserate or sympathise with a person.

ଗୁଲ୍‌ଗୁଲାମୁହାଁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. ପୁଂ—ଯେ ବଡ଼ ନିରୀହ
Gulgulāmuhāñ ବୋଲି ଦେଖାଯାଏ ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି
(ଗୁଲ୍‌ଗୁଲାମୁହାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୁଷ୍ଟ—Seeming very innocent from facial appearance but really naughty.

ଗୁଲ୍‌ଗୁଲି—ଦେ. ବି—ଗୁଳୁଗୁଳି (ଦେଖ)
Gulguli Gulugulī (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତୀୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବା ଉଚିତ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଥି' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୀ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଲ୍‌ଗୁଲିଆ – ଦେ. ବିଣ—ଗୁଳୁଗୁଳିଆ (ଦେଖ)
Gulguliā Gulugulia (See)

ଗୁଲଚି—ଦେ. ବି—ଗୁଲଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Gulchi Gulañcha (See)

ଗୁଲ୍‌ଜାର୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା. ଗୁଲ୍ = ଫୁଲ୍ + ଜାର୍ = ବିଆର; ଫୁଲ ବଗିଚା ପରି ସୁନ୍ଦର)—
Guljār
(ଫା. ଗୁଲଜାର) ୧ । ସୁଶୋଭନ; ଶୋଭାମୟ—
1. Beautiful; fine.
୨ । ଚକ୍‌ଚକ୍ କରୁଥିବା; ଝଟକୁଥିବା—
2. Attractive; grand shining

ଗୁଲ୍‌ଜି – ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସୁଆଁ ପରି ଏକପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଶସ୍ୟ—A kind of food-grain.
Gulji
ଗୁଲ୍‌ଜି ସୁଆଁ ପାଚଲା, ଖାଡ଼ିଆ ବୁଢା ନାନ୍ଦ—ଉଗ ।
[ଦ୍ର—ଖାଡ଼ିଆ ଆଦି ଗରିବ ଜାତିର ଲୋକେ ପୁଷ୍ପମାସରେ ଧାନ ବିଆରରେ ମନକୁ ଉଠିଥିବା ଗଛରୁ ଏହି ଶସ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ଏଥିରୁ ଗୁଡ଼ଲ ବାହାର କରି ସେମାନେ ଖାଆନ୍ତି ।]

ଗୁଲଦସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—୧ । ଡେଙ୍ଗ ଲାଗିଥିବା ଗୁଡ଼ିଏ ଫୁଲ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇ ଧରିବାକୁ ବେଣ୍ଟ ଥିବା ମୁଣ୍ଡ ଫୁଲଦାନ ହୋଇଥିବା ଫୁଲଗୋଡ଼ା—1. Nosegay.
Guldastā
ଗୁଲଦସ୍ତା ୨ । (ବଣିଆଙ୍କ ଶବ୍ଦ) ଫୁଲଦାନ; ଫୁଲଗୋଡ଼ା ରଖାଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଧାତୁର ପାତ୍ର—2 Flower-vase.

ଗୁଲତରାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—୧ । ଯେଉଁ କତୁରୀଦ୍ୱାରା ବତିର ଜଳିଯିବା ଅଂଶ (ଗୁଲ) କଟାଯାଏ—1. Scissors used for cropping the burnt portion of wicks.
Gultarās
ଗୁଲତରାସ
ଗୁଲତରାସ ୨ । ବତିର ଗୁଲ କାଟିବା ଚାକର—2. Servant whose duty is to crop the burnt portion of wicks.
୩ । ବଗିଚାରେ ଗଛର ଆଗକୁ କାଟିବା ଛଣ୍ଟିବା କତୁରୀ—
3. Scissors used for cutting the tops of plants; pruning scissors.
୪ । ଯେଉଁ ମାଳି ବଗିଚାର ଗଛମାନଙ୍କ ଅଗକୁ କାଟିଛଣ୍ଟି କରେ—4. A servant or Māli whose duty is to prune the plants in a garden.
୫ । ପଥର ଉପରେ ଫୁଲକାମ ଓ ନକ୍ସା ଖୋଳିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ବେଣ୍ଟଲଗା ନନ୍ଦୁରୁଣୀ—5. A chisel with a wooden handle used for engraving on stone.

ଗୁଲ୍‌ଦାନା – ବୈଦେ. ବି. (ଫା.)—ବୁନ୍ଦିଆ; ଲଡ୍ଡୁ ଦାନା—
Guldānā Small globules of flour fried in ghee and rolled up into laddus.
ଗୁଲଦାନା

ଗୁଲଦାର୍—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଫା)—ଫୁଲଦାର୍, ଫୁଲର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ—Embroidered with flowers.
Guldār

ଗୁଲ୍‌ନକସ୍—ଦେ. ବି.—ଗୁଲ୍‌ନାର୍ (ଦେଖ)
Gulnakas Gulnār (See)

ଗୁଲ୍‌ନଗରୀ – ଦେ. ବିଣ.— ଓଡ଼ିଶାର କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ନିକଟସ୍ଥ ଗୁଲ୍‌ନଗର ନାମକ ସ୍ଥାନର ତନ୍ତୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବୁଣା ହୋଇଥିବା (ଏକ ପ୍ରକାର ପତଳା ଲୁଗା)—(a kind of fine cloth) Woven by weavers of Gulnagar (in Kendrapara in the district of Cuttack).
Gulnagari

ଗୁଲ୍‌ନାର୍ – ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲ୍‌ନାର୍ = ଲାଲ୍‌ଫୁଲ; ଭୋଫା ନାଲି ରଙ୍ଗ; ଫା. ଗୁଲ୍ କାର୍)--ଧଡ଼ିରେ ଓ ଦେହରେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଜାତୀୟ ଫୁଲ କାମ ଓ ବୁଟା କରା ଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ରକମର ରେଶମ ଶାଢ଼ୀ—Names given to different kinds of embroidered silk Sarees.
Gulnār
ଗୁଲକାରୀ

ଗୁଲ୍‌ପୁଚି – ଦେ. ବି.—ଗୁଳୁପୁଚି (ଦେଖ)
Gulpuchi Gulupuchi (See)

ଗୁଲ୍‌ପୁଚିଆ—ଦେ. ବିଣ.— ଗୁଳୁପୁଚିଆ (ଦେଖ)
Gulpuchiā Gulupuchiā (See)

ଗୁଲ୍‌ବଦନ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—ଏକପ୍ରକାର ବହୁମୂଲ୍ୟ ରଙ୍ଗୀନ ରେଶମ ଲୁଗା—A kind of coloured silk cloth.
Gulbadan
ଗୁଲବଦନ
ଗୁଲବଦନ [ଦ୍ର—ଏ ପୂର୍ବେ କାଶୀରେ ବୁଣା ଯାଉଥିଲା ଓ ଏହାର ରଙ୍ଗ ନାଲି ଗୋଲାପୀ ହେଉଥିଲା, ଏବେ ଏହା ପଞ୍ଜାବର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୁଣା ହେଉଅଛି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରଙ୍ଗର ହେଉଅଛି । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୁଲ୍‌ବଦନୀ—ବୈଦେ. ବି.—ଗୁଲ୍‌ବଦନ (ଦେଖ)
Gulbadanī Gulbadan (See)

ଗୁଲ୍‌ବାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—ଗୁଳୁବାସ (ଦେଖ)
Gulbāsa Gulubāsa (See)

ଗୁଲ୍‌ବାହାର—ବୈଦେ. ବି.—(ଫା. ଗୁଲ୍ + ବାହାର୍ = ସୁନ୍ଦର)—
Gulbāhāra ଗୁଲ୍‌ନାର୍ (ଦେଖ)
Gulnār (See)
ଦେ. ବିଣ.—ଚାକଚିକ୍ୟମୟ—Grand; enchanting; full of grandeur.

ଗୁଲ (ଧାତୁ) – ସଂ.—୧ । ଗମନ କରିବା—
Gula (root) 1. To go; to move.
୨ । ବେଷ୍ଟନ କରିବା—2. To surround; to enclose.

ଗୁଳ—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼୍ ଧାତୁ = ବେଷ୍ଟନ କରିବା + ଅ; ଡ ସ୍ଥାନରେ ଳ)
Gula ଗୁଡ଼—Molasses.
ଦେ. ବି.—୧ । (ସଂ. ଗୋଳକ)—ଗୋଲାକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତୁ—
1. Small rolled round thing.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ଥ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍

୨ । ବଟିକା—2. Pill.

୩ । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ କଟା ହୋଇଥିବା ଆଖୁ ମଞ୍ଜି—
3. Pieces of sugarcane from which plants sprout forth.

୪ । ଜୁଆ ବା ଶୁଣ୍ଡି ଖେଳରେ ଓ ବଣ୍ଟାରା ହେଉଥିବା ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ପକାଯିବା ଲେଖା କାଗଜର ଗୁଟିକା—
4. Rolled paper placed on things in a lottery or partition.

ଗୁଲ — ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲ) — ୧ । ପୋଡ଼ା ଗୁଡ଼ାଖୁ ଜଳି ଯାଇଥିବା ବଳତା ବା ପିକାର ଭସ୍ମାଂଶ — 1. The ashes of burnt Gurdākhu and cigar.
Gula
ଗୁଲ

ଗୁଡ଼ାଖୁ ଗୁଲ, ମଦକ ଓ ଗଞ୍ଜେଇ ପାଉଁଶ ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

୨ । ବଳତାର ଯେଉଁ ଅଂଶ ଜଳି ସାରି ପାଉଁଶ ହୋଇଥାଏ—
2. Burnt up portion of a wick.

୩ । ଅଗ୍ନିକଣା — 3. Particles of fire.

ଗ୍ରା. ବି. (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ବଚନ) — ଶିଶୁ ବାଳକଙ୍କ ଲିଙ୍ଗ; କସିଆ — An infant's penis (affectionately called so by elders comparing it with molasses.)

ଗୁଲଗୁଞ୍ଚା — ଦେ. ବି — ଗୁଳୁଗୁଚ୍ଚ (ଦେଖ)
Gulagunchā — Gulugunchā (See)

ଗୁଲଞ୍ଚ ଆଗେ ଗୁଳଗୁଞ୍ଚା
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ପଛ ସୁଞ୍ଚା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗୁଲଞ୍ଚ — ସଂ. ବି. (ସଂ. ଗୁଡୂଚୀ; ଗୁଡ଼ୁଚୀ) — ଔଷଧାର୍ଥେ ବ୍ୟବହୃତ ଲତାବିଶେଷ—
Gulañcha

ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ — ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ଗୁଡ଼ୁଚୀ, ମଧୁପର୍ଣ୍ଣୀ, ମଧୁପର୍ଣ୍ଣିକା, ଅମୃତା, ଅମୃତବଲ୍ଲୀ, ଅମୃତବଲ୍ଲରୀ, ଛିନ୍ନା, ଛିନ୍ନରୁହା, ଛିନ୍ନୋଦ୍ଭବା, ବସ୍ତ୍ରାଦନୀ, ଜୀବନ୍ତୁକା; ଜୀବନ୍ତୀ, ଜନ୍ତୁକା, ଜନ୍ତୀ, ସୋମା, ସୋମବଲ୍ଲୀ, କୁଣ୍ଡଳୀ, ଋଷକପ୍ରିୟା, ଚକ୍ରଲକ୍ଷଣିକା, ଧୀରା, ବିଶାଳା, ରସାସ୍ନା, ଚନ୍ଦ୍ରହାସା, ବୟସ୍ଥା, ଛଦା, ଦେବନିର୍ମିତା, ନିର୍ଜରା, ଉଦ୍ବାରା, ବରା, ଜ୍ୱରାରି, ଶ୍ୟାମା, ଚକ୍ରାଙ୍ଗୀ, ନାଗଲୁମାରିକା
ଗୁଡୁଚି, ଗୁଳଞ୍ଚ

Cocculum Cordifolia; Tinospora Cordifolia, Menispermum Glabrum.

[ଦ୍ର—ଏ ଲତା ଦଉଡ଼ି ପରି ମୋଟ ଓ ଲମ୍ବ, ଏହା ଅନ୍ୟ ଗଛ ଉପରେ ମାଡ଼ିଯାଏ । ଏହାର ପତ୍ର ପାନ ଆକୃତିର ଓ ଲୋମଶୂନ୍ୟ, ଫୁଲ ଛୋଟ ଓ ପାଚିଲେ ନାଲି ଦିଶେ ।

ଏହି ଲତାକୁ ଛେଚି ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ସେଥିରୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ ପାଉଁଶ ପାଉ ତଳେ ବସି-ଯାଏ । ଏହି ଲତାର ଗଣ୍ଠିରୁ କଟା ବାହାରି ଭୂମିରେ ଲାଗି ତେରରେ ପରିଣତ ହୁଏ ।

ଗୁଡ଼ଚ, ଗିଲୋ, ଗୁଡ଼ୁଚ
ଫା. ଗିଲୋଇ
ଆ. ଗିଲୋଇ
ତେ. ଉପ୍ପଟିଗା, ଉପ୍ପଟିଗ

ଏହା କଟୁତିକ୍ତକଷାୟ, ମଧୁରବିପାକ ରସାୟନ, ମଳସଂଗ୍ରାହକ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ଲଘୁ, ବଳକର ଓ ଅଗ୍ନିଦୀପକ; ଏହା ତ୍ରିଦୋଷ, ଆମ, ତୃଷ୍ଣା, ଦାହ, ପ୍ରମେହ, କାସ, ପାଣ୍ଡୁ, କାମଳ, କୁଷ୍ଠ, ବାତରକ୍ତ, ଜ୍ୱର, କୃମି, ଶ୍ୱାସ, ବାୟୁ, ମୂତ୍ରକୃଚ୍ଛ୍ର ଓ ହୃଦ୍ରୋଗନାଶକ ।]

ଗୁଲ ଦେବା — ଦେ. କ୍ରି — ଗୁଲ ପକାଇବା (ଦେଖ)
Gula debā — Gula pakāibā (See)

ଗୁଲ ପକାଇବା — ଦେ. କ୍ରି — ବଣ୍ଟାରାରେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ କଛ ଉପରେ କାଗଜର ଗୁଲା ରଖି କେଉଁ କଛ କେଉଁ ଅଂଶୀଦାରର ହିସ୍ସାରେ ପଡ଼ିବ ତାହା ଭାଗ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସ୍ଥିର କରିବା — To cast lots in a partition as to what allotment will be given to which co-sharer.
Gula pakāibā

ଗୁଲମାଲ — ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ଫା. ଗୁଲ୍ — ଗୋଲମାଲ, ହଲ୍ଲା) — ଗୋଲମାଲ (ଦେଖ)
Gulamāla — Golamāla (See)

ଗୁଲର୍ — ଦେ. ବି — ବାଟୁଳ ବା ଗୋଡ଼ି ଦୂରକୁ ମାରିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଛିଟିକଣି — A sling for throwing pebbles or balls of earth.
Gular
ଗୁଲତାଇ
ଗୁଲେଲ୍

ଗୁଲସୁ — ଦେ. ବି. (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ) — ୧ । ଦକ୍ଷିଣୀ ସୁନା ଖଡ଼ୁ — 1. Gold bracelet for the wrist or ankle used in Madras.
Gulasu

୨ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ସୁନା ବା ରୂପା ଭାରର ଏକ ପ୍ରକାର ଜଞ୍ଜିର — 4. A chain-like ornament made of gold or silver worn by females.

ଗୁଲା — ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଳିକା, ଗୋଳକ) — ୧ । ବଟିକା; ଗୁଟିକା — 1. Pill.
Gulā

ଗୋଲା
ଗୁଲ୍ଲା, ଗୋଲା

୨ । ଶଗଡ଼ ଚକ ଯିବାର ମାର୍ଗ — 2 The rut or track made by cart-wheels.

୩ । ବନ୍ଧୁକର ଗୁଳି ଯେତେଦୂର ଯାଏ ସେହି ପରିମାଣ ଦୂରତ୍ୱ — 3. A distance; the range of a ball from a gun.

୪ । ଗୁଲ ପଡ଼ି ଭୂମିବାଡ଼ି ବଣ୍ଟା ହେବା ନିରୂପଣ-ପତ୍ର — 4. The lottery-tickets for land-allotments in partition-proceedings.

୫ । ନଡ଼ିଆରୁ କଟା ଛଡ଼ାଇ ଦେଲାପରେ ଯେଉଁ ଗୁଟିକା ରହିଯାଏ — 5. The ball-shaped seed which remains after the fibrous rind is taken away from the cocoanut fruit.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏକ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତଳି ର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗୀ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟୁ'ଦେଖିବେ ।

୬ । ଅଖୁର ମଞ୍ଜି—6. Small pieces of sugarcane used as seeds in sugarcane plantations.

ଖାଠିଏ ଓଜ ଭୁଲା, ଭାଇ ଅଧ ମୂଳା, ଭାଇ ଅଧ ଗୁଳା, ଭାଇ ଅଧ ଖାଇ ତେବେ ତଥା ଖାଏ ବଙ୍ଗଳା ପାନ—କୃଷିବଚନ ।

୭ । ଶଗଡ଼ର ଜୁଆ ପାଖରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଦଣ୍ଡା—
7. Part of the poles of a bullock cart adjoining and attached to the yoke.

୮ । (ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ବଚନ) ବାଳକ ଶିଶୁର ଲିଙ୍ଗ—
8. Baby's penis (affectionately used in comparision with sugarcane).

୯ । ବନ୍ଧୁକ ବା ତୋପରେ ବ୍ୟବହୃତ ଗୋଲା—
9. Bullet; balls for a gun or cannon.

ଗୁଲ୍ —ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି.—ଗେଣ୍ଡା—
Gulā Snail

ଗୁଲାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—ଗୋଳାଇବା (ଦେଖ)
Gulāibā Golāibā (See)

ଗୁଲାଚି—ପ୍ରାଦେ. (ଫିଜିଭୂମ) ବି.—ଶ୍ୱେତ କରବୀର (ଦେଖ)
Gulāchi Śweta karabīra (See)

ଗୁଲାପ—ପ୍ରାଦେ. (ଫିଜିଭୂମ) ବି.—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କର ନାକର ଅଳଙ୍କାର ଏକ ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡୀ; ବାଉଲି ଦଣ୍ଡୀ—
Gulāpa A kind of nose-ring worn by females.

ବୈଦେ. ବି.—୧ । (ଫା. ଗୁଲ୍-ଏ-ଆବ୍=ଗୋଲାପ ପାଣି)—
ଗୋଲାପ ୧ । ଗୋଲାପ ପାଣି—
ଗୁଲାବ 1. Rose-water.
୨ । (ଫା.) ୨ । ଗୋଲାପ ଫୁଲ—
2. Rose flower.

ଗୁଲାପ ଅତର—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲାବ୍ ଓ ଆ. ଇତ୍ର)—
Gulāpa atara ଗୋଲାପ ଫୁଲରୁ ନିଃଶ୍ୱାସିତ ସୁଗନ୍ଧ ତୈଳାକ୍ତ ଦ୍ରବ—
ଗୋଲାପ ଆତର Otto de Rose; otto of roses.
ଗୁଲାବ ଇତ୍ର

ଗୁଲା ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଲ ପକାଇବା (ଦେଖ)—
Gulā pakāibā Gula pakāibā (See)

ଗୁଲାପଜଳ—ଦେ. ବି—ଗୋଲାପଫୁଲଦ୍ୱାରା ସୁବାସିତ ଜଳ—
Gulāpajala Rose water.
ଗୋଲାପଜଳ
ଗୁଲାବଜଳ

ଗୁଲାପଜାମୁ—ଦେ. ବି (ଫା. ଗୁଲାବ୍+ଫ. ଜମ୍ବୁ)—
Gulāpajāmu ଗୋଲାପଜାମୁ (ଦେଖ)—Golāpajāmu (See)

ଗୁଲା ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଂଶ ବା ଭାଗ ନିରୂପଣ କରିବା ସକାଶେ ଗୁଲ ପକାଇବା—Casting of lots.
Gulā pardibā

ଗୁଲାପପାଶ୍—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁଲାବ୍ପାସ୍)—ଗୋଲାପଜଳ ଛିଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ପାତ୍ରବିଶେଷ—
Gulāpapās A syringe for sprinkling rose-water.
ଗୋଲାପପାସ
ଗୁଲାବପାସ

ଗୁଲାବ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ଗୁଲାପ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Gulāba etc Gulāpa etc (See)

ଗୁଲାମ—ବୈଦେ. ବି—(ଆ. ଗୁଲାମ୍; ଭୁଲ. ଫା. ଘୁଲାମ୍)—
Gulāma ଗୋଲାମ (ଦେଖ)—
ଗୋଲାମ Golāma (See)
ଗୁଲାମ ଫୁଲ ମନମଥ ଗୁଲାମକୁ ମୋର ଏଣିକି ଅଜ ବି ଡରରେ—
ବିଶ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗୁଲାଲ୍—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ଅବିର (ଦେଖ)—
Gulāl Abira (See)
ଆବୀର ବିଣ—୧ । ଲାଲ ରଙ୍ଗର—1. Red coloured.
ଗୁଲାଲ ୨ । ଗୋଲାପୀ ରଙ୍ଗଯୁକ୍ତ—
ଗୁଲାପୀ 2. Rosy; rose-coloured.
ଗୁଲାଲ ନବ ତରୁଣୀଙ୍କ ଅମଳ କପୋଳ ଅରୁଣ ଗୁଲାଲ ଭାତେ—
ରାଧାନାଥ. ପାଙ୍ଗଟ ।

ଗୁଲାପୀ—ଦେ. ବିଣ— ଗୋଲାପୀ (ଦେଖ)—
Gulāpī Golāpī (See)

ଗୁଲି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଲକ)—୧ । ଗୁଟିକା; ବଟିକା—
Guli 1. Pills.
ଗୁଲି ୨ । ବାଟୁଳି—2. Round earthen clods.
ଗୁଲ୍ଲୀ ୩ । ବନ୍ଧୁକର ଗୋଲା—3. Ball for guns; bullet.
ଗଣ୍ଡି ଗର୍ତ୍ତେ ଗୁଳି ଗଲାପରି ଗଳି —କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଶୋଭାତରଙ୍ଗ ଗ ଗୀତା
୪ । ଶକଟାଦିର ଚକ—4. Wheel of a cart.
ଡେଙ୍କୀ ନାକକୁ ତା ଶଗଡ଼ ଗୁଳି ଅଣି—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୫ । ବନ୍ଧୁକର ଗୁଳି ଯେତେଦୂର ବାଟ ଯାଏ ସେହି ପରିମାଣର ଦୂରତ୍ୱ—5. A distance covered by the range of a gun.
୬ । ଗୁଲ (୪) (ଦେଖ)—
6 Gula (4) (See)

ଗୁଲି – ଦେ. ବି—ମଦତ୍; ଅଫିମ ଓ ପୋଡ଼ା ପିଜୁଳିପତ୍ର ନିଆଁରେ ରଖି
Guli ହୋଇ ଧୂମପାନାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—
ଗୁଲି 1. Madat; a smoking intoxicating preparation (bullet) prepared by frying opium with burnt guava leaves.
୨ । କାଖରେ ବାହାରିବା ବ୍ରଣ; କାଖଗୁଳି—
3. A boil in the armpit.
୪ । ଗୁଲ (ଦେଖ)—
3. Gula (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ

୪ । ବାଳକମାନଙ୍କର ଖେଳବା ଗୋଲାକାର ପ୍ରସ୍ତରଖଣ୍ଡ ବା କାଚ ଗୋଟାଳ; ମାରୁଗୋଲି—4. Children's marbles; a little ball of marble or glass used as a play-thing by children

୫ । ପିଣ୍ଡୁଳା—5. A roll.

୬ । ଦୂରତ୍ୱର ପରିମାଣବିଶେଷ; ବନ୍ଧୁକର ଗୋଲି ଯେତେ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ପାରେ ସେହି ପରିମିତ ଦୂରତ୍ୱ—
6. A measure of distance; range of a bullet.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବାଉଁଶରେ ନିର୍ମିତ ଟୋକେଇ—
Bamboo-basket.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଜୋକଥା; ପରକଣ୍ଟା; ଲଙ୍ଗଳର ପଖିମଙ୍ଗରେ ମରିଯିବା ଲଙ୍ଗଳ ଲୁହାକୁ ଚପି ରଖିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କଣ୍ଟା—A hooked nail stuck into the plough-blade for holding the plough-share tightly.

ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ପ୍ରତ୍ୟୟ (ବହୁବଚନ)—
ମାନେ; ଗୁଡ଼; ଗୁଡ଼ିକ—Many.

ଗୁଲିଆ—ଦେ. ବିଣ—ମଦତ୍ ବା ଗୁଲି ଖାଇବାରେ ରତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Guliā (a person) Addicted to smoking opium.
ଗୁଲିଖୋର
ଗୋଲିଖୋର
ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ଲୁଣ ବ୍ୟବସାୟରେ ମହାଜନଠାରୁ ଅଗ୍ରିମ ଟଙ୍କା ଗ୍ରହଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପାଧି—1. The title of a man who takes advance from salt-traders for manufacturing and supplying him with salt.

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—୨ । ଗାଈ ବା ମଇଁଷିର ଫଡ଼ିଆ—
2. Leg and thigh of a cow or buffalo; ham.

ଗୁଲିଆଗୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ ଓ ବାଲେଶ୍ୱର) ବି ଓ ବିଣ—
Guliāguli ଗୋଳିଆଗୋଳି (ଦେଖ)
Goliāgoli (See)

ଗୁଲିଆଗୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ମହୁର; ଘାଣ୍ଟିଆଣ; ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ
Guliāguli ରକମର ପରିବା ମିଶି ହେବା ତରକାରି—
Hotchpot.

ଗୁଲିଆଡ଼ୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଶଙ୍ଖ ବାଟି ଭିତରେ କଇଥ ଆଠ
Guliārdu ମିଶାଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଏକପ୍ରକାର ରଙ୍ଗ (ଯାହା ଗଞ୍ଜପା ସାରରେ ବୋଳାଯାଏ)—
A white paint prepared for besmearing white cards for the 'Gañjapā' game; compounded of pounded conch-shell and wood-apple gum.

ଗୁଲିଆଳୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗୁଲିଆଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Guliālu Guliārdu (See)

ଗୁଲିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଡ଼ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ+
Gulikā ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଗୁଟିକା—1. Pill; globule.

୨ । ପେଣ୍ଡୁ—2. A ball.

ସେ କ୍ରମରେ ଲୁହା ଗୁଡ଼କାଟିଏ ଧରି
ଖେଳ ଯେ ଥରିଲେ କଉତୁକ କରି । କୃଷ୍ଣଜିହ୍ନ. ମହାଭାରତ ଆଦି ।

୩ । ମୁକ୍ତା—3. Pearl.

ଗୁଲିକାଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—୧ । ବାଟୁଳି—
Gulikānda Small earthen ball; small marble-like
ଗୁଲତଇ balls of earth used in throwing to a
ଗୁଲେଲ distance by means of a bow.

୨ । ବାଟୁଳିଖଡ଼ା—
2. A bow for thowing earthen balls.

କାଣ୍ଡ ଗୁଡ଼କାଣ୍ଡ ପରସ୍ପେ ବିଣ । ଭଙ୍ଗ—କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଗୁଲିଖଟି—ଦେ. ବି—ମଦତ୍ ଖାଇବାର ଆଡ୍ଡା; ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକେ
Gulikhaṭi ଗୁଲି ଖାଆନ୍ତି—A madat-den; opium-
ଗୁଲିଆଡ଼ା smoking den.
ଗୋଲିକିଖଟ୍ଟି

ଗୁଲିଖଟି ଗପ—ଦେ. ବି—ଅସାରକଳ୍ପନା-ସମ୍ଭୂତ ଗଳ୍ପ—Tales
.Gulikhaṭi gapa emanating from opium-smoker's den.

ଗୁଲିଖିଆ—ଦେ. ବି—ମଦତ୍ ଖାଇବା—
Gulikhiā Smoking of opium.

ଦେ. ବିଣ— ଯେ ଗୁଲି ଖାଏ; ମଦତ୍ ଖାଇବାରେ ରତ—
Addicted to smoking opium.

ଗୁଲିଖୋର୍—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ଗୁଲି ନିଶା ସେବନ କରେ; ମଦତ୍ତ
Gulikhor (ବ୍ୟକ୍ତି); ଗୁଲିଆ—Addicted to smoking
ଗୁଲିଖୋର opium.
ଗୋଲିଖୋର

ଗୁଲିଖୋରି—ଦେ. ବି—ଗୁଲିଖୋର୍‌ପଣ; ଗୁଲି ଖାଇବା ଅଭ୍ୟାସ—
Gulikhori The state of being a habitual smoker
ଗୁଲିଖୋରୀ of opium; habitual smoking of opium.
ଗୋଲିଖୋରୀ ଦେ.ବିଣ—ମଦତ୍ତମାନଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ-ସୁଲଭ—(conduct)
Befitting an opium-smoker.
(ଯଥା—ଗୁଲିଖୋର୍ ଗପ ।)

ଗୁଲିଗେଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଛୋଟ ଗେଣ୍ଡା—
Guligeṇḍā Small snails.
ଗେଁଡ଼ି
ଘୋଂଘା

ଗୁଲିଙ୍କ—ସଂ. ବି—ଘରଚଟିଆ ପକ୍ଷୀ—
Gulinka Sparrow (Apte).

ଗୁଲିଚାପଥର—ଦେ. ବି—ବାଟୁଳି—An earthen ball thrown
Gulichāpathara with the help of a string.
ବାଟୁଳି ଯେପେଜେ ଗୁଲିଗୁପଥର, ଲାଖେ ବାଜି ନ ରହେ ଥର—
ଗୁଲେଲ ପ୍ରାଚୀ. ନଗୁଣିମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତତ ୧, ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ ବୋଲିଲେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାନାର୍ଥରେ ବହୁତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଝ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗୁଲିଚ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗ୍ରା. ବି—ଗୁଲୁଚ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gulichi (etc) Guluchi etc (See)

ଗୁଲିଡାଙ୍ଗ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ଦେ. (ହ୍ର. ଗୁଲିଡାଣ୍ଡା; ସଂ. ଗୋଲକ + ଦଣ୍ଡ) ବି—ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ;ଡାବଲ-ପୁଆ ଖେଳ; ଗୁଚିଡାଣ୍ଡୁ ଖେଳ—
Gulidāṅga
ଗୁଲିଡ଼ାଣ୍ଡା; ଗୁଲିଦାଣ୍ଡା
ଗୁଲ୍ଲୀଡାଣ୍ଡା
A kind of country-game played with a small stick and a small piece of wooden-plug.

[ଦ୍ର—ଏ ଖେଳରେ ଦୁଇପାଖ ସରୁ ଓ ମଝି ମୋଟ ଏପରି ଖଣ୍ଡିଏ ୪।୫ ଆଙ୍ଗୁଳ କାଠି ଏବଂ ହାତକିଆ ଖଣ୍ଡେ ପାଞ୍ଚଣ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ।]

ଗୁଲିଡାଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ଦେ. (ହ୍ର) ବି—
Gulidāṇḍā ଗୁଲିଡାଙ୍ଗ (ଦେଖ)
Gulidāṅga (See)

ଗୁଲିଦାଣ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବୈଦେ. (ହ୍ର) ବି—
Gulidāṇḍā ଗୁଲିଡାଙ୍ଗ (ଦେଖ)
Gulidāṅga (See)

ଗୁଲିବାଣ୍ଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଗୁଲି ପକାଇବା—
Gulibāṇṭa 1. Casting of lots.
୨ । ଗୁଲା ପକାଇ କରାଯିବା ବଣ୍ଟାଣ—
2. Partition by casting lots.
୩ । ଶୁଣ୍ଡିଖେଳ—3. Lottery.

ଗୁଲିବାଣ୍ଟ—ଦେ. ବି—ଗୁଲିବାଣ୍ଟ (ଦେଖ)
Gulibāṇṭa Gulibāṇṭa (See)

ଗୁଲିମେଖ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲ୍‌ମେଖ, ଗୁଲ୍=ଫୁଲ, ମେଖ୍= କଣ୍ଟା; ଏହାର ମୁଣ୍ଡି ଫୁଲ ପରି ଗଢ଼ିବା ହେବାରୁ)—ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ମୁଣ୍ଡି ଥିବା ଲୁହାକଣ୍ଟା—Iron nails with flat and round heads.
Gulimekha
ଗୁଲ୍ଲମେଖ
(ଗୁଲ୍‌ମେଖ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗୁଲିସୂତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ+ସୂତ୍ର)—ଗୋଟାଳ ପରି ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇଥିବା କଳସୂତା—A ball of machine-spun thread for sewing.
Gulisūtā

ଗୁଲିହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—କଳହା; କଳହପ୍ରିୟ—
Gulihā Quarrelsome.

ଗୁଲୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଲ୍ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା + ଅ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gulī ୧ । ଗୋଟାଳ; ଗୁଳି; ଗୁଟିକା—1. Ball.
୨ । ବସନ୍ତରୋଗ—2. Small pox.

ଗୁଲୁଗୁଚ୍—ଦେ. ବି—ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପେଟେଇବା—
Guluguchā Babies' moving on the belly; crawling.
ହାମାଗୁଡ଼ି
ହଁଗଣ୍ଡା
ଗୁଲୁଗୁଚ୍‌ରେ ଅଥବା ବହନ ନାଳ । ବସ୍ତ୍ରନାଥ—ବଚନସମାପ୍ତ ।

ଗୁଲୁଗୁଞ୍ଚା—ଦେ. ବି—ଗୁଲୁଗୁଚ୍ (ଦେଖ)
Gulugunchā Gulugucha (See)

ଗୁଲୁଗୁଞ୍ଚି—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଶର—
Gulugunchi A kind of arrow.

ଗୁଲୁଗୁଲା—ଦେ. ବି—ଗୁଲ୍‌ଗୁଲା (ଦେଖ)
Gulugulā Gulgulā (See)

ଗୁଲୁଗୁଲି—ଦେ. ବି—ବାୟୁ ସଞ୍ଚାଳନର ଅଭାବ ହେତୁରୁ ଅନୁଭୂତ ଉତ୍ତାପାଧିକ୍ୟ; ପବନ ନ ଥାଇ ହେବା ଅତ୍ୟଧିକ ଗ୍ରୀଷ୍ମ—Sultriness.
Gulugulī
ଗୁମସାନି
ଘମସା
ମହାପ୍ରଭୁ ଅଣସରରୁ ଯାଇଅଛନ୍ତି; ଭଲ ଗୁଲୁଗୁଲି । ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁଲୁଗୁଲିଆ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରୀଷ୍ମ; ରୌଦ୍ର-ତାପ—
Gulugulia Heat; heat of summer.
(ଯଥା—ଆଜ ଭାରି ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ଲାଗୁଛି ।)
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗରମ; ଗ୍ରୀଷ୍ମସନ୍ତପ୍ତ; ବାୟୁବହୀନ ଗ୍ରୀଷ୍ମଯୁକ୍ତ (କାଳ)—
ଗୁମସା 1. Hot; heated; sultry.
୨ । ଗୁଲୁଗୁଲିଆ (ଦେଖ)
2. Gulugulia (See)

ଗୁଲୁଗୁଲିଆ—ଦେ. ବିଣ—କୌତୁକିଆ; ସୁନ୍ଦର (ଶିଶୁ)—
Gulugulia Tiny; pretty (infant).
ଦେ. ବି—ବଙ୍ଗ, ବିହାର, ଓଡ଼ିଶା ଓ ଛୋଟନାଗପୁରର ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଯାଯାବର ଜାତି ବିଶେଷଙ୍କ କଥିତ ଭାଷା—
Gipsy language spoken by a vagrant tribe in Bengal, Behar, Orissa and Chhotanagpur.

ଗୁଲୁଗୁଲୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଲ୍‌ଗୁଲ୍ (ଦେଖ)
Gulugulu Gulgul (See)

ଗୁଲୁଗୁଲୁ—ଦେ. ଅ—୧ । ଶିଶୁପରି ସ୍ନିଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା—
Gulugulu 1. Looking with a graceful glance like a child.
୨ । କଣ୍ଡୁ; ଗଲଗଲ; ସଲସଲ—
2. Itching sensation.
୩ । ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଗୁଲୁଗୁଲୁରୁ ବା ଦରୋଷ୍ଟ କଥା କହିବାର ମଧୁର ଶବ୍ଦ—4. Sweet sound of children's lisping words.

ଗୁଲୁଚି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଲଞ୍ଚି)—ଗୁଲଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Guluchi Gulañcha (See)
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଣ୍ଟାସୂତା (ଦେଖ)
Aṇṭāsūtā (See)

ଗୁଲୁଚିକାଠ—ଦେ. ବି—ମାଲଖମ୍—A pillar driven strongly to the ground against which athletes strike their arms and bodies while exercising.
Guluchikāṭha

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଷ,ଶ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ୍ଦ

ଗୁଳୁଚକାଷ୍ଠ—ଦେ. ବ.—ଗୁଳୁଚକାଠ (ଦେଖ)
Gulchikāshtha Gulchikāṭha (See)
ଜାଳୁ ଗୁଳୁଚକାଷ୍ଠ ଦୋହଲଇ,
ବେନ ବେନ ମାନସକୁ ଚିହ୍ନଇ । ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନଧି ।

ଗୁଳୁଚପାଳୁଅ—ଦେ. ବ.—ଏକଜାତୀୟ ପାଳୁଅ—
Gulchi pālua A kind of flour.
ସଟୀ [ଦ୍ର—ଗୁଳୁଚ ଲତାକୁ ଛେଚ ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ଏକପ୍ରକାର **ଗୁବ୍ଚକାସ୍ତ** ଶ୍ୱେତ ପଦାର୍ଥ ପାତ୍ରତଳେ ବସିଯାଏ; ଏହାକୁ ଶୁଖାଇଲେ 'ଗୁଳୁଚ ପାଳୁଅ' ହୁଏ । ଏହା ଔଷଧରେ ଓ ରୋଗୀର ପଥ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।]

ଗୁଳୁଚ୍ଛ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—ଗୁଚ୍ଛ; ସ୍ତବକ—
Gulchchha Sheaf; cluster; bunch.

ଗୁଳୁଚ୍ଛ—ଦେ. ବ.—ଗୁଳୁଚ୍ଛ (ଦେଖ)
Gulchha Gulchchha (See)

ଗୁଳୁଚ୍ଛି—ଦେ. ପଦ୍ୟ. ବ,—ଗୁଳୁଚ କାଠ (ଦେଖ)
Gulchhi Gulchi kāṭha (See)
ସୁର ସାଧନରେ ଉରୁ ଗୁଳୁଚ୍ଛ ହଲୁଛ । ଅର୍ଜୁନ୍ୟ. ବଦବୃତ୍ତରାମଣି ।

ଗୁଳୁଞ୍ଚି—ଦେ. ବ.—ଗୁଳଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Gulchi Gulañcha (See)

ଗୁଳୁଞ୍ଚି—ଦେ. ବ.—ଗୁଳୁଚ କାଠ (ଦେଖ)
Gulchi Gulchi kāṭha (See)

ଗୁଳୁପୁଚି—ଦେ. ବ.—୧ । ଲୁକ୍କାୟିତ ଭାବ—
Gulpuchi 1. Concealment; hiding.
୨ । ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର—2. Conspiracy; plot.
୩ । ଭ୍ରମକ୍ରମେ ଛାଡ଼ି ଯିବା—3. Oversight; omission by mistake.
ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଲୁଚି କରି ରହିଯିବା—
1. Lying hidden.
୨ । ଭୁଲକ୍ରମେ ଛାଡ଼ା ଯାଇଥିବା—
2. Left out by mistake.
ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ.—ଲୁଚକରି—Covertly.

ଗୁଳୁପୁଚିଆ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଲୁକ୍କାୟିତ—
Gulpuchiā 1. Covert.
୨ । ଅଜଣାରେ ରହି ଯାଇଥିବା ବା ଛାଡ଼ା ଯାଇଥିବା—
2. Left out unnoticed.

ଗୁଳୁପେଚ—ଦେ. ବ.—ଗୁଳୁପୁଚ (ଦେଖ)
Gulpecha Gulpuchi (See)

ଗୁଲୁବାସ—ବୈଦେ. ବ (ଆ. ଗୁଲ୍-ଇ-ଅବାସୀ=ଫା-ଗୁଲ୍ + ଆ. ଅବ୍ବାସ୍)
Gulubāsa ଗୁଲ୍ ଓ ପୁଷ୍ପବିଶେଷ—The marvel of Peru; ଲଟକନ, ଓଟାଟକନ Mirabilis Jalapa (plant and flower).
ଲଟକନ, ଗୁଲଅବାସ, ଅବାସ [ଦ୍ର—ଏହା ପୂର୍ବେ ଆମେରିକାରେ ଜାତ ହୋଇଥିଲା; ବର୍ତ୍ତମାନ ସର୍ବତ୍ର
ଭା. ଜାପାମେରମ୍ ଚେ. ଟୁଖାରଚେଟ୍ଟ, ଜନ୍ମେ । ଏହାର ମଞ୍ଜି ଓ ମୂଳ
ମ. କ୍ରିସ୍ତ୍ରି, କେସାର, କେସ୍ସ୍ତ ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏଥିରେ
ଶେଣ୍ଡ୍ରି ବର୍ଷାଦିନେ ଫୁଲଦିଅ ଓ ନାଲି ରଙ୍ଗର
ସାନ୍ଧ୍ୟାଲ. କୋଙ୍ଗ ଫୁଲ ଧରେ ।]

ଗୁଳୁମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି (ସଂ. ଗୁଲ୍ମ)—ଗୁଲ୍ମ (ଦେଖ)
Gulma Gulma (See)

ଗୁଲୁର ଗୁଲୁର—ଦେ. ଅ.—ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପରି ସ୍ପଷ୍ଟଶବ୍ଦରେ କଥା କହିବା—
Gulur gulur Graceful uttering of half articulate words like a lisping child.

ଗୁଲୁରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ.—ଗୁହିରା (ଦେଖ)
Gulurā Guhirā (See) (Haines)

ଗୁଲୁରି—ଦେ. ବି.—ବରବୋଲି ମଞ୍ଜି ବା ଜମ୍ବୁଫଳପରି କଣ୍ଠିଯୁକ୍ତ
Gulluri ଅଣ୍ଟାରେ ପିନ୍ଧିବା ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ—
ବୋର, ନିମଫଳ A waist-band consisting of small round or oval balls strung together.

ଗୁଲୁରୁ ଗୁଲୁରୁ—ଦେ. ଅ—ଗୁଲୁର ଗୁଲୁର (ଦେଖ)—
Guluru guluru Gulur gulur (See)

ଗୁଲ୍ଫ—ସଂ. ବି (ଗୁଲ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା + କରଣେ. ଫ)—ପାଦମୂଳ;
Gulpha ଗୋଡ଼ଗଣ୍ଠି—Ankle.

ଗୁଲ୍ମ—ସଂ. ବ. (ଗୁଡ୍ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ ମ; 'ଡ଼' ସ୍ଥାନରେ 'ଲ' ଆଦେଶ)—୧ । ଉଦରର ପ୍ଲୀହାବୃଦ୍ଧି ରୋଗ—
Gulma 1. Chronic enlargement of the spleen.
୨ । ଗଣ୍ଠିହୀନ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଛ, ଝୁଦା—
2. Small trunkless plant; a shrub; bush; thicket.
୩ । ଲତାଗୃହ; ବୃକ୍ଷଗୃହ—3. Grove; arbour
୪ । ବୃକ୍ଷପୁଞ୍ଜ—4. A clump or cluster of trees.
୫ । ୯ ରଥ, ୯ ହସ୍ତୀ, ୨୭ ଘୋଡ଼ା, ଓ ୪୫ ପଦାତି-ବିଶିଷ୍ଟ ସେନା—
5. A squadron or division of army consisting of 9 cars, 9 elephants, 27 cavalry and 45 infantry.
୬ । ଦୁର୍ଗ; ଦୁର୍ଗ—6. Fort.
୭ । ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ଘାଟି ବା ଥାନା; ଫାଣ୍ଡି—
7. A village police-station; an outpost of soldiers.
୮ । ଉଦରସ୍ଥ ପ୍ଲୀହା—8. Spleen.
୯ । ଅସ୍ତ୍ରରକ୍ଷା ସକାଶେ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସଜ୍ଜିତ କରି ରଖିବା—
9. Disciplining an army and keeping it in a position of defence.
୧୦—ପାବଡ଼ିଯୁକ୍ତ ଘାଟ—10. A wharf of stairs.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁଲ୍ମକେତୁ—ସଂ. ବି.—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଲ୍ମ+କେତୁ)—
Gulmaketu ୧ । ଏକପ୍ରକାର ବେତ—
1. A short of Ratan cane.
୨ । ଖଟ୍ଟାପାଳଙ୍ଗ (ଦେଖ)
2. Khaṭṭāpāḷaṅga (See)

ଗୁଲ୍ମକେଶ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁଲ୍ମ+କେଶ)—
Gulmakeśa ଯାହାର ବାଳ ଝାମ୍ପୁଡ଼ା—
(ଗୁଲ୍ମକେଶୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Bushy-haired

ଗୁଲ୍ମମୂଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୁଲ୍ମ+ମୂଳ)—
Gulmamūla ସଜ ଅଦା—Fresh ginger.

ଗୁଲ୍ମିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁଲ୍ମ+ଇନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gulminī ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ବା ବହୁଦୂର ବିସ୍ତୃତ ଲତା—
A bushy creeper.

ଗୁଲ୍ମୀ—ସଂ. ବି. (ଗୁଲ୍ମ+ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ବରକୋଳି (ଗଛ)—
Gulmī 1. Jejube (tree).
୨ । ତମ୍ବୁ—2. Tent.
୩ । ବୃକ୍ଷପୁଞ୍ଜ—3. Clump or cluster of trees.
୪ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଳାଇଚ—4. Small cardamom.
୫ । ଅଅଁଳା ଗଛ—
5, Embellic Myrobalan tree.
ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ.—୧ । ଗୁଲ୍ମ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—
1. Suffering from spleen disease.
(ଗୁଲ୍ମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବୁଦାବୁଦା ବା ପୁଞ୍ଜପୁଞ୍ଜ ହୋଇ ଉଠିଥିବା (ବୃକ୍ଷାଦି)—2. (trees) Growing in clusters.

ଗୁଲ୍ୟାଳୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଗୁଲିଆଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Gulyāḷu Guliārdu (See)

ଗୁସିଆଁ—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ସଂ. ଗୁହସ୍ୱାମୀ)—
Gusiāñ ଗୋସିଆଁ (ଦେଖ)
Gosiāñ (See)

ଗୁସେଇଁ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.—(ସଂ. ଗୋସ୍ୱାମୀ)—
Guseiñ ଗୋସାଇଁ (ଦେଖ)
Gosāiñ (See)

ଗୁସ୍ତାକି—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁସ୍ତାଖୀ)—୧ । ଧୃଷ୍ଟତା—
Gustāki 1. Insolence; rudeness; impertinence.
ଗୋସ୍ତାକୀ ୨ । ଗଫ୍‌ଲତ୍; ଦୋଷ; ତ୍ରୁଟି—
ଗୁସ୍ତାଖୀ 2. Defect; shortcoming.

ଗୁସ୍ସା—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁସ୍ସା=କ୍ରୋଧ)—ରାଗ—
Gussā Anger; rage.
ଗୁସା ବିଣ—କ୍ରୁଦ୍ଧ; ରାଗାନ୍ୱିତ—Angry; enraged.
ଗୁସ୍ସା

ଗୁହ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ତ୍ୟାଗ କରିବା; ସମ୍ବରଣ କରିବା—
Guh (root) 1. To emit; to give up.
୨ । ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା—
2. To cover; to envelop.
୩ । ଗୋପନ କରିବା—3. To conceal; to hide; to hush up.
୪ । ଗୁପ୍ତ ରଖିବା; ପ୍ରକାଶ ନ କରିବା—
4. To keep secret.
୫ । ଜଗିବା; ରକ୍ଷା କରିବା—
5. To watch; to protect.

ଗୁହ—ସଂ. ବି (ଗୁହ୍ ଧାତୁ=ତ୍ୟାଗ କରିବା, ସମ୍ବରଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ.ଅ)—
Guha ୧ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—1. Kārttikeya.
୨ । ବିଷ୍ଣୁ—2. Bishṇu.
୩ । ଶିବ—3. Śiba.
୪ । ରାମାୟଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଶୃଙ୍ଗବେରପୁରର ନିଷାଦ ବା ଶବର ରାଜାବିଶେଷ—4. Name of a low caste king of ancient India.
[ଦ୍ର—ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବନଗମନ କଲାବେଳେ ଏ ତାହାଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିଥିଲେ ।]
୫ । (+କର୍ମ. ଅ) ବେଗବାନ୍ ଅଶ୍ୱ—
5 A fleet horse; steed.
ଦେ. ବି—୧ । ବଙ୍ଗୀୟ କାୟସ୍ଥମାନଙ୍କ ଉପାଧିବିଶେଷ—
1. Family-title of some Kāyasthas in Bengal.

ଗୂ ୨ । (ସଂ. ଗୁ; ଗୁଥ)—ମଳ; ବିଷ୍ଠା—
ଗୁହ 2. Ordure; fæces.
୩ । ଲୌହମଳ—3. The impurities or dross of molten iron; slag.
୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଲାଞ୍ଚ; ଉତ୍କୋଚ—4. Bribe.
୫ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କଳଙ୍କଯୁକ୍ତ ବିଷୟ—
5. Scandalous matter.
ଦେ. ବିଣ—ବିଷ୍ଠା ପରି ମନ୍ଦ—Bad like ordure.
(ଯଥା—ଗୁହ ପୁଅ; ଗୁହ ପିଲା ।)
[ଦ୍ର—'ଉତ୍ତମ' ଏହି ଅର୍ଥରେ 'ଗୁନା' ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ।]

ଗୁହକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁହ)—ଗୁହ (୪) (ଦେଖ)
Guhaka Guha (4) (See)

ଗୁହକନା—ଦେ. ବି.—ମାତୃକ୍ରୋଡ଼ଶାୟୀ ଶିଶୁ ବା ଶଯ୍ୟାଗତ ରୋଗୀ ଶୋଇଥିବାବେଳେ ଯେଉଁ କନାରେ ମଳତ୍ୟାଗ କରିଥାଏ—A cloth which is soiled by the fæces of an infant or bedridden invalid.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ତ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ସ	ସ	ଗଂ୍ୟ	ଇଥ	ଙ	ନ

ଗୁହ କାଳିକା—ଦେ. ବି—ଗୃହକାଳିକା (ଦେଖ)
Guhakālikā Guhukālikā (See)

ଗୁହକୁଟା—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ କୁଟା ଗୋଛ ଧରି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ବିଷ୍ଠାକୁ ଭଲ ପୋଛି ଝାଡ଼ାଇ ନିଆଯାଏ—
Guhakuṭā A sheaf of straw with which ordure of infants is removed from the floor.

ଗୁହକୁର୍ଦ୍ଧ—ଦେ. ବି—ବିଷ୍ଠାର ସ୍ତୂପ—
Guhakurdha A heap of ordure.
ହେଗୋକୁଡ଼; ଗୂକୁଡ଼

ଗୁହ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଅନୁଚିତ ବା ଘୃଣ୍ୟକର୍ମ କରିବା—
Guha khāibā (ଯଥା—ପରଦାରଗମନ, ଚୌର)—
ଗୂ ଖାଓୟା To do any improper or shameful act.
गूह खाना

ଗୁହଖିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗାଳି)—୧ । ଯେ ବିଷ୍ଠା ଖାଏ—
Guhakhiā 1. Eating ordure.
ଗୂଖୋର, ଗୂଖେଗୋ ୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘୃଣ୍ୟ—
गूहखोर 2. Very contemptible.
(ଗୁହଖାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୩ । ଅତି ଜଘନ୍ୟ କର୍ମକାରୀ—
3. One who commits a mean act.
୪ । ଲାଞ୍ଚୁଆ; ଯେ ଲାଞ୍ଚ ଖାଏ—
4. Taking bribes.

ଗୁହଖିଆ ପଣ—ଦେ. ବି (ବିଷ୍ଠାଖାଦକର କର୍ମ)—୧ । ଜଘନ୍ୟ ଅପରାଧ—
Guhakhiā paṇa 1. The act of a mean person; a vile offence.
ଗୂଖୋରି
गुहखोरी ୨ । ଲାଞ୍ଚନେବା କର୍ମ—2. Taking bribes.

ଗୁହଗଦା—ଦେ. ବି—ବିଷ୍ଠାର ସ୍ତୂପ—
Guhagadā A heap of ordure.
ଗୂକୁଡ଼

ଗୁହଗୋବର—ଦେ. ବି (ସହଚର)—୧ । ମଇଳା—
Guhagobara 1. Filthy matter.
ଗୁୟେଗୋବରେ ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅଖାଦ୍ୟ ବା ଜଳୁଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ—
2. Any unsubstantial and badly cooked food.
ଦେ. ବିଣ—ମଇଳା; ଅପରିଷ୍କୃତ—Dirty; foul.

ଗୁହ ଘାଣ୍ଟିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—କୌଣସି କଳଙ୍କଯୁକ୍ତ ବିଷୟକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା—
Guha ghāṇṭibā To wash dirty linen in public.
ଗୂ ଘାଟା
गूह उछालना

ଗୁହଜାଉ—ଦେ. ବି—ବିଷ୍ଠା ମିଶ୍ରିତ ଜଳ; ବିଷ୍ଠାଗୋଳିଆ ପାଣି—
Guhajāu Water and ordure mixed together.

ଗୁହଜାଉପାଣି—ଦେ. ବି—ଗୁହଜାଉ (ଦେଖ)—
Guhajāupāṇi Guhajāu (See)
ଝକମାଇଲି, ନିଉଅଗଛରେ ମୁଣ୍ଡ ମାଇଲି,
ଗୁହଜାଉପାଣି ପେଟେ ଖାଇଲି—ଶିଶୁବଚନ ।

ଗୁହଡିମ୍ବ—ଦେ. ବି—୧ । ଡିମ୍ବରୁ ବାହାରିବାବେଳେ ପକ୍ଷିଶାବକର ଉଳପେଟରେ ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡାକାର ମାଂସପିଣ୍ଡ ଥାଏ—
Guhaḍimba 1. Egg-like protuberance on the abdomen of a newly hatched young bird.
ଗୋଡ଼ିମ
୨ । ଡିମ୍ବରୁ ବାହାରିଥିବା ନୂତନ ପକ୍ଷିଶାବକ—
2. Newly hatched young one of a bird; unfledged bird.

ଗୁହଡିମ୍ବ ଇଛାରିବା—ଦେ.କ୍ରି (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଡିମ୍ବ ଫୁଟିଲା ପରେ ପକ୍ଷି-ମାତା ପକ୍ଷପୁଟନ ଶାବକକୁ ବହୁଯତ୍ନ ପୂର୍ବକ ଆଧାର ଦେଇ ପାଳିବାପରି ଅତି ଶିଶୁକାଳରୁ କୌଣସି ଶିଶୁକୁ ପାଳିବା—
Guhaḍimba ichhāribā To bring up a child from its infancy.

ଗୁହପଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ବହୁଲୋକ ମଳ ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି—The village common; the village easing ground.
Guhapardiā
ହେଗୋପଡ଼ା; ହେଗୋଡ଼ାଙ୍ଗା

ଗୁହପାଣି—ଦେ. ବି.—ବିଷ୍ଠାମିଶ୍ରିତ ଜଳ—
Guhapāṇi Water and ordure mixed together.

ଗୁହ ପୁଅ—ଦେ.ବି.(ଶିଶୁରଞ୍ଜନ ବଚନ)—୧ । ଦୁଷ୍ଟ ଶିଶୁ ବା ବାଳକ—
Guha pua A wicked boy.
(ସୁନାପୁଅ—ବିପରୀତ) ୨ । ମନ୍ଦ ବାଳକ—2. A bad boy.

ଗୁହ ପୋଛିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ମଳକୁ ଝାଡ଼ି ନେଇ ତାକୁ ସ୍ଥାନ ପରିଷ୍କାର କରିବା—
Guha pochhibā 1. To cleanse a place of the ordure left by a person.
ଗୂ ଉଠାନ
गूहउठाना
୨ । ଅତି ତୁଚ୍ଛ ସେବା କରିବା—
2. To do very menial service.
ଅଗ—ସୁନାପାଟ, ପଛ—ଗୁହ ପୋଛ—ଶିଶୁଗୀତ ।

ଗୁହବଣ—ଦେ. ବି—ବିଷ୍ଠାପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ—
Guhabaṇa A place full of nightsoil.
ଗୂବନ

ଗୁହବଣି—ଦେ. ବି—ଗୃହକାଳିକା (ଦେଖ)
Guhabaṇi Guhukālikā (See)

ଗୁହ ମାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅସ୍ପୃଶ୍ୟା ହେବା; ଋତୁମତୀ ହେବା—
Guha mārdibā To be menstruated.
[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଋତୁମତୀ ହେଲେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟା ହୁଅନ୍ତି । ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ସାଧାରଣ ପିଲାମାନେ ତାକୁ ଛୁଇଁବାକୁ ଆସିଲେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକେ ପିଲାଙ୍କୁ କହନ୍ତି 'ମୁଁ ଗୁହ ମାଡ଼ିଛି' ମୋତେ ଛୁଁନା ।]

ଗୁହ ମୂତ—ଦେ. ବି—ବିଷ୍ଠା ଓ ମୂତ୍ର—
Guha mūta Ordure and urine.
ଗୂ ମୂତ
गूहमूत

ସାଧାରଣ ରେଖେ ଅଧର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବର୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବର୍ଷୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଡ଼ୁ' ଦେଖିବେ ।

ଗୁହରଣୀ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗୁହବଣି (ଦେଖ)
Guharāṇī. Guhabaṇi (See)

ଗୁହଲଣ୍ଡ—ବିଷ୍ଠାର ଗୋଟିଏ ଘନ ଲମ୍ବ ରାଶି—
Guhalaṇḍa A tubular mass of ordure.
ଗୁୟେରଲୌଡ
ଗୁହକାଚୌଥ

ଗୁହଲୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ପୁଲାକ ଲୁଟା ସାହାଯ୍ୟରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ମଳାଦି ପୋଛିନେଇ ସେ ସ୍ଥାନ ପରିଷ୍କୃତ କରାଯାଏ—
Guhaluṇḍā A sheaf of straw with which ordure is removed from the floor and thrown out.

ଗୁହଷଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି. (ମ. ତ. ଲୋ. ଗୁହପ୍ରିୟା ଷଷ୍ଠୀ)—ମାର୍ଗଶିର ମାସର ଶୁକ୍ଳଷଷ୍ଠୀ—The 6th day of the light fortnight of Mārgaśira.
Guhashashṭhī
[ଦ୍ର—ଏ ଦିନ କାର୍ତ୍ତିକେୟଙ୍କ ପୂଜା ହୁଏ ।]

ଗୁହା—ସଂ.ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁହ୍ ଧାତୁ=ତ୍ୟାଗ କରିବା+କର୍ମ.ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ)—
Guhā ୧ । ପର୍ବତାଦିର ଗହ୍ୱର—
1. Mountain-cave.
୨ । ଗାତ; ଗର୍ତ୍ତ— 2. Den; pit; hole.
୩ । ଅଭ୍ୟନ୍ତର—3. Interior.
ଗାଭା ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗବାହ୍)—ସାକ୍ଷୀ—
ଗବାହ Witness.

ଗୁହାଇ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗବାହୀ)—ସାକ୍ଷ୍ୟ; ସାକ୍ଷୀପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରମାଣ—
Guhāi Testimony.
ଗାଭାଇ ମୁଁ ଗୁହାଇ ଦେବା ସକାଶେ ଅପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଅସିଅଛି—
ଗବାହୀ ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୁହାଏର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୁହାରି (ଦେଖ)
Guhāer Guhāri (See)
ବିଶ—ବହୁତ; ଅନେକ; ଅତ୍ୟନ୍ତ—Many; much.
[ଯଥା—ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଗୁଡ଼ି (=ମନ୍ଦିର) ଗୁହାଏର୍ ଅଛି ।]

ଗୁହା ଗୁଜରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ମକଦ୍ଦମାରେ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଜବାନବନ୍ଦି ଦେବା—To give evidence.
Guhā gujaribā
ଗାଭାଇଦେଓୟା

ଗୁହା ଗୁଜାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ସାକ୍ଷୀକୁ ଅପଣା ତରଫର ସାକ୍ଷୀରୂପେ ହାକିମଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥିତ କରାଇବା ବା ଜବାନବନ୍ଦି ଦିଆଇବା—To adduce a person as one's witness; to make a person give evidence in a case.
Guhā gujāribā

ଗୁହା ଗୁଜୁରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୁଜା ଗୁଜରିବା (ଦେଖ)
Guhā gujuribā Guhā gujaribā (See)

ଗୁହାଣି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଗୋରୁମାନେ ଘାସଲୁଟା ଆଦି ଖାଇବା ବେଳେ କାଳେ ତାହା ଗୋଡ଼ରେ ଦଳି ନଷ୍ଟ କରି ପକାଇବେ ଏଥିପାଇଁ ଘାସଲୁଟାକୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ପଟାବାଡ଼ି—Manger; a plank put between the fodder and the feet of stall-fed cattle.
Guhaṇi
[ଦ୍ର—ଏ ପଟାବାଡ଼ିର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଗୋରୁ ଠିଆ ହୋଇ ପଟାର ଆର ପାଖକୁ ମୁହଁ ବଢ଼ାଇ ଲୁଟା ଆଦି ଖାଏ ।]

ଗୁହା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୁହା ଗୁଜରିବା; ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବା—
Guhā debā 1. To give evidence.
ଗାଭାଇଦେଓୟା ୨ । ଗୁହା ଗୁଜାରିବା (ଦେଖ)
ଗାଭାଇଦେନା 1. Guhā gujāribā (See)
୩ । ଗୁହା ମାନିବା—
3. To cite a person as a witness.

ଗୁହା ନେବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ସାକ୍ଷୀଠାରୁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା—
Guhā nebā To record evidence given by a witness.
ଗାଭାଇଲଓୟା
ଗବାହୀଲେନା

ଗୁହା ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ଦଲିଲରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଦସ୍ତଖତ କରାଇବା—
Guhā pakāibā 1. To make a person attest a deed.
୨ । ନିରକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀର ନାମ ଓ ସନ୍ତକ ଦଲିଲରେ ଲେଖିବା—
2. To write out the name and mark of an illiterate person as a witness to a deed.

ଗୁହା ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—କୌଣସି ଦଲିଲରେ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ଦସ୍ତଖତ କରିବା—To attest a document.
Guhā pardibā
ଗାଭାପଡ଼ା
ଗବାହପଡ଼ନା

ଗୁହା ମାନିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପଣାର ସାକ୍ଷୀରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରି ବିଚାରସ୍ଥଳକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବା—To cite a person as a witness.
Guhā mānibā

ଗୁହାମୁଖ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁହା+ମୁଖ)—ମେଲାମୁହାଁ—Open-mouthed.
Guhāmukha
(ଗୁହାମୁଖୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୁହାରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଚର; ଭୁଲ. ସଂ. ଗୁହେର=ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା)—
Guhāri ୧ । ସାକ୍ଷାତ୍ ନିବେଦନ—
ଗୋହାରି 1. Complaint made personally.
ଗୁହାର ୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବିପକ୍ଷରେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କଠାରେ ଅଭିଯୋଗ; ଫେରାଦ୍—2 Prayer for redress; omplaint against a person.
କାହାକୁ ଯାଇ ଏହା କରିବ ଗୁହାର
କହ ଅହେ ମୋତେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବେଦଧାରୀ । କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ, ମହାଭାରତ ବନ ।
୩ । ସୁବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା—
3. Prayer for justice.
ବେଳା ହେଲା ଦିବ୍ୟ ଅବଧାନେ ଦୁଃଖୀ-ଜନ ଗୁହାର । ରାଧାନାଥ—ଉଷା ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

୪ । ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରାର୍ଥନା; ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବରପ୍ରାର୍ଥନା, ଦରଖାସ୍ତ—4. Petition; representation; supplication for some boon to a Deity.

ଗୁହାରି ଶୁଣନ୍ତୁ ଯେ ଠାଏଁ
ପଛ ଚରଣ ଅଗ ନୋହେ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗୁହାରିଆ—ଦେ. ବି.—୧ । ଲତାବିଶେଷ; ଗୁଆଲିଆ ଲତା—
Guhāriā 1. A kind of creeper.
୨ । ଦରଖାସ୍ତକାରୀ; ଫେରିଆଦି; ବାଦୀ—
2. Complainant; petitioner.
୩ । ବଡ଼ଲୋକ ବା ଦେବତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବର ବା ଅନୁଗ୍ରହ ପ୍ରାର୍ଥନାର୍ଥ ଉପସ୍ଥିତ ଅନୁସରଣୀଆ—
3. Applicant for favour; supplicant.

ଗୁହାରିଆ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ମନୋବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଠାକୁରଙ୍କ ନିକଟରେ ଅଧା ପଡ଼ିବା; ଧାରଣା ଦେବା—
Guhāriā pardibā To be a supplicant before a Deity for the grant of a boon.
ହତ୍ୟାଦେଓୟା
ଧରନାଦେନା

ଗୁହାରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଫେରିଆଦ ହେବା; ଅଭିଯୋଗ କରିବା—
Guhāri karibā To complain.
ଗୋହାରକରନା
ଗୁହାରକରନା

ସଜାଙ୍କ ଛମୁରେ ଯାଇ କଲେକ ଗୁହାରି ।
ଭିକ୍ଷନାଥ. ବିଚିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଗୁହାଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗୁହାଳ (ଦେଖ)
Guhāl Guhāla (See).

ଗୁହାଳ—ଦେ.ବି. (ସଂ. ଗୋଶାଳା; ଗବାଳୟ)—ଗୋରୁ ରହିବା ଘର—
Guhāla Cattle-shed; cattle-pen.
ଗୋୟାଳ
ଗୁହାଳ

ଗୁହାଳ କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୁହାଳ ପୋଛିବା—
Guhāla kārdhibā o cleanse a cow-shed.

ଗୁହାଳ ଖଲିଆ—ଦେ. ବିଶ.—ଯେଉଁ ବଳଦ ଗୁହାଳରୁ ବାହାରି ଖଣ୍ଡ-ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଛ ଗୋଡ଼ରୁ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି ଚାଲେ—(a bullock) Which limps for some distance after being let out from its shed; (a beast) suffering from stringhalt.
Guhālaa khaliā

ଗୁହାଳପୋଛା—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ଝୋଟେଇରେ ଗୁହାଳର ଗୋବର ଓ ଅଳଅ ପୂରାଇ ବାହାରକୁ ନିଆଯାଏ—
Guhālapochhā A basket used for carrying away the sweepings of a cowshed.

ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ.—ଯେ ଗୁହାଳ ପୋଛେ—
One who sweeps the cowshed.
(ଗୁହାଳପୋଛୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଇଲ ପେଇଲ ହୋଇଲ ବିଛ ।
ଅଧିକାର ବିଛ ଗୁହାଳପୋଛୀ—ଉଗ ।

ଗୁହାଳିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଶ.—ଯେଉଁ ଗୋରୁ ଚରିବାକୁ ବିଶିକୁ ବା ଗଉଡ଼ଗୋଠକୁ ନ ଯାଇ ଗୁହାଳରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ଘୋଷା ହୁଏ—(cattle) Not let out for grazing but tended or reared in the cowshed; stall-fed (cattle); stalled.
Guhālia

ଗୁହାଶୟ—ସଂ. ବି. (ଗୁହା + ଶୀ ଧାତୁ = ଶୟନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.ଅ)—
Guhāśaya ୧ । ଯେଉଁ ପଶୁମାନେ ଗୁହାରେ ବାସ କରନ୍ତି (ଯଥା ବାଘ, ସିଂହ)—1. Beasts living in dens or lairs.
୨ । ମୂଷା—2. Mouse.
୩ । ପରମାତ୍ମା—
3. The Supreme Soul.
୪ । ଜୀବାତ୍ମା—4. The Human Soul
୫ । ଅଜ୍ଞାନ—5. Ignorance.
ସଂ. ବିଶ—ଗୁହାଶାୟୀ; ଗୁହାସ୍ଥିତ—
Sleeping or lying in a cave or lair.

ଗୁହିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ବିଷ୍ଠାଲିପ୍ତ—
Guhiā 1. Besmeared with ordure.
ଗୁଇଆ
(ଗୁହେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଘୃଣ୍ୟ—2. Despicable.
୩ । ମଇଳା—3. Dirty.
ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଅପରିଆଣୀ ଶିଶୁଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
A name given to children whose elders have predeceased them.
ମାଆ-ବାପଙ୍କ ଅଯୋଗ୍ୟ ପଣେ ପୁଅ ନାଁ ଗୁହିଆ—ଉଗ ।

ଗୁହିଆ ଖଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଚିକଟା ମାଟି—
Guhiā khali Sticky or clayey soil.

ଗୁହିନ—ସଂ. ବି. (ଗୁହ୍ ଧାତୁ = ଗୋପନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ)—
Guhina ୧ । ବଣ—1. Wood.
୨ । ବଣବୁଦା—1. Thicket.

ଗୁହିରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ (ଦେଖ)
Guhirā Gandhaguhiriā (See)

ଗୁହିରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗନ୍ଧଗୁହିରିଆ (ଦେଖ)
Guhiriā Gandhaguhiriā (See)

ଗୁହୁକାଲିକା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁହାଶାରିକା)—
Guhukālikā ବଣି ଜାତୀୟ ପକ୍ଷିବିଶେଷ—
ଓୟେଶାଲିକ A kind of bird like the Myna;
ଖଣ୍ଡରିଚ Wagtail; the spotted myna.
[ଦ୍ରୁ—ଏ ପକ୍ଷୀର ପକ୍ଷ କଳା ଓ ଧଳା ରଙ୍ଗରେ ଚିତ୍ରିତ ।]

ଗୁହୁରିଛାଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ମଳିଚମ (ଦେଖ)
Guhuri chhāl Malichama (See)

ଗୁହେର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୁହାରି (ଦେଖ)
Guher Guhāri (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ସ୍ପାଷ୍ଟ ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ସ୍ପାଷ୍ଟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଖାଲି ସଥାସ୍ଥାନେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଉ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଣ୍ଡ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଣ୍ଡ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ୍' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗୁହେର୍ ଗୁହେର୍ ଛାଡ଼ିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—
Guher guher chhārdibā ଏହି ତ୍ରାହି ତ୍ରାହି ଡାକ ଦେବା; ଆର୍ତ୍ତସ୍ୱର କରିବା—To cry out for help.

ଗୁହେର—ସଂ. ବି. (ଗୁହ୍ ଧାତୁ=ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଏର)—
Guhera ୧ । ରକ୍ଷକ—1, Protector.
୨ । ଅଭିଭାବକ—
2. Guardian; patron (Apte).
୩ । କମାର—3. Blacksmith.

ଗୁହ୍ନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁନ୍‌ହା)—
Guhnā ଦୋଷ; ଅପରାଧ—Fault; offence; guilt.
ଯାର ଗୁହ୍ନା ତାର ଗରଖନା (ବେକ)—ଉଗ ।
(ଏଥିର ଅର୍ଥ—ଯେ ଦୋଷ କରିଛି ସେ ନିଜେ ଦଣ୍ଡ ପାଇବ ।)

ଗୁହ୍ନାଗାରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବୈଦେ. (ଫା. ଗୁନ୍‌ହାଗାର—ପାପ; ଅପରାଧ)—
Guhnāgāri
ଗୁନ୍‌ଗାର ୧ । ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ; ଗୁଣାଗାର—1. Fine.
ଗୁର୍ମାଳା ୨ । ଦୋଷ—2. Fault.
ଦୋଷ ୩ । ଅପରାଧ—3. Offence.
ଗୁନ୍‌ହଗାରୀ

ଗୁହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁହ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—
Guhya ୧ । ଗୋପନୀୟ—
1. Secret; confidential.
୨ । ଗୁପ୍ତ—2. Mysterious; hidden.
୩ । ବିଜନ; ନିର୍ଜନ—3. Solitary; retired.
୪ । ଦୁର୍ବୋଧ; ଅବୋଧ—
4. Difficult to understand; unintelligible.
ସଂ. ବି—୧ । ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ—1. Lonely place.
୨ । ମଳଦ୍ୱାର—2. Anus.
୩ । (ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗ ଗୁପ୍ତ ରଖାଯାଏ) ଉପସ୍ଥ—
3. Penis; private parts; a privity.
୪ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଯ) କଚ୍ଛପ—4. Tortoise.
୫ । (+ଭାବ. ଯ) ଅହଙ୍କାର—5. Pride.
୬ । କପଟାଚାର—6. Hypocricy.
୭ । ପରମେଶ୍ୱର—7. God.
[ଦ୍ର—ଗୁହ୍ୟ ଶବ୍ଦର 'ହ୍ୟ'ର ଉଚ୍ଚାରଣ ସାଧାରଣତଃ ଉଷ୍ମ ଶ (ଇଂରାଜି 'Z') ଅକ୍ଷର ସଙ୍ଗେ ଯ ଫଳା ଯୁକ୍ତ କରି ଆମ୍ଭେମାନେ କରିଥାଉଁ, ଯଥା—ଗୁଶ୍ୟ; କିନ୍ତୁ ଏହାର ପ୍ରକୃତ ଉଚ୍ଚାରଣ ହ ରେ ଯ ଫଳା ଯୁକ୍ତ (ହ+ଅ=ହ୍ୟ) ହେବା ଉଚିତ ।]

ଗୁହ୍ୟକ—ସଂ. ବି (ଗୁହ୍ ଧାତୁ=ରକ୍ଷାକରିବା+କ; ଯ. ଆଗମ; ଯେଉଁମାନେ ଧନ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି)—କୁବେରଙ୍କ ଅନୁଚର ଦେବଯୋନି ବିଶେଷ—A class of semi-divine beings who are attendants of Kubera, the Hindu God of wealth.
Guhyaka
[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଯକ୍ଷଙ୍କ ପରି କୁବେରଙ୍କ ଧନଭଣ୍ଡାରର ଜଗୁଆଳ ।]

ଗୁହ୍ୟକାଧିପତି—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁହ୍ୟକ+ଅଧିପତି)—
Guhyakādhipati ଧନପତି; କୁବେର—Kubera, the God of wealth.

ଗୁହ୍ୟକେଶ୍ୱର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁହ୍ୟକ+ଈଶ୍ୱର)
Guhyakeśwara ଗୁହ୍ୟକାଧିପତି (ଦେଖ)—
Guhyakādhipati (See)

ଗୁହ୍ୟଗୁରୁ—ସଂ. ବି [ଗୁହ୍ୟ=ଗୋପନୀୟ (ଶାସ୍ତ୍ର)+ଗୁରୁ]—ଶିବ—
Guhyaguru An epithet of Śiba.
[ଦ୍ର—ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଅଛି ଯେ କେବଳ ଶିବ ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରର ଉପଦେଶକ ।]

ଗୁହ୍ୟଦୀପକ—ସଂ.ବି—(ଗୁହ୍ୟ=ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ+ଦୀପି ଧାତୁ=ଆଲୋକିତ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ; କିମ୍ବା ବହୁବ୍ରୀହି, ଗୁହ୍ୟଦେଶରେ ଦୀପକ ଅଛି ଯାହାର)—ଖଦ୍ୟୋତ; ଜୁଳୁଜୁଳା ପୋକ—Fire-fly.
Guhyadīpaka

ଗୁହ୍ୟଦେଶ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁହ୍ୟ+ଦେଶ)—୧ । ମଳଦ୍ୱାର—
Guhyadeśa 1. Anus.
୨ । ଉପସ୍ଥ ଆଦି ଶରୀରର ଗୁପ୍ତ ଅଂଶ—
2. The privities.

ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁହ୍ୟ+ଦ୍ୱାର)—ମଳଦ୍ୱାର;
Guhyadwāra ଗୁହ୍ୟଦେଶ—Anus.

ଗୁହ୍ୟନିଷ୍ୟନ୍ଦ—ସଂ.ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୁହ୍ୟ+ନିଷ୍ୟନ୍ଦ)—ମୂତ୍ର; ପ୍ରସ୍ରାବ—
Guhyanishyanda Urine.

ଗୁହ୍ୟପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୁହ୍ୟ+ପୁଷ୍ପ; ଏହାର ପୁଷ୍ପ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ)—ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବୃକ୍ଷ—
Guhyapushpa The Peepal tree; Ficus Religiosa.

ଗୁହ୍ୟଭାଷିତ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୁହ୍ୟ+ଭାଷିତ)—୧ । ଗୁପ୍ତକଥା—
Guhyabhāshita 1. A secret.
୨ । ଗୁପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଣା—2. Secret counsel.
୩ । ମନ୍ତ୍ର—3. Mystic incantation or formula.

ଗୁହ୍ୟା—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗୁହ୍ଲଆ (ଦେଖ)—
Guhyā Guhiā (See)

ଗୁହ୍ୟାତିଗୁହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (୫ମୀ ତତ୍; ଗୁହ୍ୟ+ଅତିଗୁହ୍ୟ)—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋପନୀୟ—Most secret; inviolably secret; sanctus sanctorum.
Guhyātiguhya

ଗୁ (ଧାତୁ)—ସଂ—ମଳ ତ୍ୟାଗ କରିବା—
Gū (root) To emit ordure; to pass excrement.

ଗୂ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୁ ଧାତୁ=ମଳତ୍ୟାଗ କରିବା+କର୍ମ. କ୍ୱିପ୍)—
Gū ୧ । ବିଷ୍ଠା; ମଳ—1. Ordure; feces; excrement.
୨ । ମଳିନତା; ମଳ—2. Dirt; filth.

୧	ଋ	ଌ	ୠ,ୡ	ଃ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ସ	ଭ୍ରଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍

ଗୂଢ଼—ସଂ. ବି (ଗୁହ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଗୁପ୍ତସ୍ଥାନ—
Gūrdha 1. A private place.
୨ । ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ—2. Lonely place.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଗୁପ୍ତ; ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—
1. Secret; confidential.
୨ । ଅଜ୍ଞାତ; ଅଲକ୍ଷିତ—2. Unperceived.
୩ । ଅଦୃଶ୍ୟ; ଅପ୍ରକାଶିତ—3. Invisible; latent.
୪ । ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ—4. Unfathomable; incomprehensible.
୫ । ଜଟିଳ; ଦୁର୍ବୋଧ—
5. Unintelligible; difficult; abstruse.
୬ । ଗହନ; ଦୁର୍ଗମ—6. Unapproachable; impassable.
୭ । ଆଚ୍ଛାଦିତ; ସଂବୃତ—7. Covered; covert.
୮ । ଆନ୍ତରିକ—8. Internal; inherent
୯ । ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ—9. Disguised; masked.
୧୦ । ନିର୍ଜନ; ଜନଶୂନ୍ୟ (ସ୍ଥାନ)—
10. Solitary; lonely.

ଗୂଢ଼ଚର—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୂଢ଼+ଚର୍ ଧାତୁ=ଗମନକରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗୋପନରେ ବିଚରଣକାରୀ ବା ଗୁପ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ—
Gūrdhachara (ଗୂଢ଼ଚରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
Going about disguised; spying.
ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଗୁପ୍ତଚର; ଗୋଇନ୍ଦା—
A spy; a secret emissary.

ଗୂଢ଼ଚାରୀ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ. ପୁଂ (ଗୂଢ଼+ଚର୍ ଧାତୁ+ଇନ୍= ଗୂଢ଼ଚାରିନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Gūrdhachārī (ଗୂଢ଼ଚାରିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗୂଢ଼ଚର (ଦେଖ)
Gūrdhachara (See)

ଗୂଢ଼ଜ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗୂଢ଼+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gūrdhaja (ଗୂଢ଼ଜା—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଜାରଜ ଶିଶୁ—Illegitimate child.

ଗୂଢ଼ପଥ—ସଂ. ବି. (ଗୂଢ଼+ପଥ)—୧ । (କର୍ମଧା) ଗୁପ୍ତବାଟ—
Gūrdhapatha 1. A secret way.
୨ । ଭୂଇଁତଳେ ଥିବା ବାଟ—
2. Subterraneous passage.
୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ହୃଦୟ; ଅନ୍ତଃକରଣ—
3. Heart.

ଗୂଢ଼ପାଦ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୂଢ଼+ପାଦ)—୧ । କଚ୍ଛପ—
Gūrdhapāda 1. Tortoise.
୨ । ସର୍ପ—2. Serpent.
ସଂ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଜୀବର ଗୋଡ଼ ବାହାରକୁ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ—
(an animal) Whose feet are not visible.

ଗୂଢ଼ପୁରୁଷ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୂଢ଼+ପୁରୁଷ)—ଗୁପ୍ତଚର; ଛଦ୍ମବେଶଧାରୀ ଦୂତ—
Gūrdhapurusha
A spy; a secret emissary.

ଗୂଢ଼ପୁଷ୍ପକ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୂଢ଼+ପୁଷ୍ପ+କ)—
Gūrdhapushpaka ବକୁଳ (ଗଛ) (ଦେଖ)
Bakula (tree) (See).

ଗୂଢ଼ଭାଷିତ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗୂଢ଼+ଭାଷିତ=ଉକ୍ତି; କଥା) —
Gūrdhabhāshita ୧ । ଗୁପ୍ତକଥା—1. Private talk.
୨ । ଗୋପନୀୟ ସମ୍ବାଦ—
2. Secret intelligence.

ଗୂଢ଼ମାର୍ଗ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା ଓ ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୂଢ଼+ମାର୍ଗ)—
Gūrdhamārga ଗୂଢ଼ପଥ (ଦେଖ)
Gūrdhapatha (See)

ଗୂଢ଼ମୈଥୁନ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୂଢ଼+ମୈଥୁନ)—କାକ; କୁଆ—The crow
[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ କାକମାନଙ୍କ ମୈଥୁନ ଲୋକଚକ୍ଷୁରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ ।]

ଗୂଢ଼ସାକ୍ଷୀ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗୂଢ଼+ସାକ୍ଷୀ)—(ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର) ଯେଉଁ ସାକ୍ଷୀ ଗୋପନରେ ରହି ବାଦୀ ବା ପ୍ରତିବାଦୀର କଥା ଶୁଣିଥାଏ—(Hindu law) A witness who has secretly overheard the statements made by a party.
Gurdhasākshi

ଗୂଢ଼ୋତ୍ପନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୂଢ଼+ଉତ୍ପନ୍ନ)—
Gūrdhotpanna ୧ । ସ୍ୱାମୀଗୃହକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ବିବାହିତା (ଗୂଢ଼ୋତ୍ପନ୍ନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହବାସ ବିନା ଗର୍ଭବତୀ ହୋଇଥିବା ସ୍ତ୍ରୀଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅଜ୍ଞାତପିତୃକ (ସନ୍ତାନ)—1. (a child) Born of a female who before coming to live with her husband had been big with a child by an unknown father.
ସଂ. ବି—କୌଣସି ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ପୁତ୍ରୋତ୍ପାଦନ ଶକ୍ତି ନ ଥିଲେ ଅପର ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତରେ ସ୍ତ୍ରୀର ଗର୍ଭରେ ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଏ (ପ୍ରତିଭୂବାଦ)—
A son born of the wife of an impotent person who permits her to be cohabited by another person secretly.
[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ଦ୍ୱାଦଶବିଧ ପୁତ୍ର ମଧ୍ୟରୁ ଏହା ଏକତମ ।]

ଗୂଥ—ସଂ. ବି. (ଗୂ ଧାତୁ=ମଳତ୍ୟାଗ କରିବା+କର୍ମ. ଥ)—
Gūtha ୧ । ଗୁହ; ବିଷ୍ଠା—
1. Ordure; excrement.

ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ପୃଷ୍ଠାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚହିଁର ବସକ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ମଇଳା—2. Dirt.

୩ । କାନଗୁହ—3. Ear-wax.

ଗୂନ—ସଂ. ବିଣ—୧ । (ଗୂ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ; ବିପାକନ)—ଯେ
Gūna ମଳତ୍ୟାଗ କରିଅଛି—1. One who has answered the call of nature.

୨ । (+କର୍ମ. କ) (ମଳରୂପେ) ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ—
2. Emitted; voided or passed as stool.

୩ । ତ୍ୟକ୍ତ—3. Left; abandoned.

ଗୂବାକ—ସଂ. ବି—ଗୁବାକ (ଦେଖ)
Gūbāka Gubāka (See)

ଗୂର (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଚେଷ୍ଟା କରିବା—1. To try.
Gūr (root) ୨ । ଉତ୍ତୋଳନ କରିବା—2. To lift.

ଗୂରଣ—ସଂ. ବି. (ଗୂର ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—
Gūraṇa ୧ । ଉଦ୍ୟମ; ଚେଷ୍ଟା—1 Endeavour.

୨ । ଉତ୍ତୋଳନ; ଉଠାଇବା—2. Lifting.

ଗୂର୍ଜର—ସଂ. ବି—ଗୁର୍ଜର (ଦେଖ)
Gūrjara Gurjara (See)

ଗୂର୍ଦ୍ଦ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଲମ୍ବିବା; ଡେଇଁବା—
Gūrda (root) 1. To jump; to leap.

୨ । ଖେଳିବା—2. To play; to sport.

୩ । ବାସ କରିବା—3. To dwell; to inhabit.

ଗୂର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଗୂର୍ଦ୍ଦ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—ଲମ୍ଫ; ଲମ୍ବା—
Gūrda Jump; leap.

ଗୂହନ—ସଂ. ବି. (ଗୁହ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ଲୁଗୁଇବା—
Gūhana Concealment; hiding.

ଗ୍ରୁ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଛିଞ୍ଚିବା—1. To sprinkle.
Gṛu (root) ୨ । ଭିଜାଇବା—2. To moisten.

୩ । ମଞ୍ଜୁର କରିବା—3. To grant.

ଗ୍ରୁଜ (ଧାତୁ)—ଗ୍ରୁଞ୍ଜ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)
Gṛuja (root) Gṛuñja (root) (See)

ଗ୍ରୁଞ୍ଜ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଶବ୍ଦ କରିବା—
Gṛuñja (root) 1. To make a sound.

୨ । ଗର୍ଜନ କରିବା—2. To roar.

ଗ୍ରୁଞ୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରୁଞ୍ଜ ଧାତୁ+କରଣ. ଅନ)—୧ । ନାଲି ରସୁଣ—
Gṛañjana 1. Red garlic

୨ । ଗାଜର—2. Carrot; turnip.

୩ । ବିଟ୍; ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ମୂଳବିଶେଷ—3. Beet-root.

୪ । ବିଷାକ୍ତ ଶରଦ୍ୱାରା ବଧ କରା ଯାଇଥିବା ପଶୁର ମାଂସ—
4. Meat of an animal killed by a poisoned dart.

୫ । ବିଷମିଶ୍ରିତ ପଶୁମାଂସ—5 Poisoned meat.

୬ । ଗଞ୍ଜେଇ ଢଙ୍ଗ—6. The tops of hemp-shoots.

ଗୃଧ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଅତି ଅଧିକ ଆକାଙ୍କ୍ଷା କରିବା; ଅତି ଲୋଭ କରିବା—
Gṛudh (root) To hanker after; to strive after greedily; to covet; to long for.

ଗୃଧୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଉ)—କାମୁକ
Gṛudhu Lustful; libidinous.

ସଂ. ବି.—କାମଦେବ—Cupid; the God of love.

ଗୃଧ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ନ)—ଲୋଲୁପ; ଲୋଭୀ; ଲାଳସା-
Gṛudhna ଯୁକ୍ତ—Covetuous; greedy; hankering; having an inordinate longing after a thing.

ଗୃଧ୍ନୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ନୁ)—ଗୃଧ୍ନ (ଦେଖ)
Gṛudhnu Gṛudhna (See)

ଗୃଧ୍ନୁତା—ସଂ. ବି. (ଗୃଧ୍ନ+ଭାବ. ତା)—ଲାଳସା; ଲୋଭୀପଣ—
Gṛudhnutā Greediness; covetuousness.

ଗୃଧ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୃଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—ଅତିଲଷଣୀୟ; ବାଞ୍ଛନୀୟ—
Gṛudhya Desirable.

ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ଯ)—ଲାଳସା; ଆକାଙ୍କ୍ଷା—
Desire; hankering; longing

ଗୃଧ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗୃଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ର; ଏ ଗଳିତ ମାଂସରେ ଅତି
Gṛudhra ଲୋଭ କରୁ ଥିବାରୁ)—ଶକୁନ ପକ୍ଷୀ; ଶାଗୁଣା—
(ଗୃଧ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Vulture

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଲୋଭୀସକ୍ତ—1. Covetuous.

୨ । ଉଦରମ୍ଭରୀ; ପେଟୁ—2. Greedy.

ଗୃଧ୍ରକୂଟ—ସଂ. ବି.—ବିହାରର ରାଜଗୃହ ନିକଟସ୍ଥ ପର୍ବତ ବିଶେଷ—
Gṛudhrakūṭa Name of a mountain in Bihar.
[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ଆଧୁନିକ ନାମ ଶୈଳଗିରି ।]

ଗୃଧ୍ରବାଜ—ସଂ. ବିଣ.—ଶାଗୁଣାର ପକ୍ଷ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଥିବା (ଶର)—
Gṛudhrabāja (an arrow) Furnished with vulture-feathers.

ଗୃଧ୍ରବାଜିତ—ସଂ. ବିଣ.—ଗୃଧ୍ରବାଜ (ଦେଖ)
Gṛudhrabājita Gṛudhrabāja (See)

ଗୃଧ୍ରରାଜ—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍; ଗୃଧ୍ର+ରାଜନ୍=ଗୃଧ୍ରରାଜ୍ ଶବ୍ଦ; ୧ମା.
Gṛudhra rāja ୧ବ.)—ରାମାୟଣୋକ୍ତ ଦଶରଥଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଶକୁନ-ରାଜ ଜଟାୟୁ—Jaṭāyu; the king of vultures (mentioned in the Rāmāyaṇa).

୨ । ସମ୍ପାତି—2. Name of a vulture.

୩ । ଗରୁଡ଼—3. The mythological king of birds.

ଗୃଧ୍ରସୀ—ସଂ. ବି. (ଗୃଧ୍ର+ସୋ ଧାତୁ=ନାଶ କରିବା+ଅ+ଇ)—
Gṛudhrasī ଅଣ୍ଡାଧରି ବାତ—Sciatica; lumbago.

ଗୃଧ୍ରାଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୃଧ୍ର+ସମାର୍ଥେ ଅଣ)—ଶାଗୁଣାପରି ଖାଦ୍ୟ-
Gṛudhrāṇa ଲୋଭୀ—Greedy like the vulture;
(ଗୃଧ୍ରାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) vulturelike.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଭ୍ଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ,

ଗ୍ରୁପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗ୍ରୁପ୍)—ସମୂହ; ପୁଞ୍ଜ—
Grup Group.

ଗ୍ରୁଫୁ—ପ୍ରାବେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ: ଗ୍ରୁପ୍)—
Gṛuphu କେତେକ ଗ୍ରାମର ସମଷ୍ଟି—
A group of villages.

ଗ୍ରୁଷ୍ଟି—ସଂ. ବି.ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + ଇ. ଣିଘାତନ; ଯେ ଥରେ ମାତ୍ର ଗର୍ଭ
Gṛushṭi ଧାରଣ କରେ)—୧ । ସକୃତ୍‌ପ୍ରସୂତା ଗୌ;
ଏକବଅଣିଆ ଗାଈ—1. A cow which bears one calf only.
୨ । ଥରେ ପ୍ରସବ କରିଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ—
2. A woman who has borne one child only.
୩ । ବରାହ; ବାରା —3 A boar.
୪ । ବରାହକାନ୍ତା—4. A herb.
୫ । ବଦର ବୃକ୍ଷ—5. The Jujube tree.
୬ । କାଶ୍ମୀରୀ (ଦେଖ)—6. Kāśmīrī (See)

ଗୃହ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ=ଗ୍ରହଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ, ଯାହା
Gṛuha ମନୁଷ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ; କିମ୍ବା + କର୍ମ. ଅ, ଯାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ
ବାସାର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରେ)—୧ । ବାସସ୍ଥାନ; ଘର—
1. House; home; habitation.
୨ । ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ—2. The state of being a householder.
୩ । ଭାର୍ଯ୍ୟା; ଗୃହିଣୀ—3. Wife; mistress of the house.
(ନ ଗୃହଂ ଗୃହ ମିତ୍ୟାହୁ ର୍ଗୃହିଣୀ ଗୃହ ମୁଚ୍ୟତେ—ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର ବଚନ)
୪ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମେଷାଦି କୌଣସି ରାଶି—
4. (Astronomy) One of the 12 signs of the Zodiac.
୫ । ନାମ; ସଂଜ୍ଞା—5. Name; appellation.

ଗୃହକଚ୍ଛପ—ସଂ. ବି. (କଚ୍ଛପାକୃତି ଗୃହୋପକରଣ)—
Gṛuhakachchhapa ଚନ୍ଦନପେଷ୍ଟ—A round slab of stone for preparing sandal paste.

ଗୃହକପୋତ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀତତ୍; ଗୃହ + କପୋତ)—
Gṛuhakapota ୧ । ପାରାବତ; ପାରା—1. Pigeon.
୨ । ପୋଷା ପାରା—2. A domesticated pigeon.

ଗୃହକର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁ. (୬ଷ୍ଠୀତତ୍; ଗୃହ + କର୍ତ୍ତା)—
Gṛuhakarttā ଘରର ମାଲିକ; ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
(ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) The head or guardian of a family.
୨ । ଏକପ୍ରକାର ଚଢ଼େଇ; ବାୟାଚଢ଼େଇ—
2. The house-building sparrow.

ଗୃହକର୍ମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀତତ୍; ଗୃହ+କର୍ମ)—
Gṛuhakarma ୧ । ପାରିବାରିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ—
1. Domestic duties.
୨ । ଗୃହିଣୀର ଓ ଗୃହସ୍ଥର ଦୈନିକ କାର୍ଯ୍ୟ—
2. Daily household affairs.
୩ । ଘରକରଣା—3. House-keeping.

ଗୃହକଳହ—ସଂ. ବି. (୭ମୀତତ୍; ଗୃହ+କଳହ)—
Gṛuhakalaha ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ—
Domestic or family-quarrel; domestic feud.

ଗୃହକାର—ସଂ. ବି (ଗୃହ + କୃ ଧାତୁ=କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gṛuhakāra ୧ । ମିସ୍ତ୍ରୀ—1. A mason.
୨ । ଯେ ଘର ତୋଳେ—2. A house-builder.

ଗୃହକାରକ—ସଂ. ବି—୧ । ଗୃହକାର (ଦେଖ)—
Gṛuhakāraka 1. Gṛuhakāra (See)
୨ । ଗୃହର କର୍ତ୍ତା—2. The head of a family; master of the house.

ଗୃହକାରୀ—ସଂ. ବି (ଗୃହ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Gṛuhakārī ୧ । ଗୃହକାର (ଦେଖ)—
1. Gṛuhakāra (See)
୨ । ମାଟିବରୁଡ଼ି; ଭୂମିକାର କୀଟ—
2. A kind of wasp; the mud-wasp.

ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ—ସଂ.ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + କାର୍ଯ୍ୟ)—ଗୃହକର୍ମ (ଦେଖ)—
Gṛuhakārjya Gṛuhakarma (See)

ଗୃହକୁକ୍କୁଟ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗୃହ+କୁକ୍କୁଟ)—
Gṛuhakukkuṭa ଗୃହପାଳିତ କୁକୁଡ଼ା—
(ବନ୍ୟକୁକ୍କୁଟ—ବିପରୀତ) Domestic cock.

ଗୃହଗୋଧା—ସଂ. ବି—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଗୋଧା)—ଛିଟିପିଟି;
Gṛuhagodhā ପଲ୍ଲୀ—A small house-lizard.

ଗୃହଗୋଧିକା—ସଂ. ବି—ଗୃହଗୋଧା (ଦେଖ)—
Gṛuhagodhikā Gṛuhagodhā (See)

ଗୃହଚଟକ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗୃହବାସୀ ଚଟକ)—ଘରଚଟିଆ
Gṛuhachaṭaka ଚଢ଼େଇ—The sparrow.

ଗୃହଚୁଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି (ଚୁଲ୍ଲୀବତ୍ ନିର୍ମିତ ଗୃହ; ଦୂରକଳପାତ)—ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ
Gṛuhachullī ଦୁଇଆଡ଼େ ଦୁଆରମୁହଁ ଥିବା ଦୁଇ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ-ବିଶିଷ୍ଟ ଗୃହ—A house with two contiguous rooms and two doors only, one facing east and the other west.

ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଛିଦ୍ର; ସନ୍ଧିଦ୍ୱାରା ଛ ସ୍ଥାନରେ
Gṛuhachchhidra ଚ)—ସ୍ୱଗୃହର ବା ସ୍ୱପରିବାରର କଳଙ୍କ ବା ଅପବାଦ—Family-secrets; family-scandal.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଠିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରା ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ 'ବଥି' ନ ପାଇଲେ 'ବଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳବଡ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳବଡ଼' ଦେଖିବେ ।

ଗୃହଜନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଜନ)—୧ । ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତି—1. A member of a family.
Gṛuhajana
୨ । ସ୍ତ୍ରୀ;ଭାର୍ଯ୍ୟା; ଗୃହିଣୀ—2. Wife.

ଗୃହଜାତ—ସଂ. ବିଣ (୭ମୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଜାତ)—
Gṛuhajāta
୧ । ଗୃହରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା—
1. Made or prepared in the house.
୨ । (କର୍ତ୍ତାଙ୍କ)ଗୃହରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା(ଯଥା—ଦାସ)—
2. Born in the (master's)house (e g. a slave).
୩ । ଗୃହରେ ସଞ୍ଚିତ—3. Stored in the house.
୪ । (୨ୟା ତତ୍) ଗୃହକୁ ଆଣିତ—4. Brought to one's house.

ଗୃହଜାତ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଘରକୁ
Gṛuhajāta karibā
ଆଣି ରଖିବା—To bring a thing into the house from outside.

ଗୃହଜାଲିକା—ସଂ. ବି—୧ । ଛଳ; ପ୍ରତାରଣା—
Gṛuhajālikā
1. Deceit.
୨ । ଛଦ୍ମବେଶ—2. Disguise; mask.

ଗୃହଜ୍ଞାନୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଯେ ଘର ଭିତରେ ଜ୍ଞାନ ଦେଖାଇ ହୁଏ)—
Gṛuhajñānī
୧ । ଅନଭିଜ୍ଞ;ଅପ୍ରବୀଣ—1. Inexperienced.
୨ । ନିର୍ବୋଧ—2. Stupid; foolish.

ଗୃହଣୀ—ସଂ. ବି (ଗୃହ+ଣୀ)—କାଞ୍ଜି—
Gṛuhaṇī
Fermented or sour rice-water.

ଗୃହତଟୀ—ସଂ. ବି (ଗୃହ+ତଟ+ଇ)—୧ । ପିଣ୍ଡା; ବରଣ୍ଡା—
Gṛuhataṭī
1. Terrace; veranda of a house.
୨ । ଘରର ସାମନାପାଖ ବରଣ୍ଡା—
2. Terrace in the front part of a house.

ଗୃହଦାସ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଦାସ)—ଗୃହକର୍ମ କରିବା
Gṛuhadāsa
ଭୃତ୍ୟ—Domestic slave.

ଗୃହଦାହ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଦାହ)—ଘରପୋଡ଼ା—
Gṛuhadāha
The setting of a house on fire; the burning of a house; incendiarism.

ଗୃହଦୀପ୍ତି—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଦୀପ୍ତି=ଆଲୋକ; ପରିବାର ବା
Gṛuhadīpti
ଗୃହର ଆଲୋକସ୍ୱରୂପା ସ୍ତ୍ରୀ)—ସାଧ୍ୱୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
A chaste or devoted wife; a virtuous lady (literally, the light of the family).

ଗୃହଦେବତା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଦେବତା)—ପାରିବାରିକ
Gṛuhadebatā
ଦେବତା; ଘରଦିଆଁ ; ଇଷ୍ଟଦେବତା—
Family-Deity; household Deity.
୨ । କୌଣସି ପରିବାରର ରକ୍ଷକରୂପେ କଳ୍ପିତ ଦେବତା; ବାସ୍ତୁ ଦେବତା—2. The titular or presiding Deity of a family.

ଗୃହଦେହଳୀ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଦେହଳୀ)—
Gṛuhadehalī
ଘରର ଇରୁଣ୍ଡି (ଯେଉଁ ଇରୁଣ୍ଡିବାଟେ ଭେଇଁ ଘରେ ପଶିବାକୁ ବା ଘର ଭିତରୁ ବାହାରିବାକୁ ହୁଏ)—
The threshold of a house.

ଗୃହଧର୍ମ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଧର୍ମ)—ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକର୍ମ—
Gṛuhadharma
Family duties; the duties of a house-holder.

ଗୃହଧୂମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ଧୂମ) —ଅଳନ୍ଦୁ—
Gṛuhadhūma
Soot.

ଗୃହନାୟକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ନାୟକ)—ଗୃହକର୍ତ୍ତା—
Gṛuhanāyaka
The head of a house; the family-head.

ଗୃହନାଶନ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୃହ+ନାଶନ; ଏମାନେ ଘରର
Gṛuhanāśana
ଚାଳତଳେ କାନ୍ଥଉପରେ ବସା କରି ଘରର ଚାଳକୁ ବିଷ୍ଠା ଆଦି ଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ କରୁଥିବାରୁ)—କଣୁଆ ପାରା—
Wild pigeon.

ଗୃହନୀଡ଼—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୃହ+ନୀଡ଼)—ଘରଚଟିଆ ଚଢ଼େଇ—
Gṛuhanīḍa
Sparrow.

ଗୃହପତି—ସଂ. ବି. ପୁଂ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୃହ+ପତି)—୧ । ଗୃହସ୍ଥ—
Gṛuhapati
1. A family-man.
୨ । ଗୃହସ୍ୱାମୀ—2. The master of a house.
୩ । ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଆଶ୍ରମ ପରେ ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—3. A person whe has entered into the second stage of life (i. e. the stage of a family-man) after finishing his studies.
୪ । ଯଜ୍ଞକର୍ତ୍ତା—
4. The performer or principal of a sacrifice.
୫ । (ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ) ଆତିଥେୟତା—
5. Hospitality.
୬ । ଗୃହରେ ଯଜ୍ଞାଗ୍ନି ଜାଗ୍ରତ ରଖିବା—
6. Maintenance of the sacred fire in one's home.
୭ । ମନ୍ତ୍ରୀ—7. A minister
[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ 'ଗୃହପତ୍ନୀ' ଶବ୍ଦ ବେଦରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଅଛି, କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଂସ୍କୃତରେ ଏହାର ବ୍ୟବହାର ବିରଳ ।]

ଗୃହପାଳ—ସଂ. ବି (ଗୃହ+ପାଳ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gṛuhapāla
୧ । ଘରର ରଖୁଆଳ ବା ଜଗୁଆଳ—
1. The person who guards a house.
୨ । ଗୃହକର୍ତ୍ତା—2. The master of a house.
୩ । (ଏ ଭାବରେ ଘରକୁ ଜଗେ) ପୋଷା କୁକୁର—
3. A watch-dog; a house-dog.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	କ୍ଷ	ଲ୍ପୃ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଗୃହପୋତ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ପୋତ)—ଘରବାଡ଼ି; ଯେଉଁ ଆସ୍ତରଣ ଉପରେ ଘର ତିଆରି ହୁଏ; ବସୁ—
Gṛuhapota The site or ground on which a house is erected; homestead.

ଗୃହପୋତକ—ସଂ. ବି (ଗୃହପୋତ+କ)—ଗୃହପୋତ (ଦେଖ)
Gṛuhapotaka Gṛuhapota (See)

ଗୃହପ୍ରତିଷ୍ଠା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ପ୍ରତିଷ୍ଠା)—ନୂଆ ଘରକୁ ହୋମାଦି ଦ୍ୱାରା ପବିତ୍ରୀକୃତ କରି ବାସୋପଯୁକ୍ତ କରିବା ଅନୁଷ୍ଠାନ—The ritualistic consecration ceremony of a newly built house.
Gṛuhapratishthā

ଗୃହପ୍ରବେଶ—ସଂ. ବି (୭ମୀ ତତ୍; ଗୃହ+ପ୍ରବେଶ)—ନୂଆଘରେ ବାସ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ କର୍ମ—The first ceremonial entrance into a newly-built house; house-warming.
Gṛuhaprabeśa

ଗୃହବଳି—ସଂ. ବି—(ମ. ପ. ଲୋ; ଗୃହରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବଳି)—ଗୃହସ୍ଥର ଦୈନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅନ୍ନପିଣ୍ଡ ଦାନ କର୍ମ; ବୈଶ୍ୱଦେବରେ ପିତୃଲୋକ, ଦେବତା, ଭୂତ ଓ ବାୟସାଦିଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଅନ୍ନପିଣ୍ଡ—Daily present of food offered to the ancestors, the Deities, ghosts; crows etc, by a Hindu householder.
Gṛuhabali

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଗୃହସ୍ଥ ଭୋଜନ ପୂର୍ବରୁ ବୈଶ୍ୱଦେବ କରନ୍ତି । ଏହି ବୈଶ୍ୱଦେବରେ ଅଗ୍ନି, ଦେବଗଣ, ପିତୃପିତାମହ ପ୍ରପିତାମହ, ମାତୃପିତାମହୀ ପ୍ରପିତାମହୀ, ମାତାମହ ପ୍ରପିତାମହ ବୃଦ୍ଧପ୍ରପିତାମହ, ଯକ୍ଷ, ସନକାଦି ସପ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ, ଅତିଥି ବ୍ରାହ୍ମଣ, କୁକୁର, ଚଣ୍ଡାଳ ଓ ବାୟସମାନଙ୍କ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ ଅନ୍ନପିଣ୍ଡ ବା ବଳି ଦିଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ଗୃହବଳି ବୋଲାଯାଏ ।]

ଗୃହବଳିଭୁକ୍—ସଂ. ବି (ଗୃହବଳି+ଭୁଜ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍; ଗୃହରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ବଳିକୁ ଯେ ଭକ୍ଷଣ କରେ)—
Gṛuhabalibhūk
୧ । ଘରଚଟିଆ—1. A sparrow.
୨ । କୁଆ—2. A crow.
୩ । ବଗ—3 A crane.

ଗୃହବାଜ—ସଂ. ବି (ମ. ପ. ଲୋ; ଗୃହ+ବାଜ)—
Gṛuhabāja ୧ । ଲୋଟଣୀ ପାରା—1. The tumbler pigeon.
୨ । ପୋଷା ପାରା—2. Domestic pigeon.

ଗୃହବାଟିକା—ସଂ ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବା ମ.ପ.ଲୋ. ଗୃହ+ବାଟିକା)—
Gṛuhabāṭikā ୧ । ଗୃହସଂଲଗ୍ନ ବଗିଚା—
1. Garden attached to a house.
୨ । ଉଦ୍ୟାନବାଟିକା; ବଗିଚାଘର—
2. Garden-house.

ଗୃହବାଟୀ—ସଂ.ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ବା ମ.ପ.ଲୋ.)—ଗୃହବାଟିକା (ଦେଖ)
Gṛuhabāṭi Gṛuhabāṭikā (See)

ଗୃହବାସ—ଦେ. ବି—(ସହରର) ୧ । ଘରବାଡ଼ି—1. Homestead.
Gṛuhabāsa ୨ । ବାସଗୃହ; ବାସସ୍ଥାନ—2. Residence

ଭାଗ୍ୟରଥି ବାଲୁକ ଦେଶ
ଚହଁରେ ମୋର ଗୃହବାସ ।—ପ୍ରାଚୀ. ନର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗୃହବାସ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ସଂସାର କରିବା; ଗୃହସ୍ଥରୂପେ ସଂସାରରେ ରହିବା; ଘରକରଣା କରିବା—
Gruhabāsa karibā
1. To take to household affairs; to make a home.

କପୋତ କଲ ଗୃହବାସ
ଭୂମ୍ବ ଲଗି ଗଲ ନାଶ ।—ପ୍ରାଚୀ. ନର୍ଗୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

୨ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀରୂପେ ବାସ କରିବା—
2. Reside; to take up one's residence at a place.

ଗୃହବାସୀ—ସଂ. ବି. (ଗୃହ+ବସ ଧାତୁ କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ମା. ୧ବ.)—
Gṛuhabāsī ସଂସାରୀ; ଗୃହସ୍ଥ—A worldly man; a family-man.
ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୃହରେ ବାସ କରି ରହେ—Living in a house.
(ଗୃହବାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୃହବିଚ୍ଛେଦ—ସଂ.ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବିମା ମ.ପ.ଲୋ. ଗୃହ+ବିଚ୍ଛେଦ)—
Gṛuhabichchheda ୧ । ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମିବା ମନୋମାଳିନ୍ୟର ପାରିବାରିକ କଳହ—
1. Domestic quarrel or misunderstanding.

ଗୃହବିବାଦ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବା ମ.ପ.ଲୋ.)—ଗୃହବିଚ୍ଛେଦ (ଦେଖ)
Gṛuhabibāda Gṛuhabichchheda (See)

ଗୃହବ୍ୟାପାର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ବ୍ୟାପାର)—ଗୃହକର୍ମ—
Gṛuhabyāpāra Domestic duties.

ଗୃହଭଞ୍ଜନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ଭଞ୍ଜନ)—
Gṛuhabhañjana ଘରଭାଙ୍ଗିବା; ଗୃହବିବାଦ ଘଟାଇବାଦ୍ୱାରା ପରିବାରର ବିନାଶ ସାଧନ—Causing the decay or ruin of a house or family by creating dissension amongst the members.

ଗୃହଭଗ୍ନ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୃହ+ଭଗ୍ନ)—ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀର ମୃତ୍ୟୁ—
Gṛuhabhagna Death of one's wife.

ଗୃହଭଙ୍ଗ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ଭଙ୍ଗ)—ଗୃହଭଗ୍ନ (ଦେଖ)
Gṛuhabhaṅga Gṛuhabhagna (See)

ଗୃହଭର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ଭର୍ତ୍ତା=ସ୍ୱାମୀ)—
Gṛuhabharttā ଗୃହସ୍ୱାମୀ (ଦେଖ)
Gṛuhaswāmī (See)

ଗୃହଭୂମି—ସଂ. ବି—ଗୃହପୋତ (ଦେଖ)
Gṛuhabhūmi Gṛuhapota (See)

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅଘର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଉଚିତ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଥ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଳ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଳ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗୃହଭେଦ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ଭେଦ)—
Gṛuhabheda ୧ । ସିନ୍ଧକାଟି ଘରେ କରାଯିବା ଚୋରି—
1. Housebreaking by boring hole in the wall of a house.
୨ । ଘରବାରକ ଅନ୍ତର୍ବିବାଦ—
2. Domestic quarrel.
୩ । ଘରର ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର ଜାଣିବା—
3. Knowledge of another's family-secrets; prying into another's private affairs.

ଗୃହଭେଦୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୃହ+ଭିଦ୍ ଧାତୁ+କୃତ୍ର. ଇନ୍; ୧ମା.୧ବ.)—
Gṛuhabhedī ୧ । ଘରଭଙ୍ଗା (ଲୋକ); ଯେ ଘରଘରେ ବିବାଦ
(ଗୃହଭେଦିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଘଟାଏ—1. One who brings about domestic dissensions in the family of another
୨ । ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୁପ୍ତ କଥାକୁ ଜାଣିଥାଏ—
2. Prying into the domestic secrets of others.

ଗୃହମଣି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ମଣି)—ପ୍ରଦୀପ—
Gṛuhamaṇi Lamp.

ଗୃହମାର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ମାର୍ଜନ)—
Gṛuhamārjana ଘର ଓଲାଇ ବା ଲିପି ସଫା କରିବା—
Act of cleansing the house.

ଗୃହମୃଗ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ରୂପକ; ଗୃହ+ମୃଗ)—କୁକୁର—
Gṛuhamṛuga Dog.

ଗୃହମେଧ—ସଂ. ବି. (ଗୃହ+ମେଧ ଧାତୁ+ଭାବ ଅ)—
Gṛuhamedha ୧ । ଗୃହସ୍ଥର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କର୍ମ—
1. Domestic religious sacrifice.
୨ । ଗୃହମେଧୀ (ଦେଖ)
2. Gṛuhamedhī (See)

ଗୃହମେଧୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୃହ+ମେଧ ଧାତୁ=ସଙ୍ଗମ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
(ଗୃହମେଧିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. A person who has entered into the second or domestic stage of life.
୨ । ଘରକରଣା ବ୍ୟକ୍ତି—2. A house-holder; a family-man.

ଗୃହମେଧୀ ସହସ୍ର ଅଠାଶୀ ହିଁ ଜବର
ଯୋଗୁଅଛନ୍ତି ନିତ ଦେଉଣ ଅହାର । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ ସଭା ।

ଗୃହଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ଯଷ୍ଟିରେ ଉତ୍ସବାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ଘରଉପରେ
Gṛuhajantra ବା ସମ୍ମୁଖରେ ପତାକା ବନ୍ଧାଯାଏ—A stick or staff to which flags are fastened over or in front of a house on ceremonial occasions.

ଗୃହୟାଳୁ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ. ଣିଚ୍, ଗୃହ୍ଣ ଧାତୁ (ଗ୍ରହଣ)+
Gṛuhayāḷu ଶୀଳାର୍ଥ. ଆଳୁ)—ଗ୍ରହଣାଭିଳାଷୀ—Intending to take or accept something; disposed or intending to sieze.
[ଦ—ଭୁଲ-ଦୟାଳୁ, ନିଦ୍ରାଳୁ, କୃପାଳୁ ଇତ୍ୟାଦି ।]

ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ରୂପକ; ଗୃହ+ଲକ୍ଷ୍ମୀ)—
Gṛuhalakshmī ୧ । ଭଲକାମିନୀ; ସାଧ୍ୱୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
1. A virtuous lady; a chaste lady of good manners.
୨ । ସ୍ତ୍ରୀ; ଭାର୍ଯ୍ୟା—2. Wife.

ଗୃହଶିକ୍ଷକ—ସଂ. ବି. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଘରେ
Gṛuhaśikshaka ପିଲାଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପଢ଼ାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି—Private tutor.

ଗୃହଶୁକୁନ୍ତିକା—ସଂ. ବି. (ଗୃହ + ଶୁକୁନ୍ତିକା=ପକ୍ଷୀ)—
Gṛuhaśukuntikā ୧ । ପୋଷା ପକ୍ଷୀ—
1. A domesticated bird.
୨ । କୁକୁଡ଼ା—2. Cock.

ଗୃହସଂବେଶକ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ+ସଂବେଶକ)—ସୁଆଁସିଆ;
Gṛuhasambeśaka ଘର ତିଆରି କରିବା ଯାହାର ବ୍ୟବସାୟ—
A house builder by profession.

ଗୃହସ୍ଥ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୃହ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gṛuhastha ୧ । ଗୃହସ୍ଥୀ; ଗୃହସ୍ୱାମୀ; ଗୃହକର୍ତ୍ତା; ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମୀ—
1. A house-holder; the head of a family; a family-man; one who has entered into the second stage of life.
୨ । (ନୁହେଁ ଗରିବ ନୁହେଁ ଧନୀ) ସାଧାରଣ ଭଦ୍ର ପରିବାରର ଘରକରଣା ଲୋକ—2. A family-man who is neither rich nor poor.
(ଗୃହସ୍ଥା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଘରେ ଥିବା—Situated or contained in the house.
ଦେ. ବି.—ସ୍ୱାମୀ; ଗୋରସ୍ତ— Husband.

କେଉଁଠାରେ ନାହିଁ ଗୃହସ୍ଥ ଥିବ ଜାଇଁ,
ଅଭ୍ୟାସତ ଉଚ୍ଚା କରିବ ନାସ୍ତ ହୋଇ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହସ୍ଥ+ଧର୍ମ)—ଘରକରଣା ବ୍ୟକ୍ତିର
Gṛuhasthadharma କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମ—
The duties of a house-holder.

ଗୃହସ୍ଥାଧର୍ମ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି.—ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ (ଦେଖ)
Gṛuhasthādharma Gṛuhasthadharma (See)

ଗୃହସ୍ଥାଳୀ—ସଂ. ବି. (ଗୃହସ୍ଥ + ଆଳୀ) —ଘରକରଣା; ଗୃହସଂସାର—
Gṛuhasthāḷī The state of a house-holder; the household.

୧	ଋ	ଌ	ୠ,ୡ	ଃ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ତତ୍ସମ ବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଵ	ନ

ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହସ୍ଥ + ଆଶ୍ରମ)—ହିନ୍ଦୁର ଦ୍ୱିତୀୟ
Gṛuhasthāśrama ଆଶ୍ରମ; ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଆଶ୍ରମ—The second or family-stage of a Hindu; enjoined by the śāstras.

[ଦ୍—ଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ହିନ୍ଦୁର ଜୀବନ ଚାରିଗୋଟି ଆଶ୍ରମ ବା ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ବିଭକ୍ତ । (୧) ୨୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ—ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟାଶ୍ରମ, (୨) ୨୫ ବର୍ଷ ଠାରୁ ୫୦ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ, ଗୃହ ଓ ପରିବାରପାଳନ—ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ, (୩) ୫୦ ବର୍ଷ ଠାରୁ ୭୫ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସାରତ୍ୟାଗ, ବନରେ କୁଟୀରନିର୍ମାଣ ଓ ବାସ, ଉପାସନା ଓ ଧର୍ମସାଧନ—ବାନପ୍ରସ୍ଥାଶ୍ରମ ଏବଂ (୪) ୭୫ ବର୍ଷ ଠାରୁ ଜୀବନର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବତ୍ୟାଗ, ଦେଶଭ୍ରମଣ ଓ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭ—ଭିକ୍ଷୁ ଆଶ୍ରମ ।]

ଗୃହସ୍ଥି—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ) —ଘରକରଣା (ଲୋକ); ମଧ୍ୟବିତ୍ତ
Gṛuhasthi (ଲୋକ)—Well-to-do (person).

ପ୍ରା. ବି.—ଗୃହସ୍ଥର କର୍ମ—The duties of a house-holder; domestic duties.

ଗୃହସ୍ୱାମୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ସ୍ୱାମୀନ୍)—ଗୃହକର୍ତ୍ତା—
Gṛuhaswāmī Head of a family.
(ଗୃହସ୍ୱାମିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୃହାକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଗୃହ + ଅକ୍ଷି, ସମାସରେ ଅକ୍ଷି ସ୍ଥାନରେ ଅକ୍ଷ)
Gṛuhāksha ୧ । ଘର କାନ୍ଥରେ କରା ଯାଇଥିବା ଜଲା—
1. Loop-hole in the wall of a house.
୨ । ଗୋଲ୍ ବା ଚତୁଷ୍କୋଣିଆ ଗବାକ୍ଷ—2. Round or oblong window with eyelet-holes.

ଗୃହାଗତ—ସଂ. ବିଣ. (୨ୟା ତତ୍; ଗୃହ + ଆଗତ)—ଆଗନ୍ତୁକ; ଅତିଥି-
Gṛuhāgata A guest; a stranger visiting the house unannounced.

ଗୃହାଙ୍ଗନା—ସଂ.ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଅଙ୍ଗନା)—୧ । ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ;
Gṛuhāṅgaṅa ଘରଣୀ—1. The mistress of the house.
୨ । କୁଳବଧୂ—2. A lady of a respectable family; a house-wife

ଗୃହାତିଥି—ସଂ. ବିଣ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ବିମ୍ବା ମ. ସ. ଲୋ, ଗୃହରେ ଉପସ୍ଥିତ
Gṛuhātithi ଅତିଥି—ଗୃହାଗତ (ଦେଖ)
Gṛuhāgata (See)

ଗୃହାଧିପ—ସଂ. ବି.—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଅଧିପ)—୧ । ଗୃହକର୍ତ୍ତା;
Gṛuhādhipa ଗୃହସ୍ୱାମୀ—1. The head of a house.
୨ । ଗୃହସ୍ଥ—2. A house-holder; a family-man.
୩ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) କୌଣସି ରାଶିର ଅଧିଷ୍ଠାତା—
3. (astrology) A regent of a sign of the zodiac.

ଗୃହାଧିପତି—ସଂ. ବି.—ଗୃହାଧିପ (ଦେଖ)
Gṛuhādhipati Gṛuhādhipa (See)

ଗୃହାବଗ୍ରହଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଅବଗ୍ରହଣୀ)—
Gṛuhābagrahaṇī ଦେହଲୀ; ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧ—
Door-sill; thresh hold of a door.

ଗୃହାମ୍ଳ—ସଂ. ବି.—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ବିମ୍ବା ମ. ସ. ଲୋ; ଗୃହ ପ୍ରସ୍ତୁତ
Gṛuhāmla ଅମ୍ଳ)—କାଞ୍ଜି—Conjee; fermented gruel or rice-water.

ଗୃହାରାମ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଗୃହ + ଆରାମ)—
Gṛuhārāma ୧ । ଗୃହସଂଲଗ୍ନ ଉଦ୍ୟାନ—
1. Garden attached to a house.
୨ । ବଗିଚା ଘର—2. Garden house.

ଗୃହାଳିକା—ସଂ. ବି (ଗୃହ + ଆଳ = ବିଶ୍ର + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ; ସାଦୃଶ୍ୟାର୍ଥେ)—
Gṛuhāliką ଗୃହଗୋଧା (ଦେଖ)—
Gṛuhagodhā (See)

ଗୃହାଶୟା—ସଂ.ବି (ଗୃହ + ଆଶୟ; ପାନ ବରଜମାନ ଘର ଅକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ
Gṛuhāśayā ଥିବାରୁ) – ପାନଗଛ—The betel creeper.

ଗୃହାଶ୍ରମ—ସଂ. ବି—ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମ (ଦେଖ)—
Gṛuhāśrama Gṛuhasthāśrama (See)

ଗୃହାଶ୍ରମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗୃହସ୍ଥାଶ୍ରମୀ (ଦେଖ)—
Gṛuhāśramī Gṛuhasthāśramī (See)

ଗୃହାସକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (୭ମୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଆସକ୍ତ)—୧ । ଗୃହପ୍ରତି
Gṛuhāsakta ଅନୁରକ୍ତ—1. Attached to one's house.
୨ । ସଂସାରାନୁରକ୍ତ—
2. Attached to the world; worldly.
୩ । ଗୃହସ୍ଥିତ (ପକ୍ଷୀ, ପଶୁ ପ୍ରଭୃତି); ଗୃହପାଳିତ—
3. Domesticated; domestic.

ଗୃହିଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୃହ + ଇନ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ପତ୍ନୀ; ଭାର୍ଯ୍ୟା—
Gṛuhiṇī 1. Wife; spouse.
୨ । ଘରଣୀ; ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—2. Mistress of the house.
୩ । କୁଳବଧୂ—3. House-wife.

ଗୃହୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗୃହ + ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gṛuhī ୧ । ସଭାର୍ଯ୍ୟ ଗୃହସ୍ଥ—1. A family man having a wife.
(ଗୃହିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
୨ । ସଂସାରୀ, ଯେ ଗୃହସ୍ଥ ଧର୍ମ ପାଳନ କରେ—
2. House-holder; a worldly man.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଯାହାର ଗୃହ ଅଛି—1. Owning or possessing a house.
୨ । ସାଂସାରିକ—2. Worldly.
୩ । ଗୃହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—3. Domestic.

[ଦ୍—ଯେଉଁ ବୈଷ୍ଣବମାନେ ବିବାହ କରି ପାରିବାରିକ ଧର୍ମ ପାଳନ କରି ଘରେ ରହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଗୃହୀ ବୈଷ୍ଣବ ଓ ଯେଉଁମାନେ ଚିରକୁମାର ବ୍ରତ ଧାରଣ କରି ମଠରେ ରହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ବିହଙ୍ଗୀ ବୈଷ୍ଣବ ବୋଲାଯାଏ ।]

ସାଧାରଣ ସେବେ ଶବ୍ଦର ଶେଷରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଶବ୍ଦର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଦୋଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବେ ସେବେ ଏ ସ୍ଥଳେଖୋଜିରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥଳେଖୋଜିରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଝି' ନ ମିଳିଲେ 'ବଝି' ଖୋଜିବେ, 'ବଡ଼' ନ ପାଇଲେ 'ବଡ଼ୁ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲିମା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲିମା' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଖୋଜିବେ ।

ଗୃହୀତ—ସଂ ବିଣ (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—୧ । ଲବ୍ଧ; ପ୍ରାପ୍ତ—
Gṛuhīta 1. Attained; received.
୨ । ସ୍ୱୀକୃତ—2. Acknowledged; admitted.
୩ । ଯାହା ଗ୍ରହଣ କରା ଯାଇଅଛି—
3. Taken; accepted.
୪ । ଅକ୍ରାନ୍ତ—4. Overtaken.
୫ । ଧୃତ — 5. Seized.
୬ । ଆଶ୍ରିତ—6. Sheltered.
୭ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ—7. Habituated; adopted.
୮ । ଜ୍ଞାତ—8. Known.
୯ । ସାକ୍ଷାତ୍‌କୃତ—9 Visited.

ଗୃହୀତଗର୍ଭା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୃହୀତ + ଗର୍ଭ + ଆ)—
Gṛuhītagarbhā ଗର୍ଭବତୀ—Pregnant.

ଗୃହୀତା—ସଂ. ବି (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + ତୃ. ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ଗ୍ରାହକ —
Gṛuhītā 1. Receiver.
(ଗୃହୀତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା—2. One who takes or accepts (a thing).
[ଦ୍ର—ଏହି ଶବ୍ଦର ଅନ୍ୟ ରୂପ ଗ୍ରହୀତା ।]
ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୃହୀତର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—Feminine of Gṛuhita.

ଗୃହେଶ—ସଂ.ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଈଶ)—ଗୃହାଧିପ (ଦେଖ)—
Gṛuhesa Gṛuhādhipa (See)

ଗୃହେଶ୍ୱର—ସଂ.ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଈଶ୍ୱର)—ଗୃହାଧିପ (ଦେଖ)—
Gṛuheswara Gṛuhādhipa (See)

ଗୃହୋତ୍ପାତ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଉତ୍ପାତ)—ଗୃହରେ ବାସ
Gṛuhotpāta କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କଷ୍ଟପ୍ରଦ ଘଟଣା—
Domestic nuisance or calamity.

ଗୃହୋପକରଣ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୃହ + ଉପକରଣ)—ଘରର
Gṛuhopakaraṇa ଅସବାବ୍‌ପତ୍ର; ଗୃହସ୍ଥର ନିତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁରାଜି—Domestic furnitures and utensils.

ଗୃହ୍ଣାନ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ ଶାନଚ୍)—
Gṛuhṇāna ୧ । ଯେ ଗ୍ରହଣ କରୁଅଛି—1. Taking;
(ଗୃହ୍ଣାନା—ସ୍ତ୍ରୀ) accepting.
୨ । ଗ୍ରହଣଶୀଳ—2. Habituated to taking.

ଗୃହ୍ଣିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ. ସଂ. ଗୃହ୍ଣାତି)—
Gṛuhnibā ଗ୍ରହଣ କରିବା—To take; to accept.

ଗୃହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—
Gṛuhya ୧ । ଆକର୍ଷିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—1. Fit to be attracted.
୨ । ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ—2. Acceptable.
୩ । ପରାଧୀନ; ଅନ୍ୟର ଆଶ୍ରିତ—3. Dependent.
୪ । ଅପୃକ୍ତ; ଅଧୀନ—4. Subordinate; subservent.
୫ । (ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ, ଯଥା— ଗ୍ରାମଗୃହ୍ୟା ସେନା) – ବାହାରରେ ଅବସ୍ଥିତ—
5 Situated outside of.
ସଂ. ବି.—୧ । ଗୃହରେ ବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
1. Inmate of a house.
୨ । ଗୃହପାଳିତ ଜୀବ—2. Domesticated animal.
୩ । ଗୃହ୍ୟାଗ୍ନି (ଦେଖ)—3. Gṛuhyāgni (See).
୪ । ଗୁହ୍ୟଦ୍ୱାର—4. The anus.
୫ । ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର (ଦେଖ)— 5. Gṛuhyasūtra (See)

ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର—ସଂ. ବି.—ଗୋଭିଲାଦି କୃତ ବେଦୋକ୍ତ କର୍ମକାଣ୍ଡ ଗ୍ରନ୍ଥ
Gṛuhyasūtra (ଏଥିରେ ଗୃହସ୍ଥର ଦୈନିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାନ ବିବୃତ ହୋଇଅଛି)—Collection of old apporisms as regards the management and performance of domestic rites and ceremonies.
[ଦ୍ର—ଏ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଗୃହସ୍ଥର ଜନ୍ମଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରାଯିବା ଶୁଭାଶୁଭ କର୍ମମାନଙ୍କର ବିଧି ଓ କେଉଁ କର୍ମରେ କେଉଁ ମନ୍ତ୍ର ପାଠ କରାଯିବ, ତାହା ଦିଆଯାଇ ଅଛି । ଉଭୟ ଜାତି ବା ଗୋତ୍ରର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବା କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ରର ବିଧି ଅବଶ୍ୟପାଳନୀୟ । ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଗୃହସ୍ଥର ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ କର୍ମର ମୂଳକ ଓ ନିୟାମକ । ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଭିଲ, ଅଶ୍ୱଲାୟନ, କାତ୍ୟାୟନ ଓ ପରଶ୍ୱରଙ୍କ ରଚିତ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ପ୍ରଧାନ ।]

ଗୃହ୍ୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୃହ୍ୟ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ସହର ଲାଗିଆ ଗ୍ରାମ—
Gṛuhyā 1. A village adjoining a town.
୨ । ବୃହତ୍ ଗ୍ରାମର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ; ପଡ଼ା—
2. Hamlet adjoining a big village.

ଗୃହ୍ୟାଗ୍ନି—ସଂ. ବି.—ବିବାହ ବେଦୀରେ ପାଣିଗ୍ରହଣ ପରେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ
Gṛuhyāgni ହୋମାଗ୍ନି—The sacrificial fire lighted after the hands of the bridegroom and the bride are united on the marriage pulpit.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଲାଜାହୋମ କରାଯାଏ । ଗୃହସ୍ଥ ଏ ଅଗ୍ନିକୁ ଆଜୀବନ ରକ୍ଷା କରି ଏହାର ସାହାଯ୍ୟରେ ଯଜ୍ଞ କରେ ଓ ଏଥିରେ ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ହୋମ ଓ ପାକକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ସମାଧାନ କରେ ।]

ଗୃ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଶବ୍ଦ କରିବା—1. To make a sound.
Gṛū ୨ । ଘାଟକରି ଡାକିବା—2. To call out.
୩ । ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା—3. To utter.
୪ । ପ୍ରଚାର କରିବା—4. To proclaim.
୫ । ପ୍ରଶଂସା କରିବା—5. To praise.
୬ । ଗ୍ରାସ କରିବା; ଗିଳିବା—6. To swallow; to devour; to eat up.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଘ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଚ	ଚ୍

ଗେଇଁଦେବା—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି—୧ । ଠକିଦେବା—
Geiñdebā 1. To cheat.
୨ । ହଠାତ୍ କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ନେଇଯିବା—
2. To take away anything suddenly.
୩ । (ସଂ. ଗମ ଧାତୁ) କୌଣସି ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗକରି ହଠାତ୍ ଚାଲିଯିବା—3. To move away suddenly from a place.

ଗେଁଗେଁ—ଦେ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—୧ । ଶବ୍ଦେଇ ହୋଇ କାନ୍ଦିବା—
Geñgeñ 1. Crying with a droning sound.
ଗେଁଗେଁ ୨ । ଅସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ କଥାକହିବା—
2. Speaking in a droning manner.

ଗେଞ୍ଛ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—ଗୋଛା—
Geñchh Bunch; bundle.

ଗେଁଥଲ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଦୁର୍ବଳ (ଯାହାର ଗୋଡ଼ହାତ ମୋଟା ନୁହେ ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତା ସୀଣ)—
Geñthal Weak; emaciated.

ଗେଁପେଁ କରିବା—ଦେ.କ୍ରି—୧ । ଖେଳରେ ଭୁରୁଡ଼ାଇବା ବା ଧପାଇବା—
Geñpeñ kariba 1 To play unfairly
୨ । କୌଣସି କଥାକୁ ଗୋଳାଇଦେବା—
2. To slur over anything.
୩ । ଖରାପ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—
3. To do any thing badly or slovenly.
ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା—
To appropriate anything to one's self.

ଗେଁହିଁବା—ଦେ. କ୍ରି (ଅଶ୍ଳୀଳ) (ସଂ. ଗମ ଧାତୁ) ମୈଥୁନ କରିବା—
Geñhiñba To cohabit; to copulate.
ଚୁଦା
चोदना

ଗେଙ୍ଗଟି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗେଙ୍ଗୁଟି (ଦେଖ)
Geñgṭi Geñguṭi (See)

ଗେଙ୍ଗଠି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗେଙ୍ଗୁଟି (ଦେଖ)
Geñgthi Geñguṭi (See)

ଗେଙ୍ଗୁଟି—ଦେ. ବି—୧ । ପଥରଚୂନର ଉପାଦାନ ଉପଲଖଣ୍ଡ; ମାଟିରେ ମିଳିବା ଚୂନ ଉତ୍ପାଦକ ପଥରଖଣ୍ଡ (ଯାହାକୁ ପୋଡ଼ିଲେ ଚୂନ ବାହାରେ)—1. Lime-ghooting; nodular lime-stone.
Geñguṭi
कङ्कड़
ଘେଁଟୁ, ଭାଁଟ ୨ । (ସଂ. ଘଣ୍ଟକ; କଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ) ଏକପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଗୁଳ୍ମ—
घंटाकरन 2. A kind of wild plant; Clerodendron Infortunatum.

[ଦ୍ର—ଏହା ଘଣ୍ଟୀରୂପ ବର୍ଗର ବନ୍ୟଗୁଳ୍ମ । ଫୁଲ ଧଳା ଓ ସୁଗନ୍ଧ; ଫୁଲର ଉପରେ ନାଲି ଛୋପା ଦାଗ ଥାଏ । ଏହାର ଫୁଲ ବସନ୍ତକାଳରେ ଫଟେ । ପାଚିଲା ଫଳ କୃଷ୍ଣରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର ସୁଗନ୍ଧମଞ୍ଜରୀ ଦେଖିବାକୁ କଣ୍ଟାପରି । ଏହା ଜ୍ୱର, ଶ୍ଳେଷ୍ମା, ଦୃଷ୍ଟି ଓ କୃମିନାଶକ ।]

ଗେଜ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗେଜ୍)—ମାପକାଠି—
Geja A measuring stick; gouging rod.
ଗେଜ
प मानो

ଗେଜା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—୧ । ନିରୀହ—
Gejā 1. Innocent.
୨ । ମୂର୍ଖ—2. Ignorant.
୩ । ନିର୍ବୋଧ; ଓଲୁ—3. Stupid.

ଗେଜେଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗେଜେଟ୍)—୧ । ସମ୍ବାଦପତ୍ର—
Gejeṭ 1. News-paper.
ଗେଜେଟ ୨ । ସରକାରଙ୍କ ପରିଚାଳିତ ସମ୍ବାଦପତ୍ର—
गजट 2. Government Gazette.

ଗେଜେଟିଅର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଭୌଗୋଳିକ ଓ ଐତିହାସିକ ବିବରଣ ସମ୍ବଳିତ ଅଭିଧାନବିଶେଷ—
Gejeṭiar Gazetteer; geographical and historical book of reference.
ଗେଜେଟିଆର
गजेटियार

ଗେଜେଟେଡ୍ ଅଫିସର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଉଚ୍ଚ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ (ଯେଉଁମାନଙ୍କର ନିଯୁକ୍ତି ଓ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେବା ଆଦି ସରକାର ଗେଜେଟ୍‌ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ)—Gazetted officer.
Gejeṭed aphisar
ଗେଜେଟେଡ ଆପିସାର
गजटेड़ अफसर

ଗେଜୋଗାଜୋ କରିବା—ପ୍ରାଦେ.(ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଥାଥା ମାମା ହେବା; କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବା ବେଳେ ଇତସ୍ତତଃ ହେବା—To prevaricate.
Gejogājo kariba

ଗେଞ୍ଚ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗେଞ୍ଜ (ଦେଖ)
Geñcha Geñja (See)

ଗେଞ୍ଚା—ଦେ. ବି—ଗେଞ୍ଜା (ଦେଖ)
Geñchā Geñjā (See)

ଗେଞ୍ଚିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗେଞ୍ଜିବା (ଦେଖ)
Geñchiba Geñjiba (See)

ଗେଞ୍ଚିହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗେଞ୍ଜିହେବା (ଦେଖ)
Geñchihebā Geñjihebā (See)

ଗେଞ୍ଜିଫ୍ରାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ) ଗର୍ଣ୍ଣିଫ୍ରକ୍)—ଗଞ୍ଜି (ଦେଖ)
Geñjphrās Gañji (See)

ଗେଞ୍ଜା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଧ୍ ଧାତୁ; ଭୁଲ—ପାଲି ଚିଳ୍ଲ)) —ଅଣଓସାରିଆ ସ୍ଥାନ—A narrow place; narrow strip of land tapering to a point.
Geñja
 କୋନ
तङ्ग

ଗେଞ୍ଜଗୋହିରା—ଦେ. ବି—ଅଣଓସାରିଆ ଓ ଗଭୀର—
Geñjagohirā Narrow and deep.
तङ्गगहरा

ମାତ୍ରାଲିଖିତ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଖୋଜିବେ; ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗେଞ୍ଜଣା—ଦେ. ବି—୧ । ଗେଞ୍ଜିବା; ଭୁଷିବା—
Geñjaṇā 1. Thrusting of a pointed thing.
ଗେଁଜ ୫ । ଗେଞ୍ଜଣାକାଠି (ଦେଖ)
ଘୁସେଡ଼ନା; ଠୁସନା 2. Geñjaṇākāṭhi (See)

ଗେଞ୍ଜଣାକାଠି ଦେ. ବି—ଯେଉଁ କାଠିକୁ ଚୁଲିରେ ଗେଞ୍ଜି ଜଳାଇବା
Geñjaṇākāṭhi ସମୟେ ରଖାଯାଏ—A pointed rod used
କିଣ୍ଡା in stirring the fuel inside an oven; poker.

ଗେଞ୍ଜା—ଦେ. ବି—କୌଣସି ମୁନିଆଁ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ
Geñjā ପୂରାଇବା ବା ଭୁଷିବା—Thrusting a pointed
ଗୁଞ୍ଜା; ଗୋଁଜା thing into another thing.
ଠୁସା ଦେ. ବିଣ—ଗେଞ୍ଜା ହୋଇଥିବା—Thrust.

ଗେଞ୍ଜାଗେଞ୍ଜି—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଏକସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ହୋଇ ବସିଥିବା
Geñjāgeñji (ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପଦାର୍ଥ)—
ଗେଁଜାଗେଁଜି 1. Over crowded; huddled together.
ଠୁସାଠୁସି ୨ । ଚଳିବା ପାଇଁ ଅତି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ—2. Very norrow.

ଦେ. କ—୧ । ବହୁ ଲୋକ ଏକତ୍ର ଠେଲାଠେଲି ହୋଇ ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବା—
1. Over crowding; huddling together.
୨ । ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ବହୁ ପଦାର୍ଥକୁ ଏକତ୍ର ମାଡ଼ି ପୂରାଇବା—
2. Pressing together many things into a small space.

ଗେଞ୍ଜିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଜେଞ୍ଜିବା; କୌଣସି ମୁନିଆଁ ପଦାର୍ଥରେ ଅନ୍ୟ
Geñjibā ପଦାର୍ଥକୁ ଭୁଷିବା—1. To thrust a pointed
ପୋଁଡ଼ା thing into another thing; to poke.
ଠୁସନା; ଘୁସେଡ଼ନା;ଖୋଁସନା ୨ । ବହୁ ପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥକୁ ଗୁଞ୍ଜିବା—
2. To thrust a thing into many things.
୩ । ଚାପିବା; ଏକତ୍ର ଚାପିବା—
3. To press together; to squeeze.
୪ । ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଅକ୍ଷର ବା ଧାଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ବା ଧାଡ଼ି ଲେଖିବା—4 To interline; to write a line or words between the lines or words.

ଗେଞ୍ଜିହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଭୁଷିହେବା—
Geñjihebā 1 To be thrust.
୨ । ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ପଶିରହିବା—
2. To thrust one's self into great difficulty into a very narrow space.

ଗେଞ୍ଜେଣା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ—ଗେଞ୍ଜଣା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Geñjeṇā (etc) Geñjaṇā etc (See)

ଗେଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗେଟ୍)—ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର; ଫାଟକ—
Geṭ Gate.
ଗେଟ
ଫାଟକ

ଗେଟ୍‌କିପର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଫାଟକକୁ ଜଗିବା ଭୃତ୍ୟ;
Geṭkipar ଦରୁଆନ୍—Gate-keeper.
ଗେଟକିପାର
ଗୈଟକିପର; ଦ୍ୱରବାନ

ଗେଟ୍‌ଘର—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗେଟ୍‌ହାଉସ୍)—ଫାଟକ ନିକଟରେ ପ୍ରହରୀ-
Geṭghara ମାନଙ୍କର ରହିବା ଘର—Gate-house.
ଗେଟଘର
ଫାଟକଘର

ଗେଟ୍‌ମାନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଗେଟ୍‌କିପର୍ (ଦେଖ)
Geṭmān Geṭkipar (See)
ଗେଟମାନ
ଗୈଟମେନ; ଦ୍ୱରବାନ

ଗେଟମ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଗେଣ୍ଡୁ=କନ୍ଦୁକ)—ବାଙ୍ଗର; ବାମନ;
Geṭama ଗେଡ଼ା—Dwarfish.
(ଗେଟମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗେଁଡ଼ା; ଖାଟ; ବେଁଟେ; ଗେଁଟା
ବାଓନା; ଠଗନା

ଗେଟମା—ଦେ. ବିଣ—ଗେଟମ (ଦେଖ)
Geṭamā Geṭama (See)

ଗେଟା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା)—୧ । ଦାସ; ଗୋଲାମ—
Geṭā 1. Slave.
ଗୋଲାମ ୨ । ତାସ ଖେଳର ଗୋଲାମ—
ଗୁଲାମ 2 The knave in the game of cards.

ଗେଟି—ଦେ. ବି. (ତୁଳ. ସଂ. ଗୁଟିକା)—୧ । ରେଲ୍ ଲାଇନର ଲୁହା
Geṭi ମଧ୍ୟରେ ବିଛା ଯିବା ଓ ଯନ୍ତ୍ରା ସଡ଼କରେ ବିଛା ଯିବା
ଘୁଟି;ଘୁଁଟି; ଘୁଟିଙ୍ଗ୍ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଉପଲଖଣ୍ଡ; ପଥର ଗୋଡ଼ି—
ଗିଟ୍ଟି, ଆଁକ 1. Metal; broken stones used in metalling roads and ballasting raitroads.
୨ । ଗେଙ୍ଗୁଟ—2. Lime ghooting.

ଗେଟିଉତରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଚଳା; ସରୁ ଓ ଈଷତ୍ ରଙ୍ଗ
Geṭiutarā ଧାନ—A species fine paddy (slightly red in colour).

ଗେଟେଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଟିକା)—ଶୁଖିଲା ଚାଉଳରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ
Geṭei ଜଳସିଦ୍ଧ ପିଠା; ଗଇଣ୍ଡା—A kind of hard
ପିଠା cake made of rice-flour boiled in water.

ଗେଟେଇ ଅଟକାଳି—ଦେ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ସମ୍ବନ୍ଧବାଚକ)—ଗେଟେଇ
Geṭei aṭakāli ଓ ଖିରି—Cake and gruel.
ପିଠା ଆଉ ଲପସୀ

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗେଟ୍ଟା —ବୈଦେ. ବି. (ପା)—ଗେଟ୍ଟା (ଦେଖ)
Gettā Geṭā (See)

ଗେଟ୍ଟି—ବୈଦେ. ବି. (ପା)—ଗେଟ୍ଟ (ଦେଖ)
Getti Geṭi (See)

ଗେଡ଼—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଖର୍ବକାୟ; ବାଙ୍ଗୁର—
Gerda Dwarfish; stunted; short.
(ଗେଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗେଁଡ଼ା; ବେଁଟେ
ଠିଗନା

ଗେଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗେଡ଼ (ଦେଖ)
Gerdā Gerda (See)
ଠିଗନା ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଲଗୁଡ଼)—ବାଡ଼, (ଗେଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦୀର୍ଘଯଷ୍ଟି—Big stick.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଉଚ୍ଚ—Tall.
[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବାଙ୍ଗର; ଅଳ୍ପ ଉଚ୍ଚ ।]

ଗେଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ ଶାକ ଗୁଳ୍ମ (ଉଚ୍ଚରେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଫୁଟ ହୁଏ)—Suaeda Indica (plant used as kitchen-herb).
Gerdiā

ଗେଡ଼ିଖେଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ରଣପା (ଦେଖ)
Gerdikhela Ranapā (See)
[ଦ୍ର—ମାସର ଦ୍ୱିତୀୟାଠାରୁ ଅମାବସ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା କରାଯାଏ ।]

ଗେଡ଼ୁଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗେଡ଼ (ଦେଖ)
Gerduā Gerda (See)
(ଗେଡ଼େଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗେଡ୍ଡା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ଭୁଲ. ଚେ=ଗେଡ଼ା)
Geddā ଅତ୍ୟନ୍ତ ଛୋଟ ନଦୀ—
A very small rivulet.

ଗେଣ୍ଟ—ଦେ. ବି—୧ । ମନର ଦମ୍ଭ; ଦାମ୍ଭିକତା—
Gent 1. Undue confidence of mind.
ଗ୍ୟାଟ ୨ । ଅଯଥା ସନ୍ତୋଷ—2. Improper satisfaction.
ମନସୁବା ୩ । ଦମାକ୍; ଗର୍ବ—3. Arrogance.

ଗେଣ୍ଟ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମନରେ ଦମ୍ଭ କରିବା—
Gent karibā 1. To have undue confidence.
ଗ୍ୟାଟବାଁଧା ୨ । ଅଯଥା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା—
ମନସୁବା ବାଁଧନା 2. To feel undue satisfaction.

ଗେଣ୍ଟ୍ ବାନ୍ଧିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗେଣ୍ଟ୍ କରିବା (ଦେଖ)
Gent bāndhibā Gent karibā (See)

ଗେଣ୍ଠା—ଦେ. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଲିଙ୍ଗମଳ; ଗେଣ୍ଠା—
Genthā The excrecense under the fore skin of the penis.
ପିଠାଡ଼

ଗେଣ୍ଠି—ଦେ. ବି—ଗେଙ୍ଗୁଟି—Lime ghooting.
Genthi

ଗେଣ୍ଠୁ—ଦେ. ବି. (ଅଶ୍ଳୀଳ; ଗାଳିବିଶେଷ)—ଅକାମିକା ଓ ଘୃଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—(a term of abuse) A worthless; idle and despicable person.
Genthu
(ଗେଣ୍ଠୋଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗାଁଡ଼ୁ

ଗେଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗେଣ୍ଡୁ—କନ୍ଦୁକ) (ଏହାର ଖୋଲ କନ୍ଦୁକ ପରି ଗୋଲ ଥିବାରୁ)—ଜଳରେ ଥିବା ପେଣ୍ଡୁ ଆକୃତି ଜନ୍ତୁବିଶେଷ—Snail.
Gendā
ଗେଁଡ଼ା
ଘୋଁଘା

ଗେଣ୍ଡାମଲା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ତେଲଗୁଣୀପୋକ (ଦେଖ)
Gendāmalā Telagunipoka (See)

ଗେଣ୍ଡାମାଟି—ଦେ. ବି—ଗେଣ୍ଡା ଗାଳିଥିବା ମାଟି—
Gendāmāti Clay emitted by snails

ଗେଣ୍ଡାଳିଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଜଳାଭୂମିରେ ରହିବା କୂଳେଚର ବର୍ଗର ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ—1. A kind of wading bird frequentig water-logged places and subsisting on snails; the open bill; the open-beak.
Gendāliā
ଶାମୁକଭାଙ୍ଗା
ଶାମୁକଖୋଳ
ଶାମ୍‌ଖୋଳ
କରାକୁଳା ଉଡ଼ିଲେ ଗେଣ୍ଡାଇଅ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ପକ୍ଷୀ । ଗ୍ରାମ୍ୟଗାଥା ।
[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ଦେହ ଧଳା, ଗୋଡ଼ ଲେଙ୍ଗା, ଥଣ୍ଡା ଲମ୍ବ ଓ ୨ ଫୁଟ ମଧ୍ୟରେ ସଣ୍ଡୁ ଅସୀ ପରି ଫାଙ୍କ ଥାଏ । ଏମାନଙ୍କର ଲାଞ୍ଜ-ପାଖର ପଖ କଳାମିଶା ସବୁଜ, ଆଖି ପାଖ ଓ ଗଳାରେ ପର ନ ଥାଏ । ମାଂସ ଲୋଭରେ ଶିକାରୀମାନେ ଏମାନଙ୍କୁ ମାରନ୍ତି, ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଏମାନେ ପଳପଳ ହୋଇ ଶୁଖିଲା ଜଳରେ ରହି ଗେଣ୍ଡା ସାମୁକା ଖୋଳିକରି ଖାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ବଡ଼ିଆକାଙ୍କ ଜାତୀୟ ଲମ୍ବ ଗୋଡ଼ିଆ ଓ ଲମ୍ବଥଣ୍ଡିଆ ପକ୍ଷୀ ।]
୨ । ଗାଇଗେଣ୍ଡାଳିଆ ନାମକ ଗୁଳ୍ମ—
2. Name of a plant.
[ଦ୍ର—ଏହା ହଳଦୀ ବା ଅଣଖୁଆ ଗଛପରି ଉଚ୍ଚ ଫୁଟ ବଢ଼େ ଓ ଏଥିରୁ ଫୁଲ ମଞ୍ଜରୀଟି ସମୁରପରି ଗଛ ଅଗରୁ ବାହାରେ । ଏହି ମଞ୍ଜରୀଟି ଗାଢ଼ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ । ଗଡ଼ଜାତରେ ଗନ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଗାଈଙ୍କି ଏ ଗଛରେ ବାନ୍ଧିଥାନ୍ତି ।]
୩ । ଏକପ୍ରକାର ସାପ—3. A kind of snake.

ଗେଣ୍ଡାଶାମୁକା—ଦେ. ବି. (ସହରର)—ଗେଣ୍ଡା ଓ ଶାମୁକା—
Gendāsāmukā Snail and Oyster.
ଗେଁଡ଼ିଶାମୁକ
ଘୋଘାସିଥୁଆ

ଗେଣ୍ଡି—ଦେ. ବି.—୧ । ଛୋଟ ଗେଣ୍ଡା; ଗୁଳ୍ମ ଗେଣ୍ଡା—
Gendi 1. Small snail.
ଗେଁଡ଼ି
ଘୋଘୀ

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂତ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗେଣ୍ଡୁ—ସଂ. ବି. (ଗମ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଣ୍ଡୁ)—କନ୍ଦୁକ; ପେଣ୍ଡୁ—
Gendu Ball.
ଗେଁଦାଫୁଲ ଗାଁଦା ଏ ଭାଷାରେ ସେ ଗେଣ୍ଡୁଏ କରେ ଧର,
ଗାଁଦା ଅରଣ୍ଟିଲେ ଖେଳ ବିବିଧ ଭଙ୍ଗୀ କର । ବୃଷ୍ଣର୍ଦ୍ଧ ମହାଭାରତ ବନ ।

ବେ. ବି.—୧ । (ସଂ. କନ୍ଦୁକ; ଗେନ୍ଦୁକ = ପେଣ୍ଡୁ; ଏହାର ମଞ୍ଜରୀ ଦେଖିବାକୁ କନ୍ଦୁକବତ୍) କୁସୁମ ଫୁଲ—
1. Marigold the safflower.
୨ । ଏକପ୍ରକାର ଧାତୁ—2. A kind of metal
୩ । ଚିଲିକାରେ ଦେଖାଯିବା ଏକପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ—
3. A species of birds found in Chilka.
୪ । ଏକପ୍ରକାର କଉଡ଼ି—4. A kind of courie.

ଗେଣ୍ଡୁକ—ସଂ. ବି.—(ଗେଣ୍ଡୁ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଗେଣ୍ଡୁ (ଦେଖ)
Gendukа Gendu (See)

ଗେଣ୍ଡୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି.—ଏଣ୍ଡରି ପିଠା—
Genduli Steam-boiled cake.

ଗେଣ୍ଡେଇଶୁଣୀ—ଦେ. ବି.—ଦେବତାରୂପେ କଳ୍ପିତ ଗେଣ୍ଡା ଶାମୁକା—
Gendeisuni Snails deified.

[ଦ୍ର—ଚଳନ୍ତି ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ପୋଖରୀ ଭୁଠକୁ ଯାଇ ମାଇପେ ଗେଣ୍ଡେଇଶୁଣୀଙ୍କ ନାମ ଧରି ଖଣ୍ଡେ ପିଠା ପାଣିକୁ ପକେଇ ଦେଇ ଆସନ୍ତି । ଏଥିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହି କି ଗେଣ୍ଡେଇଶୁଣୀ ଏ ପିଠା ଖଣ୍ଡି ଲାଞ୍ଜ ଖାଇ ପିଷ୍ଟକଦାତୀ ଓ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରୀପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ଗୋଡ଼କୁ କାଟିବେ ନାହିଁ ।]

ଗେଧ୍‌ରାଏଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ.—ଅପକ୍ୱ (ଫଳ)—
Gedhrāel Raw or unripe (fruit); young (fruit).

ଗେଧ—ଦେ. ଶ. ପୁଂ—ଅଣ୍ଡିରା ମାଙ୍କଡ଼; ଦଳପତି କପି—
Gedha Ring-leader monkey; male monkey.
ଗୋଦା
ମୁଖିଆ

ଗେଧା—ଦେ. ବିଣ.—ମୋଟା, ସ୍ଥୂଳକାୟ—
Gedhā Fat-bodied; corpulent.
ଗାଁଟ୍ଟାଓଟ୍ଟା
ଗୁଳଥୁଳ

ଗେଧାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅନିଚ୍ଛୁକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ
Gedhāibā ବାରମ୍ବାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା—To repeatedly rouse
ଖୋଁଚା or poke an unwilling person to action

ଗେନ୍‌ବା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର. ଭଦି ଭାଷା)—କିଣିବା
Genbā To buy.

ଗେନ୍ତୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଜମିଖାଡ଼ି ମାଛ—
Gentu A kind of small fish.

ଗେନ୍ଦ୍ରା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଅସୁନ୍ଦର (ଲେଖା); ଅପରିପାଟୀ—
Gendrā Ugly and scrawled (writing)
(ଗେନ୍ଦ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଜଡ଼ଙ୍ଗଂଗ

ଗେନ୍ଦ୍ରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଲେଖାକୁ ଅସୁନ୍ଦର କରି ଓ କାଳ
Gendreibā ଲେଖି ଲେଖିବା—To scrawl.
ଗାବଡ଼ା ୨ । ଖେଳ ଗୋଲାଇବା—2. To play unfairly.
ଘସୀଟନା

ଗେନ୍ଦ୍ଲି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—କଅଁଳା (ପିଲା ବା ଛୁଆ)—
Gendli Newly born (child or calf).

ଗେନ୍ଦଲା—ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ) ବିଣ—ଗୋଳିଆ (ପାଣି)
Gendalā Turbid; muddy (water).

ଗେନ୍ଦା—ପ୍ରାଦେ (ବସ୍ତର) ବି (ଭୁଲ. ହି ଗେଁଦା)—ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ—
Gendā Safflower; marigold.
ଗେଁଦା

ଗେନ୍ଦୁକ—ସଂ. ବି [ଗେ = ଗଗନରେ + ଇନ୍ଦୁ (ପରି) + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ]—
Genduka କନ୍ଦୁକ; ବଲ୍; ବର୍ତ୍ତୁଳାକୃତି ଖେଳନା; ପେଣ୍ଡୁ—
Ball; play-ball.

ଗେନ୍ଧା—ଦେ. ବି (ଅଶ୍ଳୀଳ) [ସଂ. ଗନ୍ଧ (?)]—୧ । ଲିଙ୍ଗମଳ (ଏହା
Gendhā ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ)—The execrecense
ପିଠାର formed inside the penis.
୨ । ନାସିକା ମଧ୍ୟରେ ସଞ୍ଚିତ ମଳ—2. The
execrecence formed inside the nostrils.

ଗେନ୍ଧାସୁଂଘା—ଦେ. ବିଣ (ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପର ଦ୍ୱାରା
Gendhāsunghā ଲାଞ୍ଛିତ ବା ପ୍ରତାରିତ ହୁଏ, ନିର୍ବୋଧ;
ଓଲ୍ଲୁ—Foolish.

ଗେନ୍ଧାସୁଂଘାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ଅଶ୍ଳୀଳ)—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—
Gendhāsunghāibā ୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରତାରଣା
କରିବା—1. (figurative) To cheat or
defraud a person.
୨ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାହାର ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା—
2. To defraud one of his dues

ଗେନ୍ଧାସୁଂଘିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଅଶ୍ଳୀଳ)—୧ । ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ପ୍ରତାରିତ
Gendhāsunghibā ହେବା—1. To be cheated or
defrauded by a person.
୨ । ନିଜର ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା—
2. To be defrauded of one's dues.

ଗେନ୍ଧିଆ—ଦେ. ବି—ଗେନ୍ଧା (ଦେଖ)
Gendhiā Gendhā (See)

ଗେନ୍ଧୀ } ସ୍ତ୍ରୀ. ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଅତି ହୀନ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
ଗେନ୍ଧୁଣୀ } 1. Low; mean.
୨ । ମଇଳା (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Dirty; foul.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଗେପ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଥରିବା—
Gep (root) To tremble.

ଗେଫା—ଦେ. ବ—ଖାଦ୍ୟର ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା—
Gephā Big morshel of food.
ଗଫା
गप्फा

ଗେବ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ସେବା କରିବା—
Geb (root) To serve.

ଗେବ୍ରା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଲାଏ—
Gebrā (person) Playing unfairly.
(ଗେବ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗେବ୍ରାଗେବ୍ରି—ଦେ. କ—୧ । ଖେଳରେ ଗୋଲାଇବା—
Gebrāgebri 1. To play unfairly.
ଗାବରାଗବରୀ ୨ । ଗାରିଆଗାରି—2. Scrawling.

ଗେବ୍ରେଇବା—ଦେ. କ—୧ । (ଖେଳ) ଗୋଲେଇବା—
Gebreibā 1. To use unfair means in a play.
ଗାବରାନ ୨ । ଅକ୍ଷରକୁ କାଳରେ ଲେଣି ଅନ୍ୟ ଅକ୍ଷର ମଧ୍ୟରେ
घसीटना ଗୁଞ୍ଜି ଲେଖିବା—2. To write very slovenly.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ—୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ଲୁଚାଇ କରି ଘେନିଯିବା—1. To take away (any thing) stealthily.
୨ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କଥା କହିବା; ଗେଁପେଁ କରିବା—2. To speak indistinctly.
୩ । ଲେଖା ଉପରେ ଗାରେଇ ଦେବା—3. To spoil a writing by drawing lines over it.

ଗେବ—ଦେ. ବ—୧ । କୌଣସି ବର୍ତ୍ତୁଳ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ମଗ୍ନଯାଇ ଉପରକୁ ବାହାରିଥିବା ମୁଣ୍ଡି; ଉଣ୍ଡି—
ଗୋବା, ଆବ 1. A knob or protruding swelling on surface of a plain thing; boss.
गुमड़ा; गुलाबा

ଦେଏଦେଉଣୀଙ୍କି କୋଳଥ ମଣ୍ଡା ଉହଁ ମାରିଥିବ ଗେବ,
ଯେ ସିମିତ ମାରି ଅଛିବେ (ଭାଲୁ) ଗେବ ଚକ୍ଷିକର ଦେବ । ଉଗ ।

୨ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ମଗ୍ନଯିବା ଚିହ୍ନସୂଚକ ଛପଚିହ୍ନ—2. A finger impression put on a thing for identification.

ଗେବଲା—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବ—ଖାଦ୍ୟର ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା—
Gebalā A big morshel of food.

ଗେବା—ଦେ. ବ—ଗେବ (ଦେଖ)—
Gebā Geba (See)

ଗେବିବା—ଦେ. କ (ଅନାଦରାର୍ଥ) —ଖାଇବା; ବଡ଼ ବଡ଼ ଗୁଣ୍ଡା ଖାଇବା—To eat; to put large handfuls of meal into the mouth.
गपफा मारना

ଗେମ—ବୈଦେ. ବ (ଇଂ. ଗେମ୍)—(ଫୁଟ୍‌ବଲ୍, ଟେନିସ୍, କ୍ରିକେଟ୍ ଆଦିର)ଖେଳ—Game.
Gem
ଗେମ
गेम

ଗେମ୍ଟା—ଦେ. ବିଣ—ଖର୍ବକାୟ; ବାଙ୍ଗୁରା—
Gemtā Dwarfish; stunted (in growth).
बौना

ଗେମ୍ଣା—ଦେ. ବିଣ ପୁଂ—ଗେଡ଼ା ଓ ସ୍ଥୂଳ—
Gemṇā Dwarfish and stout.
(ଗେମ୍ଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବ. ପୁଂ—ଗେଡ଼ା ଓ ସ୍ଥୂଳ ବ୍ୟକ୍ତି—
गुलथुल A stout dwarf.

ଗେୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗୈ ଧାତୁ=ଗାଇବା+କର୍ମ. ଯ)—
Geya ୧ । ଯାହା ଗାଇବା ଉଚିତ—1. Fit to be sung.
୧ । ସଂ. ବ (+ଭାବ. ଯ) ଗୀତ—1. Song.
୨ । ଗାନ—2. Singing.
୩ । ଗୀତ ବିଦ୍ୟା—3. Art of singing.
୪ । ଗାୟକ—4. A singer.

ଗେରତ—ପ୍ରା. ବ. ପୁଂ (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ)—୧ । ଗୃହସ୍ୱାମୀ—
Gerata 1. Master of the house.
ଗେରତାଣୀ, ଭାରଜା } ସ୍ତ୍ରୀ ୨ । ପତି; ସ୍ୱାମୀ—2. Husband.
ଗେରସ୍ତ ୩ । ଘରକରଣା ଲୋକ; ଗୃହସ୍ଥ—
गिरहथ, घरबया 3. A householder.

ଗେରଦ—ଦେ. ବ.—ଗେର୍ଦ (ଦେଖ)
Gerada Gerda (See)

ଗେରବସୁର—ପ୍ରା. ବିଣ.—ଗେଲବସର (ଦେଖ)
Gerabasura Gelabasara (See)

ଗେରସ୍ତ—ପ୍ରା. ବ. ପୁଂ. (ସଂ. ଗୃହସ୍ଥ)—
Gerasta ଗେରତ (ଦେଖ)
(ଗେରସ୍ତାଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Gerata (See)

ଗେରସ୍ତ ଭାରଜା—ପ୍ରା. ବ. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ. ସମାହାର)—
Gerastabhārijā ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—Husband and wife; a married couple.
ଗେରସ୍ତ, ଗୀମ୍ବି
गरबयाओरघरनी

ଗେରସ୍ତିଭାବ—ପ୍ରା. ବ.—ଗୃହସ୍ଥରୂପେ ଲୋକର ସଚ୍ଛଳ ଅବସ୍ଥା—
Gerastibhāba The well-to-do condition of a husbandman.

ଗେରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—(ବହୁବଚନର ଚିହ୍ନ)—
Gerā ଗୁଡ଼ା; ଗୁଡ଼ାକ—(suffix indicating plural number) Many.

ଗେରାଗେରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—ଅନେକ ଗୁଡ଼ାଏ—
Gerāgerā Too many.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗେରୁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୈରିକ)—ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ମୃତ୍ତିକାବିଶେଷ—
Geru Red chalk; Hematite; Red ochre.
ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ— ବର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କାଣ୍ଡରେ ରହିବ ।
ରକ୍ତଧାତୁ; ଗବେଧୁକ ମଣ୍ଡିହୋଇ ମିଳିଲେ ଗେରୁ ପରବତ ।
ଗେରିମାଟି ବୃକ୍ଷସଂହି ମହାଭାରତ. ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଗୈରିକ [ଦ୍ର—ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ଏଥିରେ ଲୁଗାକୁ ରଞ୍ଜିତ
ତେ. ଗୈରିକମ୍ କରନ୍ତି । ଏହା ଗୈରିକ ଓ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଗୈରିକ ଭେଦରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ।]
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.— (ଗେରୁପରି ଦେଖାଯିବାରୁ) ଇଟା (ଦେଖ)—Iṭa (See)

ଗେରୁଆ—ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଗୈରିକାକ୍ତ)—
Gerua ୧ । ଗେରୁ ରଙ୍ଗପରି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—1. Red coloured.
ଗୋରୁଆ ୨ । ଗେରୁଦ୍ୱାରା ରଞ୍ଜିତ—
ଗରୁଆ 2. Besmeared with red chalk.
ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି.—ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାସ୍ଥ ଇଚ୍ଛାପୁରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପର୍ବତ—A famous mountain of Ichchhāpura in the district of Ganjam.

ଗେରୁମାଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୈରିକ ମୃତ୍ତିକା)— ଗେରୁ (ଦେଖ)
Gerumāṭi Geru (See)

ଗେରୁମୁଣ୍ଡି—ଗ୍ରା. ବି. (ଅନାଦରାର୍ଥକ ଗାଳିବିଶେଷ)—
Gerumuṇḍi ୧ । ଯାହାଦ୍ୱାରା (କୌଣସି ଲୋକର) କିଛିମାତ୍ର ଅନିଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ—(a term of abuse used in contempt to denote) A person who can in no way injure another.
୨ । ଉଚ୍ଚପଦାରୂଢ଼ ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. An incompitent person of a high position.

ଗେରୁମୁଣ୍ଡି ପଟନାଏକ—ଦେ. ବି.—ଗେରୁମୁଣ୍ଡି (ଦେଖ)
Gerumuṇḍi paṭanāeka Gerumuṇḍi (See)

ଗେରୁରଙ୍ଗ—ଦେ. ବି—ଗେରୁ (ଦେଖ)—
Geruraṅga Geru (See)

ଗେର୍ଦ—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗିର୍ଦ=ବେଷ୍ଟନ)—
Gerda ୧ । ବେଷ୍ଟିତ ହତା—1. Compound.
ଗେଦି ୨ । ବେଷ୍ଟନ—2. Surrounding.
ଗିର୍ଦ ୩ । ପ୍ରଦେଶ—3. Province.
୪ । କୌଣସି ସ୍ଥାନର ଚତୁଃସୀମା—
4. Boundaries on all sides of a place.

ଗେର୍ଦବନ୍ଦି—ଦେ. ବି—ଚାରିପାଖେ ହତା ବୁଲାଇବା—
Gerdabandi Raising a compound on all sides.
ଗେର୍ଦବନ୍ଦି ଦେ. ବିଣ—ଯାହାର ଚାରିପାଖେ ହତା ବୁଲିଥାଏ—
ଗର୍ଦ୍ଦବନ୍ଦୀ Enclosed by a wall; surrounded by a wall.

ଗେଲ—ଦେ. ବି—୧ । ଶ୍ରଦ୍ଧା—1. Affection.
Gela ଖଣ୍ଡାଦାଢ଼ ପରେ ନ ଗଲ ଲଭି ଗେଲ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।
ନାଇ; ଠାଟା ୨ । ପ୍ରେମ; ସ୍ନେହ—2. Love; fondness.
ଲାଡ଼; ପଯାର ୩ । ଇଙ୍ଗିତ; ଥଟ୍ଟା—3. Jest,
ବୋଲ ଦେଲ ସିନା ଗେଲେ ନସି—କବିସୂର୍ଯ. ବିଶୋଷବିଷ୍ଣୁ. ବ-ଗୀତ ।
୪ । ବାତ୍ସଲ୍ୟଯୁକ୍ତ ଆଦର—4. Fondling.
କରନ୍ତି ଗେଲ ସବୁ ମାତାସ୍ନେହ ବହୁ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୫ । ଶିଶୁ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସସ୍ନେହ ବ୍ୟବହାର—
5. Affectionate or fond conduct towards children and females.

ଗେଲ କଉତୁକ—ଦେ. ବି—ଗେଲ ୩ ଓ ୫ (ଦେଖ)
Gela kautuka Gela 3 and 5 (See)

ଗେଲ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହରେ ଖେଳାଇବା—1. To fondle (babies).
ନାଇଦେଓୟା; ଠାଟାକରା ୨ । ଥଟ୍ଟା ପରିହାସ କରିବା—
ଲାଡ଼ପୟାର କରନା 2. To jest.

ଗେଲଗରବ—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଗେଲ (ଦେଖ)
Gelagaraba Gela (See)

ଗେଲନାଟ—ଦେ. ବି—ଇଙ୍ଗିତ; ଥଟ୍ଟା—
Gelanāṭa Jest; joke.
ଠାଟାତାମାସା
ଲାଡ଼ପୟାର

ଗେଲପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗାଲପ୍)—ଘୋଡ଼ାଙ୍କର ଏକପ୍ରକାର ଚାଲି—Gallop.
Gelap
ଗ୍ୟାଲାପ ଘୋଡ଼ା ପରି ଯେ ଗେଲପ୍ ଚାଲିପାରେ ସ୍ନେହ ସିନା
ଗେଲପ ସରମାଶୁନସ—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗେଲବସର—ଦେ. ବି—୧ । ସ୍ନେହ; ଆଦର—
Gelabasara 1. Affectionate treatment.
ନେଅଟା; ନାଇ ୨ । ସ୍ନେହର ପାତ୍ର—
ଲାଡ଼ପୟାର; ଚାବ 2. Object of fond treatment.
୩ । ଅଯଥା ସ୍ନେହ ବା ଆଦର—
3. Undue fondness.
ମାତ୍ରୀସୁତ ଦୁହୁଁଙ୍କୁ କହୁବ ପୃଥ୍ୱୀ ଥିଲେ
ସବୁ ଗେଲବସର ପ୍ରକାଶିଲ ଭଲେ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ।
ଦେ. ବିଣ—ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରରେ ବଢ଼ିଥିବା—
Brought up in affection; fondled.

ଗେଲବସର କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗେହ୍ଲା କରିବା (ଦେଖ)
Gelabasara karibā Gehlā karibā (See)

ଗେଲବସରିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରଯୁକ୍ତ—
Gelabasariā 1. Full of affection or fondness.
ନେଅଟା ୨ । ଯାହାକୁ ଅଯଥା ଆଦର କରାଯାଏ—
ଅଳକଲଡ ତା; ଲାଡ଼ଲା 2. Unduly fondled.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଗେଲ ଲାଗିବା—ଦେ. ଚ—(କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ) ଅନାୟାସସାଧ୍ୟ ବୋଲି ବୋଧ ହେବା; କୌତୁକ ପରି ଜଣାଯିବା—
Gelalāgibā ଠାଟାଲଗା The state of (a thing) seeming easy.
ଠଟାଲଗାନା

ଗେଲ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗେଲ୍ଲା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gelā (etc) Gehlā etc (See)
ପ୍ରାଦେ. (ଉକ୍ତି) କ୍ରି—(ସେ) ଗଲା—(he) Went.

ଗେଲାଇ ଗେଲାଇ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ.—୧ । ଅତି ଅନାୟାସରେ; ଖେଳଲା ପରି—1. Playfully.
Gelāi gelāi

ପଦାତିକି ସେ ଶୁଣ୍ଡା ଦଣ୍ଡରେ ବୁଲାଇ,
ଛେଡଲେ ମସ୍ତାଇଲେ ଗେଲାଇ ଗେଲାଇ । କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

୨ । ଅନ୍ୟଠାରୁ ଆଦର ପାଇବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ସ୍ନେହଭଙ୍ଗି ଦେଖାଇ—With an attitude of fondness in expectation of receiving fondling treatment from another person in return.

ଗେଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଅଯଥା ସ୍ନେହ ବା ଆଦର କରିବା—
Gelāibā To fondle too much; to deal with excessive fondness.
ନାଇଦେଓୟା, ଆସ୍କାରାଦେଓୟା
ଲାଡ଼ପ୍ୟାରକରନା

ଗେଲାଇ ହେବା—ଦେ.କ୍ରି.—୧ । ଅନ୍ୟଠାରୁ ଆଦର ପାଇବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ
Gelāi hebā ସ୍ନେହଭଙ୍ଗୀ ଦେଖାଇ ହେବା—1. To show an attitude of fondness in expectation of receiving fondly treatment from another person.

୨ । ଆନନ୍ଦପ୍ରକାଶ କରି—
2. To exhibit cheerfulness.

ବକାଶ ହାସ କଟାକ୍ଷ ଢାଳଣ ରସିକା,
ବୋଇଲେ ଗେଲାଇ ହୋଇ ଫୁଲିଲି ନାସିକା । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
କୋଣ୍ଡଏଣ୍ଟ ପାଇକ ଦେହେ ସାଣ୍ଟୁ ବହୁ,
ବାହାଉଲେ ଭାଙ୍ଗର ଅଗରେ ଗେଲାଇ । କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଗେଲାଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଗେଲ୍ଲାଇ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gelāi Gelhāi etc (See)

ଗେଲାଇ ନାଗସ୍ୱ ମେଳେ ଗଜସ୍ୱନଗତ ଗଲାବେଳେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗେଲେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ.—ଆନନ୍ଦରେ; କୌତୁକରେ—
Gele

ତା ଦେଖି କୃଷ୍ଣାର୍ଜୁନ ସୋମବଙ୍କ ଭୁଲେ,
ଶଙ୍ଖରୁ ଧରି ବଜାଇଲେ ଅତି ଗେଲେ । କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ, କର୍ଣ୍ଣ ।

ଗେଲ୍ଲା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ସେରନ୍ତା—
Gelhā 1. Brought up with fondling.
ନେଅଟା ଆଦୁରେ ୨ । ଅତି ସ୍ନେହ ବା ଆଦରର ପାତ୍ର—
ଆଲାଦୁଲ 2. Object of fondling; favourite pet.
ଆସ୍କାରା ନାଇ ଦେ. ବି—ଅତି ଆଦର; ସ୍ନେହ—
ଲାଡ଼ପ୍ୟାର Excessive fondness.

ଗେଲ୍ଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଯଥା ସ୍ନେହ ବା ଆଦର କରିବା—
Gelhāibā To fondle too much; to deal with excessive fondness.

ଗେଲ୍ଲାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗେଲାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Gelhāi hebā Gelāi hebā (See)

ଗେଲ୍ଲାଇ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ସେରନ୍ତୀ; ସ୍ନେହ ଓ ଆଦରର ପାତ୍ରୀ;
Gelhāī ସ୍ନେହପାଳିତା—1. (female) Brought up with fondness; fondled.
ନେଅଟା
ଲାଡ଼ୀ ୨ । ମଧୁର; କୋମଳ; ଆଦରପୂର୍ଣ୍ଣ—
2 Sweet; affectionate.

ମୁଖ ହଲାଇ ଗେଲ୍ଲାଇ ଭାଷା କହୁଥାର ସେ । ଭଞ୍ଜ. ଲାବଣ୍ୟବତୀ ।

ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ସେରନ୍ତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବାଳିକା—
1. Unduly fondled woman or girl.

୨ । ଆଦର ପାଳିତା ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବାଳିକା—2. Woman or girl brought up amidst undue fondling.

୩ । ସ୍ନେହରେ ବାଳିକାଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
3. Name given to girls in affection.

ଅ. ସ. କ୍ରି—ସସ୍ନେହରେ; ଆଦର କରି; କୌତୁକ କରି—
With affectionate.

ଗେଲ୍ଲାଇନାନୀ—ଦେ. ବିଣ ଓ ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗେଲ୍ଲାଇ (ଦେଖ)—
Gelhāinānī Gelhāī (See)

ଗେଲ୍ଲାଇମଣି—ଦେ. ବିଣ ଓ ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗେଲ୍ଲାଇ (ଦେଖ)—
Gelhāimani Gelhāī (See)

ଗେଲ୍ଲା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଶିଶୁକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଆଦରରେ ବଢ଼ାଇବା—
Gelhākaribā To bring up a child with excessive fondness.
ନାହକରା, ଆସ୍କାରାଦେଓୟା
ଲାଡ଼ପ୍ୟାରକରନା

ନେଇକୁ ଶାଢ଼ିଅ ଝିଅପରି ପୋଷିଥାଏ, ଝିଅପରି ଗେଲ୍ଲା କରେ—
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗେଲ୍ଲେଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଣ. ଓ ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—
Gelhei (etc) ଗେଲ୍ଲାଇ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
ପ୍ୟାରୀ ଲାଡ଼ୀ Gelhāī (See)

ଗେଷ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଖୋଜିବା—
Gesh (root) 1. To search.

୨ । ଗବେଷଣା କରିବା—2. To investigate.

ଗେଷ୍ଣ—ସଂ. ବି (ଗୈ ଧାତୁ + ଷ୍ଣ = ଗାଇବା)—୧ । ଗାୟକ—
Geshṇa 1. Singer.

୨ । ଗୀତ ବ୍ୟବସାୟୀ—2. Professional singer.

ଗେଷ୍ଣୁ—ସଂ. ବି (ଗୈ ଧାତୁ = ଗାଇବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଇଷ୍ଣୁ)—୧ । ଗାୟକ—
Geshṇu 1. Singer.

୨ । ସାମବେଦ ଗାନକାରୀ—
2. Singer of Sāmabeda hymns.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଛପିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ଂବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପୁସ୍ତକୋକ୍ତରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଣ୍ଟମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୁଅଁ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟୁ'ଦେଖିବେ ।

୩ । ନଟ—An actor.

ଗେସ୍— ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍)—ବାୟୁ; ଗାସ୍
Ges Gas.
ଗ୍ୟାସ୍
ଗ୍ୟାସ୍

ଗେସ୍‌ଆଲୁଅ—ଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍+ସଂ. ଆଲୋକ)—
Gesālua ବାୟୁ ଜଳ ପ୍ରଦୀପ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା ଆଲୋକ—
ଗ୍ୟାସଆଲୋ Gas light.
ଗ୍ୟାସକୀରେସନୀ

ଗେସ୍‌ବତୀ—ଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍+ସଂ. ବର୍ତ୍ତିକା)—
Gesbatī ଗେସ୍‌ଆଲୁଅ (ଦେଖ)—
ଗ୍ୟାସବତୀ Gesālua (See)
ଗ୍ୟାସବତୀ

ଗେସ୍‌ଲାମ୍ଫ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍‌ଲାମ୍ଫ୍)—ଗାସ୍ ଜଳିବାର
Geslāmph ପ୍ରଦୀପ—Gas-lamp.
ଗ୍ୟାସଲାମ୍ପ
ଗ୍ୟାସଲାମ୍ପ

ଗେସା—ପ୍ରାଦେ (ଅଳ) ବି—ଟାପରା; ପରିହାସ—
Gesā Mockery; jest.

ଗେହ—ସଂ. ବି (ଗ=ଗଣେଶ+ଏହ ଧାତୁ=ଇଚ୍ଛା କରିବା+କର୍ମ. ଅ)—
Geha (ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକେ ଗଣେଶ ଆଦି ଦେବତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପୂଜା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି)—
୧ । ଗୃହ; ଆଳୟ—1. Home; house.
୨ । ବାସସ୍ଥାନ—2. Habitation.

ଗେହିଁବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.—(ଅଶ୍ଳୀଳ)—ଗେହିବା (ଦେଖ)
Gehiñbā Gehibā (See)

ଗେହିନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଗେହ୍+ଇନ୍+ଙ୍ଗୀ. ଈ)—ଗୃହିଣୀ (ଦେଖ)
Gehinī Gṛuhiṇī (See)

ଗେହିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଅଶ୍ଳୀଳ ସଂ. ଗୃହ—ଭୁଲ. ଗୃହମେଧୀ=ଯେ ଗୃହିଣୀ
Gehibā ସଙ୍ଗେ ଗୃହସ୍ଥାଧର୍ମ ପାଳନ କରେ)—
ସଙ୍ଗମ କରିବା; ମୈଥୁନ କରିବା—To cohabit.
ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି—ବହୁ ଜନତା ମଧ୍ୟରୁ ଉଠି ହଠାତ୍ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା—
To suddenly move away from a crowd to another place; to leave a company very suddenly.

ଗେହି—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗେହ+ଅଚ୍ଛ ଅର୍ଥରେ ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Gehī ଗୃହିଣୀ (ଦେଖ)
(ପୁଂ.—ଗିହା) Gṛuhī (See)
ଗ୍ରା. ପ୍ରତ୍ୟୟ (ସ୍ତ୍ରୀ)—(ପ୍ରାୟଶଃ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦର ସଂଯୋଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ଯଥା, ଘୋଡ଼ା ଗେହି)—ସଙ୍ଗମ କାରିଣୀ—
A female who cohabits with.

ଗେହିପୁଅ—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ (ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳିବିଶେଷ)—ଜଣେ ଚରିତ୍ରା ସ୍ତ୍ରୀର
Gehipua ପୁତ୍ର; ଗିହାଳୀର ପୁତ୍ର—(an obscene term of
ବେଧୋବାଚା abuse)—Son of an adulturess; issue of
ଗାଁଡ଼ିକାଲଡ଼କା adultery.

ଗେହେଶୂର—ସଂ. ବି. (ଗେହେ=ଘରେ+ଶୂର=ବୀର)—
Gehesūra ୧ । କାପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତି—1. A coward.
୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଘରଭିତରେ ମାଇପଙ୍କ ଆଗରେ ବୀରତ୍ୱ ପ୍ରକାଶ କରେ କିନ୍ତୁ ବାହାରେ କାପୁରୁଷତା ଦେଖାଏ—
4. One who brags of his prowess before the females of the house but flies away at the first approach of danger in the field.

ଗେହ୍ଲା (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଗେଲା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gehlā (etc) Gelā etc (See)

ଗେହ୍ଲାଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବିଣ ଓ ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—
Gehlāi (etc) ଗେଲ୍ଲାଇ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gelhāi etc (See)

ଗୈ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଗାଇବା—1. To sing.
Gai (root) ୨ । ଗୀତଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶ କରିବା—
2. To relate in song.

ଗୈ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି.—ଗଇ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Gai (etc) Gai (etc)

ଗୈନ୍ତି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି—କାଙ୍କ—
Gainti Spade.

ଗୈର୍ – ଦେ. ଅ—ଗଇର୍ (ଦେଖ)
Gair Gair (See)

ଗୈରି—ସଂ. ବିଣ (ଗିରି+ଅ)—୧ । ଗିରିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gairi 1. Mountainous.
୨ । ଗିରିଜାତ—2. Mountain-born.

ଗୈରତ୍—ବୈଦେ. ବି (ଅ)—ଗୋପନ; ଲୁଚାଇବା—
Gairat Suppression; concealment; hushing up.
ଗାଏବ
ଗୈରତ

ଗୈରିକ—ସଂ. ବି (ଗିରି+ଭାବାର୍ଥେ. ଇକ)—୧ । ଗେରୁମାଟି—
Gairika 1. Red Chalk; red ochre; hemalite.
୨ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—2. Gold.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଗିରିଜାତ—
1. Found in the mountains.
୨ । ଗିରିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Relating to mountains.
୩ । ଗେରୁଆ—3. Besmeared with red Ochre.

ଗୈରିକବସନ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—ଗେରୁଆ ଲୁଗା—
Gairikabasana Cloth besmeared with red chalk.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ଛ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଗୈରେୟ୍—ସଂ. ବି (ଗିରି+ଜାତାର୍ଥେ. ଏୟ୍)—୧ । ଗେରୁ—
Gairey a Red ochre.

୨ । ଲୋହାନ୍; ଶିଳାଜତୁ; ପର୍ବତରୁ ନିଃସୃତ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ତୈଳ-ବିଶେଷ—2. Bitumen; benzoin.

ସଂ. ବିଣ—ପର୍ବତଜାତ—Found in the mountains; mountain-born.

ଗୋ—ସଂ. ବି (ଗମ୍ ଧାତୁ+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ଡ; ଯେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିଚରଣ କରେ)—୧ । ଧେନୁ; ଗାଈ—1. Cow.
Go

୨ । ବଳଦ—2. Bullock.

[ଦ୍ର—ହନୁମାନେ ବଳଦଙ୍କୁ ଦେବତା ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି ଓ ଗାଈଙ୍କି ଦେବୀ ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି ।]

୩ । ବୃଷ—3. Bull.

୪ । ଗୋରୁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦୁଧ, ଦହି ଓ ଘିଅ ଆଦି—
4. Anything produced from the cow.

୫ । ପଶୁ—5. Quadruped.

୬ । ପୃଥିବୀ—6. The earth.

୭ । ମାତା—7. Mother.

୮ । ଦିଗ—8. Point of the compass.

୯ । ବେଦମାତା; ଗାୟତ୍ରୀ—
9. Gāyatrī (vedic mantra).

୧୦ । ବାଣୀ; ବାକ୍ୟ—10. Words; speech.

୧୧ । ସ୍ୱର୍ଗ—11. Heaven.

୧୨ । ଚକ୍ଷୁ—12. Eye.

୧୩ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—13. Organ of sense.

୧୪ । ଦୃଷ୍ଟି—14. Eye-sight.

୧୫ । ବିଦିଗ—15. The corner of the globe.

୧୬ । କେଶ—16. Hair.

୧୭ । କିରଣ—17. Ray of light.

୧୮ । ଜଳ—18. Water

୧୯ । ବାଣ; ଶର—19. Arrow.

୨୦ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—20. The sun.

୨୧ । ନକ୍ଷତ୍ର—21. The stars.

୨୨ । ଚନ୍ଦ୍ର—22. The moon.

୨୩ । ଯାଗବିଶେଷ—23. Name of a certain vedic sacrifice.

୨୪ । ବଜ୍ର—24. Thunder-bolt.

୨୫ । ହୀରକ—25. Diamond.

୨୬ । ଗୁଆ—26. Betel-nut.

୨୭ । ଲୋମ—27. Hair; fur of the body.

୨୮ । ବୃଷରାଶି—28. The sign of Taurus.

୨୯ । ଦଶ କୋଟି ସଂଖ୍ୟା—26. A billion.

୩୦ । ନଅ ସଂଖ୍ୟା—30. The number nine.

୩୧ । ଗାୟକ—31. A singer

୩୨ । ଗୋମେଧ ଯଜ୍ଞ—32. Cow-sacrifice.

୩୩ । ଗୃହ—33. House.

ଦେ. ଅ. (ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନ)—ଆଗୋ—
ଓଗୋ (Interjection used in addressing females)
ଗୋ Oh

ପ୍ରିୟ ସହି, ପରମାଦ ବଡ଼ ଭୁହ ଗୋ । ବିଦ୍ୟାପତି. ବିଗୋସ୍ତ ଏ ଗୀତ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ବାପମାଆଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ—
Interjection used in addressing to parents.

ଗୋଆ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ପର୍ତ୍ତୁଗିଜ୍ ଅଧିକୃତ ଭାରତର ପଶ୍ଚିମ ଉପକୂଳସ୍ଥ ନଗରବିଶେଷ—Goa; a Portugees town in western India.
Goā

ଗୋଆଲ୍ ଦେଓ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଦଶପଲ୍ଲାର ପର୍ବତବିଶେଷ—
Goāl deo A mountain in Daśapallā.

[ଦ୍ର—ଏ ପର୍ବତର ଉଚ୍ଚତା ୨୫୪୨ ଫୁଟ୍ ।]

ଗୋଆଲ—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଗୋପାଳ)—ଗଉଡ଼—
Goāla Milkman.
ଗୋୟାଲା ଧର୍ମ କରି ଗୋପେ ଗୋଆଲେ ପୋଷନ୍ତି
ଗ୍ୱାଲ ମନରେ ସୁଖଦେ ନାହିଁ । ପ୍ରାଚୀ—ଉତ୍ସବମଞ୍ଜରୀ ।
(ଗୋଆଲୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୋଆଲ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର; ମେଦିନୀପୁର) ବି (ସଂ. ଗୋପାଳ; ଭୁଲ. ବି. ଗୋୟାଲା)—ଗଉଡ଼—
Goulā
(ଗୋଆଲୁଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Cowherd; milk-man.

ଗୋଆଲିଆ ଲତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁହାଳକ; ଗୋଧାପଦୀ)—
Goāliā latā ହଂସପଦୀ (ଦେଖ)
ଗୋୟାଲୀ ଲତା Hamsapadī (See)

ଗୋଆଲି ଲତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁହାଳକ)—ହଂସପଦୀ (ଦେଖ)
Goāli lata Hamsapadī (See)

ଗୋଇ—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଗୋପନ; ଗୋପ୍ୟ; ଗୁପ୍ତ)—
Goi ମର୍ମକଥା; ଗୁପ୍ତକଥା—1. Secrets.
ଗୋଇ ୨ । ଗୃହଛିଦ୍ର; ପାରିବାରିକ ଛିଦ୍ର କଥା—
2. Family-secrets.

୩ । (ସଂ. ଗୋଧିକା) ଗୋଧିସାପ—3. Iguana.

୪ । (ସଂ. ଗର୍ତ୍ତ) ଗର୍ତ୍ତ; ପହଣୀ—4. A den; a trench made in the ground.

୫ । ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗୋପୀ)—ଗଉଡ଼ୁଣୀ; ଗୋପାଙ୍ଗନା—
5. A female of the cowherd caste.

ଗୋଇଆ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତର ରାଜ ପରିବାରମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା) ବି.—ବିବାହର ବାସିଦିନ ସକାଳଓଳି କନ୍ୟାପକ୍ଷୀୟ ଓ ବରପକ୍ଷୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର
Goiā nimantraṇa

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତିକି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଶବ୍ଦରେ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ରଖା ହେଉଛି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଦୌଣ୍ଡିଆ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ସେହେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଁ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୁଣ୍ଡ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଣ୍ଡ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଦଖୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଖ୍' ଦେଖନ୍ତେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖନ୍ତେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖନ୍ତେ ।

ହଳଦୀ, ତୈଳମର୍ଦ୍ଦନ; ଅବର ଜନନ ରୂପ ବୋଲାବୋଳ ହୋଇ ଓ ପିଢ଼ିକାଣ୍ଡ ମଗ୍ନମର ହୋଇ ସ୍ନାନ କରିବା— Bath taken together by persons of the bride s party and bridegroom's party on the next day of a marriage.

ଗୋଇ କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ପରର ଗୁପ୍ତ କଥା ବା ଗୃହଚ୍ଛିଦ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିବା—To divulge another's secrets or scandal.
Goi kārdhibā
ମଁ ଡ଼ାଫୋଡ଼ନା

ଗୋଇ ଖୋଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଇ କାଢ଼ିବା (ଦେଖ)
Goi kholibā Goi kardhibā (See)

ଗୋଇଠା—ଦେ. କ୍ରି—ପଦାଘାତ—Kick.
Goiṭhā ବଳୁ ମୋହର ମୁଣ୍ଡେ ତୁ ଗୋଇଠା ମାଡ଼—
ଲାଥି କୃଷ୍ଣଦିନ, ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।
ଲାତ

ଗୋଇଠାଅଣ୍ଠାଖିଆ—ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି
Goiṭhā aiṇṭhākhiā ନିକଟରେ ସବୁବେଳେ ଭୁକୁର ପରି ପଡ଼
ଲତଖୋର ଓର ଜୁତଖୋର ଗୋଇଠା ମାଡ଼ ସହି ଓ ଅନ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଖାଇ ବଞ୍ଚି ଥାଏ—1. A toady or parasite who lives with another person who deals him kicks and gives him the leavings of his table to subsist upon.
୨ । ଭୁକୁର—2. A dog.

ଗୋଇଠା ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟର ପଦାଘାତ ସହିବା—
Goiṭhā khāibā To be dealt kicks by another.
ଲାଥିଖାଓଆ
ଲାତଖାନା

ଗୋଇଠାଖିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ଅନ୍ୟର ଗୋଇଠା ମାଡ଼ ସହେ—
Goiṭhākhiā One who is kicked by another.
ଲାଥିଖେଗୋ
ଲାତଖୋର

ଗୋଇଠା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପଦାଘାତ କରିବା—
Goiṭhā māribā To deal kicks to others.
ଲାଥିମାରା
ଲତିଯାନା

ଗୋଇଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୁଟ୍ଟିକା=ବଳାଗଣ୍ଠି; ଗୋହିର=ଗୋଇଠି)—
Goiṭhi ୧ । ପାଦମୂଳ; ଗୁଲ୍‌ଫ; ରେଡ଼ି; ପାଦତଳର ଯେଉଁ ଅଂଶ
ଗୋଡ଼ାଳି ଠିକ୍ ପାଦ ଗଣ୍ଠିର ତଳେ ଥାଏ—
ଏଡ଼ି 1. The back sole of the foot; heel.
୨ । ଗୋଇଠାମାଡ଼—2. Blow with kick.

ଗୋଇଠି ଆସନ—ଦେ. ବି—ଯୋଗାସନବିଶେଷ—A posture of
Goiṭhi āsana sitting in the Jōga-exercise.
ଗୋଇଠି ଆସନେ ବିଷମ ଯୋଗ
ଶୁଣିଲ କାଠ ପ୍ରାସ୍ତେ ନ୍ୟସ ଅଙ୍ଗ—ପ୍ରାଚୀ. ପରଭେଗୀତା ।

ଗୋଇ ନିମନ୍ତ୍ରଣ—ପ୍ରାଦେ. (ଘଡ଼ଜାତ) ବି—ଗୋଇଆ ନିମନ୍ତ୍ରଣ (ଦେଖ)
Goi nimantraṇa Goiā nimantraṇa (See)

ଗୋଇନ୍ଦା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋଇନ୍ଦା; ଭୁଲ. ସଂ. ଗୁପ୍ତାନୁସନ୍ଧାନୀ)—
Goindā ଗୁପ୍ତଚର—Spy; informer.
ଗୋୟେନ୍ଦା
ଗୋଇଁଦା

ଗୋଇନ୍ଦା ପୁଲିସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋଇନ୍ଦା+ଇଂ. ପୋଲିସ୍)—
Goindā pulis ଗୁପ୍ତ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନିମନ୍ତେ ନିଯୁକ୍ତ କର୍ମଚାରୀ—
ଗୋୟେନ୍ଦା ପୁଲିସ Detective police; C I. D; Government criminal intelligence department.
ଖୁଫିୟାପୁଲିସ

ଗୋଇରା—ଦେ. ବି—ଗୋହିରା (ଦେଖ)
Goirā Gohirā (See)

ଗୋଏ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗୋଧିକା)—ଗୋଧା—
Goe Iguana.

ଗୋଏନ୍ଦା (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି— ଗୋଇନ୍ଦା ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Goendā etc) Goindā etc (See)
ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ଚୁସିଆର୍ ଗୋଏନ୍ଦା ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇବା
ସହଜ କଥା ନୁହେ—ଫକୀରମୋହନ, ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଗୋଁଆଁର—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରାମ୍ୟ)—୧ । ଏକଜିଦିଆ; ଜିଦିଖୋର;
Goñāñr ଏକଗୁଆଁ; ଏକବାଗିଆ; ଗୁଆଁର—1. Obstinate.
ଗୋଁୟାର ୨ । ନିର୍ବୋଧ; ଗମାର; ଓଲୁ—1. Foolish; stupid.
ଗଁବାର; ଗାଁବାର ୩ । ମଫସଲିଆ; ଗ୍ରାମ୍ୟ; ଗାଁଉଲି—
3. Simpleton; simple as village-folk.
୪ । ମୁସଲ୍‌ମାନ୍‌ମାନଙ୍କ ମହରମର ରୋଦନ-ଗୀତିରେ ଶବାଧାର (ତାଜିଆ)କୁ ନେଇ ଯୋଗଯାତ୍ରା କରିବା ଉତ୍ସବ—
4. The ceremony of carrying the coffin in a procession during the Mohorram festival among the Mahomedans.

ଗୋଁଆଁର ଗୋବିନ୍ଦ—ଦେ. ବି—କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
Goñāñra gobinda A simpleton or foolish person
ଗୋଁୟାରଗୋବିନ୍ଦ

ଗୋଁଗାଁ—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—ଗଁଗଁ; ପ୍ରହାରାଦି ବା ଯନ୍ତ୍ରଣାଜନିତ
Goñgāñ ଅସହ୍ୟମୂଳ ଜୀବର ଆର୍ତ୍ତରବ—Groaning of a
ଗୋଁଗୋଁ dying animal.
ଗୋଁଗାଁ

ଗୋଁଗୋଁ—ଦେ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ.— ଗୋଁଗାଁ (ଦେଖ)
Goñgoñ Goñgāñ (See)

ଗୋଁଦା ଫୁଲ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି.—ଗେଣ୍ଡୁ ଫୁଲ—
Goñdā phula Marigold; safflower.

ଗୋକଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି.—୧ । ଗୋଭୁଖୁର—
Gokaṇṭaka 1. Hoof of a cow.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ସ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ

୨ । ଗୋରୁଖୁରର ଚିହ୍ନ—2. Print of a cow's hoof.

୩ । ଗୋରୁ ମାଡ଼ିଥିବା ଯୋଗୁ ଖାଲ ଚିପ ହୋଇଥିବା ହେତୁରୁ ଯେଉଁ ଠାରେ ଲୋକେ ଚାଲି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ—
3 A place made impassable owing to having been trodden upon by cattle.

୪ । ଗୋକ୍ଷୁର (ଦେଖ)
4. Gokshura (See)

ଗୋକନ୍ଦା—ଦେ. ବି.—ଅଙ୍ଗୁଳି ସନ୍ଧିରେ ହେବା ଚର୍ମ ରୋଗବିଶେଷ—
Gokandā Eruption between the fingers.

ଗୋକର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି. (ଗୋ + କର୍ଣ୍ଣ)—୧ । ଏକ ଗୁଣ୍ଠ ପରିମାଣ; ଅନାମିକା ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଅଙ୍ଗୁଷ୍ଠ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିମାଣ—
Gokarṇṇa 1. A lineal measure; one span.

୨ । ଗଣ୍ଡୂଷ—2. Sip (of drink).

୩ । ମୃଗବିଶେଷ—3. A kind of deer.

୪ । ଅଶ୍ୱତର—4. Mule.

୫ । ସର୍ପ—5. Serpent.

୬ । ରୁଦ୍ରବିଶେଷ—6. A class of Rudra Deity.

୭ । ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ—
7. Name of a sacred place of pligrimage in Deccan.

୮ । ହିମାଳୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ—8. Name of a secred place in the Himalayas.

[ଦ୍ର—ଏଠାରେ ଭଗୀରଥ ତପସ୍ୟା କରିଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରବାଦ ଅଛି ।]

୯ । କାଶୀସ୍ଥ ଶିବଲିଙ୍ଗବିଶେଷ; ଗୋକର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱର—9. Name of a phallic emblem in Benares.

ଗୋକର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବି.—ମୂର୍ବା; ମୁରୁଗା ଗୁଳ—Bow-string hemp;
Gokarṇṇī Sansevieria Zeylancia Roxburghiana.

ଗୋକଳ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୁଗ୍ଗୁଳ)—ଧୂପ ଉପକରଣ ସୁଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ ବିଶେଷ—Indian Bdellium used as incense.
Gokala
ଗୋଗଳ [ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଚୂଣା ସଙ୍ଗେ ମିଶାଇ ଧୂପ ଦିଆଯାଏ ।]

ଗୋଗ୍ରାସ ସଂ. ବି. (ଗୋ+କଳ)—୧ । ଗୋ ଗ୍ରାସ—
1. A mouthful for a cow.

୨ । ଗୋରୁକୁ ଦେବା ଘାସ—2. Grass given to a cow.

ଗୋକିଳ—ସଂ. ବି.—୧ । ଲଙ୍ଗଳ—
Gokila 1. A plough.

୨ । ହେମାମନ୍ଦସ୍ତାର ପୁଅ; ମୁଷଳ—
2 Pestle of a mortar.

ଗୋକ୍ଷିଳ—ସଂ. ବି.—ଗୋକିଳ (ଦେଖ)
Gokila Gokila (See)

ଗୋକୁନ୍ଦା—ଦେ. ବି.—କନ୍ଦା; ଏକପ୍ରକାର ଚର୍ମରୋଗ—
Gokundā Scabies; a skin-disease.

ଗୋକୁଳ—ଦେ. ବି. (ଗୋ+କୁଳ=ସମୂହ)—୧ । ଗୋସମୂହ—
Gokula 1. A herd of cattle.

୨ । ଗୁହାଳ—2. Cow-house.

୩ । ଗୋଗୋଷ୍ଠ—3. Cattle-pen.

୪ । ଗୋପପୁର; ମଥୁରାଠାରୁ ସାତ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଥିବା ଯମୁନା ତୀରସ୍ଥ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରାମବିଶେଷ (ଏହିଠାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ନନ୍ଦ ଯଶୋଦାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଲାଳିତ-ପାଳିତ ହୋଇଥିଲେ; ଏହାର ଆଧୁନିକ ନାମ ମହାବନ; ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକେ ଗୋକୁଳ ବୋଲି ଡାକନ୍ତି ତାହା ପ୍ରାଚୀନ ଗୋକୁଳ ନୁହେ ଇତି. ଶବ୍ଦସାଗର)— 4. A village on the banks of Jamunā (the theatre of Śrīkṛushṇa's boyish feats) seven miles to the east of Mathurā.

ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗୁଗ୍ଗୁଳ)—ଗୋକଳ (ଦେଖ)—
Gokala (See)

ଗୋକୁଳବିହାରୀ—ସଂ. ବି (ଉପପଦ; ଗୋକୁଳ + ବିହାରୀ)—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମବିଶେଷ—An epithet of Śrī-kṛushṇa (who sported in the village of Gokula).

ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ—ସଂ. ବି (ଗୋକୁଳ+ଆନନ୍ଦ; ଗୋକୁଳ (ଗ୍ରାମର) ଆନନ୍ଦ ସଦୃଶ) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ନାମବିଶେଷ—
Gokulānanda An epithet of Śrīkṛushṇa (the delight of the village of Gokula).

ଦେ. ବି—ପୁରୁଷଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—A name given to males.

ଗୋକୁଳିକ—ସଂ. ବି—କାଦୁଅରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗାଈକୁ କାଦୁଅରୁ ଉଠିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—A person who gives help to a cow fallen in the mud.
(ଗୋକୁଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବିଣ. ଫୁଂ—ଟେରା—Squint-eyed.

ଗୋକୃତ—ସଂ. ବି—(ଗୋ+ମାଳାର୍ଥେ. କୃତ) ଗୋବର—
Gokṛuta Cow-dung.

ଗୋକ୍ଷ—ସଂ. ବି—ଜୋକ (ଇ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Goksha Leech.

ଗୋକ୍ଷୀର—ସଂ. ବି (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍ପ; ଗୋ + କ୍ଷୀର)—ଗୋଦୁଗ୍ଧ; ଗାଈଦୁଧ—
Gokshīra Cow's milk.

[ଦ୍ର—ଏ ଶବ୍ଦରୁ ଗଡ଼ଜାତରେ ପ୍ରଚଳିତ 'ଓଖର' ଶବ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି ।]

ସାଧାରଣ ସ୍ଥଳେ ଅସର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଷ୍ଟର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଷ୍ଟର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ପୃଷ୍ଠାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୂଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୃଷ' ଦେଖିବେ; ଦଧୁ ନ ପାଇଲେ 'ଦଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଣ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋକ୍ଷୁର—ସଂ. ବି—୧ । ଔଷଧରେ ଲାଗିବା କଣ୍ଟକଫଳଯୁକ୍ତ ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ; ବର୍ଷାୟୁ ଶାକବିଶେଷ; ଗୋଖରୁ—
Gokshura
ସଂ. ପର୍ଯ୍ୟାୟ—ଗୋକ୍ଷୁର, କ୍ଷୁରକ, ତ୍ରିକଣ୍ଟ, ସ୍ଥାବୁକଣ୍ଟକ, ଗୋକଣ୍ଟକ, ଗୋକ୍ଷୁରକ; ବନଶୃଙ୍ଗାଟ ପଲଙ୍କଷା; ଶଦଂଷ୍ଟ୍ରା, ଇକ୍ଷୁଗନ୍ଧିକା ଲଘୁ ଗୋକ୍ଷୁର, ଦ୍ୱିପୁଟ, କଣ୍ଟକଫଳ, ବନଶୃଙ୍ଗାଟକ, ଇକ୍ଷୁକଣ୍ଟକ, କ୍ଷୁରଙ୍ଗା
ଗୋକ୍ଷୁର; ଗୋଖରି
ଗୋକ୍ଷୁର; ଗୋଖୁରା
ଫା. ଭୁଖ୍‌ମେଖାରଖସ୍ତ
ଆ. ବଜରୁଲଖସ୍ତ
ତେ. ପାଣ୍ଟେରୁ; ପାଣ୍ଟେରମୁଲ୍ଲୁ
ତା. ନେରୁଞ୍ଜି
ସନ୍ନୀ. ତ୍ରିକୁଣ୍ଡ୍ରି

1. Tribulus Terrestris; a herbarious plants Pedalium murea.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଫଳ ପାଞ୍ଚ-କୋଣିଆ ଓ କଣ୍ଟକଯୁକ୍ତ । ଏହା ଶୀତବୀର୍ଯ୍ୟ, ମଧୁରରସ, ମଧୁର-ବିପାକ, ବଳକାରକ, ମୂତ୍ରାଶୟ-ଶୋଧକ, ଅଗ୍ନିଦୀପକ, ଶୁକ୍ରବର୍ଦ୍ଧକ, ପୁଷ୍ଟିକର । ଏହା ଅଶ୍ମରୀ, ପ୍ରମେହ, ଶ୍ୱାସ, କାସ, ଅର୍ଶ, ମୂତ୍ରକୃଚ୍ଛ୍ର, ହୃଦ୍‌ରୋଗ ଓ ବାୟୁନାଶକ ।

ଏଥିର ମଞ୍ଜି ଶୀତବୀର୍ଯ୍ୟ, ମୂତ୍ର-କାରକ, ବୃଷ୍ୟ ଓ ଆୟୁର୍ବର୍ଦ୍ଧକ ଏବଂ ଏହା ଶୋଥ, ଶୁକ୍ରମେହ ଓ ମୂତ୍ରକୃଚ୍ଛ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏ ଗଛ ବାଲିଆ ମାଟିରେ, ପଡ଼ିଆରେ ଓ ସମୁଦ୍ରପଣ୍ଡାରରେ ପୁଷ୍ଟ ଓ କଣ୍ଟକ ଜନ୍ମାରେ ଜାତ ହୁଏ ।]

୨ । ଗୋରୁର ଖୁର—2. Cow's hoof.

ଗୋକ୍ଷୁରକ—ସଂ. ବି—ଗୋକ୍ଷୁର (ଦେଖ)
Gokshuraka Gokshura (See).

ଗୋଖ୍‌ରା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଖରସାପ—
Gokhrā Cobra.

ଗୋଖ୍‌ରୁ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଡ଼ଖଡ଼ୁ—
Gokhru Anklets.

ଗୋଖର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋକ୍ଷୁର)—୧ । ଫଣାଧାରୀ, ବିଷଧର, ଦ୍ୱିଲବିଆ ସାପବିଶେଷ; ନାଗ—1. Cobra di Capillo; Naga Tripudians.
Gokhara
ଗୋଖୁରା
ଗୋଖ୍ରୁ, ଗୋଖ୍ରୁରା

[ଦ୍ର—ଏହାର ଫଣା ଉପରେ ଗୋରୁଖୁରଚିହ୍ନ ଭଳି କଳା ଚିହ୍ନ ଥାଏ । କେହି କେହି ଏହାକୁ କାଳୀଦଳନ ବେଳର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ କଠାରଚିହ୍ନ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି ।]

୨ । ତିନିଟି ଗୋଲାକାରଶିଷ୍ଟ ସୁନାର କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣବିଶେଷ—
2. A kind of golden pendant ear-ring with three balls set in a triangular form.

ଗୋ-ଖର—ସଂ. ବି (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗୋ=ଗୋରୁ+ଖର=ଗର୍ଦ୍ଦଭ)—
Go-khara (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପଶୁ—Beast.

ସାଧବେ ନ କରେ ଆଦର
ତାହାକୁ ବୋଲନ୍ତି ଗୋଖର—ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସକୃତ ।

ଦେ. ବିଣ—ଦୁଷ୍ଟ; ଅସତ୍; ବିଶ୍ୱାସଘାତକ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Wicked and faithless (person).

ଗୋଖରା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋକ୍ଷୁର)—ଗୋକ୍ଷୁର (ଦେଖ)
Gokharā Gokshura (See).

ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗୋଖର)—ମୂର୍ଖ; କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—
Rash; headstrong.

ଗୋଖା—ସଂ. ବି—ନଖ—
Nail

ଗୋଖଣ୍ଡା
ଗୋଖୁଣ୍ଡୀ } ସ୍ତ୍ରୀ.
ଗୋଖୁଣ୍ଡୀ

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଓଡ଼ିଶାର ଧୀବରଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ନୀଚ-ଜାତିବିଶେଷ—A low caste of Sūdras following the profession of fishermen.

ଗଉଡ଼ ଜଣ୍ଡ.ସ ଗୋଖା, ଜିତ ଭଙ୍ଗୁଣିକ ପଖା, ତେବେ ସାଇ ଦେବେ ଦେଖା—ଚଗ ।

ଦେ. ବିଣ—ନିର୍ବୋଧ କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ—
Foolish; rash.

ଗୋଖାଦକ—ସଂ. ବିଣ (ଗୋ+ଖାଦ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—ଗୋମାଂସ-ଭୋଜୀ—Beef-eating; one who eats cow's meat.
Gokhādaka

ଗୋଖାନା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗବୁଖାନା)—ଗୋରକ୍ଷାସ୍ଥାନ—
Gokhānā A cow-shed; a place for keeping cows
ଗୋଖାନା
ଗୋଶାଳା

ଗୋଖି—ଦେ. ବିଣ—ଗୋରୁଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ (ଯଥା—ଗୋଖି ଚମଡ଼ା)—
Gokhi Belonging to the cow.
ଗୋଖୀ ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗୋମାଂସ ଓ ଚର୍ବୀ—
ଗୋଖୀ Beef and cow's lard.

[ଦ୍ର—ମଇଁଷିଙ୍କ ଗରଭଙ୍ଗା ରୋଗରେ ଏହା ମଇଁଷିଙ୍କୁ ଖୁଆନ୍ତି ।]

ଗୋଖି ଚମଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଗୋଚର୍ମ—
Gokhichamardā Cow-hide; cow-leather.
ଗୋଖୀ
ଗୋଖୀ

ଗୋଖୁର—ସଂ. ବି (ଶ୍ରୁତିଭବ; ଗୋ+ଖୁର)—ଗୋରୁର ଖୁର—
Gokhura The hoof of the cow.

ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋକ୍ଷୁର)—ଗୋଖର ୧ (ଦେଖ)
Gokhara 1 (See).

ଗୋଖୁରା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋକ୍ଷୁର)—(ଦେଖ)
Gokhurā Gokshura (See)

ଗୋଗଛ ବାଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି—ଗୋଗୋଛବାଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gogachha bārdiā Gogochhabārdia (See).

ଗୋଗୃହ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୁତି ଭବ; ଗୋ+ଗୃହ)—ଗୋ ଲ—
Gogṛuha Cattle-shed; cattle-pen cow-house.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଉଥ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଉଥ	ନ

ଗୋଗେଇ - ପ୍ରାଦେ. (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା) ବି—ପଶ୍ଚିମା ପବନ ସହିତ ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ଆକାଶଯୁକ୍ତ ଯାଗ—Cloudy weather accompanied by west-wind.
Gogei
(ଯଥା—ଆଜି ଗୋଗେଇ ହୋଇଛି ।)

ଗୋଗୋଚ୍ଛ ବାଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି. (ଗୋରୁକୁ ପ୍ରହାର କଲାପରି)—ବିଶେଷ ପ୍ରହାର—Excessive beating; soun cudgelling.
Gogochha bārdiā
ଗୋବେଡ଼େନ୍

ଗୋଗୌଷ୍ଠ—ସଂ. ବି—୧ । ଗୋଶାଳା —1. Cow-shed.
Gogoshtha
୨ । ଗୋରୁଙ୍କ ରହିବା ବାଡ଼ିବିଆ ସ୍ଥାନ—2. A cattle-pen; an enclosure for cattle.

ଗୋଗ୍ରନ୍ଥି—ସଂ. ବି—୧ । ଘସି—1. Dried cowdung (used as fuel).
Gogranthi
୨ । ଗୋଷ୍ଠ—2. Cattle-pen.

ଗୋଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଗ୍ରହ)—ଗୋ-ହରଣ; ଗୋରୁ-ଚୋରି—Theft of cattle; cattle-lifting.
Gograha

ଗୋଘାତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗୋରୁକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—Killer of cows; cow-killer (M. W.)
Goghāta

ଗୋଘାତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଗୋଘାତ (ଦେଖ)
Goghātaka Goghāta (See)

ଗୋଘାତୀ—ସଂ.ବି.ପୁଂ. (ଗୋ+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୯ମା.୧ବ)—ଗୋଘାତ (ଦେଖ)
Goghātī
(ଗୋଘାତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Goghāta (See)

ଗୋଘୃତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଘୃତ)—୧ । ଗୁଆଘିଅ—1. Ghee from cow's milk.
Goghṛuta
୨ । ବର୍ଷାପାଣି—2. Rain-water.

ଗୋଘ୍ନ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Goghna
୧ । ଗୃହାଗତ ଅତିଥି ବା ଅଭ୍ୟାଗତ; ଭୁଣିଆଁ—1. An honoured guest.
[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ଭାରତରେ କେହି ଅତିଥି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ, ମଧୁପର୍କପାଇଁ ବା ତାଙ୍କର ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଗୋରୁ ମଧ୍ୟ ଯାଉଥିଲା । ପ୍ରାଚୀନକାଳରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଗୋମାଂସ ଖାଉଥିବାର ଏହା ଏକ ପ୍ରମାଣ ।]
୨ । ଗୋଘାତ (ଦେଖ)
2. Goghāta (See)

ଗୋଙ୍ଗା—ଦେଦେ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଫା. ଗୁଂଗା)—ଘୁଙ୍ଗା; ବାକ୍‌ଶକ୍ତିହୀନ—Dumb.
Goṅgā
(ଗୋଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗୌଂଗା
ଗୁଂଗା

ଗୋଚନ୍ଦନ—ସଂ. ବି—୧ । ଏକପ୍ରକାର ଚନ୍ଦନ—
Gochandana 1. A kind of sandal (Apte).
୨ । ଗୋରୋଚନା (ଚନ୍ଦନପରି ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଏହାକୁ କପାଳରେ ତିଳକ କରି ଘେନନ୍ତି)—
2. A yellow-coloured matter (used in marking the forehead on auspicious occasions) obtained from the bile of the cow.

ଗୋଚନ୍ଦନା—ସଂ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ଜୋକ—A kind of poisonous leech.
Gochandanā
[ଦ୍ର—ଏହାର ଲାଞ୍ଜ ମୋଟା ଓ ଦୁଇଫାଳିଆ । ସୁଶ୍ରୁତ ଅନୁସାରେ ଏ କାମୁଡ଼ିଲେ ଦଂଶିତଜୀବର ଦେହ ଫୁଲିଯାଏ ଓ ଘନଘନ ମୂର୍ଚ୍ଛାହୁଏ ।]

ଗୋଚର—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ଚର ଧାତୁ + ଅଧିକରଣେ. ଅ; ବା ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋ+ଚର)—୧ । ଗୋରୁ ଚରିବା ଭୂମି; ଗୋଚାରଣ ଭୂମି—1. Pasturage; pasture; grazing field for cattle.
Gochara
୨ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଗ୍ରାହ୍ୟ ବସ୍ତୁ—2. A thing perceptible by the senses.
୩ । ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର—3. Direct touch or preception.

ଶୁଣେ ଘଥିକା ଗୋଚରେ ଗୋବିନ୍ଦ
ବେଗେ ସମର୍ପିଲେକ ଘଟସ୍ଥ ନିଜ । ପ୍ରାଚୀ. ଉସବାରଥ ।

୪ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ-ଗ୍ରହଣର ସୀମା—4. Ken or range of preception.
୫ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଭୂତି—5. Perception; direct knowledge.
୬ । (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ଗ୍ରହର ତାତ୍କାଳିକ ସଞ୍ଚାର—6. (astrology) The presence or position of a planet in any sign which is that of a person's nativity.
୭ । ସ୍ଥାନ; ଦେଶ—7. Tract of country.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଗୋରୁ ଚରନ୍ତି—1. (land) Grazed over by cattle.
୨ । (ସମାସରେ) ବାସକାରୀ—2. Dwelling in.
୩ । (ସମାସରେ) ବିଚରଣକାରୀ —3. Frequenting.
୪ । (ସମାସରେ) ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ବିଷୟୀଭୂତ—4. Perceptible to a sense; within the ken of one's senses.
(ଯଥା—ଶ୍ରୁତିଗୋଚର, ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୋଚର ।)
୫ । ଅବଗତ; ଜ୍ଞାତ ହୋଇଥିବା—5. Informed.

ଝଗଡ଼ିବା ଜର ବଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଚର ଯେତେ ମୋର୍ଗ୍ର ଗୋଯେ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶ୍ୱାସିଗ୍ରନ୍ଥ. ୫ ଗାତ ।

୬ । ଅଶ୍ରିତ; ସ୍ଥିତ—7. Situatein.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ।

ଦେ. ବି.— ଉପସ୍ଥିତି—Presence.

ନ ଦେଖି ବୃକ୍ଷର ଗୋଚର । ଛନ୍ଦେ ହୋଇରେ ଚମତ୍କାର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗୋଚର କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଜଣାଇବା—

Gochara karibā To bring to notice.

ଗୋଚରକରା ଅବଧାନ ହେଉ ଜନ୍ମରେ ଅଚଳ

गोचर करना ଏହି ଦୁଃଖୀ ଗୋଚର । ଧ୍ୟାନ'ଅ. ପାଣ୍ଡବ ।

(ଗୋଚର କରାଇବା—ଣିଜନ୍ତ)

ଗୋଚର ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଜାଣିବା—

Gochara hebā 1. To know; to realise; to perceive.

ଗୋଚର ହଓୟା ୨ । ଜଣାଯିବା; ଜ୍ଞାତହେବା—2. To be known.

गोचर होना ଅଜ ତାହା ଗୋଚର ହୋଇବ ଦୁଃଖ । ବୃଷ୍ଣର୍ଷି ହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଗୋଚର୍ମ—ସଂ. ବି.—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଚର୍ମ)—

Gocharma ୧ । ଗୋରୁର ଚମଡ଼ା—1. Cow-hide.

୨ । ଭୂମିର ବର୍ଗପରିମାଣ ମାପବିଶେଷ—

2 A square-measure of land surface.

[ଦ୍ର—ଦଶହାତ ପରିମିତ ନଳରେ ଲମ୍ବରେ ଓ ଚଉଡ଼ାରେ ପନର ନଳ ଲେଖାଏଁ ପରିମିତ କ୍ଷେତ୍ର । ମତାନ୍ତରରେ ଦୀର୍ଘ ୨୧୦୦ ହାତ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ୨୧୦୦ ହାତ ପରିମିତ କ୍ଷେତ୍ର ।]

ଗୋଚାରକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Gochāraka ଗୋରୁ ଭଖୁଆଳ—Cow-herd.

(ଗୋଚାରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୋଚାରଣ—ସଂ. ବି (ଗୋ+ଚର ଧାତୁ ଣିଜନ୍ତ ଚାର ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଗୋରୁ ଚରାଇବା—

1 Taking cattle to graze; tending of cattle.

୨ । ଗୋରୁ ଚରିବା—2. Grazing.

ଗୋଚିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ସଂ. ଗୋଚୀ; ଚୁଚିକ)—

Gochiā ନଈ ମୁହାଣରେ ଧରା ପଡ଼ିବା କୋଚିଆପରି ଏକ ପ୍ରକାର ସମୁଦ୍ର-ମାଛ—A species of sea-fish resembling the eel.

ଗୋଚିକିତ୍ସକ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଚିକିତ୍ସକ)—

Gochikitsaka ଗୋରୁମାନଙ୍କ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସାକାରୀ—A cattle-doctor; a veterinary surgeon.

ଗୋଚିକିତ୍ସା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଚିକିତ୍ସା)—

Gochikitsā ଗୋରୁମାନଙ୍କ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା—Treatment of cattle-disease.

ଗୋଚିନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋରୋଚନା)—

Gochinā ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ)

गोरचना Gorochanā (See)

गौलोचन ଯାହାଙ୍କ କପାଳେ ଅଛି ଗୋଚନା ଖୋପି । ପୀତାମ୍ବର. ସ୍ତବ କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ।

ଗୋଚୀ—ସଂ. ବି—୧ । ଏକ ପ୍ରକାର ମାଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

Gochī 1. A kind of fish.

୨ । ହିମାଳୟଙ୍କ ପତ୍ନୀ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

2 Name of the wife of the Himalayas.

ଗୋଛ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—ଗୋଛା (ଦେଖ)

Gochha Gochhā (See)

ଗୋଛା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—୧ । ବଡ଼ା—

Gochhā 1. Sheaf; cluster; bundle.

ଗୋଛା, ଗୋଚା, ଆଟି ୨ । ସମୂହ—2. Collection;

गुच्छा multitude.

ଗୋଛାଇତ—ଦେ. ବି—୧ । ଶୂଦ୍ର ଜାତିର କୌଳିକ ଉପାଧିବିଶେଷ—

Gochhāita 1. A family-title of Śūdras.

୨ । ଝାଡ଼ୁମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—

2. A family title of sweepers.

ଗୋଛାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—(ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—କୌଣସି ପଦାର୍ଥକୁ ବଡ଼ାବଡ଼ା କରି ବାନ୍ଧିବା— To tie into sheaves.

ଗୁଛାନ, ଗୋଛାନ

गुच्छियाना

ଗୋଛାଏତ—ଦେ. ବି—ଗୋଛାଇତ (ଦେଖ)

Gochhāeta Gochhāita (See)

ଗୋଛାଗୋଛା—ଦେ. ବି. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ପ୍ରଚୁର—

Gochhāgochhā (figurative) Morethan sufficient; abundant.

ଗୋଛାଗୋଛା

गुच्छागुच्छा ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ—

1. Sufficiently; abundantly.

୨ । ବଡ଼ାବଡ଼ା ହୋଇ—2. In sheaves.

ଗୋଛା ବାନ୍ଧିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଛାଇବା (ଦେଖ)

Gochhā bāndhibā Gochhāibā (See)

ଗୋଛାବାଳ—ଦେ. ବି—କେଶଗୁଚ୍ଛ—(ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ+ବାଳ)

Gochhābāla A cluster of hair.

ଗୋଛି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁଚ୍ଛ)—୧ । ମାଂସପେଶୀ—

Gochhi 1. Muscles; tendon.

ପୁଟ୍ଠା, ପୁଟ୍ଠୀ ୨ । ଗୋଡ଼ର ଶିରାମାନ ଗୋଇଠି ଉପରେ ଯେଉଁଠାରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥାଏ—2. The place where the muscles of the leg meet; Tendo Achillis.

ସବୁ ଶିର ଯାଇ ଗୋଛରେ ଲେଗି—ଭଗ

୩ । କେଳର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ଶରୀରର ଶିରାଯାକ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଥାଏ—3. Trapezi muscles.

୪ । କେଳର ପଛଆଡ଼େ ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ଶରୀରର ଶିରାଯାକ ଏକତ୍ର ହୋଇଥାଏ—4. Trapezi muscles.

୫ । ଛୋଟ ଗୋଛା—5 A small bundle.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଲ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଳ	ନ୍ଦ

କାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଏକୀଭୂତ ଶିରା ବା ମାଂସପେଶିକୁ
Gochhi kāṭibā କାଟିବା – 1. To cut through the place where muscles meet.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାଥ) ଅନିଷ୍ଟ କରିବା—
2. (figurative) To injure another.
ଯଥା—ସେ ମୁହଁରେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଧୁତା କରୁଛି ତେଣେ ଉଭରେ ଉଭରେ ମୋ ଗୋଛ କାଟୁଛି ।

ଗୋଛ୍ଛିକାର—ଦେ. ବି—୧ । ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
Gochhikāra 1. Name of a family-title.
୨ । ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବକବିଶେଷ—2. A class of Sebakas or servants of Lord Jagannātha at Puri.

ଗୋଜ—ଦେ. ବି—୧ । ମେଖ; ମୁନିଆଁ କୀଳା—
Goja 1. Pointed pin; peg; stake.
ଗୋଁଜ ୨ । ଗୃହର ଚାଲିଉଭରେ ବସାଯିବା କାଷ୍ଠକୀଳକ —
ଖୁଁଟି 2. Wooden peg set in the roof of a thatched house.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ସୂକ୍ଷ୍ମାଗ୍ର; ମୁନିଆଁ; ଗୋଜିଆ—
1. Tapering to a point; pointed.
ନୁକୀଳା ୨ । ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ମୁନିଆଁ କରି ଯାଇଥିବା—
2. Curled to a point.
ଗୋଜ ଶ୍ରୀମୁଖସାରସ କର କରିବା ହରଷ ଭଚକରଷ—
ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

ଗୋଜଣ—ଦେ. ବି—ଗୋଜଣା (ଦେଖ)
Gojaṇa Gojaṇā (See)

ଗୋଜଣା—ଦେ. ବି—ଚୁଲିରେ ନିଆଁକୁ ଉଷ୍ଣାଇବାର କାଠି—
Gojaṇā A wooden poker; a pointed stick to
ଗୋଁଜନା; ପୋଡ଼ାଗୋଁଜନା stir up the fuel in the oven.
କିଲ୍ଲା.

ଗୋଜଣାକାଠି—ଦେ. ବି—ଗୋଜଣା (ଦେଖ)
Gojaṇākāṭhi Gojaṇā (See)

ଗୋଜର—ସଂ. ବି. (ଗୋ + ଜର)—ବୁଢ଼ା ବଳଦ ବା ଷଣ୍ଢ—
Gojara An old ox or bull

ଗୋଜା—ଦେ. ବି—୧ । ଋଣପତ୍ର; ଭମସୁକ—
Gojā 1 Simple mony-bond.
ଋଣ ଗ୍ରହଣ ନେବା ଲୋକଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରିଲା
ଗୋଜା ଚରି ମୂଳ ବଳନ୍ତର ଛଡ଼ି ଦେଲା—ପୀତାମ୍ବର ନୃସିଂହସୂରଣ ।
୨ । ଭୂମି ବଣ୍ଟନର ନିର୍ଣ୍ଣୟ-ପତ୍ର—
2. Allotment paper in land-partition.
୩ । ମେଖ; କୀଳା—3. Peg.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ତୀକ୍ଷ୍ଣାଗ୍ର; ମୁନିଆଁ—1. Sharp-pointed.
ବଳନ୍ତର ବଣ୍ଟା ଚେଲହୁଁ ଗୋଜା—ଭଗ ।
୨ । ନିଶ୍ଚଳ; ବାକ୍‌ଶକ୍ତିହୀନ; ଘୁଙ୍ଗା—2. Dumb; silent.
ମୋର ମୁହଁ ଗୋଜା—ଭଗ ।

ଗୋଜିଆ—ଦେ. ବିଣ—ମୁନିଆଁ—Sharp-pointed.
Gojiā ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ତେଣ୍ଟା; ଲମ୍ବ ବାଉଁଶ ଅଗରେ
ଗୁଜିୟା ଲାଗିଥିବା ମୁନିଆଁ ଲୁହା—
ନୁକୀଳା A long iron-pointed pole; lance.

ଗୋଜି କଡ଼ମା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଏକପ୍ରକାର ସାମୁଦ୍ରିକ
Goji kardamā ମାଛ—A kind of sea-fish.

ଗୋଜିକାଠି—ଦେ. ବି—୧ । ସିନ୍ଧକାଠି—1. A jimmy; crow-
Gojikāṭhi bar; a pointed iron rod used by thieves
ଗୁଁଜିକାଠି in house-breaking.
ଜୁଡ଼ାକାଁଟା ୨ । ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଜୁଡ଼ାରେ ପିନ୍ଧିବା କାଠି—
2. Hair-pin attached to a chignon.

ଗୋଜିଗାଜି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅଳଙ୍କାର ବସ୍ତ୍ରାଦିଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୟଂ ସୁସଜ୍ଜିତ
Gojigāji hebā ହେବା—To fit oneself in raiments
ସାଜାଗୁଜା or ornaments etc.

ଗୋଜିଣା—ଦେ. ବି - ଗୋଜଣା (ଦେଖ)
Gojiṇā Gojaṇā (See)

ଗୋଜିହ୍ୱା—ସଂ. ବି—୧ । କୋବି; କୃଷିଜାତ ଶାକଗୁଳ୍ମବିଶେଷ
Gojihwā (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—1. Cabbage.
୨ । ବନ୍ୟ ତୃଣବିଶେଷ—
2. A kind of wild grass.
[ଦ୍ର—ଏହାର ପତ୍ର ଲମ୍ବ ଓ ଫୁଲକୋବିର ପତ୍ର ପରି; ଏଥିରେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଚକ୍ରାକାର ଫୁଲ ଧରେ; ଏ ଘାସକୁ ପଶୁମାନେ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ଖାଆନ୍ତି । ବୈଦ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଏହା ଶୀତଳ, ଲଘୁ, ବାତକାରକ ଏବଂ କଫ, ପିତ୍ତ, କାସ, ରକ୍ତବିକାର, ଅରୁଚି, ବ୍ରଣ, ଜ୍ୱର ଓ ବିଷନାଶକ—ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୋଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ଭଡ଼ି ଭାଷା) ସର୍ବ.—ଏକ; ଗୋଟିଏ—
Goṭ One; one only.

ଗୋଟ୍‌କା—ପ୍ରାଦେ. (କଟକ ସହର;ଇଂରେଜ ବ୍ୟବହୃତ) ବି – ଟଙ୍କା—
Goṭkā Rupee.

ଗୋଟ୍ ଗୋଟ୍ କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—ବିକ୍ଷିପ୍ତ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ
Goṭ goṭ karibā ଗୋଟ୍ ଗୋଟ୍ କରି ଗୋଟାଇ ଆଣି ଜମା
କରିବା—To collect scattered things into a heap.

ଗୋଟକ୍ ମାନେ—ପ୍ରାଦେ. (ଭଡ଼ି)ଅ—ଗୋଟାଏ; ଗୋଟାକ ପ୍ରତି—
Goṭak māne To one.

ଗୋଟକ—ପ୍ରାଦେ. (ଭଡ଼ି) ସର୍ବ.—ଗୋଟ୍ (ଦେଖ)
Goṭaka Goṭ (See)

ଗୋଟମା—ଦେ. ବି.—କଷି ନଡ଼ିଆ ଫଳ (ପଇଡ଼ ହେବାର ପୂର୍ବାବସ୍ଥା)—
Goṭamā Young and small cocoanut fruits.
ମୁଚୀ [ଦ୍ର—କଷି ଅପେକ୍ଷା ଗୋଟମା ବଡ଼; ଗୋଟମା ଅପେକ୍ଷା
ନାରକେଲମୁଚୀ ପଇଡ଼ ବଡ଼ ।]

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଟା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋଟା — ଦେ.ବିଣ. (ତୁଳ.ଦ୍ରା.ଗୋଟା;ସଂ. ଗୁଟିକା)—୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳ—
Goṭā 1. Round.

୨ । ଏକୁଟିଆ; ଏକା—2. Solitary.

୩ । ଅଖଣ୍ଡ—3. Unbroken; entire.

୪ । ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ; ଗୋଟାଳିଆ—4. In lumps.

୫ । ଏକ ଜାଗାରେ ଜମା ହୋଇ ଟାଣୁଆ—5. Gathered to one place and become hardened.

ଗୁଟି ଦେ. ଅ. (ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦର ପ୍ରତ୍ୟୟ)—୬ । ସଂଖ୍ୟକ—
ଗୋଟ 6. Numbering.

(ଯଥା— ତିନିଗୋଟା ।)

ଦେ. (ସର୍ବନାମ; ଅନାଦରାର୍ଥ)—ଏକ ଗୋଟା—
One only.

ଚତୁର୍ଥ ପାଦରୁ ଗୋଟା ନିଯୋଡ଼ ଅନାମିକା ପ୍ରାତୀ ତ୍ରିଭୁଜରୂପଣ ଗୀତା ।

ଦେ. ବି—୧ । ସଂଖ୍ୟା—1. Number.

୨ । ସୁନା ବା ରୁପାର ଜରି—2. Gold or silver lace.

[ଦ୍ର—ଅନାଦରାର୍ଥ 'ଗୋଟା' ଶବ୍ଦ ଆଦରାର୍ଥରେ 'ଗୋଟି' ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ଯଥା—ତିନିଗୋଟା ଗେରି; ତିନିଗୋଟି ସାଧୁ ।]

ପ୍ରାଦେ. (ଭଙ୍ଗିଭାଷା) ବି.—ପଦାର୍ଥ—Things

ଗୋଟାଇପୋଟାଇ— ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ନିରର୍ଥକ ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ ଦ୍ୱିତୀୟ
Goṭāi poṭāi ସହଚର)—ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରି—
ଗୁଟିଯେପୁଟିଯେ Gathering or collecting together.

ଗୋଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଗୁଟିକା)—୧ । ଏକତ୍ର କରିବା;
Goṭāibā ସଂଗ୍ରହ କରିବା—1. To gather into one;
ଗୁଟାନ to collect.

ଗୁଟିଯାନା ୨ । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଭୂଇଁରୁ ଉଠାଇବା—
2. To pick up from the ground one by one.

୩ । (ଶେଷ ଆଦିକୁ) ଘଷା ଘଷି କରି ବିଶୃଙ୍ଖଳ କରିବା—
3. To disorder by treading or rough use.

ଗୋଟାଏ—ଦେ. ସର୍ବ. (ଅନାଦରାର୍ଥ) —୧ । ଏକଗୋଟା ମାତ୍ର—
Goṭāe 1. One only.

ଏକଟା ତହିଁରେ ଚଢ଼ି ଅଛି ଗୋଟାଏ ପୁରୁଷ । କୃଷ୍ଣଦ୍ୱିତ୍ର ମହାଭାରତ. ଆଦି ।
ଏକଗୋଟ (ଯଥା – ଆଦରାର୍ଥକ ଆକାର—ଗୋଟିଏ ।]

ଦେ.ବି.—ମଧ୍ୟାହ୍ନ ବା ମଧ୍ୟରାତ୍ରି ପରେ ଏକଘଣ୍ଟା ବାଜିବା
(ସମୟ)—2 One o'clock (time).

ଗୋଟାଏ ବେଳା—ଦେ. ବି.— ଦିନ ଦ୍ୱିପ୍ରହର ବା ରାତ୍ରି ଦ୍ୱିପ୍ରହର ପରେ
Goṭāe bela ଏକଘଣ୍ଟା ବାଜିବା ସମୟ; ବାରଟା ଉପରେ
ଏକଟାର ସମୟ ଗୋଟାଏ ସମୟ—1 o'clock.
ଏକବଜେ

ଗୋଟାକ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ସର୍ବ—୧ । ଗୋଟାଏ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Goṭāka (etc) 1. Goṭāe etc. (See)

୨ । ଗୋଟିକ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
2. Goṭika etc. (See)

[ଦ୍ର—ଅନାଦରାର୍ଥକ ଗୋଟାକ, ଆଦରାର୍ଥରେ ଗୋଟିକ ହୁଏ ।]

ଗୋଟାକ ସାତଗୋଟା— ଦେ. ବିଣ— (କ୍ରୋଧରେ) ଜର୍ଜରିତ; ବର୍ଦ୍ଧିତ-
Goṭāka sātagoṭā ପ୍ରକ୍ଷୁବ—Enraged.

(ଯଥା— ସେ ମୋ ଉପରେ ଗୋଟାକ ସାତଗୋଟା ହେଲା ।)

ଗୋଟାକିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଗୋଟିକିଆ (ଦେଖ)—
Goṭākiā Goṭikiā (See)

ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା— ଦେ. ବିଣ (ସହଚର)—
Goṭāku goṭā ଗୋଟାକ ସାତଗୋଟା (ଦେଖ)—
Goṭāka sātagoṭā (See)

ଅ—ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ—
One after another; successively.

ଗୋଟାକେତେ—ଦେ. ସର୍ବନାମ (ଅନାଦରାର୍ଥକ)—କେତେକଗୋଟା—
Goṭākete Some; a few.
ଗୋଟା କତକ; ଗୋଟା କୟେକ
ଗୋଟିକ

ଗୋଟା ଗୋଟା—ଦେ. ଅ (ଅନାଦରାର୍ଥ)—୧ । ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ; ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ;
Goṭā goṭā କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଟାଣୁଆ ଖଣ୍ଡ—1. Several lumps.
ଗୁଟି ଗୁଟି ୨ । ଏକ ଏକ ହୋଇ; ଥରକେ ଏକ ହୋଇ—
ଗୋଟିକ ଗୋଟିକ 2 One at a time.

୩ । ଗୋଟାକ ପରେ ଗୋଟାଏ—
3. One after another.

୪ । ବହୁଶଃ; ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ—
4. In a great number.

(ଆଦରାର୍ଥକ – ଗୋଟିଗୋଟି ।)

ଗୋଟା ଗୋଟା ଝାଳ—ଦେ. ବି— ଅପରିମିତ ଭାବରେ ଥରକୁଥର
Goṭā goṭā jhāḷa ବହିବା ଝାଳ—Successively and profusely flowing sweat.

ଗୋଟାଗୋଟି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—
Goṭāgoṭi (etc) ଗୋଟିଆଗୋଟି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Goṭiāgoṭi etc (See)

ଗୋଟାପଣେ—ଦେ. ଅ – ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା (ଦେଖ)—
Goṭāpaṇe Goṭāsuddhā (See)

ଗୋଟାଳି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁଟିକା)—୧ । ଗୋଲାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଡ଼ି ଖଣ୍ଡ—
Goṭāḷi 1. Rounded piece of chalk.
ଗୁଠଳି [ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ଲୋକେ ଅଣ୍ଟାରେ ଗୋଟାଳି
ଗୁଳଥୀ; ଭଟ୍ଟା; ଗୁଟ୍ଟଳ ଖୋସିଥିଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଲୁଗାର ଖୋସଣି ଫିଟି ଯାଉ ନ ଥିଲା । ଦରକାରବେଳେ ମାଟି ଉପରେ ଲେଖିବା କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଚଳୁଥିଲା ।]

୨ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ଟାଣୁଆ ଖଣ୍ଡ—
2. Small and hard pieces; lumps.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ମ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ୍ୱ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍

ଗୋଟାଳିଆ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗୁଟ୍ଟ)—୧ । ଗୋଟାଳିପରି ଗୋଲ—
Gotāliā 1. Like a round piece of chalk; globular.
ଗୁଟଳା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବର୍ତ୍ତୁଳ ଓ ଟାଣୁଆ—
2. Round and hard.

ଗୋଟାସିଝା—ଦେ. ବିଣ – (ବିରି,ମୁଗ ବା ପରିବା) କଟା ନ ହୋଇ ଗୋଟା
Gotāsijhā ସୁଦ୍ଧା ପାଣିରେ ସିଝି ହୋଇଥିବା—Boiled whole (fruit or corn).

ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା—ଦେ. ବି—ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ—
Gotāsuddhā The whole thing.

ଗୋଟି—ଦେ. ବିଣ (ଆଦରାର୍ଥକ)—୧ । ଏକସଂଖ୍ୟକ; ଏକମାତ୍ର—
Goṭi 1. One only.
ଗୁଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଗୋଟିଏ ନ ରହି ଅସିଲେ—
ଗୋଟ କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୨ । (ଏତେ। ଟି; ସଂଖ୍ୟକ (ଯଥା—ଛନିଗୋଟି)—
2. Numbering; in number
[ଦ୍ର—ଏଥିର ଅନାଦରାର୍ଥକ ଆକାର 'ଗୋଟା' ।]
୩ । (ସଂ. ଗୋଷ୍ଠି) —ଏକତ୍ରୀଭୂତ—
3. Gathered; collected into one.
ଯେତେ ଦ୍ରମ ହୋଇଛନ୍ତି ସେ ସଭାରେ ଗୋଟି—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୪ । ଏକମେଳ—4. United.
ଦେଖୁଅଛ ମନୁମାନ୍ଦିଏ ହୋଇ ଗୋଟି
ମଧୁକରା ଲୋକର ନିଅନ୍ତି ପ୍ରାଣଟି—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।
ଦେ. ବି—୧ । ଗୋଟିଘରା (ଦେଖ)
1. Goṭigharā (See).

ଗୁଟି ୨ । ପାଟ ବା ଉସର ପୋକଙ୍କ ଡମ୍ବାକାର ବସା—
କୋବା 2. Silk cocoons.

ଗୋଟିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଏକୁଟିଆ; ଏକମାତ୍ର —
Goṭiā 1. Solitary.
୨ । ସଂଗୃହୀତ—2. Collected; gathered; picked up.
ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ପାର୍ବତ୍ୟ ଭୂମିରେ ଚଳିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଛୋଟ ଚକାତକଯୁକ୍ତ ଶଗଡ଼—A cart with small solid wheels for use in hilly tracts.

ଗୋଟିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି —ଗୋଟାଇବା (ଦେଖ)
Goṭiāibā Goṭāibā (See).
ନିକଟରେ ସେମାନେ ସେନା ଗୋଟିଆଇ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

ଗୋଟିଆଗୋଟି—ଦେ. ବି—ସଂଗୃହୀତ ବସ୍ତୁସମୂହ—
Goṭiāgoṭi Gathered things.
ଦେ. ବିଣ—ଏକତ୍ର ସଂଗୃହୀତ—Gathered into a mass.

ଗୋଟିଆଗୋଟି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଭୂମିରୁ ଉଠାଇବା ବା ସଂଗ୍ରହ କରିବା; ଠୁଳ କରିବା—
Goṭiāgoṭi karibā To pick up; to gather from the ground; to heap together.
ଗୁଟିଆନା

ଗୋଟିଏ—ଦେ. ସର୍ବ (ଆଦରାର୍ଥକ)—୧ । ଏକମାତ୍ର—
Goṭie 1. One; only; single.
ଏକଟି ୨ । ଏକସଂଖ୍ୟକ – 2 One; esol.
ଏକଠା; ଏକଗୋଟ [ଦ୍ର—ଅନାଦରାର୍ଥ; ଗୋଟାଏ ।]

ଗୋଟିଏଗୋଟିଏ—ଦେ. କ୍ରି ବିଣ—୧ । ଧୀରେ ଧୀରେ—
Goṭiegoṭie 1. Very slowly.
ଗୁଟିଗୁଟି ଗୁଲୁଥାଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସେ ବଣେ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ
ଏକଏକ; ଗୋଟେଗୋ ୨ । ଆସ୍ତେ ସ୍ତେ; କ୍ରମେକ୍ରମେ—
2. By degrees; gradually.
୩ । ଏକାଦିକ୍ରମେ; ଏକ ପରେ ଅନ୍ୟ—
3. One by one; one after the other.
ଭିତରକୁ ସେ ଅଭିମୁଖ ହୋଇକରି
ବାହାରିଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସେ ନାରୀ—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୪ । ଥରକେ ଏକ ହୋଇ—4. One at a time.

ଗୋଟିକ—ଦେ. ସର୍ବ—ଗୋଟିଏ (ଦେଖ)
Goṭika Goṭie (See).

ଗୋଟିକଠଉଁ—ଦେ. ଅ—କିଛି ନ ଛାଡ଼ି; ସମସ୍ତ ନିଃଶେଷରୂପେ—
Goṭikaṭhauṅ Entirely; without leaving even a bit.
ଦେ. ସର୍ବନାମ—ପ୍ରତ୍ୟେକେ; ସମସ୍ତେ (କେହି ହେଲେ ଛାଡ଼ି ନ ଥାଇ)—Everyone; all without exception.

ଗୋଟି କରିବା – ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଟିଆଗୋଟି କରିବା (ଦେଖ)
Goṭi karibā Goṭiāgoṭi karibā (See).

ଗୋଟିକା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁଟିକା)—୧ । ଗୁଟିକା (ଦେଖ)
Goṭikā 1 Guṭikā (See)
୨ । କୋରା; ଲଡ୍ଡୁ—2. A ball of sweet-meat.
ଦେ. ବିଣ—ଗୋଟିକିଆ (ଦେଖ)
Goṭikiā (See).

ଗୋଟିକିଆ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଗୁଟିକା) – ଏକୁଟିଆ; ଗୋଟାଗୋଟା —
Goṭikiā Solitary; single.

ଗୋଟିକିଗୋଟି—ଦେ. ଅ. (ଆଦରାର୍ଥକ)—ଏକ ପରେ ଏକ—
Goṭikigoṭi One by one; one after another.
ଏକଏକ ଉଇଁଲେଣି ଭାତ ଗୋଟିକିଗୋଟି । ମଧୁସୂଦନ. ସନ୍ଧ୍ୟା ।
ତାବଡ଼ତୋଡ଼ (ଗୋଟିକୁଗୋଟି—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗୋଟିକେତେ—ଦେ. ବିଣ. (ଆଦରାର୍ଥକ)—ଗୋଟାକେତେ (ଦେଖ)
Goṭikete Goṭākete (See)

ଗୋଟିଖଡ଼କା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଙ୍ଗଶିଉଳି (ଦେଖ)
Goṭikhardakā Gaṅgaśiuli (See)

ଗୋଟିଖଡ଼କା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗଙ୍ଗଶିଉଳି (ଦେଖ)
Goṭikhardikā Gaṅgaśiuli (See)

ଗୋଟିଖେଳ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ—
Goṭikhela A kind of play.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚଳିତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ୍' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ'ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏ ଖେଳରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟ ବା ଗୋଟାଳକୁ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ମାରିବାକୁ ହୁଏ । ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ବାଜିଲେ ଖେଳାଳି ପୁରସ୍କାର ପାଏ, ନଚେତ୍ ଖେଳିବାଲାଗି ଉପାଜିତ କରିଥିବା ଫିସ୍ ତକ ହରାଏ ।]

ଗୋଟି ଗୋଟି—ଦେ. ଅ. (ଅଦରାର୍ଥକ)—ଗୋଟିକିଗୋଟି (ଦେଖ)
Goṭigoṭi Goṭikigoṭi (See)

ଗୋଟିଘର—ଦେ. ବ—ଗୋଟିଘରା (ଦେଖ)
Goṭighara Goṭigharā (See)

ଗୋଟିଘରା—ଦେ. ବ—ଅଣ୍ଡକୋଷ—Testicle.
Goṭigharā

ଗୋଟି ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କ୍ଷୁଦ୍ର, ଟାଣୁଆ ଓ ବର୍ତ୍ତୁଳ ଖଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ପରିଣତ ହେବା—To turn into small hard and round lumps.
Goṭi dharibā
ଗୁଟଳୀବାଁଧା
ଗୁଟ୍ଟଳବାଁଧନା

ଗୋଟିପ—ଗ୍ରା. ବ—ଗୋଟିପିଲା (ଦେଖ)
Goṭipa Goṭipilā (See)

ଗୋଟିପଣେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ—
Goṭipaṇe 1. One by one.
୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ—2. Fully; entirely.

ଗୋଟିପହଣ୍ଡି—ଦେ. ବ—ପହଣ୍ଡି ବିଜୟ ତଳେ ନୋଟ (ଦେଖ)
Goṭipahaṇḍi See notes under Pahaṇḍi bijaya.

ଗୋଟିପିଲା—ଦେ. ବ—ସଙ୍ଗୀତଦଳର ନାଚୁଆ ପିଲା (ଏପରି ସଙ୍ଗୀତ ଦଳରେ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଗୀତ ଗାଇଗାଇ ନାଚେ)—
Goṭipilā (single) Dancing boy who also sings songs.
ଗୌଡ଼ା

ଗୋଟିପୁଅ—ଦେ. ବ—ଗୋଟିପିଲା (ଦେଖ)
Goṭipua Goṭipilā (See)

ଗୋଟିପୋ—ଗ୍ରା. ବ—ଗୋଟିପିଲା (ଦେଖ)
Goṭipo Goṭipilā (See)

ଗୋଟିପୋକ—ଦେ. ବି—ପାଟ ବା ରେଶମ ପୋକ—
Goṭipoka Silk-worm.
ଗୁଟିପୋକା
ପୀଳା; କିରିମପୋଳା

ଗୋଟିଯାକ—ଦେ. ଅ.—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବ୍ୟାପି—
Goṭijāka Throughout; pervading the whole of a thing.
ରାତ୍ରି ଗୋଟିଯାକ ପ୍ରଳୟ ପୂଲକ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶ୍ୱୋତ୍ତରଣ ଗ ଗୀତ ।

ଗୋଟିଯେକ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) ସର୍ବ—ଗୋଟିଏ (ଦେଖ)
Goṭiyeka Goṭie (See)
ଭ୍ରମରକୁ ନାମ ଗୋଟିଯେକ ବିଚାର । ପ୍ରାଚୀ—ଶଶିସେନା ।

ଗୋଟିସବଟି—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ବିଶ—୧ । ଉଚ୍ଛଳିତ—
Goṭisabaṭi 1. Undulating.
ଗୋଟିସବଟି ନୂତନ ସରୁଆଡ ଏକା । ପ୍ରାଚୀ—ଚନ୍ଦ୍ରନିରୂପଣ ଗୀତା ।
୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣ; ଏକ—2. Full; entire.

ଗୋଟି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୋଟି ଧରିବା (ଦେଖ)
Goṭi hebā 1. Goṭi dharibā (See)
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଠୁଳ ହେବା—2 To collect together.
ଜ୍ଞାତ ଭୂଲେ ବଦ୍ଧେ କରଇ ଯେ ନର
ଗୋଟି ହୁଏ ଅଗ୍ରସ୍ଥେ ଦଥାଟି ତାହାର ବୃକ୍ଷସଂହି. ମହାଭାରତ ବନ ।

ଗୋଠ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗୋଷ୍ଠ)—୧ । ଗୋରୁ ରଖାଯିବା ସ୍ଥାନ—
Goṭha 1 Cowshed; cattle-pen.
ଗୋଠ
ଗୋଟ ୨ । ଗୋଚରଣ ଭୂମି—
2. Grazing ground; pasture.
୩ । ଅରଣ୍ୟ ମଇଁଷି, ମୃଗ, ବରାହ, ଗୟାଳ ଆଦିଙ୍କର ପଲ—
3. Flock; herd.
ପଡ଼ି ଥାଉ ବନେ ବଲୁଅ ହୋଇ ଗୋଠ । ବୃକ୍ଷସଂହି. ମହାଭାରତ ବନ ।
୪ । ଗୋରୁମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ଯେଉଁଠାରେ ରହନ୍ତି—
4. The place where cattle are herded together.
୫ । (ସଂ. କଟିସୂତ୍ର) ଅଙ୍କାରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଶିକୁଳି—
ଗୋଟ 5. Waiste-chain; girdle
ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବ—କଥା; ବାକ୍ୟ—Words.

ଗୋଠକାକୁଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—ମହାକାଳ (ଗଛ) (ଦେଖ)
Goṭhakākurḍā Mahākāḷa (tree) (See)

ଗୋଠ କାକୁଡ଼ି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ବିଶାଳା)—୧ । ଗୋରୁଖିଆ (ଦେଖ)
Goṭha kākurḍi 1. Gorukhiā (See)
୨ । କଡ଼ିକିଆ (ଦେଖ)—2 Karḍikiā (See)
ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ.—ମଟମଟକା (ଦେଖ)—
Maṭamaṭakā (See)

ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଶ.—୧ । ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁ ପଲରୁ ପୃଥକ୍ ହୋଇ ରହେ—1. (animal) Which keeps away from the herd.
(ଗୋଠଖଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗୋଠଛାଡ଼ା ୨ । ଯେ ପଲରୁ ପଛକୁ ରହିଯାଇଥାଏ—
2. Strayed from the herd; stray (beast).
୩ । (ମନୁଷ୍ୟ) ଯେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ମିଶେ ନାହିଁ—
3. (a person) Unsociable; loving to live alone.

ଗୋଠ ଗଛ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବ.—ବରକୋଳି ପରି ପରି ପତ୍ର—
Goṭha gachha ବିଶିଷ୍ଟ କଣ୍ଟାଳିଆ ଗଛ—A kind of throny tree.

ଗୋଠ ଗୋପାଳିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବିଶ.—(ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟ)—
Goṭha gopāḷiā ଅଯୋଗ୍ୟ ଓ ଦୁଷ୍କର୍ମକାରୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Worthless and evil-doing (person).

ଗୋଠଛଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ.—ଗୋଠ ଖଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)
Goṭha chhardā Goṭha khaṇḍiā (See)

ଗୋଠଛଡ଼ା ସିପେଇ—ଦେ. ବ.—ଯେଉଁ ସୈନିକ ନିଜ ଦଳରୁ ପଳାଇ
Goṭha chhardā sipei ଅସିଥାଏ—Deserter.

୧	ଇ	ଋ	ଋ,ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଇଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଭ	ନ

ଗୋଠ ନିଉଁଛୁଣା—ଦେ. ବିଶ. (ମନାର୍ଥରେ)—ପଲ ମଧ୍ୟରୁ ପୃଥକ୍ ଓ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସଯୁକ୍ତ—Of peculiar bad habits (in a herd).
Goṭha niuñchhuṇā
Gothala

ଗୋଠଳ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଗୋରକ୍ଷ କାଉଡ଼ି—A kind of fruit eaten by cattle.
Goṭhala

ଗୋଠବଣା—ଦେ. ବିଶ. - ଗୋଠଖଣ୍ଡିଆ (ଦେଖ)
Goṭhabaṇā Goṭhā khaṇḍiā (See)

ଗୋଠି—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୋଷ୍ଠୀ) - ସମୂହ; ସମାଜ—
Goṭhi A gathering; congregation.
ଗଷ୍ଠୀ
ଗୋଠୀ

ଗୋଠିଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗୋଷ୍ଠୀସ୍ଥ)—
Goṭhiā ୧ । ଗୋଠରେ ଥିବା—
1. Included in a flock; herded.
୨ । ଗୋଠ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
2. Relating to a herd.

ଗୋଠିଆକନ୍ଧ—ପ୍ରାଦେ. (ଜୟପୁର) ବି—ବନ୍ୟଜାତି ବିଶେଷ—
Goṭhiākandha A wild race of people.

ଗୋଠେ—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି.—ବହୁସଂଖ୍ୟକ; ଏକଦଳ—
Goṭhe A flock of; many in number.

ଗୋଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୁଷ୍ଟ; ଘୁଷ୍ଟି; ଘୁଷ୍ଟକା=ଗୁଲ୍ଫ; ସଂ. ଗୋହ୍ନର=ପାଦମୂଳ)—
Gorda
ଗୋଡ଼, ପା ୧ । ଚରଣ; ପାଦ—1. Leg.
ପାବ, ଟାଙ୍ଗ, ଗୋଡ଼ ୨ । ଟେବୁଲ, ଖଟ ବା ଚଉକୀ ଇତ୍ୟାଦିର ଖୁଣ୍ଟି—
2. Post or pillar on which a chair, stool, table or bedstead stands.
୩ । ଚେର; ମୂଳ—3 Root.
୪ । ବଇଠ; କୌଣସି ବସ୍ତୁର ନିମ୍ନ ଅଂଶ—
4 Base; pedestal.
୫ । ମୂଳକାରଣ— 5. Root-cause; origin.
(ଯଥା—ମାଇପଙ୍କ କଳହ ଏ ମକଦମାର ଗୋଡ଼ ଅଟେ ।)
୬ । ଗୁଲ୍ଫ; ପାଦମୂଳ—6. Heel.
୭ । ଲତା; ଜହି କାଉଡ଼ି ଆଦି ଲତା ମାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଦିଆଯିବା ଝାଟି—
7. Frame-work for training creepers; trellise.
୮ । ଦୁଇଖଣ୍ଡବିଶିଷ୍ଟ ଅଳଙ୍କାର ସଂଲଗ୍ନ ହେବାର ଗଣ୍ଠି ବା କବଜା—8. A hinge or joint of an ornament consisting of two pieces.

ଗୋଡ଼ ଆଙ୍ଗୁଠି—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ର ଆଙ୍ଗୁଳି—
Gorda āṅguṭhi Toe; finger of the leg.

ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ରଖିବା—ଦେ.କ୍ରି—ଗୋଟିଏ ଗୋଡ଼କୁ ଆର ଗୋଡ଼ ଉପରେ ରଖି ବସିବା—
Gorda upare gorda rakhibā To sit cross-legged.
ପାଓଁ ପେ ପାଓଁ ରଖନା

ଗୋଡ଼କନା—ଦେ. ବି—ମୋଜା—
Gordakanā Socks; stockings.

ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଚାଲିଯିବା—
Gorda kārdhibā To withdraw from a place; to strew one's heels.
ପାଆଁ ଅଡ଼ାନା, ପାଓଁ ନିକାଲନା

ଗୋଡ଼କୁ ଶାଙ୍କୋଳି ହାତକୁ ବେଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—
Gordaku śāṅkoli hātaku berdi
(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କଠୋର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ; ଅନ୍ତରାୟ; ବିଘ୍ନ—
(figurative) Serious impediment
ଭାର୍ଯ୍ୟା ହେଲା ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼କୁ ଶାଙ୍କୋଳି ହାତକୁ ବେଡ଼ି ।
ଭୁନ୍ନାଳାକୁମାର ନଅଭୁଣ୍ଡ ।

ଗୋଡ଼ଖଡ଼ୁ—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ର ବଳାଗଣ୍ଠି ଉପରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅଳଙ୍କାର—A ring worn over the ankle.
ମଳ
ଗୋଡ଼ୁରୁ

ଗୋଡ଼ ଖସଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ ଖସିବା (ଦେଖ)
Gorda khasardibā Gorda khasibā (See)

ଗୋଡ଼ ଖସରିବା—ପ୍ରା. ବି—ଗୋଡ଼ ଖସିବା (ଦେଖ)
Gorda khasaribā Gorda khasibā (See)

ଗୋଡ଼ ଖସିବା—ଦେ. ବି—ପିଚ୍ଛିଳ ଭୂମିରେ ଗୋଡ଼ ସ୍ଥିର ନ ରହି ସ୍ଖଳିତ ହେବା—Slipping of the feet on slippery ground.
Gordakhasibā
ପା ଖସେ ଯାଓୟା; ପା ଖସା
ଗୋଡ଼ ଖଁସନା; ଗୋଡ଼ ଖସି ଖେଦ ହେବାର ଦରଦ—
ଗୋଡ଼ ଫିସଲନା କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶ୍ୱାସ୍ତ୍ର. ଗ ଗାଉ ।
ଦେ. କ୍ରି—(ଗୋଡ଼) ପିଚ୍ଛିଳ ଭୂମିରେ ଥମ୍ବି ହୋଇ ରହି ନ ପାରି ଇତସ୍ତତଃ ହେବା—(legs) To slip on a slippery ground.

ଗୋଡ଼ଗଣ୍ଠି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୁଷ୍ଟ)—ବଳାଗଣ୍ଠି—
Gordaganṭhi Ankle; the joint of the foot.
ପାୟେରଗାଁଠ
ଘୁଟ୍ଟି

ଗୋଡ଼ ଘଷିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ପାଦ ସଂବାହନ କରିବା—
Gorda ghashibā 1. To massage the legs.
ପା ଘଷା; ପା ଟେପା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତିଶୟ ଖୋସାମତ
ଗୋଡ଼ଜାଁତନା; ଗୋଡ଼ଦବାନା କରିବା—2. (figurative) To flatter.

ଗୋଡ଼ ଘୋଳା—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ ବ୍ୟଥା ହେବା ରୋଗ—
Gorda gholā Aching of the legs.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାଭିଧାନରେ ନ ମିଳନ୍ତି ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଙ୍ଗମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଟକା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଟକ୍ଷ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଡ଼' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଡ଼ୁ'ଦେଖିବେ ।

ଗୋଡ଼ ଘୋଳାମିଳା—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ ଘୋଳା (ଦେଖ)
Gorda gholāmilā — Gordaghola (See)

ଗୋଡ଼ ଚଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚାଲିବା—1. Walking.
Gorda chalibā
ପା ଚଳା
ଗୋଡ଼ଚଲନା
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହେବା—2. Being in a state of working.
(ଯଥା— ଗୋଡ଼ ଚଳିଲେ ସେଟି ଚଳିବ ।)

ଗୋଡ଼ ଛଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମଲାବେଳେ ଗୋଡ଼କୁ ଇତସ୍ତତଃ
Gorda chhāṭibā ସଞ୍ଚାଳନ କରିବା—1. To beat the air
ଗୋଡ଼ ଛଟପଟାନା with the legs in agony (at the time of dying).
୨ । (ଶିଶୁ) ଅବୁଝ ହୋଇ ଭୂମିରେ ଗୋଡ଼କୁ ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚାଳନ କରିବା —2. (a child) To beat the air with the legs in a paroxysm of rage.

ଗୋଡ଼ ଜମାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଠିଆ ହେବା—
Gorda jamāibā To plant oneself firmly on the
ପା ଜମାନ ground.
ପାଓଁ ଜମାନା

ଗୋଡ଼ଟାଣ—ଦେ. ବି—ପାଦର ବଳ —
Gordaṭāṇa The strength of the leg
ପାୟେରବଳ ହିଜ ଶରୀରକୁ କରଣ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ
ଗୋଡ଼କାବଳ ଚାହାରେ ସେଠୁ ଦେଖାଇ ଗୋଡ଼ଟାଣ—କୃଷ୍ଣସଂହି ମହାଭାରତ. ବନ

ଗୋଡ଼ ଟେକି ବସିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇ ବସିବା (ଦେଖ)
Gorda ṭeki basibā Gorda bardhāi basibā (See)

ଗୋଡ଼ତଳକୁ ଆସିବା - ଦେ. କ୍ରି—ଆପେ ଆପେ ଖୋଜିଲେଣ୍ଡ ଆସି
Gordataḷaku āsibā କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରଣପ୍ରାର୍ଥୀ ହେବା—
ପାୟେର ନିଚେଆସା To seek shelter at the feet of a
ଗୋଡ଼କେନୀଚେଆନା person (of one's own accord).

ଗୋଡ଼ତଳିଆ - ଦେ. ବିଣ—୧ । ନିମ୍ନସ୍ଥ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Gordataliā 1. Inferior (person).
ଗୋଡ଼ତର ୨ । ନୀଚ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Lowly (person); mean.

ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି— ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦତଳେ ପଡ଼ିତ
Gordatale pardibā ହେବା—To fall at another's
ଗଡ଼କରା; ପାୟେପଡ଼ା feet.
ଗୋଡ଼ତର ପଡ଼ନା; [ଦ୍ର—ଗୁରୁଜନ ବା ଦେବତାଙ୍କୁ
ପାଓଁ ଲଗନା ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣାମ କରିବା ଓ କୌଣସି ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା ବା କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଏମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଭୂମିରେ ମୁହଁମାଡ଼ି ଦଣ୍ଡବତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।]

ଗୋଡ଼ ଦେବା —ଦେ. କ୍ରି—୧ । (କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ) ଉପସ୍ଥିତ ହେବା -
Gorda deba 1. To arrive (at a place).
ପା ଦେଓୟା ୨ । (କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ) ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା—
ଗୋଡ଼ଦେନା 2. To undertake (a work).

ଗୋଡ଼ ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ୟର ପାଦ ଧରି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା—
Gorda dharibā 1. To hold another's legs by way
ପାୟେଧରା of beseeching.
ପାଓଁ ଧରନା; ପାଓଁ ପକଡ଼ନା; ୨ । କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା—
ଗୋଡ଼ଧରନା 2. To beg excuse or forgiveness.
ଜୋହ୍ଲେ ବା ଦ୍ରୌପଦୀ ଗୋଡ଼କୁ ଧରନ୍ତୁ—କୃଷ୍ଣସଂହି, ମହାଭାରତ. ବନ ।
୩ । ଅତି ମିନତି କରିବା—
3. To solicit most humbly.

ଗୋଡ଼ଧୁଆ—ଦେ. ବି.—୧ । ଜଳଦ୍ୱାରା ପଦଧୌତ କରିବା—
Gordadhuā 1. Washing of the legs.
ପା ଧୋୟା ୨ । ଗୋଡ଼ ଧୋଇବାର ପାତ୍ର—
ଗୋଡ଼ ଧୋନା 2. Wash-basin.

ଗୋଡ଼ଧୁଆ କଂସା—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ କଂସାରେ ଶ୍ୱଶୁର ବିବାହ-
Gordadhuā kamsā ବେଦୀରେ ଜ୍ୱାଇଁଙ୍କର ପାଦ ଧୋଇ
ଦିଅନ୍ତି—Wash-basin for the father-in-law washing the son-in-law's feet at the marriage-altar.

ଗୋଡ଼ଧୁଆ ପାଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ପାଦୋଦକ)—ପାଦୋଦକ; ପାଦ
Gordadhuā pāṇi ଧୁଅ ହେବା ପରେ ପାଦରୁ ନିଃସୃତ ଜଳ—
ଗୋଡ଼ଧୋଆ ପାନା; ଚରଣାମୃତ Water with which the feet are washed.
(ଯଥା—ତା ଗୋଡ଼ଧୁଆ ପାଣିକି କେହି ସର ନୁହନ୍ତି ।)

ଗୋଡ଼ ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ଉପସ୍ଥିତ
Gorda pakāibā ହେବା—1. To arrive at (a place)
ପା ଫେଲା ୨ । ନୃତ୍ୟାଙ୍ଗର ତାଳ ଅନୁସାରେ ପାଦକୁ ଭୂମିରେ
ପାଓଁ ଫେଁକନା; ପକାଇବା—2. To move the legs on the
ଗୋଡ଼ ବଁଠାନା ground according to the measure in music.

ଗୋଡ଼ ପେଣ୍ଡା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ପିଣ୍ଡିକା)—ଗୋଡ଼ ଭଣ୍ଡା (ଦେଖ)
Gorda pendā Gordbhandā (See)

ଗୋଡ଼ ପେଲିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଟେସାଇ ଚାଲିବା; ଜୋରପୂର୍ବକ ପାଦକ୍ଷେପ
Gorda pelibā କରିବା—To push the way; to push on.
ମରି ହାଣି ଜାଣି ଏ ବଚନକୁ ବୋଲି,
ଚଳେ ଯୁଝିବ ଶ୍ରେ ଅଗରୁ ଗୋଡ଼ ମେଲି । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ଶଲ୍ୟ ।

ଗୋଡ଼ ଫାଟ—ଦେ. ବି.— ପାଦତଳ ଓ ଗୋଇଠିର ଚର୍ମ ଫାଟିଯିବା
Gordaphāṭa ରୋଗ—Chilblane.
ପା ଫାଟ
ବେମାୟ

ଗୋଡ଼ ଫାଟୁ - ଦେ. ବିଣ.—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଦତଳର ଚର୍ମ ଫାଟିଯାଇ
Gorda phāṭu ଥାଏ; ଗୋଡ଼ଫାଟ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ —
Suffering from chilblane.
ଅଳ୍ପେ ପଣ୍ଡୁ ମଲେ ମଗା, ଗୋଡ଼ଫାଟୁ ହେଲେ ମୁରକହସା । ଭଗ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ୍ୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ମ

ଗୋଡ଼ଫୁଲ—ଦେ. ବି.—ପାଦ ଶ୍ଳୀତ ହେବା ରୋଗ; ଗୋଦର—
Gordaphulā Elephantiasis.
ପା ଫୋଲା ଦେ. ବିଶ.—ଗୋଦର ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ—
पीलपाओँ (person) Suffering from elephantiasis.

ଗୋଡ଼ ବଜା—ଦେ. ବିଶ. - ଯାହାଠାରେ କାହାର ଗୋଡ଼ ବାଜି ଥାଏ;
Gordabajā ପଦାହତ—Struck by the feet of another.
• ଜନା ଜଲ କ୍ରୋଧରେ ଗୋଡ଼ବଜା ଫଣୀ । କୃଷ୍ଣସଂହ ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ୟୋଗ ।

ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଆଗକୁ ପାଦ ସଞ୍ଚାଳନ କରିବା; ପଦ
Gorda bardhāibā ବିସ୍ତାର କରିବା—
ପା ବାଡ଼ାନ To stretch the legs forward.
गोड़ बढ़ाना

ଗୋଡ଼ବଢ଼ାଇ ବସିବା—ଦେ. କ୍ରି.—କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ
Gorda bardhāi basibā ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ସଜ୍ଜିତ ଥାଇ
ପା ବାଡ଼ିୟେ ବସା ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବା —
गोड़ निकालकर बैठना To be ready and waiting to do some thing.

ଗୋଡ଼ବଳା—ଦେ. ବି.—ଗୁଲ୍ଫରେ ପିନ୍ଧା ଯିବା ଅଳଙ୍କାର—
Gordabalā Anklet.
ପାଁଜର, ପାଞ୍ଜଡ଼, ପାଏଁଜୋର
पाएजेब; झुररा

ଗୋଡ଼ ଭଣ୍ଡା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ପିଣ୍ଡିକା)—ଆଣ୍ଠୁର ତଳେ ଥିବା ନଳ-
Gorda bhandā ଗୋଡ଼ର ମାଂସଳ ଅଂଶ; ଜଙ୍ଘା—
ପାଏରଡିମ, ପାଏରଡିମା The calf of the leg.
पिंडली

ଗୋଡ଼ ଭଙ୍ଗି ଠିଆହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ବହୁତ ବେଳଯାଏ ଅପେକ୍ଷା ବା
Gorda bhāngi thiāheba ଅନୁସରଣ କରି ଠିଆହେବା—
ପା ଭେଂଗେ ଦାଁଡ଼ାନ To dance attendance on a person.
गोड़ तोड़कर खड़ाहो

ଗୋଡ଼ ଭୂଇଁରେ ନ ଲାଗିବା—ଦେ. ବି—୧ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଆନନ୍ଦ ବା
Gorda bhūiñre na lāgibā ଗର୍ବରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିହ୍ୱଳ ଓ ଶ୍ଳୀତ
ଭୁୟେଁ ପା ମା ଲାଗା ହେବା—1. (figurative) Being
गोड़भूमिपरनहिँ पड़ना besides one's self in pride or joy

୨ । ଶୂନ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିବା ବା ଟେକାହେବା—
2. Remaining suspended or lifted up in the air.

ଗୋଡ଼ମୁଣା—ଗ୍ରା. ବି—୧ । ମୋଜା—1. Stockings.
Gordamunā ୨ । ପାଇଜାମା—2. Pantaloons.
ପାଜମା
पएजामा

ଗୋଡ଼ମୁଦି—ଦେ. ବି—ଗୋଡ଼ର ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ମୁଦି—
Gordamudi Ring for a finger of the foot.
ପାୟେରଆଁଠି
झुल्ला

ଗୋଡ଼ମୋଡ଼ା—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୋଡ଼ଘଷା—
Gordamordā 1. Massaging of the legs.
ପା ଟେପା ୨ । ଯନ୍ତ୍ରରେ ପାଣି ବୋହିବା ଲୋକର ଗୋଡ଼ ରଖିବା
गोड़ दबाना ପଟା—2. The plank on which a person lifting water by a Janta rests his feet.
୩ । ଅସମତଳ ସ୍ଥାନରେ ବା ଖାଲରେ ଚାଲିଲାବେଳେ
ଗୋଡ଼ର ଗଣ୍ଠି ମୋଡ଼ ହୋଇଯିବା—3. A sprain of the leg.

ଗୋଡ଼ ମୋଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଡ଼ ଘଷିବା (ଦେଖ)
Gorda mordibā Gorda ghasibā (See)

ଗୋଡ଼ରୁ ପାଣି ମରିବା—ଦେ. ବି—ବହୁତ ଚାଲି ଚାଲି ଗୋଡ଼ ଥକା
Gordaru pāni maribā ମାଡ଼ିଯିବା; ଚଳଚ୍ଛକ୍ତିହୀନ ହେବା—
गोड़का पानी मरजाना Being too much tired after a long walking.
ପାରିବ ଦଉଡ଼ ଦଉଡ଼ ତାଙ୍କ ଗୋଡ଼ରୁ ପାଣି ମଲା—କୁଳଳାକୁମାର ଶଅତୁଣ୍ଡୀ ।

(ଆପଣା) ଗୋଡ଼ରେ କୁରାଢ଼ି ମାରିବା—ଦେ.କ୍ରି.—ନିଜେ ନିଜର ଅନିଷ୍ଟ
Gordare kurārdhi māribā କରିବା—To cause one's
गोड़में कुल्हारि मारना own ruin.

ଗୋଡ଼ ଲଗାଇବା—ଦେ କ୍ରି—ଚାଲିବାପାଇଁ ଭୂମିରେ ପାଦ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା—
Gorda lagāibā To touch the ground with one's
ପା ଲାଗାନ feet (for walking).
गोड़ लगाना

ଗୋଡ଼ହାତ—ଦେ. ବି (ସମ୍ବତର)—ଦେହର ସର୍ବାଙ୍ଗ—
Gordahāta All the limbs of the body.
ପାହାତ
गोड़हात

ଗୋଡ଼ହାତ ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ପଡ଼ି
Gordahāta dharibā ଆଶ୍ରୟ ଇଚ୍ଛା କରିବା—1. To seek
ପାହାତ ଧରା shelter by falling at the feet (of a
गोड़हात पकड़ना person).
ଅରଜୁନ ମରନ୍ତେ ପାଣ୍ଡବେ ଅନାଥ,
ତୋଇ ଆସି ଧରିବେ ତୁମ୍ଭ ଗୋଡ଼ ହାତ ।
କୃଷ୍ଣସଂହ. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।
୨ । କ୍ଷମା ଇଚ୍ଛା କରିବା—2. To ask for pardon.

ଗୋଡ଼ହାତକୁ ଚାହିଁ ରହିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗତିବିଧିକୁ
Gordahātaku chāhiñ rahibā ଲକ୍ଷ କରିବା—To watch
ଗୋଡ଼ହାତ ଦେଖତେରହନା the movements (of a person).

ଗୋଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଗଡ଼ା; ମୁଗବରି ଆଦି ଶସ୍ୟ
Gordā ବୁଣିବାର ଉପଯୋଗୀ ଉଚ୍ଚ ଭୂମି—1. High land for sowing cereals.
୨ । ପଞ୍ଜର; ଝରକା—2. Window.
୩ । (ଗଡ଼ଜାତ) ମଦଭାଟିରୁ ବଳି ପଡ଼ିଥିବା ଭାତର ବା
ମହୁଲର ସିଠା—3. The refuse of mahwa flowers or boiled rice after brewing.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ରଖା ହୋଇଛି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବାଗ୍ରେ ଚିହ୍ନିତ ବିକଳ୍ପ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୪ । (ଆଠଗଡ଼) ବିଆଳ ଧାନ—
4. A kind of early paddy.

ଗୋଡ଼ା ଦେ. ବିଣ—ନୈଷ୍ଠିକ (ଧର୍ମବିଲମ୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତି) ଖାଣ୍ଟି (ଯଥା— ଗୋଡ଼ା ହିନ୍ଦୁ)—Orthodox.
Gōrdā

ଦେ. ବି—୧ । ମୂଳଦୁଆ—1. Foundation; basis.
୨ । ସ୍ତମ୍ଭ—2. Pillar.
ଅସ୍ଥିମାଳ ଚହ୍ନ ପୋତଅଛ ଗୋଡ଼ା—ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନିରୂପଣଗୀତା ।
୩ । କୌଣସି ବିଷୟର ଆଦ୍ୟ ବା ମୂଳ—
3. The origin or beginning of anything.

ଗୋଡ଼ା; ଥାଳା ୪ । କାନ୍ଥ ଓ ଗଛ ଆଦିର ଭୂମିସଂଲଗ୍ନ ଅଂଶ—
4. The part of a wall or tree just near the ground.
୫ । ଗଛର ମୂଳ—5. Root of a tree

ଗୋଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଓ. ଗୋଡ଼ି ଶବ୍ଦରୁ ନାମ ଧାତୁ)—
Gordāibā
ଧାଓୟା କରା; ଗୋଡ଼ାନ
ଗୋଡ଼ିୟାନା; ଗୋଡ଼ ଲଗାନା; ପିଛୁଆନା
୧ । ପଛରେ ଧାଇଁବା—1. To run after; to pursue; to chase.
୨ । ଅନୁସରଣ କରିବା; ପଦାନୁସରଣ କରିବା—2. To follow the foot-steps of another.
ନିର୍ବଳ ମନେ କଲେ ମୋ ସୁନ୍ଦର ପଣେ,
ନାରିଏ ଗୋଡ଼ାଇ ଯିବେ ମୋ ବହଣେ । କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୩ । ପାଦରେ ଠେଲି ଦେବା—
3. The push by the legs.

ଗୋଡ଼ାକାଟି—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ନଡ଼ା—
Gordākāṭi Straw.

ଗୋଡ଼ାଗୋଡ଼ି—ଦେ. ବି—୧ । ଜଣକ ପଛରେ ଜଣେ ଦଉଡ଼ିବା—
Gordāgordi 1. Chasing one another; pursuing one another.
୨ । ଏକପ୍ରକାର ଖେଳ—
2. A running country-game

ଗୋଡ଼ା ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗଳଦା ଚୁଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Gordā chungurdi Galadā chungurdi (See)

ଗୋଡ଼ାଣିଆଁ—ଦେ. ବିଣ—ପରର ଅନୁସରଣିଆଁ; ଯେ ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଥାଏ—
Gordāniāñ
Following slavishly; attending on another person without invitation.

ଗୋଡ଼ାତକ—ଦେ. ବିଣ—ଶତ୍ରୁର ଅନୁଧାବନ କରୁଥିବା—
Gordātaka Chasing an enemy.

ଗୋଡ଼ା ବାନ୍ଧିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗଛ ବା କାନ୍ଥର ମୂଳରେ ମାଟି ଗଦାକରି ଦୃଢ଼ କରିବା—1. To make a tree or wall firm by adding earth to its foot; to earth up.
ଗୋଡ଼ା ବାଁଧା
ଗୋଡ଼ା ବାଁଧନା; ଥାଳା ବାଁଧନା
୨ । ଅବତାରଣା କରିବା—2. To preface.

ଗୋଡ଼ାମି—ଦେ. ବି. (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁଭୂତ)—ଧର୍ମାନ୍ଧତା; ଅତିରିକ୍ତ ଧର୍ମ-ପରାୟଣତା—Rigid orthodoxy.
Gordāmi
ଗୋଡ଼ାମି

ଗୋଡ଼ାରେ ଗଲତ୍—ଦେ. ବି.—କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମରୁ ଭୁଲ୍; ପ୍ରଣବରୁ ଅଶୁଦ୍ଧ; ଆରମ୍ଭିଲାରେ ଗଲତ୍—Mistake at the outset.
Gordāre galat
ଗୋଡ଼ାୟ ଗଲତ
ପହିଲିସେ ଗଲତି

ଗୋଡ଼ି—ଦେ ବି. (ସଂ. ରୁଗ୍ନ; ଭୁଲ ସମ୍ବଲପୁର ରୁଗୁଡ଼ି; ସଂ. ଗୁଣ୍ଡିକା)—
Gordi
କଂକର
ଅଁକଟା; କଂକଡ଼
୧ । ସାନ ସାନ ପଥର ଖଣ୍ଡ—1. Pebble; small pieces of stone; stone-bits or particles.
୨ । କଙ୍କର—2. Road-metal.
ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.— ଜିମିଖାଡ଼ି ମାଛ—A sort of small fresh-water-fish.

ଗୋଡ଼ିଆ—ଦେ.ବିଣ.—୧ । ଗୋଡ଼ିମିଶା—1. Mixed with small bits of stone.
Gordiā
କାଁକରିୟା, କଙ୍କରିଲ
ଗୋଡ଼
୨ । ଗୋଡ଼ଯୁକ୍ତ (ଯଥା ଗୁରଗୋଡ଼ିଆ ଖଟ)—2. Furnished with legs; legged.
ଦେ. ବି.—ପଛରେ ଦଉଡ଼ିବା; ଗୋଡ଼ାଇବା—Pursuing.

ଗୋଡ଼ିଆଗୋଡ଼ି—ଦେ. ବି.— ଗୋଡ଼ାଗୋଡ଼ି (ଦେଖ)
Gordiāgordi Gordāgordi (See)

ଗୋଡ଼ିଖାଇ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଜିମିଖାଡ଼ି (ମାଛ)—
Gordikhāi Jimikhārdi (fish) (See)

ଗୋଡ଼ିଙ୍ଗି—ଦେ. ବି.—ଓଦଭୂଷଣ କରିବା ଓ ପଡ଼ିଆ ଚରିବାର ଉପଯୋଗୀ ସରୁ ଲଙ୍ଗଳ—A narrow plough for transplanting paddy and tilling waste lands.
Gordingi

ଗୋଡ଼ିଛାଲ—ଦେ. ବି.—ଗୋଡ଼ିଶାଳ (ଦେଖ)
Gordichhāla Gordisāla (See)

ଗୋଡ଼ି ଜମି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି.—ବିଆଳଧାନର ଫସଲ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଟିପା ଜମି—High land fit for autumnal paddy.
Gordi jami

ଗୋଡ଼ିବତା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ)—ଗୃହଦ୍ୱାରର ଚଳଚଳ ଆଡ଼ଲ ରୁଅର ମୁଣ୍ଡର ଛିଦ୍ରରେ ଗଳିଥିବା ସରୁ ବାଉଁଶଖଣ୍ଡମାନ—
Gordibatā
Small laths of bamboo passing through the lower eyes of the rafters of a thatched house.

ଗୋଡ଼ିବାଣ—ଦେ. ବି.—ବନ୍ୟ ପୁଷ୍ପ-ଫୁଲବିଶେଷ (ଏହାର ଡେଙ୍ଗ ଲମ୍ବ; ନାଲି ଏବଂ ହଳଦିଆ ଫୁଲ ଭେଦରେ ଗଛ ଦୁଇପ୍ରକାର)—A wild shrub with (red and white) flowers.
Gordibāṇa
ଗ୍ରାମ ଦେବତାଙ୍କ ମଣ୍ଡପ ବିତାନ
ସିନ୍ଦୁରର ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛେ ଗୋଡ଼ିବାଣ । ରାଧାନାଥ ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ

ଗୋଡ଼ିମାଟି—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୋଡ଼ି ବା କଙ୍କର ମିଶ୍ରିତ ମାଟି—
Gordimāti Earth mixed with bits of stone.
୨ । ଗୋଡ଼ ଓ ମାଟି—2. Pebble and earth.

ଗୋଡ଼ିଶାଳ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗର୍ଭଶାଳା)—ଦୁଇଖଣ୍ଡ କାଠପଟାକୁ ଆଡ଼ ବାଗରେ ଯୋଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ମୁନିଆଁ ହୋଇଥିବା କଣ୍ଟା—Double-pointed nail used in joining two planks edgewise.
Gordiśāla
ଗର୍ଭଶାଳା
ଆଁଧାରୀ

ଗୋଡ଼ିଶିମ୍ବ—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ—A kind of bean with very hard seeds.
Gordiśimba
[ଦ୍ର—ଏଥିର ମଞ୍ଜି ଗୋଡ଼ିପରି ଗୋଲ, ଶ୍ୱେତ ଓ ଟାଣୁଆ ।]

ଗୋଡ଼ୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ; ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) ଅ—
Gordu ଶକଟବାହକ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇବାର ଓ ବୁଲାଇ କରି ନେବାର ଶବ୍ଦ—
A sound uttered by a cart-driver to goad the bullocks onward

ଗୋଡ଼େଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Gordeibā Gordāibā (See)

ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ—ଦେ. ଅ—୧ । ଠିଆଏ ଠିଆଏ; କୌଣସି ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ନ ବସି; ଠିଆ ଠିଆ କାର୍ଯ୍ୟ ସାରି—
Gorde gorde
1. Without taking seat.
୨ । ଅନତିବିଳମ୍ବେ; ଅତି ଶୀଘ୍ର; ତଟ୍—
2. As soon as possible; immediately; very quickly.
୩ । ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ; ବାରମ୍ବାର—
3. Every moment; repeatedly.
(ଯଥା—ସେ ଦୁହିଙ୍କର ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ କଳହ ଲାଗିଛି ।)
୪ । ସର୍ବଦା ଜଣକର ପଛେ ପଛେ ଥାଇ—
4. Dogging the foot steps of another.

ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପଦାଙ୍କକୁ ଅନୁସରଣ କରି ତାହା ପଛେ ପଛେ ରହିବା ଓ ତାହା ପାଖରୁ କ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର ନ ହେବା—
Gorde gorde jagibā To watch a person by following his heels; to dog a person.

ଗୋଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଡ଼ି—
Gordhi Small bits of stone; pebble.

ଗୋଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁଣ୍ ଧାତୁ=ଗଣନା କରିବା+କରଣେ ଅ +ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Goṇī
୧ । ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣବିଶେଷ (୧ ଦ୍ରୋଣ)—
1. A corn-measure.
୨ । ଶସ୍ୟାଦିର ପରିମାଣପାତ୍ର; ଗୌଣୀ—
2. A measuring pot for corn.
୩ । ଅଖା; ଥଳ; ବସ୍ତା—3. Gunny; sack.
୪ । ଚିରା ଲୁଗା; କନ୍ଥା—
4. Ragged garment; rags; torn cloth.

ଗୋଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଗୁଣ୍ଡ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Goṇḍa ୧ । ନର୍ମଦା ଓ କୃଷ୍ଣା ନଦୀ ମଧ୍ୟରେ ବିନ୍ଧ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ ବନ୍ୟ ନୀଚ ଜାତି ବିଶେଷ; ଗଣ୍ଡ ଜାତି—
1. The Gonds; a wild people of low caste inhabiting the Bindhya ranges.
୨ । ନାଭି—2. Navel.
୩ । ଗାଣ୍ଡୁ; ନାଭି ଦେଶର ବର୍ଦ୍ଧିତ ମାଂସ—
3. Enlargement of the navel; a fleshy protuberance of the navel.
୪ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାଣ୍ଡୁ ବାହାରି ଥାଏ—
4. A person with fleshly navel.

ଗୋଣ୍ଡି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ମାଳ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ ଅନାର୍ଯ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ—
Goṇḍi
An aboriginal race living in the Mālas of Ganjam.

ଗୋତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋତ୍ର)—
Gota ୧ । ବଂଶ—1. Family.
ଗୋତ୍ର ୨ । ବାନ୍ଧବ—2. Relative.
ଗୀତ ଛିଅ ମନେ କୋଇଁ କାହାର ଗୋତ ?—ଉଗ ।
ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗୋତ୍ରୀୟ)—ଗୋତ୍ରୀୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Related by kinship; related

ଗୋତମ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ+ତମ)—
Gotama ଅଙ୍ଗୀରସ୍ ବଂଶଜ ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ ପ୍ରଣେତା ମୁନି—
(ଗୋତମୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) A sage, author of logic (the Nyāya system of Hindu philosophy).
[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମ ଗୌତମ । ଏହାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଶତାନନ୍ଦ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଅହଲ୍ୟା ।]
୨ । ବୌଦ୍ଧମତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନି; ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ—
2. The Buddha.

ଗୋତମ ବୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (ନାମ)—ବୌଦ୍ଧ ମତପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ମୁନି; ବୁଦ୍ଧଦେବ-
Gotama buddha Buddha; the founder of Buddhism.

ଗୋତର—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗୋତ୍ର)—୧ । ବଂଶର ପୂର୍ବସ୍ୱାମୀ ବା ମୂଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—1. The past or original head of a family.
Gotara
୨ । ଗୋତ୍ର (ଦେଖ)
2. Gotra (See)
ଶୁଣ ଅମ୍ବର ପୁଙ୍ଗଳାତ ଗୋତରକୁ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ. ମହାଭାରତ. ଅନ ।

ସାଧାରଣ ରୋଗେ ଅଥବା ସ୍ୱଭାବରେ ଏକ ୧ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରଖା ହେଉଛି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଅଥାଙ୍କେ ଚିହ୍ନିତ ହେଉଛି ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୁଲ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଲ୍' ଖୋଜିବେ, ଦଧି ନ ପାଇଲେ 'ଦହି' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଖୋଜିବେ; 'ଅଳବଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଳ' ଖୋଜିବେ ।

ଗୋତରା—ସ୍ତ୍ରୀଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଓର; ଟେର; ସନ୍ଧାନ—
Gotarā Trace; trail.

ମହାବଳ ବାଘ ଗୋରୁ ମାରି ଖାଇଛି, ଏବେ ବେଳେ
ମନ୍ଦନଶିବାସ ବାଘର ଗୋତରା ବାରି ବାରି ଯାଇ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।
ବୈନିକ ଅଶା. ୩୧।୩।୨୯

ଗୋତା—ବୈଦେ. ବି. (ଆ)—୧ । ଜଳଆଦିରେ ଡୁବିବା—
Gotā 1. A dive into water; dip.
ଗୋତା ୨ । ଅଣବିଶ୍ୱାସୀ ଓ ଅନିଷ୍ଟକର ଆଚରଣ—
गोता 2. Underhand practices to injure another.

ଗୋତାଡ଼ୁ—ସ୍ତ୍ରୀଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି. (ତେ. ଗୋତାଡ଼ୁ)—
Gotārdu ଦକ୍ଷିଣରେ ଛଅର ରୁପାର ସରୁ ପାତଆରେ ତଲେଇ ପର ବୁଣା ଅଣ୍ଟାର ଗୋଲ୍ ସୁତା —
A round waiste-chain woven with very thin strips of silver.

ଗୋତା ଦେବା—ଦେ. କ—ଗୋତା ମାରିବା (ଦେଖ)
Gotā debā Gotā māribā (See)

ଗୋତାବାଜ୍—ଦେ. ବିଣ—ଗୋତାମାରୁ (ଦେଖ)
Gotābāj Gotāmāru (See)

ଗୋତାମ୍—ସ୍ତ୍ରୀ. ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ବଟନ୍)—ବୋତାମ—
Gotām Button.

ଗୋତାମରା—ଦେ. ବିଣ - ଗୋତାମାରୁ (ଦେଖ)
Gotāmarā Gotāmāru (See)

ଗୋତା ମାରିବା—ଦେ. କ—୧ । ପାଣିରେ ଡୁବିବା—
Gotā māribā 1. To dive in the water.
ଗୋତା ମାରା ୨ । ଏକସ୍ଥାନରେ ଡୁବି ଅନ୍ୟସ୍ଥାନରେ ବାହାରିବା—
गोता मारना 2. To dive at one place and come out at another.

୩ । ଲୁଚିବା—3. To hide oneself

୪ । ଗୋପନରେ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରିବା —
4 To injure another by underhand practices

ଗୋତାମାରୁ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଦଗାବାଜ; ଧୂର୍ତ୍ତ; ଦଗାବାଜ୍ —
Gotāmāru 1 Cheating; deceitful; fraudulent
ଗୋତାବାଜ ୨ । ଅଣବିଶ୍ୱାସୀ—2. Unfaithful; faithless.
गोतामार; ୩ । ଯେ ଗୋପନରେ ପରର ଅନିଷ୍ଟ କରେ—
गोताखोर 3. Injuring another by underhand practices.

ଗୋତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋତ୍ର=ଗୃହ)—
Goti ୧ । ପରଘରେ ଆଶ୍ରୟ ମାଗି ପେଟ ପୋଷିବା—
1 Living in the family of another person for maintenance and shelter.

୨ । ଗୋଡ଼ରେ ଗୋଡ଼ ମାରି ଅନ୍ୟକୁ ତଳେ ପକାଇ ଦେବାର କୌଶଳବିଶେଷ—
2 An artifice of felling another to the ground by striking his legs with one's own.

୩ । ଯେ ପର ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ପେଟ ପୋଷେ —
3. A hanger-on; a toady.

୪ । ଗୋତ୍ରୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
4. Kindred; kin; relative.

ଗୋତିପଶା—ଦେ.ବିଣ (ସଂ. ଗୋତି+ପ୍ରବଷ୍ଟ)—ପର ଘରେ ଆଶ୍ରିତ—
Gotipaśā Depending for living and shelter on another's family.

ଗୋତି ପଶିବା—ଦେ.କ—ପୋଷି ହେବା ନିମନ୍ତେ ପର ଘରେ ପଶିବା—
Goti paśibā To thrust one's self for support into another's family.

ଗୋତୀର୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ତୀର୍ଥ)—
Gotīrtha ୧ । ଗୋଷ୍ଠ; ଗୋଚାରଣ ସ୍ଥାନ—
1. Grazing ground.

୨ । ତୀର୍ଥବିଶେଷ—
2. Name of a sacred place.

ଗୋତୀର୍ଥକ—ସଂ. ବି—ସୁଶ୍ରୁତ ଅନୁସାରେ ବଣ ଆଦିର ଏକ ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର (ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Gotīrthaka A mode of operating a boil according to the Suśruta.

ଗୋତ୍ର—ସଂ. ବି. (ଗୋ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ. ତ)—
Gotra ୧ । କୁଳ; ବଂଶ—
1. Family; race; lineage.

୨ । ବଂଶର ମୂଳ ପୁରୁଷ ବା କୁଳପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଋଷି; (ଯେଉଁ ଋଷିଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ କୌଣସି ବଂଶ ଚିହ୍ନିତ ହୁଏ)—
2. The original ancestor or sage who gave the name to a family.

୩ । ନାମ—3 Name

୪ । ଏକ ଋଷିଙ୍କଠାରୁ ଜାତ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ପରିବାର —
4. Families descended from one common ancestor.

୫ । କ୍ଷେତ୍ର—5 Field.

୬ । ଗୋଗୋଷ୍ଠ—6. A cow-pen

୭ । ପଥ—7. Road; path.

୮ । ଗୁହାଳ; ଗୋଗୃହ—8. A cow-house.

୯ । ଅରଣ୍ୟ—9 Forest.

୧୦ । ଛତା; ଛତ୍ର – 10. Umbrella.

୧୧ । ଜାତି—11 Caste; tribe; clan.

୧୨ । ଶ୍ରେଣୀ—12. Genus; class.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ପ୍ପ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଙ	ନ୍

୧୩ । ବନ୍ଧୁ; ସମ୍ବନ୍ଧ—13. Multitude.

ବାନ୍ଧବ ସୁମନ୍ତ ଗଣ ନୃପ ପଗ୍ଗରୁ କହିଲ
ଗୁଣୀ ଗୋଟେ ପାତ୍ରେ ଚହିଁ ଥିଲେ । ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବକାଶ ।

୧୪ । ବୃଦ୍ଧି—14. Increase.

୧୫ । ସମ୍ପତ୍ତି; ଧନ—15. Wealth; riches.

୧୬ । ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜ୍ଞାନ—
16. Knowledge of futurity.

୧୭ । ପାହାଡ଼ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—17. Hill.

୧୮ । ସଂତତି; ସନ୍ତାନ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
18 Offspring.

୧୯ । ବନ୍ଧୁ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—19. Relative.

୨୦ । (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ତ୍ରୈ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ପର୍ବତ—20. Mountain.

ସଂ. ବିଣ—କୁତ୍ସିତ—Ugly

ଗୋତ୍ରକର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୋତ୍ର+କର୍ତ୍ତା)—ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବ୍ୟକ୍ତି—The founder of a family.
Gotra karttā

ଗୋତ୍ରକାରୀ—ସଂ. ବି—ଗୋତ୍ରକର୍ତ୍ତା (ଦେଖ)
Gotrakārī Gotrakarttā (See).

ଗୋତ୍ରକୁରଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋତ୍ର+କୁଠାର)—ଗୋତ୍ରମାରା ଡାହୁକ (ଦେଖ)
Gotrakurārdhi Gotramarā dāhuka (See).

ଗୋତ୍ରଘ୍ନ—ସଂ.ବି (ଗୋତ୍ର=ପର୍ବତ+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଇନ୍ଦ୍ର—God Indra.
Gotraghna

ସଂ. ବିଣ—ଗୋତ୍ରମାରୁ (ଦେଖ)
Gotramāru (See).

ଗୋତ୍ରଜ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୋତ୍ର+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଏକବଂଶୀୟ; ସଗୋତ୍ର—Discended from the same or primary ancestor; lineally discended from the same ancestor.
Gotraja (ଗୋତ୍ରଜା—ସ୍ତ୍ରୀ)

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଗୋତ୍ରଜ ୨ ପ୍ରକାର; ଗୋତ୍ରଜ ସପିଣ୍ଡ ଓ ଗୋତ୍ରଜ ସମାନୋଦକ ।]

ଗୋତ୍ରଜ ସପିଣ୍ଡ—ସଂ. ବି (ହିନ୍ଦୁସ୍ତ୍ରୀ)—ଆପଣା ବଂଶର ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ପିଣ୍ଡଦାନ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପର୍କିତ (ଯଥା—ପିତୃ, ପିତାମହ, ପ୍ରପିତାମହ ଓ ପୁତ୍ର, ପୌତ୍ର, ପ୍ରପୌତ୍ର)—(Hindu Law) One's agnates connected by rice-oblations with him.
Gotraja sapinda

[ଦ୍ର—ଆପଣାର ଉପର ୩ ପୁରୁଷ ଓ ତଳ ୩ ପୁରୁଷ ଗୋତ୍ରଜ ସପିଣ୍ଡ]

ଗୋତ୍ରଜ ସମାନୋଦକ—ସଂ. ବି (ହିନ୍ଦୁସ୍ତ୍ରୀ)—ଆପଣାର ଉପରର ଓ ତଳର ୪ର୍ଥ ପୁରୁଷଠାରୁ ୨ ମପୁରୁଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋତ୍ରଜ ବ୍ୟକ୍ତି—(Hindu Law) One's agnates beyond the 3rd and within the 7th degree upwards and downwards.
Gotraja samānodaka

ଗୋତ୍ରପ୍ରଧାନ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରହି; ଗୋତ୍ର+ପ୍ରଧାନ)—
Gotrapradhāna

୧ । ପର୍ବତଶ୍ରେଷ୍ଠ; ହିମାଳୟ—1. The Himalayas, the king of mountains.

୨ । ବଂଶର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି—2. The chief or renowned man of a family.

ଗୋତ୍ରପ୍ରବର—ସଂ. ବି—୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୋତ୍ର+ପ୍ରବର)—ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ବ୍ୟକ୍ତି—
Gotraprabara
1. The founder of a family.

୨ । କୁଳର ପ୍ରଧାନ ବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. The eldest or headman of a family.

୩ । (ସହଚର ଶବ୍ଦ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବଂଶର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଆଦିପୁରୁଷଙ୍କ ନାମସମ୍ବଳିତ ଗୋତ୍ର ଓ ଉକ୍ତ ଆଦିପୁରୁଷଙ୍କର ବଂଶ ଯେଉଁ ଶାଖାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେହି ଶାଖା—
3. The name of a person's progenitor and that of his clan.

ଗୋତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଯାହାଙ୍କ ନାମରୁ ଗୋଟିଏ କୁଳର ନାମକରଣ ହୁଏ; ବଂଶର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା—
Gotraprabarttaka
Founding a family; giving name to a race.

ସଂ. ବି—ଗୋତ୍ରର ମୂଳ ପୁରୁଷ—The founder of a family.

ଗୋତ୍ରଭିତ୍—ସଂ. ବି (ଗୋତ୍ର=ପର୍ବତ+ଭିଦ୍ ଧାତୁ=ଭେଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍; ୧ମା. ୧ବ)—(ବଜ୍ରଦ୍ୱାରା ପର୍ବତମାନଙ୍କୁ ଭେଦ କରିଥିବାରୁ) ଇନ୍ଦ୍ର—God Indra.
Gotrabhit

ଗୋତ୍ରଭିଦ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋତ୍ରଭିଦ୍ ଶବ୍ଦ)—ଇନ୍ଦ୍ର—
Gotrabhida Indra.

ଦେବତାମାନଙ୍କର ମୁହିଁ ଗୋତ୍ରଭିଦ—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉ. ମହାଭାରତ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ଗୋତ୍ରମରା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୋତ୍ର ଓ ମାରକ)—ଗୋତ୍ରମାରୁ (ଦେଖ)
Gotramarā Gotramāru (See)

ଗୋତ୍ରମରା ଡାହୁକ—ଦେ. ବି—ବଂଶମରା ଡାହୁକ; (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)
Gotramarā dāhuka
ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଶତ୍ରୁପକ୍ଷକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସର୍ବନାଶ ଘଟାଏ—
A person who brings about the ruin of his own people by helping the enemy.

[ଦ୍ର—ତଡ଼େଇମାରୁମାନେ ଗୋଟିଏ ପଙ୍କୁରରେ ପୋଷା ଡାହୁକକୁ ବନ୍ଦ କରି ଜାଲ ବିଛାଇ ଜାଲ ମଝିରେ ପଙ୍କୁରଟି ରଖି-ଦିଅନ୍ତି । ପଙ୍କୁରବନ୍ଦ ଡାହୁକର ଡାକ ଶୁଣି ସେଠାକୁ ଆସି ଅନ୍ୟ ଡାହୁକମାନେ ରୁଣ୍ଡହେବାମାତ୍ରେ ସେହି ଜାଲରେ ପଡ଼ନ୍ତି ।]

ଗୋତ୍ରମାରୁ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୋତ୍ର ଓ ମାରକ)—୧ । ଗୋତ୍ରସ୍ଥ; ଯେ ଶତ୍ରୁସଙ୍ଗେ ମିଶି ଆପଣା ବଂଶର ବିନାଶ ଘଟାଏ—
Gotramāru

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅଥର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ୱରଚିହ୍ନ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ କି ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ କି ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହିପରି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ସେହି ଶବ୍ଦ ଯାହା ଯଥାସ୍ଥାନରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିପରୀତ ୨ କି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ କି ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୁଆ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଆ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

1. One who injures his people by siding with the enemy.

୨ । ଗୋତ୍ରାମଗ୍ନ; ଦଗାଗାଜ୍—2. Faithless.

ଗୋତ୍ରସୁତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋତ୍ର+ସୁତା)—ପାର୍ବତୀ—
Gotrasuta A name of Pārbatī.

ଗୋତ୍ର ସୁମରଣା କରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି—ଗୋତ୍ର ସୁମରିବା (ଦେଖ)
Gotra sumaraṇā karibā Gotra sumaribā (See)

ଗୋତ୍ର ସୁମରିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ପରଗୃହରେ ପାଳିତ ଜୀବ ବା ବ୍ୟକ୍ତି)
Gotra sumaribā (ଯଥା—ଭୁଆ ବସାରେ କୋଇଲିଛୁଆ, ମାମୁଘରେ ପାଳିତ ଭଣଜା) ଆପଣାର ପରିବାରର ବିଷୟ ସ୍ମରଣ କରିବା ବା ଝୁରିବା—
To pine after one's own family (said of one brought up in another's family).

କାଳ ପ୍ରେମ ପଂକ ପରି ବଡ଼ ଲଭୁଁ ଯତ୍ନ କରି
ଏବେ ଆପଣା ଗୋତ୍ରସୁମରି ହେଲୁ ବାଉରା । ପ୍ରାଚୀନ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗୋତ୍ରହଣା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗୋତ୍ରଘ୍ନ)—ଗୋତ୍ରମାରୁ (ଦେଖ)
Gotrahaṇā Gotramāru (See)

ଗୋତ୍ରା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋତ୍ର=ପର୍ବତ+ଅତ୍ର ଅର୍ଥରେ ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gotrā ୧ । ପୃଥିବୀ—1. The earth.

୨ । (ଗୋ+ସମୂହାର୍ଥେ ତ୍ର+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗୋସମୂହ—
2. A number of cows.

ଗୋତ୍ରୀ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗୋତ୍ରୀୟ)—ଗୋତ୍ରୀୟ (ଦେଖ)
Gotrī Gotrīya (See)
(ଯଥା—ହାସ୍ତିକଗୋତ୍ରୀ ଆଗ୍ନେୟ)

ଗୋତ୍ରୀଆ—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଗୋତ୍ରୀୟ)—ଗୋତ୍ରୀୟ (ଦେଖ)
Gotrīā Gotrīya (See)

ଗୋତ୍ରୀୟ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଗୋତ୍ର+ସମ୍ବନ୍ଧାଦ୍ୟର୍ଥେ. ଈୟ)—
Gotrīya ୧ । (ଅମୁକ) ଗୋତ୍ରସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
(ଗୋତ୍ରୀୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Relating to a Gotra.

୨ । (ଅମୁକ) ଗୋତ୍ରଜାତ—
2. Having such and such a Gotra.

୩ । (ଅମୁକ) ବଂଶୀୟ—3. Agnate.

ଗୋଦ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ଜଳ+ଦା ଧାତୁ=ଦେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Goda ୧ । ମସ୍ତିଷ୍କ; ମଗଜ—1. Brain.

୨ । ମସ୍ତିଷ୍କ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ନେହ ପଦାର୍ଥ—
2. The oily substance inside the brain.

୩ । ଗୋଦାବରୀ ନିକଟସ୍ଥ ଦେଶବିଶେଷ—
3. Name of a province near the Godābarī river in S. India.

ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଗୋ=ଗୋରୁ+ଦା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
(ଗୋଦା—ସ୍ତ୍ରୀ) ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଗୋଦାନ କରେ—
One who gives cows to Brāhmaṇas.

ଦେ. ବି ଓ ବିଶ—ଗୋଦର (ଦେଖ)
ଗୋଦ Godara (See)

ଗୋଦଡ଼—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଲ) ଅନେକ ପରସ୍ତ ଚିରି କଳାରେ
Godarḍa ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଆସ୍ତରଣ—A quilt made of
ଗୁଦଡ଼ି rags sewn together.
ଗୁଦଡ଼ି ପ୍ରା. (ଇତର) ବି ଓ ବିଶ—ଗୋଦର (ଦେଖ)—
Godara (See)

ଗୋଦଡ଼ା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ସ୍ଥୂଳ; ଗଦଡ଼ା—
Godarḍā 1. Thick.
ଗୋଦଡ଼ା; ଗଦଡ଼ା ୨ । ଶ୍ରବଣଶକ୍ତିରହିତ; ଭାବଦା; ସ୍ତବ୍ଧ (କର୍ଣ୍ଣ)—
2. Stunned (ear).

୩ । ସ୍ପର୍ଶାନୁଭୂତିରହିତ (ଅଙ୍ଗ)—3. Benumbed(limb).

୪ । ଖାଦ୍ୟ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ଅବସ୍ଥାଯୁକ୍ତ (ପାଟି)—
4. (mouth) Full of a morsel of food.

୫ । ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ—5. Heavy-sounding; muffled.

ପ୍ରା. (ଇତର) ବିଶ. ପୁଂ—ଗୋଦର (ଦେଖ)—
(ଗୋଦଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Godarā (See)

ଗୋଦଡ଼ୀ—ପ୍ରା. ବିଶ—'ଗୋଦଡ଼'ର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Godarḍī Feminine of Godarḍa.

ଦେ. ବି—ଗୋଦଡ଼ (ଦେଖ)—
Godarḍa (See)

ଗୋଦନ୍ତ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଦନ୍ତ)—୧ । ଗୋରୁର ଦାନ୍ତ—
Godanta 1. The tooth of a cow.

୨ । (ଗୋରୁ ଦାନ୍ତପରି ଈଷତ୍ ହଳଦିଆ) ହରିତାଳ—
2. Sulphate of arsenic; yellow orpiment.

୩ । ଅକର୍ମଶିଳା (ଦେଖ)—
3. Akarmaśilā (See)

ବାହିଁ ସ୍ତମ୍ଭାକାରେ ଗାଣ୍ଡାଣ ଗୋଦନ୍ତ,
ଭଗ୍ନ ଭଗ୍ନ ବ ସେ ଦାନବ ଦୁରନ୍ତ । ରଘୁନାଥ. ମହେନ୍ଦ୍ରଗିରି ।

ଗୋଦର—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥିଲ) ଶ୍ଳୀପଦ; ପାଦର ମାଂସବୃଦ୍ଧି ରୋଗ—
Godara Elephantiasis of the leg; Arabum;
ଗୋଦ Pachydermia; Hypersarkosis;
ଫୀଲପା ଦେ. ବିଶ—୧ । ଶ୍ଳୀପଦ ଯୋଗୁଁ ସ୍ଫୀତ (ପାଦ)—
1. Swollen (leg).

୨ । ଶ୍ଳୀପଦ ରୋଗଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. (person) With swollen legs due to elephantiasis.

ଗୋଦର ଗୋଡ଼—ଦେ. ବି—ଶ୍ଳୀପଦଯୁକ୍ତ ପାଦ—
Godara gorḍa Leg swollen with elephantiasis;
ଗୋଦାପା Barbadoes leg.
ଫୀଲପାଏଁ

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଳ	ଶ,ଶ	ଜ୍ଞ	ଉପ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ଗୋଦରୀ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—ଶ୍ଳୀପଦ ରୋଗଯୁକ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Godarā (person) Suffering from elephantiasis and having swollen legs.
(ଗୋଦରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଗୋଦା ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଟୋକେଇ, ବାଉଁଶିଆ ଆଦି
କୀଲପାଷାଳା ବୁଣିବା ନୀଚ ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ—A low caste of Sūdras who weave baskets.

ଗୋଦସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଜଶ୍ତା=ବ୍ୟତୀତ; ଅତୀତ)—
Godastā ଗତବର୍ଷ—Last year
ଗୁଜସ୍ତା ବିଣ.—ଗତବର୍ଷ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
ଗୁଜସ୍ତା Relating to the last year.
[ଦ୍ର—ଗତବର୍ଷର ପୂର୍ବବର୍ଷକୁ ଉଦସ୍ତା ବା ଭେରସ୍ତା ବୋଲାଯାଏ]

ଗୋଦା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋଦ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗୋଦର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Godā Feminine of Goda.
ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋ=ଜଳ+ଦା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ—
The river Godāvarī.
ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବାଟରେ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁମାନେ କୌଣସି ଜଳାଶୟକୁ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଯାଆନ୍ତି—The path or track used by wild animals to go to a place to drink water.

ଗୋଦାନ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଦାନ)—୧ । ଧର୍ମାର୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ
Godāna ଗୋରୁ ଦାନ କରିବା—
1. A pious gift of a cow to a Brāhmaṇa.
[ଦ୍ର—ମଇଣାନ୍ତେ ନରକର ବୈତରଣୀକୁ ଗୋରୁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ି ଧରି ଅକ୍ଳେଶରେ ପାର ହେବା ଆଶାରେ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରାକ୍‌କାଳରେ ଗୋଦାନ କରିବାର ବିଧି ଅଛି ।]
୨ । କେଶାନ୍ତ; ଦ୍ୱିଜାତି ବାଳକର କେଶଚ୍ଛେଦନରୂପ ସଂସ୍କାର ବିଶେଷ—2 One of the rituals (shearing of the hair of the head) performed on a boy of the twice born castes amongst the Hindus.
[ଦ୍ର—ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଏ ସଂସ୍କାର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଳକର ୧୬ ବର୍ଷ, କ୍ଷତ୍ରିୟର ୨୨ ବର୍ଷ ଓ ବୈଶ୍ୟର ୨୪ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଏ ସଂସ୍କାର କରାଯାଏ । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]
ଦେ. ବି.—(ଗୋରୂପ ଦାନ) ଦାନ ଦିଆଯିବା ଗୋରୁ—
A cow given as a gift.

ଅନ୍ତ ଦେଶକୁ ଗଲ ଦପଣ ବନ୍ଦ,
କର ଭିତ୍ତରେ ଦେଇ ଗୋଦାନ ଟେକ । ଯଦୁମଣି ରହସ୍ୟ ।

ଗୋଦାବରୀ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ଜଳ+ଦା ଧାତୁ+ପ୍ରଧାନାର୍ଥ. କର+ସ୍ତ୍ରୀ.
Godāvarī ଇ,—୧ । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ନଦୀବିଶେଷ—
1. A river in South India.
[ଦ୍ର—ଏ ନଦୀ ପଶ୍ଚିମଘାଟ ପର୍ବତମାଳାରୁ ବାହାରି ବାଟରେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଶାଖା ସଙ୍ଗେ ମିଶି ପୂର୍ବାଭିମୁଖରେ ହାଇଦ୍ରାବାଦ ବାଟେ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଏହି ନଦୀକୂଳରେ ରାଜମହେନ୍ଦ୍ର ନଗର ଅବସ୍ଥିତ । ଏହା ବସ୍ତର ରାଜ୍ୟର ଦକ୍ଷିଣ ସୀମା ଅଟେ । ବାରବର୍ଷରେ ଥରେ ଏ ନଦୀରେ ସ୍ନାନଯୋଗ ଘଟେ ।
ବସ୍ତର ରାଜ୍ୟର ଇନ୍ଦ୍ରାବତୀ ନଦୀ ଗୋଦାବରୀ ନଦୀରେ ପଡ଼ିଅଛି । ଗୋଦାବରୀ ମୁହାଣରେ ଯାନାଓନ (ଫରାସୀ ଅଧିକୃତ) ନଗର ଅବସ୍ଥିତ ।]
୨ । ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଦେଶର ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା—2. A district in the Madras presidency.

ଗୋଦାମ—ବୈଦେ. ବି.—(ଇଂ. ଗୋଡାଉନ୍)—୧ । ଗଞ୍ଜ; ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ
Godāma ସଞ୍ଚୟର ସ୍ଥାନ; ମାଲଗୋଦାମ—
ଗୁଦମ 1. Godown; ware-house.
ଗୋଦାମ [ଦ୍ର—ବଡ଼ ବଡ଼ ବେପାରୀମାନେ ସମସ୍ତ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଦୋକାନରେ ନ ରଖି ଦରକାର ପଡ଼ିବା ଭଳି ମାଲମାନ ଦୋକାନରେ ରଖି ଥାଆନ୍ତି, ବାକି ମାଲମାନ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୁରକ୍ଷିତ ଗୋଦାମରେ ସାଇତି ଥାଆନ୍ତି; ଦୋକାନରୁ ମାଲମାନ ସରି ଗଲେ ବା ଆହୁରି ବେଶି ମାଲ ଲୋଡ଼ା ହେଲେ ଗୋଦାମରୁ ସାଇତା ମାଲମାନ କାଢ଼ନ୍ତି ।]
୨ । ଭଣ୍ଡାର; ଗଳ୍ପାଘର—2. Store-house; pantry.

ଗୋଦାମ ଝଡ଼ା—ଦେ. ବି.—୧ । ଗୋଦାମରେ ମହଜୁଦ୍ ଥିବା ପଣ୍ୟ-
Godāma jhardā ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ବିକି ହୋଇ ସାରିବା ପରେ ଅଳିଆ
ଗୁଦମଝାଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ମାଲମାନ ରହି ଯାଇଥାଏ—
1. Refuse of a godown; things left after sweeping a godown.
୨ । ଗୋଦାମସାଫ୍ ବିକି (ଦେଖ)
2. Clearance-sale of the remnants of a godown.

ଗୋଦାମ ଝାଡ଼ୁ—ଦେ. ବି—ଗୋଦାମଝଡ଼ା (ଦେଖ)
Godāma jhārdu Godāmajhrdā (See)

ଗୋଦାମ ରଦି—ବୈଦେ. ବିଣ. (ଇଂ. ଗୋଡାଉନ୍+ଫା. ରଦ୍‌ଦୀ)—
Godāma radi ୧ । ଗୋଦାମରେ ସଞ୍ଚିତ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ଗୁଦମରଦି ଯାହା ବିକି ନ ହୋଇ ବଳି ପଡ଼ି ଥାଏ—1. Unsold
ଗୋଦାମରଦି remnants of goods stored in a godown.
୨ । ଗୋଦାମରେ ବହୁକାଳ ସାଇତା ହେବା ଯୋଗୁଁ ଦାଗ ଲାଗି ଯାଇଥିବା (ପଦାର୍ଥ)—
2. Shop-soiled (ware).
୩ । ଗୋଦାମରେ ଥିବା ଜିନିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବନିକୃଷ୍ଟ ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ(ମାଲ) 3. Most worthless amongst the articles stored in a godown.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ଏଠାରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧସ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଲେଖି, ଯେବେ ଏ ଭାଷାରୋଷରେ ନ ଥିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ପଦାନ୍ତରେ ଅଛି ଅବେତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯୋଡ଼ିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ର ମିଳରେ 'ଗାଇ ଗୋଡ଼ାଇ'; 'ଭୂଅ' ର ମିଳରେ 'ଭଅ' ଗୋଡ଼ାଇ; 'ଭଅ' ର ମିଳରେ 'ଭଅ' ଗୋଡ଼ାଇ; 'ଅଗଣା' ର ପାଇଁ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ର ପାଇଁ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅକର୍ମଣ୍ୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
4. (figurative) Worthless (person).

ଗୋଦାମ ସରକାର—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ.ଗୋଡାଉନ୍+ଫା.ସରକାର)—
Godāma sarakār ଗୋଦାମ ରକ୍ଷକ କର୍ମଚାରୀ ବା କର୍ମଚାରୀ—
ଗୁଦମ ସରକାର A clerk in charge of a warehouse.
गोदाम सरकार

ଗୋଦାମ ସାଫ୍ ବିକ୍ରି—ଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗୋଡାଉନ୍—ଆ. ସାଫ୍+
Godāma sāph bikri ସଂ. ବିକ୍ରୟ)—
ବିକ୍ରି ନ ହୋଇ ମାଲମାନ ଅଧିକ ଦିନ ଗୋଦାମରେ ପଡ଼ି ରହିଲେ ବା ନୂଆ ମାଲ ରଖିବାକୁ ଜାଗା ନ ଅଛି ବେଳେ ଗୋଦାମଘରକୁ ଖାଲି କରିବା ପାଇଁ ସସ୍ତାରେ ମାଲ-ମାନଙ୍କର ବିକ୍ରୟ—Clearance-sale.

ଗୋଦାରଣ—ସଂ. ବି. (ଗୋ—ପୃଥିବୀ+ଦୃ ଧାତୁ—ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିବା
Godāraṇa +କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—
୧ । ଲଙ୍ଗଳ—1. Plough.
୨ । କୋଦାଳ; କୋଡ଼ି—2. Spade.

ଗୋଦାରି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଶୂଦ୍ର ଘାଟିକବିଶେଷ—
Godāri A minor sub-caste of Śūdras

ଗୋଦୁଗ୍ଧ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଦୁଗ୍ଧ)—
Godugdha ଗାଈଦୁଧ; ଗୋକ୍ଷୀର—
Cow's-milk.

ଗୋଦୁହ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ଦୁହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—
Goduha ଗଉଡ଼ି—Cow-herd; milkman.
ସଂ. ତଣ—ଗୋଦୋହନକାରୀ—
(person) Milking a cow.

ଗୋଦୋହ (ଇତ୍ୟାଦି)—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଦୋହ)—
Godoha (etc) ଗୋଦୋହନ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Godohana etc (See)

ଗୋଦୋହନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ ଦୋହନ)—
Godohana ୧ । ଗାଈଦୁହାଁ—
1. Milking of a cow.
୨ । ଗାଈ ଦୁହାଁ ହେବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେଳ—
2. The time of milking cows.

ଗୋଦୋହନକାଳ—ସଂ. ବି—୧ । ଗାଈ ଦୁହିଁବାକୁ ଯେତେ ସମୟ ଲାଗେ-
Godohanakāla 1. The time it takes to milk a cow.
୨ । ଗାଈ ଦୁହାଁହେବାର ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟ (ସକାଳ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା)—
2. Fit time for milking a cow (morning and evening).

ଗୋଦୋହନୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋ+ଦୁହ ଧାତୁ+ଅଧିକରଣ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ.
Godohanī ଈ)—ଗାଈଦୁହାଁ ଠେକ ବା ଭାଣ୍ଡ—
Milk-pail; milking pot or jug.

ଗୋଦୋହମାତ୍ର—ସଂ. ଅ—ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ—
Godoha mātra A very short period of time.
ଗୋଦୋହମାତ୍ର ଦ୍ୱାରେ ରହି
ପୃଥିବୀ ତୀର୍ଥ ଫଳ ଦେଇ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗୋଦ୍ରବ—ସଂ. ବି. (ସ. ଷ. ଗୋ; ଗୋ ଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦ୍ରବ ପଦାର୍ଥ;
Godraba ଯୋଗରୂଢ଼ ଶବ୍ଦ)—ଗୋରୁ ମୂତ୍ର—
Urine of a cow, bull or ox.

ଗୋଧଡ଼—ଦେ. ବି—ଗୋଧଡ଼ି (ଦେଖ)
Godharḍa Godharḍi (See)

ଗୋଧଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. କନ୍ଥା; ଚିନ୍ଦିଲ)—
Godharḍi ୧ । ଗୋଦଡ଼ି; କନ୍ଥାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପରିଧାନ ବା ଆସ୍ତରଣ-
ଗୁଦଡ଼ୀ 1 Quilt or dress made of rags
ଗୁଦଡ଼ୀ ୨ । ଝୁଲା; ଝୁଲି; ଉଷାଝୁଲି—
2. Beggar's bag or wallet.
୩ । (ଯେ ଗୋଧଡ଼ି ଧରିଥାଏ ବା ପିନ୍ଧିଥାଏ)—
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ; କନ୍ଥାଧାରୀ ବୈରାଗୀ—3 Ascetic (carrying a ragged quilt or wallet.
୪ । ଭିକ୍ଷୁକ—4. Beggar.

ଗୋଧନ—୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ସମୂହାର୍ଥେ. ଧନ)
Godhana ଗୋରୁପଲ; ଗୋସମୂହ—
1. Cattle; herd of cows or kine.
୨ । (ରୂପକ କର୍ମଧା) ଗୋରୁରୂପ ସମ୍ପତ୍ତି—
2. Property consisting of cattle.
୩ । ପ୍ରଶସ୍ତ ଫଳଯୁକ୍ତ ଶର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
3. A wide-bladed arrow.

ଗୋଧନବାହୁଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଗୋଚାରଣ ଭୂମିରୁ
Godhanabāhurḍā ଫେରିବା—1. Returning of the cattle from pasture.
୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ ଗୋଚାରଣରୁ ଫେରିବା—
2. Returning of Śrikṛushṇa from pasture at dusk.

ଗୋଧନବାହୁଡ଼ା ବେଳ—ଦେ. ବି—ଗୋରୁମାନେ ଗୋଚାରଣ ଭୂମିରୁ
Godhanabāhurḍā bela ଫେରିଆସିବାର ବେଳ; ଗୋଧୂଳି—
Dusk; the time when cattle return home from pasture.
ଗୋଧନବାହୁଡ଼ା ବେଳେ
ଗୋପ ଗୋପୀଙ୍କ ମେଳେ—ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗୋଧନବାହୁଡ଼ା ଭୋଗ—ଦେ. ବି— ଗୋଧନବାହୁଡ଼ା ସମୟରେ
Godhanabāhurḍā bhoga ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଗୋପୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅର୍ପିତ ହେବା ଭୋଗ—Refreshments offered by the Gopīs to Śrikṛushṇa at dusk while returning from pasture.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ୀ	ଊ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଭ	ନ୍

ଗୋଧମ—ସଂ. ବି (ଗୁଧ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅମ)—
Godhama ଗୋଧୂମ; ଗହମ—Wheat.

ଗୋଧର—ସଂ. ବିଣ (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ଧୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Godhara ପର୍ବତ—Mountain.

ଗୋଧରା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ—
Godharā 1. Worthless.
୨ । ଗଦଡ଼ା—2. Thick.

ଗୋଧର୍ମ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୋ+ଧର୍ମ)—(ପଶୁମାନଙ୍କ ପରି)
Godharma ଅଗମ୍ୟଗମ୍ୟବିଚାରହୀନ ସଙ୍ଗମ (ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Indiscriminate copulation; promiscuous sexual intercourse.

ଗୋଧା—ସଂ. ବି (ଗୁଧ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ.ଆ)—
Godhā ୧ । ଗୋଧି; ଚତୁଷ୍ପଦବିଶିଷ୍ଟ ଏକଜାତୀୟ ସରୀସୃପ—
1. An iguana.
୨। କୁମ୍ଭୀର—2. Alligator.
୩ (+କରଣ. ଅ) ଧନୁର୍ଗୁଣର ଆଘାତ ନିବାରଣ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ବାଆଁ ହାତର ପ୍ରକୋଷ୍ଠର ଚର୍ମାବରଣ—
3. The leather-case put on the left wrist for protecting it from being hurt by the twanging of the bow.
ଲେଖା ଗୋଧାରେ କର ମଣ୍ଡନ କର ଯେ—ଭକ୍ତ. ସଦ୍ଗୁଣଦର୍ପଣ ।
୪ । ଜୀବର ଅନ୍ତରେ ନିର୍ମିତ ଦଉଡ଼ା—
4. A sinew-chord; a string made of gut.

ଗୋଧାଙ୍ଗୁଳିତ୍ର—ସଂ. ବି (ମ. ପ. ଲୋ. କର୍ମଧାରୟ; ଗୋଧା=ଗୋଧିଚର୍ମ
Godhāṅgulitra ନିର୍ମିତ+ଅଙ୍ଗୁଳିତ୍ର)—
୧ । ଗୋଧି ଚମରେ ତିଆରି ଦସ୍ତାନା—
A glove made of the skin of iguana.
[ଦ୍ର—ପୂର୍ବକାଳରେ ଧାନୁଷ୍କ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ।]

ଗୋଧାପଦୀ—ସଂ. ବି [ଗୋଧା=ଗୋଧିସାପ (ପରି)+ପଦ=ଚେର,
Godhāpadī (ଯାହାର)]—ହଂସପଦୀ ଲତା (ଦେଖ)
Haṁsapadī creeper (See).

ଗୋଧି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଧା; ଗୋଧିକା)—ଗୋଧି ସାପ—
Godhi Iguana; Varanus Salvator.
ଗୋଁସାପ; ଗୋଧି [ଦ୍ର—ଏହା ଚତୁଷ୍ପଦ ସରୀସୃପ, ଲମ୍ବରେ ପ୍ରାୟ
ଗୋଧା ଗୋହ ଦୁଇ ହାତ ବଢ଼େ । ଏହାର ଜିହ୍ୱା ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡିତ, ଓଷ୍ଠର ଭାରି ଗୋଲ; ଦେହର ବର୍ଣ୍ଣ ପାଉଁଶିଆ । ଏହାର ଦେହସାରା କାଳି ପରି କ୍ଷୁଦ୍ର ଚକ୍ରାକାର ଚିହ୍ନ ଗଢ଼ିଏ ଥାଏ; ଶୁଣି ଅପୀତ । ଜଳ ନିକଟରେ ଓ ଜଙ୍ଗଲିଆ ଜାଗାରେ ଏ ବାସକରେ । ଲୋକଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଗୋଧିକାମୁଡ଼ା ବିଷ ଘଡ଼ଘଡ଼ି ନ ମାଇଲେ ଛଡ଼େ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଧି ନିର୍ବିଷ ଜୀବ । ଗୋଧିଚମଡ଼ାରେ ଯୋତା, ଖଞ୍ଜଣିର ଖୋଳ ଆଦି ତିଆରି ହୁଏ । ଗୋଧି ଚମଡ଼ା ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସଫା (tan) କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ସୁନ୍ଦର ଚକ୍ରାକାର ଚିହ୍ନମାନ ରହେ ।]
ସଂ. ବି—(ଗୋ+ଧା ଧାତୁ+ଇ)—୧ । କପୋଳ—
1 Forehead.
୨ । ଗୋମୁହାଁ କୁମ୍ଭୀର—
2. A kind of man-eating alligator.

ଗୋଧିକା—ସଂ. ବି (ଗୋଧା+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)--ଗୋଧା (ଦେଖ)—
Godhikā Godhā (See)

ଗୋଧି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଚିଲିକାର ଏକପ୍ରକାର ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି
Godhi chingurḍi ମାଛ—A kind of shrimp found in the Chilka lake.

ଗୋଧିସାପ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଧା; ଗୋଧିକା)—ଗୋଧି (ଦେଖ)—
Godhi sāpa Godhi (See)

ଗୋଧୂମ—ସଂ. ବି (ଗୁଧ୍ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଉମ)—
Godhuma ୧ । ଗହମ—1. Wheat
୨ । ଲେମ୍ବୁ—2. Orange.

ଗୋଧୂମଚୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୋଧୂମ+ଚୂର୍ଣ୍ଣ)—ଗହମ ଚୂନା;
Godhumachūrṇṇa ଅଟା; ମଇଦା—Wheaten flour.

ଗୋଧୂମ (ଇତ୍ୟାଦି)—ସଂ. ବି (ଗୁଧ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଉମ)—
Godhūma (etc) ଗୋଧୂମ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Godhuma etc (See)

ଗୋଧୂଳି—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋମାନଙ୍କ ଧୂଳି ଉଡ଼େ ଯେଉଁ ସମୟରେ)--
Godhūli ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତକାଳ; ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଚରାଭୂଇଁରୁ ଫେରି ଆସିବା ସମୟ; ସନ୍ଧ୍ୟାର ପ୍ରାକ୍‌କାଳ—
1. Dusk; sunset; time before night-fall.
[ଦ୍ର—ଗୋଧୂଳି ତିନି ପ୍ରକାର, ଯଥା—(୧) ହେମନ୍ତ ଓ ଶିଶିରରେ ଯେତେବେଳେ ଅସ୍ତୋନ୍ମୁଖ ସୂର୍ଯ୍ୟର କିରଣ ମୃଦୁ ହୁଏ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଲୋହିତ ପିଣ୍ଡର ଆକାର ଧାରଣକରେ; (୨) ବସନ୍ତ ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମ କାଳରେ ଯେତେବେଳେ ଅସ୍ତଗାମୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ମାତ୍ର ଦେଖାଯାଏ ଓ (୩) ବର୍ଷା ଓ ଶରତ୍‌କାଳରେ ଯେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତମିତ ହୋଇ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୁଏ ।
ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ ଯାତ୍ରାଦି ଶୁଭକର୍ମ କଲେ ଅନ୍ୟ ଶୁଭ ଲଗ୍ନ ଖୋଜିବାକୁ ହୁଏ ନାହିଁ ।]
୨ । (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ) ଗୋରୁ ଖୁରାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥିତ ଧୂଳି—
2. Dust filling the air and raised by the tread of the hoofs of the cows.

ଗୋଧୂଳିଯାତ୍ରା—ସଂ. ବି—ଗୋଧୂଳି ସମୟରେ କୌଣସି ଶୁଭକର୍ମ ପାଇଁ
Godhūlijātrā ଗମନ କରିବା ବା ଅନୁକୂଳ କରିବା—
Starting made at dusk.
[ଦ୍ର—ଗୋଧୂଳି ଯାତ୍ରାରେ ଅନ୍ୟ ଶୁଭ ଲଗ୍ନ ଖୋଜା ଯାଏନାହିଁ ।]

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ଦଥି' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗୋଧେନୁ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ଧେନୁ)—ଦୁଗ୍ଧବତୀ ଗାଈ—
Godhenu A milch cow.

ଗୋଧେର—ସଂ. ବି. (ଗୁଧ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଏର)—୧ । ରକ୍ଷକ—
Godhera 1. Protector; guardian.
୨ । ପୃଷ୍ଠପୋଷକ—2. Patron (Apte).

ଗୋଧ୍ର—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ଧୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ପର୍ବତ—
Godhra Mountain.

ଗୋନନ୍ଦୀ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ଜଳ+ନନ୍ଦ ଧାତୁ=କ୍ରୀଡ଼ା କରିବା+
Gonandī କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍. ୧ମା. ୧ବ.)—୧ । ବଡ଼ିଆକାଙ୍କ; ସାରସପକ୍ଷୀ—1. White stork; Indian crane.
୨ । ପର୍ବତବିଶେଷ—2. Name of a mountain.
୩ । ଦେଶବିଶେଷ—3. Name of a country.
୪ । ଶିବ—4. God Śiba.
୫ । କାଶ୍ମୀରର ପ୍ରାଚୀନ ରାଜାବିଶେଷ—
5. Name of an ancient king of Kāśmīra.

ଗୋନର୍ଦ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ଜଳ+ନର୍ଦ୍ଦ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ.
Gonardda ଅ)—୧ । ଗୋନନ୍ଦୀ (ଦେଖ)
1. Gonandī (See)
୨ । ନାଗରମୁଥା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —
2. A kind of bulbuous grass-root.

ଗୋନସ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋ+ନସ=ନାସିକା; ଗୋରୁର ନାକ
Gonasa ପରି ନାକ ଯାହାର)—ଗୋନାସ (ଦେଖ)
Gonāsa (See)

ଗୋନାଥ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ନାଥ)—୧ । ଷଣ୍ଢ—1. Bull.
Gonātha
୨ । ଯାହାର ଗୋରୁପଲ ଅଛନ୍ତି—
2. Herdsman; an owner of kine.
୩ । ରାଜା—3. King.

ଗୋନାୟ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ନା ଧାତୁ ଣୀତ୍+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗଉଡ଼—
Gonāya Cowherd.

ଗୋନାସ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋ+ନାସ; ଗୋରୁର ନାସିକା ଭଳି
Gonāsa ନାସିକା ଯାହାର)—୧ । ବୃହତ୍ ସର୍ପ ବିଶେଷ; ବୋଡ଼ା ସାପ—1. Viper (snake).
୨ । ରତ୍ନବିଶେଷ; ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟମଣି—
2. A kind of gem.

ଗୋନାସା—ଦେ. ବି—ଗୋନାସିକା (ଦେଖ)
Gonāsā Gonāsikā (See)
ମୂଳ-ବୈତରଣୀ-ସ୍ରୋତ-ପ୍ରଭବ ଗୋନାସା । ଗୁପ୍ତାନାଥ- ମହାଯାତ୍ରା ।

ଗୋନାସିକା—ସଂ. ବି—୧ । ହିମାଳୟର ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ପର୍ବତରନ୍ଧ୍ରରୁ
Gonāsikā ବାହାରି ଗଙ୍ଗାନଦୀ ଧୀରଭାବରେ ଭୂପୃଷ୍ଠରେ ପଡ଼ିଅଛି—
1. The place (a small hole) in the Himalayas where the Ganges is first seen issuing from the mountain.
୨ । ଗୋରୁର ଥୋମଣି—
2. The projecting snout of a cow.
ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଶାର କେନ୍ଦୁଝର ଗଡ଼ଜାତର ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼—
Name of hill in the state of Keonjhar in Orissa.
[ଦ୍ର—ବୈତରଣୀ ନଦୀ ଏହି ଗୋନାସିକା ପର୍ବତରୁ ବାହାରି ଅଛି ।]

ଗୋନ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. କୁନ୍ଦୁରୁ)—ଏକପ୍ରକାର ବୃକ୍ଷ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବା ଅଠା—
Gond Gum arabic.
ଗୋନ୍ଦ୍; ଗୁନ୍ଦ୍ [ଦ୍ର—ବବୁର ପ୍ରଭୃତି ଗଛ ଦେହରୁ ଏ ଅଠା
ଗୋଁଦ୍ ବାହାରେ । ଏହି ସବୁ ବୃକ୍ଷର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ଶୁଖିଗଲା ପରେ ସେହି ଶୁଖିଲା ନିର୍ଯ୍ୟାସକୁ ପାଣିରେ ବଡୁଗାଇ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଠା-ହୁଏ । ପାତଳା ଜିନିଷ ଓ କାଗଜଆଦି ଜୋଡ଼ିବାରେ ଏହା ଉପଯୋଗୀ ।]

ଗୋନ୍ଦାନୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. କୁନ୍ଦୁରୁ+ଆଧାନୀ)—ଅଠା ରଖାଯିବା ପାତ୍ର—
Gond-dānī Gum-pot.
ଗୁନ୍ଦଦାନୀ
ଗୋଁଦ୍‌ଦାନୀ

ଗୋନ୍ଦାନି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଭାରତର ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ କଥିତ ଓଡ଼ିଆ
Gondāni ଓ ଛତିଶଗଡ଼ ଭାଷା—A dialect of Ordiā spoken in the Central Province of India.

ଗୋନ୍ଦି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି—୧ । ଭାଗ; ଅଂଶ—
Gondi 1. Share.
୨ । ଗୋନ୍ଦାନି (ଦେଖ)—2. Gondāni (See)

ଗୋପ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ=ପୃଥିବୀ, ଗୋରୁ+ପା ଧାତୁ=ପାଳନ କରିବା
Gopa + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଗୋରୁ ଜଗିବା ଯାହାର
(ଗୋପୀ; ଗୋପୀନା—ସ୍ତ୍ରୀ) ବ୍ୟବସାୟ—1. Cowherd.
୨ । ଗଉଡ଼ ଜାତି— 2. The milkman caste.
୩ । ରାଜା—3. The king.
୪ । ଗ୍ରାମରକ୍ଷକ କର୍ମଚାରୀ—4. Village head-man.
୫ । (ଗୁପ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା+ଅର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
ରକ୍ଷା ବା ଉପକାର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —
5. Protector; benefactor.
୬ । ଗନ୍ଧର୍ବବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
6 Name of a Gandharba.
୭ । ଔଷଧିବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
6. Name of a herb.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଗୋପାଳନକାରୀ—1. Tending cows.
୨ । (ଗୁପ୍ ଧାତୁ=ରକ୍ଷା କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
ରକ୍ଷକ; ପାଳକ—2. One who tends; protecting.

୧	ୟ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଯ୍	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଯ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଦେ. ବି.—୧ । ଗୋପପୁର—1. A town where Śrīkṛushṇa was brought up.

୨ । ବୃନ୍ଦାବନ—

2. The holy place Brundābana.

୩ । ଗୋପାଳ ବା ଗୋପୀନାଥର ଡାକ ନାମ—

3. Name for calling Gopāla or Gopīnātha.

୪ । (ସଂ. ଗୁମ୍ଫ)—ପତଳା ତାରରେ ଦଉଡ଼ିପରି ବଳା ହୋଇଥିବା ସୁନାର ହାର—

A gold rope-like necklace.

ଗୋପକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—

Gopaka (ଗୋପିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ଗୋପନକାରୀ—1. Concealing

୨ । ରକ୍ଷକ—2. Protecting.

ସଂ. ବି.—୧ । ଜିଲ୍ଲାର ଶାସନ-କର୍ମଚାରୀ—

1. Superintendent of a district.

୨ । ବହୁଗ୍ରାମର ରକ୍ଷକ—

2. The ruler of a group of villages.

୩ । ଗଉଡ଼ି—3 A cowherd.

୪ । ଝୁଣା—4 Gum myrrh.

ଗୋପକନ୍ୟକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଗୋପ+କନ୍ୟକା)—

Gopakanyakā ୧ । ଗଉଡ଼ୁଣୀ—1. A milk-maid.

୨ । ଗୋପୀ; ବୃନ୍ଦାବନର ଷୋଳ ସହସ୍ର ଗୋପନାରୀ—

2. A female of Gopapura, ore of the 16000 female devotees of Śrīkṛushṇa.

ଗୋପକନ୍ୟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ+କନ୍ୟା)—

Gopakanyā ଗୋପକନ୍ୟକା (ଦେଖ)—

Gopakanyakā (See)

ଗୋପକେନା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—(ବୈଦ୍ୟକ) ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—

Gopakenā A kind of medicinal plant.

[ଦ୍ର—ଏହାର ମୂଳକୁ ମରିଚ ସଙ୍ଗେ ବାଟି ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଜ୍ୱରାଦି ରୋଗରେ ଦିଆଯାଏ ।]

ଗୋପଗୋଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗୋପ+ଗୋପୀ)—

Gopagoi ୧ । ଗଉଡ଼ୁଣୀ—1. A milk-maid.

୨ । ଗୋପାଙ୍ଗନା; ଗୋପୀ—

2. A female of Gopapura.

ଗୋପଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଗୋରୁ ମଡ଼ା ପକାଇ ଦେବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପଡ଼ିଆ—A field where the dead cows are thrown away.

Gopardiā ଗୋଭାଗାଡ଼

ଗୋପତ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁପ୍ତ)—୧ । ଗୁପ୍ତ—1. Secret.

Gopata ୨ । ଲୁକ୍କାୟିତ—2. Concealed.

୩ । ଅଦୃଶ୍ୟ—3 Disappeared; vanished.

ଗୋପତମାରୁ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗୁପ୍ତମାରକ)—୧ । ବିଶ୍ୱାସଘାତକ—

Gopatamāru 1. Treacherous.

୨ । ଗୁପ୍ତହନ୍ତା—2. Assassin.

୨ । ରହସ୍ୟବେଦକାରୀ—

3. Prying into the secrets of others.

ଗୋପତା—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗୋପ୍ତା)—ରକ୍ଷକ—

Gopatā Protector.

ଧର୍ମଙ୍କର ସେହିଟି ଅଟନ୍ତି ଗୋପତା—କୃଷ୍ଣସଂହିତା. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗୋପତି—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ପତି)—

Gopati ୧ । ଗୋରୁମାନଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ—1. Owner of cattle.

୨ । ଷଣ୍ଢ—2. Bull.

୩ । ନେତା—3. Leader; chief.

୪ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—4. The sun.

୫ । ଇନ୍ଦ୍ର—5. The God Indra.

୬ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—6. God Śrīkṛushṇa.

୭ । ବରୁଣ—7. The God of water.

୮ । ରାଜା—8 King.

୯ । ଶିବ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—9. Śiba.

୧୦ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସହସ୍ରନାମୋକ୍ତ ନାମବିଶେଷ—

10. One of the names of Bishṇu.

୧୧ । ଋଷଭ ନାମକ ଔଷଧି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—11. A herb.

୧୨ । ନଅଜଣ ଉପନନ୍ଦଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

12. One of the nine Upanandas.

୧୩ । ଗୋପାଳ; ଗଉଡ଼ି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

13. Cowherd.

୧୪ । ବାଚାଳ ବା ମୁଖର ବ୍ୟକ୍ତି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

14. A talkative person.

ଗୋପତିମାରୁ—ପ୍ରା. ବିଣ—ଗୋପତମାରୁ (ଦେଖ)

Gopatimāru Gopatamāru (See)

ଗୋପତ୍ତ୍ୟ—ସଂ. ବି—ଅଥର୍ବବେଦର ବ୍ରାହ୍ମଣବିଶେଷ—Name of a supplementary treatise of the Atharba Beda.

Gopattya

ଗୋପଦଳ—ସଂ. ବି—ଗୁଆଗଛ—

Gopadala Betel-nut tree.

ଗୋପଦାଣ୍ଡ—ଦେ. ବି—ଗୋପପୁରର ଦାଣ୍ଡ—

Gopadānda The village-road of Gopapura.

ଗୋପନ—ସଂ. ବି. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ରକ୍ଷଣ—

Gopana 1 Protection.

୨ । ଲୁଚାଇବା—2. Concealment.

୩ । ଗୁପ୍ତକଥା—3. Secret.

୪ । ବ୍ୟାକୁଳତା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

4. Agitation; trouble.

ସାଧାରଣ ରେଫେରେନ୍ସର ସ୍ଥାନରେ ସ୍ୱର ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚଳିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜିତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜିତ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

* । ଦୀପ୍ତି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—5. Lustre.

୬ । ତେଜପତ୍ର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—6. Cassia leaves.

ଗ୍ରା. ବି.—ଗୋପୀନାଥର ଡାକ ନାମ—A fond name for calling Gopīnātha.

ଗୋପନ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଲୁଗାଇବା—
Gopana karibā To conceal; to hide.
গোপন করা
গোপন করনা

ଗୋପନଗର—ସଂ. ବି.—ଗୋକୁଳ (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବାଲ୍ୟଲୀଳା ସ୍ଥାନ)—
Gopanagara Gokula (the theatre of the childish feats of Śrīkṛushṇa).

ଗୋପନଗରୀ—ସଂ. ବି.—ଗୋପନଗର (ଦେଖ)
Gopanagarī Gopanagara (See)

ଭଣ୍ଡା ଭନାଙ୍କରୁ ଗୋପନଗରୀର ବନ୍ଦେ ରୂପ,
ବାଲୁକେଶ ଦେବ ନୃପ କୃଷ୍ଣପୁଣ୍ଡ ସରକ ରେ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋରାଭଞ୍ଜ ଉ. ଗୀତ ।

ଗୋପନବର—ଦେ. ବି.—ଗୋପନଗର (ଦେଖ)
Gopanabara Gopanagara (See)

ଗୋପନବାଦ—ସଂ. ବି.—(ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—ସାଧାରଣଙ୍କ ଅବୋଧ
Gopanabāda ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱ ବିଶେଷ—Mysticism.

[ଦ୍ର—ପ୍ରେମଭକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ହେଲେ ରାଧାଭାବରେ ଭଜନ ବା ନାରୀସୁଲଭ ଏକନିଷ୍ଠଭାବରେ ଜୀବନକୁ ଜଡ଼ିତ କରି ସାଧନାପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହେବା ଭକ୍ତର ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ପରମ ସହିତ ଏକତା ସୂତ୍ରରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ନିର୍ବାଣଲାଭ କରିବାରେହିଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଏହି ଗୋପନବାଦ ବା Mysticism ପର୍ଯ୍ୟବସିତ (ପ୍ରୋଫେସର୍ ଆର୍ଥିକଲ୍ଲଭ 'ପ୍ରେମଭକ୍ତି ତତ୍ତ୍ୱଗୀତାର' ମୁଖବନ୍ଧ ।)]

ଗୋପନସ୍ଥାନ—ଦେ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପନ + ସ୍ଥାନ)—ଲୁଚିବାର
Gopanasthāna ସ୍ଥାନ—Place of hiding; a retreat; a recess.

ଗୋପନାଗରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ + ନାଗରୀ)—
Gopanāgarī ୧ । ଗୋପୀ (ଦେଖ)
1 Gopī (See)
୨ । ରାଧିକା—2. Rādhikā, the beloved of Śrīkṛushṇa.

ଗୋପନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅନୀୟ)—୧ । ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—
Gopanīya 1. Confidential; private.
୨ । ଲୁଗାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ—
2. Deserving to be kept private or secret; concealable.
* । ରକ୍ଷଣୀୟ—3. Fit to be protected; deserving protection.

ଗୋପନୀଳା—ଗ୍ରା. ବି.—(ସଂ. ଗୋପଲୀଳା) ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ରାଧିକା, ଗୋପୀ
Gopanīlā ଆଦିଙ୍କର ପିଉଳା ଭଅର କରି ଘୋଡ଼ାବାଲି ପୁତୁଳଖେଳା ସାହାଯ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ପିଉଳାଙ୍କୁ ନଗାଇବା ରୂପ କ୍ରୀଡ଼ା—
কঠপুতুলীকানাচ A kind of doll-dance.

ଗୋପପୁର—ସଂ. ବି.—ଗୋପନଗର (ଦେଖ)
Gopapura Gopanagara (See).

ଗୋପପୁରିଆ—ଦେ. ବିଣ.—ଗୋପପୁର ନିବାସୀ—
Gopapuriā Inhabiting Gopapura.

ଦେ. ବି.—ଉତ୍କଳର ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଗଉଡ଼—One of the sub-castes of cowherds in Orissa.

[ଦ୍ର—ଗଉଡ଼ଙ୍କ ଅନ୍ୟଶ୍ରେଣୀ ମଥୁରାପୁରିଆ, ମଗଧା, ଭୁଇଆ, ଭୁମାଲ ।]

ଗୋପବଧୂଟୀ—ସଂ. ବି. (ଗୋପବଧୂ + କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥେ. ଟୀ)—୧ । ଗଉଡ଼ଣୀ—
Gopabadhūṭī 1. The wife of a cowherd,
୨ । ଗୋପୀ—2. One of the sweet-hearts of Śrīkṛushṇa.

ଗୋପବନ୍ଧୁ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ + ବନ୍ଧୁ)—
Gopabandhu ଗୋପବଲ୍ଲଭ (ଦେଖ)
Gopaballabha (See)

ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଉତ୍କଳର ସ୍ୱର୍ଗତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ନେତା—
Gopabandhu dāsa The late patriot of Orissa.

[ଦ୍ର—ଏ ୧୮୭୭ ସାଲରେ ପୁରୀଜିଲ୍ଲାର ସତ୍ୟବାଦୀ ନିକଟସ୍ଥ ସୁଆଣ୍ଡ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ; ବି. ଏ. ଓ ବି. ଏଲ୍. ପାଶ୍ କରିସାରି ଦିନାକେତେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଓକାଲତି କରି, ଶେଷକୁ ଓକାଲତି ଛାଡ଼ି ଦେଶସେବାରେ ଆତ୍ମନିୟୋଗ କରିଥିଲେ । ସତ୍ୟବାଦୀ ଉଚ୍ଚୋରିଆ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଏ ୧୯୧୦ ସାଲରେ ବସାଇ ଥିଲେ ଏବଂ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର ମେମ୍ବର ଥାଇ ଦେଶର ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ଓ ଦେଶବାସୀଙ୍କର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଅଭିଯୋଗମାନ ସରକାରଙ୍କୁ ଶୁଣାଉଥିଲେ । ଏ ୧୯୧୯ ସାଲରେ ନିଜପ୍ରତିଷ୍ଠିତ 'ସମାଜ' ପତ୍ରିକା ଦ୍ୱାରା ଦେଶରେ ଜାତୀୟଭାବ ପ୍ରସାର କରିଥିଲେ । ୧୯୨୧ ସାଲରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇ ତହିଁରେହିଁ ପ୍ରାଣପଣ ଲାଗି ୧୯୨୭ ଜୁନମାସ ୧୭ ତାରିଖରେ ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କରିଥିଲେ । ସେ ତ୍ୟାଗୀ, ଦୟାଶୀଳ, ସହିଷ୍ଣୁ ଓ ସାହିତ୍ୟସେବୀ ଥିଲେ । ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେବା ଫଳରେ ଏ ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଯାଇ ଉକ୍ତ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଧ୍ୱଂସ ଏହାଙ୍କ ଜୀବଦଶାରେ ଘଟିଥିଲା ।]

ଗୋପବଲ୍ଲଭ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ + ବଲ୍ଲଭ)—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—
Gopaballabha Śrīkṛushṇa.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—A name given to males.

ୟ	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଃ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ପର୍ଶବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଉପ୍ତ	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଓ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଉଅ	ଶ	ନ

ଗୋପବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ବି—ଚେମେର୍ଡ଼ିଲଇ (ଦେଖ) (ହରେକୃଷ୍ଣ—ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)
Gopaballī Chemerḍilai (See)

ଗୋପବାଜା—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଆନଦ୍ଧ ଚର୍ମବାଦ୍ୟ; ନାଗରା—
Gopabājā A kind of drum.

ଗୋପବାଳ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) —୧ । ଗଉଡ଼ଟୋକା—
Gopabāḷa 1. Cowherd-boy.

ଗୋପବାଳା } ସ୍ତ୍ରୀ
ଗୋପବାଳୀ }
୨ । ଗୋପପୁରବାସୀ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ସହଚରଗଣ—
2. Comrades of Śrīkṛushṇa in Gopapura.

ଗୋପବାଳକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଗୋପବାଳ (ଦେଖ)
Gopabāḷaka Gopabāḷa (See)
(ଗୋପବାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୋପରାଷ୍ଟ୍ର—ସଂ. ବି—ଗୁଆଲିୟରର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Goparāshṭra The ancient name of Gwaliar.

ଗୋପଶୁ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ପଶୁ)—ଗୋମେଧଯଜ୍ଞରେ ବଳିଦିଆଯିବା
Gopaśu ଗୋରୁ—A sacrificial cow.

ଗୋପସ୍ତ୍ରୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ+ସ୍ତ୍ରୀ)—ଗଉଡ଼ୁଣୀ—
Gopastrī Milk-maid.

ଗୋପା—ସଂ. ବି. (ଗୋପ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ) —୧ । ଗଉଡ଼ୁଣୀ—
Gopā 1. A milk-maid.

୨ । (ନାମ) ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ପତ୍ନୀ —2. Wife of Buddha.

ଗୋପାଗୁଲି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋ+ପାକସ୍ଥଳୀ)—
Gopāguḷi ୧ । ଗୋରୁମାନଙ୍କ ରୋମନ୍ଥ—
1. Chewing the cud by cattle.

୨ । ରୋମନ୍ଥ ଭରସିବା ପିଣ୍ଡାକାର ଖାଦ୍ୟାଂଶ—
2. A round lump of food brought up into the mouth by ruminating animals for second chewing

୩ । ଗୋରୁମାନେ ପାଗୁଳ କରିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ସମୟେ ସମୟେ ଖସିପଡ଼ିବା ଗୋଲାକାର ରୋମନ୍ଥୀକୃତ ତୃଣପିଣ୍ଡ (ଏହାକୁ ଯାଇ ଲୋକେ ଶାଳଗ୍ରାମଶିଳାପରି ପୂଜା କରନ୍ତି)—3. A ball or round lump of cud fallen down from the mouth of cattle while ruminating.

ଗୋପାଙ୍ଗନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ + ଅଙ୍ଗନା)—
Gopāṅganā ୧ । ଗଉଡ଼ୁଣୀ—1. A female cowherd; milk-maid.

୨ । ଗୋପୀ—2. Gopī, the maids of Gopapura; the consorts of Śrīkṛushṇa.

ଗୋପାନସୀ—ସଂ ବି.ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ + ନସ୍ ଧାତୁ + ସ୍ତ୍ରୀ ଈ;ଅ.ଆଗମ)—
Gopānasī ୧ । ବଡ଼ଓ୍ୱା; ଘରଗୁଳର ନିମ୍ନସ୍ଥ ବଙ୍କା କାଠ—
1. A bent beam supporting the roof of a thatched house.

୨ । ଛପର ଘରର ଗୁଳଉପରର କଡ଼ା—
2. Split bamboo which keeps the straw attached to the frame of the thatch.

ଗୋପାୟିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁପ୍=ରକ୍ଷା କରିବା + କର୍ମ. ତ)—
Gopāyita ରକ୍ଷିତ; ପାଳିତ; ପୁଷ୍ଟ—
Brought up; maintained.

ଗୋପାଲ୍ ଉର୍ଡ଼େ—ଦେ.ବି—ଯାଜପୁରିଆ କଲିକତା ପ୍ରବାସୀ ଓଡ଼ିଆ କବି
Gopāl urḍe (ଏ ବଙ୍ଗ ଭାଷାରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଟପ୍ପା ସଙ୍ଗୀତ ରଚନା କରିଥିଲେ । ମୃତ୍ୟୁ ୧୮୬୨)—
An Ordiā poet of Bengalee songs of Jajpur domiciled in Calcutta.

ଗୋପାଳ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ=ଗୋରୁ, ପୃଥିବୀ+ପାଳ ଧାତୁ+
Gopāḷa କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
(ଗୋପାଳୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୧ । ପୃଥିବୀପାଳ; ରାଜା—1. King.

୨ । ଗଉଡ଼—2. Cowherd

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଗୋପପୁରିଆ ଓ ମଥୁରାପୁରିଆ ଦୁଇ ଶାଖାରେ ବିଭକ୍ତ ।]

୩ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—3. Śrīkṛushṇa.

୪ । ଶିବ—4. Śiba.

ଦେ. ବି—୧ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ସତ୍ୟବାଦୀ, ବୃନ୍ଦାବନ ଓ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ରେମୁଣା ଆଦିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ବେଶୁଧାରୀ ବିଗ୍ରହ—
1. An idol representing Śrīkṛushṇa set up at different places (e. g. Satyabādi, Bṛundābana and Remuṇā).

୨ । ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
2. A name given to males.

ଗୋପାଳକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ+ପାଳ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Gopāḷaka ଗୋପାଳ (ଦେଖ)
(ଗୋପାଳିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) Gopāḷa (See)

ଗୋପାଳ କବି—ଦେ. ବି—ଜନୈକ ଓଡ଼ିଆ କବି—
Gapāḷa kabi An ancient Ordiā poet.

[ଦ୍ର—ଏ ଜଣେ ତୈଳଙ୍ଗ, ଏ ଦକ୍ଷିଣରୁ ଯାଇ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଥିଲେ । ଏ ଅଧ୍ୟାତ୍ମରାମାୟଣକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦ କରି ଅଛନ୍ତି । ଭାରଣୀ. ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ ।]

ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ (ପଟ୍ଟନାୟକ)—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଉତ୍କଳର ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ-
Gopāḷakṛushṇa (paṭṭanāyaka) ଯୁଗର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସଙ୍ଗୀତରଚୟିତା କବି—
A famous Ordiā song-writer of the age following that of Upendra Bhañja.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌର୍ଘ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ସାଧାରଣତଃ ସମାନରେ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଣ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଣ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଳ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅପଖା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଖା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଏ କବିଙ୍କର ସଙ୍ଗୀତମାନ ବ୍ରଜରସ ବା ରାଧାକୃଷ୍ଣ-ପ୍ରେମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହାଙ୍କର ପିତା ବନବାସୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ପାରଳା-ଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜସଭାର କବି ରୂପେ ୧୯ ଖଣ୍ଡ ଗ୍ରାମ ଭୋଗ କରୁଥିଲେ; ଏହାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ଅଦ୍ୟାବଧି ପାରଳା ରାଜ୍ୟରେ ବାସ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏହାଙ୍କ ଅଣନାତି ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ କବିଙ୍କର ପଦ୍ୟମାନ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିର ରାଜା ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶ କରି ଅଛନ୍ତି । କବିଙ୍କର ଜନ୍ମ ୧୭୮୫ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ୧୮୫୬ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଘଟିଥିଲା ।]

ଗୋପାଳନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ + ପାଳନ)—
Gopālana ଗୋରୁଙ୍କ ସେବା; ଗୋରୁ ରକ୍ଷିବା—
The keeping of cattle; tending of cattle.

ଗୋପାଳବଲ୍ଲଭ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ଲମ୍ବା କଦଳୀ—
Gopālaballabha A kind of big and long plantain.

[ଦ୍ର—ଏ କଦଳୀ ଲମ୍ବରେ ପ୍ରାୟ ଏକଫୁଟ ହୁଏ ଏବଂ ପାଚିଲେ ବେଶି ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗେ ନାହିଁ ।]

ଗୋପାଳବଲ୍ଲଭ ଦାସ—ଦେ. ବି (ନାମ)—ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ C. I. E. ଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ଏବଂ ଉତ୍କଳର ଦ୍ୱିତୀୟ ଏମ୍, ଏ ଉପାଧିଧାରୀ—The late younger brother of Mr. M. S. Das C. I. E and the second M. A. of Orissa.

[ଦ୍ର—ଏ ଡେପୁଟି କଲେକ୍ଟର ଓ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ହୋଇ ବହୁକାଳ ଓଡ଼ିଶା କମିସନର୍‌ଙ୍କର ପର୍‌ସ୍‌ନାଲ୍ ଅସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ୍ ଥିଲେ । ଉତ୍କଳ-ସାହିତ୍ୟ ଓ ବିଶେଷତଃ ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ଏହାଙ୍କର ବିଶେଷ ଅନୁରାଗ ଥିଲା । ଏ ଭ୍ରମଭୂୟାଁ ଓ କବିତାମଞ୍ଜରୀ ନାମକ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଥିଲେ ।]

ଗୋପାଳ ବୈଷ୍ଣବ—ଦେ. ବି—ଗୋସ୍ୱାମୀ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦାସଙ୍କର ବଂଶ, ଯାଦବ, ମୁକୁନ୍ଦ ଆଦି ୧୨ଜଣ ଗୋପ-ଜାତୀୟ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ବୃଦ୍ଧ ବଂଶଧରଗଣ—The descendants of the twelve disciples of Achyutānanda.
Gopāla baishṇaba

ଗୋପାଳଭୋଗ—ଦେ. ବି—(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ଭୋଗ ଲାଗିବାର ଉପଯୁକ୍ତ)—୧ । ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଧାନ—
Gopālabhoga 1. Name of a fine kind of paddy.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଆମ୍ବ—
2. Name of an excellent mango.

୩ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଭୋଗ ଲାଗିବା ଏକପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—3. Name of a sweet-meat offered to Bishṇu.

୪ । ଏକପ୍ରକାର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ କଦଳୀ—
4. Name of a kind of plantain.

ଗୋପାଳମନ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି—(ବ୍ୟଙ୍ଗାର୍ଥ) ଭୁଡ଼ା—
Gopālamantra Parched rice.

ଯେ ସକାଳୁ ଚାନ୍ତରସି ବ'ଣା ଗୋପାଳମନ୍ତ୍ର ପାଟରେ
ପକାଇଦେଇ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଲେ—ଫକୀରମୋହନ ।

ଗୋପାଳି—ସଂ. ବି—ଶିବ—
Gopāli Śiba.

ଦେ. ବି—୧ । ଧାନବେଙ୍ଗଳା ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ବଳଦଙ୍କ ଖୁରା ଦ୍ୱାରା ଦରମଳା ହୋଇଥିବା ନଡ଼ା ବା ଭୂଷି—
1. Half-crushed straw during the paddy-treading operation by the hoofs of bullocks

୨ । (ଆଦରାର୍ଥ) ଗୋପାଳର ଡାକ ନାମ—
2. Fond name for calling Gopāla.

ଗୋପାଳିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅଡ଼ୁଆଅଡ଼ୁଆ—
Gopāliā 1. Complicated; tangled.

୨ । ଗୋଳିଆ—2. Indiscriminately mixed up.

ଦେ. ବି (ଅନାଦରାର୍ଥ)—ଗୋପାଳର ଡାକ ନାମ—
A name for calling Gopāla.

ମୂଳକୁ ମାଇପ ନାହିଁ, ଭୁଆ ନାଆଁ ଗୋପାଳିଆ—ଚଗ୍ ।

ଗୋପାଳୁଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଗାଈଦୁଣୀ—
Gopāluṇi 1. A milk-maid.

ତାହାକୁ ପୁତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତେ ମନି,
ପଛେ ଧାମଦି ଗୋପାଳୁଣୀ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୨ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ଉତ୍ତରରେ ବେଢ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଭୁନବୋଳା ଦେଉଳରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ଭଗବତୀ ଦେବୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି; ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ—
2. An image of Bhagabatī worhipped in a small temple to the north of Lingarāja Temple at Bhubaneswara.

[ଦ୍ର—ଏ ଦେଉଳର ଗଢ଼ଣ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ଦେଉଳର ଗଢ଼ଣଠାରୁ ପୃଥକ୍ । ଏହା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନୂତନ । ଅସଲ ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପଥରର ଫଳା ରୂପ ଖୋଳା ହୋଇ କରାଳ (ବା ଅଟା) ଦ୍ୱାରା ମଡ଼ା ହୋଇ, ସେହି ପଥରର ଖୋଳ ଢଙ୍କା ଯାଇଅଛି । ଏକାମ୍ରପୁରାଣରେ କଥିତ ହୋଇଅଛି ଯେ ଏକାମ୍ରେଶ୍ୱରଙ୍କ ଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଗୋରୁଠାରୁ ଦୁଗ୍ଧର ଧାର ସ୍ରବୁଥିଲା । ଭଗବତୀ ସେ ଗାଈକି ପାଳୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ନାମ 'ଗୋପାଳୁଣୀ' (ସଂ. ଗୋପାଳୀ । ଭଗବତୀଙ୍କ ପ୍ରଣୟପ୍ରାର୍ଥୀ ଜାର୍ତ୍ତିବାସ ଦୈତ୍ୟକୁ ଭଗବତୀ ପାଦରେ ଚାପି ମାରି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ଉପଲକ୍ଷରେ ଦେବୀପାଦଦ୍ୱୟ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିଲା—ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ ।]

ଗୋପାଷ୍ଟମୀ—ସଂ. ବି—କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ—
Gopāshṭamī The 8th day of the bright fortnight of the month of Kārttika.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ସ	ଭ୍ରଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

[ଦ୍ର—ଏ ଦିନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଥମେ ଗୋରୁ ଚରାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ; ଏଦିନ ଗୋପୂଜା ଓ ଗୋସେବା କରାଯାଏ ଓ ଗୋଶାଳା ମାନଙ୍କରେ ଉତ୍ସବ କରାଯାଏ ।]

ଗୋପିଆବପା—ଗ୍ରା.ବିଶ (ବ୍ୟଙ୍ଗ୍ୟାର୍ଥ)—ଗାଭ ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚି ଯାଇଥିବା—
Gopiābapā (witticism) Hidden in a hole.

ଘନ ଗରଜନ୍ତ ପରବତରେ
ଗୋଡ଼ାଗୋଡ଼ଜଳା (ମୟୂର) ନାଚେ ମନ୍ତରେ
ଏହା ଦେଖି ବଡ଼ପିଠିଆରୂପା (ସାପ),
ଭୟେ ହୋଇଗଲେ ଗୋପିଆବପା—ଯଦୁମଣି, କବିତା ।

ଗୋପିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୋପୀ+କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gopikā ଗୋପୀ ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gopī 1 and 2 (See).

ଗୋପିକାଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—ଗୋପୀଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Gopikājantra Gopījantra (See).

ଗୋପିତ—ସଂ. ବିଣ (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+ଅ=ଗୋପ; ଗୋପ+ଇତ)—
Gopito ୧ । ଗୁପ୍ତ; ଲୁକ୍କାୟିତ—1. Hidden; concealed.
୨ । ରକ୍ଷିତ—2. Preserved.

କ.ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣା ଗୋପିତ କବ ସବୁରେ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବିଦ୍ୟାଚନ୍ଦ୍ର ମଣି ।

ଗୋପିତ୍ତ—ସଂ.ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ପିତ୍ତ)—୧ । ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ)
Gopitta 1. Gorochanā (See).
୨ । ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—2. A kind of scent.

ଗୋପିନୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଗୋପୀ)—
Gopinī ଗୋପୀ ୧ ଓ ୨ (ଦେଖ)
Gopī 1 and 2 (See).

[ଦ୍ର—ଗୋପୀ ଶବ୍ଦ ଗୋପର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ, କୌଣସି କୌଣସି ପ୍ରାଚୀନ କବି 'ଗୋପିନୀ' ଶବ୍ଦକୁ ଗୋପୀ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଅଛନ୍ତି ମାତ୍ର ଏ ଅର୍ଥରେ ଏ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ଦୋଷାବହ)—

ଷୋଳ ସହସ୍ର ଯେ ଗୋପିନୀ
କେ ଟ ମୋ ସମ ଗୋହାରିଲା—ରୂପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗୋପୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୋପ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) - ୧ । ଗଉଡ଼ୁଣୀ; ଗୋପବାଳା
Gopī 1. Milk-maid.
୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରଣୟିନୀ ୧୬୦୦୦ ଗୋପକନ୍ୟା—
2. The 16000 sweethearts of Śrīkṛushṇa.
୩ । କୁଆମଇଦା; ବିମ୍ବଫଳ—
3. The memordica fruit.

ମଣ୍ଡସ୍ୱାର ସେବକ ନିରନ୍ତର ଅଶେଷ ଗୋପୀଙ୍କେ ସେ ଗୋହେ ।
ଭଣ୍ଡ. ଦୋଷ୍ଟବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୂଚନ୍ଦ୍ର ।

ଗୋପୀଗୀତା—ଦେ. ବି—ଗୋପୀଗଣଙ୍କ କୃତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସ୍ତୁତିବିଶେଷ—
Gopīgitā A book of hymns addressed by the gopīs to Śrīkṛushṇa.

ତା ଏବେ ଶୁଣ ମନଦେଇ
ଗୋପୀଗୀତାରେ ଛନ୍ଦ କହୁ—ପ୍ରାତୀ. ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

ଗୋପୀଚନ୍ଦନ—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ଚିକଣମାଟି; ସୌଗନ୍ଧୀ—
Gopīchandana A kind of whitish clay used in painting the forehead.

ଝୋପି ଝୋପି ଗୋପୀଚନ୍ଦନ ମଣ୍ଡିଛନ୍ତି ବ ସାଜେ
ଝେକ ଗୁଡ଼ୀ ବାରେ ମଥୁରା ଦାଣ୍ଡେ ଗୋବିନ୍ଦ ବଜେ—
ବଳାଦଳେଇର ଚରଚଣା 'ଝ' ପଦ ।

ଗୋପୀଜନବଲ୍ଲଭ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପୀଜନ+ବଲ୍ଲଭ)—
Gopījanaballabha ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ—
A name of Śrīkṛushṇa.

ଗୋପୀନାଥ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପୀ+ନାଥ)—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ
Gopīnātha ନାମ—A name of Śrīkṛushṇa.

[ଦ୍ର—'ଗୋପୀ' ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ନାଥ ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ବଲ୍ଲଭ, ରମଣ, ମୋହନ ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦମାନ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅର୍ଥରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।]

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗୋପୀନାଥ କବିଭୂଷଣ—ଦେ. ବି (ନାମ)—ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ କବି-
Gopīnātha kabibhūshaṇa ବିଶେଷ—An ancient poet of Utkala.

[ଦ୍ର—'କବିଚନ୍ଦ୍ରାମଣି' ଓ 'ରାମଚନ୍ଦ୍ରବିହାର' ନାମକ କାବ୍ୟ-ଦ୍ୱୟ ଏହାଙ୍କ ରଚିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ—ଭାରଣୀ. ଉତ୍କଳସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ ।]

ଗୋପୀନାଥ ନନ୍ଦ—ଦେ. ବି (ନାମ)—'ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦତତ୍ତ୍ୱବୋଧ' ନାମକ
Gopīnātha nanda ଅଭିଧାନର ସଙ୍କଳୟିତା ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଜନୈକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ ପଣ୍ଡିତ—The compiler of Ordiā Śabdatattwabodha dictionary and a philologist.

[ଦ୍ର—ଏ ଦେଶର ପାଉଲାଙ୍ଗେମୁଣ୍ଡି ନିବାସୀ ଥିଲେ । ଜନ୍ମ ୧୮୬୯ ଅଗଷ୍ଟ ୨୮—ମୃତ୍ୟୁ ୧୯୨୪ ଜାନୁଆରୀ ୧୪ । ଏହାଙ୍କ ରଚିତ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱବୋଧରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣର ପ୍ରକୃତି ତତ୍ତ୍ୱ ତତ୍ତ୍ୱ କରି ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରା ଯାଇଅଛି । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହାର ଗୁରୁ ଲଘୁ ନିୟମ ରକ୍ଷା କରି ଓଡ଼ିଆ କବିତା ଲେଖିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ । ଏ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ସାହିତ୍ୟସେବକ ଥିଲେ ।]

ଗୋପୀଭାଷା—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ କବି ଭକ୍ତଚରଣ ଦାସଙ୍କ
Gopībhāshā ବିରଚିତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ବିଚ୍ଛେଦରେ ଗୋପୀମାନଙ୍କର ଖେଦୋକ୍ତି ବିଷୟକ ପଦ୍ୟପ୍ରବନ୍ଧବିଶେଷ—Song of the sorrowing milkmaids of Gopapura composed by the classic Ordiā poet Bhaktacharaṇa.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଢ଼ତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଚିହ୍ନଣ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବା ସମୟରେ ନ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଯାହା ଅଧିକାଂଶ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଭୁଞ୍ଜ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଞ୍ଜ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ବର୍ଯ୍ୟ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍କା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋପୀମାଟି—ଦେ. ବି—ଦ୍ୱାରକା ଓ ବୃନ୍ଦାବନର ପୀତମୃତ୍ତିକାବିଶେଷ;
Gopimāti ସୌରାଷ୍ଟ୍ରୀ—A yellowish clay found in
ଗୋପୀମାଟି Dwārakā, Bṛundābana and other places and used in painting the forehead.

ଗୋପୀ ମୃତ୍ତିକା—ଦେ. ବି—ଗୋପୀମାଟି (ଦେଖ)
Gopi mṛuttikā Gopimāṭi (See)

ଗୋପୀଯନ୍ତ୍ର—ଦେ. ବି—ବାଉଁଶ ଓ ଲାଉ ଖୋଳଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ଏକତାର-
Gopijantra ବିଶିଷ୍ଟ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର; ଏକତାରା—
ଗୋପୀଯନ୍ତ୍ର One-stringed guitar.

[ଦ୍ର—ପୂର୍ବେ ରାଜା ଗୋପୀଚନ୍ଦ୍ର (ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର)ଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧ—ରସାତ୍ମକ ଜାହାଣୀ-ଗୀତକୁ ଯତ୍ନକାରୀମାନେ ଏ ଯନ୍ତ୍ର ସହାୟତାରେ ଗାଉଥିବାରୁ ଏହି ନାମ—ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର ।]

ଗୋପୁଚ୍ଛ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ପୁଚ୍ଛ)—୧ । ଗୋରୁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼-
Gopuchcha 1. Tail of a cow.

୨ । ଏକପ୍ରକାର ହାର—2. A kind of necklace.

୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଗୋପୁଚ୍ଛ ପରି ପୁଚ୍ଛଯୁକ୍ତ ଏକପ୍ରକାର ବାନର-
3. A kind of monkey (with tail like that of a cow).

ଗୋପୁର—ସଂ. ବି. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଉର)—
Gopura ୧ । ପୁରଦ୍ୱାର; ନଗରଦ୍ୱାର—
1. A town-gate; a city-gate.

୨ । ତୋରଣ—2. Gate-way; portal.

୩ । ଦେବମନ୍ଦିରର ବେଢ଼ାଘେରିଥିବା ସିଂହାର କାଠ ଉପରେ ଥିବା ତୋରଣଯୁକ୍ତ ମନ୍ଦିର (ତେଲୁଗୁ - ଗୋପୁରମ୍)—
3. A temple open on both sides in the compound-wall of a temple through which visitors enter into the compound of the inner temple

ସୁନ୍ଦର ଗୋପୁର ବିନ୍ଦ ଜଡ଼ିତ ରତନେ । ଦ୍ୱାରକାନାଥ, ମହାଯତ୍ନ ।

[ଦ୍ର—ଉତ୍କଳରେ ମନ୍ଦିରର ସଦର ଗୋପୁରକୁ ସିଂହଦ୍ୱାର, ଅନ୍ୟ ଗୋପୁରମାନଙ୍କୁ ଯଥାକ୍ରମେ ଦକ୍ଷିଣ, ପଶ୍ଚିମ ଓ ଉତ୍ତର ଦ୍ୱାର ବୋଲାଯାଏ । ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରେ ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କ ଗୋପୁରମାନ ଶିଳ୍ପକଳାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଭାରତର ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ (ଯଥା—ବୃନ୍ଦାବନର ସାହାଣ୍ଡଙ୍କ ନିର୍ମିତ ବିଷ୍ଣୁ ମନ୍ଦିର) ଯେଉଁଠାରେ ଦକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ଭକ୍ତମାନେ ମନ୍ଦିର ତିଆରି କରିଅଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଗୋପୁରମାନ ନିର୍ମାଣ କରି ଅଛନ୍ତି ।]

ଗୋପୁରୀଷ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ପୁରୀଷ)—ଗୋବର—
Gopurīsha Cowdung.

ଗୋପେନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋପ+ଇନ୍ଦ୍ର)—୧ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—
Gopendra Śrīkṛushṇa.

୨ । ଗୋପର ଅଧିପତି ନନ୍ଦ; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପାଳକ ପିତା—
2. Nanda; the foster-father of Śrīkṛushṇa.

ଗୋପେନ୍ଦ୍ର କବି—ଦେ. ବି—ଜଣେକ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ କବି—
Gopendra kabi An ancient Ordiā poet.

[ଦ୍ର—ଏ କବି 'ମଧୁପ ଚନ୍ଦ୍ରିକା' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ ।]

ଗୋପ୍ତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—ଗୋପ୍ୟ (ଦେଖ)
Goptabya Gopya (See)

ଗୋପ୍ତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Goptā ରକ୍ଷଣକାରୀ—Protecting.
(ଗୋପ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି—୧ । ରକ୍ଷକ; ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା—
1. Protector; Saviour.

୨ । ପ୍ରତିପାଳକ—2. Maintainer.

୩ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ; ନେତା—3. Headman; leader.

୪ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ—4. A name of Bishṇu.

ଗୋପ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁପ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—୧ । ରକ୍ଷଣୀୟ—
Gopya 1. Deserving to be protected.

୨ । ଲୁଚାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ—2. Fit to be concealed.

୩ । ପାଳନୀୟ—3. Maintainable.

୪ । ଗୋପନୀୟ; ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—4. Confidential; secret.

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କି, ଶୁଣ ସ୍ୱପ୍ନ ଗୋପ୍ୟ କରିବ । ବଳରାମ ଦାସ ବିରଚିତ ରାମାୟଣ ।

ଗୋପ୍ୟ କରିବା—ଦେ.କ୍ରି.—ଲୁଚାଇବା—
Gopya karibā To conceal.

ଶ୍ରୀହରି ନାମ ପିତା ନାମ ଗୋପ୍ୟ କଲ ଏ ତୁମ୍ଭ ଦେଖି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ । ପ୍ରାଚୀ. ଉତ୍ତମ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ।

ଗୋପ୍ୟାନ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୋପନ)—ଗୋପନ—
Gopyāna Concealment; hiding.

[ଅନୁଚ୍ଛ] ପଥରେ ବାଳ ବାସ ଦେଖି ଜନ,
ପରି ବା ପୁରୁ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାପରେ ଗୋପ୍ୟାନ । ପ୍ରାଚୀ. ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷଭକ୍ତି ଗୀତା ।

ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗୋପ୍ୟ)—ଗୁପ୍ତ; ଲୁକ୍କାୟିତ—
Concealed; hidden; hiding.

ଗୋପ୍ୟାନ କରିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି.—ଅଦୃଶ୍ୟ କରିବା; ଲୁଚାଇବା—
Gopyāna karibā To conceal; to hush up; to hide.

ଗୋପ୍ୟାନ ହେବା—ପ୍ରା. କ୍ରି.—ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା—
Gopyāna hebā To disappear; to vanish.

ପରମ ଦୂତେ ନାରାୟଣ, ଅଛନ୍ତି ହୋଇଣ ଗୋପ୍ୟାନ । ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ବୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଗୋପ୍ୟେ—ପ୍ରା. କ୍ରି. ବିଣ.—ଗୁପ୍ତଭାବରେ; ଅଲକ୍ଷିତରୂପେ—
Gopye Secretly; unobserved.

ସେ ଦ୍ରୁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ରୂପେ,
ବାଳ ବଳରା କରେ ଗୋପ୍ୟେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଭାଗବତ ।

ଗୋପ୍ରଚାର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ପ୍ରଚାର)—ଗୋଚର ଭୂମି—
Goprachāra Pasture ground; pasturage.

ଗୋପ୍ରବେଶ—ସଂ. ବି.—ଗୋଧୂଳି (ଦେଖ)
Goprabeśa Godhūli (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଏ୍	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଗୋବ—ଦେ. ବି.—୧ । ଛତ୍ତ ଥିବା କଣ୍ଟା—1. Iron nail with a flat round head.

Goba

୨ । ଯଷ୍ଟିର ଅଗଦ୍ୱାରା କରାଯିବା ଚୁଟା ପ୍ରହାର; ଚୁନା ମାଡ଼—2. Ramming blow with the head or butt of a stick.

୩ । ମୁଠା କରି ଯାଇଥିବା ହାତଦ୍ୱାରା ଗେଣ୍ଡା ମାଡ଼—3. Poking blow with the fisted hand.

ଗାଇଁଠ ଗୁମଡ଼ା ୪ । ଢାଲ ଆଦି ଉପରେ ବା କବାଟରେ ମରାଯିବା ଗୋଲ୍ ଆରୁଆରୁଆ ଫୁଲୁକା ଚିହ୍ନ—4. Knobs over shields, door-leaves etc.

୫ । ଖୋବା—5. Stout wooden pin.

୬ । ସିଝୁ ବା କଦଳୀଗୁଆ ଆଦିର ମୁଣ୍ଡିକୁ ଗରମ କରି ତାହାଦ୍ୱାରା ଦରଜ ହେବା ସ୍ଥାନରେ ବସାଯିବା ଦାଗ ବା ଶ୍ଳପ—6. Stamping of painful limbs with the stumps of some trees

୭ । ବାଡ଼ି ବା ବନ୍ଧୁକର ମୂଳ ଅଂଶ—7. The lower end or stock of a stick or gun.

ଗୋବଚ୍ଛା—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଗୋବତ୍ସ)—ବାଛୁରୀ—Calf.

Gobachhā

ଗୋବତ୍ସ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବତ୍ସ)—ବାଛୁରୀ—Calf.

Gobatsa

ଗୋବତ୍ସା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋବତ୍ସ)—ବାଛୁରୀ—Calf.

Gobatsā

ଗୋରୁ ଗୋବତ୍ସା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମ ପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଗୋବଧ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବଧ)—ଗୋରୁକୁ ଜୀବନରେ ମାରିବା; ଗୋ ହତ୍ୟା—Killing a cow; cow-killing.

Gobadha

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଗୋବଧ ମହାପାପ ।]

ଗୋବଧୀ—ଦେ. ବିଣ. (ପଦ୍ୟ)—ଗୋରୁ ମାରିଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person) Who has killed a cow.

Gobadhī

ପିତ୍ର ବିଷୟେ ଅପରାଧୀ, ପିତ୍ର, ସଖା ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋ ବଧୀ,
ଏ ଆଦି ପାପ ଯେ ଅଗରେ, ସଙ୍ଗ ଦୂରତ ନିଶ୍ଚେ ହରେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଗୋବ ବସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଢାଲ ଉପରେ ବା କବାଟରେ ଛତ୍ତବାଲା ଆରୁମାନ ଫୁଲଗ୍ନ କରିବା—1. To attach knobs to the surface of a shield or door-plate.

Goba basāibā

୨ । ଦରଜ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ସିଝୁ ଓ କଦଳୀଗୁଆ ଆଦିର ଗୋଲାକାର ମୁଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ିବା—2. To stamp a painful limb with stumps.

ଗୋବ ବସିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଢାଲ ବା କବାଟରେ ଛତ୍ତବାଲା କଣ୍ଟା ମରାହେବା—1. The putting of knobs on shields and door-plates.

Goba basibā

୧ । ଦରଜ ସ୍ଥାନରେ ସିଝୁଡ଼ାଳ, କଦଳୀଗୁଆ, ଶିଳଗୁଆ ଆଦିକୁ ଉତ୍ତପ୍ତକରି ଶ୍ଳପ ବସାଇବା—2. Stamping of a painful limb with stumps of some trees.

ଗୋବର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋବିଟ୍; ଗୋମୟ)—୧ । ଗୋରୁର ବିଷ୍ଠା; ଗୋମୟ—1. Cowdung; droppings of cattle

Gobara
ଗୋବର
गोबर

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଗୋବର ପବିତ୍ର ପଦାର୍ଥ । ଅପରିଷ୍କୃତ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ ସ୍ଥାନକୁ ଗୋବରରେ ଲିପିଲେ ତାହା ଶୁଦ୍ଧ ହୁଏ । ଏହା ସେବନ କଲେ ଶରୀରରୁ ପାପଜନିତ ମଳ ଦୂର ହୁଏ । ଗୋବର ଶୁଖିଗଲେ ଘସି ହୋଇ ଜାଳ ହୁଏ; ସଢ଼ିଲେ ଖେତରେ ସାର ବା ଖତରୂପେ ଲାଗେ । ଖଣ୍ଡର ଗୋବର ଶୁଦ୍ଧିକାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗେ ନାହିଁ; ଗୋବର ପଞ୍ଚଗବ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଉପକରଣ; ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦି, ଓଡ଼ିଆ ଓ ମରହଟ୍ଟୀ ଭାଷାରେ ଗୋମୟର ଏହିରୂପ ଦେଖାଯାଏ ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ଅତି ଅସାର ବସ୍ତୁ—Very unsubstantial material.

(ଯଥା—ତାହା ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଗୁଡ଼ିଏ ଗୋବର ଅଛି ।)

ସଂ. ବି.—ଚୂର୍ଣ୍ଣୀକୃତ ଗୋମୟ—Cowdung pulverised (M. W.)

ଗୋବରକଇଁ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ନୀଳକଇଁ—Blue water-lily.

Gobarakaiñ

ଗୋବରକାଳି, ଦେଇଛି ଢାଳି—ଦେ. (ବାକ୍ୟ—ଓଡ଼ିଶା ପାଲକି-ବେହେରାମାନଙ୍କର ଢାଳ) ବାଟରେ ଗୋବର ପଡ଼ିବାର ଦେଖିଲେ କିମ୍ବା ଆକାଶକୁ କଳା ମେଘ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କଲେ ଗଉଡ଼ିମାନେ ଏ ପଦ ଡାକନ୍ତି—A term used by palki-bearers to indicate that the road is strewn with cow-dung or the sky is overclouded.

Gobarakāli deichhi dhāli

ଗୋବରଖାତ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋବର + ଖାତ)—ଖୁଆଳରୁ ପ୍ରତିଦିନ ପୋଛି ହେଉଥିବା ଗୋବରକୁ ଖତପାଇଁ ଜମାକରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଖୋଳାହେବା ଗର୍ତ୍ତ—A pit to preserve cowdung for manure.

Gobarakhāta

ଗୋବରଗଣେଶ—ଦେ ବି (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—(ଗୋବରରେ ନିର୍ମିତ ଗଣେଶ-ମୂର୍ତ୍ତି ତଳ) ସ୍ଥୂଳକାୟ ଅଥଚ ଅତଳ ଓ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି—A fat but worthless person.

Gobaraganesa
ଗୋବରଗଣେଶ
गोबरगणेश

[ଦ୍ର—ଗଣେଶଚତୁର୍ଥୀରେ ପୂଜିତ ହେବା ପାଇଁ ଅତ୍ରେଷ୍ଟ ଗଣେଶପ୍ରତିମା ଗୋବରନିର୍ମିତ ମାଟିରେ ନିର୍ମିତ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ ।]

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଧୂଳିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଶ୍ରୟେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍କିମା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋବରଗଦା—ଦେ. ବି—ସାର ବା ଖତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ତୂପୀକୃତ
Gobaragadā ଗୋମୟ—Dung-hill; a heap of cow-dung heaped up from day to day and preserved to be used as manure.

ଗୋବରଗଦାରେ ପଦ୍ମ ଉକୁଟିବା (ନ୍ୟାୟ)—ଦେ. ପ୍ରବଚନ—
Gobara gadāre padma ukuṭibā (nyāya) ଅସ୍ଥାନରେ ସୁନ୍ଦର ପଦାର୍ଥ ଦେଖାଯିବା ନ୍ୟାୟ—A saying used when a beautiful thing is seen in a nasty place.
[ଦ୍ର— ଏହାର ସମାନାର୍ଥକ ପ୍ରବଚନ—ବାଉଁଶସାଇରେ ମାଣିକ ପଡ଼ିବା (ନ୍ୟାୟ) ।]

ଗୋବର ଛତୁ—ଦେ. ବି.—ଗୋବର ଜମାହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଫୁଟିଥିବା
Gobara chhatu ବଡ଼ ଓ ଅଖାଦ୍ୟ ଛତୁଙ୍କ ବା ଛତୁ— Mushroom coming out of a dunghill.

ଗୋବରମୁଣ୍ଡା ଛତୁ—ଦେ. ବି. —ଗୋବର ଛତୁ (ଦେଖ।
Gobaramuṇḍā chhatu Gobarachhatu (See)

ଗୋବର୍‌ପାଣି—ଦେ. ବି.—ଘର ଲିପିବା ବା ଅଗଣା ଆଦିରେ ଛିଞ୍ଚିବା
Gobara pāṇi ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୋମୟମିଶ୍ରିତ ଜଳ—Water mixed with cow-dung used in washing houses and sprinking on the ground.

ଗୋବର ପୋକ—ଦେ. ବି.—୧ । ବାସୀ ଗୋବରରେ ଦେଖାଯିବା
Gobara poka ଏକ ପ୍ରକାର କଳା ଓ କଠିନ ଆବରଣ-ଗୋବରରେ ପୋକା, ଗୋବରିଆ ପୋକା ବିଶିଷ୍ଟ ବଡ଼ ପୋକ—
ଗୁବରୈଲା, ଗୋବରୈଲା 1. A kind of black large beetle (with tough covering) found in heaps of cowdung; scarab or tumble-dung insect; tumble-bug.
୨ । ଅଂଶାଇ; ଗୋରୁ ବଗିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଗୋବର ଛାଡ଼ିଛିଣ ପଡ଼ି ରହିଲେ ସେଥିରେ ଦେଖାଯିବା କୃମି—2. Grub found on cowdung left exposed for some time.

ଗୋବର ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । କୌଣସି ଅପରିଷ୍କୃତ ସ୍ଥାନକୁ
Gobara lagāibā ଗୋବର ଲଗାଇ ଲିପିବା—1. To wash a place with cowdung.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭୁଲ୍‌ଭଟକା ରଖିବା; ତନ୍ତ୍ରରମାଖିଆ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—2. To bungle; to do a work clumsily.
୩ । ଗେବରେଇ କରି ଲେଖିବା—3. To scrawl.
୪ । ଏକାବେଳକେ ବିନଷ୍ଟ କରିବା—
4. To destroy totally.

ଗୋବରଲଣ୍ଡା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଗୋମୟ ଓ ଲେଣ୍ଡ)—
Gobaraland̄ā ଗୋରୁଦ୍ୱାରା ଉତ୍ସୃଷ୍ଟ ହେବା ସମୟରେ ଏକାଥରକେ

ଗୋବରଲେଣ୍ଡ
गोबरका चौथ ଏକତ୍ର ସ୍ତୂପାକାରରେ ଜମା ହେବା ଗୋବର—A mass of cowdung left by a cow at one time; a ball of cowdung.

ଗୋବର ଲେସିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । କୌଣସି ଫାଟକୁ ଗୋବର ବୋଳ
Gobara lesibā କରି ବନ୍ଦ କରିବା—1. To block up a chink by means of cowdung.
୨ । ଗୋବର ଲଗାଇବା (ଦେଖ)
2. Gobara lagāibā (See)
୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟର ଅସ୍ଥାୟୀ ପ୍ରତିକାର କରିବା—
3. To do a patchwork; to adopt a temporary measure.

ଗୋବର୍‌—ଦେ. ବିଶ.— ୧ । ଗୋବର ପରି ଫିକା ବା କଳା ରଙ୍ଗ-
Gobarā ବିଶିଷ୍ଟ—1. Of a light black colour.
୨ । ଗୋବର ପରି ବିସ୍ୱାଦ—2. Having a foul and bad taste like cowdung.
୩ । ଗୋବର ମିଶ୍ରିତ (ମାଟି); ଖତର୍‌—
3. (soil) Mixed with cowdung.]
ଦେ. ବି.—୧ । ଗୋବର୍‌ ଚଢ଼େଇ (ଦେଖ)
1. Gobarā chardhei (See)
୨ । (ଅନାଦରାର୍ଥକ) ଗୋବର୍ଦ୍ଧନର ଡାକ ନାମ—
2. Name for calling Gobarddhana.

ଗୋବର୍‌ଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୋବର୍‌ ଗୋବର କରିବା (ଦେଖ)—
Gobarāibā 1. Gobarāgobari karibā (See)
୨ । ଗୋବରିବା (ଦେଖ)—
2. Gobaribā (See)

ଗୋବର୍‌ ଗୋବରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅପରିଷ୍କୃତ ଓ ଅପାଠ୍ୟ
Gobarā gobari karibā ଲେଖା ଲେଖିବା; ଗାବ୍‌ଗାଇବା—
1. To write slovenly; to scrawl.
୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସମ୍ପାଦନ କରିବା—2. To bungle; to perform a work clumsily.

ଗୋବର୍‌ ଚଢ଼େଇ—ଦେ. ବି—ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍‌ (ଦେଖ)—
Gobarā chardhei Bulbul (See)

ଗୋବର୍‌ ଚଢ଼େଇକୁ ପାଚିଲା କଦଳୀ ଦେଖାଇବା (ନ୍ୟାୟ)—
Gobarā chardheiku pāchilā kadalī dekhāibā
ଦେ. ପ୍ରବଚନ—(ଯୋଗା ଗୋବର୍‌ ଚଢ଼େଇ ଅନ୍ୟ ଗୋବିର୍‌ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ରକ୍ଷକ ହସ୍ତରୁ ଉଡ଼ି ଯାଇ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ବସିଥିଲେ, ତାକୁ ଝିଅ ପାଚିଲା କଦଳୀ ଦେଖାଇ ଦେଲେ ସେ ଭୁଲି କଦଳୀ ଖାଇବା ଲୋଭରେ ରକ୍ଷକ ପାଖକୁ ଉଡ଼ିଆସେ, ଏହି ଲକ୍ଷଣାରୁ) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଲୋଭଜନକ ବସ୍ତୁ ବା ଭବିଷ୍ୟତ୍‌ ଆଶା

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ୀ	ୄ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ତନ୍ନିବନ୍ଧୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍

ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଲୋଭିତ କରିବା—To lure or tempt a person by future hope.

ଗୋବରା ନନା—ଦେ. ବ (ଅନାଦରାର୍ଥକ)—ମୂର୍ଖ ବ୍ରାହ୍ମଣ; ବୈଦିକ କର୍ମକାଣ୍ଡରେ ଜ୍ଞାନରହିତ ବ୍ରାହ୍ମଣ—
Gobarā nanā A Brāhmaṇa who is not learned in Brāhmanic lore.

ଗୋବରିଆ—ଦେ. ବିଶ—ଗୋବରା (ଦେଖ)—
Gobariā Gobarā (See)

ଗୋବରିଆ ଖଡ଼ା—ଦେ. ବ—ଏକପ୍ରକାର ଅମ୍ବାଡୁ ଖଡ଼ା ଶାଗ—
Gobariā khardā A kind of Amaranth (pot-herb); Amaranthus Lividius; Amaranthus Oleracius.
ଗୋଭାନଟି; ମାଧନଟିଆ

[ଦ୍ର—ଗୋବରମିଶା ମାଟିରେ ଭଲ ଖଡ଼ାଗଛ ଲଗାଇଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଅମ୍ବାଦିଆ ହୁଏ ।]

ଗୋବରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗର୍ଭ)—ଗର୍ଭ ସମ୍ଭାଳ ନ ପାରି (ଗାଈ) ଗର୍ଭପାତ କରିବା; ଗରୁରିବା—To miscarry (said of a cow).
Gobaribā

ଗୋବରୀ ନଈ—ଦେ. ବ (ନାମ)—କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ; (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଏହା ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ)—
Gobarī naī A small rivulet in the district of Cuttack flowing by Kendrāpardā

[ଦ୍ର—ଏହି ନଦୀଟି କୌଣସି ପର୍ବତରୁ ବାହାରି ନାହିଁ ।]

ଗୋବରେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋବରା ଗୋବର କରିବା (ଦେଖ)
Gobareibā Gobarā gobari karibā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—ଗୋବରିବା (ଦେଖ)
Gobaribā (See)

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ—ସଂ. ବ. (ଗୋ+ବର୍ଦ୍ଧନ)—
Gobarddhana ବୃନ୍ଦାବନ ନିକଟସ୍ଥ ପାହାଡ଼ (ଯାହାକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଆଁ ହାତରେ ଛତା ସ୍ୱରୂପ ଟେକି ଧରି ଗୋପବାସୀଙ୍କୁ ସପ୍ତଦିବସବ୍ୟାପୀ ବୃଷ୍ଟିରୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ)—
A hill near Bṛundābana (which Śrīkṛushṇa upheld to shelter the cowherds from a seven day's rain and storm with which Indra visited th ɔ

ଦେ. ବ. (ପୁଂ)—ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ —
A name given to males.

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଝଟା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବ—ଗୁଆଁରା ଛୁଇଁ (ଦେଖ)
Gobarddhana jhaṭā Guāṅrā chhuiṅ (See)

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧର—ସଂ. ବ. (ଉପପଦ ସମାସ; ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ+ଧୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gobarddhanadhara ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—An epithet of Śrīkṛushṇa (the upholder of the hill Gobarddhana).

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧାରଣ—ସଂ. ବ—ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧର (ଦେଖ)
Gobarddhanadhāraṇa Gobardhanadhara (See)

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧାରୀ—ସଂ. ବ. (ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ+ଧୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍ ୧ମା. ୧ବ)—
Gobarddhanadhārī ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଧର (ଦେଖ)
Gobarddhanadhara (See)

ଗୋବଶା—ସଂ. ବ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋ+ବଶା=ବନ୍ଧ୍ୟା)—ବନ୍ଧ୍ୟା ଗାଈ—
Gobaśā A sterile cow.

ଗୋବସନ୍ତ—ସଂ. ବ—ଗୋରୁମାନଙ୍କଠାରେ ହେବା ବସନ୍ତ ରୋଗ—
Gobasanta Small pox attacking cattle; rinderpest.

ଗୋବା—ଦେ. ବ—ଗୋବ (ଦେଖ)
Gobā Goba (See)

ଗୋବାଏ—ଦେ. ବିଶ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—
Gobāe ଅତି ଅଳ୍ପ ପରିମିତ (ଭୂମି)—
A very little (land).

(ଯଥା—ତାହାର ବାଡ଼ି ଅଗରେ ଗୋବାଏ ଜମି ନାହିଁ=ବାଡ଼ି ବା ଯଷ୍ଟିର ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବାର ହେବା ଭଳି ଭୂମି ତାହାର ନାହିଁ ।)

ଗୋବାଟ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବାଟ)—
Gobāṭa ୧ । ଗୋଶାଳା; ଗୋଗୃହ; ଗୋଷ୍ଠ—
1. Cow-house; cattle-pen.
୨ । ଗୋରୁ ରହିବା ଅଟେଇ—
2. A hurdle for cattle (M. W.)

ଗୋବାସ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବାସ)—
Gobāsa ଗୋବାଟ (ଦେଖ)
Gobāṭa (See)

ଗୋବାସନ—ସଂ. ବ—ଗୋରୁ ଚମଡ଼ାରେ ଶୁଆଣି ହୋଇଥିବା—
Gobāsana Covered with cow-hide.

ଗୋବିଟ୍—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବିଟ୍)—ଗୋବର—
Gobiṭ Cowdung.

ଗୋବିଟ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବିଟ)—ଗୋବର—
Gobiṭa Cowdung.

ଗୋବିତତ—ସଂ. ବ—ଯଜ୍ଞବିଶେଷ—
Gobitata A kind of vedic sacrifice.

ଯ ଗଣ୍ଠ କରିଲେ ଜଣ୍ଟ ତପୋଧନ
ଗୋବିତତ ବାଜପେୟ ଅବ ଯାଗମାନ । କୃଷ୍ଣସଂହିତା. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଗୋବିନ୍ଦ—ସଂ. ବ. (ଗୋ+ବିଦ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ବିଷ୍ଣୁ—
Gobinda 1. Bishṇu.
୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—2. Śrīkṛushṇa.
୩ । ଗୋପାଳ—3. Cowherd.
୪ । ବୃହସ୍ପତି (ଦେଖ)
4. Bṛuhaspati (See)

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ପୃଷ୍ଠାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଗୋଟିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଥ' ଗୋଟିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

*। ଗୋପେନ୍ଦ୍ର; ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୋପାଳ—
5. A chief herdsman (M. W.).

ଦେ. ବି—୧ । ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଦ୍ୱାଦଶ ଗୋପାଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ—1 One of the twelve cowherd-disciples of Achyutānanda.

୨ । ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
2. A name given to males.

ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀ—ସଂ. ବି—ପୁଷ୍ୟା ନକ୍ଷତ୍ରଯୁକ୍ତ ଫାଲ୍ଗୁନ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀ—
Gobindadwādaśī The twelvth day of the bright fortnight of the month of Phālguna on which falls the 8th asterism.

[ଦ୍ର—ଏହା ପ୍ରାୟ ବାର ବର୍ଷରେ ଥରେ ପଡ଼େ ଓ ଏଦିନ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନରେ ମହାପୁଣ୍ୟ ଲାଭ ହୁଏ ।]

ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀ ବୁଡ଼—ଦେ. ବି—ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀ ଯୋଗ (ଦେଖ)
Gobindadwādaśī burḍa Gobindadwādaśī joga (See)

ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀ ଯୋଗ—ଦେ. ବି—ଗୋବିନ୍ଦଦ୍ୱାଦଶୀ ଦିନ ତୀର୍ଥ-ଜଳରେ ସ୍ନାନ କରିବାର ଯୋଗ—
Gobindadwādaśī joga A particular conjunction on the occasion of which bathing in a sacred water is deemed by the Hindus to be very meritorious.

ଗୋବିନ୍ଦ ଭଞ୍ଜ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗର ଜନୈକ ଓଡ଼ିଆ କବି—An Ordiā poet flourishing in the last quarter of the 16th century.

[ଦ୍ର—ଏ କେନ୍ଦୁଝର ରାଜବଂଶୀୟ ଥିଲେ । ପରେ ମିଶ୍ରବୈଷ୍ଣବ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । 'ତରଣୀସୁଧାକର' ନାମକ ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥ ଏହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ ହୋଇଥିଲା । ବିନାୟକ—ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ ।]

ଗୋବିନ୍ଦ ରଥ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ଉତ୍କଳୀୟ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଲେଖକ—
Gobinda ratha A famous Ordiā writer of the 20th century.

[ଦ୍ର—ବାଙ୍କି ଯାଟପୁର ଗ୍ରାମରେ ଏହାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ଏହାଙ୍କ ପିତାଙ୍କର ନାମ ବାଲ୍ମୀକି ରଥ । ସାଧାରଣ ଛାତ୍ରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ରଥେ ଆଗ୍ରହ ଲାଗିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଶ୍ରୀବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସେ କେତେଖଣ୍ଡି ପୁସ୍ତକ ଲେଖିଥିଲେ । ତାଙ୍କର 'ଫିଉଚର୍ ସାହେବ' କହିଖଣ୍ଡି ଓଡ଼ିଶାରେ ସର୍ବଜନ ପରିଚିତ । ଜନ୍ମ ୧୮୫୧ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ୧୯୧୮ ।]

ଗୋବିନ୍ଦ ସାନ୍ତରା—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ସପ୍ତଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ଲେଖକ—An Ordiā writer of the 17th century.

[ଦ୍ର—ଏ ସୁଖସର୍ବସ୍ୱ ଓ ସାରସର୍ବସ୍ୱ ନାମକ ସଂସ୍କୃତ ସ୍ମୃତି-ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱୟର ପ୍ରଣେତା – ଜଗବନ୍ଧୁ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ।]

ଗୋବିନ୍ଦା ମୂଷା – ଦେ. ବି— କେଳାମାନେ ନାନା କୌତୁକଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିବା ମୂଷାକୁ ଡାକିବାର ନାମ—A name give to a mouse trained by Kelās in exhibiting various petty tricks.
Gobindā mūshā

ଗୋବିବା—ଦେ. କ୍ରି –ଯଷ୍ଟିର ମୁଣ୍ଡିଦ୍ୱାରା ବୁଜ କରି ପ୍ରହାର କରିବା; ଢୋବିବା; ଭୁଜିବା – To give poking blow with the butt-end of a stick.
Gobibā

ଗୋବିଷାଣ—ସଂ. ବି.(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୋ + ବିଷାଣ)— ଗୋରୁଶିଂଘ—
Gobishāṇa Cow-horn.

ଗୋବିଷ୍ଠା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗୋ+ବିଷ୍ଠା)—ଗୋବର—
Gobishṭhā Cow-dung.

ଗୋବିସର୍ଗ—ସଂ. ବି. (ଗୋ + ବିସର୍ଗ; ଯେତେବେଳେ ଗୋରୁମାନେ ଚରିବାପାଇଁ ଘରୁ ମୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି)—ପ୍ରଭାତ—
Gobisarga Day-break.

ଗୋବି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ମୁନିଆଁ ବିଦ୍ଧା ଓ ଯଷ୍ଟି ଆଦି ଭୂମି ପ୍ରଭୃତିରେ) ପଶିଯିବା—(a pointed stick or nail) To be thrust into the ground or into the body.
Gobi hebā

ଗୋବିଜ—ସଂ. ବି. (ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର)—ଗୋରୁମାନଙ୍କଠାରେ ହୋଇଥିବା ବସନ୍ତ ରୋଗଜାତ ବ୍ରଣରୁ ନିଷ୍ପାଦିତ ପୂଜ—
Gobija Vaccine; serum from the postules of a cow suffering from small-pox.

ଗୋବିଜ ଟିକା—ଦେ. ବି. (ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର)—
Gobija ṭika ୧ । ବସନ୍ତ ରୋଗର ଆକ୍ରମଣରୁ ରକ୍ଷାପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟଦେହରେ କ୍ଷତ କରି ସେହି କ୍ଷତ ମଧ୍ୟରେ ଗୋବିଜକୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଇବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା; ଇଂରାଜୀଟିକା—
1. Vaccination.

ଗୋବିଥି—ସଂ. ବି.— (ଜ୍ୟୋତିଷ)— ପୂର୍ବଭାଦ୍ରପଦ, ଉତ୍ତରଭାଦ୍ରପଦ, ରେବତୀ ଓ ଅଶ୍ୱିନୀ (ମତାନ୍ତରେ ହସ୍ତା, ଚିତ୍ରା ଓ ସ୍ୱାତି, ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗମନ କରୁଥିବା ବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ପଥ—The position of the moon's path when it passes through the 25th, 26th, 27th, and the first (or according to some, 13th, 14th, and 15th) asterisms.
Gobithi

ଗୋବିର୍ଜ୍ୟ—ସଂ. ବି—ଗୋଦୁଗ୍ଧ ବିକ୍ରୟଲବ୍ଧ ଧନ—
Gobirjya Price received by selling cow's milk.

ଗୋବୃନ୍ଦ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ + ବୃନ୍ଦ)—
Gobṛunda ଗୋରୁ ସମୂହ; ଗୋରୁ ପଲ—
A drove or herd of cattle.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ	ଇଥ	ଭ	ନ୍

ଗୋବୃଷଣ—ସଂ ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ବୃଷଣ)—
Gobṛushaṇa ବୃଷଭର ଅଣ୍ଡ କୋଷ—
The scrotum of a bull. (M. W.)

ଗୋବୈଦ୍ୟ—ସଂ. ବି—୧ । ଅନାଡ଼ି ବୈଦ୍ୟ; ମୂର୍ଖ ବୈଦ୍ୟ—
Gobaidya 1. A quack.
୨ । ଗୋଚିକିତ୍ସକ—
2. Cow-doctor; veterenary surgeon.

ଗୋବ୍ରଜ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ବ୍ରଜ ଧାତୁ=ବିଚରଣ କରିବା+
Gobraja ଅଧିକରଣ. ଅ)—
୧ । ଗୋଗୋଷ୍ଠ—1. Cattle-pen; cow-pen.
୨ । ଗୋଯୂଥ—2. A herd of cattle.
୩ । ଗୋଚର—3. Pasture.
୪ । ସ୍କନ୍ଦଙ୍କ ଅନୁଚର ବିଶେଷ—
4. Name of an attendant of Skanda M.W).
୫ । ଦାନବବିଶେଷ—
5. Name of a demon (M. W.)

ଗୋବ୍ରତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋ ପରି ଅଳ୍ପାହାର କରିବା ବ୍ରତ
Gobrata ଯାହାର)—
ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଂଯମୀ—
(ଗୋବ୍ରତା—ସ୍ତ୍ରୀ) Observing frugality in meals.

ଗୋବ୍ରତୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଗୋବ୍ରତ (ଦେଖ)
Gobrati Gobrata (See)
(ଗୋବ୍ରତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୋବ୍ରାହ୍ମଣ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗୋ+ବ୍ରାହ୍ମଣ)—
Gobrāhmaṇa ଗୋରୁ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ (ହିନ୍ଦୁଶାସ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ
ଅବଧ ଓ ପୂଜ୍ୟ ଦୁଇ ଜୀବ—
Cow and Brāhmaṇa (which are not to be killed by a Hindu).

ଗୋଭକ୍ତ—ସଂ ବିଣ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଭକ୍ତ)—
Gobhakta ଗାଈକୁ ଦେବତା ଜ୍ଞାନ କରି ତତ୍ପ୍ରତି ଭକ୍ତିଯୁକ୍ତ
(ହିନ୍ଦୁ)—(a Hindu) Devoted to the service of the cow (deeming the cow as a Deity).

ଗୋମ୍ କିଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତ୍ରର) ବି—ତେଲୁଣିପୋକ—
Gom kirdā Galley-worm.

ଗୋମକ୍ଷିକା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗୋମାନଙ୍କୁ ଦଂଶନ କରୁଥିବା
Gomakshikā ମକ୍ଷିକା)—
୧ । ଡାଉଁଶ; ଦଂଶ—1 Gadfly
୨ । ଗୋରୁଙ୍କ ଦେହରେ ଲାଗିବା ମାଛି—
2. Fleas attacking or infesting cattle.

ଗୋମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ମଣ୍ଡଳ)—
Gomaṇḍala ୧ । ଗୋବୃନ୍ଦ (ଦେଖ)
1. Gobṛunda (See)
୨ । ପୃଥିବୀମଣ୍ଡଳ; ଭୂମଣ୍ଡଳ—2 The globe.
୩ । କିରଣ ସମୂହ—3. Rays of light.

ଗୋମତ—ଦେ. (ପ୍ରାଚୀନ ପଦ୍ୟ) ବି—(ସଂ. ଗୋମନ୍, ଗୋମାନ୍)
Gomata ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି-The mountain Gobarddhana.
କଲେ ଅତ ଗଙ୍ଗ ଦେବଗଣ ଗଙ୍ଗ ଗୋମତ ଗିରି ଧାରଣରେ ।
ଗୀତଗୁପ୍ତ. ରାସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଗୋମତୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୋମତ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Gomata ଗୋମାନ୍‌ର ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Gomān.
ସଂ. ବି. (ନାମ) —୧ । ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ପ୍ରବାହିତ ହନୁମାନଙ୍କ ତୀର୍ଥ-
ନଦୀବିଶେଷ—1. Name of a river, flowing in the Province of Oudh and considered sacred by the Hindus.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ସ୍ନାନ କଲେ ପୁଣ୍ୟ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ଏହା ତୀରରେ ମରି ହେଲେ ଲୋକ ନରକଗାମୀ ହୁଏ ବୋଲି ପୁରାଣରେ ଅଛି । ଏହା ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଉପନଦୀ । ଲକ୍ଷ୍ନୌ ଓ ଫୈଜାବାଦ ଏହି ନଦୀ-କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ।]
୨ । ଗୋରୋଚନା—2. Yellow pigment got from the head or bile of a cow.

ଗୋମନ୍ତ—ସଂ. ବି. (ନାମ) (ଗୋ=ପୃଥିବୀ+ମନ୍ ଧାତୁ=ବୁଝିବା+
Gomanta ତ)—୧ । ପଶ୍ଚିମଘାଟ ନିକଟସ୍ଥ ବିନ୍ଧ୍ୟପର୍ବତର ପ୍ରତ୍ୟନ୍ତଦେଶସ୍ଥ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯୌଗିକ ପର୍ବତ (ଏହିଠାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ ଜରାସନ୍ଧଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା) —
A mountain in the western Ghats (said to be the field of battle between Śrīkṛushṇa and Jarāsandha).
ସବୁବେଳେ ସବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଅମ୍ଭେମାନେ
ଥାଇଁ ଗିରି ଗୋମନ୍ତ ତଳେ ଅତନ୍ଦ୍ରିତ ହେ । କୃଷ୍ଣଦ୍ୱିଜ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।
୨ । ଗୋସମୂହ— 2. A herd of cows
୩ । ଯାହାର ଗୋରୁ ଅଛି; ଗୋସ୍ୱାମୀ—
3. An owner of cattle (M. W.)
୪ । ଗୋ-ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦଳ—
4. A multitude of cattle-owners (M. W.).

ଗୋମୟ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ପୁରୀଷ ଅର୍ଥରେ. ମୟ)—୧ । ଗୋବର—
Gomaya 1. Cowdung.
୨ । ଘସି—2. Cowdung-cake.

ଗୋମୟଚ୍ଛତ୍ର—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗୋମୟ ଉପରେ ଉଠିଥିବା
Gomayachchhatra ଛତ୍ର)—ଗୋବର ଛତୁ—
Mushroom found on dunghills; a fungus.

ଗୋମୟୋତ୍ତ—ସଂ. ବି. (୫ମୀ ତତ୍; ଗୋମୟ+ଉତ୍+ସ୍ଥା ଧାତୁ+
Gomayottha କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଗୋବର ପୋକ—
A kind of beetle found on cowdung.

ସାଧାରଣ ସେବେ ଅଥବା ସ୍ୱରାଘାତ ସ୍ୱରରେ ସ୍ୱରର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅଥବା ୬ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅଥବା ୭ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୈଦିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଲୋକରେ ସେବେ ଓ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳନ୍ତି, ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଲୋକବାକ୍ୟ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଲୋକବ, 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ୍ଣ' ବେଦିବେ; ବୟ ନ ପାଇଲେ 'ବଇ' ବେଦିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ବେଦିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ବେଦିବେ ।

ଗୋମସୂରିକା—ସଂ. ବି— ଗୋବସନ୍ତ (ଦେଖ)
Gomasūrikā Gobasanta (See)

ଗୋମସୂରୀ—ସଂ. ବି—ଗୋବସନ୍ତ (ଦେଖ)
Gomasūrī Gobasanta (See)

ଗୋମସୂର୍ଜ୍ୟାଧାନ—ସଂ.ବି. (ଆଧୁନିକପ୍ରୟୋଗ) (ଗୋମସୂରୀ + ଆଧାନ)—
Gomasūrjyādhāna ଗୋସଳଟିକା (ଦେଖ)
Gobījaṭikā (See)

ଗୋମସୂର୍ଜ୍ୟାହିତ—ସଂ. ଉଣ. (ଗୋମସୂରୀ + ଆହିତ)—
Gomasūrjyāhita ଗୋସଳଟିକା ନେଇ ଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Vaccinated (person).

ଗୋମସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋମସ୍ତା)—୧ । ମୋହୋରିରୁ—
Gomastā 1. Clerk.
ଗୋମସ୍ତା ୨ । ଖଜଣା ଆଦାୟକାରୀ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ—
गोमस्ता 2. A tax-collector; a rent-collector.

ଗୋମା—ଦେ. ବିଣ—ଗୋମା ଗୋମା (ଦେଖ)
Gomā Gomā gomā (See)

ଗୋମାଂସ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଗୋ + ମାଂସ)—ଗୋରୁଙ୍କ ମାଂସ—
Gomāmsa Beef.

[ଦ୍ର—ଗୋମାଂସ ହିନ୍ଦୁର ଅଖାଦ୍ୟ; କିନ୍ତୁ ବୈଦିକଯୁଗରେ ଗୋମାଂସ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଭୋଜନ କରୁଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ।]

ଗୋମା ଗୋମା—ଦେ. ବିଣ—ଅରୁଅରୁଆ; ସହିଁ ଉପରେ ଗୋଦ ବା
Gomā gomā ଅରୁମାନ ବାହାର ଥାଏ—Covered with hard round protuberances; tumorous.

ଗୋମାତା—ସଂ.ବି.ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ + ମାତା) ସୁରଭି ଧେନୁ—
Gomātā 1. The mythical cow Surabhi.
୨ । (ରୂପକ) ଜୀବଗଣର ମାତୃରୂପିଣୀ ଗାଈ ଜାତି—
2. The cow (considered as the mother of the animal world).
୩ । (ନାମ) କଶ୍ୟପ ମୁନିଙ୍କର ପତ୍ନୀବିଶେଷ—
3. One of the wives of sage Kaśyapa.

ଗୋମାନ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗୋ + ଅସ୍ତ୍ୱର୍ଥେ. ମତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gomān ୧ । ଯାହାର ଅନେକ ଗାଈ ଅଛନ୍ତି—
(ଗୋମତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Owning or possessing many cows.
୨ । ଭୂସମ୍ପତ୍ତିଶାଳୀ —2. Owning landed property
୩ । ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ୍—3. Having eyes.
୪ । ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାନ୍; କିରଣଶାଳୀ —
4. Having rays of light; glittering.
ସଂ. ବି. ପୁଂ—ସ୍ତୁତିବାଦକ—An eulogist.

ଗୋମାୟୁ—ସଂ. ବି. (ଗୋ—ଶବ୍ଦ + ମା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଉ; ଯ ଆଗମ)—
Gomāyu ୧ । ଶୃଗାଳ; ବିଲୁଆ—1. Jackal.
୨ । ଏକପ୍ରକାର ବେଙ୍ଗ —2. A kind of frog.
୩ । ଗନ୍ଧର୍ବବିଶେଷ—
3. Name of a celestial musician.
୪ । ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ)
4 Gorochanā (See)

ଗୋମାସ୍ତା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋମସ୍ତା)—ଗୋମସ୍ତା (ଦେଖ)
Gomāstā Gomastā (See)

ଗୋମୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୋ + ଅସ୍ତ୍ୱର୍ଥେ ମିନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—ଅନେକ
Gomī ଗାଈର ଅଧିକାରୀ—Rich in cows; owning a large number of cows.
ଲି.—୧ । ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଅଧିକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଯାହାର ଅନେକ ଗୋରୁ ଅଛନ୍ତି—1. Owner of many cows.
୨ । ବିଲୁଆ—2. Jackal
୩ । ଦ୍ରୁତ —3. Worshipper.
୪ । ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ବିଶ୍ୱାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—4. A layman adhering to Buddha's faith (M W.)

ଗୋମୁଖ—ସଂ. ବି. (ଗୋ + ମୁଖ)—୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଗୋରୁର ମୁହଁ—
Gomukha 1. The mouth or head of a cow.
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଗୋରୁ ମୁହଁ ଭଳି ଭୂରି—
. A sort of trumpet or horn.
୩ । ଗୋମୁଖୀ; ଜପମାଳାର ଢୋଥଳି ବା ଝୁଲି—
3. A cloth-bag or wallet for containing rosary.
୪ । ଗୃହରେ ଚୋରମାନେ ଖୋଳିବା ଏକ ପ୍ରକାର ସିନ୍ଧଗାତ—
4. A hole of a peculiar shape made in the wall by house-breakers.
୫ । କୁଞ୍ଚିତାକାର ଗୃହ—5. House of a curved shape containing angles and projections. (M W.)
୬ । ଏକପ୍ରକାର କୁମ୍ଭୀର; ଗୋମୁହାଁ (ଦେଖ)
6. A kind of crocodile; gomuhañ (See).
୭ । ପ୍ରମଥବିଶେଷ—
7 Name of one of Śiba's attendants.
୮ । ଯକ୍ଷବିଶେଷ —8. Name of one of Kubera's attendants.
୯ । ମାତଳୀର ପୁତ୍ର—9. A son of Mātalī (M.W).
୧୦ । ଆସନବିଶେଷ—10. A particular mode of sitting. (M. W.)

ଗୋମୁଖା—ସଂ. ବି.— ଗୋମୁହାଁ (ଦେଖ)
Gomukhā Gomuhāñ (See)

ଗୋମୁଖୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋ + ମୁଖ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ) —
Gomukhī ୧ । ହିମାଳୟସ୍ଥ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗହ୍ୱର (ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରଥମେ ଗଙ୍ଗାନଦୀ ପର୍ବତଦେହରୁ ବାହାରିବାର ଦେଖାଯାଏ) —

୧	ଇଂ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	କ୍ଷ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

1. A cave (like the mouth of a cow) in the Himalayas where the Ganges makes its first appearance.

୨ । ଗୋମୁଖାକୃତି ଜପମାଳାର ଥଳୀ (ଯାହାକୁ ମାଳା ଜପୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସବୁବେଳେ ହାତରେ ଝୁଲାଇ ରଖି ଥାଆନ୍ତି ଓ ଯହିଁ ଭିତରେ ହାତ ଭିତ୍ତିକରି ମାଳା ଜପନ୍ତି)—
2. A wallet or a cloth-bag resembling a glove and coutaining a rosary, the beads of which are counted by the hand thrust inside the bag.

ଦେ. ବ—ମହାଦେବଙ୍କୁ ଅଭିଷେକ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଗଲେ ଗୋମୁଖର ଆକୃତିବିଶିଷ୍ଟ ଛିଦ୍ରଯୁକ୍ତ ଜଳପାତ୍ରବିଶେଷ (ଏଥିର ଗୋମୁଖାକୃତି ଗଲର ନାସିକାଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ଛିଦ୍ର ଥାଏ ଓ ସେହି ଛିଦ୍ର ବାଟେ ପାଣି ଝରି ମହାଦେବଙ୍କ ଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ପଡ଼େ)—A kind of water-pot with a hole at the bottom shaped like the head of a cow, through which water drops on the Śibaliṅga.

ଗୋମୁହାଁ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଗୋମୁଖ)—ଏକଜାତି କୁମ୍ଭୀର—
Gomuhāñ — A kind of crocodile.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଗୋରୁ ଆଦି ଜୀବଙ୍କୁ ପାଟିରେ ଧରି ବିମ୍ବା ଜଳକୂଳରୁ ଖଗଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରି ପାଣିକୁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ପରେ ତାକୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ଖାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ଲମ୍ବରେ ଦଶହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିବା ଦେଖାଅଛି । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କୁମ୍ଭୀରଙ୍କ ପେଟ ଚିରି ହେବାରେ ତାଙ୍କ ପେଟରୁ ଭୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଅଳଙ୍କାରମାନ ବାହାରିବାର ଦେଖାଯାଏ ।]

ଗୋମୂର୍ଖ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୋ ପରି ମୂର୍ଖ)—ଗଣ୍ଡମୂର୍ଖ; ନିର୍ବୋଧ; ଗଳମୂର୍ଖ—A fool; a totally ignorant person (stupid as a cow).
Gomūrkha

ଗୋମୂର୍ଦ୍ଧ—ସଂ. ବ—ଗୋମୂର୍ଖ (ଦେଖ)—
Gomūrdha — Gomūrkha (See)

ଗୋମୂତ୍ର—ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗୋ+ମୂତ୍ର)—୧ । ଗୋରୁ ମୂତ୍ର—
Gomūtra — 1. Cow's urine.

[ଦ୍ର—ଏହା ହନୁଙ୍କ ଚକ୍ଷୁରେ ପବିତ୍ର ଅଟେ । ପଞ୍ଚଗବ୍ୟର ଏହା ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ; ଏହା ଆଖିରେ ପକାଇଲେ ରାତ୍ରାନ୍ଧତା (ଅନ୍ଧାରକଣା) ରୋଗର ଉପଶମ ହୁଏ ।]

୨ । ପଦ୍ୟରଚନାର ପରିପାଟୀବିଶେଷ—
2. An artistic mode of composing verses

[ଦ୍ର—ଗୋରୁମାନେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ମୂତ୍ରିଲାବେଳେ, ଯେପରି ମୂତ୍ରଧାରା ଭୂମିରେ ସିଧା ରେଖା ଅଙ୍କିତ ନ କରି ବଙ୍କେଇ ବଙ୍କେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ, ସେହିପରି କୌଶଳରେ କରା ଯାଇଥିବା ରଚନା । ଏଥିରେ ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିର ୧ମ, ୩ୟ, ୫ମ, ୭ମ, ୯ମ ଆଦି ଅକ୍ଷର ସଙ୍ଗେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଧାଡ଼ିର ୨ୟ, ୪ର୍ଥ, ୬ଷ୍ଠ, ୮ମ, ୧୦ମ ଆଦି ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ଏପରି ମେଳ ଥାଏ ଯେ ଉକ୍ତ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିଲେ ଯେଉଁ ପଦ ହୁଏ, ତାହାହିଁ ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ି, ପୁଣି ଦ୍ୱିତୀୟଧାଡ଼ି ଓଲଟା ବାଗରେ ଏହିପରି ପଢ଼ାଯାଏ, ଯଥା—

ତ ର ତ ମ୍ବ ହ ର ଧୀ ର ପ୍ର ଶଂ ସା ର,
ସା ର ଅ ମ୍ବ କ ର କ ର ଏ ସଂ ସା ର । ଉକ୍ତ. ଲବଣ୍ୟବଗ ।]

ଗୋମୂତ୍ରଚ୍ଛନ୍ଦ—ସଂ. ବ—ଗୋମୂତ୍ର ୨ (ଦେଖ)—
Gomūtrachhanda — Gomūtra 2 (See)

ଗୋମୂତ୍ରିକା—ସଂ. ବ (ଗୋମୂତ୍ର+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ+ଆ)—
Gomūtrikā — ୧ । ଗୋମୂତ୍ର ୨ (ଦେଖ)—
1. Gomūtra 2 (See)

୨ । ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ସୁଗନ୍ଧ ବୀଜଯୁକ୍ତ ଘାସ ବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. A kind of grass with fragrant seeds.

[ଦ୍ର—ବୈଦ୍ୟକ ମତରେ ଏହା ମଧୁର, ବୀର୍ଯ୍ୟବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ଗାଈଙ୍କ ଦୁଗ୍ଧବର୍ଦ୍ଧକ, ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ ରକ୍ତତୃଣା, ଶ୍ୱେତଜା, କୃଷ୍ଣଭୂମିଜା ।]

ଗୋମୃଗ—ସଂ. ବ (ଗୋ ଆକୃତି ବିଶିଷ୍ଟ ମୃଗ)—ଗବୟ (ଦେଖ)—
Gomṛuga — Gabaya (See)

ଗୋମେଦ—ସଂ. ବ (ଗୋ=ଚକ୍ଷୁ+ମିଦ୍ ଧାତୁ=ସ୍ନିଗ୍ଧ ହେବା+କରଣ. ଅ)—୧ । ରକ୍ତପୀତବର୍ଣ୍ଣ ମଣିବିଶେଷ—
Gomeda — 1. Topaz (gem).

ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ— ରାହୁମଣି, ରାହୁରତ୍ନ, ତମୋମଣି, ସ୍ୱର୍ଭାନବ, ଲିଙ୍ଗଷ୍ଟିକ ।

[ଦ୍ର—ବର୍ଣ୍ଣଭେଦରେ ଏହା ଚାରି ପ୍ରକାର—ଧଳା, ଈଷତ୍ ହଳଦିଆ, ନାଲି ଓ ଗାଢ଼ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ; ଏହା ନବରତ୍ନ ମଧ୍ୟରେ ଏକତମ । ଏହା ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ଓ ସିନ୍ଧୁନଦରେ ମିଳେ । ସୁଶ୍ରୁତ ମତରେ ଗୋଳଆପାଣିରେ ଏ ମଣି ପକାଇଲେ ପାଣି ନିର୍ମଳ ହୁଏ । ଏ ମଣି ରାହୁଗ୍ରହଙ୍କ ପ୍ରିୟ ମଣି । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୨ । ବୈଦୂର୍ଯ୍ୟମଣି—2. Agate.

୩ । ଦେହରେ ତୈଳାଦି ଲେପନ—
3. Annointing or besmearing the body with unguents

୪ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତର ଦ୍ୱୀପବିଶେଷ—
4. Name of an island in ancient India.

୫ । ଶିତଳଚିନି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—5. Cubebs.

ଗୋମେଦକ—ସଂ. ବ (ଗୋମେଦ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଗୋମେଦ (ଦେଖ)
Gomedaka — Gomeda (See).

ଗୋମେଧ—ସଂ. ବ (ଗୋ+ମେଧ=ଯଜ୍ଞ)—ଗୋବଳିଘଟିତ ଯାଗ; ଯେଉଁ ଯାଗରେ ଗୋରୁ ବଧ କରାଯାଏ—
Gomedha — A vedic sacrifice in which a cow is sacrificed.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାରେ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ପୃଷ୍ଠାଖୋଜିବେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଅଖିରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଶ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଶ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଞ୍ଜି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ହନୁମନ୍ତ ଅନୁସାରେ କଳିଯୁଗରେ ଗୋମେଧ ଯଜ୍ଞ ସମ୍ପାଦନ ନିଷିଦ୍ଧ; ମନୁଙ୍କ ମତରେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ପାଇଁ ଓ ଗୋପାଳ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ମତରେ ପୃଥ୍ୱୀକାମନାରେ ଏ ଯଜ୍ଞ କରା ଯାଉଥିଲା । ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୋମ୍ଫ—ପ୍ରାଦେ (ପେଦ୍ଦାପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ବ. ଗୋପ୍ୟ; ସଂ. ଗୁମ୍ଫ)—
Gompha ମୁଛ— Mustaches.

ଗୋଯଜ୍ଞ—ସଂ. ବି (ଗୋ+ଯଜ୍ଞ)—ଗୋମେଧ (ଦେଖ)
Gojajña Gomedha (See).

ଗୋଯାନ—ସଂ. ବି (ମ. ଯ. ଲୋ. ଗୋଚାଳିତ ଯାନ)—
Gojāna ଗୋରୁଗାଡ଼ି; ଶଗଡ଼—A bullock-cart.

ଗୋର—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୋର୍)—ସମାଧି; କବର; ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶବ-
Gora ସ୍ଥାପନାର୍ଥ ଗର୍ତ୍ତ—Grave; tomb.
ଗୋର
गोर

ଗୋରକ୍ଷ—ସଂ. ବି (ଗୋ+ରକ୍ଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଶିବ—
Goraksha 1. Siba.
୨ । ଲେମ୍ବୁ—2. Orange.
୩ । ଗୋପାଳ; ଗଉଡ଼—3. Cowherd.
ସଂ. ବିଣ—ଯେ ଗୋରୁ ଚରେ—Tending cattle.

ଗୋରକ୍ଷକ—ସଂ. ବି—୧ । ଗୋପାଳ; ଗଉଡ଼—
Gorakshaka Cowherd.
୨ । ରାଜା—2. The king.
ସଂ. ବିଣ—୧ । ଗୋରୁ ଚରାଉଥିବା—
1. Tending the kine.
୨ । ଯେ ଗୋରୁ ପାଳନ କରେ—
2. Bringing up cattle.

ଗୋରକ୍ଷ କାକୁଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋରକ୍ଷ ଓ କର୍କଟୀ)—
Goraksha kākurḍi ଚଉଳକାକୁଡ଼ି—A kind of
गोरखकाकड़ी cucurbitaceous fruit of a creeper.

ଗୋରକ୍ଷ ଚାଉଳ—ଦେ. ବି—ନାଗବଲା (ଦେଖ)
Goraksha chāula Nāgabalā (See).

ଗୋରକ୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍)—୧ । ଗୋରୁ ଚରିବା—
Gorakshaṇa 1 Tending of the kine.
୨ । ଗୋପାଳନ—2. Bringing up of cattle.

ଗୋରକ୍ଷ ତଣ୍ଡୁଳା—ସଂ. ବି.—ନାଗବଲା (ଦେଖ)
Goraksha taṇḍulā Nāgabalā (See)

ଗୋରକ୍ଷ ନାଥ—ଦେ. ବି.—୧ । ନେପାଳରେ ଗୁର୍ଖାମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ
Goraksha nātha ଉପାସ୍ୟ ଠାକୁର—1. The chief Deity
गोरक्ष नाथ worshipped by the Gurkhās of Nepal.
गोरख नाथ ୨ । ଗୋରଖନାଥ (ଦେଖ)
2. Gorakhanātha (See)

ଗୋରକ୍ଷ ପୁର—ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । ଯୁକ୍ତପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲା
Goraksha pura ଓ ତହିଁର ପ୍ରଧାନ ନଗର—1. A district
गोरखपुर and town in the United Provinces
गोरखपुर of Agra and Oudh (where Gurkhā troops are enlisted); Gorakhpur.
୨ । ନେପାଳର ପାର୍ବତ୍ୟ ନଗରବିଶେଷ—
2. A hilly town in Nepal.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅଧୁନିକ ନାମ ଗୋରଖା । ଏହା ନିକଟରୁ ଗଣ୍ଡକୀ ନଦୀ ବାହାରି ଅଛି । ଏହି ସ୍ଥାନର ନାମରୁ ଗୁର୍ଖା ବା ଗୁରୁଖା ନାମ ହୋଇ ଅଛି ।]

ଗୋରକ୍ଷ ମୁଣ୍ଡି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ମହାମୁଣ୍ଡୀ)— ମହାମୁଣ୍ଡୀ (ଦେଖ)
Goraksha muṇḍi Mahāmuṇḍī (See)
गोरखमुण्डी

ଗୋରକ୍ଷା—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀତତ୍; ଗୋ+ରକ୍ଷା)—୧ । ଗୋପାଳନ—
Gorakshā 1. Keeping of cows; tending of cows.
୨ । ଗୋଜାତିର ରକ୍ଷା—2. Protection of the cow.

ଗୋରକ୍ଷ ଚାଉଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋରକ୍ଷ ତଣ୍ଡୁଳା)—
Goraksha chāula ନାଗବଲା (ଦେଖ)
गोरख चाउला Nāgabalā (See)

ଗୋରକ୍ଷ ନାଥ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । ସହଜିଆ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାରକ—
Gorakha nātha 1. The preacher of the Sahajiā
गोरखनाथ tenets of Hinduism.
गोरखनाथ

[ଦ୍ର—ଏ ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମ ପ୍ରଦେଶବାସୀ ଜଣେ ଧର୍ମଶୀଳ ଗୋପର ଘରରେ ଜନ୍ମି ଥିଲେ ଓ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଗୋଚାରଣ କରୁଥିଲେ; ଏକଦା ବନରେ ଗୋରୁ ଚରାଇବା ସମୟରେ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏହାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍ ହେଲା ଓ ତାଙ୍କ ସାଧୁଙ୍କଠାରୁ ଉପଦେଶ ଓ ଦୀକ୍ଷା ପାଇ ଏ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେଲେ ଓ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କଲେ । ଏହାଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ ଏହାଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଗୋରଖପୁର ନାମରେ ଅଭିହିତ ହେଲା—ସୁବଲଚନ୍ଦ୍ର ସରକାର ବଙ୍ଗଳା ଅଭିଧାନ ॥ ସପ୍ତାଙ୍ଗଯୋଗ ଏହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ ହୋଇ ଅନୁମିତ ହୁଏ—ବିନାୟକ-ଉତ୍ପଳ-ସାହୁଚରିତ୍ର ଇତିହାସ ॥ ଏ ଅବଧୂତ ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଲୋକ ଥିଲେ; ଏହାଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅଦ୍ୟାବଧି ଚଳିଆସିଛି—ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୋରଖ ପନ୍ଥୀ—ଦେ. ବି—ଗୋରଖନାଥଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ଧର୍ମସମ୍ପ୍ରଦାୟର
Gorakha panthi ଅନୁଗାମୀ ବ୍ୟକ୍ତି—A follower of
गोरखपन्थी Gorakhnath's tenets.
गोरखपन्थी

ଗୋରଖା—ଦେ. ବି—୧ । ହିମାଳୟ ପ୍ରଦେଶସ୍ଥ ନେପାଳରାଜ୍ୟର ଯୋଦ୍ଧା
Gorakhā ସୈନ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ; ଗୁର୍ଖା—1. The Gurkhas;
गुर्खा a warrior class of Nepal.
गोरखा ୨ । ନେପାଳର ଗୋଟିଏ ପାର୍ବତ୍ୟ ନଗର; ଗୋରକ୍ଷପୁର (ଏହା ନେପାଳର ରାଜଧାନୀ କାଠମାଣ୍ଡୁର ପଶ୍ଚିମରେ)—

୧	ଇଁ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ସ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

2. Name of a hilly town in Nepal (to the west of Katamandu, the capital of Nepal).

୩ । ନେପାଳର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶ—

3. Name of a province of Nepal.

ଗୋରଖାନା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋରଖାନା) —କବରଖାନା; ମୃତ
Gorakhānā ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମାଧି ଦିଆଯିବା ସ୍ଥାନ—Grave-yard.

ଗୋରଖାଁ ପଲଟଣ—ଦେ. ବି—ଗୁର୍ଖାଯୋଦ୍ଧାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ସୈନ୍ୟ—
Gorakhā palaṭaṇa The Gurkhā army; an army consisting of Gurkhās.

ଗୋରଙ୍କୁ—ସଂ. ବି—୧ । ଜଳଚର ପକ୍ଷିବିଶେଷ —
Gorańku 1. A water-fowl.

୨ । କାରାବଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି—2. A prisoner.

୩ । ଲଙ୍ଗଳା ବାବାଜୀ—3. A naked mendicant.

ଗୋରଚନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଗୋରୋଚନା)—
Gorachanā ଗୋରୁମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିବା ହଳଦିଆ ଶୁଷ୍କ ପିତ୍ତ—
ଗୋରୋଚନ Dried yellow bile got from the head
गोलोचना; गायरौन of a dead cow.

ଗୋରଚିନା—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି—ଗୋରଚନା (ଦେଖ)
Gorachinā Gorachanā (See) ·

ଗୋରଜ—ସଂ. ବି (ମ.ଯ.ତତ୍ପୁ; ଗୋ + ରଜଃ) —ଗତିକରୁଥିବା ଗୋରୁଙ୍କ
Goraja ଖୁରଦ୍ୱାରା ଉତ୍ଥିତ ଧୂଳି—Dust raised by the hoofs of moving kine.

ଗୋରଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ଫା. ଗିର୍ଦ୍; ଗର୍ଦ୍ଦା)—୧ । ଗୋରୁ ଖୁଆଡ଼—
Gorardā 1. Cattle-pen.
ଗେର୍ଦ · ୨ । ବାଡ଼ିଦିଆ ଉଦ୍ୟାନ—
गिरदा · 2. A garden surrounded by enclosure or fencing.

୩ । ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଶାଖାବେଦ—
3. A class of Baidika Brāhmaṇas.

୪ । ପାନବରଜ ସନ୍ନିହିତ ତୃଣୋଦ୍ୟାନ—
4. A garden of reeds attached to a betel-plantation.

୫ । ଦରଜ ଓ ବ୍ୟଥା ନିବାରଣାର୍ଥ ନବପ୍ରସୂତିର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟରେ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ତପ୍ତ ଗୋଇଠିଦ୍ୱାରା ସେକଦେବା-
5. Dry fomentation of the private parts of a newly delivered woman with the heel of a person warmed over a brisk fire (to alleviate the after-pains of child-birth).

ପ୍ରାଦେ—୧ । (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବାଡ଼—
1. Enclosure; fencing.

୨ । (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ମକଦମା ବିଚାରବେଳେ ଯେଉଁଠାରେ ଆସାମୀ ଠିଆ ହୁଏ—2 An accused's dock.

ଗୋରଡ଼ା ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୋରଡ଼ା ଘିନିବା (ଦେଖ)
Gorardā khāibā Gorardā ghinibā (See)

ଗୋରଡ଼ା ଘିନିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ନବପ୍ରସୂତି) ନିଜର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟର
Gorardā ghinibā ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ଅଂଶକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଗ୍ନି-ସନ୍ତପ୍ତ ଗୋଇଠି ଦ୍ୱାରା ସେକାଇ ଦେବା—To allow one's private parts to be dry-formented with the heels of another (said of a newly delivered woman).

ଗୋରଡ଼ା ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ନବପ୍ରସୂତିର ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟର ନିକଟ-
Gorardā debā ବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶମାନ ତାତିଲା ଗୋଇଠିରେ ସେକିବା To worm or dry-forment the private parts of a newly delivered woman.

ଗୋରଡ଼ା ନେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୋରଡ଼ା ଘିନିବା (ଦେଖ)
Gorardā nebā Gorardā ghinibā (See)

ଗୋରଡ଼ି—ଦେ. ବି.—ଗୋରୁର ହମ୍ବାରଡ଼ି—
Gorardi The bellowing of cow.

ଗୋରଣ—ସଂ. ବି.—୧ । ଅଧ୍ୟବସାୟ—
Gorana 1. Persevenance

୨ । ଚେଷ୍ଟା—2. Effort.

୩ । ଜୋର; ଶକ୍ତି—3. Energy; force

ଗୋର ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶବକୁ ଭୂମିରେ ପୋତିବା—
Gora debā To bury; to inter a dead body.

ଗୋରସ—ସଂ. ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ରସ)—୧ । ଗୋଦୁଗ୍ଧ—
Gorasa 1. Cow's milk.

୨ । ଗୋରୁଠାରୁ ଜାତ ଦୁଗ୍ଧରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଘିଅ, ଦହି, ଲହୁଣୀ ଆଦି—Preparations from cow's milk (e. g. ghee, curd, butter etc.)

୩ । ଦହି—3. Curds.

୪ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟସୁଖ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. Sensual pleasure.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.— ଗୋଦୁଗ୍ଧ—Cow's milk.

ଗୋରସଜ—ସଂ. ବି. (ଗୋରସ+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଦହି;
Gorasaja ତକ୍ର—Curds; churned sourmilk.

ଗୋର ସ୍ଥାନ—ବୈଦେ. ବି.—(ଫା. ଗୋରସ୍ତାନ)—କବରଖାନା; ମୃତ-
Gora sthāna ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମାଧି ଦିଆଯିବା ସ୍ଥାନ—
ଗୋରସ୍ଥାନ Grave-yard.
गोरस्तान

ଗୋରା—ଦେ. ବିଶ. ସଂ. (ସଂ. ଗୌର)—୧ । ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ; ଶୁଭ୍ରବର୍ଣ୍ଣ
Gorā ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ—1. Fair-complexioned.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତ୍ତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଅଭିଧାନରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ହ୍ରସ୍ୱ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଥି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ।

(କଳା—ବିପରୀତ) ୨ । (ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ) ଇଉରୋପୀୟ; (ଗୋରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଇଉରୋପବାସୀ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
ଫରସା, ଗୋରା (Fair-skinned; white) European
ଫରସ୍ତା, ଗୋରା (person).
(ଯଥା—ଗୋରା କାରିଗର, ଗୋରା ହାକିମ, ଗୋରା ପଲଟଣ, ଗୋରା ମିସ୍ତ୍ରୀ)
୩ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ; ଭୋଫା—3. Bright.
ମୃଦୁ ଶ୍ୟାମଳ ଗୋରା ଝାଇଁଳ ଗଲେ ପରି,
ଦ୍ରୁତପର ଶର ଜ୍ୱର ତୃଷାରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗୋରା ଦେ. ବି.—୧ । ଗୌରାଙ୍ଗ ଦେବ; ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ—
ଗୋରା 1. Chaitanya, the great religious reformer of Nabadwīpa in Bengal.
୨ । ଶ୍ୱେତକାୟ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Fair-skinned persons.
୩ । ଶ୍ୱେତକାୟ ଇଉରୋପୀୟ ସାହେବ; ଫିରିଙ୍ଗୀ—
3. The white or European people; the white-man.
୪ । ସାହେବ ହାକିମ—4. An European officer.
୫ । ସାହେବ ସିପାହି—5. An European soldier.
୬ । ସାହେବ ନାବିକ—6. An European sailor.
୭ । ଇଉରୋପୀୟ ବା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ କାରିଗର—
7. An European machanic or architect.

ଗୋରା କଳା ପ୍ରଭେଦ—ଦେ. ବି—ସାହେବ ଓ ଦେଶୀ ଲୋକମାନଙ୍କ
Gorā kalā prabheda ପ୍ରତି କରାଯିବା ବ୍ୟବହାରର ଉଦ୍ଭିନ୍ନତା—
ଗୋରା କାଳା ପ୍ରଭେଦ Different treatments meted
ଗୋରା କାଳା ପ୍ରଭେଦ out to the white (Europeans) and to the coloured people (Indians or Asiatics).

ଗୋରା କାରିଗର—ଦେ. ବି—ଇଉରୋପୀୟ ଶିଳ୍ପୀ—
Gorā kārigara European artist or mechanic.
ଗୋରା କାରୀଗର
ଗୋରା କାରୀଗର

ଗୋରା ଚମଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ଶ୍ୱେତକାୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଗାତ୍ରଚର୍ମ—
Gorā chamarḍā 1. The skin of a fair-complexioned person.
ଗୋରା ଚାମଡ଼ା
ଗୋରା ଚମଡ଼ା ୨ । ଶ୍ୱେତକାୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. Fair-skinned person.
୩ । ଇଉରୋପୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି—3. An European.
ଦେ. ବିଣ—ଶ୍ୱେତକାୟ—Fair-skinned.

ଗୋରାଚାନ୍ଦ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର)—ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ—
Gorāchānda Chaitanya, the great Bengalee
ଗୋରା ଚାଁନ୍ଦ reformer.
ଗୋରା ଚାଁନ୍ଦ

ଗୋରାଟିକା—ସଂ. ବି—ସାରିକା ପକ୍ଷୀ—
Gorāṭikā The Myna bird.

ଗୋରାଟୀ—ସଂ. ବି—ଗୋରାଟିକା (ଦେଖ)
Gorāṭī Gorāṭikā (See)

ଗୋରାପ—ଦେ. ବି—ବଡ଼ ଜାହାଜ; ୩ ମାସୁଲବାଲା ପାଲଟଣା ଜାହାଜ—
Gorāpa A big sailing ship with three
ଗୋରପ masts.
ଗରାବ ବଡ଼ ଜାହାଜର ନାମ ଗୋରାପ—ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

[ଦ୍ର—ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ୧୪୧୫ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏ ଜାହାଜ ବଙ୍ଗୋପସାଗରରେ ଚଳପ୍ରଚଳ ହେଉଥିଲା । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୋରା ପଲଟଣ—ଦେ. ବି—ଇଉରୋପୀୟ ସୈନ୍ୟ—
Gorā palaṭaṇa The European soldiers or army.
ଗୋରା ପଲଟନ
ଗୋରା ପଲଟନ

ଗୋରା ହାତର କାମ—ଦେ. ବି—ଇଉରୋପୀୟ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ
Gorā hātara kāma କାର୍ଯ୍ୟ—Work done turned
ଗୋରା ହାତେର କାଜ out by an European artist.
ଗୋରା ହାତକା କାମ

ଗୋରିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଈଷତ୍ ନାଲି; କସରା—
Goriā Reddish.

ଗୋରିଲ୍ଲା—ବୈଦେ. ବି. (ଆଫ୍ରିକା ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା)—
Gorillā ବନମନୁଷ୍ୟ; ଆଫ୍ରିକାର ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସ
ଗୋରିଲ୍ଲା, ଗରିଲ୍ଲା କରୁଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ନରତୁଲ୍ୟ ମର୍କଟ—
ଗୋରିଲ୍ଲା Guerilla.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଦଳ ବାନ୍ଧି ଆଫ୍ରିକାର ମହାରଣ୍ୟରେ ରହନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଦେହର ଚମଡ଼ା କଳା, କାନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ହାତ ବହୁତ ଲମ୍ବା; ଏ ଦୁଇରେ ୫୬ ହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଖୁବ୍ ବଳ । ଏମାନେ ଫଳଭୋଗୀ; ଗଛ ଉପରେ ଡାଳପତ୍ରରେ ଛୁଡ଼ିଆ ଛିଆର କରି ଏମାନେ ବାସ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ଭୂକିଲା ପରି ରାବ କରନ୍ତି ଏବଂ ଚଢ଼ିଲେ ଗର୍ଜନଶବ୍ଦ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଶରୀରର ଗଠନ ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ପରି ।
ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗୋରୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଗୌରୀ)—୧ । ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା—(ସ୍ତ୍ରୀ)
Gorī 1. Fair-skinned (female).
(କାଳୀ—ବିପରୀତ) ତପ୍ତକ ଅଙ୍ଗୁଳ ଝଟଝଟ ଗୋର ସହଦାମିନୀକରଣା—
(ଗୋରା—ପୁଂ) ନନ୍ଦକିଶୋର. ଶର୍ମିଷ୍ଠା ।
ଗୋରୀ ୨ । ସୁନ୍ଦରୀ—2. Fair or beautiful (woman).
ଗୋରୀ ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ରାଧିକା—1. Rādhikā, the consort of Śrīkṛushṇa.
୨ । ଗୌରୀ; ପାର୍ବତୀ—2. Pārbatī, the wife of Śiba.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଉଅ	ଣ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଜ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

୩ । ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀ—3. Fair-skinned lady.

୪ । (ସଙ୍ଗୀତରେ) ନାୟକ ବା ନାୟିକାର ସଖୀ—
4. A female companion of a hero or heroine in songs.

ନଳନାଥ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ବନ୍ଦେ ଗୋରୀ
ନ ଭସ ଗାଳକାହା ମୁଦ୍ରାହାରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବଗୋରୀଚରିତ୍ର. ନ ଗୀତ ।

ଗୋରୀ କାଳୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ବିପରୀତାର୍ଥ ସହଚର)—ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା ଓ ଶ୍ୟାମବର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀଦ୍ୱୟ—A fair-complexioned and a dark-complexioned woman.
Gori kāli
ଗୋରୀ; କାଳୀ

ଗୋରୀ କାଳୀ ଦୁହେଁ ଗାଧୋଇ ଗଲେ ଭଙ୍ଗଲେ ସମ୍ଭେ ଭାଳ,
ଗୋରୀ ମଗରେ କାଳୀ ସେ ! ବଞ୍ଚିବୁ ତୁ କେତେ କାଳ ? ଭଗ ।

ଗୋରୀ ମାଇପ—ଦେ. ବି—ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା ଭାର୍ଯ୍ୟା—
Gori māipa
One's wife who is fair-complexioned

ଅବଧାନ୍ ! କାଳୀ ମାଇପକୁ ବଡ଼ଗୁପଡ଼, ଗୋରୀ ମାଇପକୁ ସାବଧାନ୍—ଭଗ ।

ଗୋରୁ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋ)—୧ । ଗୋଜାତୀୟ ଜୀବସାଧାରଣ (ଷଣ୍ଢ, ଗାଈ, ବଳଦ, ବାଛୁରୀ)—1. Cattle; kine (bull, ox, cow, calf).
Goru
ଗୋରୁ, ଗରୁ
ଗରୁ, ଗାୟ, ଗୋରୁ

ଚକ୍ରରେ ଗୋରୁ ଯେହ୍ନେ ଥାଇ,
କେଣିକ ନ ପାରଇ ଯାଇ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୨ । ଗାଈ—2 Cow.

କେମନ୍ତେ ଗୋରୁରୁ ଖର, କ୍ଷୀର ସ୍ରବଇ ବସୁଦେବ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି—
3. A fool; stupid person; simpleton.

୪ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନିଷ୍କପଟ ବ୍ୟକ୍ତି—
4. A frank or simple-minded person.

ଗୋରୁ ଖିଆ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗବାକ୍ଷୀ; ଗୋରକ୍ଷ କର୍କଟୀ) —ବିମ୍ବଫଳ; କଇଥକାଳୁଡ଼ି; ଲତାବିଶେଷ—A creeper; Coccinea Indica.
Goru khiā
ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଗବାଦନୀ, ଇନ୍ଦ୍ରବାରୁଣୀ, ପୀତପୁଷ୍ପୀ, କ୍ଷୁଦ୍ରଫଳା, ବିଷଘ୍ନୀ, ରାଖାଲଶଶା
ଛୋଟି ଇନ୍ଦ୍ରାୟନ; ଗୋରକ୍ଷକର୍କଟୀ
ଦେ. ଯାପର

[ଦ୍ର—ଏହାର ଅନ୍ୟ ନାମ ଗୋଠକାଳୁଡ଼ି ଓ ଛୋଟ ମହାକାଳ ।]

ଦେ. ବିଣ—୧ । (ସଂ. ଗୋଖାଦକ)—ଗୋଖାଦକ—1. Beaf-eating.

୨ । ଗୋରୁ ଦ୍ୱାରା ଭୁକ୍ତ—
2. Eaten by cows.

ଗୋରୁ ଗାଈ—ଦେ. ବି—(ଏକାର୍ଥକ ସହଚର)—ଗୋଜାତୀୟ ସକଳ ପ୍ରକାର ଜୀବ—Cattle (including cows, calves, oxen etc.)
Gorugāi
ଗାଈ ଗୋରୁ; ଗୋରୁ ଟୋରୁ

ଗୋରୁ ଗାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଗୋଯାନ; ଗୋଶକଟ—Bullock-cart.
Goru gārdi

ଗୋରୁ ଗାଧୁଆ—ଦେ. ବି—ଦୋଳପୂର୍ଣ୍ଣିମା ପୂର୍ବ ଦିନ ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କର ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ଗାଧୋଇବାର ପର୍ବ—The festival observed by the milkmen of giving a wash or bath to the cattle before the Dola Pūrṇṇimā day.
Goru guhāla

ଗୋରୁ ଗୁହାଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଶାଳା; ଗବାଳୟ)—ଗୋଶାଳା; ଗୋରୁଗାଈ ରହିବାର ଘର—Cattle-shed; cow-shed; cow-house.
ଗୋୟାଳ
ଗୁହାଳ

ଗୋରୁ ଚନ୍ଦନା—ଦେ. ବି—ଗୋମୂତ୍ର—The urine of the cow.
Goru chandanā
ଗୋରୁର ଚନା

ଗୋରୁ ଚନ୍ନା—ଦେ. ବି—ଗୋମୂତ୍ର—The urine of the cow.
Goru channā

ଗୋରୁ ଚନ୍ନି—ଦେ. —ଗୋମୂତ୍ର—The urine of the cow.
Goru channi

ଗୋରୁ ଚମଡ଼ା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଚର୍ମ)—ଗୋଚର୍ମ; ଗୋରୁର ଛାଲ—Cow-hide.
Goru chamardā
ଗୋରୁଚାମଡ଼ା
ଗୋକାଖାଲ

ଗୋରୁଚରା—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ (ସଂ. ଗୋଚାରଣ)—ଗୋରୁଜଗା (ଦେଖ) Gorujagā (See).
Goruchara

ଗୋରୁ ଚରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗୋଚାରଣ)—ଗୋଚାରଣ କରିବା—To tend grazing cattle.
Goru charāibā
ଗୋରୁ ଚରାନ
ଗୌଆ ଚରନା

ଗୋରୁ ଚରିବା—ଦେ.ବି—୧ । ପଡ଼ିଆ ଆଦିରୁ ଗୋରୁ ଘାସଖାଇବା—1. Pasturing; grazing.
Goru chariba
ଗୋରୁ ଚରା
ଗୌଆ ଚରନା

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) (କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ବା ପ୍ରହାର) ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସଂଖ୍ୟା ବା ପରିମାଣରେ ଘଟିବା—
2. (figurative) Taking place profusely; being done profusely.

(ଯଥା—ଏ ବର୍ଷ ଆମ୍ବ ଗୋରୁ ଚରିଗଲେ; ମାଡ଼ରେ ଗୋରୁ ଚରିଗଲେ ।)

ଗୋରୁଚିନା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗୋରୋଚନା) —ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ) Gorochanā (See).
Goruchinā

ଗୋରୁଜଗା—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଚରାଏ ବା ଗୋରୁ ଚରିବା ସମୟରେ ଗୋରୁଙ୍କୁ ଜଗେ—(a person) Tending cattle; looking after the cattle while grazing.
Gorujagā
ରାଖାଳ
ଚରବାହା

ଦେ. ବି—୧ । ଗୋରୁରଖୁଆଳ—1. Cowherd.

୨ । ଚରୁଥିବା ଗୋରୁଙ୍କୁ ଜଗିବା କର୍ମ—
2. Looking after grazing cattle.

ଗୋରୁଜଗିଆ—ଦେ. ବିଣ ଓ ବି—ଗୋରୁଜଗା (ଦେଖ) Gorujagā (See).
Gorujagiā

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌର୍ଘ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସମାନାର୍ଥରେ ଲଘୁ ବା ଗୁରୁ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗୋରୁ ଜଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋରୁ ଚରାଇବା; ଗୋରକ୍ଷଣ କରିବା; ଗୋରୁଙ୍କୁ ଚରାଇବେଳେ ଜଗିବା—To tend cattle; to keep watch over cattle while grazing.
Goru jagibā
गोरूराखी
गोरू चराना

ଗୋରୁଝାଞ୍ଜି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ବୋରଝାଞ୍ଜି (ଦେଖ)—
Gorujhāñji Borajhāñji (See)

ଗୋରୁଢୁକା ବେଳ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଧୂଳି ସମୟ—
Gorudhukā bela Dusk.

ଗୋରୁତ—ସଂ. ବି—ଦୁଇକୋଶ ଦୂରତ୍ୱ—
Gorutā A distance of two krośas or four miles.

ଗୋରୁଧନ—ଦେ. ବି—ଗୋଧନ; ଗୋରୁରୂପକ ସମ୍ପତ୍ତି—
Gorudhana Property in or ownership of cattle.
କଂସାଧନ ଅଧେ ଧନ ଗୋରୁଧନ ନଧନ । ଚଗ ।

ଗୋରୁ ଧରଶା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋରୁଯିବା ବାଟ, ଗୋଦଣ୍ଡା—A path used by cattle; cattle-path.
Goru dharśā

ଗୋରୁପରି ବାଡ଼େଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋରୁଙ୍କୁ ବଡ଼ଡ଼ ପ୍ରହାର କରାଯାଇ ନିର୍ଦ୍ଦୟଭାବରେ ପ୍ରହାର କରିବା; ଗୋଟାଏ ବାଡ଼ିଆ କରିବା—To administer a sound thrashing or cudgelling; to beat mercilessly.
Gorupari bārdeibā

ଗୋରୁ ପିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋରୁ ମୋହିବା (ଦେଖ)
Goru piāibā Goru mohiñbā (See)

ଗୋରୁ ପେଇବା—ପ୍ରା. କ୍ରି—ଗୋରୁ ମୋହିବା (ଦେଖ)
Goru peibā Goru mohiñbā (See)

ଗୋରୁ ବଳଦ—ଦେ. ବ. (ସ୍ୱଦ୍ଭବ)—ଗୋଜାତିସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱରୂପ୍ରକାରର ଷଣ୍ଢ—
Goru balada Cattle (including cow, calf, bullock etc)

ଗୋରୁ ବାଛୁରୀ—ଦେ. ବ. (ସ୍ୱଦ୍ଭବ)—ଗୋରୁ ବଳଦ (ଦେଖ)
Goru bāchhuri Goru balada (See)
୨ । ଗାଈ ଓ ଗୋବତ୍ସ—2. Cows and calves.

ଗୋରୁ ମାଉଁସ—ପ୍ରା. ବ. (ସଂ. ଗୋମାଂସ)—ଗୋମାଂସ—
Goru māuñsa Beef.

ଗୋରୁମାରି ଜୋତା ଦାନ ଦେବା—(ନ୍ୟାୟ) ଦେ. ପ୍ରବଚନ—
Gorumāri jotā dāna debā ଗୋହତ୍ୟା କରି ଚିହ୍ନିତ ପାପ ଛାଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ହତ ଗୋରୁର ଚର୍ମରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ଜୋତାକୁ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ ଦେବା ଯେପରି ବୃଥା, ସେହିପରି ଜ୍ଞାନକୃତ ପାପନିମନ୍ତେ ବୃଥା ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିବା—A saying applied in cases where expiations are made in vain for sins consciously committed, by making a pious gift of the proceeds of the sin.

ଗୋରୁ ମାହାର—ପ୍ର.ଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗାଈଜଗିବା ଲୋକ—
Goru māhāra Cowherd.

ଗୋରୁମୁଣ୍ଡ ଥାପିବା—ଦେ. କ୍ରି. (କପାକିଆରରେ ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ଗୋରୁମୁଣ୍ଡ ରଖି ଦିଆଯାଏ; କୃଷକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ଏ ଗୋରୁମୁଣ୍ଡ ଥାପିଲେ କପାଫସଲରେ ଲାଭ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ଅଗରେ ଗୋରୁମୁଣ୍ଡ ଥିବା ବାଉଁଶକୁ ଗୁଡ଼ିରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜଗିଥିବାର ଭ୍ରମକରି କପା କିଆରରେ ଶୃଗାଳାଦି ବନ୍ୟ ପଶୁମାନେ ପଶନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ଫଳତଃ କପା ଗଛ ଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟ ନ ହେବାରୁ ଫସଲ ଭଲ ହୁଏ)—(ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)— ଜଣକୁ ନାମମାତ୍ର ପ୍ରଭୁ ବା ନେତାରୂପେ ବସାଇ ନିଜେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ କରିନେବା—
(figurative) To have one's work performed by setting up a person as the nominal head (like people setting up a cow's head at the top of a bamboo in a cotton field).
Gorumunda thāpibā

ଗୋରୁମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ—ଗୋମୁଖଯୁକ୍ତ—
Gorumuhāñ Having a face like that of a cow.
ଦେ. ବି—ଗୋରୁକୁ ଭୁଣ୍ଡା ପାଣି ଖୁଆଇବା—
Feeding cattle with a drink.

ଗୋରୁ ମୁହାଁଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋରୁ ମୋହିବା (ଦେଖ)
Goru muhāñibā Goru mohiñbā (See)

ଗୋରୁ ମୋହିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋରୁଙ୍କୁ ଭୁଣ୍ଡା, ଭୁଜିଚ, ତୋଡ଼ାଣି, ଦାଳାଆଦି ଖୁଆଇବା—To feed cattle.
Goru mohiñbā

ଗୋରୁରଖା—ଦେ. ବିଶ ଓ ବି—ଗୋରୁଜଗା (ଦେଖ)
Gorurakhā Gorujagā (See)

ଗୋରୁଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ଛୁଇଁବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋପୁଚ ଧରି ହଲଫ୍ କରିବା—
Gorulāngurda chhuiñbā To swear by touching the tail of a cow.

ଗୋରୁ ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ରେ ପାରି ହୋଇଯିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଯାହାକୁ ପହଁରି ଆସେ ନାହିଁ ସେ ନଦୀରେ ଗୋରୁକୁ ପହଁରିବାକୁ ପୂରାଇ ଦେଇ ପହଁରୁଥିବା ଗୋରୁର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼କୁ ଓ ପଛପାଖକୁ ଧରି ନଦୀ ଆଦି ପାର ହୋଇଯିବା—1. To cross a river by catching hold of the tail and the hind parts of a swimming cow.
Goru lāngurdare pāri hoi jibā
୨ । (ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱାସ ମତେ) ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦାନ କରି ଯାଇଥିବା ଗୋରୁର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼କୁ ଧରି ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତପ୍ତ ବୈତରଣୀକୁ ବିନା କଷ୍ଟରେ ପାର ହୋଇ ଯିବା—
2. To be able to cross the Baitaraṇi.

୧	ଈ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ି	ୁ	ୂ	ୈ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଈ	ନ

river (in the hell) after death by holding the tail of the cow which a Hindu gives to a Brāhmaṇa before his death.

୩ । ଖାତକ ମହାଜନର ଦେଣା ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ମହାଜନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗାଈ ଦେଇ ସମସ୍ତ ଋଣରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା—3. To clear the entire debt due from one's self to a creditor by presenting a cow to the creditor in full satisfaction and pleading inability to pay anything more.

ଗୋରେଖ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୋରକ୍ଷ)—ଗୋରକ୍ଷନାଥ (ଦେଖ)
Gorekha Gorakhanātha (See)

ଏ ଜ୍ଞାନ ମନ୍ତ୍ର ପେଟେ ଥାଇ ଶୁଣି,
ସେ ପୁଣି ଗୋରେଖ ଆଗେ ବଖାଣି । ପ୍ରାଚୀ. ପରବେଗୀତା ।

ଗୋରେଖ କାକୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋରକ୍ଷ କର୍କଟୀ)—
Gorekha kākurḍi ଗୋରକ୍ଷ କାକୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Goraksha kākurḍi (See)

ଗୋରେଖ ଚାଉଳ—ଦେ. ବି.—ନାଗବଳା (ଦେଖ)
Gorekha chāuḷa Nāgabalā (See)

ଗୋରୋଚ—ସଂ. ବି. (ଗୋ+ରୋଚ୍ ଧାତୁ=ଦୀପ୍ତି ପାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)
Gorocha ହରିତାଳ—Yellow orpiment.

ଗୋରୋଚନ—ସଂ. ବି.—(ଗୋ+ରୋଚ୍ ଧାତୁ=ଦୀପ୍ତି ପାଇବା+
Gorochana କରଣ. ଅନ)—ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ)
Gorochanā (See)

ଗୋରୋଚନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ଗୋ+ରୋଚ୍ ଧାତୁ=ଦୀପ୍ତି ପାଇବା+
Gorochanā କରଣ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ମଲା ଗୋରୁର ପିତ୍ତ ବା ମସ୍ତକରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ—A bright yellow pigment found in the bile or head of a dead cow.

[ଦ୍ର—ହନୁମାନେ ଏହାକୁ ଘୋର ଚନ୍ଦନ ଓ ସିନ୍ଦୁର ପରି କପାଳରେ ଚିତା ଘେନନ୍ତି । ଏହା ଗୋଟିଏ ମାଙ୍ଗଳିକ ଦ୍ରବ୍ୟରୂପେ ପରିଗଣିତ ଓ ଅଷ୍ଟଗନ୍ଧର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଶର୍ଦ୍ଦି, ଜ୍ୱର ଓ ଦୃଷ୍ଟିଦୋଷ ନାଶ କରିବା ପାଇଁ ଏହାକୁ ଲୋକେ ଘୋଡ଼ାସଜ ସଙ୍ଗେ ଘୋଡ଼ି ଶିଶୁଙ୍କୁ ଖୁଆନ୍ତି ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କ କପାଳରେ ଚିତା ଦିଅନ୍ତି । ଭସ୍ମ ମତରେ ଏହା ମଙ୍ଗଳଜନକ, କାନ୍ତିବର୍ଦ୍ଧକ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ-ନାଶକ ଓ ବଶୀକରଣର ଉପଯୁକ୍ତ । ବୈଦ୍ୟକ ମତରେ ଏହା ଶୀତଳ ଏବଂ ବିଷଦୋଷ, ଉନ୍ମାଦ, ଗର୍ଭସ୍ରାବ, ନେତ୍ରରୋଗ, କୃମି, କୁଷ୍ଠ ଓ ରକ୍ତଦୋଷରେ ଉପକାରୀ ଓ ବୀର୍ଯ୍ୟବର୍ଦ୍ଧକ ଅଟେ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଏହା ମଲା ଗୋରୁର ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରେ, କେହି କେହି କହନ୍ତି ଏହା ମଲା ଗୋରୁର ହୃଦେଶସ୍ଥ ପିତ୍ତ ଅଟେ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଏହା ମଲା ଗୋରୁର ମୂତ୍ରାଶୟରୁ ମିଳେ । ଗୋରୋଚନା ଗାଢ଼ ହଳଦିଆ, ଦାନାଦାର ଓ କଠିନ ଅଟେ ।]

ଗୋର୍ଖା—ଦେ. ବି—ଗୋରଖା (ଦେଖ)—
Gorkhā Gorakhā (See)

ଗୋର୍ଚନା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗୋରୋଚନା)—ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ)—
Gorchanā Gorochanā (See)

ଗୋର୍ଚିନା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗୋରୋଚନା)—ଗୋରୋଚନା (ଦେଖ)—
Gorchinā Gorochanā (See)
ଗୋଚିନା

ଗୋର୍ଚନ

ଗୋଲ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ)—୧ । ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳ ପଡ଼ିଆର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
Gol ସୀମାରେ ଦୁଇପାଖରେ ପୋତା ହୋଇଥିବା ଓ ଉପରେ
ଗୋଲ ଆଡ଼ଧାରଣା ପଡ଼ିଥିବା ଖୁଣ୍ଟିଦ୍ୱୟ—1. Goal-post.
ଗୋଲ ୨ । ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳରେ ଏକ ପକ୍ଷ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ଦେବା ବୋଝ—2. A goal (victory) in the foot-ball game.

ବୈଦେ. ବିଣ—(ଫା. ଗୋଲ୍; ଆ. ଗୁଲ୍)—ବିଶୃଙ୍ଖଳ—
Intricate; confused.

ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଗୋଲ)—୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳ—1. Round.
୨ । ବୃତ୍ତାକାର—2. Circular.

ବି (ସଂ. ଗୋଲ)—୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳ ବସ୍ତୁ—1. Globe.
୨ । ଗୋଲାକାର କୋଠା—2. A circular building.
୩ । ଗୋଲାକାର ସିଢ଼ି—3. A spiral staircase.

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଫା. ଗୁଲ୍=ହଲ୍ଲା—୧ । ଗୋଳମାଳ—
1. Ado; confusion.
୨ । ବହୁଧ୍ୱନିମିଶ୍ରିତ ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରୁତିକଟୁ ଶବ୍ଦ; ଘୋଷା—
2. Noise; outcry.
୩ । କଳି—3. Quarrel.
୪ । ହୋହା; ହଲ୍ଲା; ଅତି ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱନି—4. Hue and cry.

ଗୋଲ୍ କରିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଚଦବା—
Gol karibā To threaten.

ଗୋଲ କୁମୁଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—(ତୁଳ. ବ. ଗୋଲ୍‌କୁମଡ଼ା)
Gol kumurḍā ବୋଇଚକାରୁ—Sweet gourd.

ଗୋଲ୍ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ଇଂ. ଗୋଲ୍)—ଗୋଲ୍ ନେବା (ଦେଖ)—
Gol khāibā Gol nebā (See)
ଗୋଲ ଖାଓୟା
ଗୋଲ ଖାନା

ଗୋଲ୍‌ଝଗଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଫା. ଗୁଲ୍=ହଲ୍ଲା+ଝଗଡ଼)—
Goljhagar କଳିଗୋଳ—Quarrelling.

ଗୋଲ୍ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି (ଇଂ. ଗୋଲ୍)—ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳରେ ଏକ ପକ୍ଷ
Gol debā ଅପର ପକ୍ଷର ଗୋଲ୍ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ପେଣ୍ଡୁଲ୍ ଗଳାଇ
ଗୋଲ ଦେଓୟା ନେବାଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ବୋଝ ଦେବା—
ଗୋଲ ଦେନା To score a goal in the game of foot-ball.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ଦୃଢ଼ତା ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବେ ଯେବେ ୨ ଚିହ୍ନାଦେଖିବେ ମିଳିତ ଭାବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ନଥାଇବେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋଲ୍ ନେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଇଂ. ଗୋଲ୍)—
Gol nebā — ଫୁଟ୍‌ବଲ ଖେଳରେ ଅପଣା ପକ୍ଷର ଗୋଲ୍ (ସୀମା) ବାଟେ ପେଣ୍ଡୁ ଗଳ ଗୁଳି ଗଲେ ଜଦ୍ୱାରା ଖେଳରେ ହାରିବା—To take a goal in the game of football.
ଗୋଲ ଲେନା

ଗୋଲ୍ ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଇଂ. ଗୋଲ୍)—
Gol pāibā — ଗୋଲ୍ ନେବା (ଦେଖ)
Gol nebā (See)

ଗୋଲ—ଦେ. ବି ଓ ବିଶ. (ସଂ. ଗୋଲ=ମଣ୍ଡଳ; ମୂଳ. ଫା. ଏହି ଅର୍ଥରେ ଗୋଲ୍)—
Gola
ଗୋଲ୍ (ଦେଖ)
Gol (See)
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗୋଲ୍ (ଦେଖ)
Gol (See)

ଗୋଲ—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ୍ ଧାତୁ=ବେଷ୍ଟନ କରିବା; ବର୍ତ୍ତୁଳ କରିବା +କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gola
୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ପିଣ୍ଡ—
1. Round thing; globuler thing.
୨ । ଖେଳିବା କନ୍ଦୁକ; ପେଣ୍ଡୁ—Ball; play-ball.
୩ । ମଣ୍ଡଳାକାର କ୍ଷେତ୍ର; ବୃତ୍ତ—3. Circle.
୪ । ଫିସାଦ୍; କୂଟଚକ୍ର—4. Conspiracy; plot.
୫ । ଆକାଶ ବା ପୃଥିବୀର ଚିତ୍ରାଙ୍କିତ ସର୍ବବର୍ତ୍ତୁଳ ପିଣ୍ଡ; ଗୋଲଯନ୍ତ୍ର—5. Globe; sphere.
(ଯଥା—ଖଗୋଳ; ଭୂଗୋଳ ।)
୬ । ମଣ୍ଡଳ—6. Circular mass.
୭ । ଗୋଲାକାର ପୃଥିବୀ—
7. The terrestrial globe.
୮ । ପତ୍ନୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଜାରପତ୍ନୀ ଔରସରେ ବିଧବା ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ସନ୍ତାନ; ଭୂଣ୍ଡ; ବିଧବାର ଜାରଜ ପୁତ୍ର—
8. A child begotten by a stranger on a widow; bastard child of a widow.
୯ । ଶୂନ; ଶୂନ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା—9. Zero.
୧୦ । ଗୁଗ୍ଗୁଳ; ଲୋବାନ୍—10. Myrrh; bdellium.
୧୧ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଏକ ରାଶିରେ ଏକାଧିକ ଗ୍ରହର ଅବସ୍ଥାନ ବା ମିଳନ; ଗ୍ରହକୂଟ—
11. (astrology) The presence or conjunction of more than one planet in one sign.
୧୨ । ମଦଣ ଫଳର ଗଛ; ମଦନ ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)
12. Madana (tree) (See)
୧୩ । ମାଟିର ଗୋଲାକାର ମାଠିଆ; ମୃତ୍‌କୁମ୍ଭ (ଛୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)-
13. A round earthen pitcher.
୧୪ । ବହୁ ଅସାଧ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା—
14. Intricacy.
୧୫ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ଏକ ରାଶିରେ ସବୁ ଗ୍ରହଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି—
15. (astronomy) The conjunction of all the planets in one sign (M. W.)
୧୬ । ବଣଗୀ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
16. Vangureria Spinosa (tree) (M. W.)
୧୭ । ରୋମକ ସିବାଲ୍ଟୋରୁ ଦେଶବିଶେଷ—
17. Name of a country (M. W.)

ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲ୍=କୋଳାହଳ; ଆ. ଗୁଲ୍=ଜନତା; ଫା. ଗୋଲ୍=ମଣ୍ଡଳ; ଦଳ; ପଲ୍ଲ)—
୧ । ବହୁ ସ୍ୱର ମିଶ୍ରିତ ଗୋଳମାଳ; କୋଳାହଳ—
1. Noise due to a crowd; uproar.
ଗୋଳ
ଗୋଲ
ବ ଦେଉ ବ ଦେଉ ବୋଲ ପଡ଼ଉଛି ଚୌଦିଗେ ଗୋଳ ।
ରଘୁନାଥ. ଉଷା ।
୨ । ଆର୍ତ୍ତୋଳ; ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ଅଳ—2. Clamour.
୩ । ଅସୁବ୍ୟସ୍ତତା; ଭୟମିଶ୍ରିତ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ; ଗଡ଼ବଡ଼—
ପାଞ୍ଚଶ୍ରୀ ବଳାଇ ବ୍ରତ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର,
ବଳାଇ ତ ଜର ଓଷ୍ଠାମ୍ବୁଜ ଦୋଷ ଗୋଳ । ଭାଗ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦର ।
୪ । ଅତି; ବାରଂବାର ସନିର୍ବନ୍ଧ ପ୍ରାର୍ଥନା—
4. Importunate and repeated request to get something.
୫ । ମେଳ; ଉପଦ୍ରବ; ରାଜଦ୍ରୋହ—
5. Rising in a kingdom; rebellion; mutiny.
୬ । ଦଳଦ; ଖଳବ —6. Quarrel.
ବ ଜାଣି ଭୁଷେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଲ ଗୋଳ—ବୃଷଭଦ୍ରି. ମୁଦ୍ରାଭରତ. ବନ ।
୭ । ଜନତା; ମେଳା—7. Crowd.
୮ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ ବାଦାନୁବାଦ—
8. Noisy argument; wrangling.
୯ । ଅରାଜକତା—9. Anarchy.
୧୦ । ଭୟଙ୍କର ଆନୋଳନ—
10. Frightful agitation.

ଗୋଲ ଆଳୁ—ଦେ. ବି—୧ । ବିଲାତିଆଳୁ—
Gola ālu — 1. Potato.
ଗୋଲଆଳୁ — ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଶୂନ୍ୟ; ଶୂନ—
ବିଲାତୀଆଳୁ — 2. (figurative) Zero.
(ଯଥା—ଏ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେ ବାଳକ ଗୋଲଆଳୁ ପାଇଲା ।)

ଗୋଲକ—ସଂ. ବି. (ଗୋଲ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—୧ । ଗୋଲ (ଦେଖ)
Golaka — 1. Gola (See)
୨ । ଗୋଲାକାର ଲିଙ୍ଗାଗ୍ର; ସୁପାରୀ—
2. Glans penis (M. W.).

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ପ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଢ	ନ୍ତ

୩ । ଗୋଲୋକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର); ବୈକୁଣ୍ଠ—
3. The ever-happy abode of Bishṇu.

୪ । ପୁଷ୍ପରୁ ନିଷ୍କାସିତ ତରଳସାର; ଅତର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. Otto; essence extracted from flowers.

୫ । ଆଖିର ବର୍ତ୍ତୁଳାକାର ଅଂଶ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
5. Eye-ball.

୬ । ଆଖିର ପିତୁଳା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —
6. The pupil of the eye.

୭ । ଗୁମ୍ବଜ; ମନ୍ଦିର ଆଦିର ଉପରେ ଥିବା ବର୍ତ୍ତୁଳ ଅଂଶ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —7. Dome.

୮ । ଯେଉଁ ଥଳି ବା ସିନ୍ଦୁକରେ କୌଣସି ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସଂଗୃହୀତ ଧନ ରଖାଯାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
8. A bag or receptacle in which a particular fund is kept

୯ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସଂଗୃହୀତ ଧନ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର); ଫଣ୍ଡ—9. Money or fund collected for a particular purpose.

୧୦ । ବାଟୁଳ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—
10. Pellets made of clay.

୧୧ । ବରକୋଳି—11. The jujube (M. W.).

ଗୋଲକ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ; ଗୋଲୋକ)—
Golaka ୧ । ଗୋଲୋକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର); ବୈକୁଣ୍ଠ—
ଗୋଲକ 1. The ever-blessed heavenly abode of
ଗୋଲକ Bishṇu.

ଏବେ ମୁଁ କୋହଲ ଜାରବ, କହିବ ଶ୍ରୀଗୋଲକ ରେବ—
ଭୂପତି, ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ଗୋଲକବିହାରୀର ଡାକ ନାମ—
2. A name of calling Golakabihārī.

ଗୋଲକଧନ୍ଦା—ଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋଲକ୍+ଧନ୍ଦା)—
Golakadhandā ୧ । ବିଷମ ସମସ୍ୟା—
ଗୋଲକଧାନ୍ଦା 1. Dilemma; fix; inextricable difficulty.
ଗୋଲକଧନ୍ଧା ୨ । ଭୁଆଁ; ଗୋଲମାଳିଆ ପଥଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ; ଦୁର୍ଗମ ପଥ; ଯେଉଁ ଘର ବା ବାଟରେ ଥରେ ପଶିଲେ ସହଜରେ ବାହାର ହୁଏ ନାହିଁ—2. A round-about way; a maze; a labyrinth.

୩ । ଅତି କଷ୍ଟରେ ସାଧନଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ; ପ୍ରହେଳିକା; ବିଷମ-ସମସ୍ୟା—3. Enigma; riddle; puzzle.

ଗୋଲକଧାମ—ସଂ. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ+ଧାମନ୍)—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର
Golakadhāma ବାସସ୍ଥଳ; ବୈକୁଣ୍ଠ—Baikuṇṭha or the heavenly abode of Bishṇu.

ଗୋଲକବିହାରୀ—ସଂ. ବି. (ଉପପଦ; ଗୋଲକ+ବିହାରୀ)—ବିଷ୍ଣୁ—
Golakabihārī Lord Bishṇu.

ଦେ. ବି. ପୁଂ—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗୋଲ କଲମ—ଦେ.ବି—ରୁପା ଓ ପିତଳ ପାତଅ ଉପରେ ନକାସି କାମ
Gola kalama କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ରେଣ—
ଗୋଲକଲମ A dye used in engraving on brass and
ଗୋଲକଲମ silver plates.

ଗୋଲ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅତି କରି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରିବା—
Golā karibā 1. To make importune requests.
ଗୋଲକରା ୨ । କଳି କରିବା—2. To set up a quarrel.
ଗୋଲକରନା ୩ । ଗୋଲମାଳ କରିବା—3. To make a row.
୪ । ସବୁ ମିଶାଇ ଦେବା—4. To create a confusion.

ଗୋଲକୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗୋଲ+କୁଣ୍ଡ)—୧ । ଅସତୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
Golakuṇḍā 1. Unchaste woman; adulteress.
(ଗୋଲକୁଣ୍ଡା—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ପୁଂ—ବିଧବାର ଜାରଜ ସନ୍ତାନ—
2. A widow's bastard son.

୩ । (ନାମ)—ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟର ନଗରବିଶେଷ (ହୀରାଖଣି ଥିବାରୁ ବିଖ୍ୟାତ)—3. Golkuṇḍā; a place in S. India (famous for its diamond-mines).

ଗ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଶିମ୍ବ ବା ଛଟା—
A kind of bean.

ଗୋଲଖ—ଗ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ)—୧ । ବିଧବାର ଜାରଜ ପୁତ୍ର—
Golakha Bastard child of a widow.
ଗୋଲକ ୨ । ବୈକୁଣ୍ଠ—
ଗୋଲଖ 2. The blissful abode of Bishṇu.

୩ । ଗୋଲକବିହାରୀର ଡାକନାମ—
3. A name for calling Golakabihārī.

ଗୋଲଗାଲ—ଦେ. ବିଣ (ଅନର୍ଥକ ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି ସହିତର)—୧ । ବର୍ତ୍ତୁଳ—
Golagāla 1. Circular; round; spherical.
ଗୋଲଗାଲ ୨ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଗୋଲାକାର—
2. Circular on all sides.

୩ । ବାଙ୍ଗର ଓ ସ୍ଥୂଳକାୟ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
3. Dwarfish and stout (person).

ଦେ. ବି—୧ । କୋଳାହଳ—1. Noise.
୨ । ମେଳ—2. Crowd.

ଗୋଲ ଗୋଲ—ସଂ. ବି—ବହୁଗୋଲକବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଲକ—
Gola gola A globe consisting of several globes.
ଗୋଲଗୋଲ (M. W.).
ଗୋଲଗୋଲ ଦେ. ବିଣ. (ବହୁବଚନାର୍ଥରେ ଦ୍ୱିତ୍ୱ)—ଗୋଲାକାର ବହୁ (ଗୋଲଗୋଲ—ଅନ୍ୟରୂପ) (ବସ୍ତୁ)—Many circular (things).

ଗୋଲଘାଣ୍ଟ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ; ଲେହଟପାଲଟ—
Golaghāṇṭa 1. Tupsy-turvy; upturned.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାରେ ଯେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଠିକରେ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

(ଗୋଲଘାଣ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଦୁରବସ୍ଥାଜର୍ଜ୍ଜରିତ—
ଗୋଲମାଲ 2. Afflicted.
ଗୋଲମାଲ ୩ । ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ—3. Confused.
ଦେ. ବି—୧ । ଗୋଲମାଲ—1. Confusion.
୨ । ଘଣ୍ଟାଚଳନ୍ତା—2. Stirring up.
୩ । ବିଶେଷ ଆନ୍ଦୋଳନ—3. Excessive agitation.

ଗୋଲଞ୍ଜା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋପୁଚ ?)—୧ । ବନ୍ୟଜନ୍ତୁବିଶେଷ—
Golañjā 1. A wild animal.
(ଗୋଲଞ୍ଜା—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ବାନରବିଶେଷ—
2. A kind of monkey.

ଗୋଲଟେବୁଲ୍ କନ୍ଫରେନ୍ସ୍—ଦେ. ବି—ରାଉଣ୍ଡଟେବଲ୍
Golaṭebul kanpharensa କନ୍ଫରେନ୍ସ୍ (ଦେଖ)—
Rāuṇḍṭebal kanpharens (See)

ଗୋଲନ୍ଦାଜ—ଦେ. ବି (ହି. ଗୋଲା+ଫା. ଅନ୍ଦାଜ=ବିଶେଷଜ୍ଞ)—
Golandāja କାମାଣଦ୍ୱାରା ଗୋଲା ନିକ୍ଷେପକାରୀ ସୈନ୍ୟ; ଯେଉଁ
ଗୋଲନ୍ଦାଜ ସୈନ୍ୟ ତୋପଦ୍ୱାରା ଗୋଲା ଚଳାଏ—An artillery-
ଗୋଲ ଦାଜ man; a gunner.

ଗୋଲ ବାନ୍ଧିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମେଳ କରିବା—
Gola bāndhibā 1. To make a combination.
ଗୋଲ ବାଁଧା ୨ । ଘାଟ କରିବା; ଗୋଳମାଳ କରିବା—
ଗୋଲ ବାଁଧନା 2. To make a noise or uproar.

ଗୋଲ ବିଦ୍ୟା—ସଂ. ବି—ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟାର ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗରୁ ପୃଥିବୀର
Gola bidyā ଗୋଲକତ୍ୱ, ବିସ୍ତାର, ଆକାର, ଋତୁପରିବର୍ତ୍ତନ
ଆଦିର ବିବରଣ ଶିକ୍ଷା କରାଯାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
The branch of astronomy dealing with
the extent, shape etc of the terrestrial
and celestial globes.

ଗୋଲ ମରିଚ—ଦେ. ବି—୧ । ମରିଚ (ଦେଖ)—
Gola maricha 1. Maricha (See)
(ଗୋଲମରିଚ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ନାକରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଗୋଲମରିଚ
ସଦୃଶ ଛୋଟ ସୁନାର ଅଳଙ୍କାର—2. A small gold orna-
ment in the shape of a black pepper,
worn in the nose.

ଗୋଲମାଳ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଲ=ମଣ୍ଡଳ; ଫା. ମାଲ୍=ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱର)—
Golamāla ୧ । ଗଣ୍ଡଗୋଳ—1. Confusion; tumult;
(ଗୋଲମାଲ—ଅନ୍ୟରୂପ) disturbance.
ଗୋଳମାଳ ୨ । ଅନେକ ସ୍ୱର ମିଶ୍ରିତ ଶବ୍ଦ—
ଗୋଲମାଲ 2. A loud uproar.
୩ । ବିଷମ ସଙ୍କଟ—3. Inextricable difficulty.

ଗୋଲମାଳିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗଣ୍ଡଗୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ—
Golamāliā 1. Noisy; uproarious.
(ଗୋଲମାଲିଆ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଜଟିଳ; ଦୁର୍ବୋଧ—
ଗୋଳମେଳେ 2. Incomprehensible; infricate.
ଗୋଲମାଲିଆ ୩ । ଅଡୁଆ; ଅଡୁଆଭଡୁଆ—
3. Confused; mazy; tangled.

ଗୋଲଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—୧ । ପ୍ରାଚୀନକାଳରେ ଭାରତୀୟ ଜ୍ୟୋତିଷୀମାନଙ୍କ
Gola jantra ବ୍ୟବହୃତ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ପୃଥିବୀ, ଗ୍ରହ, ନକ୍ଷତ୍ର ଆଦିଙ୍କ
ସ୍ଥିତି, ଗତି ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନଜ୍ଞାପକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ—
1. A contrivance or instrument used
by the ancient astronomers of India
showing the positions, movements
and changes in the sun, the earth,
the planets and the stars.

[ଦ୍ର—ଏହା ଦେଢ଼େ ଖଣ୍ଡ ବାଉଁଶ କାଠି ବା ପାତ୍ରଆରେ ନିର୍ମିତ ହେଉଥିଲା । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର । ମହାତ୍ମା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସିଂହ ସାମନ୍ତ ଏହି ଯନ୍ତ୍ରକୁ ସ୍ୱହସ୍ତରେ ନିର୍ମାଣ କରି ଏହା ସାହାଯ୍ୟରେ ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରାଦିର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରୁଥିଲେ ।]

୨ । ପୃଥିବୀ ଓ ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରାଦିଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜ୍ଞାନଲାଭାର୍ଥ
ଚିତ୍ରିତ ଗୋଲକ—2. Celestial and terrest-
rial globes indicating matters relating
to the earth and the heavens.

ଗୋଲଯୁଦ୍ଧ—ଦେ. ବି—ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ—
Golajuddha A terrible fight.

ବହୁତ ଜାଳ ବୁଣେ ଅଛ ଅଛ ଜଏ ଗୋଲଯୁଦ୍ଧ ଦେଖିଲା—
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗୋଲଯୋଗ—ଦେ. ବି.—(ଫା. ଗୁଲ୍+ସଂ. ଯୋଗ)—୧ । ଗୋଳମାଳ;
Golajoga ଗଣ୍ଡଗୋଳ—1. Noise; tumult.
ଗୋଳଯୋଗ ୨ । ବିଷମ ସଙ୍କଟ—
ଗୋଲଯୋଗ 2. Inextricable difficulty.
୩ । ମହା ଅବ୍ୟବସ୍ଥା; ଗଡ଼ବଡ଼—
3. Serious confusion or disorder.

ଗୋଲ ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୋଲ ବାନ୍ଧିବା (ଦେଖ)
Gola lagāibā Golа bāndhibā (See)

ଗୋଲା—ସଂ. ବି.—(ଗୋଲ+ଆ)—୧ । ଗୋଲ (ଦେଖ)
Golā 1. Gola (See)
୨ । ଗୋଲାକାର ବଡ଼ ଜଳପାତ୍ର; ଗଗ—
2. A big circular water-jar.
୩ । ନାଲି ସଖୁଆ; ସିନ୍ଦୂର—3. Red arsenic.
୪ । ଲେଖିବାର କାଳି; ମସୀ—4. Ink.
୫ । ସ୍ତ୍ରୀର ସଖୀ ବା ସଙ୍ଗିନୀ—5. A woman's female
companion (M. W.).
୬ । ଦୁର୍ଗା—6. Goddess Durgā. (M. W.)

୧	ଇ.	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

୭ । ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ—
7. The river Godābarī (M. W.)

୮ । ଖେଳବାର ପେଣ୍ଡୁ; କ୍ରୀଡ଼ାକନ୍ଦୁକ—
8 A ball to play with (M. W).

ଘୋଳା, ଗୋଳା ଦେ. ବି. – ୧ । ପାଣିରେ ଗୋଳିବା;ମିଶ୍ରିତ କରିବା; ଗୋଳାଇବା; ଗୋଳିବା—Mixing up with water

ଘୋଳା ନୋହିବାରୁ କୁସୁମ ଲଭାରୁ ଗୋଳା ନୋହିବାରୁ ବନ୍ଦନ ।
ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୨ । ଘାଣ୍ଟିବା—2. Stirring up.

୩ । ଗୋଲ୍ଲ (ଦେଖ)
3. Golā (See)

ଘୋଳା ଦେ. ବିଣ.—୧ । ମିଶ୍ରିତ—1. Mixed up.

ମଡ଼କାହୁଆ, ଗଂଦଳା ୨ । ତରଳ; ଜଳରେ ମିଶି ତରଳ ହୋଇଥିବା—
2. Liquid; fluid; watered.

ଗୋଳା ଗରଳରୁ କଟୁ ପୀଯୂଷରୁ ସ୍ୱାଦୁ ଗୁଣ ଗଣ୍ଡ ବଳ ।
ଜଗନ୍ନାଥ. ଜଗୋଷ୍ଠବଣ୍ଣ. ଗ. ଗୀତ ।

୩ । ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା ।—3. Stirred up; agitated.

୪ । ଘୋଳା; ମଳିଆ (ପାଣି)—
4. Turbid; befouled (water).

ଗୋଲ୍ଲ—ସଂ. ବି.—ଗୋଳା (ଦେଖ)
Golā Golā (See)

ଗୋଳା ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ)—୧ । ବନ୍ଧୁକ ବା କମାଣର ଗୁଳି
ଗୋଲା, ଗୋଲି 1. Cannon-ball; bullet.

୨ । ଗୋଲାକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ପଦାର୍ଥ—
2. Small round thing.

୩ । ମଦତ୍—3. Madat; smoking preparation made from opium.

୪ । ବଟିକା—4. Pill.

୫ । ପେଣ୍ଡୁ—5. Ball.

୬ । (ସଂ. ଗୋଲ)—ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ—
6. A caste of Śūdras.

[ଦ୍ର—ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଏମାନଙ୍କ ହସ୍ତରୁ ଜଳ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।]

୭ । ଶସ୍ୟାଦିର ଭଣ୍ଡାର; ଅମାର—
7. Granary; store-house.

୮ । ପଣ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟର ଭଣ୍ଡାରଘର—8. Warehouse.

୧୦ । କମାଣର ବଡ଼ ଫମ୍ପା ବାରୁଦଯୁକ୍ତ ପିଣ୍ଡ, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଛୋଟ ଗୁଳି, କଣା, ମେଖଆଦି ପଶିଥାଏ—
10. Bombshell.

୧୧ । ଝଲ୍ଲେଣ୍ଠି—Hanging glass-bulbs.

ଦେ. ବିଣ—ବର୍ତ୍ତୁଳ—Round; spherical globular.

ଗୋଲ୍ଲ ଆଖୁ—ଦେ. ବି—ଭୂମିରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ କଟା ଯାଇଥିବା ପୁରୁଣା ଆଖୁ—
Golā ākhu Small bits of last year's sugarcane cut into pieces and planted for growing new plants therefrom.

ଗୋଲାଇ ପୋଲାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଲାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Golāi polāi hebā Golāi hebā (See).
(ଗୋଲେଇ ପୋଲେଇ ହେବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗୋଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଘୃଟ ଧାତୁ=ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା)—
Golāibā ୧ । (ସକର୍ମକ) ଦ୍ରବ ପଦାର୍ଥ ସହ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଘୁଳାନ ମିଶାଇବା; ଗୋଳିବା—To mix up some thing with water or liquid.
ମଡ଼କାନା; ଉମାରନା
(ଗୋଲେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

୨ । (ସକର୍ମକ) ଘାଣ୍ଟିବା; ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା—
2. To stir up; to agitate.

୩ । (ଅକର୍ମକ) ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ ବାରଣ ନ ରଖିବା—
3. Not to discriminate between what is to be touched and what not.

୪ । (ସକର୍ମକ) ଗୋଳମାଳ କରିଦେବା—
4. To confuse.

୫ । (ଅକର୍ମକ) ଅପାନ ବାୟୁ ତ୍ୟାଗ ଦ୍ୱାରା ବାୟୁକୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ କରିବା—5. To pollute the air by passing wind.

୬ । ଗୋଳିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
6. Causative form of Golibā.

ଗୋଲାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମିଶ୍ରିତ ହେବା—
Golāi hebā 1. To be mixed up.
(ଗୋଲେଇ ହେବା—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ବଳେ ପଶି ମିଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା—2. To try to mix up with other people unasked.

୩ । (ମନ) ଘାଣ୍ଟିହେବା—
3. To feel uneasy (in mind).

୪ । ଅନୁତାପ କରିବା—4. To regret.

ଗୋଲାକାର—ସଂ. ବି—ବର୍ତ୍ତୁଳାକୃତି—
Golākāra Round shape.
(ଗୋଲାକାର—ଅନ୍ୟରୂପ) ସଂ. ବିଣ—ବର୍ତ୍ତୁଳ—
Round; spherical.

ଗୋଲାକୃତି—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗୋଲାକାର (ଦେଖ)
Golākṛuti Golākāra (See).
(ଗୋଲାକୃତି—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଗୋଲ୍ଲଗ—ସଂ. ବି—ଛତୁ—
Golāga Mushroom.

ସାଧାରଣ ରେକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୨୦ତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଦୈ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଡା' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ;'ଅଲବଟ୍ଟ'ଦେଖିବେ ।

ଗୋଲାଗୁଲି—ଦେ. ବି (ସହରର; ସଂ. ଗୋଲା + ସଂ. ଗୁଟିକା) —
Golāguli ବନ୍ଦୁକ ଓ ତୋପ ଫଏର୍ କରିବାର ଉପକରଣ—
ଗୋଲାଗୁଳୀ Ammunition.
ଗୋଲାଗୋଲିଆ

ଗୋଲାଗୋଲି—ଦେ. ବି—ବିଶେଷପରିମାଣରେ ଘାଣ୍ଟିବା; ଘଣ୍ଟାଚକଟା—
Golāgoli Too much agitation.
ତଣ—ଏକତ୍ର ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା (ବହୁ ବସ୍ତୁ)—
(many things) Mixed up together after much agitation.

ଗୋଲାଘର—ଦେ. ବି—ଅମାର; ଶସ୍ୟ ବା ପଣ୍ୟାଗାର—
Golāghara Granary; warehouse.
ଗୋଲାବାଡ଼ି
ଗୋଲାଘର

ଗୋଲାଙ୍ଗୁଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଲାଙ୍ଗୁଳ)—ବାନରବିଶେଷ—
Golāngurdā A kind of monkey.
ଶକ୍ତି ସହସ୍ର ବୋଷ୍ଟ ଗୋଲାଙ୍ଗୁଡ଼ା ଯୋଷ୍ଟ ।
ବିର ସମ ପାଂଶ ଅଶିଲେ ଉଦ୍ଯୋଷ୍ଟ । ବୃଷ୍ଣସିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗୋଲାଙ୍ଗୁଳ—ସଂ. ବି. (ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ର; ଗୋ+ଲାଙ୍ଗୁଳ)—୧ । ଗୋରୁର
Golāngurda ଲାଙ୍ଗୁଡ଼—1. Tail of a cow.
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) କୃଷ୍ଣମୁଖ ବାନରବିଶେଷ—
2. A kind of black-faced monkey.
୩ । ନ୍ୟାୟବିଶେଷ—
3. A kind of analogy applied in common parlance.
[ଦ୍ର—ଜଣେ ଅନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ତା ଶଶୁରଘରର ଗୋରୁକୁ ବାଟରେ ପାଇ ଶଶୁରଘରକୁ ଯାଉଥିବା ଉକ୍ତ ଗୋରୁର ଲାଙ୍ଗୁଡ଼କୁ ଧରି ସେହି ଗୋରୁ ପଛେ ପଛେ ଯାଇ ଶଶୁରଘରେ ପହଞ୍ଚିବାର କାହାଣୀକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଏ ନ୍ୟାୟ ଗଢ଼ାଯାଏ ।]

ଗୋଲାଜାତ—ଦେ. ବିଣ—ଅମାର ବା ପଣ୍ୟାଗାରକୁ ଆଣିତ ଓ ସଞ୍ଚିତ—
Golājāta Brought to and stored in the
ଗୋଲାଜାତ granary or ware-house.
ଲୁଣ ପୁରୁଣାର ଓଜନ ହୋଇ ଗୋଲାଜାତ ହେଲେ ଅବଶ୍ୟ ତା ଉପରେ ଅତଳ ମାରିବେ । ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଗୋଲାଧ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି. (ଗୋଲ + ଅଧ୍ୟାୟ)—
Golādhyāya ଭାସ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ଭୂଗୋଳ ଓ ଖଗୋଳ-ବିଷୟକ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗ୍ରନ୍ଥବିଶେଷ—
Name of an astronomical work by Bhāskarāchārjya

ଗୋଲାପ— ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲାବ୍)—
Golāpa ୧ । ସ୍ୱନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଉଦ୍ୟାନଜାତ ପୁଷ୍ପ ଓ
ସଂ. ନାମ—ଶତପତ୍ରୀ,ଲୁଲକ, ତହିଁର ବିକଶିତପୂର୍ବ ଗୁଚ୍ଛ—
ପାଟଳୀ, ବିଶ୍ୱଜାତ୍ୟ,ବୃତ୍ତପୁଷ୍ପ 1. Rose; Rosa; Rosa Centi-
ଗୋଲାପ, ଗୋଲାବ folia; Rosa Damascena.

ଗୁଲାବ [ଦ୍ର—ଶତାଧିକ ଜାତିର ଗୋଲାପ ଅଛି, ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୩୦ ଜାତି ଗୋଲାପ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ପୃଥିବୀର ଉତ୍ତର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧରେ ୧୧ ଡିଗ୍ରୀଠାରୁ ୨୦ ଡିଗ୍ରି ଅକ୍ଷାଂଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏ ଗୁଳ୍ମ ଜନ୍ମେ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଗୋଲାପ ଗଛ ବା ଫୁଲର କୃଷି ହେଉ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବହୁଦିନରୁ ଏହା ଭାରତ-ବର୍ଷକୁ ଆଣାଯାଇ ଉଦ୍ୟାନମାନଙ୍କରେ ଲଗା ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ଚାଷୀର ଓ ଉଦ୍ୟାନରେ ଏକ ପ୍ରକାର ହଳଦିଆ ଫୁଲବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଲାପଗଛ ବଣରେ ଦେଖାଯାଏ । ବଣଗୋଲାପ ଫୁଲରେ ୪।୫ଟି ପାଖୁଡ଼ା ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ଉନ୍ନତ ପ୍ରଣାଳୀ ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଇ କୃଷି କରାଯିବାରୁ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ାସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଅଛି ଓ ବେଶରର ପରିମାଣ କମିଛି । ଗୋଲାପ ଗଛ କଣ୍ଟାମୟ । ବଡ଼ ଗଛରୁ କଲମ କରି ଓ ଛୋଟ ଛୋଟ ଜାତୀୟ ଗଛର ସଂମିଶ୍ରଣ କରି ନାନା ବର୍ଣ୍ଣର ସୁବାସିତ ଗୋଲାପ ଫୁଲ ଉତ୍ପାଦିତ ହେଉଅଛି । ଧଳା, ହଳଦିଆ, ନାଲି ରଙ୍ଗ ଓ ରଙ୍ଗର ଗାଢ଼ତା ଓ ଖୀଣତା ଭେଦରେ ଓ ସୁବାସ ଭେଦରେ ଗୋଲାପ ନାନା ପ୍ରକାର । ଋତୁ ଅନୁସାରେ ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଭେଦରେ ଗୋଲାପ ୨ ପ୍ରକାରର;—ସଦାଗୋଲାପ ଓ ଚଇତା ଗୋଲାପ । ଚଇତା ଗୋଲାପର ସୁଗନ୍ଧ ବେଶି ଓ ସେଥିରୁ ଅତର ଓ ଗୋଲାପପାଣି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ । ବସୋରା ଓ ଡାମସ୍କସ୍ ଦେଶାଗତ ଗୋଲାପଫୁଲ ଅତର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଭାରତରେ ଗାଜୀପୁରଠାରେ ଅତର ଓ ଗୋଲାପପାଣି ପାଇଁ ଗୋଲାପର କୃଷି ହୁଏ । କଥିତ ଅଛି ଯେ ମୋଗଲ ସମ୍ରାଟ ଜାହାଙ୍ଗୀରଙ୍କ ରାଣୀ ନୁରଜାହାନ୍ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୬୧୨ ସାଲରେ ତାଙ୍କ ବିବାହ ସମୟରେ ଗୋଲାପ ଫୁଲରୁ ଅତର ବାହାର କରିବା କୌଶଳ ପ୍ରଥମେ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ । ବାବର୍ (ଖ୍ରୀ. ୧୬ଶ ଶତାବ୍ଦୀ) ଓ ରସିଉଦ୍ଦିନ୍‌ଙ୍କ (ଖ୍ରୀ. ୧୪ଶ ଶତାବ୍ଦୀ) ଲେଖାରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗୋଲାପ ଗଛ ବଗିଚାରେ ଲଗାଯାଉ ଥିବାର ଲେଖାଅଛି । ଗୋଲାପ ଫୁଲ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ କୋମଳତା ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୨ । (ଫା. ଗୁଲ୍=ଫୁଲ+ଆବ୍=ପାଣି)—ଗୋଲାପପାଣି—
2. Rose water.

ଗୋଲାପ ଅତର—ବୈଦେ. ବି (ଫା. ଗୁଲାବ୍+ଇତ୍)—ଗୋଲାପ ଫୁଲରୁ
Golāpa atara ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୁଗନ୍ଧ ତୈଳ—Otto de rose.
ଗୋଲାବଆତର
ଗୁଲାବଇତ୍ର

ଗୋଲାପଜାମ—ଦେ. ବି— ଗୋଲାପଜାମୁ (ଦେଖ)
Golāpajāma Golāpajāmu (See)

ଗୋଲାପଜାମୁ—ଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲାବ୍+ସଂ. ଜମ୍ବୁ)—
Golāpajāmu ୧ । ଜମ୍ବୁଜାତି ବର୍ଗର ଉଦ୍ୟାନଜାତ ସୁଗନ୍ଧ ପୁଷ୍ପ-
ଗୁଲାପଜାମ ବିଶିଷ୍ଟ ତରୁ ଓ ତାହାର ମିଷ୍ଟ ଫଳ—
ଗୁଲାବଜାମ 1. Rose apple; Eugenia Jamboo.

୧	ଉ	ଊ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଥ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ୍

୨ । ଦୁଧଛେନା, ସାମାନ୍ୟ ମଇଦା ଓ ଚିନିରେ ଈଷତ୍ର ଘୃତପକ୍ୱ ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ; ପାନ୍ତୁଆ—2. A kind of sweet-meat made of sweetened cheese mixed with a little quantity of flour and fried in ghee.

ଗୋଲାପ ପାସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲାବପାଶ୍)—ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷରେ
Golāpa pās ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଲାପପାଣି ଛିଞ୍ଚିବାପାଇଁ ନିର୍ମିତ
ଗୋଲାବପାଶ ପିଚକାରୀଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର—A contrivance with
ଗୁଲାବପାଶ syringe for sprinkling rose-water on guests on festive occasions.

ଗୋଲାପ ଫୁଲ—ବୈ. ବି—୧ । ଗୋଲାପ ଗଛର ଫୁଲ—
Golāpa phula 1. Rose (flower).
ଗୋଲାପଫୁଲ ୨ । ସୁନା ବା ରୁପାର ଗୋଲାପଫୁଲ ସଦୃଶ ଅଳଙ୍କାର—
ଗୁଲାବଫୁଲ 2. Gold or silver ornament resembling a rose.

ଗୋଲାପ ବାସ୍—ବୈଦେ. ବି—ଗୋଲାପପାସ୍ (ଦେଖ)
Golāpa bās Golāpapās (See)

ଗୋଲାପି—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁଲାବୀ)—
Golāpi ୧ । ଗୋଲାପ ଫୁଲର ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ—
ଗୋଲାପୀ; ଗୋଲାବୀ 1. Rose-scented.
ଗୁଲାବୀ ୨ । ଗୋଲାପ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
2. Rosy; relating to rose.
୩ । ଗୋଲାପଫୁଲ ପରି ଈଷତ୍ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣବିଶିଷ୍ଟ; ଅରକ୍ତ—
3. Roseate.
୪ । ପାଟଳବର୍ଣ୍ଣ—
4 Rosy; rose-coloured; pink-coloured.
୫ । ଈଷତ୍— 5 Slight.
(ଯଥା—ଗୋଲାପି ନିଶା ।)

ଗୋଲାପି ନିଶା—ବୈଦେ. ବି—୧ । (ଫା. ଗୁଲାବୀ + ନିଶା)—ସୁରାସୃଷ୍ଟିତ
Golāpi niśā ମଦ୍ୟପାନଜନିତ ଅଳ୍ପ ମଧୁର ନିଶା; ମୃଦୁ ନିଶା—
ଗୋଲାପୀନେଶା 1. A little intoxication or hilarity
ଗୁଲାବୀନିଶା as the result of taking a moderate quantity of wine.
୨ । ଯେଉଁ ନିଶାରେ ଚକ୍ଷୁ ଗୋଲାପଫୁଲ ପରି ସାମାନ୍ୟ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ—2. Hilarity or intoxication which turns the eyes roseate.

ଗୋଲାବ୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ଗୋଲାପ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Golāb (etc) Golāpa etc (See)

ଗୋଲାବି (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବି(ଫା)—ଗୋଲାପି ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Golābi (etc) Golāpi etc (See)

ଗୋଲାମ—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୁଲାମ୍; ଫା. ଗୁଲାମ୍)—
Golāma ୧ । ଭୃତ୍ୟ; ସେବକ—1. Slave; servant.
ଗୋଲାମ ୨ । ତାସ୍ ଖେଳରେ ଗୋଲାମ ଚିତ୍ର ଥିବା କାଗଜ—
ଗୁଲାମ 2. A knave at cards.
[ଦ୍ର—ଏହା ଦହଲା ବା ଦଶଠାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଓ ବିବି ବା ରାଣୀଠାରୁ ନିମ୍ନ ସଂଖ୍ୟକ ।]
୩ । କ୍ରୀତଦାସ—3. A purchased slave.
୪ । ଉତ୍କଳର କରଣମାନଙ୍କର ରକ୍ଷିତା (ଅବିବାହିତା) ସ୍ତ୍ରୀ-ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନ—4. The illegitimate sons of the Karaṇas of Orissa.
୫ । ସାଗରପେସା ଜାତି—5. The caste of illegitimate off-springs of the Bengalee Kāyastha-settlers of Orissa.
୬ । ଗଞ୍ଜପା ଖେଳର ଗୋଟିଏ ସାର ବା ତାସ୍—
6. One of the cards of Gañjapā game.

ଗୋଲାମଗିରି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ଗୁଲାମ୍+ଫା. ପ୍ରତ୍ୟୟ. ଗିରି)—
Golāmagiri ୧ । ଦାସତ୍ୱ—1. Slavery.
ଗୋଲାମଗିରି ୨ । ପରର ଚାକରି—
ଗୁଲାମଗିରି 2. Service under another.
[ଦ୍ର—ଗୋଲାମପଣ; ଗୋଲାମପଣିଆ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅର୍ଥରେ ହୋଇ ଥାଏ ।]

ଗୋଲାମି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ.)—ଗୋଲାମଗିରି (ଦେଖ)
Golāmi Golāmagiri (See)
ଗୋଲାମି
ଗୁଲାମୀ

ଗୋଲାମି ଖଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଦାସତ୍ୱକର୍ମ କରିବା—
Golāmi khaṭibā To work as a slave.

ଗୋଲାମୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—(ତେଲୁଗୁ ପ୍ରଭାବରେ ଶେଷ ଅକ୍ଷର
Golāmu 'ମ' ର 'ମୁ' ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗଞ୍ଜପା ସାରର ଏକ ପ୍ରକାର
ସାର ବା ତାସ୍—The servant; one of the cards of the game of Gañjapā.

ଗୋଲାଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି.—ଜ୍ୟୋତିଷିକ ଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ; ଗୋଲଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)-
Golājantra A kind of astronomical instrument. Golajantra (See)

ଗୋଲାସ—ସଂ. ବି.—ଛତୁ—
Golāsa Mushroom.

ଗୋଲାହାଟ—ବୈ. ବି (ସଂ. ଗୋଲକ ଓ ହଟ୍ଟ; ସଂ. ଗୋଲ୍ଲାଟ)—ଶରୀର-
Golāhāṭa ଭେଦ ଭଜନରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୃଦୟର କାଳ୍ପନିକ ସ୍ଥାନ—
(ଗୋଲ୍ଲାହାଟ—ଅନ୍ୟରୂପ) An inaginery place in the human heart mentioned in the Oriya Śarīra-bheda bhajanas.

ଗୋଲ୍ଲହାଟ ବୋଲ ବେଦାନ୍ତ କହେ,
ହାଟ କେମନ୍ତେ କହ ଦେବସ୍ୱରୂପ । ପ୍ରାଚୀ. ପରମଚେତାନା ।

ଗାଳାଇଣ ଯେବେଅପର ପ୍ରଥାରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ୧ ଟ୍ରେଟ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଟ୍ରେଟ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଟ୍ରେଟ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ଯେବେ ଏ ଭାଷାବୋଲିରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାଇଁ ଅଥବାଏ ଅଣ୍ଟିର କରାଯାଇ ୨ ବା ୧ ଟ୍ରେଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଗୋଟିଏ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଟ' ଗୋଟିଏ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂତ' ଦେଖିବେ; ଦଧି ନ ପାଇଲେ 'ଦହି' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ' ଦେଖିବେ; ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋଲି—ଦେ. ବିଣ.—ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଦର୍ଦ୍ଦମାଳୁ (ଜଳ);
Goli ଗୋଳିଆ—Befouled; trubid.

ଦେ. ବି.—(ଜଳାଦିର) ଆଲୋଡ଼ନ—
Agitation of water.

(ଯଥା—ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଗୋଖରା ଗୋଳି କରନ୍ତି) ।

ଗୋଲି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ)—୧ । କ୍ରୀଡ଼ନକ ଗୋଲାକାର ପ୍ରସ୍ତର-
Goli ଖଣ୍ଡ ବା କାଚଗୋଟାଳ; ମାରୁଗୋଲି; ମାର୍ବଲ୍—
ଗୁଲୀ 1. Children's marble; a little ball of
ଗୁଲ୍ଲୀ, ଗୋଲୀ marble or glass used as a play-thing by children.

୨ । ମଦକ; ଅଫିମରସରେ ତିଆରି ଗୋଲାକାର ମାଦକ-ଦ୍ରବ୍ୟବିଶେଷ—2. Bullet; a smoking preparation of opium.

୩ । ଗେଣ୍ଡୁଳା—3. A roll.

୪ । ଦୂରତ୍ୱର ପରିମାଣବିଶେଷ; ତୋପ ବା ବନ୍ଦୁକର ଗୋଳା ଯେତେଦୂର ଯାଇ ପାରେ ସେହି ପରିମିତ ଦୂରତ୍ୱ—
4. A measure of distance; range of a bullet.

୫ । ଡାବଲ୍; ଡାବଲପୁଅ ଖେଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ଦୁଇ ପାଖ ମୁନିଆଁ ଛୁଟ୍ ଦାଠଖଣ୍ଡ—5. A stout bit of wood pointed at both ends used in Dābalapuā game.

ଗୋଲିଆ—ଦେ. ବିଣ: (ସଂ. ଘୋଳ=ଦୁର୍ଜଳ ମଥିତ ଦଧି)—
Goliā ୧ । ଅନିର୍ମଳ; ଅଦ୍ରଳ (ଜଳ)—
ଘୋଳା 1. Turbid (water).
ଗଂଦ୍ଲା ୨ । ଯେ ଖେଳରେ ଗୋଳାଏ—
2. One who uses foul means in a game.

ଅଥବା ଗୋଟିଏ ଦୁଇଅ ଅଥବା ଯେ ଦୁର୍ମତି । ପ୍ରାଚୀ- ଚ୍ଛାଦନ ଗୀତା ।

୩ । ଯେ ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି କରେ—
3. One who stirs up everything.

୪ । କପଟୀ—4. Hypocrite; deceitful.

୫ । ଯେ ଅପାନବାୟୁ ତ୍ୟାଗକରି ବାୟୁକୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ କରେ—
5. Polluting the atmosphere by passing offensive wind.

ଦେ. ବି—୧ । ଗୋଳାଇବା କର୍ମ—
1. Act of stirring up.

୨ । କପଟ; ଛଳ—2. Hypocricy; deceit

ଗୋଳିଆ ନ ରଖି, ଜହ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବୋପବନ୍ଧୁ. ଗ ଗୀତ ।

ଗୋଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ (ଳ ସ୍ଥାନରେ ଲ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Goliā ଗୋଳିଆ (ଦେଖ)
Goliā (See)

ଗୋଲିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୋଳିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Goliāibā 1. The causative form of Golibā.
(ଗୋଳେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ବିଅରସ ଭୃଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଗୋଳିଆଇ । କୃଷ୍ଣମିଶ୍ର. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଗୋଳିବା (ଦେଖ)
2. Golibā (See)

ଗୋଲିଆଗୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘାଣ୍ଟିଆଅଣ; ନାନାଜାତୀୟ
Goliāguli ପରିବା ମିଶାଯାଇ ରନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଭଅଣ—
Hodgepodge; hotchpot.

ଗୋଲିଆଗୋଳି—ଦେ. ବି—୧ । ଘାଣ୍ଟିବା—
Goliāgoli 1. Stirring up to gether.
ସ୍ପଷ୍ଟ ୨ । ମିଶ୍ରଣ—2. Mixture.
ଗଳ୍ପମଳ୍ପ ୩ । ଗୋଳମାଳ; ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତତା—3. Confusion; consternation.

୪ । ଅନେକ ପରିବା ମିଶ୍ରିତ ତରକାରୀ; ଘାଣ୍ଟିଆଅଣ—
4. Hotchpot; hodgepodge.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ମିଶ୍ରିତ (ବହୁଦ୍ରବ୍ୟ)—
1 Mixed up (many things).

୨ । ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ମିଳାମିଶା ହୋଇଥିବା—
2. Having good mixed up with evil.

୩ । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ—3. Confused.

୪ । ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ; ଅନିଶ୍ଚିତ—4. Uncertain.

୫ । ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା—5. Stirred up.

ଗୋଲିଆପୋଲିଆ—ପ୍ରା. ବି ଓ ବିଣ— ଗୋଳିଆଗୋଳି (ଦେଖ)
Goliāpoliā Goliāgoli (See)

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ—
1. In a confused manner

୨ । ଯେନତେନ ପ୍ରକାରେଣ—2. Anyhow.

୩ । ଭଲମନ୍ଦ ମିଶାମିଶି ହୋଇ —
3 In a mixed manner.

ଗୋଳି ଉଠିବା—ଦେ. ବି—ଜଳ ଗୋଳିଆ ହେବା—
Goli uṭhibā Water becoming turbid.

ଗୋଳି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି - ପାଣିକୁ ଘାଣ୍ଟି ଗୋଳିଆ କରିବା—
Goli karibā To make water turbid by stirring.

ଗୋଳି ଖେଳ—ଦେ. ବି—ପଥର ବା କାଚ ଗୋଟାଳଦ୍ୱାରା ପିଲାମାନଙ୍କର
Goli khela ଖେଳ; ମାର୍ବଲ୍ ଖେଳ—Childrens' play at
ଗୁଲୀଖେଳା marbles
ଗୋଲୀକାଖେଳ

ଗୋଳିଗାଳି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘାଣ୍ଟି ହେବା; ଆଲୋଳିତ ବା
Goligāli hebā ମଥିତ ହେବା—
1. To be agitated or stirred.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଉଅ	ଚ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ

୨ । ଭୂମିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ ହେବା; ଲୋଟପାଲଟି ହେବା—
2. To wallow or roll on the ground.

ଗୋଳଘାଣ୍ଟି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଳେଇଘାଣ୍ଟି ହେବା (ଦେଖ)—
Golighānṭiheba Goleighānṭi hebā (See)

ଗୋଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଳାଇବା (ଦେଖ)
Golibā Golāibā (See)

ଗୋଳ ଦେଲ ମୋର ବାହାର ଭିତର ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଶୋଷତମ୍ଭ ଗ ଗୀତ ।

ଗୋଳିସୂତା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଳ + ସୂତ)—
Golisūtā କଳନିର୍ମିତ ସୂତାର ଗୋଳକ—
ଗୁଳୀସୂତୋ A roll or ball of machine-made
ଗୋଳୀସୂତ thread used in sewing.

ଗୋଳିହା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—
Golihā କଜଳପାତି (ଚଢ଼େଇ) (ଦେଖ)
Kajalapāti (bird) (See)

ଗୋଳି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୋଳଗାଳି ହେବା—
Goli heba Goligāli heba (See)

ଗୋଳି ମୁଁ ଥଇଲେ ଗୋଳି ହୋଇ ଗଲୁ ବୁହ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦବ୍ରତନ୍ତ୍ରାମଣି ।

ଗୋଲୁରି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ପିଆଜ—
Goluri Onion.

ଗୋଲେଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଳତ୍ୱ)—
Golei କାଠଗଡ଼ ବା ଖୁଣ୍ଟ ଆଦି ବର୍ତ୍ତୁଳ ବସ୍ତୁର ପରିଧି—
ଗୋଲାଇ The circumferrence of a log or post
ଗୋଲାଇ of wood.
(ଯଥା—ଏ କାଠର ଗୋଲେଇ ଦଶ ଫୁଟ ।)
ଦେ. ବିଣ—ଗୋଲାକାର—Round; circular.
(ଯଥା—ଏ ଚଉଖୁଣ୍ଟିଆ କାଠକୁ ଗୋଲେଇ କରିଦିଅ ।)

ଗୋଲେଇ ଓସାର—ଦେ. ବି—ଗଡ଼କାଠର ବ୍ୟାସ—
Golei osāra The diameter of a round log of wood.

ଗୋଲେଇ ଘାଣ୍ଟି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ପେଟ) ଚକ୍ରିତ ହେବା—
Golei ghānṭi heba 1. (stomach) To be disordered.
୨ । (ମନ) ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହେବା—
2. (mind) To be anxious.
୩ । (ଜଂଜାଳରେ ପଡ଼) ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେବା—
3. To be disturbed by complications.

ଗୋଲେଇ ପୋଲେଇ ହେବା—ପ୍ର. କ୍ରି—ନିଜେ ଇଚ୍ଛା କରି ବିପକ୍ଷ
Golei polei heba ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଳାମିଶାର ଚେଷ୍ଟା ବା
ଯୋଗାଡ଼ କରିବା—The try of one's own
accord to mix with a person or persons
of the opposite party.

ଗୋଲୋଖ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୋଲକ; ଗୋଲୋକ)—ବୈକୁଣ୍ଠ—
Golekha Baikuṇṭha, the seat of Bishṇu.

ଗୋଲୋକ—ସଂ. ବି. (ଗୋ=ସ୍ୱର୍ଗ + ଲୋକ)—ବୈକୁଣ୍ଠ; ସ୍ୱର୍ଗ—
Goloka The heaven, presided over by Bishṇu;
Hindus' paradise; the place of supreme
happiness to be attained by a
deserving devotee after death.

ଗୋଲୋକ ଧାମ—ସଂ. ବି. (ଗୋଲୋକ + ଧାମନ୍)—
Goloka dhāma ଗୋଲୋକ (ଦେଖ)
Goloka (See)

ଗୋଲୋକପତି—ସଂ. ବି. (୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋଲୋକ + ପତି)—
Golokapati ବିଷ୍ଣୁ; ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—
Bishṇu, the Lord of Baikuṇṭha.

ଗୋଲୋମୀ—ସଂ. ବି (ଗୋ + ଲୋମ + ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Golomī (ଗୋରୁର ଲୋମ ପରି ଦେଖାଯିବାରୁ) ଶ୍ୱେତ ଦୂର୍ବା;
ଧଳା ଦୁବ—White Doob-grass; Agrostis
Lincaris.

ଗୋଲ୍ଡ୍‌ଷ୍ଟୁକର୍—ବୈଦେ. ବି (ନାମ) — ଜର୍ମାନର ସଂସ୍କୃତଭାଷାବିଜ୍ଞ
Gold shṭukar ଜଣେକ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପଣ୍ଡିତ (ସେ ପାଣିନି ବ୍ୟାକରଣ
ଓ ମନୁସଂହିତାକୁ ଇଂରେଜୀଭାଷା ସାହାଯ୍ୟରେ ସଂକଳନ
ଓ ଖଣ୍ଡିଏ ସଂସ୍କୃତ-ଇଂରାଜୀ ଅଭିଧାନ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ)—
Goldstucker, late eminent German
scholar, the editor of a Sanskrit-English
Dictionary and also of Pāṇini's Grammar
and Manu Saṁhitā.

ଗୋଲ୍ଲା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋଲକ)—୧ । ଗୋଲ ବସ୍ତୁ—
Gollā 1. A round or spherical thing; ball.
ଗୋଲ୍ଲା ୨ । ଗୋଲାକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନବିଶେଷ; ରସଗୋଲା; କଞ୍ଚାଗୋଲା—
ଗୁଲ୍ଲା 2. A ball of sweet-meat made from cheese.

ଗୋଲ୍ହାଟ—ସଂ. ବି—ତନ୍ତ୍ରସାଧକଙ୍କ କଳ୍ପିତ ମନୁଷ୍ୟଶରୀରାଭ୍ୟନ୍ତରସ୍ଥ ଚକ୍ର
Golhāṭa ବା କେନ୍ଦ୍ରବିଶେଷ—A kind of mystical
diagram (M. W.).

ଗୋୱାନ୍—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର କର୍ଦ୍ଦମାକ୍ତ
Gowān ସ୍ଥଳମାନଙ୍କରେ ଓ ସମୁଦ୍ରକୂଳର ଜଙ୍ଗଲରେ ଜାତ ବୃକ୍ଷ
ବିଶେଷ—Excœcarea; Agallocha.

ଗୋଶ୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଗୋସ୍)—ମାଂସ;
Gos ଖାଦ୍ୟାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ମାଂସ—Meat.

ଗୋଶଙ୍ଗା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅକର୍ମଣ୍ୟ—
Gośangā 1. Good for nothing.
(ଯଥା—ଗୋଶଙ୍ଗା କଦଳୀ ଭୁଖ ।)
୨ । ଅଳସୁଆ—2. Lazy.
(ଯଥା—ଗୋଶଙ୍ଗା ଲୋକ ।)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବା ଦରକାର । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ହ୍ରସ୍ୱ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଏ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଏ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଇ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଣ' ଦେଖିବେ ।

ଗୋଶଙ୍ଗା ଉଧି—ଦେ. ବି—କଦଳୀଗଛର ମୂଳରେ ପ୍ରଥମେ ଛାଡ଼ିଏ ଉଧି ଉଠିବା ପରେ ଉଠିଥିବା ଉଧି—
Gośaṅgā udhi
Cones of plantain trees coming out after the first cones have come up.

[ଦ୍ର—ଅସଲ ଗଛକୁ ଜଳଜଳ ଓ ନଷ୍ଟ କରି ପକାଇବ ବୋଲି ଏ କଦଳୀ-ଉଧିକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଏ ।]

ଗୋଶଲ୍—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଗୁସ୍ଲ)—ସ୍ନାନ—
Gośal
Bath.
ଗୋସଲ
ଗୁସଲ

ଗୋଶଲ୍ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ଆ. ଗୁସ୍ଲ୍)—ସ୍ନାନ କରିବା
Gośal karibā
To bathe.
ଗୋସଲକରା
ଗୁସଲକରନା

ଗୋଶଲ୍‌ଖାନା—ବୈଦେ. ବି (ଆ. ଗୁସ୍ଲ+ଫା. ଖାନା)—
Gośalkhānā
ସ୍ନାନାଗାର—Bath-room.
ଗୋସଲଖାନା
ଗୁସଲଖାନା

ଗୋଶାଳ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଶାଳା; ସମାସରେ ଶାଳାର ଶେଷ 'ଅ' ସ୍ଥାନରେ ଆ)—ଗୋଶାଳା (ଦେଶ)—
Gośāḷa
Gośāḷā (See)

ଗୋଶାଳା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଶାଳା)—୧ । ଗୋରୁ ରହିବାର ସ୍ଥାନ; ଗୁହାଳ—1. Cow-shed.
୨ । ଭାରତର ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଦାନଶୀଳ ଲୋକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅକର୍ମଣ୍ୟ ଗୋରୁମାନଙ୍କ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥାନ—
Goshala; houses built and maintained by charitable people for protecting old and helpless cattle.

ଗୋଶୀର୍ଷ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଶୀର୍ଷ)—୧ । ଗୋରୁମୁଣ୍ଡ—
Gośīrsha
1. The head of a cow.
୨ । ପର୍ବତବିଶେଷ—2. Name of a mountain.
୩ । (ଗୋଶୀର୍ଷ ପର୍ବତରେ ଏହି ବୃକ୍ଷ ଜନ୍ମିବାରୁ) ଚନ୍ଦନ ବିଶେଷ; ହରିଚନ୍ଦନ—3. A kind of sandal-wood.
୪ । ଗୋମସ୍ତକ ସଦୃଶ ଶ୍ୟେନଶୀର୍ଷ ଅସ୍ତ୍ରବିଶେଷ—
4. A kind of weapon of offence shaped like the head of a cow and thrown at the enemy.

ଗୋଶୃଙ୍ଗ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ଶୃଙ୍ଗ)—୧ । ଗୋରୁଶିଙ୍ଗ—
Gośṛuṅga
1. Cow-horn.
୨ । ରାମାୟଣ ଓ ମହାଭାରତବର୍ଣ୍ଣିତ ପର୍ବତବିଶେଷ—
2. Name of a mountain mentioned in the Rāmāyaṇa and Mahābhārata;
୩ । ଗୋରୁଶିଙ୍ଗରେ ନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟବିଶେଷ; ଶିଙ୍ଗା—
3. A horn (blowing instrument); a trumpet made of cow-horn.
୪ । ମୁନିବିଶେଷ—4 Name of a sage.
୫ । ବରୁଣ ଗଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
5. The Acacia tree.

ଗୋଷଡ୍‌ଗବ—ସଂ. ବି (ଗୋ+ଷଟ୍+ଗୋ)—
Goshaḍgaba
ତିନି ଦଳ ଗୋରୁ; ଛଅଟି ଗୋରୁ—
Three pairs of cattle.

ଗୋଷ୍ଠମାର୍କା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋ ଓ ଇଂ. ମାର୍କ)—
Goshṭamārkā
ସାଧାରଣ ବିଲାତୀ କଳକୁଣା ଲୁଗା—
Ordinary English mill-made cloth.

[ଦ୍ର—ପ୍ରଥମେ ସେହି ବିଲାତୀ ଲୁଗା ଭାରତକୁ ଆସୁଥିଲା, ସେଥିରେ ହନୁମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହ 'ଗୋରୁ'ର ଚିତ୍ରର ଛପା ବା ମୋହର ମରି ଯାଉଥିବାରୁ ବିଲାତୀ ଲୁଗାର ଏହି ନାମକରଣ ହୋଇଅଛି ।]

ଗୋଷ୍ଟୋମ—ସଂ. ବି—ଏକଦିନବ୍ୟାପୀ ଯଜ୍ଞବିଶେଷ—
Goshṭoma
A kind of Vedic sacrifice lasting for a day.

ଗୋଷ୍ଠ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଏକତ୍ର ହେବା—
Goshṭh (root)
1. To collect.
୨ । ଗଦା କରିବା—2. To heap up.
୩ । ସମାରୋହ କରିବା—3. To set up a show.

ଗୋଷ୍ଠ—ସଂ. ବି (ଗୋ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+ଅଧିକରଣେ. ଅ)—
Goshṭha
୧ । ପଶୁଚାରଣ ଭୂମି—1. Pasture.
୨ । ଗୋଠ—2. Place where cattle are herded together; cattle-pen.
୩ । ଗୋରୁପଲ—3. A herd or drove of cattle.
୪ । (ଗୋଷ୍ଠ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଗୋପାଳମାନଙ୍କର ମିଳନସ୍ଥଳ—
4. A station or meeting place of cowherds.
୫ । ମିଳନସ୍ଥାନ; ସଭା—5. Meeting place; assembly; convocation; council.
୬ । (+ଭାବ. ଅ) ବନ୍ଧୁ ଲୋକଙ୍କର କଥୋପକଥନ; ଗପସପ—
6. Chitchat; discourse; conversation.
୭ । ମିଳନ; ସଙ୍ଗ, ମେଳା—
7. Meeting; collection; gathering.
୮ । ସମ୍ପର୍କୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି; ପୋଷ୍ୟବର୍ଗ—
8 Relatives; persons who require to be maintained in the family.
୯ । (+କର୍ମ. ଅ) ଗୋଟିଏ ଅଙ୍କବିଶିଷ୍ଟ ନାଟକ—
9. A drama in one act.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଲ୍ୟ	ଲ୍ଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ର୍ଗ୍ୟ	ଲଥ	●	ନ

୧୦ । ଶିବ—10. Śiba.

୧୧ । ଶ୍ରାଦ୍ଧିଶ୍ରାଦ୍ଧବିଶେଷ—
11. A purificatory Śrāddha.

୧୨ । ପରାମର୍ଶ; ସଲ୍ଲା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —12. Counsel.

୧୩ । ଦଳ; ମଣ୍ଡଳୀ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
13. Company; a body of persons.

ଗୋଷ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର—ଦେ. ବି. (ଗୋଗୋଷ୍ଠରେ ଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ୱରୂପ)—ପ୍ରାଚୀନ
Goshṭhachandra ଉତ୍କଳୀୟ କବିମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମବିଶେଷ—A name of Śrīkṛushṇa.

ଗୋଷ୍ଠପଟୁ—ସଂ. ବି. ପୁଂ— ଗୋଷ୍ଠପଣ୍ଡିତ (ଦେଖ)
Goshṭhapaṭu Goshṭhapaṇḍita (See)

ଗୋଷ୍ଠପଣ୍ଡିତ—ସଂ. ବି. ପୁଂ - ଗପଡ଼ୁ; ଯେ ମୁହଁବାଲଙ୍ଗି କରେ—
Goshṭhapaṇḍita A braggart; a vain boaster.

ଗୋଷ୍ଠପତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋଷ୍ଠ+ପତି)—
Goshṭhapati ଗୋଷ୍ଠାଧ୍ୟକ୍ଷ (ଦେଖ)
Goshṭhādhyaksha' See)

ଗୋଷ୍ଠପ୍ରଗଲ୍ଭ—ସଂ. ବି—ଗୋଷ୍ଠପଣ୍ଡିତ (ଦେଖ)
Goshṭhapragalbha Goshṭhapaṇḍita (See)

ଗୋଷ୍ଠଶାଳା—ସଂ. ବି—ସଭାଗୃହ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
Goshṭhaśālā A meeting-hall.

ଗୋଷ୍ଠାଗାର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋଷ୍ଠ+ଆଗାର)—
Goshṭhāgāra ୧ । ସଭାଗୃହ—
1. Meeting-hall; council-chamber

୨ । ଗଞ୍ଜ; ପଣ୍ୟାଗାର—2. Warehouse.

୩ । ଗୋଶାଳା—3. Cow-shed; cattle-house,

ଗୋଷ୍ଠାଧ୍ୟକ୍ଷ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋଷ୍ଠ+ଅଧ୍ୟକ୍ଷ)—
Goshṭhādhyaksha ୧ । ସଭାର ସଭାପତି—1. President of a meeting; head of a gathering.

୨ । ଗୋପାଳଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. The chief herdsman.

୩ । ଜନନେତା—3. A popular leader.

୪ । ପରିବାରର କର୍ତ୍ତା— 4. The head of a family.

ଗୋଷ୍ଠାଷ୍ଟମୀ—ସଂ. ବି—କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ; ଗୋପାଷ୍ଟମୀ—
Goshṭhāshṭamī The 8th day of the bright fortnight of the month of Kārttika.

ଗୋଷ୍ଠିକ ଆସନ—ଦେ. ବି—ଯୋଗାସନବିଶେଷ—A kind of
Goshṭhika āsana posture in the Jōga exercise.

ଗୋଷ୍ଠିକ ଆସନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ
କାଳୀ ମନ୍ତ୍ର ଜପ କରି ଅର୍ଜୁନ—ପ୍ରାଚୀ, ପରମେଶ୍ୱରୀତା ।

ଗୋଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋଷ୍ଠ୍ ଧାତୁ=ସମାରୋହ କରିବା; ଏକତ୍ର
Goshṭhī ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ଇ)—

୧ । ବନ୍ଧୁଲୋକଙ୍କ ସମାଗମସ୍ଥାନ—
1. Gathering place.

୨ । ସଭାସ୍ଥଳ—2. Meeting place

୩ । ଦଳ—3. Flock; company.

୪ । ପରିବାରବର୍ଗ; ପୋଷ୍ୟବର୍ଗ—4. One's family.

୫ । ଜ୍ଞାତି—5. Kinsman; relative.

୬ । ୯।୧୦ ଜଣ ପୁରୁଷ ଓ ୫।୬ ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅଭିନେୟ ଏକଅଙ୍କବିଶିଷ୍ଟ ଦୃଶ୍ୟକାବ୍ୟବିଶେଷ—
6. A play with one act only, performed by 9 or 10 males and 5 or 6 females.

୭ । ଜାତି; ବଂଶ; କୁଳ—7. Clan; sect; tribe.

୮ । ମିଳନ; ସଭା; ମେଳା—
8. Meeting; assembly; collection; gathering.

୯ । କଥାବାର୍ତ୍ତା; ସଂଳାପ—
9. Conversation; discourse.

ଭଣ୍ଡ ନ ଦେବ ମନ ବୁଝି, କେବେହେଁ ନ କରିବ ଗୋଷ୍ଠୀ—
ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗୋଷ୍ଠୀ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ବନ୍ଧୁଲୋକ ମିଳି କୌଣସି ବିଷୟ ଆଲୋ-
Goshṭhī karibā ଚନା କରିବା—To discuss a subject
ଗୋଷ୍ଠୀକରା in an assembly.
ଗୋଷ୍ଠୀକରନା ବନ୍ଧୁର କଥା ଗୋଷ୍ଠୀ କଲେ,
ଏମନ୍ତେ ଭସ୍ମାଳ ଦେଖିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗୋଷ୍ଠୀପତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋଷ୍ଠୀ+ପତି)—
Goshṭhīpati ୧ । ବଂଶର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି; ପରିବାରର କର୍ତ୍ତା—
1. Head of a family.

୨ । ସଭାପତି—2. President of a meeting.

୩ । ଦଳପତି; ନେତା; ଅଧିନାୟକ—
3. Headman; leader.

ଗୋଷ୍ପଦ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗୋଃ=ଗୋରୁର+ପଦ; ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ
Goshpada ଗୋରୁର ପଦ ରହେ)—୧ । ଗାଈର ପଦଚିହ୍ନିତ ସ୍ଥାନ; ଗୋରୁ ଖୋଜ—1. The foot-prints of a cow; the mark or impression of a cow's hoof left on the ground.

୨ । ଗୋରୁର ଖୁରଦ୍ୱାରା ଭୂମିରେ ଖୋଳ ହୋଇଯାଇ ଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ଗର୍ତ୍ତ—2. A small cavity left on the ground by the hoof of a cow.

୩ । ଗୋରୁ ଯିବା ଆସିବା ସ୍ଥାନ—
3. A place frequented by cattle.

୪ । ଅତି ଅଳ୍ପ ପରିମିତ ଜଳର ଆଧାର—
4. A very small reservoir like the foot-print of a cow.

ଗୋଷ୍ପଦସ୍ଥିତ—ପ୍ରଧାନାଥ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠରେ ଏବଂ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବୋଲିଥିବା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ତେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାହ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଇଁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୫ । ଗୋଷ୍ପଦରେ ସମାଇବା ଭଳି ଅତି ଅଳ୍ପ ଜଳ—
5. A small quantity of water sufficient to fill up a hole left on the ground by the hoof of a cow.

୬ । ଗୋଷ୍ଠ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—6. Cattle-pen.

୭ । ପ୍ରଭାସ ତୀର୍ଥର ଅନ୍ତର୍ଗତ ତୀର୍ଥବିଶେଷ—
7. Name of a sacred place adjoining Prabhāsa.

ଗୋଷ୍ପଦୀକୃତ— ସଂ. ବିଣ. (ଗୋଷ୍ପଦ + ଅଭୂତତଦ୍ଭାବେ ଚ୍ୱି + କୃତ)—
Goshpadīkṛuta ଯାହା ପୂର୍ବେ ବଡ଼ ଜଳାଶୟ ଥିଲା ତାକୁ ଗୃହପାଖରୁ ପୋତି ବା ସଂକୁଚିତ କରି ଗୋଷ୍ପଦ ଭଳି କ୍ଷୁଦ୍ରାୟତନ କରାଯାଇ ଥିବା—
(a big reservoir) Reduced to a mere hole by being gradually filled up.

ଗୋସ—ସଂ. ବି. (ଗୋ = ଜଳ + ସୋ ଧାତୁ = ନାଶ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଗୁଗ୍ଗୁଳ—1. Myrrh; bdellium.
Gosa

୨ । ପ୍ରଭାତ—2. Day-break

୩ । ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ—3. Hot season (Apte).

ଗୋସଂଖ୍ୟ—ସଂ. ବି. (ଗୋ + ସମ୍ + ଖ୍ୟା ଧାତୁ = ଗଣନା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଗୋପାଳ—1. Cowherd.
Gosaṁkhya

୨ । ଗୋସଂଖ୍ୟାତା; ଯେ ଗୋରୁଗାଈଙ୍କୁ ସୁମାରି କରେ—
2. An enumerator of cattle.

ଗୋସବ—ସଂ. ବି (ଗୋ + ସୂ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ଅ)—ଗୋମେଧ (ଦେଖ)
Gosaba Gomedha (See)

ଅଶ୍ୱମେଧ ସ୍ୱଳସ୍ପୃଶ୍ୟ ଯେ ପୁଣ୍ଡରୀକ
ଗୋସବଆଦି ଯାଗ ଅଛନ୍ତି ଯେତେକ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗୋସ ବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ପୁଂ—ଗୋସ ବୀପ (ଦେଖ)
Gosa bā Gosa bāpa (See)
(ଗୋସ ମା—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୋସ ବାପ—ପ୍ରାଦେ.(ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ପୁଂ—ଗୋସେଇଁ ବାପ; ପିତାମହ—
Gosa bāpa Paternal grandfather.

ଗୋସମା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୋସେଇଁ ମାଆ; ପିତାମହୀ—
Gosamā Paternal grandmother.

ଗୋସର୍ପ—ଦେ. ବି— ଗୋଧିସାପ—
Gosarpa Iguana.

ଗୋସର୍ପିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୋ = ଇନ୍ଦ୍ରିୟ + ସୃପ ଧାତୁ = ଗମନ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gosarpikā

୧ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ; ବେଶ୍ୟା—
1. A prostitute; harlot.

୨ । (ଗୋସର୍ପ + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଧି—
2. Female iguana.

ଗୋସା—ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୁସ୍‌ସା)—କ୍ରୋଧ—
Gosā Anger.

ଗୋସା ବିଣ— କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ; କ୍ରୁଦ୍ଧ—
ଗୁସ୍ସା Angry; enraged.

ଗୋସାଇଁ— ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋସ୍ୱାମୀ)—୧ । ପ୍ରଭୁ; ସ୍ୱାମୀ—
Gosāiñ 1. Lord; master.

ଗୋସାଞ୍ଜି, ଗୋସାଇ ୨ । ମାଲିକ; ପଶୁର ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ସ୍ୱାମୀ—
ଗୋସାଇଁ 2. Owner of a beast or article.

ଗଲଅ ବୋଲେ ଖାଡ଼ିଅରେ ଦେଖ୍ ମୋର ଗୁଲ
ତୋର ମୋର ସାଙ୍ଗ ହେଲେ ଗୋସେଇଁ ଖାଇବା କାଲ—ଚଗ ।

୩ । ବ୍ରାହ୍ମଣ—3. Brāhmaṇa.

ଗଙ୍ଗାଙ୍କ ତୀରେ ବସି ସମସ୍ତ ଗୋସାଇଁ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ଗୋସ୍ୱାମୀ; ବୈରାଗୀ; ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟବିଶେଷ; ଦଶନାମୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—4 A class of ascetics or Sannyāsīs.

[ଦ୍ର—ଏ ସଂପ୍ରଦାୟର ଦଶ ଭେଦ ଅଛି, ଏମାନଙ୍କୁ ଦଶନାମୀ ବୋଲାଯାଏ । ତୀର୍ଥ, ପୁରୀ, ଭାରତୀ, ସରସ୍ୱତୀ, ବନ, ତୀର୍ଥ ଆଦି ଏହି ସଂପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।]

୫ । ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଓ ବଂଶଧରଙ୍କ ଉପାଧି—
5. Title of Chaitanya's descendants and disciples.

୬ । ଈଶ୍ୱର; ଦେବତା—6. God; Deity.

୭ । ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଗୁରୁ ଆଦିଙ୍କ ପରେ ମାନ୍ୟାର୍ଥ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ଉପାଧି—
8. A title of respect added after the name of a revered person.

(ଯଥା—ଗୁରୁ ଗୋସାଇଁ, ନନା ଗୋସାଇଁ, ବାପା ଗୋସାଇଁ ।)

ଦେ. ଅ. (ସମ୍ବୋଧନ)—
(ବ୍ରାହ୍ମଣ, ବୈଷ୍ଣବ ଓ ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ବୋଧନରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ) ମହାଶୟ !—
(Interjection used in addressing a Brāhmaṇa, an ascetic, a Raja) Sir !

ତୌନ୍ଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ତୁମ୍ଭେ ଥାଅ
ଅସିଲେ ମୋ ଦଶା ଜାଣିବେ ପାଣ୍ଡୁ ପୁଅ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗୋସାଇଁଆଁ—ଦେ ବି (ସଂ. ସ୍ୱାମୀ)—୧ । ପ୍ରଭୁ; ମାଲିକ—
Gosāiñāñ . Lord; owner.

ଗୋସୈଁ ୨ । ଗୃହର ସ୍ୱାମୀ—
2. Master of a house.

୩ । ପତି; ଭର୍ତ୍ତା—3. Husband.

୪ । ରକ୍ଷକ—4. Protector.

୫ । ଅଭିଭାବକ – 5. Guardian.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ି	ୁ	ୂ	ୄ	ଦୀର୍ଘ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଗ୍ନ	ଇଅ	ଣ	ନ

ଗୋସାଇଁଖିଆ—ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ. (ଗାଳି ବିଶେଷ)—ଯେ ଆପଣା ସ୍ୱାମୀର ବିନାଶର କାରଣ ହୁଏ—(a term of abuse) One who brings about the death of his own lord or master.
Gosāiñkhiā (ଗୋସାଇଁଖାଇ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗୋସାଇଁବାପ—ଦେ. ବି—ପିତାମହ—
Gosāiñ bāpa Paternal grandfather.
(ଗୋସାଇଁମା—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଦାଦାଠାକୁର
ଦାଦା

ଗୋସାଇଁବାପା—ଦେ. ବି—ପିତାମହ—
Gosāiñbāpā Paternal grandfather.
ଦାଦାଠାକୁର
ଦାଦା

ଗୋସାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ—ଦେ. ବି. ଓ ଅ. (ସମ୍ବୋଧନ)—
Gosāiñ mahāprabhu ଗୋସାଇଁ (ଦେଖ)
Gosāiñ (See)

ଗୋସାଇଁ ମା—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.— ପିତାମହୀ—
Gosāiñ mā Paternal grandmother.
ଦୀଦୀ ମା
ଦାଦୀ

ଗୋସାଇଁ ମାହାପ୍ରୁ—ଗ୍ରା. ବି. ଓ. ଅ—ଗୋସାଇଁ (ଦେଖ)
Gosāiñ māhāprū Gosāiñ (See)

ଗୋସାଇଁ ଶଶୁର—ଦେ. ବି. ପୁଂ.—୧ । ଶଶୁରଙ୍କ ପିତା—
Gosāiñ śaśura 1. The father of one's father-in-law.
(ଗୋସାଇଁଶାଶୁ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଦାଦା ଶଶୁର ୨ । ଶଶୁରଙ୍କ ପିତାମହ—
ଦାଦସରା, ଦାଦସୁଆ 2. The paternal grandfather of one's father-in-law.
ଦଦିୟାସସୁର

ଗୋସାଇଁଶାଶୁ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—ଶଶୁରଙ୍କ ମାତା—
Gosāiñ śāśu 1. The mother of one's father-in-law.
ଦିଦୀ ଶାଶୁଡ଼ୀ
ଦଦୀୟାସାସ ୨ । ଶଶୁରଙ୍କ ପିତାମହୀ—2. The grand mother of one's father-in-law.

ଗୋସାଉଲି—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ— ଲତାବିଶେଷ—
Gosāuli Name of a creeper.

ଗୋସାଣିଆଁ—ଦେ. ବିଶ.—(ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନଙ୍କର ଗାଳିବିଶେଷ)—
Gosāṇiāñ ପିଶାଚୀଗ୍ରସ୍ତ—Visited by a she-ghost.

ଗୋସାଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—୧ । ମାତା ଓ ଗୋସାଇଁ ମା—
Gosāṇī 1. Mother and grandmother.
୨ । ପିଶାଚୀ; ଡାହାଣୀ
2. Witch; demoness; she-ghost.
୩ । ଦୁଷ୍ଟା ଦେବୀବିଶେଷ—
3. A wicked Deity (goddess).
୪ । ଯୋଗିନୀ; ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱଚରୀ ଦେବୀ—
4. An attendant Deity of Durga.

ଗୋସାଣୀ ଯାତ—ପ୍ରାଦେ. (ପୁରୀ ସହର) ବି.—ଆଶ୍ୱିନ ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀ ଠାରୁ ଦଶମୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଟିରେ ଗୋସାଣୀମୂର୍ତ୍ତିମାନ ତିୟାରି କରି କରାଯାଇ ଯେଉଁ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଓ ଉତ୍ସବ କରାଯାଏ—A festival of taking out in procession in the streets of Puri town earthen images of Goddesses.
Gosāṇī jāta

ଗୋସାଣୀ ଲାଗିବା—ଦେ. ବି.—ପିଶାଚୀଗ୍ରସ୍ତ ହେବା—
Gosāṇī lāgibā Being visited or possessed by a she-ghost.

ଗୋସାମଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(ସଂ. ଗୋସ୍ୱାମୀରୁ ଉଦ୍ଭବ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ଗୋସ୍ୱାମିନୀ)— ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ; ସ୍ୱାମିନୀ—Mistress.
Gosāmaṇī
ହେଲେ ଗୋସାମଣି ଯେବେ ପ୍ରସନ୍ନ ମୋ ପ୍ରତି । ରଧାନାଥ, ସାବିତ୍ରୀ ବରତ ।

ଗୋସିଆଁ—ଗ୍ରା. ବି.—(ସଂ. ଗୃହସ୍ୱାମୀ, ଗୋସ୍ୱାମୀ) —୧ । ଗୃହସ୍ୱାମୀ —
Gosiāñ 1. Householder.
୨ । ଭୃତ୍ୟର ମାଲିକ; ଭୃତ୍ୟର ସ୍ୱାମୀ—
2. Master of a servant.
୩ । ପଶୁ ବା ଦ୍ରବ୍ୟର ମାଲିକ—3. Owner of a beast or thing.
ମାଦେ ମଇଁଷି, ଛେଳିଆଁ ଗାଈ, ଅଣିଶେ ଘୋଡା ଗୋସିଆଁ ଖାଇ । ଭଗ ।
୪ । ସ୍ୱାମୀ; ଭର୍ତ୍ତା—4. Husband.
୫ । ରକ୍ଷକ—5 Protector.
ଗ୍ରା. ବିଶ.—୧ । ଯାହାର ରକ୍ଷକ ଅଛି—
1. Having a protector.
୨ । ଯାହାର ସ୍ୱାମୀ ବା ମାଲିକ ଅଛି—
2. Having an owner or master.
୩ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ପତି ଜୀବିତ ଅଛି; ଅହିଅ—
3. (a woman) Having her husband living.

ଗୋସୁଆର - ବୈଦେ. ବି. (ଫା. ଗୋଶ୍‌ବାରା=ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣ)—
Gosuārā ୧ । ଓଡ଼ିଶାର ଗତ ୧୮୪୨ ସାଲର ରାଜସ୍ୱବନ୍ଦୋବସ୍ତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଭୂମିସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣ ଥିବା ଜାଗଜ—1. Abstract account of lands prepared during the Revenue Settlement of Orissa in 1842.
ଗୋସୋୟାରା
ଗୋସବାରା
୨ । ଯେଉଁ ବନ୍ଦବସ୍ତ ବା ବଣ୍ଟରା କାଗଜରେ ଭୂମିର ପରିମାଣ ଆଦି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ଲେଖାଥାଏ—2. Public paper or record in which particulars or abstracts of land (in settlement or partition proceedings) are recorded.
୩ । ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ହିସାବ—3. An abstract of account.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତୀୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ କି ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଆଗମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ କି ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ଦଧି' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗଳ' ଦେଖିବେ;'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ'ଅଲବଟ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଜମିଦାରୀ ବଣ୍ଟାରା ହେବା ସମୟରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସରିକଦାରଙ୍କ କବଜରେ ପଡ଼ିବା ଜମିର ବିବରଣ ଓ ଚାଲିକା ଯେଉଁ କାଗଜରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ—4. A detailed statement and description of the lands falling to the allotments of different co-sharers during estates-partition.

ଗୋସୁଆଁରା— ଦେ. ବ (ଫା ଗୋସ୍‌ବାରା)—ଗୋସୁଆରା (ଦେଖ)—
Gosuāñrā Gosurā (See)

ଗୋସୂତ୍ରିକା— ସଂ. ବ (ଗୋ+ସୂତ୍ର+କ+ଆ)— ଦୁଇ ଖୁଣ୍ଟରେ ଦୁଇମୁଣ୍ଡ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋରୁଙ୍କ ବେକ ବନ୍ଧାଯିବା ପାଇଁ ଫାଶ ଲାଗିଥିବା ବଡ଼ ଦଉଡ଼ି; ଦାଉଣି—
Gosūtrikā A long rope fastened to posts at both ends and having separate halters for each ox or cow to be tied to them.

ଗୋସେଇଁ (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବ. ଓ ଅ—ଗୋସାଇଁ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Goseiñ (etc) Gosāiñ etc (See)

ଗୋସେଇଁଆଁ—ଦେ. ବ—ଗୋସିଆଁ (ଦେଖ)—
Goseiñāñ Gosiāñ (See)

ଗୋସ୍ତ —ବୈଦେ. ବ (ଫା. ଗୋସ୍ତ)—ମାଂସ—
Gost Meat.
ଗୋସ
गोस्त

ଗୋସ୍ତନ— ସଂ. ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ସ୍ତନ)—୧ । ଗୋରୁର ଚର—
Gostana 1. The udder of a cow.
୨ । ଫୁଲର ଗୋଡ଼ା—2. A nosegay.
୩ । ଫୁଲକଢ଼ର ପୁଞ୍ଜ—3. A cluster of buds.
୪ । (ବହୁରତ୍ନ) ଚାରିସରିଆ ହାର—
4. A four-stringed necklace.

ଗୋସ୍ତନା— ସଂ. ବ (ବହୁରତ୍ନ; ଗୋ+ସ୍ତନ+ଆ)—ଅଙ୍ଗୁର; ଦ୍ରାକ୍ଷାଫଳ—Grape.
Gostanā

ଗୋସ୍ତନୀ—ସଂ. ବ (ବହୁରତ୍ନ; ଗୋ+ସ୍ତନ+ଈ. ବ)—
Gostanī ଗୋସ୍ତନା (ଦେଖ)—
Gostanā (See)

ଗୋସ୍ତାକି— ବୈଦେ. ବ (ଫା. ଗୁସ୍ତାଖୀ=ଧୃଷ୍ଟତା)—୧ । ଔଦ୍ଧତ୍ୟ—
Gostāki 1. Insubordination.
ଗୋସ୍ତାକୀ ୨ । ପ୍ରଗଲ୍‌ଭତା; ଧୃଷ୍ଟତା—2. Forwardness; plain-speaking.
गुस्ताखी
୩ । ଅଶିଷ୍ଟତା; ଅଭଦ୍ରତା—3. Incivility.

ଗୋସ୍ୱାମୀ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ=ଗୋରୁ, ପୃଥିବୀ, ଜଳ, ସ୍ୱର୍ଗ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ+ସ୍ୱାମିନ୍ ୧ମା. ୧ବ.)—
Goswāmī
୧ । ଗୋସମୂହର ଅଧିପତି—
1. Owner of herds of cattle.
୨ । ଗୋରକ୍ଷକ—2. Cowherd.
୩ । ବୈରାଗୀ; ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ସନ୍ନ୍ୟାସୀ (ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସଂଯମ କରିଅଛନ୍ତି) --
3. An anchorite; a recluse.
୪ । ଧର୍ମୋପଦେଷ୍ଟା – 4. A religious preceptor.
୫ । ଭଗବାନ୍—5 Bhagabān; God.
୬ । ରାଜା—6. King.
୭ । ବରୁଣ—7. Baruṇa; The Hindu God of water.
୮ । ଇନ୍ଦ୍ର— 8. Indra; the Hindu God of rain
୯ । ବୃହସ୍ପତି—9. Bṛuhaspati.
ଦେ. ବ— ନବଦ୍ୱୀପର ଅଦ୍ୱୈତ ଓ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ବଂଶୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ବଂଶୋପାଧି—Family-title of the descendats of Chaitanya's disciple Nityānanda and Adwaita.

ଗୋହଡ଼ା — ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—୧ । ବହୁ; ଅନେକ—
Gohardā 1. Many.
୨ । ଗୋଟେ; ପଲେ—2. A flock of.
(ଯଥା—ଗୋହଡ଼ା ଲୁଟ୍ଟୁ; ଗୋହଡ଼େ ପିଲାଛୁଆ ।)

ଗୋହଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର; ଭଡ଼ି) —ଗୋରୁଗାଈ—
Gohardi Cattle.

ଗୋହତ୍ୟା—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୋ+ହତ୍ୟା)—ଗୋବଧ—
Gohatyā Killing of a cow; cow-slaughter.

ଗୋହନ ସଂ. ବ. (ଗୁହ୍ ଧାତୁ+ଭାବ ଅନ)—ଗୋପନ କରିବା—
Gohana Hiding; concealing.

ଗୋହରି—ଦେ. ବ—ଗୋହିରି (ଦେଖ)
Gohari Gohiri (See)

ଗୋହଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବ. (ସଂ. ଗୋପାଳ)—ବଙ୍ଗର
Gohala ସଦ୍‌ଗୋପଙ୍କ ପରି ସିଂହଭୂମବାସୀ ଓଡ଼ିଆ ଶୂଦ୍ର—A class of Ordiā Sūdras resembling the Sadgopas of Bengal.
[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ । ଏମାନେ ବଙ୍ଗର ସଦ୍ଗୋପଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବିବାହ-ସମ୍ବନ୍ଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କର ମାତୃଭାଷା ଓ ସଂକଳ୍ପବାକ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ।]

ଗୋହଲ୍ଲ—ସଂ. ବ--ଗୋବର—
Gohalla Cowdung.

ଗୋହା—ସଂ. ବିଣ (ଗୋ+ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ବ୍ରୂପ୍) —ଗୋଘାତକ—
Gohā Slaughterer of a cow.

ଗୋହାରି —ଦେ. ବ—ଫେରାଦ; ସାକ୍ଷାତ୍ ନିବେଦନ; ଗୁହାରି—
Gohāri Representation; complaint.
ଗୋହାର
गोहारि

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଲ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଳ	ନ୍

ଗୋହାଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଶାଳା; ଗବାଳୟ)—ଗୋଶାଳା; ଗୋଗୃହ—
Gohāla Cow-shed; cow-house.
ଗୋହାଇଲ
गुहाल

ଗୋହି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଧିକା)—ଗୋଧିସାପ—
Gohi Iguana.
ଗୋସାପ
गोह

ଗୋହିଖିଆ—ଦେ. ବି. (ଗାଳିବିଶେଷ)—
Gohikhiā ୧ । ଯେ ଗୋଧିସାପ ଆଦି ଅଖାଦ୍ୟ ଖାଏ—
1. (a term of abuse) Omnivorous person
୨ । ଯାହାକୁ ଗୋଧିସାପ ଖାଇବ ବା କାମୁଡ଼ିବ—
2. (a term of cursing) One who will be bitten by an iguana.

ଗୋହିର—ସଂ. ବି.—ଗୋଇଠି—
Gohira The heel. (Apte)

ଗୋହିରି—ଦେ. ବି.—୧ । ଦୁଇ ପାଖେ ବାଡ଼ ଥିବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ—
Gohiri 1. Narrow lane with fences on both sides.
ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ତମ୍ବା ଗୋହିରି ମଝିରେ ମାଣିଅଛନ୍ତି ଉଣତବାନ ଛଡ଼ାଇ ଦିଅ ଯେଣା ଚୋହଲିଲେ ଗୁଲିବା କେଲେ ଠିକ୍ ତାହାକୁ ମସ୍ତକଗାମିନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣି ପାରେ । ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।
୨ । ଜଳ ନାଳ—2. Water-channel.

ଗୋହିରିବାଟ—ଦେ. ବି.—ଗୋହିରି (ଦେଖ)
Gohiribāṭa Gohiri (See)

ଗୋହୀ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତୁର) ବି.—ଓଡ଼—Time of tilling a field.
Gohī

ଗୋହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁହ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଗୁପ୍ତ—
Gohya 1. Hidden.
୨ । ଗୋପନୀୟ—2. Secret.
ବି.—ଗୁହ୍ୟ (ଦେଖ)
Guhya (See)

ଗୌଡ଼—ସଂ. ବି. (ଗୁଡ଼ = ଇକ୍ଷୁ ରସଜ ମିଷ୍ଟ + ଅ; ପୂର୍ବେ ଏ ଦେଶରେ ବିଶେଷ ଗୁଡ଼ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବାରୁ ଏ ନାମ)—
Gaurda ୧ । ପ୍ରାଚୀନ ବଙ୍ଗଦେଶ—1. Ancient Bengal; the present Bengal and a part of Behar.
[ଦ୍ର—କେହି କେହି କହନ୍ତି ମାହାତାଙ୍କ ଦୌହିତ୍ର ଗୌଡ଼ ଏ ଦେଶରେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିବାରୁ ଏ ଦେଶର ନାମ ଗୌଡ଼ ହୋଇ ଅଛି । ପୂର୍ବେ ଏହି ଗୌଡ଼ ଦେଶ ପାଞ୍ଚଟି ପ୍ରଦେଶରେ ବିଭକ୍ତ ଥିଲା, ରାଢ଼, ବରେନ୍ଦ୍ର, ବାଗଡ଼ି, ବଙ୍ଗ ଓ ମିଥିଳା । ସ୍କନ୍ଦପୁରାଣରେ ଗୌଡ଼ ଦେଶର ସୀମା ନିମ୍ନଶ୍ଳୋକରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।
ବଙ୍ଗଦେଶଂ ସମାରଭ୍ୟ ଭୁବନେଶାନ୍ତକଂ ଶିବେ
ଗୌଡ଼ଦେଶଃ ସମାଖ୍ୟାତଃ ସର୍ବବିଦ୍ୟାବିଶାରଦଃ ।
କୂର୍ମପୁରାଣ ଓ ଲିଙ୍ଗପୁରାଣରୁ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ଯେ ଗୌଡ଼ଦେଶର ରାଜଧାନୀ ଶ୍ରାବସ୍ତୀ ଥିଲା । ହିତୋପଦେଶରେ କୌଶାମ୍ବୀ ଗୌଡ଼ ଦେଶର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୋଲି ଯାଇଅଛି । ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]
୨ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ଶାଖାବିଶେଷ—2. A particular subdivision of Brahmaṇas.
୩ । ଗୌଡ଼ ଦେଶବାସୀ ଲୋକ—
3. An inhabitant of Gaurda.
[ଦ୍ର—ସ୍କନ୍ଦପୁରାଣ ସହ୍ୟାଦ୍ରିଖଣ୍ଡ ମତରେ ଗୌଡ଼ଦେଶୀୟମାନେ ପାଞ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ—ସାରସ୍ୱତ, କାନ୍ୟକୁବ୍ଜ, ଗୌଡ଼, ମୈଥିଳ ଓ ଉତ୍କଳ ।]
୪ । ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—4 Sweetmeats.
୫ । ସଙ୍ଗୀତ ଜାତିର ରାଗବିଶେଷ—
5 Name of a musical air.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ସବୁ ଯାକ ଶୁଦ୍ଧସ୍ୱର ଲାଗେ; ଏହା ଶୀଘ୍ରଗର ପୁତ୍ର ଓ ଦିନର ୩ୟ ପହର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଏହା ଗେୟ; ଏଥିର କାନ୍ଦାଗୌଡ଼, କେଦାରଗୌଡ଼; ନାରାୟଣଗୌଡ଼, ଖିଚିଗୌଡ଼ ଆଦି ଅନେକ ଭେଦ ଅଛି—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]
ଦେ. ବି.—୧ । କଥିତ ଭାଷାବିଶେଷ—
1. Name of a vernacular language.
[ଦ୍ର—ପୂର୍ବବଙ୍ଗରେ ଏ ଭାଷା କଥିତ ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ମାଦ୍ରାଜ୍ ସେନ୍ସସ୍ ରିପୋର୍ଟରେ ଏହାକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଅଛି ।]
(ଗୌଡ଼ିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗୋପାଳକ ଜାତି—
2. The caste of cowherds.
୩ । ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳବାସୀ ରାଜପୁତ ଜାତିର ଶାଖା-ବିଶେଷ—3. A sect of Rajputs.
୪ । କାୟସ୍ଥଙ୍କ ଶାଖାଭେଦ—4. A sect of Kāyasthas.

ଗୌଡ଼ ବାଉଡ଼—ପ୍ରା. ବି. (ନିରର୍ଥକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସହଚର ଶବ୍ଦ)—
Gaurda baurda କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ବା ଯାତ୍ରାରେ ଅସିଥିବା ଗଉଡ଼ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଚର ବର୍ଗ—
Bearers and coolies accompaning a procession or a big man.

ଗୌଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଗୌଡ଼ୀୟ)—୧ । ଗୌଡ଼ଦେଶୀୟ—
Gaurdiā 1. Belonging to the Gaurda country.
ଗୌଡ଼ିଆ ୨ । ଗଉଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
गौड़िया 2. Pertaining to a cowherd.
୩ । ଗଉଡ଼ଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ—3. Used by cowherds.
(ଯଥା—ଗୌଡ଼ିଆ ଛତା)

ଗୌଡ଼ିଆ ବୈଷ୍ଣବ—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଗୌଡ଼ୀୟ)—
Gaurdiā baishama ଗୌଡ଼ିଆ ବୈଷ୍ଣବ (ଦେଖ)
Gaurdiā baishnaba (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ୱରର ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୌଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେତୁ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଆଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ୨ ବା ୧-ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଈ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଗୌଡ଼ିଆ ବୈଷ୍ଣବ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୌଡ଼ୀୟ ବୈଷ୍ଣବ)—
Gaurdiā baishṇaba — ଚୈତନ୍ୟମତାବଲମ୍ବୀ ବୈଷ୍ଣବ—
ଗୌଡ଼ୀୟ ସଂପ୍ରଦାୟ — Baishṇabas following the creed of Chaitanya.
गौड़ीया संप्रदाय

[ଦ୍ର—ଏମାନଙ୍କ ବେକରେ ମାଳା ଓ ମୁଣ୍ଡରେ ତଳତନ ଚୂଡ଼ିକା ଥାଏ । ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗ ପରେ ତତ୍ପୟ ଭକ୍ତମଣ୍ଡଳଦ୍ୱାରା ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଭକ୍ତ୍ୟାଭାସ ମଧୁର ରସ-ସାଧନା ସେମାନଙ୍କର ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଶୌଚ, ନାମଜପ, ନିର୍ମଳଚିତ୍ତ ଓ ସହଜ ଭଜନ ମନ୍ତ୍ରାଦ୍ୱାରା ଭକ୍ତିସାଧନହିଁ ଏମାନଙ୍କର ପନ୍ଥା ।]

ଗୌଡ଼ିଆମତ—ଦେ. ବି—ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ବୈଷ୍ଣବମତ—
Gaurdiāmata — The creed started by Chaitanya (Baishṇabism).
ଗୌଡ଼ୀୟମତ
गौड़ीयामत

ଗୌଡ଼ିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୌଡ଼+ଇକ)—୧ । ଗୌଡ଼ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gaurdika — 1. Relating to Gaurda country.
୨ । (ଗୁଡ଼+ଇକ) ଗୁଡ଼ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
2. Relating to molasses.
୩ । ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ—3. Prepared from molasses.
ସଂ. ବି—୧ । ଆଖୁ—1. Sugarcane.
୨ । ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଦ୍ୟ—2. Rum made from molasses.

ଗୌଡ଼ୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.(ଗୌଡ଼+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଗୁଡ଼ରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ସୁରା—
Gaurdī — 1. Wine distilled from molasses.
୨ । ରାଗିଣୀବିଶେଷ—2. A musical air.

[ଦ୍ର—ଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତିର ରାଗିଣୀ; ରାତ୍ରିର ୧୩ ପ୍ରହରରେ ଗେୟ । ଏହା ବୀର ଓ ଶୃଙ୍ଗାର ରସର ବର୍ଣ୍ଣନା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ । କେହି କେହି ଏହାକୁ କଲ୍ୟାଣ ରାଗର ଭେଦ କହନ୍ତି— ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

୩ । କାବ୍ୟର ଓଜୋଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ରଚନାଶୈଳୀ; ଓଜଃ-ପ୍ରକାଶକ ରଚନା; ପୁରୁଷାନୁରୂପ—
3. A style of poetic composition; the energitic or elaborate style.
୪ । ଗୌଡ଼ଦେଶ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାର ବିଶେଷତ୍ୱ ବା ଧାରା—
4. Idiom of the Vernacular of the Gaurda-country.

ଗୌଡ଼ୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୌଡ଼+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ ଈୟ)—
Gaurdiya — ୧ । ଗୌଡ଼ ଦେଶବାସୀ—
1. Inhabiting the Gaurda country.
୨ । ଗୌଡ଼ ଦେଶ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
2. Pertaining to the Gaurda country.
ସଂ. ବି— ଉତ୍ତରବଙ୍ଗର କଥିତ ଭାଷା (୧୮୯୧ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ସେନ୍ସସ୍‌ରେ ଏହାକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଅଛି)—
Language of North Bengal.

ଗୌଡ଼ୀୟ ଭାଷା—ଦେ. ବି— ଉତ୍ତରବଙ୍ଗ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା—
Gaurdiya bhāshā — Language prevalant in north Bengal.

ଗୌଡ଼ୁଣୀ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୋପ-ବାଳା—
Gaurduṇī — Milkmaid.
ଗୋୟଳୀନୀ
ग्वालनी

ଗୌଡ଼ୁଣୀ ପୋକ—ଦେ. ବି— ଗଉଡ଼ୁଣୀ ପୋକ (ଦେଖ)
Gaurduṇī poka — Gaurduṇī poka (See)

ଗୌଡ଼େଶ୍ୱର—ସଂ. ବି—୧ । ଗୌଡ଼ ଦେଶର ରାଜା—
Gaurdeswara — 1. King of the Gaurda country.

[ଦ୍ର—ଏହା ଉତ୍କଳର ରାଜପଦ ମହାରାଜାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଉପାଧି ।]

୨ । ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବ (ହ୍ର. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2. A name of Śrichaitanya.

ଗୌଣ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ଅ)—୧ । ଗୁଣସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Gauṇa — 1. Attributive.
ଗୁଣ୍ୟ
ପ୍ରଧାନ } ବିପରୀତ — ୨ । ଅପ୍ରଧାନ—2. Unessential; secondary; subordinate; of secondary importance.
ଗୌଣତା—ବି)
୩ । ନିକୃଷ୍ଟ—3. Inferior.
୪ । ଯାହା ମୌଳିକ ନୁହେ—4. Not primary or original.
୫ । କାଳ୍ପନିକ; ଅପ୍ରକୃତ—5. Imaginary; unreal.
୬ । ଯାହା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ କରାଯାଏ ନାହିଁ; ପରୋକ୍ଷ—
6. Indirect.
୭ । ଅଧସ୍ତନ—7. Subordinate.
୮ । (ଗଣିତ) ଗୁଣନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
8. (arithmetic) Relating to multiplication.
ସଂ. ବି—୧ । ଡେରି; କାଳ-ବିଳମ୍ବ—1. Delay.
୨ । ଅପେକ୍ଷା କରିବା—2. Waiting.

ଗୌଣ କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର ଓ ମେଦିନୀପୁର) କ୍ରି.
Gauṇa karibā — (ଭୁଲ. ବ. ଗୌଣ୍‌କରି)—
୧ । ବିଳମ୍ବ କରିବା—1. To delay.
୨ । ଅପେକ୍ଷା କରିବା—2. To wait.

ଗୌଣକର୍ମ—ସଂ. ବି. (ବ୍ୟାକରଣ)—କ୍ରିୟାର ଅପ୍ରଧାନ କର୍ମ—
Gauṇa karma — (grammar) Indirect object of a verb.

୧	ଙ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଊ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଋ	ନ

ଗୌଣପକ୍ଷ—ସଂ. ବି.—(ଦର୍ଶନ) ଯୁକ୍ତିର ଦୁର୍ବଳ ବା ଲଘୁତର ପକ୍ଷ—
Gaunapaksha (philosophy) The weaker side of an argument.

ଗୌଣାର୍ଥ—ସଂ. ବି—୧ । କୌଣସି ଶବ୍ଦର ପ୍ରଧାନ ବା ଅକ୍ଷରକ ଅର୍ଥ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ—1. Secondary meaning of a word (apart from its literal meaning).
Gaunārtha
୨ । ଆଶୟାର୍ଥ; ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ—
4. Metaphorical or figurative meaning.

ଗୌଣି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୋଣୀ)—ଗଉଣୀ (ଦେଶ)
Gauni Gauṇī (See)

ଗୌଣିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୁଣ + ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—୧ । ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜଃ ତମୋଗୁଣ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—1 Relating to the three primary qualities of matter.
Gaunika
୨ । ଯାହାର ଗୁଣ ଥାଏ—
2. Having qualities or attributes.
୩ । ଅଖା ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବା—
3. Resembling a sack.
୪ । ଅଧସ୍ତନ—4. Subordinate.
୫ । ଗୌଣ (ଦେଖ)
5. Gauna (See).
୬ । ଯେ ପରର ଗୁଣ ବୁଝିପାରେ; ଗୁଣଜ୍ଞ—
6. Appreciating the merits in others.
୭ । ଯେ ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରେ—
7. Studying good books.
୮ । ଗୁଣଦ୍ୟୋତକ—8. Denoting attributes.
୯ । ଗୁଣୀ—9. Possessing good qualities; talented.

ଗୌଣିଗୌଣି—ଦେ. ବିଣ—ଅନେକ ଗଉଣି ପରିମିତ—
Gauṇigauṇi Measuring several Gauṇis.
କ୍ରି. ବିଣ—ବହୁତ ପରିମାଣରେ—In large quantities.

ଗୌଣିମୁହାଁ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୌଣୀ ପରି ମୁହଁ ଯାହାର—
Gauṇimuhāṅ 1. (a person) Having a wide face.
(ଗୌଣିମୁହାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ)
୨ । ଭୁରୁଣ୍ଡାମୁହାଁ; ଭୁରୁଣ୍ଡାମୁହାଁ—
2. Frowning; scowling.

ଗୌଣୀ—ସଂ. ବି—(ବ୍ୟାକରଣ) ଶବ୍ଦର ବୃତ୍ତିବିଶେଷ; ଶବ୍ଦର ଯେଉଁ ବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଣ ସୂଚିତ ହୁଏ—
Gauṇī (grammar) The connotative attribute of a word.

ଯଥା—ରାମଚନ୍ଦ୍ର କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ଥିଲେ—ଏଠାରେ କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗଦ୍ୱାରା ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନାକାରୀର ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂରଣ କରୁଥିବାର ଗୁଣ ସୂଚିତ ହେଉଅଛି ।)

ଗୌଣ୍ୟ—ସଂ. ବି (ଗୁଣ + ଯ)—୧ । ଉତ୍କର୍ଷ—1. Merit.
Gaunya
୨ । ଅଧସ୍ତନ ଅବସ୍ଥା; ନିମ୍ନତର ପାହ୍ୟା—
2. Subordinate or inferior position or rank.

ଗୌତମ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗୋତମ + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଅ)—
Gautama
୧ । ଭାରଦ୍ୱାଜ ମୁନି—
1. The sage Bhāradwāja.
୨ । ଗୋତମ ଋଷି ପୁତ୍ର; ଶତାନନ୍ଦ ଋଷି—
2. The sage Satānanda.
୩ । ନ୍ୟାୟଦର୍ଶନ ପ୍ରଣେତା ମୁନି—
3. Name of the founder of Nyāya philosophy.
୪ । ବୁଦ୍ଧଦେବ—4. Buddha.
୫ । ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଶଳା; କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟ—
5. The name of Kṛupāchārjya
୬ । ଗୋଦାବରୀ ନଦୀର ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥାନ; ପର୍ବତବିଶେଷ—
6. Name of a mountain giving rice to the Godābarī river.
ସଂ. ବିଣ—ଗୋତମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Pertaining to the sage Gotama.
ଦେ. ବି—ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କାମବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ କ୍ରିୟା—
Satiation of carnal desire by unnatural means.

ଗୌତମସମ୍ଭବା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ—A name of the river Godābarī.
Gautamasambhabā

ଗୌତମୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୌତମ + ଈ)—୧ । କୃପାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଭଗିନୀ ଓ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କୃପୀ—
Gautamī 1. A name of the wife of Droṇa.
୨ । ଗୋଦାବରୀ ନଦୀ—2. The river Godābarī.
୩ । ଦୁର୍ଗା—3. A name of Durgā.
୪ । ଗୋମତୀ ନଦୀ—
4. A name of the river Gomatī.
୫ । ହଳଦୀ—5. Turmeric.
୬ । ଗୋରୋଚନା—6. A yellow pigment got from a dead cow.
୭ । ନ୍ୟାୟ ଦର୍ଶନ—
7. The Nyāya system of Philosophy.
୮ । ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଧର୍ମମାର୍ଗ—
8. The teachings of Buddha.
୯ । ଗୌତମଋଷି ସଙ୍କଳିତ ସ୍ମୃତିଶାସ୍ତ୍ର—
9. The code of Hindu law by Gautama.
୧୦ । ଗୌତମ ପତ୍ନୀ ଅହଲ୍ୟା—
10. The wife of sage Gautama.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୫ଠାରୁ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଶବ୍ଦ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ୧ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉହାର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୧୧ । ଗୋତମବଂଶୀୟା (ସ୍ତ୍ରୀ)—
11. (woman) Born in the family of Gotama.

ଗୌତାଡ଼—ଦେ. ବ (କର୍ଣ୍ଣାଟ ଶବ୍ଦ)—ଗୋତାଡ଼ୁ (ଦେଖ)—
Gautārda Gotārdu (See)

ଗୌଧାର—ସ. ବ (ଗୋଧା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଅର)—ଗୋଧିକୁଆ—
Gaudhāra The young of an iguana.

ଗୌଧୂମୀନ—ସ. ବ (ଗୋଧୂମ + ଇନ)—ଯେଉଁ କ୍ଷେତରେ ଗହମ ଫସଲ ହୁଏ—A field of wheat.
Gaudhūmina

ଗୌଧେୟ—ସ.ବ (ଗୋଧା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ.ଏୟ)—ଗୌଧାର (ଦେଖ)—
Gaudheya Gaudhāra (See)

ଗୌଧେର—ସ. ବ (ଗୋଧା + ଅପତ୍ୟାର୍ଥେ. ଏର)— ଗୌଧାର (ଦେଖ)—
Gaudhera Gaudhāra (See)

ଗୌନ—ବୈଦେ. ବ (ଇଂ. ଗାଉନ୍)—ଗାଉନ୍ (ଦେଖ)—
Gaun Gāun (See)
ଗୌନ
गौन

ଗୌନର୍ଦ୍ଦ- ସ. ବ (ଗୋନର୍ଦ୍ଦ + ଅ)—ମହାଭାଷ୍ୟକାର ପାତଞ୍ଜଳ—
Gaunardda A name of Pātañjali.

ଗୌନ୍ତିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—୧ । ଗ୍ରାମର ସରବରାହକାର; ଗ୍ରାମର ପ୍ରଧାନ ବା ମୁଖ୍ୟା ବ୍ୟକ୍ତି—1. Head-man of a village.
Gauntiā
୨ । ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—2. A family-title.

ଗୌପିକ—ସ. ବ. ପୁଂ (ଗୋପୀ + ଅକ)—ଗୋପୀଙ୍କର ସନ୍ତାନ—
Gaupika The son of a herdsman's wife.

ଗୌପ୍ତେୟ—ସ. ବ. ପୁଂ (ଗୁପ୍ତ + ଏୟ)—ବୈଶ୍ୟା ସନ୍ତାନ—
Gaupteya The son of a Baiśya-woman.

ଗୌମେଦ—ସ. ବ (ଗୋମେଦ + ଅ)—ଗୋମୂତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣଯୁକ୍ତ ମଣି ବିଶେଷ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—A gem having the colour of cow's urine.
Gaumeda

ଗୌର—ବୈଦେ. ବ (ଆ. ଗୌର)—୧ । ଧ୍ୟାନ—
Gaur 1. Contemplation.
ଗୌର ୨ । ପ୍ରଣିଧାନ; ମନୋଯୋଗ—2. Attention.
गौर ୩ । ଖାତିର—3. Care.

ଗୌରନିତାଇ—ଦେ. ବ (ସହଚର)—ଚୈତନ୍ୟଦେବ ଓ ତାଙ୍କ ସହଚର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ—Chaitanya and Nityānanda.
Gaurnitāi

ଗୌର—ସ. ବ. (ଗୃଡ୍ + ଅଧିକରଣେ. ଅ)—୧ । ଶ୍ୱେତବର୍ଣ୍ଣ—
Gaura 1. White colour.
ଗୌରୀ } ସ୍ତ୍ରୀ ୨ । ଈଷତ୍ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ—
ଗୌରା } 2. Yellowish colour.
୩ । ଈଷତ୍ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—3. Reddish colour.
୪ । ବୃହସ୍ପତି—4. Planet Jupiter.
୫ । ଶ୍ୱେତ ସୋରିଷ—
5. White rye; white mustard.
୬ । ଚନ୍ଦ୍ର—6. The moon.
୭ । ପଦ୍ମକିଞ୍ଜଲ୍କ—7. The pollen of lotus.
୮ । ପଦ୍ମକେଶର—8. The filament of lotus.
୯ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ—9. Gold.
୧୦ । ମାଟିଆ ମଇଁଷି—10. Gray buffalo.
୧୧ । କୁଙ୍କୁମ—11. Saffron.
୧୨ । ଅଶ୍ୱ ଖୁର ପରି ଅବିଭକ୍ତ ଖୁରବିଶିଷ୍ଟ ମୃଗବିଶେଷ—
12. A kind of deer.
୧୩ । ଧଅ ଗଛ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ଓ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—
13. A timber tree; Conocorpus Latifolia.
୧୪ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପୁରାଣ ଅନୁସାରେ କୈଳାସର ଉତ୍ତରରେ ଅବସ୍ଥିତ ପର୍ବତବିଶେଷ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
14 Name of a mythological mountain.
୧୫ । ତିନିସୋରିଷ ପରିମିତ ଓଜନବିଶେଷ (ହ.ଶବ୍ଦସାଗର)—
15. A standard of weight weighing 3 mustard seeds.
ଦେ. ବ—ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ; ଗୌରାଙ୍ଗ—
A name of Chaitanya.
[ଦ୍ର—ଚୈତନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣରେ ଗୌର ଥିବାରୁ ତାଙ୍କର ଏହି ନାମ ।]
ସ. ବିଶ—୧ । ଗୋର—1. Fair-skinned.
୨ । ଶୁଭ୍ର; ଧଳା—2. White.
୩ । ଈଷତ୍ ପୀତ—3. Yellowish.
୪ । ଶ୍ୱେତରକ୍ତ—4. Whitish red.
୫ । ଅରୁଣବର୍ଣ୍ଣ; ଲୋହିତ 5. Red.
୬ । ଲୋହିତାଭ—6. Reddish; ruddy.
୭ । ପରିଷ୍କୃତ—7. Clean.
୮ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ; ଜଳଜଳ—8. Shining; brilliant.
୯ । ବିଶୁଦ୍ଧ—9. Pure.

ଗୌରକ୍ଷ୍ୟ—ସ.ବ. (ଗୋରକ୍ଷ + ଯ)—ଗୋପାଳନରୂପ ବୈଶ୍ୟଧର୍ମ—
Gauraksya The work looking after kine (a duty enjoined on the Baiśya).

ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର—ଦେ. ବ. ପୁଂ—ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ନାମ—
Gaurachandra A name of Chaitanya.

ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ନାରାୟଣ ଦେବ—ଦେ. ବ. (ନାମ)—ପାରଳା-ଖେମଣ୍ଡିର ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା—A famous king of Pāralākhemandi.
Gaurachandra gajapati nārāyaṇa deba
[ଦ୍ର—'ଧ୍ରୁବ ନାଟକ' ଏହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ—
ଡାକ୍ତରୀ· ଉତ୍କଳସାହିତ୍ୟ ଇତିହାସ ।]

୧	ଇଂ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଳ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଇଅ	ଜ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅବାଗନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଜ	ନ

ଗୌରତିତ୍ତିର—ସଂ. ବି—ଚତୁଷ୍ପଦ ପକ୍ଷିବିଶେଷ ତିତ୍ତିର ପକ୍ଷୀ—
Gauratittiri A tittira.

[ଦ୍ର—ତିତ୍ତିର ପକ୍ଷୀ ବର୍ଣ୍ଣଭେଦରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର—କୃଷ୍ଣ ଓ ଗୌର । ଗୌର ତିତ୍ତିରର ପକ୍ଷ ଚତୁଷ୍ପଦଚିହ୍ନ; ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଗୌର ତିତ୍ତିରର ମାଂସ କୃଷ୍ଣ ତିତ୍ତିରର ମାଂସ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ଗୁଣକର । ତିତ୍ତିର (ଦେଖ) ।]

ଗୌରବ—ସଂ. ବି. (ଗୁରୁ+ଭାବ. ଅ)—
Gauraba ୧ । ଉତ୍କର୍ଷ—1. Excellence.
୨ । ଗମ୍ଭୀରତା—2. Depth.
୩ । ଗର୍ବ—3. Pride.
୪ । ସ୍ଥୂଳତା—4 Thickness.
୫ । ଭାର; ଓଜନ—5. Weight; heaviness
୬ । ବିଷୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ବା ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା; ଜରୁରୀପଣ—
6 Importance; urgency.
୭ । ମହିମା; ମହତ୍ତ୍ୱ—
7 Glory; greatness; grandour.
୮ । ଇଜ୍ଜତ; ମର୍ଯ୍ୟାଦା—
8. Honour; dignity; prestige.
୯ । ମାନ୍ୟ; ସମ୍ମାନ; ଆଦର—
9. Regard; respect.
୧୦ । ସଭ୍ୟତାପଣ—10. Respectability
୧୧ । ପୂଜ୍ୟତା—11. Venerableness.
(ଯଥା—ଗୁରୁଗୌରବ ।)
୧୨ । ଅକ୍ଷରର ଗୁରୁତା—12 The length of a syllable or letter (in prosody)
୧୩ । ଅର୍ଥର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ—13. Depth of meaning.
୧୪ । ବିଷାକ୍ତ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
14. Name of a poisonous plant (M. W.)
୧୫ । କାରଣମାନଙ୍କର ଅପ୍ରୟୋଜନୀୟ ବାହୁଲ୍ୟ—
15. Needless multiplication of causes (M.W.)
ସଂ. ବିଣ—ଗୁରୁସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Relating to one's preceptor.

ଗୌରବ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବା ସମ୍ମାନ କରିବା—
Gauraba karibā 1. To show respect or regard.
ଗୈରବକରା ୨ । ପ୍ରଶଂସା କରିବା—
গৌরবকরনা 2. To eulogise; to praise.

ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ.ବି. (କର୍ମଧା. ଗୌର+ବର୍ଣ୍ଣ)—ଦେହର ଗୋରା ରଙ୍ଗ -
Gaurabarṇṇa Fair complexion.

ଗୌରବାନ୍ୱିତ—ସଂ. ବିଣ. (ତୃତୀ. ତତ୍ ; ଗୌରବ+ଅନ୍ୱିତ)—
Gaurabānwita ୧ । ଗୌରବଯୁକ୍ତ; ମହିମାନ୍ୱିତ—
1. Glorious; gloried; dignified.
୨ । ସମ୍ମାନନୀୟ; ପୂଜନୀୟ—
2. Honourable; adourable.
୩ । ଗର୍ବାନ୍ୱିତ—3. Feeling proud.

ଗୌରବାସନ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ସମା; ଗୌରବ+ଆସନ)—
Gaurabāsana ସମ୍ମାନର ପରିଚାୟକ ଆସନ; ଯେଉଁ ଆସନ ସମ୍ମାନିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିକାର କରନ୍ତି—Seat of honour.

ଗୌରବିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗୌରବ+ଯୁକ୍ତାର୍ଥେ. ଇତ)—
Gaurabita ୧ । ମର୍ଯ୍ୟାଦାଶାଳୀ—1. Respectable.
୨ । ଗୌରବଯୁକ୍ତ—2. Glorified.

ଗୌରମୁଖ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି)—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—
Gauramukha 1. Moon.
୨ । ଶମୀକ ମୁନିଙ୍କର ଜନୈକ ଶିଷ୍ୟ—
A disciple of Śamīka sage.

ଗୌରସର୍ଷପ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଶ୍ୱେତ ସର୍ଷପ; ରାଇ ସୋରିଷ—
Gaurasarshapa Rye; rapeseed.

ଗୌରହରି—ଦେ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଚୈତନ୍ୟ ବା ଗୌରାଙ୍ଗରୂପେ ଆବିର୍ଭୂତ ହରି ବା ବିଷ୍ଣୁ—Hari in his incarnation of Chaitanya.
Gaurahari
୨ । ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
2. Name given to males.
୩ । ଭଞ୍ଜ ଯୁଗର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଞ୍ଜାମର ସଙ୍ଗୀତ ରଚୟିତା କବିବିଶେଷ—3. Name of a composer of Oriya songs of Gañjāma.

ଗୌରା—ପ୍ରା.ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ସଂ. ଗୌରୀ)—୧ । ପାର୍ବତୀ—
Gaurā 1. Pārbatī.
୨ । ଗୌରୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
2. A fair complexioned woman.

ଗୌରାଙ୍ଗ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି)—ଗୋରା—
Gaurānga Fair-skinned (male).
(ଗୌରାଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବି.—୧ । ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ—
1. Chaitanya deba.
[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ଶରୀର ଗୌରବର୍ଣ୍ଣ ଥିବାରୁ ଏହାଙ୍କୁ ଗୌରାଙ୍ଗ କୁହାଯାଏ ।]
୨ । ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ନାମ—
. Name of males.

ଗୌରିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗୌରୀ+ସ୍ୱାର୍ଥେ.କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Gaurikā ଗୌରୀ (ଦେଖ)
Gauri (See)

ଗୌରିଲ—ସଂ. ବି. (ଗୌର+ଇଲ)—୧ । ଧଳା ସୋରିଷ; ରାଇସୋରିଷ
Gaurila 1. White mustard.
୨ । ଲୁହାଗୁଣ୍ଡ—2. Iron-dust; powdered iron.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅରେ ପ୍ରଥାରେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱରେଖ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ବଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଝ' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍କ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍କ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ।

ଗୌରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗୌର+ଙ୍କୀ. ଈ)—୧ । ଗୌରବର୍ଣ୍ଣା ସ୍ତ୍ରୀ—
Gaurī 1. Fair-skinned female.
୨ । ପାର୍ବତୀ—2. Pārbatī.
୩ । ଅଷ୍ଟବାହୁତା ଅଷ୍ଟବର୍ଷୀୟା ବାଳିକା—
3. An unmarried girl aged 8 years.
[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ରବଚନ—ଅଷ୍ଟବର୍ଷା ଭବେଦ୍ ଗୌରୀ ।]
୪ । ଅରଜସ୍କା କୁମାରୀ—
4. A virgin before her menses.
୫ । ପୃଥିବୀ—5. The earth.
୬ । ତୁଳସୀ—6. The Holy Basil plant.
୭ । ରାଗିଣୀବିଶେଷ—7. Name of a musical air.
୮ । ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା (ଦେଖ)
8. Mañjishṭhā (See)
୯ । ନଦୀବିଶେଷ—9. A name of a river.
୧୦ । ବରୁଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—10. The wife of Baruṇa.
୧୧ । ଗୋରୋଚନା—
11. Gallstone Bijoor; Bastarous.
୧୨ । ହରିଦ୍ରା—12. Turmeric.
ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ନାମ—
Name given to females.
ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଗୌରୀଶଙ୍କରର ଡାକ ନାମ—
Name for calling Gaurīśaṅkara.

ଗୌରୀକାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୌରୀ+କାନ୍ତ)—ମହାଦେବ—
Gaurīkānta Mahādeba.
ଦେ. ବି. ପୁଂ.—ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
A name given to males.

ଗୌରୀକାଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୌରୀ+କାଳ)—ଅଷ୍ଟବାହୁତା
Gaurīkāla କନ୍ୟାର ୨ମ ବର୍ଷ ପୂର୍ବାଠାରୁ ୮ମ ବର୍ଷ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳ—The eighth year (12 months) of a maiden.

ଗୌରୀକୁଣ୍ଡ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—୧ । କୈଳାସର ସାନୁଦେଶସ୍ଥିତ ହ୍ରଦ-
Gaurīkuṇḍa Name of a natural tank at the foot Kailāsa mountain.

[ଦ୍ର—ଏ କୁଣ୍ଡ ସମୁଦ୍ରତଳରୁ ୨୨୦୨୮ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ । ଏଠାରେ ଜଳ ସ୍ଥୁଳ ସବୁ ବରଫାବୃତ । କେବଳ ଏହି କୁଣ୍ଡର ପଶ୍ଚିମାଂଶରେ ୧୦।୧୨ ହାତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଂଶରେ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ଦେଖାଯାଏ; କୁଣ୍ଡର ପରିଧି ୨।୩ ମାଇଲରୁ କମ୍ ନୁହେ । ଏ କୁଣ୍ଡର କୂଳରେ ଶିବଲିଙ୍ଗ-ବତ୍ ଅନେକ ଶୃଙ୍ଗ ବାହାରି ଅଛି । ଏହି ଶୃଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚତମ ଶୃଙ୍ଗ କୈଳାସ—ଏହି ଶୃଙ୍ଗସକଳ ତିନି ମାହାତ୍ମ୍ୟବୃତ । ରାମାନନ୍ଦ ପୃ ୨୧୧ ଷ୍ଟା ।]

୨ । ହିମାଳୟର ସାନୁଦେଶସ୍ଥ ଗଙ୍ଗୋତ୍ରିର ଅର୍ଦ୍ଧମାଇଲ ପଶ୍ଚିମରେ ଅବସ୍ଥିତ ହ୍ରଦ (ରାମାନନ୍ଦ—୨୪୫ ପୃଷ୍ଠା)—
Name of a natural tank at the foot of the Himalays.

ଗୌରୀଗୁରୁ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୌରୀ+ଗୁରୁ)—୧ । ମହାଦେବ—
Gaurīguru 1. Mahādeba.
୨ । ହିମାଳୟ ପର୍ବତ—2. The Himalayas.

ଗୌରୀଚରଣ ମହାନ୍ତି—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଜନୈକ
Gaurīcharaṇa Mahānti ଓଡ଼ିଆ କବି—
An oria poet of the present age.
[ଦ୍ର—ଏହାଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ ଢେଙ୍କାନାଳରେ ଥିଲା । 'ଦର୍ଶନଚନ୍ଦ୍ର' ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ପୁସ୍ତକ ଏହାଙ୍କଦ୍ୱାରା ରଚିତ—
ତାରିଣୀ—ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଇତିହାସ ।]

ଗୌରୀଜ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗୌରୀ+ଜନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Gaurīja ୧ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—1. Name of Kārttikeya.
୨ । ଗଣେଶ—1. Ganesha; a son of Gauri.
୩ । ମେଘନାଳ—3 Mica; talc.

ଗୌରୀନାଥ - ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୌରୀ+ନାଥ)—
Gaurīnātha ଗୌରୀକାନ୍ତ (ଦେଖ)
Gaurīkānta (See)

ଗୌରୀପଟ—ଦେ. ବି—ଗୌରୀପଟ୍ଟ (ଦେଖ)
Gaurīpaṭa Gaurīpaṭṭa (See)

ଗୌରୀପଟ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ରୂପକ କର୍ମଧା; ଗୌରୀରୂପ ପଟ୍ଟ)—
Gaurīpaṭṭa ଶିବଲିଙ୍ଗର ଗୁରପାଖେ ବେଢ଼ିଥିବା ପ୍ରସ୍ତରନିର୍ମିତ ଶକ୍ତି; ଯେଉଁ ଗୋଲାକାର ଗହ୍ୱର ପଥରଚକ୍ରଡ଼ା ମଧ୍ୟରେ ଶିବଲିଙ୍ଗ ଉଠିଥାଏ—The circular plate of stone around the Śibaliṅga or phallus of Śiba; (symbolising the female creative organ).

ଗୌରୀପାଟ—ଦେ. ବି—ଗୌରୀପଟ୍ଟ (ଦେଖ)
Gaurīpāṭa Gaurīpaṭṭa (See)

ଗୌରୀପାଷାଣ—ସଂ. ବି. (ବୈଦ୍ୟକ)—ଏକପ୍ରକାର ପାଷାଣ ବିଷ—
Gaurīpāshāṇa A kind of poisonous stone.

ଗୌରୀପୁତ୍ର—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗୌରୀ+ପୁତ୍ର)—୧ । କାର୍ତ୍ତିକେୟ—
Gaurīputra 1. Kārttikeya.
୨ । ଅଷ୍ଟମବର୍ଷରେ ବିବାହିତା କନ୍ୟାର ଗର୍ଭଜାତ ପୁତ୍ର—
2. The son of a woman married at the age of eight.

ଗୌରୀଶଙ୍କର—ସଂ. ବି. (ଗୌରୀ+ଶଙ୍କର)—ଶିବ ଓ ପାର୍ବତୀ—
Gaurīśaṅkara Śiba and his consort.
ଦେ. ବି—୧ । ହିମାଳୟର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶୃଙ୍ଗ; ଏଭରେଷ୍ଟ—
1. Mount Everest the highest peak of the Himalayas.

୧	ଋ	ଌ	ଋ,ଌ	ଃ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ି	ଊ	ୠ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୱ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଊ	ନ

୨ । ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମ —
2. A name of males.

ଗୌରୀଶଙ୍କର ରାୟ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଏ ଉତ୍କଳଦୀପିକାର ପୂର୍ବତନ ସମ୍ପାଦକ—The late Babu Goureesankar Rai, editor of the Utkal Dipika and managing director of the Cuttack Printing Company for 40 years.
Gaurīsaṅkara rāya

[ଦ୍ର—ବହୁପୁରୁଷ ହେଲା ବଙ୍ଗଦେଶରୁ ଆସି ଉତ୍କଳର ସ୍ଥାୟୀ ଅଧିବାସୀ ହୋଇଥିବା କାୟସ୍ଥ ବଂଶରେ ୧୮୩୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଅମ୍ବରେଶ୍ୱରର ଦୀଘିପଡ଼ାରେ ଏହାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ଏ ଖୁବ୍ ଦକ୍ଷତା ଓ ନିର୍ଭୀକତା ସହକାରେ ପ୍ରାୟ ୪୦ ବର୍ଷ ଉତ୍କଳ ଦୀପିକାକୁ ଓ କଟକ ପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍ଗ କୋମ୍ପାନି ଛାପାଖାନାକୁ ଚଳାଇଥିଲେ । ଏ କଟକବାସୀଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଟାଉନ୍ ହଲ୍ ଲାଇବ୍ରେରୀହଲ୍ ଉତ୍କଳବାସୀ ବଙ୍ଗୀୟ କାୟସ୍ଥମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଛାତ୍ରାବାସ ଓ ଅମ୍ବରେଶ୍ୱର-ବାସୀଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଡାକ୍ତରଖାନା ଦାନ କରି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ୧୯୧୭ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୭ ତାରିଖରେ ଏହାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା ।]

ଗୌରୀଶିଖର—ସଂ. ବି (ମ. ପ. ଲୋ; ଗୌରୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଶିଖର)—ହିମାଳୟର ଗୌରୀଶଙ୍କର ଶୃଙ୍ଗ—Everest, the highest peak of the Himalayas.
Gaurīśikhara

[ଦ୍ର—ଏହି ଶୃଙ୍ଗରେ ମହାଦେବଙ୍କୁ ପତିରୂପେ ପାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୌରୀ ତପସ୍ୟା କରିଥିବାର ପୁରାଣରେ ଲେଖା ଅଛି ।]

ଗୌରୀସୁତ—ସଂ. ବି—ଗୌରୀପୁତ୍ର (ଦେଖ)—
Gaurīsuta Gauriputra (See)

ଗୌରୁତଲ୍ପିକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗୁରୁତଲ୍ପ+ଇକ)—ଗୁରୁତଲ୍ପଗ, ଗୁରୁ ପତ୍ନୀଗାମୀ—(a person) Cohabiting with his preceptor's wife; one who violates his teachers bed (M. W.)
Gaurutalpika

ଗୌହର୍—ବୈଦେ. ବି (ଫା)—ମୋତି; ମୁକ୍ତା—
Gauhar Pearl
ମତି

ଗୌହର—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗହ୍ୱର କଥିତରୂପ)—ଗହ୍ୱର (ଦେଖ)—
Gauhara Gahwara (See)

ଗୌହାଟୀ—ଦେ. ବି (ନାମ)—ଆସାମର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ସହର—Gowhatty, name of a town in Assam.
Gauhāṭī

[ଦ୍ର—କାମାଖ୍ୟାରୁ ୨ମାଇଲ ଦୂରରେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ନଦୀକୂଳରେ ଏ ସହର ଅବସ୍ଥିତ । ଏହାର ପ୍ରାଚୀନ ନାମ ପ୍ରାଗ୍‌ଜ୍ୟୋତିଷପୁର, ହର କୋପାନଳରେ କନ୍ଦର୍ପ ଦଗ୍ଧ ହେବା ପରେ ଏଠାରେ ସ୍ୱଦେହ ପାଇଥିଲେ ବୋଲି ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି - ମଦନମୋହନ-ତୀର୍ଥଦର୍ଶନ--୪ର୍ଥଭାଗ । ଏହା କାମରୂପ ଜିଲ୍ଲାର ରାଜଧାନୀ ଓ ଆସାମ ପ୍ରଦେଶର ରାଜଧାନୀ ।]

ଗ୍ୟାନ—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଜ୍ଞାନ)—ଜ୍ଞାନ (ଦେଖ)
Gyāna Jñāna (See)

ଗ୍ୟାନଗୁରୁ—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଜ୍ଞାନଗୁରୁ)—ଜ୍ଞାନଉପଦେଶକ—
Gyānaguru Preceptor of knowledge.
ଗେୟାନଗୁରୁ ହେ ଦେବ ଉତ୍ତମଜ୍ଞାନ ଗୁରୁ—ଭକ୍ତିଃ ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
ଗ୍ୟାନଗୁରୁ

ଗ୍ୟାନଷଣ୍ଢା—ଦେ. ବି (ବୈଦ୍ୟକ)—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
Gyānashaṇḍhā A kind of tree.

ଗ୍ୟାନି—ପ୍ରା. ବିଣ—ଜ୍ଞାନୀ (ଦେଖ)—
Gyānī Jñānī (See)
ଗେୟାନୀ

ଗ୍ୟାଲନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାଲନ୍)—ଗାଲନ୍ (ଦେଖ)
Gyālan Gālan (See)

ଗ୍ୟାସ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍)—ବାଷ୍ପ; ବାଷ୍ପୀୟପଦାର୍ଥ—
Gyās Gas.

ଗ୍ୟାସ୍ ଆଲୁଅ—ଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍+ସଂ. ଆଲୋକ)—ବାଷ୍ପଦ୍ୱାରା ଜଳିବା ଆଲୋକ—Gaslight.
Gyās ālua
ଗ୍ୟାସ୍‌ଆଲୋ
ଗୈସବତ୍ତୀ

ଗ୍ୟାସବତ୍ତୀ—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗାସ୍+ଫା. ବତ୍ତୀ)—ଗ୍ୟାସ୍‌ଆଲୁଅ (ଦେଖ)
Gyāsbatī Gyāsālua (See).
ଗେସ୍‌ବତୀ
ଗୈସ୍‌ବତ୍ତୀ

ଗ୍ୟାସ୍‌ଲାଇଟ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗ୍ୟାସ୍+ଇଂ. ଲାଇଟ୍)—ଗ୍ୟାସ୍‌ଆଲୁଅ (ଦେଖ)
Gyāslāiṭ Gyāsālua (See).
ଗେସ୍‌ଲାଇଟ
ଗୈସଲାଇଟ

ଗ୍ୟାହ୍‌ପ—ପ୍ରା. ବି. ପୁଂ (ଗାଳରେ ବ୍ୟବହୃତ; ଗିହାଳପର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାର)—ଗିହାଳୀପ (ଦେଖ) Gihālīpa (See).
Gyāhpa

ଗ୍ରଥ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ନଇଁବା—
Grath (root) 1. To bend.
(ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ=ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଗୁନ୍ଥିବା—
2. To string together.
୩ । ବକ୍ର ହେବା—3. To be crooked (Apte).
୪ । ଦୁଷ୍ଟ ହେବା—4. To be wicked (Apte).
୫ । ରଚନା କରିବା—5. To compose.

ଗ୍ରଥନ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରଥ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ଗ୍ରଥନା (ଦେଖ)
Grathana Grathanā (See).

ଗ୍ରଥନା—ସଂ ବି (ଗ୍ରଥ୍ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Grathanā ୧ । ଜଳୀୟପଦାର୍ଥ ଜମାଟ ବାନ୍ଧିବା—
1. Coagulation; thickening of fluid.
୨ । ଗୁନ୍ଥିବା; ଗୁମ୍ଫନ; ବହୁ ବସ୍ତୁକୁ ସୂତାଆଦିଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ିବା--
2. Act of stringing together.

ସାଧାରଣ ଭେଦେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତୀୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଯାହା ସଦୃଶରେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଥ' ଦେଖିବେ 'ବର୍ଥ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ରଚନା—3. Composition.

୪ । ଏକତ୍ର ରଚନା; ଗାନ୍ଥିନି; 'ବସ୍ତୁ ବସ୍ତୁ ଏକତ୍ର ସଜାଇବା କର୍ମ—4. Laying together (as a course of bricks); masonry.

ଗ୍ରଥିତ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରଥ୍ ବା ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ + କର୍ମ. ତ)—ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ କଥା— Grathita A knotty tumour.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା; ଗୁମ୍ଫିତ; ସୂତା ଗଳାଯାଇ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା—1. Bound together; woven; wreathed; strung together; sewn through and through.

୨ । ରଚିତ; ସଜ୍ଜିତ—2. Composed; arranged.

୩ । ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିବା—

3. Coagulated; thickened.

୪ । ଗନ୍ଥା ହୋଇଥିବା (ଇଟା ବା ପଥର) ଏକତ୍ରାକରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବସା ଯାଇଥିବା—4. Laid as bricks (in a masonry work); built.

୫ । ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ—5. Knotty.

୬ । ଆକ୍ରାନ୍ତ (ପ୍ରଭୃତିବାଦ)—

6. Overspread with; overcome; invaded.

୭ । ଘନୀଭୂତ—7. Hardened (Apte).

୮ । ଆହତ—8. Hurt; injured (Apte).

୯ । ଅଧିକୃତ—9. Seized; taken possession of (Apte.)

ଗ୍ରଥୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ଗ୍ରଥିନ୍; ୧ମା; ୧ବ)— Grathī ୧ । ଯେ କଳ୍ପନା କରେ— (ଗ୍ରଥିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Imagining; building castles in the air.

୨ । ଯେ ମିଥ୍ୟା କହେ—2. Lying.

ଗ୍ରନ୍ଥ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଗ୍ରଥ୍ (ଧାତୁ) (ଦେଖ) Granth (root) 1. Grath (root) (See)

୨ । ଏକତ୍ର ସଜାଇବା; ଶ୍ରେଣୀବଦ୍ଧ କରିବା—

2. To arrange or class together; to connect in a regular series.

୩ । ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିବା—3. To tie together.

୪ । ଚାରିପାଖେ ଘୁଡ଼ାଇବା—

4. To wind round (Apte)

୫ । ଉତ୍ପାଦନ କରିବା—

5. To form, make or produce (Apte).

୬ । ବୁଣିବା; ବିଛାଇବା—

6. To set or strew with (Apte)

ଗ୍ରନ୍ଥ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରନ୍ଥ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—୧ । ପୁସ୍ତକ; ପୋଥି— Grantha 1. Book; treatise.

୨ । ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ; ଶାସ୍ତ୍ର—

2. Scripture; religious treatise.

୩ । ରଚନା; ସନ୍ଦର୍ଭ—

3. Essay; composition; literary production.

୪ । ଧନ—4. Wealth; property.

୫ । (+ଗୁଣ. ଅ) ଗୁନ୍ଥା—5. Stringing together.

୬ । ସମ୍ପର୍କ (ପ୍ରଭୃତିବାଦ)—6. Connection.

୭ । ଅନୁଷ୍ଟୁପ୍ ଛନ୍ଦର, ୩୨ ଅକ୍ଷରବିଶିଷ୍ଟ ଶ୍ଳୋକ—

7. A verse of 32 syllables.

୮ । ସମ୍ପତ୍ତି; ଧନ—

8. Wealth; properties (Apte).

୯ । ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିବା—9. Binding (Apte).

ଦେ. ବ—୧୦୮ ଦାନିବିଶିଷ୍ଟ ମାଳାକୁ ଚାରିଥର ଜପିବା—Telling the beads of a rosary (consisting of 108 beads) four times.

ଚାରିବାର ଯେଉଁଥିରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ପୂର୍ଣ ହୋଇ—ପ୍ରାଚୀ. ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତ୍ରିଗୀତା ।

ଗ୍ରନ୍ଥକର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରନ୍ଥ + କର୍ତ୍ତୃ. ୧ମା. ୧ବ)— Granthakarttā ଶାସ୍ତ୍ର ପ୍ରଣେତା; ପୁସ୍ତକ ଲେଖକ— (ଗ୍ରନ୍ଥକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Author; writer of a book.

ଗ୍ରନ୍ଥକାର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥ + କୃ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) Granthakāra ଗ୍ରନ୍ଥକର୍ତ୍ତା (ଦେଖ) Granthakarttā (See)

ଗ୍ରନ୍ଥକୀଟ—ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ) (ଗ୍ରନ୍ଥ + କୀଟ)— Granthakīṭa ୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଯେଉଁ ପୋକ ପୋଥି ପୁସ୍ତକରେ ଜନ୍ମ ଖାଇ ବାଟନ୍ତି ।

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଯେ ସର୍ବଦା ପୁସ୍ତକାଧ୍ୟୟନରେ ଲାଗିଥାଏ—

2. Book-worm.

ହେ ପଣ୍ଡିତବନ୍ଧୁ, ଅସ୍ମଦ୍ଦ୍ୱାରେ ପଢ଼
ଗ୍ରନ୍ଥକୀଟ ହୋଇ ଭିକ୍ଷା କଣ୍ଠାଇଛ ବୃଥା
ଯୁଗାବାଦ କରିବାର ସ୍ୱକର୍ମ ଅମୋଦେ—ରଘୁନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ଗ୍ରନ୍ଥକୁଟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରନ୍ଥ + କୁଟ)—ଗୁଣ୍ଡିଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୂହିତ ହୋଇ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇଥିବାର ସ୍ଥାନ; ଲାଇବ୍ରେରୀ; ପୁସ୍ତକର ଗାଦି— Library; studio.

ଗ୍ରନ୍ଥକୁଟୀ—ସଂ. ବି - ଗ୍ରନ୍ଥକୁଟ (ଦେଖ) Granthakuṭī Granthakuṭa (See)

ଗ୍ରନ୍ଥକୂଟୀ—ସଂ. ବି—ଗ୍ରନ୍ଥକୁଟ (ଦେଖ) Granthakūṭī Granthakuṭa (See)

ଗ୍ରନ୍ଥଚୁମ୍ବକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଅଧୁନିକ ବ୍ୟଙ୍ଗ ପ୍ରୟୋଗ)— Granthachumbaka ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଛି ତନ୍ତୁ ତହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ସମ୍ୟକ ଜ୍ଞାନ ଲାଭ କରି ପାରି ନାହିଁ—1. (ironical) A bookish person; a superficial reader of books.

୧	ଋ	ଌ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ଦ୍ୱିମାତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ପ	ଇଅ	ଉ
୨	ୠ	ୡ	ରୁ	ଲୁ	ପ୍ରୈ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଅ	ଃ	ନ୍

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରିଅଛି କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାବହାରିକ ଜ୍ଞାନବିରହିତ—

2. A person who has enough of book learning but no practical knowledge.

ଗ୍ରନ୍ଥଚୁମ୍ବନ—ସଂ. ବି. (ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)— ଭାବ ବା ବ୍ୟାବହାରିକତା

Granthachumbana ପ୍ରବଣ ନ କରି କେବଳ ପୁସ୍ତକ ପାଠ—

ग्रंथचुंबन Bookishness; superficial reading of book.

ଗ୍ରନ୍ଥଛଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ – ଗ୍ରନ୍ଥ ବା ଶାସ୍ତ୍ରବହିର୍ଭୂତ—

Granthachhardā Not contained in the books.

ଗ୍ରନ୍ଥଛଡ଼ା

ग्रन्थबहिर्भूत

ଗ୍ରନ୍ଥନ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ଗ୍ରଥନା (ଦେଖ)

Granthana Grathanā (See)

ଗ୍ରନ୍ଥନା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ+ଅନ+ଆ)—ଗ୍ରଥନା (ଦେଖ)

Granthanā Grathanā (See)

ଗ୍ରନ୍ଥପାଠ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରନ୍ଥ + ପାଠ)—ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବା—

Granthapātha Reading a book or treatise.

ଗ୍ରନ୍ଥବାହୁଲ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରନ୍ଥ+ବାହୁଲ୍ୟ)—

Granthabāhulya ପୁସ୍ତକ ବଡ଼ ହେବା ଅବସ୍ଥା—

Voluminousness of a work.

ଗ୍ରନ୍ଥବିସ୍ତର—ସଂ. ବି—ଗ୍ରନ୍ଥବାହୁଲ୍ୟ (ଦେଖ)

Granthabistara Granthabāhulya (See)

ଗ୍ରନ୍ଥବିସ୍ତାର—ସଂ. ବି—ଗ୍ରନ୍ଥବାହୁଲ୍ୟ (ଦେଖ)

Granthabistāra Granthabāhulya (See)

ଗ୍ରନ୍ଥସନ୍ଧି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରନ୍ଥ+ସନ୍ଧି)—

Granthasandhi ପୁସ୍ତକସ୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ—

A section or chapter of a book.

[ଦ୍ର—ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସନ୍ଧିମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ନାମ ଥାଏ, ଯଥା—ଅଧ୍ୟାୟ, ସର୍ଗ, ପରିଚ୍ଛେଦ, ଅଙ୍କ, ପର୍ବ, ପଟଳ, ବର୍ଗ, ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ, ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ, ପ୍ରକରଣ, କାଣ୍ଡ, ସ୍କନ୍ଧ, ସଂଗ୍ରହ, ପରିବର୍ତ୍ତ, ଅଭିଜ, ରତ୍ନାକର ।]

ଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥ+ଫା. ସମ୍ମାନାର୍ଥ ଉପାଧି ସାହବ୍)—

Granthasāheb ଶିଖମାନଙ୍କ ଧର୍ମ ପୁସ୍ତକ—

ଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ The scripture of the Sikhs.

ग्रन्थसाहेब [ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଶିଖ ଗୁରୁମାନଙ୍କ ଉପଦେଶମାନ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି ଓ ଏହା ଗୁରୁମୁଖୀ ଭାଷାରେ ଲିଖିତ । ଶିଖମାନଙ୍କ ଧର୍ମ ମନ୍ଦିର 'ଗୁରୁ ଦ୍ୱାର' ମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରନ୍ଥ ସାହେବ ପାଠ କରାଯାଏ ଓ ପୂଜା ପାଏ ଏବଂ ବିମାନରେ 'ଗ୍ରନ୍ଥସାହେବ'କୁ ସ୍ଥାପନ କରି ଶିଖମାନେ ଶୋଭା ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି ।]

ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରନ୍ଥ + ଅବଳୀ)—

Granthāvalī ପୁସ୍ତକ ସମୂହ—

The works or writings (as of an author).

ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରନ୍ଥ+ଆଳୟ)—

Granthālaya ପୁସ୍ତକାଗାର; ଲାଇବ୍ରେରୀ—Library.

ଗ୍ରନ୍ଥି—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ+ଭାବେ. ଇ)—

Granthi ୧ । ଗଣ୍ଠି—1. Knot.

୨ । ଲୁଗାର ଗୁଡ଼ି—

Knot tied at the end of a cloth.

୩ । ଦେହର ଗଣ୍ଠି ବା ସନ୍ଧି ସ୍ଥାନ—

3. Joint of the limbs.

୪ । ବନ୍ଧନ—4. Ligature; bond; a tie.

୫ । ଆବୁ—5. Protuberance; swelling and hardening of the vessel of the body.

୬ । ମୁଣ୍ଡି; ଭୁଣ୍ଡି—6 Knob.

୭ । ବିବାହ ବନ୍ଧନ—7. Marriage-knot or tie (of cloths or hands of the bride and bridegroom).

୮ । ବକ୍ରତା—8. Node; bend.

୯ । ଗୁଚ୍ଛ—9. Bunch. (Apte)

୧୦ । ଧନ ଆଦି ରଖିବା ପାଇଁ ଲୁଗା ଅଗରେ ପକାଯିବା ଗଣ୍ଠି-

10. Knot tied in the end of a garment of keeping money (Apte).

୧୧ । (ଧନ ଆଦି ଲୁଗା ଅଗରେ ଗଣ୍ଠିପକାଇ ଲୋକେ ବାନ୍ଧୁ ଥିବାରୁ)—ଧନ; ଗଣ୍ଠିଧନ—11. Money;purse (Apte).

୧୨ । ବକ୍ରତା; କୁଟିଳତା—

12. Crookedness; distortion (Apte)

୧୩ । ମିଥ୍ୟା; ସତ୍ୟର ଅପଳାପ—

13. Falsehood; perversion of truth (Apte)

୧୪ । ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣି; ଗଣ୍ଠିଅନା ଗଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

14. A fragrant tree.

୧୫ । ମାୟାଜାଲ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—15. Illusion.

୧୬ । ଆଳୁ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—16. Yam.

୧୭ । ଉଦ୍ଭିଦ୍ଗୁଳ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

17. Abulbuous grass-root.

ଗ୍ରନ୍ଥିକ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ+ଣ୍ଵଳାର୍ଥେ. ଇକ)—

Granthika ୧ । ଦୈବଜ୍ଞ; ଗଣକ—

1. Astrologer; fortuneteller.

୨ । ବିରାଟ ଭବନରେ ଅଜ୍ଞାତ ବାସ କାଳରେ ନକୁଳଙ୍କ ଛଦ୍ମ ନାମ - 2. Name assumed by Nakula living in disguise in the court of king Birāṭa.

ନକୁଳ ବୋଲେ ମୁଁ ସୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କର
ଅଶ୍ୱ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଗ୍ରନ୍ଥିକ ନାମ ମୋର । କୃଷ୍ଣଦ୍ୱୈପାୟନ. ମହାଭାରତ ବିରାଟ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ସ୍ପର୍ଶ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୋଲିଲେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ବୋଧକରେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାଢ ଯଥାସ୍ଥାନେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବସିବ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସୂଚକ ଶବ୍ଦ ବୋଧକରାଇ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ବୋଧକେ; 'ଭୂଣ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଣ୍ଠ' ବୋଧକେ; 'ଦଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧ୍ଵ' ବୋଧିବେ; 'ଅଗିନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ବୋଧିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ବୋଧିବେ ।

୩ । କାନର ବାହାରର ରୋଗ; କାନକଟା ରୋଗ—
3. A disease of the outer ear.
୪ । ପିପ୍ପଳୀମୂଳ (ଦେଖ)
4. Pippalīmūla (See)
୫ । ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ; ଗଣ୍ଠିଅନା ଗଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
5. A fragrant tree.
୬ । ଗୁଗୁଳ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—6. Bdellium
୭ । କରୀର (ଦେଖ) (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
7. Karīra (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିଖେଟ—ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧମାତ୍ରୀ (ଦେଖ)
Granthikheṭa Gandhamātrī (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରନ୍ଥି+ଛେଦ)—୧ । ଗଣ୍ଠି କାଟିବା—
Granthichchheda 1. Cutting through a knot.
୨ । ଲୁଗାର ଗଣ୍ଠି କାଟି ଚୋରି କରିବା—
2. Picking of another's pocket
୩ । ଗଣ୍ଠିକଟା ଚୋର—3. Cutpurse; pickpocket.

ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦକ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରନ୍ଥି + ଛେଦକ)—
Granthichchhedaka ଗଣ୍ଠିକଟା ଚୋର—
Cutpurse; pickpocket.

ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦନ—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ. (ଗ୍ରନ୍ଥି+ଛେଦନ)—
Granthichchhedana ଗ୍ରନ୍ଥିଛେଦ (ଦେଖ)
Granthichchheda (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରନ୍ଥ ଧାତୁ + ତ)—ଗ୍ରଥିତ (ଦେଖ)
Granthita Grathita (See)

ଚୋରର ଯେତେ ବାକ୍ୟମାନ
ଗ୍ରନ୍ଥିତ ହୋଇଅଛି ଜାଣ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ.

ଗ୍ରନ୍ଥିପର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି—ଗଣ୍ଠିଅନା ଗଛ—
Granthiparṇṇa Name of a fragrant tree.
ଓ. ଗଣ୍ଠିଅନା [ଦ୍ର—ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଗ୍ରନ୍ଥିକ, ବାଦପୁଷ୍ପ, ସୁଗନ୍ଧ, ଗେଁଟେଳା ନୀଳପୁଷ୍ପ, ସୁଗନ୍ଧ ଓ ତୈଳପର୍ଣ୍ଣକ । ବୈଦ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ଗଠିତ୍ୱନ ଏହା ଉଷ୍ଣ କଟୁରସ. ତିକ୍ତ, ଉଷ୍ଣବୀର୍ଯ୍ୟ, ଅଗ୍ନିପ୍ରଦୀପକ ଓ ଲଘୁ; ଏହା କଫ, ବାୟୁ, ବିଷ, ଶ୍ୱାସ, କଣ୍ଡୁ ଓ ଦୌର୍ଗନ୍ଧ୍ୟନାଶକ ।]

ଗ୍ରନ୍ଥିବନ୍ଧନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ କର୍ମ୍ମ ରୂପକ କର୍ମଧା)—
Granthibandhana ୧ । ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା—
1. Tying a knot.
୨ । ବିବାହକାଳୀନ ବରକନ୍ୟାଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇବା; ଗଇଣ୍ଠାଳ ପକାଇବା—2. Knotting or tying together of the cloths of the marry-ing couple; tying the marriage-knot
[ଦ୍ର—ବିବାହ ଉପଲକ୍ଷରେ ବର କନ୍ୟାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣହସ୍ତ କରତଳଦ୍ୱୟକୁ ଜୋଡ଼ି ତାହା ପୁରୋହିତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁଶରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଧାଯାଏ ।]

ଗ୍ରନ୍ଥିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥନ)—
Granthibā ୧ । ଗ୍ରନ୍ଥିବା; ଗ୍ରଥନ କରିବା; ଗାନ୍ଥିବା—
ଗ୍ରନ୍ଥୀ 1. To string; to sew together.
୨ । ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିବା—2. To compose a book.

ଗ୍ରନ୍ଥିଲେ ବହୁଗୁଣ ଗାଥା
ଅଶେଷ କର୍ମ୍ମ ଚରିତଥା । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦ (ଦେଖ)
Granthibheda Granthichchheda (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦକ—ସଂ. ବିଣ.— ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦକ (ଦେଖ)
Granthibhedaka Granthichchhedaka (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିଭେଦନ—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ.—ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦ (ଦେଖ)
Granthibhedana Granthichchchheda (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିମୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟାର୍ଥେ. ମୟ)—ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ; ଯାହାର
Granthimaya ଦେହରେ ବହୁତ ଗଣ୍ଠି ଅଛି—
Knotty; full of knot.

ଗ୍ରନ୍ଥିମାନ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ମତ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Granthimāna ଗ୍ରନ୍ଥିମୟ (ଦେଖ)—Granthimaya (See)
ସଂ. ବି.—ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା (ହରେକୃଷ୍ଣ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ) (ଦେଖ)
Hārdabhaṅgā (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିମୂଳ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗ୍ରନ୍ଥି ଅଛେ ମୂଳ ଯାହାର)—ଗାଜର, ଉଲକୋଳ ଓ ମୂଳା ଆଦି ଯାହା
Granthimūla ମୂଳରେ ପିଣ୍ଡ ଥାଏ—Plants having bulb at the roof (like carrot; radish; turnip kohlrabi.)

ଗ୍ରନ୍ଥିମୂଳା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରନ୍ଥିମୂଳ+ଆ) ଦୂବ— The Doob grass.
Granthimūlā

ଗ୍ରନ୍ଥିମୋଚକ—ସଂ. ବିଣ.—ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦକ (ଦେଖ)
Granthimochaka •Granthichchhedaka (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିମୋଚନ—ସଂ. ବି.—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରନ୍ଥି + ମୋଚନ)—
Granthimochana ୧ । ଗଣ୍ଠି ଫିଟାଇବା—1. Untying of a knot; unfastening of a knot.
୨ । ଗଇଁଠାଳ ଫିଟା—2 .The untying of the marital knot.
ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ—ଗ୍ରନ୍ଥିଚ୍ଛେଦ (ଦେଖ)
Granthichchheda (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରନ୍ଥି+ଯୁକ୍ତ)—ଗ୍ରନ୍ଥିମୟ (ଦେଖ)
Granthijukta Granthimaya (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିଳ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରନ୍ଥି + ଯୁକ୍ତାର୍ଥେ. ଳ)—୧ । ଗଣ୍ଠିଗଣ୍ଠିଆ; ବହୁ
Granthiḷa ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ—1. Knotty; knotted.
୨ । କୁଟିଳ—2. Crooked.
୩ । ଯେଉଁ ଜୀବମାନଙ୍କର ଦେହରେ ଗଣ୍ଠି ଅଛି (କଙ୍କଡ଼ା, ବିଛା ଇତ୍ୟାଦି)—3. Articulated; having joints (animals).

୧	ଇ.	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଣ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

ସଂ. ବି.—୧ । ଅଦା—1. Ginger.

୨ । ପିପ୍ପଳୀ ମୂଳ—2. Root of long pepper.

୩ । ଅଳୁ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—3. Yam.

୪ । ଗ୍ଲେରକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) —
4. Name of medicinal scent.

ଗ୍ରନ୍ଥିଲ ଦେହ—ସଂ. ବିଣ—(ପ୍ରାଣୀବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା; ଆଧୁନିକ ପ୍ରୟୋଗ)—
Granthila deha ଗ୍ରନ୍ଥିଯୁକ୍ତ ଶରୀରଧାରୀ (ଜୀବ)—
The articulate.

ଗ୍ରନ୍ଥିଳା—ସଂ. ବି.—(ଗ୍ରନ୍ଥିଳ+ଆ)—୧ । ଗଣ୍ଡଦୂର୍ବା (ଦେଖ)
Granthilā 1. Gaṇḍa dūrbā (See)

୨ । ଦୂବଘାସ—2. The dooba grass.

୩ । ଭଦ୍ରମୁସ୍ତକ (ଦେଖ)
3. Bhadramustaka (See)

ଗ୍ରନ୍ଥିହିର—ସଂ. ବି. ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ; (ଯେ ମନ୍ତ୍ରଣାଦ୍ୱାରା ଗ୍ରନ୍ଥି ବା ଜଟିଳ ବିଷୟକୁ ସରଳ କରି ଦିଅନ୍ତି)—ମନ୍ତ୍ରୀ—Councillor.
Granthihira

ଗ୍ରନ୍ଥୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗ୍ରନ୍ଥ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ ରଚୟିତା—1. Writer of voluminous work.
Granthī
(ଗ୍ରନ୍ଥିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

୨ । ପୁସ୍ତକ ରକ୍ଷକ; ଲାଇବ୍ରେରିଆନ୍—2. Librarian.

୩ । ଯାହା ନିକଟରେ ବହୁ ପୁସ୍ତକ ଥାଏ—
3. One who has got a store of books.

୪ । ଯେ ବହୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ିଅଛି—
4. Well read; bookish.

ଗ୍ରସ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଭୋଜନ କରିବା—
Gras (root) 1. To eat.

୨ । ଗ୍ରାସ କରିବା— 2. To devour; to swallow.

୩ । ଧରିବା—3. To seize.

୪ । ଆକ୍ରମଣ କରିବା—
4. To attack; to overpower.

୫ । ବିନାଶ କରିବା—5. To destroy.

୬ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା—
6. To eclipse; to overspread

୭ । ଗୁଁଗୁଁ କରିବା; କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣକୁ ଉଚ୍ଚାରଣବେଳେ ଲୁପ୍ତ କରିବା—7. To slur over (Apte).

ଗ୍ରସନ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଭକ୍ଷଣ—
Grasana 1. Eating.

୨ । ଆଂଶିକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ—
2. Partial eclipse.

୩ । ଗ୍ରାସ କରିବା; ଗିଳି ପକାଇବା—3. Swallowing.

୪ । ଧରିବା; ଗ୍ରହଣ—4. Seizing.

୫ । ଗୁଣ୍ଡା—5. A mouthful; morsel.

୬ । ଗିଳିବା—6. Devouring; swallowing.

ଗ୍ରସମାନ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଆନ)—
Grasamāna ୧ । ଭୋଜନ କରୁଥିବା; ଗିଳୁଥିବା—
(ଗ୍ରସମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ) Engaged in eating or swallowing.

ଗ୍ରସିଷ୍ଣୁ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ+ଇଷ୍ଣୁ; ତୁଳ. ବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ, ପ୍ରଭବିଷ୍ଣୁ)—
Grasishṇu ପରମାତ୍ମା—The supreme soul.

ସଂ. ବିଣ—ଯେ ଗିଳିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—
Accustomed to swallow.

ଗ୍ରସ୍ତ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଅସମ୍ପନ୍ନ ବାକ୍ୟ; ଲୁପ୍ତବର୍ଣ୍ଣ
Grasta ପଦ ବା ବାକ୍ୟ—A word or sentence in which some letters are understood; half uttered word or sentence.

[ଦ୍ର—ଯଥା—ଅପଗତ ହୋଇଅଛି ନାସା ଯାହାର=ଅପନସ, ଏଠାରେ 'ଗତ' ଶବ୍ଦଟି 'ଗ୍ରସ୍ତ' ହେବାରୁ 'ଅପଗତନସ' ସ୍ଥାନରେ 'ଅପନସ' ହେଲା ।]

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଭକ୍ଷିତ—1. Eaten.

୨ । ଗିଳା ହୋଇଥିବା—2. Swallowed; devoured.

୩ । ଧୃତ—3. Seized.

୪ । ଲୁପ୍ତ କରି ଯାଇଥିବା (ପଦାଦି)—4. Slurred over.

୫ । ଆକ୍ରାନ୍ତ—5. Attacked; overpowered; overtaken; possessed.

(ଯଥା— ପୀଡ଼ାଗ୍ରସ୍ତ; ଭୂତଗ୍ରସ୍ତ ।)

୬ । ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ—6. Tormented or oppressed.

୭ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବୃତ—7. Covered; overshadowed.

୮ । ରାହୁ ବା କେତୁଦ୍ୱାରା ଅଭିଭୂତ (ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ)—
8. Eclipsed.

ଗ୍ରସ୍ତକାଳ—ସଂ. ବି—ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର ରାହୁଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିବାର ସମୟ—
Grastakāla The period during which the sun or moon is eclipsed.

ଗ୍ରସ୍ତମୁକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ (କର୍ମଧାରୟ; ଆଦୌ ଗ୍ରସ୍ତ ପଶ୍ଚାତ୍ ମୁକ୍ତ)—
Grastamukta ରାହୁ ବା କେତୁଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ପରେ ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତ (ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର)— Eclipsed and then freed (said of the sun or moon after eclipse).

ଗ୍ରସ୍ତାସ୍ତ—ସଂ.ବି (ଗ୍ରସ୍ତ=ରାହୁଗ୍ରସ୍ତ+ଅସ୍ତ=ଅସ୍ତଗମନ) —ଗ୍ରସ୍ତଅବସ୍ଥାରେ
Grastāsta ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟାଦିଙ୍କର ଅସ୍ତଯିବା —The setting of the sun or the moon while still eclipsed.

ସଂ. ବିଣ—ଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅସ୍ତ ହୋଇଥିବା (ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ)—
Set while eclipsed (sun or moon).

ଗ୍ରସ୍ତି—ସଂ. ବି (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ତି)—ଗିଳିବା—
Grasti Act of swallowing or devouring.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—"ଗାଇ" ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଦ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରସ୍ତୋଦୟ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରସ୍ତ + ଉଦୟ) —ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ରାହୁଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଉଦିତ ହେବା—The rising of the sun or moon while still in eclipse.

ଗ୍ରହ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଗ୍ରହଣ କରିବା; ନେବା—
Grah (root) 1. To take; to receive; to accept.
୨ । ଧରିବା—2. To hold; to grasp; to catch.
୩ । ବଳପୂର୍ବକ ଧରିବା—3. To capture; to seize.
୪ । ଆକର୍ଷଣ କରିବା—
4. To attract; to captivate.
୫ । ଆଦାୟ କରିବା—5. To realise; to exact.
୬ । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା—
6. To please; to propitiate; to gratify.
୭ । ଗିରଫଦାର କରିବା—7. To apprehend; to arrest.
୮ । ବୁଝିବା—8. To understand; to comprehend.
୯ । କୌଣସି ବିଷୟକୁ ଆୟତ୍ତ କରିବା—9. To master.
୧୦ । ଅନୁମାନ କରିବା—10 To guess.
୧୧ । (ପ୍ରାର୍ଥନା) ମଞ୍ଜୁର କରିବା—
11. To grant (a request).
୧୨ । (ବସ୍ତ୍ରାଳଙ୍କାରାଦି) ପିନ୍ଧିବା—
12. To put on; to wear.
୧୩ । ଆପଣା ପକ୍ଷକୁ ରାଜି କରାଇବା ବା ମନାଇବା—
13. To win over; to persuade; to induce to one's side (Apte).
୧୪ । (ରୋଗ, ଭୂତ, ପିଶାଚାଦି) କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା—14. To affect; to possess a person (Apte)
୧୫ । ଶିକ୍ଷା କରିବା; ଜାଣିବା—
15. To learn; to know (Apte).
୧୬ । ବିଚାର କରିବା—16. To consider; to think.
୧୭ । ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା—
17. To utter; to mention
୧୮ । ଗର୍ଭଧାରଣ କରିବା—18. To conceive.
୧୯ । କିଣିବା – 19. Te buy; to purchase.

ଗ୍ରହ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ)—
Graha ୧ । ଧାରଣ; ଧରିବା—
1. Act of taking; hold; grasp; seizing.
୨ । ସ୍ୱୀକରଣ—2. Acceptance.
୩ । ବୋଧ—
3. Understanding; comprehension.
୪ । ମୁଖରେ ଉଚ୍ଚାରଣ—
4. Utterance; mention.
୫ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟାଦି ଜ୍ୟୋତିଷ୍କଗଣ (ପରସ୍ପରକୁ ଆକର୍ଷଣ କରୁଥିବାରୁ)—5. Planet.

[ଦ୍ର—ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଜର ଆକର୍ଷଣଦ୍ୱାରା ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ବସ୍ତୁକୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଟାଣି ରଖିଥିବାରୁ ସେ ବସ୍ତୁମାନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚାରିପାଖେ ଅଣ୍ଡାକାର ପଥରେ (Ellipse ରେ) ବୁଲୁଅଛନ୍ତି । ଏହି ବୁଲିବା ବସ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହ ବୋଲାଯାଏ । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ । ଗ୍ରହମାନେ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପରକୁ ଆକର୍ଷଣ କରୁଅଛନ୍ତି । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ବୁଲୁଥିବା ଗ୍ରହ ଓ ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସୌରଜଗତ ହୋଇଅଛି । ଆମ ପୃଥିବୀ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ବୁଧ, ବୃହସ୍ପତି, ମଙ୍ଗଳ, ଶନିଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ ସୌରଜଗତ, ଏହିପରି ଅସଂଖ୍ୟ ସୌରଜଗତ ମାଳମାଳ ହୋଇ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗରେ ନିୟତ ବୁଲୁଅଛନ୍ତି । ଖାଲି ଆଖିରେ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ଶୂନ୍ୟରେ ଅନନ୍ତ ଦୂରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ତାଙ୍କ ଚାରିପାଖେ ଯେଉଁ ଗ୍ରହମାନ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଉକ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ସାନ ହେବାରୁ ଆମ ଖାଲି ଆଖିରେ ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ । ପୁଣି ଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ତାଙ୍କ ଚାରିପାଖେ ଯେଉଁ ଜ୍ୟୋତିଷ୍କମାନେ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଉପଗ୍ରହ ବୋଲାଯାଏ । ଆମ ପୃଥିବୀ ଚାରିପାଖେ ଚନ୍ଦ୍ର ଯେଉଁପରି ବୁଲୁଛି, ବୃହସ୍ପତି, ଶନି, ମଙ୍ଗଳ ଚାରିପାଖେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କେତେଗୋଟି ଲେଖାଏଁ ଚନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ ବୁଲୁଅଛନ୍ତି । ସେ ଉପଗ୍ରହମାନେ ଦୂରବୀକ୍ଷଣଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଦେଖା ପଡ଼ନ୍ତି । ଧ୍ରୁବକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ ପୂର୍ବରୁ ପଶ୍ଚିମକୁ ଗତି କରୁଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଗତି ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ପରି ନିୟମିତ ନୁହେ । ଗ୍ରହମାନେ ପୂର୍ବରୁ ପଶ୍ଚିମକୁ ବୁଲୁ ବୁଲୁ ପୁଣି କିଛିଦିନ-କେତେ ପଶ୍ଚିମରୁ ପୂର୍ବକୁ ଗଲାପରି ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ଓ କେବେ କେବେ ବଙ୍କା ହୋଇ ଗତି କରିବାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଏହାକୁ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅତିଚାର (ବକ୍ରଗତି) ବୋଲାଯାଏ । ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଆକାର, ଦୂରତ୍ୱ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚାରିଆଡ଼େ ଥରେ ଘୂରିବାର କାଳ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷୀମାନେ ଗଣନାଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରିଅଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଗ୍ରହ ୯ ଗୋଟି । ଯଥା:—]

୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ (ରବି)—1. The Sun.
୨ । ଚନ୍ଦ୍ର (ସୋମ)—2. The moon.
୩ । ମଙ୍ଗଳ—3 Mars.
୪ । ବୁଧ—4. Mercury.
୫ । ବୃହସ୍ପତି (ଗୁରୁ)—5. Jupiter.
୬ । ଶୁକ୍ର—6. Venus.
୭ । ଶନି—7. Saturn.
୮ । ରାହୁ—
8. Ascending node; the dragon's head.

୧	ଋ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ	ଇଅ	●	ନ

୯ । କେତୁ—

9. Descending node; the dragon's Jail.

ପ୍ରକୃତରେ ରାହୁ ଓ କେତୁ ଗ୍ରହ ନୁହନ୍ତି । ଏହା ପୃଥିବୀର ଛାୟା । ଏହା ଛଡ଼ା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟମାନେ ୟୁରେନସ୍ ଓ ନେପଚୁନ ନାମରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ଗ୍ରହ ପାଇଅଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ଫଳିତଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଓ ମନୁଷ୍ୟ ଉପରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼େ ଓ ଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ ନାନା ବର୍ଣ୍ଣ, ଜାତି ଓ ପ୍ରଭାବବିଶିଷ୍ଟ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରା ଯାଇଅଛି ।]

୬ । ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟାଦିଙ୍କ ଗ୍ରହଣ—6. Eclipse.

୭ । ଜବରଦସ୍ତି ଶତ୍ରୁଠାରୁ ନିଆଯିବା ବସ୍ତୁ—

7. Booty; spoil.

୮ । ଜବରଦସ୍ତି ଛଡ଼ାଇ ନେବା—

8. Capturing; robbing; stealing.

୯ । ନୈକଟ୍ୟ—9. Vicinity; propinquity.

୧୦ । ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ଭୂତଯୋନିବିଶେଷ—

10. A class of evil spirits attacking children and producing convolutions.

୧୧ । ଉତ୍ସାହ; ରଣୋଦ୍ୟମ—

11. Preparation for battle.

୧୨ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—12. Purpose; design.

୧୩ । (ସଙ୍ଗୀତରେ) ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଆଳାପର ସ୍ୱର—

13. Setting to tune before singing.

୧୪ । ଅଧିକସାହସ—14. Perseverance; tenacity.

୧୫ । ଗ୍ରହବୈଗୁଣ୍ୟ—15. Ill luck; misfortune.

୧୬ । ଅନୁଗ୍ରହ—16. Favour; patronage.

୧୭ । ମଗର; ଗ୍ରାହ; କୁମ୍ଭୀର—17. Shark; crocodile.

୧୮ । (ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ନଅ ଥିବାରୁ) ନବ ସଂଖ୍ୟା—

18. The number nine.

୧୯ । ଗୃହ—19. House; residence.

୨୦ । ଅଣକ—20 Ladle.

୨୧ । ପାତ୍ର—21. Receptacle; vessel.

ଦେ. ବି.—ବିବାଦ—Quarrel; dispute.

ରତ୍ନାକରସ୍ୟ ସେ ସ୍ୱମା ସେନ ମନକୁ.
ଗ୍ରହ ତେନ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ତାହାକୁ । ଭକ୍ତ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଗ୍ରହକ—ସଂ. ବି.—୧ । (ଗ୍ରହ + କ)—ବନ୍ଦୀ; କାରାରୁଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି—

Grahaka A prisoner (Apte).

୨ । (ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.ଅକ)—ଗ୍ରାହକ; ଗ୍ରହଣକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି-

Holder

ଗ୍ରହକଙ୍କାଳ—ସଂ. ବି. (୭ମୀ ତତ୍; ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଙ୍କାଳ)—

Grahakaṅkāla ରାହୁଗ୍ରହ—The Dragon's Head; The Ascending node.

ଗ୍ରହକରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଧରିବା—

Grahakaribā To hold; to catch hold of.

କଣ୍ଠ ମେଖଳା କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟି ଶବଦେ କରି ଗ୍ରହ କରି ଚୁମ୍ବନ ।
ପ୍ରାଚୀ. ରସକାବ୍ୟ ।

ଗ୍ରହକଲ୍ଲୋଳ—ସଂ. ବି.—ରାହୁ—

Grahakallola An epithet of the Ascending node.

ଗ୍ରହକୋପ—ସଂ. ବି. (୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+କୋପ)—ମନୁଷ୍ୟ ବା ପୃଥିବୀ

Grahakopa ଉପରେ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଅଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟି—Evil influence of planets on man and earth; result of malignant planets.

ଗ୍ରହଗୋଚର—ସଂ. ବି.—(୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ଗୋଚର) (ଜ୍ୟୋତିଷ)

Grahagochara ଜନ୍ମ ରାଶିରୁ ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଶୁଭାଶୁଭ ଗତି—

The motion of planets from the sign of zodiac of a person's nativity.

ଗ୍ରହଚକ୍ର—ସଂ. ବି.—ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)

Grahachakra Grahamaṇḍala (See)

ଗ୍ରହଚିନ୍ତକ—ସଂ. ବି.—(୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ଚିନ୍ତକ)—ଦୈବଜ୍ଞ;

Grahachintaka ଜ୍ୟୋତିଷଜ୍ଞ—Fortune teller; astrologer.

ଗ୍ରହଜଗତ୍—ସଂ. ବି. (୭ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ଜଗତ)—ଗ୍ରହ ଉପଗ୍ରହାଦିଙ୍କ

Grahajagat ଭ୍ରମଣପଥସମ୍ବଳିତ ଅଞ୍ଚଳ—

The planetary world.

ଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ+ଭାବ ଅନ)—୧ । ବରଣ; ସ୍ୱୀକାର—

Grahaṇa 1. Acceptance.

୨ । ଅଙ୍ଗୀକାର—2. Agreeing; acknowledging.

୩ । ଅବଲମ୍ବନ—3. Dependence.

୪ । ଉଚ୍ଚାରଣ—4. Utterance; mention.

୫ । ବୋଧ; ଅନୁଭବ—5. Understanding; conception; comprehension.

୬ । ଧାରଣ; ଆଦାନ; ନେବା -

6. Hold; taking; receiving.

୭ । ଭୋଜନ—7. Eating; tasting.

୮ । ବନ୍ଦୀ କରିବା; ବନ୍ଧନ—

8. Seizure; seizing; imprisonment.

୯ । ଜବରଦସ୍ତି ଧରିବା—9. Capturing.

୧୦ । ସ୍ୱବଶରୁ ଆଣିବା—

10. Bringing under one's sway.

୧୧ । ଅନ୍ୟ ଗ୍ରହର ଛାୟାପାତ ଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଆଂଶିକ ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଦର୍ଶନ—

11. Eclipse (solar or lunar).

[ଦ୍ର—ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆକାଶସ୍ଥିତ ପିଣ୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହେଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀର

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୧ରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷରେ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଚ ଛ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଥ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀ ପଡ଼ିଗଲେ ପୃଥିବୀର ଛାଇ ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ପକାଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟରେ ଚନ୍ଦ୍ର ରହିଗଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ଏହାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଗ୍ରହଣ କହନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ ରାହୁ ଓ କେତୁ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଗ୍ରାସ କଲେ ଗ୍ରହଣ ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କେବଳ ଅମାବାସ୍ୟା ଦିନ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ କେବଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମଣ୍ଡଳ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ତାକୁ ସର୍ବଗ୍ରାସ ବୋଲାଯାଏ ।]

୧୨ । (+କରଣ. ଅନ) ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—12. Organ of sense.
୧୩ । ହସ୍ତ—13. The hand.
୧୪ । ନିମନ୍ତ୍ରଣ—14. Invitation.
୧୫ । ଅର୍ଥ—15. Meaning; acceptance.
୧୬ । ସ୍ୱୀକାର—16. Assent; agreement.
୧୭ । ପ୍ରତିଧ୍ୱନି—17. Echo.
୧୮ । କୌଣସି ବିଷୟକୁ ମନଦ୍ୱାରା ଆୟତ୍ତ କରିବା—18. Grasping mentally; mastering.
୧୯ । (+କର୍ମ. ଅନ) ବନ୍ଦୀ—19. A prisoner; captive.
୨୦ । ଆକର୍ଷଣ—20. Attraction; pulling; drawing.
୨୧ । ପୁରସ୍କାର—21. Reward.
୨୨ । କ୍ରୟ—22. Purchase (Apte).
୨୩ । ପାଣିଗ୍ରହଣ; ବିବାହ—23. Marriage (Apte).

ଗ୍ରହଣ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ନେବା—1. To take.
Grahaṇa karibā ୨ । କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଓ ବାକ୍ୟତଃ ସ୍ୱୀକାର କରିବା—2. To accept; to acknowledge.
ଗ୍ରହଣକରନା
୩ । ଭୋଜନ କରିବା—3. To eat; to taste.
୪ । ବୋଧ କରିବା—4. To comprehend.
୫ । ଧରିବା—5. To hold; to seize.
୬ । ନେବା—6. To take.

ଗ୍ରହଣକାଳ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହଣ+କାଳ)— ଯେଉଁ ସମୟରେ
Grahaṇakāla ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ର ରାହୁଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଆନ୍ତି—The period of the sun or the moon being under eclipse.

ଗ୍ରହଣଖଣ୍ଡିଆ—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ(ସଂ. ଗ୍ରହଣ+ଖଣ୍ଡିତ,—ଜନ୍ମରୁ ଯାହାର
Grahaṇakhaṇḍiā ନାକ ବା ଓଠ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇଥାଏ; ଖଣ୍ଡି-
(ଗ୍ରହଣଖଣ୍ଡୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଠୋଷ୍ଠ (ବ୍ୟକ୍ତି)—(a person) Whose
ଗନ୍ନାକାଟା; ଗନ୍ନାଖଁଦା nostril or lips are split up before birth; hare-lipped; split-lipped.

[ଦ୍ର—ଲୋକବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ଯେ ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ ସମୟରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥ କାଟିଲେ ବା ଭୂମିରେ ଗାର କାଟିଲେ କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ ଦେଖିଲେ ଗର୍ଭସ୍ଥ ଶିଶୁର ନାକ ବା ଓଠ ଖଣ୍ଡିତ ହୋଇଥାଏ ।]

ଗ୍ରହଣସ୍ନାନ—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; କର୍ମଧା; ଗ୍ରହଣ କାଳରେ କରଣୀୟ
Grahaṇasnāna ସ୍ନାନ)— ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରହଣ ଲାଗିବା ସମୟରେ ଓ ଗ୍ରହଣ ଛାଡ଼ିବା ସମୟରେ ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ରବିହିତ ସ୍ନାନ—Bath prescribed to be taken by a Hindu at the beginning and end of an eclipse.

[ଦ୍ର—ଗ୍ରହଣ ସ୍ନାନ ଦୁଇ ପ୍ରକାର— ଆଦ୍ୟସ୍ନାନ ଓ ମୋକ୍ଷସ୍ନାନ ।]

ଗ୍ରହଣୀ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—୧ । ଝାଡ଼ାରୋଗ;
Grahaṇi ଉଦରାମୟ—1. Dysentery; diarrhoea.
(ଗ୍ରହଣୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଉଦର ମଧ୍ୟସ୍ଥ କୋଷ୍ଠ; ଯେଉଁଠାରେ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ପିତ୍ତ ମିଶେ—2. Intestines; part of the alimentary cannal where the gastricjuice comes to the food.

ଗ୍ରହଣୀହର—ସଂ. ବି (ଗ୍ରହଣୀ+ହୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଲବଙ୍ଗ—
Grahaṇihara Cloves.
ସଂ. ବିଣ—ଗ୍ରହଣୀରୋଗନାଶକ—Curing dysentery.

ଗ୍ରହଣୀ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)— ଗ୍ରହଣୀ (ଦେଖ)
Grahaṇī Grahaṇi (See)

ଗ୍ରହଣୀକବାଟ—ପ୍ରାଦେ (ଜଣ୍ଟାମ) ବି (ବୈଦ୍ୟକ)—ମାହାଳ; ମହାନିମ୍ବ
Grahaṇikabāṭa (ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ; କଳ୍ପଦ୍ରୁମ)—
ସଂ. ମହାପିରୁମର୍ଦ୍ଦ Milia Azendarachta (tree).
ତେ. ପେନ୍ନୁବେପା

ଗ୍ରହଣୀୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)
Grahaṇiya Grāhya (See).

ଗ୍ରହଦଶା—ସଂ. ବି (ମ. ପ. ଲୋ; ଗ୍ରହ+ଦଶା; ଗ୍ରହଜନିତ ଦଶା)—
Grahadaśā ୧ (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ଗ୍ରହର ଭୋଗକାଳ; ଗ୍ରହର ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ଅଧିକାର କାଳ—1. (astrology) The aspect of a planet; the time during which a planet exercises its influence over the life of a man.

[ଦ୍ର—ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରହ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ମନୁଷ୍ୟର ଜାତକରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଦଶାର ଫଳ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ହୁଏ ।]

୨ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Bad luck.

ଗ୍ରହଦେବତା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରହର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ
Grahadebatā ଦେବତା—Diety presiding over each planet.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ି	ରୁ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ	ଯ	ସ	ଗ୍ଂ	ଇଅ	ଊ	୍

ଗ୍ରହଦୋଷ—ସଂ. ବି (ମ. ପ. ଲୋ. କର୍ମଧା)—ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପ୍ରତିକୂଳ
Grahadosha ଅବସ୍ଥିତିଜନିତ ଅମଙ୍ଗଳ—Misfortune due to evil influence of inauspicious planets.

ଗ୍ରହଦ୍ରୁମ—ସଂ. ବି—କକଡ଼ାଶୃଙ୍ଗୀ (ଦେଖ)
Grahadruma Kakardāsṛṅgī (See).

ଗ୍ରହନକ୍ଷତ୍ର—ସଂ. ବି (ସହଚର)—ଗ୍ରହ ଓ ନକ୍ଷତ୍ର—
Grahanakshatra Planets and stars.

ଗ୍ରହନାୟକ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ନାୟକ) —ଗ୍ରହରାଜ (ଦେଖ)
Grahanāyaka Graharāja (See).

ଗ୍ରହନାଶ—ସଂ. ବି—ଛତିଆନା (ଗଛ) (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) (ଦେଖ)—
Grahanāśa Chhatiānā (tree) (See).

ଗ୍ରହନିଗ୍ରହ—ସଂ. ବି (ବିପରୀତାର୍ଥ ସହଚର; ଗ୍ରହ+ନିଗ୍ରହ)—
Grahanigraha ୧ । ପୁରସ୍କାର ଓ ଦଣ୍ଡ—
1. Reward and punishment.
୨ । ଅନୁଗ୍ରହ ଓ ପ୍ରତିକୂଳତା—
2. Favour and disfavour.

ଗ୍ରହନୀହାରିକା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ନୀହାରିକା)—ସୁଦୂରସ୍ଥ
Grahanīhārikā ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନକ୍ଷତ୍ରପୁଞ୍ଜ—Nebula.

ଗ୍ରହନେମି—ସଂ. ବି—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—
Grahanemi 1. The moon.
୨ । ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଗତିମାର୍ଗର ଯେଉଁ ଅଂଶ ମୂଳା ଓ ମୃଗଶିରା ନକ୍ଷତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପଡ଼େ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)— 2. Part of the moon's orbit lying between the 19th and the 5th asterisms.
୩ । ଆକାଶ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—3. The sky.

ଗ୍ରହପତି—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ପତି)—୧ । ଗ୍ରହରାଜ (ଦେଖ)
Grahapati Graharāja (See).
୨ । ଶନିଗ୍ରହ—2. Saturn.
୩ । ଅରଖ ଗଛ—3. Calotropis Gigantea (plant.)

ଗ୍ରହପୀଡ଼ା—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଗ୍ରହଜନିତ ପୀଡ଼ା)—
Grahapīrdā ୧ । ଗ୍ରହର ପ୍ରତିକୂଳତାଜନିତ ରୋଗ—
1. Disease due to evil influence of inauspicious planets.
୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଗ୍ରହଣ—
2. Eclipse.

ଗ୍ରହପୂଜା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ପୂଜା)—
Grahapūjā କ୍ରୁଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଶାନ୍ତି ବିଧାନାର୍ଥ ଅନୁଷ୍ଠେୟ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କ୍ରିୟା—Rites performed to propitiate the malignant influence of planets.

ଗ୍ରହବିପ୍ର—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ କର୍ମଧା; ଗ୍ରହ ଶାନ୍ତ୍ୟ ' ଦାନ-
Grahabipra ଗ୍ରହୀତା ବିପ୍ର)—ଜ୍ୟୋତିଷ ନାୟକ—
An astrologer.

ଗ୍ରହବେଧ—ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ନିଜର ଦୃଷ୍ଟି ଅଥବା ଯନ୍ତ୍ରାଦି
Grahabedha ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ—
Observation of the planets with the naked eye or instrument.

ଗ୍ରହବୈକଲ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ବୈକଲ୍ୟ)—
Grahabaikalya ଗ୍ରହଦୋଷ (ଦେଖ)
Grahadosha (See)

ଗ୍ରହବୈଗୁଣ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ବୈଗୁଣ୍ୟ)—
Grahabaiguṇya ଗ୍ରହଦୋଷ (ଦେଖ)
Grahadosha (See)

ଗ୍ରହବୈଷମ୍ୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ଗ୍ରହଦୋଷ (ଦେଖ)
Grahabaishamya Grahadosha (See)

ଗ୍ରହମଣି—ସଂ. ବି. (୨ମା ତତ୍; ଗ୍ରହ+ମଣି)—
Grahamaṇi ଗ୍ରହରାଜ (ଦେଖ)
Graharāja (See)

ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ରାଶିମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରହ-
Grahamaṇḍala ମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାନନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଚକ୍ର—
The Zodiacal circle.

ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳୀ—ସଂ. ବି—ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳ (ଦେଖ)
Grahamaṇḍalī Grahamaṇḍala (See)

ଗ୍ରହଯଜ୍ଞ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ଯଜ୍ଞ) —
Grahajajña ଜ୍ୟୋତିଃ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଗ୍ରହଶାନ୍ତି ବିଧାୟକ ହୋମ—
The rite of propitiation of the planets.

ଗ୍ରହଯାଗ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ଗ୍ରହଯଜ୍ଞ (ଦେଖ)
Grahajāga Grahajajña (See)

ଗ୍ରହଯୁତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ଯୁତି)—
Grahajuti ଗ୍ରହମାନଙ୍କର ଏକତ୍ରାବସ୍ଥାନ ବା ପରସ୍ପର ସଂଲଗ୍ନତା—
Conjunction of planets.

ଗ୍ରହଯୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ଯୁଦ୍ଧ)—
Grahajuddha (ଜ୍ୟୋତିଷ) ସୂର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ବୁଧ, ବୃହସ୍ପତି, ଶୁକ୍ର, ଶନି ବା ମଙ୍ଗଳ ପରସ୍ପର ସହିତ ବା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଏକ ରାଶିରେ ଏପରି ମିଳନ, ଯହିଁରେ ଏକ ଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ଗ୍ରହ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ,—(Astronomy) The over clouding of one planet by another; a conjunction of two planets in such a manner that one of them is not visible to the earth.

ଗ୍ରହରାଜ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରହ+ରାଜନ୍=ଗ୍ରହରାଜ; ୧ମା.୧ବ;
Graharāja ପ୍ରଧାନ ଗ୍ରହ)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun (the king of the planet.
୨ । ଚନ୍ଦ୍ର—2. The moon.

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ପୃତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଖୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଖୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍' ଦେଖିବେ ।

୩ । ବୃହସ୍ପତି—3. Jupitor.

୪ । ଶନି—4. Saturn.

ଗ୍ରହରୈବତ— ସଂ. ବି—ସୂତିକା ଗୃହ—
Graharaibata Lying-in room.
ଅଦ୍ୟତ ହୋଇ ଗ୍ରହରୈବତ ବାଳକ
ମାରଣ ବଢ଼ାଇଲେ ପ୍ରାଣଙ୍କର ଶୋକ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଗ୍ରହଶାନ୍ତି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ଶାନ୍ତି)—
Grahaśānti ଗ୍ରହପୂଜା (ଦେଖ)
Grahapūjā (See)

ଗ୍ରହସଙ୍ଗମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ସଙ୍ଗମ)—
Grahasaṅgama ଗ୍ରହଯୁତି (ଦେଖ)
Grahajuti (See)

ଗ୍ରହସ୍ଫୁଟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ସ୍ଫୁଟ)—(ଜ୍ୟୋତିଷ)
Grahasphuṭa ଗ୍ରହର ସ୍ଥିତିଜ୍ଞାପକ ରାଶ୍ୟଂଶ—(astronomy)
The sign of the zodiac showing the position of planets.

ଗ୍ରହାଧାର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି ସମା ୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ଆଧାର= ଆଶ୍ରୟ)—ଧ୍ରୁବ ନକ୍ଷତ୍ର—The pole star.
[ଦ୍ର—ଏହାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଗ୍ରହମାନେ ଓ ନକ୍ଷତ୍ରମାନେ ଗତି କରୁଥିବାରୁ ।]

ଗ୍ରହାଧିପ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ଅଧିପ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—
Grahādhipa The sun.

ଗ୍ରହାଧୀଶ— ସଂ. ବି.(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ଅଧୀଶ)—ଗ୍ରହାଧିପ (ଦେଖ)
Grahādhīśa Grahādhipa (See)

ଗ୍ରହାବମର୍ଦ୍ଦନ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ଅବମର୍ଦ୍ଦନ)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ—1. Eclipse.
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ରାହୁ—
2. The dragon's head; the ascending node.
Grahābamarddana

ଗ୍ରହାଶ୍ରୟ—ସଂ. ବି—ଗ୍ରହାଧାର (ଦେଖ)
Grahāśraya Grahādhāra (See)

ଗ୍ରହିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—ଗ୍ରହଣ କରିବା—
Grahibā To receive.
ଗ୍ରହି ପ୍ରଣତ ଗ୍ରହିଣ ମୋର ତରୁପ୍ରସାଦରେ—ମଧୁସୂଦନ. କବିତାବଳୀ ।

ଗ୍ରହିଲ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ+ଅସ୍ତ୍ୟର୍ଥେ. ଇଲ) —
Grahila ୧ । ଗ୍ରହଣକାରୀ—
1. Taking; accepting.
୨ । ନିର୍ବନ୍ଧଯୁକ୍ତ; ଜିଦ୍‌ଖୋର—
2. Obstinate; head strong; importunate;
୩ । ଆଗ୍ରହଯୁକ୍ତ—3. Zealous.

ଗ୍ରୀତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ ଣିଚ୍+କର୍ମଣି. ତବ୍ୟ)—
Grhītabya ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)—Grāhya (See)

ଗ୍ରହୀତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Grahītā ଗ୍ରହଣକାରୀ—Accepting; seizing.
(ଗ୍ରହୀତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା—1. Acceptor.
୨ । ଋଣ ଗ୍ରହଣକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି; ଖାତକ—2. A debtor.
୩ । ଗ୍ରାହକ—3. Subscriber.
୪ । ଖରିଦଦାର—4. Purchaser.
୫ । (ଯେ ସ୍ତ୍ରୀର ପାଣି ଗ୍ରହଣ କରେ) ସ୍ୱାମୀ; ଘଇତା—
5. Husband.

ଗ୍ରହୋପରାଗ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରହ+ଉପରାଗ)— ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଗ୍ରହଣ; ଗ୍ରହମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରହ ବା ପୃଥିବୀର ଛାୟାପତନ—Eclipse of planets.
Grahoparāga

ଗ୍ରାଆଜୀ କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—ଗ୍ରାଜୀ କରିବା (ଦେଖ)
Grāājī karibā Grājī karibā (See)

ଗ୍ରାଜୀ କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି. (ଗ୍ରାହ୍ୟ)—
Grājī karibā ୧ । ଆତ୍ମସାତ୍ କରିବା—
1. To appropriate something to one's use.
୨ । ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)
2. Grāhijya (See)

ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ)—ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବି.ଏ.,ଏମ୍.ଏ.,ବି.ଏଲ., ବି. ଇ., ବି. ଇଡ. ଆଦି ଉଚ୍ଚ ଉପାଧି ପରୀକ୍ଷାରେ ପାଶ କରିଥିବା ବିଦ୍ୱାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି—A graduate.
Grājuet
ଗ୍ରାଜୁଏଟ
ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍

ଗ୍ରାଜ୍ୟ—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରାହ୍ୟର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Grājya ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)—Grāhya (See)

ଗ୍ରାଜ୍ଝ୍ୟ—ପ୍ରା. ବିଣ (ସଂ. ଗ୍ରାହ୍ୟର ଅଶୁଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)
Grājhya Grāhya (See)

ଗ୍ରାଣ୍ଡ୍ ଟ୍ରଙ୍କ୍ ରୋଡ୍—ବୈଦେ.ବି. (ଇଂ. ଗ୍ରାଣ୍ଡ=ଅତି ବଡ଼; ଟ୍ରଙ୍କ୍ ରୋଡ଼ =ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତା)— କଲିକତାରୁ ବାହାରି ବର୍ତ୍ତମାନ,ରାଣୀଗଞ୍ଜ, ବାଲେଶ୍ୱର,କଟକ, ପୁରୀ ବାଟେ ଯେଉଁ ପ୍ରଧାନ ରାଜପଥ ମାଦ୍ରାଜକୁ ଯାଇଅଛି—The grand trunk road running from Calcutta to Madras.
Grānd trank rod
ଗ୍ରାଣ୍ଡ ଟ୍ରଙ୍କ ରୋଡ଼
ଗ୍ରେଣ୍ଡ୍‌ଟ୍ରଙ୍କ୍‌ରୋଡ଼

ଗ୍ରାପ୍ଲପ୍ଲାଣ୍ଟ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)— ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ବିଷାକ୍ତ ସୀଜବିଶିଷ୍ଟ ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—Grapple plant; Harpagophytum Lepto Corpum (a South African herb having the woody fruits armed with long hooked or barbed thorns causing great annoyance and even death to cattle when they adhere to the body of cattle.
Grāplplānt

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇଯ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

[ଦ୍ର—ଏ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଏକ ପ୍ରକାର ବିଷାକ୍ତ ଗଛ । ଏଥିର ବୀଜକୋଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଆଙ୍କୁଶୀ କଣ୍ଟା ଥାଏ । ଫଳମାନ ଗଛରୁ ଝଡ଼ି ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଥାଏ ଓ ସେବାଟେ ଯିବା ପଶୁମାନଙ୍କ ଖୁରରେ ଲାଗି ଗଲେ ଖୁରରେ ବେଦନା ହୁଏ । ଖୁରର ବେଦନା କମାଇବା ପାଇଁ ଉକ୍ତ ପଶୁ ଖୁରକୁ ଦେହରେ ଘଷିଲାମାତ୍ରକେ ସେ ବିଷାକ୍ତ କଣ୍ଟା ଦେହରେ ବାଜି ବେଦନା କରେ । ଦେହର ବେଦନାକୁ କମାଇବାକୁ ଉକ୍ତ ପଶୁ ବିଜ ଦେହକୁ ଚାଟିଲେ ସେ କଣ୍ଟା ଦେହରୁ ଯାଇ ମୁହଁ ଓ ଜିଭରେ ଲାଗେ ଓ ଏହିପରି ପଶୁର ସର୍ବାଙ୍ଗ କଣ୍ଟକାକୀର୍ଣ୍ଣ ଓ ବେଦନାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପଶୁଟି ବେଦନାରେ ଛଟପଟ ହୋଇ ମରି ଯାଏ ।]

ଗ୍ରାବ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ+ବନ; ୧ମା.୧ବ.)—୧ । (+କର୍ମ. ବନ୍; Grāba ଯାହାକୁ ଧରି ଯାଏ) ପଥର—1. Stone.

୨ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ବନ୍; ଯାହା ପୃଥିବୀକୁ ଧାରଣ କରିଅଛି)—ପର୍ବତ—2. Mountain

୩ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ବନ୍; ଯାହା ଜଳକୁ ଧାରଣ କରେ)—ମେଘ—3. Cloud.

ସଂ. ବିଣ.—୧ । ଦୃଢ଼—1. Firm.

୨ । କଠିଣ—2. Hard.

ଗ୍ରାବଭିତ୍—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରାବ+ଭିଦ୍ ଧାତୁ=ଭେଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍) Grābabhit —ପାଷାଣଭେଦୀ (ଦେଖ)

Pāshāṇabhedī (See).

ଗ୍ରାବା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରାବ+ଆ)—ଗ୍ରାବ (ଦେଖ)
Grābā Grāba (See)

ଗ୍ରାବୁ—ଦେ. ବି.—ଏକ ପ୍ରକାର ତାସ ଖେଳ—
Grābu A game at cards played by four players.

ଗ୍ରାବୁ [ଦ୍ର—ଏଥିରେ ୪ ଜଣ ଖେଳନ୍ତି ଓ ଛକ୍କା, ବୋମ୍ ଧରି ଯାଏ; ୨ ଜଣ ଖେଳିଲେ ତାକୁ ବିନବ ଖେଳ ବୋଲାଯାଏ ଓ ବିନ୍ଧିରେ ପଞ୍ଜା ଧରାଯାଏ ।]

ଗ୍ରାମ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା—
Grām (root) 1. To invite.

୨ । ଡାକିବା—2. To call.

ଗ୍ରାମ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଗ୍ରୀକ୍. ଗ୍ରାମ୍ମା=ଅକ୍ଷର; କ୍ଷୁଦ୍ର ଓଜନ;—ଗ୍ରୀକ୍‌ରୁ Grām ଫ୍ରେଞ୍ଚ ଭାଷାକୁ ଓ ଫ୍ରେଞ୍ଚ ଭାଷାରୁ ଇଂ. ଗ୍ରାମ୍ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ)—ଗ୍ରାମ୍ ଧାତୁ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଓଜନ କରିବାରେ ଇଉରୋପୀୟ ପରିମାଣବିଶେଷ—ଗ୍ରାମ୍ Gram; Gramme.

[ଦ୍ର—ଏହାର ଓଜନ ୧୫.୪୩୨ ଗ୍ରେନ୍ ଅଟେ ।]

ଗ୍ରାମ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରମ ଧାତୁ ଣିଚ; ଗ୍ରାମି ଧାତୁ=ଆମନ୍ତ୍ରିତ ହେବା+ଅ Grāma =ଯେଉଁଠାକୁ ଯିବାକୁ ଲୋକେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୁଅନ୍ତି; କିମ୍ବା ଗମ ଧାତୁ=ଯିବା+ଅ, (ନିପାତନ)=ଯେଉଁଠାକୁ ଲୋକେ ଯାଆନ୍ତି; କିମ୍ବା ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ ମନ୍ (ନିପାତନ))—

୧ । ବାସସ୍ଥାନ—1. Residence.

ଭୋ ହଂସ ! କାହିଁ ତୋର ଗ୍ରାମ;
କେ ତୁମ୍ଭେ କିବା ତୁମ୍ଭ ନାମ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୨ । ମଫସଲ—2. The mofassal.

୩ । ଲୋକାଳୟ; ଜନପଦ; ବସ୍ତୀ—3. Village.

୪ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ; ପଲ୍ଲୀ—4. Hamlet.

୫ । (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେଲେ) ସମୂହ—5. Multitude.

(ଯଥା—ସ୍ୱରଗ୍ରାମ, ଗୁଣଗ୍ରାମ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗ୍ରାମ, ନୃପଗ୍ରାମ ।)

ଭୀମ ବୋଇଲେ ହେ ମୋହର ପରାକ୍ରମ
ଦେଖ ଆଜି ମାରିବି ସବେ ନୃପଗ୍ରାମ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣପର୍ବ ।

୬ । ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଓ ତାନାଦିର ଆଶ୍ରୟସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱରସମୂହ; ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରତ୍ରୟ (ଷଡ଼ଜ, ମଧ୍ୟମ ଓ ଗାନ୍ଧାର କିମ୍ବା ତାରା, ଉଦାତ୍ତ, ମୁଦାତ୍ତ)—6. A scale in the musical gamut (loud, ordinary low).

୭ । ଶିବ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର,—7. God Śiba.

୮ । ସପ୍ତକ; ହିନ୍ଦୁ ସଙ୍ଗୀତର ସପ୍ତ ସ୍ୱରର ସମାହାର (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—8. The seven primary tunes of Hindu music.

[ଦ୍ର—ହିନ୍ଦୁ ସଙ୍ଗୀତଶାସ୍ତ୍ରରେ ଷଡ଼ଜ, ମଧ୍ୟମ ଓ ପଞ୍ଚମ (ମତାନ୍ତରରେ ଗାନ୍ଧାର) ନାମରେ ୩ ଗ୍ରାମ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ଯାଇଅଛି । କେହି କେହି ଏହି ୩ ଗ୍ରାମକୁ ଯଥାକ୍ରମେ ନନ୍ଦାବର୍ତ୍ତୀ, ସୁଭଦ୍ର ଓ ଜୀମୂତ କହନ୍ତି; ଏମାନଙ୍କ ଅଧିଷ୍ଠାତା ଦେବ ଯଥାକ୍ରମେ ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶିବ କଳ୍ପିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତି ଗ୍ରାମରେ ୨ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଅଛି । ସା (ଷଡ଼ଜ) ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯେଉଁ ୨ ସ୍ୱର (ସାରେଗାମାପାଧାନୀ) ଅଛି ତାକୁ ଷଡ଼ଜ ଗ୍ରାମ; ମା (ମଧ୍ୟମ) ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯେଉଁ ୨ ସ୍ୱର (ମାପାଧନୀସାରେ) ଅଛି ତାକୁ ମଧ୍ୟମ ଗ୍ରାମ. ଏହିପରି ପଞ୍ଚମ (ପା) ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯେଉଁ ୨ ସ୍ୱର (ପାଧନୀସାରେଗାମା) ଅଛି ତାକୁ ପଞ୍ଚମ ଗ୍ରାମ କହନ୍ତି । ଏହି ୩ ସ୍ୱର ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମ ଦୁଇ ଗ୍ରାମର ବ୍ୟବହାର ମନୁଷ୍ୟଲୋକରେ ଚଳେ; ତୃତୀୟ ଗ୍ରାମର ବ୍ୟବହାର ସ୍ୱର୍ଗରେ ନାରଦ କରନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ତୃତୀୟ ଗ୍ରାମ ବହୁତ ଉଚ୍ଚ ଓ ତାହା ମନୁଷ୍ୟ ଗଳାରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇ ନ ପାରେ । ବୀଣା, ସାରଙ୍ଗୀ ଓ ହାରମୋନିୟମ ଆଦି ବାଦ୍ୟଦ୍ୱାରା ଏହା ବାଜେ—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗ୍ରାମକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ.—ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Grāmaka Villager.

ଗ୍ରାମକଥା—ସଂ. ବି (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+କଥା)—୧ । ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗଳ୍ପ—1. Talk about village affairs.

Grāmakathā

୨ । ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସାଧାରଣ ବିଷୟ—2. Matter relating to the common affair of a village.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପଠ ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୋଲିଙ୍କି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଦ୍ୱିତୀୟରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ;'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରାମକଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+କଣ୍ଟକ)—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି
Grāmakaṇṭaka ଗ୍ରାମର ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଏ—1. (literally a village pest) A person who is a source of troubles to the whole village.
୨ । ଚୁଗୁଲିଆ—2. A talebearer; a backbiter.

ଗ୍ରାମକରଣ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ହିସାବ ଯେ ଲେଖେ;
Grāmakaraṇa ପଟୁଆରି—Village accountant.

ଗ୍ରାମକାର୍ଜୀ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରାମକରଣ (ଦେଖ)
Grāmakārji Grāmakaraṇa (See).
ଗ୍ରାମେରକାର୍ଯ୍ୟ
ଗାଁବକାକାରଜୀ

ଗ୍ରାମକୁକୁଟ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବା ମ. ପ. ଲୋ.)—ଗୃହପାଳିତ
Grāmakukkuṭa କୁକୁଡ଼ା—Domestic fowl or cock.

ଗ୍ରାମକୂଟ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ+କୂଟ=ସଖ୍ୟା ବା ବାସିନ୍ଦା)—
Grāmakūṭa ୧ । ଗ୍ରାମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି—
1. The noblest man in the village.
୨ । ଶୂଦ୍ର—2. A Śūdra.

ଗ୍ରାମକୋଠ—ଦେ. ବି—୧ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ସମ୍ପତ୍ତି—
Grāmakoṭha 1. The joint property of the
ଗ୍ରାମର ଏଜମାଲି ସମ୍ପତ୍ତି village community or the
ଗାଁବକୋ ସାଝେକୀ ଫୁଜୀ wholebody of villagers.
୨ । ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଫଣ୍ଡ—
2. The joint fund of a village.

ଗ୍ରାମଗତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରାମ+ଗତ)—୧ । ଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ଗାଉଁଲି—
Grāmagata 1. Pertaining to a village; relating to a village; rustic.
୨ । ସଂ—ଯେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଅଛି—
2. Gone to a village.

ଗ୍ରାମଗତ କାମ—ଦେ. ବି—ଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନ ବା ଶାସନ ବା ସମାଜ
Grāmagata kāma ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କର୍ମମାନ—
ଗ୍ରାମଗତକାଜ Village administration; matters relating to the village affairs.
(ଯଥା—ଗ୍ରାମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା, ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା, ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟାଦି ।)

ଗ୍ରାମଗତି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମଗତ କର୍ମ) – ୧ । ଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା—
Grāmagati 1. Village management; village administration.
୨ । ଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯାବତୀୟ ବିଷୟ—
2. Village affairs; matters affecting the village community.
ଦେ. ବିଣ—ଗ୍ରାମଗତ (ଦେଖ)
Grāmagata (See)
ସକଳ ଗ୍ରାମରେ କାର୍ଯ୍ୟ ପଞ୍ଚାୟତଙ୍କ ଉପରେ ଥିଲା । କୃପାସିନ୍ଧୁ—ଇତିହାସ ।

ଗ୍ରାମଗ୍ରାମକେ—ଦେ. ଅ—୧ । ପ୍ରତିଗ୍ରାମରେ—
Grāmagrāmake 1. In every village.
ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ୨ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମରେ—
ଗାଁବ ଗାଁବମେ 2. In different villages.
ଗ୍ରାମଗ୍ରାମକେ କର ଶ୍ରାଦ୍ଧ
ଚୂଳନ୍ତେ ହୋଇବୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଗ୍ରାମଘାତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+ଘାତ=ହନନ)—
Grāmaghāta ଗ୍ରାମକୁ ଲୁଟ କରିବା; ଗ୍ରାମ ଲୁଣ୍ଠନ—
Plundering of a village.

ଗ୍ରାମଘାତକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+ଘାତକ)—
Grāmaghātaka ଗ୍ରାମ ଲୁଣ୍ଠନକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
The plunderer of a village.

ଗ୍ରାମଘାତି—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗ୍ରାମ+ହନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା.
Grāmaghāti ୧ବ)—୧ । ଗ୍ରାମଘାତକ (ଦେଖ)
1. Grāmaghātaka (See)
୨ । ଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପାଖେ କରବର ବୋଦା ପକାଏ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—
2 The village slaughterer; a person who slaughters the beasts offered as victims to the village Deity.

ଗ୍ରାମଘୋଷ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରାମ+ଘୋଷ)—
Grāmaghosha କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋପଗ୍ରାମ; ଗଉଡ଼ସାହି; ଗଉଡ଼ପଡ଼ା—
A small hamlet of cowherds.
ବିଶେଷ କରି ଗ୍ରାମଘୋଷ ପକ୍ଷୀଶାବ ଚହିଁ ବାସେ ବାସେ ।
ଭକ୍ତ ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

ଗ୍ରାମଚର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗ୍ରାମ+ଚର ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Grāmachara ୧ । ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି— 1. An inhabitant
(ଗ୍ରାମେଚର—ଅନ୍ୟରୂପ) of a village; a villager.
୨ । କୃଷକ—2. Husbandman (M. W.)

ଗ୍ରାମଚର୍ଯ୍ୟା—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଚର୍ଯ୍ୟା=ବୃତ୍ତି)—
Grāmacharjyā ଗ୍ରାମ୍ୟକର୍ମ (ଦେଖ)—
Grāmyakarma (See)

ଗ୍ରାମଗୃଚକା—ଗ୍ରା. ବି (ସଂ. ଗ୍ରାମ+ଗୃଚକ; ଗୃଚକ ପକ୍ଷୀ ବର୍ଷାକୁ ଗୃହୁଁ
Grāmachāchakā ଓଲଟମୁହାଁ ହୋଇ ବସିବା ଭାବରୁ)—
ଗ୍ରାମରେ କର୍ମହୀନ ହୋଇ ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲୁଥିବା ଓ ବସିବା ଲୋକ—A village loafer.

ଗ୍ରାମଗୃଚେକା—ଗ୍ରା. ବି—ଗ୍ରାମଗୃଚକା (ଦେଖ)—
Grāmachāchekā Grāmachāchakā (See)

ଗ୍ରାମଗୃଚକା—ଗ୍ରା. ବି – ଗ୍ରାମଗୃଚକା (ଦେଖ)—
Grāmachātakā Grāmachāchakā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ବସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇପ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ

ଗ୍ରାମଚୈତ୍ୟ—ସଂ. ବି—୧ । ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଦିନ ପୂଜିତ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ
Grāmachaitya ବୃକ୍ଷ—1. The sacred fig tree of village; Ficus Religiosa.

୨ । ଗ୍ରାମର ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଗ୍ରାମଦେବତା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପୂଜା ପାଆନ୍ତି—2. The sacred tree where the village Goddess is worshipped.

ଗ୍ରାମଟି—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗ୍ରାମ+କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥେ. ଟି)—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ—
Grāmaṭi 1. A small village; hamlet.

ଗ୍ରାମଟିକା } ସ୍ତ୍ରୀ
ଗ୍ରାମଟୀ }

୨ । ମନ୍ଦ ବା ଦୁରବସ୍ଥାଗ୍ରସ୍ତ ଗ୍ରାମ—
2. A miserable village.

[ଦ୍ର—କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥରେ ପୁଂଲିଙ୍ଗରେ ଟି ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗରେ ଟୀ ଓ ଟିକା କେତେକ ଶବ୍ଦ ପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ; ଭୁଲ. ବଧୂଟୀ ।]

ଗ୍ରାମଠାକୁର—ଦେ. ବି.ପୁଂ (ସଂ. ଗ୍ରାମ+ଠାକୁର)—ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ-
Grāmaṭhākura ଦ୍ୱାରା ପୂଜିତ ଦେବ—The Deity wor-
(ଘରଠାକୁର—ଉପଦେବତା) shipped by the whole body of villagers; the public Deity of a village.

ଗ୍ରାମଠାକୁରାଣୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଗ୍ରାମ+ଠାକୁର+ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ
Grāmaṭhākurāṇi ଆଣୀ)—୧ । ଗ୍ରାମଦେବତା (ଦେଖ)—
(ଘରଠାକୁରାଣୀ—ଉପଦେବତା) 1. Grāmadebatā (See)

୨ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପୂଜିତ ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତି; ଗ୍ରାମରେ ପୂଜିତା ଦୁର୍ଗାମୂର୍ତ୍ତି—The Goddess worshipped by the whole body of villagers.

[ଦ୍ର—ଗ୍ରାମର ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଗ୍ରାମରେ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରି ଯେଉଁ ଦୁର୍ଗା ଦେବତା ପୂଜା କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଗ୍ରାମଠାକୁରାଣୀ ବୋଲାଯାଏ । ଗ୍ରାମର ଏକ ମୁଣ୍ଡରେ ଆବହମାନକାଳରୁ ପୂଜିତା ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଗ୍ରାମଦେବତା ବୋଲାଯାଏ ।]

ଗ୍ରାମଣୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଗ୍ରାମ+ନୀ ଧାତୁ—ନେବା+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍)—
Grāmaṇī ୧ । ଗ୍ରାମର ଉନ୍ନତିକାରକ—1. The benefitter of a village.

୨ । ଗ୍ରାମର ମୁଖିଆ ଲୋକ; ଗାଁ ପଧାନ—
2. Headman of a village

୩ । ଭଣ୍ଡାରି—3. The village barber.

୪ । ଯଜ୍ଞ—4. Vedic sacrifice or offering.

୫ । ସହସ୍ରନାମୋକ୍ତ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନାମ—
5. A name of Bishṇu.

୬ । କାମୁକ ବ୍ୟକ୍ତି—
6. Libidinous person.

୭ । ଗ୍ରାମର ଜମିଦାର—
7. The proprietor or zamindar of a village.

ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ନଟୀ—1. Dancing girl.

୨ । ବେଶ୍ୟା—2. A whore.

୩ । ଗ୍ରାମବାସିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ—
3. A female villager (M. W.).

୪ । କୃଷକପତ୍ନୀ—
4. A female peasant (M. W.)

୫ । ନୀଳିକା ଗୁଳ୍ମ—5. Indigo plant.

ସଂ. ବିଣ—ପ୍ରଧାନ; ଶ୍ରେଷ୍ଠ—Chief (of a village).

ଗ୍ରାମତା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ+ସମୂହାର୍ଥେ. ତା; ଭୁଲ. ଜନତା)—ଗ୍ରାମ-
Grāmatā ସମୂହ; ଗ୍ରାମପୁଞ୍ଜ—A group of villages; a village union.

ଗ୍ରାମଦୂତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଦୂତ)—
Grāmadūta ୧ । ଯେ ଗ୍ରାମର ସାମାଜିକ ସମ୍ବାଦ ବହନ କରେ—
1. A village messenger; a messenger who carries the news and invitations from the villagers on social occasions.

୨ । ଭଣ୍ଡାରି—2. Village barber.

[ଦ୍ର - ବିବାହ ବ୍ରତାଦି ଉପଲକ୍ଷରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ, ମୃତ୍ୟୁସମ୍ବାଦ ଓ ମଙ୍ଗଳା ବୋଇ ଆଦି ଗ୍ରାମରେ ଭଣ୍ଡାରି ନିଆଅଣା କରୁଥିବାରୁ ।]

ଗ୍ରାମଦେବତା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଦେବତା)—
Grāmadebatā ୧ । ଗ୍ରାମର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବତା—
(ଗ୍ରାମଦୈବତ—ପୁଂ) 1 A village-Goddess or Deity.

୨ । ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କୁ ଗ୍ରାମର ସର୍ବସାଧାରଣ ପୂଜା କରନ୍ତି ଓ ଯେ ଦେବୀ ଗ୍ରାମକୁ ଆପଦ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି—
2. The tutelary Diety of a village.

[ଦ୍ର—ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିନ୍ଦୁ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଗ୍ରାମଦେବତା ଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଗ୍ରାମମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଗଛମୂଳେ ସିନ୍ଦୁରଲିପ୍ତ ଖଣ୍ଡିକେତେ ପଥର ବା ପାଷାଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଟନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ବିବାହାଦିର ଉପଲକ୍ଷରେ ଏହାଙ୍କୁ ମଙ୍ଗଳନ ଓ ମାର୍ଜନା କରାଯାଏ; ଓଲାଉଠା, ବସନ୍ତ ଆଦି ସମୟରେ ଏହାଙ୍କ ପୂଜା କରାଯାଏ ଓ ବିପଦ ଆପଦ ସମୟରେ ଲୋକେ ଏହାଙ୍କୁ ଭୋଗ ଓ ବୋଦା ଆଦି ମନାସନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଶୂଦ୍ର (ଭଣ୍ଡାରି, ମାଳୀ) ଓ ଗଡ଼ଜାତରେ ଅନାର୍ଯ୍ୟ (ସଅର; ଜଳ) ମାନେ ଏହାଙ୍କ ସେବକ ଅଟନ୍ତି । ଏ ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କୁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଦୁର୍ଗା ବା ଯୋଗିନୀରୂପେ ପୂଜା କରନ୍ତି; ବିଲ୍ କଣାଯାଏ ଯେ ଏ ମୂଳତଃ ଅନାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ପୂଜିତ ଦେବତା ।]

ଗ୍ରାମଦେବତୀ—ଗ୍ରା. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଗ୍ରାମଦେବତା)—
Grāmadebatī ୧ । ଗ୍ରାମଦେବତା (ଦେଖ)
1. Grāmadebatā (See)

ବାଟରେ ଭତେ ଗ୍ରାମଦେବତୀ ରକ୍ଷା କରନ୍ତେ—ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳ ବା ସ୍ଥାନର ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ—
2. (ironical) The local authorities of a locality.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌର୍ଗଣ୍ଡ କର୍ମ୍ମ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଅଭିଧାନକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଦେ ଗାଇ ଅଥାତ୍ମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ କର୍ମ୍ମ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଥି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଈ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

୩ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଗ୍ରାମର ରାଜକୀୟ ଶାସନ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ନିମ୍ନ ପାହ୍ୟାର ରାଜକର୍ମଚାରୀମାନେ ସାକ୍ଷାତ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ (ଯଥା—ଗ୍ରାମର ଚଉକିଦାର, ଦଫାଦାର, ଇଉନିଅନ୍ ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ୍, ସମବାୟ ସମିତିର ଶିରୁପଞ୍ଚ)—
3. (ironical) The lower order of public servants who are in direct touch with the villagers in public administration.

ଗ୍ରାମଦୌତ୍ୟ—ସଂ.ବ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଦୌତ୍ୟ)—ଗ୍ରାମର ସଂବାଦ-
Grāmadautya ବହନ କର୍ମ୍ମ—The work of carrying messages of the village society.

[ଦ୍ର—ଗ୍ରାମରେ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ (ଯଥା—ବିବାହ, ବ୍ରତ, ମୃତ୍ୟୁ, ଜନ୍ମ, ବେଭାର, ସଙ୍ଗୁଳା, ମଉଳା ନିମନ୍ତ୍ରଣ, ଜୋଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ) ମାନଙ୍କ ଉପଲକ୍ଷରେ ଭଣ୍ଡାରମାନେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କ-ଠାରୁ ସଂବାଦ ଆଣି ନିଆଅଣା କରନ୍ତି ।]

ଗ୍ରାମଧର୍ମ୍ମ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟବହାର—
Grāmadharma 1. Rustic behaviours.

୨ । ଗ୍ରାମ ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥା—2. The observance or customs of a village (M. W.).

ତା ଗ୍ରାମଧର୍ମ୍ମ କରି ତା ଲୋକେ ରଖନ୍ତି । କୃଷ୍ଣସଂହିତା, ମହାଭାରତ, ବନ ।

୩ । ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗ; ମୈଥୁନ—
3. Sexual intercourse with one's wife.

ଗ୍ରାମପତି—ସଂ. ବ—ଗ୍ରାମର ନେତା—
Grāmapati Headman of a village.

ଗ୍ରାମପାଳ—ସଂ. ବ—୧ । ଗ୍ରାମର ଚଉକିଦାର—
Grāmapāla 1. The guardsman of a village.

୨ । ଗ୍ରାମରକ୍ଷକ ସେନା—
2. Army for the protection of a village.

୩ । ଗ୍ରାମର ରକ୍ଷକ ବା ମୁଖ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି—
3. The headman or guardian of a village.

ଗ୍ରାମପୁତ୍ର—ସଂ. ବ. ପୁଂ—୧ । ଜାରଜ ସନ୍ତାନ—
Grāmaputra 1. A bastard.
(ଗ୍ରାମପୁତ୍ରିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବେଶ୍ୟାପୁତ୍ର—
2. The son of a harlot.

୩ । ଗ୍ରାମବାସୀ ବାଳକ—3. A village boy (M. W.)

ଗ୍ରାମପୁରୁଷ—ସଂ ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ପୁରୁଷ)—
Grāmapurusha ଗ୍ରାମର ବା ନଗରର ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତି—
The chief of a village or town (M. W.)

ଗ୍ରାମପୁରୋହିତ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ପୁରୋହିତ)—
Grāmapurohita ୧ । ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ପୁରୋହିତ—
1. Village priest.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଧନ ଲୋଭରେ ଗ୍ରାମର ଯୋଗ୍ୟ ଓ ଅଯୋଗ୍ୟ ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପୌରୋହିତ୍ୟ କରେ—
2. A person who offers sacrifices and conducts ceremonies for every member of the community including unworthy persons, out of avarice (M. W.)

[ଦ୍ର—ଏ ପତିତ ବ୍ରାହ୍ମଣରୂପେ ଗଣ୍ୟ ।]

ଗ୍ରାମପ୍ରେଷ୍ୟ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ପ୍ରେଷ୍ୟ)—
Grāmapreshya ଗ୍ରାମଦୂତ; ଗ୍ରାମସେବକ ଭୃତ୍ୟ—
The messenger or servant of a village or community (M. W.)

ଗ୍ରାମବାର୍ତ୍ତା—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ବାର୍ତ୍ତା)—
Grāmabārtā ଗ୍ରାମ ବିଷୟକ ଖବର—Village-news; information about village affairs.

ଗ୍ରାମବାସ—ସଂ. ବ. (୭ମୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ବାସ)—
Grāmabāsa ଗ୍ରାମରେ ଘର କରି ରହିବା—
(ଗ୍ରାମେବାସ—ଅନ୍ୟରୂପ) Residence in a village.

ଗ୍ରାମବାସୀ—ସଂ. ବ. ପୁଂ. (ଉପପଦ ତତ୍ପୁରୁଷ=ଗ୍ରାମ+ବସ୍ ଧାତୁ. Grāmabāsī ଇନ୍)—ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
(ଗ୍ରାମବାସିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Inhabitant of a village; a villager.
(ଗ୍ରାମେବାସୀ—ଅନ୍ୟରୂପ) ବିଣ—୧ । ଗାଉଁଲି; ଗାଁରେ ରହିବା ବାଲା—1. Rustic; inhabiting a village.

୨ । ପୋଷା; ପାଳିତ (ଜୀବ)—
2. Domesticated; tame (animal) (M. W.)

ଗ୍ରାମବୃଦ୍ଧ—ସଂ. ବ. ପୁଂ.(୭ମୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ବୃଦ୍ଧ)—
Grāmabṛudha ଗ୍ରାମବାସୀ ବୁଢ଼ା ଲୋକ—
An old villager (M. W).

ଗ୍ରାମମୁଖ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ମୁଖ)—୧ । ହାଟ—
Grāmamukha 1. Market-place.

୨ । ବଜାର—2. Bazar.

ଗ୍ରାମମୃଗ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ମୃଗ)—କୁକୁର—
Grāmamṛuga Dog.

ଗ୍ରାମମେଳ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଗ୍ରାମ+ମିଳନ)—୧ । ଗ୍ରାମସ୍ଥ ସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କରାଯିବା ଏକ ବିଚାର—
Grāmamela 1. Unanimity of voice amongst all the villagers.

୨ । ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇ କରିବା ସଭା—
2. A meeting of all the villagers; a village gathering.

୩ । ସବୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦଳାଦଳି ବା ବିବାଦର ଅଭାବ—3. Absence of affection amongst the villagers.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	●	ନ

ଗ୍ରାମମେଳ—ଦେ. ବ.—୧ । ଗ୍ରାମମେଳ (ଦେଖ)
Grāmameli 1. Grāmamela (See)
ଗ୍ରାମମେଳି ୨ । ସବୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତ ପରାମର୍ଶରେ ସ୍ୱୀକୃତ
गाँवका बन्दिश ଆନୋଳନ—1. A rising or combination of all the villagers.

ଗ୍ରାମଯାଚକ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଯାଚକ)—
Grāmajāchaka ଗ୍ରାମପୁରୋହିତ (ଦେଖ)—
(ଗ୍ରାମଯାଜକ—ଅନ୍ୟରୂପ) Grāmapurohita (See)

ଗ୍ରାମଯାଜୀ—ସଂ. ବ.(ଉପପଦ; ଗ୍ରାମ+ଯଜ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Grāmajājī ଗ୍ରାମପୁରୋହିତ (ଦେଖ)
Grāmapurohita (See)

ଗ୍ରାମଯୁଦ୍ଧ—ସଂ. ବ. (ମ. ପ. ତତ୍; ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘଟିତ ଯୁଦ୍ଧ)—
Grāmajuddha ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ—A riot or fray amongst the villagers; a village-tumult.

ଗ୍ରାମରଥ୍ୟା—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ରଥ୍ୟା)—୧ । ଗାଁଅଦାଣ୍ଡ;
Grāmarathyā ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାଉଥିବା ରାସ୍ତା—
1. A village street.
୨ । କୌଣସି ଗ୍ରାମକୁ ଯାଉଥିବା ରାସ୍ତା—2. A village road; a road leading to a village.

ଗ୍ରାମଲୁଣ୍ଠନ—ସଂ.ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଲୁଣ୍ଠନ)—ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର
Grāmaluṇṭhana ଧନାଦି ଲୁଟ ହେବା—Plundering of a village.

ଗ୍ରାମଷଣ୍ଡ—ସଂ. ବ.—କ୍ଲୀବ ବ୍ୟକ୍ତି—
Grāmashaṇḍa An impotent man.

ଗ୍ରାମସଙ୍କର—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ସଙ୍କର)—ଗ୍ରାମର ସବୁ
Grāmasaṅkara ଅଂଶର ବର୍ଷାପାଣି ବା ମଇଳା ପାଣି ବୋହି ଯିବାର ନଳା; ଗ୍ରାମଧୋଇବା ବୋହିଯିବାର ପହଣ୍ଡି—
The common sewer or drain of a village.

ଗ୍ରାମସଙ୍ଘ—ସଂ. ବ—(ମ. ପ. ତତ୍; ଗ୍ରାମବିଷୟ ପରିଚାଳନ ବା ବିଚାରାର୍ଥ
Grāmasaṅgha ଗଠିତ ସଂଘ)—୧ । ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ବିଷୟ ବୁଝିବା ବା ପରିଚାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ପଞ୍ଚାୟତ; ଗ୍ରାମ ଇଉନିୟନ ବୋର୍ଡ଼; ମିଉନିସିପାଲିଟୀ—1. A village corporation; a body of villagers elected by the villagers to look after the village affairs; a village Union-Board or Municipality. (M. W.)
୨ । ସବୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସମାହାର—
2. Village community; the combined body of all the villagers.

ଗ୍ରାମସଭାକ୍ଷତ—ସଂ. ବ—ଗ୍ରାମବାସୀ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଘରେ ବିବାହ
Grāmasabhākshata ବ୍ରତାଦି ଅନୁଷ୍ଠାନ ଉପଲକ୍ଷରେ ତାଙ୍କ
= ଗ୍ରାମଭାଟୀ, ଗ୍ରାମଭେଟୀ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଫଣ୍ଡକୁ ଦେୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧନ—Fees paid to the common fund of the village on the occasion of marriage and other festivals by the master of the house.

ଗ୍ରାମସୀମା—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ସୀମା)—
Grāmasīmā ୧ । ମଉଜାର ସରହଦ—
1. Boundary of a village.
୨ । ଗ୍ରାମ ବା ମଉଜାର କ୍ଷେତ୍ର—
2. Village-field (M. W.)

ଗ୍ରାମସୁଖ—ସଂ. ବ—ଗ୍ରାମ୍ୟସୁଖ (ଦେଖ)
Grāmasukha Grāmyasukha (See)

ଗ୍ରାମସେବକ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ସେବକ)—
Grāmasebaka ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ସେବା କରିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ଧୋବା, ଭଣ୍ଡାରି, କମାର, ବଢ଼େଇ ଆଦି—
Village-servants; persons serving the village-country.
[ଦ୍ର— ଏମାନେ ଗ୍ରାମର କୋଠରୁ ବା ଜମିଦାରଙ୍କଠାରୁ ସୋଇ ପାଇଁ ଯାଗିର ଜମି ଭୋଗ କରନ୍ତି ।]

ଗ୍ରାମସେବା—ସଂ. ବ—ଧୋବା, ଭଣ୍ଡାରି, କମାର, ବଢ଼େଇ ଇତ୍ୟାଦି
Grāmasebā ଗ୍ରାମର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ସେଉଁ ଚାକିରି କରନ୍ତି; ଗ୍ରାମର ହେଡ଼ାଖିଆ ଚାକିରି ।

ଗ୍ରାମସିଂହ—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—୧ । ଗ୍ରାମମୃଗ (ଦେଖ)
Grāmasiṁha 1. Grāmamṛuga (See)
୨ । କୁକୁର—2. Dog.

ଗ୍ରାମସ୍ଥ—ସଂ. ବଣ. (ଗ୍ରାମ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Grāmastha ୧ । ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା—1 Residing in a village; village resident-
୨ । ଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to a village.
ସଂ. ବ—ଗ୍ରାମ—A village (Wilson)

ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ—ସଂ. ବ. (ଗ୍ରାମ+ସ୍ଥା ଧାତୁ+କ)—
Grāmasthita ଗ୍ରାମସ୍ଥ (ଦେଖ)—Grāmastha (See)

ଗ୍ରାମହାସକ—ସଂ. ବ. ପୁଂ—ଭଗିନୀ ପତି; ଭଣେଇ—
Grāmahāsaka A sister's husband.

ଗ୍ରାମହୁର୍ଡ଼ା—ଦେ. ବ—ଗ୍ରାମର ମସାଣି—The common burial-ground of a village.
Grāmahurḍā

ଗ୍ରାମାଚାର—ସଂ. ବ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଗ୍ରାମ+ଆଚାର)—
Grāmāchāra ଗ୍ରାମଧର୍ମ (ଦେଖ) Grāmadharma (See)

ଗ୍ରାମାଧାନ—ସଂ. ବ. (ଗ୍ରାମ+ଆଧାନ)—କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ; ପଲ୍ଲୀଗ୍ରାମ—
Grāmādhāna A small village. (M. W.)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତୀୟ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଦେଖା ଦେଉନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଦେଖିଲେ, ସେହି ଶବ୍ଦ ଯେ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଆଧାରରେ ଚଳୁଛି ବୁଝିବା । ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଦେଖିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଦେଖିବେ; 'ଦଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରାମାଧିକାରୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+ଅଧିକାରୀ)—
Grāmādhikārī ଗ୍ରାମାଧିକୃତ (ଦେଖ)
Grāmādhikṛuta (See)

ଗ୍ରାମାଧିକୃତ—ସଂ. ବି—ଗ୍ରାମର ପ୍ରଧାନ; ଗ୍ରାମର ରକ୍ଷଣାଦି କର୍ମ ଚଳାଇବା
Grāmādhikṛuta ବ୍ୟକ୍ତି—The superintendent or chief of a village.

ଗ୍ରାମାଧିପ
ଗ୍ରାମାଧିପତି
ଗ୍ରାମାଧିଷ } ଅନ୍ୟରୂପ

ଗ୍ରାମାନ୍ତ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+ଅନ୍ତ)—
Grāmānta ୧ । ଗ୍ରାମର ଶେଷଭାଗ—
(ଗ୍ରାମାନ୍ତୀୟ —ବିଣ) 1. One extremity of the village
୨ । ଗ୍ରାମର ବହିର୍ଭାଗ—2. Outskirts of a village.
୩ । ଗ୍ରାମର ସୀମା—3. Village-boundary.

ଗ୍ରାମାନ୍ତର—ସଂ. ବି (ଅନ୍ୟତ୍+ଗ୍ରାମ; ଅନ୍ୟତ୍ ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ତର ଆଗମ) —ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମ —Another village
Grāmāntara

ଗ୍ରାମାନ୍ତିକ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+ଅନ୍ତିକ)—ଗ୍ରାମର ପାଖପାଖ ସ୍ଥାନ—The neighbourhood of a village.
Grāmāntika

ଗ୍ରାମାର୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗ୍ରାମାର୍) —ବ୍ୟାକରଣ—
Grāmār Grammar.

ଗ୍ରାମାରଣ୍ୟ—ସଂ. ବି—୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଗ୍ରାମ+ଅରଣ୍ୟ)—
Grāmāraṇya ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଜଙ୍ଗଲ; ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ବ୍ୟବହାରପାଇଁ ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ—1 A jungle used by the village communities.
୨ । (ବୃହ) ଗ୍ରାମ ଓ ବନ—2. Village and forest.

ଗ୍ରାମିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଗ୍ରାମ୍ୟ)—ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ—The common jungle reserved for the use of the villagers.
Grāmia

ଗ୍ରାମିକ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରାମ+ରକ୍ଷଣାର୍ଥେ. ଇକ)—୧ । ଗ୍ରାମର ରକ୍ଷକ—
Grāmika 1. The protector of a village.
(ଗ୍ରାମିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗ୍ରାମର ଅଧିପତି ବା ମୁଖିଆ—
2. Landlord of a village, a village-chief.
୩ । ଗ୍ରାମର ପହରାଦାର; ଗ୍ରାମ ଚଉକିଦାର—
3. Village-watchman, village-chowkidar.
୪ । ଗ୍ରାମର ପ୍ରଧାନବ୍ୟକ୍ତି; ପଧାନ—
4. Headman of a village.
୫ । ମୈଥୁନ—5. Cohabitation; sexual intercourse.

ଗ୍ରାମିକ ନାମେ ଯେ ବିଷୟ
ଯାହାକୁ ଦୋଷଟ ବଳିଆସ—ଜଗନ୍ନାଥ. ବିଷୟବ ।

ବିଣ—୨ । ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ —1. Relating to a village
୨ । ଗ୍ରାମ୍ୟଲୋକ—2. A rustic.
୩ । ଅଭଦ୍ର—3. Rude.
୪ । (ସଙ୍ଗୀତ) ସ୍ୱରଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
4. (music) Chromatic.
୫ । ଗ୍ରାମବାସୀ—5. A villager (M W.).

ଗ୍ରାମୀ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରାମ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—୧ । ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Grāmī 1. Inhabitant of a village; villager.
(ଗ୍ରାମିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗ୍ରାମର ଅଧିପତି—2. Village chief.
୩ । ଗାଁ ପ୍ରଧାନ—3. Headman of a village.
୪ । ଗ୍ରାମଧର୍ମୀ; ଗ୍ରାମବାସୀ ଗୃହସ୍ଥ—
4. Village house-holder.
୫ । ମଫସଲିଆ ଲୋକ; କୃଷକ—
5 A peasant (M. W.).

ବିଣ—୧ । ଗାଉଁଲି; ମଫସଲିଆ—
1 Rustic; coming from a village.
୨ । ଗ୍ରାମ୍ୟ —2. Pertaining to a village; rural.
୩ । ଲମ୍ପଟ; କାମୁକ—3. Libidinous.
୪ । ଗ୍ରାମଦ୍ୱାରା ପରିବେଷ୍ଟିତ—
4. Sorrounded by a village or community or race M. W.)

ଗ୍ରାମୀଣ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗ୍ରାମ+ଭବାର୍ଥେ. ଖଞ୍)—୧ । ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା—1. Inhabiting a village.
Grāmīṇa
(ଗ୍ରାମୀଣା—ସ୍ତ୍ରୀ ୨ । ଇତର; ଅଭଦ୍ର—2. Vulgar; rude.
(ଗ୍ରାମୀଣ—ଅନ୍ୟରୂପ) ୩ । ଗାଉଁଲି — 3. Rustic.
୪ । ଗ୍ରାମରେ ଜାତ—4 Produced in a village.
୫ । ସ୍ୱରଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—5. Chromatic (M. W.)

ବି—୧ । ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—1. Resident.
୨ । ଅଭଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି—2. A churl; a boor.
୩ । ଯେ ଗ୍ରାମ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଯାଇନାହିଁ; ଗାଉଁଲି—
3. A rustic; a person who has never gone outside the village-limits.
୪ । କୁକୁର—4 Dog.
୫ । କୁଆ—5. Crow.
୬ । ଘୁଣ୍ଡୁରୁ—6. Hog.
୭ । କୁକୁଡ଼ା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—7. Cock; fowl.

ଗ୍ରାମୀଣା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ନୀଳୀ ଗୁଳ୍ମ—
Grāmīṇā 1. Indigo plant.
୨ । ଘାଉଁଘାଘ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2. A kind of pot-herb.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ	ଯ	ସ	ଚ୍ଛ	ଇଅ	ଋ	ନ୍

ଗ୍ରାମୀୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରାମ + ଈୟ)—୧ । ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Grāmīya 1. Relating to a village rustic.
୨ । ଅଭଦ୍ର—2. Churlish; rude; boorish.

ଗ୍ରାମୀୟକ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରାମୀୟ + କ)—ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ—
Grāmīyaka A member of the village-community; one of the villagers (M.W.)

ଗ୍ରାମୀୟ ସାଧାରଣ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ସର୍ବସାଧାରଣ ଜମି—
Grāmīya sādhāraṇa Villagers' common land.

ଗ୍ରାମେୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରାମ + ଏୟ)—ଗ୍ରାମ ବା ମଫସଲରେ ଜାତ—
Grāmeya Village-born.
(ଗ୍ରାମେୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
A villager (M.W.)

ଗ୍ରାମେୟୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗ୍ରାମେୟ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ବେଶ୍ୟା—
Grāmeyī Harlot; prostitude.

ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ.)—ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଗୀତ ସଙ୍ଗୀତ
Grāmophon ଓ ବାଦ୍ୟ ଆଦି ଅନୁକରଣପୂର୍ବକ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା
ଗ୍ରାମୋଫନ୍ ଅବିକଳ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର—
ଗ୍ରାମୋଫାନ୍ Gramophone.

ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ରେକର୍ଡ୍—ବୈଦେ. (ଇଂ. ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ + ରେକର୍ଡ୍)—
Grāmophon rekard ଗ୍ରାମୋଫୋନ୍ ଯନ୍ତ୍ରରେ ଲଗାଯିବା ଚକ୍ରିତ
ଗ୍ରାମୋଫେନରେକାର୍ଡ ଚକ୍ରାକାର ଯଷ୍ଟି—Gramophone record.
ଗ୍ରାମୋଫେନକିଚୁଡ଼ି

ଗ୍ରାମ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରାମ + ଭବାର୍ଥେ. ଯ)—୧ । ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ—
Grāmya 1. Situated in a village.
(ଗ୍ରାମ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗ୍ରାମବାସୀ—2 Residing in a village.
(ବନ୍ୟା—ବିପରୀତ)
୩ । ଗ୍ରାମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
3. Pertaining to a village; rural.
୪ । ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରଗ୍ରାମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ –
4. Relating to musical gamut or scale.
୫ । ଗ୍ରାମଜାତ—5. Village made; produced in a village.
୬ । ସ୍ତ୍ରୀସଙ୍ଗମ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
6. Relating to sexual intercourse.
୭ । ମଫସଲି; ଗାଁଉଲି—7. Rustic.
୮ । ଗୃହପାଳିତ; ପୋଷା; ଗ୍ରାମପାଳିତ (ଗୋମେଷାଦି)—
8. Domesticated; tame (animals).
୯ । ଅଶ୍ଳୀଳ—9. Indecent; obscene.
୧୦ । ଅଭଦ୍ର; ଅସଭ୍ୟ—
10. Rude; uncivilized.
୧୧ । ଇତର; ନୀଚ—11. Low; mean; low-caste.
୧୨ । କୃଷିଜାତ; କୃଷିଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦିତ—
12. Cultivated.
୧୩ । ମୂଢ଼; ନିର୍ବୁଦ୍ଧିଆ—13. Foolish; idiotic; stupid.
୧୪ । ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ; ମଫସଲି ବା ଗାଁଉଲିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ (ଭାଷା)—
14. (language or speech) Used by the vulgar; used by rustic people; slang.

ସଂ. ବି—୧ । ପୋଷା ଘଗୁରୁ—1. A tame or domesticated hog.
୨ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) ମେଷ ଓ ବୃଷରାଶି—2. The two zodiacal signs of Aries and Taurus.
୩ । ମୈଥୁନ—3. Sexual intercourse.
୪ । ଗ୍ରହଣ— . Acceptance.
୫ । ରଚନାରେ ଶବ୍ଦଗତ ଓ ଅର୍ଥଗତ ଦୋଷବିଶେଷ —
5. A defect in composition; vulgarism.
[ଦ୍ର—ଯହିଁରେ ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା ବା ଅର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ]
୬ । ଗାଁଉଲି ଲୋକ; ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
6. A villager (M. W)
୭ । ଘରୋଇ ଭାଷା—7. Homely speech (M. W)
୮ । ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—
8. Rustic speech W.)
୯ । ପ୍ରାକୃତ ଭାଷା—
9. The prakruta tongue (M. W)
୧୦ । ଦେଶାଂଶ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷା; ଭାଷା—
10. Dialect (M. W.)
୧୧ । ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ—
11. Food prepared in a village (M.W.)
୧୨ । ପୋଷା ଜୀବ; ଗ୍ରାମପାଳିତ ଜୀବ—
12. A domesticated animal (M. W,)
୧୩ । ରତିବନ୍ଧବିଶେଷ (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)
13. A particular pose in copulation.
୧୪ । ଜ୍ୟୋତିଷ) ମିଥୁନ ରାଶି (ହ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
14. The zodiacal sign of Gemini or the Twins.

ଗ୍ରାମ୍ୟକଥା—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗ୍ରାମ୍ୟ + କଥା)—୧ । ଇତର ବ୍ୟବହୃତ ବା
Grāmyakathā ଅଶ୍ଳୀଳ କଥା—1. Vulgar or indecent words.
୨ । ଗ୍ରାମ ବିଷୟକ କଥା—2. Village talk.

ଗ୍ରାମ୍ୟ କର୍କଟୀ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—ପାଣି କଖାରୁ—
Grāmyakarkaṭī A species of white gourd; a pumpkin; Beninacasa Cerefera (M W).

ଗ୍ରାମ୍ୟକର୍ମ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗ୍ରାମ୍ୟ + କର୍ମ)—୧ । ମୈଥୁନ—
Grāmyakarma 1. Sexual intercourse; copulation.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ପୃଷ୍ଠାରେ ନ ମିଳନ୍ତି ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁରୁ ତତ୍ପରତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃଷ' ଦେଖିବେ; 'ବର୍ଷୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବର୍ଷୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲ୍ପତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲପତ୍' ଦେଖିବେ ।

[ଦ୍ର—ଅରଣ୍ୟଗୃହ୍ୟ ବା ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ଧର୍ମର ବିପରୀତ ଗ୍ରାମ୍ୟ-ଧର୍ମରୁ ମୈଥୁନ ଅର୍ଥ ଆସିଅଛି ।]

୨ । ମଫସଲ ରସିକତା—

2. Amorous dalliance.

୩ । ଗୃହସ୍ଥଧର୍ମ—3. A householder's avocations.

୪ । ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଧର୍ମ; ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗମ—4. Conjugal intercourse; intercourse with one's wife.

ଗ୍ରାମ୍ୟକୁଙ୍କୁମ— ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—କୁସୁମଫୁଲ—

Grāmyakuṅkuma Safflower.

ଗ୍ରାମ୍ୟଜନ୍ତୁ— ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗ୍ରାମ୍ୟ + ଜନ୍ତୁ)—

Grāmyajantu ୧ । ଗୃହପାଳିତ ପଶୁ; ଘୋଷାଣ୍ଡିବ—

1. Domesticated or tame animals or beasts.

୨ । ଗୋମେଷାଦି – 2. Village cattle.

[ଦ୍ର—ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ଗ୍ରାମ୍ୟଜନ୍ତୁ ୭ ପ୍ରକାର । ଯଥା—ଗୋ, ମେଷ, ଛାଗ, ଅଶ୍ୱ, ଅଶ୍ୱତର, ଗର୍ଦ୍ଦଭ, ମାର୍ଜ୍ଜାର ।]

ଗ୍ରାମ୍ୟତା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରାମ୍ୟ+ଭାବେ. ତା)—୧ । ଜଘନ୍ୟତା—

Grāmyatā 1. Wretchedness; filthness.

୨ । ଅସଭ୍ୟତା—2. Want of refinement; rudeness of manner.

୩ । ଅଶ୍ଳୀଳତା—3. Obscenity.

୪ । ଇତରଜନବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—

4. Rustic or vulgar speech (M. W.)

ଗ୍ରାମ୍ୟତାଦୋଷ—ସଂ. ବି—୧ । ଶ୍ରେଷ୍ଠଭାବ; ଇତର ବ୍ୟବହାର—

Grāmyatādosha 1. Lowness; vulgarity of conduct.

୨ । ଭାଷାର ଇତରତା; ରଚନାରେ ଇତର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ—

2. Use of vulgar language in composition; vulgarisim in composition; use of slang; vulgar or obscene expressions.

[ଦ୍ର—ଏହି ଦୋଷ ଦ୍ୱିବିଧ । ଯଥା—

୧ । ଶବ୍ଦଦୋଷ । ଯଥା—

ଘାଣ୍ଟ ପଡ଼ିବାର ନିଲ୍ଲ ସଞ୍ଚାର ଶ୍ରମ୍ମ ମୋ ଚରଣତଳ—

କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶ୍ୱାବସୁମ୍ ।

ଏଠାରେ "ଘାଣ୍ଟପଡ଼ିବା" ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ଗ୍ରାମ୍ୟ ।

୨ । ଅର୍ଥ ଦୋଷବିଶେଷ । ଯଥା—

ବଳକୁ ଏକାକୀ ଦେଖେ ନ ସିନ୍ଧୁ ଅନ୍ଧିକା

ଜନେ ମିଶି ଘେଟ କରି ଦେଖେ ଋଷି ଶ୍ରୋତା—ବୃଷ୍ଣିଦୂତ. ମହାଭାରତ ।

ଏଠାରେ "ଘେଟ କରିଦେବା" ଏ ଅର୍ଥ ଗ୍ରାମ୍ୟ ।]

୩ । ଅଭଦ୍ରତା—3. Boorishness

ଗ୍ରାମ୍ୟଦେବତା— ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରାମଦେବତା (ଦେଖ)

Grāmyadebatā Grāmadebatā (See)

ଗ୍ରାମ୍ୟଧର୍ମ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଗ୍ରାମ୍ୟକର୍ମ (ଦେଖ)

Grāmyadharma Grāmyakarma (See)

ଗ୍ରାମ୍ୟପଶୁ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟଜନ୍ତୁ (ଦେଖ)

Grāmyapaśu 1. Grāmyajantu (See)

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି—

2. (ironical) A fool; simpleton.

ଗ୍ରାମ୍ୟବଲ୍ଲଭା—ସଂ. ବି—ବେଶ୍ୟା—

Grāmyaballabhā A harlot.

ଗ୍ରାମ୍ୟଭାଷା—ଦେ. ବି—୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—

Grāmyabhāshā 1. Rural or rustic speech.

୨ । ଇତରଜନ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା—

2. Vulgar language; slang.

ଗ୍ରାମ୍ୟମୃଗ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—କୁକୁର—

Grāmyamṛuga Dog.

ଗ୍ରାମ୍ୟସିଂହ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—କୁକୁର—

Grāmyasiṁha Dog.

ଗ୍ରାମ୍ୟସୁଖ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ମୈଥୁନ—

Grāmyasukha Copulation; sexual intercourse.

ଗ୍ରାମ୍ୟାଶ୍ୱ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଗଧ—

Grāmyāśwa An ass.

ଗ୍ରାସ୍କଟ—ବୈଦେ. ବି. (ଲଂ. ଗ୍ରାସ୍=ଘାସ+କଟ୍ଟର୍=କାଟିବାଲୋକ)-

Grāskaṭ ଘାସିଆରୁ; ଘୋଡ଼ା ପାଇଁ ଘାସ କାଟିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ

ଗ୍ରାସ୍କଟ ଭୃତ୍ୟ—A grass-cutter

ଗ୍ରାସ୍କଟ୍

ଗ୍ରାସ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—

Grāsa ୧ । ଘାଟି ଦ୍ୱାରା କାମୁଡ଼ି ନିଆଯିବା ଖାଦ୍ୟର ଅଂଶ—

1. A morsel of food taken at one bite.

୨ । ମୁଖ ଥରକେ ପୂରିବା ପରିମିତ ଅନ୍ନପିଣ୍ଡ; କବଳ; ଗୁଣ୍ଡାଏ-

2. Mouthful; morsel.

୩ । ଖାଦ୍ୟ—3. Food.

୪ । (+ଭାବ. ଅ)—ଭକ୍ଷଣ; ଭୋଜନ—4. Eating

ତାହା କାରବାର କରି ମୋ ପେଟ ଗ୍ରାସ

ଯେତେକ ହେବ ତାହା କରିବ ନରେଶ । ବୃଷ୍ଣିଦୂତ. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।

୫ । ଗିଳିବା; ଗଳାଧଃକରଣ—

5. Devouring; swallowing.

୬ । ଘୋଡ଼ାଇବା; ଆଚ୍ଛାଦନ—

6. Covering; overshadowing.

୭ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ରାଦିଙ୍କ ଗ୍ରହଣ—7. Eclipse.

୮ । ଉଚ୍ଚାରଣଦୋଷ; ଉଚ୍ଚାରଣବେଳେ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ବା ଅକ୍ଷରକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ ନ କରିବା—8. Slurring; indistinct pronunciation of word or letter.

୯ । ଗ୍ରହଣ କାଳରେ ଛାୟା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବା ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅଂଶ—9. Part of the sun or moon eclipsed.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଭ୍ରଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଶ	ଢ

୧୦ । (ଜ୍ୟାମିତି) ଦୁଇଟି ବୃତ୍ତ ପରସ୍ପରକୁ କାଟିବା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଖଣ୍ଡ—10. (geom.) A piece cut off by the intersection of any two circles.

୧୧ । ଧରିବା କର୍ମ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର); ଗିରଫ—
11. Seizure; arrest.

ଦେ. ବ—ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନ—One's fill.

ଗ୍ରାସକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗ୍ରସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Grāsaka ୧ । ଧରିଲାବାଲା—1. Seizing.
୨ । ଗିଳିଲାବାଲା—2. Devouring.
୩ । ଯେ ଲୁଗାଏ—3. Concealing.

ଗ୍ରାସ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗିଳିବା—
Grāsa karibā 1. To swallow; to devour.
ଗ୍ରାସକରା ୨ । ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇବା—
ग्रासकरना 2. To overspread.
୩ । ଅଭିଭୂତ ବା ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା—
3. To overpower.

ଗ୍ରାସ ଚଳିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଭୋଜନ କ୍ରିୟା ସମ୍ପାଦନ—
Grāsa chalibā (ironical) The continuance of one's feeding.
(ଯଥା—ପୁଅ ରୋଜଗାର କରିବାରୁ ବଶଟାଯାକ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗ୍ରାସ ଚଳୁଛି ।)

ଗ୍ରାସ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଅନାଦରାର୍ଥ) ଭୋଜନ କରିବା—
Grāsa māribā To eat; to swallow.

ଗ୍ରାସଶଲ୍ୟ—ସଂ. ବି (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ.; ଗ୍ରାସ ସମୟରେ କଣ୍ଠଗତ ଶଲ୍ୟ)—
Grāsaśalya ୧ । ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ସମୟରେ ଉଚ୍ଚିରେ ଲାଗିଯିବା ଟାଣୁଆ ବସ୍ତୁ—1. Hard substance lodged in or stuck in the throat during meal.
୨ । ଖାଦ୍ୟ କବଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ମତ୍ସ୍ୟାଦିର କଣ୍ଟା—
2. A bit of bone of fish or meat in a mouthful of food.

ଗ୍ରାସାଚ୍ଛାଦନ—ସଂ. ବି. (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ; ଗ୍ରାସ+ଆଚ୍ଛାଦନ)—
Grāsāchchhādana ୧ । ଭୋଜନ ଓ ପରିଧାନ; ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର—
1. Food and raiment; fooding and clothing.
୨ । ଖୋରାକପୋଷାକ—2. Maintenance.

ଗ୍ରାସାର୍ଥୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗ୍ରାସ+ଅର୍ଥ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Grāsārthi ଖାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ବା ଇଚ୍ଛୁକ—
(ଗ୍ରାସାର୍ଥିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Wishing to eat.

ଗ୍ରାସିତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରସ୍ତ)—୧ । ଭକ୍ଷିତ—
Grāsita 1. Swallowed up.
୨ । ଗ୍ରସ୍ତ—2. Overpowered.
(ଯଥା—ଣିଜନ୍ତ ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁରୁ ସଂସ୍କୃତ କର୍ମବାଚ୍ୟରେ 'ତ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଲେ 'ଗ୍ରାସିତ' ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୁଏ, ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆରେ 'ଗ୍ରସ୍ତ' ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରାସିତ ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ଦେଖାଯାଏ ।)

୧+୨ ବୋଲେ ବଗୁର ଚମ୍ପିରେ ଜଗତ ଗ୍ରାସିତ
ବରନ୍ତ ନିଜ ଚମ୍ପିରେ ଗ୍ରାସିତ ପଦ୍ମଜ । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗ୍ରାସିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରସ ଧାତୁ)—୧ । ଗିଳିବା; ଉଦରସ୍ଥ କରିବା—
Grāsibā 1. To swallow up.
ଗ୍ରାସା କଠୋର ଏ ଧନୁ ବୋର, କଠୋର ସ୍ମରଣ
ग्रासना ମହାଗଦା, ଗ୍ରାସିଲ ସେ ପକ୍ଷିରାଜା ପରି । ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବ୍ୟାପିବା; ଘୋଟିବା—
2. To overpower.
ନିତ୍ୟ ନିବାସ କରୁଥିବା କାଶୀ,
ଅସି ଗ୍ରାସି ଦେଲେ ପାଇବ ସ୍ୱର୍ଗ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଭାକଲ୍ଲୋଳିନୀ ।
୩ । (ରାହୁ ବା କେତୁ) ଚନ୍ଦ୍ର ବା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିବା—
3. (the shadow of the earth) To envelop the sun or the moon.
୪ । (ଭୂତ ପ୍ରେତାଦି) ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅଭିଭୂତ କରିବା; ମନୁଷ୍ୟଠାରେ ଆବେଶ ହେବା—
4. (Spirits) To possess a person.
୫ । କଷ୍ଟଦେବା; ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ କରିବା—
5. To afflict; to torment.

ଗ୍ରାସୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଗ୍ରାସ୍ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Grāsi ପେଟୁ; ଉଦରମ୍ଭରି—Gluttonous; greedy.
(ଗ୍ରାସିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଗ୍ରାସେ—ଦେ. ବି—ଏକ ଗ୍ରାସ; ଉଦରପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୋଜନ—
Grāse A bellyful of food.
(ଯଥା—ମୁଁ ଆଜି ଖିରିପିଠା ଗ୍ରାସେ ଖାଇଲି ।)
ଦେ. ବିଣ—ଉଦରପୂର୍ଣ୍ଣ—Bellyful of.

ଗ୍ରାହ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—୧ । ଧରିବା; ଗ୍ରହଣ—
Grāha 1. Seizing; catching; holding.
୨ । ଆଦାନ; ଗ୍ରହଣ—2. Acceptance; taking.
୩ । ମୁଠାଇ ଧରିବା— 3. Clutching; grasping.
୪ । ବୋଧ; ଜ୍ଞାନ—
4. Knowledge; perception; grasp.
୫ । ଆଗ୍ରହ—5. Eagerness.
୬ । ନିବନ୍ଧ—6. Insistence; pressing request.
୭ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା; ସଙ୍କଳ୍ପ—7. Resolve; determination.
୮ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) —କୁମ୍ଭୀର—
8. Crocodile.
୯ । ରୋଗ—9. Disease.
୧୦ । ଜଳହସ୍ତୀ—10. Hippopotamus.
୧୧ । କର୍ମାରମ୍ଭ—11. Beginning; undertaking

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଭିଧାନ ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ କି ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ କି ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ କି ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ କି ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଇଁ' ଦେଖିବେ 'ଦଧି' ନ ପାଇଲେ 'ଦଧିଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗିଁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୧୨ । ମଗର; ହାଙ୍ଗର—12. Shark.

୧୩ । ବନ୍ଦୀ; କାରାବଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି—13. Prisoner.

୧୪ । ଗ୍ରାହକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—14. Holder.

୧୫ । (କର୍ମ. ଅ) ବନ୍ଦଅ, କାରାବଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି—
15. A prisoner (M W.).

ଗ୍ରାହକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—୧ । ଗ୍ରହଣକାରୀ—
Grāhaka 1. Acceptor; taker; receiver; arrester.
(ଗ୍ରାହିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବିଷଚିକିତ୍ସକ—
2. Curer of poison.
୩ । କ୍ରେତା; ଗରାଣ; ଖରିଦ୍‌ଦାରୁ—
3. Buyer; purchaser.
୪ । ପୁଲିସ କର୍ମଚାରୀ (ଯେ ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ଗିରଫ କରନ୍ତି)—
4. A police officer (who arrests culprits)
୫ । ଶ୍ୟେନ; ବାଜ—5. Falcon; hawk.
୬ । ସାପୁଆ—6. Snake-catcher.
୭ । ରକ୍ଷୀ; ଜଗୁଆଳ—7. Watchman; guard.
୮ । ଏକପ୍ରକାର ଶାଗ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
8. A kind of pot-herb.
୯ । ଯେଉଁ ଔଷଧ ସେବନ କଲେ ପତଳା ଝାଡ଼ା ବନ୍ଦ ହୋଇ ମଳ ବାନ୍ଧି ହୁଏ—9. A medicine which stops loose stools.
୧୦ । ଯେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରେ—
10. Subscriber to a newspaper.
ସଂ. ବିଣ.—ଗ୍ରହଣକାରୀ—
Accepting; seizing; grasping.
ବେ. ବିଣ.—୧ । ହୃଦୟବାନ୍—1. Magnanimous.
୨ । ରସିକ—2. Witty; appreciative.

ଗ୍ରାହକଭେଦଉଲ୍ଲେଖାଲଙ୍କାର—ସଂ. ବି.— ଉଲ୍ଲେଖାଲଙ୍କାର (ଦେଖ)
Grāhakabhedaullekhālaṅkāra
Ullekhālaṅkāra (See)

ଗ୍ରାହ୍ୟ—ବେ. ବି.—(ସଂ. ଗ୍ରାହ)—କୁମ୍ଭୀର—Crocodile.
ଗ୍ରାହ ପାଣ୍ଡବସୈନ୍ୟ ସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟେ ଗ୍ରାହ୍ୟ ପରି,
ଗ୍ରାହ୍ୟ ପଶି ଯୋଦ୍ଧା ମଧ୍ୟରୁ ବେଳେ ଗ୍ରାସ କରି ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣପର୍ବ ।

ଗ୍ରାହି—ସଂ. ବି.—୧ । ଡାହାଣୀ; ପିଶାଚୁଣୀ—1. A female evil spirit; a witch.
Grāhi
୨ । ମୂର୍ଚ୍ଛା—2. A swoon.

ଗ୍ରାହିକା—ସଂ. ବି. ଓ ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗ୍ରାହକ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—ଗ୍ରାହକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—Feminine of grāhaka.
Grāhikā

ଗ୍ରାହିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରହ ଧାତୁ ଣିଚ = ଗ୍ରାହ ଧାତୁ + କର୍ମ. କ)—ଯାହା ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରା ଯାଇଅଛି—Causes to be taken or accepted by another.
Grāhita

ଗ୍ରାହିଜ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରାହ୍ୟ)—ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)
Grāhija Grāhya (See).

ଗ୍ରାହିଜ୍ୟ—ଗ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଗ୍ରାହ୍ୟ)—ଗ୍ରାହ୍ୟ (ଦେଖ)
Grāhijya Grāhya (See)
ଗ୍ରାଜ୍ୟ

ଗ୍ରାହିଜ୍ୟ କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରାହ୍ୟ + କୃ ଧାତୁ)—
Grāhijya karibā ୧ । ଗଣନାରେ ଆଣିବା—1. To look or treat with regard or respect.
ଗ୍ରାଜ୍ୟକରା
୨ । ଖାତିର କରିବା—2. To care; to count.
୩ । ମଞ୍ଜୁର କରିବା—3 To grant.
୪ । କଥା ମାନିବା—4. To obey.
୫ । ଅନୁମୋଦନ କରିବା—5. To accept.

ଗ୍ରାହିଜ୍ୟ ନ କରିବା—ଗ୍ରା. କ୍ରି.—ନ ମାନିବା; ପସନ୍ଦରେ ନ ଆଣିବା; ପାସଙ୍ଗରେ ନ ପକାଇବା—
Grāhijya na karibā
ଗ୍ରାଜ୍ୟ ନା କରା Not to count; not to care for.

ଗ୍ରାହୀ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରହ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ)—ଗ୍ରହଣକର୍ତ୍ତା—1. One who accepts, takes, seizes or receives.
Grāhī
୨ । ଆକର୍ଷଣକାରୀ—
2. Attracting; drawing; pulling.
୩ । ଆକର୍ଷକ—3. Attracting.
୪ । ମଳବଦ୍ଧକାରକ—4. Causing constipation.
୫ । ଯେ ଗିରଫ କରେ—5. Arresting.
୬ । ଅନ୍ୱେଷକ—6. Searching.
୭ । ବାଧାଦେଉଥିବା; ପ୍ରତିବନ୍ଧକ—7. Obstructing.
୮ । ବନ୍ଧନକାରୀ—8 Binding; imprisoning.
୯ । ପ୍ରଲୋଭକ—9. Alluring; decoying.
[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଏ ଶବ୍ଦର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ନାହିଁ, ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା—ଦାନଗ୍ରାହୀ; ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ; ଗୁଣଗ୍ରାହୀ; ଭାବଗ୍ରାହୀ ଇତ୍ୟାଦି ।]
ସଂ. ବି—କଇଥ (ଗଛ ଓ ଫଳ)—
Wood apple (tree and fruit).
ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗ୍ରାହ + ଈ)— ମାଈ କୁମ୍ଭୀର—
A female crocodile.

ଗ୍ରାହ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରହ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଯ)—୧ । ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ—
Grāhya 1 Acceptable; fit to be received.
୨ । ଧରିବାଯୋଗ୍ୟ—2. Deserving to be taken or seized or arrested.
୩ । ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ—3. Fit to be acknowledged.
୪ । ଆଦରଣୀୟ—4. Fit to be respected; respectable.
୫ । ଗଣନୀୟ—5. Fit to be counted

୧	ଇ ୦	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ସ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ	ଇଅ	ଙ୍ଗ	ନ୍ଦ

୨ । ବୋଧ—6. Comprehensible.

୭ । ବିଚାରଣୀୟ—7. Noticeable.

୮ । ପ୍ରମାଣରୂପେ ଗ୍ରହଣୀୟ—
9. Admissible in evidence.

୯ । ଜ୍ଞେୟ—9. Knowable.

ସଂ. ବି—୧ । ଉପହାର—1. A present.

୨ । ଦାନ—2. A gift.

ଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗ୍ରାହ୍ୟ କରିବା (ଦେଖ)
Grāhya karibā Grāhijya karibā (See)

ଗ୍ରାହ୍ୟକରା

ଗ୍ରିଫିଥ୍—ବୈଦେ. ବି (ନାମ)—ରାମାୟଣର ଅନୁବାଦକ ଓ ସଙ୍କଳନକର୍ତ୍ତା ଜନୈକ ଇଂରେଜ—Griffith, an Englishman who was a great Sanscrit scholar.
Griphith

ଗ୍ରୀକ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗ୍ରୀକ୍)—୧ । ଗ୍ରୀସଦେଶୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି; ୟୁନାନ୍ ଦେଶବାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି—1. A Greek.
Grīk

ଗ୍ରୀକ ୨ । ଗ୍ରୀସ୍‌ଦେଶୀୟ ଭାଷା—2. The Greek language.

ଗ୍ରୀକ ବୈଦେ. ବିଣ—୧ । ଗ୍ରୀସଦେଶୀୟ—1. Greek.

୨ । ଗ୍ରୀସଜାତୀୟ—2. Pertaining to Greece.

୩ । ଗ୍ରୀସ୍‌ଦେଶବାସୀ—3. Residing in Greece.

୪ । ଗ୍ରୀକ୍‌ଭାଷାସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
4. Relating to the Greek language.

ଗ୍ରୀବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ପଦ ପରେ ଗ୍ରୀବା ଶବ୍ଦ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଧାରଣ କରିବା ଆକାର)—ଗ୍ରୀବାଯୁକ୍ତ—
Grība
(ଗ୍ରୀବା—ସ୍ତ୍ରୀ) Having a neck; necked.

[ଦ୍ର—ସମାସ ବ୍ୟତୀତରେ 'ଗ୍ରୀବା' ଶବ୍ଦଠାରେ 'ଗ୍ରୀବ' ହୁଏ । ସୁତରାଂ ଏହାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ନାହିଁ । ଯଥା—ହସ୍ତିଗ୍ରୀବ; ଉଚ୍ଚ-ଗ୍ରୀବ; ସୁଗ୍ରୀବ ।]

ଦେ. ବି—ଗ୍ରୀବା; ବେକ—Neck.

ବଲେଲେ ଶଉର ସେ ଜନ ନ ଉଡ଼ୁଇ
ସୁଗ୍ରୀବ ଗ୍ରୀବ ମୋଡ଼ି ମାର ସେ—ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଗ୍ରୀବକ—ଦେ. ବି (ଗ୍ରୈବେୟକର ଅପଭ୍ରଂଶ)—ଗଳାର ହାର—
Grībaka Necklace.

କେ ବୋଲେ ତୁ ମୋହର କଣ୍ଠଗ୍ରୀବକ ରେ—ଦୀନକୃଷ୍ଣ. ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଗ୍ରୀବା—ସଂ. ବି (ଗୃ ଧାତୁ ଭୋଜନ କରିବା+କରଣେ. ବ+ଆ)—
Grībā ବେକ—1. Neck.

୨ । କଣ୍ଠର ପଛଭାଗ—2. Back part of the neck.

[ଦ୍ର—ସମାସରେ ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ଏ ଶବ୍ଦ 'ଗ୍ରୀବ' ରୂପରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୁଏ ।]

ଗ୍ରୀବୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ଗ୍ରୀବା+ଅସ୍ତି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Gribī ୧ । ଦୀର୍ଘ ଗ୍ରୀବାଯୁକ୍ତ; ଦୀର୍ଘଗ୍ରୀବ—1. Long-necked.
(ଗ୍ରୀବିଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଗ୍ରୀବାବିଶିଷ୍ଟ—2. Having a neck.
ସଂ. ବି—ଉଷ୍ଟ୍ର—Camel.

ଗ୍ରୀଷମ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ)—ଗ୍ରୀଷ୍ମ (ଦେଖ)—
Grīshama Grīshma (See)

ଗ୍ରୀଷ୍ମ—ସଂ. ବି (ଗ୍ରସ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ମ, ନିପାତନ)—୧ । ଖରାଦିନ; ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ—1. Summer season.
Grīshma
(ଅନ୍ୟ ସଂ ନାମ—ନିଦାଘ, ତପନ, ତପ, ଘର୍ମ, ତାପନ, ଉଷ୍ଣକ ।)

୨ । ଗରମ—2. Heat; warmth.

ବିଣ—ଉଷ୍ଣ—Warm; hot.

ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ଋତୁ)—ଖରାଦିନ; ଖରାଋତୁ; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଗରମ ବୋଧ ହୁଏ; ଯେଉଁ ଋତୁରେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ପ୍ରଖର ତେଜ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ—Summer season.
Grīshmarutu

[ଦ୍ର—ବୈଶାଖ ଓ ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ ଏହି ଦୁଇ ମାସକୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ କହନ୍ତି । କେହି କେହି ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଓ ଆଷାଢ଼ ଏ ଦୁଇ ମାସକୁ ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ କହନ୍ତି ।]

ଗ୍ରୀଷ୍ମକଟିବନ୍ଧ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—(ଭୂଗୋଳ) ବିଷୁବରେଖାର ଉଭୟ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ୨୩½ ଅଂଶ ବ୍ୟାପୀ ପୃଥିବୀର ଗ୍ରୀଷ୍ମ ମଣ୍ଡଳ; କର୍କଟକ୍ରାନ୍ତି ଓ ମକରକ୍ରାନ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଭୂଭାଗ—
Grīshmakaṭibandha (geography) Torrid zone of the globe.

ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା)—ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ (ଦେଖ)—
Grīshmakāla Grīshmarutu (See)

ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳୀନ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ+ଈନ)—ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Grīshmakālīna Relating to summer season.

ଗ୍ରୀଷ୍ମଛୁଟି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ସଂ. ଛୁଟ ଧାତୁ=ବନ୍ଧନ କାଟିବା)—
Grīshmachhuṭi ଗ୍ରୀଷ୍ମାବକାଶ; ବିଶେଷ ଗ୍ରୀଷ୍ମଜନିତ ଅସୁବିଧା ଯୋଗୁଁ ସ୍କୁଲ ଓ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଆଦିର କର୍ମ ବନ୍ଦ ହେବା—
ଗ୍ରୀଷ୍ମଛୁଟୀ Summer vacation or recesses.

ଗ୍ରୀଷ୍ମଜା—ସଂ. ବି (ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ଆ)—
Grīshmajā ୧ । ନବମଲ୍ଲିକା; ନିଆଳି (ଦେଖ)—
Niāli (See)

୨ । ଅବନ୍ଧୁରପୃଷ୍ଠ ଆଉଫଳ—2. Smooth-peeled apple.

ଗ୍ରୀଷ୍ମଧାନ୍ୟ—ସଂ.ବି(ମ.ପ.ଲୋ. କର୍ମଧା;ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ଉତ୍ପାଦିତ ଧାନ୍ୟ)—
Grīshmadhānya ଦାଲୁଅ ଧାନ—Summer paddy.

ଗ୍ରୀଷ୍ମନିବାସ—ସଂ. ବି (ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର)—ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳରେ ରାଜା ବା ରାଜପୁରୁଷମାନେ ଶୀତଳତା ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାୟୀ ରାଜଧାନୀ ଠାରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ପାର୍ବତ୍ୟ ବା ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳସ୍ଥ ଶୀତଳ ପ୍ରଦେଶରେ ରହନ୍ତି—
Grīshmanibāsa Summer residence of kings and high officials.

ଗ୍ରୀଷ୍ମପ୍ରଧାନ—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ପ୍ରଧାନ)—ଯେଉଁଠାରେ ବିଶେଷଭାବରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ବୋଧ ହୁଏ—
Grīshmapradhāna Where heat or summer predominates.

ସାଧାରଣ ଲେଖାଏଁ ପ୍ରସ୍ତାରେ ସ୍ୱରବ୍ରତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ହେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଣ୍ଟ' ଖୋଜିବେ; 'କୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'କୁଅଁ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଜ୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; ଅଲବଣ୍ଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଣ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ରୀଷ୍ମବୋଧ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ବୋଧ)—ଗରମ ଅନୁଭୂତି—
Grīshmabodha Feeling of warmth or heat.

ଗ୍ରୀଷ୍ମଭବା—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ଭୂ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ଆ)—
Grīshmabhabā ଗ୍ରୀଷ୍ମଜା (ଦେଖ)—Grīshmajā (See)

ଗ୍ରୀଷ୍ମମଣ୍ଡଳ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ଗ୍ରୀଷ୍ମ କଟିବନ୍ଧ (ଦେଖ)
Grīshmamaṇḍaḷa Grīshma kaṭibandha (See)

ଗ୍ରୀଷ୍ମର୍ତୁ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ଋତୁ)—ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—
Grīshmartu Summer season.

ଗ୍ରୀଷ୍ମାବକାଶ—ସଂ. ବି (ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର)—ଗ୍ରୀଷ୍ମଛୁଟି (ଦେଖ)
Grīshmābakāśa Grīshmachhuṭi (See)

ଗ୍ରୀଷ୍ମାର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (୩ୟା ତତ୍ପୁ; ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ଆର୍ତ୍ତ)—
Grīshmārtta ଉଷ୍ଣତାଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ—Pestered or
(ଗ୍ରୀଷ୍ମାର୍ତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ) oppressed by heat; feeling very hot.

ଗ୍ରୀଷ୍ମୀ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ଈ)—ନିଆଳି ଫୁଲଗଛ (ଦେଖ)
Grīshmī Niāḷi flower-plant (See)

ଗ୍ରୀସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ) (ଇଂ. ଗ୍ରୀସ୍)—ଇଉରୋପର ଗ୍ରୀସ୍ ନାମକ
Grīs ଦେଶ ବା ରାଜ୍ୟ—Greece.

[ଦ୍ର—ଏହାର ସଂ. ନାମ ଯୁନାନ୍; ଇଉରୋପ ମହାଦେଶର ଭୂଭାଗ ଦେଶର ଦକ୍ଷିଣରେ ଓ ଭୂମଧ୍ୟସାଗର କୂଳରେ ଏହା ଗୋଟିଏ ଉପଦ୍ୱୀପ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ଶତାବ୍ଦୀମାନଙ୍କରେ ଏହା ବିଶେଷ ସଭ୍ୟ ଥିଲା । ମହାକବି ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡର୍ (ସିକନ୍ଦରସାହା) ଓ କବି ହୋମର୍ ଏହି ଦେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଗ୍ରୀକ୍ ସଭ୍ୟତା ଦ୍ୱାରା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ପ୍ରଭାବିତ । ଭାରତରେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରୀକ୍ ସଭ୍ୟତାର ଛାୟା ପଡ଼ିଥିଲା । କିଛିଦିନ ପୂର୍ବେ ଏହା ରାଜତନ୍ତ୍ର ଥିଲା, ଏବେ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ହୋଇଅଛି ।]

ଗ୍ରୀସୀୟ—ଦେ. ବିଣ (ବୈଦେ. ଗ୍ରୀସ+ସଂ. ପ୍ରତ୍ୟୟ ଈୟ)—
Grīsīya ଗ୍ରୀସ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Greek.

ଗ୍ରୁପ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗ୍ରୁପ୍)—ପୁଞ୍ଜ; ସମୂହ; ଦଳ—
Grup Group.
ଗ୍ରୁପ
ग्रुप्

ଗ୍ରୁପ୍ ଫଟୋ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗ୍ରୁପ୍+ଫଟୋ)—
Grup phato ଏକାଧିକ ଲୋକଙ୍କର ଏକତ୍ରାବସ୍ଥାନ କାଳରେ
ଗ୍ରୁପ୍ ଫଟୋ ଯେଉଁ ଫଟୋ ବା ଛାୟାଚିତ୍ର ଗୃହୀତ ହୁଏ—
ग्रुफ फटो Group photo.

ଗ୍ରେଟ୍ ପ୍ରାଇମର୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ସାଧାରଣ ଅକ୍ଷର ଅପେକ୍ଷା
Greṭ prāimar ବଡ଼ ଆକାରର ଅକ୍ଷର ଓ ଟାଇପ୍—
ଗ୍ରେଟ ପ୍ରାଇମର Great primer; a large type and
ग्रेट प्राइमर letter in printing.

ଗ୍ରେଟ୍ ବ୍ରିଟେନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ନାମ) (ଇଂ. ଗ୍ରେଟ୍ ବ୍ରିଟେନ୍)—
Greṭ briṭen ଇଂଲଣ୍ଡ, ସ୍କଟଲାଣ୍ଡ ଓ ୱେଲ୍ସ ଏହି ତିନି ରାଜ୍ୟର
ଗ୍ରେଟ୍ ବ୍ରିଟେନ୍ ସମାହାର—Great Britain.
ग्रेट् ब्रिटेन्

ଗ୍ରେଡ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—କ୍ରମୋଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ—
Gred Grade.
ଗ୍ରେଡ୍
ग्रेड

ଗ୍ରେନ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ)—ଇଂରାଜ ଓଜନବିଶେଷ; ୧ ଭରିର $\frac{1}{480}$
Gren ଭାଗ; ୧ ଯବୋଦର ପରିମାଣ—An English
ଗ୍ରେନ weight corresponding to one grain of
ग्रेन barley.

ଗ୍ରେନାଇଟ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଗ୍ରାନାଇଟ୍)—
Grenāit ଏକ ପ୍ରକାର ଚିକ୍କଣ ଓ ଟାଣୁଆ ପଥର; ଅଭ୍ରକଣା ମିଶ୍ରିତ
ଗ୍ରେନାଇଟ୍ ଶଙ୍ଖମର୍ମର ପଥର—Granite stone.
ग्रेनाइट्

ଗ୍ରେପ୍ତାର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବିଣ—ଗିରଫ୍ତାର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Greptār (etc) Giraptār etc (See)

ଗ୍ରେଫ୍ତାର୍ (ଇତ୍ୟାଦି)—ବୈଦେ. ବିଣ—ଗିରଫ୍ତାର୍ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)
Grephtār (etc) Giraphtār etc (See)

ଗ୍ରୈବ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରୀବା+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—
Graiba ଗ୍ରୀବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
Appertaining to the neck.

ସଂ. ବି—୧ । କଣ୍ଠଭୂଷଣ; ଗଳାହାର—
1. Necklace; an ornament for the neck.
୨ । ଗଳାବନ୍ଧନ—2. Neck-tie.
୩ । ହସ୍ତୀର ବେକରେ ଗୁଡ଼ିଆ ହେବା ଦଉଡ଼ି ବା ଶିକୁଳି—
3. A chain or rope passed round the neck of an elephant.

ଗ୍ରୈବେୟ—ସଂ. ବିଣ ଓ ବି. (ଗ୍ରୀବା+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଏୟ)—
Graibeya ଗ୍ରୈବ (ଦେଖ)
Graiba (See)

ଗ୍ରୈବେୟକ—ସଂ. ବିଣ ଓ ବି. (ଗ୍ରୀବା+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଏୟ+କ)—
Graibeyaka ଗ୍ରୈବ (ଦେଖ)
Graiba (See)

ଗ୍ରୈଷ୍ମ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଅ)—
Graishma ୧ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
1. Pertaining to summer.
୨ । ଉଷ୍ଣତା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—2. Pertaining to heat.

ଗ୍ରୈଷ୍ମିକ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ରୀଷ୍ମ+ସମ୍ବନ୍ଧାର୍ଥେ. ଇକ)—
Graishmika ୧ । ଗ୍ରୈଷ୍ମ (ଦେଖ)
1. Graishma (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

୨ । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧର୍ମବେତ୍ତା; ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତାପର କମ-ବେଶି ଜଣା ପଡ଼େ—2. (instrument) Affected by difference of temperature.

ଗ୍ଲପନ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ଲୈ ଧାତୁ+ଣିଚ୍+ଭାବ. ଅନ)—
Glapana ୧ । ଲୁଚା; ନିନ୍ଦା—1. Blasphemy; slander.
୨ । ଶୁଖିଯିବା; ମଉଳିଯିବା—
2. Withering; drying up.
ସଂ. ବିଣ.—୧ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ଗ୍ଲାନିକାରକ; ନିନ୍ଦକ—
1. Slandering.
୨ । ଗ୍ଲାନିଜନକ—2. Fatiguing.
୩ । ନିନ୍ଦାଜନକ; ନିନ୍ଦ୍ୟ—3. Blame-worthy.

ଗ୍ଲସ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଭକ୍ଷଣ କରିବା—
Glas (root) 1. To eat.
୨ । ଗିଳିବା—2. To devour.

ଗ୍ଲସ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ଲସ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଭକ୍ଷିତ—
Glasta Eaten.

ଗ୍ଲହ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ପାଇବା—
Glah (root) 1. To get.
୨ । ଜୁଆଖେଳରେ ଜିତିବା—
2. To win in gambling.
୩ । ଜୁଆଖେଳିବା—3. To gamble.

ଗ୍ଲହ—ସଂ. ବି. (ଗ୍ଲହ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—୧ । ପଣା ଆଦି ଖେଳରେ
Glaha ରଖା ଯିବା ପଣ—1. Bet; stake; a wager off ered in a game of hazard.
୨ । ପଣାକାଠି—2. Dice.
୩ । (+ଭାବ. ଅ) ଦ୍ୟୂତକ୍ରୀଡ଼ା—3. Gambling.
୪ । ପଣାଖେଳ—4. A game at dice.
୫ । (+କରଣ. ଅ) ପଣା ବା ସତରଞ୍ଜର ଗୋଟି—
5 Chessmen.

ଗ୍ଲାନ—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ଲୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—୧ । ମ୍ଳାନ—
Glāna 1. Debilitated; exhausted.
୨ । ଅବସନ୍ନ; କ୍ଲାନ୍ତ—
2. Weary; tired; fatigued; spent-up.
୩ । ଅସୁସ୍ଥ; ପୀଡ଼ିତ; ବ୍ୟାଧିଯୁକ୍ତ—3. Sick; ill; ailing.
୪ । ଦୁର୍ବଳ—4. Weak; emaciated.
ସଂ. ବି. (+ଭାବ. ତ)—ଗ୍ଲାନି (ଦେଖ)
Glāni (See)

ଗ୍ଲାନି—ସଂ. ବି. (ଗ୍ଲୈ ଧାତୁ+ଭାବ. ତି)—୧ । କ୍ଲାନ୍ତି; ଶ୍ରାନ୍ତି; ଶାରୀରିକ
Glāni ଶିଥିଳତା—1. Fatigue.
୨ । ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ—2. Illness; ill health.
୩ । ହାନି—3. Loss; injury.
୪ । ଦୁର୍ବଳତା—4. Debility; weakness.
୫ । ନିନ୍ଦା—5. Slander; reproach.
୬ । କ୍ଷୟ—6. Decay; decline.
୭ । କଳ୍ପିତ ଦୋଷାରୋପ—
7. Imputation of an imaginary defect.
୮ । ମନରେ ଜାତ ଶରୀର ଦୁଃଖ; ଖେଦ—
8. Grief; sorrow.
୯ । ମାନସିକ ଶିଥିଳତା; ଅବସାଦ—
9. Langour; lassitude.
୧୦ । ସାହିତ୍ୟରେ ବିତୃଷ୍ଣା ରସର ଏକ ସ୍ଥାୟୀଭାବ—
10. A permanent accompaniment of the sentiment of disgust in literature.

[ଦ୍ର—ସାହିତ୍ୟଦର୍ପଣ ମତରେ ଏହା ବ୍ୟଭିଚାରୀ ଭାବର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ରତି, ପରିଶ୍ରମ, ମନସ୍ତାପ, କ୍ଷୁଧା, ତୃଷା ଆଦିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦୁର୍ବଳତାହିଁ ଗ୍ଲାନି ଅଟେ । ଏଥିରେ ଶରୀରର କମ୍ପନ ହୁଏ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଉତ୍ସାହ ହୁଏ ନାହିଁ—ହ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଗ୍ଲାନିକର—ସଂ. ବିଣ. (ଗ୍ଲାନି+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Glānikara ୧ । ହାନିକାରକ—1. Injurious.
୨ । ନିନ୍ଦାଜନକ—2 Blame-worthy; blameable.
୩ । ଦୁର୍ବଳତା ଉତ୍ପାଦକ—3. Debilitating.
୪ । ଶ୍ରାନ୍ତିକର—
4. Causing langour; fatiguing.

ଗ୍ଲାନି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ନିନ୍ଦା କରିବା—
Glānikaribā 1. To slander.
ଗ୍ଲାନିକରା ୨ । ହାନି କରିବା—2. To cause loss.
ग्लानिकरणा ୩ । ଦୁର୍ବଳ କରିବା—3. To debilitate.
୪ । ଅସୁସ୍ଥ କରିବା—
4 To cause illness; to make ill.

ଗ୍ଲାନିଜନକ—ସଂ. ବିଣ—ଗ୍ଲାନିକର (ଦେଖ)
Glānijanaka Glānikara (See).

ଗ୍ଲାନିପ୍ରଦ—ସଂ. ବିଣ—ଗ୍ଲାନିକର (ଦେଖ)
Glāniprada Glānikara (See).

ଗ୍ଲାସ୍ନୁ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ଲୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ସ୍ନୁ)—ଗ୍ଲାନ; କ୍ଲାନ୍ତ—
Glāsnu Fatigued.

ଗ୍ଲିସରିନ୍—ବୈଦେ. ବି (ଇଂ. ଗ୍ଲିସରିନ୍)—ଏକପ୍ରକାର ଶୀତଳଦ୍ରବ୍ୟରୁ
Glisarin ପ୍ରସ୍ତୁତ ତରଳ ଔଷଧବିଶେଷ—Glycerine.
ଗ୍ଲିସରିନ
ଗ୍ଲିସରୀନ

ଗ୍ଲେୟ—ସଂ. ବିଣ (ଗ୍ଲୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଯ)—୧ । ଗ୍ଲାନିକର—
Gleya 1. Injurious.
୨ । (+କର୍ମ. ଯ) ଗ୍ଲାନିଯୋଗ୍ୟ—2. Blameworthy.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଏପରି ସ୍ଥଳରେ ସ୍ପର୍ଶ ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ ବୋଲିଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାସ୍ଥାନେ ଚଳିତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁତ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଗ୍ଲୈ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ମଳିନ ହେବା—
Glai (root) 1. To wane.
୨ । କ୍ଲାନ୍ତ ହେବା—2. To be tired.
୩ । କ୍ଷୟ ପାଇବା—3. To be worne out.

ଗ୍ଲୌ—ସଂ. ବି (ଗ୍ଲୈ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଔ)—୧ । ଚନ୍ଦ୍ର—
Glau 1. Moon.
୨ । କର୍ପୂର—2. Camphor.

ଘ—ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣର ଓ କ ବର୍ଗର ୪ର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ (ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣସ୍ଥାନ କଣ୍ଠମୂଳ; ଏହା ଘର୍ଷଧ୍ୱନି ବର୍ଣ୍ଣ)—The fourth consonant of the Oriya and Sanskrit alphabets. Asperate of 'ଗ' corresponding in pronunciation to 'Gh' in Ghost.
Gha

ସଂ: ବି (ହନ୍ ଧାତୁ=ଆଘାତ କରିବା+କର୍ମ. ଅ)—
୧ । ଘଣ୍ଟା—1. Bell.
୨ । ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି—2. Sound of bells striking.
୩ । ଚକ୍ରାଦିର ଘର୍ଷର ଶବ୍ଦ—
3. Rattling noise of moving wheels.
୪ । ଘୁଙ୍ଗୁରର ଶବ୍ଦ—
4. Tinkling sound of small bells.
୫ । ବତ୍ସର; ବର୍ଷ—5. Year.

ଘଅଡ଼ିବା—ସ୍ଥାନେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘଉଡ଼ିବା—
Gha-ardibā To drive away.

ଘଅବା—ସ୍ଥା. ବିଣ (ସଂ. ଘନ)—ଗହବା (ଦେଖ)
Gha-abā Gahabā (See).
(ଯଥା—ଘଅବା ବାଳ ।)

ଘଇତା—ସ୍ଥା (ଇତର) ବି. ପୁଂ (ସଂ. ଭ୍ରାତା; ମୂଳ. ସଂ. ଭର୍ତ୍ତା)—
Ghaitā ୧ । ଭର୍ତ୍ତା—1. Husband.
(ମାଇପ—ସ୍ତ୍ରୀ) ଗୋଇହନ୍ତ ପଇତା ବାଳରେ ପକାଇ
ଭାତାର ମଣ୍ଡାଦେଗ ଘଇତା ପର ଗୋଇ ବହ—ବୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ ମହାଭାରତ ।
ଭତାର, ଖସମ ୨ । ସ୍ୱାମୀ; ମାଲିକ—2. Lord; owner.
୩ । ଉପପତି; ଜାର—3. A paramour.

ଘଇତାକରାଇ—ସ୍ଥା (ଇତର) ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗାଳି)—ଅସତୀ; ବଟପୀ—
Ghaitākarāi (a term of abuse) Adulteress;
ଭାତାରୀ unchaste.

ସଗ ଘରଯାକ୍ଷ ଘଇତାକରାଇ,
ବୋଇ ଘଉଡ଼ିବା କାହିଁକି ଶୁଣା ନାହିଁ । ବୃଷ୍ଣସିନ୍ଧୁ ମହାଭାରତ ବନ ।

ଘଇତା କରିବା—ସ୍ଥା (ଇତର) କ୍ରି (ମନାର୍ଥ; ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହୃତ)—
Ghaitā karibā ୧ । ପରପୁରୁଷକୁ ଉପପତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା—
ଭାତାରକରା 1. To take as paramour.
ଖସମକରନା ତୁ ଯେଉଁ ଦିନରୁ ଯାହାକୁ, ସେ ଘଇତା କରିଛ ତାହାକୁ—ଭଗ ।
୨ । ପରପୁରୁଷ ସଙ୍ଗମ କରିବା—2. To commit adultery with a male (said of females).
୩ । ସ୍ୱାମିରୂପେ ବରଣ କରିବା—
3. To select as one's husband

ଘଇତାକରେଇ—ସ୍ଥା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଗାଳି)—ଘଇତାକରାଇ (ଦେଖ)—
Ghaitākarei Ghaitākarāi (See)

ଘଇତାଖାଇ—ସ୍ଥା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—(ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବା ଗାଳିବିଶେଷ)
Ghaitākhāi ୧ । ଯେ ନିଜ ସ୍ୱାମୀର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୁଏ—
ଭାତାରଖାଗୀ 1. Causing the death of one's own
ଖସମଖାଟୀ husband.
୨ । ବିଧବା—2. Widow.

ଘଇତାପଣ—ସ୍ଥା. ବି—୧ । ସ୍ୱାମୀର ଅଧିକାର—
Ghaitāpaṇa 1. The state or authority of a husband.
୨ । ସ୍ୱାମିତ୍ୱ—2. Mastery; ownership.

ଘଇତାପଣିଆଁ—ଦେ. ବି—ଘଇତାପଣ (ଦେଖ)—
Ghaitāpaṇiāñ Ghaitāpaṇa (See)

ଘଇତାବୁକୁ—ସ୍ଥା. ବି (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ)—ସ୍ୱାମୀଠାରୁ ଉତ୍ସାହ ବା ଅଙ୍ଗୀକାର
Ghaitābuku ବଚନ—(figurative) Encouragement from or promise by the husband.
ଯେବେ ଘାଇଥାଏ ଘଇତାବୁକୁ,
ସବୁ ହେଇଥାଏ ବାପ ସଙ୍ଗକୁ । ଭଗ ।

ଘଇତା ମାଇପ—ସ୍ଥା. ବି (ସହଚର. ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—
Ghaitā māipa Husband and wife.

ଘଇତାସୁଆଗୀ—ସ୍ଥା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଭ୍ରାତା+ସୌଭାଗ୍ୟବତୀ)—
Ghaitāsuāgī ୧ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରତି ଅତିଶୟ ଆଦର
ଭାତାର ସୋଆଗୀ ଦେଖାଏ; ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଅନୁରକ୍ତା (ସ୍ତ୍ରୀ)—
1. Much doting (wife).
୨ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ୱାମୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଦର କରେ—
(a wife) Doted over by the husband.

ଘଇତେଇ—ସ୍ଥା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘୈତେଇ (ଦେଖ)—
Ghaitei Ghaitei (See)

ଘଉଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଦୂରୀକରଣ; ତଡ଼ି ଦେବା—
Ghaurdā Driving away; pushing away.
ତାଡ଼ା
ଢକେଲନା

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ପ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ

ଘଉଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦୂର କରିବା—
Ghaurdāibā 1. To remove; to cause to disappear.
ତାଡ଼ାନ
ଢକେଲନା ୨ । ଉଡ଼ାଦେବା—2. To drive out.
ସ୍ୱଦ୍ଧାଗିଗ ନାଙ୍ଗ ଭୋଡେରେ କାଳ,
ଘଉଡ଼ାଇ କହେ କର୍କଶ ଡାକ । ନଦକିଶୋର. ନିର୍ଝରିଣୀ ।
୩ । ଗଳାଧକ୍କା ଦେବା—
3. To push away by the neck.

ଘଉଡ଼ାଘଉଡ଼ି—ଦେ. ବି—୧ । ପରସ୍ପର ତଡ଼ାତଡ଼ି ହେବା କର୍ମ—
Ghaurdāghaurdi 1. Mutual pushing.
ତାଡ଼ାତୁଡ଼ି ୨ । ବହୁବାର ତଡ଼ିବା କର୍ମ—
ଢକେଲାଢକେଲି 2. Repeated drivings.
ଦେ. ବିଣ—ପରସ୍ପର ତଡ଼ାତଡ଼ି ହେବା (ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ)—
(persons) Pushing one another away.

ଘଉଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ତ୍ରସ୍ତ ଧାତୁ=ବଳପୂର୍ବକ ଧରିବା)—
Ghaurdibā ୧ । ଘଉଡ଼ାଇବା—1. To remove; to
ତାଡ଼ନ, ତାଡ଼ା drive away; to cause to disappear.
ଢକେଲନା କହିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଦେଲ ଜ ଘଉଡ଼ି ।
କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୨ । ଘଉରେ ଗୋଡ଼ାଇ କରି ଖଣ୍ଡଦୂରରେ ଛାଡ଼ିବା—
2. To chase away.
ବିବେକ ଦେଲା ଘଉଡ଼ି । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭବଖ୍ୟ. ଗ ଗୀତ ।
୩ । ଉଡ଼ିବା—3. To drive out.
ସଗ ଘରଯାଉଛ ଘଇତାକରିଲ
ବୋଲି ଘଉଡ଼ିବା କାହିଁକି ଶୁଣା ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଘଏଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ପୁଂ (ସଂ. ପ୍ରତ୍ନାତା)—
Ghaetā. ଘଇତା (ଦେଖ)
(ମାଏଘୋ—ସ୍ତ୍ରୀ) Ghaitā (See)

ଘଁଘଁ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Ghañghañ ୧ । ଘୁଗୁଡ଼ି ମାରିବାର ଅନୁନାସିକ ଧ୍ୱନି—
1. Nasal snoring sound.
୨ । ଘାଉଁଘାଉଁ (ଦେଖ)
2. Ghāuñghāuñ (See)

ଘଁଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ତ୍ରନ୍ଥି)—ଗଣ୍ଠି—
Ghañṭā Corn; hard skin formed on any part of the body due to constant friction; calluse.

ଘଁଠା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘଁଟା (ଦେଖ)
Ghañṭhā Ghañṭā (See)

ଘଗ୍ରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ସଂ. ଗର୍ଗରୀ. ଭୁଲ. ହି.ଗଗ୍ରି)—
Ghagri ମାଠିଆ; କଳସ—An earthen pitcher.

ଘଙ୍ଗୁର—ପ୍ରା. ବି—ଘୁଙ୍ଗୁର (ଦେଖ)
Ghaṅgura Ghuṅgura (See)

ଘଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘନ)—୧ । ଗହଳ; ସାନ୍ଦ୍ର; ଜବଡ଼—
Ghañcha 1. Thickly set; dense.
ଦକ୍ଷିଣେ ଉଦ୍ୟାନ ଘଞ୍ଚ ଉତ୍ତର ବନ । ପ୍ରାଚୀ. ଉତ୍ତମ୍ୟମଣ୍ଡପ ।
୨ । ଘଡ଼; ଜନତାପୂର୍ଣ୍ଣ—2 Crowded
୩ । ମୋଟ; ଘନ—3 Thick; tough.
ଉଚ୍ଚ ଘଞ୍ଚ କଠିନ ବର୍ତ୍ତୁଳ ବ୍ୟ ବେନ । କୃଷ୍ଣକିହ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଣ—ଅତି ଗହଳ—
Ghañchāghañcha Very dense; densely set.
ଦେ. ବି—ବହୁ ବସ୍ତୁର ଅଳ୍ପ ସ୍ଥାନରେ ସମାବେଶ—
The state of many things put inside a narrow space; the state of being cooped up.

ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚି—ଦେ. ବିଣ ଓ ବି—ଘଞ୍ଚାଘଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Ghañchāghañchi Ghañchāghañcha (See)

ଘଞ୍ଚାଳ—ଦେ. ବି. (ପ୍ରାଚୀନ)—୧ । ପ୍ରତିରୋଧ—
Ghañchāla 1. Obstruction.
ଅପରମିତ ମୋ ଥାଟ ଭେକ ଯେ ବହୁତ
ଭୋଡେ କଣ୍ଠ ଘଞ୍ଚାଳ କରିବ ଉଦୋବନ୍ତ । ବଳରାମ. ଉମାସ୍ପର୍ଶ ।

ଘଟ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଚେଷ୍ଟା କରିବା—
Ghaṭ (root) 1. To try; to exert; to strive.
୨ । ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବା—2. To produce.
୩ । ହିଂସା କରିବା—
3. To be avenged; to hurt; to injure.
୪ । ଘଟିବା—4. To happen; to take place.
୫ । ମିଳିତ ହେବା—5. To be united with.
୬ । ପହଞ୍ଚିବା—6. To reach.
୭ । ପିନ୍ଧିବା—7. To put on.
୮ । ସମ୍ପାଦନ କରିବା—8 To accomplish.
୯ । ଗଢ଼ିବା; ଗଠନ କରିବା—9. To make; to form.
୧୦ । ମିଳାଇବା—10. To unite; to join.
୧୧ । ଘଷିବା—11. To rub.
୧୨ । ଛୁଇଁବା—12. To touch

ଘଟ—ସଂ. ବି. (ଘଟ୍ ଧାତୁ=ଗଢ଼ିବା; ଚେଷ୍ଟା କରିବା + କର୍ମ. ଅ—
Ghaṭa ୧ । ଧାତୁ ଅଥବା ମୃତ୍ତିକା ନିର୍ମିତ କଳସ; ଭୂମ୍ବ; ମାଠିଆ—
1. Water-jar; pitcher (of metal or earth).
୨ । ଗଜକୁମ୍ଭ; ଗଜକପୋଳ—
2. The forehead or temples of an elephant.
୩ । ମସ୍ତକ—3. Head.
୪ । ମସ୍ତିଷ୍କ—4. Brain.
୫ । ପ୍ରାଣ; ଜୀବନ—5 Life.
ହେବାର ଭୁମ୍ବ ସ୍ନେହେ ଲଟପଟ
ଉତ୍ତମ ପଣ୍ଡ ଉଡ଼ିବାର ଘଟ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୋଳିଚିହ୍ନ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହେ ୧ ବିଭାଗରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରେ ଚାହିଁବା ଦରକାର । ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥା' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୬ । ଦେହ; ଶରୀର—6. Body.

ଚ ଯେଉଁସିନ୍ଧୁ ଭୋର ଭୁଞ୍ଜେ ଘଟ । ମନୋବୋଧ ଚରିତ୍ରଶ. ଚ ୨୦ ।

୭ । ମୂର୍ତ୍ତି; ପ୍ରତିମା—

7. A bodily representation; image.

୮ । ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟାରେ ଯେଉଁ ମାଟିଆ ଭାଣ୍ଡିଆ ଉପରେ ୯ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଦଶମ ଦିନ ପାଣିରେ ଫିଙ୍ଗାଯାଏ—8. An earthen water-pitcher which is placed on a tripod during 9 days of the obsequies of a deceased person and which is consigned to water on the 10th day.

୯ । କୁମ୍ଭକ; ପ୍ରାଣାୟାମକାଳୀନ ଶ୍ୱାସରୋଧ—

9 Control or suspension of breathing during breath-exercise.

୧୦ । (ଜ୍ୟୋତିଷ) କୁମ୍ଭରାଶି—10. (astrology) Aquarius; the 11th sign of the zodiac.

୧୧ । ପରିମାଣବିଶେଷ; ୨୦ ଦ୍ରୋଣ ବା ୬୪ ସେର—

11. A measure; 64 seers.

୧୨ । ପୂଜାଆଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦେବତାରୂପେ ସ୍ଥାପିତ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ—

12. A water-jar filled with water set up during ceremonial rites as representing a Deity.

[ଉ— ଝଙ୍କଡ଼ର ସାରଳା, କାଳଟଣ୍ଡିର ମଙ୍ଗଳା ଓ ଅମ୍ବୁଲେଶ୍ୱରର ଦରଚଣ୍ଡୀ ଆଦି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୂଜା ସମୟରେ ସ୍ଥାପିତ ଘଟ ଉପରେ ମାଟି ବୋଳି ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଘିଅଚୁଖା ପରି ବଟ ଉପରେ ସଜାଇ ସେଥିରେ ଫୁଲଆଦି ଖଞ୍ଜି ତତ୍ପର ମାଳୀ-ସେବକମାନେ ଉକ୍ତ ଘଟକୁ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲାଇ ଗୋଡ଼ରେ ରଖିଯା ବାଜି ଉଷା ମାଗନ୍ତି ।]

ବହୁଉନ୍ତ ସେ ଦର୍ଶ ଶଳାକା ଆଦ ଚୋଇ
ଘଟ ନାଟ ଅରଣ୍ୟ ରଖିଯା ସେ ମଣ୍ଡଳ ଯେ—ଉଣ୍ଡ. ଭବଶଂକରୀ ।

ଘଟଉତ୍କଚ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଘଟୋତ୍କଚ)—

Ghaṭa-utkacha ଘଟୋତ୍କଚ (ଦେଖ)

Ghaṭotkacha (See)

ମାଇଲେ ଯେ ଘଟଉତ୍କଚ ଛନ୍ଦପରେ । ବୃହତ୍ସଂହି. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

ଘଟକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘଟ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅଚ)—

Ghaṭaka ୧ । ସମ୍ପାଦନକାରୀ—1. Accomplishing.

(ଘଟକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଘଟଣାକାରୀ; ଯେ ଘଟାଇଦିଏ—

2. Bringing about a thing; causing a thing to happen.

ସଂ. ବି—୧ । ଯେ ବର କନ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧ ଘଟଣା କରେ; ବିବାହରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଲୋକ; ଭଲଲୋକ—

1. Match-maker; negotiator in matrimonial alliances.

୨ । ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷର ପୁଷ୍ପ ଦେଖା ନ ଯାଇ ଫଳ ଫଳେ (ଡମ୍ବରି ପ୍ରଭୃତି); ବନସ୍ପତି—2. A tree that produces fruits without apparent flowers.

୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବଂଶନାମା ଭିଆର କରେ—

3. A geneologist.

୪ । ଭେଟା; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକାଙ୍କୁ ଭେଟାଏ—

4. A go-between; a pander; bawd.

୫ । ଦଲାଲ—5 A commission-agent; broker.

୬ । (ଘଟ + ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଘଟ; ମାଟିଆ; ଜଳକୁମ୍ଭ—

6. Water-jar.

୭ । ଶରୀର; ଦେହ—7. Body.

ଘଟକଞ୍ଚୁକି—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଯେଉଁ କ୍ରିୟାରେ ଘଟରେ କଞ୍ଚୁକୀମାନ ରଖାଯାଏ) —ଆଗମପୁରାଣୋକ୍ତ ତାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ଶାକ୍ତମାନଙ୍କର ଶ୍ରାଦ୍ଧବିଶେଷ—An immoral rite practised by Tāntrikas and Śāktas in which the bodices of the different women, who join the company of the worshippers, are placed in a receptacle and are allowed to be taken one by one by each of the male worshippers, so that the male who takes out the bodice of a particular woman will cohabit with her. (M.W.)

[ଉ— ଏହି ଶ୍ରାଦ୍ଧରେ ଭୈରବୀଚକ୍ରରେ ସମ୍ମିଳିତା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର କାଞ୍ଚଳିମାନ ଗୋଟିଏ ମାଟିଆରେ ପଶେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୂଜକ ପୁରୁଷ ଥରକେ ଗୋଟିଏ କାଞ୍ଚଳି ସେ ମାଟିଆରୁ କାଢ଼ି ଆଣନ୍ତି । ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ହାତରେ ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର କାଞ୍ଚଳି ଉଠିଆସେ ଉକ୍ତ ପୁରୁଷ ଉକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସମ୍ଭୋଗ କରିବାକୁ ଅଧିକାରୀ ହୁଅନ୍ତି । (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) ।]

ଘଟକର୍କଟ—ସଂ. ବି— ବାଦ୍ୟର ତାଳବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—

Ghaṭakarkaṭa A musical measure (M. W.)

ଘଟକର୍ପର—ସଂ. ବି—୧ । ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟଙ୍କ ସଭାର ନବରତ୍ନ ପଣ୍ଡିତ ମଧ୍ୟରୁ

Ghaṭakarpara ଜଣେ—1. One of the nine gems (learned men) of the court of king Bikramāditya.

[ଉ—ଘଟକର୍ପରଙ୍କ ରଚିତ ନୀତିସାର ନାମକ ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥ ମିଳିଅଛି—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର । ଏ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦାଡ଼ମ୍ବର-ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ (M. W.) ।]

୨ । ମାଟିଆର ଭଙ୍ଗା ଖପରି—2. Potsherd; the broken fragments of an earthen pot.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଉପ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୱ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ

ଘଟକଯୁବତୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (କର୍ମଧା; ଘଟକୀ+ଯୁବତୀ; ସମାସରେ ପୁଂଲିଙ୍ଗ ଆକାର ଧାରଣ କରେ; ଭୁଲ. ଲୁକ୍ ଟୀଣ୍)—୧ । ଦୂତୀ; ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଜାର ସଙ୍ଗେ ପ୍ରେମିକାର ଭେଟ କରାଏ—1. A woman
Ghaṭakajubatī who arranges for love assignations; a procuress.

ଗୋଡ଼ ଶ୍ୟାମ ପ୍ରୀତିକ. ଘଟକ ଯୁବତୀକ ବେ କରୁନାହିଁ ଥିର ଦଗନେ ପାସ—କବିସୂର୍ଯ, ସଙ୍ଗୀତ

ଘଟକା—ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ ଓ ଗଡ଼ଜାତ) ବି—୧ । ଦଉଡ଼—
Ghaṭaka 1. Race.

ଘଟକାର—ସଂ. ବି. ପୁଂ—କୁମ୍ଭକାର; କୁମ୍ଭାର—
Ghaṭakāra Potter.

ଦେ. ବି—ଘଟନାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି— One who accomplishes or brings about any matter.

ବୋଲେ ଘଟ ଘଟ କେଉଁ ଘଟକାର ଏହୁ କି ଘଟ ଘଟ ନେବ—ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଘଟକାଲି—ଦେ. ବି—୧ । ଘଟକପଣ; ବିବାହରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା; ଭଲଲୋକ—
Ghaṭakāli 1. Act of a marriage-broker.
ଘଟକାଲି ୨ । ଦୂତୀପଣ—2. Act of a go-between or procuress.
ବରେଖୀ
୩ । ବିବାହ ଘଟନା କରିବାରେ ଲୋଡ଼ା କୌଶଳ—
3. Tact requisite in a marriage-broker.

ଘଟକିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ ଓ ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—ଦଉଡ଼ିବା—
Ghaṭakibā To run.

ଘଟକ ଅସିବେ ଏଗେ ଏହୁ ନାହା,
କି ବଳିବ ଭୂମ ପଳାଇବା ଗହା । ଅନସୂୟକ୍ର. ଶେଷବଳୀ ।

ଦେ. କ୍ରି (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ମରିବାର ପୂର୍ବାବସ୍ଥାରେ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କଣ୍ଠରୁ ବାହାର କରିବା; ଘଡ଼ିକିବା—To emit a gurgling sound before death.
ଘଟକା

ଘଟକୁମାର—ସଂ. ବି—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘଟ+କୁମାର; ଏ କୁମ୍ଭରୁ ଜନ୍ମି-
Ghaṭakumāra ଥିବାରୁ)—୧ । ଅଗସ୍ତ୍ୟ ମୁନି—1. Name of sage Agastya.

ଘଟକେଇବା—ପ୍ରାଦେ.(ସିଂହଭୂମ ଓ ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି. -ଘଟକିବା (ଦେଖ)—
Ghaṭakeibā Ghaṭakibā (See)

ଘଟଗ୍ରହ—ସଂ. ବି (ଘଟ+ଗ୍ରହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ପାଣିବୁହାଳ;
Ghaṭagraha ପାଣି ଆପଟ;ଘଡ଼େଇ—1. A water-bearer.

ଘଟଘଟ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘଡ଼ଘଡ଼ (ଦେଖ)—
Ghaṭaghaṭa Ghardaghardа (See)

ବୋଲେ ଘଟ ଘଟ କେଉଁ ଘଟକାର ଏହୁ କି ଘଟ ଘଟ ନେବ—
ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଘଟଘଟ ହେବା—ପ୍ରାଦେ (ଯାଜପୁର) କ୍ରି—(ଭାତ) ପେଜୁଆ ହେବା;
Ghaṭaghaṭa hebā ଲଖେଇ ହେବା—(boiling rice) To become over-boiled.

ଘଟ ଛୁଟିବା—ଦେ. ବି— ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିବା—
Ghaṭa chhuṭibā 1. Death; the soul leaving the body.

ଘଟ ଛୁଟିଲେ ଭୋଟେ ବୋଲିକେ ଭୁଇରେ—ମନକୋଷ ତତ୍ତ୍ୱଚିନ୍ତା ।

ଘଟଜ—ସଂ. ବି (ଘଟ+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; କୁମ୍ଭ ମଧ୍ୟରୁ ଜନ୍ମି
Ghaṭaja ଥିବାରୁ)—ଅଗସ୍ତ୍ୟମୁନି— Sage Agastya.

ଘଟଜନ୍ମା—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଟ+ଜନ୍ମନ୍; ୧ମା. ୧ବ) ଦ୍ରୋଣ—
Ghaṭajanmā A name of Drona (M.W.)

ଘଟଣ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘଟନ)—୧ । ଘଟିବା—
Ghaṭaṇa Happening; occurrence.
୨ । ଗଠନ; ଗଢ଼ଣ—2. Make; build.

ବିଶ୍ୱକର୍ମାର ଚିତ୍ରପଟ, ସେ ରଥ କରିଛି ଘଟଣ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୩ । ଘଟଣା—3. Event.

ଅଜ୍ଞାନରୂପେ ଆଣିଦେଲ, ଦଇବ ଘଟଣ ହୋଇଲା—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୪ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ; ସୌଷ୍ଠବ—4 Symmetry; grace.

୫ । ବିଧିବିଧାନ—5.Dispensation of Providence.

ମହାଭୟଙ୍କର ଅନଳ ଆକାର, ଘଟଣ ବିଧାତ କରିଲ, ସେ ଅଷ୍ଟରେ—
ବିଶ୍ୱନାଥ. ବିଚିତ୍ରରାମାୟଣ ।

ବିଣ—ସୁନ୍ଦର—Symmetrical; of decent make or build; graceful.

ଘଟଣଦନ୍ତେ ଅଦ୍ରିରୁ, ଘଟକର୍ଣ୍ଣ ଦୂରବରି—ଭଞ୍ଜ. କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଘଟଣା—ପ୍ରା. ବି (ସଂ. ଘଟନା)—୧ । ଘଟିବା—
Ghaṭaṇā 1. Happening.
୨ । ଅକସ୍ମାତ୍ ଘଟିବା ବିଷୟ—2. Accident.
୩ । ବ୍ୟାପାର; ଯାହା ଘଟେ—3. Event; occurrence.

ଘଟଣା କରିବାରେ ଅବଶ୍ୟ ତ ଜହ୍ନରେ ଭୋ ସେନ ଅନୁଘାତ ହୋଇଲୁରେ—
କବିସୂର୍ଯ. ବିଶୋଦ୍ଧରଣ. ଘ. ଗୀତ ।

୪ । ରଚନା; ନିର୍ମାଣ—4. Composition; making.

ପଦ ଘଟଣା କରି ଚେଲେ
ଲେଖିବ ଭୋ କରୁଣା କଲେ ପ୍ରାର୍ଥ—ପୃଥ୍ୱିରମଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ ।

୫ । ଆୟୋଜନ; ବନ୍ଦୋବସ୍ତ; ଯୋଗାଡ଼—
5. Arrangement; settlement.

ଘର କଳାବଟ୍ଟପୁରପଟଣା, ବିଇ ମେ ପାଇଁ ଜୋଡ଼ିଲେ ଘଟଣା—
ଦୋଡ଼ିସ୍ୱଆଙ୍ଗ ଗୀତ ।

ଘଟଣା କରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ପୁଷ୍ପ) କ୍ରି—
Ghaṭaṇā karibā ୧ । ସଂଗ୍ରହ କରିବା; ଆୟୋଜନ କରିବା—
1. To collect; to arrange.

(ଯଥା— ସେ ପୁଅ ବ୍ରତ ଘର ପାଇଁ ଅନେକ ପଦାର୍ଥ ଘଟଣା କରିଥିଲେ ।)

୨ । ସ୍ଥିର କରିବା—2. To settle.

(ଯଥା—କନ୍ୟା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ବର ଘଟଣା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲାଣି ।)

ଘଟଣି—ପ୍ରା. ବି. (ସଂ. ଘଟନ)—୧ । ସମ୍ପାଦନ; ନିର୍ମାଣ—
Ghaṭaṇi 1. Building; constructing.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଦେ ସ୍ୱରାରେ ଦୃଢ଼ତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ୱରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ସେହେ ସେହି ଯେ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅବା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଭ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଗଢ଼ନ—2. Build; mode of construction.

ଘଟତି—ଦେ. ବି—୧ । (ସଂ. ଘଟ୍ ଧାତୁ) ଘଟଣା; କାଣ୍ଡ—
Ghaṭati 1. Happening; event; occurrence.
ଘାଟତି ୨ । (ସଂ. କର୍ତ୍ତନ) କମତି; କମିଯିବା ଅବସ୍ଥା; ହ୍ରାସତା—
ଘଟତି 2. Diminution; decrease; abatement.
(ବଢ଼ତି—ବିପରୀତ) ୩ । କ୍ଷତି; ଲୋକସାନ—3. Loss.

ଘଟଦାସୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଘଟ+ଦାସୀ)—
Ghaṭadāsī ୧ । ଦୂତୀ; କୁଟ୍ଟିଣୀ; ଯେ ପରପୁରୁଷ ନିକଟରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଯୁଟାଏ—1. A procuress; a panderess.
୨ । ନାୟକ ନାୟିକାଙ୍କୁ ସମ୍ମିଳିତ କରାବା ଦାସୀ (ହ. ଶବ୍ଦ-ସାଗର)—2. A maid-servant bringing about an interview between two lovers.

ଘଟନ—ସଂ. ବି. (ଘଟ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—
Ghaṭana ୧ । ବ୍ୟାପାର; ଘଟିବା କର୍ମ—
1. Event; happening; occurrence.
୨ । ମେଳନ; ମିଳାଇବା—
2. Conjunction; combination.
୩ । ଯୋଜନା—3. Joining; union.
୪ । ଦୈବଘଟନା; ଅକସ୍ମାତ୍ ବ୍ୟାପାର—4. Accident.
୫ । ଘଟାଇବା; ସମ୍ପାଦନ—
5. Accomplishment; effecting.
୬ । ଦୈବଗତି; ବିଧିନିବନ୍ଧ—6. Happening of the inevitable; Divine dispensation.
୭ । ନିର୍ମାଣ କରିବା—7. Making; construction.
୮ । ବିବାଦ; ଶତ୍ରୁତା—8. Hostility; strife.
୯ । ହସ୍ତିସୈନ୍ୟ—9. An army consisting of elephants and their riders (M. W.)
୧୦ । (ସମାସରେ) ଅମୁକ ସଙ୍ଗେ ମିଳନ ବା ସମ୍ବନ୍ଧ—
10. (in compounds) Connection or union with (M. W.).
୧୧ । ବନୋବସ୍ତ; ଆୟୋଜନ; ଯୋଗାଡ଼—
11. Arrangement; disposition.
୧୨ । ସାହିତ୍ୟିକ ରଚନା—
12. A literary composition (M. W.).
୧୩ । ଜୁଟାଇବା—13. Procuring.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ଓ ବିଣ—ଘଟଣ (ଦେଖ)
Ghaṭaṇa (See)
(ଯଥା—ବଡ଼ା ଘଟନର ମାଇଝୀଟିଏ=ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ଝୀଟିଏ ।)

ଘଟନା—ସଂ. ବି. (ଘଟ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Ghaṭanā ଘଟନ (ଦେଖ)
Ghaṭana (See)

ଘଟନା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଯୋଗାଡ଼ କରିବା—
Ghaṭanā karibā 1 To arrange.
୨ । ଗଢ଼ିବା; ରଚନା କରିବା—
2. To make; to compose.
ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ବିନା ଭୋର ସୁଦର୍ଶନା
ଘଟନା କରନ୍ତି ଭଗମାନ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଘଟନାକ୍ରମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଘଟନା+କ୍ରମ)—
Ghaṭanākrama ୧ । କାର୍ଯ୍ୟଗତି—1 Course of events.
୨ । ଧାରାବାହିକ ଘଟନା—
2. Succession of events.

ଘଟନାକ୍ରମେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ଦୈବକ୍ରମରେ; ଦୈବାତ୍—
Ghaṭanākrame Accidentally, casually; as luck would have it; eventually; in due course.
ଘଟନାକ୍ରମେ

ଘଟନାଚକ୍ର—ସଂ. ବି. (ରୂପକ; ଘଟନା+ଚକ୍ର)—
Ghaṭanāchakra ଘଟନାକ୍ରମ (ଦେଖ)
Ghaṭanākrama (See)

ଘଟନାଧୀନ—ସଂ. ବିଣ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଘଟନା+ଅଧୀନ)—
Ghaṭanādhīna ଦୈବାଧୀନ—
In the hands of the Gods.

ଘଟନାପୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍ ; ଘଟନା+ପୂର୍ଣ୍ଣ)—
Ghaṭanāpūrṇṇa ୧ । ବ୍ୟାପାରପୂର୍ଣ୍ଣ—1. Eventful.
୨ । ଚିରକାଳ ପାଇଁ ସ୍ମରଣୀୟ—
2. To be long remembered.

ଘଟନାପ୍ରବାହ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଘଟନା+ପ୍ରବାହ)—
Ghaṭanāprabāha ଘଟନାକ୍ରମ (ଦେଖ)
Ghaṭanākrama (See)

ଘଟନାବଳୀ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଘଟନା+ଆବଳୀ)—
Ghaṭanābalī ୧ । ଘଟନା ସମୂହ—1. A number of events; series of events; successive events.

ଘଟନାବିରହ—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ବିଷୟ ନ ଘଟିବାର ଅବସ୍ଥା—
Ghaṭanābiraha 1. Condition or case of a thing not coming to pass.

ଘଟନା ବିରହରେ ଅବଶ୍ୟକ ବିରହରେ
ତୋ ଯେଉଁ ଅସ୍ଥିରାଣ ହୋଇଲୁ ରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଶ୍ରୋତ୍ରେଣ୍ଣ. ସ ଗୀତ

ଘଟନାମୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଘଟନା+ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟାର୍ଥେ ମୟ)—
Ghaṭanāmaya ଘଟନାପୂର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Ghaṭanāpūrṇṇa (See)

ଘଟନାସ୍ରୋତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟନାସ୍ରୋତସ୍)—
Ghaṭanāsrota ଘଟନାକ୍ରମ (ଦେଖ)
Ghaṭanākrama (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଗ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ଛ	ଇଅ	ଊ	ନ୍ଦ

ଘଟନୀୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଘଟ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—
Ghaṭanīya ୧ । ଯାହା ଘଟିବାର ସମ୍ଭବପର; ଘଟିବା ଯୋଗ୍ୟ—
1. Probable; likely to take place.
୨ । ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ—2. Liable to happen.

ଘଟପଟାଦି—ସଂ. ବି. (ଘଟ+ପଟ+ଆଦି)—
Ghaṭapaṭādi ୧ । ଘଟ ଓ ପଟ ଆଦି ବାସ୍ତବ ବସ୍ତୁ; ବାସ୍ତବ ଜଗତ୍—1. The material word; the material things.

ଘଟପଲ୍ଲବ—ସଂ. ବି. (ବାସ୍ତୁ ବିଦ୍ୟା)—ଘଟ ଓ ପଲ୍ଲବର ରୂପ ଯେଉଁ
Ghaṭapallaba ଖମ୍ବର ମୁଣ୍ଡରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଥାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—(architecture)
A column having the figures of a pitcher and leaves at the capital.

ଘଟବାସୀ—ସଂ. ବି. (ଘଟ=ଶରୀର+ବସ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—ଆତ୍ମା—Soul.
Ghaṭabāsī
ବଟ ଶମ୍ବନ ଘଟବାସୀ
ପରମ ବ୍ରହ୍ମ ଅବିନାଶୀ । ରୂପକ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଘଟଭବ—ସଂ. ବି. (ଘଟ+ଭୂ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghaṭabhaba ଅଗସ୍ତ୍ୟ ମୁନି—Sage Agastya.

ଘଟୟିତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଘଟ ଧାତୁ+ଣିଚ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—
Ghaṭayitabya ଯେଉଁ ଛିଦ୍ର ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ହେବ—(a hole) To be shut (M. W.)

ଘଟଯୋନି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଟ+ଯୋନି)—
Ghaṭajoni ଭୂମିସମ୍ଭବ ଅଗସ୍ତ୍ୟ ମୁନି—Sage Agastya.

ଘଟର ଘଟର—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ—
Ghṛṭara ghaṭara Rattling sound.
× × × ଘଟର ଘଟର କରି ଭାରି ଗର୍ଜନ କରୁଅଛି ।
ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣଅଠମୁଣ୍ଡ ।

ଘଟରଘୁମା—ଦେ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ହୁଁହାଁଶବ୍ଦକାରୀ ଚଢ଼େଇ; ହରଡ଼-
Ghaṭaraghumā ଘୁମା ଚଢ଼େଇ; ହୁଁହାଁ ଚଢ଼େଇ—
A kind of bird uttering a sound like huñ hāñ; Pitta Coronata; shrike; Lanius Ludovicianus.
ଚୁଳବୁଳ ହର୍ଷେ ଦିଅନ୍ତୁ ସବଳେ ଘଟରଘୁମାଘରଣୀ । ସ୍ୱାଧୀନାଥ. ଭିକ୍ଷାଶୀ ।

ଘଟରାଜ—ସଂ. ବି—୧ । ପୋଡ଼ା ମାଟିଆ—
Ghaṭarāja 1. A pot of baked clay (Apte).
୨ । ବଡ଼ ମାଟିଆ—2. A large water-jar (M.W.).

ଘଟଶ୍ରବଣ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଟପରି ଶ୍ରବଣ ଯାହାର)—କୁମ୍ଭକର୍ଣ୍ଣ—
Ghaṭaśrabaṇa Kumbhakarṇa; younger brother of Rābaṇa (literally-pot-eared).
ବିଭୀଷଣ ଶ୍ରୀଶନ ନୃହରି ଗୋଷ୍ଠପୁଣ—
ଉଠିଲ ସେ ଘଟଶ୍ରବଣ । ଉକ୍ତ—ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଘଟଶ୍ରୋତ୍ର—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଟ+ଶ୍ରୋତ୍ର)—
Ghaṭaśrotra ଘଟଶ୍ରବଣ (ଦେଖ)
Ghaṭaśrabaṇa (See)

ଘଟସମ୍ଭବ—ସଂ. ବି—ଘଟଯୋନି (ଦେଖ)
Ghaṭasambhaba Ghaṭajoni (See)

ଘଟସୂତର—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି. (ସଂ. ଘଟ+ସୂତ୍ର)—
Ghaṭasūtara ଘଟସୂତ୍ର (ଦେଖ)
Ghaṭasūtra (See)
ପ୍ରକାଶଗଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଚଉର ପଦ୍ମସୂତର ଘଟସୂତର ଅଳ କରଣେ ବିଏ ପାଇର ।
ଅନିରୁଦ୍ଧ—ଉଷା. ପ୍ରହଲାଦ ।

ଘଟସୂତ୍ର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ+ସୂତ୍ର)—
Ghaṭasūtra ୧ । ଘଟନାଚକ୍ର; ଘଟନାକ୍ରମ—
1. Course of events.
୨ । ଘଟନା ଘଟିବା—2. Happening of events.
ପ୍ରକାଶିତ ଘଟସୂତ୍ର, ଜଣେ ଦଲିଲ ଠିକଣା ଲଗାଇ ଦେଲା ।
ଫକୀରମୋହନ—ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।
୩ । ଚେଷ୍ଟା—3. Endeavour; effort.

ଘଟସୋଧନକାରକ—ସଂ. ବି. (ଘଟ=ଶରୀର+ଶୋଧନ+କାରକ)—
Ghaṭasodhanakāraka ହଠଯୋଗସାଧକଙ୍କର ଶରୀର ଶୋଧନାର୍ଥ କୃତ ୬ଟି ପ୍ରକ୍ରିୟା—
A collective name for 6 actions of an ascetic in cleansing the body (M. W.).
[ଦ୍ର—ଏ ଛଅଟି ପ୍ରକ୍ରିୟା—ଧୌତି, ବସ୍ତି, ନେତି, ତ୍ରାଟକ, କୌଳିକ ଓ କପାଳଭାତି ।]

ଘଟସ୍ତନା—ସଂ. ବିଣ ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଟ+ସ୍ତନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Ghaṭastanā ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ କୁମ୍ଭ ପରି ବଡ଼; କୁମ୍ଭସ୍ତନା—(woman) Having the breasts as large as earthen pitchers.

ଘଟସ୍ତନୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘଟସ୍ତନା (ଦେଖ)
Ghaṭastanī Ghaṭastanā (See)

ଘଟସ୍ଥାପନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘଟ+ସ୍ଥାପନ)—
Ghaṭasthāpana କୌଣସି ଦେବଦେବୀ (ବିଶେଷତଃ ଦୁର୍ଗା)ଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜାସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପନ ନ କରି ତତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୂର୍ତ୍ତିରୂପେ କଳ୍ପିତ ଗୋଟିଏ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭସ୍ଥାପନ—
Act of setting up an earthen water-jar in lieu of or symbolising and representing some Deity for worship.

ଘଟସ୍ଥାପନା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ବିମା ୨ୟା ତତ୍; ଘଟ+ସ୍ଥାପନା)—
Ghaṭasthāpanā ଘଟସ୍ଥାପନ (ଦେଖ)
Ghaṭasthāpana (See)

ଘଟା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଘଟ୍ ଧାତୁ+ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଜାକଜମକ;
Ghaṭā ଆଡ଼ମ୍ବର—1. Grandeur; ado.
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାପାଲେକେ ଉଠୁଥିଲ ଯହିଁ ଅମ୍ବୁଲ ଧୂପର ଘଟା । ସ୍ୱାଧୀନାଥ. ଦରବାର ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପଠିତ ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଗ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ସମୂହ—2. Collection; multitude; assemblage

ପୁଣି ଦେଖ ଅଜ ଗାରୁମାର ଘଟା । ରାଧାନାଥ. ଦରବାର ।

୩ । ହସ୍ତିସମୂହ—3 A troop of elephants.

୪ । ଯୁଦ୍ଧରେ ହସ୍ତିସମୂହର ଏକତ୍ର ମିଳନ—4. A troop of elephants arranged in battle-array.

୫ । ସମ୍ମିଳନୀ; ସଭା—5. Assembly.

୬ । ସମର୍ଥନ—6 Justification. (M W.).

୭ । ଚେଷ୍ଟା—7. Effort; endeavour (M. W.).

୮ । ମେଘମାଳା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—8. Rising clouds.

ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ)—୧ । ଦାଗ—1. Stain.

୨ । ତୈଳଜନିତ ମଇଳା—2. Oily dirt.

୩ । ଦେହ ସଫା କରିବାପାଇଁ ଲଗାଯିବା ପ୍ରଲେପବିଶେଷ—3. An ointment used to rub the body with.

ଘଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଘଟ୍ ଧାତୁ)—୧ । ଘଟନା କରାଇବା—
Ghaṭāibā 1 To occasion; to cause to happen or take place; to bring about; to effect.
ঘটান
ঘটানো

୨ । ମିଳାଇବା—2. To cause to come together or appear; to bring together; to unite; to cause to fit in.

୩ । ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା—3. To arrange.

ଯେ ଗାହାର ଯୋଗ୍ୟ ତାହା ପ୍ରକାଶିତ,
ଉଠିଛନ୍ତି ଶିନା ବେଳୁଁ ସଜାଇ ! ନବକିଶୋର. ବୃଷଭାନୁ ।

୪ । ମିଥ୍ୟା କଥା କହିବା—4. To speak lie.

୫ । କୌଣସି ଘଟନା ସମ୍ଭବପର ବା ଘଟି ଅଛି ବୋଲି ଯେପରି ଶ୍ରୋତାର ମନରେ ବିଶ୍ୱାସ ହେବ, ସେହିପରି କହିବା—5. To relate a thing in such a manner that the hearer will believe the thing probable or will believe that such a thing has actually happened.

ଘଟାଇ—ଦେ. ବିଣ ସ୍ତ୍ରୀ.—(ସଂ. ଘଟକୀ)—୧ । ଘଟକୀ—
Ghaṭāī 1. Procuress; panderess

୨ । ଅଘଟଘଟେଇ; କହିବା ପ୍ରଣାଳୀଦ୍ୱାରା ମିଛ କଥାକୁ ସତରୂପେ ଶ୍ରୋତା ମନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରାଇବା (ସ୍ତ୍ରୀ)—2. (a female) Able, by her mode of speaking or relating, to make the hearer believe in an improbable or false thing.

ଘଟାକାଶ—ସଂ. ବି (ଷ. ତ. ଲୋ; ଘଟ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଜଳରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ
Ghaṭākāśa ଆକାଶ)—ଗୋଟିଏ ଘଟ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଜଳରେ ପ୍ରତିବିମ୍ବିତ ଆକାଶର ଅଂଶ—That part of the sky which is reflected in the water inside a water-jar.

ଘଟାଗ୍ର—ସଂ. ବି (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘଟ+ଅଗ୍ର)—(ବାସ୍ତୁବିଦ୍ୟା) ସ୍ତମ୍ଭର
Ghaṭāgra ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଭାଗର ନିମ୍ନବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ; ସ୍ତମ୍ଭର ୯ଟି ଅଂଶ ମଧ୍ୟରୁ ଅଷ୍ଟମ ଅଂଶ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର ·)—(architecture) The portion of the capital of a column which is above the 'jar'; the eighth division of a column of nine divisions.

ଘଟାଘଟ—ଦେ. ବିଣ—ବଳି ନ ପଡ଼ିବା କିମ୍ବା କମ ନ ହେବା (ଅବସ୍ଥା)—
Ghaṭāghaṭa (the state of) Neither being excessive nor deficient; barely sufficient.

ଘଟାଘଟି—ଦେ. ବିଣ—୧ । ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ଜୋଡ଼ି ଖାଉଥିବା; ମିଳା-
Ghaṭāghaṭi ମିଳି—1. Fitting each other; tallying with each other.

୨ । ମୁମୂର୍ଷୁ (ସମୟ)—2. Dying (moment).

୩ । ଜୁଡ଼ାନ୍ତ (ସମୟ)—3. Critical (moment).

୪ । ପରସ୍ପର ଉପଯୋଗୀ—4 Suiting each other.

ଧନ୍ୟ ସେ ପ୍ରକାଶିତ, ବରଜ ବନ୍ଧ୍ୟା ଘଟାଘଟି—ଚରଣ ।

ଦେ. ବି—ପରସ୍ପର ଉପଯୋଗୀ ଅବସ୍ଥା—Suitable mutual arrangements; state of two things suiting each other.

ଘଟାଟପ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘଟାଟୋପ)—ଗାଡ଼ି ଆଦି ଉପରେ ବସ୍ତ୍ର ବା
Ghaṭāṭapa ଚମଡ଼ାର ଆବରଣ ବା ଘୋଡ଼ଣୀ; ଖୋଲ—
ঘটাটপ Cloth or leather covering for carriage
টপ or furniture; a hood.

ଘଟାଟୋପ—ସଂ. ବି (ଘଟ+ଆଟୋପ)—୧ । ଆଡ଼ମ୍ବର—
Ghaṭāṭopa 1. Ado.

୨ । ଯାନ ଆଦିର ଉପରେ ଥିବା ବସ୍ତ୍ର ବା ଚମଡ଼ାର ଆବରଣ—2. Hood or covering of a car, carriage or furniture (M. W.)

୩ । ଆକାଶ ଘୋରିଆଡ଼େ ଘୋଟିଥିବା ମେଘ (ହି.ଶବ୍ଦସାଗର)—Clouds overclouding the sky.

ଘଟାରୀ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଗ୍ରାମଦେବତାବିଶେଷ—
Ghaṭārī Name of a village Goddess.

ଘଟି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ)—୧ । ମଳ ଛଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଦେହରେ
Ghaṭi ଲେପନାର୍ଥ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଲେପ—1. A powder or paste used for cleansing the body.

୨ । (ସଂ. ଘଟ) କଳସ; ଛୋଟ ଘଟ—
2. Small earthen pitcher.

ଗଡ଼ବଡ ମୁଦ୍ରର, ପ୍ରକାର ବେଣ୍ଟ ମୋର,
ମୋଦ ପୀଯୂଷ ଘଟି ଚିତ୍ତଘରେ—ବଳଭଦ୍ର. ସଙ୍ଗୀତ ।

ଗ୍ରା. (ଇତର) ଅ—(ଘରଠାଇଁ ବା ଘରଠିଁର ସଂକ୍ଷେପ)—
ଘରଠାରେ; ଘରେ—At home.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	●	ଚ

ଆଉ ଦୁଇ ତିନ ଖଣ୍ଡ କମ୍ବଳ କୋଉଠି କାହା ଘଟ ଥିବ
ଖୋଜ ଖୋଜ ଅଣ—ଉଦାସ. ଯୌତୁକ ।

ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି (ସଂ. ଘଟୀ)—ଲୋଟି; ଛୋଟ ଚାଳ—
Small metal water-pitcher.

ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର, ସିଂହଭୂମ) ବି (ସଂ. ଘଟ; ଭୁଲ ବ. ଘଟୀ)—
ଚାଳ—A metal jug.

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଭୁଲ. ହି. ଘାଟୀ)—
୧ । ଘାଟ; ଦୋଷ—1. Defect.
୨ । କ୍ଷତି—2 Loss; damage.

ଘଟିକ—ସଂ. ବି (ଘଟ୍ ଧାତୁ+ଇକ)—୧ । ନିତମ୍ବଦେଶ; ପିଠି—
Ghaṭika 1. Buttocks; the hip; the posteriors.
୨ । ପାଦଗଣ୍ଠି; ବଳାଗଣ୍ଠି—2. Ankle.
୩ । ପାଣି ଆପଟ—3. Water-carrier.
୪ । ଘଣ୍ଟା ସମୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଘଣ୍ଟା ବଜାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—4. A bell ringer.

ଘଟିକା—ସଂ. ବି (ଘଟ+ସ୍ୱାର୍ଥରେ କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Ghaṭikā ୧ । ହୋରା; ଏକ ଘଣ୍ଟା; ଅଢ଼ାଇ ଦଣ୍ଡ; ୬୦ ଘଡ଼ି—
An hour.
୨ । ଏକ ଘଡ଼ି ସମୟ; ୪୫(ମତାନ୍ତରରେ ୪୮)ମିନିଟ୍ କାଳ—
2. About 45 minutes (or 48 minutes).
୩ । ଏକ ଦଣ୍ଡ; ପ୍ରାୟ ୨୪ ମିନିଟ—
3. One 'Daṇḍa' of time (about 24 minutes).
୪ । ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ—4. One moment.
୫ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଟ ବା କଳସ; ଘଡ଼ି—
5. Small water-jar or pitcher
୬ । ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ ବ୍ୟବହୃତ ସମୟନିର୍ଣ୍ଣୟକ ଯନ୍ତ୍ର—
6. Indian clock (M. W.)
୭ । ଗୁଲ୍‌ଫ; ପାଦଗ୍ରନ୍ଥି; ବଳାଗଣ୍ଠି—
7. Leg-joint; ankle (M W.).
୮ । ଘଣ୍ଟା; ଟାଇମ୍‌ପୀସ୍, ଓ୍ୱାଚ୍ ଆଦି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
8. Timepiece; clock, watch etc

ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘଟ୍ ଧାତୁ+ଇକ+ଆ)—
୧ । ଯୋଜନକାରିଣୀ 1. (female) Bringing about a meeting; procuring.
୨ । ସଂଘଟନକାରିଣୀ—
2. Causing to happen; bringing about.

ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଘଣ୍ଟିକା—Palate; uvula.

ଘଟିକା ଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି (ରୂପକକର୍ମଧାରୟ; ଘଟିକା+ଯନ୍ତ୍ର)—
Ghaṭikā jantra ୧ । ସମୟଜ୍ଞାପକ ପ୍ରାଚୀନ ଯନ୍ତ୍ର—
1. Hour-glass; clepsydra.
୨ । (ଆଧୁନିକ) ଘଣ୍ଟା—2. Clock; timepiece.
୩ । (ଆଧୁନିକ) ଓ୍ୱାଚ୍—3. Watch.
୪ । ଜଳ ଉଠାଇବାର ଯନ୍ତ୍ର; ଯନ୍ତ୍ର; ଚେଣ୍ଡା—
4. A machine for lifting water; water-wheel.

ଘଟିକା ଲବଣ—ସଂ. ବି—ବିଟଲବଣ—
Ghaṭikā labaṇa Foetid salt.

ଘଟିକି—ପ୍ରା. ଅ [ଘରଠିକି (ଠାକୁ) ଶବ୍ଦକୁ ଶୀଘ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାଯୋଗୁ
Ghaṭiki ଘଠିକି ବା ଘଟିକି ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ)—
(ଘଟ୍ଟିକି, ଘଟ୍‌ଠିକି, ଘଠିକି—ଅନ୍ୟରୂପ) ଘରଠାକୁ; ଘରକୁ—
To home.

ଘଟିତ—ସଂ. ବିଣ (ଘଟ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ରଚିତ; ନିର୍ମିତ—
Ghaṭita 1. Prepared; made; formed; produced; composed.
୨ । ମିଶ୍ରିତ—2. Mixed.
(ଯଥା—ପାରଦଘଟିତ ଔଷଧ ।)
୩ । ଯୋଜିତ—3. Joined; united; connected.
୪ । ଘଟିଥିବା—4. Happened; taken place.
୫ । ସଂଘଟିତ; ଘଟନା କରାଯାଇଥିବା—
5, Made to happen; brought about.
୬ । କଳ୍ପିତ—6. Planned; devised.
୭ । ସମ୍ବନ୍ଧ—7. Connected; compounded.
(ଯଥା—ଗୁରୁତର ଅପରାଧଘଟିତ ମକଦ୍ଦମା ।)

ଘଟିତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଘଟ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—ଘଟିବାଯୋଗ୍ୟ—
Ghaṭitabya Which must happen; inevitable.

ଘଟିତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘଟ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ ତୃ; ୧ମା. ୧ବ.)—
Ghaṭitā ଘଟ୍ଟିତା (ଦେଖ)—Ghaṭṭitā (See)
(ଘଟ୍ଟିତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଘଟିନ୍ଧମ—ସଂ. ବି. (ଘଟଂ+ଧ୍ମା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—କୁମ୍ଭକାର;
Ghaṭindhama କୁମ୍ଭାର—Potter.

ଘଟିନ୍ଧୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଘଟଂ+ଧେ ଧାତୁ=ପିଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଭୁଲ.
Ghaṭindhaya ସ୍ତନନ୍ଧୟ)—ଯେ ମାଠିଆଏ ପରିମିତ ପାଣି ଆଦି
ପିଇ ପାରେ—Drinking a pitcherful of water etc.

ଘଟିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘଟ ଧାତୁ)—୧ । ଘଟନା ହେବା—
Ghaṭibā 1. To happen; to come to pass.
ଘଟା ୨ । ଅଣ୍ଟିବା—2. To suffice for.
ଘଟନା ୩ । (ବାଞ୍ଛିତ ବା ଅଭିପ୍ସିତ କାର୍ଯ୍ୟ) ସିଦ୍ଧ ହେବା; ସଫଳ
ହେବା—3. (one's wish) To be fulfilled;
to be realised in action.
ଘଟିଲେ ଆମ୍ଭେ ଏକା ଜାଇଲୁ ରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ବିଶ୍ୱାସବିଷ୍ଣୁ ସଙ୍ଗୀତ ।
୪ । (ମନକୁ) ବୋଧ ହେବା; ଅନୁମିତ ହେବା; ବିବେଚିତ
ହେବା—4. To be felt or thought of; to appear to be.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏଠାରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାଭିଧାନରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଲୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଲୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଘ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଘ୍ୟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ତୁମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ ଅମୃତସ୍ୱରୂପ ଅଟ
ବ୍ରହ୍ମାପର ମୋହର ମନକୁ ଯେ ଘଟ—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ମହାଭାରତ. ଅଶ୍ୱ ।

୫ । ସନ୍ନିକଟ ହେବା; ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା—
5. To reach; to approach.

ମୋ ଗୃହ ଶ୍ରବଣଟିକୁ ଘଟନ୍ତେ ଅବଧାନ ବିନା ବସିଲାରେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭବଗ୍ରନ୍ଥ, ବ-ଗୀତ ।

୬ । ମିଳିବା; ଜୁଟିବା—
6. To be got; to be available.

ଅହା ଏ ଗୁଣ କରିବାକୁ ଘଟ
ଜଗତେ ଘଟନ୍ତେ ନାହିଁ ଯେ ଘଟ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୭ । ଶୋଭା ପାଇବା; ଯୋଗାଇବା; ମାନିବା—
7. To look beautiful; to befit.

କେଶରେ ଦଟ୍ଟଘଟେ ପୀତପଟଳ ଘଟେ—ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ. ହି. ଘଟ୍‌ନା)—ନ୍ୟୂନ ହେବା; କମିଯିବା—To diminish.

ଘଟୀ—ସଂ. ବି. (ଘଟ+କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥେ. ଈ)—୧ । ଘଟାକୃତି ପିତ୍ତଳ ବା
Ghaṭī ବାଂସ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳପାତ୍ର; ଲୋଟା; ଚାଳ—
1. A small metal pitcher or jug

୨ । ମାଟିଆ—2. An earthen jug.

ଘଟୀସରକ କରେ, ନାହିଁ ବିବେକରେ, ମହାଶଙ୍କରେ
ଅବଗାହିଲୁ ରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭବଗ୍ରନ୍ଥ, ବ-ଗୀତ ।

୩ । ଘଡ଼ି; ଛୋଟ ଭୂମି—
3. A small earthen jug.

୪ । ପ୍ରହରକର ¾ ସମୟ ବା ମୁହୂର୍ତ୍ତ—
4 ¾ of an hour; about 45 minutes.

୫ । ଦଣ୍ଡ—5. About 24 minutes,

୬ । ଘଣ୍ଟା—6. An hour.

୭ । (ଘଟ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.) କୁମ୍ଭରାଶି—
7. The zodiacal sign Aquarius.

ଘଟୀକାର—ସଂ. ବି (ଘଟୀ+କୃ ଧାତୁ+ଅ)—କୁମ୍ଭକାର
Ghaṭīkāra Potter.

ଘଟୀ ଯନ୍ତ୍ର—ସଂ. ବି—ଘଟିକାଯନ୍ତ୍ର (ଦେଖ)
Ghaṭī jantra Ghaṭikājantra (See)

ଘଟୁ—ସ୍ଥା. (ଇତର) ଅ. (ଘରଠାରୁ ସଂକ୍ଷେପ)—ଘରଠାରୁ; ଘରୁ—
Ghaṭu From home.
(ଘଠୁଁ; ଘଟ୍ଟୁଁ—ଅନ୍ୟରୂପ) ନାହେ ନାହେ ଭୋଗ ଦେଇ ନ ଟାଣିଲେ
ନ ବାହାରୁ କେବେ ଘଟୁ—ଉଦାସ. ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ।

ଘଟୁଆରି—ଦେ. ବି—୧ । ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାପୂଜା
Ghaṭuāri ପାଇଁ ଚନ୍ଦନ ଘୋରିବା ସେବକବିଶେଷ—
1. A class of temple-servants whose duty is to prepare sandal-paste for the Deity at Puri.

୨ । ରାଜାମାନଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଭୃତ୍ୟମାନେ ଚନ୍ଦନ ଘୋରନ୍ତି—2. A class of Raja's servants who prepare sandal-paste for a raja.

ଜାତ ମୋହର ଘଟୁଆରି
ଜାତକା ବଂଶ ସେବାକାରୀ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଘଟୁଆଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁଲ. ହି. ଘଟ୍‌ୱାଲା)—
Ghaṭuāl ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନଦୀ ଆଦିର ଘାଟରେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପାରକରାଇ କରେ—1. Ferry-man.

୨ । ଦେବପୂଜକ; ପୂଜାହାରି; ସେବାୟତ, ସେବକ—
2. Worshipper of a Deity.

ଘଟୁଆଳ—ଦେ. ବି—ଘାଟ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ବାଟେ ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ
Ghaṭuāla ଯାଉଥିବା ବଣିକମାନଙ୍କଠାରୁ ଶୁଳ୍କ ବା କର ଆଦାୟ
ଘାଟୁଆଳ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଘାଟିଆ—Toll-collector.

ଘଟୁଆଳ—ଜାତ ବେଦର ଭୂଚଶୀଳ, ସେ ପଣ ବଣ୍ଣ ଘଟୁଆଳ ।
ଦ୍ରାବୀ. ନିର୍ଗୁଣ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଘଟୁଁ—ସ୍ଥା. (ଇତର) ଅ. (ଘରଠୁଁର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ)—ଘରଠାରୁ—
Ghaṭuñ From home.
(ଘଠୁଁ, ଘଟ୍ଟୁଁ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘଟେଇ—ସ୍ଥା. (ଇତର) ଅ (ଘରଠେଇଁର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Ghaṭei ଘରଠାରେ—At home.
(ଘଟ୍ଟେଇଁ, ଘଟେଇଁ—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘଟେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଟାଇବା (ଦେଖ)
Ghaṭeibā Ghaṭāeibā (See)

ଘଟେଇ—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘଟାଇ (ଦେଖ)
Ghaṭei Ghaṭāi (See).

ଘଟୋତ୍କଚ—ସଂ. ବି. (ଘଟ=କରିକୁମ୍ଭ+ଉତ୍କଚ=କେଶଶୂନ୍ୟ; ହସ୍ତି-
Ghaṭotkacha କୁମ୍ଭପରି ଯାହାର ମସ୍ତକ କେଶଶୂନ୍ୟ)—
ହିଡ଼ିମ୍ବା ରାକ୍ଷସୀର ଗର୍ଭରେ ଭୀମଙ୍କ ଔରସ ଅସୁର ବିଶେଷ—Name of a demon; son of Bhīma through his demoness wife.

[ଦ୍ର—ଏ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ର ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲା ଓ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରଦତ୍ତ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା କର୍ଣ୍ଣ ଏହାକୁ ବଧ କରିଥିଲେ ।]

ଘଟୋଧ୍ନୀ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଘଟ+ଉଧସ୍=ପହଲା+ଈ; ନିପାତନ)—
Ghaṭodhnī ଯେଉଁ ଗାଈର ପହଲା ମାଟିଆ ପରି ବଡ଼—
(cow) With an udder as big as a pitcher.

ଘଟୋଦ୍ଭବ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଟ+ଉଦ୍‌ଭବ)—ଅଗସ୍ତ୍ୟ ମୁନି—
Ghaṭodbhaba Sage Agastya.

ଘଟ୍ଟ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଚଳିତ କରିବା; ଚଳିବା—
Ghaṭṭ (root) 1. To cause motion; to move.

୨ । ହଲାଇବା; ଦୁଲାଇବା—2. To shake; to wag; to brandish.

୩ । ଘାଣ୍ଟିବା—3. To stir about; to agitate.

୪ । ଗୋଳମାଳ କରିବା—4. To disturb.

୫ । ହାତରେ ଘଷିବା—5. To rub with the hand.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଚ୍ଛ	ଇଅ	ଣ	ନ୍

୬ । ଆଉଁସିବା—6. To stroke; to smooth; to massage.

୭ । ଥାପଡ଼େଇବା—7. To pat.

ଘଟ୍ଟ—ସଂ. ବି. (ଘଟ୍ଟ୍ ଧାତୁ + ଅଥକରଣ. ଅ)—

Ghaṭṭa ୧ । ନଈଘାଟ; ନଈପାର ହୋଇ କୂଳରେ ଓହ୍ଲାଇବାର ସ୍ଥାନ—1. Ferry-ghat; wharf; a landing place in a river.

୨ । ଚୋଠ; ଗାଧୁଆଘାଟ—2. Bathing ghat.

୩ । ବନ୍ଧା ଘାଟ—3. Fligh of steps leading to a bathing place or landing place.

୪ । ଗିରିସଙ୍କଟ; ପର୍ବତଘାଟୀ—
4. Mountain-pass.

୫ । ଘାଣ୍ଟିବା—5. Stirring; agitating.

୬ । ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟର ସ୍ଥାନ—6 Toll-gate; toll-station; a place where toll is collected.

୭ । ଥାନା; ଫାଣ୍ଡି—
7. Police out-post or station.

୮ । (+ଭାବ. ଅ) ଚାଳନ—8. Moving.

ଘଟ୍ଟକୁଟୀ—ସଂ. ବି.— ଘାଟ ମାସୁଲ ଆଦାୟ କରାଯିବା ଘର—

Ghaṭṭakuṭi Toll-station; toll-house.

ଘଟ୍ଟଗୋଳ— ଦେ. ବି.—ହଟ୍ଟଗୋଳ; ଗଣ୍ଡଗୋଳ—

Ghaṭṭagola Row.

ହଟ୍ଟିଗୋଳ
ଗୋଳମାଳ

ଘଟ୍ଟଜୀବୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଘଟ୍ଟ + ଜୀବ୍ ଧାତୁ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—

Ghaṭṭajibī ୧ । ନଈଘାଟଥ; ଯେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନଈରେ ପାର-ଉତାର କରେ—1. Ferry-man.

୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଘାଟରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଲୋକଙ୍କ ଲୁଗା-ପଟା ଜଗାରଖା କରେ—2. An attendant at a landing place taking care of the clothes of the bathers (Wilson).

୩ । ବୈଶ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଗର୍ଭରେ ରଜକ ଔରସରେ ଜାତ ଜାତି—
3. A mixed caste; a son of a washerman by a Baisya woman.

ଘଟ୍ଟନ—ସଂ. ବି. (ଘଟ୍ଟ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଆଘାତ—

Ghaṭṭana 1. Striking.

୨ । ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା; ଘାଣ୍ଟିବା—
2. Stirring up; agitating.

୩ । ଘର୍ଷଣ—3. Rubbing, friction.

୪ । ଘୋଟିବା—4. Pounding.

୫ । ଘଟାଇବା; ସଂଘଟନ—5. Bringing about; causing a thing to happen.

୬ । ଚାଳନା—6. Moving; brandishing; wagging.

୭ । ଘୋରିବା—7. Bruising.

୮ । ପେଶା; ବୃତ୍ତି—8. Profession; livelihood.

ଘଟ୍ଟନା—ସଂ. ବି.—(ଘଟ୍ଟ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅନ + ଆ)—ଘଟ୍ଟନ (ଦେଶ)

Ghaṭṭanā Ghaṭṭana (See)

ଘଟ୍ଟି—କ୍ରା. (ଇତର) ଅ.—ଘରଠାରେ—

Ghaṭṭi At home.

ଘଟ୍ଟ
ଘଟ୍ଟିଁ } ଅନ୍ୟରୂପ

ଘଟ୍ଟିକି— କ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାକୁ—

Ghaṭṭiki To home.

(ଘଟ୍ଟିକି; ଘଠିକି—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘଟ୍ଟିତ—ସଂ. ବିଣ.—(ଘଟ୍ଟ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଚାଳିତ—

Ghaṭṭita 1. Shaken; moved.

୨ । ଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିବା—2. Stirred; agitated.

୩ । ଘୋଟା ହୋଇଥିବା—3. Pressed; pounded.

୪ । ଗଠିତ; ନିର୍ମିତ—4. Built up; constructed.

୫ । ଆହତ—5. Struck.

୬ । ମଡ଼ା ଯାଇଥିବା—
6. Pressed; smoothed down. (M. W.)

୭ । ଘଷା ହୋଇଥିବା—7. Rubbed. (M. W.).

ଘଟ୍ଟିତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘଟ୍ଟ ଧାତୁ+ତୃ; ୧ମା. ୧ବ)—

Ghaṭṭitā ବିଶେଷ ଯତ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ—

(ଘଟ୍ଟିତା— ଅନ୍ୟରୂପ) One who is about to exert him-

(ଘଟ୍ଟିତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) self or to take great pains (M.W).

ଘଟ୍ଠି—କ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରେ—

Ghaṭṭhi At home.

ଘଠି, ଘଠିଁ
ଘଟ୍ଠ
ଘଟ୍ଠେଇଁ } (ଯଥା—ମୁଁ ଜୋତା ଯୋଡ଼ାକ ଘଟ୍ଠ ଶୁଭ ଅଛି ।) ଅନ୍ୟରୂପ

ଘଟ୍ଠଉଁ—କ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରୁ—

Ghaṭṭhauñ From home.

(ଯଥା—ମୋର ଘଟ୍ଠଉଁ କିଛି ଖବର ଅବଧି ଆସି ନାହିଁ ।)

ଘଟ୍ଠୁ—କ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରୁ—

Ghaṭṭhu From home.

(ଯଥା—ମୋର ଘଟ୍ଠୁ କିଛି ଖବର ଆସି ନାହିଁ ।)

ଘଟ୍ଠେଇଁ—କ୍ରା. (ଇତର) ଅ – ଘରଠାରେ—

Ghaṭṭheiñ At home.

(ଯଥା—ତୁମର ଘଟ୍ଠେଇଁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ଅଛନ୍ତି ତ ?)

ଘଠି – କ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରେ—

Ghaṭhi At home.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଏପରି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ପର୍ଶ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଉ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଦୋଇଥିବା ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାରେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାସ୍ଥାନରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବସାଇବ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାରେ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅଁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଁଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘଠିଁ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରେ—
Ghaṭhiñ At home.

ଘଠଉଁ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରୁ—
Ghaṭhauñ From home.

ଘଠୁ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରୁ—
Ghaṭhu From home.

ଘଠେଇଁ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ଅ—ଘରଠାରେ—
Ghaṭheiñ At home.

ଘଡ଼—ପ୍ର ଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଘଟ୍ଟ)—ଘଡ଼ି; ଦୁଇଦଣ୍ଡ—
Gharḍa 45 minutes.

ଘଡ଼ଇ—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି (ସଂ. ଘଟ୍ଟଗ୍ରହ)—ରାଜାଙ୍କ ପାଣିବୁହାଳ ସେବାକାରୀବିଶେଷ—A class ef personal servants of a Raja, carrying water.
Gharḍai

ଘଡ଼କ—ଦେ. ବି (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଜୀବ କଣ୍ଠରୁ ଉଠିବା ଘର ଶ୍ୱାସ ଓ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଧ୍ୱନି—Violent gasping and gurgling of a dying animal.
Gharḍaka
ଘଟକା

ଘଡ଼ଘଡ଼—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ମେଘଗର୍ଜନ ଶବ୍ଦ—
Gharḍagharḍa 1. Sound of thunder.
ଘଡ଼ଘଡ଼ାନି ଥରେ ଥରେ ଘନ ହୋଇଣ ଘଡ଼ଘଡ଼
ଘର୍ଟା, ଘଡ଼ଘଡ଼ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଦେହଟ୍ଟ କରିଦେଲା ବଡ଼—କୃଷ୍ଣଦାସ ମହାଭାରତ ବନ ।
୨ । ଟାଣ ଭୂଇଁରେ ଶଗଡ଼ ଗଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ—
2. Rattling sound of wheels on hard and stony ground.
୩ । ଗଳାରେ କଫରୋଧ ଯୋଗୁଁ ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସର ଶବ୍ଦ—
3. Rattling sound in the throat, due to breath passing through the choked windpipe.
୪ । ମରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜୀବର କଣ୍ଠନିସୃତ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ—
4. Rattling sound emitted from the throat of a dying animal.
୫ । ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ଯୋଗୁଁ ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ହେବା ଶବ୍ଦ; କଲକଲ—
5. Gurgling sound inside the stomach due to indigestion.

ଘଡ଼ଘଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ଶ୍ଳେଷ୍ମାରୋଧ ଯୋଗୁଁ କଣ୍ଠ ବାଟେ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରିବା—
Gharḍagharḍāibā 1. To emit a rattling sound through the throat (due to the windpipe being choked by phlegm).
ଘଡ଼ଘଡ଼ାନା
ଘଡ଼ଘଡ଼ନା; ଗଡ଼ଗଡ଼ାନା
୨ । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରିବା—
2. To emit the death-rattle.

ଘଡ଼ଘଡ଼—ଦେ. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ମେଘ ଗର୍ଜନ—
Gharḍagharḍi 1. Rattling or thundering sound of thunder-clouds; thunder-clap.
ଚଡ଼କା
ବିଜଳୀକା କଡ଼କ ଘଡ଼ଘଡ଼ ଉପରେ ପଡ଼ିଲା ଚଡ଼ଚଡ଼—ପ୍ରାଚୀ. ଉତ୍ତରସ୍ୱଣ୍ଡ ।
୨ । ଚଡ଼ଚଡ଼; ଚଡ଼କ—2. Thunder-bolt.

ଘଡ଼ଘଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା—
Gharḍagharḍiā Producing a rattling sound.

ଘଡ଼ଘଡ଼ ଚଡ଼—ଦେ. ବି. (ଘଡ଼ଘଡ଼+ଚଡ଼)—ମେଘ ଧ୍ୱନି; ମେଘ-ଗର୍ଜନ ଶବ୍ଦ—Thundering sound of clouds.
Gharḍagharḍirarḍi
ଚଡ଼କାଚଡ଼ଚଡ଼
ବିଜଳୀକା କଡ଼କ

ଘଡ଼ା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ)—୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ବା ବୃହତ୍ କଳସାକୃତି ମୃତ୍‌ପାତ୍ର—1. Earthen pitcher (narrow-mouthed and deep-bellied).
Gharḍā
ଘଡ଼ା
ଘଡ଼ା (ଯଥା—କାକର ଧରି ଘଡ଼ା ଭରଣ କରିବା ନ୍ୟାୟ) ।
୨ । ଗଗ—2. Brass water-pot (bottle-shaped).

ଘଡ଼ାଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ ଘଟ୍ଟଗ୍ରହ)—
Gharḍāi ୧ । ରାଜଗୃହର ଘଟବାହକ ଭୃତ୍ୟବିଶେଷ—
1. A class of menial servants in a Raja's household.
୨ । ଉତ୍କଳୀୟ ଚଷାମାନଙ୍କର ଉପାଧିବିଶେଷ—
2. A family-title amongst certain chashās.

ଘଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟୀ)—
Gharḍi ୧ । ଦୁଇ ଦଣ୍ଡ ପରିମିତ କାଳ; ଏକ ପ୍ରହରର ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ; ପ୍ରାୟ ୪୫ ମିନିଟ—
ଘଡ଼ି
ଘଡ଼ୀ 1. 45 minutes.
ଘଂଟା ୨ । ଘଣ୍ଟା; ପିତ୍ତଳଘଣ୍ଟା—
ଘଂଟା 2. Gong; bell.
କୁପା ୩ । କ୍ଷୁଦ୍ର ମାଟିର ପାତ୍ର; କ୍ଷୁଦ୍ର ଭାଣ୍ଡ (ମୁହଁ ସରୁ ଓ ପେଟ
ଘଡ଼ିଆ; ଘଡ଼ୋଲା ଗହିରଆ)—3. A small earthen pot (bottle-shaped).
ଘଡ଼ୀ ୪ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ସମୟନିରୂପକ ଯନ୍ତ୍ର; ଘଣ୍ଟା—
ଘଡ଼ୀ 4. Clock; watch; timepiece; sand-glass; sun-dial.
ନବ୍ୟ ଘଡ଼ି ଦେଖି, ପ୍ରାଚୀନ ଭୂଶଳ—ପ୍ରଧାନାଥ. ଦରବାର ।
୫ । ସମୟ; କାଳ—5. Time.
(ଯଥା—ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୋଳ ଘଡ଼ିରେ ଲୁଗାର ଭାଉ ଚଢ଼ି ଯାଇଛି)
୬ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ—
6. Fixed period of time.
ଛାଡ଼ ଘଡ଼ିକ ଛାଡ଼ ଭୋଗ କରିବ
ଶନି ଘଡ଼ିକ ଶନି ଭୋଗ କରିବ—ଉକ୍ତି ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘଟ୍ଟ; ଛୋଟ କଳସ—
A small pitcher.

ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ) ବି—ପ୍ରତିଦିନ ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଉଥିବା ଘିଅ ବା ତେଲ ରଖାଯିବା ପାଇଁ କାଂସା ବା ପିତ୍ତଳର

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଅବଖୁରୀ —A small metal jug for keeping ghee or oil for everyday use.

ଘଡ଼ିଅଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ)—୧ । ଯେ ଘଣ୍ଟାବଜାଏ; ଘଣ୍ଟୁଆ—
Ghardiala 1 One who strikes a gong; bell-man.
ଘଡ଼ିୟାଳ ୨ । ଘଡ଼ିମୁହାଁ ବଡ଼ କୁମ୍ଭୀର —
ଘଡ଼ିୟାଳୀ 2. A species of alligator; Gavial; Gavialis Gangeticus.
ହେଁଭାଳ; ଘଡ଼ୀୟାଳ [ଦ୍ର—ଏହାର ଥୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଘଡ଼
ଘଡ଼ିୟାଳ ପରି ପାତ୍ରାକୃତି ଗହ୍ୱର ଥାଏ ଓ ସେଥିରେ ପାଣି ପଶି
ପୁଣି ବାହାରି ଯାଉଥାଏ ।]

ଘଡ଼ିଆ – ଦେ. ବି. (ବର୍ଣ୍ଣିଆ ଶବ୍ଦ) (ସଂ. ଘଟିକା)—
Ghardiā ୧ । ସୁନା ବା ଗୁଳି ଅଉଟିବା ପାଇଁ ମାଟିରେ ତିଆରି
ମୁଚି; ମୁଚୀ ହୋଇଥିବା ପାତ୍ର—Crucible for melting metal.
ଘଡ଼ିୟା

ଘଡ଼ିଆଳ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ)—ଘଡ଼ିଅଳ (ଦେଖ)
Ghardiāla Ghardiala (See)
ଏଠାରେ ଗୋମୁହାଁ କୁମ୍ଭୀରର ଉପଦ୍ରବ ଭାରି,
ଦାଢ଼ିଆଣୀ ଘଡ଼ିଆଳ ତ ପଶ ପଶ । ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଘଡ଼ିକ—ଦେ. ବି—୧ । ଏକ ଘଡ଼ି ସମୟ—
Ghardika 1. About 45 minutes.
ଏକଘଡ଼ୀ ୨ । ଅଳ୍ପ ସମୟ—2. A moment only.
ଏକଘଡ଼ି ଘଡ଼ିକ ଅନ୍ତର ମୋର ନ ହୁଅଇ ସହ୍ୟ ।
ନନ୍ଦକିଶୋର—ସୀତାଦେବୀବାସ ।

ଘଡ଼ିକ ଘଡ଼ି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ —୧ । କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ; ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ—
Ghardiki ghardi 1. Every moment.
ଘଡ଼ିଘଡ଼ି ୨ । ସର୍ବଦା; ହରଘଡ଼ି —2. Always.
ଘଡ଼ୀଘଡ଼ୀ ଓଣିକା କଡ଼ି ! ମନେ ପଡ଼ୁଥିବ ଘଡ଼ିକ ଘଡ଼ି । ଭଗ ।
୩ । ବାରମ୍ବାର—3. Repeatedly.

ଘଡ଼ିକେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—୧ । ଘଡ଼ିକ ଉତ୍ତାରେ—
Ghardike 1. After an hour; after 45 minutes.
୨ । କିଛି ସମୟ ପରେ—2. After a while.
ଗୋପ ଯୁବତୀ ନିଶା କୂଳେ
ଘଡ଼ିକେ ଜାଣିଲେ ସକଳେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ—ଭାଗବତ ।

ଘଡ଼ିକେ ପହରକେ – ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ସହଭର)—
Ghardike paharake ବହୁ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ—
At long intervals.
ଘଡ଼ିକେ ପହରକେ ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘନିଶ୍ୱାସ ପକାଉଛନ୍ତି ।
ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାଶ—ପଂଚକ ଘମସ୍ପର୍ଶ ।

ଘଡ଼ି ଘଡ଼ି –ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ— ଘଡ଼ିକ ଘଡ଼ି (ଦେଖ)
Ghardi ghardi Ghardiki ghardi (See)

ଘଡ଼ିତାଳ—ଦେ. ବି—ରାଜାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟବିଶେଷ—
Ghardiṭāla A class of menial servants attending on a Raja.

ଘଡ଼ିମୁହାଁ—ଦେ. ବିଶ. ସଂ—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁର ମୁହଁ ଘଡ଼ିପରି
Ghardimuhāñ ଶ୍ରେଷ୍ଠ—(a person or thing) Having bottle-shaped mouth.

ଘଡ଼େ —ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଘଣ୍ଟିକା—1. Hour.
Ghardе ୨ । ଘଡ଼ିଏ; ଏକ ଘଡ଼ି—2. ¾ of an hour.

ଘଡ଼େଇ—ଦେ. ବି—ଘଡ଼ାଇ (ଦେଖ)
Ghardei Ghardāi (See)

ଘଡ଼ୋଞ୍ଚି ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ)—ପାଣିକୁ ଛାଣି ପିଇବା ପାଣି ବାହାର
Ghardoñchi କରିବା ପାଇଁ ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ତିନି ମାଟିଆ ଯେଉଁ
ଘଡ଼ୌଁଚି ଛନଗୋଡ଼ିଆ ଘୋଡ଼ାଚ ଉପରେ ରଖାଯାଏ—
ଘଡ଼ୌଚି A tripod for filtering drinking water through 2 or 3 pitchers kept one over the other.

ଘଣ୍ (ସଂ. ଧାତୁ)—ଚମକି ପାଇବା—
Ghaṇ (root) To glitter; to shine.

ଘଣ —ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଘନ)—୧ । କଡ଼; ପାର୍ଶ୍ୱ—
Ghaṇa 1. Side of a thing.
୨ । ଭେର; ଘନବସ୍ତୁର ବେଧ ପାଖ —
2. Standing position of a cube.

ଘଣଘଣ – ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) —ଗଣଗଣ (ଦେଖ)
Ghaṇaghaṇa Gaṇagaṇa (See)

ଘଣଘଣିଆ ମାଛି —ଦେ. ବି.—ଗଣଗଣିଆ ମାଛି —
Ghaṇaghaṇiā māchhi The blue-bottle.

ଘଣବାଗ—ଦେ.—ଘନ ବସ୍ତୁର ଭେରବାଗ ବା ବେଧ—
Ghaṇabāga The depth of a cube.
[ଦ୍ର—ଘନ ବସ୍ତୁର ଲମ୍ବବାଗ, ଚଉଡ଼ାବାଗ, ଓ ଘଣବାଗ ଏପରି
ତିନି ଆୟତନ ଥାଏ ।]

ଘଣବାଗିଆ – ଦେ. ବିଶ.—ଭେର ବା କଡ଼ ବାଗରେ ରଖା ଯାଇଥିବା—
Ghaṇabāgiā (thing) Placed depthwise.

ଘଣା —ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଣ୍ଣି ଧାତୁ, କିମ୍ବା ସଂ.ଘନ=ମୁଗ୍ଦର)—ତୈଳଘାଣ
Ghaṇā ବା ଶସ୍ୟାଦିରୁ ତୈଳ ନିଷ୍କାସନ କରିବା ଯନ୍ତ୍ର—
କୋଲହୁ Oil-pressing mill; oil-mill.
ଘାନୀ
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବି.—୧ । ଆଖୁ ପେଡ଼ିବା ଯନ୍ତ୍ର;
କୋଲୁହା—1 Sugarcane pressing machine.
୨ । (ସଂ.ଘନ=ସମୂହ)—ଧାନ ଗୁଳିଲ ଆଦି ଭାଜିବା ହାଣ୍ଡି—
2. An earthen pot for frying grain.

ଘଣାଜୋତା—ଦେ. ବିଶ.—ଘଣା ଟାଣିବାପାଇଁ ଲାଗିଥିବା (ବଳଦ)—
Ghaṇājotā (ox) Yoked to the oil-mill.
ଘଣାଜୋତା ଘଣି ବଳଦ ସମାନେ । ଭୀଷ୍ମ. ଗୀତଲହରୀ ।

ଘଣାଟଣା—ଦେ. ବି.—ଘଣା ଚାଳନ କରିବା ପାଇଁ ଘଣାର ଦଣ୍ଡାକୁ ଆଗ
Ghaṇāṭaṇā ଆଡ଼ୁ ଟାଣିବାର କ୍ରିୟା—The act of drawing
ଘାନିଟାନା an oil-mill to action.

ସାଧାରଣ ସେନେଅପର ପ୍ରଣାଳୀରେ ସତତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଉ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଓ ଭିନ୍ନଦୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ କରିସାରି ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଣ୍ଟ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଟ୍ଟାଳି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଟା' ଦେଖିବେ; ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବର୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘଣା ଟାଣିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘଣା ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଆଗ ଆଡୁ ଓଟାରି ଚଳାଇବା—
Ghaṇā tāṇibā To draw an oil-mill to action.
ଘାନୀଟାନା [ଦ୍ର—ତେଲଶାଳରେ ବଳଦମାନେ ଘଣା ଟାଣନ୍ତି ବଳୁ
କୋହୁ ଖୀଚନା ତେଲଘାନାରେ ବଳଦଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତରେ କଇଘମାନେ ଘଣା ଟାଣନ୍ତି ବା ଠେଲନ୍ତି ।]

ଘଣା ଠେଲିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘଣାର ଦଣ୍ଡାକୁ ପଛଆଡୁ ପେଲିବା—
Ghaṇā ṭhelibā To push an oil-mill to action.
ଘାନିଠେଲା
କୋହୁ ଠେଲନା

ଘଣା ପକାଇବା—ଦେ.କ୍ରି—୧ । ତୈଳ ବାହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ବଳଦ
Ghaṇā pakāibā ବା ମନୁଷ୍ୟ ଲଗାଇ ଘଣା ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳନ
ଘାନୀ ଚାଲାନ କରିବା—To be engaged in the act of
କୋହୁଚଲାନ driving an oil-mill.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ହଇରାଣ କରିବା; ଅଯଥା କଷ୍ଟଦେବା—
2. (figurative) To put a person to trouble; to harass a person.

ଘଣା ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଣିରୁ ତେଲ ବାହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଘଣା
Ghaṇāpaṛdibā ଚାଳନ—The working of an oilmill
ଘାନୀପଡ଼ା

ଘଣା ପେଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଣା ଠେଲିବା (ଦେଖ)
Ghaṇā peliba Ghaṇā ṭhelibā (See)

ଘଣି—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଗଡ଼ିଚକର ଘର୍ଷଣରେ ରାସ୍ତା ଉପରେ ହେବା
Ghaṇi ଖାଲ ବା ଗାତ; ଗଳ୍ପର ଗଡ଼ିଗୁଳା—
ଗର୍ତ୍ତ 1. Deep rut or groove made on the road by
ଲିକ; ଝୁର୍ରି constant friction of cart-wheels.
୨ । ତେଲି—2. Oilman.
ପ୍ରାଦେ (ମେଦିନୀପୁର) କ—ବଳା; ଖଇଟ (ମାଛ ଧରିବାରେ
ଚାଇ ବ୍ୟବହୃତ)—A trap of wicker work for catching fish.

ଘଣି ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଏକ ବସ୍ତୁର ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁରେ ଗାତ
Ghaṇi khāibā ହୋଇଯିବା—The eating of grooves in a thing due to constant friction with another thing.

ଘଣ୍ଟ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯିବା—
Ghaṇṭ (root) 1. To shine.
୨ । କହିବା—2. To speak
୩ । ଶବ୍ଦ କରିବା—3. To make a sound.

ଘଣ୍ଟ—ସଂ କ. (ଘଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ ଟ, କିମ୍ବା ହନ୍ ଧାତୁ+ଡ; ନିପାତନ)—
Ghaṇṭa ୧ । କାଂସ୍ୟନିର୍ମିତ ଚଟକା ବାଦ୍ୟବିଶେଷ; ପିତ୍ତାଘଣ୍ଟା—
1. Gong.
୨ । କାଂସ୍ୟନିର୍ମିତ ଥାଳିଆକାରର ବାଦ୍ୟ—2. Bell.
୩ । ଅନେକପ୍ରକାର ପରିବାମିଶ୍ରିତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ; ଘାଣ୍ଟିଅଣ; ଘାଣ୍ଟିଆ ତରକାରୀ; ମନ୍ଥର—
3. A kind of sauce; hodge podge; a curry composed of several vegetables compounded and cooked together.
୪ । ଶିବ—4. A name of Śiba.
ସଂ. ବିଣ—ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—Splendid; shining; bright.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଘଣ୍ଟିକା—Palate.

ଘଣ୍ଟ ଉହାଡ଼—ଦେ. କ. (ସଂ. ଘଣ୍ଟା ଓ ଆବରଣ)—
Ghaṇṭa uhārda ଘଣ୍ଟା ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବା (ଦେଖ)
Ghaṇṭa ghordāi rakhibā (See)

ଘଣ୍ଟକ—ସଂ. କ—୧ । ଗେଙ୍ଗୁଟି ୨ (ଦେଖ)
Ghaṇṭaka 1. Geṅguṭi 2 (See)
୨ । ଘଣ୍ଟାପାଟଳି ବୃକ୍ଷ (ଦେଖ)—
2. Ghaṇṭāpāṭaḷa (See)

ଘଣ୍ଟକଳସ—ଦେ. କ—କାଠଚମ୍ପାଫୁଲ—
Ghaṇṭakaḷasa A kind of flower.

ଘଣ୍ଟ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ
Ghaṇṭa ghordāi rakhibā ଅପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବା (ଘଣ୍ଟାତଳେ ରଖିବା ପ୍ରକାରେ)—To protect a person fully or completely from danger (as if keeping him inside an upturned bell).
[ଦ୍ର—ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ କରିଅ ଚଢ଼େଇ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଡିମ୍ବ ପାରିଥିଲା । ତାହା ଉପରେ ରଥଚକ୍ର ଦୌଡ଼ିଲେ ଡିମ୍ବଟି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଏହି ଆଶଙ୍କାରେ ପକ୍ଷିମାତା ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବାରୁ ପ୍ରଭୁ କୃଷ୍ଣ କଲେ ଯେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଶ୍ୱତ୍ଥାମା ହାତୀର ବେକରୁ ଘଣ୍ଟିଟି ଛିଣ୍ଡି ସେହି ଡିମ୍ବକୁ ଆବୃତ କରି ପଡ଼ି ରହିଲା ଓ ଘଣ୍ଟି ଉପରେ ସାତଭାଲ ଗଳ୍ପର ରଥଚକ୍ର ଦୌଡ଼ିଗଲା, ତଥାପି ଘଣ୍ଟା ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇ ଥିବାରୁ ଡିମ୍ବଟି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଲା ଓ କାଳକ୍ରମେ ଡିମ୍ବରୁ ଛୁଆ ହେଲା । ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଲୋକେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଘଣ୍ଟିଟି ଟେକି ଦେବାରୁ ତହିଁ ଭିତରେ ଥିବା ଛୁଆଟି ଉଡ଼ିଗଲା । ଏହି ପ୍ରବାଦ ଯୋଗୁଁ ଲୋକେ ଏ ବଚନ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହା ସାରଳା ମହାଭାରତ ଦ୍ରୋଣ-ପର୍ବରେ ଅଛି ।]

ଘଣ୍ଟପାଟଳି—ଦେ କ (ସଂ. ଘଣ୍ଟାପାଟଳି)—ଘଣ୍ଟାପାଟଳି (ଦେଖ)—
Ghaṇṭapāṭali Ghaṇṭāpāṭali (See)

ଘଣ୍ଟପାଟୁଆ—ଦେ. କ—୧ । ଓଡ଼ିଶାର ଝଙ୍କଡ଼ ସାରଳା ଓ କାକଟପୁର
Ghaṇṭapāṭuā ମଙ୍ଗଳା ଆଦି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କର ନୃତ୍ୟକାରୀ ସେବକ
ବା ଭକ୍ତବିଶେଷ—1. A class of dancing devotees who take a vow to dance in honour of certain goddesses.

୧	ଈ	ଉ	ଊ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ଥ	ଉଅ	ଉ
୨	ଇ	ଉ	ରୁ	ଲୃ	ଏ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

୨ । ବୈଶାଖ ମାସରେ ପଣାସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ମାନସିକ କରି ଅଣ୍ଟାରେ ଘଣ୍ଟି ଘାଗୁଡ଼ି ବାନ୍ଧି ନାଚିବା ବ୍ୟକ୍ତି (ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜାତି)—2. Low caste people who dance by wearing tinkling bells round the waist during the Baiśākha Śaṁkrānti day to fulfil religious vows made to certain Goddesses.

୩ । ଝଙ୍କଡ଼ର ସାରଳା ଓ କାକଟପୁର ମଙ୍ଗଳାଅଦି ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଘଟ (ଯାହାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ବସାଇ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ସେବକମାନେ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ବୁଲି ନାଚନ୍ତି)—

3. The water-jar representing the Goddess Śāraḷā (of Jhankar of Cuttack district) and Maṅgaḷā (of Kākaṭpur of Puri district) which is carried on the head by the sebakas who dance in the country.

ଘଣ୍ଟଫଳକ—ସଂ. ବି—ଘଣ୍ଟା ସହ ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ଢାଲ—
Ghaṇṭaphaḷaka A shield with a ringing sound.

ଘଣ୍ଟ ବଜାଇବା—କ୍ରି. କ୍ରି—ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି କରିବା—
Ghaṇṭa bajāibā To sound a gong.
ঘণ্টাবাজান
ঘণ্টাবজানা

ଘଣ୍ଟାମାଦଳ—କ୍ରି. ବି. (ସଂ. ଘଣ୍ଟା+ମର୍ଦ୍ଦଳ)—ଦେବପୂଜା ଉତ୍ସଵ ସମୟରେ ବଜା ଯିବା ଘଣ୍ଟା ଓ ମର୍ଦ୍ଦଳ—
Ghaṇṭamādaḷa Gongs and drums (sounded during rituals before a Deity).
ঘণ্টামাদল
ঘণ্টামোরক্তাল

ଘଣ୍ଟମାଳି—କ୍ରି. ବି—ଗୁଡ଼ିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟି ମାଳାକାରରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ହସ୍ତୀ, ଘୋଡ଼ା ଓ ବଳଦଙ୍କ ସାଜବିଶେଷ—
Ghaṇṭamāḷi An equipment for the elephant horse and bullock consisting of a string of bells

ଡାଇବା ଅମାର ଅଛି ଶିଉଳି ଝୋପର ସଲଞ୍ଚିଆ ଘଣ୍ଟମାଳି—
ବ୍ରଜନାଥ. ସମରତରଙ୍ଗ ।

ଘଣ୍ଟରା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲାର ଶୂଦ୍ର ଜାତିବିଶେଷ—
Ghaṇṭarā A class of Śūdras in the district of Ganjam.

ଘଣ୍ଟକପାଟଳି—କ୍ରି. ବି. (ସଂ. ଘଣ୍ଟାପାଟଳି)—
Ghaṇṭakapāṭaḷi ଘଣ୍ଟାପାଟଳି (ଦେଖ)
Ghaṇṭāpāṭaḷi (See)

ଘଣ୍ଟଶିଳା—କ୍ରି. ବି—ପୁରୀ ଜିଲା ବାଣପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ବତ—
Ghaṇṭaśiḷā A mountain in Bāṇapur of Puri District.

ବହୁଇ ସାଳସ୍ୱା ପ୍ରସନ୍ନ-ସଲିଳା
ପାଦଦେଶେ ଯାର ଶୈଳ ଘଣ୍ଟଶିଳା—ରାଧାନାଥ, ଚଲିକା ।

ଘଣ୍ଟା—ସଂ. ବି. (ହନ୍ ବା ଘଣ୍ ଧାତୁ + କର୍ମ ଟ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Ghaṇṭā ୧ । ପିତ୍ତଳଘଣ୍ଟା; କାଂସ୍ୟନିର୍ମିତ ବାଦ୍ୟ—
1. Sounding metal plate; gong.
୨ । ଥାଳ ଅକୃତିବିଶିଷ୍ଟ କାଂସାବାଦ୍ୟ—2. Bell.
୩ । ଷଣପୁଷ୍ପୀ; ଛଣପଟ—3. Flax-hemp.
୪ । ଜବାଫୁଲ ଗଛ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—
4. The china rose tree.

କ୍ରି. ବି—୧ । ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ର—1. Clock; watch; timepiece.
୨ । ୬୦ ମିନିଟ ସମୟ; ଅଢ଼େଇ ଦଣ୍ଡ କାଳ—
2. Hour; sixty minutes.
୩ । ମହୁର ଭଅଣ, ଘାଣ୍ଟ ଭଅଣ—3. A hodge podge; a curry made up of several ingredients.
୪ । ଘାଣ୍ଟିବା; ଆଲୋଡ଼ନ—4 Strring up; agitation.

କ୍ରି. ବିଣ—ଆଲୋଡ଼ିତ—Stirred up.

ଘଣ୍ଟାଇବା—କ୍ରି. କ୍ରି.—ଘାଣ୍ଟିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Ghaṇṭāibā Causative form of Ghāṇṭibā.
ঘাঁটান ଛେଳି ମେଣ୍ଢା ମୃଗ ମାଛିର ଅଣାଇଲ
ঘঘোলবানা ଭର୍ତ୍ତ ସାରୁ ଅଳ୍ପ ପକାଇ ଘଣ୍ଟାଇଲା । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।

ଘଣ୍ଟାକ—ସଂ. ବି.—ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Ghaṇṭāka Ghaṇṭākarṇṇa (See)

କ୍ରି. ବି.—ଏକ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ମାତ୍ର—One hour only.

ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି.—(ବହୁବ୍ରୀହି; ଘଣ୍ଟା + କର୍ଣ୍ଣ)—
Ghaṇṭākarṇṇa ୧ । ଘଣ୍ଟାପାଟଳି (ଦେଖ)
1. Ghaṇṭāpāṭaḷi (See)
୨ । ଭୈରବ ବା ଶିବଗଣବିଶେଷ—
2. An attendant of God Śiba.

[ଦ୍ର—ଏ କାରୁ ଭୂତିଆ ଆଦି ବ୍ୟାଧିନିବାରକ ଓ ଶିବ ବା ସ୍କନ୍ଦଙ୍କ ଅନୁଚର । ଭାଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ପଞ୍ଚମୀ (ରକ୍ଷା ପଞ୍ଚମୀ) ଦିନ ଗୃହରୁ ସର୍ବବ୍ୟାଧି ଓ ସର୍ବବିପଦ ନିବାରଣାର୍ଥ ଗୃହସ୍ଥ ଦାଣ୍ଡ ଓ ବାଡ଼ି କବାଟରେ ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ରୂପ ଲେଖି ପୂଜା କରନ୍ତି । ଶିବପୁରାଣରେ (ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣୋ-ଗଣଃ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଶିବସ୍ୟାଙ୍ଗିକ ବଭୂବଃ) ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ ମହାଦେବଙ୍କର ଗଣ ବା ଅନୁଚରବିଶେଷ ବୋଲି ଲେଖା ଅଛି । ଭୂତ୍ୟଚିନ୍ତାମଣି ଓ ଗୁପ୍ତିସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଚୈତ୍ର ସଂକ୍ରାନ୍ତିରେ ଶିଶୁଗଛ ମୂଳରେ ଘଣ୍ଟାତ୍ମକ ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବାର ଉପଦେଶ ଅଛି । ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ପୂଜାମନ୍ତ୍ର
"ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣ ମହାବୀର ସର୍ବବ୍ୟାଧି ବିନାଶନ
ବିଷୋଟକ ଭୟେ ପ୍ରାପ୍ତେ ରକ୍ଷ ରକ୍ଷ ମହାବଳ ।"]

ଘଣ୍ଟାକୋଳି—କ୍ରି. ବି.—୧ । ଘଣ୍ଟାପାଟଳି ଗଛ—
Ghaṇṭākoḷi 1. A wild tree.
୨ । ଘଣ୍ଟାପାଟଳି ଗଛର ଫଳ—2. The bell-like fruits of a wild tree.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଧର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଖାଲି ଅଥାତ୍ମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଷ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନି' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

ଘଣ୍ଟାଗାର—ସଂ. ବି. (ଅଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର)—(ଘଣ୍ଟା + ଆଗାର)—ଯେଉଁ
Ghaṇṭāgāra କୋଠରିରେ ଘଣ୍ଟା ଝୁଲୁଥାଏ—Belfry; bell-tower.

ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି—ଦେ. ବି.—୧ । ଉତ୍ତମରୂପେ ଘାଣ୍ଟିବା—
Ghaṇṭāghaṇṭi 1. Thorough stirring up.
ସାଁଟାସାଁଟି ୨ । ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ବା ଉତ୍ତମରୂପେ ବିକ୍ଷିପ୍ତ କରିବା—
ଘୋଳାଘୋଳି 2. Acts of thoroughly mixing up; rough handling.
୩ । ଗୋଳମାଳ—3. Confusion; row.
୪ । ଧରପକଡ଼; କୌଣସି ବିଷୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବିଶେଷ ଅନୁସନ୍ଧାନ—4. Thorough or sifting enquiry of a matter.
୫ । ଲେଉଟପାଉଟ; ବିପର୍ଯ୍ୟାସ—
5. Act of making topsyturvy

ଘଣ୍ଟାଚକଟା—ଦେ. ବି—ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟି ୧,୨,୩,୪ (ଦେଖ)
Ghaṇṭāchakaṭā Ghaṇṭāghaṇṭi 1,2,3,4 (See)

ଘଣ୍ଟାତାଡ଼—ସଂ. ବି. (ଘଣ୍ଟା + ତାଡ଼ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghaṇṭātāṛda ଯେ ଘଣ୍ଟା ବଜାଏ—
A bellman; bell-ringer.

ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘଣ୍ଟା + ଧ୍ୱନି)—ଘଣ୍ଟା ବାଜିବାର ଶବ୍ଦ—
Ghaṇṭādhwani The ringing sound of bells.

ଘଣ୍ଟାନାଦ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘଣ୍ଟା + ନାଦ)—
Ghaṇṭānāda ଘଣ୍ଟାଧ୍ୱନି (ଦେଖ)
Ghaṇṭādhwani (See)
ଦ୍ୱାଦଶ ଫେଣା ଉହ୍ନିବ ଘଣ୍ଟାନାଦଠାରେ । ପ୍ରାଚୀ—ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଗୀତ ।

ଘଣ୍ଟାପଥ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ବେଦରେ ଘଣ୍ଟା ଝୁଲୁଥିବା ଦାଗ-
Ghaṇṭāpatha ଆଦିକ ଯିବା ପଥ)—୧ । ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ; ସହର ବା ଗ୍ରାମର ସହର ଦାଣ୍ଡ—1. Highway; the chief road of a village or town.
୨ । ଦଶଧେନୁଲୁର ରାଜମାର୍ଗ—
2. A very wide highway
୩ । ମଲ୍ଲିନାଥ କୃତ କିରାତାର୍ଜୁନୀୟ କାବ୍ୟର ଟୀକା—
4. Title of Mallinātha's commentary on the Kirātārjunīya

ଘଣ୍ଟାପାଟଳି—ସଂ. ବି—ଏକପ୍ରକାର ପାଟଳି ବୃକ୍ଷ;ଆରଣ୍ୟ ତରୁବିଶେଷ—
Ghaṇṭāpāṭali Schrebra Swieteniodes; Chelonioides.
ସଂ. ମୃଷ୍ଟକ; କାଷ୍ଠପାଟଳା; ମୋଷକ; ଘଣ୍ଟାକର୍ଣ୍ଣୀ; ଘଣ୍ଟାପାରୁଲ
ସଂଟାପାରୁଲ
ମୋର୍ଷା
ତେ. ମୋକ୍ଷପ୍ପ; ମୃଷ୍ଟକୁଣ୍ଡ
ମ. ମୋଖେ
[ଦ୍ର—ଏହି ଗଛର ଫଳ ବଳଦଙ୍କ ଦେହରେ ବନ୍ଧାଯିବା ଘଣ୍ଟି ପରି ଆକୃତି-ବିଶିଷ୍ଟ ଥିବାରୁ ଏହି ନାମ ହୋଇଅଛି । ପାଟଳି ଗଛ ଦୁଇ ପ୍ରକାର—କାଷ୍ଠପାଟଳି ଓ ଘଣ୍ଟାପାଟଳି । ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପତ୍ରରେ ୫ଯୋଡ଼ା ପତ୍ର ଥାଏ । ଫୁଲ ଝେଡାର ପୀତ ବା ପାଣ୍ଡୁର ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ସୁଗନ୍ଧ । ଏହା ପାଟଳି ପରି ଗୁଣବିଶିଷ୍ଟ । ଏହା ଅମ୍ଳଦୁଗ୍ଧ, ରୁଚିକର, ପାଚକ । ଏହା ପ୍ଲୀହା, ଗୁଳ୍ମ, ଜ୍ୱର ଓ ଅର୍ଶ ରୋଗରେ ଉପକାରୀ ।]

ଘଣ୍ଟା ପିଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଣ୍ଟାରେ ଆଘାତ କରି ଶବ୍ଦ କରିବା—
Ghaṇṭā piṭibā To ring a bell or gong.
ସଂଟାବାଜାନ
ସଂଟାବାଜାଲା

ଘଣ୍ଟାଫୁଲ—ଦେ. ବି—୧ । ବିଦେଶୀ ଫୁଲଗଛବିଶେଷ—
Ghaṇṭāphula 1. A kind of exotic plant with bell-like flowers.

ଘଣ୍ଟା ବଜାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଣ୍ଟା ପିଟିବା (ଦେଖ)
Ghaṇṭā bajāibā Ghaṇṭā piṭibā (See)

ଘଣ୍ଟା ବାଜିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘଣ୍ଟା ଧ୍ୱନିତ ହେବା—
Ghaṇṭā bājibā 1. The ringing of a bell.
ସଂଟାବାଜା ୨ । ଦେବତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭୋଗ ବା ପୂଜା ହେବା
ସଂଟାବଜନା ସମୟରେ ଘଣ୍ଟା ବାଜିତ ହେବା—
2. The ringing of gongs during the offering of bhoga to a Deity.
ବଡ଼ ଦେଉଳରେ ବାଜଇ ଘଣ୍ଟା
ଗାଣ୍ଡିଶିଆଙ୍କର ଉଠିଲା ଅଣ୍ଟା । ପଗ ।
୩ । ଘଡ଼ିକାରେ ଏତେ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ହେବାର ସୂଚକ ଘଣ୍ଟା ଧ୍ୱନିତ ହେବା—3. The striking of a gong indicating the hour of the clock; chiming of the hour of a clock.

ଘଣ୍ଟାବିଜ—ସଂ. ବି—ଜମାଲଗୋଟା ମଞ୍ଜି; ଜମାଲଗୋଟା—
Ghaṇṭābija The seed of Croton Jamalgota (M.W.)

ଘଣ୍ଟା ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଣ୍ଟା ପିଟିବା (ଦେଖ)—
Ghaṇṭā māribā Ghaṇṭā piṭibā (See)

ଘଣ୍ଟାରବ—ସଂ. ବି.—୧ । ଘଣ୍ଟାର ଧ୍ୱନି—1. The sound of a bell.
Ghaṇṭāraba ୨ । ରାଗବିଶେଷ—
2. Name of a musical tune (M.W.)
ଦେ. ବି.—ଓଡ଼ିଆ ଛନ୍ଦର ରାଗବିଶେଷ—
Name of a musical air in Oriya poetry.
(ରାଗ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)
(See notes under Rāga).

ଘଣ୍ଟାରବ ପଥ—ଦେ. ବି—(ସଂ. ଘଣ୍ଟାପଥ)—
Ghaṇṭārabapatha ରାଜମାର୍ଗ; ସହର ରାସ୍ତା—
High way; chief road.
ଘଣ୍ଟାରବ ପଥ ମୁଁ ଉଡ଼ିଲରେ—ଜଗନ୍ନାଥ ସଙ୍ଗୀତ ।

ଘଣ୍ଟାରବା—ସଂ. ବି—୧ । ଉଣସପଟ (ଜରେଲୁଷ୍ଟ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ)—
Ghaṇṭārabā Flax-hemp.
(ଅନ୍ୟ ସଂ. ନାମ—ଘଣ୍ଟାରୁ; ଅଳିଜହା)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ସ	ଇଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଶ୍ୟ	ଇଥ	ଭ	ନ୍

ଘଣ୍ଟି—ଦେ. ବି (ଘଣ୍ଟା+କ୍ଷୁଦ୍ରାର୍ଥ. ଇ)—
Ghanṭi ୧ । ଅଳଙ୍କାରାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ସାନ ଘଣ୍ଟି; ଘାଗୁଡ଼ି—
ঘণ্টা 1. Small bells; tinkling small bells
ডেঁনা, ঘণ্টী used as ornament.

କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟି ସମୂହ ନୂପୁର ହଂସକାନ୍ତ ନିନାଦରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ଦୁଷ୍ଟ ଗାଈ ବା ବଳଦଙ୍କ ବେକରେ ଓହୋଳଥିବା ଶବ୍ଦକାରୀ କାଠ ବା ବାଉଁଶ ଦ୍ୱୟ—2. Sounding logs tied to the neck of a vicious cow or bullock.

୩ । ଦେବତା ପୂଜାବେଳେ କାଂସ୍ୟନିର୍ମିତ ଯେଉଁ ବାଦନଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ—3. A small bell which is rung during worship of a Deity.

[ଦ୍ର—ଏହା ଗୋଟିଏ ଉଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିବା ପାତ୍ର ପରି ଓ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଚଙ୍କଣ ତାର ଦ୍ୱାରା ଲମ୍ବିତ ଥାଏ ଓ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ବେଣ୍ଟ ଲାଗିଥାଏ । ବେଣ୍ଟରୁ ଧରି ହଲାଇଲେ ଚଙ୍କଣଟି ଘଣ୍ଟିର କାନ୍ଥରେ ଆଘାତ କରିବାଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଆଉ ଏକପ୍ରକାରର ବେଣ୍ଟ ନ ଥିବା ଘଣ୍ଟି ମନ୍ଦିର ଆଦିରେ ଲମ୍ବିତ ହୁଏ ଏବଂ ତାକୁ ହଲାଇଦେଲେ ଚଙ୍କଣଟି ଦୋହୋଲି ଘଣ୍ଟିର କାନ୍ଥରେ ଆଘାତ କରିବାରୁ ଟଣଟଣ ଶବ୍ଦ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ।]

୪ । ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—4. Cardia Macleodii. (Haines).

[ଦ୍ର—ଏହା ଶ୍ୱେତଗଛ; ଫୁଲ ଧଳା; ପାହାଡ଼ମାନଙ୍କରେ ବିଶେଷ ଦେଖାଯାଏ । ଏହାର କାଠ ଭାରି ଶକ୍ତ ଥିବାରୁ ଏହା ଜୁଆଳ ପ୍ରଭୃତି ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ।]

ଘଣ୍ଟିଆ—ଦେ. ବି—ଘଣ୍ଟି (ଦେଖ)
Ghanṭiā Ghanṭi (See)

ଦେ. ବିଣ—ଘଣ୍ଟାବାଦକ; ଯେ ଘଣ୍ଟା ବଜାଏ; ଘଣ୍ଟୁଆ—
A bell-ringer.

ଘଣ୍ଟିକ—ସଂ. ବି (ଘଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଣକ) କୁମ୍ଭୀର—
Ghanṭika Alligator.

ଘଣ୍ଟିକା—ସଂ. ବି. (ଘଣ୍ଟା+କ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Ghanṭikā ୧ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟା—1. Small bell.

୨ । ଘୁଂଘୁର—
2. Tinkling bells used as ornament.

୩ । (ଘଣ୍ଟିକ+ଆ)—ମାଈ କୁମ୍ଭୀର—
3 A female alligator.

ଆଲଜିଭ, ଲୁଣ୍ଟୁଡ଼େ, ନୁନ୍ନୁଡ଼େ, ନୁଡ଼ନୁଡ଼େ, ଗଳେକା କୋଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଗଳା ମଧ୍ୟରେ ତାଳୁରେ ଝୁଲୁଥିବା ମାଂସ ପିଣ୍ଡ—1. Palate; the uvula; the epiglottis.

୨ । ଛଣପଟ ଫୁଲ—2. Flower of the flax plant (looking like small bells).

୩ । ଗଳାର ଘଣ୍ଟିକା ବଢ଼ିବା ରୋଗ—3 A disease consisting of swelling of the uvula.

ଘଣ୍ଟିଘାଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସହଜର) (ସଂ ଘଣ୍ଟା ଓ ଘର୍ଘରୀ)—
Ghanṭighāgurḍi ଅଳଙ୍କାରାର୍ଥ ପରିହୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟି—
Small bells or tinkling hollow globes worn as ornament on different parts of the body.

[ଦ୍ର—ଅଣ୍ଟାରେ ଘଣ୍ଟି ପିନ୍ଧନ୍ତି, ଗୋଡ଼ରେ ଘାଗୁଡ଼ି ପିନ୍ଧନ୍ତି ।]

ଘଣ୍ଟୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଘଣ୍ଟା+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Ghanṭī ୧ । ଘଣ୍ଟା ପରି ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା—
1. Sounding like a bell

୨ । ଯହିଁରେ ଘଣ୍ଟା ଲାଗି ଥାଏ—
2. Furnished with bells.

ସଂ. ବି (ଘଣ୍ଟା+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
୧ । ଶିବ—1. Śiba.

୨ । ଘଣ୍ଟିକା (ଦେଖ)
2. Ghanṭikā (See)

ଘଣ୍ଟୁ—ସଂ. ବି. (ଘଣ୍ ଧାତୁ+ଟୁ)—
Ghanṭu ୧ । ହାତୀ ଗଳାରେ ଝୁଲା ହେବା ଘଣ୍ଟାର ମାଳ—
1. A string of tinkling bells passed round the neck of an elephant.

୨ । ଆଲୋକ—2. Light.

୩ । ଉତ୍ତାପ; ଉଷ୍ଣତା; ପ୍ରତାପ—3. Warmth; heat.

୪ । ଆତ୍ମମୁଖତା—4. Selfishness.

ଘଣ୍ଟୁଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘଣ୍ଟିଆ (ଦେଖ)
Ghanṭuā Ghanṭiā (See)

ଘଣ୍ଟେ—ପ୍ରା. ଅ—ଏକ ଘଣ୍ଟା ସମୟ—
Ghanṭe One hour of time.

ଘଣ୍ଟେଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଣ୍ଟାଇବା (ଦେଖ)
Ghanṭeibā Ghanṭāibā (See)

ଘଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ଘଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଡ)—ମହୁମାଛି—
Ghanḍa A bee (Apte).

ଘତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗତ)—
Ghata ୧ । ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ଗୀତ ବୋଲିବା ପୂର୍ବରୁ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରରେ
গত କରାଯିବା ସ୍ୱରଜ୍ଞାପକ ଶବ୍ଦ; ବାଦ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରରେ ବାଦିତ
গত ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ୱରସଂଯୋଗର ଗତ—
1. Introductory twanging or striking of musical instruments before actual music begins.

୨ । ଖିଲ; ଢଙ୍ଗ; ଧରଣ—
2. Mode; manner; fashion.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ୫ରେ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନ ର ଦୌଣ୍ଡିନ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହେ ୧ ଚିହ୍ନାଦୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଆଧାରରେ ଚିହ୍ନିତ ଅପରଟି ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦର୍ଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦନ୍ଥ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୩ । ଚତୁରତା—3. Cleverness; skill.

୪ । ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ୱର—
4. The tune of a musical instrument.

ଘଟଘାତ—ଦେ. ବି—୧ । କଳକଦର; କୌଶଳ—
Ghataghāta 1. Device; stratagem; ingenuity.

ଗତଗାତ

୨ । ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସର—2. Fit opportunity.

୩ । ସାବଧାନତା—3. Carefulness; caution.

୪ । ଗତି; ଢଙ୍ଗ—4. Fashion.

ଘଟଘାତିଆ—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଅବସର ଭୁଣ୍ଡି ଚାମଚଲାବାଲା—
Ghataghātiā 1. Opportunist.

୨ । କୌଶଳୀ—2. Strategist.

୩ । ଚତୁର—3. Skilful.

ଘନ୍‌ଘାଇ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ (ସଂ. ଘନ+ଘୋର)—
Ghan-ghāi ଅଗନାଗ୍ନି; ଘନ; ନିବିଡ଼ (ବନ)—Very dense (forest).

କ୍ରି. ବିଣ—ନିବିଡ଼ରୂପେ—Densely.

ଘନ୍‌ଘୁଟୀ—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅଖି ଘାଣ୍ଟେ ଉଡ଼ିବା ଏକ ପ୍ରକାର
Ghan-ghuṭi ଅତି ଛୋଟ ପତଙ୍ଗ—Tiny winged insects flying round one's face.

ଘନ—ସଂ. ବି (ହନ୍ ଧାତୁ=ବଧ କରିବା, ଆଘାତ କରିବା+କର୍ମ. ଅ)—
Ghana ୧ । ମନ୍ଦିରା; ଝାଞ୍ଜ—1. Cymbals.

୨ । ପିଠା ଘଣ୍ଟା; ଘଣ୍ଟା ଝାଞ୍ଜ—
2. Gong; bell.

୩ । ଘୁଙ୍ଗୁର—3. Tinkling bells.

୪ । ମେଘ—4. Cloud.

୫ । ଶରୀର—5. Body.

୬ । ନୃତ୍ୟବିଶେଷ (ଅତି ଦ୍ରୁତ ବା ଅତି ଧୀର ନୁହେ)—
6. A kind of dance (neither quick nor slow).

୭ । ଚୋପା; ଛାଲ—7. Bark; rind.

୮ । ଚର୍ମ—8. Skin; hide.

୯ । ଲୌହ—9. Iron.

୧୦ । ଟିଣ—10. Tin.

୧୧ । ଲୌହଗଦା; ଲୌହମୁଦ୍ଗର—
11. Iron dumb-bell or club.

୧୨ । ଜମାଟ ହେବା; ଘନୀଭୂତ—
12. Freezing; coagulating; solidity.

୧୩ । କାଠିନ୍ୟ—13. Hardness; toughness.

୧୪ । ବିସ୍ତାର—14. Expanse; extensive diffusion.

୧୫ । ମୁଥା—15. Grass-root.

୧୬ । ଅଭ୍ରକ—16. Mica; talc.

୧୭ । (ଗଣିତ) ତୌଣସି ରାଶିକୁ ସେହି ରାଶିଦ୍ୱାରା ଦୁଇ ଥର ଗୁଣନ—17. (mathematics) Cube; tripling a certain number.

[ଦ୍ର—୩ର ଘନ ୨୭; ୪ର ଘନ ୬୪ ।]

୧୮ । ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ସ୍ଥୂଳ ଓ ବେଧ ଥିବା ବସ୍ତୁ—
18. A cube; mass.

୧୯ । ବୈଦିକ ମନ୍ତ୍ରର ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ ବହୁବାର ଉଚ୍ଚାରଣପୂର୍ବକ ବୋଲିବାର ପ୍ରଣାଳୀ—19. A mode of repeating the words of a vedic text.

୨୦ । କଫ; ଶ୍ଳେଷ୍ମା—20. Phlegm.

୧୮ । ଦୃଢ଼ତା—18. Firmness.

୧୯ । ଗାଢ଼ବସ୍ତୁ—19. A solid or compact mass or substance.

୨୦ । ସମୂହ—20. Assemblage; multitude.

୨୧ । ଇତର ଲୋକଗଣ—21. The vulgar people; the mass (M.W)

୨୨ । ଅନ୍ଧକାର—22. Darkness (M. W).

(ଘନିଷ୍ଠ—ବିଶେଷ୍ୟ)—ସଂ. ବିଣ.—୧ । ଦୃଢ଼; କଠିନ—
(ଘନତା, ଘନତ୍ୱ—ବି) 1. Solid; firm; hard; tense; tough.

୨ । ବଡ଼ଜଅ—2. Thick.

୩ । ଦୁର୍ଭେଦ୍ୟ; ସାନ୍ଦ୍ର—
3. Compact; dense; thick; thick-set.

୪ । ଅଭେଦ୍ୟ—4. Impervious; impenetrable.

୫ । ଜମାଟ ହୋଇଥିବା—6. Frozen.

୬ । ମୋଟା—6. Coarse; gross.

୭ । ଗୁରୁ—7. Heavy.

୮ । ଗମ୍ଭୀର (ଶବ୍ଦ)—8. Deep or grave (sound).

୯ । ସୁଷ୍ଠୁ—9 Well formed; developed.

୧୦ । ଅଧିକ; ଅନେକ—10. Large; great; numerous.

୧୧ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ—11. Complete.

୧୨ । ସ୍ଥାୟୀ—12. Permanent.

୧୩ । ଅବିରତ—13. Incessant.

୧୪ । ଦୃଢ଼—14. Tight; strong.

୧୫ । ଘୋର—15. Violent; excessive.

୧୬ । ମଙ୍ଗଳକର; ଶୁଭ—16. Auspicious.

୧୭ । ଭାଗ୍ୟବାନ୍—17. Fortunate

ଘନ. ବି—ଘନଶ୍ୟାମର ଭାଇ ନାମ—Name for calling Ghanaśyāma.

୧	ଚ	ଛ	ଜ,ଝ	ଞ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲସ୍ୱ	ଲ୍ଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଲଅ	ଶ	ନ୍ଦ

ଘନକଫ—ସଂ. ବି (ଘନ+କଫ; କର୍ମଧାରୟ)—୧ । ଗାଢ଼ ଶ୍ଳେଷ୍ମା—
Ghanakapha 1. Thickened phlegm.
୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) କୁଆପଥର—2. Hail-stone.

ଘନକାଳ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+କାଳ)—ମେଘର ଋତୁ;
Ghanakāla ବର୍ଷାଦିନ—Rainy season; the rains.

ଘନକୁଚା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+କୁଚ+ଆ)—କଠିନସ୍ତନା;
Ghanakuchā ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ତନ କଠିନ—(a woman) Having firm breasts.

ଘନକୁନ୍ତଳା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+କୁନ୍ତଳ+ଆ)—
Ghanakuntalā ୧ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଣ୍ଡରେ ମେଘ ପରି ଗାଢ଼ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ କେଶ ଅଛି—1. (a woman) Having deep black hair on the head like the clouds.
୨ । ଯାହା ମୁଣ୍ଡର କେଶ ଘନ ବା ନିବିଡ଼; ଯାହାର ଗହ୍ୱା ବାଳ—2. Having a dense mass of hair on the head.

ଘନକୃଷ୍ଣ—ସଂ. ବିଣ (ଉପମିତ କର୍ମଧା; ଘନପରି+କୃଷ୍ଣ)—ଘୋର
Ghanakṛushṇa କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ; ଗାଢ଼ କଳାରଙ୍ଗବିଶିଷ୍ଟ—Deep black.

ଘନକେଶ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଘନ+କେଶ)—ନିବିଡ଼ କେଶ; ଗହ୍ୱା
Ghanakeśa ବାଳ—Dense hair; thick set hair.
ଘନକେଶା } ସ୍ତ୍ରୀ
ଘନକେଶୀ } ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+କେଶ)—ନିବିଡ଼ କେଶଯୁକ୍ତ—Dense-haired (male).

ଘନକୋଦଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ତତ୍ପୁ; ଘନଜାତ କୋଦଣ୍ଡ ବା ଘନ
Ghanakodaṇḍa ଦେହରେ ଦୃଶ୍ୟ ଧନୁଷ୍ଟକାଦଣ୍ଡ)—ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—Rainbow.

ଘନକ୍ଷମ—ସଂ. ବିଣ. (ଘନ ହେବା ପାଇଁ କ୍ଷମ)—ଯାହାକୁ ବାଡ଼େଇ
Ghanakshama କରି ଘନ କରାଯାଇପାରେ—What may be hammered (M. W.).

ଘନକ୍ଷେତ୍ର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘନ+କ୍ଷେତ୍ର)—
Ghanakshetra ୧ । (ଜ୍ୟାମିତି) ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରର ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧ ଅଛି—1. (geometry) A cubical figure; a figure having length, breadth and thickness.
୨ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ଏକାଧିକ ତଳ ଥାଏ—
2. A solid thing.
୩ । (ଜ୍ୟାମିତି) ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରର ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧ ସମାନ—3. (geometry) A figure having equal length, breadth and thickness.

ଘନଗର୍ଜନ—ସଂ. ବି. (ଘନ+ଗର୍ଜନ)—
Ghanagarjana ୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଘଡ଼ଘଡ଼ି; ମେଘ ଗର୍ଜନ—1. Peal of thunder.
୨ । (କର୍ମଧା) ଗଭୀର ଗର୍ଜନ—
2. A deep roar.

ଘନଗର୍ଜିତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ଓ କର୍ମଧା; ଘନ+ଗର୍ଜିତ)—
Ghanagarjita ଘନଗର୍ଜନ (ଦେଖ) Ghanagarjana (See)

ଘନଗୋଲକ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା)—ମିଶ୍ରିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରୌପ୍ୟ—
Ghanagolaka A ball composed of gold and silver mixed together; alloy of gold and silver (M.W.).

ଘନଘଟା—ସଂ. ବି. (ଘନ+ଘଟା)—
Ghanaghaṭā ୧ । (କର୍ମଧା) ବିଶେଷ ଆଡ଼ମ୍ବର—1. Grandeur; ado.

ଘନଘଟା ଘୋରଧ୍ୱନି ବଧିର ଶ୍ରବଣ—ଭକ୍ତିନାଥ. ବେଣୀସଂହାର ।

୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ମେଘାଡ଼ମ୍ବର—2. Overclouded weather; splendour of the clouds.

ଘନଘନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ଘନ)—(ଗଣିତ) ଘନଫଳର
Ghanaghana ଘନଫଳ—(mathematics) The cube of a cube.

[ଦ୍ର—କର ଘନ ୨୭ ଓ ଘନଘନ ୨୭×୨୭×୨୭=୧୯୬୮୩ ।]

ଘନଘନ ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଶୀଘ୍ର—
ଘମାଘମ; ଘନଘନ 1. Briskly; quickly.
୨ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି; ବାରମ୍ବାର—
2. Repeatedly; frequently.
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱନିଶ୍ୱାସ ଘନଘନ—ଉପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।
୩ । ଅବିରଳଭାବରେ; ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ—
3. Incessantly; continuously.

ଇଚ୍ଛେ ଘନଘନ ଭୁ ଦିଅଥାଉ—ନିଜକଶେ.ଉ. ନିର୍ଝରିଣୀ ।

୪ । ମୁହୁର୍ମୁହୁଃ—4. In quick succession.
୫ । ପରସ୍ପରର ଅତି ସନ୍ନିକଟରେ; ଘନଭାବରେ—
5. Very near each other; densely.

ଘନଘାଇ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ସଂ. ଘନଗର୍ଜନ)—ଭୀଷଣଧ୍ୱନିପୂର୍ବକ—
Ghanaghāi With a loud roar; making a thundering sound.
ଘନଘୋର

ଘନଘାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି କରିବା—
Ghanaghāibā To make a thundering sound.

ଘନଘୋର—ସଂ. ବିଣ (୩ୟା ତତ୍; ଘନ+ଘୋର=ଅତ୍ୟନ୍ତ)—
Ghanaghora ୧ । ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ—1. Overclouded.
୨ । (ଉପମିତ କର୍ମଧା; ଘନ ପରି ଘୋର=ଭୀଷଣ) ମେଘ ପରି ଭୟଙ୍କର—2. Frightening like the clouds.

ସାଧାରଣ ଭେଦେଥିପାଇ ସ୍ଥାନରେ ସମତଳ ୧ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ ଅଷ୍ଟକ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ ଅଷ୍ଟକ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଘଟିଥିବାରେ ଭିନ୍ନ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ, 'ବୃକ୍ଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୃକ୍ଷ' ଦେଖିବେ; ବଧୂ ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଦ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବର୍ଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

୩ । (ଘନ ପରି ଘୋର=ଗମ୍ଭୀର) ଜଳଦଗମ୍ଭୀର; ମେଘପରି ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ—Rumbling like clouds; with grave or thundering sound.

୪ । (ଘନ=ଅତ୍ୟନ୍ତ+ଘୋର=ଭୀଷଣ)—ଅତି ଭୀଷଣ—4. Very frightful.

ଘନଘୋଷ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ଘୋଷ)—
Ghanaghosha ଘନଗର୍ଜନ (ଦେଖ)
Ghana garjana (See)

ଘନଚତୁର୍ଭୁଜ—ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟାମିତି)—ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ୬ଟି ଚତୁର୍ଭୁଜ ତଳ ବା ପାଖ ଥାଏ—A cube.
Ghana chaturbhuja

ଘନଚତୁଷ୍କୋଣ—ସଂ. ବି.—(କର୍ମଧା; ଘନ+ଚତୁଷ୍କୋଣ)—ଚାରି-କୋଣିଆ ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧ ଥିବା ପଦାର୍ଥ—A cube.
Ghanachatushkoṇa

ଘନଚ୍ଛଦ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ଛଦ=ପତ୍ର; ସଘନ ଛାଦ ସ୍ଥାନରେ ଛ)—୧ । ସଜନାଗଛ—
Ghanachchhada 1. The Sajanā tree; Moringa.

୨ । ଚାଳସ ପତ୍ର—2. Pinus Webbiana.

୩ । ଗୁଲୁବିଶେଷ—3. Flacourtia Cataphracta. (M. W.)

ଘନଜମ୍ବାଳ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘନ+ଜମ୍ବାଳ)—ବହଳିଆ ପଙ୍କ—
Ghanajambāḷa Thick mire; slough.

ଘନଜ୍ୱାଳା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ଜ୍ୱାଳା)—ସୌଦାମିନୀ; ବଜ୍ରପାତ— Lightning.
Ghanajwālā

ଘନତା—ସଂ. ବି. (ଘନ+ତା)—ଘନତ୍ୱ (ଦେଖ)
Ghanatā Ghanatwa (See)

ଘନତାଳ—ସଂ. ବି.—(ଘନ+ତାଳ)—୧ । ସାରଙ୍ଗପକ୍ଷୀ; ଚାଉଳପକ୍ଷୀ
Ghanatāḷa 1. Cocculus Malanoleucus (bird).

୨ । ସଙ୍ଗୀତର ତାଳ ପରିମାଣ—
2. The quantity of musical measure.

ଘନତୋଳ—ସଂ. ବି.—ଘନତାଳ (ଦେଖ)
Ghanatoḷa Ghanatāḷa (See)

ଘନତ୍ୱ—ସଂ. ବି. (ଘନ+ତ୍ୱ)—୧ । କଠିନତା—
Ghanatwa 1. Hardness; solidity.

୨ । ନିବିଡ଼ତା—2. Denseness.

୩ । ବେଧ—3. Density; thickness.

୪ । ଗଭୀରତା, ଗାଢ଼ତା } —4. Depth; intensity.

୫ । ମେଘର ଅବସ୍ଥା—
5. The condition of a cloud. (M. W.)

୬ । ପାର୍ଶ୍ୱ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧବିଶିଷ୍ଟତା—6 The state of being a cube; the state of having length, breadth and thickness.

ଘନତ୍ୱକ୍—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ତ୍ୱକ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Ghanatwak ୧ । ଯାହାର ବଲ୍କଳ ମୋଟା—
(ଘନତ୍ୱଗ୍—ସ୍ତ୍ରୀ) 2. Thick-skinned.

ସଂ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଲୋଧ୍ର (ବୃକ୍ଷ)—
A kind of Lodhra tree. (M. W.)

ଘନତ୍ରିକୋଣ—ସଂ. ବି.—(ଜ୍ୟାମିତି)—ଯେଉଁ ବସ୍ତୁର ୪ଟି ତ୍ରିଭୁଜାକାର ତଳ ବା ପାଖ ଥାଏ—(geometry) Pyramid; a cube tapering to a point.
Ghanatrikoṇa

ଘନତ୍ରିଭୁଜ—ସଂ ବି. (ଜ୍ୟାମିତି)—ଘନତ୍ରିକୋଣ (ଦେଖ)
Ghanatribhuja Ghanatrikoṇa (See)

ଘନ ଧାତୁ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘନ+ଧାତୁ)—ପୂଜ—
Ghana dhātu Lymph; pus.

ଘନନାଭି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନର ନାଭି; ଯାହା ମେଘର ମଧ୍ୟ ଦେଶରେ ଥାଏ)—ଧୂମ; ଧୂଆଁ—Smoke.
Ghananābhi

ଘନପତ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ପତ୍ର)—
Ghanapatra ପୁନର୍ନବା; ପୁରୁଣୀଶାଗ—
The hogweed; a kitchen herb; Boerhavia Procumbens.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଯାହାର ପତ୍ର ମୋଟା—
(ଘନପତ୍ରା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Thick-leaved.

୨ । ଯାହାର ପତ୍ର ଘନଳିଆ—2. Dense-leaved.

ଘନପଦ—ସଂ. ବି—(ଗଣିତ) ଘନ ଫଳର ମୂଳରାଶି—
Ghanapada (mathematics) The cube-root of a number.

ଘନପଦବୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ପଦବୀ=ଶ୍ରେଣୀ)—
Ghanapadabī ଆକାଶ—The sky.

ଘନପୟୋଧର—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘନ+ପୟୋଧର)—
Ghanpayodhara ଟାଣୁଆ ଛାତି; କଠିନ ସ୍ତନ—Firm breast.

ଘନପୟୋଧରା—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ପୟୋଧର+ଆ)—
Ghanapayodharā ଘନକୁଚ (ଦେଖ)
Ghanakuchā (See)

ଘନପରିମାଣ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘନ+ପରିମାଣ)—
Ghanaparimāṇa ୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧର ପରିମାଣ—1 The dimensions of a thing, viz. its length, breadth and thickness.

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅନ୍ତର୍ଗତ ପରିମାଣଫଳ; ଘନ ବସ୍ତୁର ଦୈର୍ଘ୍ୟ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ବେଧର ଗୁଣଫଳ—
2. Cubic contents; capacity of a solid body.

ଘନପଲ୍ଲବ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ପଲ୍ଲବ)—
Ghanapallaba ଘନପତ୍ର (ଦେଖ)
(ଘନପଲ୍ଲବା—ସ୍ତ୍ରୀ) Ghanapatra (See)

ସଂ. ବି—ସଜନା (ଗଛ)—Moringa (tree).

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇଯ୍	ଉଥ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଗ	ଯ	ସ	ବ୍ୟ	ଇଥ	ଊ	ନ୍

ଘନପାଷଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଘନ=ମେଘ+ପାଷଣ୍ଡ=ମତ୍ତ; ଯେ ମେଘାଗମରେ ମତ୍ତ ହୋଇ ନାଚେ)—
Ghanapāshaṇḍa ମୟୂର—Peacock (M.W.).

ଘନଫଳ—ସଂ. ବି—୧ । (ଜ୍ୟାମିତି) ଘନପରିମାଣ (ଦେଖ)
Ghanaphala 1. Ghanaparimāṇa (See)
୨ । ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
2. Asteracantha Longifolia (tree) (M. W.)

ଘନବର—ସଂ. ବି. (ଘନ=ଦେହ+ବର=ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ଦେହର ଶ୍ରେଷ୍ଠାଂଶ)—ମୁଖ; ମୁହଁ—The face.
Ghanabara

ଘନବର୍ଗ—ସଂ. ବି—୧ । (ଗଣିତ) କୌଣସି ରାଶିର ଘନଫଳକୁ ପୁନର୍ବାର ସେହି ଘନଫଳ ସଙ୍ଗେ ଗୁଣନ କରିବା—
Ghanabarga 1. (mathematics) Squaring of a cube of a number.

ଘନବର୍ତ୍ମ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ବର୍ତ୍ମ)—
Ghanabartma ୧ । ଘନପଦ (ଦେଖ)
1. Ghanapada (See)
୨ । ମେଘପଥ; ଆକାଶମାର୍ଗ—
2. Way over clouds; aerial course.

ଘନବଲ୍ଲିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୭ମୀ ତତ୍; ଘନ+ବଲ୍ଲିକା, ଯାହା ଆକାଶରେ ଲତା ସ୍ୱରୂପ ମାଡ଼ିବାର ଦେଖାଯାଏ)—ବିଦ୍ୟୁତ୍—
Ghanaballikā Lightning.

ଘନବଲ୍ଲୀ—ସଂ. ତି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୬ମୀ ତତ୍; ଘନ+ବଲ୍ଲୀ)—
Ghanaballī ୧ । ଘନବଲ୍ଲିକା (ଦେଖ)
1. Ghanaballikā (See)
୨ । ଅମୃତସବା ଗୁଳ୍ମ—
2. The plant Amṛutasābā (M. W.)

ଘନବାରି—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ବାରି)—ବର୍ଷାଜଳ—
Ghanabāri Rain-water

ଘନବିନ୍ୟସ୍ତ—ସଂ. ବି (ଘନ+ବିନ୍ୟସ୍ତ)—ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ସଜ୍ଜିତ—
Ghanabinyasta Thick set; densely set.

ଘନବୀଥି—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ବୀଥି)—
Ghanabīthi ୧ । ଘନବର୍ତ୍ମ (ଦେଖ)—
1. Ghanabartma (See)
୨ । ମେଘମାଳା; ମେଘର ରେଖା—
2. A line of clouds (M.W.)

ଘନବ୍ୟପାୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ=ବର୍ଷାକାଳ+ବ୍ୟପାୟ=ଶେଷ)—ଶରତ୍ ଋତୁ—
Ghanabyapāya Autumn (M. W.).

ଘନଭଞ୍ଜ—ଦେ. ବି. (ନାମ)—ଜନୈକ ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳୀୟ କବି—
Ghanabhañja An ancient poet of Orissa.

[ଦ୍ର—ଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବି ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କର ସମକାଳୀନ ଓ ଗୁମ୍ଭସରର ରାଜା ଥାଇ ସୁଖ ମହାରାଜାଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ବହୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ 'ଶକ୍ତିସ୍ୱରର' ଉପାଧି ପାଇଥିଲେ; 'ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ମୋହନ' ଓ ରସନିଧି କାବ୍ୟଦ୍ୱୟ ଏହାଙ୍କ ରଚିତ । ତାରିଣୀ ଚରଣ. ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ଇତିହାସ ।]

ଘନମୂଳ—ସଂ. ବି. (ଗଣିତ)—୧ । ଯେଉଁ ମୂଳ ରାଶିକୁ ଉକ୍ତ ରାଶି ସଙ୍ଗେ ଦୁଇ ଥର ଗୁଣାଯାଏ ସେହି ଗୁଣ ଫଳର ମୂଳ ରାଶି—1. (mathematics) The cube-root of a numder.
Ghanamūla

[ଦ୍ର—ଏଥିର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ √; ଯଥା √ ⊏ = ୨ ଅର୍ଥାତ—⊏ର ଘନମୂଳ ୨ ।)
୨ । ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ—2. The plant Morata (M.W.)

ଘନରବ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ରବ)—
Ghanaraba ୧ । ମେଘ ଧ୍ୱନି—
1. Thundering of clouds.
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି; ମେଘ ଉଠାଇଲା ବେଳେ ଯେ ରବ କରେ)—ମୟୂର—2. Peacock.
୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଶୃଙ୍ଗକ ପକ୍ଷୀ—
3. Cocculus Melanoleucus bird (M. W.)

ଘନରସ—ସଂ. ବି. (ଘନ+ରସ)—
Ghanarasa ୧ । (କର୍ମଧା) ବହଳିଆ ଅଠା—
1. Gum; thick juice.
ଯେ ସର୍ବ ଶୁଷ୍କ ଘନରସ
ତା ମେଣ୍ଢ୍ରେ ପ୍ରକାପତ ବାସ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।
୨ । ପ୍ରଚୁର ସନ୍ତୋଷ—
2. Delight of satisfaction; much delight.
୩ । (ବହୁବ୍ରୀହି) କର୍ପୂର—Camphor.
୪ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ବୃଷ୍ଟି ଜଳ—4 Rain-water.
୫ । (ମ. ପ. ଲୋ; ଘନପତିତ ରସ)—
ଜଳ—5. Water.
୬ । ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ (ଏହାର ଅଠା ବହଳିଆ)—
6. The plant Morata (M. W.)
୭ । ପୀଲୁପର୍ଣ୍ଣୀ ଗୁଳ୍ମ—
7. The Pīluparṇṇī plant (M. W.)

ଦେ. ବି—୧ । ନିବିଡ଼ ଶୃଙ୍ଗାର ରସ—
1. The deep sentiment of love; sensual enjoyment.
୨ । ବହୁ ଜଳ—2 Much water.
(୧ ଓ ୨) ବଶ ଘନ ରସରେ ଅତି, ବୁଡ଼ାଇ କୂଳ ସଦା ଗତି ।
ଉଣ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୩ । ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ବୀର ରସ—
3. The heroic sentiment in literature.
ବର୍ଣ୍ଣ ଗାଳ ପଦମାନ ଜାତ ମେଳ ଘନ ରସ ଉତ୍ତମ ।
ଉଣ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶ ବିଳାସ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଶବ୍ଦର ପ୍ରଥମରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୋଲିଲେ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ୦ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସକାଶେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଧି' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଘନରୁକ୍—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ରୁକ୍=ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା; ୧ମା.୧ବ)-
Ghanaruk (ଘନରୁଗ୍—ସ୍ତ୍ରୀ) ମେଘ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—
Shining like cloud (M. W.)

ଘନରୂପା—ସଂ. ବିଣ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ରୂପ+ଆ)—ମିଶ୍ରିଶ୍ରୀ—
Ghanarūpā Candied sugar (M. W.)

ଘନଲତା—ସଂ. ବି—ବିଦ୍ୟୁତ୍; ବିଜୁଳି—
Ghanalatā Lightning.

ଉଡ଼ନ୍ତେ ଛିଦ ପଥରେ, ଘନଲତା ପରି ଥରେ ।
ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦଗୁଟନ୍ତ୍ରାମଣି ।

ଘନଶବ୍ଦ—ସଂ. ବି. (ଘନ+ଶବ୍ଦ)—
Ghanaśabda ୧ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଘନଗର୍ଜନ (ଦେଖ)
1. Ghanagarjana (See)
୨ । (କର୍ମଧା) ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ—2. Deep sound.
୩ । (କର୍ମଧା) ଗର୍ଜନ ଶବ୍ଦ—3. Roaring sound.

ଘନଶ୍ୟାମ— ସଂ. ବିଣ (ଉପମିତ କର୍ମଧାରୟ; ଘନ+ଶ୍ୟାମ)—ଗାଢ଼
Ghanaśyāma ଶ୍ୟାମଳବର୍ଣ୍ଣ ଶରୀରବିଶିଷ୍ଟ—Having a deep blue or deep dark complexion; dark-skinned.
ସଂ. ବି—ସଜଳ ମେଘ ପରି ଗାଢ଼ କଳାରଙ୍ଗ—
1. Deep dark colour (like that of a rain-cloud).
୨ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାମ—2. A name of Śrīkṛushṇa (who was dark-skinned).
ଦେ. ବି. ପୁଂ—୧ । ଲୋକଙ୍କ ନାମ—
1. A name given to males.
୨ । ନୀଳ ମେଘ—2. Blue cloud.

ବଳେକର ଘନଶ୍ୟାମ ସେ ହେଲ ସାରଙ୍ଗ—ଉଷ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବ୍ଦକୋଷ ।

ଘନଶ୍ୟାମ ପଟ୍ଟନାୟକ—ଦେ. ବି (ନାମ)—ଜନୈକ ଉତ୍କଳୀୟ କବି—
Ghanaśyāma paṭṭanāyaka A poet of Orissa.
[ଦ୍ର—ଏ ଗରୁଡ଼ପୁରାଣକୁ ଉତ୍କଳରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ—
ଜଗବନ୍ଧୁ. ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ।]

ଘନସଞ୍ଜାତସ୍ଥିତିଗତି—ସଂ. ବି (ବିଜ୍ଞାନପରିଭାଷା)—ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର କଠିନ
Ghanasañjāta sthitigati ପଦାର୍ଥର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଅସିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ବା ପ୍ରବୃତ୍ତିଯୁକ୍ତ, (ଯହିଁର ଫଳରେ ଦେହେଦ ପ୍ରାଣୀ (ବେଙ୍ଗ, କଙ୍କଡ଼ା, ସାପ ବା ବିଛା ଓ ପୋକଙ୍କର) କଠିନପଦାର୍ଥ (କାଠ ବା ପଥରର ସନ୍ଧି ବା ଖୋଲ)— ସଂପର୍କରେ ରହିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଜାତ ହୁଏ—
(scientific term) Stereotropism.

ଘନସଂବୃତ୍ତି—ସଂ. ବି—ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୋପନୀୟତା; ଅତି ଗୂଢ଼ତା—
Ghansambṛutti Profound secrecy (Wilson).

ଘନସାର—ସଂ.ବି (ଘନ+ସାର)—୧ । (ବହୁବ୍ରୀହି ବା କର୍ମଧା)- କର୍ପୂର—
Ghanasāra 1. Camphor.
୨ । (ବହୁବ୍ରୀହି) ଚନ୍ଦନ—2. Sandal.
୩ । (କର୍ମଧା) ପାରଦ—3. Mercury.
୪ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ଜଳ—4. Water.
୫ । (କର୍ମଧା) ଗାଢ଼ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ନବୀନ ମେଘ—
5 Newly formed deep black cloud.

ଘନସାର(୧) ମୋ ଛବରୁ ଘନସାର(୫)କେଣି ଶାଢ଼ିଦେଇକରି ଗାଡ଼େ ଅଲଙ୍କାର କରୁ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଉଷା ଗୀତ ।

ଘନସ୍କନ୍ଧ—ସଂ. ବି [ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ସ୍କନ୍ଧ; ଯାହାର ସ୍କନ୍ଧ (ଗଣ୍ଡିରୁ ଶାଖା
Ghanaskandha ବାହାରିବା ଅଂଶ) ଘନ]—କୋଷାମ୍ର;
ସତ୍ୟଆମ୍ବା ଗଛ—The wild Olive tree; Magnifera Sylvatica (M. W.).

ଘନସ୍ୱନ—ସଂ. ବି (ଘନ+ସ୍ୱନ)—୧ । (କର୍ମଧା) ଗମ୍ଭୀରଧ୍ୱନି—
Ghanaswana 1. Deep sound or tone; thundering sound.
୨ । (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍) ମେଘଧ୍ୱନି—
2. Rolling sound of thunder.
୩ । ଗୁଳୁବିଶେଷ—3. Amarunthus Polygamus (M. W.)
ସଂ. ବିଣ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ+ସ୍ୱନ)—ଯାହାର କଣ୍ଠଧ୍ୱନି ମେଘ ପରି ଗମ୍ଭୀର—Deep-toned like the clouds; having sound like a thunder.

ଘନହସ୍ତସଂଖ୍ୟା—ସଂ. ବି (ଘନ+ହସ୍ତ+ସଂଖ୍ୟା)—ଗୋଟିଏ ସମବାହୁ
Ghanhastasaṁkhyā ଘନ ବସ୍ତୁ ବା ଖାତର ଘନଫଳ—
(geometry) The cubical contents of an excavation or solid alike in figure (Wilson).

ଘନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘନ+ଆ)—୧ । ମଧୁପର୍ଣ୍ଣୀଲତା (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—
Ghanā 1. Name of a creeper.
୨ । ତନ୍ତ୍ରୀବାଦ୍ୟବିଶେଷ—
2. Name of a stringed instrument (M.W.).

ଘନା ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଘନ)—ଗାଢ଼; ନିବିଡ଼—Thick; dense.

ଘନା ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଘଣା; ଆଖୁଘାଣି—
1. Sugar-cane mill.
୨ । ଶସ୍ୟ ଭାଜିବା ହାଣ୍ଡି—
2. An earthen pot for frying grains
୩ । କମାରର ଲିହାଣି—
3. Hammering block of a blacksmith.

ଘନାଇ ଆସିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଘନୀଭୂତ) (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁଭୂତ)—
Ghanāi āsibā ଘନୀଭୂତ ହେବା; ଜମାଟ ବାନ୍ଧି ଆସିବା—
ଘନିଆ ଆସା To be solidified.

୧	ଙ୍	ଉ	ଋ,ଌ	ଃ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଗ	ଯ	ସ	ଗଂ	ଇଥ	ଢ	ଟ

ଘନାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ) (ସଂ. ଘନୀଭୂତ; ସଂ. ଘନାୟ୍ ନାମ ଧାତୁ)—୧ । ଘନ ହେବା; ଗାଢ଼ ହେବା; ଘନୀଭୂତ ହେବା—1. To become dense; to become densified; to deepen.

Ghanāibā

ସନାନ

ଘନାଇନା

୨ । ଗାଢ଼ କରିବା; ଘନୀଭୂତ କରିବା—3. To solidify; to thicken.

ଘନାକରନା

ଘନାକର—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ + ଆକର)—ବର୍ଷାଋତୁ—The rainy season.

Ghanākara

ଘନାଗମ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ + ଆଗମ)—୧ । ବର୍ଷାସମୟ—1. The rains; the rainy season.

Ghanāgama

୨ । ବର୍ଷାଋତୁର ଆରମ୍ଭ—2. The beginning of the rains.

୩ । ମେଘ ଉଠାଇବା—3. The rising of clouds.

ଘନାଘନ—ସଂ. ବି (ଘନ+ଘନ; ଦ୍ୱିତ୍ୱ ଯୋଗୁଁ ଅ ସ୍ଥାନରେ ଆ)—

Ghanāghana

୧ । (ଯେ ବାରମ୍ବାର ଦୈତ୍ୟକୁଳ ବିନାଶ କରି ଅଛନ୍ତି) ଇନ୍ଦ୍ର—1. Indra.

୨ । ମତ୍ତହସ୍ତୀ—2. An elephant in ruts; restive elephant.

ଗଜସେ ଘନାଘନ ହରି—ଉଷ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୩ । ଦୁଷ୍ଟହସ୍ତୀ— Vicious elephant.

୪ । ବର୍ଷଣକାରୀ ଘନ ମେଘ—4. Thick or rainy cloud. (M.W.)

ଘନଘନ ଘନାଘନ ଛାଡ଼ି ପ୍ରକାଶଇ—ଉଷ୍ଟ. କୋଷ୍ଟବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦର ।

୫ । ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ; ପରସ୍ପର ସଂଘର୍ଷ—5. Collision; mutual striking.

୬ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି ଆଘାତ—6. Repeated strokes.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ନିୟତ ଆଘାତକାରୀ—1. Repeatedly striking or hurting.

୨ । ନିଷ୍ଠୁର—2. Cruel.

୩ । ନିୟତ; ନିରନ୍ତର—3. Constant.

୪ । ଅତି ନିବିଡ଼—4. Very dense or compact.

୫ । ନିକଟାବସ୍ଥିତ—5. Approximate.

୬ । ଯୁଦ୍ଧ ବା ଆଘାତ କରିବାକୁ ବ୍ୟଗ୍ର—6. Fond of strife (M. W.).

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ପ୍ରାୟ—1. Approximately.

୨ । ଉପର୍ଯ୍ୟୁପରି—2. Repeatedly.

ଘନାଘନା—ସଂ. ବି. (ଘନ + ଘନ + ଆ)—ବୃହତ୍‌ଗୁଳ୍ମ; ଭେଳ ବାଇଗଣ—Selanum Indicum (M. W.).

Ghanāghanā

ଘନାଘନି—ଦେ. ବି—ଗଭୀର ପ୍ରଣୟ—Close intimacy.

Ghanāghani

ସନାଘନି ଦେ. ବିଣ—ଅତି ଘନ ବା ଗଭୀର—Very dense or deep.

ଘନାଘନ

ଘନାଚ୍ଛନ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍; ଘନ + ଆଚ୍ଛନ୍ନ)—

Ghanāchchhanna

୧ । ମେଘଦ୍ୱାରା ଘୋଡ଼ାଇ ହୋଇଥିବା; ମେଘୁଆ (ପାଗ)—1. Overcloudy (weather).

୨ । ନିବିଡ଼ଭାବରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ—2. Thickly covered or overlaid.

ଘନାତ୍ୟୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ + ଅତ୍ୟୟ = ନାଶ)—

Ghanātyaya

୧ । ମେଘାପଗମ; ଘୋଟିଥିବା ମେଘ ଶିଥିଳିଯିବା—1. The clearing of clouds.

୨ । ଶରତ୍‌କାଳ—Autumn.

ଘନାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ + ଅନ୍ତ)—

Ghanānta

ଘନାତ୍ୟୟ (ଦେଖ)

Ghanātyaya (See)

ଘନାବର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (ଘନ + ଆ + ବୃତ ଧାତୁ + କର୍ମ. ଅ)—ଆବୃଟା ହୋଇ ଗାଢ଼ ହୋଇଥିବା (ଦୁଗ୍ଧ)—Thickened (milk) (after being boiled long).

Ghanābartta

ଘନାବୃତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍; ଘନ + ଆବୃତ)—

Ghanābṛuta

ଘନାଚ୍ଛନ୍ନ (ଦେଖ)

Ghanāchchhanna (See)

ଘନାମୟ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘନ + ଆମୟ)—ଖଜୁରଗଛ—The date tree (M. W.)

Ghanāmaya

ଘନାମ୍ବୁ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ + ଅମ୍ବୁ)—୧ । ବର୍ଷାପାଣି—1. Rain-water.

Ghanāmbu

୨ । ବର୍ଷା—2. Rain.

ଘନାୟମାନ—ସଂ. ବିଣ. (ଘନ ଶବ୍ଦରୁ ନାମ ଧାତୁ ଘନାୟ + କର୍ତ୍ତୃ. ଆନ)—୧ । ଯାହା ଘନ ହୋଇ ଅସୁଅଛି—1. Deepening; thickening.

Ghanāyamāna

୨ । ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା—2. Increasing in numbers.

ଘନାରୁଣ—ସଂ. ବିଣ. (ଘନ + ଅରୁଣ)—ଗାଢ଼ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ—Deep red.

Ghanāruṇa

ଘନାଶ୍ରୟ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ + ଆଶ୍ରୟ)—ଆକାଶ—The sky.

Ghanāśraya

ଘନା ହାଣ୍ଡି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଭଜାଭଜି ହାଣ୍ଡି—A earthen pot for frying grains.

Ghanā-hāṇḍi

ଘନିଷ୍ଠ—ସଂ. ବିଣ. (ଘନ + ଅତିଶୟ ଅର୍ଥରେ ଇଷ୍ଠ)—

Ghanishṭha

ଘନିଷ୍ଠତା } ବି
ଘନିଷ୍ଠତ୍ୱ }

୧ । ଅତି ଘନ—1. Very dense, closest.

୨ । ଅତି ନିକଟ—2. Nearest; proximate.

୩ । ଅବ୍ୟବହିତ—3. Immediate.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୋଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ବିଭାଗରେ ନ ମିଳେ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚଢ଼ିଁର ଅସମ୍ବର ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୃତ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବଟୁ' ଦେଖିବେ ।

୪ । ଅତି ପ୍ରିୟ—4. Very intimate.

୫ । ନିକଟସମ୍ପର୍କୀୟ; ନିକଟାତ୍ମୀୟ—
5. Closely related.

ଘନୀକୃତ — ସଂ. ବିଣ. [ଘନ+ଅଭୂତ ଭାବେ ଚ୍ବି (ଈ)+କୃତ]—
Ghanikṛuta ୧ । ଯାହାକୁ ଘନ କରାଯାଇ ଅଛି —
(ଘନୀକରଣ—ବି) 1. Thickened; densified; made compact; condensed.

୨ । ଦୃଢ଼ୀକୃତ—2. Hardened.

ଘନୀଭୂତ—ସଂ. ବିଣ. [ଘନ+ଅଭୂତ ଭାବେ ଚ୍ବି (ଈ)+ଭୂତ]—
Ghanibhūta ୧ । କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ—1. Centred.
(ଘନୀଭାବ—ବି) ୨ । ସାନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ—2. Densified.

୩ । ଯାହା ପୂର୍ବେ ତରଳ ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଘନ ବା କଠିନ ହୋଇଅଛି—3. Frozen; condensed.

୪ । ଦୃଢ଼ୀଭୂତ; ଯାହା ପୂର୍ବେ କୋମଳ ଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଟାଣ ହୋଇଅଛି—4. Hardened; strengthened.

୫ । ଗଭୀର କରାଯାଇ ଥିବା—5. Deepened.

୬ । ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ବେଶି ବଢ଼ିଥିବା—6. Intensified.

ଘନୋପଳ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘନ+ଉପଳ)—
Ghanopala କରକା; ଭୁଅପଥର—Hail-stone.

ଘନୋରୂ—ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଘନ+ଊରୁ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—
Ghanorū ସ୍ଥୂଳଜଙ୍ଘବିଶିଷ୍ଟା (ସ୍ତ୍ରୀ); ଜବରଜଙ୍ଘୀ—
(woman) Having thick thighs.

ଘବଘବ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘବଘବ; ଖାଲି ଘାଟ ବା ମାଟିଆରେ ପାଣି ପଶିବାର ଶବ୍ଦ —
Ghabaghaba
ଗବଗବ Sound of water rushing to an empty pot or hole; sound of water filling into a narrow-mouthed pitcher.

ଘବଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ—ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ହେବା; ବିଂଦର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ହେବା; ଅତର୍କ ହେବା—To be bewildered; to be confused; to be dumb-founded.
Ghabardāiba
ଘବଡ଼ାନା; ଘବରାନା
ଘବଡ଼ାଇବା
ଘବରାଇବା
(ଘବଡ଼େଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘବରାଇବା—ଦେ. କ—ଘବଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghabarāiba Ghabardāiba (See)
(ଘବରେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘବୁଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. କ—ଘବଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghaburdāiba Ghabardāiba (See)
(ଘବୁଡ଼େଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘବୁରାଇବା—ଗ୍ରା. କ—ଘବଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghaburāiba Ghabardāiba (See)
(ଘବୁରେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘମଡ଼ିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ଭୁଲ. ହି. ଘମଂଡୀ=ଗର୍ବୀ)—
Gham-rdiā ୧ । ବଗୁଲିଆ; ବଦ୍‌ମାସ୍; ଦୁଷ୍ଟ—1. Wicked.
୨ । ଗର୍ବୀ—2. Arrogant; proud

ଘମଡ଼ୁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଘମ୍‌ଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Gham-rdu Gham-rdiā (See)

ଘମ—ଦେ. ବି—ଘୁମ; ଶସ୍ୟାଦି ସଞ୍ଚୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମାଟିର ଭିଆର
Ghama ଘାଡ଼ (ଏଥିର ମୁହଁ ସରୁଆ ଓ ଗର୍ଭ ଗହିରିଆ)—
ଘମା Deep-bellied, narrow-mouthed and tall earthen pot for storing grains.

ଘମ ଘମ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଘର୍ମ,—୧ । ବିଶେଷଭାବରେ (ବାସିବା)—
Ghama ghama 1. (smelling) Very much.
ଗମାଗମ ୨ । ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ (ଝାଳ ବୋହିବା)—
ଘମାଘମ 2. Profusely (perspiring).

ଘମଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଘମ୍‌ଡ଼ିଆ (ଦେଖ)
Ghamanda Gham-rdiā (See)

ଘମଣ୍ଡ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ. (ଭୁଲ ହି. ଘମଂଡ୍=ଗର୍ବ)—
Ghamanda ଘମ୍‌ଡ଼ିଆ (ଦେଖ)— Gham-rdiā (See)

ଘମା – ଦେ. ବି.—ଘମ (ଦେଖ)
Ghamā Ghama (See)

ଘମାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାରିବା
Ghamāiba To cause to reel.

ଦେହ ଅବସିକ ହେଲେ ଚକ୍ରାତ ଘମାଇ । ପ୍ରାଚୀ. ଚକ୍ରନରୂପଣଗୀତା ।

ଘମାଘୋଟ୍—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘନଘଟା)—୧ । ଜାକଜମକ—
Ghamāghoṭ 1. Grandeur.
ଘନାଘନ ୨ । ଧୂମଧାମ୍; ଆଡ଼ମ୍ବର—
ଘମଘମାନ, ଘୁମଡ଼ 2. Ado; grand display.

୩ । ଅଧିକ୍ୟ—3. Excess.

୪ । ବର୍ଷିବା ପୂର୍ବରୁ ଆକାଶର ଚାରି ଆଡ଼େ ମେଘ ଘୋଟିବା ଅବସ୍ଥା—4. Overcloudiness.

ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଛିଡ଼ିଡ଼—1. Dense.

୨ । ଗାଢ଼—2. Deep; profound.

୩ । ଅତ୍ୟଧିକ—3 Excessive.

୪ । ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପିଥିବା; ସର୍ବତ୍ର ଘୋଟିଥିବା—
4. Diffused; extensive; overclouding.

୫ । ଭୟଙ୍କର—5 Terrific.

୬ । ବର୍ଷିବା ପୂର୍ବରୁ ଚାରିଆଡ଼ୁ ନିବିଡ଼ରୂପେ ଆକାଶରୁ ମେଘ ଘୋଟି ଥିବା (ଅବସ୍ଥା ବା ଭାଗ)—6. Overcloudy (weather).

ଘମାଘୋଟିଆ—ଦେ. ବିଣ.—ଘମାଘୋଟ (ଦେଖ)
Ghamāghoṭiā Ghamāghoṭ (See)

୧	ଙ	ଋ	ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲୃ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ	ଯ	ସ	ଚ୍ଛ	ଇଅ	●	ନ

ଘମିର—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା)—ଝାଲ ଯୋଗୁଁ ଦେହରେ
Ghamira ଜନ୍ମିବା ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ରଣ; ଘିମିର—
ଘମାଚି, ଘାମଚି Prickly heat.
गरमीदाना

ଘମିରି—ଦେ. ବି—ଘମିର (ଦେଖ)
Ghamiri Ghamira (See)

ଘମିରି ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି— ଘିମିର ବଣରୁ ନଖ ଦ୍ୱାରା ଚପିବା—
Ghamiri māribā To press up the prickly heat
ଘାମାଚି ମାରା pimpless with the finger-nails.

ଘର୍ (ଧାତୁ)— ସଂ. ବି—୧ । ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରିବା—
Ghar (root) 1. To make a rattling sound.
୨ । ଘୋଡ଼ାଇବା—2. To cover.

ଘର—ସଂ. ବି. (ଘର୍ ଧାତୁ=ଘୋଡ଼ାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghara ୧ । ଗୃହ; ଭବନ—1. House.
୨ । ପ୍ରକୋଷ୍ଠ—2. Room; compartment.
୩ । ବାସସ୍ଥାନ—3. Abode, home; residence.
ହେ ନାଗସ୍ୱଣ ଭୂଭେଶ୍ୱର
ପ୍ରାଣିଦ୍ଭବସ୍ୱ ତୋର ଘର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।
୪ । କୌଣସି ଜୀବର ଆଶ୍ରୟସ୍ଥାନ; ଶାଳା —
4. Refuse; shelter
(ଯଥା—ଘୋଡ଼ାଘର ।)
୫ । ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ —
5. Room or compartment set a part or a particular use or purpose.
(ଯଥା—ଶୋଇବା ଘର; ଖାଇବା ଘର; ଭୁଷେଇ ଘର ।)
୬ । ପରିବାର; ବଂଶ; କୁଳ—6. Family.
ଶୁଣେ ଧନବନ୍ତ ଘର କୁମର ହୋଇ— ବଳରାମଦାସ. ସଙ୍ଗୀତ ।
୭ । ଉଚ୍ଚ ବଂଶ; ଉଚ୍ଚ କୁଳ—
7. High family.
ଘର ଦେଖି ଦେଇ ବ, ବର ଦେଖି ଦେଇ—ଉଗ ।
୮ । ଧନୀ ପରିବାର—8. A rich family.
୯ । ଘରକରଣା; ସଂସାର—
9. House-hold; domestic world.
(ଯଥା—ଘରେ ନ ଥାଏ ଭୁରୁଭୁକା, ପଦ୍ମଆ ଜଗୁଛ ଠାକୁର ପୂଜା—ଉଗ ।)
ଦେ. ବି—୧ । ସ୍ଥାନ—Place.
ଘର (ଯଥା—ରୋଗର ଘର; ଅନିଷ୍ଟର ଘର ।)
ଘର ୨ । ପାରିବାରିକ ଉତ୍ସବ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ—2. A family ceremony, a ceremonial occasion.
(ଯଥା—ବିଭାଘର, ବ୍ରତଘର, ଆଶୀର୍ବାଦଘର, ଶ୍ରାଦ୍ଧଘର ।)
୩ । ମୂଳ; ନିଦାନ—3. Root; cause.
ଯେ ସର୍ବ ସଙ୍ଗ ବସ୍ତୁ ସାର, ସର୍ବ ସୌଭାଗ୍ୟର ଯେ ଘର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।
୪ । ଲୁଗାରେ ଲୁଣା ହୋଇଥିବା ସୂତାର ଶୂନ୍ୟକୋଣିଆ ଫାଙ୍କ; ଘର୍—4. Square grooves or interstics between the threads of a cloth.
(ଯଥା—ଚଉଲିଆର ଘର ।)
୫ । ପାଳିତ ହାତୀଘୋଡ଼ାଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା—5. Number of elephants or horses belonging to a person.
(ଯଥା— ଆମ ରଜାଙ୍କର ଦୁଇଘର ହାତୀ ଅଛନ୍ତି ।)
[ଦ୍ର—ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ବହୁମୂଲ୍ୟର ଜୀବ ହୋଇଥିବାରୁ ଲୋକେ ଏତେ ଗୋଟା ହାତୀ ବା ଘୋଡ଼ା ନ କହି ଏତେ ଘର ହାତୀ ବା ଘୋଡ଼ା ବୋଲି କହନ୍ତି ।]
୬ । କୌଣସି ସ୍ଥାନବାସୀ ପରିବାରଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା—
6. Number of families resident in a place.
(ଯଥା – ରାଜା ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରୁ ଦଶଘର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଣାଇ ଗଡ଼ରେ ଗୋଟିଏ ଶାସନ ବସାଇଛନ୍ତି ।)
୭ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଆଧାର— 7. (figurative) Receptacle.
ତୁ ନାଥ ଅଖିଳ ଠାକୁର
ପରମ ମଙ୍ଗଳର ଘର—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।
୮ । ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ—8. One's wife.
[ଦ୍ର—ସଂସ୍କୃତରେ ମଧ୍ୟ ଗୃହିଣୀକୁ ଗୃହ ବୋଲାଯାଏ]
୯ । ଆପଣା ବାସସ୍ଥାନର ଚତୁଃସୀମା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ଥାନ;ଘରବାଡ଼ି—
9. Homestead; premises.
(ବାହାର—ବିପରୀତ)
୧୨ । ବୁଣାଯିବା ଜାଲର ଦୁଇଟି ପଙ୍କ୍ତି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଫାଙ୍କ—
12. Space between two rows of strings of a net.

ଘରଆଡ଼—ଦେ. ବି.—୧ । ଅନ୍ତଃପୁର; ଗୃହର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ
Ghara-ārda ଚଳପ୍ରଚଳ କୁଅନ୍ତି—1. Female compartments; zenana.
୨ । ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ—2. One's wife.
(ଦାଣ୍ଡଆଡ଼—ବିପରୀତ)
[ଦ୍ର—ସାଧାରଣତଃ ଆମ ସମାଜରେ ପୁରୁଷମାନେ କଥାପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ 'ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ' ବୋଲି କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜିତ କୁଅନ୍ତି ଓ ସେଥିପାଇଁ କହି ଥାଆନ୍ତି ଆମ ଘରଆଡ଼, କୁଅସଆଡ଼ । ଏହିପରି ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ମୋ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ନ କହି ଦାଣ୍ଡଆଡ଼, ବାହାରଆଡ଼ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।]
୧୩ । କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ; ଅଫିସ୍—13. Office
(ଯଥା—ଡାକଘର, ଥାନା ଘର)
୧୪ । ଘର୍ (ଦେଖ)—14. Gharā See).

ଘରଆଡ଼ ଭାଇ—ଦେ. ବି.—(ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଶାଳକ— (Witticism)
Ghara-ārda bhāi Wife's brother; brother-in-law.
ସରକାରସେକ ହୋଇଥିଲେ ତା ଘରଆଡ଼ଘର ଲେଖା କରି ଡାକନ୍ତା ।
ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଫଳ ପୃଷ୍ଠାରେ ଚାରି ୧ ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚତୁର୍ଥ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚତୁର୍ଥ ଅକ୍ଷରରେ ୨ ବା ୧ ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘରଆଡ଼ଲେଖାରେ ଭାଇ—ଦେ. ବି (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ଘରଆଡ଼ ଭାଇ; ଶଳା —
Ghara-ārdalekhāre bhāi (wtticism) one's wife's brother.

ଘରଆଡ଼େ—ଦେ. ବି—ଜଣର ସ୍ତ୍ରୀ —
Ghara-ārde One's wife.
ବାଡ଼ିତେ [ଦ୍ର—ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ଆପଣା ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବିଷୟ ପଡ଼ିଲେ ଆମର ଘରମେ ସେ, ଆମର ସେମାନେ, ମିଶିଯେ, ଦାଣ୍ଡଆଡ଼େ ଆଦି ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବିଷୟ ପଡ଼ିଲେ 'ଘର-ଆଡ଼େ; ଉଆସଆଡ଼େ, ଘରେ, ପିଲାଏ, ମାଇପେ' ଶବ୍ଦମାନ ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ଯଥା—ଆମ ଉଆସଆଡ଼େ (ବା ପିଲାଏ) ଆଜି ଜାଗରଯାତ୍ରା ଦେଖିଯିବାକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି ।]
କ୍ରି. ବିଣ—ଗୃହଦିଗରେ; ଘରତରଫରେ—
In the direction of one's house.

ଘରଉ—ଦେ. ବିଣ—ଘରାଉ (ଦେଖ)
Gharau Gharāu (See)

ଘର ଉଜଳ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଜଣର ଗୃହ ବା ପରିବାରକୁ ଆନନ୍ଦମୟ ବା ଶାନ୍ତିମୟ କରିବା—
Ghara ujala karibā
1. To make one's family happy or peaceful.
୨ । କୁଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବା; ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ପରିବାରର ମହତ୍ତ୍ୱ ବା ପ୍ରତିପତ୍ତିକୁ ବଳାୟ ରଖିବା ବା ବଢ଼ାଇବା—
2. To maintain or enhance the good or high reputation of a family (by one's own conduct).
୩ । (ଅତ୍ୟୁକ୍ତି) ନିଜର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଗୃହକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବା ଶୋଭାଯୁକ୍ତ କରିବା—3.(exaggeration) To brighten a house by one's grace or beauty.
(ଯଥା—ବୋହୂପିଲାଟି ଆମ ଘର ଉଜଳ କରିଛି ।)

ଘର ଉଜାଡ଼—ଦେ. ବି—୧ । ଅପବ୍ୟୟ ହେତୁରୁ ଘରକରଣା ନଷ୍ଟ ହେବା; ପରିବାର ନିଧନ ହେବା—
ଘରଉଜାଡ଼ 1. The state of a family becoming
ଘରବିଗଡ଼ିଲା poor on account of squandering.
୨ । ଯତ୍ନ ଓ ସଂସ୍କାର ଅଭାବରେ ଗୃହ ଖିନଖରାପ ହେବା—
2. A house becoming spoiled for want of care and repairs; neglected state of a house.

ଘର ଉଜାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଯତ୍ନ ଓ କାର୍ଯ୍ୟସଂସ୍କାର ଅଭାବରୁ ଘରକୁ
Ghara ujārdibā ଖିନଖରାପ ବା ନଷ୍ଟ କରିବା—
ଘର ଉଜଡ଼େଇଦେଓୟା 1. To let a house go to ruins
ଘରବିଗଡ଼ିଲା for want of proper care or repairs.
୨ । ଅପବ୍ୟୟ ଓ ଦାନଦ୍ୱାରା ଗୃହକୁ ଶୂନ୍ୟ କରିବା—2. To make one's house empty by squandering or gifts.

ଘର ଉଜୁଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଘର ଉଜାଡ଼ (ଦେଖ)
Ghara ujurdibā Ghara ujārda (See)

ଘର କଉଡ଼ି—ଦେ.ବି—୧ । ନିଜର ଧନ—1. One's money.
Ghara kaurdi (ଯଥା—ଗୃହର ଗୃହଗ୍ରଣୀ ରଖିଲେ ଘରକଉଡ଼ି
ଘରେର ଧନ ପର ଖାଇଯିବ, ଏହି ଲହାଜରେ ସାଆନ୍ତାଣୀ
ଘରକା କୌଡ଼ି ପରଘୁଅକୁ ଗୃହର ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ।)
୨ । ଗୃହରେ ସଞ୍ଚିତ ଥିବା ଧନ—2. Money kept in a house; family-hoard.
୩ । ଯେଉଁ ଧନ ନିଜର ଘରକୁ ଆସିବା ଉଚିତ—
3. Money which should properly come to a family.
(ଯଥା—ମୋ ପୁଅ ଗୃହର ଖଣ୍ଡି ପାଇଥିଲେ ଘରକଉଡ଼ି ପର ଖାଇ ନ ଥାନ୍ତେ ।)

ଘର କଥା—ଦେ. ବି—୧ । ପରିବାରର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବିଷୟ—
Ghara kathā 1. Internal affairs of a family;
ଘରେରକଥା private family-matter.
ଘରକୀ ବାତ ୨ । ଗୃହଚିନ୍ତା—2. Family-secrets.
୩ । ନିଜର ଆୟତ୍ତାଧୀନ ବିଷୟ—
3. A matter under one's control.

ଘରକରଣା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୃହକରଣ)—ଗୃହସ୍ଥ ଧର୍ମ—
Gharakaranā 1. Domestic duties or affairs
ଘରକନ୍ନା ୨ । ସଂସାରଧର୍ମ; ସଂସାରରେ ଗୃହସ୍ଥରୂପେ ଚଳିବାର ସମସ୍ତ
ଘରାନା; ଘରଣା ଜଞ୍ଜାଳ—2. Worldly affairs or entanglement.
୩ । ପରିବାର ଚାଳନ—
3. Domestic or family management.
୪ । ଗୃହର ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଚଳିବାର ଅବସ୍ଥା; ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥା—
4. Worldly or material condition.
୫ । ଗୃହସ୍ଥ—5. Householder.
୬ । ଏକତ୍ର ବାସ କରୁଥିବା ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ—
6. A family consisting of many members.
୭ । ଅଳ୍ପ ବ୍ୟୟରେ ପରିବାର ଚାଳନ—
7. Domestic-economy.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୃହସ୍ଥାଳୀସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—
1. Domestic; pertaining te a household.
୨ । ଗୃହସ୍ଥର ଉପଯୋଗୀ—
2. Befitting a house-holder.
ତାଙ୍କର ଘରକରଣା ବୃଦ୍ଧି ଦରସଲ୍ ନ ଥିଲା—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।
୩ । ଶାନ୍ତାନ୍; ଭଦ୍ରବଂଶଜ—
3. Respectable; descended from a respectable family.
୪ । ସଚ୍ଛଳ; ଯାହାର ସଂସାରକାର୍ଯ୍ୟ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚଳେ—
4. Well-to-do; prosperous.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ପ୍ସ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଜ୍ୟ	ଇଥ	ଙ	ନ

ଘରକରଣା ବୁଦ୍ଧି—ଦେ. ବି (ସଂ.ଗୃହକରଣ) —ନିଜର ଗୃହସଂସାର ସୁଖରୂପେ ପରିଚାଳନ କରିବାର ବୁଦ୍ଧି—
Gharakaraṇā buddhi An eye on domestic economy; worldly wisdom.
ଘରକନ୍ନାବୁଦ୍ଧି
ଘରଆନ୍ତୁଦ୍ଧି

ଘରକରଣା ବୁଦ୍ଧି ଯାହାକୁ ଅଛେ
ଚୁହଲୁଣ୍ଡା ନେଇ ଚୁଲରେ ଗୋଟେ—ଭଗ ।

ଘର କରିବା—ଦେ କ୍ରି—୧ । ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିବା—
Ghara karibā 1. To build a house.
ଘରକରା ୨ । କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାୟୀରୂପେ ସପରିବାର ବାସ
ଘର କରନା କରିବା—2. To live permanently in a place; to become domiciled in a place.

ରହିବନ୍ତି ଘର କରଣ ନିରନ୍ତରେ—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୩ । ସଂସାରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୂପ ନିର୍ବାହ କରିବା; ନିଜର ପରିବାର ପାଳନ କରିବା—3. To manage a household; to maintain one's family.

୪ । ଗୃହସ୍ଥ-ଧର୍ମ ପାଳନ କରିବା; ସଂସାର-ଧର୍ମ ପାଳନ କରିବା—
4 To do the duties of a house-holder; to live as a family-man.

ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେବେ ଅନାଗ୍ରହ
ଛାଡ଼ିଦେ ଘର କରି । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୫ । ସ୍ତ୍ରୀ ବା ସ୍ୱାମୀ ସହିତ ଦାମ୍ପତ୍ୟଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବା—
5. To live as husband and wife; to lead a conjugal life.

ସହୋଦ୍ର ମାଇକି ହରିଲେ, ଭଉଣୀ ସଙ୍ଗେ ଘର କଲେ ।
ପାଣ୍ଡୀ. ଉଦ୍ୟୋଗପର୍ବ ।

୬ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) (ହୃଦୟକୁ) ଆଶ୍ରୟ କରିବା; (ହୃଦୟରେ) ଉତ୍ପନ୍ନକରା; ଜନ୍ମିବା; ଜାତ ହେବା—
6. (figurative) To rise (in the mind.)

• ବସୁଦ୍ ହୃଦୟରେ କଲା ଆସି ଘର—କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୭ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସର୍ବଦା ମନେ ପଡ଼ିବା —
7. (figurative)Always to be in the mind; to be remembered always

୮ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ସର୍ବଦା ଆଖି ଆଗରେ ନାଚିବା —
8. (figurative) To dance always before one's eyes.

ଘର କରିବାକୁ ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ବିବାହିତା କନ୍ୟା) ବୟଃପ୍ରାପ୍ତା ହୋଇ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦାମ୍ପତ୍ୟ-ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବା; ପହିଲିଘାଳ ଯିବା—
Ghara karibāku jibā (a married girl) To go to her husband's house for the first time to live with her husband after attaining puberty.

ଘର କରି ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି —ଘର କରିବାକୁ ଯିବା (ଦେଖ)
Ghara kari jibā Ghara karibāku jibā (See)

ଘରକାମ—ଦେ. ବି—୧ । ପାରିବାରିକ କାର୍ଯ୍ୟ; ଗୃହ କର୍ମ; ଘର ଧନ୍ଦା—
Gharakāma 1. Domestic duties; one's private business.
ଘରର କାଜ
ଘରକା କାମ ୨ । ଗୃହନିର୍ମାଣ କର୍ମ—
2. The work of building a house.

ଘର ଖରଚ—ଦେ. ବି — ସଂସାର ବା ପରିବାରର ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ବ୍ୟୟ—Family expenses; daily domestic expenses.
Ghara kharacha
ଘରର ଖରଚ
ଖର୍ଚ୍ଚି ଖାନାଦାରୀ

ଘରଘର—ଦେ. ଅ—୧ । ପ୍ରତିଘରେ—
Ghara ghara 1 In every house.
ବାଡ଼ିବାଡ଼ି ଘରଘର ଠାକୁରଚଢ଼ା—ଭଗ ।
ଘରଘର ୨ । ଜଣକ ଘରୁ ଅନ୍ୟ ଘରକୁ—
2. From one's door to another's; from one house to another; from door to door.

ଘରଘର ହେଇ ବୁଲିଲି ଗୋରସ, ମଦ ବିକାଯାଏ ବସି—ଭଗ ।

୩ । (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) (ସଂ. ଘର୍ଘର)—ଘର୍ଘର (ଦେଖ)
3. Gharghara (See)

ଘରଘରୀ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର୍ଘରିକା)—ଘୁଙ୍ଗୁରୁଲଗା ଅଳଙ୍କାରୁଡ଼ା—
Gharaghari A girdle of small bells.

ଠମ୍ବର ଘରଘରୀ ଘଣ୍ଟିର ନାଦେ
ମୁଖରିତ ମନ୍ଦିର ପାଦେ ବିକାଶେ—ସ୍ୱାଗ୍ନ, ରହସ୍ୟମଞ୍ଜରୀ ।

ଘର ଚଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୃହର କାର୍ଯ୍ୟକର୍ମ ନିର୍ବାହ କରିବା—
Ghara chalāibā 1 To conduct a household; to manage the domestic affairs.
ଘର ଚଳାନ
ଘର ଚଲାନା ୨ । ପରିବାରର ନିତ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟୟ ନିର୍ବାହ କରିବା ବା ଅଭାବ ପୂରଣ କରିବା —2. To meet the daily expenses and wants of a family.

ଘର ଚଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ପରିବାରର ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ ଅଭାବ ଦୂର ହେବା—
Ghara chalibā 1. Fulfilment of the daily and occasional wants of a family.
ଘର ଚଳା
ଘର ଚଲନା
୨ । ସଂସାରିକ ବ୍ୟୟ ନିର୍ବାହ—
2 Defraying of the family expenses.
୩ । ସାଂସାରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ ହେବା —
3. Management of the domestic affairs.

ଘରଚଟିଆ—ଦେ. ଚ. (ସଂ. ଘର + ଚଟକ)—ଘରର ଚାଳଚଳେ ବାସ କରୁଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ପକ୍ଷିବିଶେଷ—
Gharachaṭiā The house-sparrow.
ସଂ. ଚଟକ, କଳବିଙ୍କ, ଚଟ୍ଟକୁଳଙ୍ଗ, ବାଳକଣ୍ଟକ, ଗୃହଚଟକ [ଦ୍ର ଏହାର ମାଂସ ମଧୁର, ସ୍ନିଗ୍ଧ ଶୁକ୍ରଜନକ, କଫକାରକ ଓ ସନ୍ନିପାତ ପ୍ରଶମକ—ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ।]
ଚଡ଼ାଇପାଖୀ
ଗାରିୟା; ଚଡ଼ୁଡ଼ିୟା

ସାଧାରଣତଃ ଯେବେ ଏପରି ପୁସ୍ତକରେ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ୫ ଟି ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ୫ ଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସମ୍ଭାବନା ହେଉଛି ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇଁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅଁ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁଁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଥୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଚିଁଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଚ୍ଛି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘର ଗୁଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘର ଚଳାଇବା (ଦେଖ)
Ghara chalibā Ghara chalāibā (See)
ଦେ. ବି—ଗୃହସ୍ଥର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟର ପରିଚାଳନ—
The carrying out of the daily affairs of a house-hold.
ଘର ଚାଲାନ
ঘর চলানা

ଘରଛପର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର+ଛେପ)—
Ghara chhapara ୧ । ଗୃହଘରର ଗୃହକୁ ନଡ଼ା ଆଦିଦ୍ୱାରା ଛାଇବା—1. Thatching of a house.
ଘରଛାଉନୀ
ঘরছাউনী
୨ । ଗୃହଘରର ଉପରିସ୍ଥ ଆବରଣ—
2. The thatch of a house.

ଘର ଛପରବନ୍ଦି—ଦେ. ବି—ଘରଛପର ୧ (ଦେଖ)
Ghara chhaparabandi Gharachhapara 1 (See)

ଘରଛାଣି—ଦେ. ବି—ଘରଛପର ୧ (ଦେଖ)
Gharachhā-āṇi Gharachhapara 1 (See)

ଘର ଛାଇଁବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘର+ଛାଦନ)—
Ghara chhāiñibā ନଡ଼ା ଆଦିଦ୍ୱାରା ଘରର ଗୃହକୁ ଘୋଡ଼ାଇବା-
ଘର ଛାଓୟାନ To thatch a house.
ঘর ছানা

ଘର ଛାଉଣି—ଦେ. ବି—ଘରଛପର ୧ (ଦେଖ)
Ghara chhāuṇi Gharachhapara 1 (See)

ଘରଛୁଆଁ—ଦେ. ବି—ଘରଛପର ୧ (ଦେଖ)
Ghara chhuāñ Ghara chhapara 1 (See)
(ଘରଛୁଆଣି—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘର ଛୁଆଁଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘର ଛାଇଁବା (ଦେଖ)
Ghara chhuāñiba Ghara chhāiñibā (See)

ଘରଛୁଆଣିଆଁ—ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ମୁଲିଆମାନେ ଘରଛପର କରନ୍ତି—
Gharachhuāṇiāñ The labourers who thatch a house.
ଘରାନ; ଘରାମୀ
ঘরছানেবালা; ঘরামী

ଘର ଛୋଇଁବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘର ଛାଇଁବା (ଦେଖ)
Ghara chhoiñibā Ghara chhāiñibā (See)

ଘରଜଗିଆ—ଦେ. ବି—ଯେ ଘରକୁ ଜଗଯାଏ—
Gharajagiā A person who watches a house.

ଘରଜଳା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘର+ଜ୍ୱଳନ)—ଗୃହଦାହ—
Gharajalā A house being set on fire.
ଘରପୁଡ଼ା
ঘরজলনা

ଘର ଜଳିବା—ଦେ. ବି—ଘରଜଳା (ଦେଖ)
Ghara jalibā Gharajalā (See)

ଘରଜୁଆଇଁ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର+ଜାମାତା; ଗୃହବାସୀ ଜାମାତା)—
Gharajuāiñ ଯେଉଁ ଜାମାତା ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀରୂପେ ତାଙ୍କ ଘରେ ବାସ କରେ—One who takes up his residence in his father-in-law's house as the latter's heir or successor.
ଘରଜାମାଇ
ঘরজামাই
ଘରଜୋଇଁ } ଅନ୍ୟରୂପ
ଘରଜୋଇଆଁ }

ଘରଜୁଇଁ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଘରଜୁଆଇଁ (ଦେଖ)
Gharajuiñ Gharajuāiñ (See)
(ଘରଜୁଇଁଆ ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘର ଝାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘର+ଝାଟ=ମାର୍ଜନ)—
Ghara jhārdibā ଗୃହଘରର ଗୃହର ଘରର ପାଖରେ ଓ କାନ୍ଥ
ଘରଝାଡ଼ା ଦେହରେ ଲମ୍ବିଥିବା ଭୂଷା ଓ ଅଳନ୍ତ ଆଦିକୁ ପଦାଁଗ୍ରାଦି
ঘরঝাড়না ଦ୍ୱାରା ପରିଷ୍କାର କରିବା—To sweep the inside of a thatch and the body of the walls clean of the soots and hanging bits of straw, with a broom stick.
ପ୍ରାଦେ. କ୍ରି—୧ । (ସମ୍ବଲପୁର) ଗୃହଘରକୁ ବାର୍ଷିକ ଛପରବନ୍ଦି କରିବା ଉପଲକ୍ଷରେ ଗୃହରୁ ପୁରୁଣା ନଡ଼କୁ ଓଲାରିବା—
1. To take out the layers of last year's straw from the thatch during the annual thatching of a thatched house.
୨ । (ମେଦିନୀପୁର; ଭୁଲ. ବଂ. ଘର ଝାଡ଼ା)—
ଘରର ଚଟାଣକୁ ଓଲାଇବା—
2. To sweep the floor of a house clean.

ଘରଝିଅ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଘର+ଦୁହିତା)—
Gharajhia ଯେଉଁ ଦାସୀମାନେ ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାରୁ ରାଜାଙ୍କ ଉଆସରେ ଲାଳିତପାଳିତ ହୋଇ ରାଜବଂଶର ଚିରଦାସୀରୂପେ ଉଆସରେ ରହନ୍ତି—Maid-servants who are brought up as such from childhood in a Rajā's harem.
[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶା ଗଡ଼ଜାତର ରାଜାମାନଙ୍କ ଉଆସରେ ରାଣୀମାନଙ୍କ ସେବା କରିବା ସକାଶେ ରାଜ୍ୟରୁ ଓ ସୁବିଧାକ୍ରମେ ରାଜ୍ୟ ବାହାରୁ ଗୁଡ଼ିଏ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଆଣି ରାଜାମାନେ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ଉଆସରେ ରଖନ୍ତି । ସେମାନେ ଲୋକଦୃଷ୍ଟିରେ ଚିରକୌମାର୍ଯ୍ୟବ୍ରତ ଧାରଣକରି ଥାଆନ୍ତି ଓ ରାଜାଙ୍କ ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହୁଅନ୍ତି; ଏପରି କି, ରାଜାମାନେ ମୃତ ହେଲେ ସେମାନେ ଅଶୌଚ ପାଳନ କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ମଧ୍ୟ ରାଜାଙ୍କର ଓ ରାଜକୁମାରଙ୍କର ପ୍ରଣୟପାତ୍ର ହୁଅନ୍ତି ।]

ଘରଞ୍ଜି—ଦେ. ବି—ଆରଣ୍ୟ ବୃକ୍ଷବିଶେଷ—
Gharañji Name of a wild tree.

ଘର ଟିକସ—ଦେ.ବି.(ସଂ.ଘର+ଇଂ. ଟାକ୍ସ)—୧ । ପ୍ରତି ଘର ଉପରେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କର; ଚତୁର୍ଦ୍ଦାରୀ ଟାକ୍ସ—
1. Choukidari tax; tax assessed on every separate house or family

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ତ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଚ.	ନ୍

୨ । ଘର ନିମନ୍ତେ ଘରର ମାଲିକ ଉପରେ ବସିବା କର—
2. House tax; tax levied from the owner of a house.

ଘରଟ୍ଟ—ସଂ. ବି—(ଘର୍=ଧ୍ୱନିବିଶେଷ+ଅଟ୍ଟ ଧାତୁ=ଗମନ କରିବା+
Gharaṭṭa କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଯାହା ଘର୍‌ଘର୍ ଶବ୍ଦ କରି ଚାଲିଛି ଏ)—
ଚକି; ଘୋରଣାଯନ୍ତ୍ର—Millstone; grindstone.

ଘରଢିଙ୍କି—୧ । ପାରିବାରିକ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଘରେ ରଖା ଯାଇଥିବା
Gharadhinki ଧାନଗୁଡ଼ିକ ଅଦି କୁଟିବାର ଯନ୍ତ୍ର—
1. The husking jack (machine) belonging to one's own house.
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଘରର ଲୋକ—
2. (figurative) A member of one's own family;
ଘରଢିଙ୍କି କର୍ତ୍ତାର ହେବା ନ୍ୟାୟ—ଚଳ

ଘରଣା—ଦେ ବିଣ—ଘର କରଣା—(ଦେଖ)—
Gharaṇā Ghara karaṇā (See)

ଘରଣା ଘର—ଦେ. ବି—ଖାନ୍ଦାନ୍ ପରିବାର—
Gharaṇā ghara Respectable family. (M W.)

ଘରଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘର+ଇନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ.)—
Gharaṇī (ଭୁଲ. ବଂ. ଗିନ୍ନୀ; ହି. ଘରୁଣା)
୧ । ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ—1. Mistress of a house; house-wife
୨ । ସ୍ତ୍ରୀ; ଭାର୍ଯ୍ୟା—2. Wife
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଚରକରେ ଉଠି କହିଲେ ନୃପଘରଣୀ—
ରାଧାନାଥ—ପାଦ୍ଦୀ ।

ଘରତଳି—ଦେ. ବି—୧ । ଯେଉଁ ଜମି ଉପରେ ଘର ତୋଳା
Gharatali ହୋଇଥାଏ—1. Site of a house.
୨ । ଗୃହସଂଲଗ୍ନ ଜମି; ଘରବାଡ଼ି—
2 Homestead land.
୩ । ଘରର ତଳଟାଣ—3. Floor of a house

ଘର ତଲାସ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର+ଫା. ତଲ୍ଲାସ୍)—
Ghara talāsa ଖାନ୍‌ତଲାସ; ରାଜକର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସନ୍ଦେହୀ
ଘର ତାଲାସ ବ୍ୟକ୍ତିର ଘର ଖୋଜା ହେବା—
ଖାନାତଲ୍ଲାସ House search.

ଘର ତଲାସି—ଦେ. ବି—ଘର ତଲାସ (ଦେଖ)
Ghara talāsi Ghara talāsa (See)

ଘର ତାତି ଯିବା—ଦେ. ବି—ଘର ପୋଡ଼ି ଯିବା; ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା;
Ghara tāti jibā ଗୃହଦାହ—A house being set on fire.

ଘର ତୋଳା—ଦେ. ବି—ନୂତନ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ—
Ghara tolā Raising or building of a new house.
ବାଡ଼ୀ ତୟାରୀ
ଘର ବନାନା

ଘର ତୋଳିବା - ଦେ. କ୍ରି—ଘର ତୋଳା (ଦେଖ)
Ghara tolibā Ghara tolā (See)
ଘରକରା ଦେ. କ୍ରି—ନୂତନ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିବା—
ଘର ବନାନା To build a new house.

ଘର ଦୁଆର—ଦେ. ବି. (ସହଚର; ସଂ. ଘର+ଦ୍ୱାର)—
Ghara duāra ୧ । ଗୃହର ଭିତର ଓ ବାହାର—
ଘରବାଡ଼ୀ, ଘର ଦୋର 1. Apartments; premises.
ଘରଦ୍ୱାର ୨ । ବାସସ୍ଥାନ—2. Residence; abode.
୩ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି—
3. All the properties of a person.

ଘର ଦୁଆର କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘର କରିବା (ଦେଖ)
Ghara duāra karibā Ghara karibā (See)

ଘର ଦ୍ୱାର—ଦେ. ବି. (ସହଚର; ସଂ. ଘର+ଦ୍ୱାର)—
Ghara dwāra ଘର ଦୁଆର(ଦେଖ)
Ghara duāra (See)

ଘର ଧନ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘର+ଧନ)—ଘର କଉଡ଼ି (ଦେଖ)
Ghara dhana Ghara kaurdi (See)
ଘର ଧନ ଘର ଖାଇବା—ଚଳ ।

ଘର ଧନ୍ଦା—ଦେ. ବି—ଘର କାମ (ଦେଖ)
Ghara dhandā Ghara kāma (See)

ଘର ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦୂରଦେଶରୁ ଆସି ଘରେ ପହଞ୍ଚିବା—
Ghara dharibā 1. To reach the house on coming back from abroad.
ଘରଧରା
୨ । ନିଜର ଭ୍ରାନ୍ତି ବୁଝି ପାରିବା—
2. To find out one's error.
୩ । ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ହେବା—
3. To be immersed in thought.
୪ । ନିଜର ଅବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧି କରିବା—
4 To understand one's own situation.
(ଯଥା—ତା ମନ ଘର ଧରିଲାଣି ।)
ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି—(ବାଳିକା) ପ୍ରଥମେ ଋତୁମତୀ ହେବା;
ଘରଯୋଗ୍ୟ ହେବା—(a girl) To have the first menses.

ଘରନିଆଁ—ଦେ. ବି—୧ । ଗୃହମଧ୍ୟସ୍ଥ ଅଗ୍ନି—
Ghara niāṅ 1 Fire in the house.
ଘରର ଆଗୁନ ୨ । ଗୃହରେ ଜାତ ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ନି—
ଘରକା ଆଗ 2. Fire originating from one's house.
୩ । ଗୃହଛିଦ୍ର—3. Family-secrets.
ଘରନିଆଁ ବୋଲି ଅଣ୍ଟିରେ ପୂରିବା—ଚଳ ।

ଘରପିଛା—ଦେ. ଅ (ସଂ. ଗୃହ+ପଶ୍ଚାତ୍)—୧ । ପ୍ରତି ଘର ନିମନ୍ତେ;
Gharapichhā ପ୍ରତି ପରିବାର ପାଇଁ—1. For every house or family.
ଘରପିଛୁ; ଫିଘର

ସାଧାରଣ ଲେଖାଏଁ ଅକ୍ଷରର ସ୍ଥାନରେ ସମ୍ଭବତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଦୁ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ଦେଖନ୍ତୁ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଘରପିଛେ ୨ । ପ୍ରତି ଘରୁ; ପ୍ରତି ଗୃହସ୍ଥଙ୍କଠାରୁ—
2. From every house or house-holder.

ଘରପୋଡ଼ା—ଦେ. ବି—ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା—
Gharapordā House being in fire; breaking out of fire in a house.
ଦେ. ବିଣ—ଗୃହଦାହକ—One who sets a house on fire; incendiary.

ଘରପୋଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଘରପୋଡ଼ା (ଦେଖ)
Gharapordi Gharapordā See)

ଘରପୋଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ନାମ=ଶ୍ୱେତପର୍ଣ୍ଣ)—ଏକ ପ୍ରକାର
Gharapordiā ଔଷଧ ଗୁଳ୍ମ; ଶ୍ୱେତ ପାପଡ଼ା—A medi-
ସଂ. ପର୍ପଟ, କରଭଲ୍ଲ, cinal plant, growing wild on
ପର୍ପଟକ, ପାଂଶୁ, waste land; Oldenlandia Biflora
କବର (Kirtikar); Spermacoce; Arti-
କ୍ଷେତପାପଡ଼ା. cularis; Umeria Parviflora.
ପୀତପାପଡ଼ା [ଦ୍ର—ଅନୁବାଦ ବର୍ଗର ବନ୍ୟ ଶାକବିଶେଷ । ଏ ଗୁଳ୍ମ
ସଂ. ସାହଚରୀ ଦେଢ଼ ଗଜଣ୍ଡ ଉଚ୍ଚ ଓ ଝାଙ୍କୁଡ଼ା । ପତ୍ର ସରୁସରୁ.
ଆ. ବକଲ୍‌ଭୁଲ୍ ଫଳ ଶ୍ୱେତ ଧନିଆ ଫଳ ପରି । ଫୁଲ ଧଳା ଓ ମୋଟା,
ବର୍ଷାଦିନେ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ଫୁଲ ଧରେ; ଏହା ପିତ୍ତ, ରକ୍ତଦୋଷ,
ଭ୍ରମ, ତୃଷ୍ଣା, କଫ, ଜ୍ୱର ଓ ଦାହନାଶକ ଏବଂ ଧାରକ, ଶୀତବୀର୍ଯ୍ୟ,
ତିକ୍ତରସ, ବାୟୁବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ଲଘୁ ।]
ଦେ. ବିଣ.— ଘରପୋଡ଼ା (ଦେଖ)
Gharapordā (See)

ଘରପୋଷା—ଦେ. ବିଣ.—ଘରେ ପୋଷା ଯାଇଥିବା; ଗୃହପାଳିତ—
Gharaposhā Tamed in a house; bread up at home;
ଘରେଲୁ, ପାଳନ୍ତୁ domesticated

ଘରବର—ଦେ.ବି.—(ସଂ ଘର+ବର)—କନ୍ୟା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବର ଓ
Gharabara ବରର ଘର ବା ସଂସାର—A bridegroom and
ଘରବର his house or worldly condition
ଘରବର

ଘରବର ଦେଖା—ଦେ. ବି.—କନ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ବର ଓ ବରର ଗୃହ ଓ
Ghara bara dekhā ବରର ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିବା
କ୍ରିୟା—The act of selecting a bridegroom,
for a girl after seeing the bridegroom
his house and his material condition.

ଘର ବସାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.— ଅନ୍ୟ ଦେଶ ବା ଇଲାକାରୁ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଆଣି
Ghara basāibā ଆପଣା ଇଲାକା ବା ଜମିଦାରୀରେ ବସାଇବେଶୀ
ଘରବସାନ କରାଇବା—To settle new resident tenants
ଘର ବସାନା in one's own zamindari or state

ଘର ବସିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି; (ଭୁଲ. ହି. ଘରବସ୍‌ନା=
Ghara basibā ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ବା ବଧୂ ଘରକୁ ଆସିବା, ବିବାହିତ
ହେବା)—(ପୁରୁଷର) ଅଶୀର୍ବାଦଘର ହେବା—
Consummation of marriage of a male

ଘର ବସିଯିବା—ଦେ. ବି—କୌଣସି ଭିଆର ଘର ମାଟି ତଳକୁ ଦବି
Ghara basijibā ଯିବା—Setting down of a house
into the ground.
ପ୍ରାଦେ (କଟକ) ବି (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ପରିବାରର ପୂର୍ବ ସମୃଦ୍ଧିର ହ୍ରାସ—
Diminishing of the former prosperity.

ଘରବାଡ଼ି—ଦେ. ବି.—(ସହଚର)—୧ । ଘର ଓ ବାଡ଼ି—
Gharabārdi 1. House and its adjacent garden.
ଭିଟା; ଭିଟାବାଡ଼ି ୨ । ଘରତଳ ଜମି ଓ ତହିଁ ସଂଲଗ୍ନ ଜମି; ବାସ୍ତୁ;
ଘରବାଡ଼ି ଘରର ହତା ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସମସ୍ତ ଜମି—2 Homestead the
ଘରବାର whole land comprised in the compound
of a man's residence.

ଘରବାଲା—ଦେ. ବି—୧ । ଗୃହସ୍ୱାମୀ—
Gharabālā I. The householder.
ବାଡ଼ୀଓୟାଲା "ଗାଁ ଲୋକେ ଚୁପିଆରେ, ଘରବାଲେ ଖବରଦାର୍" ପାଟ୍ଟକର ଉକ୍ତିରେ ।
ଘରବାଲା ଫକୀରମୋହନ—ଛମାଣଅଠଗୁଣ୍ଠ ।
(ଘରବାଲା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । (ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ୱାମୀ, ଭର୍ତ୍ତା—2. Husband.
୩ । ଭଡ଼ାଘରର ମାଲିକ—3. The landlord of a
rented house.

ଘରବାହାର—ଦେ. ବି—(ସହଚର)—ଗୃହର ଭିତର ଓ ବାହାର—
Gharabāhāra Inside and outside of one's
ଘରବାହିର premises.
ଘରବାହର

ଘରବାହାର ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପ୍ରିୟଜନର
Gharabāhāra hebā ଆଗମନ ବା ଘଟଣା ଘଟିବାର
ଅପେକ୍ଷାରେ (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି) ଏ କ୍ଷଣରେ ଘରୁ ବାହାରକୁ
ଆସୁଥିବା ଓ ଅନ୍ୟକ୍ଷଣରେ ବାହାରୁ ଘରକୁ ଯାଉଥିବା—
To repeatedly come out of and go into
the house alternately (being restless)
in anticipation of an expected person
arriving or an expected event happening.

ଘରବିଦ୍ୟା—ସଂ ବି. (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍ପୁ; ଘର+ବିଦ୍ୟା) - କୁଳବିଦ୍ୟା;
Gharabidyā ବଂଶର ବିଦ୍ୟା—Hereditary knowledge.
ଘରେରବିଦ୍ୟା ଘରବିଦ୍ୟା ଯାହା ଦେଲେ ବି ଦୂର କରି
ଘରକୋବିଦ୍ୟା ଚକ୍ରବିଂହ. ମହାଭାରତ. ଉଦ୍ଯୋଗ ।

ଘରବୁଡ଼ା—ଦେ. ବି—୧ । ପରିବାରର କଳଙ୍କଜନକ ସର୍ବନାଶ—
Gharaburdā 1. Dishonour brought about to a
family.
୨ । ପରିବାରର ସର୍ବନାଶ -2. The ruin of a family.
(ଘରବୁଡ଼େଇ - ସ୍ତ୍ରୀ) ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ—୧ । ଯେ ପରିବାରର
ଘରମଜାନ; ଘରବୁଡ଼ାନ ସର୍ବନାଶ କରେ ବା କୁଳକୁ କଳଙ୍କିତ କରେ—
ଘରଫୋରୀ; ଘରଘାଳ 1, One who brings dishonour to a
family.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ସ୍ୱରାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ.	ଚ

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜାତ ସିନା କର ଘରବୁଡ଼ା
କରୁଥାନ୍ତି ଧର୍ମକୁ ହୋଇଣ ବାପୁଡ଼ା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୨ । ଯେ ଅନ୍ୟ ପରିବାରର କୁଳସ୍ତ୍ରୀକୁ କୁଳଟା କରାଏ—
2. One who entices away or seduces a lady from a family for immoral purpose.

୩ । ବଂଶ ନିପାତକାରୀ—
3. Causing ruin or extinction of a family.

ଏହୁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଗୋଷ୍ଠଏ ଘରବୁଡ଼ା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ପରର ସର୍ବନାଶକାରୀ—
4. Causing ruin to another.

ଏଣେ ଦଣ୍ଡ ଦେଇଣ ପୁଣି ନାଶାପୁଡ଼ା
ଉତରକୁ ବଳିଛ କେଡ଼େ ଘରବୁଡ଼ୀ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ

୫ । ଧୈର୍ଯ୍ୟନାଶକ; ସତୀତ୍ୱନାଶକ; ଉନ୍ମାଦକ—
5. Causing impatience or madness; destroying patience; maddening; causing disturbance in the mind of chaste woman.

ସଳଡ଼ା ହୋଇ କଲେ ପଡ଼ିଛ ଦୋଷଡ଼ା
ସେ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛ ନାରୀଙ୍କ ଘରବୁଡ଼ା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୬ । ଅନିଷ୍ଟକାରୀ; ଉଚ୍ଛେଦସାଧକ—6. Harmful.

ମାଳୀ ଘରେ ଛେଳ ସେ କୃଷ୍ଣାର ଘରେ ଘୋଡ଼ା
ତନ୍ତ୍ରୀ ଘରେ ମାଳଡ଼ ତନ୍ତହେଁ ଘରବୁଡ଼ା—ପ୍ରଭାତ. ଶଶିସେନା ।

ଘର ବୁଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଇବା—
Ghara burdāibā 1. To harm another.
ସରବୁଡ଼ାନ; ସରମଜାନ ୨ । ପରିବାରରେ ଅଶାନ୍ତି ବା କଳଙ୍କ
ଘରବିଗଡ଼ନା ଘଟାଇବା—2. To cause dessension or scandal in a family.
୩ । କୌଣସି ପରିବାରର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଫୁସଲାଇ କୁଳରୁ ବାହାର କରି ନେବା—3. To seduce a woman of a family.

ଘର ବୁଡ଼ିବା—ଦେ. ବ—୧ । ବଢ଼ି ପାଣି ଆଦିରେ ଘରଦ୍ୱାର ବୁଡ଼ିଯିବା—
Ghara burdibā 1. The rise of flood-water over the roofs of houses.
୨ । କୌଣସି ପରିବାରର ଘରଦ୍ୱାର ଏକାବେଳକେ ଧ୍ୱସ୍ତ ହେବା—2. Ruination of a family.

ଏତେକେ ବୁଡ଼ିଲା ମୋ ଘର, ଜଣ ଯେ ମୋହର ଅପର—
ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୩ । ପରିବାର କଳଙ୍କିତ ହେବା—
3. Scandalisation of a family.

ଘରବୁହା—ଦେ. ବଣ—୧ । ଘରଭଙ୍ଗା (ଦେଖ)
Ghara buhā 1. Gharabhaṅgā (See)

ଜାଣ ପାରଲେ କଂସ ପେଷି କରନ୍ତ ଧ୍ୱଂସ
ଜଟିଳା ସୁତ ଘରବୁହାରୁ ଗୋ—ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । ଯେ ପର ଘରୁ ଜିନିଷପତ୍ର ବୋହି ନିଏ—
2. Carrying away things from a house.

ଘରଭଗ୍ନ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଘର+ଭଗ୍ନ)—ଗୃହସ୍ଥର ସ୍ତ୍ରୀ ବା ଗୃହିଣୀର
Ghara bhagna ମୃତ୍ୟୁ—Death of the mistress of the house; bereavement due to the death of one's wife.

ଘରଭଙ୍ଗା—ଦେ. ବଣ. ପୁଂ. (ସଂ. ଘର+ଭଞ୍ଜକ)—
Ghara bhaṅgā ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟର ପରିବାରରେ ଅନିଷ୍ଟ
(ଘରଭଙ୍ଗେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) ବା ବିବାଦ ଜାତ କରାଏ—
ଘରଭାଙ୍ଗା—ପୁଂ 1. Causing rupture in a family.
ଘରଭାଙ୍ଗାନୀ ସ୍ତ୍ରୀ ୨ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକାନ୍ନବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାରକୁ
ଘରଫାଡ଼; ଘରଫୋଡ଼ନା ପୃଥକାନ୍ନ କରାଏ—3. Causing separation amongst the members of a joint family.
୩ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ପରିବାରକୁ ଉତ୍ସନ୍ନ ବା କଳଙ୍କିତ କରେ—3. Causing ruin or scandal to a family.

ଘର ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ.କ୍ରି—୧ । ଛିଆର ହୋଇଥିବା ଘରକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା—
Ghara bhāṅgibā 1. To dismantle a house.
ଘରଭାଙ୍ଗା ୨ । ପରିବାରରେ ଅଶାନ୍ତି ଜନ୍ମାଇବା—
ଘରତୋଡ଼ନା 2. To cause dessension in a family.
ଦେ. ବ. (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) (କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର)—ପରିବାରଗତ ସମୃଦ୍ଧି,ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ଶାନ୍ତି ଏକାବେଳକେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା—
The ruin of a family.

ଘର ଭାଙ୍ଗିଯିବା—ଦେ. ବ—୧ । ଗୃହ ମରାମତ ଅଭାବରୁ ଭଗ୍ନ ବା
Ghara bhāṅgi jibā ଭୂମିସାତ୍ ହେବା—1. The falling
ଘରଭେଙ୍ଗେ ଯାଓଯା down of a house (for want of repairs).
୨ । ଏକାନ୍ନବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାରର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ପୃଥକାନ୍ନବାସ ହେବା—
2. Separation amongst the members of a hitherto joint (Hindu) family.

ଘରଭାର—ଦେ. ବ—ପରିବାର ପରିଚାଳନର ଦାୟିତ୍ୱ—
Ghara bhāra Responsibility of managing a family.

ଗୁରୁଙ୍କ ଦେବା ଘରଭାରକୁ ବହିଲେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ—ମହାଭାରତ ଅନ୍ତ ।

ଘରମ—ଗ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବ. (ସଂ. ଘର୍ମ)—ଝାଳ—Sweat
Gharama ନାରୀ ଲୋମାଳ ଶ୍ରୁବସ୍ତ୍ରୁ ରମ୍ୟ ।
ହୈସ୍ପର୍ଶକାଳ ଅଚ୍ଛତ ଘରମ । ଉଷ୍ଣ—ପ୍ରେମସ୍ପୃଷ୍ଟାନନ୍ଦ ।

ଘର ମଙ୍ଗୁଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘର ମଧ୍ୟରେ "ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ" ବାରଣ ନ
Ghara maṅgulibā ରଖିବା;ଦାଣ୍ଡଛୁଆଁ ଆଣି ଘରେ ପୂରାଇବା—
To make no distinction between touchable and untouchable states in a

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

house e. g. to touch the clothes which are inside the house after coming from the outside, where a man becomes polluted by coming in contact with untouchable people or by doing acts (e. g. answering calls of nature by wearing the cloth and not washing it) tending to pollution.

ଘରମଣଷ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ସଂ. ଘର + ମନୁଷ୍ୟ)—୧ । ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ—
Gharamaṇasha 1. One's own wife.
ଘରେରଲୋକ ୨ । ନିଜର ସ୍ୱାମୀ—2 One's own husband.
ଘରକାଆଦ୍‌ମୀ ୩ । ଆପଣାର କୁଟୁମ୍ବ, ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି—
ଘର ମଣିଷ } ଅନ୍ୟରୂପ 3. A member of one's family.
ଘରମନଷ } ୪ । ଆପଣାର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବ୍ୟକ୍ତି—
4 One's intimate friend or relation.

ଘରମୁହଁ ଦେଖିବା—କ୍ରି.—ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଘରକୁ ଆସିବା—
Ghara muhañ dekhibā To visit one's house after a long absence.
ଘରେର ମୁଖଦେଖା
ଘରକାମୁହଁ ଦିଖନା

ଘରମୁହାଁ—ବି. ବିଣ(ସଂ. ଗୃହ + ମୁଖ)—ଗୃହାଭିମୁଖୀ; ନିଜ ଘରଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ଆସୁଥିବା—Coming towards one's house.
Gharamuhañ
ଘରମୁଖା

ଘରଯୋଗ୍ୟ—ବି. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ସଂ. ଘର + ଯୋଗ୍ୟ)—ପ୍ରାପ୍ତଯୌବନା (ବାଳିକା)—Matured (girl).
Gharajogya

ଘରରଖା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଅସରପା—
Gharārakhā 1. Cockroach.
୨ । ଚିକ୍କଣଲେଜୁଲ—2. A kind of lizard with a smooth skin and red tail.

ଘରଲୋକ—ବି. ବି—ଘରମଣଷ (ଦେଖ)
Gharaloka Gharamaṇasha (See)

ଘରଷ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ପଦ୍ୟ) (ସଂ. ଘର୍ଷଣ)—ଘଷିବା—
Gharasha Rubbing.

କଣ୍ଠ ଘରଷେ ସୁଖ ରୁହି
ସେ କର୍ମ ବେନ ଚକ୍ଷୁ ରୁଚ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

ଘରଷଣ—ସ୍ତ୍ରୀ. ବି. (ପଦ୍ୟ) (ସଂ. ଘର୍ଷଣ)—ଘରଷ (ଦେଖ)
Gharashaṇa Gharasha (See)

ଘରସାଜ—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି. (ସଂ. ଘର + ସଜ୍ଜା)—
Gharasāja, ଘରର ସାବଗମ୍ବ ଉପକରଣ ବା ଅସ୍‌ବାବ୍ (ଚଉକି,
ଘରେର ସାଜ ବେଞ୍ଚ, ସିନ୍ଦୁକ, ପେଡ଼ି, ପେଟରା ଇତ୍ୟାଦି)—
ଘରକା ଅସବାବ Household furnitures.

ଘରସାଣ୍ଠ—ଦେ. ବି—ପରିବାରର ବଂଶାନୁଗତ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଉପକରଣ—
Gharasāṇtha Valuable household furniture; heirloom.

ଘରସାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର + ସାର)—ଗୃହର ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ବା ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବସ୍ତୁ—An excellent or valuable article of the household.
Gharasāra

ଘର୍ଣ୍ଣ—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘର)—୧ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ରହିବାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଛିଦ୍ର ବା ସ୍ଥାନ; ଠଣା—1. Proper place or niche for a thing.
Gharā
ଘରା
ଘର ୨ । କୋଠରି; ରେଖାବଶିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ର—
2 Groove; bounded figure.
୩ । ବନ୍ଧୁକ ବା ତୋପର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ନିଆଁ ଲଗାଇବାର ଛିଦ୍ର—3. The side-bore of a gun or cannon (in its breech) for firing it; touch-hole of a gun.
୪ । କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଘର୍ଷଣ ଯୋଗୁଁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ ହୋଇଯିବା ଲମ୍ବ ଛିଦ୍ର—4. Channel or groove eaten into the body of a thing by constant friction of another thing; loophole.
୫ । ଲୁଗାରେ ଥିବା ବୋତାମ ଲଗିବା ଛିଦ୍ର—
5. Button-hole of a garment.
୬ । ଛିଦ୍ର—6. A hole.
୭ । ପକ୍ଷୀର ବସା—7. Bird's nest.
୮ । ସ୍ଥାନଭ୍ରଷ୍ଟ ଜରାୟୁ, ପୀହା ଆଦିର ମୂଳ ସ୍ଥାନ—
8. Proper place or original position of a displaced organ.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—
୧ । ମହୁଫେଣା—1. Hive.
୨ । ଗାଈର ପଣ୍ଡା—2. Udder of a cow.
୩ । ବ୍ୟାଘ୍ର ଆଦି ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କ ଗର୍ତ୍ତ—3. Lair or den of wild beasts.

ଘର୍ଣ୍ଣଉ—ଦେ. ବିଣ.—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଗୃହ ବା ପରିବାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ (ବିଷୟ)—
Gharāu 1. (matter) Relating a person's family.
ଘରାଉ
ଘରାଉ ୨ । ଗୋପନୀୟ; ଅନ୍ୟଙ୍କ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ—2. Secret.

ଘର୍ଣ୍ଣ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବସ୍ତୁରେ ଛିଦ୍ର କରିବା—
Gharā karibā To make a hole or groove in a thing by constant rubbing.

ଘର୍ଣ୍ଣ କାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଭୂମିରେ ଚତୁଷ୍କ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରମାନ ଅଙ୍କିତ
Gharā kāṭibā କରିବା—1. To draw squares and
ଘରାକାଟା other figures on the ground.
ଘରକାଟନା ୨ । ଚିହ୍ନିତ କରିବା—2. To mark.

ଘର୍ଣ୍ଣ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶଗଡ଼ର ଚକଦ୍ୱାରା ଅକ୍ଷ ଘଷିହୋଇ
Gharā khāibā ଅକ୍ଷରେ ଖାଲ ବା ଛିଦ୍ର ହେବା—
1. The wearing away of the axle by constant friction of the wheel.

୧	ଈ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଇ	ଊ	ଋ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍

୨ । ମୁହଁରୁ ହଠାତ୍ ବାକ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ନ ବାହାର ଖଳ ମାରିବା—2. Stammering.

ଘରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଲଅ ଚଲାଇବାର ବଡ଼ ଚାଲୁଣି—
Ghari A big sieve for sifting fried paddy.

ଘରିଆ—ଦେ. ବିଣ (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ; ଯଥା—ଭିନଘରିଆ)—
Gharia ଗୃହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ—Relating to house.

ଘରିଣୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘର+ଇନ୍+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—ଘରଣୀ (ଦେଖ)—
Gharini Gharani (See)

ଘରୁଆ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘର)—୧ । ଗୃହସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି—
Gharua 1. A house-holder.
ସରୁୟା ୨ । ଏକ ଘରେ ବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
ଘରିୟା 2. An inmate of the house.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ସତ୍‌କୁଳପ୍ରସୂତ—1. Born of a respectable family.
ସରାନା
ଘରିଲ୍ଲ, ଘରଆଦାର ୨ । ଘରକରଣା; ଉତ୍ତମ ବୈଷୟିକ ଅବସ୍ଥାପନ୍ନ ପରିବାରର (ବ୍ୟକ୍ତି)—2. Belonging to a well-to-do family.

୩ । ଗୃହସ୍ଥିତ—3. Situated in the house.

୪ । ଗୃହପାଳିତ—4. Domesticated.

୫ । ପାରିବାରିକ—5. Relating to the family.

୬ । ଯେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଘରବାର ଚଳାଏ—
6 Ably managing a house-hold.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଆତ୍ମୀୟ; ସ୍ୱଜନ—Relative.

ଘରୁ ଖାଇବା—ଦେ.କ୍ରି—ନିଜ ଗୃହରେ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ବ୍ୟୟରେ ଭୋଜନ କରିବା—To eat at one's own cost; to meet one's fooding-expenses out of one's pocket.
Gharu khaiba

ଘରୁ ଖାଇ ପର କାମ କରେ ବିଦ୍ୟାପା ? ଫକୀରମୋହନ. ଉତ୍କଳଭ୍ରମଣ ।

ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିବା—ଦେ.କ୍ରି—୧ । ଘରୁ ବାହାର ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବା—1. To go to some other place from home.
Gharu gorda kardhiba
ଘରସେ ପାଁବ ନିକାଲନା
୨ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ଯିବାପାଇଁ ଘରୁ ଅନୁକୂଳ କରିବା—
2. To start from home for another place.

ଘରେଇ—ଦେ. ବି—ଗୃହସ୍ଥ—
Gharei House-holder.
ସରୋୟା ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୃହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ; ପାରିବାରିକ—
ଘରିୟା; ଘର 1. Pertaining to a family.

୨ । ଗୃହପାଳିତ—2. Domestic.

୩ । ଅନ୍ତରଙ୍ଗ; ଆତ୍ମୀୟ; ସ୍ୱଜନ—3. Closely related; one who is considered as within the inner circle of one's family.

୪ । ଗୃହପ୍ରସୂତ—4. Home-made, produced at home.

୫ । ଗୋପନୀୟ; ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ (ଯଥା—ଚିଠି; କଥା)—
5. Private; confidential.

୬ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବଦା ଘରେ ରହିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ—
6. Loving always to stay at home; home-loving;

୭ । ଯେଉଁ (ସ୍ତ୍ରୀ) ପରିବାରରେ ବାସ କରୁଥାଏ (ଯଥା—ଘରେଇ ଭଲି)—7. Living in a family; leading a family-life.

ଘରେଇତି—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଯେ ସର୍ବଦା ଘରେ ରହେ—
Ghareiti 1. Home-staying.

୨ । ଗୃହ ଧନ୍ଦାରେ ସବୁବେଳେ ବ୍ୟାପୃତା—
2. Always busy in house-hold duties.

୩ । ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ପାରିବାରିକ ଜୀବନଯାପନ କରିବାକୁ ସୁଖ ପାଏ—3. Loving to lead a family-life; home-loving.

ଦେ. ବି ସ୍ତ୍ରୀ—୧ । ଗୃହକର୍ତ୍ରୀ—1. Mistress of the house.

୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ବଳେ ପଶି ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ପରର ଘରେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଦେଖାଏ—2. A woman who exercises mastery in another family uninvited.

ଘରେଇ ଭାବରେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ଗୋପନରେ; ବିଶ୍ୱାସରେ; ଅପ୍ରକାଶ୍ୟରେ—Privately; in confidence; confidentially.
Gharei bhabare
ସରାଓଭାବେ

ଘରେଇ ସଭ୍ୟ—ଦେ. ବି (ଇଂରାଜରୁ ଅନୁବାଦ; ଆଧୁନିକ ବ୍ୟବହାର) ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ତରାଣ ବିଷୟ ବୁଝିବା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ଶାସନ-ସଭାର ସଦସ୍ୟ—
Gharei sabhya
Home-member of the Government.

ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ପ୍ରଥମେ ଗୃହରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା—1. To enter into the house for the first time; to step into the house.
Ghare gorda deba
ସରେ ପାଁ ଦେଓୟା
ଘରମେ ପାବଁ ଦେନା
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା—
2. To begin to do a work.

ଘରେ ଗୋଡ଼ ନ ଦେଇଣ ମୁଣ୍ଡରେ ଚାଲ ବାଜିବା—ଉଗ ।

ଘରେ ଘରେ—ଦେ. ଅ—ଘରଘର (ଦେଖ)
Ghare ghare Gharaghara (See)

ଘରୋଇ—ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଘରେଇ (ଦେଖ)
Gharoi Gharei (See)

ଘର୍ଘର—ସଂ. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ ବା ଘୃ ଧାତୁ ଯଙ୍ ଲୁଙ୍ରେ ଘର୍ଘ=ଶବ୍ଦ-ବିଶେଷ+ଘ୍ ଧାତୁ+ଅ; ଭୁଲି. ଇଂ. ଗର୍ଗ୍)—
Gharghara

ସାଧାରଣ ଲେଖେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତଦ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ବୌଦ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପୃଷ୍ଠାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବାଗ୍ରେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଥୋ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍ଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୧ । ଚକ୍ରାଦିର ଘର୍ଷଣଜନିତ ଶବ୍ଦ; ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦ—
1. Creaking; crackling; rattling sound produced by friction.
ଚକ୍ରର ଘର୍ଘରେ, ବାଜିଉଠି ହ୍ରେଷାରବେ—ରଘୁନାଥ. ମହାସାନ୍ତା ।

୨ । ମେଘଗର୍ଜନର ଶବ୍ଦ—
2. Rumbling sound of clouds.

୩ । ଅନୁଚ୍ଚ ଘରୁଘରୁ ଧ୍ୱନି—
3. Gurgling or purring sound.

୪ । ଶ୍ଳେଷ୍ମାଜନିତ ଗଳାର ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦ—
4. Rattling sound produced in the throat due to accumulation of phlegm.

୫ । ଶଗଡ଼ିଲଗା କବାଟ; ଖଡ଼ଖଡ଼ି—5. Sliding door.

୬ । ଗୋଳମାଳ; ହୋଲାହଲ—6. Noise; ado.

୭ । ଦ୍ୱାର—7. Door.

୮ । ଫାଟକ—8. Gate.

୯ । ହାସ୍ୟ—9. Mirth; laughter.

୧୦ । ପାର୍ବତ୍ୟ ପଥ—10 Hilly road.

୧୧ । ଗିରିସଙ୍କଟ—11. Mountain-pass.

୧୨ । ପେଚକ—12. Owl.

୧୩ । ତୁଷାନଳ—13. Fire of husks or straw; fire of chaff.

୧୪ । ଘର୍ଘରା; ଅଯୋଧ୍ୟା ବାଟେ ବହୁଥିବା ସରଯୂ ନଦୀ—
14. The river Sarajū (flowing by Oudh).

୧୫ । ଏକପ୍ରକାର ବୀଣା; ଧୁଡ଼ୁଙ୍ଗା—15. A kind of rattling harp.

୧୬ । ତାଳ ଦିଅ ପିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ପ୍ରାଚୀନ ତାଳର ବାଦ୍ୟ-ବିଶେଷ (ହୁ. ଛନ୍ଦସାଗର)—16. A musical instrument used in ancient India for beating time to music.

ବିଣ.—୧୭ । ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା—17. Producing a rattling or hoarse sound.
ଘୋର ଘର୍ଘର ଘୋଷେ ପୂର ଦାନନ । ମଧୁସୂଦନ. ବୀରାଙ୍ଗନାକାବ୍ୟ ।

ଘର୍ଘରା—ବି. ସ୍ତ୍ରୀ.—(ଘର୍ଘର+ସ୍ତ୍ରୀ; ଆ)—୧ । ଗଙ୍ଗାର ଉପନଦୀବିଶେଷ; ସରଯୂ ନଦୀ—1. The river Gogra; a tributary of the Ganges.
Gharghara
[ଦ୍ର—ଏହା ହିମାଳୟରୁ ବାହାରି ଅଯୋଧ୍ୟା ବାଟେ ଗଙ୍ଗାରେ ମିଶି ଅଛି ।]

୨ । ଘର୍ଘରିକା (ଦେଖ)
2. Ghargharikā (See)

୩ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ—3. The Ganges.

ଘର୍ଘରିକା—ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘର୍ଘର + କ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—୧ । ଘାଗୁଡ଼ି; ଘୁଙ୍ଗୁର—
Ghargharikā 1. A rattling or tinkling ornament (consisting of small bells), worn round the ankle or waist.

୨ । ଅଳଂକାରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ଘଣ୍ଟି—
2. Bell-shaped ornament,
ଘନ ଘନ ବଜାଇଦେ ବାଜେ ଘର୍ଘରିକା—ରଘୁନାଥ. ମହାସାନ୍ତା ।

୩ । ଘୁଙ୍ଗୁରଲଗା ଅଣ୍ଟାସୂତା—
3. A girdle of small bells.

୪ । ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରବିଶେଷ; ଧୁଡ଼ୁଙ୍ଗା—4. A musical instrument, producing a rattling sound.

୫ । ବୀଣାବିଶେଷ—5. A kind of lute.

୬ । ଖଇ; ଲିଆ—6. Fried paddy.

୭ । ନଦୀବିଶେଷ; ଘର୍ଘରା—7. Name of a river; the Gogra.

ଘର୍ଘରିତ—ସଂ. ବିଣ (ଘର୍ଘର + କରିବା ବା ଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥରେ. ଇତ)—
Gharghārita ୧ । ଘଡ଼ଘଡ଼ିଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ—1. Rattling.
ସଂ. ବି—୨ । ଘୁଷୁରର ଘାଉଁ ଘାଉଁ ଶବ୍ଦ—
2. The grunting of a hog.

ଘର୍ଘରିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି (ସଂ. ଘର୍ଘର) ଘରୁଘରୁ ହେବା; ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦ କରିବା—
Ghargharibā To make a rattling sound; to rattle.
ଘର୍ଘର ଘୂରଇ ଚକ୍ର ଜଳାର ଅଙ୍ଗେ—ରଘୁନାଥ. ବେଣୀସଂହାର ।

ଘର୍ଘରୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘର୍ଘର+ଇ)—ଘର୍ଘରା (ଦେଖ)
Gharghari Gharghara (See).

ଘର୍ଡ଼ାଇବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ଭଲପୁର) କ୍ରି (ତୁଳ. ହି. ଘର୍ରାଟା ଲେନା; ଧ୍ୱନ୍ୟ-ଜରଣ)—ଘେର୍ଡ଼ାଇବା; ଘୁଂଘୁଡ଼ି ମାରିବା—
Ghardāibā To snore.

ଘର୍ଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ଭଲପୁର; ତୁଳ. ହି. ଘର୍ରାଟା) ବି—ଘୁଂଘୁଡ଼ି—
Ghardi Snoring.

ଘର୍ମ—ସଂ. ବି (ଘୃ ଧାତୁ—ଶୋଷିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ମ)—୧ । ସ୍ୱେଦ; ଝାଳ—
Gharma 1. Sweat; perspiration.

୨ । କଡ଼ାହଣ୍ଡା; ଗଙ୍ଗାଳ—2. Cauldron; boiler.

୩ । ଖରା; ରୌଦ୍ର—2. Sun's rays; sunshine.

୪ । ଉଷ୍ମତା; ଗ୍ରୀଷ୍ମ—4. Warmth; heat.
ଶୀତ ଦେଖା ଘର୍ମ ଦୁଃଖ
ସହିଁ ଅଷ୍ଟଙ୍ଗ ବନ୍ଧ ସୁଖ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୫ । ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ—5. Summer (season).
ଏ ଘର୍ମ କାଳେ ଏ ବକ୍ତ୍ରେ
ଚଷାଣ୍ଡି ହୋଇବୁ ଏମନ୍ତେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୬ । ଗରମ ଦିନ; ଯେଉଁ ଦିନ ଖୁବ ଉତ୍ତାପ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ—
6. A hot, day.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ	
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୃ	ସ୍ମ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଉ	ନ୍	

୭ । ଭୂମିରେ ହାଣ୍ଡି ପରି ଖୋଳାଯାଇଥିବା ଗର୍ତ୍ତ—
7. A hole dug in the earth in the shape of a cauldron.

୮ । ଗୋଦୁଗ୍ଧ—8. Cow's milk.

୯ । ରସ—9. Juice.

ସଂ. ବି—ଉଷ୍ମ; ଉତ୍ତପ୍ତ—Warm; hot.

ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ମ. ତ. ଲୋ; କର୍ମଧା; ଘର୍ମଜନିତ
Gharma charchchikā ଚର୍ଚ୍ଚିକା)—ଘିମିରି—Prickly heat; eruption caused in summer by suppressed perspiration.

ଘର୍ମଜଳ—ସଂ. ବି. (ଘର୍ମ+ଜଳ)—ଝାଳ—
Gharmajala Perspiration; sweat.

ଘର୍ମଦୀଧିତି—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘର୍ମ=ଉଷ୍ମ+ଦୀଧିତି=କିରଣ)—
Gharmadīdhiti ସୂର୍ଯ୍ୟ—The sun

ଘର୍ମପୀଡ଼କା—ସଂ. ବି—ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା (ଦେଖ)
Gharmapīrdakā Gharmacharchchikā (See)

ଘର୍ମବିଚର୍ଚ୍ଚିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା (ଦେଖ)
Gharmabicharchchikā Gharmacharchchikā (See)

ଘର୍ମାଂଶୁ—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘର୍ମ+ଅଂଶୁ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—
Gharmāṁsu The sun.

ଘର୍ମାକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍; ଘର୍ମ+ଅକ୍ତ=ସିକ୍ତ)—ଝାଳଦ୍ୱାରା
Gharmākta ଓଦା ହୋଇଥିବା ବା ଝାଳରେ ବୁଡ଼ିଥିବା;
(ଘର୍ମାକ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସ୍ୱେଦାର୍ଦ୍ର—Wet with sweat; perspiring.

ଘର୍ମାନ୍ତ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘର୍ମ+ଅନ୍ତ)—ବର୍ଷାକାଳ—
Gharmānta Rainy season; the rains.

ଘର୍ମାନ୍ତକାମୁକୀ—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (୭ମୀ ତତ୍; ଘର୍ମାନ୍ତ+କାମୁକୀ) —
Gharmāntakāmukī ବକ; ବଳାକା—The heron.
[ଦ୍ର—ବର୍ଷାଋତୁ ବକମାନଙ୍କର ଋତୁକାଳ ବା ସଙ୍ଗମସମୟ ।]

ଘର୍ମାମ୍ବୁ—ସଂ. ବି. (ଘର୍ମ+ଅମ୍ବୁ)—ଝାଳ—
Gharmāmbu Sweat; perspiration.

ଘର୍ମାର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (୩ୟା ତତ୍; ଘର୍ମ+ଆର୍ତ୍ତ)—ଝାଳଦ୍ୱାରା
Gharmārtta ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ—Profusely perspiring;
(ଘର୍ମାର୍ତ୍ତା—ସ୍ତ୍ରୀ) troubled with profuse perspiration.

ଘର୍ମାର୍ଦ୍ର—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍; ଘର୍ମ+ଆର୍ଦ୍ର)—ଝାଳଦ୍ୱାରା ଓଦା
Gharmārdra ହୋଇଥିବା; ସ୍ୱେଦାର୍ଦ୍ର—Wet with sweat.

ଘର୍ଷ—ସଂ. ବି. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ=ଘଷିବା+ଭାବ. ଅ)—
Gharsha ୧ । ଘର୍ଷଣ; ରଗଡ଼ା—
1. Rubbing; friction.
୨ । ଚୂରିବା—2 Grinding; pounding.

ଘର୍ଷକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Gharshaka ୧ । ଯେ ଘଷେ—
(ଘର୍ଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 One who rubs; rubbing.
୨ । ବଟାଳ; ଯେ ବାଟେ—
2. One who crushes or bruises; crushing.
୩ । ଯେ ପାଲିସ୍ କରେ—3. Polishing,
୪ । ଯେ ଚୂରେ—4. Grinding; pounding.

ଘର୍ଷକପଦୀ—ସଂ. ବି. (ଘର୍ଷକ+ପଦ+ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.; ଜୀବବିଜ୍ଞାନ-
Gharshakapadī ପରିଭାଷା)—ଯେ ପଦର ନଖଦ୍ୱାରା ଭୂମି କର୍ଷଣ କରେ; ନଖଦ୍ୱାରା ଭୂମି ଖୋଳିବା ପକ୍ଷିଜାତି; (ଯଥା—କୁକୁଟ, ମୟୂର, ଉତ୍ତର ପ୍ରଭୃତି)—The Razores; gallinaceous birds (e. g. peacock; domestic fowl).

ଘର୍ଷଣ—ସଂ. ବି. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଘଷିବା; ଘଷା—
Gharshaṇa 1. Rubbing; friction.
୨ । ଚୂରିବା; ପେଷିବା—2. Grinding; pounding.
୩ । ମଜା; ମାଜିବା—3. Polishing; brushing.
୪ । ବାଟିବା; ବଟା—4. Pressing with the pestle; crushing or bruising.
୫ । ତାରରେ ତାର ଘଷିବା—5. Rubbing two wires or strings together (of a musical instrumenst.)

ଘର୍ଷଣ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘଷିବା; ମଳିବା—
Gharshaṇa karibā 1. To rub.
୨ । ମାଜିବା—2. To polish; to brush.
୩ । ବାଟିବା—3. To crush or bruise.

ଘର୍ଷଣାଳ—ସଂ. ବି. (ଘର୍ଷଣ+ଅଳ ଧାତୁ=ସମର୍ଥ ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ;
Gharshaṇāla ଘର୍ଷଣ ସାଧନ)—ଶିଳମୁଆ—
Pestling stone; stone-pestle.

ଘର୍ଷଣୀ—ସଂ. ବି. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ; ଯାହା ଘଷାଯାଏ ବା
Gharshaṇī ବଟାଯାଏ)— ହଳଦୀ—
Turmeric.

ଘର୍ଷଣୀୟ—ସଂ. ବି. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—
Gharshaṇīya ଘଷା ହେବା ଯୋଗ୍ୟ; ଯାହା ପାଲିସ୍ କରାଯାଇ-
ପାରେ—Fit to be polished; capable of being polished.

ଘର୍ଷିତ—ସଂ. ବି. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—
Gharshita ୧ । ପିଷ୍ଟ—1. Pressed.
୨ । ଯାହା ଘଷା ହୋଇ ଅଛି—
2. Rubbed; brushed.
୩ । ପାଲିସ୍ କରାଯାଇ ଥିବା—
2. Polished; cleaned.
୩ । ଯହିଁରେ ଘର୍ଷଣ ଚିହ୍ନ ପଡ଼ିଅଛି—
3. Having marks of abrasion.
୪ । ଚୂରି ଯାଇଥିବା—4. Pounded; ground.
୫ । ବଟା ହୋଇଥିବା—5. Bruised.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଏଠାର ପୁସ୍ତକରେ ୧/୨ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂତ' ଖୋଜିବେ; 'ବଥୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଘଲ୍ କିନା—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ହଠାତ୍ ବହୁ ପରିମାଣରେ (ପୂଜ ବା ପାଣି ବୋହିବା)—
Ghal kinā
Copiously (said of sudden discharge of pus or water).
(ଯଥା—ହାଡ଼ରେ ଗୋଟାଏ କଣା ବାଟେ ଘଲ୍ କିନା ପାଣି ବାହାରିଲା; ବଥରୁ ଘଲ୍ କିନା ଗୁଡ଼ାଏ ପୂଜ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା ।)

ଘଲ୍ କିନି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ—ଘଲ୍ କିନା (ଦେଖ)
Ghal kini
Ghal kinā (See)

ଘଲ୍ ଖେଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର; ଭୁଲ. ହି. ଘଲ୍‌ନା=ଫିଙ୍ଗାଯିବା; ଟେକା ଆଦି ମରାଯିବା) ବି—
Ghal khel
ଗୋଟିଏ କାଠି ଉପରେ ବା ତଳେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସାନ କଉଡ଼ି ଧାଡ଼ି କରି ରଖି ଆଉ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କଉଡ଼ି (ଘେଗା) କୁ ଖଣ୍ଡଦୂରରୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ସାନ କଉଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ କରି ଫିଙ୍ଗି ଉକ୍ତ କଉଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ କରିବା ଖେଳ—
A kind of indoor game consisting of arranging a number of small cowries in a row on or below a long piece of wood and then trying to dislocate them one by one by aiming with a bigger cowrie from a distance.

ଘଲଘଲ—ଦେ. ଅ. (ସଂ. ଅନର୍ଗଳ)—୧ । ଘାଆରୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ପୂଜ ବା ଛିଦ୍ର ବାଟେ ବହୁପରିମାଣରେ ଜଳ ବୋହିବା—1. Copious discharge of pus from a boil or water through a hole.
Ghalaghala
୨ । (ସଂ. ଶ୍ଳଥ) ଗଲଗଲ (ଦେଖ)
2. Galagala (See)

ଘଲଘଲିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ପୂଜ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା (ବ୍ରଣ)—
Ghalaghaliā
1. Filled with pus (boil).
(ଯଥା—ଏ ବଥଟା ଯାଚ ଘଲଘଲିଆ ହେଲାଣି ।)
୨ । ଢିଲା; ଗଲଗଲିଆ; ଶ୍ଳଥ—2. Loose.
(ଯଥା—ରୋଗରେ ତା ଦେହ ଶୁଖି ଯିବାରୁ ଖଡ଼ୁ, ପାଦୁଡ଼ି ଘଲଘଲିଆ ହୋଇଛି ।)

ଘଲିଆ—ଦେ. ବି—ଗଲିଆ (ଦେଖ)
Ghaliā
Galiā (See)

ଘଲିଆ ପଡ଼ିବା—ଦେ.ବି—ହାଡ଼ ବା ବନ୍ଧରେ ପାଣି ବହିଯିବା ବଳି ଜଳା ଫିଟିବା—Springing of a leak; opening of a hole in a dam.
Ghaliā pardibā
ସ୍ୱଭାବେ ବନ୍ଧ ସେ ଝଲଝଲିଆ ତଳରେ ତାର ଫିଟିଲା ଘଟଣା ।
ପ୍ରାଚୀ. ପରଭେଗୀତା ।

ଘଲିଆ ଫୁଟିବା—ଦେ. ବି—ଘଲିଆ ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ghaliā phutibā
Ghaliā pardibā (See)

ଘଷଡ଼ା—ପ୍ରା. ବିଶ—ଘଷରା (ଦେଖ)
Ghashardā
Ghasharā (See)

ଘଷର ଘଷର— ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ସଂ. ଘୃଷ୍ ଧାତୁ)—
Ghashara ghashara
ଏକ ପଦାର୍ଥକୁ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥରେ (ଯଥା— ଖୁରୁଲୁ ଚମ ଉପରେ ଘଷିବା ।) ଘଷିବାର ଶବ୍ଦ—Sound produced by rubbing or friction.

ଘଷର ପଷର—ଦେ. ଅ—୧ । ଘଷର ଘଷର (ଦେଖ)
Ghashara pasara
1. Ghashara ghashara (See)
ସ୍ୱିଚପିଚ
୨ । ଲହର ପହର; ବହୁବାର ଏକସ୍ଥାନ ଘିସପିସ, ଘିସିରପିସିର ଘାଖ ଦେଇ ଯିବା ଆସିବା କରିବା—
2. Moving to and fro about a place.
ତୁମେ ଯହିଁ ପାଇଁ ଘଷରପଷର ଆମେ ସେ କଥାଟି ଜାଣୁ—ଚର ।
୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବିଷୟରେ ଅନୁଚିତ ବିଳମ୍ବ ବା ଶିଥିଳତା—3. Undue delay or laxity in the doing of a work.

ଘଷରା—ଦେ. ବିଶ. (ସଂ. ଘୃଷ୍ ଧାତୁ) —୧ । ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ—
Ghasharā
1. Worne out by friction.
୨ । କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରୁ ଅଚଳ (ମୁଦ୍ରା) —
2. (coin) Incapable of being circulated (owing to having been worne out by constant friction and use).
୩ । ଯେଉଁ ମୁଦ୍ରାରୁ ଅକ୍ଷର ଓ ଛାପଆଦି ଘଷି ହୋଇ ଲୁପ୍ତ ଯାଇ ଥାଏ—3. Defaced (coin).
୪ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଯୋଗୁଁ ଅନାଦୃତ—
4. Slighted on account of constant practice.
୫ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—5. Habituated.
୬ । ଅତି ପରିଚୟ ଯୋଗୁଁ ଅନାଦୃତ—
6. Disregarded on account of familiarity.
୭ । ବହୁକାଳର ଘନିଷ୍ଠ; ଚିରପରିଚିତ—
7. Long intimate or familiar.

ଘଷା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଷ୍ ଧାତୁ)—୧ । ଘଷିବା କର୍ମ—
Ghashā
1. Polishing; brushing; rubbing; pressing.
ଘିସା
ଘିସାଇ ୨ । ଦେହର ସମ୍ବାହନ; ଗୋଡ଼ହାତ ଘଷିବା; ମାଲିସ୍ କରିବା—
2. Massage.
୩ । ତେଲଙ୍ଗିବାଜାର ଯେଉଁ ଢୋଲର ଏକପାଖରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଠି ଘଷାଯାଏ (ଅର୍ଥାତ୍ ବଜାଇବା ନିମିତ୍ତ ବାଡ଼ିଆ ଯାଏ ନାହିଁ)—
3. A drum of which one side is rubbed with a stick instead of being struck.

୧	ଙ	ଉ	ଋ,ୠ	ଟ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇପ୍ସ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ପେ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଥ	ଙ	ନ

୪ । ଚୁଡ଼ାଘଷା; କୁଟା ହୋଇଥିବା ଚୁଡ଼ାକୁ ନଡ଼ିଆକୋରା, ଗୁଡ଼, ଘିଅ ସଙ୍ଗେ ଦଳି ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ—4. Food prepared by mixing churdā (flattened rice) with cocoanut, ghee and sugar.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଘର୍ଷିତ—
1. Rubbed; pressed; polished.

୨ । (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ବ୍ୟବହୃତ ଯଥା—ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଘଷା) ଯେ ସର୍ବଦା ଘଷି ହୁଏ—2. (in compounds) That which constantly comes in friction with another thing.

ଘଷା ଅଉଁସା—ଦେ. ବ (ସହଚର)—(କ୍ଲାନ୍ତି ବା ଯାତନା ନିବାରଣାର୍ଥ) Ghashā āuñsā ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ମୋଡ଼ିବା ଓ ଅଉଁସିବା—Massage; rubbing of another's body.

ଘଷାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଷିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ— Ghashāibā Causative form of Ghashibā.

ସ୍ୱାନ
ଘିସବାନା; ଘିସାନା
(ଘଷେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘଷାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଷା ଖାଇବା; ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଆପଣାର Ghashāi hebā ଶରୀର ମୋଡ଼ାଇ ହେବା—To allow one's body or limbs to be rubbed by another person (e.g. a servant); to undergo massage.

ଘଷାକାଠି—ଦେ. ବ—୧ । ଦାନ୍ତକାଠି— Ghashā kāṭhi 1. A twig used for brushing or scouring the teeth.

୨ । ତେଲଙ୍ଗିବାଜାର ଘଷା ଯନ୍ତ୍ରରେ ଘଷିବାପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ କାଠି—2. The stick which is rubbed on one side of the Ghashā drum

୩ । ଦିଆସିଲି କାଠି—3. Match-stick.

ଘଷା ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘଷାଇ ହେବା (ଦେଖ)— Ghashā khāibā Ghashāi hebā (See)

ଘଷାଗୁଣା—ଦେ. ବ (ବଣିଆଙ୍କ ଶବ୍ଦ)—ରୁଆ ବସିଥିବା ନାକର ଗହଣା— Ghashāgunā An ornament for the nose set over with small globules.

ଘଷା ଗୋଠ—ଦେ. ବ (ବଣିଆ ଶବ୍ଦ)—ସୁନା ବା ରୂପାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ Ghashā gotha କଡ଼ିରେ ଗୁନ୍ଥା ଅଣ୍ଟାର ଶିକୁଳି—A waist chain consisting of tiny balls strung together.

ଘଷାଘଷି—ଦେ. ବ (ସଂ. ଘୃଷ୍ ଧାତୁ)—୧ । ବହୁବାର ଘଷିବା କର୍ମ; Ghashāghashi ଘର୍ଷଣ—1. Acts of rubbing.

ଘଷାଘସି ୨ । ଅନ୍ୟୋନ୍ୟରେ ଘର୍ଷଣ—2. Rubbing
ଘିସାଘିସି together; rubbing with each other.

୩ । ଅଙ୍ଗ ସବାହନ; ହାତଗୋଡ଼ ଘଷି ହେବା କର୍ମ—
3. Rubbing of the body; massage.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ପରସ୍ପର ଘର୍ଷିତ—1. Rubbed with each other.

୨ । ପରସ୍ପର ଲଗାଲଗି—
2. Pressing against each other.

ଘଷା ଚକଟା—ଦେ. ବ (ସହଚର)—ଚୁଡ଼ାଘଷା ଓ କଦଳୀ ଚକଟା Ghashā chakaṭā (ଘୁଷ୍ଟା ଛଣ୍ଟାର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଆଦୃତ ଖାଦ୍ୟଦ୍ୱୟ)— Churdāghashā and ripe plantain kneaded with milk and sugar.

ଘଷାଜଳ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ + ଜଳ)—ଘଷାପାଣି (ଦେଖ)— Ghashājala Ghashāpāṇi (See)

ଘଷାପଥର—ଦେ. ବ—୧ । ଛୁରୀ, କତୁରୀ, ଲହଣ ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରର ଦାଢ଼ Ghashāpathara ଘଷି ତୁଲ୍ଲ ଯନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଦାଢ଼ୁଆ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ପଥରବିଶେଷ—1. Grindstone.

୨ । ଗାଧୋଇବାବେଳେ ତଳପା ଓ ତଳପାର କଡ଼କୁ ଘଷି ମଳିରମକୁ ପରିଷ୍କାର କରିବାପାଇଁ ଗାଧୁଆ ଯାଗାରେ ବା ପୋଖରୀଭିଠରେ ଯେଉଁ କନାପଥର ପଡ଼ିଥାଏ—2. A slab of sandstone on which the sole is rubbed at the time of bathing.

ଏ ଘୋଷା ତରଣ ଘଷାପଥରକୁ ନୋହିକେଣ୍ଟ ହେଉ ସର—ସ୍ୱାଧୀନାଥ. ସମାଜ ।

ଘଷାପାଣି—ଦେ. ବ (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ + ପାନୀୟ)—୧ । ମସଲାମିଶ୍ରିତ ସୁପେୟ Ghashāpāṇi ଜଳ; ଯେଉଁ ପାଣିରେ ଜାଇଫଳ, ଚନ୍ଦନ ଇତ୍ୟାଦି ଘଷା ହୋଇ ମିଶା ଯାଇଥାଏ—1. Spiced drink prepared by mixing bruised nutmeg and sandal-paste with water.

ଦ୍ୱିଜମାନଙ୍କର ଭୋଜନ ସମୟରେ
ଲବଙ୍ଗ ଜାଇଫଳ ଘଷାପାଣି ଦେଲେ—ବୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୨ । ଭାଙ୍ଗ (ଦେଖ) 2. Bhānga (See)

ଘଷାବଟା—ଦେ. ବ—ତରକାରି ନିମନ୍ତେ ମସଲା, ହଳଦୀ ପ୍ରଭୃତି ଶିଳରେ Ghashābaṭā ବାଟିବା—Pestling and bruising of ଘଷାବାଟା spices for curry with the pestling stone.

ଘିସାବଟ; ଘିସ୍ସାବାଟ୍ଟ

ଘଷାବିଞ୍ଚା—ଦେ. ବ (ସଂ. ଘର୍ଷଣ + ବ୍ୟଜନ)—କ୍ଲାନ୍ତି ବା ମୂର୍ଚ୍ଛା Ghashābiñchā ଅପନୋଦନାର୍ଥ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରକୁ ହାତ ଦ୍ୱାରା ଘଷିବା ଓ ପଙ୍ଖାଦ୍ୱାରା ବିଞ୍ଚିବା—
Rubbing the limbs and fanning a person to assuage pain or languor.

ସାଧାରଣ ଯେବେ ଅଘର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଂଶର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଂଶର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଦର୍ଶା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଉହାଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଘାଟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଘାଟ' ଖୋଜିବେ, 'ଭୂଷ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଷ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଦ୍ଧ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଡ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘଷାମଜା—ଦେ. ବି (ସହଚର; ସଂ. ଘର୍ଷଣ ଓ ମାର୍ଜନ)—ଶରୀର ବା
Ghashāmajā ଅଳଙ୍କାର ବା ବାସନ ଆଦି ଉତ୍ତମରୂପେ ମାଜିବା;
ଘଷାମାଜା ମଜାମଜ;ଘଷିବା ଓ ମାଜିବା—Thorough brushing
or scouring of the body or of ornaments
or utensils.

ଘଷି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୋବଷ୍ଠା; କରୀଷ; ସଂ. ନାମ.ଲୁଟ୍ଠୀ; ସଂ. ଘୁଷ୍ଟିକ=
Ghashi ବନସ୍ତ୍ର କରୀଷ)—୧ । ଜାଳରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ପିଣ୍ଡାକାର
ଘୁଂଟ, ଘୁଁଟା ଶୁଷ୍କ ଗୋମୟ—Dried cow-dung-cake used
उपला, गहूँटा; कर्सो as fuel.

ସ୍ତ୍ରୀଲୋକାଙ୍କୁ ଭା ବଢ଼ାଇ ବସି,
ଦୁର୍ମତି ଯେବେ ଗ୍ରେବାଇବ ଘଷି—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଭାକଲ୍ଲୋଳ ।

ଛାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—୧ । ଛେନା—1. Cheese.

ଘଷିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘଷରା (ଦେଖ)
Ghashiā Ghasharā (See).

ଘଷିଗଦା—ଦେ. ବି—ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜାଳ ଦେବାପାଇଁ ସ୍ତୂପାକାରରେ
Ghashigadā ରଖାଯାଇଥିବା ଘଷି—A stack of dried
ଘୁଁଟେଗାଦୀ cow-dung cakes.
बथिया; उपलाकाढेर

ଘଷି ଗୋଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ବଲରୁ ବା ପଡ଼ିଆରୁ ଶୁଖିଲା ଘଷି ସଂଗ୍ରହ
Ghashi gotāibā କରିବା—To collect dried cow-dung
(ଘଷି ଗୋଟେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ) from the field.

ଘଷିଗୋଟେଇ—ଦେ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଗାଳି)—ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଦାଣ୍ଡରୁ, ପଡ଼ିଆରୁ ଓ
Ghashigoṭei ବଲରୁ ଗୋବର ଗୋଟାଇ ସେହି ଗୋବରରେ ଘଷି
ପାରି ଉକ୍ତ ଘଷିକୁ ବିକି ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ କରେ—
(a term of abuse) A woman who picks
up the leavings of cattle from fields and
roads and after turning them into
cowdung-cakes earns her living by
selling them.

ଘଷିଘାଷି ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରର ଉଦ୍ଦ ଉଦ୍ଦ
Ghashighāshi debā ଅଙ୍ଗକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ମୋଡ଼ିମାଡ଼ିଦେବା—
1. To massage another's limbs well for
assuaging pain or languor.

୨ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଗାଧୋଇ ଦେବାବେଳେ ମଳ ଛଡ଼ାଇବା
ନିମନ୍ତେ ତା ଦେହକୁ ଗାମୁଛାରେ ଘଷିବା—
[ଦ୍ର—ବଡ଼ଲୋକ ବା ପିଲା ଗାଧୋଇଲାବେଳେ ଚାକର ବା
ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଦେହରୁ ମଇଳା ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ
ଗାମୁଛା ପ୍ରଭୃତିରେ ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ଘଷିଘାଷି ଦିଅନ୍ତି ।]
2. To rub or scour the body of a person
or baby with a towel during a bath.

ଘଷିତ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର୍ଷିତ)—ଘର୍ଷିତ (ଦେଖ)
Ghashita Gharshita (See)

ଶିଳା—ଘଷିତ ମାଣମାଜକର ଶାଣ,
ଦେଖାଇ ସେନା ପ୍ରାଣ ସୁଭଦ୍ରା-ରମଣ । କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ. କର୍ଣ୍ଣ ।

ଘଷି ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘଷିବା (ଦେଖ)
Ghashi debā Ghashibā (See)

ଦ୍ରୌପଦୀଦେବୀ ତାଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ବସି,
ବେନ କରେ ଅଲସ ଦେଉଥିଲେ ଘଷି । କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ ।

ଘଷି ପରାଲି—ଦେ. (ଶୂଦ୍ର ଭାଷା)—ବିଣ. ପୁଂ. ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଘଷି ଉଆର
Ghashi parāli କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋବରକୁ ଚକଟି ତାକୁ
(ଘଷିପଡ଼ାଳି—ଅନ୍ୟରୂପ) ହାତଦ୍ୱାରା ପିଣ୍ଡାକାକାର ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଖଣ୍ଡ
କରି ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ଦ୍ୱାରା ଶୁଖିବା ପାଇଁ ଉକ୍ତ ଖଣ୍ଡମାନ
ଭୂମିରେ ବା କାନ୍ଥରେ ଯେ ପାରେ ବା ସ୍ଥାପନ କରେ—
A person who rolls collected cowdung
into cakes and lays them on the ground
or wall for being dried up.

ଘଷି ପାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗୋବର ଓଦା ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ତାକୁ ଚକଟି
Ghashi pārḍibā ହାତରେ ପିଠା ପରି ବଳି ତାହା ଖରାରେ ଶୁଖିବା
ଘୁଁଟେଦେଓୟା ପାଇଁ ଭୂମିରେ ବା କାନ୍ଥରେ ଥାପିବା—
उपला पाथना To lay cow-dung cakes on the
ground or wall for being dried up by
the sun.

ଘଷି ପାରିବା—ଗ୍ରା.(ଶୂଦ୍ର ଭାଷା) କ୍ରି.—ଘଷି ପାଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ghashi pāribā Ghashi pārḍibā (See)

ଘଷିଫଡ଼ା—ଦେ. ବି.—ଶୁଷ୍କ ଘଷିର ଚଟକା ଖଣ୍ଡ—A dried flake
Ghashiphardā or piece of cow-dung cake.

ପଡ଼ିଶୁଣୀ ସର ପିଠା ଦେଖି ମନ ରଖେଇ ଶକେଇ
ଘଷିଫଡ଼ା ଗଣ୍ଡେ ହାତରେ ଧରି ଭଡ଼ ଭଡ଼ ଗେଇ । ଗଣ୍ଡ ।

ଘଷିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ)—୧ । ଘର୍ଷଣ କରିବା; ରଗଡ଼ିବା;
Ghashibā ମଳିବା—1. To rub.
घसना, घसना

ତକ୍ଷ ଘଷଇ ବେନ ହସ୍ତେ,
ଶିବକୁ ଦେଖିଲି ଅଗ୍ରତେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

(ଘଷାଇବା—ଣିଜନ୍ତ) ୨ । ଅନ୍ୟର ପାଦାଦି ଘର୍ଷଣ କରିବା;
ମଣ୍ଡାଳିବା—2. To massage the limbs of
another.

୩ । ପାଲିସ୍ କରିବା—3. To polish; to brush.

୪ । ମାଜି କରି ସଫା କରିବା—
4. To clean by brushing; to scour.

୫ । ବାଟିବା—5. To crush; to bruise.

ଘଷି ମାଜି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ନିଜର ଦେହ ବା ଅଳଙ୍କାରାଦିକୁ
Ghashi māji hebā ଉତ୍ତମରୂପେ ଘଷି ପରିଷ୍କାର କରିବା—
To cleanse one's body or ornaments
by rubbing or scouring.

ଯେତେ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ଘଷି ମାଜି—ଗୁଣାକାଥ. ଦରବାର ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇପ୍ତ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଘଷି ହେବା —ଦେ. କ୍ରି ସଂ. (ଘୃଷ ଧାତୁ)— । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁ
Ghashi hebā ଦେହରେ ଆପଣା ଅଙ୍ଗକୁ ଘର୍ଷଣ କରିବା—
1. To rub one's body against a thing or another's body.
୨ । (ଘଷିବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ) ଘର୍ଷିତ ହେବା—
2. (passive voice of Ghashibā) To be rubbed.

ଘସ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଭକ୍ଷଣ କରିବା—
Ghas (root) To eat.

ଘସ୍‌ଘସା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ମଦନ (ଗଛ ଓ ଫଳ) (ଦେଖ)
Ghasghasā Madana (tree and fruit) (See)
[ଦ୍ର—ଏ ଫଳ ବମନ ଓ ବିରେଚନକାରକ ।]

ଘସ—ସଂ. ବିଣ. (ଘସ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଖାଦକ; ଖାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି—
Ghasa Eater; eating.
ସଂ. ବି. (+ ଭାବ. ଅ)—ଭୋଜନ; ଖାଇବା —Eating.

ଘସିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଘାସ; ଭୁଲ. ହି. Ghashiā ଘସିୟାର)—ଘାସି; ଘାଣ ଆଦିଙ୍କ ପରି ନୀଚ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ (ଘସିଏନ୍—ସ୍ତ୍ରୀ) ଜାତିବିଶେଷ—
A low caste of Hindus (who mow grass for horses).
[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ପାଇଁ ଘାସ ଛେଲନ୍ତି ଓ ବିକନ୍ତି]

ଘସ୍ମର—ସଂ. ବିଣ (ଘସ୍ ଧାତୁ + ଶୀଳାର୍ଥେ. କର୍ତ୍ତୃ. ମର)—
Ghasmara ୧ । ଖାଦକ—1. Devouring; eating.
୨ । ଖାଇବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—
2. Habituated to eating.
୩ । ହିଂସ୍ର—3. Malignant; hurtful; injurious.
୪ । ପେଟୁ—4. Voracious; greedy; gluttonous.

ଘସ୍ର—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଘସ୍ ଧାତୁ + ଅଧିକରଣ. ର; ଯେଉଁ ସମୟରେ ଲୋକେ ଭୋଜନ କରନ୍ତି)—୧ । ଦିବସ—
Ghasra 1. Day; day-time.
୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun.
୩ । (+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ) ହିଂସ୍ର—
3. Hurtful; injurious.
୪ । ଜାଫ୍ରାନ୍—4. Saffron.

ଘସ୍ରନାଥ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘସ୍ର=ଦିବସ + ନାଥ)—ସୂର୍ଯ୍ୟ—
Ghasranātha The sun

ଘସ୍ରନାଥନନ୍ଦନ—ସଂ.ବି. [୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘସ୍ରନାଥ (ସୂର୍ଯ୍ୟ)ଙ୍କ ପୁତ୍ର]—
Ghasranāthanandana ଯମ—Jama, the God of death.

ଘସ୍ରନାଥନନ୍ଦନା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. [୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘସ୍ରନାଥ (ସୂର୍ଯ୍ୟ)ଙ୍କ କନ୍ୟା]—ଯମୁନା—
Ghasranāthanandanā The river Jamunā.
ଘସ୍ରନାଥନନ୍ଦନା ଅନାରଣିକ ମନା କରୁ ଯେ ଆଉଁ ହଂସ ଗୃହିଁଲୁରେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିଶୋଭାତରଙ୍ଗ, ଘ ଗୀତ ।

ଘସ୍ରନାଥନନ୍ଦନା —ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘସ୍ରନାଥ ନନ୍ଦନା (ଦେଖ)
Ghasranātha nandinī Ghasranātha nandanā See)

ଘା—ସଂ. ବି (ହନ ଧାତୁ + ଭାବ. ଅ + ଆ. ମେଦିନୀକୋଷ)—
Ghā ୧ । ଆଘାତ—1. Stroke.
୨ । କାଞ୍ଚୀ—2. Waist-chain.
जिति; चिति; सेति ୩ । ବନ୍ୟବୃକ୍ଷବିଶେଷ—3. A wild tree; Marsdenia Tenacissima (Haines).
ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘାତ, ଘା)—
ଘା ୧ । କ୍ଷତ—1. Wound.
ଘାବ ୨ । କ୍ଷତ ବା ବ୍ରଣ ଯୋଗୁଁ ଶରୀରର କୌଣସି ଅଂଶରୁ ଚମଡ଼ା ବାହାରି ଯାଇ ରକ୍ତ ଓ ମାଂସ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ଅବସ୍ଥା—2. Sore
୩ । ବ୍ରଣ—3. Boil; ulcer.
୪ । କ୍ଷତଚିହ୍ନ—4. Mark of wound; scar.
ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଘାତ; ଭୁଲ. ବ. ଘା) — ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରାଦି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରହାର; ଆଘାତ—
Blow or stroke with a weapon.

ଘାଆ—ଦେ. ବି—ଘା (ଦେଖ)
Ghā-ā Ghā (See)
ଯଥା—ଭଲ କରିବେଳେ ସେ ଘାଆ ଭରିଗଲା ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଘାଆ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କ୍ଷତ କରିବା—
Ghā-ā karibā To cause a wound or sore.

ଘାଆ ଧରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି କ୍ଷତ ବା ବ୍ରଣକୁ ଦୂଷିତ ଓ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ କରିବା—
Ghā-ā dharibā To cause a sore to gangrene by applying charms or magic.

ଘାଆ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାଆ ଧରିବା (ଦେଖ)
Ghā-ā māribā Ghā-ā dharibā (See)

ଘାଆମୁହଁ - ଦେ. ବି (ସଂ. ଘାତ + ମୁଖ)—କୌଣସି ଘାଆରୁ ପୂଜ ବୋହିବା ସ୍ଥାନ—The openning of a sore or ulcer.
ଘାୟର ମୁଖ

ଘାଇ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘାତ)—
Ghāi ୧ । ନଦୀ ବା ପୁଷ୍କରଣୀର ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ଯେଉଁ ଘାଇ ପାଣିବାଟ ମେଲି ହୋଇଯାଏ; ଜଳନିର୍ଗମପଥ—
सुराख, दरार 1. Opening in a bank through which water flows out; a breach in a dam.
୨ । (ଯେଉଁ ଅଂଶ ପ୍ରଥମେ ଜଳକୁ ଆଘାତ କରେ) ମଥାଭଉଁରୀ ଜାଲର ଅଗ ବା ମୁହଁ—
2. The mouth of a circular casting net.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯଦିବା ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘ । ଘର୍ଗ (ଦେଖ)
3. Gharā (See)

ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—୧ । ବନ୍ଧ ପକାଇ ପାହାଡ଼ ବା ଉଚ୍ଚ ଭୂମିରୁ ଗଡ଼ି ଆସୁଥିବା ପାଣିକି ଅଟକାଇ ରଖିବା ଦ୍ୱାରା ଗଠିତ ବଡ଼ ପୁଷ୍କରଣୀ—1. A big tank formed by restraining the rain water flowing from a hill or high ground by putting a dam.

୨ । ଠକାମି; ଧଣ୍ଡା—2. Cheating; fraud.

ଘ । (ସମ୍ବଲପୁର) ଜଳ ଯିବା ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ପନ୍ଥଃପ୍ରଣାଳୀ-
3. Water-channel.

୪ । ବନ୍ଧରେ କଟା ଯାଇଥିବା ଖାଲ—
4. A hole cut in an embankment.

ଘାଇ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବନ୍ଧରେ ପାଣି ଯିବାପାଇଁ ବାଟ ମେଲା କରିବା—To open a breach in a bank.
Ghāi karibā

ଘାଇ ଫିଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାଇ କରିବା (ଦେଖ)
Ghāi phiṭāibā Ghāi karibā (See)

ଘାଇ ମାରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—୧ । ଧଣ୍ଡା ମାରିବା; ଠକାଇବା
Ghāi māribā 1. To deceive; to cheat.

୨ । ଅପବ୍ୟବହାର କରିବା—
2. To misappropriate.

ଘାଇଲା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘାତ)—୧ । ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ; ଆହତ—
Ghāilā I. Hurt.
ଘାଇଲ; ଘାଇୟାଳ; ଘାୟେଲ ୨ । ବିଶେଷଭାବରେ କ୍ଷତଯୁକ୍ତ; ଘାଉଆ; ଘାୟଲ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ—2. Wounded.

ଘ । ବୃଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା (କ୍ଷତ)—3. Ulcerated (sore).

ଘାଉ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘା; ଘାତ)—କ୍ଷତ; ଘା—
Ghāu Wound; ulcer.

ଯେଉଁ ଦେହରେ ଲାଗେ ବାଣ
ଘାଉ ଛଡ଼ଣ ରହେ ଚିହ୍ନ । ପ୍ରାଚୀ. ନିର୍ବୁଣମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

ଘାଉଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘାତ)—୧ । କ୍ଷତଯୁକ୍ତ; ଆହତ; କ୍ଷତବିକ୍ଷତ-
Ghāuā 1. Wounded
ଘାଉୟା ୨ । ଯେଉଁ ଜନ୍ତୁ ଶର ବା ବନ୍ଧୁକଗୁଳିଦ୍ୱାରା ଆହତ ହୋଇଥାଏ ଅଥଚ ମରି ନ ଥାଏ—
ଘାୟଲ
2. (an animal) Pierced or wounded by an arrow or a bullet (but not yet killed).

ଘାଉଆ ହୋଇ ଯେତେ ହାଗ ଅଛେ ଗୋଇ
ଯେତେକେଙ୍କୁ ହାଗ ବିଦ୍ଧ ଦେଇ ଯାଇ । ବୃଷସଂହି. ମହାଭାରତ.ଦ୍ରୋଣ ।

ଘାଉଁ କିନା—ଦେ. ଅ—ଅତିଶୀଘ୍ର; ତତ୍କାଳ; ହଠାତ୍—
Ghāuñ kinā All on a sudden; instantly; all at once.
ହାଁ କରେ
ତୁରନ୍ତ

ଘାଉଁ ଘାଉଁ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । କୁକୁର ପ୍ରଭୃତି ଜନ୍ତୁର ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନି—1. The growling or barking sound of a dog.
Ghāuñ ghāuñ
ଘେଉଁଘେଉଁ
ଘହରାନି ୨ । ଶୂନ୍ୟ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିର ଶବ୍ଦ—
2. Echoing sound inside an empty temple.

ଘାଉଁଘାଉଁ କରିବା - ଦେ. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । କୁକୁର ପରି ଶବ୍ଦ କରି କାମୁଡ଼ି ଗୋଡ଼ାଇବା—
Ghāuñghāuñ karibā
ଘେଉଁଘେଉଁ କରା To snarl (like a dog going to attack).
ଘହରାନା

୨ । ଖାଲି ଦେଉଳ ବା ବଡ଼ଘର ମଧ୍ୟରେ ଘାଟ କରି ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ଶବ୍ଦ ଜାତ କରିବା—2. To produce a reverberating echoing sound (e.g. by hallooing in an empty temple or empty big hall.)

ଘାଉଁରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ)—ଚକ୍ରାକାର ଗତି; ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—
Ghāuñri Whirling motion.
ଘୁରପାକ
ଚକ୍କର, ଘିରନି

ଘାଉଁରି ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚକ୍ରାକାର ଗତି କରିବା—
Ghāuñri khāibā 1. To whirl round.
ଘୁରପାକ ଖାଓୟା ୨ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ଦେବା— 2. To reel down.
ଚକ୍କର ଖାନା; ଘିରନି ଖାନା ଘ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ଜଗୁଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିବା—
3. To fall down or totter reeling.

ଘାଉଡ଼—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘାତ)—୧ । ସର୍ପଘାତ; ସାପକାମୁଡ଼ା—
Ghāurḍa 1. Snake-bite.
ସାପକାମଡ଼ା ଦେହରେ ନ କରି ଘାଉଡ଼
ସାଁପକାଟି ସେ ବଳା ଜାତ ନାଗ ବଡ଼ । ରୂପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୨ । ସର୍ପଘାତଜନିତ ବିଷ ଦଂଶିତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ବ୍ୟାପିବା—
2. The diffusion of the poison in the body of a person bitten by a snake.

ଘାଉଡ଼ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ମନ୍ତ୍ରଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅନିଷ୍ଟ କରିବା—
Ghāurḍa karibā
1 To injure a person by employing charms against him.

୨ । (ସାପ) କାମୁଡ଼ିବା—
2. (a snake) To bite a person with the fang.

ଘାଉଡ଼ ଛଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ମନ୍ତ୍ର ବା ଔଷଧ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ସର୍ପବିଷ ଝଡ଼ାଇବା—To cure the effects of snake-bite.
Ghāurḍa chhardāibā

ଘାଉଡ଼ ମାରିବା - ଦେ. କ୍ରି—ଘାଉଡ଼ କରିବା (ଦେଖ)
Ghāurḍa māribā Ghāurḍa karibā (See)

ଘାଉଡ଼ ଲଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାଉଡ଼ କରିବା (ଦେଖ)
Ghāurḍa lagāibā Ghāurḍa karibā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ୍ଞ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଃ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଙ୍ଖ	ଯ	ସ	ଙ୍ଗ	ଇଅ	●	ଁ

ଘାଉଲା—ଦେ. ବି.—ଘାଉଥା (ଦେଖ)
Ghāulā Ghāuā (See)

ଦୁଆର ପାଖରେ ଧଗପଗ ହୋଇ କେତେ ଲୋକ ମହାଦଳାରେ ଅଣ୍ଟାଗଣ୍ଠି ଛଡ଼ି ଘାଉଲା ହୋଇ ଗଲେଣି । ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଘାଏ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ.—(ସଂ. ଘାତ)—୧ । ଏକ ଆଘାତରେ—
Ghāe 1. At one stroke.
ଘାୟେ ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ ନାଗବଳ ଜଗସତ ଘାୟେ,
ଘାଏମେ ଭେଷ୍ଟଲ ସମକୁଷ୍ଟ ଶ୍ରମ ବାନ୍ଧୁ ଘାଏ । କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ଦ୍ୱ. ମହାଭାରତ ବନ ।

୨ । ଏକାଥରକେ—2. At one time; once.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ—ଦଣ୍ଡେ; କ୍ଷଣେ—
A moment only.

ଘାଏଁ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଶ.—୧ । ଦାଉରେ; ଜୋରରେ—
Ghāeñ With force; forcibly.
ଘାଏଁ (ଯଥା—ଏଡ଼େଘାଏଁ କଥା କହ ନାହିଁ ।)

୨ । ଥରେ—2. Once.

ଅକାଳେ ମାରଲ ଘାଏଁ, ଗଲ ଶ୍ରାବଣ ଘାଏ । ଭଗ ।

୩ । ରୂପେ—3. An adverb prefix like 'ly' as in 'greatly'.

[ଦ୍ର—ବଡ଼, ଏଡ଼େ ଆଦି ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଏହା ଲାଗେ; ଯଥା—ବଡ଼ଘାଏଁ—ବଡ଼ କରି ।]

ଘାଏକେ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ.—କ୍ଷଣକେ—
Ghāeke In a moment

ଦେ. ଅ.—ଏକା ଥରକେ—1. At once.

୨ । ଏକା ହଣ୍ଟାକେ—2 At one stretch.

(ଯଥା—ଏକା ଘାଏକେ ସବୁ କାମ କରି ଦେଲି ।)

ଘାଏ ଘାଏ—ଦେ କ୍ରି.ବିଶ. (ସଂ ଘାତ)—୧ । ଏକ ଏକ ପ୍ରହାର କରି—
Ghāe ghāe 1. Stroke by stroke.
ଘାଏ ଘାଏ ୨ । ଥରକେ ଏକ ପ୍ରହାର ଦେଇ; ଥରକେ ପାହାରେ—
2. One stroke at a time.

ଉଜାଡ଼ି ଘାଏ ଘାଏ ଘଣିଙ୍କି ଯୁଗଳୁଡ଼ । ଭଗ ।

୩ । ଥରକୁ ଥର; ବାରଂବାର—
3. Repeatedly; over and over.

(ଯଥା—ତୁ ଏଥିକୁ ଘାଏ ଘାଏ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ତ ।)

ଘାଏ ଘାଏ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଆଘାତ କରିବା; ପ୍ରହାର କରିବା—
Ghāe ghāe mārībā To give blows or strokes; to strike.
ଘା ମାରା

ଘାଗଡ଼ା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଘର୍ଘର=କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଣ୍ଟିକା)—୧ । କଣ୍ଠାଭରଣ ବିଶେଷ—1. A kind of necklace.
ଘାଗରା ୨ । ମେମ୍ ମାନଙ୍କର ପିନ୍ଧିବା ଏକପ୍ରକାର ଲମ୍ବା ଜୁଆ;
ଘାଘରା ଲହଙ୍ଗା—2. Frock worn by European ladies.

[ଦ୍ର—ଏ ପୋଷାକ ଅଣ୍ଟାଠାରୁ ବଳାଗଣ୍ଠି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେହର ଚାରି ପାଖେ ବେଢ଼ା ହୋଇ ଥାଏ ।]

ଦେ. ବିଶ. ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ (ସଂ. ଘର୍ଘର)—ଉଚ୍ଚ କଠୋର ସ୍ୱରଯୁକ୍ତ (ପାଟି)—Loud and hoarse (tone).

ଘାଗଡ଼େଇବା—ପ୍ରାଦେ. —(ଗଡ଼ଜାତ)—ବାଉଁଶ ବତାର ଗଣ୍ଠି ଆଦି
Ghāgardeibā ମାରି ସଫା କରିବା; ବତା ଅରିବା—
To cleanse split bamboo by plaing off the protuberances at the joints.

ଘାଗରା—ଦେ. ବି.—୧ । ଘାଗଡ଼ା ୨ (ଦେଖ)
Ghāgarā 1. Ghāgardā 2 (See)
ଘାଗରା ୨ । (ସଂ. ଘର୍ଘରା)—ଘର୍ଘରା; ସରଯୂନଦୀ—
ଘାଘରା 2. The Gogra river.

ଘାଗରା ପଲ୍ଟଣ—ଦେ. ବି.—ସ୍କଟ୍‌ଲାଣ୍ଡ ଦେଶର ପାହାଡ଼ୀ ଗୋଟା
Ghāgarā paltana ସେନା (ଏମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଘାଗରା ଅଣ୍ଟା-
ଘାଘରାପଲ୍ଟନ ଠାରୁ ବଳାଗଣ୍ଠି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଥାଏ)—
A Highland soldier wearing a kilt.

ଘାଗୁଡ଼ି - ଦେ. ବି (ସଂ. ଘର୍ଘରି)—୧ । ଅଳଙ୍କାରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ କ୍ଷୁଦ୍ର
Ghāgurdi ଘଣ୍ଟି ବା ଘୁଂଘୁର—1. Tinkling small bells
ଘୁଙ୍ଗୁର; ଘୁଂଘୁର (used as ornament).
ଘୁଂଗୁର ୨ । ପାଦଭୂଷଣବିଶେଷ—2. A tinkling anklet.

ସେମାନଙ୍କର ପାଦ ଘାଘୁଡ଼ି ଶବ୍ଦରେ,
ମଦନ-ଗଳକ ବାଣ ସବୁର ଅଙ୍ଗେ ଭେଦେ । କୃଷ୍ଣଙ୍ଗ ଦ୍ୱ. ମହାଭାରତ. ଆଦିପର୍ବ ।

୩ । କଟିଭୂଷଣବିଶେଷ—
3. A tinkling waist-chain.

ଘାଗୁଡ଼ିଆ ଟିଙ୍କ—ଦେ. ବି (ଏମାନଙ୍କ ଆକୃତି ଘାଗୁଡ଼ିପରି ଥିବାରୁ)—
Ghāgurdiā tinka ଏକପ୍ରକାର ଟିଙ୍କ (ଟିଙ୍କ ଜଳେ ଥିବା
ନୋଟ୍ (ଦେଖ)—A kind of tick.

ଘାଗୁଡ଼ି ମାଳ—ପ୍ରାଦେ (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ବେକରେ ପିନ୍ଧିବା ଯୋଗ୍ୟ ଏକ-
Ghāgurdi māla ପ୍ରକାର ହାର—A kind of necklace used in Ganjam.

ଦେ. ବି—ବଳାଗଣ୍ଠିରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଘୁଂଘୁର ଗୁନ୍ଥା ହୋଇଥିବା ମାଳ—A string of tinkling bells strung for the ankle.

ଘାଗୁରି—ଦେ. ବି—ଘାଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Ghāguri Ghāgurdi (See)

ଯେଉଁ ଚକ୍ର ବଚକ୍ର ଘାଗୁରି ସ୍ୱର ଯେ—ଉତ୍କ. କୋଣ୍ଟବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ ।

ଘାଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ୧ । (ସଂ. ଘଟ୍ଟ)—ଘାଟ (ଦେଖ)—
Ghāṭ 1. Ghāṭa (See)

୨ । (ସଂ. ଘାତ; ଉଲ.ହି.ଘାଟୀ, ଘଟ୍‌ଟା) କ୍ଷତି; ଲୋକସାନ—
2. Loss.

ଘାଟ୍ ଅସିବା—ଦେ. ବି—୧ । ଅନିଷ୍ଟ ଘଟିବା; ବିପତ୍‌ପାତ—
Ghāṭ āsibā 1. Happening of a calamity.

୨ । କ୍ଷତି ହେବା—2. Incurring of a loss; sustaining of a loss.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏତିକି ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ 'ଚଳିତ'ର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂତ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁତ' ଦେଖିବେ; 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗଳା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗଲା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘାଟ୍‌ତି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘାତ)—୧ । କମତି; ହ୍ରାସହେବା; ନ୍ୟୂନତା—
Ghāṭti 1. Shortage; decrease; falling off.
ଘାଟତି ୨ । ଅପଚୟ—2. Wastage.
ঘটতী

ଘାଟ—ସଂ. ବି (ଘଟ୍ ଧାତୁ ଣିଜନ୍ତ ଘାଟ୍ ଧାତୁ = ହିଂସା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)
Ghāṭa ୧ । ଗ୍ରୀବା; ବେକ—1. Neck; back of the neck.
୨ । ଘଟ; କୁମ୍ଭ—2. A pitcher.
୩ । ନଈଘାଟ; ଯେଉଁଠାରେ ନଈଆଦି ପାରହେବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଡଙ୍ଗାରେ ଚଢ଼ନ୍ତି ଓ ଡଙ୍ଗାରୁ ଓହ୍ଲାଇନ୍ତି—
3. A landing place; ferry-ghat

ଦେ. ବି (ସଂ. ଘଟ୍ଟ)—୧ । ବନ୍ଦର; ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଜାହାଜ ଲାଗିବା ସ୍ଥାନ—1. A port.
ଘାଟ ୨ । ଘୋଟ; (ଜଳାଶୟର କୂଳରେଥିବା) ସ୍ନାନ କରିବାର ସ୍ଥାନ—2. Bathing ghat.
ঘাট

ଖଣା କଣ୍ଟା ନ ଥିବ ଥିବ ଜଳଘାଟ,
ଏମନ୍ତ ବାଟରେ ଟି ନେବ ନିଜ ଥାଟ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତିପର୍ବ ।

୩ । ଜଳାଶୟକୁ ସ୍ନାନ କରିବାକୁ ଯିବା ପାବଡ଼ି ବା ସୋପାନୀ-ବଳି—3. Flight of steps leading to a bathing ghat.
୪ । ଗିରିସଙ୍କଟ; ଦୁଇପାଖେ ପର୍ବତ ଥିବା ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ପଥ—
4. Mountain-pass.
୫ । ନଗର ବା ଦୁର୍ଗର ତୋରଣ—
5. Castle-gate; town-gate.
୬ । ଯେଉଁଠାରେ ଶୁଳ୍କ ଅସୁଲ ହୁଏ—6. Toll-gate.
୭ । ପର୍ବତ—7. Mountain.
(ଯଥା—ପୂର୍ବଘାଟ, ପଶ୍ଚିମଘାଟ ।)
୮ । ଦାଗ; ଦୋଷ; କଳଙ୍କ—8. Defect; stain.
୯ । ଦୁର୍ଗମ ସ୍ଥାନ—9. Impassable place.
୧୦ । ଦୁଃସହ ଘଟଣା—10. Misfortune.
୧୧ । ଜୀବନର ପ୍ରଧାନ ଘଟଣା—
11. Critical event of life; crisis.
୧୨ । ସୀତାର ପ୍ରଭୃତି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ଏକ ଏକ ଚଉକ୍ତ ଅଂଶ—
12. The part between the bridges of a stringed musical instrument (e.g. guitar).
୧୩ । ଘାଟକଉଡ଼ି; ଘାଟମାସୁଲ—13. Ferry-hire.

ଜଟିଲେ ଜଟ ଯମୁନା ବାଟ
ପାଟି ଅଟିବାକୁ ଲାଗେ ଘାଟ—ଅଭିମନ୍ୟୁ. ବଦଗୁଡ଼ିଆମଣି ।

ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—୧ । ଯେଉଁ ପାଣିକୂଳକୁ ବନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନେ ପାଣି ପିଇବାକୁ ଆସନ୍ତି ବୋଲି ଶିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଜଣା ଓ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଭୁଣ୍ଡି ଶିକାରୀମାନେ ପାଣି ଖାଇବାକୁ ଆସିବା ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଶିକାର କରନ୍ତି—
1. The place at the edge of a river or tank where wild beasts are known to the hunters to come to have a drink.
୨ । ବନ୍ୟଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଲୋକେ ଗୁରିଆଡ଼ୁ ଘେରି ହୁରୁଡ଼ାଇ ଆଣିଲେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟବାଟେ ଯିବେ ବୋଲି ଆଗରୁ ଜଣାଥାଏ—2. The place which is known beforehand by the hunters to be the passage where wild beasts must cross after a drive.

ଘାଟ କଉଡ଼ି—ଦେ.ବି—ଘାଟ ପାରହେବା ବ୍ୟକ୍ତି ମାଝିକୁ ଦେବା ମାସୁଲ—
Ghāṭa kaurḍi Toll paid to the boatman for ferrying a person across a river; ferry-hire.

ଘାଟଚକ୍ର—ସଂ. ବି—ଦେଉଳର ଅଂଶବିଶେଷ—
Ghāṭachakra A particular part of a temple.
ଦେଉଳତଳର ଚିତ୍ର ଓ ନୋଟ୍ (ଦେଖ)
See the picture and note under Deula.

ଘାଟଜଗିଆ—ଦେ. ବି—ଯେ ଗିରିସଙ୍କଟ ବା ନଗରର ଦ୍ୱାର ରକ୍ଷାକରେ;
Ghāṭajagiā ଘାଟୁଆଳ—A guard watching a
ঘাটোয়াল mountain-pass or toll-gate or town-gate.

ଘାଟଡଙ୍ଗା—ସଂ. ବି—ଯେଉଁ ଡଙ୍ଗାରେ ଲୋକେ ନଦୀ ଆଦି ପାର ହୁଅନ୍ତି—
Ghāṭaḍangā Ferry-boat.
ঘটহা

ଘାଟପାରି—ଦେ. ବି—୧ । ଘାଟରେ ପାର ହେବା ନିମନ୍ତେ ପଥିକମାନେ
Ghāṭapāri ଦେବା ଶୁଳ୍କ—Ferry-hire.
୨ । ନଦୀ ପ୍ରଭୃତିକୁ ଡଙ୍ଗାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣହେବା—
3. Crossing of a river by boat.

ଘାଟବାଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଘାଟ ବାଟରେ ଲାଗିବା କୌତୁକ—
Ghāṭabāṭa 1. The diversion of watching people passing along roads and ferries.

ବାହୁଁ ଲଗାଇଛନ୍ତି ଘାଟବାଟ,
ବାହୁଁ ଦୃଗ ସଙ୍ଗେ କରନ୍ତି ବିଭ—ଗ୍ରାମ୍ୟ. ପରକେଗୀତା ।

୨ । (ଉଦ୍ଦାର୍ଥବୋଧକ ସହଚର)—ବାଟଘାଟ (ଦେଖ)
2. Bāṭaghāṭa (See).

ଘାଟବାଲା—ଦେ. ବି.—୧ । ଯେ ପଥିକମାନଙ୍କୁ ନଦୀଘାଟରେ ପାର-
Ghāṭabālā କରେ—1. Ferry-man.
ঘাটোয়ালী ୨ । ଘାଟ ଇଜରା କେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
ঘটহা 2. The lessee of a ferry.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	କ୍ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଁ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଘାଟ ଭିଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଜାହାଜଆ ଭାଷା)—ନୌକା ବା ଜାହାଜ
Ghāṭa bhirdibā ଆସି ଘାଟରେ ଲାଗିବା—
ঘাটেপৌঁছা (nautical) (a boat or ship) To reach
घाटलगना or touch at a landing place.

ପୁର୍ଣ୍ଣିମା କଟାଳ ଜୁଆର ବେଳରେ କମଳାପ୍ରସାଦ ଘାଟ ଭିଡ଼ିବ ।
ଫକୀରମୋହନ· ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଘାଟମାଝୀ—ଦେ. ବି.— ଯେଉଁ ନାଉଆ ଲୋକଙ୍କୁ ଘାଟରେ ପାର କରେ—
Ghāṭamājhi Ferry-man; a boatman who
ঘাটের মাঝী ferries people across.
घटवाहा; माझी

ଘାଟ ମାସୁଲ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ୍ଟ+ଫା. ମହସୁଲ୍)—
Ghāṭamāsula ଘାଟପାରି ୧ (ଦେଖ)
ঘাটমাসুল Ghāṭapāri 1 (See)
घाटमहसुल

ଘାଟଷଷ୍ଠୀ—ସଂ. ବି.—ଆଶ୍ୱିନ କୃଷ୍ଣଷଷ୍ଠୀ—
Ghāṭashashṭhī The 6th day of the dark fortnight of the month of Āswina.
[ଏ ଦିନ ଗଜମାନଙ୍କୁ ପୂଜା କରାଯାଏ ।]

ଘାଟ ସାଧିବା—ଦେ. କ୍ରି.— ଘାଟରେ ପାର ହେବା ପାଇଁ ଶୁଳ୍କ ପଥିକ-
Ghāṭa sādhibā ମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦାୟ କରିବା—
ঘাট সাধা To collect ferry-hire from the
घाट महसुल वसुल करना passengers.

ଘାଟା—ସଂ. ବି.—(ଘଟ୍ ଧାତୁ = ହିଂସା କରିବା + ଅ+ଆ)—
Ghāṭā ଘାଟ (ଦେଖ)—Ghāṭa (See)

ଘାଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘାଟ; ଘଟ୍ଟ)—୧ । ଗିରିସଙ୍କଟ—
Ghāṭi 1. Mountain-pass.
ତେ. ଘାଟ୍ଟ କଣ୍ଠା ନରୁଦ୍ଧ ଘାଟୀ, ସଙ୍ଗାରି କ୍ଲେଶ ଖାଟୀ,
ঘাটি ବଣ୍ଠା ନେବ ମୁଁ ବୋଲି ଅଡ଼ିଲରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ· ସଙ୍ଗୀତ ।
घाट ୨ । ଦୁଃସହ ଘଟଣା—2. Misfortune; mishap.
୩ । ବିପଦ—3. Danger.
୪ । ଜୀବନର ପ୍ରଧାନ ଘଟଣା—
4. Critical event of one's life.
୫ । ଉତ୍ତପ୍ତ ଲୌହଦ୍ୱାରା ଜନ୍ତୁର ଶରୀରରେ ଦିଆଯିବା ଦାଗ; ଚିହ୍ନ—5. Mark put on the body of an animal with red-hot iron; branding with hot iron.
୬ । (ମୁଦ୍ରାଉପରେ)ଚିହ୍ନ; ଦାଗ—6. Mark (on a coin.)
(ଯଥା—ଏ ଟଙ୍କାରେ ଘାଟି ଅଛି ।)
୭ । ସଙ୍କଟସ୍ଥଳ; ସଙ୍କଟ ସମୟ—7. Critical moment.
୮ । ଦୋଷ; ତ୍ରୁଟି—8. Defect.
୯ । କମତି; ହ୍ରାସ—9. Shortage; depreciation.
୧୦ । କ୍ଷତି—10. Loss; damage.

ଘାଟି ଦେ. ବିଣ.—ଦାଗ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଅଚଳ (ଟଙ୍କା)—
घटिया (coin) Become uncurrent owing to some mark on it.

ଘାଟିଆ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଟ୍ଟପାଳ)—୧ । ଘାଟମାଝୀ—
Ghāṭiā 1. Ferry-man.
ঘাটোয়াল ୨ । ଯେ ଗିରିସଙ୍କଟ ଆଦି ଜଗିଥାଏ—
घटवाई; घटवार, 2 One who guards a mountain-
घटहा; घाटिया pass.
୩ । ନଗରର ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ—3. Town-gate-keeper.
୪ । ଶୁଳ୍କଦ୍ୱାର ରକ୍ଷକ—4. Toll-gate-keeper.
୫ । ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ବା ଦେବମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାରରକ୍ଷକ—
5. Gate-keeper of a place of pilgrimage or temple.
୬ । ତୀର୍ଥସ୍ଥାନର ନଦୀ ବା ପୁଷ୍କରିଣୀର ଘାଟରେ ଥାଇ ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସଙ୍କଳ୍ପ ଆଦି କରାଇ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଦାନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପଣ୍ଡା—6 A priest who attends the bathing ghat at some sacred place and takes gifts from pilgrims.

ଘାଟିକା—ସଂ. ବି. (ଘାଟ + କ + ଆ; କିମ୍ବା; ଘଟ+ଇକ + ଆ)—
Ghāṭikā ୧ । ଘଣ୍ଟା ବଜାଇବା ବ୍ୟକ୍ତି—1. Bell-ringer.
୨ । ଧାତୁରା ଗଛ—2. The Thorn-apple plant.
୩ । ଭାଟ—3. A bard; panegyrist.
୪ । ବେକର ପଛ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
4. The back of the neck.
ସଂ. ବି. (ଘାଟ + କ + ଆ)—ଘାଟ—Ferry.

ଘାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଚିହ୍ନ ଦେବା—1. To mark.
Ghāṭibā ୨ । ଚିଆଁ ଦେବା—
2. To brand with hot iron.

ଘାଟୁଆ—ଦେ. ବି—୧ । ଚୈତ୍ର ଓ ଆଶ୍ୱିନମାସରେ ଦୁର୍ଗାପବ ସମୟରେ
Ghāṭuā ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେବୀଙ୍କ ନାମରେ ଉତ୍ସର୍ଗ ହୋଇଥିବା ଘଟକୁ ଧରି କାଳଶୀପାଖରେ ଥାଏ—
1. A person who accompanies a person possessed by the Goddess and carries the pitcher dedicated to the Goddess, in the month of Chaitra and Āswina.
୨ । ଘାଟିଆ (ଦେଖ)
2. Ghāṭiā (See)

ଘାଟୁଆର—ଦେ. ବି—ଘାଟବାଲା (ଦେଖ)
Ghāṭuāra Ghāṭabālā (See)

ଘାଟୁଆରି—ଦେ. ବି—ଘାଟବାଲା (ଦେଖ)
Ghāṭuāri Ghāṭabālā (See)

ଘାଟୁଆଳ—ଦେ. ବି—ଘାଟିଆ (ଦେଖ)
Ghāṭuāla Ghāṭiā (See)

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଥବା ପ୍ରଶ୍ନାରେ ଦୃଷ୍ଟିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଗୀ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବିଦ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବିଦୂ' ଦେଖିବେ ।

ଘାଡ଼—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଘାଟ; ତୁଳ. ବ. ଘାଡ଼)—
Ghārd ବେକ; ଗ୍ରୀବା—Neck.

ଘାଣ୍ଟ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଣ୍ଟ; ଘଣ୍ଟ ଧାତୁ)—
Ghānṭa ୧ । ମିଶ୍ରଣ; ମିଶାଇବା; ଗୋଳାଇବା—
ଘଟ; ଘାଣ୍ଟ 1. Thoroughly mixing up of many-things.
୨ । ଗୋଳଆଗୋଳ ଜିଅଣ—2. Hodgepodge; curry prepared with many ingredients.

ଘାଣ୍ଟଚକଟ—ଦେ. ବି—୧ । ଘଣ୍ଟାଚକଟା; ଗୋଳମାଳ—
Ghānṭa chakaṭa 1. Confusion; consternation.
ଘାଁଟାଘାଁଟି ୨ । ଧୁମ୍‌ଧାମ୍—2. Ado.
୩ । ଲେଉଟ ପାଉଟ—3. Upturning; agitation.

ଘାଣ୍ଟ ତରକାରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘଣ୍ଟ)—ମନ୍ଥର; ଅନେକ ପ୍ରକାର
Ghānṭa tarakāri ପରିବାଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ବ୍ୟଞ୍ଜନ—
ଘଣ୍ଟ A hetero-mixture; curry prepared with many kinds of vegetables mixed together.

ଘାଣ୍ଟ ତିଅଣ—ଦେ. ବି (ସଂ.ଘଣ୍ଟ+ତେମନ)—ଘାଣ୍ଟ ତରକାରି (ଦେଖ)
Ghānṭa tiaṇa Ghānṭa tarakāri (See)
[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାରେ ଦୁଗ୍ଧସ୍ଥା ଓଷା ବାସୀ ଦିନ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଘାଣ୍ଟତିଅଣ କରନ୍ତି ।]

ଘାଣ୍ଟିଆ—ଦେ. ବି.—୧ । (ସଂ. ଘଟ୍ଟ ଧାତୁ)—ଶସ୍ୟବିଶେଷ—
Ghānṭiā 1. Name of a grain.
୨ । (ସଂ. ଘଣ୍ଟ) ଘାଣ୍ଟ ତରକାରି (ଦେଖ)
2. Ghānṭa tarakāri (See)
୩ । ବହୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଶ୍ରଣରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାଦ୍ୟ—
3. Hotchpotch.
ଭୈରବୀର ଭୋଗଯୋଗ୍ୟ ଜାଭଣ୍ଡ ଘାଣ୍ଟିଆ । ରଥୀନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
ବି—ଗୋଳିଆ; ମିଶ୍ରିତ—Well mixed; well stirred.

ଘାଣ୍ଟିକ—ସଂ. ବି. (ଘଣ୍ଟ+ବାଦନାର୍ଥେ. ଇକ)—
Ghānṭika ୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେବାଳୟରେ ଘଣ୍ଟା ବଜାଏ; ଘଣ୍ଟାଅ-
1. Bell-ringer in a temple.
୨ । ଧାତୁରା ଗଛ—2. The Thorn-apple plant.
୩ । ବୈତାଳିକ; ସ୍ତୁତିପାଠକ—
3. Chanter of hymns or panegyrics.
ସଂ. ବି. ପୁଂ—ଘଣ୍ଟା ବାଦନକାରୀ—
Ringing a bell or gong.

ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାଣ୍ଟି ହେବା—
Ghānṭi chakaṭi hebā Ghānṭi hebā (See)

ଘାଣ୍ଟି ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଆଲୋଡ଼ିତ କରିବା; ଚକଟିବା—
Ghānṭi debā To agitate.
କାମ ଘାଣ୍ଟି ଦେଲା ଶରୀରେ ଭାଙ୍ଗ ମଣ୍ଡା ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।

ଘାଣ୍ଟିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘଟ୍ଟ ଧାତୁ)—
Ghānṭibā ୧ । ଗୋଳିବା; ଆଲୋଡ଼ନ କରିବା; ଗୋଳାଇବା—
ଘାଁଟା 1. To stir up; to thoroughly mix up;
ଘଂଘୋଳନା to agitate.
୨ । ଦହଗଞ୍ଜ କରିବା—
2. To put into much trouble; to harass.
ନୃପତିମାନ ହୋଇ ରହିଅଛ ମୁହିଁ
ନ ଘାଣ୍ଟ କାମ ମୋତେ ବିଷୟରେ ନେଇ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ପର୍ବ ।
୩ । ମନରେ କଷ୍ଟ ଦେବା—
3. To disturb or perturb the mind.
୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ କରିବା—4. To tease.
୫ । ପାଣିକୁ ଗୋଳାଇବା—
5. To agitate water and make it turbid.

ଘାଣ୍ଟି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କଲିବଲି ହେବା; ଦହଗଞ୍ଜ ହେବା—
Ghānṭi hebā 1. To be troubled or afflicted.
ଦୁଷ୍ଟ ବନା ସବୁ ଯୋଦ୍ଧାଏ ମୋର ମାସ୍ୱା
ଅନ୍ଧାରେ ଘାଣ୍ଟି ହୋଇ ଛଡ଼ି ଦେବେ କାସ୍ୱା ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଶ୍ରୀଷ୍ମପର୍ବ ।
୨ । କାଦୁଅ, ପଙ୍କ, ଘୁଷୁଷ ଆଦିରେ ଲୁଣ୍ଠିତ ହେବା—
2. To wallow (in mire, dirt, mud).
ନ ଖାଇ ମଁ ମଲେ ମୋର ପୁଅ ମାଇପେ
ମରିବେ ଘାଣ୍ଟି ହେବ ତୁମ୍ଭେ ସେହି ପାପେ ।
କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ପର୍ବ ।
୩ । ଦୁଃଖିତ ହେବା; ବ୍ୟଥିତ ହେବା; ମନୋବେଦନା ଭୋଗ କରିବା—3. To be sorry or excited; to be mentally disturbed.
ଘାଣ୍ଟି ହେଲଛୁ ମାତ୍ର । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭ ଚମ୍ପୂ ଘ ଗୀତ ।
୪ । ଚିନ୍ତିତ ହେବା; ଚିନ୍ତାଗ୍ରସ୍ତ ହେବା—4. To be anxious; to feel uneasy.
ଦମୟନ୍ତୀ ଏରୂପ ବିଚାର ଗୁଡ଼ାଏ,
ଘାଣ୍ଟି ହୋଇଣ ଶୀଘ୍ର କରିଦେଲେ କାସ୍ୱେ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।
୫ । (ଘାଣ୍ଟିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ) ଆଲୋଡ଼ିତ ହେବା—
5. To be stirred up.
ତାହା ଦେଖି ସମୁଦ୍ର ଘାଣ୍ଟି ହୋଇଗଲା—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନପର୍ବ ।

ଘାଣ୍ଟିହୋଇ ମରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାଣ୍ଟି ହେବା ୧।୩।୪ (ଦେଖ)—
Ghānṭihoi maribā Ghānṭi hebā 1. 3. 4 (See)

ଘାତ—ସଂ. ବି (ହନ୍ ଧାତୁ=ବଧ କରିବା+ଭାବ. ଅ; ହନ ସ୍ଥାନରେ ଘାତ ଆଗମ)—୧ । ଆଘାତ; ପ୍ରହାର; ଚୋଟ—
1. Stroke; blow; hit.
୨ । ମାରଣ; ବଧ; ହତ୍ୟା—
2. Murder; killing; slaughter.
୩ । (+କରଣ. ଅ) ବାଣ; ଶର—3. Arrow.
୪ । କ୍ଷତ; ଘାଆ—4. Wound; sore.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଇଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଜ୍ଞ୍ୟ	ସ	ସ	ଗ୍ଂ	ଇଥ	●	ନ

୫ । କ୍ଷମତା—5. Power.

୬ । (+କରଣ. ଅ) ବଧାସ୍ତ୍ର; ପ୍ରହରଣାସ୍ତ୍ର—
6. Lethal or mortal weapon.

୭ । (ଗଣିତ) ଗୁଣଫଳ—
7. (Mathematics) Product.

୮ । (ଗଣିତ) କୌଣସି ସଂଖ୍ୟାକୁ ସେହି ରାଶିଦ୍ୱାରା ପୁନଃପୁନଃ ଗୁଣିବା—8. (Arithmetic) Involution; repeated multiplication of one number by itself.

୯ । ବିଘ୍ନ—9. Obstruction; obstacle.

ଶୁଣ ହେ ପୃଥୁ ନୃପନାଥ, ଇନ୍ଦ୍ର ଯେ କଲା ସଙ୍କେ ଘାତ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୧୦ । ଅନିଷ୍ଟ; କ୍ଷତି—10. Injury; loss.

୧୧ । ଅହିତ; ଅମଙ୍ଗଳ—11. Evil.

୧୨ । ସୁଯୋଗ; କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ସିଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସର; ଦାଉଁ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—12. Suitable opportunity.

୧୩ । ସ୍ୱାର୍ଥ; ଅଭିପ୍ରାୟ; ମତଲବ୍ (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—
13. Aim; intent.

୧୪ । ଡାକିବାକୁ; କାର୍ଯ୍ୟସିଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଅବସର ପାଇଁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିବା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
14. Being on the look-out for a suitable opportunity.

ଦେ. ବି—ଦୋଷ ଦେବା—Finding fault with; laying blame on.

କି ଅକ୍ଷରେ କଲି ଯେତେ ଗୀତ
କେବେହେଁ ଏଥି ନ ଦେବ ଘାତ
କବି ହେଲେ ତ ଜାଣିବ ଏହି, ଶ୍ରମହିଁ ଯେତେ ହେ ।
ଦୀନକୃଷ୍ଣ. ରସକଲ୍ଲୋଳ ।

ଘାତକ—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ. (ହନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Ghātaka ୧ । ହତ୍ୟାକାରୀ—1. Killing; destroying.
(ଘାତିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ପ୍ରହାରକାରୀ—2 Striking; beating.
ବି. ପୁଂ.—୧ । ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—1 Murderer; assassin.
୨ । ଶତ୍ରୁ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—2. Enemy.
୩ । ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଅଯଥା ଯୋଗ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟାଏ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—3. An astrological conjunction of stars or planets which brings about the death of a person.
୪ । ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ ଅପରାଧୀକୁ ହାଣିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି—4. An executioner; a person entrusted with the duty of beheading criminals condemned to death.

ଘାତ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଆଘାତ କରିବା—
Ghāta karibā 1. To strike.
ঘাত করা ୨ । ବଧ କରିବା—
ঘাত করনা 2. To kill.
୩ । ଅନିଷ୍ଟ କରିବା—3. To injure.
୪ । ଦନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରିବା; କାମୁଡ଼ିବା—
4. To bite.

ଘାତକୀ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଘାଉଆ; ଆଘାତ—
Ghātakī 1. Wounded.

ବିଶ୍ୱରୂପେନ୍ଦ୍ର ହରି ଘାତକୀ ହେଲା ପରି ହୋଇ କି ଅସିଲେ ଭଉର ସେ ।
ଉଡ଼ି. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୨ । (ସଂ. ଘାତକ) ଆଘାତକାରୀ—2. Hurting; striking.

ବଡ଼ଦି କେତକୀ ପରି ଘାତକୀ ଭମରେ ଯେ । ଉଡ଼ି. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଘାତ ଚନ୍ଦ୍ର—ସଂ. ବି. (ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଜନ୍ମରାଶିଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର
Ghāta chandra ଅବସ୍ଥାନବିଶେଷ, ଯଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟର ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏ—(astrology) Inauspicious position of the moon with reference to a person's horoscope, which causes misfortune to a person.

[ଦ୍ର—ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଜନ୍ମରାଶିଠାରୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଥିଲେ ଘାତଚନ୍ଦ୍ର ବୋଲି କଥିତ ହୁଏ । ମେଷ ରାଶିର ଆଦ୍ୟ, ବୃଷଭର ପଞ୍ଚମ, ମିଥୁନର ନବମ, କର୍କଟର ଦ୍ୱିତୀୟ, ସିଂହର ଷଷ୍ଠ, କନ୍ୟାର ଦଶମ, ତୁଳାର ତୃତୀୟ, ବୃଶ୍ଚିକର ସପ୍ତମ, ଧନୁର ଚତୁର୍ଥ, ମକରର ଅଷ୍ଟମ, କୁମ୍ଭର ଏକାଦଶ ଓ ମୀନର ଦ୍ୱାଦଶ]

ଘାତ ଚିହ୍ନ—ସଂ. ବି. ୧ । (ଗଣିତ)—
Ghāta chihna ବର୍ଗ; ଘନ ଆଦିର ଚିହ୍ନ (ଯଥା—କ^{୨},^{୪})—
1. (mathematics) Index; power (e.g. a^2; 4^3).
୨ । ଆଘାତ ବା କ୍ଷତ ବା ଦନ୍ତର ଚିହ୍ନ—
2 Mark of a wound or bite.

ଘାତ ତିଥି—ସଂ. ବି. (ଜ୍ୟୋତିଷ)—ଅଶୁଭ ତିଥି—
Ghāta tithi Inauspicious lunar day.

ଘାତନ—ସଂ. ବି. (ହନ୍ ଧାତୁ. ଣିଚ୍=ଘାତ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—
Ghātana ୧ । ଅନ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବଧ କରାଇବା—
1. Causing murder through others; having a person murdered or assassinated.
୨ । (ହନ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ବଧ; ହତ୍ୟା—
2. Slaughter.
୩ । (ହନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ)—ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
3. Murderer.
୪ । ଅନ୍ୟଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରାଇବା—
4. Causing others to beat a person.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଥବା ସ୍ୱରାନ୍ତରେ ୨ଟଣ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସ୍ୱାଭାବିକରେ ତାହାର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବିଶ' ନ ମିଳିଲେ 'ବିଶ' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

୫ । (+କରଣ· ଅନ —ପ୍ରହାରସାଧନ ଅସ୍ତ୍ର—
5. A weapon of offence.

ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ—ଘାତକ (ଦେଖ)
Ghātaka (See)

ଘାତ ନକ୍ଷତ୍ର—ସଂ. ବି.—(ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ଅଶୁଭ ନକ୍ଷତ୍ର—
Ghāta nakshatra (astrology) Inauspicious lunar mansion.

[ଦ୍ର—ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଜନ୍ମନକ୍ଷତ୍ର ଠାରୁ ପ୍ରଥମ, ତୃତୀୟ, ପଞ୍ଚମ ଓ ସପ୍ତମ ମଘା ନକ୍ଷତ୍ର ଓ ଘାତନକ୍ଷତ୍ର ଅଟେ ।]

ଘାତନା—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଘାତନ)—ଘାତନ (ଦେଖ)
Ghātanā Ghātana (See)

ବଡ଼ ବହନ ସ୍ନେହ । ବ୍ୟାଧି ବ୍ୟାଧି ଘାତନାରୁ ଦେହ । ଭକ୍ତ, ବୈଦେହୀଶବିଳାସ

ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ—ସଂ. ବି—ଆଘାତ ଓ ଲେଉଟି ଆଘାତ—Action and
Ghāta pratighāta re-action; strokes given and got back in return; strokes and return-strokes.

ଘାତ ବାର—ସଂ. ବି.—(ଫଳିତ ଜ୍ୟୋତିଷ) ସପ୍ତାହର ଅଶୁଭ ବାର—
Ghāta bāra (astrology) Inauspicious week-day.

(ଦ୍ର—ଜ୍ୟୋତିଷ ମତରେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ଜନ୍ମରାଶି ପକ୍ଷରେ ଉନ୍ନ ଉନ୍ନ ବାର ଅଶୁଭ ।)

ଘାତସହ—ସଂ. ବିଣ.—(ଘାତ+ସହ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଯେଉଁ ଧାତୁ
Ghātasaha ପିଟିଲେ ଭାଙ୍ଗେ ନାହିଁ (ଯଥା—ସୁନା, ରୁପା, ଲୁହା)
(ଘାତସହତା—ବି) Malleable.

ଘାତସ୍ଥାନ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘାତ+ସ୍ଥାନ)—
Ghātasthāna ୧ । ବଧଭୂମି; ବଳି ଦିଆଯିବା ସ୍ଥାନ—
1. Place for execution; the place where men or animals are killed.

୨ । କଂସେଇଖାନା—2. Slaughter-house.

୩ । ମୃତ୍ୟୁସ୍ଥାନ; ଶ୍ମଶାନ—3. Cremation-ground.

ଘାତାବେଶ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘାତ+ଆବେଶ)—(ଗଣିତ) ରାଶିରେ
Ghātābesa ଘାତଚିହ୍ନ (ବର୍ଗ ବା ଘନଚିହ୍ନ) ଯୋଖିବା ପ୍ରକ୍ରିୟା—
(mathematics) Involution.

[ଦ୍ର—ତୌଣସି ରାଶି ଧାରାବାହିକରୂପେ ସେହି ରାଶିଦ୍ୱାରା ଗୁଣିତ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରାଶି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ; ଯେଉଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଏହି ରାଶିମାନ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏ ତାହାର ନାମ ଘାତାବେଶ ।]

ଘାତି—ସଂ.ବି. (ହନ୍ ଧାତୁ+ଭାବ.ଇ)—୧ । ଆଘାତ; ପ୍ରହାର; ହତ୍ୟା—
Ghāti 1. Slaughter; stroke.

୨ । (+କରଣ. ଇ) ଚଢ଼େଇ ଧରିବା ଜାଲ—
2. Bird-net.

ଘାତିକା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଘାତକ+ସ୍ତ୍ରୀ ଆ)—ଘାତକର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Ghātikā The feminine of Ghātaka.

ଘାତୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ.)—
Ghātī ୧ । (ଅମୁକର) ହତ୍ୟାକାରୀ—
(ଘାତିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Murdering; murderer of.

[ଦ୍ର—ଏହା ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଯଥା—ପିତୃଘାତୀ; ଆତ୍ମଘାତୀ ।]

୨ । (ଅମୁକର) ବିନାଶକାରୀ—
2. Destroying; destroyer of.

(ଯଥା—ଭୂମିଘାତୀ)

ସଂ. ବି. ପୁଂ—ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
Slaughterer; murderer; assassin.

ଦେ.ବିଣ.ପୁଂ(ଘାତ+ଇନ୍;୧ମା. ୧ବ.)—ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
Wounded (person).

ଘାତୁକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଉକ)—
Ghātuka ୧ । ନିଷ୍ଠୁର; କ୍ରୂର—1. Cruel; ferocious.
(ଘାତୁକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ହିଂସ୍ର—2. Revengeful.

୩ । ହନନକାରୀ; ବଧକାରୀ—
3. Murdering; slaughtering.

ସଂ. ବି. ପୁଂ—୧ । ରାଜାଦେଶରେ ହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—
1. Executioner

୨ । ଗୁପ୍ତହତ୍ୟାକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି—2. An assassin.

ଘାତ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ହନ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—ବଧ୍ୟ—
Ghātya Fit to be killed or destroyed.

ଘାନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—(ସଂ. ଘନ; ଭୁଲ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହ.
Ghān ଘନ)—ବଡ଼ ହାତୁଡ଼ି—Large hammer.

ଘାନ୍ତି—ଦେ. କ୍ରି ବିଣ (ସଂ. ଘାତ)—୧ । କ୍ଷଣମାତ୍ର—
Ghānti 1. For a moment; instantly.

୨ । ବାର; ଥର—2. Time.

ଘାନ୍ତେ—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି. ବିଣ—୧ । କ୍ଷଣକେ—
Ghānte 1. In an instant.

୨ । ଥରେ; ଥରେ ମାତ୍ର—2. Once; once only.

ଘାବ୍‌ଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଭୟଚକିତ; କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼—
Ghāb-rdā 1. Alarmed; bewildered.
ଘାବଡ଼ା ୨ । ବିଚଳିତ—2. Confused; agitated.

ଘାବଡ଼ା ଦେ. ବି—କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ତା—Consternation.

ଘାବ୍‌ଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଭୟଚକିତ ହେବା; ଚକିତ ହେବା—
Ghāb-rdāibā 1. To be bewildered; to be
ଘାବଡ଼ାନ alarmed or dumbfounded.
ଘାବଡ଼ାନା

୨ । ବିଚଳିତ ହେବା—
2. To be confused or perplexed.

(ଘାବଡ଼େଇବା—ଅନୀରୂପ)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍ଦ

ଘାବ୍‌ରା—ଦେ. ବିଣ—ଘାବ୍‌ଡ଼ା (ଦେଖ)
Ghāb-rā Ghāb-rḍā (See)

ଘାବ୍‌ରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାବ୍‌ଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghāb-rāibā Ghāb-rḍāibā (See)
(ଘାବ୍‌ରେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘାବଶର—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଗର୍ଜନୀ (ଦେଖ)
Ghābaśara Garjanī (See)

ଘାବା—ଦେ. ବିଣ—ଘାଉଆ (ଦେଖ)
Ghābā Ghāuā (See)

ଘାୟେ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—(ଅମ୍ବୁକର) ଆଘାତରେ—
Ghāye By the stroke of.
କେତକୀଗର୍ଭ-ବନ୍ଧୁ ମଧୁ ବାୟେ
ପ୍ରାଣ ବହ୍ନେ କାମବାଣ ଘାୟେ—ପ୍ରାଚୀ. ଉପବାରଥ ।

ଘାର—ସଂ. ବି. (ଘୃ ଧାତୁ=ସେଚନ କରିବା+ଭାବ. ଅ)—
Ghāra ୧ । ସେଚନ—1. Sprinkling.
୨ । ଓଦା କରିବା—2. Moistening

ଘାରା—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି (ସଂ ଆଗାର, ଘର)—ପିଞ୍ଜରା—
Ghārā Cage; bird-cage.

ଘାରି—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଘାରା (ଦେଖ)
Ghāri Ghārā (See)

ଘାରି କାଟିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଅମ୍ବପିତ୍ତ ରୋଗରେ
Ghāri kāṭibā କୋଡ଼ିଗାତରେ ବ୍ୟଥାଯୁକ୍ତ ପିଟୁଳି ପଡ଼ିବା; ବାଘୀ ପଡ଼ିବା—An attack of bubo.

ଘାରି ପକାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘାରିବା; ଦୁଃଖିତ ବା ବ୍ୟଥିତ କରିବା—
Ghāri pakāibā To give pang; to afflict.
ଘାରିପକାଇଛ ମୋ ହୃଦ୍ଦେ ଦଶା—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତାକଲ୍ଲୋଳ ।

ଘାରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ)—
Ghāribā ୧ । (ସକର୍ମକ) ଘୂର୍ଣ୍ଣନ କରାଇବା; ଘୂରାଇବା—
1. To cause a thing to whirl.
୨ । (ଅକର୍ମକ) ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା—2. To reel.
ବଷରୁ ବଷମ ସ୍ଥଳଜଂଘ ଶର ଘାରିବେ ଶିବ ହୋଇଲେ—
ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୩ । (ଅକର୍ମକ) ଘାଲିବା; ନିଦ୍ରାଯୁକ୍ତ ହେବା; ଢୁଳାଇବା—
3 To dose; to nod.
ଖନୁଶର ଧରି ସ୍ମୃତିଜାଜନ ନିଦ୍ରାରେ ସେହ୍ନ ଘାରିଲେ—
ବଶ୍ମନାଥ. ବଚନ୍ଦ୍ରମାସ୍ପର୍ଶ ।
୪ । (ସକର୍ମକ) ଘାରି ପକାଇବା (ଦେଖ)
4. Ghāri pakāibā (See)
ଏ ବଡ ବଷମ ବଷ ! ଯାଉ ଗର୍ବ ତେଜ
ଅନ୍ୟେ ଘାରି, ଭହିଁ ଦୁଃଖ ଅପେ ହୁଏ ଘାରି—ରଘୁନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
୫ । (ସକର୍ମକ) ମୋହିତ କରିବା; ସଜ୍ଞାହୀନ ବା ଅଚେତନ କରିବା—5. To enchant; to fascinate; to cause loss of sensation.
ଘାରି ଦେଲୁ ବି ଉସେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ।
୬ । (ଅକର୍ମକ) (ନିଦ୍ରା, ମୋହ ଆଦିଦ୍ୱାରା) ଅଭିଭୂତ ହେବା—6. To be overpowered (with drowsiness).
୭ । (ସକର୍ମକ) ମୁଣ୍ଡ ବା ଦେହକୁ ଘୂରାଇବା ବା ବୁଲାଇବା—7. To cause the body or head to reel or spin round.
୮ । (ସକର୍ମକ)—ମୁଗ୍ଧ କରିବା—8. To charm.
୯ । (ସକର୍ମକ)—ଉନ୍ମତ୍ତ କରିବା—
9. To madden.
୧୦ । (ସକର୍ମକ)—ଉତ୍ତେଜିତ କରିବା—
10. To excite.
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଚନ୍ଦନ) ଘୋରିବା—To rub.
[ଦ୍ର—ଘାରିବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୂପ ସଙ୍ଗେ କର୍ତ୍ତୃବାଚ୍ୟରେ ଦେବା, ପକାଇବା ଓ କର୍ମବାଚ୍ୟରେ ହେବା କ୍ରିୟା ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଘାରିମାନି—ପ୍ରା. ବିଣ. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣିମାନ)—୧ । ବିକ୍ଷୋଭିତ—
Ghārimāni 1. Mentally agitated.
୨ । ଘୁରୁଥିବା—2. Reeling.

ଘାରିହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଅକର୍ମକ) (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ; ଘାରିବାର
Ghāri heba କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ)—
୧ । ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବା; ଜର୍ଜରିତ ହେବା—
1. To be overpowered.
ନଳ କାମବଶରେ ହୋଇଲେ ଘାରି—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୨ । ବିଶେଷ ଚିନ୍ତିତ ହେବା—
2. To be mentally disturbed.
ଘାରି ହୋଇ ସରିଯିବୁ ସଦନେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।
୩ । ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା—
3. To be reeling; to whirl.
୪ । ଆଉଁ ହେବା—4. To be overcome.
ବୋଲନ୍ତି କ୍ଷୁଧା ପିପାସାରେ ହୋଇ ଘାରି—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଘାର୍ତ୍ତିକ—ସଂ. ବି—ବନ୍ଧୁ ଛିଦ୍ରବିଶିଷ୍ଟ ଏକପ୍ରକାର ଘିଅପିଠା; ଅମାଲୁ;
Ghārttika ମାଲପୁଆ—A kind of fried pastry-cake full of small holes.

ଘାଲି—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ)—୧ । ଟଳଟଳ ଅବସ୍ଥା—
Ghāli 1. State of reeling; tottering.
୨ । ଘୂରିବା—2. Whirling.
୩ । ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା ଅବସ୍ଥା—3. State of coming down to the ground.

ଘାଲିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଲିବା (ଦେଖ)
Ghāliāibā Ghālibā (See)

ଘାଲି ଖାଇ ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଲିପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ghāli khāi pardibā Ghāli pardibā (See)

ପାଖାପାଖି ସେହେତୁ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବୋଲିସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିଶିଷ୍ଟ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଈ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜନ୍ତେ; 'ଦିଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଦିଅଁ' ଦେଖିବେ; 'ଦିଅ' ନ ପାଇଲେ 'ଦିଅ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଂ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍' ଦେଖିବେ ।

ଘାଲି ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଲି ପଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ghāli khāibā Ghāli pardibā (See)

ଘାଲି ପଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଟଳଟଳ ହୋଇ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଯିବା—
Ghāli pardibā 1. To reel down.
୨ । ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ବା କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଏକ ପାଖକୁ ଅସହାୟ ପଡ଼ିବା—2. To lean or to reel down to one side helplessly (in langour or after being wounded or struck.).

ଘାଲି ପାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗାଲି ପାରିବା (ଦେଖ)
Ghāli pārdibā Gāli pāribā (See)

ଘାଲି ପାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଗାଲି ପାରିବା (ଦେଖ)
Ghāli pāribā Gāli pāribā (See)

ଘାଲିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ଅକର୍ମକ)—୧ । ଟଳଟଳ ହେବା—
Ghālibā 1. To totter.
୨ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ହେବା—2. To reel.
୩ । ଘୂରିବା—3. To whirl.
୪ । ଏକପାଖକୁ ଢଳିବା—4. To lean to one side.
୫ । ଢୁଳାଇବା; ଘୁମାଇବା—5. To doze.
୬ । (ସକର୍ମକ)—ଏକ ପାଖକୁ ଢଳାଇବା—
6. To cause to lean to one side.
(ଯଥା—ନିଦ ତାକୁ ଘାଲୁଛି ।)

ଘାଲି ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଲି ପାରିବା (ଦେଖ)
Ghāli māribā Gāli pāribā (See)

ଘାଲି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଲିବା ୧-୫ (ଦେଖ)
Ghāli hebā Ghālibā 1-5 (See)

ଘାଲେଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘାଲିବା (ଦେଖ)
Ghāleibā Ghālibā (See)

ସାନ୍ତ ତ ଘାଲେଇ ପଡ଼ି ବେଳ ଭଣ୍ଡୁଥିଲା ଦାଉ ପଡ଼ିଗଲା ।
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ

[ଦ୍ର—ଏହି କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକା ରୂପ ସଙ୍ଗେ ପଡ଼ିବା ଓ ହେବା କ୍ରିୟା ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଘାଲୁ—ପ୍ରାଦେ.—(ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—କଉଡ଼ିଖେଳ ଖେଳିବା ନିମନ୍ତେ ବୁଡ଼ି ବସାଯାଇଥିବା କଉଡ଼ି ଗଦା—A heap of cowries kept as wager in a game of cowries.

ଘାସ—ସଂ. ବି.—(ଘସ୍ ଧାତୁ=ଭକ୍ଷଣ କରିବା+କର୍ମ. ଅ; ଗବାଦି ପଶୁ ଯାହାକୁ ଖାଆନ୍ତି; ତୁଳ. ଇଂ. ଗ୍ରାସ୍)—୧ । ଦୂର୍ବା; ଦୂବ—1. Creeping grass.
୨ । କୁଟା—2. Straw.
୩ । ସାଧାରଣ ଘାସ; ତୃଣ—3. Ordinary grass; pasture grass; meadow-grass.
୪ । ଖାଦ୍ୟ—4. Food.

ଘାସ କଟା—ଦେ. ବି—୧ । ଘାସ କାଟିବା କର୍ମ—
Ghāsa kaṭā 1. Cutting or mowing of grass.
ଘାସକାଟା
୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀଚ ଓ ହେୟ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. A person of no importance.
୩ । ଯେ ଘାସ କାଟେ; ଘାସିଆରି—3. Grass-cutter.

ଘାସ କଟାଳି—ଦେ. ବି. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—ଯେ ଘାସ କାଟେ—
Ghāsa kaṭāli Grass-cutter.

ଘାସ କାଟିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗୋରୁଆଦି ପଶୁଙ୍କପାଇଁ ଦାଆରେ ଘାସକୁ କର୍ତ୍ତନ କରିବା—1. To cut grass for fodder.
Ghāsa kāṭibā
ଘାସକାଟା
ଘାସକାଟନା
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅତି ତୁଚ୍ଛ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—
1. To do very mean or negligible act.

ଘାସ କୁଟା—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଗୋରୁ ବଳଦଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ତୃଣ—
Ghāsa kuṭā Grass and straw (to feed cattle); ordinary food of cattle; fodder.
ଖଡ଼ଘାସ
ଘାସକୁଟ

ଘାସକୁଣ୍ଡ—ସଂ. ବି—ଗୋଚାରଣ ଭୂମି—
Ghāsakunda A pasture.

ଘାସକୂଟ—ସଂ. ବି. (ଘାସ+କୂଟ; ୨ଷ୍ଠୀ ତତ୍)—ଘାସଗଦା—
Ghāsakūṭa Hay-rick.

ଘାସ ଘିଅ—ଦେ. ବି—ଗଛ ଘିଅ (ଦେଖ)
Ghāsa ghia Gachha ghia (See)

ଘାସ ଛେଲା—ଦେ. ବି—ଭୂମିରୁ ଘାସ ଛାଞ୍ଚିବା—
Ghāsa chhelā Scraping off grass from the ground; mowing of grass.
ଘାସଚାଁଛା
ଘାସଛୋଳନ

ଘାସ ଛେଲିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖୁରୁପିଦ୍ୱାରା ଭୂମିରୁ ଘାସର ସ୍ତର ଉଠାଇବା—
Ghāsa chhelibā To mow grass.
ଘାସ ଚାଁଛା
ଘାସ ଛୀଳନା

ଘାସ ପାଣି—ଦେ. ବି. (ସହଚର)—ଗୋମେଷାଦିଙ୍କ ଖାଇବା ପାଇଁ ଘାସ ଓ ପିଇବା ପାଇଁ ପାଣି—Grass for eating and water for drinking (for cattle).
Ghāsa pāṇi
ଘାସଜଳ

ଘାସବଣ—ଦେ. ବି—ଘାସ ବଢ଼ିଥିବା ସ୍ଥାନ—
Ghāsabaṇa Place overgrown with grass.

ଘାସବାଲି—ଦେ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ଯେଉଁ ନୀଚଜାତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ପ୍ରତିଦିନ ପଇସା ନେଇ ଗୃହପାଳିତ ପଶୁଙ୍କ ପାଇଁ ଘାସ ଯୋଗାଏ—A low-caste woman supplying daily grass for domestic cattle (on payment).
Ghāsabāli
ଘାସଓୟାଲୀ
ଘାସବାଲୀ

ଘାସି—ସଂ. ବି. (ଘସ୍ ଧାତୁ=ଗ୍ରାସ କରିବା+ଇ)—୧ । ଅଗ୍ନି—
Ghāsi 1. Fire.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ୍ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍ମ	ଇଅ	ଉ	
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଏ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଃ	ନ୍ଦ	

୨ । ଘାସ —2. Grass

ଘାସୀ; ଘାସିୟାଡ଼ା ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘାସ)—୧ । ଗବାଦି ପଶୁଙ୍କ ନିମନ୍ତେ

ଘସିୟାରା ଘାସ କାଟି ବିକ୍ରୟ କରି ଯେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ

(ଘାସିଆଣୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) କରେ—1. One who earns a living by cutting and selling grass for feeding cattle.

୨ । ଘୋଡ଼ା ନିମନ୍ତେ ଘାସ କାଟିବାକୁ ନିଯୁକ୍ତ ଭୃତ୍ୟ—

2. Grass-cutter (engaged to mow or cut grass for a horse).

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ପୁଂ—ଘସିଆ (ଦେଖ)

(ଘାସିଏନ୍—ସ୍ତ୍ରୀ) Ghasiā (See)

ଘାସିଆ—ଦେ. ବି—ଘାସି (ଦେଖ)

Ghāsiā Ghāsi (See)

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ପୁଂ—ମେହେନ୍ତର—Sweeper.

ଘାସିଆରା—ଦେ. ବି—ଘାସି (ଦେଖ)

Ghāsiārā Ghāsi (See)

ଘାସିଏନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. ସ୍ତ୍ରୀ—ମେହେନ୍ତରଣୀ—

Ghāsien A female of the sweeper caste.

ଘାସୀ—ପ୍ରାଦେ. (ଫିଙ୍ଗଭୂମ) ବି—ଗୋମାଂସ ଖାଉଥିବା ଓ ମେହେନ୍ତର

Ghāsi କାମ କରୁଥିବା ଅଶ୍ପୃଶ୍ୟ ଜାତିବିଶେଷ—

A low-caste people of beef-eaters following the profession of a sweeper.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଦୁଇପ୍ରକାର ଯଥା—(୧) କରୁଆ ଘାସୀ ଏମାନେ ବାଜା ବଜାନ୍ତି । (୨) ଦକ୍ଷିଣିଆ ଘାସୀ ଏମାନେ ବାଜା ବାଜନ୍ତି ନାହିଁ ।]

ଘି (ଇତ୍ୟାଦି)—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃତ)—ଘିଅ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)

Ghi (etc) Ghia etc (See)

ଗଣ୍ଡାଳ ଭାତରେ ଘି ! ତୋର ବାପ ଖାଇଥିଲା କି ? ଉକ୍ତି ।

ଘିଅ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃତ) —୧ । ଘୃତ; ନିର୍ଜଳୀକୃତ ନବନୀତ—

Ghia 1. Clarified butter; ghee.

ଘି [ଦ୍ର—ବସାଦହିକୁ ମୋହି ସେଥିରୁ ଲହୁଣୀ ବାହାର

ଘୀ କରାଯାଏ ଏବଂ ଏହି ଲହୁଣୀକୁ ନିଆଁଉପରେ ବସାଇ ସେଥିରୁ ପାଣି ମରିଗଲେ ଯେଉଁ ନିର୍ମଳ ଈଷତ୍ ହଳଦିଆ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ରହେ ତାହା ଘିଅ । ଘିଅ ସାମାନ୍ୟ ଥଣ୍ଡାରେ ବସିଯାଏ ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ଗରମରେ ତରଳି ଯାଏ । ଘିଅରେ ହନୁମାନଙ୍କର ହୋମଆଦି କର୍ମ ଓ ପଞ୍ଚାମୃତ କରାଯାଏ ଏବଂ ଲୋକେ ଘିଅକୁ ଭାତରେ ଗୋଳାଇ ଓ ତରକାରି ଓ ଭଜାରେ ପକାଇ ଖାଆନ୍ତି । ଏହା ଖାଦ୍ୟର ଅଙ୍ଗ ବିଶେଷ । ଘିଅ ଔଷଧରେ ଏବଂ ପିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବାରେ ଲାଗେ; ଦୁଧକୁ ମଧ୍ୟ ମୋହି ସେଥିରୁ ଲହୁଣୀ ବାହାର କରି ଘିଅ କରାଯାଏ ।]

୨ । ମସ୍ତିଷ୍କରେ ଥିବା ଘୃତବତ୍ ପଦାର୍ଥ; ମଜ୍ଜା—

2. The butter-like substance inside the brain.

୨ । ମାଛ ଆଦିଙ୍କ ଅନ୍ତରୁ ବାହାରିବା ଘୃତବତ୍ ପଦାର୍ଥ; ମାଛ-ଘିଅ —3. Fish-oil.

୪ । ନଡ଼ିଆରସକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ସେଥିରୁ ଜଳୀୟାଂଶ ନଷ୍ଟ ହେବା ପରେ ରହିଯିବା ଘୃତବତ୍ ପଦାର୍ଥ; ନଡ଼ିଆ-ଘିଅ—4. Cocoanut oil.

[ଦ୍ର—ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକ ସମୟରେ 'ଋ' ର ଉଚ୍ଚାରଣ ବଙ୍ଗ ଦେଶ ଭଳି 'ରି' ଥିବାର ସୂଚନା :— ଘୃତରୁ ଘିଅ, ଶୃଙ୍ଗରୁ ଶିଙ୍ଗ, ମୃଗରୁ ମିରଗ, ଗୃହସ୍ଥରୁ ଗିରସ୍ତ; ପରନ୍ତୁ 'ଋ' ର ଆଜିକାଲି ପରି 'ରୁ' ଉଚ୍ଚାରଣ ପୂର୍ବେ ହେଉଥିବାର ମଧ୍ୟ କେତେକ ଅପଭ୍ରଷ୍ଟ ଶବ୍ଦରେ ନିଦର୍ଶନ ଅଛି । ଏହି ଘିଅ ଶବ୍ଦ ଇଂରାଜି ଭାଷାରେ 'ଘୀ' ରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇଅଛି ।]

ଘିଅ କଉଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୃତ + କପର୍ଦ୍ଦକ)—କଉଡ଼ିଚୂନା ଗୋଳା

Ghia kaurdi ଯାଇଥିବା ଘିଅ—Cowrie-powder mixed

ଘିକଡ଼ି with ghee.

[ଦ୍ର—ଜୀବ ବା ମନୁଷ୍ୟ ବିଶେଷ ଆଘାତପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ-ଥିଲେ ଦେହର ଦରଜ ଛାଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଘିଅ କଉଡ଼ି ଖୁଆନ୍ତି ।]

ଘିଅକୁଆଁରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃତକୁମାରୀ)—ଗୁଳ୍ମ ବିଶେଷ—

Ghiakuāṅri The Indian aloe; Aloe Indica.

ସଂ. କୁମାରୀ, ଘୃତକୁମାରୀ, କନ୍ୟା, ଗୃହକନ୍ୟା, ଘୃତକୁମାରିକା, ସ୍ଥୁଲେରୁହା, ସ୍ଥୁଲଦଳା

ଘିକୁୟାରି, ଘୃତକୁମାରୀ

ଘିକୁଆଁରି, ଘିଉକୁମାରି, ଘିକୁବାଁର, ଘିଗୁବାର, କୁବାରପାଠା, ଘିକୁମାର

ଫା. ଫିକରା, ସିନ୍ଧ

ଆ. ହବାରା, ମୁସବର

ତେ. ପିନ୍ନଗୋରାଶ୍ଚକଳବନ, ଚରଜାଞ୍ଜଚୋଗେ, କାଲବାନା

ମ. କୋର ଫଡ଼, କୋରଫାଙ୍ଗ୍ଟା

ଗୁ. କୁବାର

[ଦ୍ର—ଏହା ରଜନୀଗନ୍ଧାଦି ବର୍ଗର ଘନମିଚ୍ଛଳରସବିଶିଷ୍ଟ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର, ଖଡ୍ଗ ପରି ଲମ୍ବ ଓ ଦନ୍ତୁରପତ୍ର-ବିଶିଷ୍ଟ ଶାକବିଶେଷ; ଏହାର ପତ୍ରର ଗେଥା ଭଳି ପିଚ୍ଛିଳ ଘନ ପଦାର୍ଥ (ରସ) ଥାଏ । ଏହି ରସ ଶୁଖାଇଲେ ମୁସବର ହୁଏ ।

ଏହା ଭେଦକ, ଶୀତବୀର୍ଯ୍ୟ, ତିକ୍ତ-ମଧୁର ରସ, ଚକ୍ଷୁର ହିତକର, ରସାୟନ, ପୁଷ୍ଟିକର ଓ ଶୁକ୍ରବର୍ଦ୍ଧକ । ଏହା ବାୟୁ, ବିଷ, ଗୁଳ୍ମ, ପ୍ରୀହା, ଯକୃତବୃଦ୍ଧି, କଫ, ଜ୍ୱର, ଅଗ୍ନିଦଗ୍ଧ ବିଷୋଟକ, ରକ୍ତପିତ୍ତ ଓ ଚର୍ମରୋଗନାଶକ । ଏହାରସ ରକ୍ତଗଡ଼ା ଓ ହାଡଗୋଡ଼ ପୋଡ଼ାଜଳାରେ ଘଷା ଯାଏ ।]

ଘିଅ କୋରୁଅ—ଦେ. ବି—ଲହୁଣୀକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ଘିଅ ବାହାର

Ghia korua କରିବା ବେଳେ ପାକ ପାତ୍ର ତଳେ ଯେଉଁ କଠିନ

ଘିହଡ଼ ପଦାର୍ଥ ବସିଯାଏ—The dreg or sede-

ଘିୟେର ଚାଁଛି ment left on the bottom of the pot in which butter is boiled and ghee extracted.

ଏଠାରେ ଲେଖେ ଏପରି ପ୍ରକାରେ ଦ୍ୱିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅଛନ୍ତି ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅଛନ୍ତି ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେତୁ ଏ ଦୁଇଟି ଚିହ୍ନିତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଘିଅ କୋତ—ଦେ. ବ—ଅତି ବୃହତ୍ ଘୃତ ଭାଣ୍ଡ—
Ghia kota A very large pot for storing ghee.
ଘୀକାକୁପ୍ପା

ଘିଅ ଘଡ଼ି—ଦେ. ବ—ଘୃତ ଭାଣ୍ଡ—
Ghia ghardi A pot for storing ghee.
ଘିଘଟୀ
ଘିଆଁଡ଼ା

ଘିଅ ଚାଣ୍ଡି—ଦେ. ବ—ଚିଲିକାରେ ମିଳିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବର୍ତ୍ତୁଳ
Ghia chāndi ଚଟକା ମାଛ—A kind of flat and roundish fish found in the Chilka lake.

ଘିଅ ଦୀପ—ଦେ. ବ—ଯେଉଁ ଦୀପରେ ତୈଳ ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଘିଅ ଜଳେ—
Ghia dipa A lamp burning with ghee.
ଘିୟେରପ୍ରଦୀପ [ଦ୍ର— ଦେବତାଙ୍କ ଆଗରେ ଓ ବୈଦିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ
ଘିକ ଦୀଏ ଉପଲକ୍ଷରେ ତୈଳପ୍ରଦୀପ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଘିଅଦୀପ ଜଳାଯାଏ ।]

ଘି ଅନ୍ନ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଘୃତାନ୍ନ)—ଘିଅଗୋଳିଆ ଭାତ—
Ghi anna Boiled rice mixed with ghee.

ଘିଅ ପଲମ—ଦେ. ବ—ଯେଉଁ ପଲମକୁ ନିଆଁ ଉପରେ ବସାଇ ତହିଁରେ
Ghia palama ଲହୁଣୀ ବା ନଡ଼ିଆତେଲ ଫୁଟାଇ ଘିଅ ମଜାଯାଏ ଏବଂ ଯେଉଁ ପଲମରେ ଘିଅ ପୂରାଇ ନିଆଁ ଉପରେ ବସାଇ ପିଠା ଭଜାଯାଏ—A flat pan which is set over fire for turning butter into ghee or for frying cakes.

ଗରୁଡ଼ୁଣୀ ଘର ଘିଅପଲମ ନକ୍ଷନକେଇଲ,
ତରୁଦହାଗ ତଇଁସ ଗାଡ଼ୀ ମୋ କାନ୍ଦିକୁ ନ ପଇଲା । ଭଗ ।

ଘିଅ ପିମ୍ପୁଡ଼ି—ଦେ. ବ—୧ । ଘୃତଲୋଭୀ ଏକପ୍ରକାର ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାଲି
Ghia pimpurdi ପିମ୍ପୁଡ଼ି—1. A small red ant, very
ଚର୍ଚ୍ଚା ପିପଡ଼ା fond of ghee.
ଘୋଚାଂଟି ୨ । ଘିଅରେ ପଡ଼ିଥିବା ପିମ୍ପୁଡ଼ି—
2. Ants fallen into ghee.

ଘିଅ ବସିବା—ଦେ. ବ—ଶୈତ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ତରଳ ଘୃତ କଠିନ ହେବା—
Ghia basibā Coagulation of ghee.
ଘି ବସା

ଘିଅଭାତ—୧ । ଦେ. ବ (ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ)—ଘୃତ ଓ ଅନ୍ନ—
Ghiabhāta 1. Ghee and boiled rice.
ଘିଭାତ ୨ । (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା) ଘୃତାକ୍ତ ଅନ୍ନ—2 Boiled rice mixed or saturated with ghee.

ଘିଅ ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଲହୁଣୀକୁ ନିଆଁରେ ବସାଇ ତହିଁରୁ ଜଳୀୟ
Ghia māribā . ଅଂଶ ନଷ୍ଟକରି ଘିଅରେ ପରିଣତ କରିବା—
ଘି ମାରା To clarify butter (by heating over
ମକ୍ଖନ ତପାନା fire) and prepare ghee.

ଘିଅ ସରସର—ଦେ. ବିଣ—ଘୃତାକ୍ତ; ଯହିଁରୁ ଘିଅ ବହି ପଡ଼ୁଥାଏ—
Ghia sarasara Over-saturated with ghee; mixed with ghee.

ଘିଇ (ଇତ୍ୟାଦି)—ପ୍ରା. ବ—ଘିଅ ଇତ୍ୟାଦି (ଦେଖ)—
Ghi-i (etc) Ghia etc (See)

ଘି କରଲା—ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମ) ବ—କାଙ୍କଡ଼ (ଦେଖ)—
Ghi karlā Kānkarda (See)

ଘି କୁଆଁରୀ—ଦେ. ବ—ଘିଅକୁଆଁରୀ (ଦେଖ)—
Ghee kuāñrī Ghiakuāñrī (See)

ଘିଙ୍କୁରୀ—ପ୍ରା. ବ—ଘିଅକୁଆଁରୀ (ଦେଖ)—
Ghiṅkurī Ghia kuāñrī (See)

ଘିଙ୍ଗାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଖେଙ୍କାର ହେବା—
Ghiṅgāribā .To snarl.

ଘିଙ୍ଗାରି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘିଙ୍ଗାରିବା (ଦେଖ)—
Ghiṅgāri hebā Ghiṅgāribā (See)

ଘିଚ୍‌ପିଚ୍—ଦେ. ବିଣ—୧ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସନ୍ଦିହାନ—
Ghichpich 1. Hesitating to do anything.
୨ । ପଶ୍ଚାତ୍ପଦ—2 Shrinking from doing a work.

ଘିଚା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଭୁଲ. ହି. ଖୀଁଚ୍) —ଟଣା—
Ghichā Dragging.

ଘି ଚାଁଟି—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ଭୁଲ. ହି. ଘୀଚ୍‌ଟି)—
Ghi chāñṭi ଘିଅପିମ୍ପୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Ghia pimpurdi (See)

ଘିଚି ନେବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଟାଣିନେବା—
Ghichi nebā To draw away

ଘିଚିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ. ହି. ଖୀଚ୍‌ନା)—
Ghichibā ୧ । ଖେଞ୍ଚିବା; ଓଟାରିବା—1. To draw, to pull.
୨ । ଛିଙ୍କିବା—2. To pull out.

ଘିଚି ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—କ୍ରି.—୧ । କାହାର ସକାଶେ
Ghichi hebā ବିଶେଷ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା - 1. To give vent to grief or sorrow for some one.
୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଭୁଇଁଭୁଇଁ ହେବା, ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେବା—2. To hesitate to do something; to shrink from doing a thing.

ଘିଞ୍ଚିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଟାଣିବା; ଖେଞ୍ଚିବା—
Ghiñchibā To pull; to draw.
ଘିଁଚା
ଖୀଁଚନା

ଘିଟ୍‌ଘିଟ୍ ଅଁଧାର—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧକାର;
Ghiṭghiṭ andhāra ଜିଟ୍‌ଜିଟ୍‌ଆ ଅନ୍ଧାର—Extreme darkness; pitch-darkness.

୧	ଙ	ଋ	ୠ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲସ୍ପୃ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ପେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଜ୍ୟ	ଲଅ	●	ନ

ଘିଟିଘିଟିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବିଣ. (ଭୁଲ. ବ. ଘୁଟ୍‌ଘୁଟୋ)—
Ghitighitiā ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗାଢ଼ (ଅନ୍ଧାର)—Dense (darkness)

ଘର ଗୁରକୋଣ ଘିଟିଘିଟିଆ ଅନ୍ଧାର—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣଆଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଘିଡ଼୍ କିନା—ଗ୍ରା. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ହଠାତ୍—
Ghird kinā 1. Suddenly.
(ଘିଡ଼୍‌କିନ; ଘିଡ଼ଦସ୍—ଅନ୍ୟରୂପ) ୨ । ଘିଡ଼୍ ଘିଡ଼୍ ଶବ୍ଦ କରି—
2. Making a rattling sound.

ଘିଡ଼ଘାଡ଼ିଆ କରି—ଦେ. କ୍ରି. ବି°—ଘିରିଘିରାଇ (ଦେଖ)
Ghird-ghārdiā kari Ghiri ghirāi (See)
ଘିଡ଼ିଦିଡ଼ାଇ
ଘିଡ଼ଘାଡ଼ିଆ କରି
ଘିଡ଼ିଦିଡ଼ାଇ
ଘିଡ଼ଘିଡ଼େଇ } ଅନ୍ୟରୂପ ।

ଘିଡ଼ଘିଡ଼—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ସଂ. ଘର୍ଘର)—
Ghirdghird ୧ । ଢୋଲ ଆଦି ବାଦ୍ୟର ଦୁମଦୁମା ଶବ୍ଦ—
ଘିଡ଼୍ ଘିଡ଼ 1. Drumming noise; rumbling sound.
घर्राटा ୨ । ପାହାଡ଼ିଆ ଭୂମିରେ କଠିନ ପଦାର୍ଥର ଚଞ୍ଚଳ ଗଡ଼ିବା ଶବ୍ଦ—2. Rattling sound of a cart swiftly rolling over hard ground.
ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—୧ । ଜୋର୍ କରି—1. Forcibly.
୨ । ଶବ୍ଦ କରି—2. Noisily.

ଘିଡ଼ଘିଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି — ଶକ୍ତଠାଦ କର୍କଶ ବସ୍ତୁ ଦ୍ରୁତବେଗରେ
Ghirdghirdāibā ଠାଣ ଭୂଇଁରେ ଗଡ଼ି ଯିବା—(a cart)
ଘିଡ଼ିଘିଡ଼ାନ To roll with a rattling sound
(ଘିଡ଼ଘିଡ଼େଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ) on hard stony ground.

ଘିଡ଼ଘିଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘିଡ଼ଘିଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghirdighirdāibā Ghirdghirdāibā (See)
(ଘିଡ଼ଘିଡ଼େଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘିଡ଼ଘିଡ଼—ଦେ. ଅ—ଘିଡ଼ଘିଡ଼ (ଦେଖ)
Ghirdighirdi Ghirdghird (See)

ଘିଡ଼ଘିଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘର୍ଘରଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ—
Ghirdighirdiā Having a rattling sound; rattling.

ଘିତ— ଗ୍ରା. (ଇତର) ପ୍ରାଦେ. (ସାଜପୁର) ବି—ଗୀତ—
Ghita Song.

ଘିତି ଆସିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି—କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ କୌଣସି
Ghiti āsibā ସ୍ଥାନରୁ ନିକଟକୁ ଘେନି ଆଣିବା—
To bring down a thing from a distance.

ଘିତିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି. (ସଂ. ଗୃହୀତ=ଭୁଲ. ପ୍ରା. ଗହିତ)—
Ghitibā ୧ । (ସକର୍ମକ) ନେବା; ଘେନିବା; ଗ୍ରହଣ କରିବା—
(ଘେନିବା—ଭ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷା) 1. To take; to carry.
୨ । (ସକର୍ମକ) ଶୋଭା ପାଇବା—
2. To look beautiful.
୩ । (ଘାଆ ଆଦି) ପ୍ରଲୁପ୍ତିତ ହେବା—
3. To be intensified; to deepen
୪ । ବ୍ୟଥାଯୁକ୍ତ ହେବା—
4. To ache; to be painful.

ଘିନ୍‌ଘିନ୍—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘୃଣା)—୧ । ଘୃଣାଜନକ—
Ghinghin 1. Hateful; detestable; disgusting;
ଘିନଘିନ shocking.
୨ । ଯେ ସବୁ ବିଷୟକୁ ଘୃଣା କରେ—
2. One who detests everything; abhorring.
ଦେ. ବି—ଘୃଣାବୋଧ—
Feeling of detestation or disgust.

ଘିନ୍‌ଘିନ୍ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୃଣ ଧାତୁ)—
Ghinghin hebā ୧ । ଘୃଣାବୋଧ କରିବା—
ଘିନଘିନକରା 1. To detest.
घिनाना ୨ । ଘୃଣା ଦେଖାଇବା—2. To show hatred.

ଘିନ୍‌ଘିନା—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘୃଣା)—ଘୃଣିତ; ଅତି କୁତ୍ସିତ—
Ghinghinā Detested; very ugly.

ଘିନ୍‌ଘିନିଆ—ଦେ. ବି—ଘୃଣାବୋଧ—
Ghin-ghiniā Feeling of detestation.
ଘିନଘିନେ ଦେ. ବିଣ—୧ । ଯେ ଖାଦ୍ୟ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଘୃଣା ଦେଖାଏ ବା କରେ—1. Habituated to detest food.
୨ । ଘୃଣାଜନକ—2. Detestable.

ଘିନ୍‌ବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘେନିବା (ଦେଖ)
Ghin bā Gheniba (See)

ଘିନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଣା; ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ)—ଘୃଣା—
Ghinā Disgust; aversion.
ଘିନା ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କିଣା—Purchasing.
घिन ବିଣ—କ୍ରୀତ – Purchased.

ଘିନାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଶୋଭା ପାଇବା—
Ghināibā 1. To look beautiful.
୨ । କଥାରେ ବୋଧସୋଧ କରିବା; ଘେନାଘେନି କରିବା—
2. To assuage a person by words.
୩ । ମନକୁ ପାଇବା; ଘେନିବା—3. To suit one's taste; to meet with one's approval.
୪ । ଟେକାଟେକି କରିବା; ଚାଟୁ କରିବା—4. To flatter.

ଘିନାକିନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । କିଣାବିକା; କ୍ରୟବିକ୍ରୟ—
Ghināki nā 1. Purchase and sale.
୨ । ପଣ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟର କ୍ରୟବିକ୍ରୟ; ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ—
2. Trade.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଏବଂ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରିବା ନାହିଁ । ତେବେ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୀର୍ଘ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଲଘୁରୂପ ବିଚାର କରାଯାଉ । ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଠ' ନ ମିଳେ 'ଗାଣ୍ଠ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳେ 'ବୃଥା' ଖୋଜିବେ; 'ବର୍ଷ' ନ ମିଳେ 'ବର୍ଷ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅରଣ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ ।

ଘିନାଘିନି—ଦେ. ବି—ଘେନାଘେନି; ଗୃଷ୍ଟ ବାକ୍ୟ; କଥାଦ୍ୱାରା ଚେଷ୍ଟା-
Ghinā̃ghini ଚେଷ୍ଟା—1. Flattery.
୨ । କଥାଦ୍ୱାରା ବୋଧସୋଧ କରିବା—
2. Assuaging a person by soft words.
୩ । ଆଦର କରିବା—3. Fondling.
ବିଣ—୧ । ଆଦର ବା ସ୍ନେହଯୁକ୍ତ—1. Fondling.
୨ । ଚେଷ୍ଟାଚେଷ୍ଟି— 2. Flattering.

ଘିନାବିଚା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. ଘୃଣା ଓ ବିଚାର)—
Ghinā̃ bichā̃ ଘିନାକିନା (ଦେଖ)—Ghinā̃ kinā̃ (See)

ଘିନିଆଣିବା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) କ୍ରି—କୌଣସି ସ୍ଥାନରୁ ଯାଇ କୌଣସି
Ghini ā̃ṇibā̃ ବସ୍ତୁକୁ ଆଣିବା—To fetch a thing from a place.

ଘିନି ଆନ୍‌ବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—କିଣିଆଣିବା—
Ghini ā̃n-bā̃ To bring a thing by buying.

ଘିନିଆସିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରରୁ ନେଇ ଆସିବା;
Ghini ā̃sibā̃ ଆଣିବା—To fetch a thing; to bring a thing.

ଘିନି ଉଠିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ବ୍ରଣଆଦି) ପ୍ରକୁପିତ ହେବା; ମାଡ ଉଠିବା—
Ghini uṭhibā̃ (a sore) To become very painful.

ଘିନି ଉଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ)—ଅତି ସୁନ୍ଦର ଓ ଚମତ୍କାର ଦେଖା-
Ghini urḍibā̃ ଯିବା—(ironical) To look grand.
(ଯଥା—ବୁଢ଼ାବୟସରେ ରଙ୍ଗୀନ୍ ପାଟଖଦ ଭାରି ଘିନି ଉଡ଼ୁଛି ।)

ଘିନି ଖାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—
Ghini khā̃ibā̃ ୧ । ଅହାଣ୍ଡିରେ ଉପକରଣ କିଣି କରି ଖାଇବା—
1. To purchase one's daily victuals in the market every day.
୨ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା; ଶୋଭା ପାଇବା—
2. (ironical) To look fittingly beautiful.

ଘିନିଘିନି—ଦେ. ବିଣ—ଘିନ୍‌ଘିନ୍ (ଦେଖ)
Ghinighini Ghin-ghin (See)

ଘିନିଘିନିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘିନ୍‌ଘିନିଆ (ଦେଖ)
Ghinighinia̅ Ghin-ghinia̅ (See)

ଘିନିବା—ପ୍ରା. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୃଣା; ଭୁଲ. ପ୍ରା. ଘଣ୍ହ)—
Ghinibā̃ ଘେନିବା (ଦେଖ)
Ghenibā̃ (See)
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଝାରସୁଗୁଡ଼ା) କ୍ରି—କିଣିବା—
To purchase.

ଘିନିଲା ଲୋକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । କ୍ରୀତଦାସ; କିଣାଦାସ—
Ghinilā̃ loka 1. Purchased slave.
୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଜ୍ଞାବହ ଓ ଅନୁଗତ ବ୍ୟକ୍ତି—
2. A most obedient person

ଘିମିର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘର୍ମଚର୍ଚ୍ଚିକା)—ଘର୍ମଜନିତ କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ରଣ; ଘମିର;
Ghimira ଘିମିର—Prickly heat; lichen; popular
ସାମଚି tropical lichen.
गरमीदाना; अंमौरी

ଘିମିର ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘର୍ମଜନିତ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ବ୍ରଣକୁ ନଖଦ୍ୱାରା
Ghimira mā̃ribā̃ ଚିପି ତହିଁରୁ ଜଳ ବାହାର କରିବା—
To press the water out of the prickly heat by the finger-nails.

ଘିମିରି—ଦେ. ବି—ଘିମିର (ଦେଖ)
Ghimiri Ghimira (See)

ଘିର୍‌କୋଇ—ଦେ. ଅ—ଷଣ୍ଢକୁ ଡାକିବାରେ ବା ଅନ୍ୟ ଷଣ୍ଢ ସହିତ
Ghirkoi ଯୁଝିବାରେ ଲଗାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଡାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରଯୁକ୍ତ
ଶବ୍ଦବିଶେଷ—A hollooing used to call a bull or to incite him to fight.

ଘିର୍ ଘିର୍ କୋଇ—ଦେ. ଅ—ଘିର୍‌କୋଇ (ଦେଖ)
Ghir-ghir-koi Ghir-koi (See)

ଘିର୍‌ର କୋଇ—ଦେ. ଅ—ଘିର୍‌କୋଇ (ଦେଖ)
Ghir-r-koi Ghir-koi (See)

ଘିର୍‌ଲାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘୋଷାଇବା—
Ghirlā̃ibā̃ To draw or drag on the ground.

ଘିର୍‌ଘୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବି.—ବନ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ବିଶେଷ—
Ghir-ghurḍia̅ Shallotus Phillipinensis tree (Haines)

ଘିର୍‌ମିଟ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବି.—ଗଛରେ ଫୋଡ଼ି କରିବା ଯନ୍ତ୍ର—
Ghir-miṭ An auger for drilling trees.

ଘିରିକା—ପ୍ରା. ଅ.—ଘେରିକା (ଦେଖ)
Ghirikā̃ Gherikā̃ (See)

ଘିରିଘିରାଇ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ.—କୌଣସି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଠିଆ
Ghiri ghirā̃i ଭାବରେ ଜୋର୍ ପୂର୍ବକ ଶୀଘ୍ର ଟାଣି ନେବା ପ୍ରକାରେ—
(ଘିରିଘିରେଇ—ଅନ୍ୟରୂପ) In the manner of dragging down a standing person forcibly; lustily.

ଘିରିଣି—ପ୍ରାଦେ. (ଅଳ) ବି.—ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Ghiriṇi Ghuṅgurḍi (See)

ଘୀବ—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର)—ବି.—ଘିଅ—
Ghīb Ghee.

ଘୁ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଶବ୍ଦ କରିବା—
Ghu (root) To make a sound.

ଘୁ—ସଂ. ଅ.—କପୋତଧ୍ୱନି—
Ghu The cooing of the dove.

ହୁ, ହୁ ହୁ ଦେ. ଅ.—(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ବହୁଲୋକଙ୍କ ସମା-
ବେଶଜନିତ ଶବ୍ଦ—1. Confused noise of a crowd.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଣ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ଌ	ୡ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଶ	ନ

୨ । ପବନର ଦ୍ରୁତ ଭାବରେ ବହିବାର ଶବ୍ଦ—
2. Sound of blowing or rushing wind.

୩ । ପେଟ ଭିତରେ ଲୁପିତ ବାୟୁର ଶବ୍ଦ—3. Sound in e stomach due to wind.

ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. —୧ । ପବନ ପରି ଦ୍ରୁତବେଗରେ ବହିବାର ଶବ୍ଦ କରି—1. With the sound of blowing wind.

୨ । ପାଣି ବା ପବନ ବହିବା ପରି ବିନା ବାଧାରେ ଓ ବିଶେଷ ପରିମାଣରେ—2. In large quantity and unabated (like water or wind rushing through an opening).

ଘୁଅ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି.—(ସଂ. ଗୁ)—ଗୁହ; ବିଷ୍ଠା —
Ghua — Ordure.

ଘୁଅ ରାଣୀ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି.—ଗୁହବଣି (ଦେଖ)
Ghua rāṇi — Guha baṇi (See)

ଘୁଇ ଟାଣିବା— ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି —ପିଚୁଳ ପଡ଼ିବା—
Ghui-ṭāṇibā — Attack from bubo or swelling of the glands.

ଘୁଇ ଟାଣିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଘୁଇ ଟାଣିବା (ଦେଖ)
Ghui ṭāṇibā — Ghui ṭāṇibā (See)

ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୁ (ଦେଖ)
Ghu-u ghu-u — Ghu (See)

ଘୁଂଘୁର - ସଂ. ବି.—(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୁଙ୍ଗୁର —A tinkling ornament for the ankle and waist.
Ghuṁghura

ଘୁଁ ଘୁଁ—ଦେ. ଅ.—(ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଧ୍ୱନିବିଶେଷ —
Ghuñ ghuñ — A booming sound.

ଘୁଁ ଘୁଁ ଗରଜନେ ହେଉଅଛି ଭଡ଼ ବଡ଼—
ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନରୂପଣ ଗୀତା ।

ଘୁଁବାକ୍—ସଂ. ବି.—(ଯେ ଘୁଁ ଘୁଁ ଶବ୍ଦ କରେ) ଭ୍ରମର—
Ghuñbāk — The black bee.

ଭଗର ବୁଲୁଛି ସୁର, ବଣାଇ ବିଷମ ଶର
ଧରିଛି ପଦ୍ମଗ ଗର, ଘୁଁବାକ ଜୀବନରେ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଉଦ୍ଭାକରଚମ୍ପୂ, ଚ ଗୀତ ।

ଘୁକ—ସଂ. ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ପେଚା—
Ghuka — Owl.

ନୋହେ ଘୁକ ଜେନ୍ତଗୋଳକଜଳ
ବୃଶ ବସ୍ତ୍ରଏ ଗାଢ଼ ଭମଃ ସ୍ଥଳ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତାକଲ୍ଲୋଳିନୀ ।

ଘୁଗି—ପ୍ରାଦେ. (ସିଂହଭୂମ) ବି—ଖାଲେଇ—
Ghugi — A fisherman's basket.

ଘୁଗିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଭାଟ ବିଶେଷ ;ଭାଲ—
Ghugiā — A king of tray.

ଘୁଘୁ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ସଂ. ଘୁ ଧାତୁ; ଶବ୍ଦ କରିବାରୁ; ସଂ. ଘୁଘୁ କୃତ; ଭୁଲ. ବ. ଘୁଘୁ)—
ବନ୍ୟ କପୋତ; କାପତା ଚଢ଼େଇ—
The turtle-dove; spotted dove.

ଘୁ ଘୁ ଦେଖିଛ ଫାନ ଦେଖି ନାହିଁ—ଚଗ ।

ଦେ. ଅ—ଘୁ (ଦେଖ)
Ghu (See)

ଘୁଘୁଆ – ଦେ. ବିଣ—ଘୁ ଘୁ ଶବ୍ଦକାରୀ—Having the sound of rushing wind or water.
Ghughuā

ଘୁଘୁ କମ୍ପିବା - ଦେ. କ୍ରି—ବହୁଲୋକସମାଗମରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକଙ୍କ ମୁଖ-ନିଃସୃତ ବାକ୍ୟମାନଙ୍କର ସମ୍ମିଳିତ ଉଚ୍ଚ ଅର୍ଥ-ହୀନ ଶବ୍ଦ ବା ଗୋଳ—Confused sound arising out of a big crowd of persons talking loudly.
Ghughu kampibā

ଦେ. କ୍ରି—ଜନଗହଳ ନିଃସୃତ ଶବ୍ଦରେ ବା ବାଦ୍ୟାଦିର ଶବ୍ଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା—To resound with confused noise due to a large crowd or beating of many drums.

(ଯଥା—ରଥଯାତ୍ରା ଦିନ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ଘୁଘୁ କମ୍ପୁଛି ।)

ଘୁଘୁ ଜଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—(ଅଗ୍ନି) ସଶବ୍ଦରେ ଜଳିବା —
Ghughu jaḷibā (fire) To burn with crackling and blazing.

ଘୁଘୁ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ପେଟରେ ପ୍ରଲୁପିତ ବାୟୁ ଦ୍ୱାରା ଶବ୍ଦ ଜାତ ହେବା—1. Sound heard in the stomach due to wind.
Ghughu hebā

୨ । କାନ ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ବୋଧ ହେବା—
2. A sound experienced in one's ear due to some derangement.

ଘୁଙ୍ଗନି ଦାନା—ଦେ. ବି—ପାଣିରେ ବିଭୁରା ହୋଇ ଘିଅ ବା ତେଲରେ ଭଜା ହୋଇଥିବା ବୁଟ, ଚଣା ବା ମଟର ଆଦି—Gram or pea fried with ghee or oil after being moistened with water.
Ghuṅgni dānā
ସୁଂଗନିଦାନା
ଘୁଂଘନି

ଘୁଙ୍ଗଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୁଙ୍ଗାଳିବା (ଦେଖ)
Ghuṅg-ḷāibā — Ghuṅgāḷiba (See)

ଘୁଙ୍ଗା—ଦେ. ବି. (ଘୁ ଘୁ ରବ କରିବାରୁ)—ବନ୍ୟ କପୋତ—Wild dove.
Ghuṅgā

ବୋବା ବୈଦେ. ବିଣ ସଂ. (ପା. ଗୁଂ) —
ଗୁଂଗା ମୂକ; ବାକ୍‌ଶକ୍ତିରହିତ—Dumb. (male).
(ଘୁଙ୍ଗୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଘଟା ଯାହା ସପନ ଦେଖେ
ମନ କଥା ମନରେ ରଖେ—ଚଗ ।

ଘୁଙ୍ଗାଳିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ପବନ) ଏକ ସମୟରେ ଚାରିଆଡ଼ ବହିବା-1. (wind) To simultaneously blow from all sides.
Ghuṅgāḷibā

୨ । ଚାରିଆଡ଼ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ବା ଆକ୍ରମଣ କରିବା—
2. To beset or overtake on all sides.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଦେ ପାଇ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ଇତସ୍ତତଃ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିବା—
3. To agitate greatly.

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼—ପ୍ରା. (ଉତ୍କଳ) ବ—ଘୁଙ୍ଗୁର (ଦେଖ)—
Ghuṅgurda — Ghuṅgura (See)

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା—ଦେ. ବିଣ. ପୁଂ (ସଂ. ଘୁର୍ଘୁର)—୧ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଶୋଇଲା ବେଳେ ନାକଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସଜନିତ ଭୁତ ଶବ୍ଦ କରେ; ଯାହାର ନାକ ଡାକେ—
Ghuṅgurdā (ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) — 1. Snoring; snorting.

୨ । ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିଯୁକ୍ତ—2. Accompanied with snoring.

[ଦ୍ର—ଯେଉଁ ଲୋକ ଶୋଇବାବେଳେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରେ ତାକୁ ଡେଇଁଦେଲେ ସେ ତାହା ସ୍ୱୀକାର ବା ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରବାଦ ଅଛି :—'ଘୁମା, ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା, ଯାରୁଡ଼ା ଏ ତିନିହେଁ ଭୁରୁଡ଼ା' ।]

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୁର୍ଘୁର)—୧ । ଶୟନକାଳରେ ଜଣଜଣଙ୍କର ନାସିକାନିର୍ଗତ ଭୁତ ଧ୍ୱନି; ନାକ ଡାକିବା (ଏହା ଗଭୀର ନିଦ୍ରାର ଲକ୍ଷଣ)—1. Snoring.
Ghuṅgurdi — ନାକଡାକା

ଖରାଟା ୨ । କବାଟର ଏକ କୋଣକୁ ଏବୁଣ୍ଡିକବର ଏକ କୋଣରେ ଠିଆ କରାଇ କବାଟକୁ ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ଭୂମିରେ ଯୋଗା ହେବା କାଠ ଖଣ୍ଡ—2. The pivoted piece of wood on which a door stands by its one corner and revolves.

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ)—
Ghuṅgurdiā — Ghuṅgurdā (See)

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଶୋଇବା ସମୟରେ ନାକଦ୍ୱାରେ ଭୁତ ଧ୍ୱନି କରିବା—To snore.
Ghuṅgurdi māribā — ନାକ ଡାକା
ଖରାଟା ଲେନା

ସେ ଆନନ୍ଦରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରେ—ଲାଳକଣ୍ଠ ଦାସ. ପିଲାଙ୍କ ରାମାୟଣ ।

ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିମୁଣ୍ଡା—ଦେ. ବି—ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)—
Ghuṅgurdi muṇḍā — Ghuṅgurdi (See)

ଘୁଙ୍ଗୁର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୁଘୁର)—୧ । ଛୋଟ ଘଣ୍ଟି—
Ghuṅgura — 1. Small tinkling bells.
ଘୁଙ୍ଗୁର ; ଘୁଂଘରୀ ୨ । ଘାଗୁଡ଼ି; ଝଣଝଣ ରବକାରୀ ଚରଣର ଅଳଙ୍କାର ବିଶେଷ; ନୂପୁର—2. An ornament for the ankle (consisting of tinkling bells.)

୩ । କଟିର ଝୁଣୁଝୁଣୁ ରବଯୁକ୍ତ ଅଳଙ୍କାରବିଶେଷ; କିଙ୍କିଣି—
3. An waist-chain attached with tinkling bells.

[ଦ୍ର—ନର୍ତ୍ତକନର୍ତ୍ତକୀମାନେ ବଳାଗଣ୍ଠି ଉପରେ ଓ କଟିରେ ଘୁଙ୍ଗୁର ବାନ୍ଧି ନାଚନ୍ତି; ଧାତୁମୟ ଘଣ୍ଟା ଗୋଲକ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଡ଼ି ବା ଲୁହାଗୁଳି ପୂରା ଯାଇଥାଏ ଓ ଶରୀର ପରିଚାଳିତ ହେଲେ ତାହା ଝୁଣୁ ଝୁଣୁ ଧ୍ୱନି କରେ ।]

୪ । ପିଲାମାନଙ୍କର କ୍ରୀଡ଼ନକବିଶେଷ (ବେଲର ଦୁଇ ପାଖ ଖାଲ ମଝିରେ କଣାକରି ସେ କଣାରେ ଖଣ୍ଡିଏ କାଠି ଗଳାନ୍ତି । ଭୂଇଁରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଏହା ଘୁଁ ଘୁଁ ଶବ୍ଦ କରି ଚାଲେ ବୁଲୁଥାଏ)—4. A kind of children's rattling top.

ଘୁଙ୍ଗୁର ବାନ୍ଧିବା—ଦେ. କ୍ରି—ବଳାଗଣ୍ଠିରେ ବା କଟିଦେଶରେ ଘୁଙ୍ଗୁର ଲଗା ଅଳଙ୍କାର ପିନ୍ଧିବା—To wear or tie a string of tinkling bells round the ankle or waist.
Ghuṅgura bāndhibā — **ଘୁଙ୍ଗୁର ପରା** — **ଘୁଂଘୁର ବାଂଧନା**

[ଦ୍ର—ନାଟୁଆମାନେ ବଳାଗଣ୍ଠିରେ ବା କଟିରେ ଘୁଙ୍ଗୁର ବାନ୍ଧନ୍ତି; ତାଳ ଅନୁସାରେ ଅଙ୍ଗଚାଳନ କଲାବେଳେ ଘୁଙ୍ଗୁରମାନ ତାଳ ଅନୁସାରେ ଝୁଣୁ ଝୁଣୁ ଶବ୍ଦ କରେ ।]

ଘୁଙ୍ଗୁରଲଗା—ଦେ. ବିଣ—ଘୁଙ୍ଗୁରଯୁକ୍ତ—
Ghuṅguralagā — Attached with small tinkling bells
ଘୁଂଘୁରଲାଗାନ ଘୁଂଘୁରବାଲା (ଯଥା—ଘୁଙ୍ଗୁରଲଗା ମଲ ।)

ଘୁଙ୍ଗୁଲପଟା—ଦେ. ବି—କୋଳାହଳ—
Ghuṅgulapiṭā — Noise; ado.

ଘୁଙ୍ଗୁଲା—ଦେ. ବିଣ—ଘୁଙ୍ଗୁଲିଆ (ଦେଖ)—
Ghuṅgulā — Ghuṅguliā (See)

ଘୁଙ୍ଗୁଲାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୁଙ୍ଗାଳିବା (ଦେଖ)—
Ghuṅgulāibā — Ghuṅgālibā (See)

ଘୁଙ୍ଗୁଲିଆ—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବିଣ—ଯେଉଁ ପବନ ଏକ ସମୟରେ ଚାରିଦିଗରୁ ବହେ—(wind) Blowing simultaneously from all directions.
Ghuṅguliā

ଏପରି ଘୁଙ୍ଗୁଲିଆ ପବନ କାଳେସ୍ୱକାଳେ ଦେଖିବାର ନାହିଁ—
ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସଳ୍ପ ।

ଘୁଚପେଲ୍ ହେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—୧ । ପଶ୍ଚାତ୍ ପଦ ହେବା; ଯିବାକୁ ବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା—1. To give vent to one's unwillingness to do anything; to shrink from doing a thing.
Ghuchpel hebā

୨ । ଇତସ୍ତତଃ କରିବା; ଦୋଦୋପାଞ୍ଚ ହେବା—
2 To hesitate.

ଘୁଚା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘୁଞ୍ଚା (ଦେଖ)—
Ghuchā — Ghuñchā (See).

ଘୁଚାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘୁଞ୍ଚାଇବା (ଦେଖ)—
Ghuchāibā — Ghuñchāibā (See)

ଘୁଚିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—ଘୁଞ୍ଚିବା—
Ghuchibā — To move on.

ଘୁଞ୍ଚପୁଞ୍ଚ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୁଚପେଲ୍ ହେବା (ଦେଖ)—
Ghuñchpuñch hebā — Ghuchpel hebā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଣ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଘୁଞ୍ଚା—ଦେ. ବି—ଅପସାରଣ; ଆଗକୁ ବା ପଛକୁ ଯିବା—
Ghuñchā Moving away from a place; changing one's position.
ସୁଚା
ହଟନା

ଘୁଞ୍ଚାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—(ଘୁଞ୍ଚିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ)—
Ghuñchāibā ୧ । ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା—
ସୁଚାନ 1. To remove (a thing).
ହଟାଣା ୨ । ଅପସାରିତ କରିବା; ଦୂର କରାଇବା—
(ଘୁଞ୍ଚେଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ) 2. To cause to vanish or disappear.

ମାଉଶୁର ଭର ଘୁଞ୍ଚାଇ—ଜଗନ୍ନାଥ. ସଙ୍ଗୀତ ।

[ଦ୍ର—ଏ କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୂପ ସଙ୍ଗେ ଆଣିବା, ଦେବା, ନେବା ଓ ରଖିବା କ୍ରିୟାମାନ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।)

ଘୁଞ୍ଚାଘୁଞ୍ଚି—ଦେ. ବି—୧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଘୁଞ୍ଚିବା—
Ghuñchāghuñchi 1. Everybody moving away.
ସୁଚାସୁଚି ୨ । ସ୍ଥାନାନ୍ତରକରଣ—
ହଟାହଟି 2. Removal.

ଘୁଞ୍ଚିଘୁଞ୍ଚିକା—ଦେ. ବିଣ—(ସଂ. ଘନ) ଆଗକୁ ପଛକୁ ଲଗା ଲଗି—
Ghuñchighuñchikā Closely set one after the other.

ଭଙ୍ଗ ପରବତ ଘୁଞ୍ଚିଘୁଞ୍ଚିକା .
ତହିଁରେ ବସିଛି ଭନମଣ୍ଡଳିକା—ଶଶୁଗୀତ—ନବକିଶୋର. ନଈରୁଣୀ ।

ଘୁଞ୍ଚିବା—ଦେ.କ୍ରି—(ସଂ.ଗମ ଧାତୁ)—୧ । ଦୂର ହେବା;ଅଦୃଶ୍ୟହେବା—
Ghuñchibā 1. To vanish; to disappear.
ସୁଞ୍ଚା କଳ୍ପତରୁ ଲତା ଯଥା କ୍ରିଦ୍ରବ-ଦୁର୍ବଳ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା—
ହଟନା ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
(ଣିଜନ୍ତ—ଘୁଞ୍ଚାଇବା)
(କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ—ଘୁଞ୍ଚା ଯିବା, ଘୁଞ୍ଚା ହେବା)
୨ । ନିଜର ଶରୀରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା—
2. To move away.
୩ । ଗଡ଼ିଯିବା; ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଦିବସ ବା ସମୟ ଦୂରକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବା—3. To be adjourned; to be postponed.

[ଯଥା—ଛୁଟିଦିଅପୋଷ୍ଟ ଦିନାଦିଥି ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ।]

[ଦ୍ର—ଏ କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୂପ ସଙ୍ଗେ ଆସିବା, ଯିବା, ବସିବା ଆଦି କ୍ରିୟା ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଘୁଞ୍ଚୁପୁଞ୍ଚୁ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୁର୍‌ପେଲ୍ ହେବା (ଦେଖ)
Ghuñchu puñchu hebā Ghuchpel hebā (See)

ଘୁଟ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ବ୍ୟାଘାତ କରିବା—
Ghuṭ (root) 1. To obstruct.
୨ । ବାଧା ଦେବା—2. To resist
୩ । ରକ୍ଷା କରିବା—3. To protect; to preserve.
୪ । ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବା—
4. To return; to turn back
୫ । ବଦଳାଇବା—5 To exchange; to barter.

ଘୁଟ୍‌ଘୁଟା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଣ—ଘନ (ଅନ୍ଧାର); ଘଟ୍‌ଘଟ
Ghuṭ ghuṭā (ଅନ୍ଧାର)—Dense (darkness.)

ଘୁଟ—ସଂ. ବି. (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ=ବ୍ୟାଘାତ କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghuṭa ୧ । ଗୁଲ୍‌ଫ; ଗୋଇଠି—1. Heel of the foot
୨ । ବଲାଗଣ୍ଠି—2. Ankle.

ଘୁଟି—ସଂ. ବି. (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ + ଇ)—ଘୁଟ (ଦେଖ)
Ghuṭi Ghuṭa (See)

ଘୁଟିଂ—ବୈଦେ. ବି. (ଇଂ. ଘୁଟିଙ୍ଗ୍)—ଚୂନର ଗେଙ୍ଗୁଟି—
Ghuṭim Unslaked pieces of lime-stone; lime-ghooting.
ଘୁଟିଂ
ଘଷିମ [ଦ୍ର—ଏହା ପୋଡ଼ିଲେ ଚୂନ ତିଆରି ହୁଏ ।]

ଘୁଟିକ—ସଂ. ବି. (ଘୁଟ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଘୁଟ (ଦେଖ)
Ghuṭika Ghuṭa (See)

ଘୁଟିକା—ସଂ. ବି (ଘୁଟ+କ+ଆ)—ଘୁଟ (ଦେଖ)
Ghuṭikā Ghuṭa See)

ଘୁଟିବା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି: (ଘୋ ସ୍ଥାନରେ ଘୁ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Ghuṭibā ଘୋଟିବା (ଦେଖ)—Ghoṭibā (See)

ଘୁଟୀ—ସଂ. ବି. (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ+ଈ)—ଘୁଟ (ଦେଖ)
Ghuṭī Ghuṭa (See)

ଘୁଡ଼ୁକା—ଦେ. ବି—ଘୁଡ଼ୁକା (ଦେଖ)
Ghurdkā Ghurdukā (See)

ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ—ଦେ. ଅ—ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Ghurdghurd Ghurdughurdu (See)

ଘୁଡ଼ୁ ସବାର୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଭୁ.ହି. ଘୁଡ଼ୁ ସବାର)—
Ghurdsabār ଘୋଡ଼ସବାର (ଦେଖ)
Ghorda sabāra (See)

ଘୁଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଘୋ ସ୍ଥାନରେ ଘୁ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Ghurdā ଘୋଡ଼ା—A horse.
(ଘୁଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଘୁଡ଼ାନି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘୋଡ଼ଣି; ଢାଙ୍କୁଣି—
Ghurdāni A lid.

ଘୁଡ଼ି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଣ୍ଡି; ଭୁଲ. ଫା. ଗୁଡ଼ୀ; ଭୁଲ. ସଂ. ଗରୁ+
Ghurdi ଉଡ୍ଡୀନ)—ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଇବା ପାଇଁ କାଗଜ-ଗୁଡ଼ି; ଘୁଡ଼ି ନିମିତ୍ତ ଚତୁଷ୍କୋଣ କ୍ରୀଡ଼ନକ; କାଗଜପ୍ରସ୍ତୁତ ଚକ୍ର —
ଗୁଡ଼ୀ; ପତଙ୍ଗ Paper kite.
[ଦ୍ର—ଖେଳିବା ପାଇଁ ଏଥିରେ ସୂତା ଲଗାଇ ପିଲାମାନେ ଏହାକୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ାନ୍ତି ।]

ଘୁଡ଼ି ଉଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ସୂତା ଧରି ଆକାଶରେ ଉଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ
Ghurdi urdāibā ଘୁଡ଼ିକୁ ଉଡ଼ାଇବା—To fly a kite.
ଘୁଡ଼ି ଉଡ଼ାନ
ଗୁଡ଼ୀ ଉଡ଼ାନା

ବାଧାଦେଇ ସେହେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୂଳତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଗୁରେବ ଭଣ୍ଡା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଢ଼' ନ ମିଳେ 'ଗାଢ଼' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୂଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଟ୍' ନ ପାଇଲେ 'ବଟ୍ଟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଣ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ଗି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଘୁଡ଼ି ଛାଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଘୁଡ଼ି ଉଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghurdi chhārdibā 1. Ghurdi urdāibā (See)
ঘুড়ি ছাড়া ୨ । ଆକାଶରେ ବହୁ ଉଚ୍ଚକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଘୁଡ଼ିର ସୂତାକୁ ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଦେବା—2. To loosen the string of a kite so that it may rise up higher and higher.
গুড়ী ছোড়না

ଘୁଡ଼ି ପେଁଚ—ଦେ. ବି.—ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ୁଥିବା ଦୁଇଟି ଘୁଡ଼ି କୌଶଳ-ପୂର୍ବକ ପରସ୍ପରର ସୂତାକୁ କାଟିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା-fight between two paper-kites (one trying to entangle and cut up the string of the other.)
Ghurdi peñcha
ঘুড়ীর প্যাঁ
গুড়ীলড়াই

ଘୁଡ଼ି ଲଢ଼େଇ—ଦେ.ବି.—ଘୁଡ଼ି ପେଁଚ (ଦେଖ)
Ghurdilardhei Ghurdi peñcha (See)

ଘୁଡ଼ିସୂତୁଲି—ଦେ.ବି.—ଘୁଡ଼ିରେ ଲାଗିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଟାଣ ସୂତା—The string of a paper-kite.
Ghurdisūtuli
ঘুড়ীর সূতা
গুড়ীকা সূত
[ଦ୍ର—କୌଣସି କୌଣସି ଘୁଡ଼ିର ସୂତାରେ ଅଠା ଓ କାଚ ଗୁଣ୍ଡି ବୋଳା ହୋଇଥାଏ ଯେପରି କି ଉଡ଼ୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଘୁଡ଼ିର ସୂତାକୁ ଏ କାଚଗୁଣ୍ଡିଯୁକ୍ତ ସୂତା ଘଷି କରି କାଟି ଦେଇ ପାରିବ ।]

ଘୁଡ଼ୁକା—ଦେ. ବି.—(ଏଥିରେ ଗୋରୁମାନଙ୍କ ଭଣ୍ଡିରୁ ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ ବାହାରୁଥିବାରୁ)—ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗ ବିଶେଷ—Hœmorrhagic Septicatmia of cattle.
Ghurdukā
ঘুরকা, ঘুর্দুকা
[ଦ୍ର—ଏହାକୁ ଭଣ୍ଡିକଟା, ଭଣ୍ଡିଫୁଲା ଓ ସାହାଣା ରୋଗ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏହା ଭୀଷଣ ରୋଗ; ଏଥିରେ ପଶୁର ଗଳା ଫୁଲି ଯାଏ, କଣ୍ଠରୁ ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ ହୁଏ, ଜ୍ୱର ହୁଏ ଓ ପଶୁ ମରିଯାଏ ।]
ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବି.—ଘୁଡ଼ୁକି (ଦେଖ)
Ghurduki (See)

ଘୁଡ଼ୁକି—ଦେ. ବି.—ଧୁଡ଼ୁକି (ଦେଖ)
Ghurduki Dhurduki (See)
ଘଟିହାରେ ହୋଇଲେ ବଜାଇ ଘୁଡ଼ୁକି—କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ. ମହାଭାରତ. ଅବ ।

ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ) (ଭୁଲ. ସଂ. ଘୁର୍ଘୁର)—
Ghurdu ghurdu
ঘুরঘুর
ঘুঙ্গড়ি
সুঁঘরী বালসা
୧ । ଛୋଟ ହାଣ୍ଡିରେ ଅଳ୍ପ ଭାତ ବା ତିଅଣ ଗୁରଗୁର ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦ—1. The gurgling sound of boiling rice or curry in a small pot.
୨ । କଫ ବସିଗଲେ ନିଃଶ୍ୱାସପ୍ରଶ୍ୱାସ ସମୟରେ ଗଳାରେ ଯେଉଁ ଅନୁଚ୍ଚ ଘଡ଼ ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ ହୁଏ—2. Low gurgling sound in the throat due to respiration passing through the throat choked with phlegm.
୩ । ବିରାଡ଼ିମାନେ ଶୋଇବା ସମୟରେ କରିବା ଶବ୍ଦ—Sound of cats while sleeping.
୪ । ଘୁଷୁରିମାନେ ମାଟି ଚାଷିବା ସମୟରେ କରିବା ଶବ୍ଦ—4. The sound made by pigs while furrowing earth.
[ଦ୍ର—ଘଡ଼ି ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦ ଅପେକ୍ଷା ଘୁଡ଼ୁ ଘୁଡ଼ୁ ଅନୁଚ୍ଚ ଅଟେ ।]

ଘୁଡ଼ୁଞ୍ଚି—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର)—ଘୋଡ଼ଚ (ଦେଖ)
Ghurdañchi Ghordachi (See)
ଘୁଡ଼ୁଞ୍ଚି ଭଳେ, ଭଲ୍ଲୁପୋଷ ଭଳେ, ଘର କୋଣରେ ଗୁଡ଼ ମାଠିଅ—ଫକୀରମୋହନ. ଛମାଣ ଅଠଗୁଣ୍ଠ ।

ଘୁଣ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଭ୍ରମଣ କରିବା—
Ghuṇ (root) 1. To travel.
୨ । ଘୂରିବା—2. To whirl; to reel.
୩ । ଗ୍ରହଣ କରିବା; ନେବା—3. To accept; to take.

ଘୁଣ—ସଂ. ବି. (ଘୁଣ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghuṇa
ଘୁଣ ପୋକ; କାଷ୍ଠକୃମି; କାଠରେ ରନ୍ଧ୍ର କରିବା ପୋକ ବିଶେଷ—Weevil; worm boring into wood; wood-borer.
ସମାଜେ ଏ ହୀନ ଭାବ ଘୁଣ ରୂପେ ପଶି
ଅସ୍ଥି ମଜ୍ଜା ଶୋଷି ତାକୁ କରିବ ଜର୍ଜ୍ଜର—ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।
[ଦ୍ର—କାଠ, କାଠରେ ତିଆରି ବସ୍ତୁ, କାଗଜ, ବହି, ତାଳ-ପତ୍ର ପୋଥି, ଗୁଡ଼ିଲ, ମୁଗ ଆଦି ସୁରୁଣା ହେଲେ ସେଥିରେ ଘୁଣ ଲାଗନ୍ତି । ଘୁଣ ନାନା ଜାତିର । ଏମାନେ ଯେଉଁ ଜିନିସକୁ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି ତାକୁ ଫମ୍ପା କରି ତହିଁର ସାରତତ୍ତ୍ୱ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତି ।]

ଘୁଣ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । କାଠ ଓ ଶସ୍ୟାଦିରେ କୀଟ ପଶି ନଷ୍ଟ କରିବା—1. The eating up (of wood or grain) by insects.
Ghuṇa khāibā
ঘুণ খাওয়া
ঘুন লগনা, ঘুননা
ଘୁଣ ଧରିବା } ଅନ୍ୟରୂପ
ଘୁଣ ଲାଗିବା
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ହୃଦୟ ବା ଶରୀର ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ବା ରୋଗରେ ଅହାନ୍ତ ହେବା—2. (figurative) The state of the mind and body being overcome with anxiety or disease; care-worn.

ଘୁଣଖିଆ—ଦେ. ବିଶ—୧ । ପୋକ ଦ୍ୱାରା ନଷ୍ଟ; ପୋକଖିଆ—1. Worm-eaten.
Ghuṇa khiā
ঘুণখেঁকা
ঘুন লগাহুআ
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ରୋଗ ବା ଚିନ୍ତା ଦ୍ୱାରା କ୍ଷୀଣ-ଶୀର୍ଣ୍ଣ; ଅନ୍ତଃସାର-ଶୂନ୍ୟ (ଶରୀର)—2. (figurative) Worn out or debilitated by care and illness.

ଘୁଣଧରା—ଦେ. ବିଶ—୧ । ଘୁଣଖିଆ (ଦେଖ)
Ghuṇadharā 1. Ghuṇakhiā (See)
(ଘୁଣଲଗା—ଅନ୍ୟରୂପ) ୧ । ଯେଉଁ ବସ୍ତୁକୁ ପୋକ ଆକ୍ରମଣ କରି ଅଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ନଷ୍ଟ କରି ନାହାନ୍ତି—1. Attacked by or infested with worms but not yet completely eaten.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ପ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଶ	ନ୍ତ

ଘୁଣଲିପି—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଘୁଣକୃତ ଲିପି)—
Ghuṇalipi ଘୁଣାକ୍ଷର (ଦେଖ)
Ghuṇākshara (See)

ଘୁଣାକ୍ଷର—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଘୁଣ ଦ୍ୱାରା କୃତ ଅକ୍ଷର)—
Ghuṇākshara ୧ । କାଠପୋକ କାଠ କାଟି କରିଥିବା ଛିଦ୍ରମାନ ଦୈବଯୋଗରେ ଅକ୍ଷର ପରି ଦେଖାଯିବା ଅବସ୍ଥା—
1. Letters fortuitously formed on wood by the weevil boring into it.
୨ । ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଦୈବାତ୍ ଘଟିଥିବା ଅକଳ୍ପିତ ଘଟଣା—
2. (figurative) Fortuitous events and circumstances brought about without previous design (like letters formed by wood-borers boring into wood).
୩ । ସୁଡ଼ିଖେଳ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—3 Lottery.
୪ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ବା ଅସାଧାରଣ ଘଟଣା (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—
4. Any extraordinary or uncommon event.
୫ । ସୌଭାଗ୍ୟ (ପ୍ରକୃତିବାଦ)—
5 Prosperity; good luck.

ଘୁଣାକ୍ଷର ନ୍ୟାୟ—ସଂ. ବି—ପୁସ୍ତକ ବା କାଠରେ ପୋକ ଭେଦ ଯେଉଁ
Ghuṇākshara nyāya କଣା କରିଥାଆନ୍ତି ତାହା ବେଳେ ବେଳେ ଅକ୍ଷରରୂପ ଦେଖାଯିବା ପରି କୌଣସି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଓ ଅନଭିପ୍ରେତ ଘଟଣା ହଠାତ୍ ଘଟିବା—
An unexpected and chance resemblance; any fortuitous and chance occurrence.

[ଦ୍ର—ଘୁଣ କାଠ ବା ପୁସ୍ତକ ବା ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଆଦି କାଟିବା ଯୋଗୁଁ ଛିଦ୍ର ଝାଟିଦଷ୍ଟା ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଛିଦ୍ର ଓ ରେଖାମାନ ପଡ଼ିଯାଏ । ଦୈବାତ୍ କୌଣସି କୌଣସି ଛିଦ୍ର ବା ରେଖା ପରସ୍ପର ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଅକ୍ଷରପରି ଦେଖାଯାଏ । ଏହାକୁ 'ଘୁଣାକ୍ଷର' କହନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ଘୁଣ ଅକ୍ଷର ଲେଖି ନ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଦୈବାତ୍ ସେ ଦାଗସବୁ ଅକ୍ଷର ପାଲଟିଯାଏ । ଅତଏବ ଯାହା କରିବାକୁ କଳ୍ପନା ବା ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇ ନ ଥାଏ ବା ଯାହା ହେବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଇ ନ ଥାଏ, ଅଥଚ ଦୈବାତ୍ କରୁ କରୁ ତାହା ଘଟିଯାଏ ତାକୁ 'ଘୁଣାକ୍ଷର ନ୍ୟାୟ' ବୋଲାଯାଏ ।]

ଘୁଣାକ୍ଷରରେ—ଦେ.କ୍ରି. ବିଶ—ସାମାନ୍ୟ ଇଙ୍ଗିତରେ;ଇସାରାରେ ସୁଦ୍ଧା—
Ghuṇāksharare Even by the slightest intimation, indication or hint.
ଘୁଣାକ୍ଷରେ (ଯଥା—ମୁଁ ଛାଡ଼ି ସଭାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ମୋତେ ବସିବା ଦେବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଘୁଣାକ୍ଷରରେ ଜାଣି ନ ଥିଲି ।)

ଘୁଣିଆଁ—ପ୍ରାଦେ (ସିଂହଭୂମି) ବି—ଧୀବର ଜାତି ବିଶେଷ—
Ghuṇiāṅ Fisher-man class.

ଘୁଣ୍ଟ—ସଂ. ବି (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ+ଅ)—୧ । ଗୋଇଠି—1. Heel.
Ghuṇṭa
୨ । ଗୁଳ୍ଫ; କଳାଗଣ୍ଠି—2. Ankle.

ଘୁଣ୍ଟକ—ସଂ. ବି (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ+ସ୍ୱାର୍ଥେ. କ)—ଘୁଣ୍ଟ (ଦେଖ)—
Ghuṇṭaka Ghuṇṭa (See)

ଘୁଣ୍ଟି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—(ତୁଳ. ତେ. ଗୁଣ୍ଟି; ତୁଳ. ସଂ. ଗ୍ରନ୍ଥି ଓ ହି. ଘୁଂଡ଼ୀ)—୧ । ବୋତାମ—1. Button.
Ghuṇṭi
୨ । କନା ବା ସୂତାରେ ସିଲାଇ ହୋଇଥିବା ମଟରପରି ଗୋଲ ଭୁଣ୍ଡି—2. Buttons made by rolling a bit of cloth or thread into a ball and making it tight by sewing.

ଘୁଣ୍ଟିକ—ସଂ. ବି (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ+ଇକ)—୧ । ଘୁଣ୍ଟ (ଦେଖ)—
Ghuṇṭika Ghuṇṭa (See)
୨ । ବିଲ ଓ ପଡ଼ିଆରେ ଗୋରୁ ହଗିଥିବା ଶୁଷ୍କ ଗୋବର—
2. Dried cow-dung left on the field by cattle.

ଘୁଣ୍ଟିକା—ସଂ. ବି (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ+ଇକ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ—ଘୁଣ୍ଟିକ (ଦେଖ)—
Ghuṇṭikā Ghuṇṭika (See)

ଘୁଣ୍ଡ—ସଂ.ବି (ଘୁଣ=ପୋକ+ସଂଜ୍ଞାର୍ଥେ.ଡ଼; କିମ୍ବା ଘୃଣ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.ଡ଼ ଯେ ଘୂରି ବୁଲେ କିମ୍ବା ପୁଷ୍ପରୁ ମକରନ୍ଦ ଗ୍ରହଣ କରେ)—
Ghuṇḍa ବଡ଼ କଳା ଭ୍ରମର; କଳା ଭଅଁର—Large black; wasp.

ଘୁଣ୍ଡି ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି (ତୁଳ. ତେ. ଗୁଣ୍ଡି)—ଘୁଣ୍ଟି (ଦେଖ)—
Ghuṇḍi Ghuṇṭi (See)

ଘୁନ୍‌ଘୁଟି—ପ୍ରାଦେ.(ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ପତଙ୍ଗ—
Ghunghuṭi 1. Tiny insect.
୨ । ଏକପ୍ରକାର କ୍ଷୁଦ୍ର ମଶା—2. Small mosquito.

ଘୁନ୍ ଘୁନ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ମଶାଙ୍କର ଗୁଣ୍ଡୁ
Ghunghun ଗୁଣ୍ଡୁ ଶବ୍ଦ—The buzzing or humming sound of the mosquito.

ଘୁନ୍‌ଚି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି (ସଂ. କାଞ୍ଚୀ; ସଂ. ଘୁଣ+ସୂତ୍ର; ତୁଳ.
Ghunchi ଏହି ଅର୍ଥରେ ବ. ଘୁନ୍‌ସି)—କଟିସୂତ୍ର; ଅଣ୍ଟାସୂତା;
ଘୁନ୍‌ସି କଟିଧନ୍ଦ—Waist-chain.

ଘୁନ୍‌ସ (ଧାତୁ)—ସଂ.—ଭୂଷିତ କରିବା—
Ghunsa (root) To adorn.

ଘୁମ୍ ଘୁମ୍—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୁମ୍ଘୁମୁ (ଦେଖ)—
Ghumghum Ghumughumu (See)

ଘୁମ୍ନିମୁହାଁ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବିଶ. ପୁଂ (ତୁଳ. ଏହି ଅର୍ଥରେ ହି.
Ghumnimuhāṅ ପୁଂ. ଘୁମ୍ନା; ସ୍ତ୍ରୀ. ଘୁମ୍ନୀ)—ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁହଁକୁ
(ଘୁମ୍ନିମୁହାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ) ବିରସ କରି କିଛି କଥା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଫିଟାଇ କହେ ନାହିଁ; ଗୁମାନିଆଁ; ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପଣା ମନର କ୍ରୋଧ,

୧ ଧାତୁର ଶେଷେ ଥିବା ସ୍ୱରାରେ ହ୍ରସ୍ୱ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଉହାଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଖି' ନ ପାଇଲେ 'ଆଖି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଅଭିମାନ ଆଦି ମନରେ ରଖି ବାହାରେ କିଛି କହେ ନାହିଁ ଅଥଚ ମୁହଁଟାକୁ ଗାରୁ ଗାରୁ କରିଥାଏ—
Sullen; sulky; frowning (person.)

ଘୁମ୍ରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘୁମ୍ରଲି (ଦେଖ)
Ghumri Ghumarli (See)

ଘୁମ—ଦେ. ବି—୧ । ନିଦ୍ରା; ନିଦ—
Ghuma 1. Sleep; slumber.

ଘୁମ ଢୁଳାଇବା; ନିଦ୍ରାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ବସିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଢଳିବା—
ତନ୍ଦ୍ରା; ଝମନା 2. Reeling due to an attack of sleepiness; stupor; dozing.

ମଟକା ୩ । ଘମ; ଶସ୍ୟାଦି ସଞ୍ଚୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମାଟିରେ ତିଆରି
ମଟକା ସରୁମୁହାଁ ଓ ବଡ଼ ପେଟ ଥିବା ଛୁଚ ମାଟି ନାଦିଆ—
3. A big earthen jar for storing grains (small-mouthed, deep-bellied and tall.)

ବାଡ଼ୁ ଆଉ ଲେକଳ ଜଳ ପଇ ମୋଟା,
ପେଟଟ ଗୋଟିଏ ଦଶ ଜୌଥିଆ ଘୁମ—ଫକୀରମୋହନ. ଗଳ୍ପସ୍ୱଳ୍ପ ।

ଘୁମ ଛଡ଼େଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇବା; ପ୍ରହାର, ଧମକାଣ ଓ
Ghuma chhardeibā ଦେହକୁ ବାରମ୍ବାର ହଲାଇବାଦ୍ୱାରା
ଘୁମ ଛାଡ଼ାନ ନିଦରେ ଘାର ହେଉଥିବା ବା ଘୁମାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସଚେତ କରାଇବା—To rouse a person from stupor, drowsiness or sleepiness by artificial means (eg. beating, vigorously pushing), terrifying, etc.

ଘୁମଟା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି (ଭୁଲ. ବ.ଘୋମଟା; ହି ଘୁଗଟ୍ —
Ghumatā ଅବଗୁଣ୍ଠନ; ଓଢ଼ଣା—Veil; muffler

ଘୁମ ଧରିବା—ଦେ. ବି—ନିଦ୍ରାବେଶ; ଢୁଳାଇବା—
Ghuma dharibā Feeling of sleepiness or drowsiness; dozing.

ଘୁମନ୍ତ—ଦେ. ବିଣ (ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁକୃତ)—ନିଦ୍ରିତ; ସୁପ୍ତ—
Ghumanta Sleeping; dormant.
ଘୁମନ୍ତ
ଝୁମତାହୁଆ

ଘୁମ ଭଙ୍ଗାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଅନ୍ୟର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ କରାଇବା—
Ghuma bhangāibā To arouse a person from sleep or stupor.
ଘୁମ ଭାଂଗାଇ

ଘୁମ ଭାଙ୍ଗିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଢୁଳାଇବା ଅବସ୍ଥାରୁ ସଚେତ ହେବା—
Ghuma bhāngibā 1. To shake off sleepiness.
ଘୁମ ଭାଂଗା ୨ । ଘୁମ ଭଙ୍ଗାଇବା (ଦେଖ)
2 Ghuma bhangāibā (See)
୩ । ନିଜେ ନିଦରୁ ଉଠିବା—3. To rise from sleep.
ଦେ. ବି—ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ ହେବା—
Being roused up from sleep.

ଘୁମ ମାଡ଼ିବା—ଦେ. ବି—ଘୁମ ଧରିବା (ଦେଖ).
Ghuma mārdibā Ghuma dharibā (See)
(ଘୁମଲାଗିବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘୁମ୍ରଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଝିମିର (ଦେଖ)
Ghumarli Ghimira (See)

ଘୁମ୍ରି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଝିମିର (ଦେଖ)
Ghumari Ghimira (See)

ଘୁମରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୁମୁରିବା (ଦେଖ)
Ghumaribā Ghumuribā (See)

ଘୁମା—ଦେ. ବି—୧ । ନିଦ୍ରା; ତନ୍ଦ୍ରା—1. Sleep; drowsiness.
Ghumā ୨ । ଢୁଳ; ଢୁଳା; ନିଦ୍ରାରେ ଢଳିବା—
ଘୁମା 2. Dozing.
ଝମନା ୩ । ମାଟିର ବଡ଼ ପାତ୍ର; ଘୁମ—3. A big-bellied
ମଟକା narrow-mouthed tall earthen jar.
ମଟକା ୪ । ଗୋରୁଙ୍କ ରୋଗବିଶେଷ—4. A cattle disease.
ଘୁମନୀ; ଘୁମରି [ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଗୋରୁ ସର୍ବଦା ଆଖି ବୁଜି ରହେ ଓ ଠିଆ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଘାଉଁରି ଖାଇ ପଡ଼ିଯାଏ ।]
୫ । ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—5. Rotation; revolving; moving in a circle; whirling motion.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ନିଦ୍ରାଳୁ—1. Sleepy.
ଘୁମକାତୁରେ ୨ । ଯେ ସର୍ବଦା ଢୁଳାଏ ବା ଘୁମାଏ—
2. Habituated to dozing; drowsy.

ଘୁମା, ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା, ଗାରୁଡ଼ା, ଏ ଚଳନ୍ତେ ଭ୍ରମ୍ଭ—ଭଗ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଇଙ୍ଗାଳୁସାରେ ପଥିକଙ୍କୁ ଅଟକାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟ. ହୁଡ)—ବଡ଼ ରାସ୍ତାର ମଝିରେ ଲାଗିଥିବା କବାଟ—Doors on public roads; toll-gate; turnpike.

ଘୁମାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଢୁଳାଇବା—
Ghumāibā 1 To doze; to be drowsy.
ଘୁମାନ ଘୁମାଇବାର ସମ୍ଭବ ନାହିଁ ବ ଅଷ୍ଟ,
ଝମନା ସୁଯୋଗ ପିଣ୍ଡ ବଳିଅଛଲୁରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋପକଥନ ।
୨ । ନିଦ୍ରାଯିବା; ଶୋଇବା—2. To sleep.
ଯେଉଁ ପାଣ୍ଡିତେଲେ ପିଇବାଷଣି ମୁହଁ
ପଡ଼ିଓ ଯାଏ ସୁଖେ ରହିଲ ଘୁମାଇ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୩ । (ଆଖି) ବୁଜିବା; ବନ୍ଦ କରିବା—3. To shut.
ଜଳ୍ପ ସେ ଯାଏ ଅତି ଅଶବତ ହୋଇ
ନିମ୍ବ ଦୂର ଥରେ ତେଲେ ସେ ଘୁମାଇ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୪ । ଘୁମିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ; ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ କରିବା—
ଘୋରାନ 4. Causative of Ghumibā; to cause to roll
ଘୁମାନା or whirl.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ୍ୟ	ସ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍

ଘୁମାପେଚ୍ଛ—ଦେ. ବିଣ. (ଗାଳ; ଯେ ସର୍ବଦା ପେଚ୍ଛପରି ଝୁଲାଉଥାଏ)—
Ghumā pechā ଅଳସୁଆ; କୋଢ଼ିଆ—Lazy; indolent
(ଘୁମୀପେଚୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) (literally. dozing like an owl.)

ଘୁମା ରୋଗ—ଦେ. ବ—ଯେଉଁ ରୋଗରେ ରୋଗୀ ସର୍ବଦା ଶୁଏ—
Ghumā roga Sleeping sickness.
ঘুমা রোগ
ঘুমা রোগ

ଘୁମିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ)—
Ghumibā ୧ । ଚକ୍ରାକାରରେ ବୁଲିବା; ଘୂରିବା —
ঘুরা 1. To whirl round.
ঘুমনা ୨ । ଗୁଡ଼ିଆଡ଼େ ବୁଲିବା—
2. To walk about; to walk round.
ବେଶିଆସିଲି ମୁଁ ଗୁଡ଼ିଆଡ଼େ ଘୁମି ଘୁମି—ମଧୁସୂଦନ, ଉତ୍କଳଗାଥା ।
୩ । (ମୁଣ୍ଡ) ବୁଲାଇହେବା; ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା—
3. (the head) To reel.

ଘୁମୁ ଘୁମୁ—ଦେ. ଅ (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—୧ । ଗମ୍ଭୀର ଶବ୍ଦ—
Ghumu ghumu 1. Grave sound of drums; muffled sound.
୨ । ପାରା ଘୁମୁରିବାର ଶବ୍ଦ—
2. Muffled cooing sound of pigeon.
ଘୁମୁ ଘୁମୁ ଘୁମୁରେ ପାରା
ଉଡ଼ିଗଲେ ଆଜ ନ ଦିଏ ଧରା—ଶିଶୁଗୀତ ।
୩ । ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଗଳାଦ୍ୱାରା କରିବା ଶବ୍ଦ—
3. Muffled roaring sound produced from the throat while the lips are closed.

ଘୁମୁଟା—ଦେ. ବ—ଘୁମଟା (ଦେଖ)
Ghumuṭā Ghumaṭā (See)

ଘୁମୁରା—ଦେ. ବ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ଘୁମୁଘୁମୁ ଶବ୍ଦରୁ)—
Ghumurā ୧ । ଅନବଦ୍ୟବାଦ୍ୟବିଶେଷ—1. A kind of pitcher-like drum covered with skin on the face.

[ଦ୍ର—ଏହା ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବମୁହାଁ ମାଟିଆ ବା ବଡ଼ ସୋରେଇ ପରି । ଏହାର ପଛଆଡ଼େ ଛୋଟ ଛିଦ୍ର ଓ ଭୁଣ୍ଡିଥାଏ ଏବଂ ଏହା ମୁହଁରେ ଗୋଧିଚମ କେନ୍ଦୁଅଠାଦ୍ୱାରା ଲଗା ଯାଇଥାଏ ଓ ଦଉଡ଼ି-ଦ୍ୱାରା କସା ହୋଇ ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଘୁମୁରା ବଜାଇଲା-ବାଲା ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଘକୁ ଭୂଇଁରେ ପାତି ସେହି ଜଙ୍ଘ ଉପରେ ଏହାକୁ ରଖେ ଓ ଅନ୍ୟ ଜଙ୍ଘକୁ ଘୁମୁରାର କରରେ ଠିରି ଦେଇ ବସି ବଜାଏ । ଘୁମୁରା ବାଜିବା ସଙ୍ଗେ ମୃଦଙ୍ଗ (ମାଦଳ) ମଧ୍ୟ ବଜା ହୁଏ । ଧାନକୁଣ୍ଡିଙ୍କ ରସବିନୋଦ, ରାମାସ୍ପର୍ଶ, ମହାଭାରତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କବିତା ଓ ସୁଉର ପଦମାନ ଓ ଚଉତିମାଳ-ବଚନ ବୋଲିବାବେଳେ ବାଦ୍ୟକାର ଡାହାଣ ହାତ ଆଙ୍ଗୁଠିରେ ଘୁମୁରାକୁ ଠୁକାଉଥାଏ ଓ ୪।୫ ପଦ ବୋଲିଲା ପରେ ଦୁଇ ହାତଦ୍ୱାରା ଘୁମୁରାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ 'ଲୁଣାଣ' ଓ 'ଛିଣ୍ଡାଣ' ଅନୁସାରେ ଚମ ଉପରେ ବଜାଏ ଏବଂ ଏକ ହଣ୍ଡା ଘୁମୁରାମାଡ଼ି ପରେ ପୁଣି ୪।୫ ପଦ ବୋଲେ । ଘୁମୁରାର ଉଚ୍ଚାରଣ, ଯଥା—'ଚେଇ ଚେଇ ଚେଇ ଚଚା ଚେଇ, ଚଚେଇ ଚଚେଇ ଚଚେଇଗୁ, ଆଉଥିଲେ ଯାଏ ପଳେଇଥା' । ଏହିପରି ଅନେକ ଉଚ୍ଚାରଣ ଅଛି । ମୃଦଙ୍ଗର ଦୁଇ ମୁହଁ ଚମଡ଼ା ଛୁଆଣି; ମୃଗୁରାର ଗୋଟିଏ ମୁହଁ ମେଲା ଓ ଅନ୍ୟ ମୁହଁଟି ଚମଡ଼ା ଛୁଆଣି ।]

୨ । ଘୁମୁରିବା—2. Making a muffled roar.
୩ । ଘୁମୁରିବାର ଶବ୍ଦ—
3. Muffled sound; cooing sound.
୪ । ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିବାର ଶବ୍ଦ—
4. Sound of snoring.

ଦେ. ବିଣ. ସଂ—ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ା (ଦେଖ)
(ଘୁମୁରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Ghungurḍā (See)

ଘୁମୁରାମାଡ଼—ଦେ. ବ—ଘୁମୁରାରେ ବାଜା ବଜାଇବା—
Ghumurā mārḍa Beating the Ghumurā drum.

ଘୁମୁରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Ghumuribā ୧ । ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଗଳାଦ୍ୱାରା ଗର୍ଜନ କରିବା—
ডাকা; গুমরা 1. To roar with the mouth shut.
ঘুমরনা; ঘুমরানা ୨ । (ପାରା କପୋତ ଆଦି) ରାବ କରିବା—
2. To coo; to utter muffled wailing sound (e.g. pigeon, dove).

ଘୁମୁସର—ଦେ. ବ—ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲାର ଗୋଟିଏ ବନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ—A non-regulated state in the district of Gañjām.
ବରଛିବଶେ ଉତ୍ତର ନୃପ ଧନଞ୍ଜୟ
ବଶିଷ୍ଟେ ଘୁମୁସର ଅଧିପ ଗୁଣାଳୟ—ଉଷ୍ଟ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
[ଦ୍ର—ଏହି ରାଜ୍ୟର ରାଜାମାନଙ୍କର 'ଭଞ୍ଜ' ଉପାଧି । ଏମାନେ ପୂର୍ବେ ଉତ୍କଳ ଗଜପତିଙ୍କର କରଦ ଓ ମିତ୍ରରାଜାରୂପେ ଥାଇ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ଓ ଯୁଦ୍ଧୋପକରଣ ଯୋଗାଉଥିଲେ । ଘୁମୁସର ଇନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜଙ୍କ ମାତୃଭୂମି ଥିଲା—କୃପାସିନ୍ଧୁ. ଇତିହାସ ।]

ଘୁମୁସରି—ଦେ. ବ—ଘୁମୁସରରେ କଥିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରକାର—
Ghumusari A dialect of the Ordiā language spoken in Ghumusar.

ଘୁର୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଶବ୍ଦ କରିବା—
Ghur (root) 1. To make a sound.
୨ । ଭୟଙ୍କର ହେବା—2. To be frightful.

ଘୁରଘୁରା—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଘୂର୍ଘୁର)—ଗୁଣ୍ଡୁରି ୨ (ଦେଖ)
Ghur ghurā Gunḍuri 2 (See)
ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ)—ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ—Whirling.

ଘୁରଘୁରିଆ—ଦେ. ବ. ଓ ବିଣ—ଘୁରଘୁରା (ଦେଖ)
Ghur ghuriā Ghur ghurā (See)

ଘୁରନା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବ—୧ । ଘେରା; ଅଟ୍ଟେଇ—
Ghurnā 1. Enclosure.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଘର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଥୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଥୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଗୃହାଗଛର ଗୃହ ପାଖରେ ଘେରାଯିବା ଗଛ—
2. Gabion put round plants.

ଘୁରମେଲ୍— ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି— ଘିମିର (ଦେଖ)
Ghurmel Ghimira (See)

ଘୁରଘୁର—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ (ଦେଖ)
Ghura ghura Ghurdu ghurdu (See)

କଣ୍ଠ ହୁଅଇ ଘର ଘର
ବଚନ ନୁହଇ ବାହାର । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଘୁରଣ—ସଂ. ବି— ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ—
Ghurana Gurgling sound.

ଘୁରା ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ)—
ଘୁରନା ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣନ; ଚକ୍ରାକାରରେ ଗତି କରିବା—
1. Whirling; revolving; reeling.
୨ । ବୁଲିବା —2 Travelling; walking round.

ଘୁରଣିଆ—ଦେ. ବିଣ. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟମାନ)—
Ghuraṇiā ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟମାନ—1. Reeling; revolving.

ଘୁରସୁରିଆ— ପ୍ରାଦେ. (ସାଜପୁର) ବି—ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଗାଇଁ
Ghura suriā ଗାଇଁ ହେଉଥିବା (ପିଲା)—
Discontented and grumbling (child.)

ଘୁରା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ)—
Ghurā ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—1. Reeling; revolving.
ଘୁରା ୨ । ଗୃହ ଅଡ଼େ ବୁଲିବା—
ଘୁମନା 1. Walking round.
ଦେ. ବିଣ—୧ । ଚକ୍ରାକାର—1. Round about.
୨ । ଯେଉଁ ବାଟ ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପଥ ବୁଲିବାକୁ ହୁଏ; ବୁଲାଣିଆ (ବାଟ)—2. Winding; meandering.
୩ । ଘୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟମାନ—3. Revolving.

ଘୁରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ)—
Ghurāibā ଘୁରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ; ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ କରିବା—
ଘୁରାନ Causative form of Ghuribā; to roll; to
ଘୁମାନା cause to whirl.

ଭଳ୍ଳଟ ମଦେ ଘୁରଘୁରେ, ଚିର ଘୁରନ୍ତି ଅତ ଘରେ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଘୁରା ଗୁଣ୍ଡିରି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ଗୁଣ୍ଡୁରି ୨ (ଦେଖ)
Ghurā gundiri Gunḍuri 2 (See)

ଘୁରାଘୁରି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ)—
Ghurā ghuri ୧ । ବୁଲାବୁଲି; ଅନେକ ଅଡ଼େ ବୁଲିବା—
ଘୁରାଘୁରି 1. Walking round.
ଘୁରାଘାରି ୨ । ତେରମୂଳ ଔଷଧ; ମୂଳ-ମୂଳିକା—
2. Roots and drugs.

ଘୁରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣ)—
Ghuribā ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ ହେବା; ଘାଇଁରି ବୁଲିବା—
ଘୁରା 1. To whirl or turn round in a
ଘୁମନା, ଘୂରନା circle.

ବାଳକେ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଘୁରନ୍ତି
ଭ୍ରମିଣ ଭୂମିରେ ପଡ଼ନ୍ତି—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

୨ । ଅନେକ ପଥ ବୁଲିବା—
2. To walk a great distance.
୩ । ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲିବା—3. To wander.
୪ । ଫେରି ଆସିବା—4. To turn back; to return.

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
(ଗଣ୍ଡୁରୁ ଚଢ଼େଇ) ଘୁରୁ ଘୁରୁ ରବ କରିବା—
To make a gurgling sound (said of the
Guṇḍuru bird.)

ଘୁରିବା ଫେରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସହଚର)— ଗୃହିଆଡ଼େ ବୁଲିବା—
Ghuribā pheribā To wander about.

ଘୁରି—ସଂ. ବି. (ଘୁର ଧାତୁ + ଇ)—
Ghuri ୧ । ନାକଘୁଡ଼ା—1. Nostrils.
୨ । ଘୁଣ୍ଟରିର ଥୋମଣି
2. The snout of a hog.

ଘୁରୁଣିଆ—ଦେ. ବିଣ.—ଘୁରଣିଆ (ଦେଖ)
Ghuruṇiā Ghuraṇiā (See)

ଘୁରୁତ—ପ୍ରା. (ଇତର) ବି.— (ସଂ. ଘୃତ)— ଘୃତ (ଦେଖ)
Ghuruta Ghṛuta (See)

ଶୂନ୍ୟରୁ ଘୁରୁତ ଭଣ୍ଡେ ପଡ଼ୁଛି ଅଦ୍ଭୁତ—ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନରୂପଗୀତା ।

ଘୁର୍ଘୁର—ସଂ.ବି.—(ଘୁରୁ=ଅନୁକରଣ ଶବ୍ଦ + ଘୁର ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା
Ghurghura + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି—
1. Snorting; snoring.
୨ । ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ (ଘୁଘୁର, ବିରାଡ଼ି ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଶବ୍ଦ)
2. Low rattling sound.
୩ । ଭ୍ରମରବିଶେଷ—
3. A kind of humming wasp.
୪ । କୁକୁରଙ୍କ ଗାଉଁ ଗାଉଁ ଶବ୍ଦ—
4. Growling of dogs.
୫ । କଳକଳତରା ପୋକ—5. Mole-cricket.
୬ । ପ୍ରାଣୀର ଚମଡ଼ାତଳେ କଣା କରି କୁଣ୍ଡିଆ ଜନ୍ମାଇବା ଏକ ପ୍ରକାର ପୋକ— 6. Guinea-worm.
୭ । ଗଣ୍ଡୁରି ପୋକ—7. Sand-borer (insect).

ଘୁର୍ଘୁରକ—ସଂ. ବି. (ଘୁର୍ଘୁର+କ) – ୧ । ଶ୍ୱାସଯନ୍ତ୍ରର ଏକ ପ୍ରକାର
Ghurghuraka ରୋଗ—1. A kind of disease of the
respiratory organ.
୨ । ଘୁଡ଼ୁଘୁଡ଼ୁ ଶବ୍ଦ—2. Gurgling sound.
୩ । ଗଳାର ଘଡ଼ଘଡ଼ ଶବ୍ଦ—
3. Rattling of the throat.

ଘୁର୍ଘୁରା—ସଂ. ବି. (ଘୁର୍ଘୁର+ଅ)—କୁକୁରର ଗାଉଁଗାଉଁ ଶବ୍ଦ—
Ghurghurā Growling (of dogs).

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇୟ	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଣ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଃ	ଟ

ଘୂର୍ଘୁରାୟମାଣ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୂର୍ଘୁର+କର୍ତ୍ତୃ. ଆନ)—କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଘୁରାଉଥିବା—Moving a thing round; causing a thing to whirl or revolve.
Ghurghurāyamāna

ଘୂର୍ଘୁରିକା—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଘୁର+ଇକ+ଆ)—ଘୂର୍ଘୁରକ (ଦେଖ) Ghurghuraka (See)
Ghurghurikā

ଘୂର୍ଘୁରୀ—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଘୁର+ଈ)—୧ । ଘୁଷୁରର ଘଡ଼ଘଡ଼ି ଶବ୍ଦ—1. Grunting of a hog
Ghurghuri
୨ । କଳକଚରା ପୋକ—2. Mole-cricket (Apte).

ଘୁଲ୍‌ଘୁଲ୍ଲ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—କିଙ୍କିଣୀ—Tinkling waist-chain.
Ghulghulā

ଘୁଲଘୁଲାରବ—ସଂ. ବି.—ଏକ ପ୍ରକାର ପାରା—A sort of pigeon (Apte).
Ghulaghulāraba

ଘୁଲାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.—୧ । ଭ୍ରୂଣଯୁକ୍ତ ହେବା; ଗର୍ଭରେ ଛୁଆ ସଞ୍ଚରିବା—1. To be quick with the child.
Ghulāibā
୨ । (ପକ୍ଷୀ) ଡିମ୍ବ ଫୁଟାଇବା—2. (a bird) To hatch an egg.

ଘୁଲାଘୁଞ୍ଚା—ଦେ. ବି.—ଏକପ୍ରକାର ଦଉଡ଼ାଦଉଡ଼ି ଖେଳ—A kind of game at running.
Ghulā ghuñchā

ଘୁଲି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗେଣ୍ଡା—Snail.
Ghuli

ଘୁଲିକାଁକ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି.—ଗେଣ୍ଡାଳିଆ (ଦେଖ) Gendālia (See)
Ghuli kāñka

ଘୁଲିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି.— (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ; ପ୍ରା. ଘୁଲନ; ଭୁଲ. ହି. ଘୁଲନା)— ଗୋଳିବା; ଗୋଳାଇବା—To stir up or agitate several ingredients for the purpose of mixing them together.
Ghulibā

ଘୁଷ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ବଧ କରିବା—1 To kill.
Ghush (root)
୨ । ପ୍ରଶଂସା କରିବା—2. To praise.
୩ । ଶବ୍ଦାୟମାନ କରିବା—3. To make resonant.
୪ । ଶବ୍ଦ କରିବା—4. To make a sound or noise.
୫ । ଘୋଷଣା କରିବା—5. To publish; to proclaim aloud; to declare.

ଘୁଷ୍ରା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘୁଷୁର—Hog.
Ghushrā

ଘୁଷ୍ରାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—୧ । ଘୋଷାଇବା—1. To drag.
Ghushrāibā
୨ । ଦେହରେ ଅଳ୍ପ କରି ତେଲ ମାଖିବା—2. To smear oil slightly over one's body.

ଘୁଷ—ସଂ. ବି (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—ଶବ୍ଦକରଣ—Sounding.
Ghusha

ଘୁଷାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୁଷିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ; ବଳପୂର୍ବକ ପୂରାଇବା—To thrust forcibly.
Ghushāibā
ঘুসান
ঘুসানা; ঘুসেড়না

ଘୁଷିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଧ୍ୱନିତ; ଶବ୍ଦିତ; ନାଦିତ—Sounding; resounding; reverberating.
Ghushita
ସଂ. ବି. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. ତ)—୧ । ଘୋଷଣା—1. Proclamation.
୨ । ଶବ୍ଦ—2. Noise; sound.

ଘୁଷିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଲୁଶ ଧାତୁ=ଆଲିଙ୍ଗନ କରିବା; ଘେରିବା; ଅଥବା ସଂ. ଘର୍ଷଣ—ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—ବଳପୂର୍ବକ ପ୍ରବେଶ କରିବା; ଭିତରକୁ ପଶିବା—To enter by force.
Ghushibā
ঘুষা
ঘুসনা
(ଘୁଷାଇବା—ଣିଜନ୍ତ)

ଘୁଷୁଡ଼ି—ପ୍ରା. (ଇତର) ବି—ଘୁଷୁରି (ଦେଖ) Ghushuri (See)
Ghushurdi

ଘୁଷୁଡ଼ିବା—ପ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି. (ସଂ. ଘୁଷ୍ ଧାତୁ; ଘୁଷୁରିବା ବେଳେ ଭୂମିରେ ଦେହ ଘଷି ହେବାରୁ)—
Ghushurdibā
ঘোঁসরা
ঘসীটনা
୧ । ପଙ୍କରେ ଲୋଟିବା—1. To wallow or roll about in the mud or mire.
୨ । ତଳେ ଲୋଟିବା—2. To roll on the ground, to drag one's body on the ground.
୩ । ଭୂମିରେ (ଦେହ ବା ବସ୍ତ୍ର) ଲାଗି ଗତି କରିବା—3. To move while the body or cloth is brushing the ground; to trail on the ground.

ଘୁଷୁରା—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଘୁଷୁର—Hog.
Ghushurā

ଘୁଷୁରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—(ଘୁଷୁରିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ)—Ghoshāribā (See)
Ghusurāibā

ଘୁଷୁରି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟି)—୧ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକର—1. Pig; hog; swine.
Ghushuri
ସଂ. ନାମ. ଶୂକର, ସୂକର, ଘୃଷ୍ଟି, ଦ୍ରଂଷ୍ଟ୍ରୀ, ଭୁଦାର, ସ୍ଥୂଳନାସିକ, ଦନ୍ତାୟୁଧ, ବଭ୍ରୁବଲ୍ଲ, ଦୀର୍ଘତର, ଆଖନିକ, ଭୂଷିତ, ସ୍ରବ୍ରେମା, ବରାହ ।
ଶୂୟାର
ଶୁଅର
[ଦ୍—ଘୁଷୁରି ବନ୍ୟ ଓ ଗୃହ-ପାଳିତ ଭେଦରେ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକର ଘାସ, ଘାସମୂଳ ଓ ବିଷ୍ଠା ଖାଆନ୍ତି ଓ ପଙ୍କରେ ଲୋଟନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ-ମାନଙ୍କର ମତ ଜାତିମାନେ ଓ ସାହେବମାନେ ଏହାର ମାଂସ ଖାଆନ୍ତି । ଘାସମୂଳ ଖାଇବା ପାଇଁ ଘୁଷୁରି ନିଜର ଥୋମଣି ଦ୍ୱାରା ଭୂଇଁକୁ ଭାଙ୍ଗି ପକାନ୍ତି । ବନ୍ୟ ଶୂକରକୁ ବରାହ ବୋଲାଯାଏ । ବନ୍ୟ ଶୂକର ଦୁଇ ପ୍ରକାର—ଏକପ୍ରକାର ବରାହଙ୍କ

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅଯଥା ପ୍ରୟୋଗରେ ସୂଚିତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ବିନ୍ଦୁହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଦେଖିବେ 'ବଥି' ନ ପାଇଲେ 'ବନ୍ଧ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଟାସୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶୂକରଙ୍କପରି ଛେଳିଟାସୁଭଳି ଦ୍ୱିଖଣ୍ଡିତ; ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ବରାହଙ୍କ ଟାସୁ ଘୋଡ଼ାଟାସୁପରି ଗୋଟିଏ ଓ ଭାଲୁ ଘୋଡ଼ାଟାସୁଆ ବାଗ୍ ବୋଲାଯାଏ । ବରାହଙ୍କର ଦୁଇଟା ବଡ଼ ମୁନିଆ ବଙ୍କା ଦାନ୍ତ ପଦାକୁ ବାହାରିଥାଏ । ଏ ଦାନ୍ତରେ ଏମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରି ଚିରି ପକାନ୍ତି । ବନ୍ୟ ଶୂକରମାନେ ମଧ୍ୟ ଫଳମୂଳ ଖାଆନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କୁ ଶିକାର କରିବା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଖରତା ଓ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଦରକାର । ଘୁଷୁରି ମୁସଲମାନଙ୍କର ଘୃଣ୍ୟ ଜୀବ । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବିଷ୍ଣୁ ଦଶମ ଅବତାରରେ ବରାହରୂପ ଧରି ପୃଥିବୀକୁ ଦନ୍ତାଗ୍ରରେ ଟେକି ଧରିଥିବାର ଲେଖାଅଛି । ଘୁଷୁରି ଏକାଥରକେ ୨ ଠାରୁ ୬ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛୁଆ ଜନ୍ମକରେ । ବନ୍ୟ ବରାହର ମାଂସ ଭୁଜାଗୁଡ଼ିଆ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ । ବୈଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ମତରେ ଏହାର ମାଂସ ବଳ ଓ ବୀର୍ଯ୍ୟବର୍ଦ୍ଧକ । ଆମ ଦେଶରେ 'ଘୁଷୁରିଆ' ନାମରେ ଏକ ନୀଚ ଜାତି ଘୁଷୁରି ପାଳି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ବାବା-ବୈଦ୍ୟନାଥ ଆଦି କେତେକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସହରରେ ଘୁଷୁରିମାନେ ପାଇଖାନାରୁ ବିଷ୍ଠାମାନ ଖାଇ ପାଇଖାନା ସାଫ ରଖନ୍ତି ।]

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ଅପରିଷ୍କୃତ ବ୍ୟକ୍ତି; କୁତ୍ସିତ ବ୍ୟକ୍ତି — (figurative) A man of dirty habits

ଘୁଷୁରିଆ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟିରକ୍ଷକ)—୧ । ଶୂକରରକ୍ଷକ—
Ghushuriā 1. One who brings up pigs swine-herd; pig-keeper.

୨ । ଶୂକରରକ୍ଷକ ନୀଚ ଜାତିବିଶେଷ—
2. A low caste of people who keep swine.

[ଦ୍ର—ଏମାନେ ଘୁଷୁରି ପାଳି ସେମାନଙ୍କୁ ବିକି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି ।]

ଘୁଷୁରିଆ ଛପା—ଦେ. ବି—ଓଡ଼ିଶାର ଘୁଷୁରିଆମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବୁଣା ହେଉଥିବା ଖଜୁରିପତ୍ରର ଏକପ୍ରକାର ଆସନ—
Ghushuriā chhapā A mat made of date-palm-leaves woven by swine-herds of Orissa.

ଘୁଷୁରିଆ ପଟି—ଦେ. ବି—ଘୁଷୁରିଆ ଛପା (ଦେଖ)
Ghushuriā pati Ghushuriā chhapā (See).

ଘୁଷୁରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୁଷୁଡ଼ିବା (ଦେଖ)
Ghushuribā Ghushurdibā (See).

ଘୁଷୁରି ସାହାଣ—ଦେ. ବି—୧ । ଘୁଷୁରିପଲ; ଶୂକରମାନଙ୍କ ଦଳ—
Ghushuri sāhāṇa 1. A herd of swine.

୨ । (ଘୁଷୁରିମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଶୀଘ୍ର ବଂଶବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବାରୁ)— ଘୁଷୁରିଙ୍କ ପରି ଦଳବଦ୍ଧ ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି—
A large herd of men (compared to a herd of swine.)

(ଯଥା—ତା ଘରେ ଘୁଷୁରିସାହାଣ ପରି ଗୋଟେ ପିଲାଛିଲା ।)

ଘୁଷ୍କୀ—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର, ଉତ୍କଳର ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଭୁଲ. ବି. ଘୁସ୍ତୀ)—ଗୋ ପରିବାରରେ ପରପୁରୁଷଗାମିନୀ ଭୁଲସ୍ତ୍ରୀ; ଗୁପ୍ତ-ବେଶ୍ୟାଭୁଲସ୍ତ୍ରୀ—
Ghushkī A family-woman of loose character; an adulterous house-wife.

ଘୁଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଘୁଷିତ (ଦେଖ)
Ghushṭa Ghushita (See)

ଘୁଷ୍ଟ୍ର—ସଂ. ବି (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ ଣ)—ଗାଡ଼ି—
Ghushṭra Cart; carriage.

ଘୁସ୍—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗୁହ୍ୟାଶୟ=ଗୁପ୍ତ ଅପ୍ରାୟ; ଗୁପ୍ତଅପ୍ରାୟସାଧନାର୍ଥ ପ୍ରଦତ୍ତ ଧନ; କିମ୍ବା ସଂ.ଦୁଷ୍ ଧାତୁ=ବଧକରିବା; ଯାହା ସତ୍ୟ ଘୁଷ ଓ ନ୍ୟାୟକୁ ବଧକରେ; କିମ୍ବା ଘୁଷ୍ ଧାତୁ=ପ୍ରଶଂସାକରିବା; ଯାହା ଘୁସ ଗ୍ରହୀତାଙ୍କ କୃତ ଉପକାର ପାଇଁ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତରେ ଦିଆଯାଏ ।)—ଉତ୍କୋଚ; ଲାଞ୍ଚ—
Ghus Bribe; illegal gratification.

ଘୁସ୍ ଖାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଉତ୍କୋଚ ଗ୍ରହଣ କରିବା—
Ghus khāibā To take bribe.
ঘুষ খাওয়া
ঘুস খানা

ଘୁସ୍‌ଖିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଉତ୍କୋଚଗ୍ରାହୀ; ଲାଞ୍ଚୁଆ—
Ghus khiā Taking bribe; corrupt
ঘুষখোর
ঘুসখোর

ଘୁସ୍‌ଖୋର—ଦେ. ବିଣ—ଘୁସ୍‌ଖିଆ (ଦେଖ)
Ghus khor Ghus khiā (See).

ଘୁସା—ବୈଦେ. ବି (ଆ—ଗୃସ୍ସା=କ୍ରୋଧ; କୋପ)—କ୍ରୋଧ; ରାଗ—
Ghusā Anger; rage.
গোসা ବୈଦେ. ବିଣ—ରାଗାନ୍ୱିତ—
গুস্সা Angry; displeased; enraged.

ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର, ମେଦିନୀପୁର ଭୁଲ. ବି. ଘୁଷା, ଘୁଷୀ; ସଂ. ଘୃଷ୍ ଧାତୁ=ହିଂସାକରିବା) – ମୁଷ୍ଟ୍ୟାଘାତ; ମୁଠା—
Fist-blow.

ଘୁସାଘୁସି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର) ବି. (ଭୁଲ. ବି. ଘୁଷାଘୁଷୀ)
Ghusāghusi ୧ । ପରସ୍ପର ମୁଠାମୁଠି ହେବା—
1. Attack on each other with fist-blows; pugilism.

ବିଣ—୨ । ପରସ୍ପର ମୁଠାମୁଠି ହେଉଥିବା (ବ୍ୟକ୍ତି)—
2. Fighting with each other by dealing fist-blows.

ଘୁସି—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଘୁସା; ମୁଷ୍ଟ୍ୟାଘାତ; ଚଡ଼ା—
Ghusi Fist-blow.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	କ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଊ	ଭ	ରୁ	ଲୃ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଘୃସୃଣ—ସଂ. ବି. (ଘୃସ୍ ଧାତୁ=ଭୂଷିତ କରିବା+କରଣ. ଋଣ)—
Ghusṛuṇa ୧ । ଲୁଙ୍କୁମ; ହଳଦୀ—
1. Turmeric; a dyeing substance which is bruised into a paste and applied to the body.
୨ । କାଶ୍ମୀର—2. Saffron.

ଘୂକ - ସଂ. ବି (ଘୂ=ଅନୁକରଣ ଶବ୍ଦ+କୈ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+ କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ପେଚକ; ପେଚା—Owl.
Ghūka

ଘୂକାରି—ସଂ. ବି (ଓଷ୍ଠ୍ୟ ତତ୍; ଘୂକ+ଅରି)—କାକ—
Ghūkāri Crow.

ଘୂତ୍କାର—ସଂ. ବି (ଘୂତ୍=ଅନୁକରଣ ଧ୍ୱନି+କୃ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—
Ghūtkāra ପେଚାର ରାବ Hooting of an owl.

ଘୂର୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ହିଂସା କରିବା—
Ghūr (root) 1. To hurt.
୨ । ହତ୍ୟା କରିବା—2. To kill.

ଘୂର୍ଘୂରିଆ—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର, ମେଦିନୀପୁର) ବି—ଝିଙ୍କି—
Ghūrghūriā Dragon-fly

ଘୂର୍ଣ୍ଣ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ବୁଲାଇବା; ଚକ୍ରାକାରରେ ଚାଳିତ କରିବା—
Ghūrṇṇa (root) 1. To whirl.
୨ । ଘୂରିବା; ଘାଉଁରି ଖାଇବା—2. To roll about; to turn round; to reel; to stagger.
୩ । ଭ୍ରମଣ କରିବା; ଗତି କରିବା—
3 To walk; to move

ଘୂର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅ)—୧ । ଘୂରିବା; ଚକ୍ରାକାରରେ
Ghūrṇṇa ସରଭ୍ରମଣ; ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ ହେବା—1. Revolution; revolving; whirling.
୨ । ଦୋହଲିବା; ଇତସ୍ତତଃ ସଞ୍ଚଳନ—
2. Moving to and fro; waving.
୩ । ଆବର୍ତ୍ତ—3. Whirlpool; eddy.
୪ । କମ୍ପନ—4. Oscillation; shaking.
୫ । ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବା ରୋଗ—
5. Reeling; swimming of the head, vertigo.
୬ । ପିତାଶାଗ (ବ. ଗୀମେଶାକ; ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—
6. A wild pot-herb; Erythraea Roxburghii.
ସଂ. ବିଣ (+କର୍ତ୍ତୃ. ତ) - ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—Whirling

ଘୂର୍ଣ୍ଣନ—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—ଘୂର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Ghūrṇṇana Ghūrṇṇa (See)

ଘୂର୍ଣ୍ଣନା—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+ଆ)—ଘୂର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Ghūrṇṇanā Ghūrṇṇa (See)

ଘୂର୍ଣ୍ଣବାୟୁ—ସଂ. ବି. (କର୍ମଧା; ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ବାୟୁ)—
Ghūrṇṇabāyu ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ (ଦେଖ)
Ghūrṇṇibāyu (See)

ଘୂର୍ଣ୍ଣାବର୍ତ୍ତ—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ+ଆବର୍ତ୍ତ)—
Ghūrṇṇābartta ୧ । ଘୂର୍ଣ୍ଣୀଜଳ; ଜଳଭଉଁରୀ—
1. Eddy; whirlpool.
୨ । ଗୋଲ ସିଢ଼ି—2. Spiral steps.

ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ—ସଂ. ବିଣ. ସୁଂ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଆନ)—
Ghūrṇṇāyamāna ଚକ୍ରାକାରରେ ଘୂରୁଥିବା—
(ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନା—ସ୍ତ୍ରୀ) Revolving; whirling.

ଘୂର୍ଣ୍ଣି—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+ଭାବ. ଇ)— ଘୂର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)
Ghūrṇṇi Ghūrṇṇa (See)

ଘୂର୍ଣ୍ଣିକା—ସଂ. ବି. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+ଅକ+ଆ)— । ଘୂରୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ର—
Ghūrṇṇikā 1. A revolving machine.
୨ । ଶୁକ୍ରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ତନୟା ଦେବଯାନୀଙ୍କ ସଖୀ—
2. A companion of Debajāṇi (the daughter of Sukrāchārjya).

ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Ghūrṇṇita ୧ । ଭ୍ରାନ୍ତ; ଭ୍ରମିତ; ଘୂରୁଥିବା—
1. Whirling; revolving.
୨ । (+କର୍ମ. ତ) ଘୂରି ଯାଉଥିବା—
2. Caused to revolve; whirled; revolved.

ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ; ଘୂର୍ଣ୍ଣିଯୁକ୍ତ ବାୟୁ; କର୍ମ୍ମା କର୍ମ୍ମଧା;
Ghūrṇṇibāyu ଘୂର୍ଣ୍ଣିନ୍+ବାୟୁ)—ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ; ଆବର୍ତ୍ତମାନ ବାୟୁ—Whirlwind; tornado.

ଘୂର୍ଣ୍ଣୀ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+ଇନ୍)—ଘୂରୁଥିବା; ଆବର୍ତ୍ତନଶୀଳ—
Ghūrṇṇī Whirling; revolving.
ସଂ. ବି—୧ । ଜଳାବର୍ତ୍ତ—1 Whirlpool; eddy.
୨ । ମୁଣ୍ଡବୁଲା ରୋଗ—
2. Giddiness in the head; dizziness.

ଘୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟମାନ—ସଂ ବିଣ. (ଘୂର୍ଣ୍ଣ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଆନ)—ଯାହା ଘୂରି ଯାଉଅଛି;
Ghūrṇṇyamāna ଭ୍ରାମିତ—Which is being whirled; made to revolve.

ଘୂର୍ମେଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘିମିର (ଦେଖ)
Ghūrmel Ghimira (See)

ଘୂଲ୍‌ଘୂଲା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କିଙ୍କିଣୀ (କଟିରେ ବନ୍ଧାଯିବା
Ghūl ghūlā କିଣିକିଣି ଶବ୍ଦ କରୁଥିବା ଅଳଙ୍କାର)—
A tinkling waist-chain.

ଘୃ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । କ୍ଷରଣ ହେବା—1. To ooze.
Ghṛu (root) ୨ । ସେଚନ କରିବା—2. To sprinkle.
୩ । ଆର୍ଦ୍ର କରିବା—3. To wet; to moisten.
୪ । ଦୀପ୍ତି ପାଇବା—4. To shine.
୫ । ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା (ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର)—5. To cover.

ଘୃଣ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ.—୧ । ଦୀପ୍ତି ପାଇବା—
Ghṛuṇ (root) 1. To shine; to glitter.

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷରକୁ ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷରକୁ ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟରେ ରଖା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ଗାଉ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଉ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦଇ' ଦେଖିବେ; 'ଅକ୍ଷା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଛ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ଜଳିବା—2. To burn.

୩ । ଧରିବା—3. To seize.

ଘୃଣ—ସଂ. ବି. (ଘୃଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଉତ୍ତାପ—
Ghṛuṇa 1. Heat.

୨ । ତେଜ—2 Ardour.

୩ । ଖରା—3. Sunshine.

୪ । ଦିବସ—4. A day.

ଘୃଣା—ସଂ. ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ଘୃ ଧାତୁ=ଆର୍ଦ୍ର କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ; ଏହା ହୃଦୟକୁ ଆର୍ଦ୍ର କରେ ବୋଲି)—୧ । ଦୟା; କୃପା; ଅନୁକମ୍ପା—
Ghṛuṇā 1. Pity; compassion; tenderness of heart.

୨ । ଅବଜ୍ଞା; ଅବହେଳା; ଅଶ୍ରଦ୍ଧା—
2. Hatred; scorn; contempt.

୩ । ଲଜ୍ଜା—3. Shame.

୪ । ବିରାଗ; ବିତୃଷ୍ଣା—4. Aversion; dislike; antipathy; disgust

୫ । ବିଦ୍ୱେଷ—5. Repulsion.

୬ । ଗାଳି; ତିରସ୍କାର; ଜୁଗୁପ୍ସା—
6. Censure; reproach (Apte.)

[ଦ୍ର—ଘୃଣାର ଧାତୁଜନ୍ୟ ମୌଳିକ ଅର୍ଥ (ଯାହା ହୃଦୟକୁ ଆର୍ଦ୍ର କରେ) ଦୟା, କୃପା, ଅନୁକମ୍ପାରୁ କ୍ରମଶଃ ବିପରୀତ ଅବଜ୍ଞା, ବିରାଗ ବିଦ୍ୱେଷ, ଗାଳି ଓ ଲଜ୍ଜା ଅର୍ଥମାନ ଅସିଅଛି ତାହା ପ୍ରଣିଧେୟ ।]

ଘୃଣାକର—ସଂ. ବିଣ.—(ଘୃଣା+କୃ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଯାହା ଘୃଣାର ଉଦ୍ରେକ କରେ—Hateful.
Ghṛuṇākara

ଘୃଣା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ବିରାଗ କରିବା; ଅଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବା—
Ghṛuṇā karibā To hate; to detest.
ঘৃণা করা, ঘেন্না করা
घिन करना

ଘୃଣାଜନକ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୃଣା+ଜନକ)—ଘୃଣାକର (ଦେଖ)
Ghṛuṇājanaka Ghṛuṇākara (See)

ଘୃଣାବ୍ୟଞ୍ଜକ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୃଣା+ବ୍ୟଞ୍ଜକ)—ଯହିଁରୁ ଘୃଣା ପ୍ରକାଶିତ ବା ସୂଚିତ ହୁଏ—
Ghṛuṇābyañjaka Indicating contempt.

(ଯଥା—ଘୃଣାବ୍ୟଞ୍ଜକ ଦୃଷ୍ଟି=ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦର୍ଶକର ମନରେ ଘୃଣା ଉତ୍ପନ୍ନହୁଥିବାର ଜଣାପଡ଼େ ।)

ଘୃଣାର୍ହ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘୃଣା+ଅର୍ହ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଘୃଣ୍ୟ; ଯାହା ଘୃଣା କରିବା ଯୋଗ୍ୟ—
Ghṛuṇārha ଘୃଣାର୍ହା—ସ୍ତ୍ରୀ Contemptible.

ଘୃଣାଳୁ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ—(ଘୃଣା+ଅଳୁ ଅର୍ଥରେ ଆଳୁ; ଲୁଲ. କୃପାଳୁ; ଦୟାଳୁ)—୧ । ଦୟାଳୁ—
Ghṛuṇālu 1. Compassionate; merciful.

୨ । କୋମଳହୃଦୟ—2. Tender-hearted.

ଘୃଣି—ସଂ. ବି. (ଘୃଣ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇ)—୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ କିରଣ; ଖରା—
Ghṛuṇi 1. Rays of the sun; sun's rays.

୨ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—2. The sun.

୩ । ଉତ୍ତାପ—3. Heat.

୪ । ଆଲୋକଶିଖା—4. Beam or pencil of light.

୫ । ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ—5. Moonbeam.

୬ । (ଘୃ ଧାତୁ+କର୍ମ. ନି) ତରଙ୍ଗ—6. Wave.

୭ । ଜଳ—7. Water.

ସଂ. ବିଣ.—୧ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—1. Shining; bright.

୨ । ଅସନ୍ତୋଷଦାୟକ—2 Displeasing.

ଘୃଣିତ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘୃଣ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ; କର୍ମା ଘୃଣା+ସଜାତାର୍ଥେ ଇତ)—୧ । ଘୃଣାଜନକ; ଦ୍ୱେଷ୍ୟ—
Ghṛuṇita 1. Detestable; hateful.
(ଘୃଣିତା—ସ୍ତ୍ରୀ)

୨ । ନିନ୍ଦିତ; ନିନ୍ଦ୍ୟ—2. Blame-worthy.

୩ । ଜଘନ୍ୟ—3. Mean; ignoble.

୪ । ଦୟାର୍ଦ୍ର—4. Kind.

୫ । ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାପ୍ତ—5. Favoured.

୬ । ଯାହା ମନରେ ଦୟାର ଉଦ୍ରେକ କରେ—6. Pitiable.

ଘୃଣିନିଧି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘୃଣି=କିରଣ, ତରଙ୍ଗ+ନିଧି)—
Ghṛuṇinidhi ୧ । ସୂର୍ଯ୍ୟ—1. The sun.

୨ । ଗଙ୍ଗାନଦୀ—2. The river Ganges.

ଘୃଣୀ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘୃଣା+ଅଳ ଅର୍ଥରେ ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Ghṛuṇi ୧ । ଯେ ସର୍ବଦା ଅନ୍ୟ ଲୋକଙ୍କୁ ଘୃଣା କରେ—
(ଘୃଣିନୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) 1 One who shows contempt to other persons.

୨ । ବିଦ୍ୱେଷକାରୀ—2. Malicious.

୩ । ଯେ ସର୍ବଦା ଗାଳି ଦିଏ—3. Abusive; censorious.

୪ । ଦୟାଳୁ; କୋମଳହୃଦୟ—
4. Kind; tender-hearted.

ଘୃଣ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ ପୁଂ. (ଘୃଣ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—
Ghṛuṇya ୧ । ଘୃଣିତ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ—
(ଘୃଣ୍ୟା—ସ୍ତ୍ରୀ) 1. Detestable; disgusting.

୨ । ନିନ୍ଦ୍ୟ—2. Blame-worthy.

ଘୃତ—ସଂ. ବି. (ଘୃ ଧାତୁ=କ୍ଷରିତ ହେବା; ଘସିଯାଇବା+କର୍ତ୍ତୃ. ତ)—
Ghṛuta ୧ । ଘିଅ—1. Ghee; clarified butter.

୨ । ନବନୀତ—2. Butter.

୩ । ଜଳ—3. Water.

୪ । (+ଗୁଣ. ତ)—ଦୀପ୍ତି—4. Brightness.

୫ । ଆୟୁର୍ବେଦର ଉପଦେଶମତେ ଔଷଧାର୍ଥ ଅନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ରନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ଘୃତ—5. Medicated ghee.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଋ	ଏ	ହସନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଇଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ୱେ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଓ	ନ୍

(ଯଥା—ଶ୍ରୁଗଲାଦ ଘୃତ)

ସଂ. ବିଣ—୧ । (+ କର୍ମ. ତ) ଦୀପ୍ତ—
1. Bright; dazzling

୨ । ଛିଞ୍ଚା ହୋଇଥିବା—2. Sprinkled

୩ । ଆଲୋକିତ—3. Lighted; illuminated.

ଘୃତକଲ୍ଲୋଳ—ସଂ. ବି—ଅଗ୍ନିଦେବତାଙ୍କ ପ୍ରବର—
Ghṛutakallola Name of the lineage of the Fire-god.

[ଦ୍—ଅଗ୍ନିଦେବତାଙ୍କ ଦଧୀଚ-ଗୋତ୍ର ।]

ଘୃତକୁମାରିକା—ସଂ. ବି—ଘିଅକୁଆଁରୀ (ଦେଖ)
Ghṛutakumārikā Ghia kuāñrī (See)

ଘୃତକୁମାରୀ—ସଂ. ବି—ଘିଅକୁଆଁରୀ (ଦେଖ)
Ghṛuta kumārī Ghia kuāñrī (See)

ଘୃତକୁମ୍ଭ—ସଂ. ବି. (ମ. ପ. ଲୋ. କର୍ମଧା; ଘୃତପୂର୍ଣ୍ଣ କୁମ୍ଭ)—
Ghṛuta kumbha ଘୃତପୂର୍ଣ୍ଣ କଳସ; ଘିଅମାଠିଆ—
A jar full of ghee.

ଘୃତକୂଲ୍ୟା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘୃତ + କୂଲ୍ୟା = ନଦୀ)—
Ghṛuta kūlyā ଯେଉଁ କୃତ୍ରିମ ନଦୀରେ ଘିଅ ଅଳଡ଼ା ହୋଇ ପାଣି ପରି ବହୁଥାଏ—An artificial stream of ghee.

ଘୃତକେଶ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୃତ = ଦୀପ୍ତ + କେଶ = ଶିଖା)—
Ghṛuta keśa ଅଗ୍ନି—Fire.

ଘୃତଘଟ—ସଂ. ବି—ଘୃତକୁମ୍ଭ (ଦେଖ)
Ghṛuta ghaṭa Ghṛuta kumbha (See)

ଘୃତଘଟକୁ ଶିଶୀଶିଖା ପାଖରେ ରଖି •
ଶିଖାଶବେହା ଏହା ସହକୁରେ—ଭବସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦ୍ଭବଭ୍ମ ଦ୍ର. ଗୀତ ।

ଘୃତଦୀଧିତି—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୃତ ଯୋଗୁଁ ଦୀଧିତି = ତେଜ ଯାହାର)—ଅଗ୍ନି—Fire.
Ghṛuta dīdhiti

ଘୃତଧାରା—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘୃତ + ଧାରା)—
Ghṛuta dhārā ୧ । ବସୁ ଧାରା; ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆଦି ଉପଲକ୍ଷରେ କରାଯିବା ହୋମ ସମାପନାନ୍ତେ କାନ୍ଥରେ ଯେଉଁ ଘିଅର ଧାର ଦିଆଯାଏ—1. Streamlet of ghee made to run down a wall in connection with a homa.

୨ । ପଶ୍ଚିମ ଦେଶର ନଦୀବିଶେଷ (ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)—
2 Name of a river of the western regions.

୩ । ଘୃତସମୁଦ୍ର—3. The ocean of ghee.

୪ । ଘୃତପ୍ରବାହ—4. A current of ghee; a continuous stream of ghee.

ଘୃତପ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘୃତ + ପା ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghṛutapa ଯେ ଘୃତ ପାନ କରେ—
(ଘୃତପା—ସ୍ତ୍ରୀ) One who drinks ghee.

ସଂ. ବି.—ଅଜ୍ୟପ ନାମକ ପିତୃଗଣ—
Name of a class of manes.

ଘୃତପୂର—ସଂ. ବି—୧ । ପିତୃଗଣବିଶେଷ—
Ghṛuta pūra 1 A class of manes (deceased ancestors).

୨ । ଏକ ପ୍ରକାର ଘୃତଯୁକ୍ତ ମିଷ୍ଟାନ୍ନ—
2. A kind of sweetmeat (Apte)

ଘୃତପୂର୍ବକ—ସଂ. ବି—ଘୃତପୂର (ଦେଖ)
Ghṛuta pūrbaka Ghṛuta pūra (See)

ଘୃତପୃଷ୍ଠ——ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୃତ ପରି ପୃଷ୍ଠ ଯାହାର)—
Ghṛutapṛushṭha ଯାହାର ପିଠି ଚିକଣିଆ ବା ଜକଜକ ଦିଶୁଥାଏ—
Having a shining back.

ଘୃତପ୍ରମେହ—ସଂ. ବି—ପ୍ରମେହ ରୋଗବିଶେଷ—
Ghṛuta prameha A kind of gonorrhea.

[ଦ୍—ଏଥିରେ ରୋଗୀର ମୂତ୍ର ଘିଅ ପରି ଗାଢ଼ ଓ ଚିକଣା ହୁଏ । ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର ।]

ଘୃତବର—ସଂ. ବି—ଘୃତପୂର (ଦେଖ)
Ghṛuta bara Ghṛuta pūra (See)

ଘୃତମଣ୍ଡ—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘୃତ + ମଣ୍ଡ)—
Ghṛutamanḍa ୧ । ଲହୁଣୀରୁ ଘିଅ ମାରିବା ବେଳେ ଘିଅ ଉପରେ ଦେଖାଯିବା ଫେଣ—
1 The scum of melted butter.

୨ । ଘିଅକୋରୁଅ; ଲହୁଣୀରୁ ଘିଅ କଢ଼ାବେଳେ ପାକ-ପାତ୍ରତଳେ ବସିଯିବା କୋରୁଅ—
2. The sediment left in the pot when butter is boiled into ghee.

ଘୃତଯୋନି—ସଂ. ବି. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୃତ + ଯୋନି)—ଅଗ୍ନି—
Ghṛutajoni Fire.

ଘୃତାକ୍ତ—ସଂ. ବିଣ. (୩ୟା ତତ୍; ଘୃତ + ଅକ୍ତ = ଲେପିତ)—
Ghṛutākta ଘିଅଗୋଳିଆ; ଘୃତମିଶ୍ରିତ—
Mixed with ghee.

ଘୃତାଚୀ—ସଂ. ବି. (ଘୃତ + ଅଞ୍ଚ୍ ଧାତୁ = ଢୁଳା କରିବା + କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ୱିପ୍ + ସ୍ତ୍ରୀ. ଈ)—୧ । ଜଣେ ଅପ୍ସରା—
Ghṛutāchī 1. One of the heavenly nymphs or damsels.

୨ । ସରସ୍ୱତୀ—2. A name of Saraswatī

୩ । ରାତ୍ରି—3. Night.

୪ । କୁଶନାଭଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ—4. Wife of Kuśanābha.

୫ । ଅଗ୍ନିରେ ଆହୁତି ଢାଳିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ସ୍ରୁବ (ହୁ. ଶବ୍ଦସାଗର)—5. The ladle or spoon with which ghee is poured into the sacrificial fire.

ସଂ ବିଣ—୧ । ଘୃତପୂର୍ଣ୍ଣ—1. Full of ghee.

ସାଧାରଣତଃ ଏପରି ପୃଷ୍ଠାରେ ଏକଟି ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେବେ ୧ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୃଥା' ନ ମିଳିଲେ 'ବିଥା' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବଟ୍ ଦେଖିବେ ।

୨ । ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ—2. Full of water.

୩ । ଚିକ୍କଣିଆ; ତେଲିଆ—3. Greasy; oily.

୪ । ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ—4 Shining; bright.

ଘୃତାନ୍ନ—ସଂ. ବି. (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା; ଘୃତ+ଅନ୍ନ) —
Ghṛutānna ୧ । ଘୃତମିଶ୍ରିତ ଅନ୍ନ; ଘି-ଅନ୍ନ —
1. Boiled rice mixed with ghee.
(ବହୁବ୍ରୀହି)—୨ । ଜଳୁଥିବା ଅଗ୍ନି—2 Blazing fire.

ଘୃତାର୍ଚ୍ଚିଃ—ସଂ. ବି (ଘୃତ=ଘୃତପ୍ରାପ୍ତ+ଅର୍ଚ୍ଚିଃ=ଶିଖା; ଘୃତଦ୍ୱାରା ଯାହାର
Ghṛutārchchiḥ ଶିଖା ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୁଏ)—ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ—
Blazing fire.

ଘୃତାହୁତି—ସଂ. ବି (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘୃତ+ଆହୁତି)—ମନ୍ତ୍ରପାଠପୂର୍ବକ
Ghṛutāhuti ଅଗ୍ନିରେ ଘୃତାର୍ପଣ—Oblation of ghee to
fire; offering of ghee to the sacrificial
fire.

ଘୃତାହ୍ୱ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୃତ+ଆହ୍ୱା)—୧ । ସରଳବୃକ୍ଷ;
Ghṛutāhwa ଦେବଦାରୁ—1 The pine tree.
୨ । ଟାର୍ପିନ୍—2. Turpentine.

ଘୃତୋଦ—ସଂ. ବି (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୃତ+ଉଦ; ଘୃତ ଅଟେ ଉଦ=
Ghṛutoda ଉଦକ ଯହିଁର)—ପୌରାଣିକ ସପ୍ତସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରୁ
ଏକତମ (ଏଥିରେ ଘୃତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଏ)—One of the
seven mythological oceans.

ଘୃତୋଦଧି—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା; ଘୃତପୂର୍ଣ୍ଣ+ଉଦଧି=ସମୁଦ୍ର)
Ghṛutodadhi ଘୃତୋଦ (ଦେଖ)—
Ghṛutoda (See)

ଘୃତୋଦନ—ସଂ. ବି—(ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ କର୍ମଧା; ଘୃତ+ଓଦନ;
Ghrutodana ଜଳପାତନ)—ଘି-ଅନ୍ନ; ଘୃତମିଶ୍ରିତ ଅନ୍ନ—
Boiled rice mixed with ghee.

ଘୃମ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବି—(ସଂ. ଘର୍ମ)—ଝାଳ—
Ghṛuma Sweat; perspiration.
ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣି ଧାତୁ)— ଘୂର୍ଣ୍ଣାୟମାନ—Agitated;
revolving.

ଜହିଁ ଜନ୍ମିଲା ଜଳ ଅଙ୍ଗ, ତ ଦୋଳାଘୃମ ଥର ଭୁଙ୍ଗ ।

ଘୃମିତ—ପ୍ରା. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ—୧ । (ସଂ. ଘର୍ମିତ) ଘର୍ମଯୁକ୍ତ—
Ghṛumita 1. Perspiring.
୨ । (ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ) ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ—2. Turning.

ଘୃମିତ ଲଷ୍ଟିତ ହାସ ସେଚନ ଭଙ୍ଗୀ—ପ୍ରାଚୀ ଶିଶୁଶଙ୍କର. ଜଗନ୍ନାଥ ।

ଘୃଷ୍ (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଘର୍ଷଣ କରିବା—
Ghṛush (root) 1. To rub.
୨ । ପାଲିସ୍ କରିବା—2. To brush; to polish.
୩ । ଚୂରିବା—3. To pound; to grind.
୪ । ବାଟିବା—4. To bruise; to crush.
୫ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବା—
5. To compete; to rival.

ଘୃଷ୍ଟ—ସଂ. ବିଣ (ଘୃଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ଘଷା ହୋଇଥିବା—
Ghṛushṭa 1. Rubbed.
୨ । ଘୋଟା ହୋଇଥିବା; ଘୋଗ୍ ବା ବଟା ହୋଇଥିବା—
2. Pressed with pestle; bruised; pounded.
୩ । ମାଜିତ; ପାଲିଶ ହୋଇଥିବା—3. Polished.
ସଂ. ବି—(ଘୋଗ୍‌ହେବା ଯୋଗ୍ୟ ଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟ) ଅଗୁରୁଚନ୍ଦନ—
Aloe-wood

ଘୃଷ୍ଟତଡ଼ିତ୍—ଦେ. ବି (ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ ପରିଭାଷା)—ଦୁଇ ଦ୍ରବ୍ୟ
Ghṛushṭa tardit (ଯଥା ରେସମ ଓ କାଚ ବା ଗଟାପର୍ଚ୍ଚା)
ଘର୍ଷଣରୁ ଉତ୍ପାଦିତ ବିଦ୍ୟୁତ୍—Frictional
electricity.

ଘୃଷ୍ଟି—ସଂ. ବି (ଘୃଷ୍ ଧାତୁ+ଭାବ. କ୍ତି)—୧ । ଘର୍ଷଣ—
Ghṛushṭi 1. Rubbing; friction.
୨ । କାଟିବା—2. Pounding.
୩ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା—3. Rivalry; emulation;
competition.
୪ । (+କର୍ତ୍ତୃ. କ୍ତି; ଯେ ଘାସମୂଳ ପାଇଁ ଥୋମଣିରେ ଭୁଇଁକୁ
ଘର୍ଷଣ କରେ) ଘୁଷୁରି—Pig; hog; sow.

ଘୃଷ୍ୱି—ସଂ. ବି (ଘୃଷ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ବି)—ଘୁଷୁରି—
Ghṛushwi Hog.

ଘେଁଷ୍‌ରାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘୋଷାରିବା —
Gheñsh-rāibā To drag on the ground.

ଘେଁଷ୍‌ରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—୧ । ଗୁରୁଣ୍ଡିବା—
Gheñsh-ribā 1. To crawl; to creep.
୨ । ଘୁଷୁରିବା—2. To move on the ground.

ଘେଗା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଘଲ୍‌ଖେଲ୍‌ରେ ବ୍ୟବହୃତ କଉଡ଼ି—
Ghegā A big cowry used in Ghalkhel (a kind
of cowry-play)

ଘେଙ୍ଗଲ୍—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ଜିଭ ଉପରେ ଜମିବା ଭଉଆ—
Ghengal The dirt or sordes over the tongue.

ଘେଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଘନ; ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ)—୧ । ଅତ୍ୟଧିକ ଲୋକଭଡ଼
Gheñcha ଯୋଗୁଁ ନଅଣ୍ଟା ହେବା (ସ୍ଥାନ)—
ଘେଁଷାଘେଁଷି 1. Overcrowded (place).
ଘିଚପିଚ ୨ । ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ—2. Narrow.
୩ । ନିବିଡ଼—3. Dense
୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚାପପ୍ରାପ୍ତ—
4. Over-pressed; crushed.

ଘେଞ୍ଚପେଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟପିଷ୍ଟ)—୧ । ଘେଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Gheñcha peñcha 1. Gheñcha (See).
ଘିଚପିଚ ୨ । ଦୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛୁକ ବା ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ —
2. Shrinking from doing a work.

୧	ଈ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ମ	ଇଅ	ଭ
୨	ଐ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଯ୍ୟ	ଅକାରାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଣ	ନ

୩ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସନ୍ଦିହାନ—
3. Hesitating to do a work.

ଘେଞ୍ଚାଘେଞ୍ଚ—ଦେ. ବିଣ (ସଂ. ଘନ; ଘଞ୍ଚ)—ଘେଞ୍ଚ (ଦେଖ)
Ghenchāghench Ghencha (See).

ଘେଁଷାଘେଁସି ଦେ. ବି—୧ । ଜନତା ବା ଭିଡ଼ ଯୋଗୁଁ ସ୍ଥାନାଭାବ—
ଘିଚାଘିଚ 1. Want of space due to overcrowding.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭାବ—2. Utter want.

୩ । ସ୍ଥାନର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା—
3. Narrowness of space.

ଘେଞ୍ଚାଘେଞ୍ଚି—ଦେ.ବିଣ—୧ । ସ୍ଥାନାଭାବ ହେତୁ ପରସ୍ପର ଠେଲାଠେଲି—
Ghenchāghenchi Pushing each other for want of space.
ଘେଁଷାଘେଁସି

୨ । ପରସ୍ପର ଗାତ୍ରଘର୍ଷଣପୂର୍ବକ ଘନଭାବରେ ଅବସ୍ଥିତ—
2. Thickly placed by each other without any space between.

ଘେଞ୍ଚୁଲିକା—ସଂ.ବି ସାରୁଜାତୀୟ ମୂଳବିଶେଷ—
Ghenchulikā A kind of root; Typhonium trilobatum
ଘେଁଚୁ

ଘେତିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି (ସଂ. ଗ୍ରହ ଧାତୁ)—ଗ୍ରହଣ କରିବା—
Ghetibā To hold; to take; to carry.

ବୃଦ୍ଧ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ଯାହା ଚିତ୍ର
ବର୍ଣ୍ଣ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ପାଣି ଘେତ—ଜଗନ୍ନାଥ, ଭଗବତ ।

ଘେତେଇ କରିବା—ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) କ୍ରି—ଥଟ୍ଟା କରିବା—
Ghetei karibā To cut jokes

ଘେନ୍‌ବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—୧ । ଘେନିବା—
Ghen-bā 1 To bear; to take.

୨ । କିଣିବା—2 To purchase.

ଘେନା—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—୧ । ଗ୍ରହଣ—
Ghenā 1. Bearing; taking; acceptance.

୨ । ମଞ୍ଜୁର—2. Granting.

୩ । (ସଂ. ଘୃଣା) ଘୃଣା—3. Disgust.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଗୃହୀତ; ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବା—
1. Accepted; granted; taken.

କେଉଁ ଦୋଷେ ମୋର କୌଶଲ୍ୟାର ଦୁଃଖ ଶ୍ରବଣରେ ନ ହେଲା ଘେନା—
ରାଧାନାଥ. ଚିନ୍ତାମଣି ।

୨ । ଅଙ୍ଗୀକୃତ—2. Agreed; admitted.

୩ । ପ୍ରାପ୍ତ—3. Received.

୪ । ବିବେଚିତ—4. Considered.

୫ । (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ ଲାଗେ) ଗ୍ରହଣକାରୀ—
5. Accepting; taking; receiving.

ଘେନାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ବୁଝାଇବା—
Ghenāibā 1. To bring to reason by argument; to cause to understand; to explain.

ଘେନାଇ ଆମ୍ଭେ ଯେତେ କହିଲୁ ରେ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣ୍ଟୋଷ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ର. ଗ.ଗୀତ ।

୨ । ମନାଇବା—2. To convince.

୩ । ମଙ୍ଗାଇବା—3 To persuade.

୪ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା—4. To induce.

୫ । ଖୋସାମତ କରିବା—5 To flatter.

୬ । (ମନ) ରଞ୍ଜାଇବା—
6. To please (one's mind).

ଚନ୍ଦ୍ରମା । ରହସ୍ୟ ମନ ଘେନାଇବ—ଉଷ୍ଣ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୭ । ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା; ମାନିବା; ଶୋଭା ପାଇବା—
7. To look beautiful.

୮ । ଘେନିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
8. Causative of Ghenibā.

ବନ୍ଧୁ ଧନଭନ୍ଧ ଘେନାଇ ସଙ୍ଗତରେ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ବନ ।

ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—କିଣାଇବା; ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ବସ୍ତୁ କିଣିବାର ସୁବିଧା କରିବା ବା କିଣିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା — To help a person in purchasing a thing.

ଘେନାଇ ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ନେଇ ଯିବା—
Ghenāi jibā 1. To take away.

୨ । ଲୋକ ପଠାଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପାଖକୁ ନେଇ ଯିବା—
2 To take a person by sending for him.

ଦାରୁଣ ଯମ କି ଘୋରରେ
ଘେନାଇ ଚଲ ନିଜ ପୁରେ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭଗବତ ।

୩ । ଲୋକଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିଆଇବା—
3. To cause to be taken or carried.

ଘେନାକ—ଦେ. ବିଣ—ଯେ ଭାବ ଗ୍ରହଣ କରେ—One who comprehends a meaning or intention.
Ghenāka

ଘେନା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଗ୍ରହଣ କରିବା—
Ghenā karibā 1. To accept.

୨ । ମଞ୍ଜୁର କରିବା—2. To grant.

କ୍ଷମାକର ଅପରାଧ, ଘେନା କର ଅଧିକ ବିନତି— ଉଦାସ. ଇନ୍ଦ୍ରମାଳା ।

ଘେନାଘେନି—ଦେ. ବି—୧ । ଅନ୍ୟର ମନକୁ ନାନା ପ୍ରକାରେ ବୁଝା-
Ghenāgheni ଇବା—1 Bringing a person to reason by various arguments.

୨ । ଚେକାଚେକି; ଖୋସାମତ—2. Flattery.

୩ । ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା—3. Inducement; persuasion

୪ । ମନାଇବା; ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ—
4. Pleasing one's mind.

ଘଟପୀନସ୍ତନା ବୃଦ୍ଧବେଣୀ, ଘେନାଘେନି କେତେ ଜାଣୁ ପୁଣି—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କବିତା ।

୫ । ଆଦରଭାବ; ଆଦରଯୁକ୍ତ ସ୍ନେହ—5. Fondling.

ଦଗନାର ଅନାମସ୍ମୋତେ, ଘେନାଘେନି କରି ପଗ୍ଭରଲେ ମିତ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣ୍ଟୋଷ୍ଠଚନ୍ଦ୍ର. ବ. ଗୀତ ।

୬ । ଭାବ—6. Thought.

ବାଧାଉଁଛି ଯେବେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ଥିତ ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ପଷ୍ଟରେ ତଫାତ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ କୌଣସି ଚର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାସ୍ଥ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଓ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଳିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ଚର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଟ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଛ' ଖୋଜିବେ, 'ବୁଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଗ୍ୟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଘ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍' ଦେଖିବେ ।

ଘେନାଘେନି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଗୃଷ୍ଟୁ କରିବା; ଟେକାଟେକି କରିବା; ଖୋସାମତ କରିବା—
Ghenāgheni karibā To flatter a person

କହୁଲେ ଘେନାଘେନି କରି ବୁଲ କଥା । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଘେନାଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗ୍ରହଣ)—ଦାନ—Gift.
Ghenāṇa [ଦ୍ର—'ଦେବୋତ୍ତର ଘେନାଣ ମଧ୍ୟସତ୍ତ୍ୱାଧିକାରୀ ସହ' ନାମକ ବୃତ୍ତି କଟକ ଜିଲ୍ଲା କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଅଞ୍ଚଳର କାଗଜପତ୍ର ଓ ଦଲିଲ ଆଦିରେ ଦେଖାଯାଏ ।]
ପ୍ରାଦେ. (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଓ କନିକା) ବିଣ—ଦତ୍ତ (ଜମି)—Gifted (land).

ଘେନା ବେଚା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—କିଣାବିକା; ବାଣିଜ୍ୟ; କ୍ରୟ-ବିକ୍ରୟ—Trade; sale and purchase.
Ghenā bechā

ଘେନା ହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଘେନିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ)—
Ghenā hebā ୧ । (ଦୁଃଖ ବା ଗୁହାର) ଗୃହୀତ ହେବା—1. To be accepted.
୨ । ବିବେଚିତ ହେବା—2. To be considered.

ଘେନା ହେଉ ଭବ୍ୟ-ଅବଧାନେ ଦୁଃଖିକନ ଗୁହାର । ରାଧାନାଥ. ଉଷା ।

୩ । ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବା—3. To be granted.

ଘେନି—ଦେ. ଅ—୧ । ନିମନ୍ତେ; ଯୋଗୁଁ; ଲାଗି; ପାଇଁ—
Gheni 1. For.

ତୋ ଘେନି ଆତ୍ମସାତ ହୋଇଲୁରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶୋଷ ଚମ୍ପୂ. ଘ. ଗୀତ ।

୨ । ହେତୁରୁ; କାରଣରୁ—
2 Owing to; on account of.

ଏ ଘେନି ସେ ସମସ୍ତ ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ଲକ୍ଷଣ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

[ଦ୍ର—ଏହା ପୂର୍ବରେ ଥିବା ବିଶେଷ୍ୟ ବା ସର୍ବନାମର ୭ଷ୍ଠୀ ଓ ବିକଳ୍ପେ ୧ମା ବିଭକ୍ତି ହୁଏ ।]

୩ । ଦ୍ୱାରା—3. By.

ଅଟ ନ ଘେନି ଦେବାଇ ବୋଲେ ଦେବ ସୈନ୍ୟ କରୁଅଛ ରଣେ ।
ବଳରାମ. ବିଚାରମାର୍ଗ ।

୪ । ସହିତ; (ଅମୁକ)କୁ ମିଶାଇ—
4. With; including.

ଜଗତ ଧ୍ୟାନ ମଲ୍ଲଦେଶ
ସଂସ୍କାର ଘେନି ଏ ସେ ଦଶ । ଜଗନ୍ନାଥ—ଭାଗବତ ।

[ଦ୍ର—ଏହା ପୂର୍ବରେ ଥିବା ବିଶେଷ୍ୟ ବା ସର୍ବନାମର ୭ଷ୍ଠୀ ବିଭକ୍ତି ହୁଏ ।]

ଘେନି ଆଣିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘିନି ଆଣିବା (ଦେଖ)
Gheni āṇibā Ghini āṇibā (See).

ଘେନି ଆସିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘିନି ଆସିବା (ଦେଖ)
Gheni āsibā Ghini āsibā (See)

ଘେନି ଉଠିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ବ୍ୟଙ୍ଗ) ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯିବା; ଶୋଭା ପାଇବା—1 (ironical) To look grand.
Gheni uṭhibā

୨ । (ଘାଆ ଆଦି) ପ୍ରକୁପିତ ହେବା—
2. To become intensified (said of sores).

ଘେନିଘେନାଇ କହିବା—ଦେ. କ୍ରି—ମନାଇବା, ଘେନାଘେନି କରି
Ghenighenāi kahibā କହିବା; ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନପୂର୍ବକ କହିବା—To speak to a person persuasively or in a pleasing manner.

ଘେନିଘେନାଇ ଯାଇ କହିବା ସମ୍ଭାଇ
ଘଟିଲେ ଏକା ସିନା ଜାଇଲୁଁ ଗୋ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶୋଷ ଚମ୍ପୂ. ଘ. ଗୀତ ।

ଘେନି ଦେବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—୧ । ସିଜାଇବା; ଭୂଷିତ
Gheni debā କରାଇବା —1. To adorn another.
୨ । କିଛି କିଣି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ଯୋଗାଇବା—
2 To supply a thing by purchasing it.

ମାଗୁର ମାଛର ମୁଣ୍ଡ ଚେପଟା, ଟେଙ୍ଗଣା ମାଛର କାଁଟା,
ଅମ ସୁରୁନ୍ନ ସପୁର୍ ଅଁଟା, ଘେନି ଦେବା କୋଷାମଠା । ଭଗ ।

ଘେନି ପଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘେନି ଯିବା (ଦେଖ)
Gheni palāibā Gheni jibā (See)

ଘେନିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଗ୍ରହଧାତୁ. ପ୍ରାକୃତ ଗେହ୍ଣ; ସଂ. ଗ୍ରହଣ; ଭୁଲ
Ghenibā ପ୍ରା. ଗଣ୍ହ)—୧ । ଧାରଣ କରିବା —1. To hold.

ଲଓସ୍ତା କୋଳରେ ଘେନନ୍ତ ନନ୍ଦନ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

ଘେନା

୨ । (ପ୍ରାର୍ଥନା) ମଞ୍ଜୁର କରିବା; ସ୍ୱୀକାର କରିବା—
(ଘେନାଇବା—ଣିଜନ୍ତରୂପ) 2. To accede to; to grant (a request).

କରେଣମଣ୍ଡନ ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ଜଗଦେବ ସ୍ତବ ଘେନ—କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଶୋଷଚମ୍ପୂ. ନ. ଗୀତ ।

୩ । ଦେହରେ ଭରିବା—3. To wear; to put on.

ମାଳ ଘେନିଲେ ଜଣେ ଜଣେ । ଭୂପତି. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୪ । ଦେହରେ ଲଗାଇବା ବା ଚିତ୍ରିତ କରିବା—
4. To point on any part of the body.

ସିନ୍ଦୂର ଦେ ଲଜ୍ଜାଣୀ ପୋଛଣ କଞ୍ଚୁଳି ଚଢା ଘେନ ।
ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୫ । ଘେନା କରିବା; (ଉପଦେଶ, କଥା) ମାନିବା—
5. To accept (one's advice).

ଘେନିଲୁ ନାହିଁ ବାଳା ପହିଲୁ ଗୋ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶୋଷଚମ୍ପୂ. ଘ. ଗୀତ ।

୬ । ମାନିବା; ଶୋଭା ପାଇବା; ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା—
6. To look nice or graceful.

ନ ଘେନନ୍ତ ପରି, ନ ଘେନ ମୋର ବାଣୀ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ

୭ । ସହାୟକ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା—
7. To take as a help.

ଏହାଙ୍କୁ ଘେନ ମନ୍ତ୍ର ଜଣ ମହାଲଥା । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୮ । (ମନରେ କ୍ରୋଧ, ଅଭିମାନ, ଈର୍ଷା ଆଦି) ବହିବା—
8. To bear (anger, malice etc in mind).

ସେ ଯେବେ ତୋ ଅପ୍ରାଧେ ଘେନନ୍ତେଣ କ୍ରୋଧ । କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୯ । ବିବେଚନା କରିବା; ବିଚାର କରିବା—
9. To think; to consider.

ଅତ ଅଭିଳାଷେ ମନେ ଘେନୁଆଇଁ ବ ଉପ ବାଣ ଅର୍ଜୁନର ।
ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ୠ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ.
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗଁ୍ୟ	ଇଅ	ଉ.	ନ୍ଦ

୧୦ । ବୁଝିବା—10. To understand; to realise.

ବାଳୀକ ଯେହୁ ବଧ୍ୟ ତାରେ ପୁଣି ବଦ୍ଧେ ନ ଘେନ କଲେ ଭଲେ ବାର୍ତ୍ତି ।
ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୧୧ । ଦୁଃଖରେ ସହାନୁଭୂତି କରିବା—
11. To feel for; to sympathise with.

ସେ ପର ଦୁଃଖ ଘେନିବା ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ ସତ । ଭଞ୍ଜ. କୋଷ୍ଟକ୍ରୋଷ୍ଟାଶ୍ରୁବସ୍ତ୍ର ।

୧୨ । (ମନକୁ) ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ବା ପ୍ରସନ୍ନ କରିବା—
12. To please; to satisfy (the mind)

ସେବାରେ ଘେନ ମନକୁ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ଭୂଷା ଗୀତ ।

୧୩ । ଧରିବା, ଗଣିବା; ଦୋଷକୁ ଦୋଷ ବୋଲି ବିଚାରିବା—
13. To count or think (a fault as such).

ଏଣୁ ମୋର ଦୋଷକୁ ନ ଘେନ ପଣ୍ଡିତେ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

୧୪ । କଥିତ ବିଷୟ ସତ୍ୟ କି ମିଥ୍ୟା ଏହା ପରୀକ୍ଷା କରିବା—
14. To test whether a matter is true or not.

ତମ୍ଭାର କଥା ଦେଖି, ଫେରେ ଚପଟ ଚଉଣି, ତୋଭେ ଜଳ ନ କହନ୍ତି ଘେନ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, ବିଶୋଷ୍ଟକ୍ଷ. ଚ. ଗୀତ ।

୧୫ । ଅଧିକାର କରିବା (ମାଦଳାପାଞ୍ଜିରେ ବ୍ୟବହୃତ)—
15. To occupy; to take posession of.

୧୬ । ଆଦର କରିବା; ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା—
16. To regard; to respect.

ଗୁରୁଏ ଘେନନ୍ତି ତୋଭେ ମହାଗୁରୁ କରି । ଭଞ୍ଜ. ଲାବଣ୍ୟବତୀ ।

୧୭ । ମିଶାଇବା—17. To add; to include.

ଦକ୍ଷିଣ ଉତ୍ତର ଘେନ ହେଲା ଅଠଗୃହଶ । ପ୍ରାଚୀ. ବ୍ରହ୍ମନରୂପଣଗୀତା ।

୧୮ । ସଙ୍ଗରେ ନେବା—
18. To take as a companion.

'ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ ଘେନୁ ମୋତେ ରେ ମହାଗଗନ
ପରମାତ୍ମା ପ୍ରାଣ ସଖା ମହେଶ ଶ୍ରୀପଦେ । ମଧୁସୂଦନ. କବିତାବଳୀ ।

୧୯ । (ବ୍ରଣ, କ୍ଷତ ଆଦି) ପ୍ରକୁପିତ ହେବା; ବିଶେଷ କ୍ଲେଶ-ଦାୟକ ହେବା—19. To be intensified; to become very painful.

(ଯଥା—ମୋ କଥଟା କାଲଠାରୁ ଭାରି ଘେନିଛି ।)

୨୦ । ଅନ୍ୟର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତ ଭାବ ବୁଝିବା—
20. To comprehend the intention of another person.

ବିଭୀଷଣାରୁ ନୃପର ଘେନ
ବାହାରିଲେ ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବେନ । ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୨୧ । ଅନୁମାନ ଦ୍ୱାରା ସିଦ୍ଧ କରିବା; ଠହରାଇବା; ଅନୁମାନ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ମୀମାଂସାରେ ଉପନୀତ ହେବା—
21. To infer; to conclude by inference.

୨୨ । ଫଳପ୍ରସୂ ହେବା—22. To be effectual.

(ଯଥା—ଭିନ ପାନ ଔଷଧ ଦେଲଣି, କିନ୍ତୁ ଏହା ରୋଗୀକୁ ଜମା ଘେନୁ ନାହିଁ ।)

୨୩ । ଦାନ ଆଦି ଗ୍ରହଣ କରିବା; ନେବା—
23. To take.

ମାରି ଦାନ ଘେନମା ଘେକର ଝିଅ ଭୁଛ—କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ଆଦ୍ୟ

ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି— କିଣିବା—To purchase.

[ଦ୍ର—ଘେନିବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୂପ ସଙ୍ଗେ ଆଣିବା, ଆସିବା, ପଳାଇବା, ଯିବା ଆଦି କ୍ରିୟାର ସମାପିକାରୂପମାନ ଯୋଗ କରାଯାଏ ।]

ଘେନିଯିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଧରି ନେବା; କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବସ୍ତୁକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରକୁ ନେଇ ଚାଲିଯିବା—1. To take away; to remove a person or thing personally.

Ghenijibā
ଲେ ଜାନା

୨ । (ମନକୁ) ମୁଗ୍ଧ କରିବା—2. To charm; to enchant (the mind) to fascinate.

ସ୍ତୁତି ବା ନିନ୍ଦା କରି ଘେକକୁ ମୁଁ ଅଛି,
ଦେଇ କରି ତାଙ୍କର ଘେନଯାଏ ମନ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । (ଜୀବନ) ନାଶ କରିବା—3. To take (life).

ଯେବେଣ୍ଟ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ହୋଇଥାନ୍ତେ ସ୍ଥାନ,
ତେବେ ମୁଁ ଅଜ ଘେନ ଯାଆନ୍ତି ଜୀବନ । କୃଷ୍ଣକିଙ୍କ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୪ । ଚଳାଇବା—4. To lead.

ସତ୍ୟପଥେ ଧର୍ମପଥେ ଘେନ ସାଥ ମୋତେ—ମଧୁସୂଦନ. ସନ୍ଦମାଳା ।

ଘେନ୍ତି ଆସିବା—ପ୍ରାଦେ (ବାଲେଶ୍ୱର) କ୍ରି—ଘିନି ଆସିବା (ଦେଖ)—
Ghenti āsibā Ghini āsibā (See)

ଘେର୍—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । ଘେର (ଦେଖ)—
Gher 1. Ghera (See)

୨ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଆକାଶ ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ହେବା ଅବସ୍ଥା—
2. Overcloudiness of the sky.

ଘେର୍ଘେଟା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—୧ । କୌଣସି ଗଛ ବା ଯଷ୍ଟିରେ
Gher-ghetā ରସି ବାନ୍ଧିଲେ ତାହା ଅଟକି ରହିବା ପାଇଁ ଗଛ ବା ଯଷ୍ଟିର ଯେଉଁ ଅଂଶର ଚାରିପାଖରେ ଘାରି ଖୋଳାଯାଏ—
1. The part of a tree or stick which is grooved or scooped round to hold a rope or string tied to it.

୨ । ଘଣ; ଶଗଡ଼ର ଚକଦ୍ୱାରା ଭୂମିରେ ହେବା ଖାଲ—
2. Cart-track; rut.

ଘେର୍ ଧରିବା—ପ୍ରାଦେ (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ମେଘ ଘୋଡ଼ାଇବା ଯାଗ; ମେଘ
Gher dharibā ଧରିବା—Being overclouded; scowling weather.

ଘେର—ଦେ. ବି (ସଂ. ଗ୍ରହଣ, ସଂ. ଘୃ ଧାତୁ=ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା)—
Ghera ୧ । ବେଢ଼ିବା; ବେଷ୍ଟନ; ଗୁଡ଼ାଇବା—1. Encircling;
ଘେର surrounding; tying round; entwining.
ଘିର ୨ । ଦଉଡ଼ିଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧନ—2. Tying or binding with a rope.

ଭୋରସ୍ତରି ଘେର ପଡ଼ିବା ହେବଣ୍ଟ ଗେଲପରି ଥିବରଣ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ ବିଶୋଷ ଚକ୍ଷୁ. ଚ ଗୀତ ।

ଭାଷା ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଏପରି ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୃଢ଼ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରିତ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ପୃଷ୍ଠାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବନ୍ଧୁ' ନ ମିଳିଲେ 'ବନ୍ଧୂ' ଦେଖିବେ; 'ଅଳିଆ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଳି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

୩ । ବେଷ୍ଟନ; ବାଡ଼ି—3. Fencing; enclosure.

୪ । ବେଢ଼ା; ପାଚରୀ—4. Compound-wall.

୫ । ବେଢ଼; ପରିଧି—5. Circumference; circuit.

୬ । ସୀମା;ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ—6. Boundary;the boundaries on all sides.

୭ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବେଷ୍ଟିତ ସ୍ଥାନ—
7. A space enclosed on all sides

୮ । ଗୋଲ ବସ୍ତୁର ପରିଧିର ମାପ—8 Girth.

୯ । ଶିକାର କରିବା ପାଇଁ ସୀମାବଦ୍ଧିଷ୍ଟ ଜଙ୍ଗଲର ଚାରିପାଖେ ଘେରିଥିବା ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ବାଡ଼ି—9. A line of men surrounding a place for driving wild animals towards the hunter.

ଘେରାଉ ଘେରିଆ,

ଘେରଉ—ଦେ. ବ (ସଂ. ଘୃ ଧାତୁ=ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା)—୧ । ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରିବା କର୍ମ; ଅବରୋଧ—
1. Blockade; act of surrounding on all sides.

Gherau
ଘେରାଓ
ଘେରାଉ

୨ । ଘେର (ଦେଖ)—2 Ghera (See).

ଘେର ଘାର—ଦେ.ବ.(ସଂ. ଘୃ ଧାତୁ)—୧ । ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରିବା ବା ବେଢ଼ିବା ଅବସ୍ଥା—1. The state of being surrounded.

Ghera ghāra

ଘେରଘାର ୨ । କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବହୁଲୋକ ବାରଂବାର ଅନୁରୋଧ କରି ବିରକ୍ତ କରିବା ଅବସ୍ଥା—
2. The state of a person being infested and pressed by several persons making repeated and pressing request on a subject.

ଘେରଣ—ଦେ. ବ.— (ସଂ. ଘୃ ଧାତୁ)—ବେଷ୍ଟନ; ବେଢ଼ିବା—
Surrounding

Gherana
ଘେରଣ
ଘେରନା

ଘେର ପକାଇବା—ଦେ.କ୍ରି.—କୌଣସି ବସ୍ତୁ ବା ସ୍ଥାନକୁ ଚାରିଆଡ଼େ ଦଉଡ଼ି ବା ବାଡ଼ିଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟନ କରିବା; ଘେରିଲା ଘେରାଇବା—
To enclose a space or thing by a circular enclosure.

Ghera pakāibā
ଘେରଫେଲା
ଘେରଡ଼ାଳନା
(ଘେର ବୁଲାଇବା—ଅନ୍ୟରୂପ)

ଘେର ପଡ଼ିବା—ଦେ. ବ.—ଦଉଡ଼ି ଆଦିରେ ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇ ବନ୍ଧା ହେବା—Being bound down (by a rope).

Ghera pardibā
ଘେରପଡ଼ା
ଘେରପଡ଼ନା

ଭୋର ଲାଗି ଘେର ପଡ଼ିବା ଛେଉଣ୍ଟ ଗ୍ରେରଦ୍ୱାରେ ଅବରଣ୍ଣ ।
ବିଦ୍ୟାସୁନ୍ଦର କବୋଦ୍ଧକ୍ତ, ଉ. ଗୀତ ।

ଘେରବନ୍ଦ—ଦେ. ବ.—ଘେରବନ୍ଦ (ଦେଖ)
Gherabanda Gherabandi (See)

ଘେରବନ୍ଦି—ଦେ. ବ.—୧ । ଚାରିଆଡ଼େ ବାଡ଼ାବନ୍ଦ—
1. Surrounding with fence; the fencing or enclosing of a space.

Gherabandi
ଘେରବନ୍ଦି

ଘେରବନ୍ଦୀ ୨ । ଜମିର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗସ୍ଥ ପରିଧିର ମାପ—2. Circuit-survey; survey along the circuit or boundary of a land.

ଦେ. ବିଣ.—ଚାରିଆଡ଼େ ବାଡ଼ଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇଥିବା—
Enclosed by a fence on all sides.

ଘେର ବେଣ୍ଟ—ପ୍ରାଦେ.(ଗଡ଼ଜାତ) ବ.—ଶିକାର କରିବାର ଏକପ୍ରକାର ପ୍ରଣାଳୀ—A sort of hunting; drive.

Ghera benta

[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଶିକାରୀ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବନ୍ଧୁକ ବା ଲାଣ୍ଠି ଧରି ଲାଗି ରହେ,ଅନେକ ଲୋକ ସେ ସ୍ଥାନର ଚାରି ପାଖରୁ ଖଣ୍ଡେ-ଦୂରରେ ପରିଧି ପରି ଘେରି ରହନ୍ତି ଓ ଉକ୍ତ ଘେର ବା ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବନ୍ୟଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ହୁରୁଡ଼ାଇ ସେହି ଶିକାରୀ ଲାଗିଥିବା କେନ୍ଦ୍ର ନିକଟକୁ ଆଣନ୍ତି ଓ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁମାନେ ଶିକାରୀର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଲାରୁ ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅସ୍ତ୍ର ଚଳାଏ ।]

ଘେରା—ଦେ. ବ.—୧ । ଘେର (ଦେଖ)
1. Ghera (See)

Ghera
ଘେରା
ଘୁରା

୨ । ଚାରି ପାଖରେ ବୁଲିବା; ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ—2. Going round; circuit; circumambulation.

ଦୋରା ଫିକର

୩ । ଭରା; ଥରେ ଚାରି ପାଖରେ ବୁଲି ଆସିବା—
3. One circuit.

ଘେରା ଦେ. ବିଣ.—୧ । ବେଷ୍ଟିତ—
1. Surrounded.

ଘିରାହୁଆ

୨ । ବାଡ଼ଦ୍ୱାରା ଚାରିଦିଗରେ ଅବରୁଦ୍ଧ—
2. Fenced all round; enclosed.

ଘେରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘେରିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
1. Causative of Gheribā.

Gherāibā
ଘେରାନ; ଘେରାଉକରା
ଘେରାନା

୨ । ଚାରିଆଡ଼େ ବାଡ଼ାବନ୍ଦ କରିବା—
2. To fence on all sides.

ଘେରାଉ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଘୃ ଧାତୁ=ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା)—
Gherā

୧ । ବେଷ୍ଟନ—1. Enclosing.

ଘେରାଉ ୨ । ଦୁର୍ଗ ନଗରାଦିର ଅବରୋଧ—
2. Seige; blockade of a town or fort.

ଘିରାଓ; ଘେରାଉ
(ଘେରାଓ—ଅନ୍ୟରୂପ)

୩ । ଅବରୁଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥା—
3. Blockaded condition.

ଦେ. ବିଣ—୧ । ଆବୃତ; ଆଚ୍ଛାଦିତ—1. Covered.

୨ । ଆବଦ୍ଧ—2. Enclosed.

୩ । ଅବରୁଦ୍ଧ—3. Beseiged; blockaded.

ଘେରାଏ—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. ଓ ବ—୧ । ଚାରିଆଡ଼େ ଥରେ ବୁଲି;
1. Making one circuit only.

Gherāe

୨ । ଥରେ—2. Once.

୧	ଇ	ଋ	ଋ,ଋ	ଃ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇୟ	ଉଅ	ଉ
୨	ଈ	ଊ	ଋ	ଲୃ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ଚ

ଘେରାଘେରି—ଦେ. ବ—୧ । ଘେରାଇବା କର୍ମ—
Gherāgheri 1. Act of surrounding or enclosing.
ଘିରାଘିରି; ଘୋରାଘୋରି ୨ । ବହୁ ଲୋକ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର
ঘেরঘার ଚାରିଆଡ଼େ ଘେରିବା—
2. Many persons surrounding a person.

ଘେରାଘେରି କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘେରିବା—
Gherāgheri karibā 1. To surround.
ଘିରାଘିରି କରା ୨ । ଘେରାଇବା—
ঘেরঘার করনা 2. To cause to surround.
୩ । ବହୁ ଲୋକ କୌଣସି ଲୋକକୁ ଘେରିବା—
3. (many persons) To surround a person
୪ । (ଲକ୍ଷଣା)ବହୁ ଲୋକ କୌଣ ଲୋକକୁ କୌଣସି
ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ମଞ୍ଜୁର କରିବାପାଇଁ ବାରଂବାର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା—
4. (figurative) (many persons) To simultaneously ply a person with repeated requests to do a thing.

ଘେରିକା—ଗ୍ରା. ଅ (ଆ ଅଗୈରା)—ହେରିକା; ଇତ୍ୟାଦି; ଆଦି; ଓଗର;
Gherikā ପ୍ରଭୃତି—Etcetera; and others; etc.
ଓଗୈରହ; ଓରା
অগৈরা

ଘେରିଘାରି—ଦେ.ଅ (ଘେରିବା ଓ ଚହଁର ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ ସହଚର ଘାରିବା
Gherighāri କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକାରୂପ;କ୍ରିୟାବିଶେଷଣରୂପେ
ବ୍ୟବହୃତ)—ଚାରିଆଡ଼େ ଭୁଗାଳ ବା ଅବରୋଧକରି—
Surrounding; investing.

ଘେରିବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗ୍ରହ ଧାତୁ ବିମ୍ବା ସଂ. ଘୃ ଧାତୁ=ଆଚ୍ଛାଦନ
Gheribā କରିବା)—ବେଢ଼ିବା; ବେଷ୍ଟନ କରିବା—
ଘିରା; ଘେରା 1. To surround; to encompass.
ঘেরনা; ঘিরনা ଚାରି ଦିଗରେ ଘେରି ରହିଆନ୍ତି ବାଳକ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ବିଶ୍ୱନାଥ. ଗୀତ ।
୨ । ଅବରୋଧ କରିବା—2. To enclose; to blockade.
୩ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା—3 To beset

ଘେର୍ଡ଼ା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ; ଭୁଲ. ହି.
Gherdā ଘର୍ରାଟା)—ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି—Snore.

ଘେର୍ଡ଼ାଇବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ. ହି. ଘର୍ରାଟା ଲେନା)—
Gherdāibā ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିବା—To snore.

ଘେର୍ଡ଼ି—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) ବି—ଗିରଡ଼ି ଆମ୍ବ; ବୁରୁଡ଼ି ଆମ୍ବ—
Gherdi Small or dwarf species of mango.

ଘେସ୍‌କାରନ୍ଦା—ପ୍ରାଦେ. (ବସ୍ତର) ବି—ପଦ୍ମନାଡ଼—
Ghes-kārandā Stalk or stem of lotus.

ଘେସ୍‌ରିବା—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର) କ୍ରି—ଘୁସୁରିବା—
Ghes-ribā To crawl.

ଘୈତା—ଗ୍ରା. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଗ୍ରହୀତା)—ଘଇତା (ଦେଖ)
Ghaitā Ghaitā (See)

ଘୈତି—ଗ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘୈତେଇ (ଦେଖ)
Ghaiti Ghaitei (See)

ଘୈତେଇ—ଗ୍ରା. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଲାଗେ; ଯଥା—ହାଡ଼-
Ghaitei ଘୈତେଇ)—(ଗାଳି) ଯାହାର ଅମୁକ ସ୍ୱାମୀ ଥାଏ;
ଯେ ଅମୁକକୁ ସ୍ୱାମୀ କରିଥାଏ—(a term of abuse).
Having such or such a person as her husband.

ଘୋ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୋ ଘୋ (ଦେଖ)
Gho Gho gho (See)

ଘୋଓ ଘୋଓ—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୋ ଘୋ (ଦେଖ)
Gho-o gho-o Gho gho (See)

ଘୋଂଘ—ସଂ. ବି—ମଧ୍ୟସ୍ଥ ସ୍ଥାନ; ବ୍ୟବଧାନ—
Ghomgha Intermediate space (Apte).

ଘୋ ଘା—ଦେ. ଅ. (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—ଘୋ ଘୋ (ଦେଖ)
Gho ghā Gho gho (See)

ଘୋ ଘୋ—ଦେ. ଅ ଓ ବି (ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକରଣ)—
Gho gho ୧ । ବହୁଲୋକ ଏକତ୍ର ମିଳିତ ହେବାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ
ଅଫରାତଫରା ଗୋଳମାଳ—1. Confused no ise of a crowd
ঘুঘু; হুহু ୨ । ନାନାପ୍ରକାର ଶବ୍ଦଜନିତ ଗୋଳମାଳ—
2. A noise made up of many sounds.
୩ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ପଥରେ ପ୍ରବେଶ ବା ଗତି କରିବା
ବେଳେ ଜଳସ୍ରୋତରୁ ଜାତ ଘୁଘୁ ଶବ୍ଦ—3. The sound of water rushing through a narrow space.

ପଶେ ଘୋଘୋ ରବେ ଯଥା ନଦୀକୂଳେଶ୍ୱର ମହାନଦୀ—
ରାଧାନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

ଘୋଟ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଘୁଟ ଧାତୁ=ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତିତ ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ.
Ghoṭa ଅ)—ଘୋଟକ (ଦେଖ)
(ଘୋଟୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) Ghoṭaka (See)
ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୁଟ ଧାତୁ=ଆଉଟିବା) ୧ । ଭେଳକି—
1. Magic; delusion.
ବିଦୂର ଧନ ଯାହାର ଭାବୁ ଘୋଟ ଲଗାଇ ବ କଲ ଦଇବ—
ଉଷ୍ଣ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।
୨ । ଚିଲ୍ଲ ବା ଧାତୁ ଆଦିର ପତଳା ସ୍ତର ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ
ଉପରେ ଶୁଭୁଣି—2. Onlaying a thing with a thin layer of some other thing.
୩ । ଗହଳ—3. Crowd.
୪ । ଘୋଟିବା କର୍ମ—4. Act of pounding.
ଦେ. ବିଣ—ଅଧିକ—Excessive.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅସଂଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ୱରାନ୍ତ ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ବା ୨ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କୋଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହିଭଳି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବିହୀନ ୨ ବା ୧ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇଁ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅଁ' ଦେଖିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୁଁ' ଦେଖିବେ; 'ଆଙ୍ଗୁଠା' ନ ପାଇଲେ 'ଆଙ୍ଗୁଁଠା' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ୍' ଦେଖିବେ ।

ଘୋଟକ—ସଂ. ବି. ପୁଂ (ଘୁଟ୍ ଧାତୁ + କର୍ତ୍ତୃ. ଅକ)—
Ghoṭaka ଅଶ୍ୱ; ଘୋଡ଼ା—Horse.
(ଘୋଟକୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ଦେ. ବି ଓ ବିଣ—ଘୋଟ (ଦେଖ)—Ghoṭa (See)
ଦେ. ବିଣ—ଆଚ୍ଛାଦିତ; ଆଚ୍ଛନ୍ନ—Covered.

କଣ୍ଟକାଳ ଶ୍ୱେତ କଳିତ ସ୍ୱିଜ୍ଜ ଘୋଟକ ଘୋଟକ ଏତ ।
ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

ଘୋଟକାରି—ସଂ. ବି. (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍ ; ଘୋଟକ + ଅରି; ମଇଁଷିମାନେ
Ghoṭakāri ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଭୟ ହୁଏନ୍ତି) —ମହିଷ—
Buffalo.

ଘୋଟଣ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ)—୧ । ଘୋଟିବା—
Ghoṭaṇa 1. Pounding.
ଘୋଟନ ୨ । ପେଷଣ—2. Pulverising; bruising.
ଘୁଟାଇ

ଘୋଟଣା—ଦେ. ବି—ଖୁଣ୍ଟିରେ ଭାଙ୍ଗଆଦି ଘୋଟିବା ଠେଙ୍ଗା—
Ghoṭaṇā The long wooden rod for pestling
ଘୋଟନା things in a mortar.
ଘୁଟନା; ଘୋଟା ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ) ବି—ହଳରେ କାମ କରୁଥିବା ମୁଲିଆଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଘରୁ ନିଆଯିବା ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ—
Food carried from home to the labourers working in the field.

କେଉଁଠାରେ ପୁଣି କିଛି ବାମାଗଣ
ହୋଇଥାନ୍ତି ଠିଆ ଘୋଟଣା ଦେଇଣ । ଭାରଣୀଚରଣ. ଋଷିଲୁଲା ।

ଘୋଟା— ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ)—ଭାଙ୍ଗ ଓ ନାଶ ପ୍ରଭୃତି ଖୁଣ୍ଟିରେ
Ghoṭā ବାଡ଼ିଦ୍ୱାରା ଘୋଟିବା; ପେଷିବା ବା ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା—
ଘୁଟା, ଘୋଁଟା To pound tobacco, bhāng etc in a
ଘୁଟା mortar with the help of a rod.
ଦେ. ବିଣ—ମର୍ଦ୍ଦିତ; ଦଳିତ; ନିଷ୍ପେଷିତ—
Pounded; bruised.

ଘୋଟାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୋଟିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Ghoṭāibā Causative of Ghoṭibā.
ଘୋଟାନ; ଘୋଁଟାନ ପୁଣି ଚିନ୍ତାଜ୍ୱର ଅଙ୍ଗରେ ଘୋଟାଇଲା ।
ଘୁଟାମା ବୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ ଆଦି ।

ଘୋଟାଘୋଟି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ) —ବହୁବାର ଘୋଟିବା କର୍ମ—
Ghoṭāghoṭi Act of repeated pounding or pestling.

ଘୋଟାବାଡ଼ି—ଦେ. ବି—ଘୋଟଣା; ଭାଙ୍ଗଆଦି ଘୋଟିବା ବାଡ଼; ପେଷଣ-
Ghoṭābārḍi ଦଣ୍ଡ—Pounding rod.
ଘୋଟନା
ଘୋଟା

ଘୋଟିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ; ପ୍ରା. ଘୁଟ୍ଟ)—
Ghoṭibā ୧ । ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା; ବାଟିବା—
ଘୁଟା, ଘୋଁଟା 1. To pound; to pestle.
ଘୋଟମା ଘୋଟ କରବମ୍ବୁଜ, ଘୋର ଘୋର ଜାଙ୍ଗଳ—
କରବୃଷ୍ଣ. କରେଣ୍ଡ ବଣ୍ଣ ଘ ଗୀତ ।
୨ । ବେଢ଼ିବା; ଘେରିବା—2. To surround; to envelop.

ଅନ୍ତକ ପରି ମେଲି ଦେଇ ଦୁଇ ପାଟ
ଧାଇଁ ଆସି ଭୀମ ଦେହରେ ଗଲା ଘୋଟ । ବୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ଉପରେ ଢାଙ୍କିବା; ଆଚ୍ଛାଦିବା—
3. To overcloud; to cover; to overspread.

ଶୀତଳ ଅନିଳ ବହେ ସ୍ୱଭାବରୁ
ପୁଣି ଘନ ଘୋଟ ସଂ ଏ । ନନ୍ଦକିଶୋର. ଶର୍ମିଷ୍ଠା ।

୪ । (ରୋଗ, ପାପ ଆଦି) ବିଶେଷରୂପେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା—
4. To attack furiously.

ଘୋଟ ଅସିଲ ମହାକୋପେ
ଭେଟିଲ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ରୂପେ । ରୂପଚ. ପ୍ରେମପଞ୍ଚାମୃତ ।

୫ । ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବା—
5. To overpower; to overcome.
(ଯଥା—ଭାଲୁ ଜିତ୍ରା ଘୋଟିଛି ।)
୬ । ବ୍ୟାପିବା—6. To pervade; to be diffused.

ସଂସାର ସମୁଦ୍ର ସରିଲି ଅଛି ଘୋଟ
ତହିଁରେ ଭାସୁଅଛି ମୋ ସତ୍ୟ ନାବଟ । ବୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

[ଦ୍ର—ଘୋଟିବା—ଖୁଣ୍ଟି ଓ ଖଲ ଆଦିରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ରଖି ବାଡ଼ି ବା ମୁଆଦ୍ୱାରା ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା ।

ଘୋଷିବା—ଶିଳ ବା ଚନ୍ଦନପେଡ଼ି ଉପରେ ଚନ୍ଦନ ଆଦି କାଠକୁ ଘଷିବା;(ଏଥିରେ ଶିଳପୁଅ କିମ୍ବା ପୁଆ ଦରକାର ହୁଏନାହିଁ) ।

ବାଟିବା—ଶିଳ ଉପରେ ହଳଦି ଆଦିକୁ ରଖି ଶିଳପୁଅଦ୍ୱାରା ଭାଙ୍ଗି ମର୍ଦ୍ଦନ କରିବା ।

ରଗଡ଼ିବା—ଗୋଟା ଗୋଟା ଟାଣୁଆ ପଦାର୍ଥକୁ ଚକିର ତଳଫାଳ ଉପରେ ରଖି ଚକିର ଉପରଫାଳକୁ ଘୁରାଇବା ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ବସ୍ତୁକୁ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି କରି ଭାଙ୍ଗିବା ।

ପେଷିବା ଓ ଚୂରିବା—ଶୁଖିଲା ଜିନିଷକୁ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ।
ଘୋଟିବା, ଘୋରିବା ବା ବାଟିବାରୁ ଯାହା ବାହାରେ ତାହା ଜଳମିଶ୍ରିତ ବା କାଦୁଆ, କିନ୍ତୁ ପେଷିବା ଓ ଚୂରିବାର ଫଳ ଶୁଖିଲା ଚୂନା । ରଗଡ଼ିବାର ଫଳ ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ ବସ୍ତୁ ।
ଘୋଟିବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକା ରୂପ ସଙ୍ଗେ ଦେବା, ଯିବା, ପଳାଇବା ଓ ରହିବା କ୍ରିୟାର ସମାପିକା ରୂପ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଘୋଟି ରହିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘେରି ରହିବା; ବେଢ଼ି ରହିବା—
Ghoṭi rahibā To envelop; to surround.

କମଳ ବୃନ୍ଦ ଅରଣ୍ୟେ ଫୁଟିଛନ୍ତି
ତେଣେ ତହିଁ ଭ୍ରମର ଘୋଟି ରହିଛନ୍ତି । ବୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ଆଦି ।

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଈ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ-ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଷ	ଜ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉ	.
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଊ	ନ୍	

ଘୋଡ଼—ଦେ. ବି.—(ସଂ. ଆବରଣ, ପ୍ରା. ଓଡ଼ଣ; ସଂ. ଉପବେଷ୍ଟନ, ପ୍ରା. ଅବୋଡ଼ଣ; ତୁଳ. ସଂ. ଗାତ୍ରାବରଣ)—
Ghorda
ଓଡ଼
ओढ़नी

୧ । ଆଚ୍ଛାଦନ—
1. Covering; cover.

୨ । ଖୋଳ—2. A case for covering things.

୩ । ଓଢ଼ଣ; ଆଚ୍ଛାଦନ ବସ୍ତ୍ର—3. Cloak.

୪ । ଚୁଲ୍ଲୀ ଉପରେ ପିନ୍ଧାଯିବା ଲମ୍ବ ଓ ଢିଲା କୋଟ୍—
4. Overcoat.

୫ । ଶୀତ ଦିନେ ମାର୍ଗଶିର ଶୁକ୍ଳ ଷଷ୍ଠୀଠାରୁ ଦେବବିଗ୍ରହଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗିଦେବା ଖୋଳ ପରି ଶୀତବସ୍ତ୍ର—
5. A cloak put on idols during winter.

ବାରୁବ୍ରହ୍ମରୁ କେ ବଡ଼? ଘୋଡ଼ଲାଗି ଜାଡ଼ଲୁ ଉତ୍ତରଣ । ଭଞ୍ଜ. ଲବଣ୍ୟବତୀ ।

ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଗୁପ୍ତ—1. Secret.

୨ । ଆଚ୍ଛାଦିତ—2. Covered.

ଘୋଡ଼ଙ୍ଗ—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୋଟକ+ଅଙ୍ଗ)—ଘୋଡ଼ା ଭଳି ଆକାର ଓ ଟାପୁ ଥିବା ବନ୍ୟ ପଶୁବିଶେଷ—Equs Hemionus; a wild beast; zebra; an elk.
Ghordanga
ଘୋଡ଼ାରୁ
घोड़खर

[ଦ୍—ଏହାର ବେକ ଉପରର କେଶର ବେକ ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହି ଥାଏ; ବେକ ଠାରୁ ଲାଞ୍ଜ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଖଇରା ଡୋରା ଥାଏ, କାନ ଘୋଡ଼ାକାନଠାରୁ ଲମ୍ବ; ଘୋଡ଼ଙ୍ଗର ମାଂସ ଅଖାଦ୍ୟ । ଏ ପ୍ରଭେଦନ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅସି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ମଳ ତ୍ୟାଗ କରେ ।]

ଘୋଡ଼ଚି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୋଟକ; ଘୋଡ଼ା ପରି ଗୁରି ଗୋଡ଼ ଥିବାରୁ)—କାଠ ବା ବାଉଁଶର ବେଞ୍ଚ ବା ଘଡ଼ାଁଚୀ ଉଚ୍ଚୁପ୍ରଦାସନ—A wooden or bamboo bench.
Ghordachi
घड़ौंची

ଘୋଡ଼ଣ—ଦେ.ବି. (ସଂ.ଆବରଣ. ପ୍ରା. ଓଡ଼ଣ)—୧ । ଆଚ୍ଛାଦନ ବସ୍ତ୍ର—
Ghordana
ଓଡ଼ନ
ओढ़ना

1 Overcoat; cloak.

୨ । ଛାଙ୍କୁଣୀ—2. Cover; covering; lid.

୩ । ଓଢ଼ଣା (ଦେଶ)
3. Ordhanā (See)

୪ । ପାଲକି ଆଦି ଉପରେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଆଯିବା ଖୋଲ; ଘଟାଟପ—4. A cover for the palki or other conveyance.

ଘୋଡ଼ଣ ଷଷ୍ଠୀ—ଦେ. ବି.—ଓଢ଼ଣ ଷଷ୍ଠୀ (ଦେଖ)
Ghordana shashthi
Ordhana shashthi (See)

ଘୋଡ଼ଣା—ଦେ. ବି—ଘୋଡ଼ଣ (ଦେଖ)—
Ghordanā
Ghordana (See)

ଘୋଡ଼ଣୀ—ଦେ. ବି—ଘୋଡ଼ଣ (ଦେଖ)—
Ghordanī
Ghordana (See)

ଘୋଡ଼ ଦଉଡ଼—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୋଟକ+ଧାବନ)—ବାଜି ରଖି ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ାଇବା ଖେଳ—Horse-racing.
Ghorda daurda
ଘୋଡ଼ଦୌଡ଼
घुड़दौड़

ଘୋଡ଼ମା—ଦେ. ବି—ହାମୁଡ଼େଇ ଚାଲିବା ଗତି—
Ghordamā
ହାମାଗୁଡ଼ି
Creeping movement.

ଘୋଡ଼ମାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୋଡ଼ମେଇବା (ଦେଖ)—
Ghordamāibā
Ghordameibā (See)

ଘୋଡ଼ମେଇ—ପ୍ରା. ବି—କୋଡ଼ମେଇ (ଦେଖ)—
Ghordamei
Kordamei (See)

ଘୋଡ଼ମେଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଘୋଟକାୟତେ)—ହାମୁଡ଼େଇ ଚାଲିବା; ଦୁଇ ହାତ ଓ ଦୁଇ ଆଣ୍ଠୁ ସାହାଯ୍ୟରେ ଗତି କରିବା; ଗୁରୁଣ୍ଡିବା—To creep; to move on all fours (with the hands and knees on the ground like a horse).
Ghordameibā
ହାମାଗୁଡ଼ି ଦେଓୟା
घुटनियों चलना

ଘୋଡ଼ଲାଗି—ଦେ. ବି—ଦେବମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଶୀତକାଳରେ ଶୀତବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରାଇବାର ବିଧି—The practise of putting on cloaks on the bodies of idols during the winter.
Ghorda lāgi

ଦେ. ବିଣ—ଘୋଡ଼ ପିନ୍ଧିଥିବା (ଦେବପ୍ରତିମା)—
(an idol) Wearing the winter-cloak.

ଘୋଡ଼ଲାଗି ଯାତ—ଦେ.ବି—ଓଢ଼ଣ ଷଷ୍ଠୀ ଯାତ୍ରା; ପ୍ରାବରଣ ଷଷ୍ଠୀ ଯାତ୍ରା; ମାର୍ଗଶିର ଶୁକ୍ଳ ଷଷ୍ଠୀ ପର୍ବ—A festival observed on the 6th day of the bright fortnight of Mārgaśira from which day a warm cloak is put on idols for the winter.
Ghordalāgi jāta

[ଦ୍—ଏହି ଦିନଠାରୁ ଦେବତାମାନେ ଘୋଡ଼ ବା ଶୀତବସ୍ତ୍ର ଲାଗି ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ଦିନ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଲିଙ୍ଗରାଜଦେବଙ୍କ ଯାତ୍ରା ହୁଏ ।]

ଘୋଡ଼ସୱାର—ଦେ. ବି—୧ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ିବା ବ୍ୟକ୍ତି—
Ghorda sawāra
ଘୋଡ଼ସବାର
घुड़सवार, घुड़चढ़ी

1. Horse-rider; horseman.

୨ । ଘୋଡ଼ାକୁ ମଣ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି; ଚାବୁକ୍‌ସୱାର—
2. A horse-trainer; a jockey.

ଦେ. ବିଣ—ଅଶ୍ୱାରୋହୀ—Riding a horse.

ଘୋଡ଼ସା—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଚନ୍ଦନଘେଡ଼—
Ghordasā
A slab of stone for rubbing sandal-wood on it to prepare sandal-paste.

ଘୋଡ଼ା—ଦେ. ବି. ପୁଂ. (ସଂ. ଘୋଟକ; ପ୍ରା. ଘୋଡ଼ା)—
Ghordā
୧ । ଘୋଡ଼ା—1. Horse.

ଘୋଡ଼ାର ସଂ. ନାମ—
[ଦ୍—ଘୋଡ଼ା ସ୍ତନ୍ୟପାୟୀ ଚତୁଷ୍ପଦ, ଅଶ୍ୱ, ଘୋଟକ, ବାଜି, ଏହାର ଚାମର ପରି ଲାଞ୍ଜ, ଟାପୁ ଗଳା

ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ବର୍ଣ୍ଣାଭିଧାନରେ ନ ମିଳନ୍ତି ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାର୍ଶ୍ୱ ସଦୃଶ ଚିହ୍ନିତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୂଅ' ଦେଖିବେ; 'ବଟୁ' ନ ପାଇଲେ 'ବଟୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅର୍ଜୁନ' ନ ପାଇଲେ 'ଅର୍ଜ୍ଜୁନ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଭୁରଙ୍ଗମ, ପତଙ୍ଗ, ବାହ, ଗନ୍ଧର୍ବ, ହର, ଅରୁଷ, ଅଶ୍ୱ, ଦଧିକା, ଉଚ୍ଚୈଃଶ୍ରବା, ଗ୍ରମଣ୍ଡ, ମରୁଦ୍ରଥ, ଗ୍ରଜସ୍ପନ୍ଦ, ବିମାନକ, ବର୍ଦ୍ଧି, ସୈନ୍ଧବ, ସୀତ୍ତ, ଜବନ, ଏ ଖୁବ ଦ୍ରୁତଗାମୀ, ଘୋଡ଼ା ଅଶ୍ୱୋଲଅ ନର, ହସ୍ତ, ଭୁରଗ ।

ଘର ଗୋଲ । ଗଧ ଏହି ଜାତୀୟ ପଶୁ, ବନ୍ଧ ଗଧର ଲାଞ୍ଜ ଗୋରୁଲାଙ୍ଗୁଡ଼ି ପରି ଓ ଗଧର କାନ ଘୋଡ଼ାକାନ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼; ଘୋଡ଼ାର ଲମ୍ବ କେଶ ଥାଏ । ଶାଳହୋତ୍ର,ପ୍ରକୀର୍ଣ୍ଣକ,ବାତାୟନ, ଅଶ୍ୱେଲଅ ଆମେରିକା, ପାରସ୍ୟ, ସିନ୍ଧୁ, ଆରବ ଆଦିର ପଡ଼ିଆ, ମରୁଭୂମି ଓ ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ବନ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ରହନ୍ତି ଓ ଧଗ୍ ହୋଇ ଗୃହପାଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଛୁଆ ପ୍ରସବ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ବଡ଼ ହେଲେ ଲୋକେ ଏହାଙ୍କୁ ମଣ କରି ଚଢ଼ନ୍ତି ଓ ଗାଡ଼ିରେ ଲଗାନ୍ତି । କେତେକ ଦେଶରେ ଘୋଡ଼ାଙ୍କୁ ଲୋକେ ହଳରେ ଲଗାନ୍ତି । ଘୋଡ଼ାମାନେ ହେଁ ହେଁ ରବ (ହ୍ରେଷା) କରନ୍ତି । ଏମାନେ ନାନାବର୍ଣ୍ଣର ହୁଅନ୍ତି । ଦେଶ-ଭେଦରେ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ବେଶି ଛୁଟ ହୁଅନ୍ତି । ଅଶ୍ୱୋଲଅର ଘୋଡ଼ା ସବୁଠାରୁ ଛୁଟ ଓ ସ୍କଟଲାଣ୍ଡରେ ସେଟ୍‌ଲାଣ୍ଡ୍ ଦ୍ୱୀପପୁଞ୍ଜର ଘୋଡ଼ା ସବୁଠାରୁ ସାନ । ଏମାନେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଭୁଭକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଲୋକେ ବଳ ରଖି ଏହାଙ୍କୁ ଦଉଡ଼ାନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ସିନ୍ଧୁ ଓ କାଠିଆବାଡ଼ର ଘୋଡ଼ା ଉତ୍କୃଷ୍ଟ । ଶାଳହୋତ୍ରଙ୍କ ରଚିତ ଅଶ୍ୱ-ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ, ଭେଦ, ରୋଗ ଓ ଚିକିତ୍ସା ଆଦି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।]

ଘୋଡ଼ା ୨ । କଦଳୀ ବୃକ୍ଷର କଟା ହୋଇଥିବା ଗଣ୍ଡି—

ଘୋଡ଼ା 2. The cut trunk of the plantain tree.

(ଘୋଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ) ୩ । ବନ୍ଧୁକରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରିବା ଯନ୍ତ୍ର ବା ହାତୁଡ଼ି (ଯାହା ଟିପି ଦେଲେ ବନ୍ଧୁକନଳ ଭିତରେ ଥିବା କାରୁଦରେ ନିଆଁ ଲାଗି ବନ୍ଧୁକ ଫଏର ହୁଏ)—

3. Hammer or trigger of a gun.

୪ । ପିଲାମାନେ ବ୍ୟାୟାମ କରିବା ଓ ଖେଳିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଘୋଡ଼ା ପରି ନିର୍ମିତ ଚତୁଷ୍ପଦ କାଠଖଣ୍ଡ—4 A wooden horse for children's exercise or play.

୫ । ସତରଞ୍ଜ ଖେଳରେ ,ଏକଜାତୀୟ ଘୋଡ଼ୀ. ଯେ ଥରକେ ଅଢେଇ ଘର ଚାଲେ—

5. The knight in a game of chess.

୬ । (ସଂ. ଗାତ୍ରାବରଣ) ଆଚ୍ଛାଦନ—

6. Act of covering.

ଦେ. ଦ୍ରଣ— ଆଚ୍ଛାଦିତ—Covered.

ସେହି ଦିନର ଛଳ ଛଳ ମୃଗମାନ-ସବୁ ଦେଲେ ଭୁଣ୍ଡ ରେ ଘୋଡ଼ା ହୋଇଥାନ୍ତି ।
ରାଧାନାଥ. ଇତିହାସ ଯୁବା ।

ପ୍ରାଦେ (ପୁଷ୍ପ) ବି. (ଯାହାକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ବା ଲୁଚାଇ କରି ଉତ୍କୋଚପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦିଆଯାଏ)—

ଘୁସ୍; ଲାଞ୍ଚ—Bribe.

(ଯଥା—ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଘୋଡ଼ା ଦେଇଛି ।)

ଘୋଡ଼ାଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଗୃହ ଧାତୁ; ତୁଳ. ଗୂଢ଼; ସଂ. ଗୁଣ୍ଠ ଧାତୁ)—

Ghordāibā ୧ । ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିବା; ଢାଙ୍କିବା—

ଢାକା 1. To cover; to envelop.

ଢାକନା, ଢକନା ଘୋଡ଼ାଇ ଦେଇଥିବେ ସମ୍ପ୍ରତି ନିଶାରେ—ଭାଗ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୨ । ଗୋପନ କରିବା; ଲୁଚାଇବା—

2. To hide; to hush up; to conceal

ସିନା ଜେଲବାସେ ବାସେ ଘୋଡ଼ାଇ ହରଷେ ରସେ ମଲ୍ଲିକ୍ ଶୁଣି ରହସ୍ୟ ତୁଷେ ।
ଭାଗ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

[ଦ୍ର—ଘୋଡ଼ାଇବା କ୍ରିୟାର ଅସମାପିକା ରୂପ ସଙ୍ଗେ ଦେବା, ନେବା, ପକାଇବା, ହେବା କ୍ରିୟାର ସମାପିକା ରୂପ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ ।]

ଘୋଡ଼ାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେବା—

Ghordāi hebā 1. To be covered.

୨ । ନିଜର ଶରୀରକୁ ବସ୍ତ୍ରାବୃତ କରିବା—

2. To cover one's body with cloth.

ଘୋଡ଼ା କଇଁ—ଦେ. ବି—ଧଳାକଇଁ; ଶ୍ୱେତ କୁମୁଦ—

Ghordā kaiñ White water-lily.

ଘୋଡ଼ା କନିଶିରି—ଦେ. ବି—କଚରଙ୍ଗା (ଦେଶ)

Ghordā kanisiri Kacharaṅgā (See).

ଘୋଡ଼ା କରଞ୍ଜ—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୋଡକରଂଜ)—ଏକପ୍ରକାର କରଞ୍ଜ (ଏହା

Ghordā karañja ଚର୍ମରୋଗ, ବାଘୀ ଓ ବିଷଦୋଷନାଶକ)—

ଘୋଡ଼ାକରଂଜ A kind of Karañja tree

ଘୋଡ଼ା କସିବା—ଦେ. କ୍ରି—ଚଢ଼ିବାପାଇଁ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଜିନ୍ ଆଦି

Ghordā kasibā ସାଜ ପକାଇବା—To saddle a horse

ଘୋଡ଼ାକସା for a ride.

ଘୋଡ଼ାକସନା

ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୋଟକ + ଗଣ୍ଡୀ)—ଅଶ୍ୱଦ୍ୱାରା ଟଣାଯିବା

Ghordāgārdi ଦ୍ୱିଚକ୍ର ବା ଚତୁଷ୍ଚକ୍ର ଯାନ; ବଗୀ—

ଘୋଡ଼ଗାଡ଼ୀ Horse-carriage

ଘୁଡ଼ଗାଡ଼ୀ, ଘାଡ଼ାଗାଡ଼ୀ (ଗାଡ଼ି ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ—

See notes under Gārdi.)

[ଦ୍ର—ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଅନେକ ପ୍ରକାର; ଯଥା—ଚାରିଚକିଆ—

Four-wheeled carriage.

ଟମ୍‌ଟମ୍ (ଏକ ଘୋଡ଼ା ଟଣିବା ହାଲୁକା ଗାଡ଼ି)—

Buggy; dog-cart.

ଦୁଇ, ତିନି ବା ଚାରି ଘୋଡ଼ା ଟଣିବା ଭାରି ଗାଡ଼ି—

Carriage drawn by two or more horses.

ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ବଡ଼ ପାଲ୍ଲୀଗାଡ଼ି—Brownberry.

ଫିଟନ୍‌ଗାଡ଼ି—Phaeton.

ଦୋମହଲା ଗାଡ଼ି (କଲିକତା)—Omnibus; bus

ଏକା ଗାଡ଼ି (ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ) } A two-wheeled covered
ଝଟକା (ମଣ୍ଡ୍ରାଜ, ମାଦ୍ରାଜ) } cart drawn by a horse.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଊ	ଏ	ଦ୍ୱିସନ୍ଧ୍ୟକ୍ଷର	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଛ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ଏ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ

ରୋଗୀବୁହା ଗାଡ଼ି—Ambulance car.
ଡାକବୁହା ଗାଡ଼ି—Mail carriage.
ବ୍ରୁହାମ୍ ଗାଡ଼ି—Brougham.
କେଉଁ କେଉଁ ଗାଡ଼ିରେ ଏକ, କେଉଁଥିରେ ଦୁଇ, କେଉଁଥିରେ ତିନି ବା ତତୋଽଧିକ ଘୋଡ଼ା ଯୋଗ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଟ୍ରାମ୍, ମଟର୍ ଓ ରେଲଗାଡ଼ିରେ ଲୋକେ ବେଶି ଯିବାଆସିବା କରିବାରୁ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିର ବ୍ୟବହାର ଚେର୍ କମି ଯାଇଛି ।]

ଘୋଡ଼ାଗୋଡ଼ — ଦେ. ବି (ଯାହାର ଗୋଡ଼ ଘୋଡ଼ା ଅର୍ଥାତ୍ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ; ଗୁଡ଼ପାଦ)—(ରହସ୍ୟବଚନ) ସାପ—
Ghordāgorda (witticism) Snake.

ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ା — ଦେ. ବି—(ମେଘ) ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା ଅବସ୍ଥା—
Ghordāghordā Overclouding; cloudy state.
(ଯଥା— ମେଘ ଆଜି ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ା କରୁଛି ।)

ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ି — ଦେ. ବି—ବହୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବା କର୍ମ—
Ghordāghordi Act of covering many things.
ଦେ. ବିଣ—ଉତ୍ତମରୂପେ ଆଚ୍ଛାଦିତ—Well covered.

ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ା — ଦେ. ବି—ଘୋଡ଼ାରେ ଆରୋହଣ କରିବା—
Ghordā chardhā Ride on a horse.
ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା ଦେ. ବିଣ— ଅଶ୍ୱାରୋହୀ—Riding on a horse.
ଘୁଡ଼ଚଢ଼ା

ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ାଳି — ଦେ. ବିଣ—୧ । ଘୋଡ଼ାଚଢ଼ା (ଦେଖ)—
Ghordā chardhāli 1. Ghordāchardhā (See)
୨ । ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ (ବ୍ୟକ୍ତି)—
2 (a person) Practised in riding a horse.

ଘୋଡ଼ାଛୁଟିଆ — ଦେ. ବି (ସଂ. ପିଚୁଳ)— (ବୈଦ୍ୟକ) ଗୁଳ୍ମବିଶେଷ—
Ghordāchhātiā Tamarisk Dioca.
ଲାଲଝାଉଁ [ଦ୍ର—ଏହା ସିନ୍ଧୁ ଓ ପଞ୍ଜାବରୁ ଆମାତ । ଏହା
ଲାଲଝାଉଁ ନଦୀକୂଳରେ ବା ନଦୀଗର୍ଭର ବାଲିରେ ଜନ୍ମେ । ଏହାର ଛେଲିର ଭିତରପାଖ ନାଲି, ବାହାରପାଖ ଧଳା, କାଠ ଅଳ୍ପ ଶକ୍ତ, ଫୁଲଗୁଚ୍ଛକ ଈଷତ୍ ନାଲି, କଡ଼ି ଓ ଶାଖା ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । (Kirtikar).]

ଘୋଡ଼ାଟାପୁ — ଦେ. ବି—ଅଶ୍ୱର ଖୁର—
Ghordātāpu Hoof of a horse.
ଘୋଡ଼ାରଖୁର
ଘୋଡ଼ାକାଟାପ

ଘୋଡ଼ାଟାପୁଆ ବାରା — ଦେ. ବି—୧ । ଅଶ୍ୱର ଖୁର ପରି ଖୁର ଥିବା
Ghordātāpuā bārhā ଏକପ୍ରକାର ବରାହ—
1. A kind of horse-hoofed boar.
[ବାର୍ହା ତଳେ ନୋଟ୍ ଦେଖ—
See notes under Bārhā.]

ଘୋଡ଼ା ଟିପିବା — ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଘୋଡ଼ାକୁ ଦ୍ରୁତ-
Ghordā tipibā ଗତିରେ ଚଳାଇବା—1. To cause a
ଘୋଡ଼ା ଟେପା horse to run by riding on it
ଘୋଡ଼ାଟିପନା ୨ । ବନ୍ଦୁକର ଘୋଡ଼ାକୁ ଖୁଳିତ କରି ନଳର ପାର୍ଶ୍ୱସ୍ଥ ଛିଦ୍ରରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରିବା—2. To pull the trigger of a breach-loader gun.

ଘୋଡ଼ାଡିମ୍ବ — ଦେ. ବି. (ବ୍ୟଙ୍ଗ) —୧ । ଅଳୀକ ପଦାର୍ଥ; ଅବାସ୍ତବ
Ghordādimba ବସ୍ତୁ—1. A non-existing thing.
ଘୋଡ଼ାରଡିମ ୨ । କିଛି ନାହିଁ—2 Nothing.

ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼ — ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୋଟକ + ଧାବନ)—
Ghordā daurda ୧ । ଅଶ୍ୱର ଦ୍ରୁତଗତି—
ଘୋଡ଼ଦୌଡ଼ 1. Running of a horse.
ଘୁଡ଼ଦୌଡ଼ ୨ । ଅପରାଧୀକୁ ଦିଆଯିବା ଦଣ୍ଡବିଶେଷ—
2. A punishment meted out to offenders.
[ଦ୍ର—ଏଥିରେ ଅପରାଧୀକୁ ପଛଆଡ଼ୁ ଦୁଇପାଖରୁ ଜଣେ ହାବୁଳା ଦେଇଦେଇକା ଘୋଡ଼ା ପରି ଦଉଡ଼ାଉଥାଏ ।]

ଘୋଡ଼ାଦଣ୍ଡା — ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବିଣ. ପୁଂ —(ଗାଳିବିଶେଷ) ବାଉଳା;
Ghordādandā ଯେ ସର୍ବଦା ଏଣେ ତେଣେ ବୁଲୁଥାଏ—
(ଘୋଡ଼ାଦଣ୍ଡେଇ—ସ୍ତ୍ରୀ) (a term of abuse) Loafing (person).

ଘୋଡ଼ାଦଣ୍ଡେଇ — ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ବଡ଼ ଦଣ୍ଡକିରୀ ମାଛ—
Ghordādandei The bigger Dandakirī fish.
ପ୍ରାଦେ. (କଟକ) ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ—ଘୋଡ଼ାଦଣ୍ଡାର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Ghordādandā.

ଘୋଡ଼ାନନ୍ଦ — ଦେ. ବି—ଯେଉଁ ମାଟି ବା ପଥର ନନ୍ଦଦ୍ୱାରା କୂପର ମୁହଁ
Ghordānanda ଘୋଡ଼ାଯାଏ ବା ଆବୃତ ହୁଏ—
A big earthen or stone ring set on the mouth of a well.

ଘୋଡ଼ାନିମ୍ବ — ଦେ. ବି—ଘୋଡ଼ାଲିମ୍ବ (ଦେଖ)
Ghordānimba Ghordā limba (See)

ଘୋଡ଼ାପୋକ — ଦେ. ବି—୧ । ପଙ୍ଗପାଲ; ନେଳିଆ ବଡ଼ ଝିଣ୍ଟିକା—
Ghordāpoka 1 Green big locust.
୨ । କଳା ଚେଲୁଣି ପୋକ ପରି ବହୁପଦବିଶିଷ୍ଟ ପୋକ-ବିଶେଷ—2. A kind of black galley worm.

ଘୋଡ଼ାବଚ — ଦେ. ବି—୧ । ଏକପ୍ରକାର ବଚ; ଖୁରସାମ୍ବ ବଚ—
Ghordābacha 1. A kind of fragrant medicinal
ଘୋଡ଼ାବଚ root.
୨ । ଖୁବ୍ ଦଉଡ଼ିବା ଘୋଡ଼ାର ପାଟିରୁ ବାହାରିବା ଫେଣ—
2. Foam issuing from the mouth of an over-worked horse.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ବୃତ୍ତାରେ ସ୍ପର୍ଶିତ ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ ଦୌଣ୍ଡି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହେ ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— । 'ଗାଇ' ନ ମିଳେ 'ଗାଈ' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ବୃଥ' ନ ମିଳେ 'ବୃଥା' ଖୋଜନ୍ତୁ; 'ଚଧୂ' ନ ମିଳେ 'ଚଳୁ' ଦେଖିବେ; 'ଅଗଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ

ଘୋଡ଼ାବାଲ—ଦେ. ବ—୧ । ଘୋଡ଼ାର ଲାଞ୍ଜର ଲମ୍ବ ବାଳ—
Ghordābāla 1. The long hair of a horse's tail.
୨ । ଘୋଡ଼ା ଦେହର ରୋମ—2 Horse-hair.

ଘୋଡ଼ାମାଛି—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଘୋଟକ+ମକ୍ଷିକା)—ଏକପ୍ରକାର ପାଉଁଶିଆ ରଙ୍ଗର ବଡ଼ ଡାଉଁଶ; ଡାଆଁଶ—Horse-fly.
Ghordāmāchhi
ଘୋଡ଼ାମାଚି [ଦ୍ର—ଏମାନେ ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଦେହରେ ଲାଗିଲେ ଘୋଡ଼ା ଅତି ବିକଳ ଓ ଅସ୍ଥିର ହୁଅନ୍ତି ।
ঘুড়মক্খী

ଘୋଡ଼ା ମାରିଦେବା - ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଦୂର ଦେଶ (ସ୍ଥାନ)କୁ ଯିବା—
Ghordā māridebā
ଘୋଡ଼ା ମାରା 1. To ride to a distance.
ঘোড়া মারনা
୨ । ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଘୋଡ଼ାକୁ ଝପଟାଇବା—
2. To cause a horse to gallop.
(ଯଥା— ସାହେବ କଟକରୁ ବୁଜଙ୍ଗକୁ ଘୋଡ଼ା ମାରିଦେଲେ ।)

ଘୋଡ଼ାମୁହାଁ—ଦେ. ବିଣ. ସୁଂ—୧ । ଲମ୍ବ ମୁଖବିଶିଷ୍ଟ—
Ghordāmuhāñ 1. Having a long face.
ଘୋଡ଼ାମୁଖା
୨ । ନିର୍ଲଜ୍ଜ—2. Shameless.
ঘুড়মুহাঁ
୩ । ଅଯୋଗ୍ୟ—3. Worthless.
(ଘୋଡ଼ାମୁହାଁ—ସ୍ତ୍ରୀ)
ବୁଲଷସ୍ତ୍ର ବେଳକୁ ଘୋଡ଼ାମୁହାଁ ପୁଅ ଜାତ—ଉଗ ।

ଘୋଡ଼ା ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଘୋଡ଼ାଇବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ ରୂପ)—
Ghordā jibā ଆଚ୍ଛାଦିତ ହେବା—To be covered.

ଘୋଡ଼ାରୋହା—ସ୍ତ୍ରୀ. (ପଦ୍ୟ) ବିଣ. (ସଂ. ଘୋଟକାରୋହୀ)—
Ghordārohā ଅଶ୍ୱାରୋହୀ—Riding a horse.
ଦାଗ ଦାଗ ଘୋଡ଼ାରୋହାକୁ ଘୋଡ଼ାରୋହା
ଛନ୍ଦି ବୁଲେ ଛନ୍ଦି ଯୁଝିଲେ ଦେବ ବାହା । କୃଷ୍ଣଜିତ. ମହାଭାରତ. ଦ୍ରୋଣ ।

ଘୋଡ଼ାଲଞ୍ଜା—ଦେ. ବ—ଏକ ଜାତୀୟ ଗଛ—
Ghordālañjā A kind of tree with drooping bushy branches.
[ଦ୍ର—ଏହାର ଡାଳ ଘୋଡ଼ାଲାଞ୍ଜ ପରି ଗୋଲଗୋଲ ବା ଝାମ୍ପୁଡ଼ା ହୋଇ ତଳକୁ ଝୁଲି ଥାଏ । ଏହାର ଗଛର ଗୋଲେଇ ୮ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏ ।]

ଘୋଡ଼ାଲଣ୍ଡି—ଦେ. ବ—ଘୋଡ଼ାର ବିଷ୍ଠା—
Ghordālandi Horse-dung.

ଘୋଡ଼ାଲଞ୍ଜି—ଦେ. ବ—ବର୍ଷଜୀବୀ ଘାସବିଶେଷ—
Ghordālañji Albizzia Stipulata (Haines)
[ଦ୍ର—ଏହା ଲମ୍ବରେ ୨ ଫୁଟରୁ ୪ ଫୁଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼େ । ଏହା ବାଲିଆ ବା ଦୋରସା ମାଟିରେ ଭଲ ଜନ୍ମେ । ପ୍ରଶସ୍ତ ମୂଳ ଯଡ଼ିଆ ଏହା ପାଇଁ ପ୍ରଶସ୍ତ ।]

ଘୋଡ଼ାଲିମ୍ବ—ଦେ. ବ—ଏକ ପ୍ରକାର ନିମ୍ବ ଗଛ—
Ghordālimba Melia Azadarach; Persian Lilac (Kirtikar).
ସଂ. ମହାନିମ୍ବ, ହ୍ରସ୍ୱଦ୍ରୁମ, ପର୍ବତନିମ୍ବ (ନିମ୍ବ ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ)
ଘୋଡ଼ାନିମ, ମହାନିମ (See notes under Nima)
ড্রেক, বকায়ন, বেতাইন, বকর্জ, মহানিম্ব, ঘোড়ানিম
ଗୁ. ବକାନ ଲିମ୍ବୋଡ଼ୋ
ତା. ମାଲୈ, ମାଲୈବେପାମ
ମ. ବିଲାୟତି ନିମ୍ବ, ଲିମ୍ବାରିବକାନା ନିମ୍ବ
ତେ. ତରକବେପ, ମକାନିମ, କୋଣ୍ଡାବେପା
ଅ. ହିରୁଲ୍‌ବାଣ୍

ଘୋଡ଼ାଶାଳ—ଦେ. ବ. (ସଂ. ଘୋଟକଶାଳା)—
Ghordāsāla ଅଶ୍ୱଶାଳା; ଅସ୍ତାବଲ୍—Stable.
ଆସ୍ତବଲ
ঘুড়সাল, স্তবল

ଘୋଡ଼ାଶୁଣ୍ଠି—ଦେ. ବ—ଔଷଧରେ ବ୍ୟବହୃତ ମୂଳବିଶେଷ—
Ghordāsunthi A kind of medicinal root or bulb.

ଘୋଡ଼ା ସଇସ—ଦେ. ବ—ଅଶ୍ୱପାଳ; ଅଶ୍ୱରକ୍ଷକ ଭୃତ୍ୟ—
Ghordā saisa Syce; groom.
সহিস

ଘୋଡ଼ା ହେବା—ଦେ. କ୍ରି. (ଘୋଡ଼ାଇବା କ୍ରିୟାର କର୍ମବାଚ୍ୟ)—
Ghordā hebā ୧ । ଘୋଡ଼ା ଯିବା (ଦେଖ)
1. Ghrdā jibā (See)
ଘୋଡ଼ଶ ଫାଳକରେ ହ୍ରମକ୍ରମ ଗିରି
ଘୋଡ଼ା ହୋଇଅଛି କି ଶୁଣିଛ ପଣ୍ଡିତାର । କୃଷ୍ଣଜିତ. ମହାଭାରତ. ବନ ।
୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ବହୁ ସମୟ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିବା—
2. (fig.) To stand for a long time; to dance attendance.
୩ । (ସଂ. ଘୋଟକୀଭୂତେ) ମନୁଷ୍ୟ ଦୁଇହାତ ଓ ଦୁଇଗୋଡ଼ ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ଗଡ଼ି କରିବା ବା ଅବସ୍ଥାନ କରିବା—
3. (a man) To creep or stand on the ground with the help of the two knees and two hands.

ଘୋଡ଼ିଆ—ଦେ. ବ.—୧ । ଘୋଡ଼ଚ (ଦେଖ)
Ghordiā 1. Ghordachi (See)
୨ । କବାଟ ଆଦି ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଚିଙ୍କିଆ—
2. A trigger for fastening the frames of a door or window.
ଦେ. ବିଣ. —ଆବୃତ—Covered.

ଘୋଡ଼ିଆଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଘୋଡ଼ାଇବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Ghordiāibā 1. Causative form of Ghordāibā.
୨ । ଘୋଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
2. Ghordāibā (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍	ଉଅ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ମ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	●	ନ

ଘୋଡ଼ିଆଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୋଡ଼ି ହେବା (ଦେଖ)
Ghordiāi hebā Ghordi hebā (See)

ଘୋଡ଼ିଆଘୋଡ଼—ଦେ. ବି.—ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ (ଦେଖ)
Ghordiā ghordi Ghordā ghordi (See)

ଘୋଡ଼ିଆ ଘୋଡ଼ିଆ କରିବା—ଦେ. କ୍ରି— (ମେଘ) ଆକାଶକୁ ବେଳେ ବେଳେ ଢାଙ୍କି ପୁଣି ଖୁଲି ଯାଉଥିବା
Ghordiā ghordiā karibā (the clouds) To overcast the sky and to clear up at intervals.

ଘୋଡ଼ିଆ ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୋଡ଼ା ଯିବା (ଦେଖ)
Ghordiājibā Ghordā jibā (See)

ଘୋଡ଼ିଆ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୋଡ଼ା ଯିବା (ଦେଖ)
Ghordiā hebā Ghordā jibā (See)

ଘୋଡ଼ଘାଡ଼—ଦେ. ବି. ଓ ବିଣ.—୧ । ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ (ଦେଖ)
Ghordighārdi 1. Ghordāghordi (See)
ପଡ଼ି ଅଛନ୍ତି ଗୋଇ ହୋଇ ଘୋଡ଼ଘାଡ଼ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ, ମହାଭାରତ. ଭରଯୋଗ ।

ଘୋଡ଼ିଙ୍ଗ—ଦେ. ବି.—୧ । ଘୋଡ଼ା ପରି ଲାଞ୍ଜ ଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ଫିକା-ହଳଦିଆ ବାଘ—1. A species of pale-yellowish grey tiger with bushy tail; The ounce or snow leopard; Felis Uncia (Burke; the Indian field-shikar-book).
Ghordinga

[ଦ୍ର—ଏମାନେ କଟକ ଜିଲାକଟକଣ୍ଡୀ ନଈପଠାରେ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି ଓ ବାଛୁରୀ ଓ ଛେଳି ଆଦି ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ମାରି ଖାଆନ୍ତି । ଏହା ଛଡ଼ା ବାଘ ଜାତୀୟ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜନ୍ତୁର ଝାଙ୍କୁଡ଼ା ଲାଞ୍ଜ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟତ୍ର ଏ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ମହାନଦୀର ବଢ଼ିରେ ଦୂର ଦେଶର ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗୋଟା କେତେ ଭାସି ଆସି ନଈ ପଠାରେ ଏମାନଙ୍କ ବଂଶବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି । ଏମାନେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।]

୨ । ଘୋଡ଼ିଙ୍ଗ (ଦେଖ)
2. Ghordanga (See)

ଘୋଡ଼ିଚ—ଦେ. ବି.—ଘୋଡ଼ାଚ (ଦେଖ)
Ghordichi Ghordachi (See)

ଘୋଡ଼ିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଘୋଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghordibā 1. Ghordāibā (See)
ବଢ଼ିଲେ ଜଡ଼ିଲେ ଘୋଡ଼ିଲେ ଭଲ୍ଲ ବେଢ଼ି ଚକୋରମନ୍ତ ଅଳକା—
ଭଞ୍ଜ. ବୈଦେହୀଶବଳାସ ।

୨ । (ହୃଦୟ, ମନ) ଅଧିକାର କରିବା—2 To take possession of (the mind or heart.)
ସ ହେବଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ଯାକ ଘୋଡ଼ି ଗଲାଣି—ରଘୁନାଥ ଅ. ବିବେକୀ ।

ଘୋଡ଼ି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଘୋଡ଼ାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Ghordi hebā 1. Ghordāi hebā (See)

୨ । ଘୋଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
2. Ghordāibā (See)

ଦେ. ବି.— ଶୀତବସ୍ତ୍ର —Winter-cloth; wrapper.
(ଯଥା—ମୋ ଘୋଡ଼ିହେବାଟା ଆଣ ।)

ଦେ. ବିଣ —ଦେହକୁ ଆବୃତ କରିବାରେ ବ୍ୟବହୃତ (ବସ୍ତ୍ର)—(cloth) Used for wrapping the body.
(ଯଥା—ମୋ ଘୋଡ଼ିହେବା ଏଣ୍ଡୀଟା କିଏ ନେଲା ?)

[ଦ୍ର—ଉପରୋକ୍ତ ବି ଓ ବିଣ ଅର୍ଥରେ 'ଘୋଡ଼ିହେଲା' ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ]

ଘୋଡ଼ୀ—ବି. ସ୍ତ୍ରୀ. (ସଂ. ଘୋଟକୀ)—୧ । ମାଈ ଘୋଡ଼ା—
Ghordi 1. Mare.
ଘୋଡ଼ୀ ଏରୂପେ ପୁଣି ତିନିଶ ଦେଲେ ଘୋଡ଼ୀ—
ଘୋଡ଼ୀ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ହ. ମହାଭାରତ. ସଭା ।

୨ । କଦଳୀକାନ୍ଦର ଲମ୍ବ ଡେଙ୍ଗ—
2. The stalk of a bunch of plantains.

ଘୋଡ଼େଇ ଦେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୋଡ଼ାଇବା (ଦେଖ)
Ghordei deba Ghordāibā (See)

ଘୋଡ଼େଇଘୋଡ଼େଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । (ଆଖିପତା) ନିଦ୍ରା, ତନ୍ଦ୍ରା ବା ଆଳସ୍ୟ ହେତୁରୁ ବାରଂବାର ବୁଜି ହୋଇଯିବା—1. (the eyelids) To become repeatedly closed owing to sleepiness.
Ghordei ghordei heba

୨ । (ମେଘ) ଆକାଶକୁ ଅଳ୍ପ ଢାଙ୍କି ପୁଣି ଖୁଲି ପୁଣି ଢାଙ୍କିବା—
2. (the clouds) To overcast the sky and to clear up at intervals.

ଘୋଣ—ସଂ. ବି (ଘୁଣ୍ ଧାତୁ=ଭ୍ରମଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghona ଘୋଣା (ଦେଖ)
Ghonā (See).

ଘୋଣସ—ସଂ. ବି. (ଭୁଲ. ଗୋନସ)—ସରୀସୃପବିଶେଷ—
Ghonasa A sort of reptile.

ଘୋଣା—ସଂ. ବି (ଘୁଣ ଧାତୁ=ଭ୍ରମଣ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ସ୍ତ୍ରୀ. ଆ)—
Ghonā ୧ । ନାସିକା; ନାକଘୁଡ଼ା—1 Nose; nostril.

୨ । ଘୋଡ଼ାର ନାକଘୁଡ଼ା—2. The nostrils of a horse.
ଅନଳ-ଭଗାର-ଘୋଣା ନିଃସୃତ-ଫୁଲ୍ଲାରେ ବ୍ୟସ୍ତେ ପଳାଇଲେ ଅଶ୍ୱ—
ରଘୁନାଥ. ମହାଯାତ୍ରା ।

୩ । ଥୋମଣି—3. Snout.

୪ । ଘୁଷୁରି ବା ବରାହର ଥୋମଣି—4. The snout of a hog or boar.

ଘୋଣୀ—ସଂ. ବି. ପୁଂ. (ଘୋଣା+ଅଛି ଅର୍ଥରେ ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ)—
Ghoni ୧ । ଶୂକର; ଘୁଷୁରି—1 Pig; hog.
(ଘୋଣିମା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ବରାହ; ବାରୁ—2. Boar.

ଘୋଣ୍ଟା—ସଂ. ବି—୧ । ବରକୋଳି ଗଛ—1. The jujube tree.
Ghonta ୨ । ଗୁଆଗଛ—2. The betel-nut tree.

୩ । ବଡ଼ କାଠଗଛବିଶେଷ—
3. A kind of big timber-tree.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ଯେବେ ଏ ଜିଖାକୋଷରେ ନ ମିଳେ ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୂଅ' ଖୋଜିବେ; 'ଦଧି' ନ ମିଳିଲେ 'ଦହି' ଦେଖିବେ; 'ଅଗ୍ନା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଗ୍ନି' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲବତ୍ତ' ଦେଖିବେ ।

ଘୋମଟା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) ବି. (ଭୁଲ ବ. ଘୋମଟା; ସଂ. Ghomaṭa ଅବଗୁଣ୍ଠନ)—ଅବଗୁଣ୍ଠନ; ଓଢ଼ଣା— Veil; muffler.

ଘୋମଟା ଭିତରେ ଘେମଟା ନାଚ । ଚଳ ।

ଘୋମଟା ଟାଣିବା—ପ୍ରାଦେ. (ମେଦିନୀପୁର) କ୍ରି. (ଭୁଲ ବ. ଘୋମଟା Ghomaṭa ṭāṇibā ଟାନା)—ମୁହଁ ଅନ୍ୟ ଲୋକକୁ ଦେଖା ନ ଯିବା ଭଳି ଓଢ଼ଣାକୁ ମୁହଁର ସାମନାକୁ ଓଠଆଡ଼କୁ ଟାଣିବା—To draw up the veil over the face.

ଘୋର—ସଂ. ବି (ଘୁର ଧାତୁ=ଭୟଙ୍କର ହେବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)— Ghora ୧ । (ଯେ ସୃଷ୍ଟି ସଂହାରାର୍ଥ ଭୟଙ୍କର ରୂପ ଧାରଣ କରନ୍ତି) ମହାଦେବ; ଶିବ—The Deity Śiba.

୨ । (+ଭାବ. ଅ) ଭୀଷଣତା; ଭୟଙ୍କରତା— 2. Awfulness; terrificness.

୩ । ଋଷିବିଶେଷ—3. Name of a sage.

୪ । (+ଭାବ. ଅ) ଭୟ—4. Dread, fear; horror; terror.

୫ । କାଫ୍ରାନ୍—5. Saffron.

୬ । ଚକ୍ର—6. Wheel.

୭ । ଆବର୍ତ୍ତ—7. Whirlpool; eddy.

୮ । ବିଷ—8. Poison.

୯ । (+ଭାବ. ଅ) ପୂଜ୍ୟତା—9. Venerableness.

୧୦ । (+ଭାବ. ଅ) ମତ୍ତତା; ନିଷା—10. Madness; intoxication.

୧୧ । ଗାରୁଡ଼ି; ତାନ୍ତ୍ରିକ ଅଭିଚାର ମନ୍ତ୍ରାଦି— 11. Charms; magic-formula.

୧୨ । ସଙ୍କଟ—12 Danger.

ସଂ. ବିଣ—୧ । ଗଭୀର—1. Deep.

୨ । ଗାଢ଼; ଘନ—2. Dense; thick.

୩ । ଟାଣୁଆ—3. Solid; hard.

୪ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—4. Excessive; very great.

ମୁହଁ ଘୋର କଳଙ୍କୀଂରେ ଦେଣୁ ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ
ଦେଖାଏ ସତତ ମୋତେ ବିଷାଦ ମୂରତ—ଜନକିଶୋର. ନିର୍ଝରଣୀ ।

୫ । ଦାରୁଣ; ତୀବ୍ର—5. Violent; vehement.

୬ । ଦୁର୍ଗମ—6. Impenetrable.

୭ । ଭୀଷଣ; ଭୟାନକ—7. Horrible; frightful; terrific; terrible; awful, dreadful.

୮ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ; ମାରାତ୍ମକ; ଉଗ୍ର (ବିଷ ଆଦି)— 8. Very pungent; very deleterious; fatal.

ଘୋର ଘୋର ନାଙ୍ଗଳ, ଜହର ଭୁଲେ ତାହା ପିଇନୁଟେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ, କବିଶେଖରଙ୍କ ଘ ଗୀତ ।

୯ । ମହତ୍; ବଡ଼; ମହା—9. Great; sublime.

ସଂ. ବିଣର ବିଣ—ଅତ୍ୟନ୍ତ—Very; too; too mnch.

ଦେ. ବିଣ—ଅମାନୁଷିକ; ନିଷ୍ଠୁର—Cruel; inhuman.

ତୁ ଘୋର କର୍ମ କରୀ କରୁ, ତବ ଅଭିବ ନ ବିଗୁରୁ—ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଘୋର ଅନ୍ଧାର—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୋର+ଅନ୍ଧକାର)—ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧକାର— Ghora andhāra Deep darkness; utter darkness.
घोर अँधार
गहरी अँधेरा

ଘୋର କଥା—ଦେ. ବି—କଠିନକଥା; ବହୁକଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ବିଷୟ; କାଠିକର ଘାଟ—A matter of much difficulty.

ଘୋରଘୁଷ୍ୟ—ସଂ. ବି— କଂସା; କାଂସ୍ୟ ଧାତୁ— Ghoraghushya Bell-metal.

ଘୋରଣା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘୃଣ୍ଟ ଧାତୁ)—୧ । ଯେଉଁ କାଠଦ୍ୱାରା ହାଣ୍ଡି ଉପରେ ସିଝି କରାଯାଉଥିବା ଡାଲି ଉଅଣ ଆଦି ଘୋରିବାକୁ ବା ଘାଣ୍ଟିବାକୁ ହୁଏ; ଚଟୁ— Ghoraṇā 1. A rod for stirring up boiling curry, dal etc.

୨ । ଚକି; ପେଷଣୀ; ଚୁଣ୍ଣିବା ଯନ୍ତ୍ର— 2. Pounding machine; mill-stone.

ଘୋରଣା କାଠି—ଦେ. ବି—ଘୋରଣା ୧ (ଦେଖ)— Ghoraṇā kāṭhi Ghoraṇā 1 (See)

ଘୋରଣା ଚକି—ଦେ. ବି—ଘୋରଣା ୨ (ଦେଖ)— Ghoraṇā chaki Ghoraṇā 2 (See)

ଘୋରତର—ସଂ. ବିଣ (ଘୋର+ତର)—୧ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଘୋର— Ghoratara 1. More great; greater.

୨ । ଅତ୍ୟନ୍ତ—2. Excessive; very much.

ସଂ. ବି—ଶିବ—Śiba.

ଘୋରଦର୍ଶନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (କର୍ମଧା ହି; ଘୋର+ଦର୍ଶନ)—ଭୀଷଣ ରୂପବିଶିଷ୍ଟ; ବିକଟାକୃତି—Of frightful (ଘୋରଦର୍ଶନା—ସ୍ତ୍ରୀ) appearance; terriffic; hideous.

ସଂ. ବି—ପେଚକ—Owl.

ଘୋରନିଦ୍ରା—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଘୋର+ନିଦ୍ରା)—ଗାଢ଼ ନିଦ୍ରା— Ghoranidrā Deep sleep; slumber.

ଘୋରପୁଷ୍ପ—ସଂ. ବି ପିତ୍ତଳ— Ghorapushpa Brass.

ଘୋରବନ—ସଂ. ବି (କର୍ମଧା; ଘୋର+ବନ)—ଦୁର୍ଗମ ବା ଅଭେଦ୍ୟ ଅରଣ୍ୟ;ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ଥ—Dense or impenetrable jungle. Ghorabana

ଘୋରବାଶନ—ସଂ ବି (ଘୋର+ବାଶ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦକରିବା + କର୍ତ୍ତୃ.ଅନ) Ghorabāśana ଶୃଗାଳ—Jackal (Apte

ଘୋରବାଣୀ—ସଂ. ବି (ଘୋର+ବାଶ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ବ) Ghorabāśi ଘୋରବାଶନ (ଦେଖ)— Ghorabāśana (See)

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଜ	ଶ,ଷ	ଙ୍କ	ଇସ୍ଥ	ଉଥ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଥ	ଂ	ଃ

ଘୋରରାସନ—ସଂ.ବି (ଘୋର+ରାସ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦକରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅନ) ଘୋରବାଶନ (ଦେଖ)—
Ghorarāsana Ghorabāsana (See)

ସଂ-ବିଣ.ପୁଂ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୋର+ରାସନ)—ଭୟଙ୍କର ଶବ୍ଦଯୁକ୍ତ—(ଘୋରରାସନା ସ୍ତ୍ରୀ) Emitting a frightful sound; yelling.

ଘୋରରାସୀ—ସଂ. ବି ଓ ବିଣ. ପୁଂ (ଘୋର+ରାସ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦକରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଇନ୍; ୧ମା. ୧ ବ)—ଘୋରରାସନ (ଦେଖ)—
Ghorarāsi (ଘୋରରାସିନୀ-ସ୍ତ୍ରୀ) Ghorarāsana (See)

ଘୋରରୂପ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୋର+ରୂପ)—
Ghorarūpa ଭୟଙ୍କର ରୂପବିଶିଷ୍ଟ—Hideous.
(ଘୋରରୂପା—ସ୍ତ୍ରୀ) ସଂ. ବି—ମହାଦେବ; ଶିବ—Śiba.

ଘୋରା—ସଂ. ବି (ଘୋର+ଆ)—ଭୟଙ୍କର ରାତ୍ରି—
Ghorā Terrible night.

ସଂ. ବିଣ. ସ୍ତ୍ରୀ (ଘୋର+ଆ)—ଘୋରର ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ—
Feminine of Ghora.

ଦେ. ବି (ଘୃଷ୍ଟ; ଘର୍ଷଣ)—୧ । ଘର୍ଷଣ; ଘୋରିବା କର୍ମ—
ଘୋଟା 1. Act of rubbing into a paste.
ଘୁଟନା
(ଯଥା—ଚନ୍ଦନଘୋରା)

୨ । ଚୁଲିରେ ବସିଥିବା ଡାଲି ବା କ୍ଷୀରି ବା ଭାତଣର ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ ଅଂଶକୁ ପାଣିଆ କରିବାପାଇଁ ଅଣକରେ ବା ଘୋରଣାରେ ଘାଣ୍ଟିବା—2. To churn boiling dal, curry or gruel with the ladle.

୩ । ଘୋରା ହୋଇ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା ଔଷଧ—
3. Medicine which is to be rubbed into a paste before being used.

ଦେ. ବିଣ—ଘୃଷ୍ଟ; ବଟା ହୋଇଥିବା—Reduced into a paste by rubbing.

ମୋ ଘୋରା ଚନ୍ଦନ ହୋଇବ ଯେବେ ବୋଳ—କୃଷ୍ଣସିଂହ. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ପ୍ରାଦେ (ଗଡ଼ଜାତ) ବି— ବଟିକା—Pill.

ଘୋରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୋରିବା କ୍ରିୟାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Ghorāibā Causative of Ghoribā.

ଘୋରାକୃତି—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ. (ବହୁବ୍ରୀହି; ଘୋର+ଆକୃତି)—
Ghorākṛuti ଘୋରଦର୍ଶନ (ଦେଖ)—
Ghoradarśana (See)

ଘୋରାଘୋରି—ଦେ. ବି—୧ । ଘୋରିବା ବା ଘର୍ଷଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା—
Ghorāghori 1. The operation of pasting or rubbing.

୨ । ତେରମୂଳ—2. Drugs and roots; herbs.

ଘୋରାସଜ—ଦେ. ବି—ଶିଶୁମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସଂଗୃହୀତ ଟୁଣୁକା ଔଷଧ—
Ghorāsaja A collection of simple herbs and spices given to infants while ailng from different ailments.
ଆମୁଷ୍ଟି
ଘୁଣ୍ଟା

[ଦ୍—ବଚ, ଶୁଣ୍ଠି, ପିପ୍ପଳୀ, ଜାଇଫଳ, ଲବଙ୍ଗ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ପିଲେଇଙ୍କମାନେ ଗୋଟିଏ ପେଡ଼ି ବା ମଣିରେ ସାଇତି କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ପିଲାର ଦେହ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ ରୋଗକୁ ଗ୍ରହି ଯେଉଁ ଜିନିଷ ଦିଆଯିବାର ତାକୁ ପିଲାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ଏ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଚନ୍ଦନପେଡ଼ି ବା ଖଲରେ ଘୋରା ହୋଇ ମାଆ ଦୁଧ ସଙ୍ଗେ ମିଶାଯାଇ ଶିଶୁଙ୍କୁ ଦିଆ ଯିବାରୁ ଏହି ସଂଗ୍ରହର ନାମ ଘୋରାସଜ ।] .

ଘୋରି—ବୈଦେ. ବି. (ଆ. ନାମ)—ଭାରତକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିବା
Ghori ଆଫଗାନସ୍ଥାନରୁ ମୁସଲମାନ ବଂଶବିଶେଷ—
Name of family of invaders of India.

[ଦ୍—ଏହି ବଂଶର ମହମ୍ମଦ ଘୋରି ଦ୍ୱାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ଭାରତ ଆକ୍ରମଣ କରି ଭାରତରୁ ହିନ୍ଦୁରାଜ୍ୟ ନିର୍ମୂଳ କରିଥିଲେ ।]

ଘୋରିଘାରି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ—ଉତ୍ତମରୂପେ ଘର୍ଷଣ କରି—
Ghorighāri Pounding or pasting well.

ସମ ନାମ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଘୋରିଘାରି ପି— ଭଜନ ।

ଘୋରିପୋରି ହେବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି—ଘୋଡ଼ି ହେବା (ଦେଖ)—
Ghoripori hebā Ghordi hebā (See)

ଘୋରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୃଷ୍ଟ୍ୟମାନ; ତୁଳ. ଗ୍ରା. ଘୋଳମାଣ) —
Ghoribā ୧ । ଘସି ଘସି ଛଣ୍ଡାଇବା—
ଘୋଳାନ; ଘୁଟା 1 To wear away by rubbing.
ଘୋଳନା; ଘୁଟନା ୨ । ଚନ୍ଦନକାଠ ଆଦିକୁ ପାଣି ଦେଇ ପଥରରେ ଘଷିବା— 2. To rub into a paste.

ଘୋର ଘୋର ଜାଙ୍ଗଳ ଜହ୍ନର ତୁଲେ ଚାହା ପିଇଲୁ ରେ—
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଦକଗ୍ରନ୍ଥ. ଘ. ଗୀତ ।

୩ । ଡାଲି ଓ ଭାତଣକୁ ଅଣକ ବା ଚମ୍ବୁଦ୍ୱାରା ଘାଣ୍ଟି ଘନ ଓ ତରଳ ପଦାର୍ଥକୁ ମିଶାଇ ପାଣିଆ କରିବା; ଗୋଳିବା—
3. To stir up dal or curry into a constitent or soft paste with the end of a wooden spoon or ladle.

୪ । ଘୋଟିବା ତଳେ ନୋଟ ଦେଖ—
4. See notes under Ghoṭibā.

ଘୋରି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି —୧ । ଘୋରିବାର କର୍ମବାଚ୍ୟରୂପ—
Ghori hebā 1. Passive voice of Ghoribā.

୨ । ଘର୍ଷଣଦ୍ୱାରା କ୍ଷୟପ୍ରାପ୍ତ ହେବା—2. To be decayed or worn out by constant rubbing.

ଗ୍ରା. (ଇତର)କ୍ରି—ଶରୀରକୁ ବସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଆବୃତ କରିବା; ଘୋଡ ହେବା—To cover one's body with a cloth.

ଘୋଳ—ଦେ. ବି. (ଘୁର ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅ)—ବସାଦହିରେ ପାଣି ନ ମିଶାଇ ମୋହଣୀଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଦହି ବାହାରେ; ମୁହାଁ ହୋଇଥିବା ନିର୍ଜଳ ବସାଦହି; ଉଚ୍ଚ —Butter-milk; coagulated milk churned without adding water to it.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏବଂ ୧ କି ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ଯେବେ ଏ ଅଭିଧାନରେ ନ ମିଳିବ, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ତହିଁର ବିପରୀତ ୨ କି ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଖୋଜିବେ 'ବଧୂ' ନ ପାଇଲେ 'ବଧୂ' ଖୋଜିବେ; 'ଅଙ୍ଗା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗା' ଖୋଜିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଖୋଜିବେ ।

ଘୋଳ ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୋଳ)—୧ । ବସାଦହିରେ ପାଣି ମିଶାଇ
ମଟ୍ଠାଚହଲା ମୁହାଁଇ ଲହୁଣୀ କାଢ଼ାଯାଇଥିବା ତରଳ ଦହି—
1. Watered-whey.

[ଦ୍ର – ସଂସ୍କୃତରେ ଘୋଳର ଅର୍ଥ ମୁହାଁହୋଇଥିବା ନିର୍ଜଳ ବସାଦହି; ଓଡ଼ିଆରେ ଘୋଳର ଅର୍ଥ ପାଣି ମିଶାଯାଇ ମୁହାଁ ହୋଇଥିବା ବସାଦହି ।]

୨ । ଗଳିଆ (ଦେଖ)—2. Galiā (See)

ଘୋଳା ଦେ. ବିଣ—(ପାଚିଲା ଆମ୍ବ, ଡିମ୍ବ ପ୍ରଭୃତିର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା)
ଘୁଳାହୁଆ ବିକୃତ ଓ ତରଳିତ (ଅଂଶ)—Muddled (contents of an over-ripe mango or stale egg); become spoiled.

ଘୋଳଘୋଳା—ଦେ. ବିଣ—୧ । ପଚି ମିଳାଇ ଯାଇଥିବା—
Gholagholā 1. Over-ripe and rotten; muddled.
ଘୋଳା ୨ । ଉତ୍ତମରୂପେ ଗୋଳା ଯାଇଥିବା—
ଘୁଳହୁଆ 2. Too much agitated or stirred.

ଘୋଳ ଦହି—ଦେ. ବି. (ସଂ. ଘୋଳ + ଦଧି)—ଘୋଳ (ଦେଖ)
Ghola dahi Ghola (See)

ଘୋଳପଥର—ପ୍ରାଦେ. (ବାଲେଶ୍ୱର) ବି—ଲୁଆପଥର—
Ghola pathara Hail-stone.

ଘୋଳ ମୁହାଁଇବା—ଦେ. କ୍ରି (ସଂ. ଘୋଳ + ମଥ ଧାତୁ)—ବସାଦହିରୁ ମନ୍ଥନ କରିବା—
Ghola muhāñiba To churn butter-milk.
ଘୋଳ ମଓସ୍ତା
ମଟ୍ଠା ମଥନା

ଘୋଳ ମୁହିବା } ଅନ୍ୟରୂପ
ଘୋଳ ମୋହିଁବା }

ଘୋଳା—ଦେ. ବି.—(ସଂ.ଘୂର୍ଣ୍ଣନ; ପ୍ରା. ଘୂଳନ)—ଘୋଳା ବନ୍ଧା (ଦେଖ)
Gholā Gholā bindhā (See)

ଘୋଳାରେ ପଡ଼େ ମନ୍ଦ ଅନ୍ତ ଗୋ ଦୁଇ ମନ୍ଦ ନିଜ ଦରଦ୍ରେ ରହିଲୁ ଗୋ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. କଣୋଷ୍ଟକ୍ଷ୍ମ. ଗ. ଗୀତ ।

ଘୋଳା ଦେ. ବିଣ.—୧ । ଗୋଳିଆ; ଅବିଳ—
ଘୋଳା 1. Turbid; muddled.
୨ । କର୍ଦ୍ଦମାକ୍ତ—2. Muddy.
୩ । ଗୋଳମାଳିଆ ହୋଇଯିବା—3. Confused

ଘୋଳ୍ଳ—ପ୍ରାଦେ. (ସମ୍ବଲପୁର)—ବି.—(ଲ ସ୍ଥାନରେ ଳ ଉଚ୍ଚାରଣ)—
Gholā ଘୋଳା; ବନ୍ଧା; ବ୍ୟଥା—Aching.

ଘୋଳାଇବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଘୋଳାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Gholāiba 1. Gholāi hebā (See)
୨ । ଘୋଳାଇ ଯିବା (ଦେଖ)
2. Gholāi jibā (See)
ଘୁଳା ୩ । ଗୋଳିଆ ହେବା; ପଚି ପାଣିପାଣ୍ଡ ଯିବା—
ଘୁଳନା 3. To be rotten or muddled; to become putrid or putrified; to become watery or liquofied.
ଘୁଳା ୪ । ଦ୍ରବିତ କରିବା—4. To liquefy.
ଘୁଳଘାନା

ଘୋଳାଇ ମିଳାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୋଳାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Gholāi milāi hebā Gholāi hebā (See)

ଘୋଳାଇ ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି.—(ସଂ. ଘୂର୍ଣ୍ଣନ; ପ୍ରା. ଘୂଳନ)—ଆମ୍ବ ଆଦି ଫଳ ସୁପକ୍ୱ ହେବା ପରେ ବହୁ ଦିନ ରହି ଗଲେ ତହିଁର ଉତରର ଶସ ଯାକ ବିକୃତ ଓ ପାଣିଆ ହୋଇଯିବା; ଲୁଭୁସୁଭୁ ହେବା—(said of ripe fruits) To become rotten or muddled.
ଘୁଳିଯାଓସ୍ତା
ଘୁଳଯାନା

[ଦ୍ର— ପାଚିଥିବା ଫଳ ଓ ଡିମ୍ବ ଆଦି ବହୁକାଳ ରହିଲେ ତାହା ପ୍ରଥମେ ଘୋଳାଇଯାଏ ଓ ତା ପରେ ରହିଲେ ସଢ଼ିଯାଏ । ଡିମ୍ବ ଘୋଳାଇ ଗଲେ ଢାଣ୍ଡିଆ ହୋଇଯାଏ;ଫଳ ଘୋଳାଇ ଗଲେ ଲୋଭରା ବା ଲୁଭୁସୁଭୁ ହୋଇଯାଏ ।]

ଘୋଳାଇ ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଶରୀରର ଅଙ୍ଗ ଓ ଅଙ୍ଗସନ୍ଧି ବଥାଇବା
Gholāi hebā To have continuous pain or aching (said of the body and limbs).

ଘୋଳାଟିଆ—ଦେ. ବିଣ.—ସାମାନ୍ୟରେ ଆବିଳ—
Gholātiā Slightly turbid.
ଘୋଳାଟିୟା

ଘୋଳା ବନ୍ଧା—ଦେ.ବି.—(ଏକାର୍ଥକ ସଦୃଶ)—ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ଓ ଅଙ୍ଗସନ୍ଧିର ବେଦନା—Aching of the limbs and joints of the body.
Gholā bindhā

ଘୋଳାବନ୍ଧା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି.—ଘୋଳାଇ ହେବା (ଦେଖ)
Gholābindhā karibā Gholāi hebā (See)

ଘୋଳାମିଳା—ଦେ. ବି.—ଘୋଳାବନ୍ଧା (ଦେଖ)
Gholāmilā Gholābindhā (See)
ଘୁଳାମିଳନା

ଘୋଲି—ପ୍ରାଦେ. (ଗଞ୍ଜାମ)—ବି.—ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି (ଦେଖ)
Gholi Ghungurdi (See)

ଘୋଳିଆ – ଦେ. ବି.— ଗଳିଆ (ଦେଖ)
Gholiā Galiā (See)

ଘୋଳି ଯିବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଘୋଳାଇ ଯିବା (ଦେଖ)
Gholi jibā 1. Gholāi jibā (See)

ଘୋଳି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ଦେହହାତ ବିନ୍ଧିବା ବା ବଥାଇବା—
Gholi hebā 1. To ache.
୨ । ପାଣି ଫାଟିଯିବା—2 To be muddled.
୩ । ପାଣେଇବା—
3. To liquefy; to become liquid.

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ଏ	ଦ୍ୱିସ୍ୱର ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଲ୍ୟ	ଜ୍ଞ	ଭ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଷ୍ଟ	ଯ	ସ	ଟ୍ୟ	ଲଅ	●	ଃ

ଘୋ ଶବଦ—ଗ୍ରା. ବି. (ଘୋ=ଅନୁକାର ଧ୍ୱନି+ସଂ. ଶବ୍ଦ)—
Gho sabada ଘୋଘା; ଗୋଳମାଳ ଧ୍ୱନି; ବହୁଲୋକଙ୍କର ମିଳିତ ଉଚ୍ଚ ଧ୍ୱନି—A hue and cry; uproar; a confused din.

ଘୋଷ—ସଂ. ବି. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—
Ghosha ୧ । ଗଉଡ଼ ଜାତି – 1. The cowherd caste.
୨ । (+ଅଧି. ଅ)—ଆଭୀରପଲ୍ଲୀ; ଗଉଡ଼ଙ୍କ ବାସସ୍ଥାନ; ଗଉଡ଼ସାହି—2. A village of cowherds.
୩ । (+କର୍ମ. ଅ)—ଘୋଘା—3 Noise; din.
୪ । ଉଚ୍ଚଧ୍ୱନି; ଚିତ୍କାର—
4. Loud sound; exclamation; shout.
୫ । ମେଘଧ୍ୱନି – 5. Thundering sound of clouds.
୬ । ଗର୍ଜନ—6. Roar
୭ । କଂସା—7. Bell-metal.
୮ । ମଶା—8 Mosquito.
୯ । ଗୋଶାଳା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—9. Cowshed
୧୦ । ତଟ; କିନାରା (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—10. Edge; bank.
୧୧ । ଈଶାନ କୋଣର ଦେଶବିଶେଷ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
11. Name of a country in the south-east.
୧୨ । ତାଳର ୬୦ ମୁଖ୍ୟ ଭେଦରୁ ଏକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
12. One of the 60 modes in Hindu music.
୧୩ । (ବ୍ୟାକରଣ) ଧ୍ୱନି ବା ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣର ୧୧ଟି ବାହ୍ୟ ପ୍ରଯତ୍ନ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର)—
13. (Grammar) Grave sound in the pronunciation of some letters.

[ଦ୍ର– ଗ, ଘ; ଜ, ଝ; ଡ, ଢ; ଦ, ଧ; ବ, ଭ; ଙ, ଞ, ଣ, ନ, ମ; ଯ, ର, ଲ, ହ ଓ ହ ଏହି ବର୍ଣ୍ଣମାନ ଘୋଷବର୍ଣ୍ଣ ଅଟନ୍ତି (ହି. ଶବ୍ଦସାଗର) ।]

ଦେ. ବି—ବଙ୍ଗାଳ କାୟସ୍ଥ ଓ ଗଉଡ଼ଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
A family surname of a clan of Bengalee Kāyasthas and cowherds.

ଘୋଷକ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ.ଅକ)—୧ । ଧ୍ୱନିକାରକ—
Ghoshaka 1. Sounding; crying.
(ଘୋଷିକା—ସ୍ତ୍ରୀ) ୨ । ଘୋଷଣାକାରୀ; ପ୍ରଚାରକ—
2. Proclaiming; publishing.
ସଂ. ବି—୧ । ଘଣ୍ଟାବଜାଳି ଲୋକ—1. Bell-man.
୨ । ପ୍ରଚାରକ ବ୍ୟକ୍ତି—2. Proclaimer; publisher.
୩ । ବକ୍ତା—3. Preacher; speaker.
୪ । ଜିଉଁ (ଲତା ଓ ଫଳ)—
4. Luffa Acutanglia (creeper and fruit).

ଘୋଷଡ଼ା—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି ଓ ବିଣ—ଘୋଷରା (ଦେଖ)
Ghoshardā Ghosharā (See)
(ଘୋଷଡ଼ୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଘୋଷଡ଼ାଇବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି—ଘୋଷାଡ଼ିବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—
Ghoshardāibā Causative of Ghosārdibā.

ଘୋଷଡ଼ା ଘୋଷଡ଼ି—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି ଓ ବିଣ—
Ghoshardā ghoshardi ଘୋଷରା ଘୋଷରି (ଦେଖ)
Ghosharā ghoshari (See)

ଘୋଷଡ଼ା ଚିହ୍ନ—ଗ୍ରା. (ଇତର) ବି—ଘୋଷରା ଚିହ୍ନ (ଦେଖ)
Ghoshardā chihna Ghosharā chihna (See)

ଘୋଷଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି. (ସଂ. ଘର୍ଷଣ)—
Ghoshardibā ଘୁଷୁରିବା (ଦେଖ)
Ghushuribā (See)

ଘୋଷଣ—ସଂ. ବି (ଘୁଷ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ)—୧ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱର—
Ghoshaṇa 1. Loud sound; acclamation.
୨ । ରାଜାଦେଶପ୍ରଚାର; ମନାଦ—
2. Proclamation of a royal order.
୩ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ କୌଣସି ବିଷୟର ପ୍ରକଟନ—
3. A public statement or declaration.
୪ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବକ୍ତୃତା—4. Open-air preaching.

ଘୋଷଣବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ.ବି (ମ.ପ.ଲୋ.ଘୋଷଣଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ)—(ବ୍ୟାକରଣ) ଘାର୍ଘପ୍ରାଣ
Ghoshaṇa barṇṇa ବର୍ଣ୍ଣ; ବର୍ଗର ୩ୟ ଓ ୪ର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ; ଉଚ୍ଚାରଣ ସମୟରେ ଗମ୍ଭୀର ଧ୍ୱନିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣ—Hard-sounding consonants; consonants having hard or grave sound.
(ଯଥା—ଗ, ଘ; ଜ, ଝ; ଡ, ଢ; ଦ, ଧ; ବ, ଭ; ।)

ଘୋଷଣା—ସଂ. ବି (ଘୁଷ ଧାତୁ+ଭାବ. ଅନ+ସ୍ତ୍ରୀ ଆ)—
Ghoshaṇā ଘୋଷଣ (ଦେଖ)—
Ghoshaṇa (See)

ଘୋଷଣା କରିବା—ଦେ. କ୍ରି—କୌଣସି ବିଷୟ ସର୍ବସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚାର କରିବା—To proclaim; to publish.
ঘোষণা করা
ঘোষণা করনা

ଘୋଷଣାପତ୍ର—ସଂ. ବି (ମଧ୍ୟପଦଲୋପୀ; ଘୋଷଣୀପୂରକପତ୍ର)—
Ghoshaṇāpatra ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ପ୍ରଚାରିତ ହେବା ଆଦେଶପତ୍ର—
A written proclamation or declaration.

ଘୋଷଣାଲିପି—ସଂ.ବି—ଘୋଷଣାପତ୍ର (ଦେଖ)—
Ghoshaṇā lipi Ghoshaṇāpatra (See)

ଘୋଷଣୀୟ—ସଂ. ବି (ଘୁଷ ଧାତୁ+କର୍ମ. ଅନୀୟ)—୧ । ପ୍ରକଟନୀୟ—
Ghoshṇiya 1 Proclamable.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ସୂଚିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ ସେହି ଏ ପୃଷ୍ଠାଦ୍ୱୟରେ ନ ମିଳନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ସଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଥ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୃଥ' ଦେଖିବେ; 'ବଥ୍' ନ ପାଇଲେ 'ବଣ୍ଟ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ; 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

୨ । ପ୍ରକାଶ୍ୟ—2. To be published or made public.

ଘୋଷବାନ୍—ସଂ. ବିଶ. ପୁଂ +(ଘୋଷ୍‌ବତ୍; ୧ମା· ୧ବ.)—୧ । ଉଚ୍ଚୈଃ-ସ୍ୱରବିଶିଷ୍ଟ—1. Having a loud sound.

Ghoshabān (ଘୋଷବତୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

୨ । ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ଶବ୍ଦାୟମାନ—2 Making a grave sound

ଘୋଷବାନ୍ ବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି (ବ୍ୟାକରଣ)—ଘୋଷଣ ବର୍ଣ୍ଣ (ଦେଖ)—

Ghoshabān barṇṇā Ghoshaṇa barṇṇa (See)

ଘୋଷଯାତ୍ରା—ସଂ.ବି (ଷଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘୋଷ=ଆଭୀରପଲ୍ଲୀ+ଯାତ୍ରା=ଗମନ)

Ghoshajātrā

୧ । ପୂର୍ବକାଳରେ ରାଜାମାନେ ଗୋରୁଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗଉଡ଼ସାହିକୁ ଖୋଜିଯାତ୍ରା କରି ଯିବା ରୂପ ପର୍ବ—1. A festival observed in ancient India by kings visiting the hamlets of cow-herds in state to see the condition of the cattle of the realm.

୨ । ଜଗନ୍ନାଥଦେବଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା—2. Car festival of the Deity Jagannātha at Puri.

୩ । ଘୋଷ ବା ଗଉଡ଼ମାନଙ୍କୁ ଶଙ୍କୁଳିବା ଛଳରେ ବନବାସୀ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ଦ୍ୱୈତବନକୁ ଯାତ୍ରା—3. The procession of Durjyodhana to the Dwaita woods under the plea of visiting the cow-herds but actually to show their splendour to the exiled Pāṇḍabas.

ହେଲା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଘୋଷଯାତ୍ରା ଶେଷ,
କହୁଇ କୃଷ୍ଣସିଂହ ନରକୁଳ ଈଶ—କୃଷ୍ଣସିଂହ, ମହାଭାରତ, ବନ ।

ଘୋଷରା—ଦେ. ବି (ସଂ. ଘର୍ଷଣ)—୧ । ଭୂମିରେ ପକାଇ ଟାଣିନେବା; ଘୋଷାଇବା କର୍ମ—1. Dragging on the ground; state of being dragged on the ground.

Ghosharā ଘସଡ଼ା ଘସୀଟନ

ବାଘନବା ବାଖେ ନାହିଁ; ଘୋଷରାଇ ବାଖେ—ଚଗ ।

୨ । ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ନିମ୍ନକୁ ସହଜରେ ଗାଡ଼ି ଘୋଡ଼ା ଆଦି ଯିବା ନିମିତ୍ତ ଯେଉଁ ଗଡ଼ାଣିଆ ପଥ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ; ଗଡ଼ା—2. Sloping road; gradual incline.

୩ । ରାସ୍ତା ଉପର ଦେଇ ପାଣି ପାର ହୋଇ ବହିଯିବା ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଅନୁଚ୍ଚ ପୟଃପ୍ରଣାଳୀ—3. Causeway.

୪ । ଘୋଷରା ଚିହ୍ନ (ଦେଖ)
4. Ghosharā chihna (See).

(ଘୋଷରା—ସ୍ତ୍ରୀ). ଦେ. ବିଶ. ପୁଂ—୧ । ଅଳସୁଆ—1. Lazy; slothful.

୨ । ମଠଆ; ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ—2. Dilatory.

ଘୋଷରାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୋଷାଇବାର ଣିଜନ୍ତରୂପ—Causative of Ghosharāibā. Ghosharā ଘଷଡ଼ାନ

ଘସିଟାନା

ଘୋଷରା କେନ୍ଦୁ—ପ୍ରାଦେ. (ଗଡ଼ଜାତ) ବି—ଏକପ୍ରକାର କେନ୍ଦୁ; ସାନ କେନ୍ଦୁ (ଗଛ)—A kind of Kendu (tree).

Ghosharā kendu

ଘୋଷରା ଘା—ଦେ. ବିଶ (ସଂ. ଘର୍ଷଣ+ଘାତ)—ହଇରାଣ; ଦହଗଞ୍ଜ—Troubled.

Ghosharā ghā

(ଯଥା—ସେ ମଲ୍ଲବେଳକୁ ବହୁତ ଘୋଷରା ଘା ହେଲା ।)

ଦେ. ବି—ଭୂମିରେ ଘୋଷରା ହେବାରୁ ଦେହରେ ହେବା କ୍ଷତ—Mark or abrasion caused on the body by being dragged on the ground.

ଘୋଷରା ଘୋଷରି—ଦେ. ବି—ବହୁବାର ଭୂମିରେ ଘୋଷାଇବା କର୍ମ—Act of dragging along the ground several times.

Ghosharā ghoshari ଘସଡ଼ାଘସଡ଼ି

ଘୋଷରା ଚିହ୍ନ—ଦେ. ବି—୧ । କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଭୂମିରେ ଘୋଷାଇ-ଥିବାର ଚିହ୍ନ—1. Mark left by dragging a thing on the ground; trail; trace of dragging.

Ghosharā chihna ଘସଡ଼ାଦାଗ

୨ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଭୂମିରେ ଘୁଷୁରିଥିବାର ଚିହ୍ନ—2. Mark of a thing having moved along the ground.

୩ । ଘୋଷରା ଘା (ଦେଖ)
3. Ghosharā ghā (See).

ଘୋଷରା ପାହାଚ—ଦେ. ବି—ରାଜନଅର, ଦେଉଳ, ଗାଡ଼ିଖାନା, ମାଲ-ଗୋଦାମ, ଅସ୍ତାବଲ ଆଦି ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରୁ ନିମ୍ନ ସ୍ଥାନରୁ ବା ଦାଣ୍ଡରୁ ଶଗଡ଼, ଘୋଡ଼ା ଓ ବଗି ଆଦି ଗଡ଼ିଯିବାପାଇଁ ନିର୍ମିତ ଗଡ଼ାଣିଆ ପାବନ୍ତ; ଢାଲୁ ରାସ୍ତା—A slope or inclined plane constructed to enable carts etc. to enter into or come out of a stable, garage or godown without having to get up or down a number of gallery-like steps; a sliding passage.

Ghosharā pāhācha

ଘୋଷରା ପୋଲ—ଦେ. ବି—କାଜ; ସଡ଼କର ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ପୋଲ ତିଆରି ନ ହୋଇ ଦୁଇ ମୁଣ୍ଡରେ ଘୋଷରା ତିଆରି ହୋଇଥାଏ—A causeway.

Ghosharā pola

ଘୋଷଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ—ସଂ. ବି (ବ୍ୟାକରଣ)—ଲଘୁପ୍ରାଣ ବା ଅଘୋଷବାନ୍ ବର୍ଣ୍ଣ; ବର୍ଗର ପ୍ରଥମ ଓ ତୃତୀୟ ବର୍ଣ୍ଣ—Consonants having soft sound.

Ghoshahina barṇṇa

୧	ଇ	ଉ	ଋ,ଌ	ଏ	ହ୍ରସ୍ୱବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଖ	ଚ	ଶ,ଷ	ଙ୍ଗ	ଇସ୍ତ	ଉଅ	ଭ
୨	ଐ	ଊ	ରୁ	ଲୁ	ସ୍ତ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଖ୍ୟ	ଯ	ସ	ଚ୍ୟ	ଇଅ	ଛ	ନ

[ଦ୍ର—କ, ଖ; ଚ, ଛ; ଟ, ଠ; ତ, ଥ; ପ, ଫ; ଏହି ବ୍ୟଞ୍ଜନବର୍ଣ୍ଣମାନ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବା ସମୟରେ ଧ୍ୱନିର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଏମାନଙ୍କୁ ଘୋଷହୀନ ବର୍ଣ୍ଣ ବୋଲାଯାଏ ।]

ଘୋଷା—ସଂ. ବି (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦକରିବା+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ+ଆ)—
Ghoshā ୧ । ଯାନମଞ୍ଜରୀ—1. Aniseed.

୨ । ବିଡ଼ଙ୍ଗ (ଦେଖ)
2. Birdanga (See).

ଗୋସା ବୈଦେ. ବି.—
ଗୁସ୍ସା ୧ । (ଆ. ଗୁସ୍ସା) — କ୍ରୋଧ; ରାଗ — 1. Anger.

ଏହି ସିନା ବଚନ କେହି ଯେ ହେଲ ପାଇ ମୁହିଁ ନ ଗ୍ରହିଁ ଭଲ ଘୋଷାକୁ ରେ ।
ବିଦଗ୍ଧ ସର୍ବସ୍ୱ ସଙ୍ଗୀତ ।

୨ । (ତେଲଗୁ—ଗୋସା) ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଅବରୋଧପ୍ରଥା—
ଜନାନା ପ୍ରଥା 2. The custom of females not coming
ଜନାନା ପ୍ରଥା out in public; observance of the zenana system.

ଦେ. ବି. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା)—
ଧୁୟା ୧ । ଗୀତର ଡୁହା ବା ଧ୍ରୁବପଦ; ଧ୍ରୁବକ—
ଡୁହରାବ 1. Refrain of a song; that part of a song which is repeated at the end of every stanza.

୨ । କହୁବାର ଆବୃତ୍ତି—
2. Uttering repeatedly; repeated recital.

ସମସ୍ତେ ମୁଖେ କରି ହରି ନାମ ଘୋଷା—କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

୩ । ପାଠ ମୁଖସ୍ଥ କରିବା—3. Getting by heart; reciting a lesson repeatedly.

ବୈ. ବିଣ—ଯେଉଁ ଶୁଭ କିଛି ଅର୍ଥ ନ ବୁଝି ପାଠକୁ ଶୁଆ ପରି ମୁଖସ୍ଥ କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ—(a student) Given to getting things by heart like a parrot.

ବୈଦେ. ବିଣ. (ଆ. ଗୁସ୍ସା)—କ୍ରୁଦ୍ଧ—Angry.

ଘୋଷାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘୋଷିବାର ଣିଜନ୍ତ ରୂପ—
Ghoshāibā Causative of Ghoshibā.

ଘୋଷାନ

ଘୋଷାଘୋଷି—ଦେ. ବି—କହୁବାର ଘୋଷିବା କର୍ମ—Act of
Ghoshāghoshi getting by heart repeatedly.

ଘୋଷାଡ଼ିବା—ଗ୍ରା. (ଇତର) କ୍ରି—ଘୋଷାରିବା (ଦେଖ)
Ghoshārdibā Ghoshāribā (See)

ରଙ୍ଗ ସହର ଭଲେ ଯାଇ
ମୃତ ଦିଶକୁ ଘୋଷାଡ଼ିଲ—କଲ୍ଲୋଳ. ଭାଗବତ ।

ଘୋଷା ପାଠ—ଦେ. ବି.—ଯେଉଁ ପାଠକୁ କହୁବାର ଘୋଷି ଆୟତ୍ତ କରି
Ghoshā pātha ଯାଇଥାଏ—Lessons got by heart.

ଘୋଷା ବିଦ୍ୟା—ଦେ. ବି.—ଘୋଷାପାଠ (ଦେଖ)
Ghoshā bidyā Ghoshāpātha (See)

ଘୋଷାରିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୃଷ ଧାତୁ=ଘର୍ଷଣ)—୧ । ଭୂମିରେ ଲଗାଇ ଟାଣି କରି ନେବା—
Ghoshāribā
ଘସଡ଼ା; ଘସଟାନ 1. To drag along the ground.
ଘସୋଟନା ୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଠ କରିବା—
2. (fig.) To do a work lazily.

୩ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଠ କରିବାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଦହଗଞ୍ଜ କରିବା—3. (fig) To cause trouble to a person by dragging on a work.

୪ । ଘୋଷାରି ହେବା (ଦେଖ)—4. Ghoshāri hebā (See)

କାନ୍ଧୁ ଜସି ପଡ଼ି ପଶନ୍ତି ଘୋଷାରିଲ,
ଛଡ଼ି ଫର ଫର ଶବଦ କାଳ କଲ । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

[ଦ୍ର—ଘୁଷ୍ଟିରିବାର ଣିଜନ୍ତ ଘୋଷାରିବା ଓ ଘୋଷାରିବାର ଣିଜନ୍ତ ଘୋଷରାଇବା ।]

ଘୋଷାରି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—୧ । ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଘୋଷାରିବା ଯୋଗୁଁ
Ghoshāri hebā ଭଲେ ଘୁଷ୍ଟିରିବା—To trail on the ground being dragged by another.

୨ । (ଲକ୍ଷଣାର୍ଥ) ନିଜର ବଳ ନ ଥିବାରୁ ବା ଇଚ୍ଛା ନ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ମଠରେ କରିବା—
2. (figurative) To do a work lazily against one's inclination, being obliged to do it.

ଘୋଷାଲ—ଦେ. ବି.—ବଙ୍ଗୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ବଂଶୋପାଧିବିଶେଷ—
Ghoshāl The family-surname of a section of Bengalee Brahmins.

ଘୋଷା ହେବା—ଦେ. କ୍ରି.—କ୍ରୁଦ୍ଧ ହେବା—
Ghoshā hebā To be angry.

ଘୋଷି—ଦେ. ବି.—ମୁଷ୍ଟ୍ୟାଘାତ; ଚାପଡ଼—
Ghoshi Blow with the fist.
ଘୁସା ଯେତେବେଳେ କାଳ ପ୍ରାପତ ହେବ ଆସି,
ଘୁସା ସେକାଳେ ବସିବ ବକ୍ଷରେ ମାର ଘୋଷି—
କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ଶାନ୍ତି ।

ଘୋଷଘାଷି—ଦେ. କ୍ରି. ବିଣ. (ଘୋଷିବା ଓ ଧ୍ୱନ୍ୟନୁକାରୀ ଅନର୍ଥକ ସହଚର ଘାଷିବା କ୍ରିୟାଦ୍ୱୟ ଅସମାପିକା ରୂପ)— ଉତ୍ତମ-ରୂପେ କହୁବାର ଆବୃତ୍ତିପୂର୍ବକ—
Ghoshighāshi After repeated recitals.

(ଯଥା—ମୁଁ ଆଜିର ପଢ଼ାକୁ ଘରୁ ଘୋଷିଘାଷି ଆୟତ୍ତ କରିଛି ।)

ଘୋଷିତ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—୧ । ପ୍ରଚାରିତ—
Ghoshita 1. Proclaimed.

୨ । ଉଚ୍ଚୈଃସ୍ୱରରେ କଥିତ—2. Spoken loudly; declared; preached.

ଘୋଷିତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ. (ଘୁଷ୍ ଧାତୁ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—ଘୋଷଣା କରିବାର
Ghoshitabya ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be proclaimed.

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ପୃଷ୍ଠାରେ ମୁଦ୍ରିତ ୧ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚିହ୍ନିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚିହ୍ନିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିଲେ, ସେହି ଏ ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ତେବେ ସେହି ଦେ ଗାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚିହ୍ନିତ ବିପରୀତ ୨ ବା ୧ ଚିହ୍ନିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁହେବ । ଯଥା—'ଗାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଗାଈ' ଖୋଜିବେ; 'ଭୂଅ' ନ ମିଳିଲେ 'ଭୁଅ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଉ' ଦେଖିବେ; 'ଅଙ୍ଗ୍ୟା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଙ୍ଗ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବଟ' ନ ପାଇଲେ 'ଅଲ୍‌ବଟ' ଦେଖିବେ ।

ଘୋଷିବା—ଦେ. କ୍ରି. (ସଂ. ଘୁଷ୍ ଧାତୁ)—୧ । ପାଠ କରିବା—
Ghoshibā 1. To recite.

ଅଗରେ ଧୌମ୍ୟ ସୁଗ୍ରେହିତ ବେଦ ଘୋଷି । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ. ବନ ।

ଘୋଷା ୨ । ଘୋଷଣା କରିବା—2. To proclaim.

ସହସ୍ର ବଦନରେ ଶେଷ ବେଦ ଘୋଷି । କୃଷ୍ଣସଂହି. ମହାଭାରତ ଆଦି ।

୩ । ମୁଖସ୍ଥ କରିବା—3. To get by heart.

ତର ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଶସ୍ତ୍ର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଅସ୍ତ୍ର,
ବର୍ଷି ଘୋଷିଲ ଶଶିଠାରକୁ ରେ । କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୪ । ପୁନର୍ବୃତ୍ତି କରିବା—4. To read again; to re-read.

୫ । ପୁନଃ ପୁନଃ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା—
5. To pronounce repeatedly.

ରାମକୁ ବ୍ରହ୍ମବାଣୀମାନେ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲନ୍ତି
ତାକୁ ବେଦ ସୁଗଣେ ବାଣୀ ଶେଷ ଘୋଷନ୍ତି । ତୁଳସୀରାମାୟଣ ରାମାୟଣ ।

୬ । ପୁନଃ ପୁନଃ ସ୍ମରଣ କରିବା—
6. To remember always.

ଦିବା ସମୟେ ବନେ ବାସ କରି ମନେ ଦିବା ସ୍ମରତ ତାହିଁ ଘୋଷିଲାରେ ।
କବିସୂର୍ଯ୍ୟ. ସଙ୍ଗୀତ ।

୭ । ବିଚାରିବା—7. To think.

ବାରୁଣୀ ତ୍ରିବେଣୀ ଘାଟେ ପଡ଼ିଲ ଘୋଷି । ଭକ୍ତ. ବୈଦେହୀଶବିଳାସ ।

୮ । ପୁନଃ ପୁନଃ କହିବା—8. To say repeatedly.

ପଦ୍ମଦଣ୍ଡୀ ଶଶି ସେକନେ କ ଘୋଷି ଲପନ ଦେଖଇ ଦର୍ପଣେ ।
ଭକ୍ତ. ପ୍ରେମସୁଧାନିଧି ।

୯ । ଶବ୍ଦ କରିବା—9. To make a sound.

ଭୁ ଯେତେବେଳେ ଗୋପେ ପଶୁ
ପଥେ ମୁରଲୀ ନାଦ ଘୋଷୁ । ଜଗନ୍ନାଥ. ଭାଗବତ ।

ଘୋଷି ହେବା—ଦେ. କ୍ରି—୧ । ସବୁ ବେଳେ କହିବା—
Ghoshi hebā 1. To repeat a thing.

୨ । ମୁଖସ୍ଥ ହେବା—2. To learn by heart.

୩ । ସର୍ବଦା ମନେ ପକାଇବା—3. To constantly remember; to constantly recall to mind.

ଘୋସ୍—ବୈଦେ. ବି. (ଅ. ଗୁସ୍ତ)—
Ghos ଖାଦ୍ୟାର୍ଥ ବ୍ୟବହୃତ ଖାଦ୍ୟମାଂସ—
ଗୋସ୍ତ Animal-meat used for food.

ଗୋସ୍ତ ଦେ. ବି. (ସଂ. ଗୁହ୍ୟାଶସ୍)—
ଘୁଷ ୧ । ଉତ୍କୋଚ; ଲାଞ୍ଚ—1. Bribe.
ଘୁସ ୨ । (ଜାହାଜଆ ଶବ୍ଦ) ଉପର ଦିଗ—
2. (nautical) Upside; the upper side.

ଦେ. ଅ. (ଜାହାଜଆ ଶବ୍ଦ)—(ପାଲଟଣା ଉଙ୍ଗା ବା ଜାହାଜରେ ପାଲକୁ ଉପରକୁ ଟାଣି ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ନାବିକମାନେ ଏ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି) ପାଲକୁ ଉପରକୁ ଟାଣି ନିଅ—
(nautical) Draw the sail upwards.

ଘୋସ୍‌ଖିଆ—ଦେ. ବିଣ—ଘୋସ୍‌ଖୋର୍ (ଦେଖ)
Ghos-khiā Ghos-khor (See)

ଘୋସ୍‌ଖୋର୍—ଦେ. ବିଣ—୧ । ଉତ୍କୋଚଗ୍ରାହୀ—
Ghos-khor 1. One who takes bribes.

ଘୁସଖୋର ୨ । ମାଂସାଶୀ—2. Carnivorous; meat-eating.
ଘୁସଖୋର

ଘ୍ନ—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ହନ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ; ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ପରେ
Ghna ସମାସରେ ଯୁକ୍ତ ହୁଏ; ଯଥା—ଭ୍ରୂଣଘ୍ନ, ଶତ୍ରୁଘ୍ନ)—
(ଘ୍ନୀ—ଘ୍ନୀ) ୧ । ଘାତକ—1. Murdering; killing.
(ଯଥା—ଶତ୍ରୁଘ୍ନ)
୨ । ନାଶକାରୀ—2. Destroying.
(ଯଥା—ପୁଣ୍ୟଘ୍ନ)
୩ । ଆରୋଗ୍ୟକାରୀ—3 Curing.
(ଯଥା—ପିତ୍ତଘ୍ନ)

ଘ୍ରା (ଧାତୁ)—ସଂ—୧ । ଶୁଙ୍ଘିବା—
Ghrā (root) 1. To smell.

୨ । ଚୁମ୍ବନ କରିବା—2. To kiss.

ଘ୍ରାଣ—ସଂ. ବି. (ଘ୍ରା ଧାତୁ+ଅନ)—
Ghrāṇa ୧ । (+କରଣ. ଅନ) ନାସିକା—1. Nose.
୨ । (+ଭାବ. ଅନ) ଶୁଙ୍ଘିବା; ଗନ୍ଧଗ୍ରହଣ—
2. Smelling; scenting.
୩ । (+କର୍ମ. ଅନ)—ବାସନା—
3. Smell; odour; scent.

ସଂ. ବିଣ. (ଘ୍ରା ଧାତୁ+କର୍ମ. କ)—
ଆଘ୍ରାତ; ଶୁଂଘା ହୋଇଥିବା—Smelt.

ଘ୍ରାଣଗ୍ରହଣ—ସଂ. ବି—(୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍; ଘ୍ରାଣ+ଗ୍ରହଣ)—୧ । ଗନ୍ଧ
Ghrāṇagrahaṇa ଶୁଙ୍ଘିବା—1. Enjoying the smell of; smelling.
୨ । ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ଗନ୍ଧକୁ ନିଜର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ କରିବା—
2. Assimilating the smell of another thing.

ଘ୍ରାଣଚକ୍ଷୁଃ—ସଂ. ବିଣ (କର୍ମଧାରୟ; ଘ୍ରାଣ+ଚକ୍ଷୁସ୍; ଯାହାର ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ
Ghrāṇachakshuḥ ଚକ୍ଷୁର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧା କରେ)—ଅନ୍ଧ—
Blind.

ଘ୍ରାଣଜ—ସଂ. ବିଣ (ଘ୍ରାଣ+ଜନ୍ ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—୧ । ଘ୍ରାଣ-
Ghrāṇaja ମୂଳକ—1. Due to smell.
୨ । ନାସିକାଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ବା ଅନୁଭୂତ—
2. Felt by the sense of smell.

ଘ୍ରାଣତର୍ପଣ—ସଂ. ବି (୬ଷ୍ଠୀ ତତ୍, ଘ୍ରାଣ+ତର୍ପଣ=ଯେ ତୃପ୍ତ କରାଏ;
Ghrāṇatarpaṇa ବା କର୍ମଧାରୟ; ଘ୍ରାଣର ତୃପ୍ତି ହୁଏ ଯାହାଦ୍ୱାରା)—
୧ । ନାସିକାର ତୃପ୍ତିସାଧନ—1. Satisfying the sense of smell.

୧	ଇ	ଉ	ଋ	ଌ	ଏ	ହସନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁନାସିକ ଯୁକ୍ତାକ୍ଷର	ଶ	ଚ	ଶ,ଷ	ଜ୍ଞ	ଇସ୍	ଉଅ	ଉଂ
୨	ଈ	ଊ	ୠ	ୡ	ଐ	ଅକାରାନ୍ତବର୍ଣ୍ଣ	ଅନୁସ୍ୱାର ବା ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ	ଶ୍ୟ	ଯ	ସ	ଗ୍ୟ	ଇଅ	ଁ	ଂ

୨ । ସୁରଭି; ସୁଗନ୍ଧ—2. Fragrance; perfume; swéet smell.

ସଂ. ବିଣ—ସୁଗନ୍ଧବିଶିଷ୍ଟ—Odorous; pleasant to the nose; fragrant.

ଘ୍ରାଣ ନେବା—ଦେ. କ୍ରି—ଶୁଂଘିବା—
Ghrāṇa nebā To smell; to scent.
ঘ্রাণ লওয়া
ग्राण लेना

ଘ୍ରାଣ ପାଇବା—ଦେ. କ୍ରି—ଘ୍ରାଣ ନେବା (ଦେଖ)—
Ghrāṇa pāibā Ghrāṇa nebā (See)

ଘ୍ରାଣପାକ—ସଂ. ବି—ନାସିକାର ରୋଗବିଶେଷ—
Ghrāṇapāka A disease of the nose.

ଘ୍ରାଣିବା—ଦେ. (ପଦ୍ୟ) କ୍ରି (ସଂ. ଘ୍ରା ଧାତୁ)—ଶୁଂଘିବା—
Ghrāṇibā To smell.
ନିଜେ ସ୍ପୃଶାକର ସେ ଦିବ୍ୟ ସୌରଭ ଘ୍ରାଣି ନ ଥିବେ ସ୍ୱପନେ—ରାଧାନାଥ. ଯଯାତି ।

ଘ୍ରାଣେନ୍ଦ୍ରିୟ—ସଂ. ବି (ଶ୍ରୁତି ତତ୍ ବା ରୂପକ)—୧ । ନାକ—
Ghrāṇendriya 1. Nose.

୨ । ନାସିକାରୂପ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ—
2. Sense of smell; organ of smell.

ଘ୍ରାତ—ସଂ. ବିଣ (ଘ୍ରା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତ)—ଆଘ୍ରାତ, ଶୁଂଘା ହୋଇଥିବା—
Ghrāta Smelt; smelled; whose smell has been enjoyed.

ଘ୍ରାତବ୍ୟ—ସଂ. ବିଣ (ଘ୍ରା ଧାତୁ+କର୍ମ. ତବ୍ୟ)—ଯାହା ଶୁଂଘିବାର ଯୋଗ୍ୟ—Fit to be smelled.
Ghrātabya

ସଂ. ବି—ଗନ୍ଧ—Smell; odour.

ଘ୍ରାତା—ସଂ. ବିଣ. ପୁଂ. (ଘ୍ରା ଧାତୁ+କର୍ତ୍ତୃ. ତୃ; ୧ମା. ୧ବ)—
Ghrātā ଗନ୍ଧଘ୍ରାଣୀ; ଆଘ୍ରାଣକାରୀ—Smelling; enjoying the smell of; one who smells.
(ଘ୍ରାତ୍ରୀ—ସ୍ତ୍ରୀ)

ଘ୍ରାତି—ସଂ. ବି (ଘ୍ରା ଧାତୁ+ଭାବ. ତି)—୧ । ଆଘ୍ରାଣ; ଶୁଂଘିବା—
Ghrāti 1. Smelling.

— ୨ । (+କରଣ. ତି) ନାସିକା—2 The nose.

ଘ୍ରେୟ—ସଂ. ବିଣ (ଘ୍ରା ଧାତୁ+କର୍ମ. ଯ)—ଶୁଙ୍ଘାଯିବାର ଯୋଗ୍ୟ; ଯାହା ଶୁଂଘା ଯାଇ ପାରେ—Fit to be smelled.
Ghreya

ସଂ. ବି—୧ । ଗନ୍ଧଦ୍ରବ୍ୟ—1. Scents.

୨ । ଗନ୍ଧ—2. Smell; odour.

ଙ—ବ୍ୟଞ୍ଜନମାଳାର ଓ କ ବର୍ଗର ପଞ୍ଚମ ବର୍ଣ୍ଣ । ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣରେ ନାସିକା ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଏହା ଅନୁନାସିକ ବର୍ଣ୍ଣ; ଏହାର ଉଚ୍ଚାରଣ ସ୍ଥାନ ଜିହ୍ୱାମୂଳ ଓ ନାସିକା—
Ṅ The 5th consonant. Gutteral and nasal sound of 'ng'.

[ଦ୍ର—ଆଦ୍ୟରେ 'ଙ'ଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ନ ଥିବାରୁ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ଚରିତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ 'ଙ' ସ୍ଥାନରେ 'ନ' ଅକ୍ଷରମୂଳକ ଶବ୍ଦ ଦେଇ କବିମାନେ ଗୀତ ବାନ୍ଧିଥିବା ଦେଖାଯାଏ । ସନ୍ଧି ବା ସମସ୍ତପଦରେ କ ବର୍ଗର କୌଣସି ଅକ୍ଷର ପୂର୍ବରେ 'ମ୍' ଥିଲେ ତାହା ବିକଳ୍ପରେ 'ଙ' ହୋଇ 'କ' ରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ (ଙ+କ) 'ଙ୍କ' ହୁଏ; (ଯଥା—ସମ୍+କାଶ=ସଙ୍କାଶ) । ସନ୍ଧିରେ କ୍ ପରେ 'ମ' ଥିଲେ 'ଙ୍ଗ' ହୁଏ; (ଯଥା—ବାକ୍+ମୟ=ବାଙ୍ମୟ) । ଙଯୁକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣ—ଙ୍କ, ଙ୍ଖ, ଙ୍ଗ, ଙ୍ଘ, ଙ୍ଘ ଓ ଙ୍ଗ । ଆମ୍ଭେମାନେ 'ଙ' ଲୁ (ଅବର୍ଗ୍ୟ ଙ୍ଗ ରେ ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯୁକ୍ତ କରି)ଙ୍ଗ ରୂପେ ଉଚ୍ଚାରଣକରୁଁ,କିନ୍ତୁ ଉକ୍ତ ଉଚ୍ଚାରଣ ଠିକ୍ ନୁହେ । 'କ, ଖ, ଗ, ଘ' ଯେଉଁପରି ଜିହ୍ୱାମୂଳ ଓ ଘଣ୍ଟିକାର ଶେଷମୂଳ ଲାଗି ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ଓ ଙ୍କ, ଙ୍ଖ, ଙ୍ଗ, ଙ୍ଘ ରେ 'ଙ' ଯେଉଁପରି ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ 'ଙ' ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଜିହ୍ୱାମୂଳ ଓ ଘଣ୍ଟିକାର ଶେଷମୂଳ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବା ଉଚିତ ଓ ଏହା ଉଚ୍ଚାରଣ କଲାବେଳେ ଓଠଦ୍ୱୟ 'ଙ୍ଗ' ଉଚ୍ଚାରଣ କଲାପରି ସଙ୍କୁଚିତ ଓ ପ୍ରସାରିତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ ନାହିଁ । 'ଙ' ସଂଯୁକ୍ତ ଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କୁ ବିକଳ୍ପରେ ଅନୁସ୍ୱାର ସାହାଯ୍ୟରେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଏ; କିନ୍ତୁ ଙ ସଙ୍ଗେ କ, ଖ, ଗ ଯୋଗ ହେଲେ ଲେଖିଲାବେଳେ ଯେଉଁପରି ଉକ୍ତ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ତଳ ଘୁଡ଼ାର ଦ୍ୱିତ୍ୱ କରାଯାଇ ପରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁସ୍ୱାର ଯୋଗ କରାଯାଏ ଙ+ଘ ତଦ୍ରୂପ ନ ହୋଇ 'ଘ' ରୂପ ଧାରଣ କରେ । କିନ୍ତୁ ଏହା ନ କରି 'ଘ' ର ତଳ ଘୁଡ଼ାକୁ ଆଉ ଥରେ ବୁଲାଇ 'ଘ' ଦ୍ୱାରା 'ଙ୍ଘ'କୁ ଚିହ୍ନିତ କଲେ ଭଲ ଓ ଧାରାସଙ୍ଗତ ହୁଅନ୍ତା । କେହି କେହି ଏ ସମସ୍ୟାକୁ ପୂର୍ବେ ଥିବା କ, ଖ ଆଦି ବର୍ଣ୍ଣରେ ଅନୁସ୍ୱାର (ଂ) ଯୋଗ କରି ସମାଧା କରନ୍ତି । ଯଥା—ଲଂଘନ । 'ମ୍' ପରେ 'କ' ବର୍ଗର ବର୍ଣ୍ଣ ରହିଲେ ସନ୍ଧିର ସୂତ୍ର ଅନୁସାରେ 'ମ୍' ସ୍ଥାନରେ ବିକଳ୍ପରେ 'ଂ' (ଅନୁସ୍ୱାର) ଓ 'ଙ' ହୋଇ, ଙ୍କ=ଙ୍କ; ଙ୍ଖ=ଙ୍ଖ, ଙ୍ଗ=ଙ୍ଗ; ଙ୍ଘ=ଙ୍ଘ ଆଦି ଯୁକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । ଯଥା—ସମ୍+କର୍ଷଣ=ସଂକର୍ଷଣ, ସଙ୍କର୍ଷଣ ।]

ସାଧାରଣ ଭାବେ ଅପର ସ୍ୱରାରେ ସ୍ୱରିତ ୧ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ଏବଂ ୨ ଚଳିତ ଅକ୍ଷର ଓ ମାତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ ରକ୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅତଏବ ୧ ବା ୨ ଚଳିତ କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଲେଖିଲେ, ଭାଷାକୋଷରେ ନ ମିଳିବ ସେବେ ସେହି ଶବ୍ଦ ପାଇଁ ଯଥାକ୍ରମେ ଚଳିତ ୨ ବା ୧ ଚଳିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବା ମାତ୍ରାଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଖୋଜିବାକୁ ହେବ । ଯଥା— 'ଖାଇ' ନ ମିଳିଲେ 'ଖାଇ' ଖୋଜିବେ; 'ବୁଝ' ନ ମିଳିଲେ 'ବୁଝ' ଖୋଜିବେ; 'ବଧୂ' ନ ମିଳିଲେ 'ବଧ୍' ଦେଖିବେ; 'ଅଗିଣା' ନ ପାଇଲେ 'ଅଣ୍ଣ' ଦେଖିବେ; 'ଅଲବତ' ନ ପାଇଲେ ଅଲ୍‌ବତ୍ ଦେଖିବେ

ଙ୍ଗ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଣୁ (ଧାତୁ) (ଦେଖ)

Ṅ (root) Ṅu (root) (See).

ସଂ. ଣ (ଣୁ ଧାତୁ=ଶବ୍ଦ କରିବା)—୧ । (+ଭାବ. ଅ)—ଶବ୍ଦ; ରବ; ଧ୍ୱନି—1. Sound.

୨ । (+କର୍ତ୍ତୃ. ଅ)—ଶିବାନୁଚର ଭୈରବ—2. Bhairaba; an attendant of Śiba

୩ । (+କର୍ମ. ଅ)—ବିଷୟ—3. Matter; worldly things.

୪ । ବିଷୟାସକ୍ତି—4. Attachment to the material or worldly things

୫ । ବିଷୟରକ୍ଷା, ବିଷୟପରିଚାଳନ—5. Looking into or management of the worldly affairs.

୬ । ଉଭୟ—6. Both.

ଙ୍ଗ (ଧାତୁ)—ସଂ—ଶବ୍ଦ କରିବା—

Ṅu (root) To make a sound.

Printed by V. Kar. The Utkal Sahitya Press, Cuttack.